

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

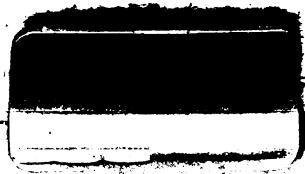
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

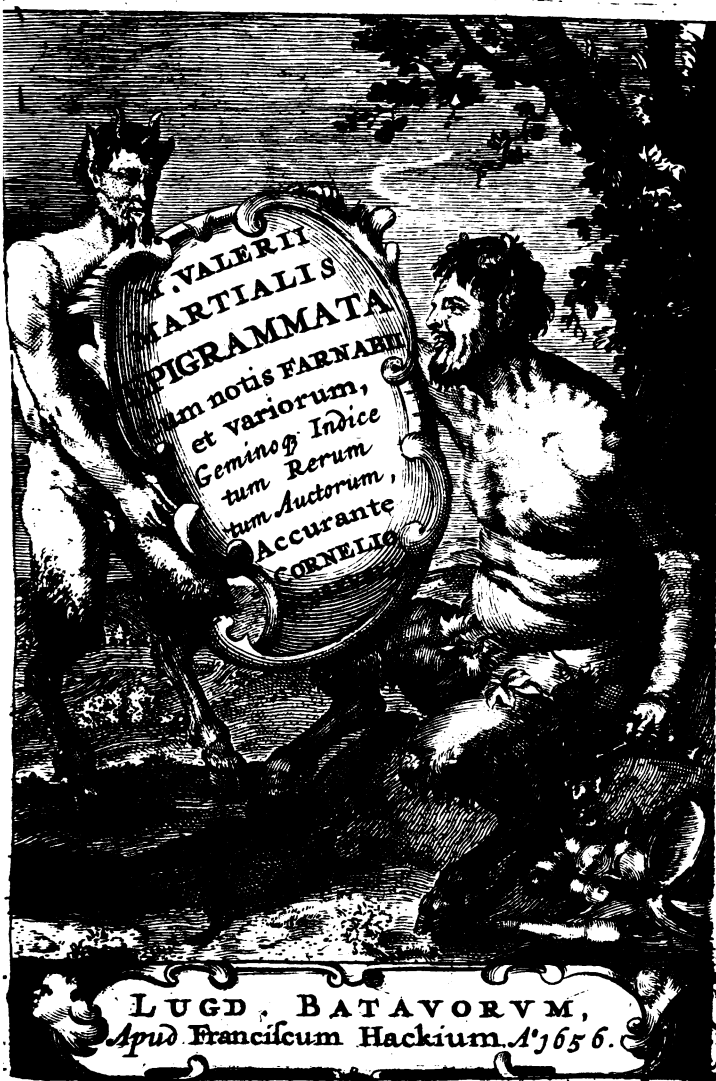
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

666

19. *Woe*

1
2/53

1L
2159

Viro Celeberrimo, Eruditione Nobili

JOH. FREDERICO GRONOVIO.

CORN. SCHREVELIUS, S. D.

Artialis Epigrammata notis
Variorum & tuis etiam à me
jam illustrata, ut Tibi Vir in-
comparabilis offerrem, tuoque
nomini darem ac devoverem,
fecit animus erga Te meus,
quem multis nominibus devinctum jam habes.
Utinam tamen majore, Teque digniore aliqua
in re Tibi gratificando, mei erga Te mutui a-
moris, & tantæ, quanta coli mereris observan-
tiæ testimonium dare possem. De immerente
enim, merendi benignissimam voluntatem ita
es testatus, ut in ruborem me dares, & proli-
xissimum hunc affectum, ultrò à tanto viro
oblatum, perpetuo observantiæ cultusque ge-
nere colendum mihi ducerem. Cujus animi
exiguum, sed fidum pignus, munusculum hoc
habe, quod ex antiqua Votorum formula, Tibi
Vir

D E D I C A T I O.

Vir celeberrime, LIBENS. MERITO. DONAVI. DEDICAVI. Tu fuscipe, & à claritate nominis tui, huic Operi splendoris nonnihil mutuare. Si erit, ut & Tu hunc meum laborem non omninò improbabis, tua fretus eruditione, vitilitigatorum morsus vel irridebo, vel contemnam. Vale magnum nostri ævi fidus, & Schrevelium nunc & æternum usu mancupioque tuum, amare perge.

VITA

V I T A

M. VAL. MARTIALIS

E x .

PETRO CRINITO.

Arc. Valerius Martialis genere Hispanus fuit, Bilbili natus haud ignobili oppido Celtiberia, ut veteres auctores tradunt; & ipse Martialis cum pluribus locis demonstrat: tum maxime his versibus ad Licinianum municipem suum:

Vir Celtiberis non tacende gentibus,
Nostræque laus Hispaniæ,
Videbis altam, Liciniane, Bilbilim
Equis & armis nobilem.

Sub primam aetatem profectus est ad urbem Romam, quofacilius in literarum studio versari posset, suumque ingenium erudire. Sed cum agendis causis minime se idoneum videret, omnem operam atque diligentiam retulit ad scribenda Epigrammata: in quibus magnopere excelluit iudicio veterum. Maxime autem valuit in promerendis sibi atque conciliandis hominum studiis: adeo urbanitate & salibus praeiit. Relata sunt à C. Plinio permulta de ingenio & eruditione Val. Martialis: quibus satis colligere possumus quanti fecerit hunc ipsum poetam, quantumque illius versibus oblectari consuevit. Sic enim scribit: Fuit Martialis ingenio acri, & qui plurimum in scribendo & salis haberet & fellis: neque candoris minus. Itaque minime mirari oportet; si Aelius Verus Imperator (qui Cesari Hadriano gratissimus

VITA M. VAL. MARTIALIS.

simus fuit) solitus est singulari affectu prosequi lepores atque jocos poëtae Martialis; suumque Virgilium vocare. Neque dubium est, illum Romæ publicis honoribus ornatum atque honestatum fuisse. Nam equestri dignitate donatus est, & pratura, & jure trium liberorum: ut ipse de se testatur. Lib. XII. Epigrammaton composuit miro ingenio & singulari urbanitate; quibus adjecit Xenia & Apophoreta libellis duobus absoluta. In his secutus est Marsum poëtam, Pedonem, atque Getulicum: quorum exemplo seipsum tuetur: ac lascivam verborum licentiam excusat. Valerium quoque Catullum & Licinium Calvum plurimi fecit: quod in hoc scribendi genere insignes habiti sunt. In duodecimo libro Nervæ atque Trajano Imperatoribus blanditus est, damnatis temporibus Domitiani Caesaris. Ad eundem refertur Spectaculorum liber: qui extra ordinem aliorum habetur à nostris grammaticis: ut vetusti codices probant. Inter amicos præcipue habuit Stellam Patavinum, Decianum, Silium Italicum, Val. Flaccum, Parthenium, aliosque complures: ad quos sæpenumero scribit. Stertinius vir clarissimus (quem Martialis mutato nomine Avitum appellat) tantum concessit ipsius ingenio atque doctrinæ; ut viventi adhuc illi imaginem more veterum in sua bibliotheca posuerit. Postremo cum Martialis foret provectior, tadio rerum urbanarum affectus in patriam rediit, atque in natali solo paulo post interiit: non sine lacrymis ac magno mærore C. Plinii: ut ingenue testatus est; scripta epistola ad Cornelium Priscum.

AD

Assenium Paulum splendidum equitem Romanum elegos quos erudite scripserat recitaturum atque incipientem dicere *Prisce jubes*, Jabolenus quidam Priscus qui aderat, Paulo quidem amicus, sed ipse dubiæ sanitatis interpellavit: *Ego vero* inquit *non jubeo*. Oborto audientium risu, non dubium est quin Paulo aliena deliratio aliquantum frigoris attulerit. Atque hinc monet Plinius, ¹ providendum esse tam solícite recitaturis, non solum ut sint ipsi sani, verum etiam ut sanos adhibeant. Sanum profecto (mi Secunde) consilium: neque enim difficile erat vobis, qui intra parietes vestros coram paucis iisque delectis & amicis recitastis, insanos amovere. Sed è publico hoc theatro quis præco amovebit ² asperos hosce & austeros Xenocrates, qui Gratiis non litarunt? quis designator è cuneis patrum & equitum excitabit ³ plebeji istos & *φιλονότοι* ingenii Marios, qui Musis sacra non fecerunt, facere non curant? quis Mysta à Musarum sacris arcebit profanum hoc vulgus, imperitum juxta atque arrogans, & hoc arrogantius quo imperitius? Alii namque (ut missos eos faciam, qui theatrum ingrediuntur tantum ut exeant) seu aliorum præjudicio, seu fiducia sui audiunt solum quod carpant, neque tam utuntur literis quam abutuntur, in verbi unius aut alterius calumniæ ansam struunt, quo Poëtas in invidiam vocent: tum denique se Platonas & Aristarchos rati, si alienæ insultent laudi, utque ⁴ *ἄποδεις* aviculæ ramos arborum, sic illi humeros bonorum affectent unde emineant. Alii, homines ignava opera atque servili sententia, *δοξόστοφοι*, pædarii judices & ex aliorum ore penduli, illorum velificati autoritati, subjudicant potius quam præjudicant. Alii barba tenus docti, piceo graves pallio, ubi à rastris ad rostra transcendere

* 4

rint,

1. *Providendum, &c.*] Plin. Sec. epist. 15. lib. 6.

3. *Plebeji, &c.*] Plutar. vitæ Marii & Val. Max. lib. 2. cap. 1.

2. *Asperos, &c.*] Plutarchus conub. præcepta, & Diog. Laert. 4. lib.

4. *Ἄποδεις, &c.*] Plin. Nat. histor. lib. 10. cap. 39. & lib. 11. cap. 47.

rint, jamque oſtrum ſomniare auſi, vacuum plus nimio
verticem inter aſtra condiderint, Mercurio cum Philolo-
gia ſua, quam quia ne primoribus quidem labiis præliſſe
iis contigit, bona non dicunt verba, imo nuncium remit-
tunt; Apollinem & Muſas, quas quia illis ne à limine qui-
dem ſalutaſſe datum eſt, eliminandos clamitant, & inſci-
tiæ ſuæ prætexentes ſanctimoniam, cum artes omnes hu-
maniores, tum Poëticam damnandam in totum (& ut cum
1 Sidonio loquar) *ex Aſſe* pronunciant. Alii denique (ut
in arenam meam deſcendam, & ad mei ordinis homulos,
ſalva ſemper doctis & bene meritis reverentia, quos ne-
mo mortalium magis colit quam ego, magis veneratur)
non ſubmittunt ſe Petronii arbitrio, qui generoſioris Poë-
tæ ſpiritum, ſanctitatem amare negat, neque enim concipere
aut edere partum mentem poſſe, niſi ingenti flumine li-
terarum inundante; neque 2 Senecæ (pronunciantis, non
poſſe eum aliquid grandius ore mortali canere, niſi qui
vulgata & ſolita contempſit, inſtinctuque ſacro ſurrexit
altior) autoritate adduci poſſunt, ut majorum gentium
verſent Poëtas; ſed ſuos, (ut ejuſdem Arbitri verbis utar)
ut quiſque verſum pedibus inſtruxit, ſenſumque teneriore
verborum ambitu intexuit, putant continuo in Helico-
nem veniſſe. & quidni venerint? quando iſtis pædagogu-
lis *Fauſte precor gelida* ſonet altius quam *Arma virumque*
cano, & elegiaci omnes ſordeant ſi conferantur cum *Qui*
mibi diſcipulus. Sed unde hæc quæſo veſtra gravitas tanta,
ſapientia & ſanctitas; imo pigritia, arrogantia & ſiniſte-
ritas? Poëtæ, quod prætenditis, obſcuri ſunt. Sed vide-
te ne hoc vitium à vobis ſit, qui non aſſidua lectione red-
ditis eos magis familiares. Quin & commentatores ſatis
luculenti faciem præferunt: quorum tædium ſi vel delicati
ferre non poteſtis, vel ad graviora forte ſtudia properatis
potius quam maturatis, en vobis ſenſus medullam notæ
admar-

1. Sidonio, &c.] Epiſtola 14. li-
bro 3.

2. Seneca, &c.] De tranquillitate
animi cap. 15.

AD LECTORES.

ad marginales præstant. Sed inutilis est (ut causamini) eorum lectio, & (quod dixit ¹ Zeno) ad perceptionem disciplinarum nihil alienius Poëtica. Vobis quæ non legitis, an expectatis usui esse posse? discite quid dicere Plinius solitus sit, ² referente nepote suo: Nullum esse librum tam malum, ut non aliqua ex parte prodesset. Ac ne virtutes & utilitates Poëticæ cogar in hoc transcurso licentioris quam institueram præfationis recensere, D. Augustino vobis autore, colligite quæcunque ab Ethnicis scripta sunt, & in usum vestrum vindicate, possessoribus illis injustis erepta. At ex Poëtis plerique dum tetrica volunt amœnare verborum nuditate atque rerum obscœnitate aurium reverentiam inestant, animi mores corrumpunt. Nolite quæso loqui perinde ac si in Platonis republica, aut cum perfectis hominibus viveretur. quasi vero detur sincerum aliquid, sine mali admittance purum & ab omni terrena fæce quasi divino igne excoctum. Profert (habitis enim fatentem reum) hæc ³ Ægyptus noxia multa & multa salubria cultori medicamenta; habet hæc Attica ut mel optimum, ita cicutam lethalem: & in amœno hoc prato urticis sæpe violæ, spinis rosæ internascuntur. Vos apum more omnia lustrate, optima libate. Neque enim si quis ingenio bono male utatur velitque per curiositatem esse ingeniose nequam, culpam in alium quam in se conferat. Laudato sane utilique exemplo castigant hodie castrantque nequiores Poëtas; uti & hunc nostrum Matthæus Raderus. quod & mihi in animo erat. verum, partim, ne arguerer difficilia, & quæ Delio aliquo natatore atque interprete qui Sphingem acceperit opus habent, sub prætextu obscœnitatis omisisse; partim, amicorum id à me efflagitantium precibus victus, Poëtam integrum edidi. Quoniam autem *Castum* (ipsius ⁴ Catulli iudicio) *deceat esse pium Poëtam*, interpretem multo magis esse oportere

* 5

tere

1. Zeno, &c.] Diog. Laertius lib. 7. de vitis Philof.

2. Referente, &c.] Epist. 5. lib. 3.

3. Ægyptus, &c.] Plutarchus de Audiendis Poëtis ex Odyss. Homeri 4.

4. Catulli, &c.] Epigr. 16.

tere judicavi, neque oleum flammæ addere, neque Veneris urticas, ¹ ὅτε τις ἐν τῷ βιβλίῳ ἀγάνθας ἐκλήσθαι, ἀλλὰ πὶ χρησιμώτατα καὶ ἀγαθὰ ἀξία· consultò epigrammata obscœniora ² silentio prætervexi, quæ aliū malo quam me explicare, aliū intelligere. quorum quidem lemmata obelo in priorē editione transfixi, quo vada hæc cæcosque scopulos cautius declinaret lector; non digitum ad lupanar intendi, quæ me calumnia in circulo suo Græculo nescio quem agyrtam non puduit perstringere. Horruit mihi animus aperire sentinam, aut movere cloacam. neque enim volui hos esse Philænidis commentarios spurcīdicos, Sotadicos, Lampfacenos, Cinædipolitanos, Ramiresianos. Illis itaque prætermisissis ac suppressis, ea maxime explicare atque exornare curæ precium duxi, quæ sublimia, acuta, mellis, leporis, ³ piperatæque facundiæ plena, in quibus ferventis fulmen ingenii & falsa dominatur libertas: Denique, ne proloquii amplitudo angustias regulares & ipsius Myndi modulum excrescat; quoniam (ut ait ⁴ Plinius) Benignum est & plenum ingenui pudoris, fateri per quos profeceris; obnoxii contra animi & infelicis ingenii est, deprehendi in furto malle quam mutuum reddere: quia in tam arctati operis instituto, in quo brevitati, quantam tamen ferat elucidationis necessitas, studui, non datur ubique illud profiteri, hic agnosco me secutum editionem Clarissimi Viri Petri Scriverii; consuluisse MS. unum venerandæ antiquitatis & fidei bonæ, in Bibliotheca Bodlejana, ut & alios duos MS. Oxonienses; usum fuisse ope commentatorum quotquot extant omnium, in consilium adhibuisse Petri Scriverii animadversiones, Gruteri notas, Facem artium & Criticos alios, Anthologiam diligenter contulisse, histori-

1. Οὕτε τις, &c.] Ulpianus apud Athenæum lib. 15. cap. 3.

2. Silentio prætervexi, &c.] Τῶ ἀποσιωπήσας δὲ καὶ γινώμεναι δύναται.

ἐργῶν τῆς λόγου. Epist. Enchir. c. 55.

3. Piperatæque, &c.] Sidonius Apoll. lib. 5. epist. 8.

4. Plinius, &c.] Epist. ad Nat. Hist.

historicos insuper omnes & autores nostro συγγραφέας, relegisse quos ad Poëtam intelligendum facere judicavi, quorum alios cito quandoque testes, ad alios lectorem sæpe brevitatis studio relego: neque sic tamen nihil ubivis fecisse satis, neque aliis. ita plane deplorata jacet spes gratiæ aut etiam veniæ apud iniquiores impetrandæ. Sed gratuita usque fruuntur malitia. Ego neque ¹ ἀνδρακτίζων Ifidis bajulos ² μετὰ λακτίζοντες κ' ἐπὶ ὄντι ἔργῳ μετὰ φροῦντας, neque ³ crura suffringens canibus, qui si non latrant, hirriunt tamen; neque ⁴ armata elidens manu anseres, rabioso stridore in me impetum facientes, dum alius mihi tunicam lacerat, alius vincula calceamentorum resolvit, alius crus meum ferrato vexat morsu: in scientia, judicio & candore eruditorum & cordatorum securus acquiesco.

5 ——— πῖ με ὃ κῆρυξ ἔλκετ' ἄμφοι;
 Οὐχ' ὑμῖν ἱππῶν, τοῖς δὲ μ' ἐπισταλμένοις.
 Εἰς ἐμὴν ἀνθρωπῶ, τελευτῶντες οἱ δὲ ἀνδρακτίζοντες,
 οὐδέ τις, ———

Lectori præterea notum sit: præter hæc Farnabii elaboratissimas notas; plurimas Variorum Doctissimorum notas adjunctas esse: ut ex Catalogo Auctorum, videre licet: inter quos tamen hi præcipui sunt Domit: Calderinius, Musambert. Turneb. Salmasius, Heraldus, Sriver. Gronovius, & plurimi alii, quos brevitatis ergò omitto. Textum Sriveri in maxima ex parte secuti sumus; utpote quem correctissimum judicabamus. Indicem novum tum rerum, tum rituum adjunximus, utilissimum ut spero: Ipse Lector judicet, quid hac editione præstitum; tum quoad nitorem, & elegantiam typorum: tum quoad correctionem. Interim si quid à me editum, gratum acceptumque, à malevolorum morsu vindicato, majoraque indies meditati, faveto. Valeto, & his fruitote.

* 6

S C R I -

1. *Ανδρακτίζων.*] Plutarch. de Socrate, lib. de Educ. puer.

2. *Μετὰ λακτίζοντες, &c.*] Arriani Epict. lib. 3. cap. 14.

3. *Crura, &c.*] Cicero pro Roscio

Amer.

4. *Armata, &c.*] Petronius Arb. sub fine Satyræ.

5. *Τὶ με ὃ, &c.*] Diog. Laertius epigr. in lib. Heracl. Anthol. l. 3. c. 33.

M. VALERIO MARTIALI
TESTIMONIA.

C. PLINIUS CÆCILIVS SECUND.
CORNELIO PRISCO SUO S.

[Epistola lib. III. ultima.]

Audio Valerium Martialem decessisse, & moleste fero. Erat homo ingeniosus, acutus, acer, & qui plurimum in scribendo & salis haberet, & fellis; nec candoris minus. Prosequutus eram viatico secedentem. Dederam hoc amicitiae, dederam etiam versiculis, quos de me composuit. Fuit moris antiqui, eos qui vel singulorum laudes, vel urbium scripserant, aut honoribus, aut pecunia ornare. Nostris verò temporibus, ut alia speciosa & egregia, ita hoc inprimis exolevit. Nam postquam desimus facere laudanda, laudari quoque ineptum putamus. Quæris qui sint versiculi, quibus gratiam retulerim? Remitterem te ad ipsum volumen, nisi quosdam tenerem. Tu, si placuerint hi, cæteros in libro requires. [Libro x. epigr. XIX.] Alloquitur Musam, mandat ut domum meam in Esquilis quærat, adeat reverenter,

Sed ne tempore non tuo disertam
Pulses ebria januam, videto.

Totos dat tetricæ dies Minervæ,
Dum centum studet auribus virorum
Hoc, quod sæcula posterique possint
Arpinis quoque comparare chartis.
Seras tutior ibis ad lucernas:

Hæc hora est tua. cum furit Lyæus.
Cum regnat rosa, cum madent capilli:
Tunc me vel rigidi legant Catones,

Meritòne eum, qui hoc de me scripsit, & tunc dimisi amicissimè, & nunc, ut amicissimum, defunctum esse doleo?
Dedit

TESTIMONIA DE MARTIALE.

Dedit enim mihi, quantum maximè potuit : daturus amplius, si potuisset. Tametsi quid homini potest dari majus quam gloria, laus, & æternitas ? At non erunt æterna, quæ scripsit ? Non erunt fortasse : ille tamen scripsit, tanquam futura. Vale.

ÆLIUS SPARTIANUS,

In L. Cejonii Commodi, sive Ælii Veri Vita.

Idem Ovidii libros Amorum in lecto semper habuisse ; idem Martialem Epigrammaticum poetam Virgilium suum dixisse (fertur.)

ÆLIUS LAMPRIDIUS,

In Alexandri Severi Vita.

Leporem quotidie habuit, venationem frequentem, sed eam cum amicis dividebat, & bis maximè quos sciebat per se non habere. Nec divitibus quicquam talium munerum misit, sed ab his semper accepit. Et quod ille leporem quotidie haberet, jocus Poëticus emerfit, idcirco quod multi septem diebus pulchros esse dicunt eos qui leporem comederint, ut Martialis Coci epigramma significat, quod contra quandam Gelliam scripsit hujusmodi : [lib. v. epigr. 29.]

*Cum leporem mittis, semper mihi Gellia mandas,
Septem formosus Marce diebus eris.*

Si verum dicis, si verum Gellia mandas,

Edisti nunquam Gellia tu leporem.

Sed hos versus Martialis in eam quæ deformis esset, composuit : Poëta verò temporum Alexandri hæc in eum dixit :

Pulchrum quod vides esse nostrum regem,

Quem Syrum sua detulit propago,

Venatus facit, & lepus comesus.

Ex quo continuum capit leporem.

SOLLIUS SIDONIUS APOLLINARIS.

Carm. ix.

Non Gaulicus hic tibi legetur,

Non Marfius, Pèdo, Silius, Tibullus,

Aut mordax sine fine Martialis.

T E S T I M O N I A

Idem Carm. **xxiii.**

Quid celfos Senecas loquar, vel illum
Quem dat Bilbilis alta Martialem,
Terrarum indigenas Ibericarum?

JOANNES SARESBERIENSIS,

Curial. Nugar. lib. vii. cap. xii.

Poëticum illum te subito miraberis invenisse pictorem, qui ad omnia, quæ necessitas exigit, scit fortasse simulare cupressum. Desipit ita Rufus in Nævia, à qua eum, teste Coquo, nullus casus avertit. Nam

Quidquid agit Rufus, nihil est nisi Nævia Rufo;
Si gaudet, si flet, si tacet, hanc loquitur.
Cœnat, propinat, poscit, negat, innuit, unà est
Nævia : si non sit Nævia, mutus erit.

Lib. i. Epigr. Lxviii.

Idem lib. viii. cap. vi.

Peregrinos odores non nisi dissolutis & amatoribus convenire, Comicus & Coquus docent.

Idem lib. eod. cap. xiii.

Nam fenerator ut plus recipiat, interdum aliquid prælargitur. Unde Coquus :

Munera quod senibus viduisque, &c. [*Epigr. Lvi. l. iv.*]

VETUS GLOSSARIUM LATINUM.

Petaſo, Petaſonis; perna, baconus. *Martialis Coquus :*

Et pulstem dubiam cum petaſone voras.

Extat lib. iii. Epigr. Lxxvii. ubi vulgo, Et pulpam dubio.

Laudatur ab eodem Glossographo etiam alibi, & sub Martiali Coqui nomine præterea funginum hoc Distichon :

Defungi fungis homines, Macrine, negabas :

Boleti leti causa fuere tui.

ANGELUS POLITIANUS,

Miscellan. cap. v i.

Nimis enim foret insubidus Poëta : quod nefas credere.

Item

D E M A R T I A L E.

Item cap. LII.

*Sane per totum Epigramma signatè usus est verbis argutissimus Poëta, &c. ut sit hoc Epigrammate nihil utique pensati-
tius.*

Idem in Declamatione pro Quintiliano.

Ut ab ingeniosissimo Latinorum Epigrammatum poëta, & vagæ juventutis moderator, & Romanæ gloria togæ verè meruerit appellari.

JOVIANUS PONTANUS,

Lib. III. de Sermone, cap. XVIII.

Valerius Martialis artificiosissimus Epigrammatum scriptor, ita in iis quidem jocus est, ut frequentius carpat, quam deleat: tametsi è demorsione ipsa delectatio quoque paritur. Adhæc dictis ejus partim occultissima quædam insunt specula; partim verba quæ non solum à faceto sint aliena, verum aut obscæna ipsa admodum scurriliaque, aut maxime ampullosa & acida. quod quidem Hispanicum est. Sunt tamen dicta ejus in universum arguta, subtiliterque conquisita; abstrusæ sententiæ, eademque raræ, salæ, aculeatæ: inventiones verò maximè acutæ: verba autem præcipue accommodata, quæque non prima tantum facie, atque in ipso explicatu, lectorem alliciant atque auditorem: verum quæ in ejus animo relinquunt tacitam quandam quasi subtilillationem. Nihilominus tamen minus iis, non pauca quidem animadvertas, quæ digna prorsus sunt facetis ac temperatis ingenii: retineantque decorum illud, quod virtutis hujus, de qua præcipimus, maxime est proprium.

JULIUS CÆSAR SCALIGER,

Poëtices lib. III. cap. CXXVI.

Epigrammatis virtutes peculiare, brevitæ & argutia; hanc Catullus non semper est assequutus. Martialis poëta argutissimus nusquam omisit.

Idem lib. VI.

*Ne Martialem quidem transferre libet ad meliorem. Multa
sunt*

T E S T I M O N I A

sunt ejus Epigrammata divina, in quibus & sermonis castitas, & argumenti species luculenta est. Versus verò candidi, numerosi, pleni, denique optimi. Alia fœda ne legerim quidem, tantum abest ut ad censuram vocem.

ADRIANUS TURNEBUS,

Advers. lib. viii. cap. iv.

Quid vetat attingere festivissimi Poëtæ Martialis lusus, atque in his operam ludere. Non semper supercilia adducenda sunt.

Idem lib. xiii. cap. xix.

Cum à lepidissimo Poëta (nec enim illis assentior, qui scurræ ineptum eum appellant, neque satis elegante Musa libros epigrammatum scripsisse autumant) lib. iii. Epigr. xciii. canitur,

Admittat inter buſtuarias mœchas, &c.

JUSTUS LIPSIUS,

De Amphit. cap. xv.

Designatorum facete sæpe meminit acutus & capitalis ille Hispanus.

IDEM AD JANUM LERNUTIUM,

i. Epistolicar. Quæst. Epist. v.

Quid censes tu? non melius de Martiale Scaliger judicavit, qui versus ejus candidos, numerosos, plenos, Epigrammata multa divina dicit: quam ille, qui scurræ de trivio appellat? Nollem excidisset viro magno hoc judicium judicii dissimile. Nihil ad Catullum Martialis, scio: sed & hoc scio, Epigrammata illa nec in trivio nata, nec omnia in triclinio. Multa fœda, obscœna in Martiale: & mebercule in uno Catulli libello non pudiciora, sed pauciora. Ignorat sæculum illud, qui hoc accusat.

Et cætera, quæ ibi sequuntur tanto viro indigna. Pudet me judicii: quod infra inter Infelicium Criticorum judicia merebatur locum. sed reliquis tuis meritis lucrifecisti, mi Lipsi, hanc notam censoriam.

SINI.

DE MARTIALE.
 SINISTRA QUÆDAM JUDICIA IN-
 FELICIUM CRITICORUM
 DE MARTIALE.

RAPHAEL VOLATERRANUS,
 Commentariorum Urbanorum lib. XVII.

M. Valerius Martialis, Poëta Epigrammatum, è Bilbilis oppido Celtiberiæ. Romæ annos triginta commoratus, in Hispaniam demum revertit, pauper admodum, & viatico à Plinio nepote, ut in ejus Epistola declaratur, adjutus. Amicos coluit Stellam, Silium Italicum. Adscitus & in ordinem Equestrem, & jura trium liberorum adeptus est. Reliquit Epigrammatum librum omnino rejiciendum, quippe qui neque elegantia Latine, neque moribus profuit.

PAULUS JOVIUS,

In Elogiis Virorum literis Illustrium, in Marco Antonio Casanova.

M. Ant. Casanova, Comense patre Romæ genito, arguti Epigrammatis palmam detulit illa ipsa Roma, severæ auriis judicio superba; nec unquam in confesso pudore poëtis adulatrix: quod lepida, & salsis finibus aculeata carmina facillaret. Elocutioni casta tamen puritas ac in numero sæpe duro lenitas, defuit. qualis in Catullo prætenere poëta conspicitur: cum ingeniosè mordaci & impuro Martiali persimilis esse mallet, ut una præsertim peracutæ circumductæque sententiæ gloria duceretur; &c.

ANDREAS NAUGERIUS,

Auctore in iisdem Elogiis P. Jovio.

Cum Epigrammata præstanti judicio lepidissime scriberet, non salsis aculeatisque finibus, sed tenera illa & prædulci prisca suavitate clauderat adeo Martiali severius hostis, ut quotannis statò die Musis dicato, multa ejus volumina, tanquam impura, cum execratione Vulcano dicarentur.

Alia sinistra infelicium Criticorum judicia vide in Martiali P. Scriverii.

NOMI-

NOMINA AUCTORUM,

Qui in hoc opere citantur : tum etiam ex quibus
notæ Variorum desumptæ.

A.		Augustinus.	28, 215
A Delphus Occo.	603	Avienus.	77
Ælianus. 7, 29, 95, 231, 232,		Aurelius Victor.	220
376, 420, 513, 516, 608, 618,		Ausonius. 17, 49, 179, 199, 222, 236,	
622, 672, 728, 732, 762		245, 284, 318, 491, 534, 541, 543,	
Æschylus.	336, 506, 542, 756	554, 560, 572, 582, 664, 728, 783	
Afranius.	138	B.	
Agathius.	503	B aptistæ Pii Annot. 197, 282, 371,	
Aggenes Urbicus.	791	726	
Alciatus. 2, 307, 338, 722, 739, 746		Barclaus.	242
Aldus.	601	Baronius.	763
Alexand. Neapolit. 177, 226, 394, 404,		Barthius.	64, 631, 643
720		Bellonius.	1
Ammian. Marcell. 120, 181, 215, 325,		Beroaldus. 144, 239, 583, 623, 755	
420		Bisciola.	61, 319, 575
Ammianus.	496	Bodlejana MS. 87. & passim.	
Anacreon.	138, 732	Boëthius.	432
Angel. Politianus. 213, 364, 582, 611,		Briffonius. 61, 161, 174, 497, 508, 596,	
622		635	
Antipatri, Epigr.	611	Bongarsius.	671
Antholog. 79, 162, 170, 226, 262, 293,		Brodæus. 6, 150, 374, 384, 457, 560,	
301, 306, 318, 321, 361, 369, 457,		617, 618, 690, 691, 757, 767, 785,	
523, 541, 543, 560, 603, 611, 616,		791	
617, 623, 634, 638, 646, 647, 648,		Budzus.	340, 577
671, 682, 699, 721, 770, 785		Bullengerus.	290, 475, 521, 589
Apitius.	38, 320, 384	C.	
Apollodorus.	686	C Ajus.	568
Apollonius.	334, 686	Calius. 17, 207, 475, 495, 540, 543,	
Apolonides.	162	619, 643	
Appianus.	53, 169, 316, 420	Cæsar.	502, 634, 705
Apulejus. 120, 196, 460, 473, 541, 625,		Calderinus. passim.	
697, 780, 785, 786		Callimachus.	3, 104, 428, 498
Archias.	530	Cambdemis.	634
Aristænetus.	307, 706	Calpurnius.	77
Aristophanes.	37, 145, 147, 624	Lud. Carrio.	392, 781
Aristoteles. 33, 75, 132, 219, 232, 335,		Cassiodorus. 326, 344, 345, 482, 673	
343, 351, 405, 416, 468, 473, 569,		Casaubonus.	496, 618, 620, 680
574, 619, 642, 712		Cato. 79, 338, 362, 450, 554, 716	
Arnobius.	214, 520	Catullus. 33, 48, 50, 87, 98, 153, 158,	
Arrianus.	33, 246, 376	336, 340, 477, 507, 509, 520, 532,	
Athenæus. 18, 104, 125, 126, 159, 199,		571, 576, 484, 607, 611, 624, 668,	
200, 202, 231, 242, 246, 272, 319,		669, 672, 688, 692, 712, 753	
320, 384, 410, 412, 416, 420, 433,		Celsus. 264, 285, 412, 418, 577, 678	
457, 510, 572, 580, 623, 717, 720,		Ciacco-	
723, 724, 737, 785			
Artemidorus.	3, 79		

NOMINA AUCTORUM.

Ciaconius.	362
Cicero. 28, 53, 77, 154, 199, 227, 307, 310, 332, 413, 432, 474, 521, 559, 576, 596, 659, 678, 701, 755	
Claudianus. 36, 44, 68, 344, 465, 547, 729	
Claudius Minoës.	722
Clemens Alex.	49, 420, 680
Cloaius Verrius.	338
Cluverius. 110, 195, 251, 336, 345, 518, 569, 612	
Colerus.	59
Columella. 384, 436, 565, 573, 716, 722	
Cornel. Vitell.	408, 410, 618
Crimirus.	207
Cujacius.	61, 264, 675

D.

P. Danielis Glossar.	433
Diagoras.	227
Diocletianus.	607
Diodorus Siculus	1, 2, 343
Diogenes.	228, 342, 700
Diomedes.	153
Dion. 31, 36, 39, 53, 108, 212, 276, 283, 287, 290, 305, 325, 326, 339, 401, 458, 465, 466, 469, 518, 553, 575, 591, 663, 746	
Dionysius.	6, 300
Dioscorides.	242, 718, 723
Diphilus.	51, 64
Donatus.	529, 649, 696
Douza.	15, 19, 687

E.

Elias Vinetus.	546
Epicharmus.	344
Epictetus.	142, 410, 671
Erasmus.	309, 366
Eupolis.	487
Euripides.	33
Eustathius.	222, 250, 610, 729
Eutropius.	274, 326, 363, 469, 482

F.

Fabius.	341, 429, 780
Farnabius integer.	
Festus. 51, 185, 226, 282, 338, 403, 558	

Festus abbreviator.	767
Flaccus.	2
Floridus.	611
Florus.	220, 240, 728
Fontejus.	425
Frontinus.	21, 446
Fruterius.	133
Fulgentius.	473, 613, 784

G.

GAlenus.	503, 565, 736, 783
Gellius. 33, 35, 88, 300, 318, 338, 457, 530, 554, 572, 583, 614, 633, 702, 740	
Genef.	450
Gerbellius.	666
Gesnerus.	726
Glossarum auctor. 277, 296, 305, 312, 403, 406, 468, 573, 651	
Gontius.	362
Gratianus.	566
Gronovius. 23, 80, 247, 274, 312, 331, 336, 358, 369, 381, 384, 431, 443, 517, 528, 585, 582, 707, 715, 773, 774, 778, 786	
Gruterus. 9, 10, 87, 362. & passim.	
Gyraldus. 6, 28, 277, 469, 472, 543, 560, 780	

H.

HAlicarnassæus.	40
Heinsius.	149
Heraldus. 36, &c. passim.	
Herodianus.	539
Herodotus. 1, 299, 450, 457, 580, 582, 793	
Hermolaus.	651
Hesiodus.	585, 756
Hefychius.	278, 704, 718
Hieremias.	652
Hieronymus.	245, 309, 728
Hieron. Columna.	383
Hieron. Paul.	57
Homerus. 60, 116, 193, 222, 255, 277, 291, 299, 331, 363, 404, 405, 433, 462, 486, 616, 642, 646, 677, 751	
Horatius. 30, 37, 42, 45, 59, 60, 65, 74, 83, 90, 139, 140, 149, 154, 159, 168, 171,	

NOMINA AUCTORUM.

173, 179, 180, 187, 188, 193, 204,
216, 222, 229, 238, 250, 263, 269,
270, 285, 306, 309, 321, 332, 336,
340, 342, 345, 348, 352, 356, 357,
375, 389, 438, 486, 499, 512, 550,
559, 562, 565, 566, 570, 593, 634,
637, 661, 666, 729, 733, 734, 738,
747, 751, 780, 783
Jac. Hurterus. 488, 729
Hyginus. 641, 680, 704

I.

Jac. Bononiensis. 134
Janus Guilielm. 78, 79, 307, 358,
385, 393, 394, 488
Joh. Baptista Pius. 160, 598
Joh. Croius. 651
Josephus. 168
Jof. Scaliger. 135, 209, vide Scaliger.
Isidorus. 207, 208, 330, 662, 664, 766,
778, 785
Jul. Capitolinus. 319
Junius. 2, 101, 122, 133, 223, 262, 488,
773, 791
Jurisconfulti. 475
Iustinus. 196, 582, 793
Juvenalis. 9, 30, 31, 35, 39, 41, 46, 47,
51, 52, 53, 59, 65, 66, 68, 74, 76, 77,
78, 81, 84, 90, 93, 112, 114, 117, 118,
121, 125, 127, 130, 131, 136, 138,
143, 147, 151, 154, 155, 159, 160,
161, 173, 175, 176, 181, 182, 184,
190, 192, 193, 195, 209, 212, 216,
217, 218, 230, 238, 244, 253, 256,
260, 264, 267, 269, 278, 281, 286,
287, 288, 292, 300, 307, 310, 315,
316, 319, 320, 321, 324, 325, 328,
329, 334, 339, 342, 349, 355, 356,
358, 360, 361, 363, 364, 371, 389,
392, 406, 407, 408, 410, 418, 420,
426, 430, 432, 435, 442, 455, 463,
465, 466, 467, 469, 473, 480, 491,
495, 500, 501, 507, 513, 514, 520,
523, 541, 547, 556, 562, 364, 573,
576, 585, 588, 594, 597, 598, 603,
606, 615, 617, 627, 628, 629, 630,
631, 634, 638, 639, 640, 646, 648,
651, 667, 671, 678, 679, 699, 705,
723, 724, 737, 749, 750, 751, 762,
763, 768, 779, 781, 784, 786

L.

Labeo. 643
Laetantius. 28, 274, 525, 701
Laërtius. 238
Lampridius. 116, 203, 216, 245, 291,
518
Leander. 559
Lipsius. 3, 7, 8, 28, 35, 45, 65, 78, 94,
108, 130, 133, 193, 203, 258, 287,
288, 362, 367, 373, 385, 392, 458,
468, 475, 556, 576, 581, 631, 653,
667, 777, 785
Livius. 40, 156, 182, 239, 300, 467,
695, 698, 728
Lucanus. 50, 72, 79, 400, 491, 499,
574, 688, 793
Lucianus. 44, 45, 123, 131, 164, 181,
206, 246, 314, 333, 340, 367, 417,
421, 503, 634, 640, 647, 649, 707,
730, 742, 747, 773
Lucillius. 170, 180, 332, 347, 350, 364,
427, 486, 647
Fr. Luifinus. 115
Lycophron. 272
Lucretius. 588

M.

Macrobius. 169, 255, 280, 282, 332,
384, 429, 431, 432, 517, 554,
607, 608, 630, 683, 686, 729, 754
Manilius. 3, 428, 765
Marcellinus. 1, 133, 182
Marcilius. 12, 85, 437
Mariana. 57
Marlianus. 3, 285, 286
Marfilius Cognatus. 784
Martian. 177
Terent. Maurus. 153
Mela. 1, 248, 634
Menander. 64
Mercerus. 307, 458
Mercurialis. 226, 345, 391, 392, 618
Merula. 319, 568
Meursius. 556
Mimus. 29
Minutius Felix. 201
Modius. 98, 172, 689
Mufam-

NOMINA AUCTORUM.

Mufambertius.	147	239, 242, 251, 303, 357, 366, 384,
Muretus.	153, 317	488, 584, 627, 639, 640, 690, 697,
Mufzus.	777	723, 725, 792
N.		Petr. Crinitus. 207
Nannius.	27	Phalaris. 659
Natalis Comes.	73	Phœdrus. 794
Nicharchus.	350	Philemon. 1
Nonius Marcellus.	12, 277	Philo. 318
Nonnius in Dionysf.	277	Philoftratus. 75, 334
O.		Pierius. 71, 274, 355, 475
Othmar. Na&gal.	637	Pignorius. 229
Oppianus. 16, 75, 231, 642, 732,		Pithæus. 236
755		Pindarus. 729, 781
Oplopus.	457	Pithagoras. 332
Ovidius. 3, 11, 18, 29, 32, 37, 49, 61, 40,		Plautus. 72, 74, 84, 87, 108, 113, 119,
46, 47, 65, 69, 76, 77, 84, 96, 112,		174, 178, 265, 312, 338, 406, 473,
118, 128, 143, 151, 153, 159, 182,		627, 734
192, 212, 227, 231, 236, 243, 247,		Platina. 384
255, 259, 261, 274, 286, 299, 315,		Plato. 516, 562, 602
326, 348, 359, 574, 376, 381, 392,		Plinius. 1, 2, 7, 8, 11, 16, 18, 20, 28, 35,
402, 409, 410, 420, 434, 455, 456,		36, 40, 49, 50, 54, 57, 69, 75, 77, 95,
457, 471, 472, 473, 495, 498, 510,		100, 101, 108, 131, 139, 143, 149,
511, 518, 543, 544, 545, 558, 560,		154, 156, 159, 178, 182, 185, 186,
572, 574, 575, 607, 621, 631, 632,		190, 194, 200, 215, 218, 219, 222,
633, 638, 641, 642, 646, 649, 650,		226, 228, 232, 236, 240, 242, 243,
656, 674, 682, 686, 694, 707, 710,		252, 253, 256, 258, 266, 274, 277,
721, 732, 743, 744, 746, 755, 757,		284, 285, 287, 291, 296, 312, 318,
775, 776, 777, 793		319, 322, 323, 338, 340, 341, 342,
P.		345, 349, 351, 364, 365, 371, 376,
Palladius.	722	384, 389, 390, 399, 400, 408, 416,
Pancirolos.	300, 436, 621	420, 421, 431, 436, 443, 446, 450,
Panvinus.	286	456, 457, 459, 466, 469, 490, 499,
Papinius. 64, 123, 261, 282, 325, 334,		502, 509, 515, 529, 539, 541, 551,
344, 351, 363, 367, 385, 389, 449,		552, 553, 563, 565, 576, 578, 583,
450, 487, 512, 532, 537		585, 592, 596, 610, 612, 618, 621,
Parrhasius.	342, 543, 643	623, 625, 630, 631, 634, 638, 640,
Paffienus.	265	646, 663, 671, 672, 687, 688, 690,
Pausanias. 11, 75, 240, 363, 373, 374,		695, 697, 716, 717, 719, 721, 722,
603, 638, 775		723, 724, 725, 727, 728, 729, 730,
Perottus.	12	732, 733, 734, 737, 738, 745, 754,
Perfius. 14, 78, 121, 122, 158, 181, 189,		757, 761, 762, 763, 764, 768, 770,
203, 240, 304, 308, 348, 367, 474,		772, 773, 775, 776, 791
550, 570, 613, 666, 683, 705, 712		Plutarchus. 3, 14, 16, 44, 53, 59, 123,
Petius.	2, 21, 116, 297, 778	139, 154, 215, 224, 300, 301, 312,
Petronius. 96, 143, 178, 192, 202, 203,		338, 345, 362, 386, 452, 458, 472,
		525, 530, 573, 625, 672, 679, 728,
		752, 766, 777
		Pœta vetus. 744
		Politianus. 2, 3, 19, 128, 153, 213
		Pollux. 338
		Polybius. 57, 295
		Por-

NOMINA AUCTORUM.

Porphyron. 295
Probus Gramm. 696
Propercius. 2, 13, 134, 135, 253, 291,
 496, 543, 680, 763
Psaltes. 214, 652
Ptolomæus. 390, 488
Pulmannus. 141, 618
Pythagoras. 580

Q.

Quintilianus. 77, 149, 184, 240,
 260, 281, 282, 420, 438, 461,
 478, 669, 673, 698, 779

R.

R Abani liber. 153
Rabirius. 301
Ramiresius. 16. & passim.
Rigaltius. 84, 651
Rob. Titius. 188
Rofinus. 572, 583, 623
Rufus. 236
Rutgersius. 8, 15, 17, 69, 81, 87, 98,
 101, 112, 151, 264, 284, 348, 362,
 528, 566
Rutilius. 426

S.

S Almasius. 7, 15, 34, 62, 71, 82, 94, 95,
 100, 131, 133, 138, 143, 170, 192,
 215, 236, 277, 278, 281, 282, 362,
 366, 374, 377, 378, 384, 414, 443,
 468, 475, 498, 515, 524, 541, 543,
 548, 566, 585, 589, 596, 607, 656,
 665, 673, 688, 697, 699, 700, 718,
 722, 724, 728, 742, 743, 744, 745,
 752, 753, 754, 757, 759, 762, 763,
 766, 767, 768, 769, 771, 772, 778,
 780, 782, 794
Salmuth. 63, 467, 571, 702
Salustius. 63, 459, 521, 793
Savatus. 572
Scaliger. 2, 6, 7, 8, 11, 12, 17, 19, 20, 22,
 29, 82, 85, 101, 153, 178, 343, 360,
 362, 446, 504, 563, 618, 637, 651,
 669, 680, 718, 728, 763, 764, 778,
 793
Schotus. 2, 423

Scoppa. 1
Scribonius Largus. 534
Scrivierius. 2, 7, 8, 9, 19. & passim.
Seldenus. 239, 651
Seneca. 4, 11, 16, 28, 40, 46, 50, 51, 67,
 68, 79, 86, 100, 111, 115, 123, 132,
 137, 150, 154, 169, 180, 183, 187,
 203, 207, 209, 215, 227, 236, 246,
 249, 259, 263, 268, 284, 301, 306,
 308, 311, 320, 324, 330, 333, 335,
 355, 356, 360, 368, 369, 370, 376,
 384, 386, 392, 398, 401, 409, 414,
 421, 432, 436, 454, 461, 469, 470,
 473, 487, 490, 492, 501, 504, 512,
 518, 519, 529, 537, 542, 549, 551,
 554, 556, 557, 569, 570, 571, 588,
 597, 623, 637, 641, 654, 677, 682,
 686, 689, 692, 697, 725, 748, 779,
 783
Servius. 365, 429, 559, 669, 751, 794
Sextus Rufus. 236
Sidonius. 28, 30, 59, 64, 185, 239, 300,
 350, 389, 426, 530, 563, 604, 644,
 668, 717
Silius Ital. 108, 253, 329, 386, 475,
 511, 670
Socrates. 320
Solinus. 1, 16, 40, 559, 634
Sosipater. 659
Sophocles. 117, 138, 338, 542
Sozimenus. 429
Spartianus. 93, 393
Statius. 4, 252, 336, 337, 384, 434, 504,
 505, 524, 537, 661, 718
H. Stephanus. 354, 539
Strabo. 1, 6, 87, 255, 270, 271, 317, 386,
 388, 457, 495, 516, 518, 559, 699,
 759, 767
Stobæus. 435
Strato. 71
Stuckius. 362, 572
Suetonius. 4, 5, 7, 9, 10, 15, 17, 20, 24,
 31, 32, 33, 39, 41, 53, 94, 107, 108,
 117, 140, 154, 159, 160, 161, 162,
 202, 206, 212, 213, 214, 220, 240,
 241, 244, 253, 270, 273, 275, 283,
 287, 300, 303, 304, 307, 316, 325,
 326, 327, 328, 339, 363, 401, 404,
 413, 421, 429, 446, 459, 466, 475,
 480, 482, 497, 527, 535, 538, 554,
 561, 575, 582, 591, 607, 610, 614,
 663,

NOMINA AUCTORUM.

663, 680, 682, 688, 739, 765, 778, 781, 793		169, 213, 300, 307, 404, 435, 510, 511, 513, 530, 659, 747	
Steweghius.	392	Valla.	70
Sulpitius.	41	Varro. 4, 47, 75, 203, 309, 338, 388, 725	
Symmachus.	411	Vegetius.	392, 725
Pub. Syrus.	636	Velius Grammat.	94
		Vellejus Paternculus. 121, 467, 659, 779, 791, 792	
T.		Veslingius.	794
T Acitus. 5, 6, 9, 24, 33, 36, 39, 40, 51, 166, 168, 169, 190, 247, 253, 260, 274, 276, 281, 283, 291, 300, 339, 342, 345, 346, 354, 363, 395, 515, 535, 541, 610, 651, 679, 779		Victor.	236, 469
Terentius. 27, 319, 323, 440, 506, 569, 620, 679		Virgilius. 2, 6, 26, 44, 74, 94, 97, 148, 153, 156, 168, 178, 179, 187, 201, 205, 221, 229, 255, 257, 270, 281, 313, 318, 326, 332, 338, 395, 404, 411, 433, 437, 438, 443, 460, 462, 468, 475, 477, 478, 491, 495, 496, 504, 505, 545, 546, 549, 551, 554, 559, 560, 599, 601, 689, 693, 685, 714, 732, 733, 751, 753, 762, 765, 768	
Tertullianus. 143, 281, 338, 340, 475, 488, 630		Vitellius.	121, 153, 269, 682
Theocritus.	195, 277, 496, 781	Vitruvius.	2, 3, 35, 290, 711, 717
Theophrastus. 241, 348, 499, 620, 627, 679, 714		Vespianus.	728, 794
Thucydides.	14, 152	Ulpianus.	61, 142
Thucius.	707		
Tibullus. 46, 376, 491, 497, 572, 632, 780		W.	
Tiraquellus.	394	W eidnerus.	98
Tiro.	215		
Titinnius.	84	X.	
Torrentius. 48, 316, 433, 482, 738, 785		X Enophon. 320, 571, 602, 642	
Tranquillus. vide Sueton.		Xiphilinus. 7, 9, 161, 275, 291, 325, 327, 393, 466, 538, 608, 609, 639, 760	
Trogus.	57		
Turnebus. 2, 19, 30. & passim.			
V.			
V alerius Flaccus. 94, 297, 408, 686			
Valer. Max. 28, 53, 40, 140, 149,			

ODA

ODA SAPPHICA,
H O N O R I
Celeberrimi & Eruditissimi VIRI,
D. D. CORNELII SCHREVELII,
MED. DOCTORIS,
GYMNASII LUGD. BAT. MODERATORIS

Prudentissimi, & Vigilantissimi;

Cum M. VALERIUM MARTIALEM novis typis
excudisset & notis auctioribus illustrasset.

TE quibus curis studiisque credam
Posse lassari, cerebrumque tantum,
Magne florentis domitor JUVENTÆ
Docte SCHREVELI?

Non satis nostræ fuit edidisse,

Et nota lustrare recentiori

*Inclitum FLACCUM, * JUNIUMQUE, Vatem
VIRGILIUMQUE,*

‡ PUBLII scenæ reliquumque libri,

(Nunc haud occurrunt tituli librorum)

Non valent explere animum; sed ecce

Carmina rursus

Vulgat arguti quoque MARTIALIS:

O opus Magnum! variis repletum

Floribus, dictis elegantibusque

Non spoliatum.

Quid tibi debet celebris SCHREVELI

LEIDA? quid debet SCHOLA BATAVORUM?

Quid tibi HARLEMUM tua cum PARENTE

PATRIA debet?

Civitas omnis BATAVUM fatetur,

Quod sit æternis meritisque multis

Vincta, nec dignis valeat labores

Pendere donis.

Si meis dignos lepida CAMOENÆ

Auribus versus canerent! PELASGIS

Tunc foret cunctis manifesta virtus

Alta SCHREVELI.

Tu tamen vires celebris per annos

RECTOR extentos, animi diserti

Notus in gentes. TIBI FAMA VIVAT,

LAUSQUE PERENNET.

Præceptoris tuo de se studiisque suis plu-
rimum merito L. M. que applausit

JOANNES BLASIIUS, L. F.

M. VA-

* D. Ju-
NIUM
JUVENA-
LEM.

‡ PUBLII
TEREN-
TII A-
FRI.

M. VAL. MARTIALIS
DE
SPECTACULIS
LIBELLUS.

EPIGRAMMA I.

In Amphitheatrum Cæsaris.

Per induktionem collativam Titianum Amphitheatrum, omnibus orbis operibus præfert.

B *Arbara Pyramidum fileat miracula Memphis;
Assiduus jactet nec Babylona labor;*

Nec

I. **B** *Arbara.*] Ad Græcorum distinctionem, quibus alii omnes barbari dicti: imo ex suis, qui non *inducti* incolebant, quive non ore rotundo molliter & Atticè loquebantur. Ab aspera enim & inculsa pronuntiatione *Barbaros* dictos censet Strabo lib. 14. Dicitur postremò *barbarum*, quidquid ab humanæ vitæ cultu, ratione, lingua abhorret; & quicquid ferum, inurbanum, quâ moribus, quâ lingua judicatur. *Farnab. Rader. Pyramidum.*] Moles hæc altissimas in sepulchrorum usum, non sine profusa opum ostentatione reges Ægyptii extruxere, à quadrata basi decrescendo ascendentes in formam *πυγῆς*, unde & *nom.* post Herodotum, Melam, Pli-

nium cap. 12. lib. 36. Solinum, Marcellinum, Diod. Siculum, &c. qui de his scripsere, etiam lege Bellonium qui Pyramides quæ hodie visuntur, ipse dimensus est, lib. 2. observat. cap. 42, 43, & 44. *Sileat.*] Signatè ad *Barbaros* & *αἰσχυρὸς*. vel, *sileat miracula*, id est, non amplius miretur, habeatve pro miraculis. *Miracula.*] *Θεάματα*, conspicua seu spectanda propter artificium opera, quæ septem numerantur, Muri Babylonis, Dianæ Ephesiz templum, Jovis Olympici simulacrum, Pyramides Ægyptiz, Mausæolum sepulchrum, Colossus Rhodius, Cyri regia. Quibus & alii septena altera adnumerant; quorum duo, Jovis Olympici templum, & Colossus Rhodius, quoniam ad plenam

A

enu-

*Nec Trivia templo molles laudentur honores;
Dissimuletque deum cornibus ara frequens;*

Acœre

enumerationem à Poëta sunt omiffa; I. Scoppa cenfet voluiffe Martialem hoc epigrammate, amphitheatrum quinque his ftructuris antepone, propter, 1. altitudinem, 2. celeritatem, 3. ftatuas, 4. varietatem, & 5. nobilitatem. & *afsiduum* inter cætera dici ait, quod non intermittitur: & labor Babylonis condendæ, nunquam, ut ex historicorum monumentis colligitur, intermiſſus eſt: idcirco de hac celeritate, & non de penſilis horti irrigatione eſt intelligendum. Quem vide Colleſt. lib. 1. c. 29. *Memphius*.] Nobiliſſima Egypti civitas hodie *Cairo*. De ſitu Memphios, ac natura, ingenio, munitione loci, vide Diodorum Siculum lib. 1.

2. *Aſiduus*.] Eorum qui laudant: quaſi diceret, non eſſe tanto labore tamque impenſe laudandam Babylonem, ut perpetuo in laudatorum ore verſetur. *Turneb.* Et quomodo opus nondum finitum laudari poſſit, Scaliger non concipere poteſt. Luce ergo clarius dixit: neque homines aſſiduo laborent in laudanda Babylone; neque Cares immo-dici ſint in extollendo Mauſoleo. *Aſiduus* ergo labor laudandi intelligitur, non autem ædificandi. Imo regum qui Babylona condiderunt, ſive urbis, hortorum penſilium, murorumque amplitudinem reſpicias, ſive aſſiduitatem operum: namque & ipſe murus, cujus ambitus 350. circiter ſtadium erat, intra annum abſolutus eſt, cum diebus ſingulis ſingula perſicerentur ſtadia. alii legunt *Aſſyrius*: ut Alciatus, Junius & A. Schotus, & hortos penſiles Babylonis, non muros Semiramidis intelligunt: illos autem fabricatos in gratiam pellicis à rege Aſſyrio, ſatis conſtat. *Aſſyrium* etiam laborem appellant, quod Babylon caput Aſſyriorum. Vide & Politian. Miſcell. lib. 2. *Turneb.* lib. 17. *laſtus*, &c.] Celebret illam Orientis reginam, arcemque Perſarum ac regum

domicilium, cujus conditor Moſi ex Gen. laudatur Nembrotus. *Rad.*

3. *Trivia templo*.] Dianæ Epheſiæ, quæ *Trivia* dicitur à triplici curſu ſub Zodiaco, ſecundum longitudinem, latitudinem & altitudinem: vel ob triplicem ejus in cælo, terris & inferis poteſtatem. Trivis etiam præſſe fertur. Referunt alii ad tres decades menſis, *ἱαννῆς, μεσσηνίου, φθιωρῆς*. *Molles laudentur*.] Propter columnas cedrinæ & ſimulachra lignea, ipſiusque Dianæ (ut ajunt) vitigineum. tot incendia hanc interpretationem aſſerere videntur, ſed refragabitur Demetrius *ἡγερονία*. *Aliis*, propter molles *lônæ*, omnis nequitiz inventores, Deam multimammiam, feſti ſumma cum pompa & mollitiæ celebratam, ſacerdotem denique caſtratum. Vide Ang. Politian. Miſcell. cap. 51. *Mollis quæ tendit lônæ*. Propert. lib. 1. eleg. 6. hac ratione motus Raderus, lectionem *ἡ lônæ præfert τῶν Honores*. *Aliis* propter ſigna affabre & advivum efficta. Virgil. *Spirantia mollius ara*. & Flaccus, *molles imitabitur are capillos*. Verum locum hunc proculdubio corruptum luxatumque variz Criticorum tentarunt manus, necdum ſaluti reſtituerunt. *Molles laudentur honores*.] Petitus reſcribendum conjicit, *herones*. Ejus emendationem aſſerere videtur Plin. lib. xxxvi. cap. 16. & quare molles dicantur *herones*, docebit, ubi agit de Dianæ Templo Epheſi: *Operi præſuit Cherſiphron architectus. Summa miracula, epiphyllia tanta molis attolli potuiſſe. Id conſecutus eſt ille heronibus harena plenis, molli pulvris ſuper capita columnarum exaggerato, &c.* Meminit quoque heronum ex ulva paluſtri faſtorum Vitruvius lib. 5. extremo. Non diſſimulandum etiam quod Pet. Scriverius novam interpunctionem & lectionem excogitavit: *Nec Trivia templi moles laudentur*:

5 *Aëre nec vacuo pendentia Mausolea**Laudibus immodicis Cares in astra ferant.**Omnis Cæsareo cedat labor amphitheatro :**Unum præ cunctis fama loquatur opus.*

dentur : honores *Disimuletque, &c.* Verum non è gustu, numero & calamo Martialis; dura nimis & illi insolens. Gronovius nil verius, elegantius Scalligeri emendatione judicat, legentis, *molles laudentur Iones. Honores.* Columnas, statuas, signa, &c. *alii*, sacrificia, sacra, ut à Poëtis sæpe sumitur.

4. *Disimuletque, &c.* Non usque adeo efferat, non tanquam divinum opus jactet, cum ab Amphitheatro mortali manu factò, illam longe superatam videamus. *Ara frequens.* Non Jovis Hammonis apud Nasamonas, quæ nec opibus nec structura erat insignis: sed *βασιλῆος ἀρχαίου*, Apollinis Delii ab ipso quadrimo ex cornibus Cynthiadum caprearum à sorore interfectarum compactus: de quo disertè Ovid. in Epistola Cydippes ad Acontium:

Miror & innumeris structam de cornibus aram.

Vide Plutarch. lib. de animalium solertia, & in vita Theſci, & Politian. 52. Miscellan. hujus meminit & Callimachus in hymno Apollinis.

5. *Aëre, &c.* Ad altitudinem 140. pedum sublata columnisque innixa, sum-

moque cacumini impositam quadrigam, cujus equi suspensis alis volare videbantur. Tum *suspensa* dicebantur, quæ suffulta erant, *sustendis dentibus orbis*, lib. 2. epig. 43. *Vacuo.* Quod non habitetur. Poëtis & Epicureis *aër inanis* quoque appellatur & videtur. Manilius:

— per inania cali.

Mausolea, &c. Mausoli regis Cariz tumulum, monumentum illi ab uxore Artemisia extructum.

6. *In astra, &c.* Eleganter respicit ad *τὸ ἐν αἰὲρι pendencia.*

7. *Cæsareo, &c.* A Vespasiano auspiciato inceptoque, à Tiro F. perfectò & dedicato. *Omnis, &c.* Conclusio epigrammatis cum epiphonemate illustri, quo colligit, quod per partes dixerat. *Labor.* Opus speciosum. *Amphitheatro.* In quo ederentur spectacula & venationes, absque scena, sedibus per gradus undequaque clauso, in quibus loca 87000. ovali forma: ad cuius summitatem ægre visio humana pertingeret. Vide Vitruvium, Marlianum, Lipsi. de Amph. &c.

8. *Præ, &c.* Sic & M. S. Bodl. Alii, *pro. Opus.* Amphitheatrum Cæsaris.

* In opera publica Cæsaris. II.

Vespasiani atque Titi Cæſſ. (quibus pleraque libelli hujus spectaculorum epigrammata assignes) beneficentiam celebrat, qui vastum Neronis ædificium demoliti; loco ejus, publica extruxere vel reddidere opera, Colossus, Amphitheatrum, thermas, porticum.

Hic ubi *siderens propius videt astra colossus,*

Et

* MS. Bodleianus: *De operibus circa amphitheatrum.* Verum haud ita apposite, quale erat ingenium eorum qui lemmata præfixerunt omnibus epi-

gram. præterquam lib. 13. & 14. quæ ipsius autoris sunt.

1. *Hic ubi.* In quarta urbis regione: nam urbs principio in tres tantum regio-

A 2

*Et crescunt media pegmata celsa via;
Invidiosa feri radiabant atria regis,
Unaque jam tota stabat in urbe domus.
5 Hic, ubi conspicui venerabilis amphitheatri
Erigitur moles; stagna Neronis erant.*

Hic,

regiones, quas Varro *partes* appellat, erat à Romulo conditore divisa. Servius dein Tullius aucta urbe & populo, eandem in quatuor regiones distribuit; illasque à loco, quem quæque pars colebat, appellavit. Prima dicta erat *Suburana*, altera *Esquilina*, tertia *Collatina*, postrema *Palatina*. Atque hæc urbis divisio durabat usque ad ævum Augusti Cæsaris, qui urbem mirum in modum, qua testis, qua populo amplificatam, in xiv. Regiones divisit. *Raderus. Siderens.* Cui (dejecto Neronis capite) Vespasianus solis vultum 12. radiis insignem reposuit dicavitque Soli Sideris Deo. Vide vers. 2. in epig. 60. lib. 12. Vel *siderens*, radiatus, radios spargens, instar sideris, princeps autem siderum Sol, quem lib. 12. Epigr. 60. *Sidereum Deum* appellat. Radii porro divinitatem significabant. *Propius, &c.* Legitur & *propior*: estque *Pathos Metonymicon*. altitudinem enim exprimit Colossi: nam quo altior fabrica, hoc cælo propior est. *Colossus.* Statua quam sibi Nero construxerat, altam pedes circiter ex x. Colossus ab artifice Lysippi discipulo cognomine dictum contendunt multi. Malim *ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων*, ab hebetando visu dictum, quod præstringuantur oculi in tanta altitudine spectanda; quod canit Statius:

— *Pix lumine fesso*

*Explores, quamlongus in hunc despectus
ab illo.* Raderus.

2. *Crescunt pegmata.* Extruuntur vel ex se surgunt. erant enim machinæ αὐτοκίνηται, quæ ex se in sublime crescebant aut rursus decrescebant. Dicitur autem *pegma* à πῆγμα, compingo:

eo quod moles fuerit lignea, varia & occulta arte compacta. Seneca epist. 88. *Hic, inquit, annumeres machinatores, qui pegmata ex se surgentia excogitant, & tabulata tacite in sublime crescentia, & alias ex inopinato varietates: aut dehiscuntibus quæ coherebant, aut quæ distabant sponte sua coherentibus: aut in, quæ eminebant, paulatim in se residentibus.* Raderus. *Media.* Manifesta vel aperta: vel media inter Capitolium portamque triumphalem. *Celsa.* Interitium aut quartum tabulatum elata. *Via.* Sacra quam Neronis domus occupaverat; nunc verò ita lata & laxa est beneficio Cæsaris, ut pegmata excitari & ferri in ea possint.

3. *Invidiosa feri.* Odiosa, invisa iis quorum ædes interceperat incendiarius Nero, ut in usum suum converteret. Neronis enim aurea domus occupavit spatium Colossi & vias publicas. Sueton. cap. 31. *Domum à palatio Esquilias usque fecit. Radiabant.* Auro gerumisque fulgebant. *Atria.* Domus prius *Transitoria*, mox incendio absumpta restitutaque, *Aurea* nominata. Suet. Nerone cap. 31. *Regis.* Crudelis Tyranni Neronis: nomen autem regis semper Romanis invisum.

4. *Unaque, &c.* Notum hoc è carmine illo, *Roma domus fiet, Veios migrate Quirites: Si non & Veios occupat illa domus.* Referente Suetonio Ner. c. 39. Neronis enim domus à Palatio ad Esquilias usque pertinebat.

5. *Hic ubi, &c.* Inter Coelum montem & Esquilias. *Amphitheatri.* Epigr. 1. vers. 7.

6. *Erigitur.* Erigi Amphitheatrum dixit: altitudinem ejus declarans. *Venerabilis*

Hic, ubi miramur velocia munera thernas,

Abstulerat miseris tecta superbus ager.

Claudia diffusas ubi porticus explicat umbras,

10 *Ultima pars aulae deficientis erat.*

Reddita Roma sibi est; & sunt te praeside, Caesar,

Deliciae populi, quae fuerant domini.

nerabilis autem ea moles, quoniam sacra Marti. *Stagna, &c.*] Stagnum maris instar, circumseptum aedificiis ad urbis speciem.

7. *Hic, &c.*] In tertia urbis regione. *Velocia, &c.*] Celeriter extructa.

8. *Abstulerat, &c.*] Incendio enim & ruinis patriæ, domum sibi extruxit, ad eamque arva, stagna, sylvas, prospectus, &c. Tacit. 15. Annal. *Superbus.*] An quia amplissimus & magnificentissimus: an quia privatus, & Neroni singularis, nec populo communis, ut Thermæ Titi. *Raderus.*

9. *Claudia, &c.*] Quæ & Livia, aliis tamen à Livia diversa. *Porticus.*] Romæ porticus additæ sunt vel aedibus sacris, vel illustrium virorum domiciliis, vel publicis aliis aedificiis: idque vel ob pluvias subitas declinandas, vel

gratas per æstatem umbras & frigora captanda: vel ipsa ornamenta fabricæ. *Raderus. Umbras.*] Cum suas, tum vitis, quæ subdiales inambulationes umbrosis pergulis opacabat. Plinius lib. 14. cap. 1.

10. *Ultima, &c.*] Extrema pars domus Aureæ, id est, juxta Exquilias in quinta urbis regione.

11. *Reddita Roma sibi.*] Una domus antea & unius erat, quam Cæsar publicis extructis operibus communem fecit, hoc est, urbem urbi, Romamque Romæ reddidit. *Raderus. Te praeside, Caesar.*] Te Imperatore.

12. *Deliciae, &c.*] Postquam opera & munera publica facta sunt, quæ nuper in privatas delicias occuparat Nero. Videtur alludere ad elogium commune Titi, quem *orbis delicias* appellare. *Domini.*] Cæsaris Neronis.

* De gentium confluxu & congratulatione. III.

Ex omni orbis parte (ad quam Rom. populi nomen pervenerat) confluxisse gentes spectandi ludos, salutandique Cæsaris studio: generalique acclamatione, illum, *Patrem patriæ salutasse.*

Quæ tam seposita est, quæ gens tam barbara, Cæsar,

Ex

* MS. Bodl. *De nationum consensu.*

1. *Quæ tam seposita est.*] Nullam ait gentem adeo remotam ab urbe, ex qua non fuerint in urbe visi spectatores; tantus amor erat & cupido spectandi. Tranquill. in Cæsare cap. 39. *Ad quæ omnia spectacula tantum undique confluxit hominum, ut plerique advena, aut*

inter vicos, aut inter vias tabernaculis positæ manerent, ac sæpe præ turba elisi exanimatique sint plurimi, & in his duo senatores. *Raderus. Barbara, &c.*] Ex Græcorum divisione mundi, quibus alii omnes Barbari dicti, imo ex suis qui non *indædæ* incolebant, quive non ore rotundo, molliter & Atticè loquebantur.

*Ex qua spectator non sit in urbe tuâ?
 Venit ab Orpheo cultor Rhodopeius Hæmo,
 Venit & epoto Sarmata pastus equo;
 5 Et qui prima bibit deprensi flumina Nili,
 Et quem supremæ Tethyos unda ferit.
 Festinavit Arabs; festinavere Sabæi;
 Et Cilices nimbis hic maduere suis.
 Crinibus in nodum tortis venere Sicambri,*

Atque

tur. Ab aspera enim & inculta pronunciatione Barbaros dictos censet Strabo lib. 14. I. C. Scalig. à *Bar*, quod Arabice *Desertum* sonat, more Hebræo geminato ad intentionem. Exerc. & in Theophrast. de plant.

2. *Pybena, &c.*] Sede Imperiali: vel, à te restituta: ut præced. epigr.

3. *Orpheo Hæmo.*] Ad montem Hæmum Orphi parentes habitaverunt. *Cultor Rhodopeius.*] Thrax agriculturæ studiosus. Rhodope enim mons Thraciæ: quasi dicat, venere Boreales incolæ.

4. *Sarmata, &c.*] *Tartari, Russi, Poloni, ἱππομυλῆσι.* Dionys. Perieges. ἱππὺς αἰμυλὴ μισγῆσις λαόνων γέλα δαΐτω πλεῖσι. Virgil. Georg. 3. Gelonus, qui lac concretum cum sanguine potat equino. & Plin. lib. 18. cap. 10. Brod. lib. 5. cap. 31.

5. *Prima bibit, &c.*] *A meridie, Ægyptii & Afri,* apud quos Nilus primum fluere deprehenditur: neque enim fons Nili tum repertus. Quamvis Juba rex Mauritaniz exquirere originem Nili tentaverit. Plinius lib. 5. cap. 9. Nilus, inquit, incertis ortus fontibus, it per desertum, & immenso longitudinis spatio ambulans, fama que tantum intermi quasit cognitus, sine bellis, quæ ceteras omnes terras invenerit. Originem (ut supra rex potuit exquirere) in monte inferioris Mauritaniz, non procul Oceano habet, lacu protinus stagnante, quem vocant Nilidem. Fortè huc respexit Martialis, quando dixit, deprensi flumina Nili: Sed Plinius ipse loco adducto tradit

incertos fontes, ubi plurima de ejus origine. Vide Brodzum lib. 4. Miscell. cap. 24. *Bibit*] Accolæ enim Nili vinum non quærun, tanta est Nili dulcedo: & Gyraldus docet aquam Nili Ægyptiacis tanto in honore habitam, ut cum hydria ad templum humeris ferretur, omnes procumberent, & sublati manibus Diis gratias agerent: quoniam per tot spatia terrarum, torque invias regiones advehatur.

6. *Et quem, &c.*] *Ab Occidente,* qui ad Hesperium litus sit. *Aliis* Britanni, quorum litora, ut & ultima Thule, maris fluctibus feriuntur. *Tethyos, &c.*] Uxor Nepruni, *Metonym.* maris.

7. *Festinavit Arabs.*] *Ab Oriente,* à Nabathæa, id est, Petreæ; & Sceniti, id est, deserta Arabia. *Sabæi.*] E Felici Arabia. Sabæi à thuris fertilitate scriptoribus celebrantur. Virgil. 1. Georg.

India mittit ebur, molles sua thura Sabæi.

8. *Nimbis, &c.*] *Κεῖνος παρὰ ποταμῷ,* croci aqua diluti asperisionibus, quæ in theatro & Amphith. fiebant. Cilicia vero, croco nobilis: vide epigr. 26. lib. 5. vers. 8. Quas asperisiones Latini odoratum imbrem, vel undam croco dilutam vocabant. Aqua enim dilutum crocum, vocat hic Poeta *nimbium*, qui spectatores velut imber irrorabat. *Rad.*

9. *Crinibus, &c. Sicambri*] *Guelldri, Synecdoch.* Germani, quorum insigne, obliquare crinem nodoque substringere. Tacit. de Germ. & Juven. 13.

— madido torquentes cornua cirro.

Crinibus

10 *Atque aliter tortis criminibus Æthiopes.*

*Vox diversa sonat: populorum est vox tamen una,
Cum verus PATRIÆ diceris esse PATER.*

Crimibus in nodum tortis venire Sicambri.] Non mos Germanorum fuit crines calamistris inurere, aut alio modo ornare. Phrygum hoc fuit proprium & effaminatarum gentium, quibus hoc probrum passim obiectum, quod haberent comas, (ser.)

Vibratas calido ferro, murrhaque madent. Longè hoc à Germanis. Quid igitur illi, aut quomodo crines torquebant? qui simplicissimus fuit modus, in nodum eos cohebant: ex ipsa scilicet coma, quam satis longam nutriebant, nodum faciebant. Quia vero non datur ex crine nodum in capite facere, nisi torqueatur, idèo *tortus in nodum crines dixit*

Poëta, in nodum scilicet coactos, vel nodo substrictos. *Salmasius.*

10. *Aliter, &c.*] A natura, vel solis ardore, cum Germani artificio citrati sint: vel in nodum torquerent.

11. *Vox diversa, &c.*] Lingua varia, acclamatio vero & mens eadem. MS. Bodl. *Vox diversa sonat populorum: & vox tamen una est, Cum verus, &c.* Conclusio, elegans & morem priscum acclamandi docens. Imperatoribus enim acclamabatur vel in consilio à senatu; vel à militibus in triumpho, vel à populo in theatris aut tota urbe, si quid novi & fausti pro salute publica egissent. *Rader.*

Ad Cæsarem, quod expulerit delatores. IV.

Si ad Titum hoc epigramm. (quod verisimilius) referas, gestes habes Tranquillum cap. 8. Titi. & Xiphilin. in Tito. Si ad Domitianum, eundem habes Tranquil. cap. 9. Domitiani.

T*urba gravis paci, placidæque inimica quieti,
Quæ semper miseras sollicitabat opes,
Tradita Getulis; nec cepit arena nocentes;*

Et

1. *Turba gravis, &c.*] Delatores, calumniatores fiscales, qui, sub Nerone divinum opibus insidiati, eos quo jure, qua injuria accusationibus vexarant.

2. *Miseras sollicitabat opes.*] Plin. in Panegy. de his delatoribus: *Vidimus delatorum indicium quasi grassatorum, quasi latronum. Non solitudinem illi, non ster, sed templum, sed forum insederant. Nulla jam testamenta secura, nullus status certus, non orbitas, non liberi prede- rant. Auxerat hoc malum, principum avaritia.*

3. *Tradita Getulis.*] Relegata est in arenosa & deserta Africa loca: legunt alii *Tradita est Cypris*, quia in Gyarum insulam plerumque cives Romani rele-

gabantur: alii *Cypris*. MS. Bodl. *Geticis*. Lipsius cap. 11. lib. 2. de Cruce legit *Tradita est Titulis*: pro more noxi-orum traducendi per forum seu Amphit. appensis collo titulis & inscriptionibus criminum. & Sueton. cap. 8. Titi: *delatores assidue in foro fustibus & flagellis castos, novi sime traductos per Amphitheatri arenam, partim subijci in servos aut vanire, partim in asperissimas insularum aveli imperavit.* Traditi sunt delatores Getulis, magistris scilicet leonum, ut eos ipsi suis leonibus lanianos objicerent: quos tamen quum arena non caperet, pulsi sunt quidam in exilium. Scalig. & Scriv. *Nec cepit, &c.*] Tantus est delatorum numerus, ut vix

A 4

capit

Et delator habet, quod dabit, exsilium.

5 * *Exsulat Ausonia profugus delator ab urbe :*

Impensis vitam principis annumeres.

capiat eos Amphith. imo via insulæ.

Plinius in Panegyrico Trajani. Arena.]

Pro ipso Amphitheatro. Lege Lips. de Amphit. cap. 3.

4. *Habet, &c.]* E talionis poena, quæ veteribus placuit.

* *Distichon* hoc à præcedenti tetra-
stico dividunt Scalig. & Scriber. ut
sit aliud epigramma.

* 5. *Ausonia urbe.]* Roma urbe, quæ
caput Ausoniæ seu Italiz, ab Ausone

Ulyssis & Calypsus n.6.

6. *Impensis, &c.]* Curis, beneficiis,
muneribus. *Vitam.]* Vitam scilicet
tuam acceptam referas beneficiis &
muneribus Cæsaris, qui præter alia mu-
nera tibi data editaque, dedit & vitam,
quum perdidit delatores. Vel *annume-
res* seu tribuas vitam tibi servatam, curis
Cæsaris, quas impendit salutis tuæ,
quum delatores deprehendit & puni-
vit. *Raderus.*

De Pasiphaës spectaculo. V.

Inter alia spectacula exhibitæ sunt & priscae fabulæ, in arena actæ :
hic autem Pasiphaës nefandus cum tauro concubitus, * quale inter
Pyrrhicarum argumenta repræsentarat Nero, ut multi spectantium
crederent, Vide Suet. Neronem seu lib. 6. cap. 12. & Apulei Me-
tamorph. 10.

Junctam Pasiphaën Dictæo credite tauro.

Vidimus ; accepit fabula prisca fidem.

Nec se miretur, Cæsar, longæva vetustas :

Quicquid fama canit, donat arena tibi.

* *Quale inter, &c.]* Idem fuisse
censet I. Rutgerf. Var. Lect. libro 5.
cap. 15. proinde non Martialis esse hoc
epigr.

1. *Pasiphaë.]* Filia Jovis & uxor
Minois regis Cretæ, tauri amore insa-
niit. *Dictæo credite, &c.]* Cretensi, à
Dictæ monte Cretæ.

2. *Accipit fidem.]* Vera creditur.

3. *Nec se miretur, &c.]* Nec sibi tan-
tum applaudant veteres, quod hujus-
modi fabulas ingeniosè finxerint : nos
enim eas artificiosè actas in Amphitheatro vidimus.

4. *Arena.]* Pro Amphitheatro, ut
ante.

Fœminæ in Amphitheatro cum Leone certamen. VI.

Prisci temporis venationibus, hæc Cæsaris anteponit, eo nomine,
quod vel fœmina in Amphitheatro leonem interfecerit, quem la-
borem inter summas Herculis laudes decantant antiquitas.

BELLIGER INVICTIS quod Mars tibi sævit in armis ;

Non

1. *Invictis, &c.]* In quibus ipsi viri & bestiarum quibuscum committun-
non victi, sed victores sunt virorum | tur. *Mars tibi, &c.]* Virilis sexus, al-
ludit

Non satis est, Cæsar; sævit & ipsa Venus.

Prostratum Nemees & vastâ in valle leonem,

Nobile & Herculeum fama canebat opus.

5 Prisca fides taceat: nam post tua munera, Cæsar,

Hæc jam scæmineâ vidimus acta manu.

ludit autem ad morem gladiatorum venarorumque, habitu Dei alicujus pugnantium: nec non ad Amphith. Marti dedicatum, ut & theatrum Veneri. *Sævit.*] Gruterus tam hic, quam sequenti versu, reponi posse credit, *servit.*

2. *Venus.*] Muliebris sexus: *ἀντίθ*] Marti bellicoso mollis & imbellis dea: infra versu 6.

3. *Prostratum Nemees, &c.*] Alii leg. *Prostratum vastâ Nemees in valle leonem:* ne otiosè abundet, &c. Dividit & hoc epigr. P. Scriv. legitque *Prostratum Nemea, sed vastâ mole, leonem, Nobile, &c.* aut ut Gruterus, *prævastâ, &c. Nemees.*] Herculis primum opus ac labor, leo Nemezus, quem in valle, quæ est inter Mycznas & Nemeam silvam, confecit; unde dictus est Nemezus Hercules, & leo ipse Nemezus. *Rader. Leonem, &c.*] Quem confecit Hercules in

sylva Nemeza, inter Cleonas & Phliuntem.

5. *Prisca, &c.*] Emphaticè, amplificatrix veri vergus, quæ incerta in majus ferre solet, præcedenti epigr. *Longava vetustas. Munera, Cæsar, &c.*] Munera propriè ad gladiatorios ludos spectant: sed & includunt naumachias & venationes: quæ vel *pugna*, ejusque bestiarum inter se commissarum, aut bestiariorum, *θηλαγωγίαι*, qui cum feris congredebantur; aut ubi vincti obsecabantur feris capitis rei, malefici, & miselli Christiani: vel *direptionis* missilium per tesseræ, vel sine tessera.

6. *Scæmineâ, &c.*] Namque & in Romanam arenam descendere sustinuerunt scæminæ: & quod olim Hercules, id jam scæminæ faciunt. Xiphilin. in Nerone & Tito. Suet. Ner. cap. 11. Tacit. Annal. 15. Juvenal. sat. 1. v. 22.

Pœna Laureoli. VII.

Damnati in Amphitheatrum producebantur, fabulæ alicujus personam sustinentes, veluti Hercules ardentis, Orphei discerpti, Phætonis aut Icarî decidentium inter feras, &c. Hic capitis quidam reus ob parricidium, domini necem, sacrilegium, vel urbis incendium, cruci affixus verè ab urso laniatus, Laureolum mimum representat.

Qualiter in Scythicâ religatus rupe Prometheus
Assiduam nimio pectore pavit avem:
Nuda Caledonio sic * pectora præbuit urso,

Non

1. *Scythicâ rupe.*] Caucaaso.

2. *Assiduam nimio pectore pavit avem.*] Aquilam, interdum vescentem, noctu in pœnas renascenti jecore: alii, *nudo.* P. Scriv. leg. *Viva viscere;* id est,

foecundo, immortalis.

3. *Caledonio.*] E Scotia, Synecdoch. in Septentrionalibus enim plagis uris maximi & sævissimi.

* *Viscera,* Bodl. MS. Et sic corrigit

A 5

etiam

Non falsâ pendens in cruce Laureolus.
 5 *Vivebant laceri membris stillantibus artus,*
Inque omni nusquam corpore corpus erat.
 * *Denique supplicium dederat necis ille paternæ,*
Vel domini jugulum foderat ense nocens.
Templa vel arcano demens spoliaverat auro;
 10 *Subdiderat sævas vel tibi Roma faces.*
Vicerat antiquæ sceleratus crimina famæ,
In quo, quæ fuerat fabula, pœna fuit.

etiam Gruterus, quia superiori versu præcessit *pœnore*, & non facile repetit Poëta eandem voces, nisi ob causam.

4. *Non falsâ, &c.*] Non ficto dramatico, in quo quis urfi pelle testus (uti Nero apud Suetonium cap. 29.) fictitium Laureolum dilaniare videretur; non in ficta cruce, uti agebat Laureolum Lentulus (Juvenal. satyra 8. iudice) dignus vera cruce: sed verè totum corpus laceratus. *Laureolus, &c.*] Damnatuſ iste, Laureoli latronis urſo expositi mimum verè agens.

6. *Inque omni, &c.*] Totus evisceratus, carne nudatus, nil nisi vulnus: *ἄνθρωπος ὁ ἐξ ὧν ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος*.

* Versus insequentes quatuor, tanquam spurii relegantur ad nescio quem Panormitanum.

9. *Arcano, &c. auro.*] Ornatu, statuis, vasis templorum aureis, *ἀνθηφόροι*: vel etiam privato auro, templis custodiæ causa depositio.

11. *Vicerat antiqua, &c.*] Admiserat sane aliquod crimen, Laureoli illius latrocinio gravius.

12. *In quo.*] Sic epigr. v. supra. *Accepit fabula prisca fidem*: & infra epigramm. 21. vers. 8. *Quæ fuerat fabula.*] Ludit in conclusione per contraria, dum nova antiquis, vera fictis componit.

* De Dædalo. VIII.

Damnato cuidam & (ut in præcedentis epigr. argumento) Dædali fab. in supplicium agenti, dum pegmate excussus, quasi è Minois arce avolaturus in feras decideret, insultans, optat Dædali (ut est in fab.) pennas.

Dædale, Lucano cum sic lacereris ab urſo,
 Quam cuperes pennas nunc habuisse tuas!

De

* MS. Bodl. *Ad Dadalum laceratum ab urſo.*

1. *Dadale, &c.*] Simile quid de Icaro juxta Neronis *ἰκαροῦ* decedente, vide apud Tranquill. Ner. cap. 12.

2. *Habuisse.*] Pro præſenti ponitur *ἔχει* *ἑώραξεν*. Sensus enim est, quam velles nunc habuisse pennas illas, quas tum habuisti, cum à Creta avolares cum Icaro.

1. Exhi-

De Rhinocerote. IX.

Rhinoceros ægre lenteque irritatus, præter spem tandem in feras irruens, taurum jactabat non secus ac taurus pilam.

Praestitit exhibitus tota tibi, Cæsar, arena,
 Quæ non promisit, prælia rhinoceros.
 O quam terribiles exarsit pronus in iras!
 Quantus erat cornu, cui pila taurus erat!

1. *Exhibitus.*] In spectaculum datus.

2. *Promisit, prælia.*] Sic infra epigr. 22. *Desperabantur promissi prælia Martis:* à Cæsare scilicet promissi vult Ios. Scalig. hic ergo legit *promissi*. Quod mihi durius videtur quam noster dare aut etiam ferre potuerit. *Rhinoceros.*] Ingens bellua cui nomen dedit τὸ ἐπ' ἀκρᾷ τῇ ῥινὶ κέρας, καὶ ἄλλο ὡς αὐτὸ εἰς μέγα. Pausan. lib. 9. quamvis & hæc relatio de 2. cornibus non ita gravi fide conficit. Hinc ergo Rhino-

ceros dictus à cornu illo majore è nare prorumpente. Plin. lib. 8. cap. 20.

3. *Pronus.*] Cornu submissio ad tollendum taurum, & fera alias etiam prona.

4. *Cui pila.*] Epigr. 53. lib. 14. & epigr. 19. infra. *Cui pila.*] Rhinoceroti taurus pro pila erat, tam leve illi pondus taurus. Unde robur bestię discis, quod & admiratur Poëta, nec præ magnitudine expromit, ut Lectori, quod solet, meditandum relinquat. Rad.

De Leone qui gubernatorem offendit. X.

Cæsarem à justitia laudat, qui leonem quod magistrum læserat occideratve, telis confossum interfici jussit.

Læserat ingrato leo perfidus ore magistrum,
 Ausus tam notas contemnerare manus:
 Sed dignas tanto persolvit crimine pœnas;
 Et qui non tulerat verbera, tela tulit.
 5 Quos decet esse hominum tali sub principe mores,
 Qui jubet ingenium mitius esse feris?

De

1. *Ingrato leo perfidus, &c.*] In eundem, rectorem, mansuetarium, sed ἐπ' ἑπὶ λέει (ὁ δὲ ἀνδρῶν ὅρκια πιστῶ, *Fœdera sunt hominum non fida, interque leonem.* Tigres enim & leones, ut Seneca verè, Epist. 89. non exuunt, sed tantum submittunt feritatem.

2. *Notas.*] Magistri coercētis, vel

forte irritantis: ut epigr. 22. infra. *Contemnerare.*] Violare.

4. *Tela tulit.*] Venabula, jacula conficientium.

5. *Quos decet, &c.*] A minori.

6. *Ingenium, &c.*] Heniſtichium ex Ovidiano illo, eleg. 10. lib. 1. *Torpe erit ingenium mitius esse feris.*

I. Pra-

De Urso. XI.

Novum venationis genus prædicat, ursum scilicet visco (quo alias aves capiuntur) implicitum.

PRæceps sanguineâ dum se rotat ursus arenâ,
Implicitam visco perdidit ille fugam.
Splendida jam tecto cessent venabula ferro;
Nec volet excussa lancea torta manu.

5. Deprendat vacuo venator in aëre prædam,
Si captare feras aucupis arte placet.

1. *Præceps sanguineâ, &c.*] Ursus, capiti quod dedit illi natura invalidissimum, præteritis anterioribus pedibus demissoque ad terram capite, se in orbem volutare solet ad declinandam plagarum vim. *Præceps.*] Impetu ruens. *Rotat.*] Κυβισα Græcè, in orbem agit seu volvit.

2. *Implicitam visco, &c.*] Hæsit visco impeditus. Sunt qui legant *implicitus*. Nam Perottus, Scaliger, & Nonius Marcellus credunt viscum hic positum pro reti, à tenacitate. Sed credibile magis, hic pro glutine poni debere, quod aucupis servit; alioquin nihil dicturus, cum hoc, ut novum genus venationis admiretur. *Rad. Marci.*

3. *Splendida jam tecto, &c.*] Postquam nova hæc & acuta inventa est ferarum viscatio, cessent corytis & thecis recondita venabula, quibus cominus, & lanceæ quibus eminus feras conficiamus. Venatores enim ferrum seu mucronem venabuli, arte celabant, ut feræ

facilius se ferro induerent non visco, à visco autem refugiebant. Splendidum ergo per se venabulum, coloribus fucabant, ut feras fallerent: quod hic non erat necesse, cum declinare etiam splendens ferri aciem visco hærentes non possent. Non repudio tamen alteram explanationem: Cessent venabula venatorum & condantur vagina, quando hic illis usus non est, cum feræ novo artificio, avium ritu capiuntur. *Raderus.* Et pro tecto, Marcilius legit *recto*.

4. *Torta.*] Eminus nempe emissa, ut fit cum jaculum manu torquetur, & vibratur.

5. *Deprendat vacuo, &c.*] Argute claudit epigr. antithetis, ex permutatione utriusque artificii: *deprehendere* enim proprie venatoris, *captare* aucupis est. *vel sic:* Quid jam superest, nisi ut feræ etiam volitent, easque capiat venator, namque eadem arte capiuntur, quæ aves?

De sue, quæ ex vulnere peperit. XII.

INter Cæsareæ discrimina sæva Dianæ
Fixisset gravidam cum levis hasta suam:

Exiliit

1. *Cæsareæ Diana.*] Amphitheatralis venationis, quæ Dianæ sacra. *Diana,* pro venatu. *Discrimina sæva,*] Cruentam cum feris pugnam notat; qua vel

à bestiarum feræ, vel à fera bestiarius conficiebatur.

2. *Fixisset, &c.*] Cum emissa manu lancea, fixisset feram suam fugientem.

3. *Exiliit.*]

Exiliit partus miseræ de vulnere matris.

O Lucina ferox, hoc peperisse fuit?

5 Pluribus illa mori voluisset saucia telis,

Omnibus ut natis triste pateret iter.

Quis negat esse satum materno funere Bacchum?

Sic genitum numen credite : nata fera est.

3. *Exiliit.*] Vulnere facta parens.

4. *O Lucina ferox, &c.*] O Diana, Lucina, Ilythia, Dea parturientibus præfata, crudeliter sane obstetricio defungens officio, si per vulnus pariendum sit.

5. *Pluribus illa, &c.*] Et tamen pluribus voluisset mori vulneribus, ut per vulnera fuculis pluribus nascendi pateret iter. Ex hoc ergo versu patet unum tantum fuculum profiluisse, cæteros matris funere tumulatos.

6. *Triste pateret, &c.*] Vulnere & funeris.

7. *Satum materno, &c.*] Semel ex Jove fulminatæ utero extractum, Jovisque femori insutum; iterumque natum, unde Dirhyrambus & bimater, Jovis enim femur illi pro altera matre erat.

8. *Credite.*] A minori. Si fera nata est per vulnus & funus maternum, non posset eodem modo Deus?

De eadem. XIII.

I*Cta gravi telo, confossaque vulnere, mater
Sus pariter vitam perdidit, atque dedit.*

O quam certa fuit librato dextera ferro!

Hanc ego Lucinæ credo fuisse manum.

5 Experta est numen moriens utriusque Dianæ;

Quaque soluta parens, quaque perempta fera est.

1. *Gravi, &c.*] Epigr. præcedenti levi, quia volatili: hic gravi, quia lethali.

2. *Pariter vitam, &c.*] Suam amisit, fuculo dedit.

4. *Lucinæ credo, &c.*] Quæ certo jactatur, errare nescit: *ὁμοῦ γὰρ ὄντων.*

5. *Utriusque Dianæ, &c.*] Venatricis & obstetricis. Ipsemet exponit extremo versu, ut fera sit experta utramque Dianam: vulnere nempe quo perempta, venatricem: onere ventris quo levata, obstetricem.

De eadem. XIV.

S*Us fera jam gravior, maturi pignora ventris
Emisit fætum, vulnere facta parens.*

1. *Iam, &c.*] Partui proxima. *Pignora ventris, &c.*] Rectius legas *pignore*: namque unicum peperit fuculum, cæteri matris funere tumulati. Si com-

munem retineas scripturam, appositio est, *pignora fætum*. Sic Propert. *Nunc tibi commendo communia pignora natos.*

3. *Cucur-*

*Nec jacuit partus, sed matre cadente cucurrit,
O quantum est subitis casibus ingenium!*

3. *Cucurrit.*] Quasi periculum sensisset, quod fuga cuperet declinatum. Superdixit, *Exiliit partus.*

4. *O quantum est, &c.*] *Casus ubique valet.* Et ut Thucydides inquit, *Subita experiuntur ingenium & indicant.*

De Carphophoro venatore. XV.

Carphophorum propè adolescentem; Domitiano charum, virtutis gloriæque studio in *Meleagrias* Amphitheatrales descendente, Meleagro & Herculi præfert: ut infra epigr. 27. Jaloni & Theseo. Vide & epigr. 23.

Summa tuæ, Meleagre, fuit quæ gloria famæ:
Quantula Carphophori portio, fusus aper!
Ille & præcipiti venabula condidit urso,
Primus in Arctoi qui fuit arce poli;
Stravit & ignotâ spectandum mole leonem,
Herculeas potuit qui decuisse manus;
Et volucrem longo porrexit vulnere pardum,
Præmia cum laudis ferret, adhuc poterat.

* De

1. *Summa tuæ, gloria famæ.*] Calpdonius aper neglectæ Dianæ vindex, à Meleagro (vel ut alii ab Atalanta) coactus. *Meleagre.*] Qui Oenei Ætolorum regis filius, immisus ab irata Diana, ob neglecta sacra, ex Oëta monte in Ætoliz satra, & Oenei regis cultissimam vineam aprum, cum heroibus suis confecit.

2. *Quantula Carphophori.*] Quota pars est fanæ Carphophori? quasi diceret, *minima.*

3. *Præcipiti.*] Impetum ruentis feræ explicat. Vide vers. 1. in ep. 11. supra, &c.

4. *Primus in Arctoi, &c.*] Maximus in eis, qui sub plaga Arcto subjecta aut vicina. Vide supra vers. 3. epigr. 7. alii ad Helicen ursam cœlestem respicere poetam volunt. Affaniz & litz. Arctoi ergo populi dicuntur, quotquot ad Septentrionem pertinent. Et pro *arce*, Scriverius legit *axe*.

5. *Ignota mole.*] Vasta & inusitata magnitudine.

6. *Herculeas, &c.*] Instar Nemezi

illius quem stravit Hercules.

7. *Longe.*] Eminus lanceat: hasta missa. *Porrexit.*] Occidit, forte à more extendendi & collocandi defunctos, sumptum. Nam Romani defunctos collocabant ad januam ædium eo loco & statu, ut faciem & pedes haberent extentos ad viam & publicum aversos, quod ipsum collocari dicebatur: ita ad rogam quoque extra urbem efferebantur, ut pedes & caput portam spectarent, quod Persius intellexit, cum scripsit:

In portam rigidos calces extendit.

Causam hujus moris addit Plutarch. in problem. quod occasus ortui sit contrarius. In caput nascimur, pedibus quasi egredimur. *Rad. Pardum.*] Adeo enim contente currunt seseque extendunt, ut ventre propemodum terram radant, & equum perniciosissimum ter & pluries cursu retrorsum iteratò, assequuntur.

8. *Adhuc poterat.*] Indefessus adhuc & integris viribus, perinde ac recens novæque pugnæ potens.

* Ita

* De Hercule infidente tauro ad cœlum raptō. XVI.

Ediderat Domitianus spectaculum, quō Hercules tauro vêtus in cœlum portabatur : fiebatque hoc per machinamentum *ἀνὰ γὰρ βάλαντο* seu *ιγέρη*. Poëta taurum hunc Jovis tauro collatum anteponit.

R *Aptus abit mediâ quod ad æthera taurus arenâ ;*
Non fuit hoc artis, sed pietatis opus.

Vexerat Europen fraterna per æquora taurus ;

At nunc Alciden taurus in astra tulit.

5 *Cæsaris, atque Iovis confer nunc schema : juvenç*
Par onus ut tulerint ; altius iste tulit.

* Ita MS. Bodleian.

1. *Raptus abit mediâ, &c.*] Pegmate, supra ep. 2. vers. 2. *παράγω* machina, qua in sublime rapiebantur personæ à scena in aëra, ut à Borea Orythia, ab Aurora Memnon, ab anguibus Medea, &c.

2. *Non fuit, &c.*] Non tam machinamenti fuit artificium, quam pii numinis aura, arti adspirans.

3. *Fraterna, &c.*] Neptunia regna, maria. Neptunus enim frater Jovis.

4. *Alciden.*] Domitianum (credo) vel Domitiani effigiem Herculis habitum, quem ipse affectavit, gentemque Flaviam referri voluit ad Reatinos & comitem Herculis. Vide Sueton. Vespas. c. 12. *Taurus tulit, &c.*] Tauro huic ligneo Imperatorem inclusum volunt nonnulli, ut quadret schema cum Jove sub specietauri ; verum nec placet, nec opus est : namque à Cæsare exhibitus in spectaculo hic taurus.

5. *Nunc schema, &c.*] Putat Rutgerus hoc epigramm. ad Aruntium Stel-

lam, inter alia, scriptum fuisse, legendumque, *confer nunc, Stella, juvenços.* Scriverius legit, *Roma, juvenços.* Janus Douza restituit *schema juvenços* : quasi diceret ; compone nunc inter se tauros, Jovis & Cæsaris *schema*, id est, figuram : sicut enim mentitus taurum Jupiter Europen per mare vexerat ; ita Domitianus Jovi æmulus, sub tauri specie inter spectacula productus, Herculem in cœlum sustulit. Sed *stemma* legit Salmasius pro *stigma*, Taurum illum vocat qui Jovem tulit ; *stigma* enim est ferre & sustinere : unde *stigma*, quod aliquid fert & sustinet.

6. *Par onus, &c.*] Fac eos tulisse par onus, quod tamen non fuit : ille enim puellam, hic heroa, &c. *Alsim, &c.*] Ludit in ambiguitate vocis *alti*, quod aliquando pro cœlo, quandoque pro mari sumitur. Jovis autem taurus Europam per mare, Cæsaris taurus Herculem per aëra (quod mari altius) tulit : huic simile epigr. 7. l. 1.

De supplice elephante. XVII.

Quod pius, & supplex elephas, te, Cæsar, adorat ;
 Hic modo qui tauro tam metuendus erat :

Non

1. *Quod pius.*] Blanditur Cæsari velut Deo, cujus numen etiam feræ sentiant.

2. *Tauro tam, &c.*] Infra epigramm. 19.

3. Non

*Non facit hoc iussus, nulloque docente magistro:
Crede mihi, numen sentit & ille tuum.*

3. *Non facit, &c.*] Facit hoc non à magistro iussus & edoctus, ut alibi elephantēs. Nec tamen sine magistro, sed aliquo magistro docente; nempe numine tuo Cæsar, quod illi pro Magistro est, & quod ille sentit. *Raderus.*

Sic epigramm. 15. & 109. lib. 1. doctæ animal elephas & religiosum, Solem enim & Lunam, naturæ instinctu adorat.

4. *Numen, &c.*] MS. Bodl. *nostrum sentit & ille Iovem.* MS. Scriv. *Deum,* id est, Cæsarem.

De tigride, & leone. XVIII.

L Ambere securi dextram consuetâ magistri,
Tigris, ab Hircano gloria rara iugo,
Sæva ferum rabido laceravit dente leonem:

Res nova, non ullis cognita temporibus.

5 *Ausa est tale nihil, sylvis dum vixit in altis:
Postquam inter nos est, plus feritatis habet.*

2. *Gloria.*] Oppianus lib. *κωνυγ.* Tigrim, pulcherrimam ferarum ait, ut pavonem avium; ita ut merito poeta noster, illam, *gloriam Hircania* appellarit. *Raro iugo, &c.*] Non ita frequens huc adducta ex Hircaniis sylvis: videturque respicere ad morem surripienti catulos Tigridis: cum enim foetus infidiis ereptos videt, insequitur raptozem animal perniciosissimum: ille unum abji-

cit è catulis, quem mater ad cubile reportat, rursusque raptozem insequenti alterum abjicit: mox tertium, &c. ita ille unicum vix nactus navim conscendit: Plin. lib. 8. cap. 10. Solin. cap. 21.

6. *Postquam, &c.*] Ad nos relata fortior & animosior facta est. Sunt qui volunt hic Romanorum crudelitatem taxari, inter quos & feræ fiant ferociiores.

De tauro & elephante. XIX.

Qui modo per totam, flammis stimulatus, arenam
Sustulerat raptas taurus in astra pilas;
Occubuit tandem cornuto ardore petitus,

Dum

1. *Flammis stimulatus.*] Tauros irritare solebant & ad pugnam incitare igni, stimulis & pilis, quæ siebant ad effigiem humanam è pannis purpureis fœno stramineve suffertis, quo colore tauri maxime efferantur. Seneca 3. de Ira, cap. 30. Plutarch. connub. præcept.

3. *Cornuto ardore.*] *Παράφρεσις,* pro cornu vel dente elephanti. Et Metonymia est, *cornutus ardor*, pro irata

bellua. *Petitus, &c.*] Ramires. è vet. c. legit *potitus*, hac mente; dum incitatus & ardens ira taurus, cornuum vi fretus, elephantem nissus est in altum tollere. vel ut Brodæus exponit: Suorum ipsius cornutum vehementia domitus. Legunt alii *Petitus*, exponuntque *ardorem cornutum*, irati elephantis dentes, quos sunt qui cornua esse contendunt. Vide lib. 1. epigr. 73. vers. 4. MS. Bodl. *cornuto abs ore petitus.*

4. *Sic,*

*Dum facilem tolli sic elephanta putat.**

4. *Sic, &c.*] Eadem facilitate qua pilas.

* Huc retrahendum putat Rutgerfius fragmentum quod sub fine hujus lib. habetur. *Cedere majori, virtutis fama secunda est. Illa gravis palma est, quam minor hostis habet*, atque adeo concinnari consummarique epigr. Nul- lus est opinor, qui non videat hoc epigramma esse *μεινός* (hoc est, ultima clausula & epiphonemate carere.) Ego id fragmentum quod in fine hujus libelli xxxi. extat, huc retrahendum puto hoc modo:

*Occubuit tandem cornuto ardore petitus,
Dum facilem tolli sic elephanta putat.*

*Cedere majori virtutis fama secunda est:
Illa gravis palma est quam minor bo-
stis habet.*

Illa, inquit Martialis, gravis palma est, quam minor hostis habet: hoc est, cum minor hostis majorem vincit, illa est gravis & nobilis palma. At hic elephās longē major tauro; vidēsusque taurus ab elephantō, nec elephāntus à tauro. Si taurus vicisset elephāntum, versus ultimus Martialis hic haberet locum. *Raderus.*

De pari gladiatorum. XX.

Dum peteret pars hæc Myrinum, pars illa Triumphum
Promisit pariter Cæsar utraque manu.

Non potuit melius litem finire jocosam.

O dulce invidi principis ingenium!

De

1. *Dum peteret.*] Dum auctarium vel supposititium alteri gladiatori, postula- ret populi pars, alia Myrinum (de quo epig. 29. lib. 12.) alia Triumphum, duos è gladiatoribus, quos viribus, arte, ornatu eximios alebat proprios & pec- cātiāres sibi Cæsar. Sueton. Domit. 4. & Lud. Cælius lib. vi. c. 32. *Dum pe- teret.*] Principem ab indulgentia lau- dat, quod ex sua familia munere Qua- storio, duos gladiatores dederit, My- rinum, nempe & Triumphum. *Myri- num, Triumphum.*] Nomina gladiato- rum aulicorum Domitiani, qui cum ordinariis & Quæstoriiis gladiatoribus comparabantur. Sueton. Domit. 4. *Quæstoriis muneribus, qua olim omissa revocaverat, ita semper interfuit, ut po- pulo potestatem faceret, bina paria è suo ludo postulandi, qua novissima aulico ap- paratu induceret.*

2. *Promisit, &c.*] Utrumque par si- gnificavit se daturum utraque exporre- ctā manu, salutationis & consensus no-

ta, è castris in Arenam translata. Vel manibus annuit populo postulanti. *Ambabus*, enim *manibus* fieri dicitur, quod summo studio, maximoq; conatu fit: & simul liberalitatem principis no- rat. Scaliger sic hunc locum exponit: Dum Cæsar vult utrique parti satisfacere, pariter commisit utrumque, *utraque manu*, id est, pugnantem binis siccis. Gladiatores enim aut cum parma & si- ca, aut binis siccis depugnabant, & tunc dicebantur *δυσίχαι*. Cum verò hæc crudelis esset dimicatio, quia sine par- ma pugnantes, non diu trahere certa- men possunt, sed alterutrum statim ne- cesse est occumbere, sustulit hoc genus pugnæ Domitianus, revocans morem antiquum arenæ, ut parma & sica in- structi prodirent.

3. *Litem finire jocosam.*] Studium populi alterius, alterum petentis: quæ Aulonio, *cumeat* lata theatri Seditio.

4. *O dulce.*] Contraria jungit: ho- stibus invidus; civibus facilis.

B

I. Or-

De Orpheo. XXI.

Orphei fab. in Amphitheatro exhibita est. Damnatus verò quispiam (ut dict. supra in argum. epigr. 7.) verè ab urso laniatus est, ut Orpheus à Bacchis discerptus fertur.

Quidquid in Orpheo Rhodope spectasse theatro
Dicitur; exhibuit, Cæsar, arena tibi.

Reperunt scopuli, mirandaque sylva cucurrit,
Quale fuisse, nemus creditur Hesperidum.

5 Adfuit immixtum pecudum genus omne ferarum,
Et supra vatem multa pendit avis.

Ipsæ sed ingrato jacuit laceratus ab urso.

Hæc tamen ut res est facta, ita ficta alia est.

1. *Orpheo Rhodope, &c.*] Orpheum theatrum, à similitudine veri theatri appellat, quod esset in Thraciis vallibus seu planicie ad Hæmum Rhodopenve, quæ ad similitudinem veri theatri refert poeta, ut Ovid. 11. *Metamor. Mænades Orphei titulum rapere theatri. Rhodope.*] Mons Thraciæ: hic pro Thracia ipsa accipitur; aut pro feris & silvis ac scopulis, qui ad Rhodopen arrescere, cum in ea caneret Orpheus. *Spectasse.*] Orpheo canente animatas silvas, arbores, saxa: feras humanitatem induisse, &c.

3. *Reperunt, &c.*] Hæc autem vel per machinamenta *δορυπαστοι*: vel ab hominibus in truncis arborum scopulisque latitantibus movebantur.

4. *Nemus, &c.*] Horti aureis pomis, id est, citriis (ut refert è Juba commentariis Æmylianus apud Athenæum lib. 3. c. 6.) insignes, quos habuerunt in extrema Æthiopis parte si-

liz Hesperii fratris Atlantis. leg. Plin. 1. 19. c. 4. & 1. 37. c. 2.

5. *Pecudum, &c.*] Al. *Pecori.* alii *pecudum genus atque ferarum*: sed acutiori sensu retineatur vetus lectio: neque enim pecudes domesticæ, sed feræ Orpheum infecutæ, quas voce illius blanda, citharæque sono delinitas, crederes pecudes.

6. *Multa, &c. avis.*] Filo vel reti coercitæ tenuissimo ne avolarent, aves multæ. Sic Ovid.

Tale nemus vates attraxerat, inque ferarum

Concilio medius turba volucrumque sedebat.

7. *Ingrato, &c.*] Malevatis musficam compensanti. Vel surdo, qui ad modos Orphei non attenderit, alioqui flectendus.

8. *Hæc, &c.*] Supra epigr. 7. vers. 11. *Acceptis fabula prisca fidem. &c. In quo qua fuerat fabula, pæna fuit.*

De rhinocerote. XXII.

Sollicitant parvidi dum rhinoceros magistri,

Seque

1. *Sollicitant.*] Feras ad pugnam irritare solebant stimulis, igne, flagellis, pilis, mappis, modo epigr. 10. vers. 1. *Parvidi, &c.*] Verentes ne in se bestiam

moverent, Vel ne, si non moveretur in pugnam, populo displicerent, qui lentas oderat pugnas, ut ultimo sequentis epigr. versu.

2. *Seque*

*Seque diu magnæ colligit ira feræ;
 Desperabantur promissi prælia Martis:
 Sed tamen is rediit cognitus ante furor.*
 5 *Namque gravem gemino cornu sic extulit ursum,
 factat ut impositas taurus in astra pilas.*

2. *Seque diu magna.*] Ægre irritari bellum; etiam supra ostendit Mart. Epigr. 9.

4. *Sed tamen is rediit.*] Is furor qui ante Epigr. 9. cognitus describitur: *O quam terribiles exarsit prænus in iras.* Ita ut *is*, non *is furor* *is* dictum, sed signate & *is* *is*.

5. *Gravem, &c.*] Gemino cornu infestum *ursum*. Ita legendum divinabat I. Doufa, assensit Ios. Scalig. exponit Pet. Scriv. non ut vulgo *ursum*. Vide epigr. 9. vers. 4. *Sic extulit.*] Rhinoceros bicornis, suo cornu gemino, non secus ursum in *ursem* est iaculatus, atque taurus pilam. Sed pro *ursum*, alii legunt *ursum*. Quid enim mirificum diceret poeta, si ursum Rhinoceros evertit. Nam non probabile ur-

sum cum Rhinocero commissum, planè impari commissione: tum turpe, inducere tale par ferarum, cum urso non sit spes victoriæ. Præterea *gravem* vocat Martialis, quod Epitheton uro magis conveniat quam urso, quum quilibet taurus urso gravior sit. Nec verò est *adversum*, *ursum* à Rhinocero tolli in altum, cui pila taurus erat. Vel bubalum potuit nomine uri, poeta intellexisse. *Raderus*. Politianus hunc locum Martialis sic exponit: ut ursum videlicet à Rhinocero cornu illo unico elatum eiectatumque sentiat, gravem gemino cornu, hoc est gravem tauro futurum, cui sunt cornua gemina; ut *cornu* sit dativi, non ablativi casus.

6. *Pilas.*] Supra epigr. 19. vers. 1.

* De Carpophoro. XXIII.

DOrica quam certo venabula dirigit ictu
 Fortis adhuc teneri dextera Carpophori!
 Ille tulit geminos facili cervice juvencos;

Illi

* Vide epigr. 15. supra.

1. *Dorca, &c.*] Græca, ab inventore Græco Plin. c. 36. l. 8. Alius Laconica. Lacones. n. venatores strenui, iidem Dorici generis fuerunt. *Vel* à Doride in qua Pindus mons, optimæ materiæ ad hastilia ferax. Vide Turnebi Adv. l. 17. c. 2. legitur & *Norica*, quæ regio armorum fabrica illustris.

2. *Fortis adhuc teneri.*] Admiratio- nis est, ab adulescente tenero simulque forti, tantas feras confici: auget laudem à repugnantibus, *fortis & teneri*.

3. *Ille tulit, &c.*] Idem Carpopho-

rus facili cervicis deflexione, agilique corporis declinatione excepit duos tauros, eosque preheñsis cornibus humi affixit. Alii volunt hic speciatim torbur Carpophori ostendi, quod *facili cervice*, id est, nullo labore, binos simul tauros, per pugnam à se interfectos gestarit. Turnebus *re talit*, interpretatur, interfecit, sustulit, eorum cervice ad conficiendum minime dura & repugnante, sed facile venabulorum ferro violatâ. Ramiresius verò *facili cervice*, refert ad juvencos, pro nobili & versatili, ut ægre figerentur à bestiariis.

*Illi cessit atrox bubalus atque bison.
Hunc leo cum ingeret, præcepit in tela cucurrit:
I nunc, & lentas corripe, turba, moras.*

fiariis. Vel *tulis* *cervice* *facili*, id est, excepit ferocientem declinatione cervicis, proclinato in dexteram latere. Sed quum unum taurum ita excipere præclarum argumentum sit & virium firmarum, & habilis flexus corporis: hoc in duobus tauris eodem tempore & momento ferè præstitit Carpophorus; ut duplex ejus gloria sit. *Scaliger.*

4. *Bubalus atque Bison.*] Bubali sunt propriè tauri, quos *bufalos* hodie Itali, Germani *Buffels* vocitant. Est Bison

cervi figura, cujus à media fronte inter aures unum cornu existit excelsum, cujus è summo rami tanquam palmi diffunduntur. Eosdem describit Plinius lib. 8. cap. 15.

5. *Tela cucurrit, &c.*] Subsefforum, qui in insidiis latent, in venatoris subsidium ubi opus sit.

6. *Et lentas, &c.*] Neque enim habet populus quod hic queratur de tarditate congressus, quæ alias illi molesta, vide præced. epigr. vers. 2.

De Naumachia. XXIV.

Navale prælium à Tito, Sueton. 7. vel à Domitiano Suet. 4. in Amphitheatro exhibitum, subito immissa per tubos aqua, ut novum hospitem & è longinquo advenam tum primùm spectatorem fallat, credentem scilicet pontum esse, nisi mox emillam ad munera gladiatoria viderit aquam.

*SI quis ades longis serus spectator ab oris,
Cui lux prima sacri muneris ista fuit.
Ne te decipiat ratibus navalis Enyo,
Et par unda fretis; hæc modo terra fuit.
5 Non credis? spectes, dum laxent æquora Martem;*

Parva

1. *Serui, &c.*] Per itineris longinquitatem: supra epigr. 3.

2. *Sacri, &c.*] Qui jam primum spectas (utpote qui ante hunc diem in urbe non fuisti) Naumachiam, Neptuno sacram, vel à Divo Cæsare exhibitam. & ipsa legitur pro ista. *Sacri muneris.*] Nam venationes Dianæ, gladiatores Marti & Saturno sacri; Naumachia Neptuno forte, nisi malis ad Domitianum referre, vel ad utrumque potius. *Rad.*

3. *Navalis, &c.*] Prælium navale. Est autem *Enyo*, Bellona, bellorum dea, Martis soror.

5. *Non credis? spectes, dum laxent æquora Martem, &c.*] Locus, ut pluri-

um, in quo edebantur Naumachia, dicebatur *Naumachia*, eratque in quarta decima urbis Regione, quæ Transtiberina est. Sed in his Naumachiis non dabatur semper navalis prælii spectaculum: edidit etiam Titus in Amphitheatro: dedit etiam Domitianus, ut habet Suetonius in ejus vita. Ad hanc vel illam Naumachiam in Amphitheatro datam debere referri istud Martialis Epigramma, unus est omnium Interpretum consensus. Sed mens Epigrammatis, ista est: Admiratur Poëta artem, qua aqua per tubos in Amphitheatrum immissa, navalis pugna representabatur; & rursus aqua subito emissâ,

Parua mora est; dices, hic modo pontus erat.

emissa, Amphitheatrī area siccabatur. Legendum est itaque:

Non credis? spectes, dum laxent æquora Martis.

Quod librarii mutarunt in *Martem*. Amphitheatrum erat in tertia urbis regione, in quod per tubos immissa est aqua, ut representaretur navalis pugna: aqua autem non poterat commodè immitti in Amphitheatrum nisi è lacubus, qui in illa Regione. Lacubus autem tertiæ Regionis, ut nos docet Frontinus, erogabantur aquæ *Martis*,

Anionis veteris & Juliz; sed præcipue Martiz, quæ aquarum omnium clarissimæ, à Martio, à quo nomen accepit, in urbem producit: de hac aqua intelligendus est Martialis. *Æquora* dixit, quia par erat unda fretis, & Euripus iste mare simulabat. Quasi diceret expectes paulisper, dum emittant aquas illas, tum dices siccata Amphitheatrī area, *hic modo pontus erat*. Petitus. *Spectes, &c.*] Expectes modo dum certamini finem faciant æquora emissa. *Laxent.*] Dirimant & dissolvant *neumachiam*.

De Leandro. XXV.

Domitiani clementiam Neptuni sævitiz antepōnit, cum fictitius hic Leander è Cæsaris mari Amphitheatrali enatarit; ille verus, in Hellesponto perierit.

Quod nocturna tibi, Leandre, pepercerit unda,
Desine mirari: Cæsaris unda fuit.

Cum peteret dulces audax Leandrus amores,

Et fessus tumidis jam premeretur aquis;

5 Sic miser instantes affatus dicitur undas:

Parcite, dum propero; mergite, dum redeo.

2. *Cæsaris, &c.*] Pontus à Cæsare per tubos in Amphitheatr. inductus.

3. *Cum peteret, &c.*] Distichon superius plenum habuit epigrammatis

sensum & argutiam. quod sequitur *τραπίζων* videtur *πρωτολογίζων*.

6. *Mergite, &c.*] Sic epigr. 181. lib. xiv.

De natatoribus. XXVI.

Juvenes natatores Nereïdum habitu in æquore Amphitheatrali exhibitī, à Cæsare credo Tito, namque simile quid è illo refert Dio. quod artificiosum Cæsaris spectaculum, vel veris Nereïdum lufibus præfert.

Lufit Nereïdum docilis chorus æquore toto,

Et

1. *Lufit.*] Quemadmodum in *πυλῆ-
ξις* militaribus ad signum ducis, figuræ omne genus acies edit, triangulum, quadrangulum, cuneum, &c. ita Natatores quos exhibuit Domitianus, habitu Nereïdum, ad signum ediderunt, *navem, fuscinam, anchoram, remum,*

malum navis cum Castoribus, & similia: ideo dixit:

Et vario faciles ordine pinxit aquas.

Mutato ordine & serie, prodeunt alia atque alia schemata. Quam nobile & jucundum fuerit hoc spectaculum, illis, qui aliquem sensum illustrium in-

B 3

vento-

*Et vario faciles ordine pinxit aquas :
 Fuscina dente minax, nexu fuit ancora curvo :
 Credidimus remum, credidimusque ratem,
 5 Et gratum nautis sidus fulgere Laconum,
 Lataque perspicuo vela tumere sinu.
 Quis tantas liquidis artes invenit in undis?
 Aut docuit lusus hos Thetis, aut didicit.*

ventorum habent, Conjiaciendum relin-
 quimus. Ut satis mirari non possim,
 nulli de tot interpretibus ne minimum
 quidem de sententia hujus Epigram-
 matis oboluisse, quum secundus versu-
 culus sit vice argumenti. *Scaliger.*
Neridum.] Nympharum maris, Nerei
 & Doridis filiarum L. *Docilis.*] Na-
 tandi peritus, respicitque *juvenes.* vel
 edoctus à chorodidascalo, vel à The-
 tide aut Cæsare, ut ultimo versu hujus
 epigr. *Chorus.*] Agmen. *Æquore, &c.*
 In Amphitheatrum inducō.

2. *Faciles.*] Facile natatoribus ce-
 dentes. Vel mobiles, & facile cedentes
 ad nutum Cæsaris, cujus hoc erat
 mare. *Ordine pinxit aquas, Fuscina*
dente.] Mutato ordine & serie, alia at-
 que alia schemata expresse-
 runt natatores. Varias rerum formas in aquæ su-
 perficie (cujusmodi hodie artificiosas
 videmus saltationes, & figuras in *na-*
utatis militaribus) repræsentarunt,
 veluti Tridentis Neptuni, Remi, Ra-

tis, Syderum *διοκρίων* Castoris &
 Pollucis, Velorum.

3. *Nexu fuit, &c.*] Forte Neptunum
 egit unus è natatoribus, cujus sceptrum
τελαύρα seu tridens. *Ancora.*] Quæ
 unca & hamata. Est tamen qui sic le-
 gat & emeridet; *nexu fuit anco recurvo.*
 Quæ sane scriptura mirum in modum
 facit ad nostram concham seu Neptu-
 nium currum; quod concha & anco
 magnam habeant inter se similitudi-
 nem; nisi quod anco in modum cubiti
 seu *ἀγκῶν* inflectatur; & optime
 Martialis explicat, nexu recurvo in cu-
 bitum eat. *Raderus.*

4. *Ratem, &c.*] Cum ergo specta-
 remus Neptunum curru suo cum tri-
 dente vehentem, credidimus illum
 rati sua vehi remisque impelli; ita
 commodè & celeriter, promovebat.
Raderus.

8. *Aut docuit, &c.*] Accepit ne lu-
 sus hosce Cæsar à Thetide, aut ipsa po-
 tius à Cæsare docta est?

Blanditur Cæsari. XXVII.

Supra epigr. 15. Carpophoro Meleagrum & Herculem postposuit: hic
 eidem Herculem, Theseum, Bellerophonem, Jasonem, & Perseum.

*SEcula Carpophorum, Cæsar, si prisca tulissent,
 Jam nullum monstis orbe fuisset opus.*

1. *Secula prisca.*] Quibus Hercules,
 Theseus, cæterique heroes & semidei
 cum monstis depugnarunt.

2. *Jam nullum, &c.*] Alii legunt
Jam nullum in monstis. Unde Scrive-

rius parum immutatum legit, *Jam nul-*
lo in monstis, hac mente. Non opus
 fuisset toto orbe peragrato ad monstra
 diversis in partibus domanda: in uno
 Amphitheatro unus suffecisset Carpo-
 phorus.

Non

*Non Marathon taurum, Nemeï frondosa leonem,
Arcas Mænalium non timuisset aprum.*

5 *Hæc armata manus hydræ mors una fuisset,
Huic percussa foret tota Chimæra semel.
Ignipedes posset sine Colchide vincere tauros:
Solvere & Hesionem solus, & Andromeden.
Herculeæ laudis numeretur gloria: plus est,
Bis denas pariter perdomuisse feras.*

* De

phorus. Sed MSS. Bodleianus clare habet. *Iam nullum à monstri orbe fuisse opus*: id est, Nullum orbi à monstribus fuisse negotium aut periculum.

3. *Non Marathôn, &c.*] Urbs illa Atticæ non timeret Cretæ taurum, ab Hercule cæsum quod tamen Theseo ascribitur. *Nemeï, &c.*] Non sylva Nemeæ inter Cleonæ & Phliuntem timuisset leonem: non Arcadia aprum, quos confecit Hercules.

4. *Mænalium.*] Mænalus urbs est Arcadiæ. *Hæc armata manus.*] Carphophori.

5. *Hydra, &c.*] Uno ictu Lernæam pestem simul interfecisset Carphophorus, quam Hercules multis iteratis plagis ægrè confecit: repullulantibus enim capitibus crescebat malum.

6. *Huic percussa, &c.*] Idem MS. Bodl. habet, *Hinc*, id est, ab hac manu, vel uno ictu periisset triforme illud monstrum *Πρόδος λίων, ὄπιθεν ἢ δεξιῶν, μέσση ἢ χιμῆρας*. quæ à Belerophonte domita est non sine diutino periculo.

7. *Ignipedes posset.*] Celetes. Al. *Æripedes. χαλκροπόδας*. melius legas *Ignivomos. φλόγα φυσίωσις*. Sine Col-

chide, &c.] Absque Medæ ope & arte, quod Jason non potuisset. Gronovius ex codice Thuanico, sic paucis immutatis, legendum censet:

Ignipedes posset sine Colchide jungere tauros.

Posset utrumque serum vincere Pasiphaes.

Cetus & aquorei revocetur fabula monstri:

Solveret Hesionem solus, & Andromeden.

Et jungere, ideo legit, quia sub jugum redigendi erant. *Utrumque serum.*] Nempe qui amantem sprevit, Dædali arte pellectus: & qui ex illis ortus, Minotaurum à Theseo victum.

8. *Hesionem, &c.*] Laomedontis filiam ceto expositam, quam asseruit Herc. *Andromeden.*] Cephei & Cassiopæ filiam, quam ceto expositam liberavit Theseus.

9. *Herculeæ, &c.*] Ite jam, subducite rationes, comperietis Herculis labores per omnem vitam non excessisse XII. numerum: Carphophorus uno spectaculo XX stravit feras.

10. *Pariter.*] Simulemissas, aut alteram post priorem cæsam, eodem tamen spectaculo. *Rad.*

• * De Naumachia. XXVIII.

Ociosum lemma, ineptum & alienum à sensu epigrammatis aut mente poetæ, qui lemmata sua libris tantum ultimo atque penultimo præfixit : ut appareat epigr. 3. lib. 13. & epigr. 2. lib. 14. hoc autem epigrammate Titi (ut videtur ex Xiphilino) naumachiam præfert illis Augusti, Claudii, Neronis.

Augusti laudes fuerant, committere classes,
 Et freta navali sollicitare tuba :
 Cæsaris hæc nostri pars est quota? vidit in undis
 Et Thetis ignotas, & Galatea feras.
 5 Vidit in æquoreo ferventes pulvere currus,
 Et domini Triton ipse putavit equos.
 Dumque parat sævis ratibus fera prælia Nereus,
 Abnuvit in liquidis ire pedester aquis.
 Quidquid & in circo spectatur, & Amphitheatro,
 10 Dives Cæsarea præstitit unda tibi.
 Fucinus, & pigri taceantur stagna Neronis :

Hanc

* Ita emendarat P. Scriver. confirmatque MS. Bodl.

1. *Augusti laudes, &c.*] MS. Bodl. ut & alii; *Augusti labor hic fuerat.* Augustus nudas exhibuit naumachias cis Tiberim. *Suet. 43. Aug. Tac. 14. Annal.* nisi respiciat exercitationem classium in lacu Lucrino ad bellum Siculum. *Sueton. Aug.* Sed Titus addit alia spectacula Circensia in ipsis aquis edita.

2. *Freta navali.*] Prælia navalia. *Pars est quota?*] Quasi diceret, minima. De hac formula supra, *Quantula Carpori portio, &c.*

3. *Cæsaris, &c.*] Titi, seu mavis Domitiani. *Galatea.*] Nereidas intellige.

4. *Ignotas, &c.*] Equi enim, tauri, aliaque animalia edocta fuerunt id omne in aquis facere, quod in terra confuerant.

5. *Æquoreo, &c.*] Imbrice ex aspergine equorum natantium Neptunique fictiti currum trahentium. alii volunt

pontes leniter aquæ superficiei substratos & in his currus tractos. vel Metaph. Catachrestica, à pulverulentis Amphitheatris aut Cæci ludis ad Naumachiam.

6. *Domini, &c.*] Neptuni.

7. *Dumque, &c.*] Dumque classes obit, instituit, disponit ad Naumachiam Neptunus.

8. *Abnuvit, &c.*] Hic etiam Bodlejanus Cod. Scriverii concinit, *Horrui in liquid. Pedester, &c.*] Currutriumphali vestus, quem trahunt 4. equi, sunt vituli marini, aut balenzæ.

9. *Circo, &c.*] Certamina curulia, Gymnica, pompæ. *Amphitheatro.*] Gladiatores, venationes, naumachiz. emendo, *amphitheatro Cæsareo, dives, &c.*

10. *Dives, &c.*] Omni ludorum genere abundans.

11. *Fucinus.*] Claudii naumachiz in lacu Fucino. *Suet. Claud. cap. 21. Tacit. An. 12. Pigri.* Referas per Hypallagen

Hanc norint unam sæcula Naumachiam.

pallagen Metonym. ad stagna. vel ad ignaviam mollitiemque Neronis, qui nihil in omni vita dignum nomine & vitæ gessit, nec imperium auxit; imò multum imminuit: melior citharædus

quam Imperator. Pro pigri, alii dir.

12. *Naumachiam.*] Naumachia & feræ exhibitæ fuerunt à Nerone indutis aquis in ligneum suum Amphitheatrum. *Xiphilum.*

* De Prisco & Vero gladiatoribus. XXIX.

Martiali epigramma hoc adscriptum Jos. Scaliger primus publicavit, cujus hæc sententia. Par gladiatorum postulatitium vel à Cæsare exhibitum (ut supra epigramm. 20.) ubi diu æquo pugnasset Marte, populus vel favore vel moræ tædio missionem utrique gladiatori petiit. Cæsar arenæ lege jubet agi, nec dirimi certamen fert, nisi altero victo. Spectantem interea populum donis & missilibus muneratur. utrique tandem simul ictu pari læso palmas misit & rudes.

CUM traberet Priscus, traberet certamina Verus,
Esset & æqualis Mars utriusque diu;
Missio sæpe viris magno clamore petita est:
Sed Cæsar legi parvit ipse suæ.

5 Lex erat, ad digitum posita concurrere palma:
Quod licuit, lances, donaque sæpe dedit.
Inventus tamen est finis discriminis æqui;
Pugnare pares, succubere pares.
Misit utrique rudes, & palmas Cæsar utrique;

Hoc

* Desiderantur quæ sequuntur epigr. in MS. Bodl.

3. *Missio sæpe.*] Missio erat quoties læsus aut victus victori eripiebatur à principe vel munerario ex faventia populi, quam significabat pressio pollice. quod accipio, pollicem intra palmam conditum, digitis fuisse pressum. *Viris.*] Gladiatoribus.

5. *Ad digitum, &c.*] Concurfu digitorum à dimicatione palmam inter se sortiti. Petr. Scriverius, quem vide. *Alii* sublato digito se victum agnoscere. Sensus ergo poetæ est. Lex erat Cæsaris, uti & duobus gladiatoribus Priscus aut Verus, non prius palma donaretur, quam alteruter sublato digito

se victum agnosceret; ita ut palma & victoria concurrerent, simulque jungerentur.

6. *Lances, &c.*] Obsonia in lancibus & dona, ut reficeret animumque adderet gladiatoribus; vel populo, quo patientius ferret longæ pugnæ moram.

9. *Rudes.*] Scipiones; quibus veterani gladiatores donati in signum magisterii, liberi ab arena in reliquam vitam pronunciabantur. Rudis itaque distinguitur à missione: *Missio* enim liberabat gladiatorem in eum diem, vel in id munus; *Rudis* in omnem vitam gladiatorem ab arena liberum pronuntiabat, nisi volens ipse, vel pecunia pugnaret. Tum Missio dabatur læso & vi-

B 5

Æto:

10 *Hoc pretium virtus ingeniosa tulit.**Contigit hoc, nullo nisi te sub principe, Cæsar,
Cum duo pugnarent, victor uterque fuit.*

Et: Rudis victori. unde & pro magisterio ac præfectura per Metaph. unde *rude donatus*, liberatus à schola aut scribendi labore. *Palmas, &c.*] Præsentis certaminis præmia.

10. *Hoc pretium, &c.*] Missionem, palmam, & rudem. *Contigit hoc, &c.*] Επιφώνημα cum testâ palpatione, qua miraculum hoc divinitati cuidam Cæsaris assignet.

Ad Cæsarem. XXX.

DA veniam subitis: non displicuisse meretur,
Festinat, Cæsar, qui placuisse tibi.

1. *Da veniam, &c.*] Hæc disticha, tialis non sunt, ex fragmentis illi ad- vel mutila sunt & corrupta, vel Mar- scribuntur.

Alterum. XXXI.

Cedere majori, virtutis fama secunda est.
Illa gravis palma est, quam minor hostis habet.

1. *Cedere majori.*] Ut Æneas de Lauso Æneid. lib. 10.

Hoc tamen infelix miseram solabere mortem;

Ænea magni dextra cadis.

2. *Minor hostis.*] Cum vincit majorem

maxima laus est, & in ludo Gladiatores inter se componi solebant. Ignominiam enim judicaret gladiator cum inferiore componi & scit eum sine gloria vinci, qui sine periculo vincitur. Minori autem, si vincat, major laus est.

De dama & canibus. XXXII.

Concita veloces fugeret cum dama molossos,
Et varia obliquas neciteret arte moras;
Cæsaris ante pedes supplex, similisque roganti
Constitit; & prædam non tetigere canes.

Aliud, apud antiquum Juvenalis Scholiasten.

Flavio gens, quantum tibi tertius abstulit heres!
Pæne fuit tanti, non habuisse duos.

M. VA-

M. VALERII MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBER I.

Epistola ad Lectorem.

Spero me secutum in libellis meis tale tempera-
mentum, ut de illis queri non possit, quisquis
de se bene senserit, cum salva infimarum quo-
que personarum reverentia ludant; quæ adeo
antiquis auctoribus defuit, ut nominibus non tantum ve-
ris abusi sint, sed etiam magnis. At mihi fama vilius con-
stet, & probetur in me novissimum ingenium. Absit à jo-
corum nostrorum simplicitate malignus interpres, nec
Epigrammata mea scribat. Improbe facit, qui in alieno
libro

Q*uisquis, &c.*] Quisquis sibi be-
ne conscius, nihil ad se pertine-
re suspicabitur; quæ ego sub no-
minibus fictis reprehendo.

Salva infimarum.] Cum nullius fa-
mam, nec postremissimi quidem no-
minatim lædam. Epigr. 33. lib. 10.
vers. 9.

Antiquis.] Lucilio, qui Metellum,
Lupum, Mutium nominatim secuit:
Catullo, qui Mamurram: Metrodoro
Sceptrio; Ortacilio & aliis.

Veris abusi.] Propriis, ego autem fi-
ctis & supposititiis.

Magnis.] Magnatum.

Vilis, &c.] Quam ut innotescere
velim, famamque aucupari ex aliorum
infamia, quod fecerunt veteres illi.

Probetur.] Famæ alieni nominis, in-
genii mei famam postpono. Aliis par-
co, alios revereor, alios laudo, mini-
mum laudis quero ex ingenio meo,
huic, si qua debetur, omnium novissi-
me detur laus. *vel* probetur in me sim-
plicis candidique ingenii novum hoc

commentum, quo vitia carpens, perso-
nas taceam. *Novissimum.*] Vel, malo
enim abjicere famam ingenii, quam
malè ingeniosus videri: vel sim postre-
mus ingeniosorum: & malim non argu-
tus, sed hebes & stupidus videri, quam
cum aliorum infamia acutus dici & ar-
gutus haberi. *Rad.*

Locorum simpl.] Jocorum simplici-
tatem appellat Martialis, ingeniam
quandam & innocentem in jocis liber-
tatem. Simplici opponitur malignus,
Herald.

Malignus interpres.] Omnia in pejo-
rem partem vertens, & auctoris men-
tem aliò traducens.

Scribat, &c.] Nova interpretatione
sua faciat. aliter atque ego qui scripsi
intelligat. *Perfimum non curo legere, La-
tium, Decianum volo. Nasutum volo non
polyposum.* Nannio lib. 9. cap. 4. *Accu-
set.* nam *πολύφειν* Græcis est, *accu-
sare*, præsertim in publicis judiciis,
Terentius:

Dicam tibi scribam grandem.

Licet,

libro ingeniosus est. Lascivam verborum licentiam, id est, Epigrammaton linguam excusarem, si meum esset exemplum: sic scribit Catullus, sic Marfus, sic Peto, sic Getulicus, sic quicumque perlegitur. Si quis tamen tam ambitiose tristis est, ut apud illum in nulla pagina Latine loqui fas sit, potest Epistola, vel potius Titulo contentus esse. Epigrammata illis scribuntur, qui solent spectare Florales. Non intret Cato theatrum nostrum; aut si intraverit, spectet. Videor mihi meo jure facturus, si Epistolam verbis clausero.

Licentiam, &c.] Locutionem apertam, quæ ligonem ligonis nomine designat. Plin. 14. epist. 4. lib. nuda verba. cui lingux non minus abstinendum Epigrammatario quam medico, hic enim corpus, ille animum sanare vult. morbi itaque & vitia, propriis nominibus designanda. Scrip. *veritatem.*

Epigrammaton.] Gen. plur. Græcus. *Si meum, &c.]* Si ego jam primus hoc facerem, nec alii ante me fecissent.

Scribit.] Bodlejanus MS. *scripsit.*

Catullus, &c.] Epigrammatographus. Sidon. 9. carm. Gyrard. vit. Poët. & noster sæpe infra. *Perlegitur.]* Emendat, Lipsius, *prælegitur*, in scholis nempe ut Virgilius, Catullus, alii.

Tam ambitiose, &c.] Supra modum & affectate tristis.

Latine, &c.] Simpliciter, aperte, sine ambage aut fuco, ita Cic. 6. Ver. *Latine me scitote non accusatorie loquor.*

vide & epigram. 21. lib. 11. Porro Latini simplices & ingenui habebantur. Vide Turneb. lib. 24. cap. 5.

Titulo.] Libr. Epigrammaton. quorum linguam lascivam & licentiosam esse oportet, ut supra lin. 1.

Florales.] Floralia fuere spectacula ad cultum Floræ Deæ; digna illis sacris, instituta sæda, penitusque castis oculis, imò auribus & cogitationibus excludenda, contra quæ majores nostri certatim declamarunt. Laëtant. 1. Inst. Augustin. de civit. Dei lib. 4. c. 8. Jure optimo & judicio max. Tetrastichon hoc quod in aliis ed. tertium usurpavit sedem, loco suo redonavit. Pet. Scriverius ex consilio MS. Bodlejani: in quo Epistolæ pedissequa est inscriptio, *Idem ad Catonem Epigram.]* &c.

Versibus clausero.] Epigramma ad Catonem intelligit, quod in Juniana editione tertium est, primo tamen loco reponendum.

Ad Catonem. I.

Nosset jocosæ dulce cum sacrum Floræ,

Festof-

1. *Iocosa sacrum Floræ.]* Floralia in honorem Floræ, è meretrice deæ facta: agebantur à meretricibus veste exutis omni cum verborum licentia, motuumque obscenitate, quorum spectandi gratia Theatrum ingresso Catone, populus

ut mimæ nudarentur postulare erubuit, cujus rei causam cum ex Favonio latus suum tegente cognovisset, decessit è theatro. Val. Max. lib. 2. cap. 10. Seneca Epist. 97. *Iocosa Floræ.]* Propter jocos & vulgi licentiam in iis ludis.

1. *Hic*

*Festosque lusus, & licentiam vulgi,
Cur in Theatrum Cato severè venisti?
An ideo tantum veneras, ut exires?*

Ad Lectorem. II.

Hic est quem legis, ille quem requiris,
Toto notus in orbe Martialis,
Argutis Epigrammatôn libellis:
Cui, Lector studiose, quod dedisti
5 Viventi decus, atque sentienti,
Rari post cineres habent poëtæ.

1. *Hic est, &c.*] Secalamo digito-
que commonstrat Poëta Ep. 99. lib. 9.
& lib. 5. ep. 13. & lib. 10. ep. 9. *Hic
est.*] Superstiti sibi propagatam famæ
nominisque æternitatem gloriatur.

3. *Argutis, &c.*] Epigrammatis
(quod est poëma breve, cum simplici
cujuspiam rei, personæ, vel facti indi-
catione, aut ex propositis aliquid de-
ducens. Jul. Scal. lib. 3. Poët. c. 125.)
virtutes dux sunt, Brevitas & Argutia,
quibus venustatem addas. lib. 7. ep. 24.
& Epig. 62. lib. 12. vers. 1. *Lector stu-
diose.*] Lectoris studium & prorum
gratumque judicium, Poëtæ stimulus
est ad scribendum. Sic Ovid. 4. de Pon-
to. El. 2.

*Excitat auditor studium, laudatque
virtus*

*Crescit & immensum gloria calcar ha-
bet.*

4. *Quod dedisti.*] *Quodque cinis
paucis, hoc mihi vita dedit.* Epigr. 13.
lib. 5. & epigramm. 95. lib. 3. vers. 8.
Rari post cineres.] Nomen Poëtarum
ut plurimum à morte reviviscit;
quod vivos premat invidia, quæ ti-
met contendere cum presentibus, mul-
to magis superari. Sic Ovid. de Pon-
to.

*Pascitur in vivis liver, post fata quie-
scit,*

*Tam suus ex merito quemque tatur ho-
nor.*

Ad Lectorem, ubi Libri venales. III.

Qui tecum cupis esse meos ubicumque libellos,
Et comites longæ quæris habere viæ;
Hos eme, quos ardet brevibus membrana tabellis:
• Scrinia da magnis, me manus una capit.

Ne

2. *Comites, &c.*] Comites scilicet
facundos, qui pro vehiculo sunt
in viâ, ut habet *Mimus*. Et quis ju-
cundior comes, quam scriptor erudi-
tus.

4. *Scrinia da, &c.*] Ingentia libro-
rum volumina scriniis reponantur,
meus hic libellus *ἡχμεδior* est. Scri-
nia ergo sunt capse cistave, receptacu-
la librorum, tabularum, &c.

7. *Libra-*

5 *Ne tamen ignores ubi sis venalis, & erres*

Urbe vagus tota : me duce certus eris.

Libertum docti Lucensis quære Secundi,

Limina post Pacis, Palladiumque forum.

7. *Libertum docti, &c.*] Docti viri mancipia, quorum operam & fidem in studiis librisve exscribendis probassent, manumiserunt; ut sui aliquando juris essent. *Secundi.*] Ita Scriverius, ne nuda patroni patria apponeretur sine

nomine, cum antea legeretur, *Secundum.* Turneb. lib. 18. cap. 3.

8. *Limina post pacis, &c.*] Ad Pacis templum, & Palladium seu Transitorium forum in quarta urbis regione.

Ad Librum suum. IV.

Argiletanas mavis habitare tabernas,

Cum tibi, parve liber, scrinia nostra vacent.

Nescis, heu, nescis dominæ fastidia Romæ:

Crede mihi, nimium Martia turba sapit.

5 *Majores nusquam ronchi : juvenesque senesque*

Et pueri nasum Rhinocerotis habent.

Audieris cum grande sophos, dum basta captas,

Ibis

1. *Argiletanas, &c.*] Bibliopolarum tabernas in Argileto imo, in II. Regione urbis. *Mavis habitare.*] Quia affectas famam & plausum populi. *Scrinia nostra vacent.*] Quasi dicat, tutius lateres adhuc in scriniis nostris, memor illius editi Horatiani.

— *Nonumque prematur in annum.*

Membris intus postis delere licebit
Quod non edideris, &c.

Librum è scriniis exire foras gestientem timide emittit, quod vereatur, ne pro fama infamiam, pro gloria dedecus auctori suo domum referat.

3. *Dominæ.*] Romanorum rerum dominorum, ut Epigr. 124. lib. 14. *Fastidia, &c.*] Censuræ judicii notas ex oculis, vultu, nutu, supercilio, ceterisque motibus perspectas ipsum fastidium.

4. *Martia turba, &c.*] Romani Marte oriundi.

5. *Majores, &c.*] Sonantiores sanæ & irrisiones nusquam sunt quam Romæ. Est ergo *ronchus*, stertentis so-

nus : & per Metaph. pro derisore & superbo cenfore accipe.

6. *Nasum.*] Ut dextra fidei, genua misericordix, supercilium gravitati & fastui, &c. ita nasus irrisioni dicatus, censuræ & acri judicio. Epigr. 2. lib. 13. & passim apud autores. Dicit ergo pueros sibi etiam jus censendi, damnandi, irridendi Romæ sumere : nec mirum. Nam facilis cuiusvis rigidi censura cachinni. ut Juvenal. Satyr. x. Et *nasus Rhinocerotis*, nimiam ridendi carpendique libidinem & licentiam significat. *Rhinocerotis, &c.*] Cui ingens, cornu munitus, validus nasus, spectac. lib. epig. 9.

7. *Sophos.*] Ab auditoribus acclamatum recitanti, σοφῶς, ἦνως, μετὰ δόξαν, Pulchre, bene, recte! *Euge, βάλλε!* Facite, laute, lepide, nihil supra! Sidorius Apollin. lib. 1. *Ad sophos meum, &c.* Ob hoc illi maximum *sophos, &c.* Vel *vir hic doctus est*, ut Brodæus vult. *Dumbasta, &c.*] Dum captas approbationes, quas veteres amplexu & baciis attestabantur. Sunt qui legant, *ba-*
fia

Ibis ab excusso missus in astra fago.

Sed tu, ne toties domini patiare lituras,

10 *Neve notet lusus tristis arundo tuos;*

Ætherias, lascive, cupis volitare per auras:

I, fuge; sed poteras tutior esse domi.

sia jactas: hoc est, promittis tibi & polliceris gratiam lectoris & basia. Quando audis, libelle, *σφῶς*, putas sinere acclamatum, & jam speras, imo captas & jactas basia; sed non intelligis *ἐῖρωνας* & nasos Romanos. Scriverius mallet, *basia jacta*. Raderus.

Ibis ab excusso, &c.] Excipient te quidem gremio, sed ut te fago in sublime jactent per ludibrium & procacitatem, ut solent canes excipere. quod ab Othone factitatum refert Sueton. c. 2. Gall. Berner. Angl. *toffe in à Blanket*. quod Græcis *παλμῆς* dicitur, Latinis *Sagatio*. exprobratque illi famæ cupiditatem,

qui ad astra tolli velit. vel ad Rhinocerotis nasum respicit, quo ursum seu urum in astra tulit. lib. *spect.* ep. 22.

9. *Domini, &c.*] Emendantis & ad limam revocantis.

10: *Tristis.*] Severa, censoria. *Arundo, &c.*] Calamus scriptorius. ep. 38. lib. 14.

11. *Ætherias, &c.*] Prodire in vulgus gestis versarique in hominum manu, imo jactaberis in astra, ut supra vers. 8.

12. *I, fuge; sed, &c.*] *Epitrope Sarcastica.*

Ad Cæsarem. V.

Contigeris nostros, Cæsar, si forte libellos,
Terrarum dominum pone supercilium.

Consuevere jocos vestri quoque ferre triumphi;

Materiam dictis nec pudet esse ducem.

5 *Qua Thymelen spectas, derisoremque Latinum;*

Illa

1. *Contigeris.*] Excusat jocos & lasciviam Epigrammatum ab exemplo licentiae militaris & mimicis gestibus.

2. *Terrarum supercilium.*] Sepone Cæsarem majestatem, Imperatoriam gravitatem, severitatem Censoriam, vide vers. 6. supra epigram. 4. Sic *χαλὰν τοῖς ὀφρῦς* eleganter Græci dicunt: *Supercilia* enim animi signa sunt, & indices fastus, superbi; majestatis, aut etiam volutatis. *Terrarum Dominum* dixit pro potestate imperatoria, qua orbem terræ administrat. *Rad.*

3. *Consuevere, &c.*] Namque & vos

imperatores in triumphis patienter ferre soletis dicteria & scommata militum vobis alternis carminibus conviciantium. vide epigramm. 7. lib. 7. & Sueton. Jul. cap. 40. & Dionem lib. 43.

5. *Thymelen, &c.*] Mimam saltatricem, ab Orchestræ pulpito quod *θυμέλη* vocatur, nominatam, Latini uxorem. Juven. Sat. 1. vers. 36. *Derisoremque, &c.*] Mimum Domitiano charum. Suet. Domit. cap. 15. & ep. 29. lib. 9. vers. 2. Ang. Politiani lib. 7. epist. ad Guarinum.

6. *Illa*

Ille fronte precor carmina nostra legas.

Innocuos censura potest permittere lusus:

Lasciva est nobis pagina, vita proba est.

6. *Ille fronte, &c.*] Hilari, serena, facili.

7. *Censura potest, &c.*] Susceperat enim Domitianus censuram perpetuam, etiam in carmina famosa asper. Epigrammata ergo, quæ ad nullius infamiam pertinent, quamvis lasciva, inquit Martial. non sunt reprehendenda nec prohibenda, quum sint tantum jo-

cus ac lusus, quos etiam Imperatores spectant, audiunt, permittunt. *Rad.* Sueton. cap. 8. Domit.

8. *Lasciva, &c.*] *Musa verecunda est, vita jocosamena est.* Ovid. 3. Trist. Cum interrogatione legit Gruterus: *lasciva est nobis pagina?* lepidus enim videtur, ut nec neget de se, nec fatetur.

Ad Marcum. VI.

DO tibi naumachiam, tu das Epigrammata nobis:
Vis puto cum libro, Marce, natære tuo.

Ex persona Domitiani, offensi intempestiva poetæ (Epigrammata sua Cæsari dum naumachiam pararet offerentis) interpellatione: & exitium poetæ car-

minibusque in aquas abjectis minati. vide epigr. 99. lib. 3. & epigr. 54. l. 5. Codex Palatinus, *naumachias.* placet Grutero.

* De leone Cæsaris. VII.

ÆT herias aquila puerum portante per auras
Illæsum timidus unguibus hæsit onus:
Nunc sua Cæsareos exorat præda leones,
Tutus & ingenti ludit in ore lepus.

5 *Quæ majora putas miracula? summus utrique*
Auctor adest: hæc sunt Cæsaris, illa Jovis.

Ad

* MS. Bodleianum, De aquila & puero.

1. *Etherias, &c.*] Domitiani leones lepori parcentes anteponit Jovis aquilæ Ganymeden rapienti. vide epigram. 15. infra & 23. 45. 49. 52. 61. & 105. *Etherias.*] Blanditur Cæsari occasione inasueti leonis, quem aquilæ Jovis comparat, ut Domitianum ipsi Jovi. *Puerum, &c.*] Ganymedem Trois filium, vide epigr. 56. lib. 5.

2. *Timidis, &c.*] Sollicitis ne puer excideret vel laderetur, sic ep. 104. *timidos sentire dentes.*

3. *Nunc sua.*] Ut aquilæ Jovis; ita leones nutum observant Cæsaris, & prædæ jam captæ parcunt, leporesque prensos jussi dimittunt. *Sua præda.*] Ipse lepus. *Cæsareos.*] A Cæsare exhibitos. *Exorat, &c.*] Ne lædatur lepus, impetrat. *Scriv.* mansuecivit.

5. *Quæ majora, &c.*] Certe hæc sunt majora, quod leoni magis propria præda sit lepus, quam aquilæ puer, & consequenter Domitiani hoc miraculum majus quam illud Jovis. *Adulatorie. Perique.*] Alii utrisque, & ad miracula referunt.

1. *Stella.*]

Ad Maximum; de columba Stellæ. VIII.

*Stellæ delictum mei columba,
Verona licet audiente dicam,
Vicit, Maxime, passerem Catulli.
Tanto Stella meus tuo Catullo.*

5 Quanto passere major est columba.

1. *Stella.*] Carmen, quo Aruntius Stella Patavinus, elegiographus Hiantidis suæ (epigr. 21. lib. 6. vers. 1. & epigr. 13. lib. 7.) columbam deservit, tanto superat carmen 2. & 3. Val. Catulli Veronensis de nequitia morteque passeris suæ Lesbiz; quanto passere major est columba. vide epigr. 13. lib. 7. vers. 3. & 4. *Delictum, &c.*] Imit. Catulliana: *Passer delicta mea puella: ut mox, Tanto pessimus om. poëta: Quanto, &c.*

2. *Verona, &c.*] Ipsa Catulli patria.

Emph. Ipsa ergo Verona audiat Stellam Patavinum, meliorem Catullo poëtam. Verona civitas Italiz, in Venetorum ditione.

3. *Vicit Maxime, &c.*] Hiantidis lacrymæ deplorantis columbam, vicerunt lacrymas Lesbiz plorantis passerem. Indignantur certe docti viri hoc judicium Martialis. Verum ego judico Martialem aliter sensisse, aliter scripsisse. *Radens.*

4. *Tuo Catullo.*] Concivi forte, vel quem admirari solebat hic Max.

Deciani dogma laudat. IX.

*Quod magni Thraseæ, consummatique Catonis
Dogmata sic sequeris, salvus ut esse velis
Pectore nec nudo strictos incurris in enses;
Quod fecisse velim te, Deciane, facis.*

*5 Nolo virum, facili redimit qui sanguine famam:
Hunc volo, laudari qui sine morte potest.*

In

1. *Magni Thraseæ.*] Thras. Pæti constantis viri, imo virtutis ipsius, inquit Tacit. 16. Annal. Suet. Ner. Arrian. Epict. lib. 1. cap. 1., &c. qui à Nerone jussus mori, alacriter venas incidi jussit, sanguinem libans Jovi liberatori. *Consummatique.*] Omnibus numeris absoluti viri, Stoici perfectissimi. *Catonis.*] Qui ne Cæsarem victorem videret, se Uticæ interfecit. cui hinc cognomen Uticensis. infra epigr. 79. vers. 9.

2. *Dogmata, &c.*] Placita & decreta Stoicæ. *Mortem esse ad manum, portum & libertatem à miseriis, &c. Salvus ut, &c.*] Ut tamen nolis tibi mortem con-

feriscere, quod fecerunt illi. Alii leg. *salvus ut esse velis*, id est eorum similis.

5. *Nolo virum, &c.*] Nolo virum qui molliter & desperanter ad mortem quasi remedium confugiat, hunc volo qui mala fortiter toleret perferatque. τὸ δὲ λανθάνειν, φέρειν πέναν, &c. Arist. Nicom. 3. 7. vide ep. 80. lib. 2. & epigr. 57. lib. 11. & Eurip. Herc. Fu. act. 5. Εὐσεΐα μὲν ἔστι, καὶ τὸ ἐν καυχίᾳ αὐτῇ, &c. *Facili sanguine.*] Facilis sanguis ejus, qui singulos artus suos fortunæ prodigendos dat, quæstu atque compendio gloriarum. Vide Gellium lib. 2. cap. 27.

C

2. Sed,

In Cottam. X.

Bellus homo & magnus vis idem, Cotta, videri;
Sed qui bellus homo est, Cotta, pusillus homo est.

2. *Sed qui, &c.*] Est enim Bellus diminut. à bonus. *pretty*. *epigr.* 7. lib. 2. & lib. 3. *epigr.* 62. quod de bono magnoque non dicitur. Bellus item dicitur, qui placenter & ad voluntatem loqui-

tur, quod pusilli animi est. *epigramm.* 46. lib. 10. vide & *epigramm.* 39. lib. 12. Forte & hic Cotta *πρωχαιμζων*, qui pauper cum esset, dives haberi voluit.

De Gemello, & Maronilla. XI.

Petit Gemellus nuptias Maronilla,
Et cupit, & instat, & precatur, & donat.
Adeone pulchra est? immo fœdus nil est.
Quid ergo in illa petitur & placet? tussit.

1. *Petit Gemellus.*] Notat avaritiam vulturis seu hæredipetræ Gemelli, qui Maronillam opulentam, sed jam tabescentem ambibat, ut hæres illius institueretur.

4. *Quid ergo, &c.*] MS. B. *Quid igitur in illa appetitur & placet? tussis. Tussit.*] Hinc Phthysicam esse conjicit, speratque se brevi elaturum. vide lib. 2. *epigr.* 26. legitur & *tussit*.

Ad Sextilianum potorem. XII.

Cum data sint equiti bis quina numismata, quare
Bis decies solus, Sextiliane, bibis?

1. *Cum data sint.*] In ficta Sextilianæ persona, bibones inclytos perstringit. *Cum data sint equiti, &c.*] Omnes divisiones & *παιδοδς* populo fiebant per gradus amphitheatri vel theatri, ubi vero data sint illa nomismata, alio *epigrammate* in eundem Sextilianum ostendit. lib. 1. *Epigr.* 27.

Nec concessorum vicina numismata tantum,

Æra sed à cuneis ulteriora rapis.

Non contentus enim hic eques, numeros in suo gradu recipere, ex gradibus raptum ibat. hinc illæ locutiones de gradibus, in gradibus, & gradibus panem distribuere, pro hominibus qui sunt in gradibus. In quibus ergo gra-

dibus id factum? in iisdem, in quibus olim congiaria populo dabantur, æra dividebantur, & missilia omne genus spargebantur, & tesserae mittebantur: in iis ipsis panes etiam erogabantur; nempe in amphitheatri gradibus. *Salmas.* Vide & *Turneb.* lib. 18. cap. 30. *Data sint, &c.*] Ad vinum & bellaria singulis Equitibus in spectaculis deficientibus data sunt 10 nummi, Sestertii scilicet. Sestertius autem continet Asces duas cum medio, unde Figura HS. nostræ monetæ valet 1. d. ob. q. a. q. quem geminat victoriatas. 3. d. ob. q. ut & hunc den. 7. d. ob. omnes argentei.

2. *Bis decies, &c.*] Vicies, bis denis vicibus, quarum viginti 10. nummos

Jam

*Fam defecisset portantes calda ministros,
Si non potares, Sextiliane, merum.*

mōs longe excedit : vel viginti Hs, non autem decies : mumum (ut exponunt quidam) id est 2000 Sestertia.

3. *Calda ministros.*] Aqua calida ad vinum temperandum. Lips. Elect. 1.

cap. 4. Vide & H. Salmuth ad Pancirolum, cap. De cibi capiendi modo veterum. p. 538.

4. *Merum.*] Vinum non dilutum. vide epigr. 27. infra.

De Regulo. XIII.

I*tur ad Herculei gelidas qua Tiburis arces,
Canaque sulphureis Albula fumat aquis;
Rura, nemusque sacrum, dilectaue jugera Musis
Signat vicinā quartus ab urbe Lapis:
5 Hic rudis æstivas præstabat porticus umbras,
Heu quam pæne novum porticus ausa nefas!
Nam subito collapsa ruit, cum mole sub illa
Gestatus bijugis Regulus esset equis.
Nimirum timuit nostras Fortuna querelas,
10 Quæ par tam magnæ non erat invidiæ.*

Nunc

1. *Herculei, &c.*] Herculem deum tutelarem colentis. de Hercul. Tiburtini bibliotheca A. Gel. 19. 5. *Tiburis arces.*] Oppid. ad 17. lapidem ab urbe Roma.

2. *Canaque, &c.*] Ad planiciem Tiburi subjectam scaturiunt aquæ gelidæ, quæ à colore lacteo, quem à venis habent sulphureis, Albulæ dicuntur. Vitruvius lib. 8. cap. 2. Plin. lib. 3. c. 5. & lib. 3. r.

3. *Rura, &c.*] Villam Reguli. *Dilectaue, &c.*] Reguli scilicet oratoris, docti itaque Musarum clientis.

4. *Quartus Lapis.*] *Enpæcis* miliarium totidem. videtur autem exp. 30. lib. 7. fuisse inter 3. & 4. lap. *Lapis,* itinerum index & signator, mille passus notabat, seu milliare, Gr. *μυριαίων.*

5. *Rudis æstivas, &c.*] Inculta, immorata. *Païbos.* Eademque ruinosa.

8. *Gestum, &c.*] In gelidis hisce porticibus gestari veteres soliti effedo junctis mulis. Juven. Sat. 4. vers. 5. & Sat. 7. vers. 108. vel animi vel valetudinis causâ. *Regulus.*] Hic fuit Reg. ille quem Plin. epist. 5. lib. 2. Regem improborum & bipedum nequissimum appellavit, quem tamen poeta palpat. *Effet equis.*] Jamque excessisset.

9. *Nimirum.*] Querelis ergo Deos onerabant & maledictis impie vexabant siquos ex charis amiserant, aut si quid secus contigerat. Hinc illud frequens, *Incensare Deos.* Sed & eorum aras ac templa lapidabant, statuas dejiciebant, & quid non? *Herald.* *Nimirum timuit.*] Sunt qui legant *tenuit*, id est, impediit.

10. *Quæ partem, &c.*] Ut quæ communem desiderantium querentiumque si Regulum oppressisset, invidiam diram ferendo non esset.

C 2

II. Nunc

*Nunc & damna juvant : sunt ipsa pericula tanti :
Stantia non poterant testa probare deos.*

11. *Nunc & damna, &c.*] Hæc quidem damna fructui nobis & voluptati sunt & jucunditatis hujus fructum permutare nollem porticu stante & incolumi; hæc pericula vel magno precio subeunda, quæ argumento sunt nos diis curæ esse, ut in Regulo servato deorum providentiam agnoscamus. Scilicet *is superis labor est, ea cura quietos sollicitat.*

12. *Stantia non, &c.*] Sed ruentia

mox ut Regulus gestari desit, deorum providentiam & bonitatem arguunt. vide epigr. 83. infra, *ἐπιστάται*, id est, eventu affirmare. *Probare Deos.*] Quid sit *patrem probare*, docet Claudian. in Herculis laudatione:

*Inclyte principis, tardo vix editus ortu
Fecisti de patre fidem.*

Id est, patrem probasti, & Jovis esse te filium fecisti fidem. *Herald.*

De Arria & Pæto. XIV.

*Castro suo gladium cum traderet Arria Pæto,
Quem de visceribus traxerat ipsa suis :
Si qua fides, vulnus, quod feci, non dolet, inquit ;
Sed quod tu facies, hoc mihi, Pæte, dolet.*

1. *Castro suo gladium, &c.*] Illustre & virile in foemineo corpore contemptæ mortis exemplum, Arria inquam, illa heroina docuit Pætum virum suum mori. Cæcina Pæto, qui in partibus Scribonianis contra Claudium fuisset, ad mortem adacta, uxor Arria extractum è suo vulnere pugionem marito

porrexit, cum voce: *Non dolet.* Tacit. An. 16. Dio lib. 60. Plin. lib. 3. epist. 16. egregie.

4. *Sed quod, &c.*] Tu enim vita mea mihi charior: quo salvo perire nequeo; quo pereunte, salva esse non possum. *Dolet.*] *Ποινή*. nam vulnus non dolet, sed facit dolorem. *Rad.*

* Ad Cæsarem. XV.

*Delicias, Cæsar, lususque jocosque leonum
Vidimus : hoc etiam præstat arena tibi ;
Cum pressus blando toties à dente rediret,
Et per aperta vagus curreret ora lepus.
Unde potest avidus captæ leo parcere prædæ ?
Sed tamen esse tuus dicitur ; ergo potest.*

Ad

* Domitianum se Dominum ac Deum nostrum appellari volentem, poeta palps Jovi componit, imo præfert, sumpta occasione à leonibus qui lepori per rictus eorum discurranti perperissent. Quod Imperatori tribuit, cujus scilicet leones sunt, supra epigr. 7.

1. *Delicias.*] Quid *delicia*, dictum

Epigramm. 2. Spectaculum in fine.

3. *Toties à dente rediret.*] Sic infra Epigr. 49.

Per quos præda fugax itque reditque lepus.

6. *Sed tamen, &c.*] Palam adulatur Cæsari ut Deo, cui parcant etiam feræ. *Rad.*

I. O

Ad Julium. XVI.

- O** *Mihi post nullos Fuli memorande sodales;
Si quid longa fides, castaque jura valent:
Bis jam pæne tibi consul trigessimus instat,
Et numerat paucos vix tua vita dies.*
- 5 *Non bene distuleris, videas quæ posse negari;
Et solum hoc ducas, quod fuit, esse tuum.*
*Exspectant curæque catenatique labores,
Gaudia non remanent, sed fugitiva volant.*
- Hæc utraque manu complexuque affere toto:*
- 10 *Sape fluunt imo sic quoque lapsa sinu.*
Non est, crede mihi, sapientis dicere, Vivam.
Sera nimis vita est crastina, vive hodie.

Ad

1. *O Mihi post, &c.*] Epicurea parænesis ad vitam genialiter agendam ab ipsius vitæ brevitate ducta, quæ deterere Julium quam impellere magis poterat, aut certe debuerat. *Rad.* *O Mihi post, &c.*] Transscriptus hic versus ab Ovid. 4. eleg. 1. Trist. *O mihi post nullos inquam memorande sodalis.*

2. *Longa fides, &c.*] Veteris & probatæ amicitiz, per annos 34. fides. vide epigr. 34. lib. 12.

3. *Bis jam pæne tibi, &c.*] Pæne jam sexagenarius es. Romanos autem consularibus numerasse fastis notum est.

4. *Paucos dies.*] Reliquæ vitæ, tibi jam sexagenario: vel, præteritæ, cum tibi ærumnis curisque distracto perpauci illuxerint dies felices & hilares. quippe ζῆν Epicuris sonet nitide & delicate vivere, τὸ δὲ ζῆν εἶναι ἡγρὸν, τὸ ἐστὶν; &c. Aristoph. *Pancos.*] Præteritos vel futuros, præteritos, quia non vixisti, nec genio indulxisti hæcætenus, nisi perrarè; sed curis & laboribus ævum prope totum exegisti, quod non est vivere. Futuros, cum annum jam sexagesimum attigeris,

pauci jam tibi, annis senioque fracto, dies vitæ restant. *Rad.*

5. *Non bene, &c.*] Non prudenter feceris differendo voluptates in futurum tempus, quod incertum est.

7. *Catenatique, &c.*] Invicem connexti. Ubi Finis alterius mali, gradus est futuri.

8. *Remanent, &c.*] Alii remeant. Forte Horatianum illud ruminans, *Epist.* xvi. 111.

Et semel emissum volas irrevocabile verbum.

Sic gaudium semel omissum, non remeat, sed volat fugitivum.

9. *Complexuque, &c.*] Vindica, supinis manibus accipe, obviis ulnis amplectere. *Affere.*] Ad formulam afferendi alludit. Veteres enim in libertatem quempiam vindicaturi, manu predebant afferebantque, adjecta hac voce: *hunc liberali causa manu adfero.* *Rad.*

10. *Sic quoque, &c.*] Etiam dum capessis & amplextaris.

12. *Vive hodie.*] Vivere poetis est, genio, voluptatibus, commensationibus assidue vacare & indulgere.

Ad Avitum. XVII.

Sunt bona, sunt quædam mediocria, sunt mala plura
Quæ legis hic: aliter non fit, Avite, liber.

1. *Bona, sunt, &c.*] Modeste & per jocum librum suum excusat, quasi ex bonis & malis epigrammatis compactum. tamen æquus iudex compenset virtutibus bona: pluribus hisce (*Si modo plura illi bona sunt*) inclines. sic infra epigramm. 46. & libro 2. epigramm. 8. *Bona.*] Ea dicit bona, quæ virtutes omnes Epigrammatis complectuntur: mediocria, quæ mediocrem habent

artem & ingenium: mala verò levicula & vulgaria, parum ingeniosa & arguta. *Raderus.* *Sunt mala plura.*] In libro edendo saltem servari debet temperamentum, quod in melle vendendo proposuit Apicius, doctus gulæ artifex, Epimelos 15. *Mel malum, inquit, bonum facies ad vendendum, si unam partem mali, & duas boni simul miscueris.* Rigalt.

Ad Titum. XVIII.

Cogit me Titus æditare causas,
Et dicit mihi sæpe, magna res est.
Res magna est, Tite, quam facit colonus.

1. *Cogit me Titus, &c.*] Monitus à Tito quopiam, uti se ab hedera ad thyrsum; hoc est, à poësi & umbra, ad Solem & forum conferret; quod magna res esset agere causas, hoc est fructuosa & utilis; poësis verò sterilis & inanis. Epigrammatis vita est in ambiguitate nū *Magna res est* (inquit Titus) fructuosa scilicet tibi & reip. emolumento, si te à sterili poësi ad causas agendas transferas: & nū *Magna res* (invertit poëta)

utilis scilicet est agricultura, quia rem auget & amplificat; neque tamen circularis ille & improbus labor, ut fructuosus, mihi arridet, nedum hic forensis. Alii ultimum versum interrogatorie legunt, quasi dicat. Illane res magna est, quam quis ab aratro protractus exercere possit, è robusto colono strenuus rabula mox factus? *Tu quod es, è populo quilibet esse potest.* epigramm. 13. lib. 5.

Ad Tuccam. XIX.

Quid te, Tucca, juvat vetulo miscere Falerno
In Vaticanis condita musta cadis?
Quid tantum fecere boni tibi pessima vina?

Aut

1. *Quid te, &c.*] Vinum Vaticanum reprehendit, Falernum laudat, Tuccam ut sordidum tangit, qui convivis malum vinum propinavit, ut minus biberent. *Vetulo miscere, &c.*]

Quod annos ferat vivatque, laudato.

2. *In Vaticanis, &c.*] Vile & pessimum notæ vinum, è colle Vaticano qui Janiculo conterminus.

5. De

*Aut quid fecerunt optima vina mali?
 5 De nobis facile est : scelus est jugulare Falernum,
 Et dare Campano toxica sæva mero.
 Convivæ meruere tui fortasse perire:
 Amphora non meruit tam pretiosa mori,*

5. *De nobis, &c.*] Nos jugulare, tibi forte prolevis est. *Jugulare Falernum.*] Infuso Vaticano Falernum occidere. *Metaph.* sublato vini calore animali (quam ab anima vitis habet) in acetum vertere, quod & bibentes jugulare videtur. ep. 45. lib. 10. & lib. 12. epig. 48.

6. *Campano.*] Falerno è Campania. *Toxica sæva, &c.*] Vaticana, quæ & epigr. 92. lib. 6. venenum appellat. toxicum autem à taxo venena arbore, vel, *ὄξος τὴν τόξα* arcus, tela, quæ barbari veneno tingunt. Sunt qui legant, *toxica vina cado.*

Ad Æliam. XX.

*SI memini, fuerant tibi quattuor, Ælia, dentes:
 Exspuit una duos tussis, & una duos.
 Jam secura potes totis tussire diebus;
 Nil istic, quod agat, tertia tussis habet.*

1. *Si memini, &c.*] Iocus in edentulam & tussientem aniculam. Vide epigramm. 41. lib. 2. & epigramm. 92. lib. 3.

2. *Exspuit, &c.*] MS. Bodl. *Expulit.*
 4. *Nil istic.*] Nihil amplius est quod exspuas, præter animam. Sunt qui legant. *Nil tibi quod tollat.*

Ad Cæcilianum. XXI.

*D**Ic mihi quis furor est? turba spectante vocata,
 Solus boletos, Cæciliane voras.
 Quid dignum tanto tibi ventre, gulaque precabor?
 Boletum, qualem Claudius edit; edas.*

De

1. *Dic mihi.*] Sub persona Cæciliani, barbarum & inhumanum hospitem insectatur; qui non tam vocat amicos ad convivium ut essent, quam ut optima quæque vorantem, jejuni spectarent, ipsique vilissimis cibis vescerentur. Idem queritur Juvenalis Sat. 5. & Martial. lib. 2. 43. lib. 3. 59. &c. *Vocata.*] Convivis invitatis.

2. *Edas, &c.*] Fungorum genus nobilissimum, novissimum gulæ irritamentum, & ut jocus est Nero, *cibum Deorum.* Namque venenato boleto Agrippina Claudium Cæs. extinxit, qui

deinde Imperatorum Rom. more consecratus est, & in Divorum numerum relatus. *Vilibus ancipites fungiponentur amicis, Boletus domino: sed qualem Claudius edit, &c.* Juven. Sat. 5. Tacit. 12. An. Sueton. Claud. cap. 44. Dio. lib. 7. hinc & Senecæ *δορυλόκητος*.

3. *Quid dignum, &c.*] Gruterus, & Scriverius: *Quid dignum tanto ventrique gulaque precabor?* Ita & MS. Bodl. nisi quod librarius prave scripserat *veneri.*

4. *Boletum qualem.*] Imprecatur Cæciliano fatalem cænam & exitialem.

C 4

* Mu-

* De Porfena & Mucio Scævola. XXII.

Cum peteret regem decepta satellite dextra,
Iniecit sacris se peritura focis.

Sed tam sæva pius miracula non tulit hostis,
Et raptum flammis iussit abire virum.

5 Urere quam potuit contempto Mucius igne,
Hanc spectare manum Porfena non potuit.

Major deceptæ fama est & gloria dextræ.
Si non errasset, fecerat illa minus.

* Mutius Scævola heroum sanguis, regum terror, columnen patriæ, cuius dextera labantem urbem sustentavit, Hetruriam vincentem superavit, quæque plus errando potuit, quam aliorum feriendo. Patratum est hoc decus A. V. C. CCXLVI. P. Valerio iterum & T. Lucretio Tricipitino Coss.

1. *Peteret.*] *Ὀπίσσω.* *assautis, assassinatus.* *Regem decepta.*] Porfenam. historia nota ex Livio 2. Halicarnass. 5. Val. Max. lib. 3. cap. 2. Senec. epist. 66. *Satellite.*] Scriba, quem, pari cum rege ornatu sedentem, regem credidit. *Dextra.*] Mucii Scævola.

2. *Iniecit.*] Alii *Ingesit.* Quasi per vim, etiam ipso igne repugnantem se ingessit. *Sacris focis.*] Accenso ad sacrifici-

cium foculo.

3. *Sæva pius.*] Epitheta *sæva* & *pius* per Hypallagen transposita vult Rami-
resius. signata potius & ad rem accom-
modata arbitror, ut Porfena tanta viri
constantia attonitus, ex sævo hoste pie-
tatem indueret, Mucio ad suos remisso.

7. *Major deceptæ, &c.*] Acclamatio
epigrammatis encomiasticis solennis.
Majorem scilicet laudem meretur con-
stantia ultrix manus errantis, quam
tanti facinoris fiducialis inceptio.
Quanto rarius est, inquit, Seneca, ho-
stem amissa manu vicisse, quam arma-
ta. Vide epigram. 30. lib. 8. & epigr.
25. lib. 10.

8. *Si non errasset.*] Si regem Porfe-
nam interemisset.

De leone & lepore. XXIII.

Quid nunc sæva fugis placidi lepus ora leonis?
Frangere tam parvas non didicere feras.
Servantur magnis isti cervicibus ungues.

1. *Quid nunc sæva, &c.*] Vide ep. 7. & 15. supra. Hic autem Domitiano adulatus magnanimitatem & generosum pectus tribuit, quali in minores prædas supplices & jacentes utuntur leones. *Corpora magnanimo satis est prostrasse leonis, &c.* At lupus, & turpes instant morientibus ursi. Ovidius 2. Trist. 5. eleg. Non male etiam sentit,

quilegit, non sæva, propter placidi, quod sequitur: utraque tamen lectio probari potest.

3. *Servantur, &c.*] Respicit ad naturam leonum, qui unguium mucrone in pedum quasi vaginas recondit incedunt, ne hebetent refringantve. Plin. 15. 8. Solinus cap. 30. *Magnis cervicibus.*] Ut tauris, cervis, apris.

4. Nec

*Nec gaudet tenui sanguine tanta sitis.
 5 Præda canum lepus est, vastos non implet biatus:
 Non timeat Dacus Cæsaris arma puer.*

4. *Nec gaudet, &c.*] Spernit aquila muscas, leo leporem, Domitianus Dacos, qui hac tempestate à Domitiano coeperant deficere.

5. *Vastos, &c.*] Leonis.
 6. *Dacus puer.*] Hostis puer. Quasi dicat, in hostes debiles Cæsar nonZeit.

Ad Cottam. XXIV.

*Invitas nullum, nisi sum quo, Cotta, lavaris,
 Et dant convivam balnea sola tibi.
 Mirabar, quare nunquam me, Cotta, vocasses:
 Jam scio me nudum displicuisse tibi.*

1. *Invitas nullum.*] Sub persona Cottæ, molles & effeminatos sui temporis homines taxat, qui bene vasatos è balneis ad convivia, è convivis ad lectum educebant, fiebatque strenuorum hujuscemodi militum in balneis

delectus. *Remires. Cum quo, &c.*] Quem in balneis mutoniatum conspexeris.

4. *Nudum, &c.*] Non bene vasatum. lib. 3. epigr. 50. & 73. & lib. 7. epigr. 54.

Ad Decianum. XXV.

*Aspicias incomptis illum, Deciane, capillis?
 Cujus & ipse times triste supercilium;
 Qui loquitur Curios, assertoresque Camillos.
 Nolito fronti credere, nupsit heri.*

1. *Aspicias, &c.*] Notat hoc epigrammate Martialis nonnullos sui temporis ἀλαζονες, quales erant plurimi, qui sordibus, incomptis capillis, vultus ac frondis severitate & tristitia ac verborum asperitate, non modo philosophi, sed philosophorum sanctissimi videri volebant, cum eorum vita interior, omni flagitiorum ac nequitiz genere esset sæpius contaminatissima. Hoc genus hominum traduxit Juvenalis Sat. II. *Incomptis, &c.*] Illum hirsutum, cujus *Hispida membra quidem & dura per brachia sita* Promissum severum animum, pro illum sunt qui legant illum.

2. *Cujus, &c.*] Cujus gravitatem,

quæ in superciliis apparet, & tu ipse, ô Deciane, qui Stoicus es, reverearis. *Triste supercilium.*] Εὐθραππὸν ὄντα, καὶ τὰς ὀφρὺς ἐχόντα ὑπὸ τῶν καὶ κυρτῶν.

3. *Curios, &c.*] Continentiam Curii & rigidam F. Camilli fortitudinem, id est, qui laudat priscam continentiam & austeritatem. *Curios.*] Pulmanus legit *Varos*, sed recepta lectio magis placet.

4. *Nolito fronti, &c.*] Fronti nulla fides. *Nupsit heri.*] Muliebria passus est. Inter Socraticos notissima sessa cinados. Veletiam nupsit, ut Nero Pythagoræ cuidam. *Sulpic. 2. hislor. sacra ipsi Spor. Sueton. cap. 28. Ner. Gracchus Cor. nicini, Iuven. Sat. 2.*

Ad Faustinum. XXVI.

EDe tuos tandem populo, Faustine, libellos.
Et cultum docto pectore profer opus:

Quod nec Cecropiæ damnent Pandionis arces,
Nec sileant nostri, prætereantque senes.

5 Ante fores stantem dubitas ne admittere famam?

Teque piget curæ præmia ferre tuæ?

Post te victura, per te quoque vivere, chartæ

Incipiant. cineri gloria sera venit.

1. *Ede tuos, &c.*] Quod probent Græci ac Latini. *Ede tuos.*] Hortatur Faustinum, ad quem multa sunt infra epigrammata, ut sua scripta publici tandem juris faciat, præmiumque laborum, nominis celebritatem expectet.

4. *Nostri.*] Latini. Cecrops autem Athenarum conditor: Pandion instaurator, arces in tutela Palladis Athenarum præsidis. *Prætereantque.*] Non prætereant, id est omne laudis punctum illi tribuant. Metaphora à suffragiis quæ in tabulas cereas referrebantur per puncta: è quibus plurimorum censu magistratus creari; pauciorum, à populo agitari: nullorum, præteriri candidatus dicebatur. Horat. ad Pisones; *Centuria seniorum agitant, &c. Senes.*] Qui maturioris iudicii: vel alludit ad Centurias seniorum, ut modo.

6. *Teque piget, &c.*] Noli te dulcissimo studiorum fructu defraudare, nominis scilicet immortalitate, & famæ in vivis dulcedine.

7. *Post te victura, &c.*] Ingenii tui factus, te potius in vivis, & ipse vivus ingreditur, quam posthumus edatur.

8. *Cineri, &c.*] Vivus itaque frui famæ dulcedine. supra epigr. 2. & epigr. 13. lib. 5. *Gloria sera.*] Alii legunt, *rara*, Tarda, nulla, sed totum acumen est in dictione *sera*. Nam quæ optamus alicui post mortem optima & præstantissima, ea tamen ut sero contingant precamur. Sic immortalitatem seram Augusto exoptabat Horatius:

Serus in calum redeas, dinque.

Latus intersis populo Quirini, &c.

Herald.

* Ad Sextilianum. XXVII.

Sextiliane, bibis quantum subsellia quinque
Solut, aqua toties ebrius esse potes.

Nec

* Vide epigr. 11. supra.

1. *Quantum, &c.*] *Synecdoche.* quantum quini equites qui in subsellis 14. ordinum.

2. *Aqua toties, &c.*] Sextilianus ille, ne rubori ei tam frequens in spectaculis potatio esset, videri volebat aquam bibere. Interrogat poeta ἐλγυζόμενος, aqua toties ebrius esse potes? ut

si diceret, quotidie in spectaculis bibis quantum quinque subsellia, identidem ebrius es, & tamen videri vis ὑδροπότης. Esse non potest, quin vinum bibis generosissimum. *Musambert.* Vel Potes, quoties sitis, aqua pota sitim tuam sedare sic exponit Scribnerius. Ego Hyperbolice dictum arbitror.

3. Nec

*Nec confessorum vicina numismata tantum,
Æra sed à cuneis ulteriora petis.*

5 *Non hæc Pelignis agitur vindemia prælis,
Uva nec in Tuscis nascitur ista jugis.*

*Testa sed antiqui felix siccatur Opimi,
Egerit & nigros Massica cella cados.*

A caupone tibi fæx Laletana petatur,

10 *Si plus quam decies, Sextiliane, bibis.*

3. *Nec confessorum, &c.*] Nec ad vinum nummos solum corrogas ab assidentibus tibi in eodem gradu vel cuneo, sed & petis æra ulteriora à cuneis, id est ab iis qui à fronte infra, vel à tergo supra sedent in eodem cuneo, seu ulteriores cunei gradu, vel in aliis utrinque cuneis. Sunt qui de missilibus intelligunt, quæ ille bibo undequaque rapiebat. de cuneis vide Lips. de Amphith. 13. & Buling. de Circo. cap. 34. *Pro petis*, sunt qui legant *bibis*.

5. *Non hæc, &c.*] Neque vilia bibitis vina Peligna aut Tuscana, sed generosissima Opimiana & Massica: cum tot calicum trahoni magis competeret vapillum turbidumque Laletanum. *Prælis*.] Præla vocat torcularia, quibus vinum exprimitur.

7. *Testa*.] Est vas vinarium. *Filiis* olim vasis vina servabant ad multos annos, ne dicam sæcula: quibus etiam nota annorum & generis vini adscribebatur. unde loquendi modi profluxere, de meliore, de interiore nota, de eo quod præstantissimum est. *Rad. Antiqui Opimi*.] L Opimio Cos. A. VC. DC XXXIII. ea cæli erat temperies, ut vini optimi summa proveniret copia, quod in annos CC duraret. Plin. lib. 14. cap. 4. *Siccatur*.] Exhaustitur.

9. *Fæx Laletana, &c.*] Fæculentum & turbidum vinum ex Laletania in Hispania. Legitur & *Lacetana*.

10. *Si plus, &c.*] Si excedis numerum cyathorum qui in cœna sumuntur decem tantum, cum lautissimæ cœnæ modus sit sextarius, qui duodecim continet cyathos.

Ad Procillum. XXVIII.

Hæsterna tibi nocte dixeramus,
Quincunces, puto, post decem peractos,
Cænares hodie, Procille, mecum.

Tu

1. *Hæsterna*.] Jocatur cum Procillo, quem inter pocula per jocum pridie invitarat. *Hæsterna tibi, &c.*] Ego post quinquagenos cyathos (inter scyphos autem dicta, indicta; facta, insecta oportuit, tanquam in vino inscripta) bene potus te invitaram: tu serio & sobrie accepisti. idque citra bonos mores & satis cum periculo.

2. *Quincunces, &c.*] Quinque cyathos continet quincunx, dividitur enim sextarius (ut As in 12. uncias) in cyathos 12. 1. uncia. 2. Sextans. 3. Quadrans. 4. Triens. 5. Quincunx. 6. Semis. 7. Septunx. 8. Bes. 9. Dodrans. 10. Dextans. 11. Deunx. 12. Sextarius. *Peractos*.] Exhaustos.

3. *Mecum*.] In ædibus meis: non *mecum* apud alium.

4. *Tu*

Tu factam tibi rem statim putasti.

Et non sobria verba subnotasti;

Exemplo nimium periculoso.

Μισῶ μνήμωνα συμπότῳ, Procille.

4. *Tu factam tibi rem.*] Certam, indubitam & absolutam rem, non promissam tantum significat. Tum cui confectum negotium & voti compos est. *Rad. Mus.*

5. *Et non sobria.*] Ebria pro seriis ac sobriis accepisti. Sic *Reges dicuntur multis urgere culullis, Et torquere mero, quos perperxisse laborent.* Tyrannicum autem excipere ebriorum simplicitatem, & advertere quæ bene potis excidant.

6. *Exemplo.*] Effet enim nimis peri-

culosum exemplum, si quæ ab ebrio excidunt, essent notanda: & si per jocum dicta vel inter pocula, serio accipias, & sic convivæ periculum crees. Hic tamen de promissionibus tantum vocationum in cæna factis loqui videtur. *Raderns.*

7. *Μισῶ, &c.*] Odi, O Procille, memorem compotorem. citat hunc versum Lucianus in *συμπόσιῳ*. & Plutarchus initio lib. 1. quæst. Sympos.

De Acerra. XXIX.

Hesternum fateri mero qui credit Acerram,
Fallitur, in lucem semper Acerra bibit.

1. *Hesternum fateri, &c.*] Negando magis affirmat, cum subjicit *in lucem bibit*, hoc est, diem noctemque potando continuat: excusando Acerram acrius incusat. *Hesternum mero.*] Jocus ex homonymia. Hesternum merum & hesternam crapulam appellabant, quam ne nox quidem concoquere potuerat; quod erat valde probrosum. Virg. in Sileno:

*Inflatum hesternum venas, ut semper,
Iaccho.*

Sic *χθιζῶν πιδῶ*, Græci dicunt. Pœ-

ta ergo dicit eos falli, qui mane quum Acerræ occurrerent hesternum fateri mero cum existimarent. quare? quia computationem in lucem protraxerat. Claudian. libro 11. in Eutropium:

*Inter qua tumidus leno producere canas
In lucem; fateri mero, &c.*

Herald.

2. *In lucem, &c.*] Computationes in lucem protrahit, adeoque noctis non diei hesternæ merum olet.

Ad Fidentinum. XXX.

Fama refert nostros te, Fidentine, libellos
Non aliter populo, quam recitare tuos.
Si mea vis dici; gratis tibi carmina mittam.
Si dici tua vis; hæc eme, ne mea sint.

1. *Fidentine, &c.*] Ludit in dialogia vocum, *mea, tua*; perstringitque plagiarium Fidentinum, carminum inquam alienorum furem. Plagiarium

hunc poscit, infra epigrammatum 39. 54. 73.

4. *Si dici tua, &c.*] Nam quid emis, possis dicere jure tuum. lib. 2. epigr. 20. 1. *Chi-*

De

De Diaulo medico. XXXI.

Chirurgus fuerat, nunc est, vespillo Diaulus:
 Capit, quo poterat, clinicus esse modo.

1. *Chirurgus, &c.*] Adspirabat chirurgus Diaulus ad nobilissimam medicinz partem, ut Clinicus tandem Imperatores lecto affixos viseret curaretque: desperans tandem, nescio qua de causa, se ad Libitinam contulit, è chirurgo vespillo factus, nec minus interea Clinicus. Est enim argutia epigrammatis in voce κλινῆ, quæ & lectum & feretrum significat. Clinicus item medicum & sandapilarium seu vespillonem.

vide infra epigr. 48. & epigr. 74. lib. 8. Notus est jocus Diogenis in quendam, qui ex malo athleta, factus est æque bonus medicus *Vespillo*.] Est ille, qui effert corpora ad sepulturam, & qui quasi veste spoliatur mortuum: vel à vespere dictus, quoniam majores ea hora sepeliebantur.

2. *Quo, &c.*] Sunt qui legant quod. Lipsius quæstionum libro 1. epistola 5.

De Encolpo. XXXII.

Hos tibi, Phæbe, vovet totos à vertice crines
 Encolpus, domini centurionis amor:

Grata Pudens meriti tulerit cum præmia pili,
 Quam primum longas, Phæbe, recide comas.

5 Dum nulla teneri sordent lanugine vultus,

Dumque decent fusæ lactea colla jubæ:

Utque tuis longum, dominusque, puerque fruatur

Muneribus, tonsum fac cito, sero virum.

Ad

1. *Hos tibi.*] Voverat Encolpus, Auli Pudens centurionis amicus, crines suos Phæbo, ut primum dominus suus ad primipilatum (quæ proxima erat dignitas) eveheretur. Rogat Deum poetæ ut puerum quam citissime voti compotem reddat, quod utrique eorum gratum sit futurum. vide epigr. 49. l. 3. *Phæbe vovet, &c.*] Excedentes ex ephebis comæ (quam pueri aluerant) detonsæ primicias Phæbo consecrabant, plurimi Delphos profecti. Æsculapio alii, alii fluviiis patriis, aquæ hunc honorem tribuentes, ut alimonix parenti,

vitzque conservatrici. Lucian. *ἡ δὲ τοῦ θεοῦ*.

6. *Fusæ lactea, &c.*] Hic enim habitus delicatorum & perditorum puerorum.

Et quæ nunc humeris involitant, deciderint comæ.

Sunt qui hoc loco legant, *fusæ lactea colla comæ*. Et sequenti versu pro *fruat*, *fruantur*. *Inba.*] *Metaph. comæ.*

8. *Tonsum, &c.*] Compotem voti, assecuro scilicet Pudente primipili dignitatem, ut tondatur. *Sero virum.*] Quo diutius amore ejus fruatur Dominus.

Ad Sabidium. XXXIII.

Non amo te Sabidi, nec possum dicere quare.
Hoc tantum possum dicere; non amo te.

1. *Non amo te Sabidi, &c.*] Odi te Sab. gratis, neque enim odii mei rationem reddere valeo, an ab animi pravitate, morum dissimilitudine, & syderum contrapositione, antipathia, genio infesto, seu malo omine. Ita Seneca Thyestes: *rapior & nescio quo, sed rapior. &c. Nihil timendum video, sed timeo tamen.* vel argutius, merito te odi, neque tamen per modestiam licet effari odii mei causam. vel propter oris tui impuri graveolentiam non sustineo apud te longiore uti sermone, hoc tan-

tum dico, *Non amo te.* & ad hanc expositionem facit epigramma 17. libri 3. *Amo.*] De omni amicitiae genere dici potest. Nam ut aliquem serio amemus, animi propensio accedat necesse est: hæc si abest, frustra amari desideramus. Sed quandoque non solum non amamus; sed etiam odio habemus sine causa. Aliud est non amare, aliud odisse. Sunt igitur quædam odia gratuita, quæ à cæco animorum impetu. *Herald.* Et pro Sabidi sunt qui legant *Savidi.*

* De Gellia. XXXIV.

Amissum non flet, cum sola est Gellia, patrem.
Si quis adest, iussæ profiliunt lacrymæ.
Non dolet hic, quisquis laudari, Gellia, querit,
Ille dolet vere, qui sine teste dolet.

* Sæpius mordet hanc Gelliam poeta, lib. 3. 5. 8.

2. *Iussæ lacrymæ.*] Fletum juxta ac risum in promptu habet foemina, sæpiusque more, quam amore plorat. Hinc Juvenal. Sat. 6.

Vberibus semper lacrymis semperque paratis

In statione sua, atq; expectantibus illam

Quo jubeat manare modo.

3. *Non dolet hic.*] Scriv. *Non luget.* MS. Bodl. *Sic luget, quisquis. Quisquis laudari, &c.*] Quisquis è lacrymis laudem captat, quæ turpius nunquam fluunt quam ubi finguntur. Tum stultius nihil est, quam famam captare tristitiæ, & lacrymas approbare. vide epigramm. Græca lib. 2. tit. 15.

Ad Lesbiam. XXXV.

Incustoditis, & apertis, Lesbia, semper
Liminibus peccas, nec tua furta tegis:
Et plus spectator, quam te delectat adulter:

1. *Incustoditis, &c.*] Janitorum enim ministerio usæ istæ Domini. Ovidius 1. Amorum. 6. eleg. *Et apertis.*] Poterant enim fores non custodiri, & tamen esse clausæ: sed utroque furo-

rem Lesbiæ expressit magis. *Ramires.*

2. *Furta tegis.*] Furtiva Veneris gaudia, adulteria. *celari vult sua furta Venus.* Tibul. Pulmannus legendum censet *facta*, sed minus appositè.

Nec

5. Me-

Nec sunt grata tibi gaudia, si qua latent.

5 *At meretrix abigit testem veloque seraque:*

Raraque Summœni fornice rima patet.

A Chione saltem, vel ab Helide disce pudorem;

Abscondunt spurcas hæc monumenta lupas.

Nunquid dura tibi nimium censura videtur?

Deprendi vero te, Lesbia, non futui.

5. *Meretrix abigit, &c.*] Ignoto meretrix corpus iunctura Quiriti Opposita populum submores antefera, &c. Ovid. 13. eleg. lib. 3. Amorum, cui consono, si non ortum debet hoc epigramma. *Veloque seraque.*] Velo ex centonibus januz appenso, ne per forium rimas introspecti possit.

6. *Summœni, &c.*] *Summœnii*, id est lupanarium in Summœnio, namque hic habitabant meretrices. unde *Summœniana uxores* dictæ, ut & *Suburana*. Subura namque Varroni lib. 4. delingua Lat. dicta quod sub muro terreo Carinarum, ut & Summœnium quod sub antiquis mœnibus. hic autem contrahitur ex Summœnii. aliis placet ut sit Ablativus Adjective, mihi non ita. Antehac legebant *si memini*. sed inapte.

7. *Chione Helide, &c.*] Prostibulo illius temporis, vel nomine forte fi-

ctio. *Ab Helide.*] Sunt qui legant ab Iade, alii *Laide*. minus probe, nam tangit prostibula sui sæculi.

8. *Abscondunt, &c.*] Atqui hæc Summœnia veterum murorum monumenta tegunt vulgata illa prostibula. vel intellige diobolaria illa scortilla servis & infimis hominibus prostantia inter sepulchra & monumenta, quas epigr. 93. lib. 3. *busnarias* appellat *merchas*. vide Turneb. lib. 13. cap. 19. Et pro hæc, quidam &, legendum censent.

9. *Censura.*] Pro quacunque reprehensione sumitur.

10. *Deprendi.*] Deprehendendi verbum solenne est de iis qui in aliquo crimine & re turpi deprehenduntur. Hinc Juvenal. Sat. vi.

Nil est audacius illis

Deprensus: iram acque animos à crimine sumunt.

Ad Cornelium. XXXVI.

V*ersus scribere me parum severos,*

Nec quos prælegat in schola magister,

Corneli, quereris: sed hi libelli,

Tanquam conjugibus suis mariti,

5 *Non possunt sine mentula placere.*

2. *Nec quos, &c.*] Excusat epigrammaton linguam, id est verborum lasciviam licentiam, quam præteritione excusavit in Epistola, exemplo multorum, qui ante se epigrammata scripse-

re. *Ramires.* Nec graves epopœias & tragœdias, quas prælegat *tumidus ranca voce magister*, ut hortatur Musa. ep. 3. l. 8.

5. *Non possunt, &c.*] Ita nec epigrammata sine lascivia & aculeo.

6. *Quid*

Quid si me jubeas Thalassionem

Verbis dicere non Thalassionis?

Quis Floralia vestit, & stolatum

Permittit meretricibus pudorem?

10 *Lex hæc carminibus data est jocosis,*

Ne possunt, nisi pruriant, juvare.

Quare deposita severitate,

Parcas lufibus, & jocis, rogamus:

Nec castrare velis meos libellos.

15 *Gallo turpius est nihil Priapo.*

Ad

6. *Quid si, &c.*] Quemadmodum inepte faceret ille, qui Thalassionem (carmen omni verborum obscœnitate & conviciorum licentia refertum, ut novæ nuptæ aures returaret) pudicis verbis nec Fescennino convenientibus conderet: non minus absurde ego, si epigrammata scriberem lingua non epigrammaton, quæ verba amat lasciva, aperta & dominantia. *Thalassionem.*] Carmen nuptiis solenne apud Romanos, ut Hymenæus apud Græcos. cuius nomen & inventionem nonnulli tribuunt militi cuidam Hersiliæ ad Romulum ferenti in raptu Sabinarum. alii *ὁ δὲ τὸ παλασίον* quod puellæ ad nubilem ætatem lanificio exercitæ, nupturæ jam primo ad limen mariti venientes, postes laneis ornabant vittis. alii dicatum tradunt nescio cui Thalasso deo boni in nuptiis ominis. alii Veneri *ἡ Παλασία* pontigenæ, quæ dea *ζαμύλια* & *ζαντυδία*, propter humoris falsi vim animale & fecundam. Turneb. lib. xi. cap. 17.

8. *Quis Floralia, &c.*] Si quis poscat ut in Floralibus (de quibus supra epigr. 3.) non nudæ agant meretriculæ;

si quis in togatis meretricibus requirat pudorem matronarum, quarum propria est stola: aut si quis stola matronali tegi velit meretrices: desideret idem in epigrammatis verecundiam, quod utique absurdum æque erit. *Stolatum pudorem.*] Perinde est ac si matronalem verecundiam diceret. Sed & Cæsar Caligula, *Liviam aviam suam* *Ἰλυσσὲς stolatum* appellabat per jocum, tanquam mulierem occultè astutissimam. *Torrent.*

11. *Ne possint.*] Uterque Palat. *Nec possunt nisi. Ne possint, &c.*] *Quantum denique habent salem ac leporem, Si sint mollicula ac parum pudica. Et, quod pruriat, incitare possint.* Catul. eleg. 16.

14. *Castrare, &c.*] Petulantiam, verba lasciva & libidinosa tollere.

15. *Gallo turpins, &c.*] Galli sacerdotes matris Deum erant omnes castrati. Priapus hortorum præses prægrandi pene (ut Veneris filium decet) conspiciendus. ut itaque minime deceret Priapum (cujus sola admiratio in hac parte) castrari, ita nec epigrammata (quæ lascivia & aculeo maxime placent) pruritu orbari.

* Luca-

Ad Lucanum, & Tullum. XXXVII.

S*I, Lucane, tibi, vel si tibi, Tulle, darentur,
Qualia Ledaï fata Lacones habent :*

Nobilis hæc esset pietatis rixa duobus,

Quod pro fratre mori vellet uterque prior :

• 5 *Diceret infernas & qui prior isset ad umbras ;*

Vive tuo frater tempore, vive meo.

1. *Lucane, vel si Tulle, &c.*] Nobile par fratrum, quorum pium amorem celebrat confertque cum Castore & Polluce, & utrique utrumque præfert. Laudat eisdem Plinius Sec. epist. 18. lib. 8. vide & epigr. 52. lib. 9. & Tacit. 3. Hist.

3. *Nobilis hæc, &c.*] Si possitis per mortem alteram vobis invicem indulgere vitam, quod de Castore & Polluce Lædæmoniiis, Lædæ filiis ferunt poëtæ. *Nobilis.*] Certamen nobile de

morte alterius pro altero subeunda rut apud Ovid. 3. de Pont. Eleg. 2.

Ire jubet Pylades carum periturus Orestem,

Hic negat, inque vicem pugnat uterque mori.

5. *Diceret infernas &c.*] Pro &, quidam legendum censent si.

6. *Vive tuo frater, &c.*] Ego in æterna mortis conditione manebo, ut tu in æternum vivas : itaque vive meum atque tuum ævum.

Ad Bassam. XXXVIII.

V*Entris onus misero, nec te pudet, excipis auro,
Bassa : bibis vitro. carius ergo cacas.*

1. *Misero, &c.*] Præpostetam faminarum luxuriam hoc epigrammate taxat sub nomine ficto Bassæ, quam nominat etiam multis in locis. De eadem

luxuria conqueritur Plin. lib. 33. cap. 12. In tam vilem usum formato. vide epigr. 12. lib. 11. Clem. Alexan. Pæd. lib. 2. cap. 3:

Ad Fidentinum. XXXIX.

Q*uem recitas, meus est, ô Fidentine, libellus :
Sed male cum recitas, incipit esse tuus.*

Ad

1. *Recitas, &c.*] Pro more poëtarum, qui carmina sua recitabant publice in æde Apollinis Palatini, theatris, templis, hortis, &c. vel private & coram paucis. *Mens est.*] Jocus ab accidente. Imitatus autem hoc epigramma Ausonius, epistol. ad Theo-

nem :

Hæc quoque ne nostrum possint urgere pudorem,

Tu recita, & vere poterunt tua dicta videri.

Fidentine, &c.] Hunc exagitat supra epigr. 30. infra epigr. 54.

D

f. 55

Ad Decianum. XL.

SI quis erit, raros inter numerandus amicos,
 Quales prisca fides, famaue novit avos:
 Si quis Cecropiæ madidus Latiaeque Minervæ
 Artibus, & vera simplicitate bonus:
 5 Si quis erit recti custos, imitator honesti,
 Et nihil arcano qui roget ore deos:
 Si quis erit magnæ subnixus robore mentis,
 Disseream, si non hic Decianus erit.

Ad

1. Si quis.] *Χαρχηελίς* heic Martialis hominem singularis & raræ probitatis. Talem describit Septimium Plin. Epist. 9. lib. 2. *Habet avunculum C. Septimium, quo nihil verius, nihil simplicius, nihil candidius, nihil fidelius novi.*

2. Avos.] Priscos illos propter amicitiam sincere cultam decantatos. Herculem & Theseum, Damona & Pythiam, Pyladen & Orestem, &c. Alii legunt, *anus.* id est, fama vetusta, diuturna, multis retro seculis celebrata. Ita Catullus, & facit hac charta loquatur anus. & noster epigr. 4. lib. 12. *Fama loquax, chartaque dicet anus.*

3. Cecropia, &c.] Græca Romanaque scientia & artibus imbutus. ut supra epigr. 26. vers. 3. *Vera simplicitate.*] Hæc est summa ac pæne omnium, quas in Deciano commendat, virtutum *περιοχή.* Morès certè hominum eo reciderunt, ut quæ natura suâ laudem merebantur, ea sæpius vitio, aut probro vertantur. Simplicitas ac bonitas summa olim hominis probi ac pæne sola commendatio erat. Postquam vero hæc virtutes aliorum nialitæ, calliditati & fraudi expositz esse cepunt, bonos, simplices, minime malos, *ἀνδεις, χρηστus,* appellarunt homines parum cautos, & sæpe stolidos. Herald.

5. Recti custos, &c.] Stoicæ disciplinæ satelles & sectator. Recti custos.]

Hæc virtus ab eadem simplicitate, sive potius virtutis illius effectus. Nam viri verè simplices, & ab calliditate alieni, id tantum spectant, quod verum, rectum, justum existimant, de eventu securi. Herald. *Imitator honesti.*] Qui honestum utili præferat, atque eo tantum consilia sua referat. Lucanus de Catone. *Iustitia cultor; rigidi servator honesti.* Sunt qui legant, *mirator.*

6. Et nihil, &c.] Et qui eo pervenit, ut nihil roget Deum, nisi quod rogare possit palam. Seneca epist. 10. *qui aperto vivit voto, nec Labra movet metuens audiri.* Cujus vota aperta sint, & ad Pythagoræ præceptum formata, *μετὰ φωνῆς ὅλα:* quod est hominis simplicis, & qui sic cum Diis loquatur quasi homines audiant: sic cum hominibus, tanquam Dii audiant. Sane hæc est nota hominis ad unguem probi. Herald.

7. Si quis erit magna, &c.] Uno verbo, si quis est verè *μεγαλόφρων* & *μεγαλόψυχος*, hic est quem depinximus: nam animi magnitudinem omnes hæc dotes consequuntur, & omnia ista animi magnitudo complectitur & ornat. Herald. *Magna subnixus,* &c.] Fortis & constans, supra hoc nomine collaudatus, epigr. 9.

8. Disseream, &c.] Execrationis formula.

1. Qui

Ad Lividum. XLI.

Qui ducis vultus, & non legis ista libenter,
Omnibus invidetas, Livide, nemo tibi.

1. *Qui ducis, &c.*] Imprecatur Zoilo invidenti, ut id quod facit, solus faciat. hoc est solus aliis invidet, nemo illi. Nam eruditus & excellentibus tantum invidetur à minus eruditis. Indoctis enim & fatuis nemo invidet, uti nec infelicibus. *Invidia*

Siculi non invenire tyranni Majus tormentum. Qui vultum adducis ad tristitiam, qui contracta fronte hæc improbas.

2. *Omnibus, &c.*] Infimus omnium sis precor, qui habeas cur omnibus invidetas: cur tibi, nemo.

In Cæcilium. XLII.

Urbanus tibi, Cæcili, videris.
Non es, crede mihi: quid ergo? verna es.
Hoc quod Transiberimus ambulator,

Qui

1. *Urbanus, &c.*] Epigramma hoc Satyricum est, & simul ἱερὸν. Docet enim poeta in persona Cæcili, quid urbanitas à scurrilitate & stolidi procacitate differat; & quam sæpe contingat, ut qui urbani & faceti videri volunt, in scurrilitatem ineidant. Urbani ergo Gr. ἀστικοί, vel ἀστεῖοι, homines erant elegantis ac faceti ingenii, qui dictis & salibus suis risum non tam captarent quam exprimerent, idque cum moderatione quadam; & habita non personarum modo, sed temporis etiam & verborum ipsorum ratione: ita ut tristibus & parum politis hominibus, quales rure sæpius aut nascuntur aut sunt, opponerentur, quos ideo Græci ἀγροῖς καὶ σκληροῖς appellant. Et profecto plebecula sæpe in urbibus procax potius est quam urbana, nec humanitate illa, quæ hominum politiorum propria est, tincta. *Herald.*

2. *Verna es.*] Scurra impudens & procax. vernæ autem qui in villis vere nati, &c. Festus. horum vero propria dicacitas, servilis assentatio & maledicentia epigr. 3. lib. 10. vers. 1. Quotundam γελοῖων joci erant innocentes; aliorum contra procaciores & petulantiores, quales vernarum, quo-

rum dicacitate delectabantur; atque eos quidam in hoc mercabantur procaces, & eorum impudentiam acuebant & sub magistro habebant, qui probra meditate effunderent, inquit Seneca lib. de Tranquill. vitæ II. Hinc vernile dictum apud Tacit. lib. III. *Herald.*

3. *Hoc quod Transiberimus.*] Sequuntur exempla hominum stolidi procacium & petulantium, quales sunt tennes pæne omnes & abjectæ conditionis homunciones; atque in iis maxime, qui vili mercimonio vitam tolerant: ut *Transiberini ambulator*, qui trans Tiberim ambulant ac pererrant, quisquillas suas venditantes. *Herald.* Vel ut Turneb. vult, eam partem urbis inhabitantes. lib. Advers. 24. cap. 43. & lib. 19. cap. 6. *Transiberinus.*] In ea urbis parte, quæ trans Tiberim, ibi habitabant Judæi, & cætera plebecula quæ sordidissimis victitabat serviciis. vide vers. 4. epigr. 93. lib. 6. *Ambulator.*] Peripateticus vagus, qui obambulans promeritalia clamitabat, *transfere matches for broken glasses.* Diphilus, καὶ τὴν ὁδὸν πωλεῖν βέλομαι ῥ' ὅδα; ῥαφανίδας, ἡερικονίμους, τὴν φυλὰν. *Rupis qui posuit sulphura vitro.* Juven. 3. sat. nost. epigr. 3. lib. 10. vers. 4.

Qui pallentia sulfurata fractis

5 *Permutat vitreæ : quod otiosæ*

Vendit qui madidum cicer coronæ :

Quod custos, dominusque viperarum :

Quod viles pueri salariorum :

Quod fumantia qui tomacla raucus

10 *Circumfert tepidis cocus popinis :*

Quod non optimus Urbicus poeta :

Quod de Gadibus improbus magister :

Quod bucca est vetuli loquax cinædi.

Quare desine jam tibi videri,

15 *Quod soli tibi, Cæcili, videris :*

Qui

4. *Pallentia sulfurata.*] Ligna exilia sulphure ab utraque parte intincta. Plin. lib. 36. cap. 19.

5. *Otiosæ.*] Qui plebeculæ feriatæ, Circo scenæque vacanti & duas res anxie optanti Panem & Circenses, cicer maceratum venditat.

6. *Madidum.*] Coctum.

7. *Custos, &c.*] Agryta, circulator, medicus circumforaneus, *Montibanco.* à *Quack-salver.* qui collo & brachiis implicitas circumferebat vipers, quas velut innoxie essent, incantaverat; vel adversus noxiarum morsus se medicamentis munierat sanaræ, quo theriacis & alexipharmacis quæ venalia gestabat, fidem faceret.

8. *Pueri salariorum.*] Cetariorum seu *παραπώλων* servi & filii, vilissimum genus hominum. *παραπώλειον* locus ubi *παραπώλοι* seu salsamenta venduntur: cibis tenuiorum & rusticorum. *Raderm.*

9. *Fumantia.*] Coqui viles circumferebant popinas, carnes & alia edulia vendentes, & tomacla, quæ farcimina quædam erant ex carnibus minutè confectis. Hæc ferebant in ollis coopertis, quod calida essent: ideoque dixit *fumantia*, id est vaporem ex se emittentia.

Ranem.] Clamore, dum promericalia clamat tomacla.

10. *Tepidis cocus, &c.*] Coopertis ollis, vel calefactorio subjecto ne intepescant.

11. *Non optimus, &c.*] Exodiorum & Atellanarum autor, neque ille optimus. de exodiis & Atellanis vide quæ ad Juven. 3. Saryr. vers. 175. & Sat. 6. vers. 71. Turneb. lib. 3. cap. 17.

12. *De Gadibus, &c.*] Qui puellas saltatriculas de Gadibus insula, levitate & lascivia famosas circumducebat ad quæstum. alii legunt *improbus.* ut lib. 5. epigr. 79. Juven. 11. sat. vers. 162. Atque hic improbus Magister est *παραδοσκήρς.* Apud Comicos sæpe *Improbus leno* iis est proprie *βδελυγός.* Improbus, *δυσωδός, ἀπονεύων μὲν &c.*

13. *Vetuli loquax, &c.*] Perstrictæ per se cinædi fronti, indies adauget impudentiam & loquacitatem ætas vitiiis indurata: sed & intelligi potest de irumatione. vide epigr. 28. l. 2. & l. 11. epigr. 62. pro *loquax*, alii *dicax* leg.

14. *Quare desine, &c.*] Quare desine tibi videri urbanus & facetus, qui spurcissima hæc animalia, atque ipsa urbis *καθάρματα καὶ περιμήματα* improba scurrilitate longe superes.

16. *Cal-*

*Qui Galbam salibus tuis, & ipsum
Possis vincere Sextium Caballum.
Non cuicumque datum est habere nasum.
Ludit qui stolidi procacitate:
20 Non est Sextius ille, sed caballus.*

16. *Galbam salibus, &c.*] Cæcilium Galbam Cæsaris Augusti illum miorionem, qui in Mœcenatis gratiam, doctus erat vigilandi stertere naso. Juven. Satyr. 5. vers. 4.

17. *Possis vincere.*] Te posse putes. *Sextium Caballum.*] Scurram dicacem, quem Raderus Sextium Gallum vere dici putat, de quo Suetonius cap. 24. Tiberius.

18. *Nasum.*] Acumen & argutiam joci & derisionis, cui dicatur nasus, supra epigr. 4. vers. 6.

19. *Ludit qui stolidi, &c.*] Singula verba advertenda sunt & expendenda. Quod Græci *ἀσχεπείλιον* dixerunt, id ipsum Latini *urbanitatem*, appellantur & *dicacitatem* & *cavillationem*: quæ quomodo inter se differant docet Tullius lib. 11. de Oratore. *Etenim*

cum duo genera sint *facietiarum*; alterum *aquabiliter in omni sermone fusum*; alterum *peracutum & breve*: illa à veteribus superior *cavillatio*; hac altera *dicacitas* appellata est. Non autem temerarium est quod additur epithetum: nam *stolidam procacitatem* appellat Martialis; importunam & insulsam *dicacitatem*, qualis esse potest hominis stolidi & insulsi, καὶ δυσχερῆς. *Herald.*

20. *Non est, &c.*] Non est Sextius Caballus, sed caballus, quadrupes belua. epigr. 9. lib. 10. Dividit ergo quæ conjuncta videbantur; atque jocus est ex eo, quod ex parte tribuitur, ex parte negatur. Ait igitur hominem tam proterve stolidum non esse Sextium sed Caballum, id est quadrupedem & bestiam insulsam. *Herald.* Sunt qui legant *Sextius*, vel *Cestius*.

De Porcia uxore Bruti. XLIII.

*Conjugis audisset fatum cum Porcia Bruti,
Et subtrac̃ta sibi quæreret arma dolor:
Nondum scitis, ait, mortem non posse negari?
Credideram satis hoc vos docuisse patrem.*

Di-

1. *Conjugis audisset, &c.*] Historia nota ex Plutarchi Bruto. Valerius Maximus libro 3. capite 2. & libro 4. capite 6. Dione 47. Appiano civil. bell. 4. &c.

3. *Non posse negari.*] Non posse impediri: idque probat exemplo patris sui. Sunt qui legant conjunctim: *mortem non posse negari credideram satis hoc docuisse patrem*: quasi dicat invitis etiam satis mortem impediri non posse

in homine mori certo.

4. *Satis hoc, &c.*] Alii *satis hoc docuisse patrem*. id est morte non vulgari, τὸ τελευτῆς καὶ τῆς κατὰ φύσιν ὀνεί, καὶ δακτύλοισι, ἰσθμῶν, καὶ τῆς ἀσπέρχας διακρίσιν. Appian. cap. 2. civ. bel. *Patrem.*] Catonem, cujus morituri illa vox: *An nescio paulisper spiritum represso, aut capite ad parietem illiso emori licere?* vide supra epigr. 9. vers. 1.

D 3

5. Bibit

5 *Dixit, & ardentes avido bibit ore favillas:
I nunc, & ferrum, turba molesta, nega.*

5. *Bibit ore, &c.*] Haustus sanca-
lidus, sed gloriæ plenus & plus quam
foemineus.

6. *I nunc, & ferrum.*] Insultantis
& irridentis Porciæ victricis vox.

In Mancinum. XLIV.

BIs tibi triceni fuimus, Mancine, vocati,
Et positum est nobis nil bere præter aprum,
Non quæ de tardis servantur vitibus uvæ,
Dulcibus aut certant quæ melimela favis,
5 Non pyra quæ lenta pendent religata genista,
Aut imitata breves punica mala rosas.
Rustica lactantes nec misit fiscina metas,
Nec de Picenis venit olivæ cadis.

Nudus

1. *Bis tibi triceni.*] Sexageni convi-
væ à Mancino vocati, inter quos Mar-
tialis, aprum appositum spectantes
non gustavere. Ludificatus poeta & ira-
tus imprecatur Mancino aprum, non
quem ipse absumat, sed à quo ipse ab-
sumatur. *Raderus.*

2. *Here, &c.*] Antiquæ pro *beri*.
Aprum.] *Aprum ad convivia natum.*
Quem integrum mensis inferebant Ro-
mani. Plin. lib. 8. cap. 51.

3. *Non quæ, &c.*] Non nobis ap-
ponebantur uvæ duraciæ, non, &c.
videl. lib. 13. epigr. 22. *Melimela.*] Po-
ma quædam mustea dicebantur, quod
celeriter mitescerent, eadem novissi-
mis temporibus dicta sunt *melimela*, à
mellis sapore. *Calderin.*

5. *Non pyra, &c.*] Non pyra sero-
tina, quæ ad maturitatem pendent ab
arbore vel in cella, vinculo religata è
genista lenta. *Genista.*] Virgultum est,
unde pendent suspensi fructus; fractu
contrumax & in alligandis vitibus vin-
culi usum præstat. Sunt qui pro *lenta*
legant *larga*.

6. *Imitata breves, &c.*] Quæ *ba-*
lyssis, id est floris colore imitantur

rosas, flores brevis xvi. *aliis*, quod ipsa
arbor brevis xvi sit, testante Plinio.
lib. 16. cap. 44. *Raderus*, arbitratur
malum granatum esse, & non aliam
ob causam dictum imitari breves ro-
sas, quam quod malus punica sit brevis
xvi in genere arborum, ut rosa florum
Gronovius ex membran. Thuan. legit.
Punica grana rosas. Quod videtur ve-
rius, & alterum ab explicatione. Nam
Punicum malum granatum.

7. *Rustica, &c.*] Nec calathò rusti-
co allato apponebatur nobis meta la-
ctis, id est, lac coagulatum in formam
metæ Circensis, id est, inversi turbinis
ceu pyramidis coactum. Angl. *curdo*
or fescio cheose. *Lactantes.*] Non lactentes,
ut alii legunt. Lactens enim est, qui
fugit lac; lactans qui continet in se
lacteum humorem: matres lactantes,
pueros lactentes dicas. *Rad. Fiscina.*
A ferendo sic dicta, qua fructus ac ne-
cessariæ res feruntur *Meta lactis*, est
caseus seu coagulum lactis in formam
metæ coactum, cujusmodi & hodie
mensis inferuntur.

8. *Nec de Picenis.*] Olivæ in Piceno
agro laudatissimæ.

9. *Nudus*

Nudus aper ; sed & hic minimus , qualisque necari
 10 *A non armato pumilione potest.*
Et nihil inde datum est ; tantum spectauimus omnes.
Ponere aprum nobis sic & arena solet.
Ponatur tibi nullus aper post talia facta :
Sed tu ponaris , cui Charidemus , apro.

9. *Nudus, &c.*] Non inconditus (ut volunt quidam) sed absque aliis cibis & obsoniis illatus. *Qualisque, &c.*] *Nec dignus ferro Meleagri*, sed qualis ab inermi nano confici possit.

11. *Et nihil, &c.*] Neque cum car-

ptor scindens præministrabat, sed tanquam in Amphitheatro nobis pro spectaculo exhibitus est.

14. *Sed tu ponaris, &c.*] Sed tu obijciaris apro discerpendus, ut Charidemus à Domitiano.

Ad Stellam. XLV.

L *Ascivos leporum cursus , lususque leonum ,*
Quod maior nobis charta minorque gerit :
Et bis idem facimus : nimium si , Stella , videtur
Hoc tibi ; bis leporem tu quoque pone mihi.

2. *Maior nobis.*] Elegans jocus Martialis. Stella si tibi molestum est bis à me celebrari ludum leporum ac leonum : tu me ultum eas, & bis in cena sæpiusve appone leporem : illa mihi pœna magna voluptas. *Rad. Major charta.*] Musambertijs interpretatur chartam maiorem ; Augustanam seu Liviam, qua forte ad Domitianum

scripsit epigr. de Lep. minorem ; Hieraticam, qua hoc ad Stellam, &c. Raderus intelligi vult libellum de spectaculis pro minori, hunc primum pro maiori. Ramiresius *maiorem & minorem* pro quacunq; charta, vel innui longum illud epig. 105. infra & aliquod ex his brevioribus. dispiciat lector.

2. *Mihi.*] Mihi ad coenam vocato.

De libro suo. XLVI.

E *ditæ ne brevibus pereat mihi charta libellis,*
Dicatur potius τ δ' ἀπαμειβόμεν.

Ad

1. *Editæ ne brevibus, &c.*] Ne hæ chartæ meæ pereant per libellorum brevitatem ; faciam quod Homerus, qui sæpius idem hemistichium & inter

alia hoc τ δ' ἀπαμειβόμεν, nonnunquam integros versus repetit. ita ego sæpius recurro ad leonem & leporem.

Ad Hedylam. XLVII.

Cum dicis propero, fac si facis, Hedyla languet
Protinus, & cessat debilitata Venus.

Expectare jube: velocius ibo retentus

Hedyla, si properas, dic mihi ne properem.

1. *Hedyla languet Protinus, &c.*] *Hedyle* vel *Edile*, legendum vult P. S. non esse se stupidum, qui ad Veneris metam blandis verbis instigetur; verum equum satis sua sponte currentem, nisi intempestive interpellatur. Gruterus, hic *Metamorphosin* quandam se glo-

riatur effecisse, non consulto Mercurio aut Veneri, & ex famina virum exhibuisse nobis, sed cinzudum. nam *Edilis* pro cinzudo taxatur lib. 4. epigr. 52. Verum Ramiresius credit, nulla ratione viro posse accommodari, quz hoc epigrammate continentur.

De Diaulo medico. XLVIII.

Nuper erat medicus, nunc est vespillo Diaulus:
Quod vespillo facit, fecerat & medicus.

1. *Nuper erat, &c.*] Effert usque modo egros quos per imperitiam occiderat, efferendos à libitinariis; nunc mortuos ipse, Clinicus utique. supra epigram. 31. Vel cum esset Clinicus seu medicus imperitus, multos &

gros occidebat efferebatque, factus vespillo, idem facit, quod fecerat ante: hoc est, effert mortuos quos occidit, quod est Vespillonis. *Raderus*. Vel medicus efferebat, pro faciebat ut effereretur.

* De leone & lepore. XLIX.

Rictibus his tauros non eripuerunt magistri,
Per quos præda fugax itque reditque lepus,
Quodque magis mirum, velocior exit ab hoste,
Nec nihil à tanta nobilitate refert.

5 *Tutior in sola non est cum currit arena,*
Nec caveat tanta conditur ille fide,
Si vitare canum morsus, lepus improbe, quæris,
Ad quæ confugas, ora leonis habes.

* Supra epigramm. 7. &c.

1. *Magistri, &c.*] Custodes leonum, mansuetarii.

4. *Nec nihil, &c.*] Robur scilicet animosque sumit à leonis magnanimitate. tum ut tutius in rictu leonis, quam vel in arena esse videatur. *Mobilitate* legendum autumat Schriverius. Sunt qui

legant, Cum nil à tanta, &c.

7. *Lepus improbe.*] Id est, lascive, ludibunde. *Savvay*. Supra: *Lascivus leporum cursus*. Sic epigr. xx. lib. 3. *An amulatur improbi jocos Phadri?* Sic usurpata sæpe ea vox apud scriptores illius ævi. *Herald*. Infra epigramm. 105. vers. 3.

Ad

Ad Licinianum, de Hispaniæ locis. L.

VIr Celtiberis non tacende gentibus,
 Nostræque laus Hispaniæ;
 Videbis altam Liciniane Bilbilim,
 Equis & armis nobilem,
 5 Sterilemque Calvum nivibus, & fractis sacrum
 Vadaveronem montibus:
 Et delicati dulce Botrodi nemus,
 Pomona quod felix amat.
 Tepidi natabis lenè Congedi vadum,

Mol-

1. *Vir Celtiberis, &c.*] Ramiresius censet sic lemma emendandum esse: *Ad Licinianum de vita rustica.* illud enim de locis Hispaniæ ab aliquo scio- lo additum. Nam ad Licinianum ad Celtiberos suos proficiscentem mittit hoc epigramma, & depingit ea omnia loca, quæ visurus est, ut eum invitet eorum amantitate proposita ad vitam rusticam & genialem. Vide in hoc lemma Turnebum libro 23. *Adversar. capite 25. Non tacende.*] Clarissime Liciniane, qui decus & columen es Hispaniæ.

3. *Altam.*] In monte sitam. *Liciniane.*] De quo Plinius lib. 4. epist. 11. Sunt qui *Liciniane*legant. *Bilbilim.*] De Bilbili oppido Hispaniæ & patria Martialis scribit Plin. lib. 39. cap. 14. bilbilis Trogo etiam lib. 44. fluvi- us est ferrum durans.

4. *Equis, &c.*] Alii *Aquis*, & intelligit Salonem infra, vers. 11.

5. *Sterilemque, &c.*] Alii *Senem- que Calvum.* alii *Senemque Caunum, nivibus.* Caunum enim montem non procul à Bilbili tradit Mariana lib. 1. cap. 3. alii *canum*; alii *calvum* legunt & intelligunt de Vadaverone monte. *Et fractis, &c.*] Alii *effractis.* montem enim Vadaveronem, sacrum (ut scribit Plin. lib. 4. cap. 24.) promontorium, fractum & in insulam posi-

tum tradit Hieron. Paul. de Hispania.

6. *Vadaveronem.*] Sunt qui divisim legant *Vada Veronem.*

7. *Botrodi.*] Gruterus ex Palat. legit *Botrodi.* Turnebus & vetustus quidam codex *boleti*: cum tamen Botrodi oppidi infra meminerit in Celtiberis fisci, quod à Tiberio Graccho dirutum refert Polybius. retinendum *Botrodi* de quo epigr. 18. lib. 12.

8. *Pomona, &c.*] Hortorum dea.

9. *Tepidi, &c.*] Qui retinent *Tepidum*, exponant *lene*, leniter. Vel tu Liciniane natationibus operam dabis in fluvio Congedo leniter fluente, & solibus æstivis calente. Turnebus legit, *Tepide natabis leve*, vel *lene*. Alii *tepidi innatabis*: alioquin otiosum alterum fuerit epithetum, & fini prioris vocis initium sequentis accrevisse verisimile est. Heraldus tamen legit *Tepidum*, & nihil dicit ob stare quo minus *lene innatus* tribuatur *vado*, quamvis tepidum præponatur. Neque enim novum est, duo epitheta eidem dictioni adiungi, quod Græcis usitatissimum est. *Lene* etiam adverbialiter accipere potes. Ut autem pro navi accipiat, quod volunt viri doctissimi; & ut aliquando accipitur, hec mihi persuaderi nequit. Nam natantibus quid *lene* seu navi, aut cymba opus est?

D 5

IC. Mol-

- 10 *Mollesque nympharum lacus;*
Quibus remissum corpus adstringas brevi
Salone, qui ferrum gelat.
Præstabit illic ipsa figendas prope
Vobisca prandenti feras.
- 15 *Æstus serenos aureo franges Tago,*
Obscurus umbris arborum.
Avidam rigens Dircenna placabis sitim,
Et Nemea, quæ vincit nives.
At cum December canus, & bruma impotens
- 20 *Aquilone rauco mugiet;*
Aprica repetes Tarraconis littora,
Tuamque Laletaniam:
Ibi illigatas mollibus damas plagis
Mactabis, & vernos apros,
- 25 *Leporemque forti callidum rumpes equo:*

Cervos

10. *Mollesque nympharum, &c.*] Lacus enim Nymphis sacri: & Nympha quasi lympa. *Molles.*] Non rapidi, sed leviter stagnantes: & omnis aqua mollis.

11. *Remissum corpus.*] Æstu longo solum. *Adstringas.*] Refrigeres: meatus enim corporis claudit frigida aqua. *Brevi.*] Non alto.

12. *Salone, &c.*] Fl. juxta Bilbilim, quo temperatum est optimum ferrum, cujus ibi secturæ plurimæ.

13. *Præstabit Vobisca.*] Alii Vobercum: alii Voberca, quæ circumscripta silvis, præstabit copiam ferarum figendarum.

14. *Prandenti, &c.*] Tibi etiam in prandio accubanti. Alii & non ineptè legunt *pretendenti*, prensanti & captanti feras. Et pro *Voberca* legunt *Vobisca*. Gruter.

15. *Æstus, &c.*] Calores æstivos fugies, merfus auriferis undis Tagi, vel delitescens umbrosis sylvis quæ ad Tagi ripas.

17. *Rigens, &c.*] Alii *recens Derc-*

sa; alii *Dercelia*, &c. *Rigens.*] Alii legunt *recens*, frigans. & *Dircenna* nomen fontis. Sed duo Palatin. legunt *Dercenna*, non *Dircenna*.

18. *Nemea, &c.*] Fons, gelidissimus. Sed Palat. legit *Nutha*.

19. *December.*] Pro ipsa hyeme. *Impotens, &c.*] Meton. efficientis: sæva.

20. *Rauco, &c.*] Fremente, & sæviente.

21. *Aprica.*] Calida, soli exposita. *Tarraconis littora.*] Sub hyemem sc. secedes Tarraconem, czlo temperato & clementi subjectam.

22. *Laletania.*] De Laletanis Plin. lib. 3. cap. 3. *Laletaniam.*] Palatin. leg. *Lacataniam*.

23. *Ibi illigatas.*] Vide Turneb. lib. ult. cap. ult.

24. *Vernos apros.*] Mallet vernas apros, quod & probat Turnebus & Gruterus. *Vernæ* autem *apri*, sunt indigenæ & in vivariis nati.

25. *Rumpes, &c.*] Franges, ut supra ep. 23. vel venatu delassabis & occides. ep. 14. lib. 12. Alii *rumpens*.

26. *Cer-*

Cervos relinques villico.

Vicina in ipsum sylva descendet focum.

Infante cinctum sordido.

Vocabitur venator, & veniet tibi

30 *Convivua clamatus prope.*

Lunata nusquam pellis, & nusquam toga,

Olidaeque vestes murice:

Procul horridus Liburnus, & querulus cliens;

Imperia viduarum procul.

35 *Non rumpet altum pallidus somnum reus,*

Sed

26. *Cervus, &c.*] Quibus capiendis studium cursus & voluptas minor quam in leporibus. Non tamen cervos villico comedendos vult, sed captandos tantum.

27. *Vicina in ipsum.*] Villam intelligit in silvis mediis sitam.

28. *Infante, &c.*] Villici infantum turba rustica. ep. 66. lib. 4. vers. 10. Sic Horat. lib. 2. Carm. od. 18. *In sinu ferrens Deos, Et uxor & vir sordidosque natus.*

29. *Vocabitur, &c.*] Invitabitur nationis focius ad convivium ut vicinus, nec erit opus vocatore servo. alii *Venabitur vocatus*, id est conviva quem volens è vicinis, ep. 57. lib. 3.

31. *Lunata pellis, &c.*] Non aderunt nobiles tum, quibus in calceis lunulæ formam gestare moris erat; literam scilicet C. notam centenarii numeri patriciorum à Romulo institutorum. vide & conjecturas Plutarch. probl. 76. Colerus legit, *lanata nusquam pellis*. Sed non video quo jure hæc lectio sollicitari queat. Quod profert de pellitis vestibus, & *οὐκ ἔστιν ἡ δεινότης* : neque enim hic de Gothorum vestibus, de quibus intelligendus Sidonii locus, quem adfert ille. De lunatis autem calceis nobilium, passim statuit, Juvenalis, alii: & vide Junii Adag. in *astragali nobilitate*. *Nusquam toga.*] Non rogati

anteambulones, clientes & ceteri sportularum salutationumque affectu. epigramm. 47. vers. 4. & pigr. 51. lib. 10. Martialis ergo innuit, illam turbam togamque molestatam non occurrere in Hispania ut Romæ; ibique se opimo otio & quiete frui posse.

32. *Olidaeque, &c.*] Et purpurati, muricis infectionem olentes. Vel *olidas* dixit à lotio fortasse quo temperabatur purpura. vide epigr. 4. lib. 4. vers. 6.

33. *Horridus Liburnus.*] Præco publicus è Liburnia oriundus, cujus in concilium vocantis, reos citantis, actiones proclamantis vox, non paucis horrorem incutit. *Querulus, &c.*] Frequentibus querelis patrono molestus.

34. *Viduarum, &c.*] Improlium. Quæ importunæ & satis cum imperio defunctorum virorum res administrant, patronorum usque operam exigentes. Viro ergo mortuo, tuoque olim patrono, viduæ ejus jam imperanti omniaque administranti parere cogaris. Imperiosus & arrogantius imperant fæminæ quam viri, propter innatam superbiam: unde Juvenal.

Intolerabilius nihil est, quam fæmina dives. Raderus.

35. *Rumpet altum.*] Qui tua sub Galli cantum ostia pulsat. *Pallidus, &c.*] Anxius, causæque metuens.

37. *Mer-*

Sed mane totum dormies.

Mercetur alius grande, & insanum sophos:

Miserere tu feliciū;

Veroque frui non superbus gaudio,

40 *Dum Sura laudatur tuus.*

Non impudenter vita, quod reliquum est, petit;

Cum fama, quod satis est, habet.

37. *Mercetur, &c.*] Alius irrequieto labore aucupetur insani populi auram, sibi tanquam deserto patrono acclamantis, σφῶς. vide supra epigr. 4. vers. 7. *Insanum sophos*, contradictio implicita, vel Hypallage, *plebis insana*. Nonnulli enim ex Romanis poetis solebant mercede conducere auditores, & laudatores carminum, atque ita mercati acclamationes illas. Quod Martial, lib. 6. testatur;

*Quod tam grande sophos clamat tibi
turba togata;*

*Non tu Pomponi, cana dispersa tua
est.*

Ut & Horat:

Non ego ventosa plebis suffragia venor

*Impensis cenarum, & trita munere
vestis.*

38. *Feliciū.*] Horum qui plebis laudibus tumidi & forensibus negotiis occupati se felices credunt, digni sane misericordia.

39. *Veroque gaudio.*] Gaudio tranquillæ vitæ, curis & molestiis liberæ, non sollicitæ. *Non superbus.*] Non ambitiosus, non levis populi aura inflatus.

40. *Sura, &c.*] Palphurius Sura, cæterique laudis avidi caufidici foro vacent. Tu O Liciniane laudum satis amplum titulum cumulumque consecutus in posterum, citra gloriæ iacturam aut intamiz notam, otio & quieti indulge.

41. *Petit.*] Alii peti.

Jocus ex Homero in Cocum. L I.

Si tibi *Mistyllus cocus, Emiliane, vocatur:*
Dicetur quare non Taratalla mibi?

1. *Si tibi Mistyllus, &c.*] Ex Homeri Il. 2. vers. 465. & alibi Μισυλλόν τ' ἄρα τάρταλ' αἶμαφ' ὀδελόισιν ἐπύ-
εον, Emilianus coquum suum Mi-

stylum appellaverat. Jocatus Poëta quærit cur non itidem sibiliceat suum cocum appellare *Taratallam*, quod in versu Homeri sequitur.

Ad Leporem. L II.

Non facit ad sævos cervix, nisi prima, leones,
Quid fugis hos dentes, ambitiose lepus?
Scilicet à magnis ad te descendere tauris,

Et

1. *Prima, &c.*] Maxima, pinguis, vasta, taurorum scilicet & cervorum. Sic supra dixit,

Servantur magnis isti cervicibus ungues.

2. *Ambitiose, &c.*] Fatigloriam à leone captans.

4. *Pt-*

Et quæ non cernunt, frangere colla velint.
 5 *Desperanda tibi est ingentis gloria fati:*
Non potes hoc tenuis præda sub hoste mori.

4. *Velint.*] *Velint?* Interrogatorie.
 5. *Ingentis, &c.*] *Gloriosæ mortis*
 tibi à Leone datæ: Vinci enim à fortibus aliqua laus est. Sic Ovid. lib. 5.

Metamorph.
Magna feres tacitus solatia mortis ad
umbras,
A tanto cecidisse viro.

Quinctianum facit assertorem. LIII.

Commendo tibi, Quinctiane, nostros,
 (Nostros dicere si tamen libellos
 Possim, quos recitat tuus Poëta.)

Si de servitio gravi queruntur,
 5 *Assertor venias, satisque præstes,*
Et, cum se Dominum vocabit ille,
Dicas esse meos, manumque missos.
Hoc si terque quaterque clamitaris;
Impones plagiaro pudorem.

* Ad

1. *Commendo tibi.*] Fidentinum, de quo supra & infra, furem carminum perstringit, rogatque Quinctianum, ut testis contra & assertor veniat.

3. *Quos recitas.*] Quos male dum recitat incipiunt esse illius. Supra epigramm. 39. *Tuus.*] Poëta Fidentinus, in quem sequens est epigramma.

5. *Assertor venias.*] Libertatis vindex, injecta manu asserere eos in libertatem. *Metaph.* De assertoribus plura jam eruditissimi homines, Brissonius, Cujacius, Turneb. lib. 27. cap. 15. Hæc autem omnia petita è Græcorum fontibus. Si quis in servitutem abducebatur aut petebatur, poterat quilibet eum in libertatem asserere, liberali asserere causa manu, id est, manu ei injicere & ad judicem ire: quod ἀφαιρῆσαι εἰς ἀλλοτρίαν Græci dicunt: quemadmodum contra ἀφαιρῆσαι εἰς δολίαν, cum quis eum quem servum suum autumabat, injecta manu in servitutem assererat, *Herald. Satisque præstes.*] Satisfes, prædem te des.

6. *Et, cum se, &c.*] *Manet in Allegoria.* Atque ubi carminum meorum ille plagarius, versus quos ego edidi, manumisi & sui juris esse pronunciavi, in servitutem suam redigere dolo malo conatur, & se auctorem illorum jactaverit, tu assertor illorum, si bis terve cum illo lege agas plagiarum, perfrictæ frontis poëtastrum in ruborem coges. de lege plagiarum consule Ulpianum & Bificiolam, lib. 8. cap. 13.

7. *Dicas esse meos.*] Formulam judicii vindictarum insinuat. Sic Ovid. lib. 2. *Amorum*:

Et dicam mea sunt; injiciamque manum.

Ex manuum enim injectione suum esse designabant mancipium aut servum.

9. *Impones plagiaro, &c.*] *Assertum pudore, coerceris furem.* *Plagiarum* vero is dicitur, qui plagi, crimen commisit, id est, qui liberos seu mancipia, emit aut vendit pro suis, aut supprimit, furatur.

* Fiden-

* Ad Fidentinum. LIV.

UNA est in nostris tua, Fidentine, libellis
 Pagina, sed certa domini signata figura;
 Quæ tua traducit manifesto carmina furto.
 Sic interpositus vitio contaminat uncto
 5 Urbica Lingonicus Tyrianthina bardocucullus:
 Sic Aretinæ violant crystallina testæ:
 Sic niger, in ripis errat cum forte Caystri,

Inter

* Fidentinum plagiarium illum, ait tam malum poetam, ut secerni ejus carmina à suis, à quovis possint, non secus ac corvi à cygnis.

2. *Signata.*] Illa ipsa & sola illa pagina inepta & inficeta declarat, quis ejus dominus & auctor sit.

3. *Traducit.*] Prodit, arguit manifesti furti: & quæ pagina aperte docet te furem esse. Vide vers. 2. in 4. epigr. libri de spectaculis. *Carmina.*] Turneb. l. 13. Advers. cap. 24. legendum esse censet *crimina*.

4. *Sic interpositus, &c.*] Tua pagina meis libellis inserta non minus sordere apparet, quam bardocucullus vitio (alii legunt *villo*, alii *filo*, alii *vilio*) uncto, id est oleum olente, & crassi filii, utpote Gallicus, inter urbanas vestes purpura violacea tinctas: aut testæ fideles ex luto Aretino inter vasa crystallina: aut corvus inter olores: aut pica inter lusciniæ. Qui *filo uncto* legunt, id est, filo crasso aut villo: sic exponunt: ut Bardocucullus inter Tyrianthinas sordet, ita tuum carmen in meo libello. Vel *villo uncto*: nam Lingonicus bardocucullus crassissimus erat longis villis, & sordidus oleo & interpositus purpureis & hianthinis vestibus pexatis & delicatissimi coloris poterat suis sordibus eas inficere & commaculare. Qui verò *vilio* legit, hoc sensu; Intelligi enim vult, sic lænas Ty-

rianthinas uncto suo seu pingui, ut xsy-po, vilis bardocucullus Lingonicus contaminat, si interponatur sive misceatur. *Ramires. Musambert, &c.*] Sed Salmasius & Scriverius ex MSS. ita formant hunc versum:

Interposito vilis contaminat unco:
 Bardocucullus, inquit, &c. acutus & fastigiatus erat in metam, quales erant cuculli vetustissimorum monachorum; hodieque sunt Carthusianorum & Capucinatorum. Sed quia erant longiores non recti stabant, sed inflectebantur retro: hinc ergo flexum illum *uncum* poeta appellasse videtur. Revera enim uncantur, quum ita inflectuntur. Sic igitur, inquit, homo testus bardocucullo purpuratis immixtus deridetur, quando scilicet uncus ille aut flexus risum spectantibus movet.

5. *Urbica.*] Urbana, Romana. *Lingonicus.*] Gallicus. Nam Lingones Galli, qui utuntur bardocucullo. *Tyrianthina.*] Vestis violacea. color è purpura & viola factus. ab *tyr*, & *tyrian*, pro purpureus. Splendidissimæ ergo vestes erant. Quo ergo vilior bardocucullus, hoc magnificentior Tyrianthina.

6. *Aretina.*] Aretium Italiae urbs, ubi terra testis apta. *Violant, &c.*] Contaminant crystal. comparata cum crystallinis vasis, ipsa sordent.

7. *Caystri.*] Asia fl. cygnis frequens.

8. Le-

Inter Ledaos ridetur corvus olores :

Sic ubi multisona fervet sacer Attide lucus,

10 *Improba Cecropias offendit pica querelas.*

Indice non opus est nostris, nec vindice libris :

Stat contra, dicitque tibi tua pagina, fur es.

8. *Ledaos, &c.*] Jupiter sub imagine cygni Ledam compressit, matrem Castoris ac Pollucis.

9. *Sic ubi multisona.*] Sic offendit dulces cantus Philomelæ, garritus pice. Ordo verborum est. *Sic Cecropias querelas offendit improba pica, ubi sacer lucus multisona Attide* seu Luscinia fervet, resonat. Pro *offendit*, sunt qui legant *effundit*. *Attide, &c.*] Philomela, Pandionis regis Atheniensis filia.

10. *Offendit, &c.*] Ita optime restituit Scriverius, quamvis sint qui legant, *effundit* : sed Gruterus mallet, *offendit*.

11. *Indice, &c.*] Non opus est alio

delatore aut assertore quam tua pagina, quæ te furti accuset damnetque. de assertore superiore epigram. Vel *Indice*, inscriptione quæ libri auctorem ac dominum habet, ac sic eum vero domino vindicat. Sunt qui legant *Indice*. *Vindex* seu assertor est, qui alterius causam suscipiebat vindicandam, quem nunc procuratorem dicimus.

12. *Stat contra.*] Scripta tua dissimillima meis, te furem etiam, me tacente clamant. *Stare* ergo *contra* est surrexisse, vel accusatorem vel defensorem ad dicendum. Absoluta autem, vel accusatione, vel defensione, jus erat oratori sedere. *Rad. Ramires.*

Ad Fuscum. LV.

S*I quid, Fusce, vacas adhuc amari;*
(*Nam sunt hinc tibi, sunt & hinc amici:*)

Unum, si superest, locum rogamus :

Nec me : quod tibi sum novus, recuses :

5 *Ommes hoc veteres tui fuerunt.*

Tu tantum inspicere, qui novus paratur,

An possit fieri vetus sodalis.

* Ad

1. *Si quid, &c.*] Inscriptio nova fuit, de *Amicorum* iudicio. Novos amicos non prorsus rejiciendos docet ; sed videndum an possint fieri veteres, nam & veteres aliquando novi fuere. Ergo & se posse cooptari in numerum amicorum Fusci, & hoc optare. Si quid

loci apud te reliquum sit novo amico.

2. *Nam sunt tibi.*] Ut mihi vix locus relictus videri possit : sed cogito illud Salustianum, *Amicorum nunquam cniquam hominum satis fuit.*

5. *Hec veteres, &c.*] Novi scilicet.

* Com.

* Ad Frontonem. LVI.

VOta tui breviter si vis cognoscere Marci,
Clarum militiae, Fronto, togaeque decus :

Hoc petit ; esse sui nec magni ruris arator,

Sordidaque in parvis otia rebus amat.

5 Quisquam picta colit Spartani frigora saxi,

Et matutinum portat ineptus ave ;

Cui licet exigui nemoris rurisque beati

Ante focum plenas explicuisse plagas ?

Et

* Communem locum de vita rustica, id est, beata acquieta, continet hoc epigramma,

1. Tui breviter, &c.] Amici tui Marci Valerii Martialis, id est mei.

2. Clarum, &c.] Fuit enim tribunus vigiliarum, & consul. vir clarus juxta a doctus.

4. Sordidaque, &c.] Sine cultu & splendore, in re modica & tenui. Barthius legit, Sobriaque.

5. Quisquam.] Nemo adeo cui obtingit modicus contiguo cum lare fundus, modo mens sana sit, velit superbos aditus regum durasque fores colere, ut summo mane salutet patronum. Perstringit obiter quorundam ἰθαλοδυσλειαν, qui ut ambitioni suae, aut aliis cupiditatibus satisfacerent, humillima quaeque & liberis hominibus indigna pariebantur, qualia in potentiorum cultura, concoquenda erant. Atque inter alia ; clientulorum matutinas salutationes numerat. Herald. Picta, &c.] Atria divitum ad frigiditatem incrustata marmore Laconico, natura quidem variegato, sed & arte insuper picto, teste Plin. lib. 35. cap. 1. Marmora enim frigidiora communi saxo : hinc Sidonius, alpes glaciales vocat, Alpes marmoreas. Deinde ideo forte picta dixit, quod Laconicum marmor instar herbarum virebat, ut clarum ē Papinii

locis aliquot. Picta ergo frigora dixit, pro frigora saxi picti. Et eleganter colit frigora, irrisorie de adulatoribus & matutinis saluatoribus. Colere enim hic est, προσποιεῖν, quomodo αὐλὰς προσποιεῖν dixerunt Menander & Diphilus.

6. Matutinum ave, &c.] Salutationis matutinae vocem solennem. καὶ ἡσπασαί, ἔπρα τῷ ἰωθιῶ παρορήματι τῷ Χαίρει, ἀλλὰ τῷ ἰωθιῶ τῷ Υἱαυὶ χρυσάμην. Dio in Adriano. Communis amicus divitibus dictus, quotidie salutatam patronos ventitabat, unicuique verbum Ave prolocutus, transibat ad alium atque alium. Ineptus dicitur, quod intempestiva salutatione & osculis vexabant potentes. Nihil enim crebrius apud istius aevi scriptores, quam quod de importunis & ineptis salutationibus istis inculcant non sine justa indignatione. Recte igitur hic ineptus. Quid etiam ineptius excogitari potest, quam quod de salutationum istarum dispositione scriptores observant. Vide Turneb. lib. 28. c. 15.

7. Cui licet.] Ex Palat. sic restituit Gruterus : Cui licet exuvio nemoris rurisque beato. Beati.] Fertilis. vel Metonymice, quod dominum beatum reddat.

8. Antefocum, &c.] Evacuare ante focum casses & retia praedis onusta. Sunt qui hic legant, expulsi.

9. Et

Et piscem tremula salientem ducere seta,
 IO *Flavaque de rubro promere mella cado?*
Pinguis inaequales onerat cui villica mensas,
Et sua non emptus praeprarat ova cinis?
Non amet hanc vitam, quisquis me non amet, opto:
Vivat & urbanis albus in officiis.

9. *Et piscem tremula.*] Et cui piscari licet in suo alveolo, tremula seta, arundine seu virga, à qua tremente pendet seta.

IO. *Rubrocado.*] Seu rubra testa. Sic Horat.

Aut pressa puris mellacandit amphoris.

II. *Inaequales, &c.*] *Mensa sed erat pesterius impar, Testa parem fecit.* Ovidius Metamorph. 8. sic epigramm. 41. lib. 2.

12. *Et sua non emptus.*] Et cui focus ministrat epulas inemptas. sic enim malo, quam non emptum cinerem, ligna interpretari non empta. Sic Horat. *dapsinemptas apparet. Raderus.* Meus, *Vicinus.* namque. *in ipsum sylva descendit focum.* supra epig. 50.

13. *Non amet, &c.*] Conclusio voti. Vitam hanc quietam & privatam oderit is, qui me odit: nihil enim deterius illi imprecari possum, quam curas aeternas, vigilias, inimicitias, turbas, quibus urbana vita cumulata est.

14. *Albus, &c.*] Nonnulli exponunt pallidus, anxius scilicet & sollicitus: alii, pulcher, non fuscatus scilicet sole rustico. vide epigr. 12. lib. 10. Lipsius 1. Elect. cap. 13. Alba toga indutus inter anteaambulorum & niveorum Quiritum officia; seu cretatus & candidatus in comitiis. Quo respexit Juvenalis, *niveosque ad frena Quirites,* hoc est, in candidis togis officium facientes, ut Vetus ejus interpretis hoc sic exponit.

* Ad Cauponem. LVII.

Continuis vexata madet vindemia nimbis:
Non potes, ut cupias, vendere caupo merum.

* Argutissima argutia in Cauponem, cujus ait, tantam esse improbitatem, ut volens etiam non possit esse bonus. Nam boni viri tingunt aqua merum; tingit & caupo: illi ne noceant; iste tantum ut sibi profit.

2. *Vt cupias, &c.*] Quamvis cupias,

quod tamen tibi neque pro more, neque voto est. malles enim minime esse aquosum, ut in lucrum tuum, aquae plus ferre posset. vide epigramm. 100. lib. 9. unde fides vet. lectioni, *ut cuperes.* Palat. optimus, pro *Caupo*, seu per legit *Copo*.

Ad Flaccum. LVIII.

Qualem Flacce velim quæris, nolimve puellam?
Nolo nimis facilem, difficilemque nimis.
Illud quod medium est, atque inter utrumque probamus:
Nec volo quod cruciat; nec volo, quod satiat.

De

4. *Quod cruciat, &c.*] Difficilis enim morositas parit odium. *Quod sa-*

tia.] Facilis copia contemptum parit.

E

I. Mil-

De pueri precio. LIX.

Millia pro pueri centum me mango poposcit :
Risi ego : sed Phæbus protinus illa dedit.
Hoc dolet, & queritur de me mea mentula mecum,
Laudaturque meam Phæbus in invidiam.
 5 *Sed sestertiolūm donavit mentula Phæbo*
Bis decies ; hoc da tu mihi, pluris emam.

1. *Millia, &c.*] 100000. H. S. nostræ monetæ 781. l. i. ff. *Mango, &c.*] Mangones prius *αγγελῶφοι* & *ἰσπρωγμοί* : postea longius tractum, & puerorum altores & negotiatores dicti, qui formosos pueros exsecabant, frangebantque in Venerem.

2. *Phæbus, &c.*] Draucus.

3. *Hoc dolet, &c.*] Quod tantum precium ipse dare non possum.

4. *Laudaturque meam, &c.*] Usque

adeo ut ego illi invideam.

5. *Sed.*] Sed illi deunciarius muto, turpi in vetulis viduis & pathicis ministerio, lucratus est bis decies sestertium, nostræ monetæ, l. 15625. hoc tu pusille, mihi facito & puerum pluris emam. *Sestertiolūm, &c.*] Diminutivum, pro sestertium syncopate pro sestertiorum, quod cum Adverbio numerali positum, designat totidem centena milia.

Ad Flaccum de sportula. LX.

DAt Bajana mihi quadrantes sportula centum,
Inter delicias quid facit ista fames?

Redde

1. *Bajana, &c.*] Poëta Flaccum erat comitatus Baias, spe non parvæ alicujus & quotidianæ sportulæ. Itaque peracta ibi lotionem, cum sportellam minutam accepisset, frustrationem illam ulcisci voluit hoc epigrammate, quasi dicat, Bajis, quidem, ubi optimæ erant aquæ, lavi; sed pessime cænavi. *Bajana mihi quadrantes sportula.*] Sportula mihi, quod una lavarem, data à potentiiori amico quocum secesseram in Baias. epigr. 7. lib. 3. vers. 3. *Sportula.*] Sportula ergo propriè, ciborum vel pecuniarum receptacula. unde *μεσσυμαὶ* pro ipsa pecunia & cibo frequentissime apud scriptores ponitur. Turnebus, sportellas, vitiles ait esse, quibus bellaria ferebantur. Tum Spor-

tulam accipiebant quidem ex more, tenuiores tantum; sed Juvenalis queritur à potentioribus eandem expeti solitam, & Martial. lib. 10. epigr. 10. Tum à Martiale pluries *sportula* opponitur *cæna recta*, quæ dicitur, cum accumbentibus iusta cœna datur. *Quadrantes centum.*] Valent 25. assibus. dictus *quadrans*, quod sit quarta pars assis. *τὸ δὲ ἀντιπαραδιδόναι* Græcorum, à Romanorum sportulis longè differebat. vide Heraldum in hunc locum.

2. *Delicias, &c.*] Balnei Bajani, in tanto scilicet luxu, & in istis delitiis, quibus Baiæ celebres sunt. *Ista fames.*] Sportulæ C. quadrantum, quæ esurientem non satiet.

3. *Red-*

Redde Lupi nobis; tenebrosaue balnea Grylli:

Tam male cum cœnem, cur bene Flacce labor?

3. *Redde, &c.*] Redde mihi vulgata Romæ balnea, Grylli tenebras Eoliamque Lupi (lib. 2. epigr. 14.) male enim conveniunt delicata Bajana balnea, cum coena famelica. *Lupi, Grylli.*] Nomina sunt balneatorum, qui mer-

cenaria balnea habebant. *Tenebrosaue, &c.*] Epigrammatum xiv. libro 11. Et Grylli tenebras Eoliamque Lupi. Balnea antiquis obscuriora: postea apertiora & clariora, Seneca epistola 87.

De Lepore & Leonè. LXI.

INtres ampla licet torvi lepus ora leonis,

Esse tamen vacuo se leo dente putat.

Quod ruet in tergum, vel quos procumbet in armos,

Alta juvencorum vulnera figet ubi?

5 *Quid frustra nemorum dominum regemque fatigas?*

Non nisi delecta pascitur ille fera.

3. *Quod ruet in tergum.*] Juveni vel tauri, vel grandioris animalis. *Ruet* autem significat impetum feræ, quo fertur in prædam. *Armos.*] Armi sunt in pecudibus, qui in hominibus humeri. Et pro *procumbet* sunt qui legant *pro-rumpet*.

4. *Juvenorum, &c.*] Qualia juvenis solet infingere.

5. *Quid frustra, &c.*] Conclusio à præstantia & nobilitate leonis. *Dominum, &c.*] Leonem de his supra sapius.

6. *Delecta.*] Barthius legit, *dejecta*, & quidem aptè.

* Ad Licinianum, scriptores unde. LXII.

Verona docti syllabas amat vatis;

*Marone * felix Mantua est:*

Censetur Apona Livio suo tellus,

Stella-

* Licinianum Bilbilitanum poetam civem summ ad posteritatis & gloriæ spem erigit hoc epigrammate, adductis multis poetis & aliis scriptoribus, qui patriam suam item gloriosam reddiderunt. *Ramirez.*

& modestum illud, non tacebit. *Vatis.*] Catulli.

2. *Mantua est.*] Virgilius natus est in pago qui Andes dicebatur, non procul à Mantua.

3. *Censetur.*] Magni fit. in censu & æstimatione est. Ergo *Censeri* hic non vulgata, sed elegantiori significatione acceptum. Censebantur Romani ope sua, ut ait ille, quibus facultates suppetebant: quibus contra nihil præter paupertatem inerat, capite censebatur. Unde nata honesta locutio, *Censeri armis,*

1. *Syllabas.*] Versus è quibus plerique Hendeca *syllabi* Phalæccii. *Amat.*] Cum ipse scripserit amatoria. advertensignata & ad argumentum cuiusque autoris vel loci apposita verba, *Amat; felix; censetur; plaudit; sonant; facunda loquitur; gaudent jocose; gloriabuntur;*

Stellaque nec Flacco minus :

5 *Apollodoro * plaudis imbrifer Nilus ;*
*Nasone Peligni * sonant.*

Duosque Senecas , unicumque Lucanum
** Facunda loquitur Corduba.*

** Gaudent jocosæ Canio suo Gades ;*

10 *Emerita Deciano meo.*

*Te , Liciniane , * gloriabitur nostra*

** Nec me tacebit Bilbilis.*

virtute, &c. Pauperculos ergò, & qui capita solum Reipublicæ offerebant, alio nomine *proletarios* appellabant, quod ad prolem tantum generandam utiles viderentur. *Apona, &c.*] Patavinus ager, Patavium, ab Apono Fonte. *Antenoreæ vitam qui porrigit urbi*, &c. Claudiano celebrato epigram. 3.

4. *Stellaque; nec.*] Vide supra epigramm. 8. & lib. 7. epigr. 13. *Flacco minus.*] Valerio Flacco.

5. *Apollodoro.*] Poëta Alexandrino, Menandri æmulo. *Plaudis.*] Sunt qui legant, *gâudet. Imbrifer, &c.*] Qui inun-

datiōe sua, vice imbrium (qui in Ægypto rari) fungitur interra irriganda.

7. *Duosque, &c.*] Patrem Rhetorem & declamatorem; filium Philosophum & tragicum. vel L. Senecam Philosophum fratrique ejus filium Marcum tragædum. vide epigr. 40. lib. 4.

9. *Iocosæ, &c.*] Saltatricularum lascivia & petulantia. supra epigr. 42. vers. 9. de Canio, infra epigr. 10.

10. *Emerita, &c.*] Emerita, Augusta civitas Hispaniæ ad Lusitaniam spectans.

12. *Bilbilis.*] Vide supra epigr. 50.

De Lævina. LXIII.

Casta, nec antiquis cedens Lævina Sabinis,
 Et quamvis tetrico tristior ipsa viro;
 Dum modo Lucrino, modo se permittit Averno;
 Et dum Bajanis sæpe fovetur aquis :

1. *Casta, &c.*] Balnea publica castis vitanda, docet exemplo Lævina. Lævina ficta vox: balneorum enim calidiorum nimium usum sapius impudicitia consequitur, quum eorum fomentis ignis interior excitatur. Sane veteres *θερμοὶ λειγῆ* virtuti ac fortitudini contraria existimabant, atque his vires enervari, & corpora reddi *ἀσθενῆ καλακῆ*. Tum etiā quia nuditatem tam sui, quam alieni corporis castitati ac pudicitia non parum officere sibi persuadebant patres sancti. *Sabinis.*]

Sabinæ castæ audiebant, quarum patrii mores incorrupti & sancti: *intactior omni Crinibus effusis bellum dirimente Sabina.* Juv. Satyr. 6. & Lucan. 1.

2. *Tetrico.*] Quasi alienus ab honestis voluptatibus, studiis ac jocis.

3. *Lucrino, Averno, &c.*] Balneis publicis in lacu Lucrino Avernoque & Bais.

4. *Bajanis.*] Præter commune balneorum omnium vitium, Bais insuper plura luxuriæ incentiva; ut Seneca non dubitavit Baias *diversorium* vitiorum appell.

Incipi-

5 *Incidit in flammās, iuvenemque secuta, relicto
Coniuge, Penelope venit, abit Helene.*

appellare, epist. 11. Et in quibuslibet balneis oblata sæpe & arrepta delinquendi occasio. Ovid. lib. 3. *παρρησιας* :

*Cum custode foris tunicam servante puella,
Celent furtivos balnea multa jocos.*

5. *Incidit, &c.*] *Elegans Antithesis.* dum se lavat aquis, incidit in flammās, amoris scilicet inhonesti.

6. *Penelope venit.*] Casta. *Abit.*] Extenditur ultima syllaba propter contractionem, pro abiit. *Helene.*] Adultera.

Ad Celerem. LXIV.

UT recitem tibi nostra rogas epigrammata. nolo.
Non audire, Celer, sed recitare cupis.

1. *Ut recitem, &c.*] An quia audire aliena præ se ferens Celer, sua recitandi occasione capta ret, adeoque Martialem evocaret? An verebatur Poëta

ne epigrammata sua nondum edita, si apud Celerem recitasset, memoriz mandata illa pro suis vendicaret?

2. *Audire.*] Sc. nostra. *Recitare* sc. tua.

Ad Fabullam ambitiosam. LXV.

Bella es; novimus: & puella; verum est:
*Et dives; quis enim potest negare?
Sed dum te nimium, Fabulla, laudas;
Nec dives, neque bella, nec puella es.*

1. *Bella es, &c.*] *Φιλανθία* Fabulla taxat, docetque Virgines commendari modestia & verecundia. Sane non tam ambitiosam puellam, quam vanam, *Φιλανθία*, atque ideo stolidè ostentatricem notat Martialis; atque in ejus persona ostentationis ac vanitatis stultitiam offendit.

2. *Quis enim, &c.*] Videtur Rutgerio scribendum: *Quis & id potest negare?*

4. *Nec dives, &c.*] Res enim vel summa laude dignas sordescere facit arrogans *Φιλανθία*. Egregie Plinius epist. 8. lib. 1. *Quod magnificum referente alio fuisset, ipso qui gesserat recen-
sente, vanescit, &c.*

Ad Cæcilianum, de * genere & declinatione
ficus. LXVI.

Cum dixi, *ficus*, rides quasi barbara verba,
Et dici, ficos, Cæciliane, jubes.

* Emendandum lemma. neque enim necesse fuit, ut de genere *τὴ* *ficus* doceret quicquam, cum de declinatione tantum incideret quaestio, negante

Cæciliano dici *ficus* de fructu, & dici *ficos* jubente. Responder Poëta, *ficum* etiam quartæ declinationis dici pro fructu, *ficum* vero pro morbo ordinis

E 3

esse

Dicemus ficus, quas scimus in arbore nasci:

Dicemus ficos, Cæciliane, tuos.

esse tantum secundi. Cum itaque nihil hic de genere moveatur, neque apud probæ notæ autorem quempiam, reperiatur ficus pro morbo in alio quam fœmineo genere, ut & *ovna* (15 Græca, exponunt *Tuos*, scilicet *filios*. Raderus dicit, nihil hic Grammaticos docere, cum ex hoc loco conantur ostendere, nomen *ficus* pro morbo esse generis virilis, quum *tuos* non referatur ut adjectivum ad *ficos*; sed ut substantivum *arvūda* (16) *tuos* inquam filios, servos *ficos* dico, quod *ficosi* sint. Qua

turpitudine notavit aliam familiam, lib. 7. epigr. 70. *Ficosa est uxor, &c.* Sed *ficum* appellari *ficosum* hominem probat epigr. 52. lib. 4.

4. *Tuos*.] Liberos, famulos, pueros delicatos. ut epigrammatum 52. lib. 4. & lib. 12. epigrammatum 33. Alii tamen *tuos* adjectivè referunt ad *ficos*, & ex epigrammate hoc probatum eunt *ficum*, pro morbo, utriusque esse generis. Sed & aliam vide lectionem, aliamque expositionem Laur. Vallæ eleg. 4. lib. 1.

Ad furem, de libro suo. LXVII.

E*rras meorum fur avare librorum,
Fieri Poëtam posse qui putas tanti,
Scriptura quanti constet, & tomus vilis.
Non sex paratur aut decem sophos nummis.*

5 *Secreta quære carmina, & rudes curas,
Quas novit unus, scrinioque signatas
Custodit ipse virginis pater chartæ;*

Quæ

1. *Erras meorum, &c.*] Invehitur in plagiarium suorum librorum, qui existimabat poetam fieri posse, recitandis pro suis carminibus, Martialis: monetque ut quæ nondum ipse vulgaverat, emat, quamvis majori pretio, si velit sua furtiva non deprehendi. *Ramir.*

2. *Fieri Poëtam, &c.*] Qui ambitiose nomen Poëtæ aucuparis.

3. *Scriptura, &c.*] Librarii transcribentis opella, & non ita magni precii charta, scapus.

4. *Non sex, &c.*] Ipsa sapientia aut sapientie laus non paratur, quo liber, pretio,

5. *Secreta, &c.*] Nondum vulgata. *Rudes curas, &c.*] Versus nondum in publicum emissos. vide lib. 6. epigr. 42.

6. *Unus, scrinioque.*] Autor solus. *Signatas, &c.*] Clausas, necdum editas.

7. *Virginis.*] Quæ nondum lectorem experta est; quam nullius viri manus contræxit, nullius lectoris oculus foris vagantem vidit. Junius vult Virginis chartam esse, ex qua nullum transcriptum est exemplar; quasi tunc pepererit charta, ubi ex ea desumptum sit exemplum jam invalutum. *Pater charta.*] Autor.

8. *Quæ*

Quæ trita duro non inhorruit mento.

Mutare dominum non potest liber notus.

10 *Sed pumicata fronte si quis est nondum,*

Nec umbilicis cultus atque membrana :

Mercare tales ab eo, nec sciet quisquam.

Aliena quisquis recitat, & petit famam;

Non emere librum, sed silentium debet.

Ad

8. *Quæ trita, &c.*] Quæ nondum lectoris manu versata, lanugine inhorrescit; pilosæque facta est alio quæ nondum recitata atque edita horrescit, ab auditorum basiantium mento. ut epigramm. 4. supra 93. lib. 10. vers. 6. Salmasius verò sic exponit hunc locum: Inevolvendis chartarum voluminibus, partem adhuc involutam mento subijciebant: primorem verò partem subinde explicantes, ambabus tenebant manibus simulque legebant, eam interim quæ nondum erat explicita, sub mento convolutam tenentes. Hinc de charta Virgine, & quæ adhuc intacta erat, dicebant eam mento tritam non esse. Horridior quippe siebat manibus, & mento trita, excitatis inarum filamentis & fibris. Græcum Epigramma ἀνέκδοτον Stratonis:

Εὐτυχὴς ὁ φθορῶν, βιβλίδιον, ἥτοι
ὅ' ἀνεγνῆς,

Παῖς πρὶς ἀναθλίβει πρὸς τὴν γλῶσσαν
πρὸς.

Vides chartam dum legitur & evolvitur, mento subijci terique. Sed *durum* mentum perperam pro ipsa charta barba accipiunt, quum de lectoris mento intelligendum sit, quo charta trita inhorrescit, eo quo diximus modo.

9. *Mutare, &c.*] Frustra & sero plagiarius sibi adscribit opus, cuius innotuerit autor.

10. *Pumicata fronte.*] Libri pelli-

bus, ut nunc sit, olim obtegebantur, eæque pumice poliri ac levigari solebant. Si quis vero liber novus sit, cuius frontes (eæ sunt, extremitates membranz in orbem complicatz, in medio quarum apparebant cornua) pumice jam primum poliuntur; & cuius umbilicus (is est, bacillus cedrinus, buxus, cupressinus, &c. extremæ paginæ, absoluto jam opere, assutus) vel umbilicis extremitates (quæ, complicatis in volumen membranis, utrinque apparent, cornuæque appellantur) ebo-

re, argento vel auro ornantur: & quem novissime obducit pellis, hunc eme, simulque autoris silentium.

11. *Umbilicis.*] Bullæ in utraque libri extima facie mediz. In fine libri ex ligno aut ossæ umbilici solent apponi. Pieri. lib. 34. *Per umbilicum*, inquit, intelligendus est, voluminis terminus qui, cum volumen explicatur in fine est: cum verò idem absolvitur in spiram collectam, medium tenet locum.

12. *Mercare, &c.*] P. Scriverius *Mercare, tales habeo, nec scilicet.* Heraldus sic scribendum censet: *Mercare tales, habeo; nec sciet quisquam.* S. Ivis, inquit, libros ejusmodi emere, præsto est qui tibi vendat. Habeo enim quos nemo unquam vidit; nec cuiquam quid inter nos actum sit dicam: quod unum præstare debet is qui merces ejusmodi vendit homini ἀλλὰ ζῶντι & ex alienis laboribus famam & gloriam quærenti.

Ad Chærilum. LXVIII.

Liber homo es nimium, dicis mihi, Chærole, semper:
In te qui dicit, Chærole, liber homo est.

1. *Liber homo, &c.*] Παῖππ(ιας)ς, libertatem nimiam in jocis usurpans.

2. *Liber homo.*] Negotiis liber, nihilque aliud quod agat habens, si in vile tuum caput dicere vacet. estque jocus in ambiguitate τὸ liber. *Est.*] Alii: *est?* Erotetice. Dixerat enim cum in alios plerosque malos poëtas Martialis, tum in Chærilum quoque. Hinc Chærilus ei dicere solitus nimis libera lingua cum esse seu Παῖππ(ιας)ς. Martialis indignans, tua fide, inquit,

Chærole, in te qui dicit, liber est sive Παῖππ(ιας)ς, & intelligi vult dignum qui omnibus omnium diceris, tanquam scopus, telis propositus sit. *Musambert.* Vel ita interpretandum: Tu me Chærole hominem procacioris & liberioris linguæ reum facis: Ego mihi conscius sum, nullum à meliorem scientie volente. nisi forte in te nescius liber sum, qui tibi conscius es, & de te putas omnia dici. *Raderm.*

De Rufo. LXIX.

Quidquid agit Rufus, nihil est nisi Nævia Rufo.
Si gaudet, si flet, si tacet, hanc loquitur.

Cænat, propinat, poscit, negat, innuit; una est
Nævia; si non sit Nævia, mutus erit.

5 Scriberet besterna patri cum luce salutem;
Nævia lux, inquit, Nævia! lumen, ave.
Hæc legit, & ridet demisso Nævia vultu.

Nævia

1. *Quidquid, &c.*] Rufi cujusdam, ob Næviæ uxoris amorem furentis, describit ineptias; qui nihil aliud quam Næviam nocte dieque sonabat.

2. *Si tacet, &c.*] Vel tacitus insanum suum Næviæ amorem gestu fatetur.

3. *Propinat.*] Quod etiam Parasitus ab heri sui amica stipulabatur, in ea quam scribebat syngrapha, apud Plautum in Asinaria:

Tecum una postea pocula potiset;

Abstet accipiat, tibi propinet, tu bibas.

Innuat.] Eadem syngrapha:

Neque ulla ulli homini nutet, ni flet, innuat.

Una est, &c.] Nihil aliud loquitur,

aut spirat quam Næviam. Sola ei in ore, & in animo est. Sic amor vesanus significatur, *πῶς ἐστίν.* Eleganter quoque is dicitur *πῶς ἐστίν*, cujus opera & auctoritas præcipua in realiqua enitescit, & qui unus est in ar omnium. Lucanus lib. 3. *Omnia Casar erat.*

6. *Nævia lux, inquit, Nævia! lumen.*] Sic melius quam *numen*. nam etsi amicæ amantium suorum verè deæ; nihilominus quia *lucem* antea Næviam dixit, *lumen* quoque videtur adicere. Tales igitur amatorum assentatiuncule, frequentes in Comædiis. *Herald.* *Lumen.*] Sunt qui legant, *numen*.

8. *Non*

Nævia non una est: quid vir inepte furis?

8. *Non una est, &c.*] Non tibi, non uni imo publicum est prostibulum. lusus est soli vacat, *primo oculo contenta eris: uno* in ambiguitate *tū una.* Scr. legit *una.*

Ad Maximum. LXX.

Cœpit, *Maxime, Pana quæ solebat,*
Nunc ostendere Caninum Terentos.

1. *Cœpit.*] Canium continuo risu distentum comparat hoc epigrammate cum Pane Deo, qui ridentis imagine visebatur apud Terentum in Campo Martio. Panis fabulam exponit Natal. Comes Mythol. libro 5. capite 6.

2. *Ostendere.*] Heic ostendere est veluti portentum, aut rem sane novam & novum cognitam exhibere. Sic *Di-*

æq Græcis. Herald. Terentos.] Terentos (qui locus erat in campo Martio, templo Ditis insignis) spectabilis simulachro Panis habitu semper ridentis ficti, ne forte vacet, ostendit jam Canium poetam Gaditanum *αὐτὸς ἐγὼ* æque & ridentem. vide lib. 3. epigr. 20. & supra epigr. 92. vers. 10. Canius autem forte in campo Martio tum sedem locarat.

Ad Librum. LXXI.

Vade salutatum; pro me liber ire juberis
Ad Proculi nitidos officiose lares.

Quæris iter? dicam: vicinum Castora canæ
Transibis Vestæ, virgineamque domum.

5 *Inde sacro veneranda petes Pallatia clivo,*

Plurima qua summi fulget imago ducis.

Nec te detineat miri radiata Colossi,

Quæ Rhodium moles vincere gaudet opus.

Flecte

2. *Proculi, &c.*] C. Julii Proculi. C. Julio Proculo salutationis loco librum mittit, cujus scriptio & labor poetam detinuit, quo minus ipse coram, Proculum salutaret. Domus ergo Martialis erat ad pilam Tiburtinam, ut ipse testatur, in septima regione urbis:

Sed Tiburtina sum proximus accola pila, &c.

Proculi verò domus erat in palatio, regione x. ad lævam templi Deum matris. Mediam viam hic describit Martialis. *Officiasè.*] Quia hæc togata sa-

lutatio inter officiorum genera, de quibus antea.

3. *Castora.*] Castoris templum, in foro. *Canæ, &c.*] Antiquæ Deum matris Virginumque Vestalium templum.

5. *Clivo.*] Colle Palatino.

6. *Plurima, &c.*] Ea parte qua statua equestris Imp. Domitiani posita est, id est, in foro.

7. *Colossi.*] Supra epigr. 2. vers. 2. vide Turneb. lib. 7. cap. 2.

8. *Rhodium, &c.*] Colossus Rhodium, qui inter 7. orbis miracula censetur, 60. cubitorum.

E 5

9. Ma-

Flecte vias hac, qua madidi sunt tecta Lyæi,

10 *Et Cybeles picto stat Corybante tholus.*

Protinus à læva clari sub fronte Penates,

Atriaque excelsæ sunt adeunda domus.

Hanc pete, ne metuas fastus, limenque superbum:

Nulla magis toto janua poste patet;

15 *Nec propior quam Phæbus amat, doctæque sorores.*

Si dicet ; quare non tamen ipse venit?

Sic licet excusēs : quia qualiacūque leguntur

Ista, saluator scribere non potuit.

9. *Madidi, &c.*] Templum Bacchi, vino uidi. *Madidus* pro apptobè potò, frequens & elegans est apud Plautum, Juvenalem. Sic & *Vindus* Horat. Od. 5. lib. 1 v. Atque eodem modo Græci βῆξις : unde βῆξις-πῶς. *Herald.*

10. *Et Cybeles, &c.*] Et tholus in Cybeles templo, supra quem Galli, dex evirati sacerdotis, effigies stabat. *Corybantes* erant evirati sacerdotes Cybeles. est autem *tholus*, camera ædificii in fastigiatum acumen definens, in qua traves cœunt, ibidemque scutum affixum, à quo dona suspenduntur.

II. *Protinus, &c.*] Ad lævam Idææ
matris, sitæ sunt Proculi ædes. *Sub fran-*
te, &c.] Alii *tibi*.

14. *Nulla magis toto, &c.*] Antiquis temporibus portæ etiam privatorum rarò patebant : Proculi ergò humanitatem heic commendat, cujus fores amicis & saluatoribus apertæ erant, neque iis difficultatibus obseptæ. Interiores etiam Græci quum aliquem *ἑλθέειναι*, & ergà hospites humanum describere vellent, ejus januas toto posse semper apertas dicebant, *ἀειπλοῖς ἰσθμῶς*.

15. *Nec propior, &c.] Nec Apollini*
Musique ulla domus gratior.

17. *Sic licet.*] Sunt qui legant *scilicet*. *Quia qualiacumque, &c.*] Quia non fuisset illi ocium scribendi hæc qualiacumque epigrammata, si salutandi officiis vacasset.

Ad Somnum. LXXII.

Nævia sex cyathis ; septem Iustina bibatur ;
Quinque Lycas ; Lyde quatuor ; Ida tribus.

Omni

I. *Navia* *sex.*] Pro *Navia*, quidam *Levialeg.* Prifcis moris fuit in computationibus in honorem & gratiam absentis amicæ, amici vel Imperatoris, hauriret cyathos quot essent in amici, amicæve nomine literæ, quod vel aperte profitebantur, vel fodalibus ariolanda & conjeftanda reliquerunt, ubi vel totidem pofcerent cyathos, vel poculum quod tot cyathos caperet. Itaque *sex* cyathis bibebatur *Navia*,

hoc est, unico poculo, quod capiebat
sex cyathos, qui *Semis* dicebatur. Sic
septunx, septem cyathos; *Quincunx*,
quinque: *Triens*, quatuor, capiebat.
Est etiam poculo octo cyathorum men-
tio, nomine *besis*. epigr. 37. lib. xi.
vide epigr. 51. lib. 8. epigr. 95. lib. 9.
epigr. 37. & 39. lib. 11. *Cyathus*, &c.]
Ex MSS. quibsdam sunt, qui *calathis*
ponunt, ut & Virgilius dixit, *Vina no-
vum fundam calathis Arvisis* &c. &c.
Verum

*Omnia ab infuso numeretur amica Falerno;
Et quia nulla venit, tu mihi, Somne, veni.*

Verum praefero *τῶν κυνῶν* nostro usitatus, locis modo citatis.

4. *Et quia, &c.*] Et quoniam nihil valent numeri & invocatio ut adsint amicæ, tu Somne veni. Verum ideo poculum istud & Somnum videtur exoptare, quia nox longa quibus mentitur amica aut speratur. Et vel *eos* deridet

qui potando, scortando, dormiendo inertem traducunt vitam. vel alludit ad poculum quod Mercurii nomine conceptum fumebatur in conviviis ultimum ad conciliandum somnum, cum tria essent apud Græcos sacra pocula; 1. Jovis Servatoris; 2. Boni Dæmonis; 3. Mercurii, qui somni præses.

Ad Fidentinum. LXXIII.

*N*ostris versibus esse te Poëtam
Fidentine, putas, cupisque credi?

Sic dentata sibi videtur Ægle,

Emptis ossibus, Indicoque cornu:

5 *Sic, quæ nigrior est cadente moro,*

Cerussata sibi placet Lycoris.

Hac & tu ratione, qua poëta es,

Calvus cum fueris, eris comatus.

1. *Nostri versibus.*] Fidentinum plagiarium, quem jam sæpius traduxit, pungit iterum hoc Epigrammate, ac paucis verbis *Φωκιστὴν* eum esse concludit, qui alienis versibus Poëtam se facere velit; quomodo calvus assumpta *Φωκίαν* & aliena coma facit se comatum. *Herald.*

3. *Sic dentata, &c.*] Emendo & adfiscendo aliena pro suis.

4. *Ossibus.*] Dentibus ex osse vel ebore factitiis. *Indicoque, &c.*] Elephantis bellæ Indicæ cornu, ut volunt

Varro, Pausanias, Oppianus, &c. vel dente juxta Aristot. Plinium, Philostratum. supra epigr. 9. lib. spect. vers. 2.

5. *Cadente moro.*] Præmaturo, qui niger.

6. *Cerussata, &c.*] Candida & lita cerussa. *Ψευδιον.*

7. *Hac & tu, &c.*] *Φωκιστὴν*, id est, comam addititiam sumendo. Notum Adag. *Calvus comatus*, ad eos irridendos, qui, quæ ex se non habent, fucis & imposturis habere, videri volunt.

Ad Cæcilianum. LXXIV.

*N*ullus in urbe fuit tota, qui tangere vellet
Uxorem gratis, Cæciliane, tuam;

Dum

1. *Nullus in urbe.*] Argutissimum epigramma est, quo perstringit Cæcilianum, qui cum deformem haberet uxorem, zelotypia tactus, repente eam

custodibus sepsit: quam autem deceptus fuerit hac cautione, ironice declarat.

2. *Gratis.*] Vult Poëta Cæciliani uxorem deformem à nemine tangam esse

*Dum licuit : sed nunc positis custodibus, ingens
Turba fututorum est. ingeniosus homo es.*

esse gratis, hoc est, sine pretio liceret, sive etsi ultro daret: posita vero custodia ceptam esse ambiri, & machos venisse pretium offerentes. Itaque ingeniosum esse ait hominem Cæcilianum, qui artem illam quæstum facienti excogitarit: *Musambest.*

4. *Ingeniosus, &c.] Vel Ironice.* id est, fatuus, qui custodia arcta & zelyptia tua dentes exaceris amatoribus,

qui prius quidem incustoditam negligebant, jam vero *Nescio quid, quod receperit esse, putant*, quia *Nisimur in vetitum, &c.* ut habet Ovidius 4. eleg. lib. 3. Amorum, unde sumptum est hoc epigramma. *vel Ingeniosus*, qui hoc artificio uxoris pretium & desiderium excitasti quam nemo prius gratis, id est, sine pretio tangere vellet.

Ad Paullam. LXXV.

M*Oechus erat. poteras tamen hoc tu, Paulla, negare:
Ecce, vir est. numquid, Paulla, negare potes?*

1. *Machus, &c.]* Increbuit suspicio consuetudinis tuæ cum mæcho dum viveret prior maritus, postquam vero

illo elato nupseris suspecto illi mæcho, fecisti suspitioni fidem, rem promodum falsa. vide idem epig. 22. l. 6.

De Lino. LXXVI.

D*imidium donare Lino, quam credere totum,
Qui mavult : mavult perdere dimidium.*

1. *Dimidium, &c.]* Lino, quod nil reddat, nil credendum. *Donare & dare* quasi perdere est. *Quam credere, &c.]* Mutuum dare.

2. *Mavult, &c.]* Aequè enim utrunque non solvit, mutuum ac donatum; totum ac dimidium.

Ad Flaccum. LXXVII.

O*Mibi curarum pretium non vile mearum,
Flacce Antenorei spes & alumne Laris :*

Pierios

1. *Curarum, &c.]* Hic est Valerius Flaccus Setinus seu Patavinus, auctor octo librorum Argonauticorum. Hoc epigrammate Martialis, Flaccum poetam magnum, sed tenui censu, hortatur, ut desinat poetari, ac forum adeat, ac quætuosam eloquentiam sectetur; quando nullus aut exiguus honos sit

præmiumque Musis. vide Sat. 7. Juvenal. vers. 202. Curarum mearum levamen unicum & solatium. *vel studii poetici* quod mihi tecum est commune, grande decus.

2. *Antenorei, &c.]* Urbis Patavii quam condidit Antenor. fuit enim Val. Flacc. Argonauticôn autor civis Patavinus.

3. *Pie-*

Pierios differ cantusque chorosque sororum:

Es dabit ex istis nulla puella tibi.

5 *Quid petis à Phæbo? nummos habet arca Minervæ:*

Hæc sapit, hæc omneis fœnerat una deos.

Quid possent hederæ Bacchi dare? Palladis arbor

Inclinat varias pondere nigra comas.

Præter aquas Helicon, & sarta, lyrasque Dearum

10 *Nil habet, & magnum semper inane sopbos.*

Quid tibi cum Cirrha? quid cum Permessidos unda?

Roma-

3. *Pierios, &c.*] Desine & desere poëticam, cum Musæ nullo sint in pretio. vel differ in aliud tempus, cum præsens postulet ut rem facias. Juvenal. 7. Sat. Tit. Calpurn. 4. Eclog. Ovid. passim. & Quintil. dialog.

4. *Istis nulla, &c.*] Novem. Mus. Pierid.

5. *Quid petis à Phæbo. &c.*] Sic legendum censet Gronovius.

Hæc sapit, hæc omnes fœnerat una Deos. Interpretantur, posse illam in fœnus dare omnibus diis. At *fœnerare Deos* dicitur; ut *fœnerare pecuniam, beneficium*, Ciceroni; *lumen* Plinio. *Deos* intellige nota figura deorum dona, sapientiam, pulchritudinem, potentiam. Sic Juvenalis, *nullum numen abest, si sit prudentia*. qui prudens est, inquit, habet omnes deos, hoc est, quicquid à diis peti, sperari, dari potest. Sic etiam *arca Minervæ fœnerat*, confert, tribuit omnes deos, quæcunque scilicet alii dii dare dicuntur. Gronovius. *Phæbo, &c.*] Cui laurus & laus nuda curæ. Si ipse Deus pauper est, quid poëtæ, ejus alumni clientisque haberent? *Arca Minervæ.*] Arcæ patronorum, quibus leges & causæ, quas dedit, quas docuit Minerva, numerum affatum dederunt.

6. *Hæc sapit.*] Lucri enim bonum odorem sapere, ver. est hodie sapientia. alludit autem ad Avieni apologum l. 3. fab. in quo Palladem collaudat Jupiter, quod cæteris diis, steriles ad gloriæ spe-

ciem eligentibus arbores, illa olivam propter fructum elegerit. ut mox vers. 11. *Hæc omneis, &c.*] Adeo dives est, ut cæteris diis mutuum det. Scriverio videtur pro *desænerat* sumi. id est, fœnore exhaurit, trucidatque.

7. *Quid possent, &c.*] Quis enim usus corymborum & hederæ? *Palladis, &c.*] Oliva, cujus rami ubertate incurvantur.

8. *Inclinat.*] Incurvat. *Varias.*] Quia bacca varia: primum viridis, tum flava; tandem nigricans. *Varias, &c.*] Frondes varii coloris baccis onustas.

9. *Præter, &c.*] Studia hæc & opera poëtarum, quæ Helicone, Cirrha, Permessidelympha, sacris Phœbo, Bromio & Musis atque hujusmodi bullatis sonant nugis, adferunt tantum voluptatem, inane laudem, plausum & basia ab auditoribus; quin te potius conferas ad forenses causas agendas unde rem augeas ac ditescas, supra epigr. 18.

10. *Sophos.*] Supra epigr. 4. vers. 8. Alii *sed perinane sophos*. Magnum quidem *sophos* habent, sed tamen *perinane*, id est, magna quidem & elata acclamatione excipiuntur, sed præter quam nihil omnino est.

11. *Cirrha.*] Oppidum Phocidis juxta Parnassum: alii verticem Parnassi esse volunt. *Permessidos unda?*] *Permesside nuda?* omnino reponendum monet Scriverius. *Permesside lympha*, legit

*Romanum propius, divitiisque forum est.
Illic æra sonant: at circum pulpita nostra,
Et steriles cathedras, basia sola crepant.*

git Janus Guilielm. ex M. S. Permesius, fluvius Bzotix ex Helicone monte defluens, Musis sacratum, in Copaidem paludem prope Haliartum sese exonerans.

12. *Romanum propius.*] Quam Helico aut Parnassus. Vel propius ad opes comparandas. *Rad.*

13. *Illic æra, &c.*] In foro numeratur patronis. *At circum.*] Janus Guilielm. lib. 3. Verisim. cap. 19. ex M. S. legit: *ad Circum & pulpita nostra.* Recenset enim loca poetis veluti consecrata, Circum, in quo ludi fiebant & spectabantur fabulæ; pulpita, è qui-

bus recitabantur poemata, cathedras Grammaticorum, è quibus explicabantur. *Pulpita, &c.*] Editiora loca ante scenam, è quibus recitabantur poemata.

14. *Steriles.*] Nullum fructum afferentes. *Cathedras.*] Auditorii subsellia. Lipsius interpretatur *sellas.* vel Metaphora est à cathedris qua Rhetores sedebant. Juven. 7. Sat. *Panituit multos vana sterilisque cathedra.* *Basia, &c.*] Supra epigr. 4. vers. 1. *Basia.*] Id est, laudes & commendationes. basium enim signum erat libri probati & laudati.

De Charino. LXXVIII.

Pulchre valet Charinus, & tamen pallet.
Parce bibit Charinus, & tamen pallet.
Bene concoquit Charinus, & tamen pallet.
Sole utitur Charinus, & tamen pallet.
5 Tingit cutem Charinus, & tamen pallet.
Cum Charinus lingit, & tamen pallet.

1. *Pulchre, &c.*] Nil non facere Charinum quo coloreretur: pallere tamen. *Vel,* cum rite omnia experiatur quæ ad colorem inducendum faciant, cum tamen *λεῖψον* sit, non mirum esse, si paleat.

4. *Sole utitur, &c.*] Insolatione utitur, quæ veteribus in usu, ut ad

solem uncti cutim redderent nitidiorum. Pers. 4. Sat. *Si unctus cesses & figas in cute solem.* Id *ἡλιαζίζω* Græci dicebant; & *ἡλιω(ν)*, insolationem.

5. *Tingit, &c.*] Fucis, purpurissis. Causam ergo palloris tam pertinacis explicat postremo versu.

De Festo. LXXIX.

Indignas premeret pestis cum tabida fauces,
Inque suos vultus serperet atra lues:

1. *Indignas, &c.*] Laudatur Festus, quod mentagra, fædissimo morbi genere correptus, non veneno, non fa-

me, sed ferro sibi mortem consciverit. *Indignas prem.*] Festus immedicabili mentagra correptus.

Siccis

3. *Sic-*

*Siccis ipse genis flentes hortatus amicos
Decrevit Stygios Festus adire lacus.*

5 *Nec tamen obscuro pia polluit ora veneno :
Aut torisit lenta tristia fata fame.*

*Sanctam Romana vitam sed morte peregit,
Dimisitque animam nobiliore via.*

Hanc mortem fatis magni præferre Catonis

10 *Fama potest : hujus Cæsar amicus erat.*

3. *Siccis, &c.*] Oculis non lacrymantibus : quod firmi pectoris argumentum.

4. *Decrevit, &c.*] Relinquendæ vitæ certus.

5. *Nec tamen, &c.*] Non polluit veneno, quo sublati efferuntur nigri. Pro polluit, sunt qui legant polluit. Jan. Guilielm. lib. 3. Veri simil. cap. 19.

6. *Aut torisit, &c.*] Non torisit inedia voluntaria.

7. *Sanctum, &c.*] Sed vulnere facto emisit animam, pulchro mortis genere & Romanis solenni, Lucretiz, Scipionis, Catonis, Bruto, &c.

8. *Nobiliore via.*] Honestæ & amplæ portæ, non quæ foeda illa foetidaque pestis fauces obstruxerat. Lectio genuina & emphatica è MSS. variis restituta,

loco tamen rogo, sic Lucanus lib. 3. nullius vita perempti Est tanta demissa via, & Græcum illud πολλὰν ὁδὸν ἵνα τὸν ὀδῶ. Et Cato, *Altius infernit digitos, quæ spiritus ingens Exiret, magnum dextera fecit iter.* & epigr. 92. lib. II. *Debuerant alia fata venire via. Dimittere autem animam hac aliave via mortis, pari & elegantia dictum est, & proprietate.* Nam moriendi viæ plurimæ sunt. Festus hic nobilissimam delegit, qui ferro animam suam dimisit, mortis genere scilicet Romano, & quasi militari.

9. *Hanc mortem, &c.*] Hic itaque non fugit è vita, Cæsaris odio, quod fecit Cato ille Uticensis, ne subire vul-tum tyranni cogeretur, ut ipse dicebat, supra epigr. 9. vers. 3.

Ad Attalum. LXXX.

S*emper agis caussas, & res agis, Attale, semper:
Est, non est quod agas, Attale, semper agis.
Si res, & caussæ desunt, agis Attale, mulas.
Attale, ne quod agas desit, agas animam.*

Ad

1. *Semper.*] Attalus πολυπράγμων, ut semper occupatus aliquid agere videretur, apta inepta agebat : ita ut si quod ageret, deesset, asinas ageret. Precatur huic poeta falsè, ut si nihil habeat quod agat, agat animam. *Agis, Agis, &c.*] Epigrammatis hujus, quo

Attalum πολυπράγμονα deridet, lusus est in varia significatione τὰ ἀγο. vide Antholog. lib. 2. epigr. αἰς πολυπράγμων.

4. *Agis animam.*] Moriaris. Similiter lusus quoque L. Seneca ep. 26. *Quid egeris tunc apparebit, cum animam ages.*

1. Spor-

Ad Canum. LXXXI.

Sportula, Cane, tibi suprema nocte petita est.
Occidit, puto, te Cane, quod una fuit.

1. *Sportula, &c.*] Impudentem avaritiam eorum qui sportulis inhiant plurimis, notat, sub nomine Cani qui in tantum sportularum belluo & larus

erat, ut etiam gravi & mortifero laborans morbo, sportulis vacaret, doloreque concepto quod unicam tantum acceperat, mortuus esset.

Ad Sosibianum. LXXXII.

Eserva scis te genitum, blandeque fateris;
Cum dicis dominum (Sosibiane) patrem.

1. *Eserva scis te genitum, &c.*] Gronovius hoc accipit, quod fingit Scribrius, Sosibiani matrem, patris ejusdem uxorem, clanculum cum verna suo consuevisse cubilibus. At non accipio, *quod cum dicis dominum*, explicanda esse, quum ipsum illum servum vocas *dominum*, qui revera pater tuus est. Immo quem *dominum* vocabat, non servus (id enim non nisi per ludibrium fiebat) sed creditus ac professus illius pater erat. Hæc autem sententia: Jure, Sosibiane, patrem tuum per blanditias, *dominum* vocas: est enim dominus tuus revera, non pater: neque enim ex illo, sed ex servo vestro, familiari, ex mancipio ejus quem falso patrem vocas, conceptus & genitus es. Nec objici debet Jurisconsultorum exceptio, *partum ventrem sequi*. Nam illam dissimulans Martialis, acumen captavit ex generali regulâ, servorum res, adquirentes, partus, vicarios, non ipsorum, sed dominorum juris & potestatis esse. Hactenus Gronovius. *Eserva.*] Aliilegunt, *è servo*. Scriberius hic grandius secretum latere existimat: vivente enim patre Sosibiani, servus ejus suspectus

erat de consuetudine stupri cum hera sua, adeo ut populus crederet Sosibianum nostrum ex servo ipso conceptum. Non est inquit Martialis, quod in dubium revocemus id, quod omnes hactenus suspicati sunt, te è servo tuo domestico genitum: id enim blande fateris, quum ipsum servum illum, vocas *Dominum*, qui revera pater tuus est. Nam Domini per irrisionem sæpe servos suos vocabant *Dominos*, vide epigramm. 58. lib. v. Vel qui *è serva*, legit; intelligi vult Sosibianum, ancillæ filium esse, & tamen pro libero se gerere, fateri tamen, ut vis veritatis magna est, se filium esse ancillæ, seu genitum è serva, quum patrem suum *dominum* salutat. *Ejusmodi nempe paterfamilias qualis epigrammate 85. sequente, *Quirinalis*, ancillas quasi galinas, non parendi, sed pariendi causa possidens. *Musamberti*. Cum patrem appellas dominum (quod ingenui faciebant honoris causa) tu natalium vitii tibi conscius, per blanditias illas fateris te esse hybridam, natum scilicet è serva & libero. Vide Adnimadv. Cl. Scriverii.

De Regulo, LXXXIII.

Hæc, quæ pulvere dissipata multo
Longas porticus explicat ruinas,

En

1. *Hæc, &c.*] Ejusdem argumenti & artificii cum epigr. 13. supra quod vide.

2. *Longas, &c.*] Nam porticus erat longa, & soluta magis extendebatur.

3. *Abso-*

En quanto jacet absoluta casu!
Tectis nam modo Regulus sub illis
 5 *Gestatus fuerat, recesseratque;*
Victa est pondere cum suo repente;
Et postquam domino nihil timebat,
Securo ruit incruenta damno.
Tantæ, Regule, post metum querelæ,
 10 *Quis curam neget esse te deorum,*
Propter quem fuit innocens ruina?

3. *Absoluta.*] Vel ad tecta; ut idem sit quod soluta. Vel Crimine absoluta, quæ innoxio lapsu caduca superfederat domini capite immerentis.

9. *Tantæ Regule, &c.*] Vide vers. 12. epigr. 13. Janus Rutgersius *Tusa* scribendum putat, postquam evasisset Regulus. var. lect. lib. 6. cap. 11.

De Manneja. LXXXIV.

O*S & labra tibi lingit, Manneja, catellus:*
Non miror, merdas si licet esse cani.

1. *Os & labra.*] Oris & labiorum Manneja spurcitiam notat hoc epigrammate, quod lingeret catella, quippe hoc animal lambendis immunditiis

delectatur.

2. *Merdas, &c.*] Quæ tetro odore non superant artificis tui oris balicum. Juven. Sat. 10. vers. 238. *Licet, alii libet.*

De Quirinali. LXXXV.

U*Xorem habendam non putat Quirinalis,*
Cum vult habere filios: & invenit
Quo possit istud more, futuit ancillas,
Domumque, & agros implet equitibus vernis.
 5 *Paterfamilias verus est Quirinalis.*

1. *Uxorem, &c.*] Salsè notat Quirinalem equitem Romanum, qui cælebs quum esset se omnibus ancillis suis miscebat, ex quibus permultos suscipiebat liberos.

4. *Domumque, & agros implet.*] Urbanis se miscens & villicis suis ancillis. *Equitibus vernis.*] Hybridis, à patre, ingenuis: à matre, servis. supra epi-

grammatum 42. vers. 1. *Antib.* sic Juven. 9. Sat. *agebas Vernam equitem.*

5. *Paterfamilias, &c.*] Vere enim auget familiam; quæ servorum est. Facetè Quirinalis, quod domum vernis impleret, *Paterfamilias* dicitur: nam familia propriè servorum; quare & servi olim familiares dicti. *Heraldus.*

* De

F

* MS.

* De Mariq. LXXXVI.

Venderet excultos colles cum præco facetus,
Atque suburbani jugera pulcra soli:

Errat, ait, si quis Mario putat esse necesse

Vendere: nil debet: fœnerat imo magis.

5 Quæ ratio est igitur? servos ubi perdidit omnes,

Et pecus & fructus: non amat inde locum.

Quis faceret pretium, nisi qui sua perdere vellet

Omnia? sic Mario noxius hæret ager.

* MS. Bodl. de præcone.

1. *Venderet.*] Inducitur hic præco à poëta, non ut dicax, sed ut hebes & bardus, qui ut velificaretur gloriæ domini, cujus ea res venalis, & ut omnem ab eo suspicionem angustiarum rei familiaris & artis alieni amoliretur, fundi venalis vitium aperit impudens. *Musambert. Facetus.*] Qui dum voluit officiosus & facetus videri in excusatione Marii fundum vendentis, simpliciter, ne dicam stupide, agros vitu-

peravit, quos laudasse, sui fuerat muneris.

5. *Servos, &c.*] Pestilens est locus, in quo perdidit servos. MS. quidam, *servos ibi perdidit omnes.*

6. *Non amat, &c.*] Phædrus lib. I. Fab. 8. *Nemo libenter recolit, qui læset locum.* Et pro *amat*, alii *amet*.

7. *Quis faceret, &c.*] Quis licitaretur, aut emeret?

8. *Noxius, &c.*] Pestilens, vel in damnum Marii, qui vendere cupiebat.

* De Novio * Microspico. LXXXVII.

Vicinus meus est, manuque tangi
De nostris Novius potest fenestris.

Quis non invideat mihi, putetque

Horis omnibus esse me beatum,

5 Juncto cui liceat frui sodale?

Tam longe est mihi, quam Terentianus,

* MS. Bodl. *De Novio Vicino.* * Vox hybrida ex *mixtus* & *specio*, quod rarus appareret. alii legunt *Microspico*. alii *Micropsycho*, id est, parvi & abjecti animi avaro. *Microspico* esse pro *Micropsychum* docuit pridem summus Scaliger. sed idem *Micropsychum* male accipit, pro homine teneræ frontis & subrustici pudoris. Imo *Micropsychus* est homo sordide parvus, qui neminem invitat, nec convivia agitat: de

cujus vicinitate queritur Martialis, quod cum sibi vicinus esset, non magis cum vicinum sentiret, quam qui longè habitabat. nunquam enim ab eo ad cenam vocari. Divites enim tunc temporis, vicinos ad cenam vocabant frequenter: quod qui non faceret, *Micropsychus* audiebat. *Salmasius.*

6. *Terentianus.*] Præfectus Egypti, in qua, Æthiopiam versus, urbs Syene *umbra nunquam stans solstitio æstivo.*

II. Mi-

Qui nunc Niliacum regit Syenem.

Non convivere, nec videre saltem,

Non audire licet : nec urbe tota

10 *Quisquam est tam prope, tam proculque nobis :*

Migrandum est mihi longius, vel illi.

Vicinus Novio, vel inquilinus

Sit, si quis Novium videre non vult.

11. *Migrandum est.*] Ut vel ille me videat, vel ego illum : praesentem enim nunquam video ; forte & absentes mutuo vel occurreremus, vel videbimus. *Longius, &c.*] Neque enim tam prope videre scias est.

12. *Vicinus.*] In ipsi Novii ædibus

habitet oportet. *Inquilinus, &c.*], qui in conducta habitat domo. Concludit ergo ex absurdo & paradoxo : ut mutuo videamus, ideo convenimus : ut Novium videas, recedas ab illo, non accedas oportet : praesentem videbis nunquam, absens sapius. *Redd*

Ad Fescenniam. LXXXVIII.

NE gravis besterno fragres ; Fescennia, vino,
Pastillos Cosmi luxuriosa voras.

Ista linunt dentes, jentacula : sed nihil obstat,

Extremo ructus cum venit à barathro.

5 *Quid quod olet gravius mistum diapasmate virus,*

Atque

1. *Ne gravis.*] Vini usus Romanis feminis tam severe interdictus, ut vinum bibisse perinde esset, ac si in adulterio, aut gravi crimine deprehensa, capitali supplicio plectenda foret. Hinc oscula cognatorum, quibus viri mulierum abstinenciam explorabant. Hinc Fescennia ebria, quam vellet culpam velare, vinique odorem reprimere, voravit aromata, pastillos, &c. Sed Martialis non repressum fatorem, sed autem affirmat. *Rederunt.*

2. *Pastillos, &c.*] Trochiscos ex aromatis & pulvisculis odoratis à Cosmo myropola confectos. *lozenges* or *trochisks*. Sic Horat. Sat. 2. *Pastillos Ruffinus olet*, Gorgonius hircum : molles enim & effeminati iis utuntur. *Luxuriosa.*] Prodigia. Sobrii enim & frugales ab huiusmodi deliciis abhorrebant.

3. *Ista linunt, &c.*] Isti pastilli tibi jejuna sumpti. Non jentabant enim aut prandebant, nisi pueri, aut aegri & luxuriosi. *Red. Obstat.*] Alii obstant. scilicet pastilli.

4. *Extremo, &c.*] Oris fetorem forte emendant ; ructum ex imo ventriculo nequaquam. *Barathrum* proprie locus tanta altitudine depressus, ut aegre despiciere possis. hic pro imo Romacho :

5. *Diapasmate.*] Medicamento isto cui immiscerentur, odores, à *diapnosa* conspergo. E tuls autem & in pulverem redactis sicis aromatibus fiebant diapasmata, quibus etiam lecti geniales & discubitorii respergebantur, & qui ad cohibendos sudores in balneis corporibus inspergebantur. *Virus.*] Gravis anima, haustus gravis.

F 2

6. Dn-

*Atque duplex animæ longius exit odor?
Notas ergo nimis fraudes, deprensæque furta
Fam tollas, & sis ebria simpliciter.*

6. *Duplex, &c.*] Hæsterni vini & diapasmatis. Animam vocabant halitum: sic *fetere alicui animam* dicebant. Unde *bene*, vel *malè animati*, pro iis, quibus halitus fætebat, vel *benè olebat*. Titinnius in Fullonibus: *Interea fætida anima nasum oppugnat*. & de inferiore gutture Plautus Aulular. Scen. Postquam obson. &c. *Ne quid anima forte amittat dormiens*. Alludit ad gulam follis, qui in veteribus Glossis exponitur, *ῥύλακ* *ἡμίνε*, *ἀσπός*. Follex. Rigalt.

7. *Notas ergo, &c.*] Quum ars tua & fraus deprensæ sit, frustra voras pastillos, quibus non modo non tegis vinum, sed magis prodis. Itaque ne dissimula in posterum vinum haustum, & minus eris nocens. Nota artificia & flagitia Romanarum matronarum in tegendis sceleribus. *Raderus*.

8. *Sis ebria, &c.*] Vinum potius oleas, quam fœtorem spiritus, medicamentis sumptis augeas. Vide epigrammatum 42. lib. 3. vers. 3. & epigrammatum 7. lib. 6. vers. 4.

* Ad Alciuum. LXXXIX.

Alcime, quem raptum domino crescentibus annis
Labicana levi cesspite velat humus:
Accipe non Phario nutantia pondera saxo,
Quæ cineri vanus dat ruitura labor:

Sed

* MS. Bodl. Epitaphium Alcimi pueri. Epitaphium est ad sepulchrum Alcimi servi vel pueri Martialis, in ipso ætatis flore rapti, quem in agro Labicano sepeliera.

1. *Raptum domino.*] Puer hic videtur fuisse Martialis. *Crescentibus annis.*] Jam adolescentem.

2. *Labicana.*] In via Labicana, quæ à porta Esquilina ducit ad Labicum Italiæ pagum. De more hoc; nam sepulchra olim juxta vias publicas, ut prætereuntes monerent mortalitatis. *Levi cesspite, &c.*] Non magnifico tumulo. vel respicit precationis & inscriptionis formulam. S. T. T. L. hoc est, *Sis tibi terra levis*. Cui enim malè volebant, terram gravem & tumulum onerosum precabantur; quo anima,

quam sepulchro, una cum corpore condi credebant, depressa ad beatorum sedes, tardè aut ægrè devolaret; atque ægrè ultro citroque ad sepulchra commearet in solennibus funeris: ut contrà, cui benè volebant, tenuem & sine pondere terram precabantur. *Farnabius*.

3. *Non Phario, &c.*] Egyptio. Non obeliscos & pyramidas, non statuas quæ columnis è saxo Egyptio innixæ pendere & nutare videantur. vide epigramm. 1. Spect. vers. 11. Sunt qui legant, *Phario. Nutantia.*] Ob immensam altitudinem.

4. *Quæ cineri, &c.*] Consumet ferrum lapidemque vetustas, &c. Ovid. 4. de Ponto. & Juven. Sat. 10. *data sunt tibi quoque sata sepulchris*.

5. En-

5 *Sed fragiles buxos, & opacas palmitis umbras,*
Quæque virent lacrymis humida prata meis.
Accipe, care puer, nostri monumenta laboris:
Hic tibi perpetuo tempore vivet honor.
Cum mihi supremos Lachesis perneverit annos:
 10 *Non aliter cineres mando jacere meos.*

5. *Buxos, &c.*] Buxetum, hypampelon, viridarium: flores pratenses. tumulis namque moris erant virentes intertexarbores, *Spirantesque crocos & florum perpetuum Ver.* Ramiresius, non intelligit coronas ex foliis buxi & vitis, ut Raderus sentire videtur. Sepulchra enim designabantur in agris, & in fronte ponebatur scriptio, quæ contineret latitudinem & longitudinem soli sepulchro destinati, quod spatium soli sacrum erat. Et in hoc spatio erigebantur tumuli, obelisci, pyramides, &c. Alii arbores ponebant, quæ crescentes locum monumenti opacarent. Tum quia felicibus manibus perpetuas & virentes arbores conquire existimabant; ideo eligebant buxos, cupressos, laurus, quæ nunquam amittunt

folia; quod idem observabatur in floribus, quos etiam serebant juxta sepulchra.

6. *Humida, &c.*] Bodlejan. & Scriverius *reseda*, legunt.

7. *Laboris.*] In cippo excolendo, & hoc carmine. Non labores operis vult, ut Scalig. sed amoris. Poëtis enim amor est labor, ut Atticis *πῶς*, & laborare amare. ut Atticis *πῶς*, *μῶς*. vide sis Marcellum ad Horat. Od. 17. lib. 1. Sunt qui legant hic, *doloris*.

8. *Perpetuus honor.*] De perpetuo virore buxi & prati accipe.

9. *Lachesis, &c.*] E Parcis una, id est, ubi fata abolverint pensum vitæ mez. Pro *perneverit*, sunt qui legant *pervenerit*, sed minus apte.

Ad Cinnam. XC.

G*arris in aurem semper omnibus, Cinna;*
Garris & illud, teste quod licet turba.

Rides in aurem, quereris, arguis, ploras:

Cantas in aurem, judicas, taces, clamas.

5 *Adeone penitus sedit hic tibi morbus,*

Ut

1. *Garris in aurem.*] Cinnam caput, cui is federat morbus, ut semper in aurem proximo garriret & immurmuraret.

2. *Teste quod, &c.*] Quod audiente vulgo profari licet.

3. *Rides, quereris, &c.*] Studia populi in theatro vel circo videtur significare. Ibi enim modo ridebatur, modo plorabatur, clamabatur, damnaba-

tur, &c. pro cuiusque affectu & sensu. Hæc omnia quæ populus faciebat palam, Cinna clam, atque si haberet arcana, facitabat. *Raderus*.

5. *Sedit.*] Adeone fixum est & inveteratum stolidum hoc vitium. Sane morbum, quandoque Latini dicunt, pravam quandam & pertinacem alicujus rei affectationem, cujus rationem nullam repetire queas aliam, quam prop-

Ut sepe in aurem, Cinna, Cæsarem laudes?

pensionem ἀλογοί. *Her. Morbus.*] Vitium affectatæ taciturnitatis. Natum autem videtur hoc epigr. è JOE. Scauri quo Junium Orthonem Rhetorem tecto & suspicioso dicendi genere usum taxavit, iniquens, acta illum in aurem altè-

rius legere, quæ publica quidem sunt, vulgoque legi oportet. Raderus clancularie obtreccationis vitium innui vult.

6. *Cæsarem laudes?*] Cujus quidem laudibus nihil magis publicari debet.

Ad Bassam tribadem. XCI.

QUOD nunquam maribus junctam te, Bassa, videbam,
Quodque tibi mæchum fabula nulla dabat:

Omne sed officium circa te semper obibat

Turba tui sexus, non adeunte viro:

5 Esse videbaris, fateor, Lucretia nobis:

At tu (pro facinus!) Bassa, fututor eras.

Inter se geminos audes committere cummos,

Mentiturque virum prodigiosa Venas.

Comperita es dignum Thebano ænigmate monstrum:

10 Hic, abi vir non est, ut sit adulterium.

1. *Quod nunquam, &c.*] Bassam tribadem facere carpit confessione erroris sui, quod existimasset castissimam esse faminam, quia nunquam ad eam vir adiret; sed semper cum faminis esset: postea verò compertum est, tribadem esse. *Imprudens.*] Alii *cinthiam*.

2. *Fabula.*] Proprie fabula. Senec. *Controvers. vii. lib. ii. Duxi uxorem mature; semper dilexi; ad omnem me tutum fabulam prastiti.*

3. *Lucretia nobis.*] Casta, ut Lucretia absente viro.

6. *Fututor eras.*] *Tesbas*, id est opera uia. *Fututor.*] Est auxesis in nomine *fututor* adjuncto famina, quam fututricem par erat appellare; sed data hoc opera factum, ut turpitudinem ejus magis notaret. Estque hoc tribadibus peculiariter tributum à Martiale, ut de iis, *fututere* dici possit. *Ramires*.

9. *Dignum, &c.*] *Ænigma dignum Thebano monstro*, id est *Sphinge*. *Vel*, *Ænigma*, cui solvendo opus est *Oedipo Thebano*.

Ad Lælium. XCII.

CUM tua non edas, carpis mea carmina Læli:
Carpere vel noli nostra, vel ede tua.

Ad

2. *Ut vide tua.*] Ut sint quæ ego videmus carpiam, videbis si dolo esse mea-

2. *Ut vide tua.*] Ut sint quæ ego videmus carpiam, videbis si dolo esse mea-

1. *Carpere*

Ad Mamurianum. XCIII.

- S**æpe mihi queritur non siccis Cestus ocellis,
 Tangi se digito, Mamuriane, tuo.
 Non opus est digito: totum tibi Cestum habeto,
 Si deest nil aliud, Mamuriane, tibi.
 5 Sed si nec focus est, rudi nec sponda grabati,
 Nec curtus Chiones, Antiopeſſe calix:
 Cerea si pendet lumbis, & trita lacerna,
 Dimidiasque nates Gallica palla tegit.
 Paſceris & nigrae solo nidore culinae,
 10 Et bibis immundam cum cane pronus aquam:
 Non culum (neque enim est culus, qui non cacat olim);
 Sed fodiam digito, qui ſupereſt, oculum.
 Nec me zelotypum, nec dixeris eſſe malignum.
 Denique pædica, Mamuriane, ſur.

De

1. *Cestus ocellis.*] Acerbè invehitur in Mamurianum pauperem, qui puerum Cestum de ſuppro appellabat ſubinde. *Cestus.*] Puer Poëta.

2. *Digito tuo.*] Digito obſceno per obſcœna ipſum ad ſuprum pelliciente, & ſe paratum pædiconem oſtendente.

3. *Totum Cestum.*] Id eſt, non ſolum concedo, quod digito ſollicitas; ſed totum & integrum puerum.

5. *Sed ſi nec focus eſt.*] Eſt paraſceue ad epiphonema contentum ultimo verſu epigrammatis, & deſcribit ſummam Mamuriani egeſtatem. Tum focus ſignum erat locupletis domus, ut epigrammatum 47. lib. x. inter beatæ vitæ adjuncta, focum perennem enume- rat.

6. *Nec curius, &c.*] Si nec ad bibendum tibi ſit ruptus calix, vel quali utuntur Chione, Antiope, cæteræque meretrices etiam ad obſcœnas lotiones. lib. 2. epigr. 50.

7. *Cerea, &c.*] Decolor, non candida, à tritura flavescens: vel, ſebo & ſudore quaſi incerata. *Trita lacerna.*] Grut. ſcripta lacerna. I. Rutgerſ. ſcruta lacerna. propius MS. Bodlejan. ſtriſta lacerna. Sed retineamus, quæ edita eſt, probam & noſtro familiaritatem.

8. *Dimidiasque, &c.*] Οὐ γὰρ Κέλ- ται ἀπὲν ἡλίωνας οὐκ ἐξαιδίους φέρει (οὐ μίχρησ αἰδίου, καὶ γλυτῶν. Strabo.

11. *Neque, &c.*] Suprà verſ. 2. huic lectioni conſentiant MS. Bodlejanus, & P. Scriverii editio.

12. *Sed, &c.*] Conſuetæ res olim, in ira, in rixa, digito oculum eructe. *Qui ſupereſt, &c.*] Luſcum inſinuat Mamurianum & παρρησιάζει. vide lib. 3. epigr. 92. quæ minandi formula, *Oculos ego tibi effodiam*, Plauto ſolemnis.

14. *Denique, &c.*] Non egre ſerrem, Atqui ſi id faceres ſatur tamen. Catull. epigr. 21. unde deſumptum videtur hoc epigr.

F 4

I. Fa-

De Aquino. XCIV.

Fabricio junctus fido requiescit Aquinus,
 Qui prior Elysias gaudet adisse domos.
 Ara duplex primi testatur munera pili:
 Plus tamen est, titulo quod brevior legi.

5 Functus uterque sacro laudatæ foedere vitæ,
 Famaque quod raro novit, amicus erat.

1. *Fabricio Aquinus.*] Pœta laudat formam & æternam Aquini & Fabricii amicitiam, quæ non vivos tantum, sed mortuos etiam conjunxit. Tum quod rarum exemplum est, eundem ambos ordinem duxisse, inter quos tamen facillime existit simultas. *Ad.* De his Polybius.

2. *Qui prior, &c.*] Qui Aquinus lætior mortem obiit quod sibi superstes foret amicus. *Supra ep. 37. Adisse domos.*] Scrivestas, *Adisse.*

3. *Ara duplex, &c.*] Simul vel prope sepultis gemina excitata ara & inscripta, testatur fuisse eos *primipilares.*

4. *Plus, &c.*] Hoc tamen (quem

docet inscriptio) honore & ille major qui paucioribus inscribitur literis, fuisse & amicos. MSS. aliquot. *Inscriptum est titulo, quod brevior leges.* Bodl. *Inscriptum titulo quod brevior legi. Titulo brevior.*] Ramiresius vult esse ultima epigrammatis verba.

5. *Functus.*] Sunt qui legant *junctus.*

6. *Amicus erat.*] Sed Valerius hæc duo sunt quasi epitaphia, longiusculum videlicet unum hexastichum; alterum breviusculum, quod longior illo continetur, nempe postremum distichum, idque plus esse ait pœta, quanto plus laudis habet amicitia, quam primi pili titulus. *Musambert.*

Ad Æglen fellatricem. XCV.

Cantasti male, dum fututa es, Ægle.
 Jam cantas bene; basianda non es.

1. *Cantasti male, &c.*] Quæ olim male cantasti, dum, &c. jam diceris bene cantare ab iis qui te sub vocis spe-

cie ad fellandum vocant. Quia impuri oris *μύγξας.*

Ad * Helium. XCVI.

Quod clamas semper, quod agentibus obstrepis Heli,
 Non facis hoc gratis: accipis, ut taceas.

Ad

* Pessimam rabulam obstrepero clamore se aliorum actionibus ingerentem, ut quem propter imperitiam nemo adscivisset, propter importunitatem aliquis placaret, objecta trifauci

huic Cerbeto pretii offa ut taceret. potest & intelligi de prævaricatore ad tacendum corrupto, ex noto illo joco in Demosthenis argentanginam. vide Gelium lib. 9. cap. 11. & epigr. vii. l. viii

I. Mo.

Ad Scazontem, de fellatore. XCVII.

SI non molestum est, teque non piget, Scazon,
 Nostro, rogamus, pauca verba Materno
 Dicas in aurem, sic, ut audiat solus.
 Amator ille tristium lacernarum,
 5 Et baticatus, atque leucophæatus,
 Qui coccinatos non putat viros esse,
 Amethystinæque mulierum vocat vestes;
 Nativa laudat; habeat & licet semper
 Fuscus colores; Galbanos habet mores,
 10 Rogabit, unde suspicer virum mollem.
 Una lavamur: adspicit nihil sursum;
 Sed spectat oculis devorantibus draucos:

Nec

1. *Molestum est, &c.*] Tibi claudicanti. *Scazon.*] Alloquitur versum suum, qui cætera jambicus, nisi quod in quinta sede habet jambum, & in ultima jambum mutat Spondeo. Claudicare itaque videtur, unde & nomen à *κλαδω*.

2. *Materno.*] Amico, cui mittit hoc ep. vide lib. 10. epigr. 37. vel ipsi forte cinædo, cujus etsi hic eum nominasset, argutissime mox fingit sibi excidisse nomen. infra vers. 14.

3. *Dicas in aurem.*] Clam, valut mysterium Cereris: & lepide poeta jubet, ut in aurem dicat, quum ipse publico versu vulget per orbem.

4. *Amator, &c.*] Qui gestat laudatque pullas vestes. Reprehendit hic, tristium ille lacernarum amator, coccynas & amethystinas vestes, tanquam parum viriles; & galbinos mores, ut molles & effeminatos notat hic Marcialis. Lacernis ergo utebantur in bello, postea etiam domi; atque ex quandoque togæ superinjectæ, quandoque separatim sumptæ.

5. *Baticatus, &c.*] Ipse Hispano indutus colore, quem, juxta Boetium, rutilum & fuscum oves habent nati-

vum lib. 14. ep. 133. *Leucophæatus.*] Vestes indutus, coloris è λευκῷ albo & φαιῷ subnigro misti. gray.

6. *Qui coccinatos, &c.*] Qui vestibus usos coccinatos (Angl. scarlet.) putat esse molles & parum viros.

7. *Amethystinæque, &c.*] Dicitque purpureas seu violaceas, à colore lapidis Amethysti. epigr. 154. lib. 14. mulierum esse vestes, non virosum.

8. *Nativa laudat.*] Quæ non sunt artificio tinctæ, quales sunt vestes Bæticae, de quibus supra, vers. 4. Id Græcis αὐτῶν dicunt. Lipsius legit, *laudat. Habeat, &c.*] Etsi viriles gestet vestes, muliebres habet mores & molles.

9. *Galbanos, &c.*] Subalbos seu herbacei colores, χλωρὸς, à flore galbani ferulæ è Syria. vel molles instar Galbæ Imp. effeminati. Vide Turneb. lib. 17. cap. 8. Alii leg. *Galbinos.*

10. *Rogabit.*] Alii leg. *Rogabis.*

11. *Adspicit, &c.*] Despectat iniqua. ep. 64. lib. 11.

12. *Devorantibus draucos.*] Pascen-
 tibus se & delectantibus. epigr. 60. lib. 9. vers. 4. Vel hyperbolice dictum, id est, nimiam aviditatem præ se ferentibus.

Nec otiosis mentulas videt labris.

Quæris quis hic sit? excidit mihi nomen.

13. *Nec otiosis, &c.*] Labris undantibus & præ desiderio saliva fluentibus. Juv. Sat. 9. vers. 31. *spumante labello.*

14. *Excidit, &c.*] Argute fingit, vel se esse oblitum ejus nominis, quem tamen supra nominavit. *vel, sibi impru-*

denti excidisse in hoc epigr. nomen ipsius, si ve ille *Matermus* fuerit, si ve *Fuscus*, *Galba*, aut *Cinna*, quod intimabat in vocibus *Fuscinos*, *Galbanos*, seu *Coccinatos*. vide Lipf. l. i. epist. quæst. 5. luditque in ambiguitate *tr* *Excidit*.

Ad Nævolum Caussidicum. XCVIII.

Cum clamant omnes, loqueris tu, Nævole, semper,
Et te patronum, Caussidicumque putas.

Hæc ratione potest nemo non esse disertus.

Ecce, tacent omnes: Nævole, dic aliquid.

1. *Cum clamant, &c.*] Alia lect. *Dum cl. o. l. tu Næ. tantum.* vide ep. 38. lib. 6. *Iam clamor centumque Viri.*

4. *Dic aliquid.*] Qui te ostentare

soles, cæteris interstrependo, ac si haberes quod diceres: ecce, jam silentio facto, ostende quam disertus sis patronus. At nunc piscis & rana *Scirphia* es, nec gru quidem habes quod dicas.

Ad Flaccum. XCIX.

Litigat, & podagra Diodorus, Flacce, laborat;
Sed nil patrono porrigit; hæc chiragra est.

1. *Litigat, &c.*] Facetus lusus per correctionem, quod Diodorus quidam podagra laboraret, & litigans nil persolveret patrono: hunc non esse pedum morbum dicit poeta, sed manuum, quæ chiragra dicitur. Podagra detenti ut plurimum litigiosi, queruli, loquaces sunt, & quia pedibus uti non licet, lingua strenui sunt, mala multas

animo versantes.

2. *Chiragra est.*] Alii *cheragra*. ut constat versus, quod & fieri potest extrita alterutra diphthongi vocali. Jocatur autem avaritiam Diodori à *Chiragra*, quæ manus contrahit, prostratam, licet illi nec *justa chiragra* *Comendit articulos*. Horatius 2. libro *Sermonum*.

Ad Calenum avarum. C.

Non plenum modo vices habebas:
Sed tam prodigus, atque liberalis,

Et

1. *Non plenum, &c.*] Calenus cum mediocres opes haberet, minime prodigus in amicos existit; postquam ejus opes auctæ, nihil amplius amicis largiebatur, & ipse parcius vixit. optat illi poeta immensas opes, ut fame percat,

atque ita irridendo castigat avaritiam: *Crescit enim amor numerum quantum ipsa pecunia crescit. Et Quo. plus sunt pota, plus fœciuntur aquæ. Non amano viginti centena millia sceleridum, nocturne monetas 15625. lib. possidendas.*

4. *Cin-*

*Et tam lautus eras, Calene, ut omnes
Optarent tibi centies amici.*

5 *Audit vota Deus, precesque nostras;
Atque intra, puto, septimas Calendas
Mortis hoc tibi quattuor dederunt.
At tu sic quasi non foret relicta,
Sed raptum tibi centies, abisti*

10 *In tantam miser esuritionem;
Ut convivia sumptuosiora,
Toto quæ semel apparas in anno,
Nigræ fordibus explices monetæ;
Et septem veteres tui sodales*

15 *Constemus tibi plumbeæ selibræ.
Quid dignam meritis precemur istis?
Optamus tibi millies, Calene:
Hoc si contigerit, fame peribis.*

De

4. *Centies, &c.*] Nostra monetæ 28125. lib. seu florenorum 300000.

6. *Intra, &c.*] Intra septem menses.

7. *Mortis quattuor, &c.*] Hereditates ex 4. amicis inortuis.

8. *Quasi, &c.*] Quasi tibi ablata p̄rius & amissa fuissent 78125. lib. quam relicta & legata. Ramires. legit, *Sed partum.* ut lib. 10. epig. 47. non parat labore, sed relicta. nec persuadet.

10. *In tantum, &c.*] In avaritiam tam sordidam & famelicam.

12. *Semel, &c.*] Solis natalibus.

13. *Nigræ fordibus, &c.*] Ærea moneta seu plumbea, cujus contrēctatione fordent manus. simul & fordes Caleni taxat, qui ad 7. veteres amicos excipiendo non excedebat sumptum ejus summa quæ nigra varnit moneta, quod

& vilissimarum rerum pretium est, ut apparet ex adjuncta *selibra plumbea*. Nolebat enim aurum aut argentum in amicorum conviviis profundere.

14. *Et septem veteres, &c.*] Est Emphasis in numero, quod non ausus fuisset Musarum numerum implere, quemadmodum lautiores, qui etiam illum convivarum numerum superabant. Est etiam emphasis in verbo *veteres*, non enim erant sodales tantum inter se, sed omnes hujus avari. Est & in verbo *veteres*, quibus major habenda est reverentia. Ramires.

15. *Plumbeæ selibræ.*] Pessima moneta, id est, ænea monetæ duobus tetra-cis, vel etiam plumbeæ; namque & quadrantes plumbei Romanis quondam in usu.

17. *Millies, &c.*] Millies centena millia H. S. id est, 781250. lib.

I. Man-

De Afra vetula. CI.

MAmmas, atque tatas habet Afra: sed ipsa tatarum
Dici & mammarum maxima mamma potest.

1. *Mammas, &c.*] Puella sibi visa, quod viverent pater & mater cum nutritiis, quos etiam patres & matres (pro more) appellabat. vel quo junior videri possit, seniores se, interdum co-

vas, imo & juniores salutavit appellavitque mammarum & tatarum, patrum scilicet matrumque prænominibus, cum ipsa jam vetula esset, ipsorumque abaviam videri posset.

De Demetrio. CII.

Illa manus quondam studiorum fida meorum,
Et felix domino, notaque Cæsaribus,
Destituit primos virides Demetrius annos:
Quarta tribus lustris addita messis erat.
5 Ne tamen ad Stygias famulus descenderet umbras,
Uneret implicitum cum scelerata lues,
Cavimus; & domini jus omne remisimus agro:
Munere dignus erat convaluisse meo.
Sensit deficiens sua præmia, meque patronum
10 Dixit, ad infernas liber iturus aquas.

Ad

1. *Illam manus, &c.*] Deslet immaturam Demetrii famuli amanuensis mortem, & simul ætatem ejus, & narrationem de data libertate apponit. *Manus* hic ponitur pro servo amanuensi, cujus characteres, quibus depingebat Martialis epigrammata, placebant Cæsaribus, ad quos illa mittebantur. *Ramires*.

2. *Domino, notaque.*] Mihi domino ejus. vel, ipsi Demetrio felix, ut quæ exscribendo mea carmina sibi laudem & notitiam apud Cæs. consecuta sit. *Cæsaribus.*] Tito & Domitiano.

3. *Destituit, &c.*] Obiit florenti jam ætate & viridi. *Virides.*] Gruterus legit, *viridis*. nam dicit, si virides retinuerimus, concurrent duo epitheta.

4. *Quarta tribus.*] Novemdecim natus annos. *Lustris.*] Lustrum, quinquennium est. & *messis quarta*, est quartus annus.

5. *Ne tamen, &c.*] Ne tamen non liber moreretur, cavimus *we provided*.

6. *Præter lues.*] Febris quæ *πυρε*, sive illa fuerit mentagra, quæ supra epigr. 79.

7. *Cavimus.*] Providimus, cautionem de libertate dedimus.

9. *Sensit, &c.*] Moriens agnovit beneficium meum, quo eum ex merito suo liberum esse pronunciaveram. *Patronum, &c.*] Sic enim liberti eum, à quo manumissi sunt, appellare soliti.

10. *Liber.*] Maluisset opinor servire apud superiores, quam liber ire ad inferos. *Rad.*

I. Qui

Ad Lycorim. CIII.

QUæ pinxit Venerem tuam, Lycori,
Blanditus, puto; pictor est Minerva.

1. *Qui pinxit, &c.*] Pictor qui pinxit Venerem tuam Lycori blanditus est Minervæ, Veneris quondam de pulchritudine æmulæ, adeo deformem pinxit. Tum sciendum Lycorim lupam fuisse: luparum antistitem Venerem,

nemo ignorat. vel, puto, id est, ut videtur; pictor est Minervæ, cui similior imago tua Lycori quam Veneri. Pictores insuper in Minervæ clientela sunt. hinc acumen epigrammatum 41. lib. 5.

Ad Scævola. CIV.

SI dederint superi decies mihi millia centum;
Dicebas nondum, Scævola, factus eques:
Qualiter ô vivam, quam large, quamque beate!
Riserunt faciles & tribuere dei.

5 Sordidior multo post hoc toga; penula pejor:

Calceus est sarta terque quaterque cute:
Deque decem plures semper servantur olivæ;

Explicat & cœnas unica mensa duas:
Et Veientani bibitur fœx crassa rubelli;

Asse

1. *Si dederint, &c.*] Ejusdem argumenti est hoc cum epig. C. quod vide.

2. *Factus eques.*] Alii, *nondum iustus*, id est, non plenum & justum assequutus censum equitis, qui quadringenta sesteri. id est, nostræ moneræ. 3125. lib. Quare cui aliquid ex ea summa deerat, non erat iustus eques, quia omnibus equitum privilegiis uti non poterat, quorum non erat sedere in quatuordecim ordinibus, lege Roscia. vide lib. 1v. epigr. 67.

4. *Faciles, &c.*] Ofaciles dare præva deos! Rîsus etiam in Diis benignitatis & concessionis signum. Sic lib. 11. epigr. vii. de Roma: *Risisti; licet ergo nec vetamur.* Rîsu enim quis videtur æmovere. ut & lib. 6. epigr. 82. *Ramiref.*

5. *Sordidior multo.*] Primum argumentum ἀνισόδοξος à vestium sor-

dibus, & vilitate: ut ergò μικρολόγους vestes sordidæ & πυκνῶς: lautorum contrā, nitidæ & puræ, Græcis καθαῖραι. Herald.

7. *Deque Explicat, &c.*] E 10. olivis major pars reservatur in proximam cœnam. Quod ergo est hominis fœdissimè μικρολόγους, qualem describit etiam Juvenal. Sat. xiv. vers. 129.

Hæsternum solitus medio servare minutal

Septembri.

Spartianus in Did. Juliano: *Nam In-
vianus tanta parsimonia fuisse perhibetur,
ut per triduum porcellam, per triduum le-
porem divideret, &c.* Id est, ut unica
mensa tres pene cœnas explicaret, ut
loquitur Martialis.

9. *Veientani, &c.*] Fæculentum & turbidum vinum à Veientibus in Italia.

19. *Asse*

10 *Asse cicer tepidum constat, & asse Venus.*

In jus, ô fallax atque inficiator, eamus:

Aut vive, aut decies, Scævola, redde Deis.

10. *Asse Venus.*] Illi plebeja contento. lib. 2. epigr. 53. *Si plebeia Vestis gemino tibi vincitur asse.*

11. *In jus.*] E formula vocandi in jus. *Fallax atque.*] Qui vovisti telaute victurum si, &c. *Inficiator, eamus.*] Qui sordide vivendo non agnoscit se ex vo-

to accepisse quod accepit. *Inficiator* ergo dicitur, qui reapse & opere negat, se quid consecutum esse.

12. *Vive, &c.*] Laute, genialiter. vide epigr. 16. supra vers. 4. *Redde Deis.*] Quando iis non uteris. vel, ut liberius vivas, quod prius fecisti.

De spectaculo. CV.

Pisto quod juga delicata collo
Pardus sustinet, improbæque tigres

Indulgent patientiam flagello:

Mordent aurea quod lupata cervi,

5 *Quod frænis Libyci domantur ursi,*

Et

1. *Pisto, &c.*] Pardi enim & pantheræ variegati & maculosi. *Delicata, &c.*] Mollia, purpurea, serica, ut mox vers. 8.

2. *Improbæque.*] Feroces, rabida. vel, quod nemini probabile erat passuras tigres. Quicquid ergo nimium est, & modum normamque excedit, *Improbum*, Latinis dicitur: sic *improbus labor* Virgilio, nimis magnus & immodicus. Suetonius *improbis natum hominem* dixit, qui proceræ staturæ fuit & justam excedentis. sic *improbiora labra*, Velio Grammatico, sunt enormia & ultra justum modum protensa. sic *improbis color*, pro purpureo, utpote qui excellit & eminet, & super cæteros omnes colores vividus & fulgens, & quasi superbus & cæteros colores infra se positos prægravans: sic *improbæ tegmina pedum*, Valerio Flacco, de calceis purpureis. Hinc conjice quid per *improbos tigres* intelligat, feritate sc. & sævitia excellentes. *Salmassius. Tigres.*] Vide ep. 18. lib. spect.

3. *Indulgent, &c.*] Patiuntur flagra. Ramiresius, sic hunc locum accipit:

Indulgere, dicit, est dare vel facere aliquid tua voluntate, quod alias poteras negare si velles: sic hæc tigres quum possent in flagellatores insurgere & flagella non pati; sua voluntate & reverentia Cæsariani Numinis, eam patientiam indulgebant flagello, quod postea dicit Poëta:

Quis spectacula non putet Deorum?
Et paulo post:

*Hæc clementia non paratur arte:
Sed norunt cui servant leones.*

4. *Lupata.*] Lupata sunt asperrimi freni genus, à lupinis dentibus dicta, qui inæquales sunt, & eo morsus eorum acerrimus. *Rad.*

5. *Quod frænis Libyci domantur ursi.*] Hunc versum Lipsius de leonibus curruj junctis interpretari debere pertendit, quia nullum esset miraculum de ursi, qui mites & dociles ad magis miranda. aliter sensisset, si totum epigramma legisset aut saltem attendisset. Non magnum aut mirandum spectaculum esse, ait poëta, pardos videre jugo subditos & currum trahentes, tigres pariter, &c. hæc omnia inquam, minora

- Et quantum Calydon tulisse fertur,
Paret purpureis aper capistris:
Turpes effeda quod trahunt bisontes,
Et molles dare iussa quod choreas*
- 10 *Nigro bellua nil negat magistro;
Quis spectacula non putet deorum?
Hæc transit tamen; ut minora, quisquis
Venatus humiles videt leonum,
Quos velox leporum timor fatigat.*
- 15 *Dimittunt, repetunt, amantque captos,
Et securior est in ore præda;
Laxos cui dare, perviosque rictus
Gaudent, & timidos tenere dentes;
Mollem frangere dum pudet rapinam:*
- 20 *Stratis cum modo venerint iuvenis.*

Hæc

nostra & protritiora esse, quam ut spectatorem morari possint, aut stupore defigere:

*Hæc transit tamen ut minora quisquis
Venatus humiles videt leonum, &c.*

Ut in sequentibus videre est: quis jam ex istis dicere possit Libyos urfos, leones esse; imo quis non contrarium asserat? hoc spectaculum leonum lepores venantium, & illæsos dimittentium, adeo magnam miramque rem videri vult, ut in comparatione nihil sint ceterarum omnium ferarum manifestius miracula. *Salmastus*. Vide *Lipsium Elect.* 2. cap. 4. contendentem leones à Romanis tum rudibus, obvia potaque voce dictos fuisse *Libyos Ursos*: ut & elephantem, bovem *Lucan*; *Struthionem*, *passerem marinum*. contra quem ex *Plinii* autoritate, lib. 8. cap. 36. & 38. docte differentem, cum alii plurimi autores, tum hic facit locus, ubi inductione cæterarum ferarum, inter quos & urforum, ascenditur distincte ad leones.

6. *Quantum Calydon, &c.*] *Calydon* urbs *Ætoliz*, quæ aluit aprum illum vastatorem à *Meleagro* & *Atalanta* cæsum. Vide ep. 15. lib. spect. vers. 1.

7. *Purpureis aper.*] *Supra* vers. 2. *Capistrum*, vinculum est, quod mulis, bobus, aliisque jumentis adhibetur, ne fugiant, & quod circa os involvitur, ne gramen carpant.

8. *Effeda, &c.*] *Currus Britannicos*. *Bison*, fera, cervi figura.

9. *Molles, &c.*] *Quod Elephanta* saltans, paret rectori suo ex *Æthiopia*. epigr. 77. lib. 6. & vide *Ælian*. lib. 2. cap. x1. *Plin*. lib. 8. cap. 2.

11. *Deorum.*] *Cæsarum*, quibus ferre non minus parent, quam ipsis *Diis*. sic *Mart*. lib. spect. epigr. 17. de *Elephante*:

Crede mihi numen, sentit & ille tuum.

12. *Hæc transit, &c.*] *Hæc tamen omnia superat leporum lusus per rictus leonum.*

14. *Quos velox, &c.*] *Supra* epigr. 7. 15. 23. 45. 49. 52. 61.

21. *Hæc*

*Hæc clementia non paratur arte,
Sed norunt cui serviant leones.*

21. *Hæc clementia.* Totius epigrammatis cum epiphonemate conclusio, quæ leonum in lepores clementiam divinitati Cæsaris adscribit, cujus numen sentiant leones, eique ad nutum serviant. *Rader.* Vide argumentum huius epigr. supra ep. 15. huius lib. & ep. 17. lib. spect.

Ad Ovidium. CVI.

IN Nomentanis, Ovidi, quod nascitur agris,
Accepit quoties tempora longa merum,
Exiit annosa mores nomenque senecta:
Et, quicquid voluit, testa vocatur anus.

1. *Ovidi.*] Vinum hic Nomentanum, cujus esset ingenii & naturæ doctet. Recens ingratum; vetustate tamen ad perfectam cocturam adduci, & certare posse cum generosissimis. Quinte Ovidi. ad quem alibi sæpe. *Quod nascitur, &c.*] Vinum ex agro meo Nomentano, ubi vetustate decoctum maturuerit, videri potest exuisse nomen patrum (recens enim vinum Nomentanum audiebat durum & insuave) atque naturam austeram, cum vinis vel

optimis contendere, & Optimianum dici, vel Falernum vel aliud quodcunque addito amphoræ titulo commendatur.

3. *Mores.*] Asperitatem & ingratum saporem. *Nomen.*] Nempe cuiusvis generosissimi vini nomine, vinum illud indigitari posse, ut vel Falernum voces, vel Calenum, vel Massicum, &c. Nullo enim deterius esse. *Musamb.*

4. *Anus.*] Metonym. cadus seu amphora vetusta. vide supra epig. 40. § f. 1.

Ad Rufum. CVII.

INterponis aquam subinde, Rufe,
Et si cogeris à sodale, raram
Diluts bibis unciam Falerni.
Numquid pollicita est tibi beatam

Noctem

1. *Interponis, &c.*] Deridet Rufum, frustra expectantem Næviam. *Interponis aquam.*] Sic ille nequam paralyticus apud Petronium: *Hausi, inquit, parcius merum, &c.* Ebrii sc. in Venerem seniores. Parce bibebat Rufus idque dilutum. unde conciens Poëta expectasse illum amicam, atque adeo veritum ne immodico Lyæi vento, extingueretur Veneris ignis; quarrit an Næviam (quæ illi semper in ore, supra epi-

grammatuza 69.) noctem promississet; ex suspiriis allius & silentio negasse autumans, ad largiorem potationem invitat: utpote majora pocula & merum quæ curas dissipet repulsæque molestiam obruat. ex præcepto Ovidii 2. Remed. *plurima sumas, Ut stupeant multo corda soluta mero.*

3. *Unciam, &c.*] Duodecimam partem sextarii, supra 28. vers. 2.

5. Sa-

- 5 *Noctem Navia, sobriasque maris
Certa nequitias fututionis?
Suffiras, retices, gemit : negavit.
Crebro ergo bibas licet trientes,
Et durum jugules mero pudorem.*
10 *Quid parcas tibi, Rufe? dormiendum est.*

5. *Sobriasque, &c.*] *Lenis alit flammis.*

7. *Negavit.*] Alii leg. *negabit*, minus apte.

8. *Trientes.*] Triens est tertia sextarii pars, quatuor cyathos seu uncias continens.

9. *Pudorem.*] Alii *dolorem*. vincas scilicet desiderium, molestiam & tristitiam contrariam ex repulsa, vino.

10. *Dormiendum est.*] Tibi soli cubandum in vacuo toro. fume itaque somni poculum postquam amica non veniet. supra epigr. 72.

Ad Lucium Julium. CVIII.

- S* Ape mihi dicis, Luci clarissime Juli,
Scribe aliquid magnum : desidiosus homo es.
Ocia da nobis : sed qualia fecerat olim
Mæcenæ Flacco, Virgilioque suo :
5 *Condere victuras tentem per secula curas,
Et nomen flammis eripuisse meum.*
*In steriles campos nolunt iuga ferre juvenci :
Pingue solum lassat, sed juvat ipse labor.*

Ad

1. *Clarissime Iuli.*] Mss. omnes leg. *clarissime*.

2. *Magnum, &c.*] Respondet L. Julio amico suadenti, ut aliquod magnum opus scriberet, epopeiam scilicet, vel Lyrica & Dithyrambica, ut Virgil. & Horatius scripserunt. Respondet se otia desiderare, & liberalitatem Mæcenatis. *Magnum.*] Epicum & perpetuum carmen.

3. *Ocia qualia, &c.*] Ad Virgilium respicit Eclog. I. *O Melibæe Dens nobis hæc otia fecit.* Per *finem* ergo & intelligit, agros & pecunias, quo Musis vacet. non de lodece paranda sollicitus :

4. *Mæcenæ, &c.*] Locupletavit Clinius Mæcenæ Virgilium, Horatium, &c.

5. *Curas.*] Carmina. Alii leg. *Charitas*.

6. *Flammis, &c.*] Ut ultra rogos & cineres super sit.

7. *In steriles, &c.*] Musæ non libenter arant litus, non amant studia, *Pramia si tollas.*

8. *Pingue, &c.*] Opimum quidem solum versare fatigat agricolam, sed amplissima segetis spes alit. non minus magni operis Poëtam, fructus & præmii spes.

Ad Gallum. CIX.

Est tibi, sitque precor, multos crescatque per annos
Pulchra quidem, verum Transiberina domus.

At mea Vipsanas spectant cœnatula laurus;
Factus in hac ego sum jam regione senex.

5 Migrandum est, ut mane domi te, Galle, salutem:
Es tanti, vel si longius illa foret.

Sed tibi non multum est, unum si præsto togatum:

Multum est, hunc unum si mihi, Galle, nego.

Ipse salutabo decima vel serius hora:

10 Mane tibi pro me dicat AVERE liber.

1. *Est tibi.*] Excusat se Gallo, quod non mane ad eum salutandum eat; & dicit librum quem mittit, vicariam operam præstaturum, seque venturum ad cœnam: causatur autem domum distantiam. *Ramires.* Geminum huic erat. 72. epigr. supra. *Sitque precor.*] Alludit ad priscam formulam: *Quod felix sanctumque sit.*

2. *Transiberina.*] Regio parum amœna, ubi fex populi, Judæique ferè stabulabant, & quasi separata à corpore civitatis. *Rad.*

3. *Mea Vipsanas, &c.*] Scalas habitotribus, in cœnaculo prope porticum M. Vipsani Agrippæ lauris opacam. Tota ergo superior pars ubi cœnabatur, cœnaculum usque ad scandulas appellabatur, quæ plerumque pauperibus locabatur inquilinis. Tum nisi alta fuissent, Martialis inde Vipsanam porticum spe-

care non potuisset. *Rad.* Turn. lib. 4. cap. xi.

6. *Es tanti, &c.*] Et ejus quidem præstis ac meriti es, ut tibi hoc officium præstem, etiamsi ulterius sit migrandum.

7. *Tibi non, &c.*] Non multum tibi erit honoris ex me unico cliente, multis qui te comitantur addito: multum mihi hæc qualiacunque scribenti detere-retur oculi, si salutandi officio vacarem. supra epigr. 71. v. 11. & epigr. 25. l. 11.

8. *Nego.*] Te prosequendo me ipsum negligo, otium scribendi amitto.

9. *Ipse salutabo.*] Ipse te veniam salutatum inter cœnandum, vel à corna; interim pro me salutatorem matutinum capias hunc libellum. *Decima.*] Quæ tertia est ante noctem, hora cœnæ.

10. *Avere.*] Vox solennis matutinæ salutationis.

* De Catella Publii. CX.

Issa est passere nequior Catulli.

Issa est purior osculo columbæ.

* *Epictura ejusdem.*

1. *Issa est.*] Laudat Catellam Publii, tamque artificiose depingit Musæ penicillo; ut hanc catellam, vix Publii, pictaque veriorem pulchrioremque judicem; & cum Catulli passere, & stellæ columba, hoc epigramma, qua

argutia, qua suavitate & venustate contendi potest. *Rad.* Nomen catellæ Publii. *Passere Catulli.*] Lesbiz pass. cujus nequitiam & moxtem canit Catullus, *Nequior.*] Lascivior.

2. *Purior osculo.*] Ramiresius artificium Poëtæ in hoc subolet, quod voluerit

Issa

- Iffa est blandior omnibus puellis.*
Iffa est carior Indicis lapillis.
 5 *Iffa est deliciæ catella Publi.*
Hanc tu, si queritur, loqui putabis.
Sentit tristitiamque gaudiumque.
Collo nixa cubat, capitque somnos,
Ut suspiria nulla sentiantur.
 10 *Et desiderio coacta ventris,*
Gutta pallia non fefellit ulla:
Sed blando pede suscitât, toroque
Deponi rogat, & monet levâri.
Castæ tantus inest pudor catellæ:
 15 *Ignorat Venerem: nec invenimus*
Dignum tam tenera virum puella.
Hanc ne lux rapiat suprema totam,
Picta Publius exprimit tabella,
In qua tam similem videbis Iffam,
 20 *Ut sit tam similis sibi nec ipsa.*
Iffam demique pone cum tabella:
Aut utramque putabis esse veram,
Aut utramque putabis esse pictam.

Ad

luerit insinuare, purius esse hoc Epigramma, Stellæ poematio, quæ puellam depingebat.

7. *Sentit, &c.*] Sentit hos affectus in Domino, atque illi tristi condolet, hilari lasciva congratulatur.

8. *Collo nixa, &c.*] Collo Domini seu gremio innixa dormit. Fr. Modius legit ex codice Weidneri *nixa*. epist. 33.

9. *Suspiria, &c.*] Respirationes, quæ si crassiores sunt & vehementiores, ronchi appellantur.

10. *Ventris.*] Ejiciendi.

11. *Gutta.*] Præstitit munditiem le-

cto, neque ejus contaminavit stragula. *Pallia.*] Pallium hoc loco, tori & lecti operimentum esse contendit Radus. Sed Brodus dicit, quod Romani hæc in lecto induebant.

13. *Levari.*] Alvi seu vesicæ onere lev. Alii legunt *Deponi monet & rogat levâri.*

16. *Virum puella.*] Catachresis.

17. *Hanc ne lux, &c.*] Ut mortuæ superfit memoria, curavit Publius illam pingi.

20. *Ipsa.*] Fr. Modius ex ejusdem Weidneri libro reponit, *Iffa*. Ja. Rutgersius, lib. 6. var. lect. cap. 11.

Ad Velocem. CXI.

Scribere me quereris, Velox, epigrammata longa.
Ipse nihil scribis : tu breviora facis.

1. *Scribere, &c.*] Evirtutibus epigrammatum altera est Brevitas. hanc in Martiale esse essent qui carperent, respondet nescio cui Veloci Poëta, breviora scribi possunt, quam nulla.

2. *Breviora.*] Quæ enim breviora scribi possunt, quam nulla.

Ad Regulum. CXII.

Cum tibi sit sophiæ par fama, & cura Deorum,
Ingenio pietas nec minor ipsa tuo:
Ignorat meritis dare munera, qui tibi librum,
Et qui miratur, Regule, thura dari.

1. *Cum tibi, &c.*] Mittebat Martialis Epigrammatum librum ad Regulum & simul thuris forte libellam. posset quis dona mirari tam humilia, tam opulento viro. Excusat Martialis munusculum tenuitatem, eorundem significatione: liber namque sapientiæ studio mitti debet, thus verè pio & Deos colenti, quibus sæpe thure faciendum est. Cum ergo Regulus sapientiæ fama & pietatis opinione clarus esset, conveniens fuit hæc munera ea mitti. *Ramir.*

Ne ergo munera mittas supervacanea, ut foemina arma, rustico libros, &c. præcipit Seneca. Hic Poëta (missis ad Regul. epigrammaton libro & thuris forte libra) muneribus pompam addit convenientia munerum cum ejus cui dantur eruditione & pietate. sed de hoc Regulo vide Plin. epist. ultima lib. 2. & lib. 6. epist. 2. Scriber. sic legit, *par cura & fama laborum.*

2. *Tuo.*] Pro tuo, præstat legere suo, quod in Palat. & Britan.

In Priscum. CXIII.

Cum te non nossem, dominum regemque vocabam:
Cum bene te novi, jam mihi Priscus eris.

Ad

1. *Cum te non, &c.*] Urbana cujusdam Prisci reprehensio est, & correctio Poëta, qui errore & ignorantia sordium hujus hominis, quum eum non novisset, dominum honoris causa regemque vocabat. At verò postquam bene novit, suo nomine vocabat. Scribit enim Seneca solitos fuisse priscos, quoties homini ignoto occurrerent,

eum dominum aut regem appellare. *Ramir. Merula.* Te prius mihi non notum pro munifico patrono & claro viro honorifice salutabam : postquam vero mihi innotueris, familiarius te appello & mero nomine saluto. epigr. 68. lib. 2.

2. *Iam mihi Priscus eris.*] Innuens sc. honorabilius nomen eum amisisse, posteaquam cognitus fuit.

1. *Quæ-*

Ad Lectorem. CXIV.

QUaecunque lusi juvenis & puer quondam,
 Apinasque nostras, quas nec ipse jam novi;
 Male collocare si bonas voles horas,
 Et invidebis ocio tuo lector:.

5 *A Valeriano Pollio petes Quinto,*
Per quem perire non licet meis nugis.

1. *Quaecunque, &c.*] Juvenilia sua, ubi venalia sint, docet. Epigrammata quæ mihi olim puero exciderunt, venalia sunt apud Q. Poll. Valer.

2. *Apinasque, &c.*] Nugamenta carminum. Apinas autem ut & Tricas Apuliz oppidula fuisse vilia, scribit Plinius lib. 3. cap. 11. à Diomede tantam per ignominiam eversa, ut in proverbii ludibrium abierint. Cum vero Græce dicantur ἀφάραι. unde & *Affania*,

cur non ab ἀφάραι ducamus, ut & Tricas à τείρας?

3. *Male collocare, &c.*] Modesta extenuatio: Occupato enim & gravi lectore indignas fatetur. nec tamen abjicit adeo ut leginolit, dum Bibliopolam exprimit.

4. *Et invidebis, &c.*] Nec fines ocium abire sine malo.

6. *Perire, &c.*] Exscribi enim facit, venditque.

Ad Faustinum. CXV.

HOs tibi vicinos, Faustine, Telesphorus hortos
 Fœnius, & breve rus, udaeque prata tenet.
 Condidit hic natæ cineres, nomenque sacravit,

Quod legis Antullæ, dignior ipse legi.

5 *Et Stygiæ æquum fuerat patrem ipse sub umbras:*
Sed quia non licuit; vivit, ut ossa colat.

1. *Hos tibi, &c.*] Epitaphium Antullæ puellæ, immaturo fato raptæ. Faustine, Telesphorus Fœnius vicinus tuus (forte in agro Tiburtino. vide epigr. 37. lib. 4.) Diis manibus filiz suæ Antullæ, immatura morte præreptæ, consecravit hunc agellum in quo cineres & ossa filiz condidit.

3. *Nomenque sacravit.*] Quia sepulchra sacra erant. Tum indicem ac titulum sepulchro addebant D. M. S. *Diis Manibus sacrum.* Addebant etiam nomen sepulti.

4. *Dignior ipse legi.*] Turbato mortalitatis ordine & fati male judicantibus titulum filiz pater tumulo in-

scripsit, quod officium ex naturæ ordine patri præstitisse filiam æquius fuerat.

5. *Umbras.*] In Anglicano esse testatur Junius, pater iret ut umbras. Quid si, iret ad umbras. Ja. Rutgerius, *Ad Stygiæ æquum fuerat pater isset ut umbras.* P. Scriv. Scaligerum secutus, *Et Stygiæ æquus fuerat pater ire sub umbras.* ut sit Hellenismus, πῦρ δὲ καὶ ἡ ἑρπύς. & ita disertè optimus Palat. hoc est, ferens nomen patris filia adhuc superstiti. Et pro *vivit*, Palat. *videt*. imprecatur enim vitam longam, ut agrum colens, subinde impingat in ossa filiz. *Gruter.*

G 3

1. *Quæ-*

In Procillum. CXVI.

QUadam me cupit, invidet Procille,
 Toto candidior puella cygno,
 Argento, nive, lilio, ligustro:
 Jam suspendia sæva cogitabis:
 5 Sed quandam volo nocte nigriorem,
 Formica, pice, graculo, cicada,
 Si novi bene te, Procille, vives.

1. *Quadam, &c.*] Irridet Procillum quemdam invidum, quum dicat se cupi à puella candidissima, sed amare aliam nigerriam. Audito illo priori, summam capiebat Procillus molestiam; ita ut præ mærore se esset suspensurus; audito verò posteriori respicit. Procilli invidiam ludificatus, candido eum lætoque nuncio usque ad suspendium contristat, nigro

mox tristisque reficit & à suspendio revocat.

2. *Toto.*] Alii *loto*.

3. *Ligustro.*] Ligustri floribus.

4. *Iam suspendia sæva.*] Transpositus hic versus. qui in vulgatis lib. sextus est, in locum quarti, concinnior est. *Cogitabis.*] Alii *cogitabas*. Hinc colligere licet, *suspendia* esse invidorum.

7. *Vives.*] Alii *vivis*.

* De Antulla. CXVII.

HOC nemus æterno cinerum sacravit honore
 Fœnius, & culti jugera pauca soli.
 Hoc tegitur cito rapta suis Antulla sepulchro:
 Hos erit Antullæ mistus uterque parens.
 5 Si cupit hunc aliquis, moneo, ne speret agellum:
 Perpetuo dominis serviet iste suis.

In

* MS. Bodl. Epitaphium Antulla.

1. *Hoc.*] Ejusdem argumenti cum epigr. CXV. Est enim Antullæ Epitaphium, unaque parentum, quem morem & hodie familiæ servant, ut commune conditorium curent. *Nemus æterno cinerum.*] Agellum cum luo qui religionis causâ sepulchris additus. *Sacravit, &c.*] Palat. honori. In usum & honorem sepulchri in æternum sacri.

3. *Citorapta.*] Decedunt ævi maturi, rapiuntur immaturi.

4. *Hoc erit, &c.*] Eodem monimento condebantur è more, sanguine propinqui, conjuges, amici, &c.

5. *Si cupit, &c.*] Ne alienetur hic agellus. H. EXT. N. S. *heredes externos ne sequatur.* Factus enim est religiosus, & ideo extrâ hominum commercium.

6. *Perpetuo, &c.*] In æternum sacrabitur in usum familiaris sepulchre

1. *Occur-*

In Luperum. CXVIII.

- O**ccurris quoties, Luperce, nobis:
 Vis mittam puerum, subinde dicis,
 Cui tradas epigrammaton libellum,
 Lectum quem tibi protinus remittam?
 5 Non est, quod puerum, Luperce, vexes:
 Longum est, si velit ad Pyrum venire,
 Et scalis habito tribus, sed altis.
 Quod quæris, propius petas licebit:
 Argi nempe soles subire letum.
 10 Contra Cæsaris est forum taberna,
 Scriptis postibus hinc & inde totis,
 Omnes ut cito perlegas Poëtas.
 Illinc me pete; ne roges Atrectum:
 Hoc nomen dominus gerit tabernæ.
 15 De primo dabit, alterove nido
 Rasum pumice, purpuraque cultum

Dena-

1. *Occurris, &c.*] Luperus quidam avarus & sordidus, subinde Martialem interrogabat, An veller mitti ad se puerum, cui traderet libellum Epigrammaton mutuo, quem lectum remitteret statim. Excusat Martialis longum intervallum à Luperi ad suam domum, & indicat ubi hi libelli sunt venales.

3. *Tradas, &c.*] Mutuo.

6. *Pyrum venire.*] Alii regionem urbis esse volunt, alii insigne ædium, alii leg. *ad pilam.* ut ep. 23. lib. 5.

7. *Scalis, &c.*] In coenaculo ferè ultimo, vel tertio tabulato sub regulis: ut supra ep. 109. vers. 2.

9. *Argi nempe, &c.*] *Tmesis*, Argiletum. supra ep. 4. vers. 1. ab argilla, vel Argi letho, qui ibi ab Euandro cæsus fertur.

10. *Contra Cæsaris, &c.*] E regione fori Julii est taberna bibliopolæ.

11. *Scriptis postibus.*] Postes, columnæ, pilæ bibliopolarum inscripta gerebant nomina librorum venalium.

13. *Ne roges Atrectum.*] Ne sit opus quærere quis meos libros habeat venales, Atrectus vocatur bibliopola. alii legi volunt, *me. poscas Atrectum.* id est, ab Atrecto. MSS. Gruteri nec roges.

15. *De primo.*] De summo forulo, capsa, seu armario. in primis autem vel summis nidis optimi recondebantur libri: in imis seu ultimis, libri parvæ æstimationis.

16. *Rasum pumice.*] Ut poliverint frontes librorum, voluminaque ornarent purpura & umbilicis, supra epigramm. 67. vers. 12.

Denariis tibi quinque Martialem.

Tanti non es, ais? sapis Luperce.

17. *Denariis, &c.*] Quibus fere æquivalent 40. è nostris. Sed denarius erat duplex. vetus, qui 8. den. ob. c. novus, qui 7. den. ob.

18. *Sapii Luperce.*] Ironice collaudat hominis sordes, cui pro vilis habetur ingenium & labor Poëtz.

Ad Cæcilianum. CXIX.

C*ui legisse satis non est epigrammata centum,
Nil illi satis est, Cæciliane, mali.*

1. *Cui legisse, &c.*] Concludit librum, & simul excusat ejus longitudinem ironico's, quasi postularet aliquis ab eo ut plura adderet epigrammata; dicit satis esse centum. *Ramires.* Itaque per modestiam extenuat sua epigram-

mata, tanquam mala sint, simulque excusat libri longitudinem: ex mente Callimachi apud Athenæum lib. 3. cap. 1. τὸ μέγα βιβλίον ἴσον τῷ μεγάλῳ κακῷ, numerum autem perfectum ponit 100: cum sint 119.

M. VALERII MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBER .II.

Martialis Deciano suo S.

Quid nobis, inquis, cum epistola? parumne tibi præstamus si legimus epigrammata? quid hîc porro dicturus es, quod non possis versibus dicere? Video quare tragœdi epistolam accipiant, quibus pro se loqui non licet. epigrammata Curione non egent, & contenta sunt sua, id est, mala lingua. In quacunque pagina visum est, Epistolam faciunt. Noli ergo, si tibi videtur, rem facere ridiculam, & togam saltanti inducere personæ. Denique videas, ante de-

Quid nobis, &c.] Jocosa & urbanitate plena hæc epistola est, scripta ad Decianum, poëtæ familiarem, & libro superiore sæpius laudatum: qua quasi mirantem facit poëta Decianum, cui epistolam epigrammatis ipse suis, cum ipse epigrammata pro se loqui possint, & epistola vicem fungi, præscribat. Poëta velut immemor sui, admonitu Deciani, abruptim epistolam, longius alioqui, ut jocatur, progressurus. *Rad.* Hæc omnia usque ad *reclamant* ex persona Deciani, quem facit Poëta mirantem & reprehendentem quod epistolam Epigrammatis suis præfigat.

Discurus.] Palatin. *Daturus.*

Fideo quare, &c.] Tragœdi certe, si quid esset quod principem & populum vel monitos vel rogatos vellent, epistolam exhibebant, quam vocalissimus aliquis Curio, qui theatralis quasi præconis officio fungebatur, clara legebat voce. hoc fecerunt illi ex necessitate, quod iis in dramatico poemate, quæ

extra scenam & argumentum essent, loqui non liceret, hoc tibi ô Martialis in epigrammatis tuis non æque necesse est, quæ quasi epistolia sunt.

Curione.] Curionis officium erat, omnia quæ in theatro, vel principis mandato, vel magistratus iussu edictive, vel alicujus postulato pronuncianda erant, proclamare; uti quasi præconem ageret theatralem Curio. Turnebus lib. 25. cap. 8.

Mala lingua.] Libera & mordaci.

Noli ergo, &c.] Noli indecore & absurde mimo inducere togam (qui gravitatis cultus est) id est, epigrammati epistolam, poemati orationem solutam. legitur &, *in toga saltantem inducere personam.*

Et togam.] Per togam tropicè pro fam sive solutam & liberam intelligit orationem: per *saltantem personam*, poemata. Saltantur poemata in vestibus scenicis; prosa oratio habetur aut recitatur in toga. Sed *togæ illæ* dictæ improprie, sive *togæ illæ* mimicæ, con-

te delectet contra retiarium ferula. Ego inter illos sedeo qui protinus reclamant. Puto me hercule, Deciane, verum dicis. Quid, si scias, cum qua, & quam longa epistola negotium fueras habiturus? Itaque quod exigis fiat. Debebunt tibi, si qui in hunc librum inciderint, quod ad primam paginam non lassī pervenient.

futi ex panniculis versicoloriis centones. Scenicæ nempe vestes ἐν ῥαυκῶν πᾶν ὑπελὼν συγκαθηµέται, ex libris admodum pannis concisa. Noluer enim Quirites togam suam quæ nota propria civitatis, actionibus scenicis dehonestari. *Musamb.*

Denique videas, &c.] Neque te putes epistola magis munitum adversus maledicos, quam si quis myrmillo contra retiarium ferula pro ense pugnaret. Legitur & *Denique videris.*

Ego inter, &c.] Ut enim spectatores illiusmodi myrmillonis inconsideratam audaciam averfati reclamarent, ita inter alios & ego tuam hanc teme-

ritatem epistola nullatenus efficaci te defendere conantis. Ut parum in ferula adversus retiarium; sic parum in epistola adversus æmulos & obstrictiores præsidii est.

Puto me, &c.] Respondet *Martialis.* & sane perlongam scripturam eram epistolam: sed à te mōnitus, consilium muto, neque lectorem longa epistola fatigabo.

Quid, si scias.] Longiorem tibi volui epistolam facere, & quidem si scires quanta eam volui esse longitudine, tum etiam magis hæc taliaque diceres, sc. importunè misceri epistolas operi epigrammatum. *Musamb.*

Ad librum suum. I.

Tercentena quidem poteras epigrammata ferre:
Sed quis te ferret, perlegeretque, liber?

At nunc succincti quæ sint bona disce libelli:

Hoc primum est, brevior quod mihi charta perit.

5 Deinde, quod hæc una peragit librarius hora,

Nec tantum nugis serviet iste meis.

Tertia res hæc est, quod si cui forte legèris,

Sis

1. *Tercentena, &c.]* Excusat libri huius brevitatem, qui nonaginta & tria habet Epigrammata, quum posset ipse plurima addere. Enumerat deinde commodò brevioris libelli: & ultimò conqueritur hunc vel ita brevem, aliquibus visum iri longum. *Ferre.]* Capere.

2. *Ferret, &c.]* Pateretur, toleraret. *Palat. Perlegeret.*

3. *Succincti, &c.]* Brevis libri com-

moda. Metaphoricè eo significamus expeditum aliquem, ut de milite ad prælium parato. *Disce.]* MS. Bodl. *nosce.*

4. *Brevior, &c.]* Minus infumo & perdo chartæ. *modeste.*

5. *Deinde, &c.]* Librarius citius transcribet hæc, ut melioribus vacet excubendis.

6. *Nec tantum nugis, &c.]* Occupabitur melioribus libris describendis.

9. Te

Sis licet usque malus, non odiosus eris.

Te conviva leget misto quincunce : sed ante

10 *Incipiat positus quam tepuisse calix.*

Esse tibi tanta cautus brevitate videris?

Hei mihi, quam multis sic quoque longus eris!

9. *Te conviva, &c.*] Inter pocula legéris, vide ep. 19. lib. 10. & perlegéris minori spacio quam vinum aqua calida, in quincunce, quinque cyathorum capaci, dilutum frigescat. *Hyperb.* *Quincunx* pro quovis poculo. Sed gemina vis latet sub hoc verbo *sepmisse*; vel enim ut verba jacent, intelligitur, id est, antequam frigeat vinum calida *missum*, vel antequam remittatur certamen potandi & hilaritas convivarum. De more bibendi & miscendi

calidam & frigidam lege lib. 1. cap. 4. Elector. Lipsii. *Rad.*

11. *Cautus.*] Cautus, is est, qui præmunitus ad quodvis damnum futurum, nesibilizdat, est.

12. *Hei mihi.*] Cum illud *mihi* absit Palat. Gruterus censet rescribendum *Eben.* Quasi diceret, non vitabis tamen omnium reprehensionem & fastidium: sunt enim Romani proceres fastidiosissimi, & mella juxta ac fella nauscant. *Rad.*

Ad Cæsarem Domitianum. II.

C*reta dedit magnum, majus dedit Africa nomen,
Scipio quod victor, quodque Metellus habet,
Nobilius domito tribuit Germania Rheno,*

Et puer hoc dignus nomine, Cæsar, eras.

5 *Frater Idumæos meruit cum patre triumphos:*

Quæ

1. *Creta dedit, &c.*] Celebrat Dacicam victoriam & triumphum quem egit Domitianus solus, cujus laurea tota ejus fuit, nec cum alio communicata: amplificat hoc argumentum à comparatis, enumeratis iis qui præcipua cognomena ex provinciis devictis compararunt. *Ramires.* L. Metellus devicta Creta, Pub. Cornel. Scipio devicta Africa, nobilia assecuti sunt cognomena: Domitianus vero debellatis Cattis Dacisque, nobilius meruit cognomen, Dacici scilicet & Germanici illi enim singula, hic bina. Illi Cretenses pigros ventres & discinctos Afros, hic Germanes bellicosos, *o'us* *Apri*. Sic itaque crescit collatio. *Magnum* & nobile Cretici cogno-

mentum; majus five nobilius Africanum; maximum five nobilissimum Germanici. Et tamen Cretici & Africani Metello & Scipionibus, jam viris contigere. Germanici cognomen Domitiano contigit etiam puero. *Musambert.*

4. *Et puer, &c.*] Domitianus juvenis admodum expeditionem suscepit in Germanias. Sueton. lib. 8. cap. 2. sed neque necessariam neque utilem.

5. *Frater, &c.*] Pater tuus Vespasianus cum filio Tito de Hierosolymis triumphavit, tu de Cattis Dacisque solus. *Frater.*] Titus. *Idumæos.*] Judæcos. Idume, pars Judææ, ab Occidente Jordanem spectans, quæ *idume* appellatur.

6. *Dacis*

Quæ datur ex Dacis laurea, tota tua est.

6. *Dacis laurea, &c.*] Alii *Cattis*. Ut Lipsius lib. 1. epist. 5. benè iudicat. Nam quia ex triumpho de Cattis non traxit Domitianus cognomentum triumphale proprium Cattici, sed commune Germanici: idcirco hunc triumphum argutè Martialis cum Judaïco triumpho componit; quia neque ex illo triumpho cognomentum Vespasiano patri aut filio Tito fuit, *Judaïci*. Nam ut apud Dionem est, repudiavere cognomentum hoc ut infame: Domitianus autem Cognomentum *Cattici* videtur accipere noluisse, ut ignobile

aut ridiculum. *Musambert. Datur laurea.*] Vel Domitiano victori, vel potius Jovi Capitolino. Sueton. in Domitiano: *De Sarmatis lauream modo Capitolino Jovi retulit.* Sil. Italicus lib. xv. *Laureumque superbam In gremio Iovis excisis deponere Panis.* Plin. lib. 15. cap. ult. *Fasces Imperatorum decoras. Ex his in gremio Iovis Opt. Max. deponitur, quoties latitiam nova victoria attulit.* Parta enim victoria fasces ipsi lauro decorabantur. Atque huc pertinent, *fasces laureati, & lictores laureati.* Herald.

Ad Sextum. III.

S*exte, nihil debes; nil debes, Sexte, fatemur. Debet enim, si quis solvere, Sexte, potest.*

1. *Sexte, &c.*] Sextus iactabat se nihil cuiquam debere. Martialis hominis iactantiam joco subsannat, atque se id credere ait, quoniam is tantum debet, qui potest solvere. *Domit.* Vere iactat se nihil debere qui non est solvendo. Debitoris enim inopia excludit actionem. Sic arguitur Plautus in Curculione, non malè credi iis qui nunquam

reddunt, quia non creditur propriè nisi reddituris: quod igitur datur non reddituris, non creditur, sed prorsus perit. *Argentariis male credi qui ajunt, &c.* Si igitur is qui dat non reddituro, non credit propriè, nec propriè creditor est, is qui nunquam redditurus est, eadem ratione nihil debet, neque est debitor. Herald.

In Ammianum. IV.

O *quam blandus es, Ammiane, matri! Quam blanda est tibi mater, Ammiane!*

Fratrem te vocat, & soror vocatur.

Cur vos nomina nequiora tangunt?

5 *Quare non juvat hoc, quod estis, esse?*

Lusum

1. *O quam blandus es.*] Ammianum incesti arguit, quod relictis nativis nominibus matrem hic sororem: filium illa fratrem appellet. quibus nominibus amatores & amicæ se mutuo vocent. vide Lips. *Antiq. Lect.* lib. 3. & epigr. 20. lib. 12. & epigr. 65. lib. 10. 3. *Fratrem te vocat.*] Fratris & so-

roris, naturâ honestissima nomina, turpissima tegendi criminis causa facta sunt. Amicos femine fratres vocabant; amicas viri sorores. sic lib. 12. epigr. 20.

Quare non habeat Fabulla queris Vxorem Themisen, habet sororem. Ramiref.

5. *Quod estis, esse?*] Mater & filius.

7. *Ma-*

Lusum creditis hoc, jocumque? non est.

Matrem, quæ cupit esse se sororem,

Nec matrem juvat esse, nec sororem.

7. *Matrem, quæ cupit, &c.*] Elegans epiphonema, & conclusio totius sententiz, ubi priori versu *se sororem*, sumitur obscena significatione; posteriori, propria. *Ramir.*

8. *Sororem.*] Sed amicam.

Ad Decianum. V.

NE valeam, si non totis, Deciane, diebus,
Et tecum totis noctibus esse velim.

Sed duo sunt, quæ nos distinguunt, millia passum;

Quattuor hæc sunt, cum rediturus eam.

5 *Sæpe domi non es: cum sis quoque, sæpe negaris:*

Vel tantum caussis, vel tibi sæpe vacas.

Te tamen ut videam, duo millia non piget ire:

Ut te non videam, quattuor ire piget.

1. *Ne valeam, &c.*] Excusat se quod non sæpius videat Decianum; & simul eum accusat, quod sæpe negetur esse domi. causatur longam locorum intercapedinem; & tandem eleganti antitheto concludit epigramma. *Ramir.* Jurandi formula, ut, *ni vivam, dispaream.*

3. *Duo sunt, &c.*] Intercapedo & spaciū 2. mille passuum, qui 4. mihi fiunt redeunt, nec te convenienti. ep. 23. lib. 5.

6. *Caussis, vel.*] Clientum causas. *Tibi sæpe vacas.*] Tuis studiis, vel balneis, coenæ, seu valetudini curandæ.

Ad Severum. VI.

INunc, edere me jube libellos.

Leclis vix tibi paginis duabus,

Speclat εἰς χαλκῶδιον Severe,

Et

1. *Iunne, &c.*] Fastidiosum Severum quandam notat, quod præpropere festinatione vix degustato libello, ad finem quam primum pervenire cupiebat, quem etiam perstringit leviter lib. 5. epigr. 81. Indignantis & exultantis formula Ironica, qua Severi deludit fastidium: prius quidem singula epigrammata collaudantis atque ut ederentur suadentis, collecta vero jam & edita cum fastidio deicientis.

3. *Speclat εἰς χαλκῶδιον Severe.*] Qui-

dam libri ibi habens, *escatocolem*. sed legendum *εἰς χαλκῶδιον* vel *εἰς χαλκῶδιον*: cui opponitur *αἰνῶδιον*. Sic *αἰνῶδιον* in libris & in chartis nondum scriptis primam schedam dixerunt veteres, quæ prima adglutinata esset. *αἰνῶδιον* in chartis, nomen auctoris habebat scriptum à quo charta confecta erat, & loci ubi facta, & tempus quo facta. *αἰνῶδιον* in libris nomen quoque auctoris præferrebat & operis titulum. Si *αἰνῶδιον* prima

Et longas trabis oscitationes.

5 *Hæc sunt, quæ relegente me solebas
Rapta exscribere, sed Vitellianis.*

*Hæc sunt singula, quæ sinu ferebas
Per convivia cuncta, per theatra.*

Hæc sunt, aut meliora si qua nescis.

10 *Quid prodest mihi tam macer libellus,*

Nullo crassior ut sit umbilico,

Si totus tibi triduo legatur?

Nunquam deliciæ supiniore.

Lassus tam cito deficiis viator,

15 *Et cum currere debeas Bovillas,*

Inter-jungere quæris ad Camænas.

• I nunc, edere me jube libellos.

In

primalibri scheda, utique & ἑκατό-
ντης extrema scheda dicitur, ultimo
nempe loco glutinata. *summam sibe-*
dam alibi dixit idem Martialis. lib. 14.
ep. 91.

Ohe jam satis est, ohe libelle.

Iam pervenimus usque ad umbilicos:

Tu procedere adhuc & ire quæris,

Nec summa potes in scheda teneri.

Salmas.

Ἐκατόκαιλιον.] Τὸ ἐν ἑκατὶ καίλι-
ονισμῶν. inum chartæ scapum
chartæ imæ adglutinatum. Ultimam
autem libri partem subinde spectare
impatientis & nimium properantis est
lectoris.

4. *Oscitationes.*] Lassitudinis & fa-
stidii indicium est repandiculans osci-
tatio.

6. *Rapta exscribere.*] Alii *Raptim*
scribere. Vitellianis.] Pugillaribus lu-
teis vitello ut credo illitis, quibus res
lascivæ & elegantiores scribebantur.
Alii à Vitellio nescio quo, inventore
dictos volunt. ep. 8. & 9. lib. 14.

7. *Hæc sunt, singula.*] Ex singulis
epigrammatis junctis simul libellus fit.
Est igitur absurdum, singula per se ma-

gni facere, simul autem omnia
fastidire & abjicere. *Sinu* autem ferre
vel gestare, formula est usitatissima apud
veteres, pro charum habere. *Ramiresc.*

10. *Quid prodest, &c.*] Quorsum
studui brevitati? frustra curavi ut li-
ber tenuis esset nec umbilici (de quo
ep. 67. lib. 1.) crassitudinem excederet,
si tamen tu delicatus & supinus lector
triduum illi legendo infumas.

12. *Sitotus.*] Ramiresius contendit
esse legend. 1019.

13. *Nunquam, &c.*] Alii, *Nusquam.*
ut ep. 4. lib. 1. *Nescis, heu nescis domi-*
na fastidia Roma, &c.

15. *Bovillas.*] Oppidum in via Ari-
cina, non longe à Roma.

16. *Inter-jungere quæris.*] Male le-
gitur *Iter jungere.* est enim *interjunge-*
re, jugo solvere equos seu boves refe-
ctionis gratia. est autem *Allegoria.* bre-
vem librum non uno decursu perlegis,
verum in itinere hæres & pausam osci-
tans interponis. *Ad Camænas.*] Ad
lucum & templum Camœnarum extra
portam Appiam. sed vide Ph. Cluverii
Italiam, lib. 3. cap. 4.

17. *I nunc, &c.*] Epanaphis Iro-
nica, supra vers. 1.

I. De-

In Attalum. VII.

D Eclamas belle ; caussas agis , Attale , belle.
 Historias bellas , carmina bella facis.
 Componis belle mimos ; epigrammata belle ;
 Bellus grammaticus ; bellus es astrologus.
 5 Et belle cantas , & saltas , Attale , belle.
 Bellus es arte lyræ , bellus es arte pilæ.
 Nil bene cum facias , facis attamen omnia belle.
 Vis dicam quid sis ? magnus es ardelio.

1. Declamas.] Notum discrimen inter declamatorem & oratorem : Orator veras causas : declamator, fictas agebat. Tum bellè hic *ῥαεωπὴν εἰς τὰν* ardelio, qui cum nihil benè agat, agit omnia bellè, id est, in omnibus bellus sibi videtur ; & nullas artes, nullas scientias ignotas habet, ac de omnibus loquitur, bellè potius, id est, tanquam homo qui politus videri vult *καὶ ὁμιλῶ*, quam peritè. Tales igitur homines appellabant *ardeliones*, qui circà omnia volitarent, nullibi pedem figerent. *Herald. Belle, &c.*] Ad hunc Attalum est epigramma lib. 1. 80. ubi illius *πολυπρῶς ὑποτάλλω* carpit. Hic ir-

ridet arrogantiam & jactantiam ejusdem qua omnia affectabat & jactabat, & tamen nihil agebat. *Rad. vide ep. 10. lib. 1.*

Ardelio.] Πολυπρῶς ὑποτάλλω, à *ὑπο* body. ut lib. 1. epigr. 80. multa agendo nihil agens, qui ut videatur aliquid esse in omnibus, nihil est in singulis. *nusquam enim est, qui ubique est.* Seneca epist. 2. Alii ab ardore & impetu multa tentantis, nihil prosequentis : Alii ab ardeola avi, quæ in volatu multum movet, parum promovet, didactum volunt. Sunt qui Ardeliones mimorum genus fuisse volunt. vide epigr. *Græca καὶ 106.*

Ad Lectorem. VIII.

S I qua videbuntur chartis tibi , lector , in istis,
 Sive obscura nimis , sive Latina parum :
 Non meus est error ; nocuit librarius illis,
 Dum properat versus annumerare tibi.
 5 Quod si non illum , sed me peccasse putabis ;

Tune

1. Si qua videbuntur, &c.] Poëta per jocum & ut tentet lectoris cum ingenuum, tum candorem, epigrammatum suorum vitia, quasi à se amovens in libratorum negligentiam & errorem confert.

5. Quod si non illum, &c.] Quod si meam hanc, quæ tamen vulgaris est authorum excusatio, non admiseris, neque ego te pro cordato & candido lectore habeo. jam sumus ergo pares.

6. *Tunc*

*Tunc ego te credam cordis habere nihil.
Ista tamen mala sunt. quasi nos manifesta negemus;
Hæc mala sunt : sed tu non meliora facis.*

6. *Tunc ego te credam, &c.*] Rami-
resius sic legit hunc versum : *Num ne ego
te credam cordis habere nihil.* Id est, si
dixeris me peccasse, te cordatum & sa-
pientem judicabo. sed ineptè.

7. *Ista tamen mala sunt.*] *Urget le-
Hor.* sed ipsa carmina mala sunt, quod
non tam ab operarum errore, quam ab
authoris vitio. *Quasi nos, &c.*] Aperit
se Poëta, & fatetur mala quidem esse
hæc, sed & illos provocat ut meliora,

si possint, scribant; sin minus, his u-
tantur. hæc animo æquiore accipiant.
epigr. 92. lib. 1. quin & se minatur
cenforem non minus in illos rigidum,
si scripserint. Quasi verò, inquit Mar-
tialis, ego diffitear esse illa peccata sive
mala mea, & non joci causa dixerim
esse librarii. Sed utcunque res habet,
sive mea illa sive librarii sunt, tu me-
liora non facis. *Musamb.* Jo. Rutger-
sius legit : *quo si manifesta negemus?*

De Nævia. IX.

*Scrispsi, rescripsit nil Nævia, non dabit ergo.
Sed puto, quod scripsi, legerat. ergo dabit.*

1. *Scrispsi.*] Non desperandum quod
non rescripserit Nævia; sperandum po-
tius quod meas legerit tabellas. ex præ-
cepto Ovidii 1. de arte, unde & hoc
sumpsit Mart. *Legerit, & nolit rescribe-
re: cogere noli: Tu modo blanditias fac
legat ipsa tuas. Quas voluit legisse, vo-
lens rescribere lectis, &c.* unde & quidam

habent, *Sed puto, quod scripsi, legerit.
Rescripsit.*] Nam meretriculæ si rescri-
bebant, annuere videbantur. Sic Juve-
nal. Sat. 1. *Libertas emittur: coram li-
cet innuat, atque Rescribat, &c.* Non
dabit ergo.] Quia non, rescripsit scili-
cet. *Dare* heic *παράμειψεν*. *χαρίζε-
σθαι* Græcis. *Herald.*

In Posthumum. X.

*Basia dimidio quod das mihi, Posthumie, labro,
Laudo: licet demas hinc quoque dimidium.
Vis dare majus adhuc, & inenarrabile munus?
Hoc tibi habe totum, Posthume, dimidium.*

Ad

1. *Basia dimidio, &c.*] Non ego te
superbum censeo aut minus humanum,
quod me altero labro (ut epigr. 22. in-
fra) vellevi basio (qui salutandi mos
Romanis) excipis, contentus ero vel

quarta osculi parte, imo beatus nulla.
notatque Posthumum (quisquis ille fue-
rit) impuram animam atque os impu-
dicum *ἐν τῇ αἰδῶνι λείπον καὶ μὲν
ζῆν.* vide & epigram. xxi.

1. *Quid.*]

Ad Rufum de Selio. XI.

QUOD fronte Selium nubila vides, Rufe,
 Quod ambulator porticum terit serus:
 Lugubre quiddam quod tacet piger vultus;
 Quod pene terram tangit indecens nasus;
 5 Quod dextra pectus pulsatur; & comam vellit,
 Non ille amici fata luget, aut fratris:
 Uterque natus vivit, & precor vivat.
 Salva est & uxor, sarcinaeque, servique:
 Nihil colonus, villicusque decoxit.
 10 *Maeroris igitur causa quæ? domi cænat.*

1. *Quod.*] Selii cænipetæ mœstitiæ & luctus causam esse domiconium. *Fronte nubila.*] Mæsta, tristi. contrarium *serena*. Metaph. à celi tempestate.

2. *Ambulator, &c.*] Mox ep. 14. *Serus.*] Palat. *seram*.

3. *Lugubre, &c.*] Quod mœsto vultu tacitus præ se fert luctum. MS. Bodl. *languore quodam*. Piger, dixit, quia mœstus, pigro similis & lento.

4. *Quod pene, &c.*] Quod demisso sit vultu capiteque dejecto.

5. *Quod dextra pectus pulsatur, &c.*] Hoc frequens in funeribus: & pectus pulsabant in aliis calamitatibus atrocioribus. Cæterum *Pectus pulsare*, id

ipsum est quod *plangere* dicebant. Erant vero Præfixæ, atque alii qui modum plangendi cæteris dabant. *Ut qui conducti plorant in funere, dicunt, Et facinus propè plura dolentibus, &c.* Herald.

7. *Vivat.*] In avari Selii impendium.

8. *Sarcinaeque, servique.*] Opus, nummi, quæ majore domus gemitu, majore tumultu Planguntur quam funera.

9. *Nihil colonus, &c.*] Nihil in agro, in prædiis & villis perditum aut amissum.

10. *Causa quæ est?*] Minus sincerè antea legebatur in Junianis, & qui eum secuti sunt, *causâ, quod domi cænat.*

In Posthumum. XII.

ESSe quid hoc dicam, quod olent tua basia myrrham,
 Quodque tibi est nunquam non alienus odor?
 Hoc mihi suspectum est, quod oles bene, Posthume, semper:
 Posthume, non bene olet, qui bene semper olet.

Ad

1. *Esse quid hoc dicam, &c.*] Animæ foetorem & oris spurcitiem dissimulare voluit Posthumus, diapasinatum & unguentorum accito odore: sub assiduo hujusmodi odore suspicatur Poëta latere ulcus, vomitam, aut tertius quippiam. supra epigr. 10.

4. *Non bene olet, &c.*] *Æscylor*, mulier bene olet, ubi nihil olet. Plautus Mostell. vide epigramma 55. libro 6. Lusus est in verbo *bene olere*: priori loco *bene olere* ex se significat, posteriori *bene olere*, ex acquisitis odoribus.

H

1. Et

Ad Sextum. XIII.

E*t iudex petit, & petit patronus.
Solvat censeo, Sexte, creditori.*

1. *Et iudex petit, &c.*] Præstat abfque lite creditori solvere, ne unum subterfugiens in tres incidas. namque munere palpandus iudex, (atque obi-

ter corrupta taxat judicia) munus aliud tibi extorquebit patronus, & creditori tandem ex lege & sententia solvendum est.

Ad Paulinum de Selio. XIV.

N*il intentatum Selius, nil linquit inausum,
Cœnandum quoties jam videt esse domi.*

*Currit ad Europen, & te, Pauline, tuosque
Laudat Achilleos, sed sine fine, pedes.*

5 *Si nihil Europe fecit, tum Septa petuntur,
Si quid Phyllirides præstet, & Æsonides.*

*Hic quoque deceptus Memphitica templa frequentat,
Assidet & cathedris mæsta juvenca tuis.*

Inde petit centum pendentia tecta columnis;

Illinc

1. *Nil intentatum, &c.*] Modo epigramm. 11. Describit Paulino, Selii cœnipedæ summam in quærendis vocationibus diligentiam, & celebriora urbis loca nominat, ubi maximus civium concursus fieri solebat, ut inde convivatorem inveniret. *Ramiresf.*

3. *Ad Europen.*] Ad Campum Martium, in quo porticus plurimæ variis piæturis insignes, & in his Europæ, à Jovetauris vestæ. *Te, Pauline, tuosque.*] Frequentat exercitii loca in campo Martio, atque ibi te à pedum celeritate in cursu confert Achilli, qui *πῶδας αἰνύς.*

4. *Sine fine.*] Sine modo, ut quisvis animadvertat, eum cœnam captare.

5. *Si nihil, &c.*] Si in porticibus, quæ juxta exercitiorum loca, non reperiatur invitatorum; transfert se ad loca tabulis vallata, in quibus P. R. suffragia laturus claudabatur, quæ loca à similitudine *septa* & *ovilia* appellabantur. vide quæ ad Juven. 6. Sat. vers. 528.

6. *Phyllirides præstet, &c.*] Juxta septa erat templum Neptuni cum porticu, in qua depicta fuit historia Argonautarum, & in his, Chironis filii Neptuni ac Phyllirides; atque Jasonis Æsone nati.

7. *Memphitica, &c.*] Templum Isidis, cujus sacra ex Ægypto (in qua nobilissima civitas Memphis) Romam translata, in campo Martio prope septa. Hoc templum Tiberius everterat, sed vel nomen loci manebat, vel ab alio Imp. instauratum erat.

8. *Cathedris.*] Subsellis. *Mæsta.*] Propter virum Osirim amissum & inventum tandem apud Phialam lacertum. *Juvenca tuis.*] Isis dea ex Io Inachi filia à Jove compressa & in vaccam mutata. Vel simulacrum Isidis erat juvenca.

9. *Centum, &c.*] Porticum hanc C. columnis innixam. alii Corinthiam Cn. Octavii; alii Vipsianam fuisse autumant.

10. *Pom-*

- 10 *Illinc Pompeii dona, nemusque duplex.
Nec Fortunati spernit, nec balnea Fausti,
Nec Grylli tenebras, Æoliamque Lupi.
Nam thermis iterum cunctis iterumque lavatur:
Omnia cum fecit, sed renuente Deo;*
15 *Lotus ad Europes tepidæ buxeta recurrit,
Si quis ibi serum carpat amicus iter.
Per te, perque tuam, vector lascive, puellam,
Ad cœnam Selium tu, rogo, Taure, voca.*

10. *Pompeii dona, &c.*] Porticum Pompejam, prope quam lucus & duo horti.

11. *Nec Fortunati.*] Quatuor sunt nomina balnearum & balneatorum mercenariorum, hoc est, qui mercenaria balnea habent, Fortunati, Fausti, Grylli ac Lupi. Sed Lupus & Gryllus habebant plane contrarias; Gryllus in loco depresso & tenebricoso. Lupus in excelso & patente loco, veluti Regia Æoli, unde vocat Æoliam, ab Æolo ventorum Deo. *Rader.*

12. *Grylli tenebras, Æoliamque Lupi.*] Tenebrosa balnea Grylli, & excelso loco posita, vel frigida balnea Lupi. vide epigamma 60. lib. 1. & infra epigramma 78.

13. *Thermis, &c.*] In thermis propriè sudabatur, ut in balneis lavabatur.

14. *Renuente Deo.*] Nullo Campi Martii favente numine, quod Selium cœna bect.

15. *Ad Europes, &c.*] Ad porticum Europæ, supra vers. 2. juxta quam erant tepentes post meridiem buxi. ep. 20. lib. 3.

17. *Per te, &c.*] O Jup. qui tauri induisti formam, rogo te per te & Europam tuam, interfice hunc Selium, ut apud te cœnet. alludit autem ad morem Græcorum qui dicebant cœnatorios eos apud inferos, qui morituri essent. nota est Leonidæ vox animosa: *Pergite animo forti Lacedæmonii, hodie apud inferos fortasse canabimus.*

In Hermum. XV.

Quod nulli calicem tuum propinas,
Humane facis, Herme, non superbe.

In

1. *Quod nulli, &c.*] Urbanè notat spurcum Hermum, quum videatur eum laudare, & suspicionem superbiz removere, quod calicem suum nemini propinaret; poterat enim hoc superbum videri: humanè tamen dicit factum, ne scilicet compotores halitu fetido & spurco offenderentur, quod acutè lectori relinquit inferendum. *Ramires:* Habebant veteres honoratiores maxime, in conviviis peculiares suos

calices: quos aliis interdum propinare, humanitatis erat: contrarium, superbiz. Invertit hoc Poëta collaudando Hermum, quasi hoc ab illo humane factum sit, ne calice à fœtore oris sui venenato, alios offendat. Franc. Lufinus in nominis ambiguitate, quod illi cum Deo Mercurio commune est, joci acumen latere putat. q. d. facis ut homo, &c. vide cap. 13. lib. 1. patergon.

In Zoilum. XVI.

Zoilus aegrotat, faciunt hanc stragula febrem :
 Si fuerit sanus, coccina quid facient?
 Quid torus à Nilo? quid Sidone tinctus olenti?
 Ostendit stultas quid nisi morbus opes?
 5 Quid tibi cum medicis? dimitte Machaonas omnes.
 Vis fieri sanus? stragula sume mea.

Ad

1. *Faciunt hanc febrem.*] Ut visentibus ostendet stragula, morbum simulat. *Stragula.*] Lecti operimenta, Tapetia lecto strata. non convenit Grammaticis de stragulis, vestesne an lectorum strata denotent. ego utrumque. namque leonis spoliū Herculi pro lecto & stragulo, apud Senecam: *quoniam abiit tegmen meum, Idemque somno mollis Hercules torus?*

2. *Si fuerit, &c.*] Si valeret, non possent videri stragula.

3. *Torus à Nilo.*] Torus è lino Aegyptiaco, & Alexandrina pluma factus. Quid ergo torus ille idem cinctus sindone olenti, id est, circumdatus torali ex sindone Tyria? Id verò summorum deliciarum, ut Lampridii Gabalus sive Avitus, *primus omnium privatorum, toros aurei toralibus textit, &c.* At vulgo lintea toralia ad custodiam vestis stragulae purpureae, sive purpureae qua torus instratus. Aegyptii autem seu Niliaci tori tunc in pretio, ut & lectuli Milesii & Siculi. Vulgo imperitorum idem est lectulus & torus: sed lectus est κλίνη, torus στρωμνή. in toro stragula vestis, eaque cincta seu circumdata torali. *Sidone, &c.*] Torus Sidonio tinctus murice, purpureus. Sidone enim nobilissima urbs in Phœnice, purpura abundans. Hic autem à poetâ pro ipsa purpura, velut contentum pro continente usurpari vult Scribnerius, & illum versus Martialis lib. x. i. epigr. i. ita legendum censet:

*Quo tu, quo liber otiose tendis
 Cultus Sidone non quotidiana?*

Verum Raderus tam insolentem castigationem non fert. quem vide. legitur, & *sindone cinctus*. id est, plagis. Angl. *curtaines*. è sindone tincta, olenti murice tinctus. Rutgerius legendum autumat, *quid sidone cinctus olenti*. lib. 6. var. lect. cap. ii. & Notis in Martialem ad Scribnerium. *Quid sidone, &c.*] Petitus, vir certè multae lectioris, sic hunc locum exponit: Zoilum scilicet voluisse ostentare opes suas, non tantum in stragulis purpureis & toro Nilotico; sed etiam in fasciis, quibus obligabatur è Medicorum imperio; eas appellans *sindones*, & quidem *olentes*, è murice scilicet. intelligitur etiam sindonis nomine lintheum illud, quo involvebantur qui tonforibus operam dabant, ut etiamnum hodie fit.

5. *Quid tibi cum medicis.*] Nihil opus ad hunc morbum curandum Medicis, ab animo, non à corpore aegrotas Zoile. Tum Machaon apud Homerum à præstantia medicina celebratur. *Rad. Machaonas omnes.*] Medicos, à Machaone filio Aesculapii, nobilitato ab Homero cum fratre Podalirio.

6. *Vis fieri sanus.*] Est Amphibia in voce *sanus*, nam & ad mentem refertur, & corpus. Sapiens & valens, deposito stragulorum luxu, sumptisque vilioribus, cuiusmodi mea sunt.

I. Torus

Ad Ammianum. XVII.

Tonsrix, Suburæ faucibus sedet primis,
Cruenta pendent qua flagella tortorum,
Argique letum multus obsidet sutor.

Sed ista tonsrix, Ammiane, non tondet.

5 Non tondet, inquis? ergo quid facit? radit.

1. *Tonsrix.*] Notat avaram mæcham
tōnsoris cujusdam, quæ adolescentis
pecunias corradabat : ludit autem in
nominibus ejus artificii? tonsorum e-
nim est, & tondere & radere. *Tonsrix.*]

• *Tonsoris uxor. Suburæ, &c.*] Habitat in
aditu Suburæ, de qua l. i. epigr. 35. v. 5.

2. *Cruenta, &c.*] Hoc loco forte
Apollo tortor cultus. Suet. 2. 70. nam-
que hic suspensa flagella, ubi malefici de
tergo pendebant poenæ.

3. *Argique, &c.*] Argiletum suto-
rum tabernis frequens. ep. 118. lib. i.
Tmesis.

5. *Non tondet, inquis, &c.*] Alii leg.
*Non tondet, inquis, ergo quid facit? ra-
dit. shæ is a shaver.* radit pecunias,
mæchorum, vel glubit. τριβὴν τοῖς πο-
νείᾳ manetque in terminis tonsoris. sic
ἔρπει ἐν ῥῆγι Sophocl. in μυσσοφ.
παιγνίᾳ ἐν τῷ ἐπικινδύνῳ περὶ
μύτων, inquit interpres.

In Maximum. XVIII.

Capto tuam, pudet heu, sed capto, Maxime, cœnam :
Tu captas aliam. jam sumus ergo pares.

Mane salutatum venio : tu diceris isse

Ante salutatum. jam sumus ergo pares.

5 Sum comes ipse tuus, tumidique anteambulo regis :

Tu comes alterius. jam sumus ergo pares.

Esse sat est servum : jam nolo vicarius esse.

Qui

1. *Capto tuam, &c.*] Festivè Maxi-
mo valedicit, cujus cliens fuerat ; &
causam reddit, quod Maximus ipse
cliens esset alterius & canipeta etiam :
quo nomine parem dicit utrumque
esse ; & tandem concludit non debere
clientem alterius esse, qui vult habere
clientes. *Ramires.* Ego te pro rege meo
& patrono salutabam, comitabar, pro-
sequebar, cœnam hinc promeriturus,
neque negabo me hinc cœnam capta-
re : sed & te vident eadem obire officia
(namque hoc faciebant potentiores.

Juven. i. Sat. vers. 117.) quodcirca, cum
tibi par sim, renuntio tuæ clientelæ,
nolo esse cliens clientis, &c.

5. *Comes ipse tuus.*] Comes est, qui
latus tegit, honoris gratia : dictus &
Exterior sculatero. Anteambulo regis.]
Anteambulo qui præcedit patronum
divitem & potentiorum, Poëtis *Regem*
dictum.

7. *Esse sat est servum.*] Renuntio of-
ficio salutandi, comitandi, &c. quan-
doquidem ipse illud subis ; satis est me
esse servum, nolo esse vicarius servi,

H 3

hoc

Qui Rex est, regem, Maxime, non habeat.

hoc est, servus servi. *Raderus. Vicarius esse.] Sive vicarius est qui servus paret, & in familia sub alterius servi* | potestate est, qui & *Ordinarius* vocatur. 8. *Qui Rex est, &c.]* Infra ep. 32.

Ad Zoilum. XIX.

F*elicem fieri credis me, Zoile, cæna:
Felicem cæna, Zoile, deinde tua?
Debet Aricino conviva recumbere clivo,
Quem tua felicem, Zoile, cæna facit.*

1. *Felicem, &c.]* Beat quidem lauta cæna, tua nequaquam, quæ sordida, & digna mendicis qui ad Ariciam & clivum Virbii recumbunt: sic Juvenal. *Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes.* | Sed in ditione recumbere, ludit, ut *convivis & mendicis* communi. 2. *Felicem cæna, &c.]* Neque celabo quod habet MSS. noster; *Felicem? cænam, Zoile, dando tuam.* dispiciat lector.

De Paullo. XX.

C*Armina Paullus emit: recitat sua carmina Paullus.
Nam quod emas, possis dicere jurè tuum.*

1. *Carmina Paullus emit, &c.]* Plagiarium Paulum excusando carpit, qui, quum carmina emeret, ut sua recita- | bat: nam emptione res sunt emptoris. *Ramiresf. Sic lib. 1. epigr. 30. & lib. 6. epigr. 12.*

In Postumum. XXI.

B*asia das aliis; aliis das, Posthume, dextram:
Dicis, utrum mavis? elige: malo manum.*

1. *Dextram.]* Exosculandam. malunt alii simpliciter,prehendendam | stuosum sit, & Imperatorum proprium. 2. *Malo manum.]* Displicent enim basia spurci oris. supra epigr. 10. & 12.

De eodem. XXII.

Q*uid mihi vobiscum est, ô Phæbe, novemque sorores?
Ecce nocet vati Musa jocosa suo.
Dimidio nobis dare Posthumus ante solebat
Basia; nunc labro cæpit utroque dare.*

De

1. *Phæbe, &c.]* Numina cultori perniciofa suo. Ovid. 2. Trist. namque me | lutabat, jam ex carminibus notiozem, me toto ore osculatur. quam gratum autem sit illud, docuit epigr. 10. supra.

1. Non

De eodem. XXIII.

Non dicam, licet usque me rogetis,
 Quis sit Posthumus in meo libello,
 Non dicam. quid enim mihi necesse est
 Has offendere bastiationes,
 5 Quæ se tam bene vindicare possunt?

1. Non dicam, &c.] Epigr. lib. I. vers. 1.

3. Quid enim, &c.] Cur enim velim illum publicato nomine offendere, cui facile est me, foedis osculis sub amicitiz nomine datis, atque adeo mihi

non abnuendis, vindicare? epigr. 94. l. 7. vers. 3. Ita Artemona illa apud Plautum in Asinaria: *Nam si domum redieris hodie, osculando ego ulciscar potissimum.* cum prius dixisset Demænetus, *malle se nanteam bibere, quam illam osculari.*

In Candidum. XXIV.

Si det iniqua tibi tristem fortuna reatum,
 Squallidus hærebo, pallidiorque reo.
 Si jubeat patria damnatum excedere terra,
 Per freta, per scopulos exsulis ibo comes.
 5 Dat tibi divitias. ecquid sunt ista duorum?
 Das partem? multum est; Candide, das aliquid.
 Mecum eris ergo miser. quod si Deus ore sereno
 Amuerit: felix, Candide, solus eris.

Ad

1. Si det iniqua, &c.] Lege quatuor primos versus ex persona Candidi, ut qui sæpe promiserat se comitem fore Martiali, si adversæ res incidissent. & fateor me hic dissentire ab aliis omnibus interpretibus qui hæc tribuunt Poëta. sed judicet Lector.

2. Squallidus, &c.] Reorum propinquis & amicis niveas togas sordidis mutare in judiciis, moris erat, in misericordiz aucupium.

4. Per freta, per scopulos.] Ingens nempe amoris & amicitiz firmæ certæque argumentum.

5. Dat tibi divitias.] Jam vero for-

tuna tibi dedit opes, nunquid his me participas? non æquam harum posco partem, quanquam neque hæc iniqua esset postulatio, apud eum qui se mihi toties ingesserat adversarum rerum socium, & cui semper in ore, *ἡγὴν φίλων πάλιν*. infra epigr. 43. sed mihi tu ne teruncium quidem.

7. Mecum eris ergo miser.] Ita habeo te quidem amicum (ut ais) paratum in adversis. Quod si, &c.] Sed si dexter tibi affulserit Mercurius & benigne tecum luserit fortuna, tibi soli dives eris: & in secunda tua fortuna, me à te repellis.

Ad Gallam. XXV.

D*As nunquam, semper promittis, Galla, roganti.
Si semper fallis, jam rogo, Galla, nega.*

1. *Das nunquam, &c.*] Quoniam ita lubricæ seu præposteræ es fidei, ut contrarium semper facias iis quæ pro-

miseris : te mihi verbis negare volo, ita ex uſitato, dabis.

Ad Bithynicum. XXVI.

Q*uod querulum ſpirat, quod acerbum Nævia tuſſit,
Inque ſuos mittit ſputa ſubinde ſinus :
Jam te rem factam, Bithynice, credis habere?
Erras : blanditur Nævia, non moritur.*

1. *Querulum acerbum Inque.*] Lib. 1. epigr. xi. de argumento huius epigrammatis dictum eſt, de his ſc. qui vetularum ægrotantium nuptias ambiebant, ubi & de tuſſi dictum. Irridet nunc Bithynicum, qui hæc ſigna in Nævia propinquæ mortis eſſe ſibi perſuaſerit, quum tamen ipſa blandiretur ei, & falſa ſpe lætaret. *Ramireſ.* *Querulum.*] Tanquam moribunda.

2. *Suos.*] Quasi præ imbecillitate & inſanabili longius rejicere non poſ-

ſet. Alii *tuos*. Optime. Ut ita ſummam hominis abjectionem ſignificet, qui ejuſmodi ſputa patientiſſimè & ami- ciſſimè exciperet. *Herald.*

3. *Rem factam, Bithynice, credis.*] Hæredipeta Nævæ : vel marite. cujuſmodi epigr. 11. lib. 1. *Habere.*] Illam ſtatim morituram ſerio cogitas. epigramm. 28. lib. 1.

4. *Blanditur, &c.*] Te falſa ſpe lætatur & morituræ ſpeciem præ ſe fert, non mox moritura.

De Selio. XXVII.

L*audantem Selium, cœnæ cum retia tendit,
Accipe, ſive legas, ſive patronus agas.
Eſſeſte ! graviter ! cito ! nequiter ! euge ! beate !*

1. *Laudantem, &c.*] Satis agîtatus Selius iſte cœnipeta, ſuprà epigr. 11. & 14. Adverte Selium, quam cœnam captans laudet te, vel carmina ſeu libellos recitantem, vel cauſas agentem.

2. *Accipe, ſive legas.*] Sive recites ſcripta tua, ſive patronus cauſas agas. Habebant enim & cauſarum patroni laudatores ſuos & admiratores, quum cauſas agerent ; quos aliquando pecuniæ aut cœnæ præſidio conducebant. *Herulianus.*

3. *Eſſeſte.*] Acclamat tibi. vide epigramm. 4. lib. 1. verſ. 8. Omnibus partibus abſolute, plene, perfecte, ut nihil ſupra. Apuleius lib. 11. Florid. *Vel inde ante aram Bathylli ſtatua à Polykratetæ tyranno dicata ; qua nihil videor eſſeſtius cognoviſſe.* Ann. Marcellinus lib. xvi. *Sed tamen cum hac eſſeſte, pleneque colligeret, &c.* Ramireſius legendum cenſet *eſſeſte*, dicitque id ita dici, ut nihil amplius dicendum reliquerit in ea re : quæſi diceret ; ita bene & perfecte.

Hoc

Hoc volui! facta est jam tibi cœna. tace.

scdè, ut nihil supra dici possit. Sunt qui *affectè*, quasi cum affectu. quod placet Radero. *Graviter.*] Cum dignitate. *Cito.*] Prompte, ex inopinato. *Nequiter.*] Versute, argute. Sic laudabatur aliquis *ingeniosè nequam*, ut eleganter loquitur Velleius Paterculus. Alii leg. *avriter.*

4. *Hoc volui.*] Placet tua acclama-

tio, inquit recitator, cœnabis mecum. statim Seliuss voti compos tacet. Notatque Poëta cum impudentiam cœnipetæ, tum vanitatem recitatoris seu patroni. qua de Pers. 1. Sat. *Tace.*] Domitius & Ramiresius mallent legi *tacet*, quod verbum Poëtæ est notantis Selli aviditatem cœnæ; qui que statim ac factam sibi cœnam audivit, tacuit.

In Sextillum. XXVIII.

R Ideto multum, qui te, Sextille, cinædum
Dixerit, & digitum porrigito medium.

Sed nec pædico es, nec tu, Sextille, fututor:

Calda Vetustillæ nec tibi bucca placet.

5 *Ex istis nihil es fateor, Sextille: quid ergo es?*

Nescio: sed tu scis res superesse duas.

1. *Rideto, &c.*] Licet tibi contemnere cum qui te appellaverit cinædum, & in illum ipsum retorquere id convitium, porrecto medio digito infami & verpo, qui cæteris contractis curvatisque Priapum repræsentans in cinædorum & mollium notam extendeba-

tur. epigr. 93. lib. 1. adeoque ipsum pathicum indigita.

4. *Calda, &c.*] Nec tibi placet fellatrici bucca. epig. 62. l. 11. & artificis halitus oris. Juven. 10. Sat. vers. 238.

6. *Sed tu scis, &c.*] Potes tamen esse *μυστηριώδης*, vel irrum. uter, nescio.

Ad Rufum. XXIX.

R Use, vides illum subsellia prima terentem,
Cujus & hinc lucet Sardonychata manus:
Quæque Tyron toties epotavere lacernæ,

Et

1. *Subsellia.*] Describit fastum liberti cuiusdam, qui ex servili conditione pervenerat ad equestrem dignitatem, insigniaque equestria gerebat: si autem nescis, quis sit ille, amove, dicit Poëta, splenia & ornamenta illa, leges in fronte, quid sit. simul etiam tacite carpit infamiam sui sæculi, quod tales admitteret Senatores. *Subsellia.*] Orchestram in theatro, inter Senatores ipsum Senatorem factum sedentem in primo gradu. epigr. 14. lib. 5. sunt qui ad subsellia in iudiciis referunt. Corn. Vellius 22. legit *terentem*. id est, infor-

ro iudicium ubi erant subsellia spaciantem, & causidicum notari volunt, qualem depingit Juven. 7. Sat. vers. 139. & recitatore, Pers. 1. Sat. vers. 15. *Terentem.*] Ramiresius legendum censet *tenentem*, quod imperiosam quandam possessionem indicat: ut *tenere* Galliam, Hispaniam, &c.

2. *Sardonychata manus.*] Annulos induta, quibus includuntur Sardonyches alizæ geminæ.

3. *Quæque Tyron.*] Tyrio bis tinctæ murice, vel pluries. *Tyron* ergo pro purpurea ex Tyro allata. Ex verò lacernæ

H 5 deli.

- Et toga non tactas vincere iussa nives:*
 5 *Cujus olet toto pinguis coma Marceliano,*
Et splendent vulso brachia trita pilo.
Non hesternæ sedet lunata lingula planta,
Coccina non læsum cingit aluta pedem;
Et numerosa linunt stellantem splenia frontem.
 10 *Ignoras quis sit? splenia tolle, leges.*

In

deliciorum erant, præcipuè in theatralibus spectaculis. Et eleganti Metaphora usus est, quum dicit *epotavere*, quasi pluries intinxisse.

4. *Non tactas.*] Nullo vestigio prefatas, puras. *the driven snow. Vincere, &c.*] Fullonis arte dealbata, cretata insuper.

5. *Marceliano.*] Unguento confecto à myropola Marcelio. vel Marcello, nam legitur & *Marcellano*. Quidam exponunt, quod per totum theatrum Marcelli spargeretur odor, quo perfusus erat ille servus. *Rad.*

6. *Splendent, &c.*] Pumice, nuce ardent. *σπανταριον* seu psilothro delicati & molles se depilabant levigabantque.

7. *Non hesternæ sedet.*] Recens, nova indies. Hirdus legit, *Cuique hesternæ*, id est, nova. ut Persius dixit *hesternos Quirites* pro novis civibus. Sunt qui legant, *Non extrema sedet*, per Litoten, pro inter primas numeranda & multis pretiosior. Had. Junius legens *non hesternæ*, pro non nupera, ut vetustam nobilitatem significet, haud heri aut nuper natam. Rigaltius, vult Martialem ludere hunc nebulonem, quia nobilium numero inferi cupiebat. Et gemmis quidem ornatum fuisse, pretiosis vestibus indutum, unguentis delibutum ac comptum: verum ne hesternæ quidem lingula lunata sedisse planta; nec læsum pedem aluta coccina texisse. Cæterum inscriptum fronti habuisse epigramma numerosis indutum spleniis, servus enim stigmatias erat. Et quum *læsum pedem* dicit, loripedem notat.

Rigalt. Musamb. Lunata planta.] Calceo lunato. de quo vide epigr. 50. lib. 1. vers. 23. *Lingula.*] Vinculum calcei. *aliis*, fibula argentea seu aurea in calceis à nobilioribus gestata.

8. *Coccina aluta pedem.*] Senatores primo calceis ex aluta nigra, mox (crescente luxu) cerea, galba, mullea, ede-racea, coccinea pedes cinxerunt. *Non læsum.*] Non arctiore calceo pressum. vel pedem non læsum fasciis ex aluta coccinea subligat delicatus. *Cingit.*] Alii *pingit*, id est, ornat. sunt & qui *stringit* legant.

9. *Et numerosa linunt.*] Et multa emplastrâ, quæ *splenia* vocant, & adhibentur ad capitis dolorem vel oculorum morbum, frontem ejus tanquam stellis distinguunt. Quæque Rufus videri voluit delictiarum causâ usurpare: Martialis contrâ his occultari notas serviles; & Rufum illum stigmatiam esse, *ἔτε κθαράς ἐλπίδας*. Ergo si quis splenia illa ei dempserit, fore ut totum illud Senatoriæ dignitatis choragium, repente Rufo in risum & opprobrium vertatur. *Musamb. Stellantem, &c.*] Alii *Stellatam*, id est, distinctam, dispunctam notis. Tolle splenia, & ex literis fronti ejus inustis cognoscas eum de servo stigmatia & literato. hoc est, literis & punctis inusto ad Senatoriam dignitatem evectum. Ramiresius cum Lipsio legit *stillantem*, sed ineptè. Qui enim potuisset Rufus ille in tantis deliciis perpeti frontem suam stillare; quod & patienti molestum, & spectanti sædum? *Musamb.*

I. Mu-

In Cajum. XXX.

Mutua viginti sestertia forte rogabam,
Quæ vel donanti non grave munus erat.

Quippe rogabatur felixque, vetusque sodalis,
Et cujus laxas arca flagellat opes.

5 Is mihi, dives eris, si caussas egeris, inquit.
Quod peto da, Cai, non peto consilium.

1. *Mutua viginti, &c.*] Reprehendit Cajum ut illiberalem & parum sibi in amicitia respondentem, à quo cum petiisset mutuo summam certam pecuniz; ipse conabatur Martiali persuadere, ut causas ageret. Sed respondet Poëta, ridiculum esse non petenti consilium dare. Jocus hic desumptus à Seneca, epist. 45. Ut mihi mutuo daret ep. 156. lib. 5. vers. 18.

2. *Quæ vel donanti, &c.*] Quam summam vel mihi donasse, non fuisset homini tam diviti grave impendium.

3. *Felixque.*] Palat. ac vet. edd. *fidusque.*

4. *Cujus laxas, &c.*] Cujus arca mota resonat laxis nummis, tanquam fla-

gelli verberere. Flagellare divitias dicitur (inquit Turnebus lib. 21. cap. 4.) qui magnas arcis clausas opes velut verberibus & carceribus coercerent, &c. *Infelix strangulat arca divitias.* Papin. 2. Sylv. Vel *flagellat*, vi premit ac continet; quomodo *flagellare annum* Jurisconsulti dicunt. Eteleganter Plut. apud Lucian. in Timone queritur se ab avaris *ἀπὸ πονηρῶν ἐν πολλῇ σκώτῳ*. Herald. vide epigr. 13. lib. 5. & epigr. 40. lib. 3.

5. *Is mihi, &c.*] Cajus consulit mihi quod olim Titus. ep. 18. lib. 1. vide & epigr. 77. lib. 1.

6. *Quod peto da, &c.*] Nummos mutuos, non consilium.

Ad Marianum. XXXI.

Sepe ego Chrestillam futui. det quam bene, quæris?
Supra quod fieri nil, Mariane, potest.

1. *Det.*] Dare obsecrum hic verbum est. responder poëta ex ambiguo. Christinam seu Chrestillam, ita bene dare, ut nihil melius. verum aliud voluit. nempe, ita male eam dare. ut

supra. id est, ultra vel iterum eam non sustineas facere.

2. *Fieri nil, &c.*] Facere item & fieri turpula verba sunt. epigr. 47. lib. 1.

* In Ponticum. XXXII.

Lis mihi cum Balbo est: tu Balbum offendere non vis,
Pontice, cum Licino est: hic quoque magnus homo est.

Vexat

* Ponticum caussidicum, qui ab aliis coli volebat, carpit urbanè, quod liber non esset, sed multis ambitiosè servi-

ret, fingitque multa negotia, in quibus operam suam recusabat Ponticus.

1. *Lis mihi, &c.*] Peris, inquit illa apud

Vexat sæpe meum Patrobas confinis agellum:

Contra libertum Cæsaris ire times.

5 *Abnegat & retinet nostrum Laronia servum;*

Respondes, orba est, dives, anus, vidua.

Non bene, crede mihi, servo servitur amico:

Sit liber, dominus qui volet esse meus.

apud Comicum, huic ipsi opus patrono est quem defensorem paro. ædum secum esse exclamat Poëta, siquidem justas intendenti lites adesse nolit (quem pro patrono coluerat) Ponticus, non au-

sus ire contra potentiam magnatum, captansque gratiam divitum. renunciat itaque se servum & clientem servili domino & patrono. supra epigrammate 18.

* In Philænim. XXXIII.

Cur non basio te, Philæni? calva es.

Cur non basio te, Philæni? rufa es.

Cur non basio te, Philæni? lufca es.

Te qui basiat, hic Philæni, fellat.

* Luscam Philænim irridet hoc epigrammate, ut & epigr. 95. lib. 4. & quod nolit eam basiare, tres causas reddit. videl. lib. 10. epigr. 23.

1. *Cur non basio, &c.*] Caput enim

tuum (calvum, rufum, luscum) præ se fert Priapum. lib. 9. ep. 38. *Et sit lufca licet, &c.*

4. *Te qui basiat, &c.*] Gruterus legit, *Hæc qui basiat, ô Philæni.*

In Gallam. XXXIV.

Cum placeat Phileros, tota tibi dote redemptus,

Tres pateris natos, Galla, perire fame.

Præstatur cano tanta indulgentia cunno,

Quem nec casta potest jam decuisse Venus.

5 *Perpetuam Dî te faciant Philerotis amicam,*

O ma-

2. *Tres pateris, &c.*] Gallam luxuriosam anum insectatur, quæ tota sua dote redemerat Philerotem servum, & cum eo consuetudinem habebat, patiebaturque tres natos suos ex defuncto marito fame perire. *Ramires.* Propter amorem Philerotis, quem e servitio redemisti, vel quem conduxisti, tota dote tibi à marito defuncto relicta.

3. *Præstatur, &c.*] Tam strenue indulges libidini luxuriosa anus, quam vel coitus legitimi hac ætate puderet, multo magis adulteri.

5. *Perpetuam, &c.*] Ut quam diutissime vivas misere cum Philerote tuo, quem ut redimeres, te cum tribus natis ad extremam inopiam & famem redegit.

6. *Pen-*

O mater, qua nec Pontia deterior.

6. *Pontia deterior.*] Illa duos una-
visissima *Vipera carna*, &c. Juven. 6. Sat.
vers. 637.

*Nos nimiam rami : sed clamat Pontia
fecit,*

*Confiteor , puerisque meis uconita pa-
ravi.*

Tu vero tres natos fame enecasti. Sune
qui legant *Pontica*, & intelligunt *Me-
deam*.

Ad Phœbum. XXXV.

Cum sint crura tibi simulent quæ cornua lunæ,
In rhytio poteras, Phœbe, lavare pedes.

1. *Cum sint crura*, &c.] Cum tibi
vulgo diducantur poplites, coëant tali
seu plantæ; optime conveniat tibi ad
lavandos pedes rhytum seu rhytium,
quod vas est ab angusto fundo inla-

tum surgens instar cornu, de quo A-
thenæus libro 10. capite 13. & li-
bro 11. capite 1. 5. & 26. ludit au-
tem in paribus, *cornu* & *rhyto*, *Luna* &
Phæbo.

Ad Pannicum. XXXVI.

Pectere te nolim, sed nec turbare capillos,
Splendida sit nolo, sordida nolo cutis.
Nec tibi mitrarum, nec sit tibi barba reorum.
Nolo virum nimium, Pannice, nolo parum.
5 Sunt tibi crura pilis, & sunt tibi pectora setis
Horrida : sed mens est, Pannice, vulsa tibi.

1. *Pectere*, &c.] Carpit Pannicum
quendam, ut mollem virum, qui ni-
mium vir videri volebat, turbatis ca-
pillis, horrida barba, sordida cute, cru-
ribus & pectore setosis. Pro *Pectere*,
Gruterus & Guilielm. legendum cen-
sent, *Flectere*. Non probo virum co-
mas in statione ponentem more foemi-
narum, nec contra capillos disturba-
tum. Triplex ergo capillorum genus,
flexi ad pectinem seu pexi, flexi calami-
stris, & turbati. Primum genus ele-
gantiz; alterum mollitiei; tertium si-
ne elegantia & venustate. *Musamb.*

2. *Sordida nolo.*] Est modus ergo in
rebus, sunt certi denique fines.

3. *Nec tibi.*] Nec tibi sit nulla barba
ad modum foeminarum & effoemina-
torum Gallorum seu Phrygum, qui

mentum depilabant, nec &c. inquit
Raderus. vel, nec tibi sit instar mol-
lium illorum mitras gestantium, barba
summo cultu nutrita & ad speculum
composita, nec tamen contra, promissa
& disturbata, ex neglectu vel affectato,
squalore reorum. *Mitrarum.*] Examina-
rum: matronæ enim Romæ mitras ste-
rebant. *Barba reorum.*] Inculca sc. &
horrida.

4. *Nolo parum.*] Parum viri dice-
bantur examinati.

5. *Nunc tibi*, &c.] *Hispida membra
quidem*, &c. Juven. Sat. 2. vers. 10.

6. *Sed mens*, &c.] Sed animo es
glabro, *Catachrestice*, id est, molli, pa-
rum virili. *Mens vulsa.*] Examinata &
luxuria madens. ἡ πικρὴν, ἀγλαῖα.
Herald.

1. *Per-*

In Cæcilianum. XXXVII.

Quidquid ponitur hinc & inde verris :
Mammas suminis, imbricemque porci,
Communemque duobus attagenam,
Mullum dimidium, lupumque totum,
 5 *Murænæque latus, femurque pulli,*
Stillantemque alicâ suâ palumbum.
Hæc cum condita sunt madente mappa;
Traduntur puero domum ferenda.
Nos accumbimus otiosa turba.
 10 *Ullus si pudor est, repone cœnam :*
Cras te, Cæciliane, non vocavi.

In

1. *Verris.*] Notatur hominis gulosi & sordidi impudentia, qui ea quæ cæteris convivis apposita erant, verreret, & mappis condita domum mitteret. *ῥας εἰς μάρτυρας* argumentum, *ἀρπίζειν ἰδιῶν*, inquit Athen. l. vii. & *τὸ δ' ἀλλήτοιον ἐπιστῶν*. *Verris.*] Rapis.

2. *Mammas suminis.*] Sumen ex papillis porcæ ab edito foetu occisæ, quæque magis lacteum erat hoc amplius commendabatur. lib. 13. epigr. 44. *Imbricemque porci.*] Vertebram demptis costis. Angl. *thechine*. Auriculam, P. Scriverius, quæ imbricem refert.

3. *Communemque, &c.*] Appositam duobus convivis. Attagen, Gr. *Ἀτταγᾶς*. Al. *Häsel-hun*. Mullus, Gr. *τελυλα*. Belg. *Barbeel*. Lupus, Gr. *λύκος*. Belg. *Zet-fuseck*. Muræna, fluta, Gr. *σμήγαινα*. Al. *Meer-ael*. Sed *Murænula*, Belg. *een Negen-ooge*.

5. *Femurque pulli.*] Optima pulli pars, femur & ala.

6. *Stillantemque, &c.*] Stillantem alicâ, quæ fartus erat. vel natantem in condimento alicâ, quæ fit ex zea. Plin. lib. 10. cap. 8. itaque sua refertur ad alicam, quæ fartus erat; vel ad zeam, quæ palumbis cibus.

7. *Madente mappa.*] A pinguedine & condimentis ciborum.

8. *Traduntur, &c.*] E more Romano licebat convivis, rogata convivatoris venia, aliquid appositorum secum auferre, vel per alium mittere.

9. *Nos accumbimus, &c.*] Non habentes in quo dentes exerceamus. Sic & Græcis *χολάζειν* dicuntur in convivio, qui ab edendo & bibendo cessant. *Herald*.

11. *Vocabo.*] Optime reposuit Domitius *vocavi*, locutione quidem solæ, sensu longe acutiori. q. d. in hodiernum diem te invitavi, non ut hæc in crastinum reservares. repone itaque quæ sustulisti.

1. *Quid*

In Linum. XXXVIII.

Quid mihi reddat ager, quæris, Line, Nomentanus?
Hoc mihi reddit ager : te, Line, non video.

1. *Quid mihi, &c.*] Lino exprobranti Martiali secessum in agrum Nomentanum, rogantique quid haberet reditus ex agro tam macro & ste-

rili, respondet Poëta ex inopinato, si nihil aliud, certe se hoc fructus ex eo capere, ut careat conspectu Lini hominis odiosi.

De muneribus Moechæ. XXXIX.

Coccina famosæ donas, & ianthina mæchæ.
Vis dare, quæ meruit munera? mitte togam.

1. *Coccina, &c.*] Vestes sibi mutuo mittere divitibus Romanis in usu erat. sed curtu vestimenta purpurea & violacea adulteræ? magis illi conveniret toga missa. meretrices autem ut & adulterii convictæ, in publicum togatæ

prodibant, ut dignoscerentur à castis matronis stolatis. epigramm. 64. lib. 6. vers. 3. & Juven. 2. Sat. vers. 70. Turneb. lib. 16. cap. 19. *Ianthina vestis*, ab *ἰανθον*, quod colorem violæ præferret.

In Tongilium. XL.

URi Tongilius male dicitur hemitritæo.
Novi hominis mores : esurit, atque fitit.
Subdola tenduntur crassis modo retia turdis :

Hæmus & in mullum mittitur atque lupum.
5 Cæcuba saccentur, quæque annus coxit Opimæ :

Con-

1. *Vri Tongilius, &c.*] In gulosum Tongilium morbum simulantem invenitur facetissime, qui causatus hemitritæum, quicquid esculenti & potulenti appetebat, impudenter flagitabat, ab amicis. *Ramir. Vri.*] Est enim febris *πυρεσς*. *Hemitritæo.*] Semitertiana.

2. *Mores.*] Alii *fraudes*. *Esurit, &c.*] Simulat se male habere, quo lautius vescatur turdis & mullis, atque optima bibat vina sed colata. *Sicæ for a candle, or a posses.*

3. *Subdola, &c.*] Elegans Metaphora ab aucupibus sumpta, qui retia tendunt ad captandas aviculas ; sic iste gulosus, morbi simulatione captat turdos & delicias piscium ab amicis

mittendas.

5. *Saccentur, quæque.*] Desaccentur, liquantur, colo transmittantur. sic lib. 12. ep. 61. *Turbida felicitate transmittere cæcuba sacco.* Poëta enim hic agit de Tongilio febrim simulante, huic autem visum saccatum aptius illo, cui sacculus nihil demsit. Itaque duplicem à Poëta Tongilii gulam perstringi, unam vinum adpetentem ; alteram non cuicunque vinum, sed saccatum, quod sursumarum deliciarum est. Cumque poëta facci & parci vitri mentionem facit, decorum servat in persona simulante febrim. *Musambert. Annus coxit Opimæ.*] Vide epigr. 27. lib. 1. vers. 5.

6. *Parco*

*Condantur parco fusca Falerna vitro.
Omnes Tongilium medici jussere lavari:
O stulti, febrem creditis esse? gula est.*

6. *Parco fusca, &c.*] Modico, parvo, propter Falernum indomitum, quod non poterat large sumi, ægrotis minime conveniebat. aut ex persona hypocritæ ægroti extenuantis petitionem.

7. *Lavari.*] Remedium & medica-

mentum priscis usitatum in febribus. nobis satis præposterum & periculosum.

8. *O stulti, &c.*] Sic lib. II. epigramm. 87. *Non est hæc tussis, Parthenopæe; gula est.*

In Maximinam. XLI.

R *Ide, si sapias, ô puella ride,
Pelignus, puto, dixerat Poëta:
Sed non dixerat omnibus puellis.
Verum ut dixerit omnibus puellis,
5 Non dixit tibi; tu puella non es.
Et tres sunt tibi Maximina, dentes;
Sed plane piceique, buxeique.
Quare si speculo mibique credis,
Debes non aliter timere risum,
10 Quam ventum Spanius, manumque Priscus:*

Quam

2. *Ride, Pelignus, &c.*] Maximinam vetulam pene edentulam monet, ne in risu solvatur; ita ut oris deformitatem prodatur; sed potius seriis & luctuosius rebus intersit, ut sietum, non risum edat. *Ramires.* Dom. Calderinus vult Martialem allusisse ad præceptum Ovidii 3. de arte, *videntem mollia ride.* ex epigrammatis Ovidii quæ interierunt desumptum putat. Ang. Politianus 59. cap. 1. cent. Miscel. potest fieri & Martiali non occurrisse certum authoris nomen. cum dicat *Puto. Si sapias.*] Si placere cupis, *ride* dixerat Ovid.

3. *Non dixerat, &c.*] Non deformibus, non edentulis.

5. *Non es.*] Sed vetula.

7. *Piceique, buxeique.*] Nigri & subpallidi, quasi flavi, coloris buxii.

10. *Ventum Spanius.*] *Spanius* & *Priscus* elegantiorum nomina sunt, quorum cum alter numeros crinium & ordinem affectaret, ventum timebat: alter quum politioribus vestibus uteretur, manu nolebat tangi. *Spanius* ergo ideo *ventum* dicitur *timere* ne dispergat capillos, quos flexerat diduxeratque ad frontem calvam tegendam. vide epigr. 83. lib. 10. Cum è codice Viennensi adferat Gruterus, *Quam ventum vacuus* pro edentulo, P. Scriberius legendum suspicatur. *Quam ventum vatius*, sive *vatias*, qui ægre incedit propter crurum distortorum vitium. *Manumque Priscus.*] Ne contactus, vestis plicas turbet. sic epigr. 63. lib. 3. *Pallia Vicini qui refugit cubiti.* vel prensationem refugit, ne gypsum cretæ proderetur qua manus dealbasset.

11. *Nim-*

*Quam cretata timet Fabulla nimbum:
Ceruleata timet Sabella Solem.
Vultus induito magis severos,
Quam conjux Priami, nurusque major.*

- 15 *Mimos ridiculi Philistionis,
Et convivia nequiora vita;
Et quicquid lepida procacitate
Laxat perspicuo labella risu.
Te mæstæ decet assidere matri,*
20 *Lugentique virum, piumque fratrem,
Et tantum tragicis vacare Musis.
At tu, iudicium secuta nostrum,
Plora, si sapias, ô puella, plora.*

11. *Nimbum.*] Ne terra Cælia vel fuscus eluatur.

12. *Solem.*] Ne à sole calefacta cernua (facile autem calorem admittit) faciem torreat.

14. *Quam conjux, &c.*] Quam Hecuba aut Andromache.

15. *Ridiculi Philistionis.*] Γελῶτονός mihi celeberrimi, qui & ipse, cum minimum daret, qui Φιλοζέλων inscriptus est, risu interiit.

16. *Nequiora vita.*] Lasciva, in quibus scurræ, moriones, sanniones, convivia devitabis.

17. *Lepida procacitate.*] Jocularibus dictis, facetiis, scommatis.

18. *Laxat.*] Pandit. *Perspicuo, &c.*] Ut appareant dentes.

19. *Mæstæ, &c.*] Generaliter lugentibus assidere. Vel spectare, audireque non jocularia & ridicula argumenta, sed gravia atque tristia, ut tragœdias, in quibus Hecuba, vel Niobe luget filios, Andromache virum, Electra fratrem, &c.

23. *Plora, &c.*] Multo enim magis te decent lacrymæ, quam risus, *invertitque versum primam huius epigr.*

* In Zoilum. XLII.

Zoile quid solum sublato podice perdis?
Spurcius ut fiat, Zoile, mærgæ caput.

* In

* Zoilum spurcum fellatorem notat, quod in folio podicem demergeret, idque consultò & conspurcavit; admonetque ut caput mergat, quo fiat, ut spurcius reddatur solum. *Ramiresius.*

1. *Solum, &c.*] Vas in quo lavaba-

tur genibus flexis & in fundo positus, aqua ad umbilicum pertingente. *Perdis.*] Conspurcas. vide epigramm. 81. lib. 6.

2. *Spurcius, &c.*] Namque tibi orimorigeranti & φοινικίζοντι; os est spurcius quam, &c.

1

* Can-

* In Candidum. XLIII.

CAndide, κová φίλων, hæc sunt tua, Candide, πάντα,
Quæ tu magniloquus nocte dieque sonas.

Te Lacedæmonio velat toga lota Galeſo,
Vel quam ſepoſito de grege Parma dedit.

5 At me quæ paſſa eſt fu-ri-oſi cornua tauri,
Noluerit dici quam pila prima ſuam.

Miſit Agenoreas Cadmi tibi terra lacernas:
Non vendes nummis coccina noſtra tribus.

Tu

* Candidum quendam magnificè liberalitatem ſuam laudantem, nihil autem amicis largientem, taxat urbaniffimè; & docet diſtributione eleganti, non eſſe bona Candidi amicis communia; & contentione facta inter Candidi opulentiam & ſuam paupertatem, oſtendit eum verbo tenus, non reapſe eſſe liberalem. *Ramireſ.*

1. *Ková, &c.*] Hæc ſunt tua verba, tibi ſemper in ore. *Omnia amicorum communia.* à Pythagora ſeu Socrate authore. Alia lectio, κová φίλων hæc ſunt, hæc ſunt tua, Candide, κová. Malim, hæc ſunt tua, Candide verba.

3. *Lota Galeſo.*] A fullone eluta (vide Lipſ. Eleſt. lib. I. cap. 13.) toga ex optima lana Tarentina, vel è velleribus lotis, aut ovium lotarum paſtarumque ad Galeſum fl. prope Tarentum à Laconibus duce-Phalanto conditum ſeu auctum: cui fl. eadeſſa natura quæ Bæti ſeu Clitumno. Juven. 12. Sat. verſ. 41. & 13.

4. *Parma dedit.*] Fl. unde & urbi nomen in Gallia Ciſpadana velleribus & caſeo claræ, epigr. 13. lib. 5. Alii, *Creta* vel *Acerra*.

5. *At me quæ, &c.*] At mihi veſtes viles & pannosæ, quales ſunt pilarum furibundis efferatiſque tauris objectarum: de quibus vide quæ ad epigr. 19.

lib. Speſt. MS. Bodleianus habet, *fu-ri-oſi cornua tauri*, quam lectionem agnoſcit editio Gryphiana, aliæque, quam prætulimus vulgatæ, *fu-rias & cornua tauri*.

6. *Noluerit, &c.*] Viliores ſane ſunt veſtes meæ, quam quibus induuntur pilæ compitales, quæ ad effigiem humanam factæ ſuſpendeduntur Diis inferis votivæ in compitis: Quibus Diis, tot pili, quot capita liberorum, ſervorum, mulierum circa compita habitabant, ponebantur; ut eſſent iis pilis & ſimulacris contenti, vivisque parcerent. Hiſce verò imaginibus nullius omnino pretii veſtes circumponebantur; proinde *pannoſas* etiam quandoque Martialis *pilas* vocat. *Prima ſuam.*] Compitalis illa theatraſi prior: vel in ordine pilarum prima, vel ex iis optima. Ab harum enim pilarum compitalium ſimilitudine, quaſi ſecundæ prodierunt feris objectæ. Tum primæ dictæ, quia in principiis viarum, hoc eſt, compitis ponebantur. Secundæ, quæ feris obiciebantur, quæ primulum è ſtramine fiebant. *Rad.*

7. *Miſit Agenoreas, &c.*] Tibi purpureæ lacernæ à Tyro regnata Cadmo, filio Agenoris.

8. *Coccina, &c.*] Ironice pannos ſuos vocat coccineas lacernas: quas negat valere tres ſeſtertios.

9. Tu

Tu Libycos Indis suspendis dentibus orbes :

10 *Fulcitur testa fagina mensa mibi.*

Immodici tibi flava tegunt chrysendeta nulli :

Concolor in nostra, cammare, lance rubes.

Grex tuus Iliaco poterat certare cinædo :

At mibi succurrit pro Ganymede, manus.

15 *Ex opibus tantis veteri fidoque sodali*

Das nihil, & dicis, Candide, ποῦνὰ Φίλων ?

9. *Tu Libycos, &c.*] Tuz rotunda mensæ citreæ è Mauritania petitæ, vel è marmore Africano sustinentur pedibus eburneis, è dente scilicet elephantorum Indorum. Juven. 12. vers. 121. *latus sustinet orbes Grande ebur.* Lucianus in *Ὀνειρῶν* vocat *τεμπύζας ἐλεφαντοπόδας.* vide lib. 14. epigr. 89. & 91. *Suspendis.*] Suspendere hic est fulcire, & ea quæ sic fulta sunt pendere dicuntur.

10. *Fagina.*] A vili mensæ materia auget paupertatem suam; & quod *fulcitur testa*, inæqualem significat, qualis erat pauperum. videlib. 1. epigr. 56. vers. 9. neque enim credo fictiles fuisse pedes, quod ait Calderinus.

11. *Immodici tibi.*] Nulli magni magno in pretio. *Laudas insane trilibrem Mullum, &c.* Horat. 2. serm. 2. *Tegunt, &c.*] Implent, adeoque magni sunt nulli ut tegant *χρυσεῖνδες.* id est,

lances auro circumvinctas, vel in quibus gemmæ auro illigantur. vide Turnebum lib. 14. c. 3. & epigr. 97. lib. 14.

12. *Concolor, &c.*] Eiusdem coloris cum fictile lance mea. id est, rubens cammare. Cammarus ergo squillarum non locustarum species. *Apostrophe.* vide 5. Sat. Juven. cui consonant pleraque hujus epigr. vide & Plinii epist. 7. lib. 2.

13. *Grex tuus, &c.*] Pueri tuz mensæ ministri, forma æquant florem Asiæ, Ganymedem Jovis amasium. *Iliaco*, dicit, quia Trojanus.

14. *At mibi, &c.*] Manus mea fungitur officio pueri ministrantis. petant, qui volunt nequiores, sensum alium ex epigr. 42. lib. 9. & epigr. 74. lib. 11. *ἀλλ' ἔγωγε ἐγπιδόω.*

15. *Ex opibus, &c.*] Nihil amico mihi das, & habes nihilominus in ore semper hoc *ποῦνὰ φίλων*, &c.

* In Sextum. XLIV.

E*Mi seu puerum, togamve pexam,*
Seu tres, ut puto, quattuorve libras :

* Epigramma elegans, quo hominis sordidi mores describuntur; qui ne quid à se petant amici, angustias & penuriam ipse fingit, & ultro narratum it. *Herald.*

1. *Pexam.*] Recentem & villosam. *Pexæ* enim vestes sunt quæ multo flocco opertæ sunt, eoque pexo & polito, arte fullonis. ut ergo pecten nihil ad calvum; sic defloccatæ & usu detritæ vestes nihil opus habent pectine fullo-

nis. inde *pexa* opponuntur tritis, id est, novæ obsoletis. Sic Martial. infra epigr. 58.

Pexatus pulcre, vides mea, Zoile, trita. Id est; pexis & novis vestibus indutus, quarum nondum flocci abiere. hanc *pexam* floccorum in vestibus lanuginem, *pexitatem* vocat Plinius. *Salmas.*

2. *Ut Puto, quattuorve.*] Alii *Trioste*, Gruterus, ut *puta*. Neutra lectio placet

I 2

Heial-

*Sextus proximus ille fœnerator,
 Quem nostis veterem meum sodalem,
 5 Ne quid forte petam; timet, cavetque;
 Et secum, sed ut audiam, susurrat;
 Septem millia debeo Secundo;
 Phæbo quattuor; undecim Phileto;
 Et quadrans mihi nullus est in arca.
 100 grande ingenium mei sodalis!*

*Durum est, Sexte, negare, cum rogaris:
 Quanto durius, antequam rogeris!*

Heraldo. Nam quis inde sensus? Legendum fortasse, *Sen tres supputo*: quasi dicat, Cum me aliquam pecuniolam mecum putantem audit, tunc veretur ne eam ab ipso sumptu tuo petiturus. Sed Ramiresius mavult loqui Poëtam de emptionibus suis, vel pueri, vel togæ, vel argenti. Illud autem *ut puto*, interponitur dubitationis causa, quan-

do non succurrit memoriæ recepta. *Libras.*] Argenti facti. lib. 7. ep. 85. alii *Libros*.

5. *Ne quid, &c.*] Sic amicorum petitiones antevortunt cauti divites. vide Arist. 2. Rhetor. & Sen. 1. Benef. 1.

10. *O grande, &c.*] Ironice dixit ingenium, ne diceret sordes & avaritiam: ut epigr. 74. lib. 1.

Ad Glyptum. XLV.

*Q*Uæ tibi non stabat, præcisa est mentula, Glypte.
Demens cum ferro quid tibi? Gallus eras.

1. *Quæ tibi, &c.*] Cur tu cultro è testa Samia resectis genitalibus te redidisti Cybeles sacerdotem? Nil opus

præciso pondere, quod vel ante erat inutile. epigr. 82. lib. 3. Galli dicebantur, quibus amputatus esset priapus.

* In Nævolum. XLVI.

*F*Lorida per varios ut pingitur Hybla colores;
*Cum breve Sicania ver populantur apes:
 Sic tua suppositis pellucet præla lacernis:*

Sic

* Comparat suam egestatem cum amici copiis & opibus; eumque tam parcum dicit, ut vestes amicis invidet, & tincis potius depascendas relinquat. *Rad.*

1. *Florida, &c.*] Quot coloribus distinguatur Hybla urbs in Sicilia, ubi

mellificæ apes depascuntur flores verè nos brevis ætatis.

3. *Sic tua, &c.*] Tot apparent lacernarum colores ad nitorem pressurum in prælis tuis, quot genera florum in Hybla. Angl. *Presses to lay up clothes in.* quæ Romanis in usu. Senec. 1. de gran-

Sic micat innumeris arcula synthefibus.

5 *Atque unam vestire tribum tua vellera possunt,*

Appula non uno quæ grege terra tulisti.

Tu spectas hyemem succincti lentus amici,

(Pro scelus!) & lateris frigora trita mei.

Quantum erat, infelix, panno fraudare duobus,

10 *(Quid renuis?) non te, Nævole, sed tineas?*

* In

tranquillitate vitæ. & Marcel. lib. 28. *Præla.*] Prælum trabs, qua uva calcatur; aut qua vestes premuntur, à premendo vocatur, quasi pressorium. *Lacerna*, hic pro quavis veste. species pro genere.

4. *Synthefibus.*] Vestibus cœnatoriis vel quibuscvis aliis in vestiario compositis à *συνθεσις*. vel quæ simul induuntur, *factes*. vide epigr. 46. lib. I. vers. 9. *Sic synthefibus.*] *Synthefes*, vestes ejusmodi, quæ in synthefi poni solebant. Nam pretiosæ vestes tantum, & quæ raro usurparentur, quæque diebus festis solum sumerentur, ita per synthefes disponebantur: ut sericæ, subsericæ, & id genus claræ raræque vestes. quæ enim quotidie habitabatur, non ita solebant ordinari. hinc *synthesina vestis*, pro sumptuosa & pretiosa. *Salmasius*.

5. *Vnam, &c.*] Hyperbolice. Ut integram tribum, hoc est, innumeros vestire possis. *Tua vellera possunt.*] Vestes tuæ. Alii legunt *tua candida*. hoc est, togæ candidæ.

6. *Appula, &c.*] De multis gregibus quos pascit Apulia vellerebus nobilis.

7. *Hyemem.*] Frigus. *Succincti.*] Cui vestes detrictæ sunt curtæ, id est, Mei pene nudi. *Lentus amici.*] Tardus ad commiserationem.

8. *Frigora.*] Laceras lacernas, tritas

tunicas & penetrabili frigori pervias. Legunt alii, *lateris frigora trita tui*. hoc est, Mei sodalis tui, latus tuum regentis. Lipsius scribit, *frigora tute times*, hoc est, adeo amicus tuus frigit, ut tu vereri possis, ne frigus ejus ad te permanet. Et sic *latus*, pro comitelatus regentæ accipitur. Vulgata lectio est, *frigora tuta times*, hoc est, vides amicum algentem, & tu ipse frigus times, aut certe tinere simulas, à quo tamen tutissimus es, quippe pluribus vestimentis probè munitus. *Vnum id simul*, ne paucis & malis lacernis te fraudare, & amicum juvare cogaris. Sed quid renuis? An tibi *duobus* videtur paucis te lacernis fraudare? Te sane fraudari nolo, sed tineas, quæ vestes illas inutiles corrodunt. *Hærald*.

9. *Quantum erat, &c.*] Quantum fuerat tibi, infelix, qui rerum usum nescias, non dico, te (quid refugis) copia satis munitum & tutum; sed tineas, quibus erodendas eas relinquis, defraudare duobus lacernis, quas mihi dones? vide Fruter. verisim. lib. I. cap. 9. & Junii Anim. 2. lib. 8. cap.

10. *Quid renuis?*] Alii legunt, *Non metuas mortem*. Ramiref. *Non metuas non te, nec Nævole timeas*. sc. Quantum erit duabus vestibus fraudare, non tam te ipsum (ne metuas,) quam tineas, quibus arrodendas relinquis.

* In Gallum. XLVII.

SUbdola famosa, moneo, fuge retia mæchæ,
 Levior è conchis, Galle, Cytheriacis.

Confides natibus? non est pædico maritus.

Quæ faciat duo sunt: irrumat, aut futuit.

* Monet Gallum cinædum ne famosam mæcham sectetur, ne à marito comprehensus patiatur irrumationem.

1. *Subdola, &c.*] Cave puer, ne deprehendaris à marito suspectæ ac notæ mæchæ: vel quæ te proderit marito suo. epigr. 49. infra.

2. *Cytheriacis.*] Marinis, vel Veneris, quod concha vestita est ad litus Ve-

nus orta mari. Propert. *concha Erycinæ*. H. Rigaltius intelligit conchas puellarum. vide Hadr. Junii animadvers. lib. 5. cap. 7.

3. *Non est, &c.*] Non hac parte pœnas exigit maritus. Id est, non gaudet natibus, quibus tu confidis ei soluturum. irrumabit certe te, si non castret. infra epigr. 60.

Ad Rufum. XLVIII.

CAuponem, laniumque, balneumque,
 Tonsorē, tabulamque, calculosque,

Et paucos, sed ut eligam, libellos:

Unum non nimium rudem sodalem,

5 Et caram puero meo puellam,

Et grandem puerum, diuque levem:

Hæc præsta mihi Rufe, vel Bitonti;

• Et thermas tibi habe Neronianas.

1. *Cauponem, laniumque.*] Vitam quietam & modicam, in loco etiam obscuro, præfert urbanæ & lautæ. Quasque desiderem opes audi. *Lanium.*] Ad victum. *Balneumque, Tonsorē.*] Ad curam corporis.

2. *Tabulamque, calculosque.*] Tabulam lusoriam cum calculis, ad animi relaxationem.

3. *Et paucos, &c.*] Ad studium & animi cultum; libros, sed electos.

4. *Unum, &c.*] Ad vitæ societatem, amicum unum, atque cum mediocriter eruditum.

5. *Et caram.*] Hujusmodi enim conserva servum in officio & apud me retinebit.

6. *Et grandem, &c.*] Ad ministeria, & voluptatem. vide epigr. 32. lib. 1.

7. *Hæc præsta, &c.*] Hæc mihi contingant vel in obscurissimo Apuliæ oppido Bitonti, habeantque sibi alii (nil moror) thermas amœnas Neronianas cæteraque delicias Romæ. Scriberius legit *Burntiæ*. Jac. Bononiensis Annot. cap. 8. emendat *Bisuntis*, quod oppidum est Hispaniæ apud Ptolemæum. *Rad.*

De

2. Dat

De Thelesina. XLIX.

UXorem nolo Thelesinam ducere. quare?
Mæcha est. sed pueris dat Thelesina. volo.

2. *Dat Thelesina.*] Sui copiam. Vo- talionis dent. ut supra epigram. 47. &
 6.] Ut mihi pueri deprehenſi pœnas | epigr. 40. lib. 10.

In Lesbiam. L.

Quod fellas, & aquam potas, nil Lesbia peccas.
Qua tibi parte opus est, Lesbia, sumis aquam.

1. *Et aquam potas, &c.*] Et ex more aliarum foeminarum, quæ à coitu lavant
in aëdibus.

In Hyllum. LI.

UNus sæpe tibi tota denarius arca
Cum sit, & hic culo tritior, Hylle, tuo;
Non tamen hunc pistor, non auferat hunc tibi caupo;
Sed si quis nimio pene superbus erit.
 5 *Infelix venter spectat convivia culi,*
Et semper miser hic esurit, ille vorat.

1. *Unus, &c.*] Hyllum pathicum trito & veteri laudatior. vide ep. 5. 8. 1. 9.
 infectatur, quod pauperrimus quum | 4. *Sed si quis, &c.*] Sed cinxus
 esset, bene valatos quærebat; & iis, si | *ad egrediar.*
 quam pecuniolam habebat largiebatur, | 5. *Spectat, &c.*] Ipse non edens,
 & ipse fame peribat. *Ramires.* | esuriens, famelicus. lib. 1. epigr. 44.
 2. *Tritior.*] Nummus asper & novus | *santum spectavimus omnes.*

De Dasio. LII.

Novit loturas Dasius numerare: poposcit
Mammofam Spatalen pro tribus, illa dedit.

In

1. *Loturas, &c.*] Ita Jôseph. Scal. | culo ingeniosus esse vult, eliciat ex
 ad lib. 4. Propertii legit emendatius, | epigr. 50. supra, & *Mammofam* in hoc
 quam quod vulgo editur *litturas*, & in- | epigr. Vel vult Dasium præpositum bal-
 telligi vult *ἀπὸ τῶν*. an ex Valerii men- | neo, poposcisse triplicem mercedem &
 tescio. Ego *ἀπὸ τῶν* exposuerim, lo- | accepisse. Interim duplex intellectus
 tiones scilicet à tribus impudicitæ ge- | vocis *dedit*. ambigiturque an nummos
 neribus. Quæ ego taceo. qui suo peri- | dederit, an potius ipsam se. *Gruernus.*

I 4

1. Men-

In Maximum. LIII.

Vis fieri liber? mentiris, Maxime, non vis:
Sed fieri si vis, hac ratione potes.

Liber eris, cænare foris si, Maxime, nolis:

Vejentana tuam si domat uva sitim:

5 Si ridere potes miseri chrysendeta Cinnæ:

Contentus nostra si potes esse toga:

Si plebeja Venus gemino tibi vincitur asse:

Si tua non rectius tecta subire potes.

Hæc tibi si vis est, si mentis tanta potestas,

10 Liberior Partho vivere rege potes.

1. *Mentiris, &c.*] Eleganter Martialis quorundam ἰσολογλεῖαν perstringit, qui vel ventris, vel ambitionis causa libertatem plane perditum eunt, & ad nutum alienum vivunt: cui quidem malo obviā iis posse ait, si sorte nostrā contenti, neque delicias, neque opes supervacuas, neque gloriam inanem sectemur. *Herald.* Miserum enim est & vile aliena vivere quadra. *Juvenal.* Sat. 5. vide & epigr. 11. lib. 9.

3. *Liber eris.*] Plurimi enim ventris causa seipso addicebant, quum potentiorum cœnas captarent, ubi omnia contumeliarum genera concoquenda erant, quod vel unus Juvenalis eleganter observat *Satyr.* v.

4. *Vejentana uva.*] Vinum tenue ac vile ex agro Vejentano.

5. *Si ridere, &c.*] Si potes negligere luxuriosas opes divitum, qui iis uti nesciunt. *Vel* si risu potes excipere va-

norum ψαδδωλῶν pompam & simulas divitias. de Chrysendetis vide supra epigr. 43. vers. 12.

6. *Nostra, &c.*] Trita & plebeja. epigr. 58. supra & epigr. 36. lib. 3.

7. *Si plebeja, &c.*] Si non albas scæteris stolas, meretrice contentus plebeja, facili, vili, parabili. epigr. 33. lib. 9.

8. *Si tua non rectius, &c.*] Cernuus intrans humilem casam. *Vel potius* incurvus per scalas ascendens ad cœnacula, quæ conducebant pauperes. epigramm. 109. vers. 2. & epigramm. 108. vers. 3.

9. *Hæc tibi si vis, &c.*] Excelsso & forti animo opus est ad divitias & delicias contemnuendas.

10. *Partho, &c.*] Parthi pertinacissimi sunt libertatis suæ propugnatores: quosque arma Romana sibi subicere nunquam potuerunt.

In Linum. LIV.

Quid de te, Line, suspicetur uxor,
Et qua parte velit pudiciorem,
Certis indicibus satis probavit,

1. *Quid de te, &c.*] Esse te pathicum & draucos sectari. proinde adjun-

xit tibi custodem spadonem, impotem.

Custa-

5. *Nas-*

Custodem tibi quæ dedit spadonem.
 5 *Nil nasutius hac, maligniusque est.*

5. *Nasutius hac.*] Ad advertendum. *Maligniusque est.*] Ad coercendum.

Ad Sextum. L V.

Vis te, Sexte, coli: *volebam amare.*
Parendum est tibi: quod jubes, coloris:
Sed si te colo, Sexte, non amabo.

1. *Viste, &c.*] Aequalitatem & familiaritatem inesse docet meræ amicitia. *Coli.*] quod est inæqualium; potentiores enim coluntur à tenuioribus; æquales inter se familiariter amant. *Rel.* Volebam ego te pro sodali amare. sed tu me amicum designatus, te à me cliente coli vis. colam itaque, non amabo. timori enim cum amore

male convenit. & Deo satis est, ut ametur & colatur. Seneca epist. 47.

3. *Sed si te colo, &c.*] Id est, non potes habere me amicum & adulatorem. Multos enim colimus & servili veneratione prosequimur, quos non modo non amamus, sed etiam odimus: quod ostendit Seneca lib. vi. de Benef. cap. 33. & seq. *Herald.*

Ad Gallum, de ejus uxore. LVI.

Gentibus in Libyæ uxor tua, Galle, notatur
Immodicæ fædo crimine avaritiæ.
Sed mera narrantur mendacia: non solet illa
Accipere omnino. quid solet ergo? dare.

1. *Gentibus, &c.*] Acerba allusio in Gallum, forte Libyæ Prætozem, ejus uxor macha erat: singit autem notatam avaritiæ crimine fuisse, & respondet ei falso id accidisse; quia non avara alienarum opum fuerit, sed potius sui corporis prodiga. Tenuit forte hic Gal-

lus peccator Libyam. Et pro notatur, *Heraldus* legendum censet, *malè audis.*

3. *Sed mera, &c.*] Festur munera accipere à provincialibus, ut te corrumpat: imo dat (sui copioso, vel mercedem) ut ipsa ab illis corrumpatur.

* In fictum divitem, LVII.

Hic, quem videtis gressibus vagis lentum,

* *See. De Microscopico divite.* MS. Bodl. *De ornato foris.* Hic describitur homo ελαζών, qui quum videri velit opibus diffuere, revera tamen egestate extremalaboret. Hujusmodi homines πηχάλαζονας eleganter Græci vo-

cant, Latini pauperes ambitiosos. *Herald.*

1. *Hic, quem videtis.*] Descriptio est hominis effeminati, quem τρυφερόν Græci dicunt, vel certè delicias & molliem, qui est morbus hominum
 15 beato-

Amethystinatus media qui secat septa :

Quem non lacernis Publius meus vincit,

Non ipse Codrus alpha penulatorum :

5 *Quem grex togatus sequitur, & capillatus,*

Recensque sella linteisque lorisque :

Oppigneravit Claudii modo ad mensam

Vix octo nummis annulum, unde cœnaret.

In

beatorum, mentienis. His igitur verbis exprimit quod eleganter dicebat Anacreon *συνὴλα βαίνω*. Nam id ipsum est, gressibus lentis, vagis ac varicatis incedere. Incessus ergo quem hic designat Martialis, est incessus hominis *πευφειρῆ*, & simul superbi, aut qui magnificus & potens videri velit; quod hominum genus *fluctuatim incedere* eleganter dicit Afranius, id est, *gressibus vagis lentum*. Herald. Vel *vagis*, incertis, hoc est, temerè nunc huc nunc illuc graditur. Rad. *Gressibus*.] Cum gravitate & majestate spatiantem.

2. *Amethystinatus, &c.*] Violacea indutus veste. epigr. 97. lib. 1. vers. 7. alit ad gemmam in annulo referunt. *Secat*.] Obambulat. Quod etiam est hominis *πευφειρῆ* & fortunam immodeste ferentis: habes enim hic & vestis insolentiam & ostentationem in loco publico. Ejusmodi vestes sunt, quas *γυναικισμῆς* appellabat Sophocles, tam propter coloris floriditatem, quam laxitatem. Homines autem istiusmodi, ut vanitatem suam magis publicarent, loca publica quærebant. Herald. *Septa*.] Supra epigr. 14. vers. 4.

3. *Quem non, &c.*] Qui lacernarum mollitie ipsum Publium superat. Vel ut Raderus exponit, Qui habet æque trias & viles vestes, ac Publius & Codrus.

4. *Alpha, &c.*] Princeps delicatorum, qui penulas sumunt. à more numerandi per literas Alphabeticas. Sic Eratosthenes appellatus *βῆτα* ἢ *φιλοσοφιστῶν*. scio fervorum etiam & militum fuisse penulas, sed rufas, Canufinas; lautiorum vero purpureas, ut plebejorum pullas. unde alii exponunt, princeps pauperum. vide epigram. 27. lib. 5.

5. *Togatus sequitur.*] Clientum togatorum. *Capillatus.*] Cirratorum puerorum nobilium, quibus aëbatur coma. ep. 62. lib. 10. *Pædagogiorum, pages.*

6. *Recensque sella linteisque lorisque.*] Sic Juven. 1. Sat. vers. 32. *nova cum veniat lectica Mathonis*. etsi aliud sella à lectica, de quibus ut & linteis sive velis quibus tegebantur, de vinculis & stuppis quibus colligabantur. vide Lipsium 1. Electorum cap. 19. Sic Salmasius hunc locum legendum censet:

Oppigneravit modo modo ad Cladi mensam

Vix octo mensis annulum, unde cœnaret.

Cladus enim nomen proprium trapezitæ, & Græcum est *κλαδί*.

7. *Claudii, &c.*] Collybistæ, trapezitæ, fœneratoris.

8. *Annulum, &c.*] Quod extremæ est paupertatis. *post cuncta novissimus exit Annulus.* Juven. 11. Sat. vers. 42.

In Zoilum. LVIII.

PExatus pulcre rides mea, Zoile, trita.
Sunt hæc trita quidem, Zoile; sed mea sunt.

1. *Pexatus, &c.*] Gestans togam recentem & villosam. 2. *Measunt.*] Non conductitia, ut tua pexa.

De coenatione micæ. LIX.

Mica vocor, quid sim, cernis: cœnatio parva.
Ex me Cæsareum prospicis, ecce, tholum.
Frangere toros: pete vina: rosas cape: tingere nardo:
Ipse jubet mortis te meminisse Deus.

In

1. *Mica vocor, &c.*] Dixta seu coenatio aurea quam Domitianus extruxit, & à parvitate *micam* vocavit.

2. *Tholum.*] Quid sit tholus, vide epigr. 71. l. 1. vers. 8. quis sit hic tholus non facile sciri. Non dubium est, inquit Jos. Scal. lib. 2. lect. Auson. cap. 26. quin in coenatione seu stibadio Domitiani Cæs. quam ipse propter exiguitatem vocavit *Micam auream*, è tholo penderet cranium mortui, quod mortis admoneret. simplicius tamen, etsi nec citra conjecturam, qui per tholum intelligunt Mausoleum Augusti, quod, cum in vicinia esset, ut consonat huic fidemque facit epigr. 65. lib. 5. posset mortis admonere, atque ad vitæ usum fructum hortari. Ramiresius verò existimat, micam hanc ita fuisse exzificatam ut ex ipso triclino prospiceretur aliquis tholus ædificii, quod sepulchrum alienius præteriti Imperatoris contineret: & ausim, inquit, affirmare esse Mausoleum D. Augusti; quod quidem ex ejus ruderibus, & modo ædificii conjectare nunc possumus, in tholum definebat; quo visum admoneretur convivæ suæ sortis, & naturæ imbecillitatis, quod brevis ævi essent, & citò morituri. Nam si Augustus qui Deus habitus, condebatur illo sepulchro, qui posset inferioris sortis homo properam non exspectare mortem? Hæc autem mortis memoria ethnicos

illos ad vitæ lautitias excitabat.

3. *Frangere, &c.*] Utere xtate, quæ brevis, fluxa, incerta. disturba toros compositos. ede, bibe, lude, fertis coronatus & unctus. *Frangere toros.*] Assiduus accumbe & asside in shoris, ut usu diurno nocturnoque frangatur: vel accumbendo disturba, ut lectus compositus solet turbari, cum itur cubitum, aut cubitu surgitur. *Toros* ergo hoc loco pro lecto ipso capitur, in quo coenaturi accumbebant. vide epigr. 8. lib. 14. *Raderis. Rosas cape.*] Corollarum, quibus utebantur in conviviis, mentio crebra; quarum usus precipue ad arcendam ebrietatem, ut docet Plutarch. in sympos. Plin. lib. 21. cap. 19. *Crapulam & gravedines capitis, impositis coronis olfactuave discentiunt.* Serta hæc florea à collo sæpius etiam suspendebantur. Horat. de Polemone. *potus ut ille Dicitur ex collo furtim carpisse coronas.* *Herald.*

4. *Te meminisse.*] Musambert. legit *dememinisse Deus.* Quæ lectio non probari potest. nam mortis commemorationem ad concitandas voluptates, & luxum acuendum inservire volebant; tantum aberat ut mortis juberent dememinisse. *Herald. Dem.*] Domitianus, si suspensi cranii expositioni faveas. vel Augustus, si Mausolei D. Augusti tholum esse placeat. si enim ille in vivis Deus habitus morti cesserit, tu nequaquam effugies.

1. *Arma.*

In Hyllum. LX.

UXorem armati futuis, puer Hylle, tribuni,
Supplicium tantum dum puerile times.
Væ tibi, dum ludis: castrabere. jam mihi dices,
Non licet hoc. quid, tu quod facis, Hylle, licet?

1. *Armati tribuni.*] Monet Hyllum puerum, ut discedat ab uxore armati Tribuni, nec natiibus confidat; nam quamvis castrari mares vetuisset Domitianus, vetuerat etiam & adulteria. *Ramires. Armati.*] Tribuni militaris.

2. *Supplicium, &c.*] Dum confidis natiibus. ut supra ep. 47.

3. *Dum ludis.*] Dum mœcharis. Ca-

strabere.] Namque hæc pœna adulteris deprehensis irrogata. Val. Max. lib. 6. cap. 1. Horat. Serm. 1. 2.

4. *Non licet hoc.*] Lege cautum est mares castrari. Sueton. cap. 7. Domitian. *Quid, &c.*] An itaque nulla pœna mœchi mulctandi? & ipse Domitianus tulit legem contra adulteros.

In maledicum. LXI.

Cum tibi vernarent dubia lanugine mala,
Lambebat medios improba lingua viros.
Postquam triste caput fastidia vespillonum,
Et miseri meruit tædia carnificis:
 5 *Uteris ore aliter, nimiaque æruginè captus,*
Adlatras nomen, quod tibi cumque datum est.
Hæreat inguinibus potius tam noxia lingua,
Nam cum fellaret, prior illa fuit.

1. *Cum tibi, &c.*] Acerbè invehitur in maledicum quemdam; qui quum antea fellator esset, deinde maledicentia famosus factus fuerat. Pro *dubia* legit Pulman. *temera*. sed *dubia* præferimus: nam *dubium* illud dicitur, quod nos reddit ancipites. Sic *dubialanugo* ea est, quæ vix oculis percipitur. *Ramires.*

2. *Lambebat, &c.*] Fellabas. l. 3. ep. 81.

3. *Postquam, &c.*] Postquam oris

tui spurcissimi turpe ministerium cœpit fastidiri ab infimis hominibus, vespillonibus; & exosum esse abjectis carnificibus.

5. *Uteris ore, &c.*] Maledictis & conviciis involas in omnes, bonos æque ac malos. *Æruginè captus.*] Malevolo livore. *hic nigra succus loliginis, hæc est ærugo mera.* Horat. 4. Serm. 1. Sunt qui hic legant: *miseræque auruginè.*

In Labienum. LXII.

Quod pectus, quod crura tibi, quod brachia vellis,
Quod cincta est brevibus mentula tonsa pilis:

Hoc

1. *Pilis.*] Labienum pathicum urbane perstringit, ea occasione, quod crura, pectus brachia & pondus velle-

ret. videri hoc poterat amicæ causâ facere: sed interrogat cujus causâ cur lum depilet, quod facere non poterat, nisi

Hoc praestas, Labiene, tua, quis nescit, amica.

Cui praestas vultum, quem, Labiene, pilas?

nisi pediconum causa. *Ramires. Vel-
lu.]* Depilas, glabras. supra epigram-
matum 29. vers. 7.

4. *Cui praestas, &c.]* Pulm. codex ha-
bet: *Cum vellis cu- cui Labienefacis ?* ci-
nando scilicet.

In Milichum. LXIII.

Sola tibi fuerant sestertia, Miliche, centum,
Quae tulit è sacra Leda redempta via.

Miliche, luxuria est, si tanti dipes amares.

Non amo, jam dices : hæc mage luxuria est.

2. *Tulit.]* Luxuriosum Milichum
describit, & luxuriæ crimine damnat
eleganti dilemmate, qui quum centum
sestertia sola haberet, è sacra via Le-
dam pulcherrimam servam totidem se-
stertiis emit. tantam pecuniam impen-
dere in amatam servam luxuria est: quod
si dixeris Miliche te non amare, major
luxuria erit. *Ramires. Tulit.]* Abstulit
tibi. *Esacra, &c.]* Meretrix è lupana-
ria Suburano. Subura autem in eadem
cum Sacra via regione. *Redempta.* em-
pta. Sed *Ramiresius* dicit falso Heral-
dum fuisse, hanc Ledam meretri-

cem fuisse. Est enim intelligendum de
serva empta, ut epigrammate 71. li-
bro 6. Quid? quod tanta pecunia vix
poterat cum meretrice consumi; &
si cum meretrice consumpta fuisset,
quam frigidum esset dubitare an ama-
set Milichus eam. De serva poterat
dubitari, utrum vel formæ causa, vel
ministerii emeretur? & præterea via in
sacra, vendebantur servi, ut & aliz
res.

4. *Hæc mage luxuria est.]* Ut ad
paupertatem devenias prodigendo rem
universam in id, quod non amas.

In Taurum. LXIV.

Dum modo caussidicum, dum te modo rhetora fingis,
Et non decernis, Taure, quid esse velis:

Peleos, & Priami transis, vel Nestoris ætas,

Et fuerat serum jam tibi desinere.

Inci-

1. *Dum modo, &c.]* Reprehendit ur-
bane Taurum, vel ut alii Laurum quem-
dam constitutundum, & de vitæ fine diu
deliberantem; qui modo se ad Rhetor-
is; modo ad caussidici munus cogita-
tione applicabat; nunquam tamen ma-
nus operi admovibat. Dicit in hac du-
bitatione cunctantem eum, futurum
fore, ut mors occupet. *Ramires. Dum*
te instruis ad forum vel scholam.

2. *Quid esse velis.]* Uter. caussidi-
cus an rhetor.

3. *Peleos, &c.]* Patris Achillis, lon-
gævi; ut & Priami & Nestoris. *Scriv.*
transis vel Nestoris annos. pro transisti.
Et crebra sunt apud Martialem hujus-
modi contracta verba, *Surresti, ad-*
duxti.

4. *Et fuerat serum, &c.]* Tibi du-
bio, & utrum inites, deliberanti,
jam ea obrepit ætas, qua cogitan-
dum erat de relinquendo inito. nisi
cogites de causis apud inferos agen-
dis.

5. *Tres*

5 *Incipe : tres uno perierunt rhetores anno,
Si quid habes animi, si quid in arte vales.
Si schola damnatur ; fora litibus omnia fervent :
Ipse potest fieri Marsya caussidicus.*

Eia age, rumpe moras ; quo te spectabimus usque?
10 *Dum, quid sis, dubitas, jam potes esse nihil.*

5. *Tres uno, &c.*] Atque hinc, vel mediocribus professoribus vacant cathedrae.

7. *Schola, &c.*] Rhetorum. Si Rhetoris officium recusas.

8. *Ipse potest, &c.*] Vel ipsa bardi Marsya statua in foro stans & litigantium clamore fervens, potuit causas egisse, nisi saxea fuisset, & tu sane ubi tam diuturno studio vacaris, jam posses causas agere, nisi plane lapideus es-

ses vel plumbeus. vide Turn. l. 22. c. 12.

9. *Speſtabimus usque.*] Expectabimus. Scriverius legit, *ſperabimus.*

10. *Dum, quid sis, &c.*] Vide Epicteti enchirid. cap. 26. Hic autem esse nihil, homonymum est. Nam nihil esse ἄδὴν εἶναι dicuntur, qui in nulla arte sunt exercitati ; & nihil esse etiam dicuntur mortui. & utramque significationem complexus videtur Martialis hoc loco. *Herald.*

* In Salejanum. LXV.

CUr tristiores cernimus Salejanum?
*An caussa levis est? extuli, inquis, uxorem.
O grande fati crimen! & gravem casum!
Illa, illa dives mortua est Secundilla,*

Cent-

* Alii Saletanum.

1. *Cur tristiores, &c.*] Ironice & irrisorie illudit Saletanum, quod ficto ob uxorem mortuam dolore, tristior incedebat; à qua tamen decies centena millia nummum dotis acceperat. *Ramires.*

3. *O grande, &c.*] Quod in veris doloribus accidebat, hic in ficto fingit Poëta: fortunam enim & fatum & Deos ipsos accusabant veteres, ut supra epigr. 13. lib. 1. *Nimirum timuit nostras fortuna querelas.* Ironice & ex ambiguo, Salejano dolorem simulanti ob uxorem, cujus morte amplæ dotis hæreditas sibi obvenisset, condolere se simulat Poëta. dumque ejus mortem videtur graviter ferre, indignatur obti-

gisse Salejano rem tam lætam.

4. *Ille, illa dives, &c.*] Acumen hujus epigr. idem est, quod & epigrammatis 39. lib. 5. Sed nonne mortua uxore dos ad hæredes revertebatur? Ita res erat. Mortua in matrimonio muliere, dos à patre profecta ad patrem revertebatur, quintis in singulos liberos in infinitum relictis penes virum. Quod si pater vita decessisset antequam in matrimonio mulier moreretur, dos apud maritum remanebat. Adventitia autem dos semper penes maritum remanebat, præterquam si is qui dederat, ut sibi redderetur stipulatus fuerat, quæ dos specialiter receptitia dicebatur. *Ulpian. lib. Reg. Tit. de dotib. Herald.*

5. *Cent-*

5 *Centena decies quæ tibi dedit dotis?*
Nollem accidisset hoc tibi, Salejane.

3. *Centena decies.*] Hæc olim dos maxima.

* In Lalagen. LXVI.

U*Nus de toto peccaverat orbe comarum*
Annulus, incerta non bene fixus acu.
Hoc facinus Lalage speculo, quo viderat, ulta est;
Et cecidit sectis ista Plecusa comis.

5 *Desine jam, Lalage, tristes ornare capillos,*
Tangat & insanum nulla puella caput.
Hoc Salamandra notet, vel sæva novacula nudet,

Ut

* Morosam depingit matronam, quæ compta à serva ornatrice, quum animadvertisset in unico annulo circum peccatum fuisse; ira accensa, eodem speculo, quo id animadverterat, in Plecusam ornatricem animadvertit tanta sæviter, ut sectis comis & fracto capite misera Plecusa ceciderit.

1. *Peccaverat.*] Non erat in ordine.

2. *Annulus.*] Cincinnus, crobylus. *Incerta.*] Quæ crines non fideliter confringit, sed extrà locum defixa est. Sed Salmasius & Heraldus censent legendum *inserta*. Tertull. lib. de Virgin. velandis cap. xii. *Vertunt capillum, & acu lascivior comam sibi inserunt.*

Tum in hoc versu, &c. *annulus* non significat ὁ ἑλκῆς crispatis capilli, ut alias solet, unde capillus *annulatus* vel *annelatus* ὁ ἐλκῆς, sed circulum unum, ex tota crinium compage spiratim convoluta & per multos orbes contexta. Eadem autem, ut videtur, acu capillum distinguebant, & à fronte dividebant, & mox comptum distinguuntque per annulos & sertas crinium fixa ea & inserta retinebant, ne dissiparetur tota compago. *Salmas. Acu.*] *Acu* crinali.

3. *Hoc facinus, &c.*] Errorem in non componendis crinibus, ac si faci-

pus esset, incusso ornatrici speculo puniit. Morosæ enim erant ergà ornatrices suas matronæ istæ. Et deformitatem suam, quam dum comebantur & ornabantur, speculo sese contemplantes, inspecebant, ancillarum suarum indigna pæna, quædam ulciscabantur. Peculiares etiam ancillas habebant huic muneri assignatas, quas ornatrices appellabant. Tum aliz etiam erant servæ emeritz, quarum consilio bellæ hæc matronæ utebantur in ornandis capillis. *Herald. vide 6. Satyr. Juven. vers. 491.* quem locum hoc epigramma exprimit.

4. *Ista.*] Exanimatæ, vel cæcæ. *Plecusa comis.*] Ornatrix ancilla à πλέκω. ut *Psecas* Ovidio & Juvenali à ψεύγειν.

5. *Tristes, &c.*] Tristitiz & verberum causas. *Metonym.*

6. *Insanum, &c.*] Ob pilum conturbatum desævians.

7. *Hoc Salamandra, &c.*] Decalvetur caput tuum. Salamandræ sanie loca tacta depilari tradit Plinius lib. 10. cap. 67. *quæ Salamandra supercilia tuâ exussit?* Petron. arb. *Hoc Salamandra notet.*] Dicunt Salamandras habere vim psilothri depilatoriam: quod & Plinius memorat. Unde à Martiale scienter & mordaciter dictum est, *Hoc salu-*

Ut digna speculo fiat imago tuo.

salamandra notet : cum in capite scemina, defluvium capillorum fieri optaret.

Bersald.

8. *Et digna, &c.*] Ut quo speculo

ornatrici dissecuisti comas, & tu tibi omnes dissecas in eodem conspiceris. vel ut caput tuum æque reddatur leve ac speculum, quo, &c.

In Posthumum. LXVII.

Occurris quocumque loco mihi, Posthume, clamas
Protinus, & prima est hæc tua vox, Quid agis?
Hoc, si me decies una conveneris hora,
Dicis. habes, puto tu, Posthume, nil quod agas.

2. *Quid agas.*] Otium & ignaviam Postumi exagitat, cujus unicum videtur negotium rogare, quid alii agant,

quum ipsi nihil sit, quod agat. *Rad.* Vulgaris salutandi formula, & civilis satis, modo ne fiat importunius & sæpius.

* Ad Olum. LXVIII.

Quod te nomine jam tuo saluto,
Quem regem, & dominum prius vocabam;
Ne me dixeris esse contumacem:
Totis pileæ sarcinis redemi.
5 Reges & dominos habere debet,

* Hoc epigramma ejusdem argumenti est cum ep. 53. hujus libri, quod antea interpretati sumus. Tangit iterum hic Martialis miseræ & abiectæ illius *ἱθαλὸς αἰτίας* originem, qua plerique frædè & spurcè sese maculabant; nempe quod sorte sua & mediocritate contenti esse non possent, sed supervacua quærerent. Quare eleganter concludit, eum, qui servo carere potest, & esse *αὐτοδράκτορα*, quemadmodum antiquis temporibus; posse etiam facile regem non habere, quem abiectè colat. *Herald.*

1. *Nomine.*] Familiariter, & pro more æqualium.

2. *Regem, &c.*] Vide epigr. 113. lib. 1. & epigr. 18. hujus lib. vers. 8.

3. *Contumacem.*] Superbum.

4. *Totis pileæ, &c.*] Sportula, cœna, ceterisque servitutis præmiis posthabitis & neglectis me asserui in liber-

Qui tatem. à more fervorum Rom. qui manumittendi pileum raso capite acceperunt. Quasi diceret, omnes fortunas meas posthabui libertati; omnia vendidi ut liber essem, & sumptu meo ac mihi viverem. Vel sarcinulas meas vendidi, ut corrasa inde pecunia possem sportulæ tuæ supplete vicem. *Redemi.*] Videtur alluisse ad genus manumissionis, quod censu fiebat.

5. *Reges, &c.*] Qui non habet sui imperium, qui animi sui cupiditates coercere non potest, ille potentiores colit atque ab inferioribus se coli vult, atque ab hoc cupit opes, servos, &c. Servus enim cliens & indigens alieni, quique vult ipse fieri dominus & rex, dominum quærat; ille enim se non habet, non liber est, non est contentus suo, qui servit aliis, ut habeat; ego me habeo, nil quaro aliud. *Rader.*

8. *Ser-*

*Qui se non habet, atque concupiscit,
Quod reges dominique concupiscunt.
Servum si potes, Ole, non habere;
Et Regem potes, Ole, non habere.*

8. *Servum, &c.*] Qui suo contentus potest minorum servitio carere, & ipse non necesse habebit potentioribus dominis servire, ut ab illis accipiat, quod his largiatur.

In Clasicum. LXIX.

I*nvitum cœnare foris te, Classice, dicis:
Si non mentiris, Classice, dispaream.
Ipse quoque ad cœnam gaudebat Apicius ire;
Cum cœnaret, erat tristior ille, domi.
5 Si tamen invitus vadis, cur, Classice, vadis?
Cogor, ais: verum est; cogitur & Selius.
En rogat ad cœnam Melior te, Classice, rectam.
Grandia verba ubi sunt? si vir es, ecce, nega.*

1. *Invitum, &c.*] Clasicum cœnâ tangit, qui verbo negabat, re maximè expetebat convivâ.

2. *Dispaream.*] Formula Romanis usitata in execrationibus, adjurationibusque. Sic Aristoph. *ῥῆγας δ' ἀπαιδίας, εἰ π τῶτων πιθομαι.*

3. *Ipse quoque, &c.*] Neque hoc dedigneris, cum ipse helluonum dictator Apicius, dives licet fuerit atque lautissimus, foris cœnare juxundum habuerit. Argumentum à minori.

6. *Cogitur & Selius.*] Et cœnâ petâ ille Selius (de quo supra epigr. 11. & 14.) dicit se cogi, sua scilicet voluntate, ut cui nihil domicœnio tristius accidat.

7. *Rogat, &c.*] Si aliquis lautiorum & nitidiorum, qualis fuit Attidius Melior, te invitat.

8. *Grandia, &c.*] Te scilicet invitum cœnare foris. *Si vir es.*] Si potes lautiores epulas & has libertatis escas contemnere.

In Cotilum. LXX.

N*on vis in folio prius lavari
Quemquam, Cotile. caussa quæ, nisi hæc, est?
Undis ne fovearis irrumatis.*

Te

1. *Solio, &c.*] Cotilum fellatorem alios fastidientem, & qui volebat quemquam prius in folio lavari, notat; & docet spurciorem eum esse, quam

quemvis alium. Supra epigrammate 42.

3. *Undis ne, &c.*] Ne laveris aqua qua alii abluerint suas maculas.

K

4. To

*Te primus licet abluas, necesse est,
5 Ante hîc mentula, quam caput, lavetur.*

4. *Te primus, &c.*] Cotilus enim irrumidabat aquas irrumatas; neigitur irrumatz sint, lavet ipse primus: sed hac lege, ut potius obicinas partes quam caput in folio abluat: quod fellantes

os habent spurcum. Val. lib. xi. epigramm. 96. *Ramires.*

5. *Caput, lavetur.*] Hoc enim illa contaminatius. vide epigramma 96. lib. ii.

* Ad Cæcilianum. LXXI.

*Candidius nihil est te, Cæciliane, notavi,
Si quando ex nostris disticha pauca legis,
Protinus aut Marfi recitas, aut scripta Catulli.
Hæc mihi das, tanquam deteriora legas.
5 Ut collata magis placeant mea? credimus illud.
Malo tamèn recites, Cæciliane, tua.*

* Cæcilianum veteratorem callidum carpit facetissimè, qui quoties aliqua carmina Martialis legerentur, continuo ea cum similibus Marfi vel Catulli versibus comparabat, tanquam si Martialis carmina illis præferret. Dicit, malle se, ut Cæcilianus recitet sua, quam illorum veterum poetarum. Totum autem epigram. per ironiam contextum est. *Ram.*

1. *Candidius.*] Ironice. alii leg. *Calfidius.* non placet. *Candidus* enim ille dicitur, qui ingenuè & absque invidia iudicat.

3. *Marfi, Catulli.*] Poëtz, qui multa cum laude scripsit epigrammata.

4. *Hæc mihi, &c.*] Mihi *recitas* & gratificari velle videris, præ te ferens mea tecum illis Marfi & Catulli reci-

tare & *das*, ut mea scilicet cum iis collata appareant esse æque boni aut melioris ingenii atque artificii. cum revera hoc facis, ut mea præ iis fordescant, quasi majori lumine offuscata. Heraldus legit, *Hoc mihi das.* Hoc est, ideo hoc facis sc. tanquam Marfi & Catulli scripta sint meis deteriora, atque ut ea comparatione scripta nostra magis placeant & probentur. Tam simplices verò sumus ut istud credamus. Quare placet tolli interrogationis notam, & simpliciter legi: *Ut collata magis placeant mea.*

5. *Credimus illud.*] Ironice. non sane credo te hac mente contulisse ea.

6. *Malo, &c.*] Tuis certe collata mea facile apparebunt meliora.

In Posthumum. LXXII.

*Hæsterna factum narratur, Posthume, cæna,
Quod nollem: quis enim talia facta probet?*

1. *Hæsterna, &c.*] Præ se fert dolorem, audito quam indigne exceptus sit Posthumus à Cæciliano, qui colaphum illi in os impeggerit, cum interim verbis alienis caproberet illi turpe crimen fell.

& defleat ad improbum sensum hæc verba *percipsum.* vide epigr. 48. lib. 4. & epigr. 35. lib. 12. *rumor* pro *irum.* ut lib. 3. epigr. 72. 79. & 86. *factum*, supra ep. 31. & *testes* sensu etiam obsecratori.

3. 01

*Os tibi percisum, quanto non ipse Latinus
Vilia Panniculi percutit ora sono:*

5 *Quodque magis mirum est, auctorem criminis hujus
Cacilius tota rumor in urbe sonat.*

Esse negas factum: vis hoc me credere? credo.

Quid quod habet testes, Posthume, Cacilius?

3. *Os tibi percisum.*] Percidere enim est, batuere, tundere. Turneb. lib. 7. cap. 12. Sunt tamen qui legant *praci- sum*. Quanto, &c.] Majore sono quam ubi Latinus ille minus alapis cedit ministrum suum, quæ sorbeat æra sanua. Juven. 6. *Latinus Vilia Panniculi.*] De

Latino diximus epigr. 5. lib. 1. cui Panniculus minister erat ad risum conciliandum, sinebatque se alapis percuti à Latino. lib. 5. epigr. 61.

O quam dignus eras alapis, Mariane, Latini:

Tu successeurum credo ego Panniculo.

In Lyrim. LXXIII.

Quid faciat vult scire Lyris. quid? sobria fellat.

1. *Quid faciat, &c.*] Alii *Quid faciat, vis scire Lyris?* quid? &c. Sic hunc versum legit Musambertius:

Quid faciat vis scire Lyris quoque sobria? fellat.

Ut si diceret, illa se videri vult ebriam solum hoc facinus facere, ut Ari-

stoph. vespis: sed idem opus etiam sobriz. Vis scire quid faciat Lyris nunc ebria? non aliud certe quam solet sobria. scilicet. MS. Bodicianus subiicit, *Gaudet: quid facies ebria facta Lyris?* dignum sane patella operculum.

In Saufejum. LXXIV.

*Cinctum togatis post & ante Saufejum,
Quanta reduci Regulus solet turba,
Ad alta tonsum templi cum reum misit,
Materne, cernis? invidere nolo.*

1. *Cinctum.*] Nullum genus est hominum, quorum stultitia sapius traducatur à Martiali, & aliis etiam scriptoribus, quam à *Saufeju*. Horum imagines sæpius expressit Martialis, atque hoc epigrammate eleganter depingit. Inscribitur epigramma ad *Maternum*, mobilem, Poëtæ tempore, Oratorem. Huic consonat epigramma 57. supra. *Togatis, &c.*] Comitibus antambulonibus, laceronibus, clientibus, pe-

dissequis, servis. vide lib. 1. epigrammate 109.

2. *Regulus solet turba.*] Caussidicus, ad quem epigr. tria lib. 1. Oratores vero clari & victores domum à foro deducebantur à populo & amicis reorum absolutorum, qui prius squalidi capillis & barba promissa, jam absoluto amico, tondebantur, mutatisque vestibus uncti Capitolium ascendebant, Jovi gratias ex voto acturi.

5 *Comitatus iste sit, precor, tuus nunquam.
Hos illi amicos & greges togatorum
Fusciculus præstat, & Faventinus.*

6. *Hos illi, &c.*] Fœnore sumpsit à Fusc. & Fav. fœneratoribus, quo comitatum hunc conducatur.

7. *Fusciculus & Faventinus.*] Præ-

diorum potius quam fœneratorum esse nomina, vult Heraldus: dicitque illa vendi, vel pignori opponi solere, ut esset unde adulatoribus illis satisfaceret.

De Leone. LXXV.

Verbera securi solitus leo ferre magistri,
Insertamque pati blandus in ora manum:
Dedidit pacem, subito feritate reversa,
Quanta nec in Libycis debuit esse jugi.
5 Nam duo de tenera puerilia corpora turba,
Sanguineam rastris quæ renovabat humum,
Sævus & infelix furiali dente peremit.
Martia non vidit majus arena nefas.
Exclamare libet; crudelis, perfide, prædo,
10 A nostra pueris parcere disce lupa.

De

1. *Verbera, &c.*] Arena amphitheatri sanguine ferarum & gladiatorum cruenta, de more à pueris renovabatur. Vagabatur in eadem, domitus & cicur leo, qui tamen subito datus in pristinum furorem, pueros invasit, & miserabiliter in conspectu omnium laceravit. Exclamat poëta per apostrophem ad leonem, & monet, ut humanitatem à lupa discat, quæ Romulum & Remum in alveo expositos fovit & nutrit. *Rad.* Vide ep. 10. lib. spectat.

4. *Libycis, &c.*] Montibus Africae leonum nutricis. Et Getulia in Libya est, ubi ferocissimi nascuntur. Virg. *Getuli tergem immane leonis.*

5. *Duo de tenera, &c.*] Duos pueros ministros theatrales, qui amphi-

theatri arenam ferarum gladiatorumque sanguine fœdam versando renovabant, injecta insuper nova arena. Tum & Amphitheatri cavea, arena strata erat, ne sanguine lubrica pedes decertantium falleret.

7. *Sævus & infelix.*] Sævus, præter expectationem. *Infelix*, quia pueros innocentes mactavit & reddidit morte infelices. aut quia ipse postea interfectus est. *Rad.*

8. *Martia, &c.*] Marti sacra. Romana, ut ep. 4. lib. 1. vers. 4.

9. *Crudelis, &c.*] Apostrophe ad leonem.

10. *Nostra, &c.*] Namque illa Romulo & Remo infantibus pepercit, immo ubera præbuit.

De Mario. LXXVI.

Argenti libras Marius tibi quinque reliquit.
Cui nihil ipse dabas, is tibi verba dedit.

1. *Argenti, &c.*] Elegans jocus est, in quendam cujus nomen ignoramus, captatorem & hereditipetam. Marius, cui tu nihil eras legaturus, moriens dixit se tibi quinque libras testamento legaturum, quod tamen non fecit, sed te falsum habuit. uter è vobis liberatior? tu illi nihil, ille tibi verba; estis certe pares, nec melius vulturi cum

corvo. vide Val. Maxim. lib. 8. cap. 6.

2. *Is tibi verba dedit.*] Nihil præter verba reliquit. Nam legatum est inane. Ait enim Poëta, hanc verborum dationem merito contigisse huic hereditipetæ, quia neque ipse Marium officiis & munusculis coluerat, quod facere soliti captatores; atque inde jocus. *Musamb. Herald.*

In Cosconium. LXXVII.

Cosconi, qui longa putas epigrammata nostra,
Utilis ungendis axibus esse potes.
Hac tu credideris longum ratione colossium,
Et puerum Bruti dixeris esse brevem.
5 Disce, quod ignoras; Marfi doctique Pedonis

Sæpe

1. *Qui longa, &c.*] Ineptum quemdam Censorem Cosconium nomine irridet, quod sua epigrammata longa putaret; & defendit se quum dicat longa & brevia epigrammata, non à numero versuum, sed à subiecta materia esse vocanda. *Ramires.* Qui in epigrammate non tam argutiam quam brevitatem exigit, probas te aptiorem fore aurigæ servum, qui in Circo axes ad celeritatem ungas, quam lectorem diligentem. *Ramiresius* Cosconium hebetem & stolidum à Poëta *πικροπαιστής* dici putat. cum Hispanice *gordo obesum* & stultum sonet. Nec non Anglice dicimus *You are too fat to conceive this.* Quod & Hor. 3. serm. lib. 1. testatur, *Tardo cognomen pinguis damus.* Et *gordos*, quos pro stolidis accipit vulgus, ex Hispania duxisse originem audiui, inquit Quintilianus lib. 1. cap. 9. vide & laudem asini D. Heinssii,

2. *Utilis ungendus, &c.*] Servi aurigarum solebant in Circo & ad summam celeritatem axes ungere. Aptum huic negotio futurum Cosconium, celeritatis sive brevitatis studiosum; & qui epigrammata etiam celerissima sive brevissima velit. *Musamb.*

3. *Hac tu, &c.*] Eadem ratione qua epigr. mea à mensura potius quam ab ingenio censes, & Colossium (de quo epigr. 2. lib. Spect.) argues nimis esse longum, & statuum pueri Bruti (de quo lib. 9. epigr. 51. & lib. 14. epigr. 171.) nimis esse brevem; cum in utroque laudis summa sit propter symmetriam: in hac, brevitatis, quæ puero; in illo altitudinis, quæ Imperatori Deo convenit. *Plin.* lib. 34. cap. 8.

5. *Marfi doctique.*] Supra epigr. 71. vers. 2. & epigr. 98. lib. 7. vers. 5. *Pedonis.*] C. Pedonis Albinovani epigrammatarii laudatiss.

K 3

6. *Sæpe*

*Sape duplex unum pagina tractat opus.
Non sunt longa, quibus nihil est quod demere possis;
Sed tu, Coscomi, disticha longa facis.*

6. *Sape duplex, &c.*] Sape unum epigramma binas implet paginas: Scilicet duabus paginis unum tantum epigramma absolvitur.

8. *Tu, Coscomi, &c.*] Tua epigram-

mata vel brevissima, sunt nimis longa; ut quæ tadium & nauseam pariant. Vel quia tota vita laborasti, & nec unum distichon absolvisti, & edidisti. *Raderis.*

Ad Cæcilianum. LXXVIII.

*Æstivo serves ubi piscem tempore, quæris?
In Thermis serva, Cæciliane, tuis.*

1. *Æstivo, &c.*] Thermæ tui quas calidas esse oportet, in tantum frigida sunt, ut vel in æstate pisces à corruptione vindicare possint. Fingit ergo Poë-

ta se interrogari à Cæciliano, ubi posset commodè piscem æstivo tempore servare. Respondet ab inexpectato, in thermis tuis potes.

In Nasicam. LXXIX.

*Invitas tunc me, cum scis, Nasica, vocatum;
Excusatum babeas me, rogo: cæno domi.*

1. *Invitas, &c.*] Qui alias à te invitatus me excusare soleo, quod alio tempore invitatus, jam domi cæno, cur me non invitas? P. Scriberius è scripto legit *recasse*, hac mente, Nasica cœnaret suboluit cœna appàrata à Martia-

le, & vocati convivæ. invitatur itaque Martialem, sperans scilicet fore ut & ipse invitetur ab eo. quam tamen technam dissimulat Poëta se intelligere; sed & eum deludit, præteritque simul festiva hac usus excusatione.

De Fannio. LXXX.

*Hostem cum fugeret, se Fannius ipse peremit.
Hic, rogo, non furar est, ne meriari, mori?*

In

1. *Fannius ipse peremit.*] Fannius Cæpio quod in Augustum conjurasset proscriptus, ut percussor fugeret, se ipse interfecit.

2. *Non furar est, &c.*] Vide epigramma 9. lib. 1. & Sæpam epist. 52. Sic

mari, vinci est. & epist. 24. multa. vide & Brodri Miscell. lib. 6. cap. 29. *Furor.*] Hunc appellat furem Poëta, quod se, ne occideretur occidit, & mortem morte redemit. Et pro *Hic* leg. *Hoc*.

1. La-

In Zoilum. LXXXI.

L *Axior hexaphoris tua sit lectica licebit :
Dum tamen hæc tua sint, Zoile, sandapila..*

1. *Laxior, &c.*] Divites & nobiliores Romani circumferebantur vivi, efferebantur mortui in lecticis; pauperes & plebei efferebantur in sandapilis. dicit Poëta lecticam fastuosi Zoili laxam, quæ à sex servis vehitur, maxime videri posse sandapilam, cum & pauper sit & strigosus, neque aliud quicquam quam vivum cadaver. unde non adeo prætereundum est quod præferunt MSS. *sandapila est*, quasi dicat,

quando hæc tua sit lectica, non est aliud quam sandapila. Alii sic exponunt. Tu Zoile, velut è lautioribus unus, nunc lectica ampla & magnifica circumferis à sex lecticariis, quum dignus sis sandapila seu feretro. nihil enim es præter vivum cadaver: imo jam tum non ferri, sed efferni videris, adeo squalidum, emortuum, turpe & fædum habes corpus seu potius cadaver. *Raderus.*

Ad Ponticum. LXXXII.

A *Bfciſſa ſervum quid fingis, Pontice, lingua?
Nescis tu populum, quod tacet ille, loqui?*

1. *Abſciſſa ſervum quid fingis, &c.*] Servum, ne scelus domini (quicquid illud fuit: verum si *Fædas* legis cum nonnullis, facile erit suspicari) enunciar. elinguem herus vel fecerat, vel simulaverat esse, occasionem hujus epigr. à fabula Philomelæ & Tereii sumptam opinatur Raderus. ego ex Juvenalis Satyra 9. vers. 103.
— *secretum divitis nullum*

*Esse putas? servi ut taceant jumenta loquentur,
Et canis & porcus, &c.* — Potest elici & sensus turpior ex epigramm. 72. supra. Ja. Rutgersius legit; *quod lingis*. absciderat servo linguam, ne id flagitium effutiret. Var. lect. lib. 6. cap. 11. Sunt qui legant, *quod fugis*. Alii *fingis*? versus causa, pro *cruci fingis*.

In sævum maritum. LXXXIII.

F *œdasti miserum, marite, mœchum:
Et se, qui fuerant prius, requirunt
Trunci naribus, auribusque vultus.*

1. *Fœdasti, &c.*] Stulti mariti irrisio eadem, quæ lib. 3. epigr. 84. qui deprehensum adulterum truncavit naribus & auribus, intactis vasis, quibus peccaverat. Illo enim supplicio non adhibet futuro malo remedium, quod fecisset, si virilia ei amputasset, quæ pœna irrogabatur adulteris à marito deprehensis. vide epigr. 60. lib. 2. *Ramis.*

Abſciſſis naribus & auribus deformem reddidiſti mœchum, qui ita fœdatus desiderabit, *will ſinde miſſing*, priorem formam (*atque ubi ſit ſua forma requirer*. Ovid.) poterit tamen ad prius scelus vel etiam aliud recurrere, poſtquam illi intactam reliqueris partem qua peccaverat. Scriv. leg. *Et ſi qui*. MS. *hoſter*
Et ſe qui.

K 4

1. Mol-

Credis te satis esse vindicatum?

5 Erras. iste potest & irrumare.

In Sertorium. LXXXIV.

Mollis erat, facilisque viris *Peantius heros* :
Vulnera sic Paridis dicitur ulta Venus.

Cur lingat cummum Sículus Sertorius, hoc est :

Ex hoc occisus, Rufe, videtur Eryx.

1. *Mollis.*] *Pathicus. Mollis, &c.*] *Fingunt poëta Venerem solere turpibus amoribus vindicare injurias sibi ac suis illatas. Quare, si (ut refert interpres Thucydidi ad lib. 1.) Philoctetem, quod interfecerit Paridem, ulta fuit Venus hac poëna, ut pathicus esset : credo ego (jocatur Poëta) Serto-*

rium Sículum interfecisse conterraneum suum Erycem, Veneris filium. namque illum non leviori turpitudinis poëna male multavit Venus, &c. Peantius heros.] *Philoctetes, filius Peantis.*

4. *Ex hoc.*] *Ab hoc. Eryx.*] *Filius Veneris & Butz.*

Ad Amicum. LXXXV.

Vimine clausa levi niveæ custodia coctæ,
Hoc tibi Saturni tempore munus erit.
Dona quod æstatis misi tibi mense Decembri,
Si quereris ; rasam tu mihi mitte togam.

1. *Vimine, &c.*] *Urbana valde togæ petitio est. Ampullam seu lagenam vitream aquæ decoctæ & nivibus refrigeratæ, viminibus supertextis armatam & munitam mitto tibi his Saturnalibus, ipso Decembri. si offendat muneris æstivi hyberna intempestivitas, ulciscere hanc injuriam pari intempestivitate, ac mitte mihi togam æstivam. Coctæ.] Argutè nimis Junius & Critici quidam, coptam pro coctâ reposuerunt : quum copia placentæ genus*

sit, cui contusæ species aut legumina commiscebantur : nam quomodo hic posset dici niveæ & apta æstivo tempori ? & quomodo placenta vase vimineo servabitur ? Hæc omnia decoctæ nivis refrigeratæ procul dubio conveniunt. *Ramires.*

4. *Rasam.*] *Rasa autem ea est, quæ à sua textura nullum habet eminentiam villum ; quam levem appellat, lib. 7. epigr. 85.*

Nec levis toga, nec rudes lacerna.

* Ad Clasicum. LXXXVI.

Quod nec carmine glorior supino,

Nec

* *Irridet critica censura, errorem multorum, qui existimant, magnum quiddam præstari ab his, qui difficillima scribunt poemata, ut Sotadica, Galliambica, &c. non quod reconditam eruditionem, sed tantum ob intertota*

quosdam numeros & coactos, quibus nihil est in Poësi laboriosius. Merito ergo Poëta nugæ difficiles appellat & ineptias, studio & labore comparatas. *Ramires.*

1. *Supino.*] *Numeris mollioribus com-*

Nec retro lego Sotaden cinædum,
Nusquam Græcula quod recantat Echo,
Nec distat mihi luculentus Attis

5 Mollem debilitate Galliambon:
Non sum, Classice, tam malus Poëta.
Quid si per graciles vias Petauri
Invitum jubeas subire Ladam?
Turpe est difficiles habere nugas,

Et

composito. Vel potius antistropho & recurrente (sic enim Ovidio sonat *supinus*, de Ponto lib. 4. el. 5.)

*Flumina qua in fontes cursu reditura
supino)*

Quale literale illud,

Roma tibi subito motibus ibit amor.

Verbale illud Virgilii,

*Musa mihi causas memora quo numine
laso.*

Multaque alia, inter quæ Rabani artificiosus dicam an laboriosus liber de laudibus sanctæ crucis. Atque ejusdem argumenti alter Publio Optatiano Porphy. autore.

2. *Nec retro, &c.*] Vel speciatim dicit quod prius dixerat generatim: vel versum retrogradum (quali scripsit Cinædica Sotades Maronensis) intelligit, qui procurrit in laudem alicujus, & recurrit in vituperium. Nota sunt illa *Laus tua non tua fraus, &c.*

3. *Nusquam, &c.*] Non scribo carmina more Græcorum, quorum extremæ partes resonant, more Echus. Vide Politiani miscell. cap. 22. & Scal. Poët. lib. 2. cap. 29.

4. *Nec distat, &c.*] Ad exemplum politissimi carminis Galliambici, quod Cæcilius primus scripsit, atque Attin inscripsit, aut venustissimi Poëmatii Galliamb. à Catullo compositi, non scribo genus id carminis molle & cæcumbe instar Attyos evirati, in quo plures locos occupant jambi, & quod canant Galli sacerdotes Cybeles. vide

Terent. Maurum & Diomedem. vide & Muretum atque Scalig. in Catullum.

5. *Mollem debilitate.*] Non heroo aut forti pede, sed debilitate fractum, ut Attidi, qui eviratus erat, conveniret. Est autem Galliambicus versus senarius, & ut docet Scalig. 2. Poët. facetissimus ac venustatis plenissimus. sic dictus ab Jambo pede, & Gallis sacerdotibus Cybeles castratis. *Raderus.*

6. *Non sum, &c.*] Non tam nullius sum ingenii ut hæc affertem artificia, his ipse immorer, lectoremve morer. Vel ut indigeam his artificiis ad conciliandum & illiciendum lectorem: ingenio capitur sapiens lector, non humilissimi nugis laboriosis. *Rad.*

7. *Quid si, &c.*] Curiosas has nugas non minus ingenium meum spernit, quam nobilis ille cursor Ladas (ep. 100. lib. 10.) dedignaretur velocitatem suam exercere in Petauris, quæ rotæ sunt per quas se jactant Petauristæ. Vel hic Ladas sua velocitate non posset in Petauri machina subeunda uti, quod id artificium à se esset omnino alienum, nec in eo unquam fuisset exercitatus. Quid? quod molestè ferret, per illos exiguos Petauri gradus suum cursum retardari. *Ramires.* vide Turnebum lib. 4. cap. 8. & Scal. ad lib. 5. Manilii, ibi, *Corpora qua valido saliant excussa Petauro, &c.* & Vitellium cap. 13. in Merulam.

K 5

10. Ine.

10 *Et stultus labor est ineptiarum.*

Scribat carmina circulis Palæmon :

Me raris juvat auribus placere.

10. *Ineptiarum.*] Libelli, quibus multorum joca & sales complectebantur, olim INEPTIARUM inscribebantur. *Rad.*

11. *Circulis.*] Turbæ, plebejæ coronæ recitantem undique cingenti. *Palæmon.*] Forte Q. Rhemnius Palæmon,

qui (teste Suetonio) poemata faciebat ex tempore, & scripsit variis & vulgaribus metris. aut alius quisquam tempore Martialis.

12. *Raris, &c.*] Paucis sed doctis ex mente Horatii ult. Sat. lib. 1.

* In Sextum. LXXXVII.

D *icis amore tui bellas ardere puellas,
Qui faciem sub aqua, Sexte, natantis habes.*

* Alii. In *Phabum*. Lemma, mutant, pro in *Sextum*, leg. in *Phabum*.

2. *Sub aqua, &c.*] Subpallidam &

tumidam, qualia solent apparere quæ sub aquis videntur. ludit item in *Antisthesi ardere puellas & ipsum sub aqua natantem*. vide epigr. 89. lib. 3.

In Mamercum. LXXXVIII.

N *il recitas, & vis, Mamerce, Poëta videri.
Quidquid vis esto, dummodo nil recites.*

1. *Nil recitas, &c.*] Quin tibi habet nomen Poëtæ, vel hoc nomine quod

nihil recites, potius quam nos enecet molesta ineptiarum recitatione.

In * Gaurum. LXXXIX.

Q *uod nimio gaudes noctem producere vino;
Ignosco : vitium, Gaure, Catonis habes.
Carmina quod scribis Musis & Apolline nullo;
Laudari debes : hoc Ciceronis habes.*

5 *Quod vomis ; Antoni : quod luxuriaris ; Apici :
Quod fellas ; vitium dic mihi cujus habes.*

* Qui vitia sua magnis exemplis excusare solebat.

2. *Catonis habes.*] Uticensis, cujus virtus sæpe mero incaluit, ut ait Horat. 21. ode, lib. 3. vide & Plutar. in vita Catonis & Plin. epist. 12. lib. 3.

3. *Musis, &c.*] Nulla gratia, nullo Musarum aut Apollinis instinctu, in vitis Musis.

4. *Ciceronis habes.*] Qui infeliciter

Musas poeticas est aggressus. vide Juven. Sat. 10. vers. 122. Seneca epist. 108.

5. *Antoni, &c.*] Qui tribunal turpi foedavit vomitu. ut amplificat Cic. 2. Philippica. *Apici.*] Supra epigr. 69. v. 1.

6. *Vitium, &c.*] Hic cares autore magno. τὴν φωνὴν ἐνοπήν σε λέγειν ἐδίδωξεν Ὀμηρῷ. Τὴν γλῶσσαν δὲ ἐν ὁπῇ τις σ' ἐδίδωξεν ἔχον ; Ἀθηλαγ β. 45 φ. 17.

Ad

1. *Paga.*]

Ad Quintilianum. XC.

Quintiliane, vagæ moderator summe iuventa,
Gloria Romanæ, Quintiliane, togæ;
Vivere quod propero pauper, nec inutilis annis;

Da veniam : properat vivere nemo satis.

5 Differat hoc, patrios optat qui vincere census,
Atriaque immodicis arctat imaginibus.

Me focus, & nigros non indignantia fumos
Tecta juvant, & fons virus, & herba rudis.

Sit mihi verna satur : sit non doctissima conjux :

10 Sit nox cum somno : sit sine lite dies.

1. *Vagæ.*] Vagam vocat poëta juventutem : est enim silentii, quietis, attentionis impatiens. *Moderator.*] Studium vitæ lux, & votum exponit Quintiliano. Annos 23. Romæ erudientis juvenibus impendit Quint. & in his Domitiani nepotes docuit. *Summe.*] Quia parem tum non habuit. Vel quia magister nepotum Domitiani. *Rad.*

2. *Gloria, &c.*] Romani eloquii summe artifex, insignite senatorio clavo ornamentisque consularibus. Juven. 7. Sat. vers. 100.

3. *Vivere, &c.*] Da veniam si etiam in tenui re properâ manu carpam gaudia fugientis vitæ; si frui velim presentibus, quod pauci adeo faciunt, cum nemo fere vivere, id est, vitæ uti commodis & laute vivere sciat, omnes differant. epigr. 16. lib. I.

5. *Differat hoc, &c.*] Differant in dies, annos vel senectutem ipsam vitæ gaudia & usum, quibus curæ est rem patriam augere & splendore nobilita-

tis titulis & imaginibus. Vel *Differat* : non vivat, non indulgeat genio suo is, qui ditior patre vult evadere. *Rad.*

6. *Atriaque, &c.*] In atrii nobilium quæ primæ ædium partes, ostendebantur majorum imagines, humerorum tenus expressæ, lineis à sternate ad has discurrentibus. MS. Bodl. *aptas imaginibus.*

7. *Nigros, &c.*] Non aurata laquearia, quæ ne fumo corrumpantur catio est.

8. *Virus fons.*] Scaturiens, perennis, naturalis. *Rudis.*] Nativa, non arte lasa & ingenua gratia spoliata. Vel gramina ipsa sponte nascentia, & vivis cespitibus innixa, non ordinatis myrtetis, aut aliis frondibus, arte mira, variis nexibus tortuosa. *Ramires.* Juvenalis 3. Sat. vers. 18.

9. *Sit non, &c.*] Ex mente Juvenalis 6. Sat. vers. 446.

10. *Lite dies.*] Domestica, & forensi. epigr. 57. lib. 12. & epigr. 70. L9.

* Ad Cæsarem Domitianum. XCI.

Rerum certa salus, terrarum gloria; Cæsar,
Sospite quo magnos credimus esse Deos :

Si

* *Pest à Domitiano* jus trium liberorum,

1. *Rerum certa salus.*] Salvo enim

Cæsare, omnia salva.

2. *Sospite, &c.*] Quos vel hinc rerum humanarum maximam habens curam

Si festinatis toties tibi lecta libellis

Detinuere oculos carmina nostra tuos :

5 *Quod fortuna vetat fieri, permitte videri :*

Natorum genitor credar ut esse trium.

Hæc, si displicui, fuerint solatia nobis :

Hæc fuerint nobis præmia, si placui.

curam scimus, quod te nobis velint incolumem. *Ea locutio* lib. 5. ep. 1. & lib. 7. epigr. 59. & lib. 1. epigr. 13. Vel te sospite credimus esse magnos Deos; qui alioquin nisi tu Capitolium dedisses & instaurasses, vel omnino interiissent, aut certè non magni habitus essent.

3. *Festinatis.*] Mihi scribenti, vel tibi legenti. Si carmina sc. festinata, properata, ac propè ex tempore fusatares legisti. Vel, si festinatis libellis, celeriter legendo decursis, eisdem iterum ac tertio revolvisti: quod signum est placuisse; nam quæ displicent, vix semel lecta excutuntur. *Rad. Toties Detinere, &c.*] Quod argumento est placuisse.

5. *Quod fortuna, &c.*] Iis qui ex matrimonio legitimo tres liberos aut plures suscepissent, multa erant in spe-

culis, honoribus petendis, divisionibus publicis privilegia. natum hoc jus trium liberorum à trigeminis Horatiis, Liv. 1. hoc autem jure donabantur à Cæsare multis, quibus natura negaverat. Poëta æneis proles hujus imaginariæ jus ab Imp. petit, laboris sui præmium vel solatium. Plin. lib. 10. epist. *Exprimere Domina verbis non possum, quantum mihi gaudium attulerit, quod me dignum putasti jure trium liberorum.* Ex quo intelliges pro singulari munere claros tantum viros id honoris & præmii consecutos esse.

7. *Solatia nobis.*] Liviz Druso filio extincto, datum est hoc jus, solatii ergo. & in certaminibus dabantur quandoque victis donà in solatia.

Eusem atque insignem galeam, solatia victo.

Virg. 5. *Æneid.*

Ad Uxorem. XCII.

Natorum mihi jus trium roganti
Musarum pretium dedit mearum,
Solutus qui poterat: valebis uxor.
Non debet Domini perire munus.

Ad

1. *Natorum, &c.*] Placuisse carmina principi dicit, eoque præmium accepisse, jus trium liberorum. *Rad. Præcedenti epigr.*

3. *Valebis uxor.*] Repudiata, vel mortua; vel neglecta. neque enim curo ex te prolem, magis placet jus trium liberorum mihi ab Imp. erogatum. Vel, ni-

hil jam mihi uxore opus: quippe si ex te susceperem liberos, jam domino minus illud suum periret, seu frustra id dedisset. Hoc autem quodammodo peccare esset in dominum, & munificentiam ejus ac beneficium obliterare. *Musamb.*

4. *Domini, &c.*] Domitian. Imp. leg. & Domino.

1. Pri-

Ad Regulum. XCIII.

Primus ubi est, inquis, cum sit liber iste secundus?
 Quid faciam si plus ille pudoris habet?
 Tu tamen hunc fieri si mavis, Regule, primum:
 Unum de titulo tollere jota potes.

1. *Primus, &c.*] Hunc secundum sine primo misit Regulo Valerius. cui primum desideranti excusat Poëta, librum paulo obsceniorum verecundia inhiberi. *vel*, prodiit secundus hic liber in lucem primo non edito, quia multa in eo ad laudem Titi, quam libenter non laturum Domitianum noverat Poëta, aut alia de causa. Ex hoc versu conjicis primum librum, itemque spectaculorum secretim additos esse. Ob Titum, credo, in quem pleraque (pleraque, inquam, non omnia) conveniunt. Miscent quidam, vel potius addidit postea nomen Domitiani, & sæpe non addidit, sed Casarem tantum scripsit,

ut scire Lector non posset, utrum intellexerit, Titum, an Domitianum: ac Titum quidem nunquam posuit expresso nomine, quod libros in morte editos, vel certe correctos putem; & ob eam causam sequentibus non adjunctum priorem. Et forte is pudor est, quem insinuat, quod quæ scripserat in Titum, postea videretur tribuere Domitiano, qui sibi omnia patris & fratris opera arrogabat. *Rad.*

4. *Unum, &c.*] Ex tituli numero II. tolle unum I. & erit liber primus, rerum serie nullatenus impedita. quippe in Epigrammatia ordo non respiciendus.

M. VALERII MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBER III.

Ad Lectorem, de libro Gallicano. I.

Hoc tibi, quidquid id est, longinquis mittit ab oris
Gallia, Romanae nomine dicta togæ.
Hunc legis, & laudas librum fortasse priorem.
Illa, vel hæc mea sunt, quæ meliora putas.
5 Plus sane placeat, domina qui natus in urbe est;
Debet enim Gallum vincere verna liber.

2. **L**onginquis, &c.] Secesserat
poëta in citeriorem Galliam;
indeque librum Romam mi-
serat; quem si minus priore placeat,
excusat, veluti in loco peregrino mi-
nusque urbano natum. *Rad. Ab oris.*
Ego mitto à foro Cornelii Imola, infra
epigr. 4. quæ urbs est Galliz Cispalinæ,
Lombardia, dictæ Togata, quod togis
utebantur incolæ, ut Romani.

3. *Hunc legis.*] Secundum.

4. *Illæ, &c.*] Illa quæ meliora pu-

tas mea sunt, vel etiam hæc mea sunt.
J. Gruterus ex consilio Doussæ edidit;
*Illæ, Vel hæc, mea sunt, quæ meliora pu-
tas?*

5. *Domina.*] Roma, quæ rerum do-
mina & triumphati orbis caput.

6. *Debet enim, &c.*] Jure enim
cedit hospes civi, barbarus Latino, liber
in urbe natus libro extrâ urbem. habet
enim urbs suum quendam naturalem
genium. *Rad. Verna liber.*] Romæ natus.
de verna videl. lib. I. epigr. 42. vers. 1.

* Ad Librum suum. II.

Cujus vis fieri, libelle, munus?
Festina tibi vindicem parare,
Ne nigram cito raptus in culinam

Cor-

* Continet hoc epigramma urba-
nam & sanè poëticam hujus libri pro-
sphonestin ad Faustinum amicum suum;
à quo si recipiatur, dicit securum esse
posse à criticorum morsibus. *Ramiresf.*

1. *Cujus vis, &c.*] Imitatio Catul-
liana, *Cui dono lepidum novum libel-
lum, &c.* ep. I.

2. *Vindicem.*] Assertorem, patronum.

3. *Ne nigram, &c.*] Ne damneris in
culinam & aromatopolarum tabernas
pro charta inepta, infelicis genii & fa-
ti. *waste paper.* Pers. I. Sat. vers. 43.

— nec scombrus metuentia carmina nec
thus.

Nigram.] Fuliginosam.

4. Cor-

Cordyllas madida tegas papyro,
 5 *Vel turis, piperisque sis cucullus.*
Faustini fugis in sinum? sapisti.
Cedro nunc licet ambules perunctus,
Et frontis gemino docens honore
Pictis luxurieris umbilicis;
 10 *Et te purpura delicata velet,*
Et cocco rubeat superbus index.
Illo vindice nec Probum timeto.

4. *Cordyllas.*] Pisciculos, partus thynnorum. vide Plin. lib. 9. cap. 15. & lib. 23. cap. 11. Græcis *πυλαμύδης*, quas *limosas* vertit. *Madida, &c.*] Oleo, in quo friguntur pisces chartis involuti. epigr. 87. lib. 4. vers. 7.

5. *Cucullus.*] In formam cuculli formantur chartæ quibus involvuntur aromata. *eis* ἢ *λίβανω* καὶ *καύτεται*. Anaxandrides apud Athenæ. libro 9. cap. 4.

6. *In sinum? sapisti.*] In favorem & patrocinium Faustini. de quo epigr. 26. lib. 1.

7. *Cedro, &c.*] Sub hoc Mæcenate immortalitatem speres, oleo cedri non inunctus contra tineas & cariem. *Nec titulus minia, nec cedro charta notetur.*

* In mulierem deformem. III.

Formosam faciem nigro medicamine velas:
 Sed non formoso corpore lædis aquas.
 Ipsam crede Deam verbis tibi dicere nostris,
 Aut aperi faciem, vel tunicata lava.

Ad

* Irridet stultam feminam pulchra facie, & sordidissimo corpore: quæ quum tegere corpus, & aperire faciem debuisset: contra celabat faciem & nudum corpus ostendebat. *Ramires.*

1. *Nigro medicamine.*] Oculis, medicamine & incrustamento cosmetico, quod Juvenalis vocat *teclorium*, Sat. 6. vers. 463. *Velas.*] Alii *celas*. Et pro

Ovid. Trist. 1. El. 1.

— *speramus carmina fingi*
Posselinenda cedro, &c. —
 Horatius ad Pisones.

8. *Frontis, &c.*] *Fragili gemina poliantur pumice frontes.* Ovid. 1. Trist. El. 1. vide epigr. 67. lib. 1. vers. 12.

9. *Luxurieris.*] Luxuriose orneris.
 10. *Purpura, &c.*] Pellis purpurea, seu membrana rubens vel purpurea.

11. *Cocco, &c.*] Cocco notetur titulus, quod primum minio factum.

12. *Illo vindice, &c.*] Nec criticos ungues castigatoriis severissimi, qualis fuit M. V. Probus Berytius, qui emendationi librorum potissimam operam dedit, teste Suetonio lib. de Grammaticis.

medicamine, alii velamine, rectè,

2. *Sed non, &c.*] Sed deformi corpore, violas aquas.

3. *Deam, &c.*] Aquæ Nymphæ. omni autem fonti credebatur inesse numen, propter perennitatem scaturiginis.

4. *Vel tunicata lava.*] Deforme enim corpus, arguit æque deformem esse faciem, quam tegis, vel fucatam.

1. R.

Ad Librum suum. IV.

Romam vade liber, si, veneris unde, requireret :
Æmiliæ dices de regione viæ.

Si, quibus in terris, qua sumus in urbe, rogabit :

Cornell referas me licet esse foro.

5 *Cur absim, quæret : breviter tu, multa, fatere,*

Non poterat vanæ tædia ferre togæ.

Si quando veniet? dicet : responde ; Poëta

Exierat ; venidit, cum citharædus erit.

1. *Romam, &c.*] Loquitur cum libro suo, quem Romam mittit ; & continet epigramma iustam quandam poetæ indignationem. Queritur enim de Romanorum fastidio, & de corrupto eorum iudicio, quicquid tempore citharædos longè præferebant poetis. *Ramires.*

2. *Æmilia, &c.*] Viam Æmiliam ab Æmilia regione ad Bononiam usque stravit Æmilius Lepidus : qua itur ad Forum Cornel. vide Jban. Baptist. Pii annot. post. cap. 27.

4. *Cornell, &c.*] Potes respondere me esse in foro Corneli. supra epigr. I. vers. 1. dicto à Sylla.

5. *Breviter tu, &c.*] Varie à multis dispungitur hic versus. refer multa ad tædia in sequen. versu. Quæret, inquit, Roma cur absim : breviter tu fatere, id est, dicingenu. Non poterat ferre tam multa tædia togæ vanæ sive salutatricis, sive quæ clientulorum salutationibus inservit, & unde nihil emolumentum. *Musamb. **

7. *Responde.*] Pleraque verba quæ jam sunt secundæ tantum inflexionis, fuere prisca & tertia. sic vale, cave, fervere, &c. Gruterus ex MSS. legit ; *Quando venit? dicet. tu responde : Poëta, &c.* vel Bong. membrana : *Et quando veniet, dicens responde, &c. Poëta.* Secessit, quia erat Poëta. *artibus autem honestis Nullus in urbe locus, &c.* ut queritur Umbritius apud Juven. Sat. 3. vers. 21.

8. *Veniet, &c.*] Ubi forte didicerit ad citharam canere, redibit. majori enim in pretio Romæ sunt citharædi quam poetæ. Epigramma Satyricum est, ac seculi stultitiam & inscitiam traducit, quo citharædorum atque id genus hominum conditio multò lautior erat, quam poetarum aut eruditorum hominum. Idem lib. 5. epigr. LVII.

Artes discere vult pecuniosas?

Fac discat citharædus, aut choraulæ.

Herald. epigr. 57. lib. 5. & Juven. 3. Sat. vers. 64. Sueton. Vesp. cap. 19.

Ad eundem. V.

Vis commendari sine me cursurus in urbem,
Parve liber, multis? an satis unus erit?

Unus

1. *Vis, &c.*] Est alia prosphonestis huius libri, ad Julium Cerealem amicum suum, concepta per Apostrophem ad eundem libellum ; quem rogat, velitne

multis, an uni tantum Julio commendari : docetque qua ad ejus domum sit irurus, ubi habitet, excusatque elegantè sententia defectum literarum. *Ramires.*

3. *Vnus*

*Unus erit (mibi crede) satis, cui non eris hospes,
 Julius assiduum nomen in ore meo.*

5 *Protinus hunc primi quæres in limine testæ,
 Quos tenuit Daphnis, nunc tenet ille, lares.
 Est illi conjux, quæ te manibusque sinuque
 Excipiet, vel si pulverulentus eas.*

*Hos tu, seu pariter, sive banc, illumve priorem
 10 Videris; hoc dices: Marcus avere jubet.
 Hoc satis est. alios commendat epistola: peccat,
 Qui commendandum se putat esse suis.*

3. *Unus erit, &c.*] Instar vel loco multorum erit Julius, qui mihi familiaris fuit, tibi que erit.

4. *Julius, &c.*] Epigr. 16. lib. 1.

5. *Primi, &c.*] Lectio sanior. quam à Scriverio restitutam confirmat MS. è nostris alter. domus hæc tibi urbem ingresso prima est, quam Daphnis quidam possederat prior dominus, nunc tenet Julius. Quasi diceret, recta ad Julium Cerealem, eumque saluta in primi testæ limine, hoc est, in atrio ipso, ut si diceret: Nil opus tibi captare secretum, in atrio ipso, quæ prima pars ædium & limini proxima est, inter fa-

lutorum & clientium officia eum adire poteris: nulla enim mora interposita recipiet te, & leget. *Musambert.* Sic ante hac ille versus legebatur: *Protinus hunc adeas, primique in limine testæ.*

7. *Manibusque sinuque.*] Gratissimum fore librum ostendit; chara enim sinu excipimus, ac gestamus.

10. *Marcus, &c.*] E salutandi formula. *Briffon, lib. 8. form. Martialis salutem dicit.*

11. *Alios, &c.*] Alienos, ignotos. *Peccat.*] Nemo sapiens se commendat amicis suis diligenter & solícite.

Ad Marcellinum. VI.

Lux tibi post Idus numeratur tertia. Majas,
 Marcelline, tuis bis celebranda sacris.
 Imputat æthereos ortus hæc prima parenti:
 Libat florentes hæc tibi prima genas.

Magna

1. *Lux tibi, &c.*] Assentatur Egnatio Marcellino ob patris natalem & resectam barbam. *Lux.*] Dies tertius post Idus Majas, id est, 16. Calend. Junii.

2. *Bis celebranda sacris.*] In duobus versibus sequentibus, ostendit gemini sacri causas.

3. *Imputat, &c.*] Hæc dies imputat tanquam beneficium (legas & com-

putat) natalem patris tui, quo editus est, in dias luminis auras. *Vel* ex cœlesti revolutione reuerfum.

4. *Libat, &c.*] Atque hoc eodem die primam barbam deposuisti, qui quidem dies priscis sacer, solennis & perpetua memoriz. *Sueton. cap. 12. Neron. & Xiphilinus in Nerone & Helio-gabalo. Juven. 3. Sat. vers. 186.*

L

5. *Ma-*

5 *Magna licet dederit jucundæ munera vitæ,
Plus nunquam patri præstitit illa dies.*

5. *Magna licet, &c.*] Quod dies natalis patri dederit vitam, munus est ingens; sed majus, quod eadem illi filium virum: Viri enim appellabantur à barba resecta. Martial. lib. 1. epigr. 88. *consummum fac cito, fero virum.* Rad.

6. *Plus nunquam, &c.*] Filio dulcis

est patris vitæ memoria anniversaria: patri nulla dies gravior, quam qua filii viri facti memoriam celebrat. nonnulli legunt, *præstitit illa dies.* vide Antholog. lib. 1. cap. 26. epigr. Apollonid. *Ἡ δὲ ἀνέκδοτος πρῶτον ἦν ἡ μέγιστος Κείριο, &c.*

* De sportula. VII.

Centum miselli jam valete quadrantes,
Anteambulonis congiarium lassi;
Quos dividebat balneator elixus.
Quid cogitatis, ô famēs amicorum?
5 Regis superbi sportulæ recesserunt.
Nihil stropharum est: jam salarium dandum est.

In

* Notat divitum *σμεγλοζία*, & avaram ambitionem, qui levicula pecunia miserorum clientulorum atque anteambulonis officia benemunerari existimabant. Atqui mutatum esseretur statum ait; ac jam non sportulam tenuem, sed salarium dandum esse. Suet. in Tiberio: *Pecunia parvus actenax, comites peregrinationum expeditionumque, nunquam salario, cibariis tantum sustentavit.* Herald.

1. *Centum, &c.*] Nero cœnam Rectam clientibus exhibitam à potentioribus, redegerat ad sportulam, quæ calathus fuit quo primum obsonia dabantur, postea centum quadrantes *bord wages.* Suet. lib. 6. cap. 16. Domitianus antiquato illo Neronis edicto revocavit cœnas. Suet. Domit. 7.

2. *Anteambulonis, &c.*] Clientis officiosi merces.

3. *Quos dividebat balneator.*] Clientibus singulis qui una lavabant dati à potentioribus C. quadrantes, nostræ monetæ 18. d. ob. q. quos forte dividebat balneator. epigr. 60. lib. 1. vide & Turneb. lib. 30. cap. 8. & 30. *Elixus.*] Aquarum & vaporum calore coctus.

4. *Famēs amicorum.*] Qui sportulæ tenuitate & fame enecastis clientes?

5. *Regis, &c.*] A superbo patrone (qui rex dicebatur) exhibita.

6. *Nihil, &c.*] Nihil fraudis jam faciendum est clienti, quem sæpè invitatum tanquam ad cœnam rectam dimiserunt tandem cum jejuna sportula. *σποφὴ* tergiversatio, à *σπίφω*. *Salarium dandum est.*] Cœna, quæ Romanis *ἀλάτρεον cibarium*, annona diurna, ex pacto debitum: ut *sportula*, ex placito.

I. Thäi-

In Quinctum. VIII.

Thaïda Quinctus amat. quam Thaidā? Thaidā luscā.
Unum oculum Thais non habet, ille duos.

1. *Thaidā Quinctus.*] Cæcitatem Quincti, non oculorum, sed ipsius animi iridet hoc epigrammate. Amabat enim Thaidā meretricem luscā, quam nemo nisi cæcus amare posset. Illa, in-

quit, uno oculo caret. Quintus duobus.

2. *Duos.*] Utroque caret oculo. *Metaph.* id est, cæcus est amore, qui non videat vitia. infra epigr. 39.

In Cinnam. IX.

Versiculos in me narratur scribere Cinna.
Non scribit, cujus carmina nemo legit.

1. *Non scribit, &c.*] Sic epigr. 64. lib. 6. Pessimum poetam notat, cujus

carmina perinde negligantur, ac si scripta nunquam fuissent.

* In Philomusum. X.

Constituit, Philomuse, pater tibi millia bina
Mensrua, perque omnes præstitit illa dies,
Luxuriam premeret cum crastina semper egestas,
Et vitis essent danda diurna tuis.
5 Idem te moriens hæredem ex asse reliquit;
Exhæredavit te, Philomuse, pater.

Ad

* Philomusi pater, mensrua filio suo luxu perditō constituerat, eaque singulis diebus erogabat, ne uno die, totius mensis alimenta consumeret. At qui filio suo tam prospèctè caverat & consuluerat dum viveret; is pessime eidem cavet testamento suo, quo eum hæredem ex asse reliquit; quum ei alimenta potius diurna, & singulis diebus præstanda relinquere debuisset. Quare eo testamento quo heres scriptus est, revera est exhæredatus: cum eo facto, patrimonium, quod statim dilapidavit, ad eum sine ullis conditionibus perverberit. *Herald.*

2. *Mensrua.*] In dimensum mensurum. *Perque omnes, &c.*] Et illius

dimensi mensuræ singulas partes singulis divisit diebus.

3. *Luxuriam, &c.*] Idque ut crastinam anteverteret egestatem coercendo hodiernum luxum. *Heraldus* Egestatem ab Inopia sic distinguit: *Egestas* luxuria aut aliqua huiusmodi pestis scilicet constat: Inopia & Paupertas potest aliò modo contingere. Quare Paupertas & Inopia innocens esse potest: Egestas vix absque scelere, aut ad scelus propensione.

5. *Idem te moriens, &c.*] Certe cum te tibi reliquerit, feceritque hæreditatem tui juris, te quasi exhæredavit. nam tu rapide omnia absumis. melius consulisset tuo luxui dato curatore.

L 2

2. Disti-

Ad Quintum. XI.

SI tua nec Thais, nec lusca est, Quinte, puella,
Cur in te factum distichon esse putas?

Sed simile est aliquid : pro Laide Thaida dixi.

Dic mihi, quid simile est Thais & Hermione?

5 Tu tamen es Quintus ; mutemus nomen amantis ;

Si non vult Quintus Thaida, Sextus amet.

2. *Distichon esse putas.*] Succensus erat Martiali Quintus quidam, ob superius 8. epigramma. Qui Quintus Hermionem amabat. Irrisoriè responderet poeta : Si tua puella, ò Quinte, nec Thais vocatur, nec lusca est, cur existimas distichon illud in te esse factum ? Si puella tua Lais vocaretur, aliquid poterat videri simile, quod Thais & Lais affinia quodammodo nomina sunt. Sed si tua puella vocatur Hermione, quid simile habet cum Thaidè ? At dices tu, Quintum notasti eo disticho, is verò ego sum. Mutemus amantis nomen. Nam cum ego ludam semper nominibus fictis, quid interest, quin-

ctum vocem an Sextum, Thaidis amatorem ? sit amator Sextus ; & sic totalis dirimi poterit. *Ramires.* Epigr. 8. supra.

3. *Sed simile, &c.*] Urgebis tamen me nimis aperte lusisse in affinitate nominum, ubi pro Laide tua dixi Thaidè. verum non magis hinc notatur quam si appellassem eam Hermionem.

5. *Tu tamen, &c.*] Te tamen notatum argues, quod Quintus vocaris.

6. *Sextus amet.*] Quod si tibi ita grave sit Thaidè amari à fictitio meo Quinto, ne tu forte in suspicionem venias : diluetur hoc facile & curabitur, mutato nomine Quinti in Sextum.

In Fabullum. XII.

Unguentum, fateor, bonum dedisti
Convivis here : sed nihil scidisti.

Res salsa est bene olere, & esurire.

Qui non cœnat & ungitur, Fabulle,

Hic

1. *Unguentum.*] Describit hic hominem stolidè vanum, qui quum lautus videri velit, in rebus minimè necessariis sumptum faciat ; in aliis autem, quæ sumptum necessario desiderant, sordes suas explicet. Homines istos Græci βαρβαί (us appellant & ἀπηργίαλς. *Her.*

2. *Convivis.*] A Balneis & ante coenam prisci inungebantur. *Here : sed.*] *Heri.* ut epigr. 44. lib. 1. *Nihil scidisti.*] Nihil convivis distribuisti, carpsisti.

3. *Salsa, &c.*] Ridicula. vel : Ironice. id est, insulsa & inepta. vivos nu-

merare inter mortuos ; quasi mortuos invitasses, non vivos ad convivium. *MS. Bodl. salsa est.*

4. *Qui non cœnat, &c.*] Silicernium hoc mihi videtur ubi apponitur coena, nihil distribuitur, ubi ungimur tantum velut mortui, quorum cadavera ungere condireque mos erat. Ludit sane eodem modo Lucianus, libro de Mercenariis : ubi ait miseros litteratores, aut alios id genus, qui magnatum mensas colebant, cum aliis accumbere solitos, coronatos sane & unguento delibutos ; sed sæpius mala fame & siti perditos ; cum

5 *Hic verè mibi mortuus videtur.*

eum nihil iis ministraretur. Quare mortuorum columnis eos non esse ab-
similes, quas in parentalibus unguento quidem perfunderent, & coronis orna-
rent; ipsi autem dapibus, quæ simul apponebantur sese oblectarent. *Herald.*

* In Næviam. XIII.

Dum non vis leporem, dum non vis carpere mullum,
Et plus quam patri, Næviam, parcis apro;
Accusas, rumpisque coquum, tanquam omnia cruda
Attulerit. nunquam sic ego crudus ero.

* Erat Poëta invitatus à Næviam, dap-
pilis coena apposita erat, sed ut omnia
servarentur: Næviam dicebat, omnia esse
cruda, Poëta se hoc pacto jejunum fore
dicit, & nunquam crudum, si de ci-
bis nihil attingat. *Rad.* Er pro leporem
Scriv. leg. pisces.

1. *Carpere.*] Scissum distribuere con-
vivis. Et pro mullum alii, pullos.

3. *Rumpisque coquum.*] Cædis. & al-

ludit ad *carpis*. *Tanquam, &c.*] Causa-
ta obsoniorum cruditatem, ut serventur
ad alias coenas explicandas.

4. *Nunquam, &c.*] Si modo nihil
esitavero, nunquam ex obsoniorum
copia crudus erit mihi stomachus. &
ludit in translatione *nū crudi*. Cruditas
enim ex epularum copia, vel nimio ci-
bo oritur, quem stomachus non con-
coxit.

De Tuccio. XIV.

Romam petebat esuritor Tuccius,
Profectus ex Hispania.
Occurrit illi sportularum fabula:
A ponte rediit Mulvio.

1. *Romam, &c.*] Tuccium ridet &
sportulam. Tuccius enim ventris &
sportulæ causâ longinquum iter susce-
perat, Romæque jam proximus, ad
pontem usque Mulvium accesserat: in
quo quum audiret sportulæ tenuita-
tem, rediit ab ipso ponte in Hispa-
niam. *Rad.*

2. *Profectus ex Hispania.*] Cogente
fame & paupertate.

3. *Occurrit, &c.*] Exposita est illi
tenuitas sportulæ, miseraque officia
ejus emerendæ.

4. *Ponte rediit Mulvio.*] Qui mil-
le passus ab urbe distat; in via Flami-
niâ.

De Codro. XV.

Plus credit nemo, quam tota Codrus in urbe.
Cum sit tam pauper, quomodo? cæcus amat.

1. *Plus credit nemo, &c.*] Codrum
cæcum irridet, qui amabat puellam,
quàm audierat formosam esse. Ludit
in ambigua significatione *nū credit*.
nam & significat, mutuo dare pecu-
niam; & fidem habere. quasi dicat, mi-

rum est Codrum pecunias credere, qui
ipse miserrime pauper sit. resp. Poëta
supra fidem Codrum credere. credit
enim illam esse castam vel formosam
cujus amore cæcus est, idque contra fa-
mam populi.

In

In cerdonem. XVI.

DAs gladiatores, sutorum regule, cerdo,
 Quodque tibi tribuit, subula, sica rapit.
 Ebrius es: nec enim faceres id sobrius unquam,
 Ut velles corio ludere, cerdo, tuo.
 5 Lussisti, satis est: sed te, mihi crede, memento
 Nunc in pellicula, cerdo, tenere tua.

1. *Das gladiatores.*] Notatur hic hominis *ισοπλάτης ἀλαζονεία* & insana arrogantia; qui cum antea miser sutor esset, nescio quo casu amplas divitias adeptus, eo insaniz devenerat, ut gladiatorum munera, quæ sine magno sumptu edi non poterant, populo daret, atque ita opes suas ostentaret, quod justam indignationis causam Juvenali etiam tribuit. *Her. Das.*] Edis munus gladiatorium; quod principum est, divitum, idque S. Consulto (*Annal. Tacit. 4.*) & spectatarum personarum. indignatur autem Poëta hoc vilissimos homines dare. *Sutorum regule cerdo.*] Sutorum Alpha, princeps. *chief or*

Master of thy Company. Vel antiphraستي-
 co's, quasi è genere sutorum abjectissime.

2. *Subula.*] Sutorium instrumentum & officium. *Sica rapit.*] Gladiatoris gladius brevis, id est, munus gladiatorium.

4. *Corio ludere, &c.*] Dare gladiatores ex tua re. alludit ad proverbium, *De alieno corio liberalis.* simul ludit in terminis sutoriis, *subula, corium, pellicula.*

6. *In pellicula, &c.*] Intra artificii & conditionis tuæ terminos. respicit Apologum de asino Cumano, pelle leonis induto.

* In Sabidium. XVII.

Circumlata diu mensis scriblita secundis,
 Urebat nimio sæva calore manus.
 Sed magis ardebat Sabidi gula: protinus ergo
 Sufflavit buccis terque quaterque suis.
 5 Illa quidem tepuit, digitosque admittere visa est:
 Sed nemo potuit tangere: merda fuit.

* Narratiuncula quadam faceta Sabidii cujusdam oris foeditatem notat, cui foetebat anima, forte quod fellator esset: nam quum scriblita quædam secundis mensis apposita fuisset, neque esset aliquis qui eam tangeret, propterea quod arderet; terque quaterque sufflavit ipse: quo facto tepuit quidem illa, sed nemo valuit tangere, quod halitus ejus conspurcata esset. *Ramirs.*

1. *Scriblita.*] Bellarium secundæ mensis, ad modum placentæ confectum,

Syncopate pro scriblita. Torta, Hisp. Sunt qui legant *intriata*: alii *scriblita* *ἀσπιδίου*, quod est, torquere, ideo, quod in circuitu torqueatur re-
 stis in modum. unde Hispani *tortam* dicunt. idem

5. *Digitosque, &c.*] Convivarum tangentium.

6. *Nemo potuit, &c.*] Nemo sustinuit edere vel gustare scriblitam, impuro halitu tuo corruptam. vide epigr. 93. lib. 7.

In

1. Per-

In Maximum. XVIII.

Perfrixisse tuas quæstæ est præfatio fauces.
Cum te excusaris, Maxime, quid recitas?

1. *Perfrixisse, &c.*] Ex frigore rancisse.
2. *Cum te. &c.*] Excusationem in totum accipimus, vel omnino recitatione superfedas, ut tibi & nobis parcas.

De vipera in ore ursæ. XIX.

Proxima centenæ ostenditur Ursa columnis,
Exornant fictæ qua Platanona feræ:
Hujus dum patulos alludens tentat hiatus
Pulcher Hylus; teneram merfit in ora manum.
5 Vipera sed cæco scelerata latebat in ore,
Vivebatque anima deteriore fera.
Non sensit puer esse dolos, nisi dente recepto
Dum perit. ô facinus falsa quod ursa fuit!

1. *Proxima, &c.*] Est flebilis quædam narratio casus cujusdam, quo periiit pulchellus puer, quem Hylam vocat. In porticu Vipsana, seu stadio potius, centum columnis sublata. lib. 2. epigr. 14. platanis juxta confitis opaca, & statuis ferarum exornata; dum ludibundus puer & ursæ velut insultans, ori statuz hianti manum infereret, à vipera quæ in ore statuz latebat, morsus, interiit.
2. *Fictæ.*] Non pictæ: fingunt enim statuarii, pingunt pictores. *Platanona.*] Locum Platanis confitum.
3. *Tentat hiatus.*] Puer explorat oris & faucium altitudinem, manuque inserta, age, inquit, morde fera, si potes.
4. *Hylas.*] Species pro genere.
5. *Cæco.*] Tenebroso, ut videri quid abderetur non posset. ita cæcum antrum. *Raderus.* Et pro ore Gruterus ex Palat. legendum censet *are*.
6. *Vivebatque, &c.*] Ficta hæc seu marmorea ursa, comperta est lethalior ursa viva, quasi spirans anima viperæ quæ sua deterior. Et eleganter dixit *vivebat*, pro habebat in se bestiam viventem.
8. *Osacinus.*] O male factum, quod non vera esset ursa. tum enim aut puer manum ori inferere superfedisset; aut tenero forinsoque puero viva ursa percussisset. Sic Bodl. & Scr. MS. non *ausa*, ut voluit.

De Canio. XX.

Dic, Musa, quid agat Canius meus Rufus?
Utrumne chartis tradit ille victuris

Legen-

1. *Dic Musa, &c.*] Canium poetam perpetuo ridentem descripsit libro 1. epigramma 70. ubi cum Patnos statuz comparat, perpetui risus specie constat.
2. *Victuris.*] Non perituris, eo natis genio & fato, ut immortalitatem consecutur, posteris legantur.

L 4 3. Tem

- Legenda temporum acta Claudianorum?*
An quæ Neroni falsus adstruit scriptor?
 5 *An æmulatur improbi jocos Phædri?*
Lascivus elegis, an severus heroïs?
An in cothurnis horridus Sophocleis?
An otiosus in schola poetarum
Lepore tinctos Attico sales narrat?
 10 *Hinc si recessit, porticum terit templi;*
An spatia carpit lentus Argonautarum?
An delicatæ Sole rursus Europæ
Inter tepentes post meridiem buxos

Sedet,

3. *Temporum, &c.*] Historiam de Claudii temporibus.

4. *An quæ Neroni, &c.*] An scribit quæ adstruat Neroni tanquam auctori, ut prodeant sub nomine Neronis? Vel an ad fidem & veritatem historiarum revocat componitque, quæ vivo Nerone ob metum aut adulationem, quæ mortuo ex recenti odio falsa scripta sunt? Tacit. in procem. Annal. Neronis historia à plerisque scriptoribus mendacissimè fuerat conscripta; quum alii dum is viveret, turpissime ei adularentur: alii autem eo sublato, nova scelera commenti, multa ei adstruerent, de quibus ne cogitarat quidem. Id observavit Joseph. Judaïc. Origin. lib. 20. cap. 5. Herald.

5. *Phædri.*] Mimographi alicujus jocularii. non autem illius qui fabulas composuit. Raderus tamen credit, hunc Phædrum Augusti libertum fuisse, & quinque illos libros Æsopicarum fabularum scripsisse; unde *jocos* appellat, quid enim aliud, quam joci? *Improbum* reor dici, propter Sybarin.

6. *An severus heroïs.*] An heroo pede canit heroum facta. heroici enim carminis argumentum, severum, grande, illustre.

7. *An in cothurnis, &c.*] An tristis & altus majestate carminis tragici, scribit tragœdias? In tragœdiis autem

inducti heroës & reges grandelocuti, altis innitebantur calceamentis. clauditque stylo tragico Sophocles. Et quamvis Æschylus fuerit primus qui magniloquentiam docuerit, ut testatur. Horat. in Arte poet.

Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno.

In proverbium tamen abiit *Sophocleus cothurnus*, quod Sophocles cæteros tragicos, dictationis gravitate longe superaverit. Ut Virg. Eclog. viii. vers. 10.

Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno. Ramires.

8. *An otiosus, &c.*] An in conventu Poëtarum recitat elegantes comœdias, vel alia carmina. *Ostrosus.*] Ab aliis negotiis vacuus. nam quomodo *ostrosus*, si recitabat? *In schola.*] Alia est schola Poëtarum; alia Grammaticorum. Grammatici explicabant poëtæ; poëtæ ipsi sua recitabant carmina in auditorio aliquo.

10. *Terit.*] Obambulat. *Templi.*] Isis fan. epigr. 14. lib. 2. vers. 7.

11. *Spatia carpit, &c.*] Porticum Neptuni quam ædificavit Agrippa, & Argonautarum pictura exornavit. epigramm. 14. lib. 2. vers. 5.

12. *An delicatæ, &c.*] An in porticu Europæ in quo buxera solem frangunt à meridie, &c. epigr. 14. lib. 2. vers. 15.

15. *Ti.*

Sedet, ambulatve liber acribus curis?

15 *Titine thermis, an lavatur Agrippæ?*

An impudici balneo Tigillini?

An rure Tulli fruitur, atquæ Lucani?

An Pollionis dulce currit ad quartum?

An æstuentes jam profectus ad Bajas,

20 *Piger Lucrino naviculatur in stagno?*

Vis scire quid agat Canius tuus? ridet.

15. *Titine.*] Titi Imperatoris, qui delitiz mundi. quem procul dubio, versu clariore sæpe celebrasset, si per Domitianum licuisset. *Rad. Titine thermis, &c.*] *Velocibus muneribus, thermis.* epigr. 2. lib. Spect. Ecquid sapit quod habet MS. Oxoniensis, *Steritve? thermis an lavatur Agrippa? Agrippa.*] Balnea de suo nomine excitavit M. Agrippa.

16. *Impudici, &c.*] Sophonii Tigillini, bipedum nequissimi, foeda pueritia, impudica senectæ, &c. Tacit. 1. histor. & 14. Annal.

17. *Tulli Lucani.*] Epigr. 37. lib. 1.

& lib. 9. epigr. 52.

18. *Ad quartum.*] Prædium suburbanum ad quartum lapidem. Ita suburbana prædia aut prætoria nominabant, ad Tertium, Quartum, Quintum, Sextum, intelligelapidem milliarem.

19. *An æstuentes, &c.*] Ad aquas calidas in Bajano sinu intra Misenum & Puteolos in Campania.

20. *Naviculatur, &c.*] Scriv. contrahit, *naviculatur.* ita poscente modulo.

21. *Vis scire, &c.*] Ex persona Musæ resp. Quicquid agat, ridet, epigr. 62. lib. 1. & epigr. 63. infra.

* In crudelem Dominum. XXI.

Proscriptum famulus servavit fronte notatus.

Non fuit hæc domini vita, sed invidia.

* Ita vita, à servo malè accepto data, potius Domino invidia fuit, quam vita. Et sic ultus est Dominum, quia reddidit illum omnibus inivsum, se verò gratum. *Rad.*

1. *Proscriptum, &c.*] Antium Reffionem. vide Macrobius 1. Saturn.

cap. 11. & Appian. lib. 4. & Val. Max. lib. 6. cap. 7. Senec. de Benef. lib. 3. cap. 23. &c. *Fronte notatus.*] Stigmatias servus, ligeras fronte inustus.

2. *Sed invidia.*] Indignum enim visu fore, tanta fide servum à Domino notis compunctum fuisse.

De Apicio. XXII.

DEderas, Apici, bis tricenties ventri,

Sed

1. *Dederas, Apici, &c.*] Exemplum hellononis privati singulare & inauditum. Apicius sexcenties decoxerat, inspectis tandem rationibus, superfuturum sibi centies H. S. computavit. Id est, centies centena millia sestertium,

sive trecenta triginta tria millia florenorum, supra trecentos triginta tres. *Rad.* Sed in hac re tanquam ultima fame victurus, sibi vitam veneno finit. Seneca ad Helviam cap. 10. & Dion. lib. 57.

L 5

2. *Sed*

Sed adhuc supererat centies tibi laxum.

Hoc tu gravatus, ne famem & sitim ferres,

Summa venenum potione duxisti.

5 *Nil est, Apici, te gulosius factum.*

2. *Sed adhuc, &c.*] Sed luxui adhuc centies centena millia supererant, quæ impenderes, exhaustis jam & decoctis sexcenties centenis millibus sestertium. *Laxum.*] Non minus, amplius, potius. alii *laxu* pro luxui. id est, ad luxum.

3. *Hoc in gravatus.*] Hoc centies

sestertio, velut nihil superesset: hac quasi egestate gravatus, inopia pressus, putasti tibi fame & siti moriendum, ideoque venenum hausisti. *Nefamem, &c.*] Scr. *ut famem & sitim ferres.*

4. *Summa potione.*] Extremo haustu: ut *summa dies. Duxisti.*] Exhausti. Scriv. legit: *perduxisti.*

* In invitatorem. XXIII.

O *Mnia cum retro pueris obsonia tradas:
Cur non mensa tibi ponitur à pedibus?*

* Lemma est, *In Invitatorem.* Martiale. In antiquis libris, *In cœnæ tam avarum.* Melius. *Herald.*

1. *Omnia, &c.*] Invitator sordidus obsonia statim ac ponerentur tradidit servis pone ad pedes discumbentium ministrantibus auferenda & ad alias instruendas cœnas reservanda. jocatur Poëta commodius fore ut servis extra triclinium apponatur mensa, si ita retro amovere fercula statuerit. *πῶς δίδως ὀπίσω.* Antholog. lib. 1. cap. 31. Sensum plane expressit ac reddidit versuum illorum Lucillii conquirerentis de Epicrate:

*Εὐδὲ ἔπει τῦτ' ἐπ', οὐ τὸς δούλως
καὶ σὺ λίσσῃ*

Ἡμεῖς δ' αὐτοὶ οὐ πῶς πῶδ' ἐργαζομεθα.

Si, inquit, hoc tibi facere decretum est, ut pueris retrò omnia obsonia porrigas, cur non illos jubes discumbere, & nos ad pedes tibi stabimus eorum vicem? *πῶς δίδως ὀπίσω,* in præcedentibus dixerat Lucillius: Martialis ad verbum: *omnia retrò obsonia tradere. τὸς δούλως καὶ σὺ λίσσῃ* apud Lucilium idem omnino est, quod *mensam sternere à pedibus* apud Martialem. qui jubet enim servos à pedibus discumbere ad mensam, idem mensam sternit à pedibus. *Salmasius.* Vide & Turnebum libro xvi. *Adversarii* cap. 5.

* De Haruspice hernicoso. XXIV.

V *ite nocens rosa stabat moriturus ad aras
Hircus, Bacche, tuis victima grata sacris.*

Quem

* Continet hoc epigramma facetissimam de Thufco haruspice narrationem; qui cum mactaret hircum ad Bacchi aras, cuidam agresti viro falcem præbuit, jubens ut testiculos hirci amputaret; quumque ipse cum hirculo luctaretur, ostendit ingentem quan-

dam herniam, quam rusticus confestim falce secuit, existimans id ad sacra pertinere. *Ramires.*

2. *Tuis victima, &c.*] Quod vires rodant: ut porcus Cereri, quod frugibus obsit. epigr. 39. lib. 13. MS. Bodl. *tuis victima digna sacris.*

3. *Tufco*

*Quem Tuscus mactare Deo cum vellet baruspex,
Dixerat agresti forte, rudique viro;
5 Ut cito testiculos peracuta falce secaret,
Teter ut immundæ carnis abiret odor.
Ipse super virides aras luctantia pronus
Dum refecat cultro colla, premitque manu;
Ingens iratis apparuit hernia sacris.
10 Occupat banc ferro rusticus, atque secat:
Hoc ratus antiquos sacrorum poscere ritus,
Talibus & fibris numina prisca coli.
Sic modo qui Tuscus fueras, nunc Gallus baruspex,
Dum jugulas hircum, factus es ipse caper.*

3. *Tuscus mactare, &c.*] Aruspici-
na, ut & multa alia sacra & religiones;
ab Etruria Romam accita.

5. *Testiculos, &c.*] Hirci, victimæ
masculæ castrabantur ne teterillarum
partium odor nares offenderet.

7. *Ipse super.*] Aruspex. *Virides a-
ras, &c.*] Herbis stratas.

9. *Iratis apparuit.*] Per irreveren-

tiam gestus illius. *Hernia sacris.*] Scro-
tum aruspiciis propi & inclinântis ap-
parebat à tergo, quod rusticus abscidit.

13. *Sic modo, &c.*] Ludit à patria.
Sic modo qui fuisti Hetruscus, nunc
Gallus factus es aruspex, nec tamen à
Gallia, sed Gallus sacerdos Cybeles.

14. *Caper.*] Castratus. est itaque ca-
per hircus castratus, & capias.

* Ad Faustinum. XXV.

*SI temperari balneum cupis fervens,
Faustine, quod vix Julianus intraret:
Roga, lavetur, rhetorem Sabineum.
Neronianas hic refrigeret thermas.*

* In

* Jocus est in Sabineum Rhetorem
frigidissimum in dicendo, quem ait hy-
perbolicus, posse fervens balneum re-
frigerare. estque jocus in ambiguitate à
frigore aëris ad orationis frigus: sic di-
cimus frigere alicujus orationem. *Re-
miref.*

1. *Fervens.*] Cujus calorem vix ferre

possit. Julianus calidis alias assuetus.

3. *Roga, lavetur, &c.*] Sunt qui le-
gant: *Roga, lavet uti, &c.* Alii *Roga
lavetur hic rhetor Sabineum.* Jocus Meta-
phoricus à frigore aëris, ad frigus ora-
tionis.

4. *Neronianas, &c.*] Quæ egregie
erant calidæ & optimæ. epigr. 48. l. 2.

* Can-

* In Candidum. XXVI.

P*radia solus habes, & solus, Candide, nummos:
Aurea solus habes, myrrhina solus habes:
Massica solus habes, & Opimi Cæcuba solus:
Et cor solus habes, solus & ingenium:*

5 *Omnia solus habes: hoc me puta velle negare:
Uxorem sed habes, Candide, cum populo.*

* Candidum amicum tantum adulteram uxorem habere, alioqui nihil commune amicis, ait. vide lib. 2. Epigram. 43. *Rad.*

1. *Pradia solus, &c.*] Candide, cui crepat usque in ore illud, *omnia amicis communia*, ut epigr. 43. lib. 2. nihil tamen cum amicis comunicas, sed te tibi soli vivere, soli sapere perfectam credis sapientiam, beatam iudicas vitam; certe ut nec decreto illi Pythagorico stas, ita nec instituto tuo privato; namque uxorem habes communem.

2. *Aurea, myrrhina, &c.*] Vasa, epigr. 113. lib. 14.

3. *Opimi Cæcuba solus.*] Epigr. 27. lib. 1. vers. 5. *Opimi.*] Opimianum Cæcubum, vinum Opimio consule conditum, & per ducentos & amplius annos servatum.

4. *Cor solus, &c.*] Sapientiam. *Metonym.*

5. *Hoc me puta, &c.*] Te omnia non habere solum. alii leg. *hoc nec puta posse negari.* Fr. Modius epist. 75. *No-*vantiqu. lectionum. Scriverius, *nec me puta.*

* In Gallum. XXVII.

N*unquam me revocas, venias cum sæpe vocatus:
Ignosco, nullum si modo, Galle, vocas.
Invitas alios: vitium est utriusque. Quod? inquis.
Et mihi cor non est; nec tibi, Galle, pudor.*

* Gallum sæpe à se vocatum ad coenam dicit; se autem nunquam revocatum à Gallo. Indignatur: & se stultum, qui hoc fecerit; & Gallum impudentem, qui non fecerit, affirmat. *Raderius.*

1. *Vocatus.*] Ad coenam.

3. *Utriusque, &c.*] Meum æque ac tuum. MS. noster, *utrinque.*

4. *Cor non est, &c.*] Prudentia ad prætereundum te inhumanum. *Pudor.*] Ad invitandum me bene meritum.

* In Nestorem. XXVIII.

A*uriculam Mario graviter miraris olere!
Tu facis hoc: garris, Nestor, in auriculam.*

In

* Nestorem hunc fictitium ait obtestatorem, aut animam olentem, ofque impurum habentem.

2. *Tu facis.*] Graveolentia manet auriculæ illius ab impura tua anima. *Quid sit in aurem garrere, l. 1. ep. 90. diximus.*

1. *Gemi-*

In Zoilum. XXIX.

HAs cum gemina compede dedicat catenas,
Saturne, tibi Zoilus, annulos priores.

1. *Gemina.*] Quia ligatum illis utrumque crus. Confecta est quædam dedicatio anathematis servilis Zoili cuiusdam; qui ex ergastulario elatus fuerat ad Equestrem dignitatem: simulque eum admonet servilis conditionis. Solebant enim servi vinculis soluti, compedes Saturno, velut anathemata dedicare; quod is Deus in compedes olim à filio coniectus, adeptus deinde libertatem, servos in clientelam suam visus sit accepisse, & eorum quasi protector sit, cuius etiam causa Romæ in compedibus viscebatur. *Ramiresf. Compede.*] Servi

improbi & noxii in ergastula damnati, opus in compedibus faciebant. *Dedicas catenas.*] Servi libertate donati, compedes & catenas sacrarunt Saturno, qui toto anno laneo vinculo ligatus, ad diem sibi festum 1. mense Decembri solvebatur. quin & servi in his Saturnalibus dominabantur. *Donasset jamne catenam Ex voto Laribus.* Hor. 1. lib. ser. 5.

2. *Annulos priores.*] Compedes Zoilo autem exprobrat anulum aureum, ut qui ab Ergastulario servo, ad ordinem equestrem sit evectus. epigr. 38. lib. 11.

Ad Gargilianum. XXX.

Sportula nulla datur; gratis conviva recumbis:
Dic mihi, quid Romæ, Gargiliane, facis?
Unde tibi togula est, & fuscæ pensio cellæ?
Unde datur quadrans? unde vir es Chiones?

Cum

1. *Sportula, &c.*] Dictum supra miseris hosce sportularum captatores, ex centum sportulæ quadrantibus, genium fraudantes, cellæ pensionem & vestes subtrahere, &c. Sublata verò Domitiani edicto sportula, hi omnes in deteriorem conditionem sibi visi sunt incidiisse. ut Tucius de quo epigramm. 14. Arguit igitur Gargilianum temeritatis, quod sublata sportula Romæ vivere perseverabat. *Ramiresf.* Supra epigr. 7. vers. 1. clientibus autem hinc toga, calcibus hinc est, Et panis sumusque domi. Juven. 1. Sat. vers. 119. *Gratis, &c.*] Ad coenam justam, unde tibi nulla pecunia, ut in sportulis.

2. *Quid Roma, &c.*] Cur non hinc

migras? Cum tu præter cibum nihil pecuniæ accipias. unde vivis? unde vestem comparas? unde testum solvis? hoc enim est pretium cellæ fuscæ.

3. *Fuscæ pensio cellæ.*] Gurgustiolii fumosi seu tenebricosi obventus, *Chionior, remi.* Seu pretium annuæ habitationis.

4. *Quadrans.*] Quo pretio tenuioris conditionis homines lavabant. *dum tu quadrante lavatum, &c.* Horat. 3. Sat. 1. lib. *Vnde vires Chiones.*] Unde habes quod meretrici solvas? Vix enim aliquis mulieri, etiam extrâ nuptias. Vide Gruteri suspensiones. *Chione.* Lupa, seu prostibulum, quæstum à corpore quærens.

5. *Cum*

5 *Cum ratione licet dicas te vivere summa:*

Quod vivis, nulla cum ratione facis.

5. *Cum ratione, &c.*] Et si te dicas vivere frugaliter & ex justa computatione, non tamen video causam cur in Roma velleiam in vino manere velis, cui non suppetit unde vivas. Luditque

in dilogia *tu ratione*. Prius enim frugalitatem & moderationem: posterius, mentem, causam, iudicium, intelligentiamque significat.

* Ad Rufinum. XXXI.

Sunt tibi, confiteor, diffusi jugera campi,
Urbanique tenent prædia multa Lares:

Et servit dominæ numerosus debitor arcæ,

† Sustentatque tuas aurea mensa dapes.

5 *Fastidire tamen noli, Rufine, minores.*

Plus habuit Didymus: plus Philomelus habet.

* Conatur reprimere Rufinum ob divitias nimis superbientem, quas dicit, amplas quidem esse, sed non accedere ad libertinorum opes: quo simul ejus arguat stultitiam, qui ea reglorietur, quam multo magis abjectissimi homines erant consecuti. *Ramiresf.*

2. *Urbani.*] Et Dii tui penates in urbe occupant soli quantum esset multis domibus. *Vel*, domus tua urbana, quas multas habes, habent singulæ prædia sua suburbana. Etenim solum & superficies junctim, prædium dicitur plerumque: sed propriè prædium est, solum ipsum; idque si ruri,

rusticum; si in urbe urbanum. Junctim verò etiam ruri urbanum esse potest, & in urbe rusticum. *Briffon.*

3. *Servit Domina, &c.*] Multos tibi obzatos habes & fœneratos. *Domina.*] Pecuniaz, quæ domina est, cui serviunt omnia.

4. *Aurea mensa dapes.*] Inauratæ; auream habens coronam, vel aurea.

6. *Plus habuit, &c.*] Malis quidem artibus multa nactus es, sed plura Didymus spado, & Philomelus (quantum ex ficto nomine licet conjicere) citharæodus, qui & te fastidire possint.

In Matriniam. XXXII.

Num possim vetulam, quæris Matrinia? possum
Et vetulam: sed tu mortua, non vetula es.

Possum

1. *Num possum vetulam. &c.*] Con-
virium est, in Matriniam vetulam, quæ
querebatur, quod Poëta non virum
egisset cum ea. Excusat hoc quum dicat
eam non vetulam, sed jam mortuam.
Ramiresf. Heraldus legendum censet. An

possum vetulam quæris Matrinia. Nota
Περίον, *Posse vetulam*. Multa enim re-
ticebant in rebus turpioribus. unde,
cetera quis nescis? & similia: Sic Plau-
tus: *Qua cum viris suis predicant nos
solere.* Et οὐκ ἔστιν Ἑλλήνων. *Esse cum mu-
liere,*

*Possum Hecubam, possum Nioben, Matrinia : sed si
Nondum erit illa canis, nondum erit illa lapis.*

lime, Latinis. *Confuscere* etiam frequenter. *ἡγῆσθαι* Græcis. S. *ἡγῆσθαι*. infra ep. 75.

3. *Sed si.*] Modo non exuerint feminas (ut est in fabulis notis) quod tu fecisti, castis jam & saxum.

* Qualem puellam velit. XXXIII.

Ingenuam malo : sed si tamen illa negetur,
Libertina mihi proxima conditio est:
Extremo est ancilla loco : sed vincet utramque,
Si facie nobis hæc erit ingenua.

* Ancillam ingenua facie se præferre cæteris omnibus dicit.

1. *Ingenuam malo, &c.*] Non amo genus, conditionem & ejusmodi phantasias, sed formam ipsam. maxima enim

voluptas est, si quid propter se ametur. non placet ingenua conditio, sed ingenua facies.

2. *Libertina, &c.*] Filia liberti qui è servo manumissus fuit.

Ad Chionem. XXXIV.

Digna tuo cur sis, indignaque nomine ; dicam.
Frigida es, & nigra es : non es, & es Chione.

1. *Digna, &c.*] Convenit tibi nomen Chionæ (*χίων* autem *nivem* significat)

quia frigida es blanditiis, amoribus vel alias : non convenit, quia nigra es.

De Piscibus sculptis. XXXV.

Artis Phidiacæ toreuma clarum,
Pisces adspicis : adde aquam, natabunt.

1. *Phidiacæ, &c.*] Phidias toreutices inventor fuit. *Toreuma* est opus cælatum, cujusmodi sunt calices, crateres, signa hominum aut ferarum, aut florum cunctia, extantiaque. Juvenal. Satyr. 1.
— *Est stantem extra pocula caprum.*

Non quidem à Phidia factum toreuma dicit, sed ab inventore Phidia, toreutice dicitur Phidiaca. *Rad.*

2. *Adde aquam, &c.*] Ita ad vivum expressi, ut addita aqua videantur natabunt. *Hyperbolice.*

In Fabianum. XXXVI.

Quod novus & nuper factus tibi præstat amicus:
Hoc præstare jubes me, Fabiane tibi.

Hor-

1. *Quod novus, &c.*] Expostulat cum Fabiano injuriarum, quod cum vetus esset amicus, eandem cogere-
tur, quas sodales novi, operas præ-

stare anteaambulonis. *Ramires.* Exigis à me veteri amico & cliente officia non minora, quam quæ novus præstat cliens.

3. *Hor-*

Horridus ut primo semper te mane salutem,

Per mediumque trahat me tua sella lutum :

5 *Lassus ut in thermas decimâ, vel serius, bora*

Te sequar Agrippæ, cum laver ipse Titi.

Hoc per triginta merui, Fabiane, Decembres,

Ut sim tiro tuæ semper amicitia?

Hoc merui, Fabiane, toga, tritaque, meaue,

10 *Ut nondum credas me meruisse rudem?*

3. *Horridus, &c.*] Frigore matutino. vel cultus neglectu, dum propero ut inter primos salutatores sim. Juven. 3. Saryr. vers. 20.

4. *Me tua sella, &c.*] Præcedentem, comitantem, subsequenter tuam sellam. epigr. 10. lib. 10. vers. 6. & epigr. 26. lib. 12.

5. *Decimâ, &c.*] Cum octava quæ ætate, nona quæ hyeme lavationi assignatur, cogar comitari te ad balnea Agrippæ, ipse loturus longe in balneis Titi. Vel queritur, quod jam lassus, hora decima vel serius, quando jam celandum esset, cogeretur sequi Fabianum in thermas Agrippæ; quo ipse relicto, quod simul lavari per factum amici potentis non liceret; properabat ipse

ad Titi thermas, quæ longo spatio distat erant à thermis Agrippæ. *Ramires.*

7. *Decembres.*] Annos. Quasi diceret: Tu pro his officiis triginta annis tibi præstitis, quibus attrivi togam, non tuam, sed meam; nondum me rude donas? & gratis sportulam præbes. *Rad.*

9. *Meaque.*] Cum alii patroni mittere soleant clientibus togas.

10. *Rudem.*] Liberationem ab officiis tractum ab arena. gladiatores enim ætate ingravescente quasi emeriti, in magisterii signum accipiebant rudem; qua donati non cgebantur deinde pugnare, publice tamen alebantur. *Ramiresius* putat Poëtam ambigue alluisse ad togam rudem.

* In irascentes amicos. XXXVII.

I Rasci tantum felices nostis amici.

Non belle facitis: sed juvat hoc facere.

* Est reprehensio divitum, qui iram occasionem quærent, ne officia inferiorum amicorum munerentur: sed pro gratia odium reddunt. *Ramiresius.*

2. *Non belle facitis.*] Non ex ratione & causa, sed occasione quæritis irarum. *Sed juvat, &c.*] Utile est vobis iras simulare, ne muneremini pauperum officia. sic ep. 13. lib. 12.

* Ad Sextum. XXXVIII.

QUæ te causa trahit, vel quæ fiducia Romam,
Sexte? quid aut speras, aut petis inde? refer.

Caussas,

* Conqueritur nihil Romæ amplius Romanum, nullo pretio esse ingenia

& artes: simulque ostendit Romæ nullum esse bonis viris locum.

4. Tri-

*Causas, inquit, agam Cicerone disertius ipso,
Atque erit in triplici par mihi nemo foro.*

5 *Egit Atestinus causas, & Caius : utrumque
Noras : sed neutri pensio tota fuit.*

*Si nihil hinc veniet ; pangentur carmina nobis :
Audieris, dices esse Maronis opus.*

Insanis : omnes gelidis quicumque lacernis
10 *Sunt tibi ; Nasones, Virgiliosque vides.*

*Atria magna colam. vix treis, aut quattuor ista
Res aluit : pallet cætera turba fame.*

*Quid faciam? suade. nam certum est vivere Romæ.
Si bonus es, casu vivere, Sexte, potes.*

4. *Triplici, &c.*] 1. Veteri Romano. 2. Caji Julii Cæsaris. 3. Augusti. vide Alex. Neap. lib. 2. cap. 12. Martian. 3. lib. 24. cap.

5. *Egit.*] *Inquit Poëta. est enim Dialo-
gismus. Atestinus, Caius, &c.*] Causi-
fidici pauperes. nomina fortasse ficta.
Atestinus.] Ab Ateste, urbe Veneto-
rum ditioni subiecta. Et pro *Caius*, mul-
tilegunt *Civis*, pro nomine proprio.
quod & Gruterus confirmat.

6. *Pensio tota fuit.*] Supra epigr. 30.
vers. 4. Quorum uterque non habuit,
unde solveret annuam conducti laris
pensionem totam.

7. *Si nihil, &c.*] Refert *Sextus*.

8. *Esse Maronis opus.*] Mea carmina
æquare Virgilii opus.

9. *Omnes gelidis, &c.*] Omnes hi
quos vides horridulos tritis lacernis,
sunt Poëtæ non inferiores Virg. & O-
vidio. MS. noster, *Sunt ibi*. Cujus le-
ctionis monuit & P. Scriverius. *Ibi*,

Romæ sc. Nam librum tertium Mar-
tialis non scripsit Romæ, sed in Gallia
togata, & scriptum Romam misit.
Rad. Non ergo tibi sed ibi.

11. *Atria, &c.*] Ingrediar (inquit
Sextus) cliens potentiorum atria ; vel
principis aulam. *Vix treis, &c.*] *Refert.
Poëta.*

13. *Quid faciam, &c.*] *Verba Sex-
ti. Certum est.*] Decretum hoc mihi,
sive sedet. Martialis acclipit quasi di-
cere Sextus voluisset ; non dubito quin
Romæ vivere possim. Itaque joco re-
spondet Poëta ; Si malus es, vita Ro-
mæ tibi certa est ; sin bonus es, for-
tuita, sive pendens à nutu fortunæ &
casu, sive *ὁποῦντι* *ἔτυχον*. Fieri nem-
pe poterit ut vivas, fieri etiam ut nec
vivas, seu victum invenias. *Musam-
bert.*

14. *Si bonus es, &c.*] Bonis fortui-
tus est Romæ victus & incertus ; ma-
lis stipendium certum.

De Lycori. XXXIX.

I Liaco similem puerum, Fauskine, Magistro
Lusca Lycoris amat. quam bene lusca videt!

* In

1. *Magistro.*] Magistro pecoris. A-
lii leg. *ministro*. id est, Ganymedi Jovis
pocillatori. ut lib. II. epigr. 105.

2. *Quam, &c.*] Quæ tam bene de for-
ma judicat. Quintus contra, ep. 8. supra,
cæcus erat quamvis oculos haberet.

M

* Irri-

* In Thelesinum. XL.

MUtua quod nobis ter quinquagena dedisti
 Ex opibus tantis, quas gravis arca premit:
 Esse tibi magnus, Thelesine, videris amicus:
 Tu magnus, quod das? immo ego, quod recipis.

* Irridet Thelesinum quemdam, qui magnam rem se praestitisse existimabat, quod mutua dedisset Poëtæ pecuniae summam, & se magnum ob id reputabat. Respondet Poëta, maiorem se esse, qui debitum illud solvat, quum pauper sit. *Ramires.*

1. *Ter quinquagena.*] Legitur eodem

sensu ter quinquaginta, centum sc. & quinquaginta millia sesteritium.

2. *Gravis arca, &c.*] Vide epigr. 30. lib. 2. vers. 5.

4. *Magnus, &c.*] Immo pusillus, qui dives non dona das: ego magnus, qui pauper solvo. *Ramiresius* legendum censet: *Tun' magnus, &c.*

In lacertam cælatam. XLI.

Inserta phialæ Mentoris manu ducta
 Lacerta vivit, & timetur argentum.

1. *Mentoris, &c.*] Cælatoris laudatissimi.

2. *Vivit, & timetur argentum.*] Af-

fabre efficta videtur spirare, & vel argentea nescientibus timetur pro viva.

In Pollam. XLII.

Lomento rugas uteri quod condere tentas,
 Polla; tibi ventrem, non mihi labra linis.
 Simpliciter pateat vitium fortasse pusillum:
 Quod tegitur, majus creditur esse malum.

1. *Lomento rugas, &c.*] Pollam quamdam frustrari docet suo labore, quæ rugas ventris lomento tegebat, quum id potius suspicionem majoris deformitatis moveret in animis spectantium. *Ramires.* Hoc distichon ita legit Scaliger.

Lomento, rugas uteri quo condere tentas,

Polla, tibi ventrem nonnihil abra linis. Sed vereor ut hæc lectio ingeniosior & acutior, quam verior. *Ægeus* quidem Græcis *ἄγεος παιδογονη*, sed an Latini hac voce usi sint, adhuc quæro. *ἄγεος* ancillæ illæ mandatis perferendis destinatæ, & mediæ inter lenas na-

turæ. *Herald.* *Lomento.*] Ex farina fabacea. *Plin.* ex creta. *Petron.* *Condere.*] Sunt qui leg. *credere.*

2. *Non mihi, &c.*] Non me decipis. *Plauto* phrasin frequens, *os sublinis.* cuius ratio sumpta videtur vel ab iis qui per jocos dormientibus ora fuligine vel alio colore pingunt, ut *Ægle* *Silenum*, apud *Virgil.* 6. eclog: *Vel* ab iis qui amatas porciones ægrotis vel pueris propinantes labra poculorum melle illinunt, quo dulcedine primum decepti potionem hauriant.

3. *Simpliciter, &c.*] Epigramm. 88. lib. 1. & lib. 6. epigr. 7.

4. *Quod, &c.*] Infra epigr. 72.

1. *Men-*

In Lentinum. XLIII.

Mentiris juvenem tinctis, Lentine, capillis:
 Tam subito corvus, qui modo cygnus eras.
 Non omnes falles. scit te Proserpina canum:
 Personam capiti detraheth illa tuo.

1. *Mentiris juvenem, &c.*] Tingen-
 tem canos Lentinum quendam irri-
 det, quod hoc fucio juvenem assimula-
 bat; interminatus non evalurum hac
 stropham mortem. Vis apparere juvenis,
 simulat juvenem. vide Ausonii ep. 16.
 quo Laïs respondet Myreni, quod A-
 drianus seni fucato, *Patri jam negavi*
tuo.

2. *Corvus, &c.*] Niger. Metonym.
 Id est, tam subito corvo similis. *Cy-
 gnus eras.*] Canus, candidus.

3. *Non omnes, &c.*] Etsi hominibus
 imponas, non impones Diis. *Proser-*

pina, &c.] Vitæ mortisque præses, quæ
 fingitur moriturus crinem secare, &
 has quasi primitias Orco offerre. *Non-*
dum illi flavum Proserpina vertice crinem
Abstuleras, Stygioque caput damnaverat
Orco. Virgil. de Didone 4. *Æn.* & Ho-
 rat. 1. lib. ode 28. *Nullum sava caput*
Proserpina fugit.

4. *Personam, &c.*] Fucum illum
 capillorum & tinctum quasi calien-
 drum, eleganter dixit *larvam*. *Persona*
 enim propriè dicebatur, ficta imago
 vultus, qua olim histriones in theatris
 utebantur.

Ad Ligurinum. XLIV.

Occurrit tibi nemo quod libenter:
 Quod quacumque venis, fuga est, & ingens
 Circa te, Ligurine, solitudo:
 Quid sit, scire cupis? nimis Poëta es:
 5 Hoc valde vitium periculosum est.
 Non tigris catulis citata raptis,
 Non dipsas medio perusta Sole,
 Nec sic scorpius improbus timetur.
 Nam tantos, rogo, quis ferat labores?
 10 Et stanti legis, & legis sedenti:
 Currenti legis, & legis cacanti.
 In thermas fugio; sonas ad aurem:

1. *Occurrit tibi nemo, &c.*] *ἄλογος*
ἄνθρωπος hoc Epigrammate Martialis
 hominem importunum, scriptorum
 suorum recitatione homines enecan-
 tem. *Herald.*

4. *Nimis, &c.*] Plus habes Poëtæ
 quam hominis. Nimis tibi places in
 carminibus quæ omnibus incontinen-

ter & importune legis. Qui ergo abuti-
 tur officio suo, dicitur *nimis esse*.

6. *Tigris, &c.*] Epigramm. 18. lib.
spectac.

7. *Dipsas.*] Serpens, à quo idæ
 vexantur siti & æstu. unde & nomen.
Medio, &c.] *Apricans* ad meridianum
 solem. *Vel meridionali plaga vivens.*

M 2

13. Pi-

Piscinam peto, non licet natare.

Ad cœnam propero, tenes euntem.

15 *Ad cœnam venio; fugas sedentem.*

Lassus dormio; suscitatus jacentem.

Vis, quantum facias mali, videre?

Vir justus, probus, innocens timeris.

13. *Piscinam peto, &c.*] Non pauca nec parva erant Romæ piscinæ quæ natarent. Et pro licet, sunt qui legant finis.

15. *Sedentem.*] Ramires. legit *edentem*. Musambertius asserit lectionem vulgarem. ut sit ante accubationem sessio. Non enim dicit *cœno*; sed *ad cœnam venio*, tu sedentem fugas, id est, interim dum accumbendi tempus expectans sedeo, tu mihi recitas & sedentem fugas, antequam accubuerim

aut quicquam gustarim; quod etiam durius quam fugare jam accumbentem aut semicoenatum. ut 67. epigr. 8. lib. *Sternantur lecti, Cæcilianesede.*

18. *Vir justus, probus, &c.*] Cætera cum bonus sis ac justus, & propter innocentiam atque probitatem expectendus: propter hanc tamen importunam recitationem, te fugiunt omnes caventque ut poeticam hirudinem. Horat. in calce epist. ad Pisones, & Lucillii epigr. cap. 40. lib. 2. Antholog.

De eodem. XLV.

F*ugerit an mensus Phœbus cœnamque Thyestæ,*
Ignoro: fugimus nos, Ligurine, tuam.

Illa quidem lauta est, dapibusque instructa superbis:

Sed nihil omnino, te recitante, placet.

5 *Nolo mihi ponas rhombum, mullumve bilibrem:*

Nec volo boletos, ostrea nolo: tace.

1. *Fugerit, &c.*] Vide argumentum Farnabii in Thyesten Senecæ. Notissima certè fabula hujus cœnæ, quam Phæbus dictus est noluisse spectare. Seneca enim vers. 774. sic ait: *O Phæbe patiens, fugeris retrò licet, Medioque ru-*

ptum merseris calo diem, Sero occidisti.

3. *Ille.*] Tua.

5. *Mullumve, &c.*] Vide epigr. 43. lib. 2. vers. 11.

6. *Tace.*] Epigr. 49. infra, & 79. lib. 5. & lib. 11. epigr. 53.

* Ad Candidum. XLVI.

E*Xigis à nobis operam sine fine togatam.*

Non eo, libertum sed tibi mitto meum.

Non

* Ad Candidum amicum, quem quum non comitaretur Martialis, mittebat ei libertum: ait Poëta plus in ea re, id est, comitando ei libertum posse præstare, quam ipse valeat: quoniam ipse sit ad servilia munera ine-

ptus; ait tamen se omnia ei præstaturum, quæ libertus præstare non poterit, hoc est, laudem & immortalitatem. *Domit.*

1. *Togatam.*] Anteambulonis seu clientis togati.

3. *Non*

Non est, inquis, idem : multo plus esse probabo.

Vix ego lecticam subsequor ; ille feret.

5 *In turbam incideris ; cunctos umbone repellet :*

Invalidum est nobis, ingenuumque latus. •

Quidlibet in caussis narraveris ; ipse tacebo :

At tibi tergeminum mugiet ille sophos.

Lis erit ; ingenti faciet convicia voce :

10 *Esse pudor vetuit fortia verba mihi.*

Ergo nihil nobis, inquis, præstabit amicus ?

Quidquid libertus, Candide, non poterit.

3. *Non est, &c.*] Plus mihi inquis esset honoris ex tui ipsius, quam liberti tui comitatu. *Plus esse probabo.*] Operæ.

5. *Umbone repellet.*] Musambertius de umbone togæ intelligit, de quo vide quæ ad Persii Sat. 5. vers. 33. de cubito potius dici credo, quo turba obvia, haud secus ac hostes umbone repellitur. & ut credam facit Luciani Crito πῶλ' οὐκ ἀνέχεται τὸν κύβητον, ὡς τὸ ἐν δὴνὸν Χαιρὶς εἶπεν. Lucian. φιλόπῳλες & Juven. 3. Satyr. hic cubito feris. vide Turn. lib. 13. cap. 15. & 19.

6. *Invalidum ingenuumque latus.*] Quod undam prementis populi contraniti nequeat, pudeat. epigramm. 47. lib. 10. *Vires ingenue*, mox vers. 9. id est, quæ homini ingenuo sufficiant.

Sic *ingenuum latus* invalidum appellat, quod ingenui hominis vires modicæ sint, & quæ non sint oneri ferendo. *Ramires.*

7. *Ipse tacebo.*] Ego tibi oranti non valebo acclamare.

8. *At tibi sophos.*] Id est, maximum clamabit sophos. Turneb. lib. 24. vel 29. lib. 32. videlib. 1. epigr. 4. vers. 10.

9. *Ingenti, &c.*] Ingeret adversario tuo conviciorum abunde, nec in aurem. *Gr. ἡγεῖσθαι.*

12. *Quidquid, &c.*] Officialia liberaiora & quæ me decent magis, præstabo: & quæ nec servus nec libertus meus reddere possunt: famam, æternitatem nominis, & immortalitatem carmine firmandam. *Red.*

De * Basso. XLVII.

Capena grandi porta qua pluit gutta,
Phrygiæque matris Almo qua lavat ferrum,

Hora-

* Ad quem epigr. 57. infra de Faustini villæ copia.

1. *Qua pluit gutta.*] Irridet Bassum, quod villam suburbanam sterilem omnino celeret, & ex urbe in eam, ea omnia, quæ ex villis in urbem deportari solent, importabat. *Ramires.* Propter aquæ ductus & fontes quæ ad portam Capenæ & Fontinalis dicta hodie s. *Sebastiani.* Juven. 3. Satyr. 11.

v. eandem vocat *madidam Capenam.* Dicitur esse in prima regione urbis. Eadem & *triumphalis* dicta, & *Appia*, ab Appio censore, qui viam Appiam munivit. Tum pro *Phrygiæque matris*, vettedd. & *Palat. Phrygiæque.* Vide Amm. Marcellinum l. 23. ubi ostendit, ipsum etiam simulacrum lavari solitum.

2. *Almo, &c.*] Al. Tusciz, in quo Mater Deum à Gallis sacerdotibus
M 3 quot-

- Horatiorum qua viret sacer campus,
Et qua pusilli fervet Hercubis fanum,
5 Faustine, plena Bassus ibat in rheda,
Omnes beati copias trabens ruris.
Illic videres frutice nobili caules,
Et utrumque porrum, sessilesque lactucas,
Pigroque ventri non inutiles betas.*
- 10 *Illic coronam pinguibus gravem turdis,
Leporemque læsum Gallici canis dente,
Nondumque victa lacteum faba porcum.
Nec feriatu ibat ante carrucam,
Sed tuta fæno cursor ova portabat.*
- 15 *Urbem petebat Bassus? imo rus ibat.*

De

quotannis abluebatur. Ovid. 4. Fast. & Marcell. lib. 23. *Ferrum.*] Cultros ad hostias macandas. forte legend. *sacrum.*

3. *Horatiorum, &c.*] Ubi sepulti fuerunt Horatii illi trigemini, de quibus Liv. 1.

4. *Pusilli.*] Adulatorie. Domitianus enim se magnum Herculeum vel majorem dici voluit. ut epigr. 65, 66, 67. & 104. lib. 9. Alciden vocat pusillum. *Fervet, &c.*] A frequentia salutantium viatorum, erat enim in via Appia.

5. *Plena Bassus, &c.*] Non ut *Ma-thonis lætica.* 1. Sat. Juven. *Plena ipso,* sed ruris honoribus quos ex urbe in rus suum, non rus, portabat.

7. *Illic videres, &c.*] In rheda Bassi, velut altero copiz cornu.

8. *Utrumque, &c.*] Sessivum & capitatum. *Sessilesque lactucas.*] Plin. 1. 19. cap. 8. Tria genera lactucarum esse dicit; unum laticaulis, alterum rotun-

di; tertium sessile seu Laconicum, quod & capitatum appellant.

9. *Pigroque, &c.*] Quem cient & lubricant.

10. *Coronam, &c.*] Coronam vineam cui appendebantur turdi in orbem. lib. 13. epigr. 51. & Ovid. 1. Am. v. 269.

11. *Gallici canis dente.*] Leporarii canes in Gallia velociore, utpote lupino saturo editi.

12. *Nondumque, &c.*] Lactentem porcellum, qui fabas dente non vice-rit, id est, fregerit.

13. *Nec feriatu, &c.*] Nec ociosus aut onere vacuus ibat cursor (*his lacuay.*)

14. *Tuta fæno, &c.*] Ne colliderentur.

15. *Urbem petebat, &c.*] Posset quidem videri rure rediisse, adeo terræ foetibus onustus: & tamen adeo sterilem alebat suburbanam villam, ut ex urbe rus in rus ferret. Valg. *Admum.*

De Ollō. XLVIII.

Pauperis exstruxit cellam, sed vendidit Ollus
Prædia : nunc cellam pauperis Ollus habet.

1. *Pauperis, &c.*] Habebant lauti diuites inter cœnationes splendoras & dîctam unam quo se quandoque recipiebant ad tenuiorem victum, vel varietatis causa, vel ut paruo affluerent, quasi præexercitationem ad inopiam. ut consulit Seneca epist. 18. & 100. & ad eas Lipsius docet. hanc appellabant *pauperis cellam*. extruebant & cellas fa-

mulis, ut & amicis minorum gentium excipiendis. epigr. 14. lib. 8. hujusmodi structura, sed immodice & magnifice, dum indulgeret Ollus, ad veram paupertatem redactus est. Vel Ollus, qui per *Meim* dicebat se pauperis cellam quandam exstruere; nunc quum in eadem cella factus pauper habitat, verè pauperis cellam habet. *Ramiresf.*

* In invitatore. XLIX.

Vejentana mihi mîscēs, tu Massica potas:
Olfacere hæc malo pocula, quàm bibere.

* Penstringit impudicum invitatore, qui diversa vina ponebat, pretiosa sibi, meram fecem convivis: tantumque hæc duo vina inter se distabant, ut dicat se malle invitatoris pocula olfacere, quam siccare sua. *Ramiresf.*

1. *Vejentana, &c.*] Epigr. 53. lib. 2. vers. 2. *Tu Massica potas.*] Scriyerii & Bodleii MSS. *tibi Massica ponis.*] Raderus legendum censet: *tu Massica potus.*

2. *Olfacere, &c.*] Gravior quippe odor, quam gustus.

In Ligurinum. L.

Hæc tibi, non alia, est ad cœnam causa vocandi,
Versiculos recites ut, Ligurine, tuos.
Deposui soleas; affertur protinus ingens
Inter lactucas, oxygarumque liber.

5 Alter perlegitur, dum fercula prima morantur:

Tertius

1. *Hæc tibi, &c.*] Jam supra Epigramm. 44. & 45. explicatum est hujus argumentum. Hic Ligurinus nullam aliam ob causam convivas cogebat apud se, quam ut recitaret: cui minatur fore, ut solus cœnet domi. *Ramiresf.* Supra epigr. 44. & 45.

3. *Deposui soleas, &c.*] Quod discubiti faciebant, ne stragula conspurcarent. *Ingens liber.*] Quod magnum malum.

4. *Lactucas.*] A quibus cœna inchoari solita. 13. lib. 14. epigr. Tamen præter antiquissimum morem, quo cœnam clauderant: ut testatur lib. 14. Epigramm. 14.

Claudere quæ cœnas lactuca solebat avorum.

Dic mihi, cur nostras inchoat illa dæpes?

Oxygarumque.] Garum ex aceto.

5. *Perlegitur, &c.*] Al. *Porrigitur.*

M 4

8. Pn-

Tertius est, nec adhuc mensa secunda venit.

Et quartum recitas, & quintum denique librum.

Putidus est, toties si mihi ponis aprum.

Quod si non scombris scelerata poemata donas :

10 *Cænabis solus jam, Ligurine, domi.*

8. *Putidus est, &c.*] Certe puteret vel aper ad convivia natum animal toties appositus, ac tu mihi libros regis.

9. *Scombris scelerata, &c.*] Sunt qui

legant, *dones*. Gruterus mallet legi, *damnas*. Vide 2. epigr. supra vers. 2.

10. *Domi.*] Invitatoꝝ soli licebat recitare, domi itaque solus coena, tibi-que recita, foris te cavebimus.

Ad Gallam. LI.

Cum faciem laudo, cum miror crura manusque ;
Dicere, Galla, soles ; nuda placebo magis.

Et semper vitas communia balnea nobis.

Numquid, Galla, times, ne tibi non placeam?

4. *Numquid, Galla, &c.*] Ironice. arguit enim ipsam mendacem & inaniter gloriosam, quæ specimen subterfugerit. sumptum videtur ab illo Augusti, qui præfecto quem ignominia

notabat subinde precibus interponentis *Quid respondebo patri?* Dic, inquit Aug. *me tibi displicuisse*. Quintilian. 6. lib. 4. *Vel ne me forte non probares*. vide epigr. 24. lib. 1.

Ad Tongilianum. LII.

Empa domus fuerat tibi, Tongiliane, ducentis ;
Abstulit banc nimium casus in urbe frequens,
Collatum est decies. rogo, non potes ipse videri
Incendisse tuam, Tongiliane, domum.

Ad

1. *Empa domus, &c.*] Incendio domum amiserat Tongilianus, quam ducentis millibus sestertium coëmerat: compensatum est damnum majori commodo ; accipit enim ex symbolis civium, decies sestertium : rogat Poëta argute, an ipse domum suam incendiderit, ut plus ex incendio lucri faceret. *Ducentis.*] Sc. millibus sestertium : hoc est, senis millibus sexcentis sex florenis.

2. *Nimium casus, &c.*] Incendium.

epigr. 7. lib. 5. ut & Juven. Satyr. 3.

Tunc gemimus casus urbis, tunc odimus ignem.

Ardes adhuc ? & jam accurrit, qui marmora donet,

Conferat impensus, &c.

3. *Collatum, &c.*] Ex symbolis civium & amicorum, damno tuo succurrentium, tibi donabuntur. 7812 l. 10. ff.

4. *Incendisse tuam, &c.*] Merito jam suspectus, tanquam ipse suas incendiderit ades. Juven. 3. Satyr. 1. vers. 212.

I. E 8

Ad Chloën. LIII.

ET vultu poteram tuo carere,
Et collo, manibusque cruribusque;
Et mammis, natibusque, clunibusque:
Et ne singula persequi laborem,
Totâ te poteram, Chloë, carere.

I. *Et vultu poteram, &c.*] Membris tuis quæ laudas singula, & teipsa vel tota possem carere. obsceniorum si pruritus sensum, affricabit tibi moestas Domit. de *μυστήριον*.

Ad Gallam. LIV.

CUm dare non possim, quod poscis, Galla, rogantem:
Multo simplicius, Galla, negare potes.

I. *Cum dare, &c.*] Cum à me non poscente tu ultra quàm possim præstare poscas vices, malim simpliciter mihi neges, quam cogas me impotem fateri.

In Gelliam. LV.

QUod quacunque venis, Cosmum migrare putamus:
Et fluere excusso cinnama fusa vitro:
Nolo peregrinis placeas tibi, Gellia, nugis.
Scis, puto, posse meum, sic bene olere canem.

I. *Cosmum migrare, &c.*] Gelliam tot delibutam ait pigmentis & unguentis, ut quocunque incederet, videretur Cosmus cum pharmacopolio venire, tantus erat in omnem viam odor sparsus. *Rad. Myropolam. epigr. 88. lib. I. vers. I.*

2. *Excusso.*] Succusso, vel fracto. *Cinnama, &c.*] Oleum Cinnami. Cinnamum enim & cinnamomum idem asserunt nonnulli. Plinius libro 15. cap. 7.

3. *Nugis.*] Nugas appellat, unguenta, quemadmodum omnia, quibus sine incommodo carere possumus: sic versus *nugas* vocat sæpe. *Ramirez.*

4. *Scis puto, &c.*] Pro *scis*, Palat. sic legit.

De Cisterna Ravennate. LVI.

Sit cisterna mihi, quàm vinea, malo Ravennæ:
Cum possim multo vendere pluris aquam.

I. *Sit cisterna mihi, &c.*] Vini largi copia, aquæ bonæ maxima penuria. unde & caritas, Ravennæ, quæ Sabino-rum oppidum, aquis marinis & uliginosis perfusum. ita ut sitiant vivi, natent sepulsi. Sidonius epist. 8. lib. I. *Cisterna*, dicitur à *cis* & *terra*; quia *cis* terram, hoc est, infra terram non habet perpetuam undam nec vivam aquam: sed locus est, ad aquas cælestes colligendas aptas, imbribusque concipitur. *Festus.*

De

De Copone. LVII.

Callidus imposuit nuper mihi copo Ravennæ;
Cum peterem mixtum, vendidit ille merum.

1. *Callidus imposuit, &c.*] Pluris enim vñit aqua, qua dilueretur vinum, quam ipsum merum. epigrammate præcedent. Hodie multi cuperent ita decipi; sed nemo est qui decipiat.

De villa Faustini. ad * Bassum. LVIII.

Bajana nostri villa, Bassè, Faustini,
Non otiosis ordinata myrtetis,
Viduaque platano, tonsilique buxeto
Ingrata lati spatia detinet campi:
5 Sed rure vero barbaroque lætatur.
Hic facta premitur angulo Ceres omni,
Et multa fragrat testa senibus autumnis.

Hic

* Supra ep. 47. Villam emerat Faustinus, in qua rerum rusticarum nulla copia desiderabatur; omnia enim ibi affluebant. Invidiosè poëta singula munera commemorat, ut tanto magis villam Bassi derideat, in qua nihil præter arbores steriles & amœnas visebatur; adeo ut quoties in villam se conferret Bassus, quæ à rure essent petenda, illuc adferret. ut epigr. 47. ostensum. *Domit.*

1. *Bajana nostri villa, &c.*] Villa quam habet Faustinus Bajis in sinu Campaniæ, non est sterilis instar tux suburbani. supra ep. 47.

2. *Otiosis ordinata, &c.*] Sterilibus, si cum frugiferis conferantur, quamvis bæcæ myrtorum in medicinis utiles sint. vel quæ locum tantum occupant & umbram otio abundantibus hominibus præbent.

3. *Viduaque platano.*] Cælibe, in frugifera, non ut populo vitibus maritata Plin. Sec. epist. 6. lib. 5. *Tonsilique buxeto.*] Buxi enim, ut nunc, in varias animalium formas rondebantur. Ut ergo *myrtetum*, locus confitus myrtis; sic *buxetum*, locus frequens buxis.

4. *Ingrata lati, &c.*] Nihil fructus aut proventus Domino redditicia.

5. *Vero.*] Ab omni rerum copia instructo. Rus enim verum illud est, quod ad fructus percipiendos colitur. *Barbaroque, &c.*] Fœcundo, ut apud Barbaros & rudes qui non ex amœnitate & elegantia arborum ad quincuncem dispositarum, sed ex fructibus æstimant.

6. *Hic facta premitur, &c.*] Omnis Faustini domus angulus stipatur frumento. *Factam* ergo *Cererem* per Metonym. dixit, id est, abundantes fruges:

7. *Multa fragrat testa senibus, &c.*] Bene olent testæ quibus reconditur est vetus vinum. Quod inter autumnales fructus est: Sic alibi apud Martialem:

Et acuta senibus testa cum damascenis.
Autumnos hæc vocat, autumnitatis fructus; Græcorum more, qui *ὀπώγας* appellant τὰς ὀπωπείας καρπὸς. Vel *senibus*, adultis, quibus uva leguntur. vinumque testis conditur. Vel annosis, & multis annis servatum vinum. & *senibus*, ut *annus testa*. lib. 1. epigr. 40. & 106.

8. *Hic.*]

Hic post Novembres, imminente jam brumâ,

• Seras putator horridus refert uvas.

10 Truces in alta valle mugiunt tauri,

Vitulusque inermi fronte prurit in pugnam.

Vagatur omnis turba sordidæ cortis;

* Argutus anser, * gemmeique pavones,

Nomenque debet quæ rubentibus pennis;

15 Et * picta perdix, Numidicæque * guttata,

Et impiorum phasiana Colchorum.

Rhodias superbi fæminas premunt galli:

Sonantque turres plausibus columbarum;

Gemit hinc palumbus, inde cereus turtur.

Avidi

8. Hic.] In villa Faustini.

9. Seras uvas.] Epigr. 44. lib. 1. vers. 5. Et uvas duracinas intelligit. Putator.] Vinitor.

10. Truces in alta, &c.] Aut in reducta valle, magientium Prospectat errantes greges. Hor. 2. Epod.

11. Vitulusque inermi, &c.] Cui frons turgida cornibus Primis & Venerem & prælia designat. Horat. 13. ode. 3. lib. Inermi.] Molli, sine cornibus. Prurit.] Incitatur.

12. Omnis turba.] Gallinæ, anseres, &c. quæ sequuntur. Sordida cortis.] Adversæ avium nativæ epistola.

13. Argutus anser.] Argutum anserem vocat, quia semper strepat, grater, & clangat alis. Sic. Virg. Eclog. 9. Sed argutos inter strepit anser olores Gemmeique, &c.] Qui picta pandunt spectacula cauda.

14. Nomenque, &c.] Phœnicopteris, cui *Phoenix* a *phœnix*, 71. epigr. 13. lib.

15. Picta.] A pennis maculosis. Numidicæque guttata.] Gallinas Numidicas intelligit, quæ maculis tanquam guttis distinctas habent plumas. vide epigr. 73. lib. 13.

16. Impiorum.] Qui male audiunt propter patricidia, impietatem, & veneficia Medæ. vide Senecæ Medæ ar-

gumentum. Phasiana, &c.] A Phasi Colchorum fl.

17. Rhodias superbi fæminas, &c.] Gallinas Rhodias, quæ Romanis in pretio.

18. Plausibus columbarum.] Alarum. Columbaria in turribus: suprema enim teætorum amant aves.

19. Cereus turtur.] Cui plumæ coloris cerei. Aliis, pinguis turtur. ut ep. 5. lib. 13. Cerea ficedula exponitur, pinguis quia jam parata gulæ erat & deplumis. Musambertius tamen negat, heic de turture gemente & plumis vestito, dici hoc posse. Nam ut à plumarum colore cæteris avibus; ita & turturi suum addidit nomen; & ut pavones gemmeos, & phœnicopterum rubentibus pennis; sic turturæm cereum dixit. Et quidem turturis dorsum, rufis superinspersum in superficie pennarum, Phisici notavere, & res ipsa loquitur: Ejusmodi verò color cereum quodammodo refert. Tum soliti Poëtæ, colores avium augere vel minuire suo arbitratu. Quod vero obijciunt epigr. 60. hujus libri: Cereus (alii Aureus immodicis turtur te clunibus implet, ubi cereus ponitur pro pingui; sed loquitur ibi de turture deplumi, & jam coenæ parato: non vero de gemente & plumis vestito. Hactenus Musamb.

20. Vil-

- 20 *Avidi sequuntur villicæ sinum porci;*
Matremque plenam mollis agnus expectat.
Cingunt serenum lactei focum vernæ,
Et larga festos lucet ad Lares sylva.
Non segnis albo pallet otio copo:
- 25 *Nec perdit oleum lubricus palæstrita:*
Sed tendit avidis rete subdolum turdis;
Tremulave captum linea trahit piscem,
Aut impeditam cassibus refert damam.
Exercet bilares facilis hortus urbanos,
- 30 *Et pædago non jubente, lascivi*

Parère

20. *Villicæ sinum porci.*] Sinu ferentis glandes, vel alium pastum. Rob. Titius legit *sinum villicæ*, sc. vocantis sues ad pastum.

21. *Agnus expectat.*] Domi seclusa à matre pastum profecta.

22. *Cingunt serenum.*] Sic Horat. lib. Epod.

Positosque vernas, dapibus examen domus

Circum residentem Lares.

Lactei focum vernæ.] Candidi. Domitius legit *lutei*, id est, sordidi infantes. vide ep. 50. lib. 1. vers. 21. MS. noster *Cinguntque circum lutei focum vernæ.*

23. *Larga festos, &c.*] Luculentus est focus, lignis è vicinâ sylva descendentibus, ut idem ep. 50. lib. 1. *Lares sylva.*] Quibus juxta focum locus. Sic Horat.

Sacrum vetustis exstruat lignis focum.

24. *Copo.*] Caupo, qui ad quaestum domini viatoribus vinum vendit, non pallet & pinguescit otio: sed habet quod agat, ut sequitur.

25. *Nec perdit.*] Neque enim utitur oleo, qui non exerceat palæstram. melius se exercet aucupio, venatione, &c. vide adagium, *Perdere oleum & operam.* *Oleum lubricus, &c.*] Luataturi se cœromate ex oleo, cera & pulvere Ægy-

ptio seu Puteolano, ungebant. Est enim palæstra locus in gymnasio, palæ seu luctæ destinatus, à πάλαιστος seu πάλαιος, vel à πάλαιος γυμναστής.

26. *Avidis turdis.*] Sic Horat. *Aus amite levi vara tendit retia*
Turdis edacibus dolos.

29. *Facilis hortus.*] Non laboris exquisiti, ut in suburbanis. *Urbanos.*] Alit ancillas. quia præ cæteris operibus quæ ruri, facilia sunt hortorum; itaque his idoneæ ancillæ. Ostendit enim poëta per enumerationem, omnibus qui de familia Faustini, esse, quo in villa ejus occupentur; cauponi, palæstritæ, ancillis, pueris, eunuchis. Caupo, vinum vendit, palæstrita aves captat, &c. ancillæ hortum colunt, &c. *Musamberti.* Alii leg. *umbellæ*, & sic exponunt; hortus nullo artificio exquisito compositus, sed paratu facilis eo sine confectus est, ut possit hilares umbras præbere recubantibus. Ramiresius legit, *urbanos*: id est, hortus facillius exercet & occupat urbanos, eos sc. qui ab urbe in villam veniunt rusticaturi. Variantes alias lectiones, vide apud Raderum.

30. *Et pædago, &c.*] Alacriter ac sponte obeunt, nec detrectant ministeria etiam à villico imperata, quod aliibi dedignantur isti.

31. Pa-

- Parère gaudent villico capillati;
Et delicatus opere fruitur eunuchus.
Nec venit inanis rusticus salutator;
Fert ille ceris cana cum suis mella,
35 Metamque lactis : Saffinate de sylva
Sommiculosos ille porrigit glires;
Hic vagientem matris hispida fœtum,
Alius coactos non amare capones.
Et dona matrum vimineo ferunt texto
40 Grandes proborum virgines colonorum.
Facto vocatur letus opere vicinus,
Nec avara servat crastinas dapes mensa,
Vescuntur omnes, ebrioque non novit
Satur minister invidere convivæ.
45 At tu sub urbe possides famem mundam,*

Et

31. *Parère gaudent.*] Non ergo hoc cum Junio & Douza intelligendum, de submittendo capillatio, id quod adultior ætas faciebat : sed referendum hoc ad alia imperia villici : scilicet ad fruges colligendas, pisces capiendos, venationem instituendam, &c. *Capillati.*] Filii familias vel pueri delicati comas alentes. epigr. 62. lib. 10. *Cir-rati.* Pers. 1.

32. *Et delicatus, &c.*] Et ipsi delicati seu in delitiis habiti spadones atque cubicularii, delectantur labore.

33. *Nec venit inanis, &c.*] Non portat nudum & inane *Ave*, ut clientes in urbe, sed adfert munera, quæ seqq. Et pro *Nec* : alii *Non* legunt.

34. *Fert, &c.*] Adfert favos.

35. *Metamque lactis.*] Caseum ad formam metæ. ut supra Ep. 44. lib. 1. vers. 6. *Saffinate, &c.*] Oppido Umbriæ, Plauti patria. Alii contendunt legendum esse *Saffinate*.

36. *Glires.*] Quem Græci ἰλειον *ἰλειον*, vel *μυοζῆν* appellant.

37. *Vagientem, &c.*] Hædum balatu desiderantem matrem capel.

38. *Coactos non, &c.*] Quia castratos.

39. *Et dona matrum, &c.*] Filiz agricolarum ferunt dona à matribus : vel, *Ranca cortis aves & ova matrum.* epigr. 30. lib. 7. ep. 50. lib. 1. Tibicine abhibito consulit tum modulum ruinæ versus P. Scriv. legendumque monet *Vimine offerunt texto*, vel *afferunt. Vimineo texto.*] Calathis, corbe, canistro, sportula.

42. *Nec avara, &c.*] Quod in urbe fieri solet. supra epigramm. 13. vers. 3. & ep. 23. & lib. 1. epigr. 104.

43. *Ebrioque non novit, &c.*] In urbe secus fit : nam sæpe esuriens minister mensæ, invidet saturo & potō convivæ : sed in hac villa quum non serventur dapes in crastinum convivium, mensarum reliquiis affatim saturantur ministri ; ita ut ebrio & saturo convivæ non invideant. *Rad.*

45. *Famem mundam.*] Vertit orationem jam ad Bassi hortum, quem irridet ab omnium rerum inopia ; ut alterum à copia laudarat. Dicitque, tuum prædium suburbanum, mundum quidem

*Et turre ab alta proffpicis meras laurus,
Furem Priapo non timente securus.*

*Et vinitorem farre pascis urbano,
Piscamque portas otiosus ad villam*

50 Olus, ova, pullos, poma, caseum, mustum.

Rus hoc vocari debet, an domus longe?

quidem & elegans, sed famelicum & sterile. supra epigr. 47.

46. *Meras laurus.*] Solas steriles laurus, quibus nullæ arbores fructiferae interseruntur.

47. *Priapo non.*] Epigramm. 36. lib. 1. vers. 8. *Timente securus.*] Custodit hortorum & villarum non timente furem, quia nihil est quod fur auferat.

48. *Farre, &c.*] Cum sterilis villa non alat villicum ipsum.

49. *Piscamque portas.*] Amoenam

forte & visu pulchram, verum non magis saturam, quam quæ in piscata-bula exprimitur, alludit forte ad illud Cynici qui servo esurienti piscas ostendebat dapes, quæ oculos pascere non ventrem. *Otiosus, &c.*] Ex urbis curis tanquam è vinculis solutus.

51. *Domus longe?*] Domus extra urbem, longe ab urbe dissita, ad quam cibaria ex urbe efferuntur. *ὁ πρὸς πόλιν οἶκος*, vel *ἡ δὲ πρὸς πόλιν οἰκία*. Junius legendum censet, *longa*, sed ejus interpretatio coactior videtur.

De sutore & fullone. LIX.

Sutor cerdo dedit tibi, culta Bononia, munus.

Fullo dedit Mutinæ: nunc ubi caupo dabit?

1. *Sutor cerdo dedit tibi, &c.*] Indignatur poeta nunc Cerdones & Fullones passim edere munera gladiatoria. Est enim apud Tacitum, Senatusconsultum, quo cavetur, ne quis gladiatorium munus edat, cui minus quadringentorum millium res sit. *Rad. Sutor cerdo.*] Hoc enim auget indignitatem, non quivis Sutor dat munera, sed sutor cerdo, hoc est Sutorum postre-

missimus. *Idem. Culta Bononia.*] Bononia & Mutina civitates Italiae nobiliores. *Culta* scilicet moribus, litteris, frequentia hominum, &c. *Munus.*] Ludum gladiatorium. unde munerarii, editores munerum. Epigr. 16. supra.

2. *Nunc ubi caupo dabit.*] Restat scilicet, ut caupo æque vilis munera edat gladiatoria. vide eundem epigr. 16. supra. Et pro *dabit*? alii leg. *dabis*?

In Ponticum. LX.

Cum vocor ad cœnam, non jam venalis, ut ante.
Cur mihi non eadem, quæ tibi, cœna datur?

Ostrea

1. *Cum vocor ad cœnam.*] Queritur etiam in recta cœna non rectè coenari, fraudemque adhiberi; aliaque patrono; alia clienti apponi. Edicto Domitiani de cœnis rectis (vide quæ ad ep. 7. (supra) fraudem factam à potentioribus;

qui clientibus vilissimos, sibi optimos apponebat cibos, conqueritur Poeta. quod & Juvenal. Satyr. 5. Plin. Jun. epist. 6. lib. 2. & noster l. 2. epigr. 43^a *Non jam venalis.*] Ut ante. Sportula conductus. Al. leg. *non tam venalis.* Quasi

Ostrea tu sumis stagno saturata Lucrino;

Sumitur inciso mytilus ore mihi.

5 *Sunt tibi boleti; fungos ego sumo suillos.*

Res tibi cum rhombo est; at mihi cum sparulo.

Cereus immodicis turtur te clunibus implet;

Ponitur in cavea mortua pica mihi.

Cur sine te cæno, cum tecum, Pontice, cænem?

10 *Sportula quod non est, profit: edamus idem.*

Quasi diceret: ante ventitabam ad sportellas tuas; nunc venio ad cœnas rectas; sed ita ut cœnem tecum, & non tecum cœnem. Tecum, quia cœna nobis & mensa eadem: non tecum, quia tu meliora, ego deteriora cœnem. *Musamb. Amer.]* Sportula non sublata. supra epigramm. 7.

4. *Sumitur.]* Al. *fugitur.* Sugi mytilos dixit Poëta, quia cum juscello suo sumuntur & quasi sorbentur. *Inciso mytilus, &c.]* Testa mytili labra mihi fugenti scindente. Quasi diceret. Tu ostrea sumis, quorum testas nihil opus ori admove: ego mytilos, qui fugi nequeunt, nisi testis ori admotis; itaque accidere interdum, ut os scindatur aliquantum. *Musamb.*

5. *Boleti, &c.]* Fungorum salutarium; alii boleti, alii suilli seu porci-

ni, alii Amanitæ. Al. *fungos ego sumo pusillos.*

6. *Rhombo, sparulo.]* Rhombus & sparulus uterque è genere passeris marini, sed hic multo vilior.

7. *Cereus immodicis, &c.]* A colore pinguedinis, ut modo epigr. 58. vers. 19. Al. *Aureus.*

9. *Sine te cæno, &c.]* Non habens eosdem cibos. *Tecum, Pontice, &c.]* In eadem mensa, & cœna (ut dicitur) communi.

10. *Sportula, &c.]* Non oblit nobis, quod Imp. decreto revocatur cœna, sublata sportula. Quasi diceret: Profit mihi quod non venio ad sportellam, sed ad cœnam rectam. Sportula enim accepta, mihi paupertina cœna, tibi opipara esset; nunc quum ad cœnam rectam vocer, edamus sane idem. *Musamb.*

* In Cinnam. LXI.

E *Sse nihil dicis, quidquid petis, improbe Cinna:*

Si nil Cinna petis; nil tibi, Cinna, nego.

* Importunum Cinnam & assiduum flagitatorem urbane à se rejicit.

1. *Eff.]* Extenuando rem quam petis.

2. *Nihil Cinna petis.]* Rem levem, & relatè nil. *Nil tibi, &c.]* Simpliciter, nil.

* In Quintum. LXII.

C *Entenis quod emis pueros, & sæpe ducenis:*

Quod sub rege Numa condita vina bibis:

Quod

* In persona Quinti, liberalitate, non luxu argui magnum animum docet. Quintus autem ex sumptu facto magnus videri volebat. *Rad.*

1. *Centenis.]* Millibus, hoc est, bis mille quingentis Philippæis.

2. *Sub rege, &c.]* Vina vetustissima. Hyperbolice.

3. *Non*

Quod constat decies tibi non speciosa supellex:

Libra quod argenti millia quinque rapit:

5 *Aurea quod fundi pretio carruca paratur:*

Quod pluris mula est, quam domus empta tibi:

Hac animo credes magno te, Quincte, parare?

Falleris. hæc animus, Quincte, pusillus emit.

3. *Non speciosa supellex.*] Etiam quotidiana, vulgaris tua supellex. alii leg. *non speciosa* hoc sensu; cuius calatura ejus est artificii, ut multo constet etsi non sit magna, nec multum occupet spacii. ita ut una libra argenti calati constet quinque millibus HS.

4. *Libra rapit.*] Appensa ad se trahit, ut potest gravior. *Brodans.*

5. *Aurea quod, &c.*] Quod rheda aurata seu aureis bracteis distincta

constet, quanti fundus.

6. *Mula est, &c.*] Quæ lectio placet, ut apte jungatur hyperbolicum mulæ pretium, pretio carrucæ. Sunt qui legant; *nulla*: alii, *nulli*.

8. *Hac animo, &c.*] Magnus animus tantam pecuniæ vim in amicos pauperes potius erogasset; honestæ ipsorum necessitati succurrens; quam sumptuum ambitione parasset sibi muliebres has & pene pueriles nugas.

* In Cotilum. LXIII.

Cotile, bellus homo es: dicunt hoc, Cotile, multi.

Audio: sed quid sit, dic mihi, bellus homo?

Bellus homo est, flexos qui digerit ordine crines:

Balsama qui semper, cinnama semper olet:

5 *Cantica qui Nili, qui Gaditana susurrat:*

Qui movet in varios brachia vorsa modos:

Inter

* In Cotilum, qui quum bellum se appellari gloriaretur, putabat id nomen ad formam tantum & corporis dignitatem pertinere. Martialis verò docet, eum hominem esse bellum, qui molles & effeminatos mores habeat: & quum describit quid sit *bellus homo*, Cotilum ridendo designat. *Domitius.*

1. *Bellus homo es, &c.*] Ep. 10. lib. 1.

3. *Flexos qui digerit, &c.*] Al. *flexo*. Capilli enim vel arte flectuntur & calamiistro crispantur: vel contrà, ingenio suo flexi, nulla arte adhibita tales sunt. Petronius: *crines ingenio suo flexi per totos se humeros effuderant*. *Salmas.*

4. *Semper, &c.*] Qui unguentatus

& delibutus olet unguenta, fragrat cinnama. Mollium enim est bene olere. ep. 12. lib. 2.

5. *Nili, qui.*] Egyptiorum, maxime Alexandrinorum summa mollitiës, petulantia, & procacitas in factis dictisque, ut & canticis lascivis. de Canopo. vide Juvenal. Satyr. 1. vers. 26. Satyr. 6. vers. 85. *Gaditana susurrat.*] Vide ep. 42. vers. 9. & 62. vers. 10. lib. 1. & Juvenal. Satyr. 1. vers. 162.

6. *In varios brachia.*] Ad leges & modos Chironomix saltabant, ut hodie Hispani. Ovid. 1. Art. *si mollia brachia, salta. Vorsa.*] Depilata enim & rasâ brachia, mollium sunt; ut & crura & pectus. epigr. 29. lib. 2. vers. 7.

8. *In*

Inter fœmineas tota qui luce catbedras

Desidet, atque aliqua semper in aure sonat:

Qui legit hinc illinc missas, scribitque tabellas:

10 *Pallia vicini qui refugit cubiti:*

Qui scit, quam quis amet, qui per convivia currit:

Hirpini veteres qui bene novit avos.

Quid narras? hoc est, hoc est homo, Cotile, bellus?

Res prætricosa est, Cotile, bellus homo.

8. *In aure sonat.*] Insufurrat, garrir; quod est hominis intimæ cum fœminis consuetudinis.

9. *Tabellas.*] Amatorias, ut epigramm. 65. lib. II. Alii leg. *recipitque.*

10. *Pallia vicini, &c.*] Neplicarum umbonem seu ordinem conturbet. epigr. 41. lib. 2. vers. 10.

11. *Qui scit, &c.*] Curiosus Ardelio & πολυπερὺμων. qualis illa apud Juven. Satyr. 6. vers. 405.

12. *Hirpini veteres, &c.*] Cui non

in minimis curis est Circus, equi viatores, eorumque nobilitas. deducere itaque studiose curat & recensere stemma & proavos equi Hirpini usque ab Aquilone avo. vide Lips. cent. unic. epist. 26.

13. *Quid narras, &c.*] Decastichon præcedens fuit è persona Cotili, distichon quod sequitur est Poëta, ut & primum.

14. *Prætricosa est, &c.*] Nugis impedita & multis negotiis implicata; imò meræ gerræ. Sunt qui legant, *petricosa.*

Ad Cassianum. LXIV.

*S*irenas hilarem navigantium pœnam,
*B*landasque mortes, gaudiumque crudele,
*Q*uas nemo quondam deserebat auditas,
*F*allax Ulysses dicitur reliquisse.

5 *Non miror: illud, Cassiane, mirarer,*
Si fabulantem Canium reliquisset.

* Ad

1. *Sirenas hilarem, &c.*] Laudat Canium Gaditanum, cuius confabulationem, ne Ulyssēm quidem, qui præter vectus est Sirenas, ait potuisse effugere, si adesset. Domst. *Sirenas.*] Quæ navigantes hilari sopitos cantu demulcebant, trahebantque in perniciem. sunt antitheseis, seu ὀξυπώλειαι in illis, *hilaris pœna, blandas mortes, gaudium crudele. Hilarem panam.*] Quia per voluptatem illiciuntur in fraudem.

2. *Blandas mortes.*] Sopiti enim

suavitate cantus, devolvuntur in mare.

4. *Fallax Ulysses.*] Duplicem Horatius canit. Homero πολὺμηνὸς Ὀδυσσεὺς. *Reliquisse.* Obturatis sociorum auribus, se adligato navis malo. Hom. Odyss. μ.

6. *Si fabulantem, &c.*] Intantum lepore & lasciva nequitia superat. Sirenum cantus & illecebras Canius. de quo epigr. 62. & 70. lib. I. & epigr. 20. supra.

N

* Basia

* Ad Diadumenum. LXV.

Quod spirat tenera malum mordente puella:
Quod de Corycio quæ venit aura croco:

Vinea quod primis floret cum cana racemis:

Gramina quod redolent, quæ modo carpsit ovis:

5 Quod myrtus, quod messor Arabs, quod succina trita;

Pallidus Eoo thure quod ignis olet;

Gleba quod æstivo leviter cum spargitur imbre:

Quod madidis nardo sparsa corona comis:

Hoc tua, sæve puer Diadumene, basia fragrant.

10 Quid, si tota dares illa sine invidia?

* Basia Diadumeni, suavissimis odoribus fragrare, multis ostendit comparationibus; quæ suaviora futura dicit, si liberè & sine invidia daret. vide epigramm. 47. & 84. lib. 5. & epigr. 34. lib. 6. & lib. xi. epigr. 9.

1. *Quod spirat, &c.*] Qualiter fragrantem spirat odorem pomum, &c. sic epigr. 9. lib. xi. vers. 3.

2. *Corycio quæ, &c.*] Corycus mons Ciliciz croco nobilis. epigr. 3. lib. spectac. vers. 10. in aspersioibus theatralibus. epigr. 39. lib. 9. vers. 5.

3. *Canæ.*] Cum emittit flores.

5. *Messor Arabs, &c.*] Felicis Arabiz incola, qui metit herbas & fructus odoros. *Succina.*] Succinum, succus arborum est, unde nomen accepit. Plin. lib. 37. cap. 3. Cum verò manuum tritura odorem fragrantissimum edat,

ideo à Poëta, inter bene olentia annumeratur hæc, & lib. 5. epigr. 38. vers. 13.

6. *Eoo thure, &c.*] Colorem enim ignis rutilum, immisum thus in pallidum vertit. *Eoo thure.*] Id est, Sabæo & orientali.

7. *Gleba, &c.*] Locus elegans de terræ odore, qui superat omnes narium delicias. Plin. lib. 17. cap. 5. ait, divinum illum terræ halitum talem esse, ut ei nulla suavitas comparari queat.

8. *Quod madidis nardo.*] Crines Nardo ungebantur, quod ex Arabia & Orientalium partibus. Scriv. leg. *madidas comas.*

10. *Tota dares illa, &c.*] Non maligne aut parce, sed plenis labris & facile? Græcè ἀποδόντες. Hellenismus. Sic quum libenter promittunt, ἀδίδας φέρω, inquit. Herald.

* In M. Antonium. LXVI.

Par scelus admisit Phariis Antonius armis;
Abscidit vultus ensis uterque sacros.

Illud

* Hoc Epigrammate M. Antonium Triumvirum infestatur, ob Ciceronis indignissimam necem; eumque confert eum Photino Ægyptio, qui venerandum illud Pompeii Magni caput amputandum suavit: & simul ostendit peiorem esse Antonii quam Photini cau-

fam. Ramirez.

1. *Phariis.*] Ægyptiæ siccæ, id est, Pompejo magno occidi iussu à Pothino, qui hoc regi Ptolomæo suavit in gratiam Cæsaris. vide epigr. 70. lib. 5.

2. *Abscidit.*] Al. *Abscidit heu.* ut versu succurratur. *Vultus.*] Capita. *Vter-*

Illud, laurigeros ageres cum lata triumphos:

Hoc tibi, Roma, caput, cum loquereris, erat.

5 Antoni tamen est pejor, quam caussa Potbini:

Hic facinus domino praestitit; ille sibi.

Vterque.] Pothini & Antonii. Sacer. Propter magistratus quos gesserant sacros, gloriam, bene merita, res gestas, &c.

3. *Illud, laurigeras, &c.*] Pompeji

caput, triumphales victoris Romae lauros gessit: Ciceronis caput loquentis Romae. ille, caput; hic, lingua urbis.

6. *Sibi.*] In suam solius vindictam, in nullius gratiam.

De pigris Nautis. LXVII.

Cessatis pueri, nihilque nostis,

Vatreno, Eridanoque pigriores:

1. *Nihilque nostis.*] In pigros quosdam nautas est Epigramma, quos Argonautas dicit se vocare proprio nomine; non quod strennis illis heroibus, qui Iasonem comitati sunt ad Phasim, similes sint; sed à proprietate vocis sumpto joco, quod *ἄργος* Graece pigrum ac desidiosum significet. *Ramires Nostis.*] Pronunciet eos, si quis volet, damnetque sciolos, vel ad Phrygii tonsoris foream aures eorum, qui inusitatas haec syncopationes non ferunt: ego certe profiteor me inter illos sedere qui reclamant, horreantque illa monstra, *nōstis, pōstis*, prae quibus, si conjecturis ausisque in dubia variaque lectione sit locus, adoptarem, *Cessatis pueri, & nihil moveatis*, vel quid ejusmodi. Alias *nōstis nihil*, id est, nihil potestis; hanc enim vim habet verbum *novi*; genusque dicendi Atticum. *Pueri.*] Nautarum sc. quos & Theocritus *παιδες* vocat.

2. *Vatreno, Eridanoque pigriores, &c.*] Locus dubiz plane sanitatis, ne dicam deploratz, cui restituendae post Criticos omnes majorem minorumque gentium Machaonas, manum admovit, utinam Praeniam. Cl. Ph. Cluverius in opere elaboratissimo laudatissimoque Italia antiqua. Is infra Imolam (forum Corneliū, quo jam secesserat Poëta, ut ipse testatur epigr. 1. & 4. supra) Vatrenum lentissime fluere asse-

rit, ut & Padi alveum, quem Vatrenus angust. proprie vocatum Eridanum, in stagna se diffundere. Vide sis ipsum l. 1. cap. 35. Gruterus, ex Palat. legit, *Vatreno, Refinaque pigriores*, dicitque esse duo nomina rivulorum quos navigabat Martialis. Turnebus lib. 13. c. 19. cum Lipsio legit: *Vejentone, asinaque pigriores*. Hoc sensu: Quid cessatis, quid agitis nautae? nihil *nōstis*, aut promovistis haecenus, Vejentone illo veterioso, & lenta asina pigriores. Juvenal. Satyr. 3.

Vi te respicias clauso Vejentone labello. Sed Ramiresius vulgatam lectionem retinet: *Veterno refinaque pigriores*. ut sit hyperbole; Veterinus enim torpor est somni morbosus. Sic veteriosum appellant, quod pigerrimum est & quasi veterino occupatum. Refina vero sua tenacitate & lentitudine pigerrima est; vel quod ipsa per arborum truncos lentissime fluat; vel quod detineat. Et pro *Quorum* legit *quorsum*, cum nota interrogationis, & sit sensus planissimus. *Quorsum*, id est, quo sine pueri navigantes per vada tarda, nulla vi fluentis aquae adjuti, dum promoveri se à remorum impulsione sit necesse, tanquam otiosi & ludentes, tingerit in aqua remos, leniter motos nec impulsos brachiorum vi, ad numeros celestis exspectantes cantus, &c. *Ramires.* Et pro *tingi-*

*Quorum per vada tarda navigantes,
Lentos tingitis ad celeusma remos.*

5 *Jam prono Phaëthonte sudat Æthon,
Exarsitque dies, & hora lassos
Interjungit equos meridiana.*

*At vos tam placidas vagi per undas
Tuta luditis otium carinae.*

10 *Non nautas puto vos, sed Argonautas.*

tingitis, alii leg. *figitis*, quasi fixos tenetis, non movetis.

4. *Celeusma remos.*] Clamorem & hortationem nauticam. qua se invicem nautæ, vel illos celeustæ hortantur. ut nostris. *Via, via, cheery mates.*

5. *Prono Phaëthonte sudat.*] A meridie sole inclinante. *Æthon.*] Unus è Solis equis.

7. *Interjungit.*] Sejungit, abjungit

quietis causa. Vide ep. 6. lib. 2. vers. 9.

9. *Tuta luditis, &c.*] Ita P. Scriv. ut pigri nautæ vocentur *ocium carinae*. Sed pro *tuta* desideratur epitheton appositius *tarda*, aut si quid simile.

10. *Argonautas.*] Ludit in voce *Argonautæ*, quasi dicat, estis pigri, inertes (quod *δρῶσι* sonat) nautæ. non heroes illi Argo vestri ad aureum vellus petendum.

* Ad Matronam pudicam. LXVIII.

HUc est usque tibi scriptus, matrona, libellus.
Cui sint scripta rogas interiora? mibi.

Gymnasium, thermæ, stadium est hac parte; recede.

Exuimur: nudos parce videre viros.

5 *Hic jam deposito post vina rosasque pudore,*

Quid dicat, nescit saucia Terpsichore.

Schemate nec dubio, sed aperte nominat illam,

Quam

* Admonitionem continet ad pudicas matronas, ne sequentia legant Epigrammata, quod prætextata sunt, nec digna castis earum auribus. Sed suspicatur fore ut post hanc admonitionem, avidius quam præcedentia, matrona legat quæ sequuntur: quod factum esse testatur infra Epigramm. 86. *Ramires.*

2. *Interiora?*] Quæ subsequuntur. *Metaph. ab ædificiis.* interiores partes quæ à primo ingressu remotiores sunt.

3. *Gymnasium, &c.*] Gymnasio enim, thermis & stadio exuebantur.

6. *Saucia.*] Scilicet mero, id est, ebria. sic enim usurpatur Justino lib. 1. & 11. atque Apulejo lib. 7. & 9. *Terpsichore.*] Musa jocosa, choris gaudens.

7. *Schemate, &c.*] Non recte & figurate. *Illam.*] Quæ sequenti epigr. nominatur vers. 1. Priapum autem matronæ Romæ (ritu ab Ægyptiis ducto, qui Isis jussu pudenda circumferbant in cultum Osiridis, cui invento, virila defuerunt) 7. Kal. Augusti extra portam Collinam cum pompa ad Veneris fanum ferebant, inque Deæ sine ponce-

*Quam recipit sexto mense superba Venus :
Custodem medio statuit quam villicus horto ;
10 Opposita spectat quam proba virgo manu.
Si bene te novi ; longum jam lassâ libellum
Ponebas : totum nunc studiosa leges.*

ponebant. vide & Annot. poster. Ba-
pustz Pii cap 146.
9. Custodem, &c.] Epigramm. 36.

lib. I. vers. 15.
II. Si bene te novi, &c.] Infra epi-
gramm. 85. Et pro leges, alii legis.

* Ad Cosconium. LXIX.

O*Mnia quod scribis castis epigrammata verbis,
Inque tuis nulla est mentula carminibus ;
Admiror : laudo. nihil est te sanctius uno :
At mea luxuria pagina nulla vacat.
5 Hæc igitur juvenes nequam, facilesque puellæ,
Hæc senior, sed quem torquet amica, legat.
At tua, Cosconi, venerandaque sanctaque verba
A pueris debent, virginibusque legi.*

* Eundem Cosconium, quem su-
pra lib. 2. epigramm. 77. tanquam sto-
lidum reprehenderat, quod epigram-
mata ejus longa esse dicebat ; hoc epi-
grammate tanquam insulsum & indo-
ctum Poëtam irridet : estque totum
epigramma conceptum ironicis. vocat
enim castissima Cosconii epigramma-

ta, quæ castitatis specie irridet, tan-
quam indocta, & legenda tantum sim-
plicibus & ignaris, quales sunt pueri
& virgines. *Ramires.*

2. *Mentula carminibus.*] Sine qua
tamen non possunt placere, &c. ut epi-
gramm. 36. lib. 1.

3. *Laudo, &c.*] Ironice.

* Ad Scævium. LXX.

M*Oechus es Aufidia, qui vir, Scævine, fuisti.
Rivalis fuerat qui tuus, ille vir est.
Cur aliena placet tibi, cui sua non placet uxor ?
Numquid securus non potes arrigere ?*

In

* Alii, Ad Cervinum.

1. *Moechus es Aufidia, &c.*] Scævi-
nus uxorem Aufidiam per fastidium re-
pudiaverat, nuptam postea illi qui fue-
rat ejus moechus, deperibat.

3. *Cur, &c.*] Aliena scil. & vetita
placent : propria & licita spernuntur.

4. *Numquid securus.*] Elegans qua-
stionis proposita per interrogationem
solutio. Causa enim cur Scævius iste
repudiata uxorem & alteri nuptam
amabat, erat quod feminam quam se-
curè possidebat, appetere non poterat.
Ramires.

N 3

2. *Quid*

In Nævolum. LXXI.

MEntula cum doleat puero, tibi, Nævole, culus:
Non sum divinus, sed scio quid facias.

2. *Quid facias.*] Imo, quid patiaris.

* Ad Laufesiam. LXXII.

Vis futui, nec vis mecum, Laufesja, lavari.
Nescio quod magnum suspicor esse nefas.

Aut tibi pannosæ pendent à pectore mammae:

Aut sulcos uteri prodere nuda times:

5 *Aut infinito lacerum patet inguen biatu:*

Aut aliquid cunni prominet ore tui.

Sed nihil est horum, credo pulcherrima nuda es.

Si verum est, vitium pejus habes: fatua es.

* Alii Laufellam. Alii Saufesiam.

1. *Nec vis mecum, &c.*] Supra epigramm. 55.

2. *Nescio quod magnum.*] Ex veteri repono majus.

3. *Pannosa pendent, &c.*] Pannucæ, laxæ, rugosæ.

5. *Inguen biatu.*] Nympham & cingulum vocant.

7. *Sed nihil, &c.*] Quod si nihil horum sit, sed nuda, pulchra sis, &c.

8. *Fatua es.*] Insulsa, nullo lepore meretricio instructa. epigr. 61. lib. xi. vers. 7.

In Phœbum. LXXIII.

Dormis cum pueris mutoniatis,
Et non stat tibi, Phæbe, quod stat illis.

Quid vis me, rogo, Phæbe, suspicari:

Mollem credere te virum volebam:

5 *Sed rumor negat esse te cinædum.*

1. *Dormis, &c.*] Ep. 24. lib. 1.

4. *Mollem virum, &c.*] Cinædum.

5. *Rumor negat esse.*] Verbum hoc

male olet Paranomasiam obscenam.

epigr. 72. lib. 2. vers. 1. *Cinædum.*]

Pathicum potius, vel *Φοινικίζον*.

In Gargilianum. LXXIV.

Psilothro faciem levas, & dropace calvam.

1. *Psilothro, dropace calvam.*] Ingeniose fellatorem Gargilianum perstringit, quod faciem & calvam resinis quibusdam depilaret. *Psilothrum* & dro-

pax, medicamenta sunt deglubatoria sive depilatoria, quibus pilosa loca ad tempus lavia ac glabra reddebantur. Tum antea legebatur, *Faciemque lavas.*

Num-

Certe

Numquid tonsorem, Gargiliane, times?

Quid facient unguēs? nam certe non potes illos

Resina, Veneto nec refecare luto.

5 Desine, si pudor est, miseram traducere calvam;

Hoc fieri cunno, Gargiliane, solet.

Certe psilothro non lavabatur facies, sed levabatur, id est, levigabatur. Ita ut Ausonius ad hunc locum procul dubio respexerit. epigr. cx xiii.

Inguina quod calida levas tibi dropace.

Causa est:

Irritant volvas levia membra lupas.

Mulieres in balneis præcipue psilothro curabantur. Per *calvam* intelligit calvariam seu cranium: paucos enim pilos superstites ibi non ferebat Gargilianus; volebatque nitidam omnino esse calvam, ideo Dropace utebatur. *Herald. Epigr. 29. lib. 2. vers. 6. Levas.] Levigas.*

2. *Numquid, &c.]* Scoptice. An tu fortè tonsorem metuis, quod fecit

Dionysius tyrannus? referente Cicero-
ne 2. Offic. & Tusc. quæst. 5.

3. *Quid facient unguēs, &c.]* Ex veterum more præbendi unguēs tonso-
ri refecandos. Antè legebatur, *Quid*
faciem tingis? sed inepte.

4. *Resina.]* Dropace vel Psilothro
ad depilandum ex resina. *Veneto, &c.]*
Quod aceto mistum adhibebatur ad
psilothrum.

5. *Traducere calvam.]* Reddere in-
famem & malo rumori obnoxiam. vi-
de epigramma 4. libro spectaculorum
vers. 1.

6. *Cunno, &c.]* Cuius vicem & ca-
put tui *φοινικιστοῦ* supplere hinc
suspicio est.

* In Luperum. LXXV.

S*Tare, Luperce, tibi, jam pridem mentula desit:*

Lucluris demens tu tamen arrigere.

Sed nihil erucæ faciunt, bulbique salaces;

Improba nec prosunt jam satureia tibi.

5 Cæpisti puras opibus corrumpere buccas:

* Irrisio est, in Luperum quendam
jam enervem; qui *ἀσυνία* laborabat,
ipse tamen omnem movebat lapidem
ut posset. *Ramirez.*

1. *Desit.]* Desiit.

3. *Erucæ, &c.]* Erucam, bulbos &
Satüreiam, Venerem excitare notissi-
mum est ex Medicis: *Erucam* enim ali-
bi appellat, salacem herbam, lib. 10.
epigr. 48.

4. *Improba nec, &c.]* Salax vene-
rem languidam irritans. *Βολβός* κ^α κ^α
χλίας κ^α *ὄν* κ^α *τὴ* *ὀργία* *δοκεῖ* *ἀνίρ-*

μολοῦ *εἶναι* *ποινηκί,* *ἀλλὰ* *τὸ* *ὀργισ-*
θεὺς *ἔχει* *ταὺς* *ἀσυνίας* *φύσεις,* *κ^α* *ταὺς*
αὐτὰς *διωόμεναις,* &c. Athenæus l. 2.
cap. 23.

5. *Puras buccas.]* Magno dicit con-
stare Luperco; quod opibus corruerat
buccas puras puerorum, qui nisi obla-
to summo pretio, non possent ad tan-
tam allici turpitudinem. *Opibus, &c.]*
Lipsius epist. 6. lib. 5. quæst. epist. le-
git *Opicus*, quasi sit fell. præplacet vul-
gata lectio, quam astruit in ultimo ver-
su, magno stare.

Sic

*Sic quoque non vivit sollicitata Venus.
Mirari satis hoc quisquam, vel credere possit,
Quæ non stat, magno stare, Luperce, tibi?*

6. *Sic quoque non vivit.*] Bene vivit; quod mortua membra communiter dicat *jacentia*. *Ramires.*

8. *Quæ, &c.*] Jocum quærit ab ambiguo *stare*. prius obsecrum signific. posterius *constare*. Pro *quæ*, *Palat. Quod.*

* In Bassum. LXXVI.

A*rrigis ad vetulas, fastidis, Basse, puellas:
Nec formosa tibi, sed moritura placet:
Hic, rogo, non furor est, non est hæc mentula demens?
Cum possis Hecubam, non potes Andromachen.*

* Notat Bassi in vetulas furorem, qui puellas fastidiebat; nec in vetulis forma, sed senectus hominem delectabat. *Ramires.*

2. *Moritura placet.*] Capularis amica & morti vicina.

4. *Possis.*] Supra ep. 31. *Hecubam.*] Vetulam. *Andromachen.*] Junioem.

* In Bæticum. LXXVII.

N*ec nullus, nec te delectat, Bætice, turdus:
Nec lepus est umquam, nec tibi gratus aper.
Nec te liba juvant, nec sectæ quadra placentæ:
Nec Libye mittit, nec tibi Phasis aves.
5 Capparin, & putri cepas alece natantes,
Et pulpam dubio de petasone voras.
Teque juvant gerres & pelle melandrya cand;*

Resi-

* Bæticum hoc loco, rectè eo vitio notat, quod epigr. 81. describitur; & ducitur hac conjectura, quod putrida quæque appetat, fastidiatque bonos cibos. Primis quatuor versibus enumerat pretiosa edulia, à quibus Bæticus abhorrebat; quatuor sequentibus, vilissima quæque & putrida. *Ramires.*

3. *Sectæ quadra placentæ.*] In quadrata frustra secabantur placentæ & quodque eorum quadra dicebatur, ut ipsa verba declarant: *Quadra sectæ placentæ.* Sic epigr. 92. lib. 9.

Sectæ plurima quadra de placentæ.

Et epigr. 75. lib. 6. vers. 1.

4. *Nec tibi, &c.*] Nec tibi sapit avis Numidia. Nec Phasiana. supra epigr. 58. vers. 16.

5. *Alece natantes.*] Liguamine salso ex alece.

6. *Dubip, &c.*] Semiputido.

7. *Gerres & pelle.*] Minuta salsamenta e locustarum genere. Plinius cap. ult. lib. 32. vide & Turneb. lib. 24. c. 46. *Melandrya cana.*] Pars thynni vilissima. Plin. lib. 9. cap. 15. sed Athenæo salsamenta ex thynnis maximis lib. 3. cap. 33.

8. *Resi-*

Refinata bibis vīna, Falerna fugis.

Nescio, quod stomachi vitium secretius esse

10 *Suspicor. ut quid enim, Bætice, saprofagis?*

8. *Refinata bibis vīna, &c.*] Corrupta & olentia picem vasīs. Plin. l. 23. cap. 1.

9. *Vitium secretius esse.*] Lingendi sci-

licet vel fell.

19. *Saprofagiū.*] Σαπροφαγίς putrida edis? ex σαπρός, putridus, & φαγῶ, edo.

* Ad Paullinum. LXXVIII.

M *Inxisti currente semel, Paulline, carina.
Meiere vis iterum? jam Palinurus eris.*

* Poëta hic respicere videtur ad lapsum Palinuri, periculumque par instare dicit Paullino, si currente carina, magnoque impetu ruente, velit in undam exonerare vesicam, ne subitā vi aliqua excutiat. *Red.* Per jocum ominatur futurum, ut, qui prius lapsus

fuerit, submergatur si iterum minnerit, atque ex Paullino fiat Palinurus alter: qui Æneæ navis gubernator, notus ex 5. Æneid. Virg. ludit autem in nomine quod deducit ex πάλιν rursus & πείν mehere. Turneb. libro 4. capite 19.

Ad Sertorium. LXXIX.

R *Em peragit nullam Sertorius, inchoat omnes.
Hunc ego, cum futuit, non puto perficere.*

2. *Perficere.*] Vide epigr. 47. lib. 1.

Ad Apicium. LXXX.

D *En nullo quereris, nulli maledicis, Apici:
Rumor ait, linguæ te tamen esse malæ.*

1. *Maledicis.*] Ep. 61. lib. 2.

2. *Rumor ait, &c.*] Ep. 72. lib. 2. vers. 1. *Linguae malæ.*] Ad quod allusit Minutius Felix in Oct. Apud quos tota

impudicitia vocatur urbanitas: qui maledios viros lambunt, &c. homines malæ linguæ, etiamsi tacerent. Sic ἡγεμὴ γλῶσσαι Græcis, maledica. Herald.

In Bæticum. LXXXI.

Q *Uid cum fæmineo tibi, Bætice Galle, barathro?
Hæc debet medios lambere lingua viros.*

Abscissa

1. *Galle.*] Qui sacerdos es Cybeles citatus. *Barathro.* Αἰδίδιον.

2. *Medios, &c.*] Epigr. 71. lib. 6. vers. 2.

N 5

3. *Ab-*

*Abscissa est quare Samia tibi mentula testa,
Si tibi tam gratus, Bætice, cummus erat?
5 Castrandum caput est: nam sis licet inguine Gallus,
Sacra tamen Cybeles decipis: ore vir es.*

3. *Abscissa, &c.*] Epigr. 45. lib. 2.
Plin. lib. 35. cap. 12.

puri oris & malæ linguæ.

6. *Cybeles decipis, &c.*] Sic lib. 11.

5. *Castrandum, &c.*] Es enim im-

epigr. 72. *mæchus ore Mammerus.*

* In Zoilum. LXXXII.

Conviva quisquis Zoili potest esse,
Summænianas cænet inter uxores,
Curtaque Leda sobrius bibat testa:
Hoc esse levius, puriusque contendo.
5 Facet occupato galbinatus in lecto:
Cubitis trudit hinc, & inde convivas,
Effultus ostro, sericisque pulvinis.
Stat exoletus, suggeritque ructanti
Pinnas rubentes, cuspidesque lentischi;
10 Et æstuanti tenue ventilat frigus
Supina prasino concubina flabello;

Fugat-

* Describitur hoc epigrammate homo superbe mollis, ac divitiis insulans, qualem Trimalcionem suum describit Petronius. Imaginem ferè similem habes apud Athenæum lib. vi. in Paphii regis adolescentuli descriptione. Horum hominum vitam *ὕπερ βίον* à Græcis esse appellatam docere eodem lib. Athenæus. *Herald.*

2. *Summænianas, &c.*] Prostibula, meretrices, ep. 35. lib. 1. vers. 3. Appellat autem irrisoriè, *uxores.* ut epigramm. 32. lib. 12.

Summæniæ quæ pilantur uxores.

3. *Curtaque Leda.*] Epigr. 93. lib. 1. vers. 3. *Sobrius bibat testa.*] Quod majoris est turpitudinis quam si ebrius faceret.

4. *Hoc esse levius, &c.*] Coenare apud summænianas lupas.

5. *Occupato.*] Quem ipse jam occu-

parat, antequam cæteri sederent; iis etiam qui nondum venerant, non expectatis. *Galbinatus, &c.*] Epigrammate 7. lib. 1. vers. 97. *Galbinis indutus.*

6. *Cubitis trudit, &c.*] In medio lecti loco positus, ut laxius recumberet, & ne vestes disturbarentur.

8. *Stat.*] Signatè. Ministri & pocillatores, *stare* dicuntur. Tum pocillatores exquisita forma conquirebant, ut notum. *Exoletus.*] Ministri, puer path. *Suggestique ructanti.*] Pinnis ori inditis stomachum repletum provocare ad vomitum solebant hi gulones, Sueton. Claud. cap. 33.

9. *Rubentes.*] Phœnicopteri pennas in hoc negotium adhibuisse videtur. *Cuspidesque, &c.*] Dentiscalpia. ep. 22. lib. 14.

11. *Prasino, &c.*] Viridi.

12. *Myr-*

- Fugatque muscas myrtea puer virga.
 Percurrit agili corpus arte tractatrix,
 Manumque doctam spargit omnibus membris,*
 15 *Digitum crepantis signa novit Eunuchus,
 Et delicatæ sciscitator urinæ
 Domini bibentis ebrium regis penem.
 At ipse retro flexus ad pedum turbam,
 Inter catellas anserum exta lambentes*
 20 *Partitur apri glandulas palæstritis,
 Et concubino turturum nates donat:
 Ligurumque nobis saxa cum ministrantur,
 Vel cocta fumis musta Massilitanis:
 Opimianum morionibus nectat*
 25 *Crystallinisque myrrhinisque propinat.
 Et Cosmianis ipse fusus ampullis,*

Non

12. *Myrtea virga.*] Indiciū libidinis: Veneri enim sacra.

13. *Percurrit agili corpus, &c.*] Fricat. vide epist. Senec. 65. Molles enim veterum delitæ eo processerant, ut ad fricandā membra delectationis caussa, in conviviis mares vel feminas adhiberent, qui artificio quodam membra contrectarent: Lamprid. in Heliogab. In convivijs exoletos maxime juxta se ponebat, eorumque attractione & tactu precipue gauderet. Hi tractatores: feminæ, tractatrices dicebantur. Ramires.

15. *Digitum crepantis, &c.*] Matellam poscentis, quod significabatur crepitu digiti. epigr. 89. lib. 6. & lib. 14. epigr. 119. Trimalcia digitos concropuit, ad quod signum matellam spado indenti supposuit. Petron.

16. *Sciscitator urinæ.*] Al. suscitator.

18. *Pedum turbam.*] Puerorum qui ad pedes stant. epigr. 23. supra.

19. *Extæ lambentes.*] Quæ pinguius facta fici, erant Romanis in deliciis: ut & jecur: sed hæc ille catulis, velut in contemptum convivarum.

20. *Glandillas.*] Quæ juxta cervicem

apri callosæ materiæ. browny kernels. *Palæstritis.*] Lipsius legit *Palæstrita*, vel etiam *Palæstritis* geniti. ut *Orestia* & *Orestis*. & refert ad apri ex Varronis l. 3. cap. 13. ubi *palæstra* ostenditur esse septum in villa, ubi apri erant inclusi. alii intelligunt servos palæstritas, ut supra epigr. 57. Cum vero molles hic enumeret Zoili ministros, pueros exoletos, concubinas, moriones, &c. quid si intelligamus depilatores? sic enim eos Persius appellat. Satyr 4. v. 39. *Quinque Palæstrita licet hæc plantaria vellant.*

22. *Ligurumque.*] Vina tenuia & vilia in sterili & saxoso Liguria solo nata.

23. *Cocta fumis musta, &c.*] Austera vina è Massilia fumo maturata. vide epigr. 36. lib. 10. vers. 3.

24. *Opimianum, &c.*] Epigr. 27. lib. 1. vers. 5.

25. *Crystallinisque myrrhinisque, &c.*] Poculis lib. 13. epigr. 111. & 113.

26. *Cosmianis ipse.*] Unguento à Cosmo myropola confecto plenis. *Ampullis.*] Ampulla, vitreum vas rotundum: sed hic largam innuit copiam, cui versus seq. *avris tui.*

27. *Mu-*

Non erubescit murice aureo nobis

Dividere mæchæ pauperis capillare.

Septunce multo deinde perditus stertit:

30 *Nos accubamus, &, silentium ronchis*

Præstare jussi, nutibus propinamus.

Hos Malchionis patimur improbi fastus;

Nec vindicare, Ruse, possumus; fellat.

27. *Murice aureo nobis.*] Concha muricis, aurci coloris, vel inaurata. parca satis. non fundit capacibus Unguenta de conchis. ut ait Horatius Ode 7. libro 2.

28. *Capillare.*] Unguentum ad capillos ungendos, quali utebantur vel pauperrimæ mæchæ.

29. *Septunce multo, &c.*] Multis cyathis septem sextarii partes capientibus. *Perditus.*] Sepultus.

31. *Nutibus propinamus.*] Non prolato ejus nomine cui propinamus; sed

nutibus invicem.

32. *Malchionis, &c.*] Mollis Zoili: ἡδαικός.

33. *Fellat.*] Atque adeo nos mordicus ulcisci potest infra epigr. 96. vers. 2. *Nec vindicari Ruse, possumus; fellat.* quia propter oris vitium, ex eodem calice potare nolit. Quod de Hermo. lib. epigr. Rutgerf. Sed vide ep. 23. lib. 2. Pet. Scr. autore Jos. Scaligero scriptis, *Nec vindicare, Ruse, possumus; fellat,* hoc est, ineptis. stultos quippe vocabant homines *ἡγροκοι ὄρε.*

In Coclitem. LXXXIII.

U*T faciam breviora mones epigrammata, Cocles,
Fac mihi, quod Chione. non potui brevius.*

2. *Fac mihi, &c.*] Vide quam te utar brevitatis magistro? nec potui paucioribus verbis notare te vitii fel-

landi; non melius, non tectius, quam conferendo te cum Chione, infra epigramm. 87. & 97.

In Tongilionem. LXXXIV.

Q*uid narrat tua mæcha? non puellam
Dixi, Tongilion. quid ergo? linguam.*

2. *Linguam.*] Quæ λείχε (α καὶ μύζουσα, patitur quod mæcha. sic epigrammate 62. libro 11. *mæchus ore Mannejus.* verbum etiam narrat, linguæ impuritatem innuit. Vel perlin-

quam innuit puellam istam adeo fuisse loquacem, ut lingua dici mereatur: aut linguam instar canis Appulz, & quidem sitientis ubique & semper linguam excrentis.

Ad

Ad Maritum. LXXXV.

Quis tibi persuasit nares abscindere mæcho?
Non hac peccatum est parte, Marite, tibi.
Stulte, quid egisti? nihil hic tua perdidit uxor,
Cum sit salva sui mentula Deiphobi.

2. Non hac peccatum, &c.] Eiusdem
argumenti cum epigr. 83. lib. 2. vide
&c. epigr. 60. lib. 2.

4. Deiphobi.] Alludit ad Deiphobum
Virgillii. Æneid. 6. vers. 494. lacerans
crudeliter ora, Ora manusque, &c.

Ad castam matronam. LXXXVI.

Ne legeres partem lascivi, casta, libelli,
Prædixi, & monui: tu tamen, ecce, legis.
Sed si Panniculum, si spectas, casta, Latinum:
Non sunt hæc mimis improbia: lege.

1. Ne legeres partem, &c.] Supra
epigr. 68.

3. Panniculum, Latinum.] Mimum

epigr. 5. lib. 1. vers. 4. & 72. lib. 2.
vers. 2. Casta.] Absque iactura vel di-
minutione honoris aut castitatis.

In Chionem. LXXXVII.

Narrat te rumor, Chione, numquam esse fututam
Atque nihil cummo purius esse tuo.
Tecta tamen non hac, qua debes, parte lavaris:
Si pudor est, transfer subligar in faciem.

1. Narrat te.] Fellatricem Chionem
reprehendit, quod tecta pudenda parte
corporis lavaretur; cum tamen illa non
peccasset, monetque ut velamen trans-
ferat ad os, quo peccaverat. Ramirez.
Modo epigr. 83. Rumor, &c.] Ep. 72.
lib. 2.

3. Tecta tamen non hac, &c.] Si su-
bligari tegas inferiora præ pudore, cur
non potius os tegis? namque hac parte
rumor est te peccare *μυζῶσθαι*. in voce ru-
mor latet ulcus *Parasimasticon*.

4. Transfer in faciem.] Ut contegat
os impurum.

In fratres fellatores. LXXXVIII.

Sunt gemini fratres, diversa sed inguina lingunt.
Dicite, dissimiles sint magis, an similes?

Ad

1. Diversa sed, &c.] *Ὁ μὲν τῶν τῶν γυναικῶν λείπει, ὁ δὲ τῶν ἑ. αὐτῶν
μυζῶσι.*

1. Mol-

Ad Phæbum. LXXXIX.

UTere lactucis, & mollibus utere malvis:
Nam faciem, durum, Phæbe, cacantis habes.

1. *Mollibus utere.*] Est aliud scōma in Phœbum, de quo supra lib. 2. epigr. 27. qui vultum veluti nitentis semper habebat, cui suadet, ut lactucis & malvis, quæ ventrem movere solent, sæpius utatur. *Ram. Malvis.*] Quæ

ventrem solvant, unde & nomen à *μαλαίος*. nisi forte à *μηδὴ* herba sylvestri. vide epigr. 48. lib. 10.

2. *Nam faciem, &c.*] Detortum forte hoc in Vespasianum, qui erat vultu veluti nitentis. Sueton. lib. 8. 20.

De Galla. XC.

Vult, non vult dare Galla mihi: nec dicere possum,
Quod vult, & non vult, quid sibi Galla velit.

1. *Vult, &c.*] Vult habet obscœnam significationem, ut *possum* ep. 32. & 75. supra. *Vel* vult dare sui copiam, sed non vult dare mercedem, cum de-

formis non mereatur gratis. vide ep. 74. lib. 7. vide etiam an hoc ex inconstantia Gallæ, ut epigr. 25. lib. 2. Adverte & Polyptot. *τὴν velit.*

De Misitio. XCI.

Cum peteret patriæ Misitius arva Ravennæ,
Semiviro Cybeles cum grege junxit iter.
Huic comes hærebat domini fugitivus Achillas;
Insignis forma nequitiaque puer.

5 Hoc steriles sensere viri: qua parte cubaret,
Quæriunt; sed tacitos sensit & ille dolos.

Mentitur, credunt: somni post vina petuntur:

Con-

1. *Misitius.*] Legendum puto *misfacius*: nec proprium sed commune vocabulum est. *Misicinus*, qui exaudivaturus est, qui missionem accepit. Sueton. Nerone: agnitus est à quodam misificio prætorio. Uti etiam male intelligebatur, antequam Salmasius explicaret. *Gronovius.*

2. *Semiviro Cybeles, &c.*] Facetam continet hoc epigramma narrationem, de sene Misitio, qui errore quodam à Cybeles sacerdotibus exēctus est, dum putant se Achillam formosum puerum, qui una cum sene jacebat in lecto, ex-

scindere. *Ramires.* *Semiviro.*] Sacerdotibus Cybeles eviratis, Gallis.

3. *Fugitivus Achillas.*] Qui fugerat à domino. Aliilegunt *Achilles*, & Douza formosos pueros à poculis sic nominatos docet ex Luciano. Vide lib. 7. epigr. 56.

5. *Steriles, &c.*] Galli sacerdotes castrati.

6. *Dolos.*] Voluisse illos ipsum exccare.

7. *Mentitur, &c.*] Dicit se in alia parte lecti quam quo dormiebat, dormiturum, in sponda scilicet parte.

8. *Fer-*

*Continuo ferrum noxia turba rapit;
Exciduntque senem, sponda qui parte jacebat;
10 Namque puer pluteo vindice tutus erat.
Suppositam, fama est, quondam pro virgine cervam;
At nunc pro ceruo mentula supposita est.*

8. *Ferrum noxia turba rapit.*] Per Synchdochen pro Samia testa, qua evirabantur Galli. Supra epigrammate 80. vers. 4.

9. *Sponda, &c.*] Qua dixerat puer se cubiturum.

10. *Pluteo vindice, &c.*] Ab ea parte lecti qua erat pluteus. Pluteus quid sit ex Salmasio discimus: qui dicit, quod illa parte lecti cui caput incumberebat, & qua pulvinus ponebatur, eminentem pluteum ex asseribus compactum, erigi solitum, quod ἀνὰ πλάτην & ἀνὰ κλινήριον vocabant. hi etiam plutei in hodiernis lectis ad caput fieri solent. Cathedrae similiter & sedilia, quibus adduntur ejusmodi plutei reclinando ἀνὰ πλάτην Graecis dicuntur: hodie desualia vel desuaria, quod ad ea dorsum applicemus & adclinemus. Duo lecti erant latera, *sponda* Latinis, ἐνὶ λαῖς Graecis. harum altera interior; altera exterior dicta: interior quae pro-

prius parietem erat, & ea eminenti etiam pluteo munita, sed non tam alto quam ille qui ad lecti caput. hinc *pluteus* proprie dicebatur illa interior sponda. Isidorus: *sponda exterior pars lecti, pluteus autem interior.* sic enim lectos in cubiculo collocabant veteres, ut parietem propius admoventes, ut & hodie. ad pluteum mulieres cubabant, viri autem in priore sponda, quae & exterior, quaeque carebat pluteo. pueri quoque cinzdi, nam & hi mulierum loco, ad pluteum cubabant & in parte tori interiore. *Salmas.*

11. *Virgine cervam.*] Iphigenia, cuius immolandae loco, Diana, ejus missa cervam substituit.

12. *Cervu mentula, &c.*] Opponatur τῷ praecedenti *Cervum.* Cervi autem dicti servi nequam & fugitivi, qualis fuit hic Achilles. Vide Pet. Crinitum lib. 19. de honest. discipl. cap. 8. & Lud. Caelium lib. 13. cap. 14.

Ad Gallum. XCII.

U*t patiar maechum, rogat uxor, Galle, sed unum.
Huic ego, non oculos eruo, Galle, duos?*

1. *Ut patiar, &c.*] De more seculi. Seneca lib. 3. de Benef. cap. 16. *Infirmata & antiqua est, quae nesciat matrimonium vocari unius adulterium.* Herald.

Maechum, unum.] Ep. 90. lib. 6.

2. *Oculos duos.*] Epigr. 93. lib. 1. vers. 7. ludit autem in Auxili ab uno ad duos.

In Vetustillam. XCIII.

C*um tibi trecenti consules, Vetustilla,*

1. *Cum tibi trecenti, &c.*] Est inventa in Vetustillam quandam, seu ut alii legunt Vetustinam, cujus nomen a vetustate deducit, quae in extrema se-

nectute virum querebat. Estque totum epigramma hyperbolicum, ut moris est huic Poetae. *Ramires.* Cum numeres 300. vel 150. annos aetatis. namque Roma-

Et

- Et tres capilli, quattuorque sint dentes,
 Pectus cicadæ, crusculumque formicæ:
 Rugosiores cum geras stola frontem,
 5 Et araneorum cassibus pares mammas:
 Cum comparata rictibus tuis ora
 Niliacus habeat crocodilus angusta,
 Meliusque ranæ garriant Ravennates;
 Et Adrianus dulcius culex cantet,
 10 Videasque quantum noctuæ vident mane,
 Et illud oleas, quod viri capellarum;
 Et anatis babeas orropygium macræ,
 Senemque Cynicum vincat offeus cunnus:
 Cum te lucerna balneator extincta
 15 Admittat inter bustuarias mæchas,
 Cum bruma menssem sit tibi per Augustum,
 Regelare nec te pestilentia possit:

Audes

Romanis annorum ratio à pari Coss. singulis annis creato. est autem hyperbole ut hic pleræque.

2. *Et tres capilli, &c.*] Sicep. 20. lib. 1. & lib. 2. epigr. 41. & lib. 12. epigr. 7.

3. *Crusculumque.*] Lege cum Gruteo, *crus colorque formicæ.* ut supra, l. 1. epigr. 96.

4. *Stola frontem.*] Matronarum veste exteriori in multas plicas rugata.

5. *Araneorum cassibus.*] Pannosas & flaccidas mammas.

6. *Cum comparata rictibus.*] Mira hyperbole. Vetus illarum rictum inesse dicit; crocodilo verò si cum ea conferatur esse os, & idem angustum. *Ramires.*

8. *Ravennates.*] Raucum coxantes in paludibus Ravennæ. Supra epigr. 55.

9. *Adrianus dulcius, &c.*] In Adria, quæ Romanorum colonia in Piceno. Plin. 3. lib. cap. 13. c.

11. *Viri, &c.*] Hirci.

12. *Orropygium macræ.*] Ὀρροπύγιον seu ἄρροπύγιον, extremitatem verte-

bræ, the rumpe. *Sacra spina* Isidoro, Sacri ossis acumen *ῥοκκὸς*. Belg. *Stuip.*

13. *Senemque, &c.*] Macie & squalore: fordidi quippe & macilenti fuerunt Cynici.

14. *Extincta.*] Vilissima scorta admittebantur extinctis lucernis in balnea, ne possent internosci; quo & se non raro conferebant aucupii gratia.

15. *Inter bustuarias mæchas.*] Animadverto id explicari de mulieribus ad funus deplorandum conductis, quod nequaquam verum esse arbitror: quum potius significari vulgaria & diabolaria scortilla existimem, inter busta, atque monumenta pene in proparulo prostantia: de quibus lib. 1. epigr. 34.

Abscidunt spurcas & monumenta lapas.

Vide Turneb. lib. 13. cap. 19. Vide epigramm. 35. lib. 1. vers. 8.

16. *Cum bruma, &c.*] Cum eo usque tibi extinctus sit naturalis calor, ut vel anni parte calidissima frigeas.

17. *Regelare nec te, &c.*] Nec frigiditatem tuam grassans pestilenti morbo mensis

*Audes ducentas nuptum ire post mortem,
Virumque demens cineribus tuis quæris*

- 20 *Prurire. quid! sarrire si velit saxum?
Quis conjugem, quis te vocabit uxorem,
Philomelus aviam quam upcaverat nuper?
Quod si cadaver exigis tuum scalpi:
Sternatur à Coricle clinico lectus,*
25 *Thalassionem qui tuum decet solus,
Ustorque tedas præferat novæ nuptæ:
Intrare in istum sola fax potest cummum.*

mensis possit regere. Sic Seneca ep. 68. *Iam ætas mea contenta est suo frigore, vix mediaregelatur æstate.* & Juven. Sat. 10. vers. 218. *Febre cales sola.*

18. *Audes ducentas, &c.*] Maritorum scilicet: hyperbolice. Alii legunt *Gaudes.* & pro nuptum ire, *nupturire*, legendum.

19. *Cineribus, &c.*] Qui libidine pruriat in te, quæ jam nihil aliud es quam cadaver. *Vne charogne.*

20. *Sarrire, &c.*] Te saxeam exercere. epigr. 32. supra.

22. *Philomelus aviam, &c.*] Et ipse senex, quem maritorum supremum extulisti.

24. *Sternatur à Coricle, &c.*] Sandapila tibi conveniet magis quam lectus genialis. Alii leg. *Sternatur à Coricle in triclinio lectus*, scilicet feralis. Vell. *Sternatur Achoride triclinio lectus.* Vide Joseph. Scalig. Aufoniar. lect. lib. 2. cap. 4.

25. *Thalassionem.*] Carmen nuptiis solenne apud Romanos, ut Hymenzus apud Græcos. vide epigr. 36. l. 1. v. 6.

26. *Ustorque tedas, &c.*] Magis convenit huic ætati tux fax ustoris qui pyram struat & accendat; quam teda nuptialis ab Hymenæo vel pueris prælata in nuptiis. *Ustor* Gr. *νεκροκαύτης*, *ustrina*, καύτρα, νεκρῶν.

In Rufum. XCIV.

*Esse negas coctum leporem, poscisque flagella.
Mavis Rufe coquum scindere, quam leporem.*

1. *Esse negas, &c.*] Rufus cum vellet leporem in convivas partiri, simulavit esse crudum; coquum ergo velut iratus invaluit, & loris seu flagellis con-

scidit. Ludit in voce *scindere*, quasi diceret, mavit scindere & lacerare coquum, quam leporem. *Rad.* Vide ep. 13. & 23. supr.

In Nævolum. XCV.

Numquam dicis ave, sed reddis, Nævole, semper,

1. *Dicis reddis, &c.*] Nævoli cuiusdam factum & arrogantiam, increpat, qui semper expectabat dum à Martiale salutaretur, nec ipse, prior salutabat unquam. Comparat in multis

Quod utrumque, & ostendit nulla in re se Nævolo esse inferiorem; sola mollitie & turpitudine fatetur eum priorem esse. *Ramires.* Qui prior salutabat, videbatur se inferiorem fateri salutato.

O

2. Cor-

Quod prior & corvus dicere saepe solet.
Cur hoc expectas à me rogo, Nævole, dicas:
Nam puto, nec melior, Nævole, nec prior es.
 5 *Praemia laudato tribuit mihi Cæsar uterque,*
Natorumque dedit jura paterna trium.
Ore legor multo, notumque per oppida nomen
Non expectato dat mihi fama rogo.
Est & in hoc aliquid: vidit me Roma tribunum,
 10 *Et sedeo qua te suscitât Oceanus.*
Quot mihi Cæsareo facti sunt munere cives,
Nec famulos totidem suspicor esse tibi.
Sed pædicaris: sed pulchre, Nævole, cives:
Jam jam sic prior es, Nævole. vincis. ave.

2. *Corvus dicere, &c.*] Humanas imitari voces edoctus saluator. ep. 74. lib. 14. Alii legunt: *Quod prior & Currius, &c.* quasi per Synecdoch. Curium poneret pro quovis nobili & gravi viro. Tum pro *Expectas, alii leg. expectes.*

5. *Praemia natorumque, &c.*] Epigramm. 91. & 92. lib. 2. *Uterque.*] Titus & Domitianus.

8. *Non expectato, &c.*] Mihi vivo. ut epigr. 1. lib. 1.

9. *Tribunum*] Honorarium nempe, ut & equitem, ex munere Cæs. non censu.

10. *Et sedeo qua, &c.*] Et intra 14. gradus sedeo spectator, unde te non equestrem amovent & excitant Oceanus & Lectius designatores, qui disponendis ordinibus in theatro præerant, epigramm. 36. lib. 5. & epigramm. 9. lib. 6.

11. *Quot mihi, &c.*] Pluribus impetravi à Cæs. jus civitatis, quam tu habes famulos.

14. *Sic prior es, &c.*] Non honore prior es, sed loco, dum inclinaris, *signore si.* Alii leg. *Iam jam tu prior es.*

In Gargilium. XCVI.

L *Ingis, non futuis meam puellam:*
Et garris quasi mæchus, & fututor.
Si te prendero, Gargili, tacebis.

Ad

2. *Garris tacebis.*] Verbis præ te fers esse te. Neque enim sermoni vacabit lingua, turpi ministerio versata. vel tibi morigero obstruetur os. ut ep. 47.

lib. 2. vers. 4. *Si te prendero, Gargili, tacebis.* linguam abscindam. Deprehensis enim ea pars auferebatur, qua peccarunt. Rutgers. lib. 6. cap. 11.

2. Car-

Ad Rufum. XCVII.

NE legat hunc Chione, mando tibi, Rufe, libellum:
Carminē lēsa meo est; lādere & illa potest.

2. Carminē, &c.] Supra epigr. 34. 82. 86. Lādere, &c.] Epigr. 81. supra, vers. ultimo.

In Sabellum. XCVIII.

SIt culus tibi quam macer, requiris?
Spādicare potes, Sabelle, culo.

2. Padicare potes, &c.] Prz maciein tantum prominēt *ἀγνός*. modo epigr. 92. vers. 12.

Ad cerdonem. XCIX.

IRasci nostro non debes, cerdo, libello.
Ars tua, non vita est carminē lēsa meo.
Innocuos permittē sales. cur ludere nobis
Non liceat, licuit si jugulare tibi?

1. Irasci nostro, &c.] In Cerdonem, quem supra epigr. 16. & 58. insectatus fuerat, quod gladiatorium munus dedisset. Petitque ut impune sibi liceat joculari; cum impune liceat futuri jugulare, id est, dare ea munera, ubi ho-

mines jugulentur. *Ramires*.

2. Ars carminē, &c.] Supra ep. 16. & 58.

4. Jugulare tibi.] Munera edere, & verso pollice vulgi, quemlibet occidere familiariter.

Ad Rufum. C.

Cursorem sextā tibi, Rufe, remisimus bordā,
Carmina quem madidum nostra tulisse reor.
Imbribus immodicis cælum nam forte ruebat.
Non aliter mitti debuit iste liber.

1. Cursorem sextā tibi, &c.] Miserat Poëta cursorem cum carminibus perferendum ad Rufum; quo tempore valde pluit. Non aliter ait mittendum fuisse librum illum, quod mala carmina digna erant, quæ aqua & spongia deleterentur: ut lib. 4. epigr. 10.

Curre, sed instructum comitatur Pannica

librum

Spongia, muneribus convenit illa meis.

Cursor, servus *παραδρόμης*. Supra epigr. 47. vers. 14.

4. Non aliter mitti, &c.] Extenuat carmina sua, quasi digna sint litura. sic epigr. 59. lib. 9. & epigr. 10. lib. 4. & forte epigr. 6. lib. 1.

M. VALERII MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBER IV.

De natali Domitiani. I.

*Cæsaris alma dies, & luce sacratioꝛ illa,
Conscia Dictæum qua tulit Ida Jovem,
Longa precor, Pylioque veni numerosior ævo,
Semper & hoc vultu, vel meliore nite.*

*5 Hic colat Albano Tritonida cultus in auro,
Perque manus tantas plurima quercus eat.
Hic colat ingenti redeuntia secula lustrò,*

Et

1. *Alma dies.*] Celebrat natalem Domitiani diem; politissimo epigrammate; & adjungit precationem pro vita & incolumitate Imperatoris. *Ramires.* *Dies.*] Natalis Domitiani, qui 9. Kal. Novemb. Suet. cap. 1. Domit. *Luce, &c.*] Jovis natali sacratioꝛ. *Adulatorie.*

2. *Dictæum qua, &c.*] In Idam Cretæ montem vel ipsa Rhea secessisse, vel filium Jovem clam alendum Curetibus & nymphis tradidisse fingitur, ne à patre Saturno *πατρὸς αἰνῇ* voraretur. est & Dictæmons Cretæ.

3. *Pylioque veni, &c.*] Numerosior quam Nestorisus natalis.

4. *Hoc vultu, &c.*] Feliciter ut nunc, veletiam felicius.

5. *Hic colat Albano, &c.*] Domitianus diu celebret annua Minervæ (quam superstitiose coluit) quinquatrigæ, quæ ipse instituit in arvo Albano. vide Sueton. Domit. cap. 4. *Cultus in.*] Redimitus auro, vel & ipse Deus ac Dominus, sic enim se coli voluit. alii leg. *multus*, id est, frequens, totus: recte. *Auro quercus eat.*] Sunt qui arvomalint. ego retinuerim auro retulerimque ad auream coronam qua redimitus Do-

mit. certaminibus Poëtarum & Oratorum; scenicisque ludis præsidebat, atque Victores ornavit coronis quercus epigr. 54. infra, & epigr. 82. lib. 8. & Juvenal. Sat. 6. vers. 386. Notum etiam quernam coronam civicam esse, quam per adulationem primum concesserunt Augusto, quod cives universos servasset. Est in nummis ejus cum inscriptione intra coronam ipsam, *CIVES SERVATOS*, quam pro foribus positam fuisse Augusto docet Dion, & Ovid. 2. Metamorph.

Postibus Augusti eadem fideissima cunctos

Ante fores stabis medianque tuerere quercum.

Quod Tiberius recusavit, teste Tranquillo, cap. 26. Hac modestia usi non sunt pessimi alii Cæsares; in quorum nummis, ut in Augusti, cernitur hæc querna corona. *Ramires.*

6. *Manus tantas, &c.*] Cæs. Domitiani. cujus manum epigr. 8. infra vocat. *Ingentem.*

7. *Hic colat ingenti, &c.*] Domit. celebret ludos seculares. (vide Sueton. cap. 4. Domitian. & Censorinum de die natali) qui centesimo quoquo anno cele-

Et quæ Romuleus sacra Terentus habet.

Magna quidem, Superi, petimus, sed debita terris.

10 *Pro tanto quæ sunt improba vota Deo?*

celebrabantur. Et quia lustrum & secularis annus concurrebant, poeta vocat *ingens lustrum* : quamquam quintus quoque annus per se *Magnus* sit appellatus, & *longum* appellat *lustrum*, quod proprium est quinque annorum. respicit item censuram quam assumpsit sibi Domitianus. Sueton. cap. 8. censoris autem erat condere lustrum.

8. *Quæ Romuleus, &c.*] Sacra quæ fiebant ad aram Ditis in Campo Martio, ludis ipsis secularibus. Val. Mar. lib. 2. cap. 4. vide Ang. Politiani Miscellan. cap. 58. vide epigr. 63. lib. 10.

vers. 3. Vel dicit Poëta, *Sacra Terentus habet*, quia ante ludos, Terenti sacrificabant, vide lib. 10. epigrammatum 43. De hac voce *Terentus* (non Tarentus) multa Rutgerius lib. 14. Var. cap. 10.

9. *Sed debita terris.*] Sub huius imperio, qui non pauca struxit templa, multa refecit.

10. *Pro tanto quæ, &c.*] Nullæ preces iniquæ, nullæ non probandæ quæ pro Deo, & Domino nostro Domitiano suscipiuntur. Et pro *sunt*, legunt alii *sint*.

* De Horatio. II.

*SPectabat modo solus inter omnes
Nigris munus Horatius lacernis,
Cum plebs, & minor ordo, maximusque
Sancto cum duce candidus federet.*

5 *Toto nix cecidit repente cælo:*

Albis spectat Horatius lacernis.

De

* Lepida narratiuncula de Horatio quodam, publicos ludos nigris lacernis spectante, quum Imperator & populus omnis cum candidis vestibus affideret; nam subito decidente nive, nigræ illæ lacernæ, albæ factæ sunt. *Ramires.*

2. *Nigris lacernis.*] In togis enim spectabant, non in lacernis, nisi pluviali tempore, & tum togis lacernas, penulas, aliasque vestes crassas, vel pluviz, vel frigoris arcendi causâ superinducebant. *Munus, &c.*] Forte naumachias, quas inter maximos impbes exhibuit Domitianus cap. 4. Suetonius. Verum quidem est *munus* accipi pro omni genere spectaculorum; sæ-

piusculè autem pro munere gladiatorio; cujus editor, *munerarius* dicitur. Hic tamen naumachias intelligit.

3. *Minor ordo.*] Equestris. *Maximusque.*] Senatorius.

4. *Sanctum cum duce.*] Quia summo magistratu; quia pro Deo se haberi voluit: quia æquus (ut Poëtæ placet) princeps. *Candidus federet.*] Albati sedebant omnes & togati in ludis epigr. 137. lib. 14.

6. *Albis spectat, &c.*] Dubio procul inique tulerunt Dii, pulla affedisse ludis à Dom. editis Horatium, atque adeo subita nive perpluisse hominem ut albatu, cæteris assimilaretur.

De Nivibus. III.

Adspecte quam densum tacitarum vellus aquarum
 Desuat in vultus Caesaris, inque sinus.
 Indulget tamen ille Jovi, nec vertice moto
 Concretas pigro frigore ridet aquas,
 5 Sidus Hyperborei solitus lassare Bootæ,
 Et madidis Helicen dissimulare comis.
 Qui siccis lascivit aquis, & ab æthere ludit;
 Suspicio has pueri Caesaris esse nives.

1. *Tacitarum.*] De iisdem nivibus est hoc epigramma; ubi laudat Domitiani constantiam, qui decidente nive, immoto vultu ludos spectaret: & ultimo dicit se suspicari, à filio Caesaris, mortuo jam & consecrato, nives demissas fuisse ludi causa. *Ramires.* *Tacitar.*] Quæ nullo strepitu ingruunt, ut grandio & imber. *Vellus aquarum.*] Nivem Græci vocant *ἰεὺς ὕδατος*. Arnob. 2. 11. *plumeas crustulas & nives plumeas.* *Qui dat nivem sic ut hamam.* Psaltes. *Vellus* dicit; quia nix cadens similis lanæ.

3. *Indulget tamen, &c.*] Domit. tamen ut plene operaretur, nec ludos holce in Jovis forte honorem institutos impediret, sustinuit sub nungente Jove, id est, aëre, permanere. Sic Sueton. Dom. cap. 4.

4. *Concretas aquas.*] Nives. Periphrasis Philosophica. *Ridet.*] Heraldus hunc locum suspicatur, & legit vel *Reicit* pro *rejecit*, vel *ne vertice moto Concre-*

tas pigro frigore tardet aquas. retineo tamen *Ridet* & expono non curat: ut infra epigr. 19. vers. 11.

5. *Sidus Hyperborei, &c.*] Qui vel à puero (namque pene puer contra Catos, & postea Sarmatas ac Dacos depugnaverat. Sueton. cap. 2. Domit.) didicerat tolerare, immo patientia fatigare frigus sub gelido Septentrione. *Hyperborei.*] Septentrionalis. *Bootæ.*] Sideris quod Ursam majorem infestius videtur, qui & Arctophyl. è 20. stellis.

6. *Helicen.*] Frigus, imbres, nives Boreales, qua sita est Helice urfa major, è 27. stellis. *Dissimulare comis.*] Præ se ferre, non commoveri.

7. *Qui.*] Heraldus legit *Quis*, &c? interrogative. *Siccis aquis, &c.*] Nive, ex aquis concreta.

8. *Suspicio has, &c.*] Adulatorie innuit nives has immixtas à puero Domitiani, quem tolerat ex Domitia Augusta, nuper extincto & in Deorum album relato.

* In Bassam. IV.

Quod sicca redolet palus lacunæ,
 Crudarum nebulae quod Albularum,

Pisci-

* Bassa cujusdam graveolentiam describit, inductione & contentione rerum gravissimum odorem expirantium.

1. *Quod sicca, &c.*] Vide hujus-

modi hyperbolicas collationes. ep. 93. lib. 6. Anthol. lib. 2. cap. 14.

2. *Crudarum, &c.*] Tetrum vaporem & mephitum ex sulphureis aquis exhalantium; quasi non bene à solis radiis

*Piscinæ vetus aura quod marina,
Quod pressa piger bircus in capella,
5. Lassi bardiaci os quod evocati,
Quod bis murice vellus inquinatum,
Quod jejunia sabbatariorum,*

Mæsto

diis concoctarum. epigr. 13. lib. 1. vers. 2. *Crudarum* autem dixit, propterea quod illæ nebulæ mane excitantur, antequam Solis radiis veluti decoquantur aquæ, & matutino tempore sint veluti crudæ, id est, non coctæ solis ardore: nam calor meridiei, discurrit nebulas illas, & etiam earum graveolentiam. *Ramires. Albularum.* Ad planitiem Tiburi subjectam, scaturiunt aquæ gelidæ, quæ à colore lacteo, quem à venis habent sulphureis, *Albulæ* dicuntur, ut lib. 1. epigr. 13. dictum.

Canaque sulfureis Albulasumat aquis.

3. *Piscinæ, &c.*] E balnei piscinæ aquæ foetentis est, & quasi marinæ. Augustin. princip. Dialect. cap. 6. *Piscinæ vetus, &c.*] Vel per Hypallagen, Pro, quod redolet aura piscinæ marinæ veteris: nam aqua marina, si corrumpatur, quod crassior sit cæteris aquis, pejus olet. *Ramires.*

4. *Quod pressa piger.*] Quando diu in coitu immoratur, & ut lib. 3. epigramm. xciii. dixit:

Et illud oleas quod viri capellarum.
Idem.

5. *Lassi.*] Longa militia & prope ætate. Junius legit *Lazi*, qui Scythiarum populi. *Bardiaci os.*] Militis barbari, cui gravis animæ odor. Bardiaci autem Illyrici populi, quorum opera ad crudelia sua ministeria usus est Marius. Plutarch. Mar. gravis autem illi odor ab excubiis castrensibus. *Lassi Bardæus quod evocati.*] Sic legendum censet Salmastius: nam *Bardæus* & *Bardæus*, ut archaicum ab *Βαρδαί*, &c. Bardæi populi sunt Illyrici, à quibus istæ Bardæi cuculli. horum Glossæ mentionem

habent. *Bardæi*, Ἰλνυραὶ δῆλοι, οἱ ὁ ἀγωνιστῆς οὐκ ἔστι τῆς Πυλίας κτλ. *Kivn* κτλ. *Μαρί* τῆς ἀγωνιστῆς, &c. Ptolemæo dicuntur *Οὐαρδαῖοι*. Verum, cum inter res male olentes Bardæicum militis, Martialis ponat; incertum, utrum de calceo intelligat, an de cucullo? verum *cucullos* etiam pedum invenio appellatos, qui *cucullopeditones*, & *pedo cuculli* dicebantur. horum habetur mentio in Notis Tironis & Senecæ. Sic Græcis *πῖλος* & pedum & capitis dicitur. & apud Hesiodum *πῖλοι* etiam sunt *pedules*. Similiter Latinis *cudo* utrumque significabat, & galeum vel pileum, & pedule. nam *cudo* est *πῖλος*, à *cudendo*. *cudere* autem est ferire & tundere. hinc quod tundendo & feriendo ex pilis coactis & conciliatis quasi cuderentur, dicti cudones. *udones* tamen pro cudonibus de pedulibus dixerunt. sed ideo & *cudo* idem. *Salmastius.* Turneb. lib. 25. cap. 24. *Evocati.*] Veterani & emeriti militis, qui expletis stipendiis, gratia tamen vel mercede evocabatur ad militiam.

6. *Bis murice, &c.*] *Vestes murice olidas*, dixerat epigr. 50. lib. 1. à lotio fortasse quo temperabatur purpura. quod innuere videtur. Plinius lib. 9. cap. 34. & hoc nomine Philaniam purpureis delectatam vestibus, arguit l. 9. epigr. 69. vitii non absumilis illius quod Bœtico objicit epigr. 76. lib. 3. Vide & Turneb. Advers. lib. ix. cap. 5.

7. *Jejunia sabbatariorum mæstorum, &c.*] Judæi sabbata religiosissime colebant & dies septimanæ à sabbato numerabant. *foetentes* eos appellat Am. Marcellinus lib. 2. ob jejunia quæ quidem religiosius observabant; jejuniis autem

*Mæstorum quod anbelitus reorum,
 Quod spurcæ moriens lucerna Leda,
 10 Quod ceromata face de Sabina,
 Quod vulpis fuga, viperæ cubile,
 Mallem, quam quod oles, olere Bassa.*

autem non raro foetet anima, ut & quibus cura & sollicitudine avocatur stomachi calor, quo minus coquatur cibus.

9. *Moriens lucerna.*] Dum extinguitur aut moritur. *The snuffe. Leda.*] *Al. seda.* quod non probo. retineo *Leda*, id est meretricis, ut lib. 3. epigr. 81. prostabant autem meretrices ad lucernas. Horat. Satyr. 7. lib. 2. Juvenal. sat. 6. vers. 132.

10. *Ceromata face, &c.*] Unguenta ex luto & oleo quo luctantes ungebantur, epigrammate 57. lib. 3. vers. 25.

seu amurca olei Sabini, quæ male olebant.

11. *Fuga, viperæ.*] Per Metonym. Pro lotio à vulpe fugiente in canes urgentes fuso. *Cubile.*] Quod & male olet.

12. *Mallem, quam quod, &c.*] *Colinus* legit, *Malles*, sed minus rectè. *Quam quod oles, &c.*] Illa omnia à corruptione, tu ab interno, nec nominando vitio graveolentiam hanc contraxisti. Et non tantum dicit, gravius illum olere, his omnibus quæ enumeravit: sed quod ea ipsa mallet olere, quam quod olet.

Ad Fabianum. V.

*Vir bonus & pauper, linguaque & pectore verus,
 Quid tibi vis, urbem qui, Fabiane, petis?
 Qui nec leno potes, nec commessator haberi,
 Nec pavidos tristi voce citare reos:*

*5 Nec potes uxorem cari corrumpere amici:
 Nec potes argentes arrigere ad vetulas:
 Vendere nec vanos circa Pallatia fumos:*

Plau-

1. *Vir bonus & pauper, &c.*] Brevis satyra est hoc epigramma, quo lepido figmento carpit Romanorum mores: fingit enim Fabianum pauperem, bonum & simplicem virum, Romanum petere; ubi non erat locus huiusmodi moribus, prædicitque ei fore, ut nunquam dives sit futurus. *Ramires.* Vide ep. 38. lib. 3.

3. *Qui nec leno.*] Qui nec prostituere seruos, servasque ad quæstum potes, &c. *Commessa. or haberi.*] Gulo immodicus & popino.

4. *Nec pavidos, &c.*] Nec fungi officio præconum; qui fere scurræ.

6. *Arrigere ad vetulas.*] Quæ optima

summi Nunc via processus, &c. Juvenal. Satyr. 1. vers. 39. *Argentes* dixit, quod jam penè extincto naturæ calore algeant anus: ut suprà de Vestustina lib. 3. epigramm. xxi.

Regelare nec se pestilentia possit.

7. *Vendere nec vanos, &c.*] Principis benevolentia spem pretio vendere, quod faciunt aulici commendationis officia ementiti. vide Lamprid. in vita Heliogabali de Zotico & in vita Alex. Severi de Thurini Voconii supplicio. Tum etiam, res inanes, mendacia geras, logos, nugas tractate & narrare, est *fumos vendere.* & pro circa alij circum legunt,

8. *Flau-*

Plaudere nec Cano, plaudere nec Glaphyro.

Unde miser vives? homo fidus, certus amicus.

10 *Hoc nihil est. nunquam sic Philomelus eris.*

8. *Plaudere.*] Citharœdi enim quum placebant, plausu excipiebantur. *Cano, Glaphyro.*] Choraulæ, nec Citharœdo, qui tum in pretio, epigr. 4. lib. 3.

9. *Unde miser vives?*] His artibus honestis, quibus in urbe locus nullus, hic non vives: nisi casu vivere potes; ut dixit supra de Sexto: *Si bonus es, casu vivere Sexte potes. Homo fidus, &c.*] *Ex persona Fabiani.* dicentis, *Homo fidus*

sum, *certus amicus*, amabor ab omnibus.

10. *Hoc nihil est.*] *Poëta respondet. Nunquam, &c.*] Ex honestis artibus nunquam attinges census Glaph citharœdi. epigr. 4. lib. 3. Philomelus ergo posuit pro citharœdo ditissimo: de quo supra lib. 3. epigr. 31.

Plus habuit Didymus, plus Philomelus habet.

* In Malisianum. VI.

C*Redi virgine castior pudica,*
Et frontis teneræ cupis videri,

Cum sis improbior, Malisiane,

Quam qui compositos metro Tibulli,

5 *In Stellæ recitat domo libellos.*

* Malisianum, vel ut alii volunt Malilianum, qui simulabat pudicitiam & castitatem, quum improbus omnino esset, carpit, & comparat cum quodam Elegiarum recitatore improbissimo. *Ramires.*

2. *Teneræ, &c.*] Non perfrixtæ, sed qualis teneræ est ætatis, integræ, castæ, pudicæ.

4. *Quam qui compositos.*] Quam nescio quis recitator elegiarum, sunt qui hic perstringi putant Arginum Stellæ puerum. de quo epigr. 14. lib. 7. sed non verisimile. *Metro Tibulli.*] Elegia-

co. vel puro Jambico quo Tibullus Priapeja quædam scripsit.

5. *In Stellæ recitat, &c.*] Hoc intelligi volunt de Stellæ puero quodam formoso, qui domini versus recitare & assidue cantillare soleret. Sed ego existimo poetam, aliquem notæ improbitatis, hic perstringere. Recitari in alienis ædibus conductis vel commodatis solitum est. *Maculonus commodat ades.* Juvenal. Satyr. 7. Nec ædes alienas inuuebantur solum, verum & auditorium exstruebant & instruebant, conductis subfelliis. Juvenal. ibid. *Herald.*

* Ad Hyllum. VII.

C*Ur here quod dederas, hodie, puer Hylle, negasti?*
Durus tam subito, qui modo mitis eras?

Sed

* Accusat Hyllum puerum inconstantem, qui quod uno die dederat, sequenti negavit; causabatur annos barbaramque quæ emeritum jam facere de-

bebant eum. Hoc factum esse una nocte ridet Poëta. *Ramires.*

1. *Here.*] Hæc epigr. 44. lib. 1. vers. 1. *Quod dederas, &c.*] Tui copiam,

0 5

3. *Bar-*

Sed jam caussaris barbarnque, annosque, pilosque:

O nox quam longa es, quæ facis una senem!

5 *Quid nos derides? here qui puer, Hylle, fuisti,*

Dic nobis, hodie qua ratione vir es?

3. *Barbarnque, annosque, pilosque.*] *Quæ te emeritum reddiderint.*

5. *Puer, &c.*] *Patiendo.*

6. *Vires?*] *Faciendo, ut ep. 42. infra.*

* Ad Euphemum. VIII.

P*rima salutes atque altera continet hora;*
Exercet raucos tertia caussidicos.

In quintam varios extendit Roma labores:

Sexta quies lassis, septima finis erit.

5 *Sufficit in nonam nitidis octava palæstris;*

Imperat exstructos frangere nona toros.

Hora libellorum decima est, Eupheme, meorum;

Temperat ambrosias cum tua cura dapes;

Et

* Petit ab Euphemo exstructore mensæ Domitiani, ut sua carmina legi jubeat Imperatori, commodissimo tempore, id est, hora cœnæ, quum jam ceperit incallescere mero: quod ut faciat, præmittit horarum ante cœnam, totius diei distributionem. *Ramires.*

1. *Prima.*] *Prima* quæ illucescentem excipit diem artificialem; & secunda, qua portabatur molestum illud *A V F*, de quo in multis sup. epigrammatis dictum, & sæpius dicendum. De antiquorum horis vide Raderum in hoc epigramma. *Salutantes.*] Clientes salutantes patronos. *Juv. Sat. 1. vers. 127.* *Hora.*] Inæqualis, planetaria.

2. *Exercet, &c.*] Tertia aguntur causæ.

3. *Varios labores.*] Suas quisque occupationes.

4. *Sexta quies lassus, &c.*] Interjungunt qui lassus sunt sexta, opus resumpturi septimâ finiendum. Quietem ergo à labore usurpabant non omnes hora sexta; sed tantum lassus, qui velut interjungebant usque ad septimam; à septima in octavam hi lavabantur:

quamvis in hoc epigrammate nulla lotionis mentio. Ab octava in nonam palæstritæ se exercebant, quorum exercitationi aderant frequentes spectatores usque ad nonam, qua monebantur cœnatum ire. *Ramires.*

5. *Nitidis, &c.*] Exercitationibus & balneis. quorum, æstate, octavæ hyeme, nona erat hora. *Plinius lib. 3. cap. 1.*

6. *Exstructos, &c.*] Lectos sternere, & toros compositos disturbare iis insidendo, id est, cœnare. nona quidem, æstate: hyeme, decima. Alii, *excelsos.*

7. *Hora libellorum, &c.*] Saturis & mero jam incallescentibus lætitare inter pocula usitatum. petit itaque Poëta ab Euphemo mensæ Domitiani modiperatore vel exstructore, ut oportuno hoc tempore, sua carmina Imperatori offerat.

8. *Temperat.*] Veluti modiperator & structor infers, quando & quoties tibi visum. *Ambrosias, nectare, &c.*] Deum insinuat Domitianum, adulatorie, vinum illi & dapes Deorum attribuens.

10. *In-*

Et bonus æthereo laxatur nectare Cæsar,

IO *Ingentique tenet pocula parca manu.*

Tunc admitte jocos : gressu timet ire licenti

Ad matutinum nostra Thalia Jovem.

IO. *Ingentique, &c.*] Cæsarea, divi-
vina, & ἀνδρῶν τῶν parca, id est,
modica : & Domitianum palpat, quasi
parce biberet.

II. *Tunc admitte jocos.*] Hæc nota
est & tempus legendi jocosorum car-
minum. epigr. 19. lib. 10. vers. 19.

Gressu timet, &c.] Veretur jocosa mea
florida & conviviis apta Musa libere
aggredi divinum Imperatorem, rebus
seriis & gravibus occupatum matutino
tempore, & ante cœnam. Alii leg.
gressum metire licebit. alii licenser : alii
denique gressu metire licenti.

* In Fabullam. IX.

Sotæ filia Clinici, Fabulla,

Deserto sequeris Clitum marito,

Et donas, & amas, ἔχῃς ἀσώτως.

* Fabulla quædam Sotæ medici filia,
deserto marito, qui cum eam pater
conjunxerat, sequebatur Clitum quen-
dam mæchum, quem perditæ amabat,
& luxuriosè cum eo vivebat. Utiturque
joco in ambiguo, in adverbio ἀσώτως,
quod significat prodigialiter.

I. *Sotæ filia, &c.*] Pater tuus ex re
nactus est nomen Sotam, ut qui alios
ad salutem arte sua restituerit. vide

quam tu degeneres à patre, qui deserto
marito mæchum sequitur ἀσώτως ἔχῃς,
& salute tua neglecta te is perditum.
quid sit ἀσώτῳ docet Arist. 4. Ethic:
Nicomed. cap. 1. Itaque ἔχῃς ἀσώτως,
est, geris te non ut filia Sotæ: at prop-
riè, geris te ut prodiga & luxuriola.
Patrem autem Clinicum nominavit, id
est, medicum, ut supra dictum. lib. 1.
epigr. 31. *Ramires.*

* Ad Faustinum. X.

Dum novus est, neque adhuc rafa mihi fronte libellus,

Pagina dum tangi non bene sicca timet :

I puer, & caro perfer leve munus amico,

Qui meruit nugas primus habere meas.

5 *Curre, sed instructus ; comitetur Punica librum*

* Recens compositum opus Fausti-
no familiari suo mittit ; quod velut
inelaboratum, non stilo emendandum,
sed spongia delendum totum ait, si cor-
rigendum sit. *Rad.*

I. *Neque adhuc rafa.*] Nondum pu-
mice levigatus. lib. 1. epigrammate 67.
vers. 10.

4. *Nugas, &c.*] Carmina hæc mea
modeste.

5. *Curre, &c.*] Al. *Curre ; si d instru-
ctum comitetur pumice librum* Spongia :
ut vel probatus pumice poliat ; vel
damnatus spongia deleatur. *Punica.*]
Quoniam ex Africa præstantiores spon-
giæ mittebantur. Plin. lib. 9. cap. 45.

8. *Vna*

*Spongia : muneribus convenit illa meis.
Non possunt nostros multæ, Faustine, lituræ
Emendare jocos : una litura potest.*

8. *Una litura potest.*] Emendationi libri mei melius consules cuncta simul delendo, quam singula corrigendo. primas autem meditationes membranarum codicillis ac pugillaribus veteres inscribebant, quas correctas in chartas tran-

scribebant, vel improbatas spongia delebant. unde jocose Augustus respondit, tragoediam suam Ajacem in *spongiam incubuisse*. Sueton. cap. 85. Augustus *Σπόγγῳ, ἀκιστοῖν πλάζομαι* *γὰρ φιδῶ*.

In Ant. Saturninum. XI.

Dum nimium vano tumefactus nomine gaudes,
Et Saturninum te miser esse pudet :
Impia Parrhasia movisti bella sub ursâ,
Qualia qui Pharia conjugis arma tulit.
5 Exciderat ne adeo fatum tibi nominis hujus,
Obruit Actiaci quod gravis ira freti?
An tibi promisit Rhenus, quod non dedit illi

Nilus,

1. *Dum nimium vano, &c.*] L. Antonius Saturninus Domitiani sævitia & verborum injuriâ (ut scribit Aurelius Victor) accensus, bellum civile in Germania superiori cui præsidebat movit, captus postea fuit & interfectus. arguit ipsum Poëta ab utriusque nominis omine id molitum fuisse; utrumque vero mali ominis & lethale extitisse.

2. *Saturninum te miser, &c.*] Antonius esse vis, non Saturninus. orbis totius imperium affectas, pudet esse præsidem tantum Germaniæ; quasi dicat, Saturninum voluisse Antonium esse, Antonium noluisse Saturninum: cum tamen idem fuerit Antonius Saturninus. Saturninus autem Tribunus plebis tantum fuerat; Antonius autem Triumvir, totumque orbem cum Augusto & Lepido diviserat. De seditionibus Saturnini, vide Florum lib. 3. cap. 16. *Rad.*

3. *Parrhasia movisti, &c.*] In Ger-

mania quæ Septentrionem spectat, ubi Calisto Lycaonis filia à Parrhasia urbe Arcadiæ in ursæ majoris sidus versa fulget.

4. *Qui.*] Antonius triumvir. *Pharia, &c.*] Cleopatraz reginz Ægypti, cujus Pharos insula.

5. *Exciderat ne adeo, &c.*] An non meministi quam malo omine tibi foret imitandus Antonius, qui ad Actium Epiri promontorium ab Augusto navali prælio devictus cum Cleopatra fugit in Ægyptum, ubi se interfecit?

6. *Ira freti.*] Per Metonym. quia iratum ferebat Cæsarem.

7. *An tibi promisit, &c.*] An tu Germaniæ viribus fretus sperasti victoriam, quam ille non assecutus est Ægypti copiis nixus? *Rhenus.*] Mallem, inquit Raderus, pro Rheno posuisset Danubium, ad quem prælium est factum, ut Sueton. testatur: sed quia Rhenus est in Germania, flumen pro flumine posuit.

8. *Ar-*

*Nilus, & Arctois plus licuisset aquis?
Ille etiam nostris Antonius occidit armis;*

IO *Qui tibi collatus, perfide, Cæsar erat.*

8. *Arctois aquis.*] Fluminibus Germaniæ.

9. *Ille, &c.*] Emphatice. ille triumphator tibi præfidi collatus videri posset Imperator, victus tamen. de Gressio

moliente quiddam altius quam ipsum decuit, idque ἀλόγως ἀπρόλόγως ficto, vide ep. Pallada Anthol. l. 2. c. 48. Pro *Ille etiam*, Gruterus mallet, si liceat per membranaceos, *Ille tamen*.

In Thaidem. XII.

Nulli, *Thai, negas. sed si te non pudet istud,
Hoc saltem pudeat, Thai, negare nihil.*

2. *Negare nihil.*] Omni impudicitiz generi expon. ep. 81. & 72. lib. 12. & ep. 50. lib. 11.

* Ad Rufum de nuptiis Pudentis, & Claudiz Peregrinæ. XIII.

Claudia, *Rufe, meo nubit Peregrina Pudenti:
Maeste esto tedis ò Hymenæe tuis.
Tam bene rara suo miscentur cinnama nardo,
Massica Theseis tam bene vina favis.*

* Felix connubium precatur Pudenti & Claudiz. Scribend. *Peregrina*. est enim proprium istius mulieris nomen. Rurterf.

1. *Meo, &c.*] Amico. infra epigr. 29. & lib. 7. ep. 96. & lib. 6. ep. 58. &c.

2. *Maeste esto, &c.*] Auctus esto, novorum honorum nuptialium cumulo. Verbum ergo sacrorum est, καὶ δὲ φημι (μὲν) dictum, quasi magis auctum. Quoties enim tus aut vinum super victimam fundebatur, dicebant, *maestus est taurus vino vel thure*, hoc est, cumulata est hostia & magis aucta. Inde ad eos, qui virtute vel honoribus aucti sunt, transfertur. *Rad. Hymenæe tuis.*] Nuptiarum præses. Ἀπὸ τῆς ὁμοῦ καίης ἐστὶν ἐν στυοικίῃ ἀνῆς γυναικί. Vel à membranula illa, quæ Virginiibus in primo Veneris aditu rumpitur. Alii ad historiam de Hymenæo

quodam Argivo referunt, & ab ejus (quod virginibus Atticis à Pelasgis rapis præstiterat) subsidio, institutum ferunt hymnum, qui *Hymenæus* dicitur, qualis Romanis *Thalassio*. Farnab.

3. *Tam bene rara, &c.*] Quam suaviter misc. cin. nardo, &c. tam feliciter jungitur Claudia Pudenti.

4. *Massica Theseis, &c.*] Quam dulciter in mulso conficiendo miscetur Massicum seu Falernum melle Attico. Heraldus vult, non mulsum inde fieri; sed Falernum seu vinum fortius & asperius, melle tantum temperari: idque docet ex Virgil. 1v. Georg.

Dulcia mellapremes, nectantum dulcisa quantum;

*Et liquida & durum Bacchi domitura
• saporem.*

Theseis.] Atticis. Theseus autem Atheniensium rex,

Nec

5. *Nec*

- 5 *Nec melius teneris junguntur vitibus ulmi,
Nec plus lotos aquas, litora myrtus amat.
Candida perpetuo reside, Concordia, lecto,
Tamque pari semper sit Venus aequa jugo.
Diligat illa senem quondam : sed & ipsa marito,*
10 *Tunc quoque cum fuerit, non videatur anus.*

5. *Nec melius, &c.*] De ulmi & vitis amicitia, præter Poëtas qui passim vires ulmis maritant, Plin. lib. 16. cap. 18.

6. *Lotos aquas.*] Arbor, de quo Hom. Odyss. 9. & ibidem Eustath. ex Herodoto. Ut non immerito, socios Ulyssis, gustata loto, noluisse redire

in patriam scribat. Nata etiam inde parmia, *Lotum gustavit. Litora, &c.*] *Litora myrtelis gratissima.* idonea etiam ad connubia : nuptiis enim præest Venus, & myrtus sacra Veneri.

8. *Tamque, &c.*] *Siquæ volas apte nubere, nube pari.*

9. *Diligat, &c.*] Vide Ausonii ep. 18.

* Ad Silium. XIV.

- Sili Castalidum decus sororum,
Qui perjuria barbari furoris
Ingenti premis ore, perfidosque
Astus Hannibalis, levesque Pænos*
5 *Magnis cedere cogis Africanis :*
*Paullum seposita severitate,
Dum blanda vagus alea December*

Incer-

* Mittit sua carmina ad Silium Italicum, celeberrimum Punici secundi belli scriptorem; qui Consul Romæ in Asia proconsul fuit : petitque ab eo, laudato prius, ut deponat severitatem ad legendos lascivos libellos, suadere ad id Saturnaliorum dies. *Ramiresius.*

1. *Sili.*] Poëta de quo vide Plin. Jun. epist. 7. lib. 3. & nostrum epigr. 64. lib. 6. & epigr. 62. lib. 7. & 51. lib. 11. *Castalidum, &c.*] Musarum frequentantium fontem in radicibus Parnassi, in quem, Castalia virgo Apollinem fugiens, versa est.

2. *Qui perjuria, &c.*] Qui forti & sonoro epico carmine scribis bellum Punicum secundum. quod opus extat. Pœni autem semper foedifragi, crudelis

Hannibal.

4. *Astus.*] *Al. Fastus. Levesque Pænos.*] Incertæ fidei, unde in proverbium abiit, *Punica fides.*

5. *Cedere cogis.*] Graphice depingit eos coactos cedere. sic Horat. lib. 1. ult. sat. *Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona.* Id est, dum Memnona fingit jugulatum. *Africanis.*] Scipioni utrique. quorum alteri debellata, alteri deleta Carthagine, cognomen inditum Africani.

6. *Paullum seposita.*] Rogat, ut Saturnalibus legat sua carmina, deposito studio acriore. *Rad.*

7. *Vagus alea December.*] Propter licentiam ludorum, & libertatem in Saturnalibus. *Blandam* vocat, quod homines blandè allicitat.

8. *In-*

*Incertis sonat hinc & hinc fritillis,
Et ludit Popa nequiore talo,*

10 *Nostris otia commoda Camænis.*

*Nec torva lege fronte, sed remissa
Lascivis madidos jocis libellos.*

*Sic forsân tener ausus est Catullus
Magno mittere passerem Maroni.*

8. *Incertis, &c.*] Pyrgis seu turruculis ligneis corneisve intus gradatim asperis, è quibus excutiebant aleas, ne fraus fieret fortunæ aleas componendo, *by cogging the dice.* ideo additum epitheton *Incertis.* epigr. 15. lib. 14.

9. *Popa.*] Ita Scriverius è codd. restituit, cui velificatur MS. Bodleianus. *pompa* à librario perperam scripto pro *Popa.* cum vulgo habeatur *rosa*: aleatorum, credo, circumstantium corona. *Nequiore talo.*] Mera manu jacto, absque fritillo. vel *nequiore*, quod talis lusum est pro foeminis. vide Junii animadvers. lib. 2. cap. 4. vel quia talorum ratio ad libidinis pruriginem aliquid faciat, ut docet idem Junius lib. 4. Animadvers. cap. 13.

10. *Otia.*] Saturnalia sc. quibus legas meas nugas.

11. *Torva fronte.*] Censorio supercilio, tristi fronte.

12. *Madidos.*] Tinctos salibus. *Idcirco libellos.*] Meis carminibus jocosus.

13. *Sic forsân tener, &c.*] Virgilio non potuit. quem multo ætate, præcesserat. verum hoc fingit Martialis, tum ut se Catullo, tum ut Virgilio Silium conferret, qui Maronem diligenter imitatus est, & natalem ejus aramque religiosissime coluit. epigr. 51. lib. 11. Plin. lib. 3. epist. 7. lege itaque *ausus & Catullus*, hac mente; Sic forte etiam Catullus, si vixisset coævus Virgilio, ut tibi ego, ausus fuisset mittere suos hendecasyllab. &c. *Tenerum* appellat propter molliissimos versus. Notissimus est Catulli passer: de quo jam supra dictum, lib. 1. epigr. 8.

Ad Cæcilianum. XV.

Mille tibi nummos hesternâ nocte roganti,
In sex aut septem, Cæciliane, dies.

Non habeo, dixi: sed tu causatus amici

Adventum, lancem paucaque vasa rogas.

5 *Stultus es? an stultum me credis, amice? negavi*

Mille tibi nummos: millia quinque dabo?

* In

1. *Noctē roganti.*] Al. *Luce.* Stolidum irridet Cæcilianum, quinque millia petentem, cui mille sint negati. Miratur Gruterus quare hic nocte substituerint alii, quum alterum habitet in MSS. omnibus.

3. *Non habeo, &c.*] Negavi me ha-

bere, non quod non haberem, sed ne tibi creditos perderem. quod si tu vel tam stupidus fueris vel esse te simulaveris ut hoc non sentias: ego tamen non ita stultus qui tibi credam vasa 5000. H. S. pendentia, cui negavi 1000. H. S.

* Cri-

* In Gallum. XVI.

Privignum non esse tuæ te, Galle, novercæ
 Rumor erat, conjux dum fuit illa patris.
 Non tamen hoc poterat vivo genitore probari.
 Jam nusquam pater est, Galle; noverca domi est.
 5 Magnus ab infernis revocetur Tullius umbris,
 Et te defendat Regulus ipse licet:
 Non potes absolvi: nam quæ non desinit esse
 Post patrem; nusquam, Galle, noverca fuit.

* Criminationem continet hoc epigramma in Gallum quendam, quod rem cum noverca vivo patre habuisset, & eandem mortuo patre retineret: desumit conjecturam ab eo, quod contra consuetudinem omnium privignorum, novercam domi retineret. *Ramires.*

1. *Privignum, &c.*] Suspicio & rumor erat tibi, patre vivo, plus officii seu commercii fuisse cum noverca, quam quod privignum deceret.

3. *Non tamen, &c.*] Vide ep. 75. l. 1.

4. *Nusquam, &c.*] Mortuus est. ultra morem tamen novercam domi tuz retines.

6. *Te defendat, &c.*] Per adulationem Ciceroni æquiparat in causis dicendis Regulum. de quo sæpe supra.

7. *Nam quæ, &c.*] Rara privignis cum novercis concordia. cum itaque elato patre novercam feras, certe prior illi eras quam privignus.

Ad Paullum. XVII.

Facere in Lyciscam, Paulte, me jubes versus,
 Quibus illa lectis rubeat, & sit irata.
 O Paulte, malus es: irrumare vis solus.

3. *Malus es, &c.*] Malo animo & dolo facis hoc, ut me rivali excluso, solus fruaris Lycisca.

* De puero stillicidio jugulato. XVIII.

Qua vicina pluit Vipsanis porta columnis,
 Et madet assiduo lubricus imbre lapis,

* Describit miserandum pueri casum, qui decidente stiria jugulatus est.

1. *Pluit porta.*] Capena. ep. 47. l. 3. vers. 1. *Vipsanis.*] De Vipsana porticu, centum columnis suspensa, dictum est ad epigr. 19 lib. 3. Etiam ejus porticus meminit Plutarch. in Galba.

Ἐ δὲ ἡ λυγρὴ πύλη αἰὲν ἐν τῇ κα-
 λεμένη πασιδὲ βαψανία ἐρεβν-
 δόοντι. Porticus hæc à M. Vipsanio
 Agrippa constructa. ep. 109. lib. 1.
 vers. 2. & ep. 14. lib. 2. vers. 9.

2. *Lubricus lapis.*] Lapis stratus, pavimentum, arca.

3. *Tem-*

*In jugulum pueri, qui roscida templa subibat,
Decidit hiberno pręgravis unda gelu:*

5 *Cumque peregisset miseri crudelia fata,
Tabuit in calido vulnere mucro tener.*

Quid non sæva sibi voluit Fortuna licere?

Aut ubi mors non est, si jugulatis aquę?

3. *Templa subibat.*] Al. *Teſta.*

2. *Pręgravis unda gelu.*] *Stirix* *Perrhipraſis.*

5. *Cumque, &c.*] Cumque occidiſſet miſerum puerum.

6. *Tabuit in calido vulnere mucro tener.*] Soluta eſt calore vulneris *Stirix*

cujus acies non ſecus atque ferri, puerum jugularat.

8. *Si jugulatis aquę.*] Si quę natura molles ſunt aquę, etiam jugulent. *Antholog. lib. 1. cap. eis duas epigrammas* & 3. *Antholog. Flacci de Thrace pueri, epigr. habes huic geminum.*

De endromide. XIX.

H*anc tibi Sequanicę pinguem textricis alumnā,
Quę Lacedæmonium barbara nomen habet;
Sordida, ſed gelido non aſpernanda Decembri
Dona, peregrinā mittimus endromida.*

5 *Seu lentum ceroma teris, tepidumve trigona,*

Sive

Mittit ad amicum endromidem, quam deſcribit à nomine, loco, & eſſeſtis, id eſt, uſu. Et de ea lib. 14. epigramm. 126.

1. *Hanc tibi, &c.*] Veſtem hanc craſſam, hirsutam & villoſam, textam à ſœmina *Sequanica*, *Burgundica*. *Textricis.*] Lanificio apud veteres, faminarum fuiſſe, notiſſimum eſt. *Alumnā* vocat eam veſtem, eleganti metaphora; quod quemadmodum alumina à nutriticibus alerentur & educerentur; ſic & pannus à textrice augebatur & educeretur. *Ram.*

2. *Quę Lacedæmonium, &c.*] A Gręcis nomen ejus fluxit una cum uſu, qui, calefactis curſu, palæſtra, ſphæra, erat, ne refrigeſcerent; quamvis à *Gallis* (qui tum Romanis *barbari*) copioſe Romam mittantur hæ veſtes.

3. *Sordida.*] Inelegans, uncta, craſſa, ſinguis.

4. *Peregrinā, &c.*] Gallicā, ut

modo 2. *Endromida.*] Ex *cō* & *δρόμη* videtur deducta, ratione modo dicta in verſ. 2. quod eo genere veſtis, *cō δρόμη*, id eſt, in curſu & palæſtra uterentur.

5. *Sculentum, &c.*] Seu luſtam & palæſtram exerceas. vide epigr. 57. l. 3. verſ. 4. Incipit narrare endromidis utilitates: prima, ut poſt luſtam ea tegi poſſit, ne aëris frigiditate poſt ſudorem lædatur. Tum ut poſt pilæ ludum idem poſſit præſtare. *Ceroma* ergo eſt unguentum ex oleo, cera & pulvere. *Lentum.*] Molle aut viſcoſum. *Teris.*] Luſtando atteris affricium corpori. *Rad. Tepidumve.*] Quod ludentes eo in calorem ſolvat. vel quod ipſa pila frequenti agitatione tepeſcat, caventibus qui ludabant ne manu excideret. & ſic pila ludantium & ſudantium manu tepeſcata. epigr. 84. lib. 12. an forte quod hæc ludabant in ſphæriſterio calido: ut vitrea illa in thermis? *Pilæ*

P

capud

*Sive harpasta manu pulverulenta rapis:
Plumea seu laxi partiris pondera follis:*

Sive levem cursu vincere quæris Atham.

Ne madidos intret penetrabile frigus in artus,

10 *Neve gravis subita te premat Iris aqua:*

Ridebis ventos hoc munere tectus & imbres:

Nec sic in Tyria sindone tutus eris.

apud Græcos & Romanos quatuor genera. 1. *Trigonalis*, parva, quam tres lufores figura trigonem exprimente distincti sibi invicem reddebant. 2. *Harpastum*, parva item pila è corio facta, quam solo repercussam, *at the rebound*, raptam revocabant, unde nomen ab ἀρπάζω.

3. *Follis*, magna pila, ex aluta confecta, si major, brachiis; si minor, pugnis impelli solita. 4. *Paganica*, qua in pagis ludebatur. epigr. 31. lib. 7. & epigr. 45. lib. 14. de pilarum lusu videndus Mercurialis in arte gymnastica, & Faber l. I. c. 6. Agonostic.

6. *Pulverulenta*.] Dum ad terram decidit & saltu affurgit. modo 1. *Rapis*.] Hoc ad nomen harpasti, & legem ludi, ut modo 2.

7. *Plumea seu laxi*.] Levia. vento enim distendebatur follis. *Laxi*.] Magni, lati. Paganica quidem pluma farciebatur. de folle non constat. *Partiris*, &c.] Advertis & metiris motum

& cursum follis plumei & levissimi, ita ut scias quantum spatii missus follis decursurus sit. Acuta antithesis, *pondera plumea*, id est, levissima: ponunturque *pondera* pro motibus ipsius follis, id nosti probe ubi follis cadat.

8. *Atham*.] Puerum levem & cursu velocem. vide Plin. lib. 7. cap. 20. & Alex. Neap. lib. 2. cap. 21. nomen fictum à Poëta, Atta enim est qui terram leviter attingit. Festus.

9. *Ne madidos*.] En usum Endromidis, defendit frigora & pluvias à corpore.

10. *Iris aqua*.] Pluvia, cujus Iris nuncia.

11. *Ridebis ventos*, &c.] Ut supra epigr. 3. vers. 5.

12. *Tyria*.] E Tyro, vel purpura Tyria tineta. ut epigr. 16. lib. 2. vers. 3. *Sindone*, &c.] Amictu ex subtilissimo linteo. טרין. *Tutus*.] Alii legunt *cultus*, minus bene.

De Cærellia & Gellia. XX.

Dicit se vetulam, cum sit Cærellia puppa.

Puppam se dicit Gellia, cum sit anus.

Ferre nec hanc possis, possis, Coline, nec illam:

Altera ridicula est, altera putidula.

De

1. *Cærellia*.] Duo in duabus sceminis contraria vitia reprehendit: alterum Cærelliæ, quæ cum esset puppa, id est, adolescentula & tenera, se vetulam dicebat: alterum Gelliæ, quæ cum reapse esset anus, se vocabat puppam, & teneram fingeat gestu & voce. *Ramiresius*. *Puppa*.] Puella.

Pupus, pupulus & pupillus, puerilia & blanda appellationis nomina. *Ramiresius*.

4. *Altera ridicula est*.] Gellia, quæ anicula capularis, vocem & gestus emittit puellæ. *Altera putidula*.] Cærellia, quæ puella, gravitatem affectans anilem, se fastidio exponit.

Cujus-

● De Seliō. XXI.

NUllōs esse Deos, inane cælum
 Affirmat Seliū, probatque; quod se
 Factum, dum negat hoc, videt beatum.

Cujusdam Seliū taxat impietatem, qui cum Diagora negabat ullos esse Deos; & magis impiam adducebat impij sententij rationem, quod dum negaret Deos, se divitem factum esse videret.

1. *Inane cælum.*] Diis vacuum, vel, rem inanem.

2. *Probatque; quod se Factum.*] Quod feliciter sibi *affia* res cedere videat. vidē Senec. lib. *Quare bonis viris mala accidunt*, &c. & Ciceron. 3. de Nat. Deor. de Harpalo, & Dionysio.

3. *Beatum.*] Divitem.

De Cleopatra. XXII.

Primos passa toros, & adhuc placanda marito,
 Merserat in nitidos se Cleopatra lacus;
 Dum fugit amplexus: sed prodidit unda latentem,
 Lucebat totis cum tegetetur aquis.

5 *Condita sic puro numerantur lilia vitro:*

Sic prohibet teneras gemma latere rosas.

Insilui, mersusque vadis luctantia carpsi

Basia: perspicuae plus vetuistis aquae.

Ad

Describit luctam quandam Venerem, quam habuit cum Cleopatra uxore in balneis post primos congressus.

1. *Primos passa toros, &c.*] Devirginata, & subirata mihi marito seu corruptori, fugit in aquas. Et adhuc placanda.] Sic enim natura comparatum est, ut quae nuper mulieres factae sunt, pudicitiae causa subiratas se ostendant corruptoribus, quamvis maritis, à quibus mutuis blanditiis placari solent. *Ramiresf.*

5. *Numerantur lilia, &c.*] Translucent adeo ut numerari possint: flores autem per dies aliquot in vitris volutatis causa servabantur.

6. *Gemma, &c.*] Vitram pellucidum

referens crystallum gemmasve; epigramm. 68. lib. 8. & lib. 14. epigr. 110. Et pro teneras Scriv. leg. *tenuis*.

7. *Luctantia, &c.*] Ab illa reluctante, quod subirata: vel quod facilis *avertia* negaret. Quae poscente magis gaudeat eripi. Horat. ode 12. lib. 2.

8. *Perspicuae plus, &c.*] Ne plene me illi concederem, progressus ad cetera quis nescit: perspicuitas vel humiditas aquarum fuit impedimento. *Plus vetuistis.*] Scilicet, ne ultimam amoris lineam pertingerem, neve oscula quinta parte Veneris neccitatis imbuta carperem. *Ti plus*, in re amorum, idem est Martiati, quod Ovidio, *cantare*.

Oscula qui sumpsit, si non & cetera sumpsit, &c.

Ad Thalam, de Brutiano. XXIII.

Dum tu lenta nimis, diuque quæris,
 Quis primus tibi, quisve sit secundus;
 Grajum quisve epigramma comparabit:
 Palmam Callimachus, Thalia, de se
 5 Facundo dedit ipse Brutiano.

Qui si Cecropio satur lepore,
 Romanæ sale luserit Minervæ:
 Illi me facias, precor, secundum.

Leuſtricum Brutianum optimum & integerrimum virum, testimonio Plinii Junioris lib. 6. epigr. 22. laudat, ut Poëtam elegiacum & Epigrammaticum Græcum: præfertque eum nobilissimo Poëtæ Callimacho. & optat, ut, si Epigrammata Latina scribat, secundus ipse ab eo numeretur.

1. *Tu lenta, &c.*] O Thalia, supra epigramm. 8. vers. 12. *Quæris.*] Deliberas.

3. *Grajum.*] Alii leg. *Gratum.*

4. *Palmam Callimachus, &c.*] Callimachus nobilis Poëta Græcus, etiam in Græcis primas cedit Leuſtrico Brutiano nobili Romano, de quo Plin. Iu. lib. 6. epigr. 22.

6. *Qui si Cecropio, &c.*] Quod si Brut. se à Græcis ad Latina epigr. contulerit, facile primum eum agnoscam inter Latinos, sed ut illi secundus sim, tu ô Thalia mihi fave & adspira.

De Lycori, ad Fabianum. XXIV.

Omnes, quas habuit, Fabiane, Lycoris amicas
 Extulit; uxori fiat amica meæ.

1. *Amicas.*] Amulas. *Ἀμύλας, ἑταίρειας.*

2. *Extulit.*] Adrogum fato defunctas, vel veneno extinctas, ut sola frue-

retur amatoribus. *Uxori fiat amica meæ.*] Ut & mea moriatur, surculum volo ex hac arbore inquit Diogenes.

De litoribus Altini & Aquileia. XXV.

Amula Bajanis Altini litora villis,
 Et Phaëtontei conscia sylva rogi;

Altini vicinum situm laudat, comparatione Bajarum, à fontibus, sylvis, lacubus; seseque extremum vitæ actum ibi transacturum dicit, si tamen sui juris futurus sit. *Rad.*

1. *Altini, &c.*] Oppidi illius Vene-

tiz litus, non cedens amoenitate Bajis.

2. *Et Phaëtontei rogi.*] Et lucus Pado vicinus, ubi in populos electra sentes, ob fratrem aurigam fulmine combustum, fingunt Phaëtontis sorores Heliades. Plin. lib. 3. cap. 16.

3. *Quæ-*

Quæque Antenoreo Dryadum pulcherrima Fauno

Nupsit ad Euganeos sola puella lacus :

5 *Et tu Ledaë felix Aquileja Timavo,*

Hic ubi septenas Cyllarus hausit aquas ;

• *Vos eritis nostræ portus , requiesque senectæ ,*

Si juris fuerint otia nostra sui.

3. *Quæque Antenoreo, &c.]* Et nemora atque saltus (hoc enim innuit, citatis Dryade sylvarum & Fauno agrorum præsidibus) in quibus Antenor Troja profugus, fertur condidisse Patavium. Virgil. *Æneid.* i.

4. *Ad Euganeos sola.]* Pulcherrima seu unica nympha ad lacus Venetos seu Tarvisanos qui 23. numerabantur. *Sola*, hic est proprium nomen lacus ad radices collium Euganeorum, quem hodie indigenæ vocant, *la Solana*, ut vult Laur. Pignorius, epist. Symbol. xiv.

5. *Ledaë felix.]* Castor & Pollux Ledaë filii cum Argonautis Timavum prætervehere. Plin. lib. 3. cap. 18. *Aquileia.]* Urbs primaria Carnorum

infra Forum Julii. Sed vide Cluverii Italiam, lib. i. cap. 20. *Timavo.]* Fonte uberrimo, quem maris fontem appellant, quod tantus sit, ut lacus aut fluvius videri possit.

6. *Septenas.]* Quod septem ostiis influat Timavus in mare. Virgil. novem, i. *Æneid.* *fontem superare Timavi Prodeper ora novem, &c.* *Cyllarus, &c.]* Equus Castoris, epigr. 21. lib. 8.

7. *Vos eritis, &c.]* Sit mea sedes nam senectæ, &c. Horat. ode 6. lib. 2. mortuus est tamen Martialis in Hispania.

8. *Si juris fuerint, &c.]* Si quando juris mei factus, me in libertatem & quietem asseruero.

Ad Posthumum. XXVI.

Quod te mane domi toto non vidimus anno,
Vis dicam, quantum, Posthume, perdididerim?

Tricenos, puto, bis ; vicanos ter, puto, nummos.

Ignoscas ; togulam, Posthume, pluris emo.

1. *Quod te mane, &c.]* Quod tibi toto anno non præstiterim clientis togati salutantisque officium ; consului magis togæ meæ, quam iacturam feci

tux sportulæ raræ : namque assiduus officii attrivissem togam, & accepissem à te tantum 120. H. S. quo pretio non emitur toga, epigr. 103. lib. 9.

Ad Cæsar. August. Domitianum. XXVII.

Sæpe meos laudare soles, *Auguste, libellos.*
Invidus, ecce, negat : non minus ergo soles.

Quid !

Urbane petit ab Imperatore munera, quod laudatus sæpe ab ipso sit & donatus muneribus non contemnendis ; cum tamen & laus, & munera lacesserent invidorum maledicentiam ;

rogat Cæsarem, ut muneribus sibi dandis, augeat invidorum dolorem. *Ramir.*

1. *Auguste.]* Cæsar. Domitian.

2. *Non minus ergo soles.]* Al. Num minus ergo soles ?

P 3 . 3. Non

Quid! quod honorato non sola voce dedisti,

Non alius poterat quæ dare dona mihi.

5 *Ecce iterum nigros corrodit lividus unguis.*

Da, Cæsar, tanto tu magis, ut doleat.

3. *Non sola voce, &c.*] Sed & numeribus juris trium liberorum, epig. 91. & 92. & lib. 2. & dignitate Tribunitia & equestri, epigrammate 94. libro 3. vers. 6.

5. *Corrodit, &c.*] Invidia & animi

anxietate: Solliciti enim animi signum, unguium corrosio.

6. *Da, Cæsar, &c.*] Urbana & artificiosa mendicatio; ut non tam petere, cum maxime petit, videatur, quam ulcisci invidum.

Ad Chloen. XXVIII.

D*onasti tenero Chloë Luperco*
Hispanas, Tyriasque, coccinasque,

Et lotam tepido togam Galeso,

Indos sardonychas, Scythas smaragdos,

5 *Et centum dominos novæ monetæ,*

Et quidquid petit usque & usque donas.

Væ glabraria, væ tibi misella:

Nudam te statuet tuus Lupercus.

Insectatur Chloen quandam, quæ Luperco amico profuse donabat sua; & enumerat multa & varia dona: monetæque futurum ut nuda remaneat. *Ramires.*

2. *Hispanas, &c.*] Lacernas scilicet è lana Batica, murice Tyrio & cocco tinctas.

3. *Lotam, &c.*] Epig. 43. lib. 2. vers. 2.

4. *Indos Sardonychas, &c.*] Indicos sardon. & Scythicos smaragdos.

5. *Dominos, &c.*] Aureos nummos, effigie domini Domitiani signatos. *Al. Numeros & nummos.*

7. *Glabraria, &c.*] Quæ te degla-

bras, spolias & expilas.

8. *Nudam, &c.*] Cave ne tuus hic amator Lupercus te reddat Lupercam, id est, nudam. *Lupercus.*] Erant autem Luperci sacerdotes Romulo & Remo destinati, qui Februantes discurrebant nudi per urbem, obviarum foeminarum manus hoëdinis pellibus verberantes, quæ hoc ictu fecundas se fieri credebant. Quum ergo hic adolescens Lupercus vocaretur, & Luperci sacerdotes nudi incederent, nudam relictum iri à suo Luperco ei minatur. Vide Juven. Sat. 2. vers. 141. & quæ ibid. adnotavimus.

Ad Pudentem. XXIX.

O*bsat, care Pudens, nostris sua turba libellis:*

Leſto-

Multitudinem suorum librorum excusat, fateturque pulchriora quæ rara, idque multis probat exemplis: rogatque Pudentem, ut quemcunque li-

brum legerit ex suis, unicam putet, quo pluris ab eo fiat, tanquam rarum. *Ram.*

1. *Obsat, &c.*] Libelli fortasse mei nimis multi, nocent gratiæ ipsorum, lectori

Lectoremque frequens lassat, & implet opus.

Rara juvant. primis sic major gratia pomis:

Hibernæ pretium sic meruere rosæ.

5 *Sic spoliatricem commendat fastus amicam,*

Fanua nec juvenem semper aperta tenet.

Sæpius in libro memoratur Persius uno,

Quam levis in tota Marsus Amazonide.

Tu quoque de nostris releges quicumque libellis,

10 *Esse puta solum: sic tibi plurius erit.*

lectori fastidium parientes propter numerum. *Turba.*] Multitudo.

2. *Frequens opus.*] Frequentia Epigrammata.

3. *Rara.*] Quæ rara, cara. *Primis pomis.*] Ut primi fructus dulciores & chariores, ita gratiores, lib. 10. epig. 93. *Vt rosa delectat, metitur quæ pollice primo.*

4. *Hibernæ.*] De hybernis rosis missæ ex Ægypto ad Domitianum, existat elegans Epigr. 80. lib. 6. & quo modo qui eas afferebant, invenerint summam copiam Romæ, quas quidem in pretio habebant, quod alieno tempore provenirent, essentque rariores quam in Vere. *Ramir.* Lib. 10. ep. 93. l. 6. ep. 80.

5. *Sic spoliatricem, &c.*] A raritate & caritate. *Fastus amicam.*] Superbum fastidium meretricis magnum poscentis pretium & amatorem rarius admittentis, facit ut majori in pretio sit &

gratior. Ovid. *Amorum* lib. 1. eleg. 8. & de *artelib.* 3. Sunt qui legant *Fanum*, male. *Fastus* enim hic est illa meretricum ars, quæ fastidire fingunt amatores suos, quo acrius incendunt.

7. *Sæpius in libro, &c.*] Gratiore est, parvus liber Sætyrarum Persii, quam ingens volumen Marci, quo bellum Her- culis scripsit contra Amazonas, quod *Amazonide* inscripsit.

8. *Marsus Amazonide.*] Credo ego alium hunc fuisse Marcum ab illo Epigrammatographo, cujus meminit epist. 1. & 7. lib. 28. & epigr. 98. & lib. 8. epigr. 56.

9. *Quicumque.*] Antehac legebant *quacunq̃ue*, minus bene. Sæpius est: Quicumque librum de meis in manus sumptis, puta solum esse & velut unicum, illum lege & sic absque fastidio evolves & acumen capies, & me magni facies. *Rad.*

Ad Piscatorem. XXX.

B*Ajano procul à lacu monemus
Piscator fuge, ne nocens recedas.
Sacris piscibus hæ natantur undæ,*

Celebrat Bajanos pisces Domitiano sacros: & monet piscatorem, ut procul ab eo lacu recedat; terretque eum sista narratiuncula cujusdam Afri, qui dum hamo in eo lacu ausus esset piscari, repente captus oculis fuit. *Ramir.*

2. *Nocens sacris, &c.*] Impius, sa-

crilegus, namque hic sacri sunt pisces, Domitiano Deo dedicati, quos neque piscatori fas hamato ambire munere, neque coco in jus vocare. sed alibi item sacri habebantur quidam pisces. *Oppian.* & *Ath.* lib. 7. *Ælia.* lib. 12. *Animal.* cap. 2. *Var.* de re *Rustica.*

Qui

- Qui norunt Dominum, manumque lambunt*
 5 *Illam, qua nihil est in orbe majus.*
Quid, quod nomen habent, & ad magistri
Vocem quisque sui venit citatus.
Hoc quondam Libys impius profundo,
Dum prædam calamo tremente ducit,
 10 *Raptis luminibus repente cæcus*
Captum non potuit videre piscem:
Et nunc sacrilegos perosus hamos,
Bajanos sedet ad lacus rogator.
At tu, dum potes, innocens recede?
 15 *Factis simplicibus cibus in undas,*
Et pisces venerare dedicatos.

4. *Dominum.*] Domitianum.

5. *Illam, qua nihil, &c.*] Domitiani. Utrum autem verum hoc sit, fides sit penes Poëtam. Videt lib. 10. epigramm. 30. & Ælianum.

6. *Ad magistri.*] Simile refert Ælianus lib. 8, Animal. cap. 4.

7. *Vocem quisque, &c.*] Non habere meatus & foramina auditus, audire tamen scribunt Aristot. lib. 4. Animal. & Plin. lib. 10. cap. 70.

8. *Hoc quondam, &c.*] Afer quispian ausus hic piscari, repente exsa-

crilego piscatore factus est cæcus mendicus. miraculum hoc olet Poëtam. *Impius.*] Al. *improbus.*

9. *Dum prædam calamo, &c.*] De hoc genere dicendi, vide quæ diximus lib. 1. epigr. 56.

13. *Rogator.*] Προξενος, mendicus.

15. *Simplicibus, &c.*] Non hamatis, non medicatis.

16. *Dedicatos.*] Ut vers. 3. supra. *Dedicatos*, id est, consecratos Domitiano. In aliis legitur *delicatos*, quod & placet Grutero.

Ad Hippodamum. XXXI.

- Q**uod cupis in nostris dicique legique libellis,
 Et nonnullus honos creditur esse tibi:
 Ne valeam, si non res est gratissima nobis,
 Et volo te chartis inseruisse meis.
 5 *Sed tu nomen habes averso fonte sororum*

1. *Quod cupis, &c.*] Respondet Hippodamo, qui petierat à Martiale, ut nomen suum scriptis illustraret, quod id sibi honori arbitaretur. *Remig.*

3. *Ne valeam.*] De his formulis, Ne

valeam, & Dispeream, dictum supra lib. 1. epigr. 40. & epigramm. 5. lib. 2. vers. 1.

5. *Averso fonte sororum.*] Quod aversantur Mulsæ, neque facile in versum admittant propter contumaces ejus syllabas.

Impo-

Impositum, mater quod tibi dura dedit.

Quod nec Melpomene, quod nec Polyhymnia possit,

Nec pia cum Phæbo dicere Calliope.

Ergo aliquod gratum Musis tibi nomen adopta.

10 *Non semper belle dicitur Hippodamus.*

labas. Vel potius ut Musambertius vult hoc nomen Musis ingratum esse; quod pugnis ac bello convenientius nomen Hippodami, quam Apollini & Musis; siue Musis non semper gratum id acceptumque nomen, sed tunc fortè quum arma canunt. Ergo nec Martiali qui totus in nugis & jocis & Veneris prælio, vix aut ne vix quidem gratum illud nomen. Et pro *averso fonte*, Scriberius leg. *aversa fronte*. Tum *impositum* dicit; alter enim parentum nomen infanti imponebat. Quandoque honoris gratia alicui ex amicis nomi-

nis imponendi dignatio concedebatur. *Herald.*

7. *Quod nec Polyhymnia, &c.*] Elegia-
co versu dicere vix est, cui præest Mel-
pomene; nec Lyrico, qui est Polyhym-
nia: nec Heroico vel Dithyrambico,
quo pia Calliope Deorum & Heroum
laudes canit. Musambertius contendit
non tam propter syllabas contumaces,
quam significationem abhorre-
re nomen Damassippi à mollioribus Musis,
quibus cum equorum domitore nihil.

9. *Gratum, &c.*] Mitius & versui
aptius. *Adopta.*] Assume pro tuo.

De ape electro inclusa. XXXII.

E*T latet, & lucet Phaëtonide condita gutta,
Ut videatur apes nectare clausa suo.*

Dignum tantorum pretium tulit illa laborum:

Credibile est ipsam sic voluisse mori.

1. *Latet, &c.*] Inclusa est. *Phaë-
tonide, &c.*] Electro quod nascitur ex
lachrymis sororum Phaëtonis, vide
supra epigr. 25. vers. 2.

2. *Nectare.*] Melle, ejus colorem
refert flavum electrum.

3. *Dignum tantorum, &c.*] Ob stre-
nuos in mellificiis labores merita est
nobile hoc sepulchrum.

4. *Credibile est, &c.*] Epigram-
mate 59. infra, & epigrammate 15.
lib. 6.

Ad Sosibianum. XXXIII.

P*Lena laboratis habeas cum scrinia libris,
Emittis quare, Sosibiane, nihil?*

Edent heredes, inquis, mea carmina. quando?

Tempus

Irridet Sosibianum, qui subinde
jactabat se habere in scriniis multos li-
bros elaboratos, & nihil interim in
lucem dabat: dicebat enim heredes

suos, libros ejus edituros: poeta affir-
mans, jam tempus esse ut legantur,
quasi mortem ei imprecatur. *Ramire-
sus.*

P 3

4. Tem-

Tempus erat jam te, Sossibiane, legi.

4. *Tempus erat, &c.*] Quorsum tibi postuma laus quam non es sensurus? quin vivus laudis tuae dulcedine frueretur. Sed & ab ambiguo imprecatur Sossibiano mortem presentem.

Morere (inquit) extemplo, ut possis legi. Vel ut Heraldus vult, Tempus erat decessisse te & ossa tua esse lecta: nam ossilegium profectò videtur alludere.

Ad Attalum. XXXIV.

Sordida cum tibi sit: verum tamen, Attale, dixit,
Quisquis te niveam dixit habere togam.

1. *Sordida cum tibi sit, &c.*] Sordidam Attali togam, jure posse niveam appellari dicit, quia defloccata, frigus intromittebat.

2. *Niveam dixit, &c.*] Non colore nitentem, sed calore destitutam & fri-

gus intromittentem. ambiguitatem vis, habuisti epigr. 34. lib. 3. poruit de Horatii lacernis supra epigr. 2. sed vereor ne frigide nimis pro acumine Martialis. Immo, defloccatam, detritam, cujus nuda fila albeant, ut epigr. 50. L7.

De pugna damarum. XXXV.

Frontibus adversis molles concurrere damas
Vidimus, & fati sorte jacere pari.
Spectavere canes prædam: stupuitque superbus
Venator, cultro nil superesse suo.

5 Unde leves animi tanto caluere furore?

Sic pugnant tauri, sic cecidere viri.

Ad

1. *Frontibus adversis.*] Qui mos cornutarum ferarum. *Molles concurrere damas.*] Domitianus in theatro exhibuit etiam damas inter se præliantes. hic miratur poeta veluti Domitiani numine factum, ut imbelles alias & fugaces animantes, in mortem, ut tauri, vel gladiatores, concurrerent. *Raderus. Molles, Imbelles, infra epigramma 74.*

2. *Et fati sorte, &c.*] Et concurrentem utrumque concidisse.

3. *Spectavere canes, &c.*] Ociosi spectatores solitæ prædæ. quia canes non

sæviunt in morientes animantes: & venatore opus non erat, qui agigaret, aut ferro conficeret damas.

4. *Cultro nil, &c.*] Neutrum superesse in quem exerceret cultrum suum venatorium.

5. *Unde leves, &c.*] Conclusio ab admiratione, & comparatione majorum. *Leves animi.*] Timidi. *Tanto, &c.*] Domitiani scilicet numine impulsu. adulatorie.

6. *Tauri.*] In arena commissi. *Sic cecidere viri.*] Sic corruunt sæpe mutuis vulneribus gladiatores.

Ad Olum. XXXVI.

C*Ana est barba tibi : nigra est coma : tingere barbam
Non potes, hæc causa est : sed potes, Ole, comam.*

1. *Tingere barbam.*] An quod minus commodetegi posset artificium hoc in barba quam coma ? an quia morbo Charini laboraret, epigr. 78. lib. 1. & hinc statim dilueretur fucus ? quod verisimilius.

Ad Afrum. XXXVII.

C*Entum Coranus, & ducenta Mancinus,
Trecenta debet Titius, hoc bis Albinus,
Decies Sabinus, alterumque Serranus :
Ex insulis, fundisque tricies soldum,
5 Ex pecore redeunt ter ducena Parmensi,
Totis diebus, Afer, hoc mihi narras :
Et teneo melius ista, quam meum nomen.
Numeres oportet aliquid, ut pati possim :
Quotidianam refice nauseam nummis.
10 Audire gratis, Afer, ista non possum.*

Ad

Afrum quendam vanum divitiarum ostentatorem increpat Poëta, ut infra Mancinum epigr. 61. Hic Afer nomina multa & amplissima numerabat, pensiones insularum & fundorum, &c. se verò gratis id audire quotidie non posse affirmat, nisi ea nauseam, aliqua pecunia reficiatur. *Rami- resius.*

1. *Coranus, &c.*] *Coranus*, Alii leg. *Coracinus* : *Mancinus*, *Titius*, *Albinus*, *Sabinus*, *Serranus*, sunt nomina debitorum.

2. *Hoc bis.*] Sexcenta M. H. S.

3. *Alterum.*] Bis decies.

4. *Insulis, &c.*] Domus in civitate quæ solæ stant, non aliis contiguæ,

insulas appellabant, & sub Imperatoribus quasvis ædes locatitias. *Tricies soldum.*] *Tricies* centena M. HS. integre, plenè. ut *plenum vicies*, ep. 100. lib. 1.

5. *Parmensi.*] *Pecus* & *lana* *Parmæ* multum laudabantur.

6. *Totis diebus, &c.*] Inanis divitiarum ostentator meusque obtundis recitatione tuorum quos nominas debitorum, pensionum, & reddituum, inquit, *Centum Coran. &c.*

8. *Numeros oportet, &c.*] Nolo mihi numeres debitores hos tuos & redditus, sed mihi numerata pretium molestiæ & patientiæ in audiendis vanis tuis ostentationibus.

1. *Galla*

Ad Gallam. XXXVIII.

Galla nega : satiatur amor, nisi gaudia torquent:
Sed noli nimium, Galla, negare diu.

1. *Galla nega, &c.*] Monet Gallam ut aliquamdiu neget, nescilicet satiatur amor; non tamen perneget, quod esset torquere nimis. Ejusdem argumenti est epigramma 58. lib. 1. & infra, 82. *Galla*. Lena Ovidiana; *Sape nega noctem, &c.* Mox recipe, ut nul-

lum patiendi colligat usum, &c. eleg. 8. lib. Amor. 1. & ipse Poëta 3. de arte. *Dulcia non ferimus: succo renovamus amaro, &c.* vide & epigramma 82. infra, & 58. lib. 1. & Ausonii epigramma 38. & Anthol. lib. 7. epigr. *Κρυψηλίσσεις*, &c.

Ad Charinum. XXXIX.

Argenti genus omne comparasti,
Et solus veteres Myronis artes,
Solut Praxitelis manus, Scopæque,
Solut Phidiaci toreuma cæli,
5 Solus Mentoreos habes labores.
Nec desunt tibi vera Grantiana,

Nec

Charini os verberat hoc epigrammate: & enumerat varia calati argenti genera, quæ possideri à Charino dicit, & interea miratur, non esse argentum purum. videl. lib. 1. epigr. 78. *Ramires*.
1. *Argenti, &c.*] Facti scil. id est, vasorum argenti.

2. *Et solus, &c.*] Gloriaris te habere vel diligenter & anxie tibi comparasti vasa archetypa calata & elaborata ab his nobilibus artificibus, Myrone, Prax. &c. de quibus Plinius lib. 34. cap. 8. *Myronis*.] Præclari illi artifices, operibus suis nomen insculpebant suum. Senec. lib. 1. de Tranquill. vitæ, cap. 1. *Placet minifter incultus & rudis vernula, argentum grave rustici patris, sine ullo opere & nomine artificis.* Herald.

4. *Phidiaci, &c.*] Phidiacum calum appellat, quia toreuticen ille primus aperuit ac demonstravit. Ars toreutice est, quæ toreumata, id est, vasa calata ex argento facit. Hic proprie *toreuma* de argento calato sigillis excu-

ptis & expressis: tum pro quovis poculo vel scypho etiam usurpari solet. *Salmas*. Lib. 3. epigr. 35. *Cæli*.] Stili sculptorii.

5. *Mentoreos labores*.] Mentor nobilis toreuta. *Labores*. Proprie enim de calatura labor. Sic Martialis lib. 8. epigr. 51. *Quis labor in phiala?* Hinc *laboriosi calatores* vulgo dicti.

8. *Vera*.] Non adulterina. P. Pithœus cap. 16. lib. 1. *Adversar. legit Bera.* Alii habent *Vasa Grantiana*.] Alii legunt *Gratiانا*, ex Plin. lib. 33. cap. 11. Legendum: *Nec desunt tibi vera Gentiana*. Perperam hodie *Glaniana* scriptum est in multis editionibus tanquam de taberna Glanii. nemo tamen hodie, quæ illa sint *Gentiana*, intelligit. *Gentiana*, pocula sunt quæ in castris Gentianis fiebant. *castra* verò *Gentiana* in septima regione ponuntur à P. Victore. *Vicus* vero *Gentianus* dicitur Sexto Rufo. quæ igitur in illo vico Gentiano fiebant, *Gentiana* dicta. *Salmas*.

7. Cal-

*Nec quæ Callaico linuntur auro,
Nec mensis anaglypta de paternis.*

*Argentum tamen inter omne, miror,
10 Quare non habeas, Charine, purum.*

7. *Callaico, &c.*] Hispanico deaurantur metallo. ut epigramma 95. libro 14.

8. *Anaglypta.*] Vasa in asperitatem excisa, aspera signis extuberantibus. *De paternis.*] Laudantur quippe ab antiquitate ipsa.

10. *Purum.*] Hic epigrammatis acumen & scopus. *purum* enim argentum dicebatur *non calatum*: sed ab ambiguo, exprobrat Charino (epigr. 78. lib. 1.) oris impuritatem, à quo vasa hæc omnia conspurcabantur, & ut ita dicam impurabantur.

Ad Posthumum. XL.

Atria Pisonum stabant cum stemmate toto,
Et docti Senecæ ter numeranda domus;
Prætulimus tantis solum te, Posthume, regnis:
Pauper eras, & eques, sed mihi consul eras.
5 Tecum ter denas numeravi, Posthume, brumas:
Communis nobis lectus & unus erat.
Jam donare potes, jam perdere, plenus bonorum,
Largus opum: expecto, Posthume, quid facias.

Nil

1. *Atria.*] Ingrati animi crimen objicit Postumo, quem quum triginta annos pauperem coluisset, relictis aliis divitibus patronis; dives jam & potens factus, nihil poetæ largiebatur. Expostulat itaque cum Fortuna, quæ Postumum impostorem beaverat. *Ramires.* Vide epigr. 90. lib. 2. vers. 5. *Pisonum.*] Clarissimæ familiz Rom. *Stabant cum.*] Florebat illa domus patebatque mihi ad amicitiam & patrocinium. *Stemmate.*] Ceris & imaginibus nobilitato.

2. *Ter numeranda domus.*] Propter Senecam patrem Rhetorem, filium ejus Philosophum, atque Lucanum nepotem. *vel.* propter 3. filios Rhetoris, Annzum, Gallionem seu Novatum, & Melam. alii dici volunt, quasi *valde numeranda*, quam vim apud Græcos habet *τρίς*.

3. *Tantis regnis.*] Patrocinii, & patronis illis ditioribus & nobilioribus. *Regnis* ergo pro regibus. *Reges* enim appellabant amicos magnos, quos colebant.

4. *Pauper, &c.*] Pauperem te & non patritium, ut Pisones; sed equitem, anteposui te & nobilioribus ac ditioribus; neque tamen secus colui atque consulem aut consularem. *Rad. Et eques.*] Scriv. legi vult. *sed eques. Sed mihi consul eras.*] Te perinde ac consul seu consularis esses, colui.

6. *Lectus, &c.*] Discubitorius. Triclinaris, ut Scriv. vult, non cubicularis. *Communis* ergo & *unus*, ad summam amicitiz significationem pertinet.

7. *Perdere, &c.*] Diminuere tibi & erogare in amicum veterem. *Vel*, jam me donando potes servare, vel non subveniundo perdere.

9. Re.

Nil facis : & serum est alium mihi quærere regem.
 10 *Hoc fortuna placet ? Posthumus imposuit.*

9. *Regem.*] Patronum.

10. *Hoc fortuna placet, &c.*] Itane ô Fortuna ? an in hoc ditasti Posthumum ? certe & me & te, credo, fefellit, ac veluti proles Postuma rupto

testamento fratribus imminuit rem. Quasi innuat Fortunam eo fine divitias dedisse Postumo, ut liberalis in amicos esset : is autem illas adeptus, avarus factus fuerat : & sic nos decepit. *Ram.*

In malè recitantem. XL I.

Quid recitaturus circumdas vellera collo ?
Conveniunt nostris auribus illa magis.

1. *Quid recitaturus, &c.*] Focalibus è fasciis laneis muniebant fauces recitaturi adversus ravim. quæ auditoribus magis convenire joculari Poëta ad aures obstruendas, ne male recitantem vel

pessimos versus audiant. allusum videtur ad id Xenocratis ; *Pueris adversum turpia dicta potius munienda aures follibus, quam athletis adversum istius adversariorum.* Laetius 4. vide ep. 142. l. 14.

Ad Flaccum. XL II.

Si quis forte mihi posset præstare roganti :
Audi, quem puerum, Flacce, rogare velim.

Niliacis primum puer is nascatur in oris :

Nequitias tellus scit dare nulla magis.

5 *Sit nive candidior : namque in Mareotide fuscâ*
Pulchrior est, quanto rarior iste color.

Lumina sideribus certent, mollesque flagellent

Colla comæ : tortas non amo, Flacce, comas.

Frons brevis, atque modus breviter sit naribus uncis :

Pæsta.

Laudat Flacci puerum Amazonicum artificiosè : describit enim quem puerum optaret, & post longam descriptionem talem fuisse Amazonicum affirmat. *Ramires.*

1. *Roganti.*] Pretio prostitutum. epigr. 7. & 9. lib. 9. Alii leg. *locanti*, utraque lectio probari potest. Commodato enim petere, per verbum rogandi exprimitur. Sequenti etiam versule leg. *locare.*

3. *Niliacis primum, &c.*] In Egypto. Mareotis autem lacus est Egypti.

4. *Nequitias tellus, &c.*] Lasciviam

& improbitatem Veneream Juvenal. Sat. 15. vers. 45. vide epigr. 62. l. 3. vers. 4.

5. *Namque, &c.*] Namque inter Ægyptios, qui omnes fere fuscî sunt, majori in pretio est, quo quis sit candidior.

7. *Flagellent.*] Dimissæ & diffusæ fluant per colla, non crobyllis ; annulis aut cirris calamistrata.

9. *Frons brevis, &c.*] Frons tenuis veteribus in laude. Sic Horat. lib. 1. Carm. Ode 33. ad Tibullum :

Insignem tenui fronte Lycorida Cyri torret amor.

Modus breviter, &c.] Sit modus naribus

- 10 *Pæstantis rubeant æmula labra rosis.*
Sæpeque nolentem cogat, nolisque volentem:
Liberior domino sæpe sit ille suo.
Et timeat pueros, excludat sæpe puellas.
Vir reliquis, uni sit puer ille mihi.
- 15 *Jam scio, nec fallis: nam me quoque judice verum est:*
Talis erat, dices, noster Amazonicus.

bus breviter, id est modice uncis. Sic Petronius loquitur: *naves paululum inflexæ.* & Sidonius Epist. 2. lib. 1. de Theodorico rege: *navis, inquit, venustissime incurvus.*

10. *Pæstantis rubeant, &c.*] In Pæsto Lucania oppido bis in anno prove-niebant rosæ.

11. *Sæpeque nolentem, &c.*] Grata petulantia & protervitate. Ut sæpe excitentur & quasi cogantur nolentes; sæpeque volentes, quo magis incen-

dantur, ad tempus frustrentur: ut videre est. lib. 5. epigr. 47. & 84. & supra 38. Alii vero ex Palat. & vet. edd. legunt: *sæpe & nolentem.* Recte.

13. *Et timeat, &c.*] Zelotypiâ testetur amorem.

14. *Vir reliquis, &c.*] Aliis negat, mihi soli det.

15. *Jam scio, &c.*] Respondet voto suo Poëta ex persona Flacci, cujus puerum Amazonicum talem fuisse dicit.

In Coracinum. XLIII.

- N**on dixi, Coracine, te cinædum:
 Non sum tam temerarius, nec audax,
 Nec mendacia qui loquar libenter.
 Si dixi, Coracine, te cinædum,
 5 Iratam mihi Ponticæ lagenam,
 Iratum calicem mihi Metili.
 Furo per Syrios tibi tumores,
 Furo per Bercynthios furores.

Est faceta quædam in Coracinum illusio expressa per suspensionem, quæ definit in paradoxon. Negat enim quod minus est probrum, & fatetur quod est majus. *Ramires.*

2. *Temerarius.*] Vides distingui temerarium ab audaci. distinxerunt & alii. T. Livius lib. 25. *Martius ad consiliū prima specie temerarium magis quam audax, animum adjecit, ut ultra castra hostium oppugnaret.*

5. *Iratam mihi.*] Supple precor, habeam aut experiar. Imprecationis for-

mula. *Ponticæ.*] Veneficæ. epigr. 34. lib. 2. vers. 4. *Lagenam, calicem mihi.*] Vas quo miscetur venenum. epigr. 69. infra vers. 4. & lib. 12. epigr. 93.

6. *Metili.*] Venefici. Vel etiam putidi, cui foetebat anima.

7. *Syrios tumores, Bercynthios, &c.*] Cl. I. Seldenus cap. 3. Syntagm. 2. de Diis Syris. Beroaldus annot. cap. 25. intelligit tumores & vibices à cultris & flagris quibus sacerdotes Cybeles (quam Deam Syriam esse volunt) se fauciabant. Ego autem censeo magis dici tumo-

Quod

Quod dixi tamen, hoc leve, & pusillum est:
 10 *Quod notum est, quod & ipse non negabis:*
Dixi te, Coracine, cunnilingum.

tumores illos, ulcera & morbos quibus credebatur irata Isis inflare pejerantes, ex mente Persii, Sat. I. vers. 187. ut & Furores quibus incitati Bercynthiz matris Cybeles sacerdotes, cultis sibi lacertos, pectus, & humeros secant.

9. *Quod dixi, &c.*] AL. *Quid dixi tamen? hoc leve, &c.*

11. *Dixite, &c.*] Negabat levius, fatetur Sarcastice quod gravius est. sic Junius Bassus, referente Quintiliano lib. 6. cap. 4. non dixi (inquit) te calceos veteres vendere; sed emere solere dixi.

De Vesuvio monte. XLIV.

H*ic est pampineis viridis modo Vesuvius umbris:*
Presserat hic madidos nobilis uva lacus.

Hæc juga, quam Nyse colles, plus Bacchus amavit:
Hoc nuper Satyri monte dedere choros.

5 *Hæc Veneris sedes, Lacedæmone gratior illi:*
Hic locus Herculeo nomine clarus erat.

Cuncta jacent flammis, & tristi mersa favilla:
Nec Superi vellent hoc licuisse sibi.

1. *Vesuvius umbris.*] Vesuvii, vel Vesvii montis (quem alii *Vesebium* vel *Vesbium* vocant) incendium deplorat. Est notissimus mons in Campania felici. Hoc incendio extinctus fuit Naturalis hist. autor Plinius, cujus casum describit Plinius junior lib. 6. epist. 16. ad Tacit. Vesuvius, mons Campaniæ vini optimi fertilissimus. Sic Florus: *Hic amidi vitibus montes Gaurus, Falerinus, Massicus, & pulcherrimus omnium Vesuvius Ætna imitator.*

2. *Lacus.*] Qui excipiunt vina prælo expressa. epigr. 27. lib. 7. vers. 7. Torcularia, verò, quibus uvæ pressæ fundunt nectar.

3. *Nyse colles, &c.*] Indiæ montis, Bacchi natalibus & itineribus clari. Unde & invenit nomen Dionysii, à Jove & Nyse derivatum.

4. *Satyri.*] Bacchi comites.

5. *Hæc Veneris sedes.*] In Vesuvio monte duo erant fana, Veneris & Herculis. Lacedæmones enim, ut tradit Pausanias, Venerem coluerunt.

7. *Cuncta jacent, &c.*] De hujus montis incendio, quo periit Plinius Nat. historiz autor, vide Plin. Jun. epist. 16. lib. 6.

8. *Nec superi, &c.*] Et ipsos Deos poenituit hujus incendii. Hyperbolicè.

Votum Parthenii ad Phœbum, pro Burro. XLV.

H*æc tibi pro nato plena dat letus acerâ,*
Phæbe, Palatinus munera Parthenius.

Burri quinquennis, Parthenii filii natalem celebrat.

1. *Hæc tibi pro, &c.*] Hoc tibi tus

large & liberali manu adolet pro salute filii sui Parthenius, qui in Palatio servit Imperatori Domit. à cubiculo.

Suct.

*Ut qui prima novo signat quinquennia lustro,
Impleat innumeras Burrus Olympiadas.*

5 *Fac rata vota patris : sic te tua diligit arbor,
Gaudeat & certa virginitate soror.*

*Perpetuo sic flore mices : sic denique non sint
Tam longæ Bromio, quam tibi, Phæbe, comæ.*

Suet. Domit. cap. 16. & 17. vid. lib. 5. epigr. 6. Est vero *acerra*, thurarium vas, *ἀκέραις* Græce, sed hic pro voto sacrificio sumitur. *Palatinus* dicitur, quia in palatio serviebat Cæsari, & à cubiculo esset Domit.

3. *Vt qui prima, &c.* Ut Burrus filius suus quinquennis & novum auspicatus lustrum, multa vivat lustra. usurpatur autem Olympias pro spacio quinque annorum, ut lustrum, quamvis quarto expleto anno, quinto ineunte, Olympici ludi fierent; unde Græcis annorum ratio.

5. *Sic te, &c.* Sic te tua Daphnis, Penei filia, in laurum versa, diligit;

quamque etsi perditè amares, te semper averfata fuit. *Arbor.*] Sic MS. noster: *arbor.* Scriv. *Vxor*, vulg. Daphne quam amabas.

6. *Certa virginitate soror.*] Intaminata, intentata. *Vel*, quam colere statuit. Perpetuam enim virginitatem servasse Dianam, & castitatis laudem meruisse, omnium scriptorum testimonio comprobatur.

7. *Flore mices.*] Flore juventæ, vel *ἰσλαφ*.

8. *Bromio, &c.*] Baccho, qui intonsus fingitur, atque idem cum Sole. vide quæ ad Senec. Hip. vers. 151. & Oed. 405. Farnabius commentus est.

De Sabello. XLVI.

*S*aturnalia divitem Sabellum

Fecerunt. merito tumet Sabellus :

*Nec quemquam putat esse, prædicatque
Inter caussidicos beatiorum.*

5 *Hos fastus, animosque dat Sabello
Farris semodius, fabæque fressæ,
Et turis, piperisque tres selibræ,*

Et

Sabelli Caussidici inopes ridet opes : simulque Caussidicorum plerumque miseram sortem in persona Sabelli Caussidici ostendit. *Rad.*

1. *Saturnalia, &c.*] In Saturnaliis mittebantur amicis Xenia seu munera. deridet Sabellum rabulam, qui ex vilibus muneribus in tantum superbierit.

2. *Tumet.*] Ob munera & xenia, quæ jactat.

6. *Farris semodius.*] Far, xeni etiam

loco mittebatur. *Semodius* pars dimidia modii. Modius lib. xxvi. & uncias 8. capiebat. *Fressæ.*] Fractæ, pellicula nudatæ. à *σπένδο*, quod est frango.

7. *Selibræ.*] A tribus sc. missæ & eo muneris vilitatem irridet: nam si ab uno missum id munus fuisset, sesquilibram dixisset. *Selibræ* ergo est semilibra. Sed ramen & sumi potest, pro missæ ab uno : ut *τρία ἡμισόλια*. Theophrast. charact. *τρεῖς δανόλια*, & hist. 2. *τρία ἡμισόλια*.

Q

8. Lx

- Et Lucanica ventre cum Falisco,*
Et nigri Syra defruti lagena,
 10 *Et ficus Libyca gelata testa,*
Cum bulbis, cochleisque, caseoque.
Piceno quoque venit à cliente
Parcæ cistula non capax olivæ,
Et crasso figuli polita cælo
 15 *Septenaria synthesis Sagunti,*
Hispanæ luteum rotæ toreuma,
Et lato variata mappa clavo.
Saturnalia fructuosiora
Annis non habuit decem Sabellus.

De

8. *Lucanica ventre, &c.*] Farcim-niggenus, Isicia item dicta, quod milites à Lucanis didicerunt: ut à Faliscis ventrem porcinum condire. epigramm. 35. lib. 13. & Athenæus, lib. 9. cap. 5.

9. *Syra.*] Vitrea, nam vitrum in Syriâ inventum. *Defruti lagena.*] Musti ad dimidias decocti.

10. *Ficus Libyca, &c.*] Ficus scilicet hybernæ, ut de Mœsianis Plinius lib. 15. cap. 18. quæ testâ figlinâ condebantur. epigr. 88. infra. & epigr. 52. lib. 7. Sunt qui intelligunt ficus roscido humore, quem pressâ exudant, gelatas, deinde confipatas densatasque in testâ. Etsi huc non faciat, videtis tamen Jo. Barclaii Argenidem lib. 5. de artificiosa ratione gelandi glacieque incrustandi poma in Africa.

11. *Bulbis, &c.*] Quæ luxuriosis in deliciis. Athenæus lib. 2. cap. 22. Diosc. cap. 9. lib. 2. Notandumque Bulbos & cochleas sæpe conjungi. Petronius: *Mox cibus validioribus passus, id est, bulbis, cochlearumque sine iure cervicibus, hausit parcus merum.* Vide & Plin. lib. 1. epist. 15.

12. *Piceno venit, &c.*] Extenuat munus: Cistellam enim tam angustam fuisse iocundus dicit, ut vix pauca-

rum olivarum capax fuerit. De olivis ex agro Piceno, vide quæ lib. 13. Poëta dixerit:

Hæc quæ Picenis venit subducta trape-tis,

Inchoat atque eadem finit olivæ dapes.

14. *Et crasso cælo.*] *Cælum* autem & *toreuma* transfert per Ironiam à nobilioribus vasis & operibus. epigr. 39. supra vers. 4. Pro *cælo*, Palat. legit *cæno*. quod & Gruterus approbat. *Saguntina* enim vasa lutea appellat semper poëta per contemptum, ut lib. 8. epigramm. 6. Et *toreuma luteum* irrisoriè vocat; quum id nomen cæ-latis auri argentique vasis tribuatur. Et *synthesis* septem constans poculis, *a nest of seven cups*. fictilibus ex argillâ Saguntina rudi, Hispani figuli torno factis. Alii, pro septem vasis paribus fictilibus: Sic *synthesis* calicum & cæcaborum, sunt septem calices & totidem cacabi. Vide Turneb. lib. 23. cap. 19.

17. *Lato variata, &c.*] Mappæ item in Saturnalibus mitti solite. lib. 5. epigr. 18. vers. 2. atque hæc ad limbum purpureis vel aureis clavis variabantur.

18. *Saturnalia fructuosiora.*] An non ex his muneribus tantis, iusta Sabello factus causa? *Scoptico.*

I. Ex-

De Phaëthonte. XLVII.

ENcaustus Phaëthon tabulâ depictus in hac est.
Quid tibi vis, dipyron qui Phaëthonta facis?

1. *Encaustus Phaëthon, &c.*] Pictus & inustus encaustus. Encaustice ars est pingendi, sculpendique in cera vel ebo- re, stylo ignito: ab *ἐγκαύω* Plin. l. 35. cap. 11. Quum itaque picto Phaëthon- tis fulmine flagrantis effigiem expresse- rit in cerâ, ab ignito cœlo ceu stylo li- quefactâ, per jocum dicit Poëta Phaë- thonta fieri *διπυρον*, bis ignitum & ustum.

In Papilum. XLVIII.

Percidi gaudes: percisus, Papile, ploras.
Cur, quæ vis fieri, Papile, facta doles?
Pœnitet obscænæ pruriginis? an magis illud
Fles: quod percidi, Papile, desieris?

1. *Percidi, &c.*] Vide epigr. 72. l. 2. 2. *Cur, &c.*] Si enim pœniteat fa- ti, cur ultra pateris? immo à deside- rio lachrymæ tuæ.

Ad Flaccum. XLIX.

Nescis, crede mihi, quid sint epigrammata, Flacce;
Qui tantum lusus illa, jocosque putas.
Ille magis ludit qui scribit prandia sævi
Tereos: aut cœnam, crude Thyesta, tuam:
5 Aut puero liquidas aptantem Dædalon alas,
Pascentem Siculas aut Polyphemon oves.
A nostris procul est omnis vesica libellis:

Musa

Flaccus existimabat epigrammata meras esse nugas, & jocos; tragœdias verò & epopœias poematis gravitatem sibi vindicare. Ostendit id quod est, tra- gœdiæ & epopœiæ materiam è fabu- lis fictis & somniis poëtarum esse de- sumptam: Epigrammatum verò mate- riam ex hominum moribus: illa dele- ctationem & vanam admirationem continere; hæc autem correctionem & emendationem vitiorum. *Ramires.*

3. *Qui scribit, &c.*] Qui tragica aut epica scribit, argumenti fabulosi,

de Tereo, & Thyeste liberos suos eden- tibus, de Dædali fuga, atque Poly- phemi immānitate. Vide Ovid. lib. 6. & 8. *Metamorph.* & lib. 3. epigram- mate 45.

4. *Crude.*] Gr. *ἀπεί.* Ovid. *Non tibi Theromodon, crudusve rogabitur Atreus,* id est, crudelis.

5. *Puero.*] Icaro. *Liquidas, &c.*] Cera aptatas & à sole liquefactas.

7. *Vesica libellis.*] Argumentum co- thurnatum & verba ventosa, turgida, ampullosa, nugæ bullatæ.

Q 2

8. *Syr-*

Musa nec infano syrmate nostra tumet.

Illā tamen laudant omnes, mirantur, adorant,

10 *Confiteor : laudant illa, sed ista legunt.*

8. *Syrmate, &c.*] Stylo tragico. est enim Syrma ea vestis pars quæ oblonga solum verrit, qualem in tragœdiis induti reges & heroes trahebant per theatra.

9. *Illā tamen.*] Facit quasi loquentem Flaccum & obijcientem, cele-

brari maxime tragicos & epicōs, & esse in summa Romanorum Græcorumque existimatione. *Laudant.*] Tanquam jucunda, sublimia & grandia.

10. *Ista legunt.*] Hæc epigr. quæ brevīa, acuta, & in usum vitæ falsa, epigr. 3. lib. 8. vers. 22.

In Thaidem. L.

Quid me, Thai, senem subinde dicis?
Nemo est, Thai, senex ad irrumandum.

2. *Nemo est, &c.*] Namque hic non tanta vi opus est, & ad hoc genus libidinis pronior est senectus, ut de Tibe-

rio Suet. cap. 44. & Juven. Satyr. 10. vers. 208. & ipsam Thaidem arguit magis gaudere vitio fell.

Ad Cæcilianum. LI.

Cum tibi non essent sex millia, Cæciliane,
Ingenti late vectus es hexaphoro.
Postquam bis decies tribuit Dea cæca, sinumque
Ruperunt nummi : factus es, ecce, pedes.
5 *Quid tibi pro meritis, & tantis laudibus optem?*
Di reddant sellam, Cæciliane, tibi.

In

Cæcilianus ditior factus, sordidius vixit : vehebatur enim hexaphoro, quum vix sex millia possideret ; proventus ad vicies, pedes incedebat. Optat, ut Di ei hexaphorum reddant *εἰσπρωγῶς*, hoc est, ut ad pristinam tenuitatem revertatur. *Ramires.*

1. *Cum tibi, &c.*] Vide epigr. 100. & 104. libro 1. quæ ejusdem cum hoc sunt argumenti. *Millia.*] Sester-tium.

2. *Late.*] Pro latè, aliilaxè. Hexa-

phoro.] Epigramm. 81. lib. 2. *Hexaphoron.* Vehiculum, quod portabatur a sex servis. Juvenal. *Sexta cervice feratur.*

3. *Bis decies, &c.*] Vicies centena M. HS. *Dea cæca, &c.*] Fortuna, quæ, ac si cæca esset, inique distribuit munera.

5. *Quid tibi, &c.*] Sic epigramm. dicta 104. lib. 1.

6. *Sellam.*] Id est, Hexaphorum seu priorem statum.

In

In Hedylum. LII.

Gestari junctis nisi desinis, Hedyle, capris:
Qui modo ficus eras, jam caprificus eris.

In ficiofum Hedylum, qui junctis capris gestari solebat; qui quum propter morbum, *ficus* meritò appellaretur; nunc ob gestationem caprarum, *caprificus* poterit appellari. *Ramiresius*.

1. *Gestari junctis, &c.*] De gestationibus vide epigr. 13. lib. 1. vers. 8. *Capris.*] Forte capris ad essedum junctis, ut epigr. 105. lib. 1. de pardis, cervis, &c. & de Heliogabalo canibus junctis vecto, refert Lampridius. sunt tamen qui has capras fuisse meretrices

autument. Brodus sumit, pro hircosis servis.

2. *Ficus, &c.*] Ficosus, fici morbo laborans. *Caprificus eris.*] Sæpe jocum petit Poëta ab hujusmodi compositione & (ut dicam) à divisis ad conjunctâ. ut illud de *ἄγρῳ*-nautis. epigr. 66. l. 3. hic autem vocum aptâ juncturâ, non eadem sensus argutia. nisi forte ominetur illum hinc futurum valde ficosum ex compositione intensiva *τῷ* capri, ut Græcis in usu *βῆ* & *ἰστρο*. vel qui modo fertilis eras, mox eris sterilis.

Ad Cosmum. LIII.

Hunc, quem sæpe vides inter penetralia nostræ
Pallados, & templi limina, Cosme, novi,
Cum baculo, peraque senem: cui cana, putrisque
Stat coma, & in pectus sordida barba cadit:

Cerea

Epigramma est, in fictum quemdam philosophum Cynicum, qui solo corporis cultu & maledicentia, Cynicum se profitebatur: quum omni prorsus Cynica institutione & doctrina esset destitutus. Hinc negat eum Cynicum esse, sed canem. *Ramiresius*.

1. *Inter.*] In porticibus templi. Nam Cynicorum hominum *ἀνέσταν* & *ἀοίκων* habitationes in templis sæpius. Et Hieronymus de Diogene: *Habitavit autem in portarum vestibulis & porticibus civitatum.* Hæc enim receptacula erant miserorum. *Herald.* Tum pro nostra, alii leg. vestra. Sed cum Musamberti lege, inter penetralia Vestra; *Pallados & templi, &c.* Nam quomodo Cynicus ille inter penetrabile & limen: sive quis inter penetrabile templi & limen locus, habitatori Cynico? *Penetralia nostra.*] Templum Minervæ Fla-

vianæ à Domitiano nuper conditum. lib. ix. ep. 2.

3. *Baculo, peraque, &c.*] Quæ Cynicorum tota supellex. Hæc insignia, & veluti *ἡνωρίσματα* istorum philosophorum. *Auson.* epigr. 111.

Pera, polenta, tribon, baculus, scyphus, arcta supellex

Ista sunt Cynici. —

Et sic Cynici baculo suo, Hercules clavam imitabantur. *Pera*, est facculi viatorii genus, à collo ad lumbos pendens, quo obsonia feruntur. epigr. 81. lib. 14.

4. *Stat coma, &c.*] Horret. *Vel*, est putris *μῶραν μεσοσθένος*. *Coma* etiam putris nota infimarum sordium, quæ hominibus illis placuere *ἡυμῶσαν ὄσπον*. unde & colorem nigriorem affectarunt. *Herald.* Vel ut *Ramiresius* exponit: *Stat*, id est plena est coma canis & putredine.

Q 3

5. *Cerea*

5 *Cerea quem nudi tegit uxor abolla grabati,*

Cui dat latratos obvia turba cibos:

Esse putas Cynicum, deceptus imagine falsa.

Non est hic Cynicus, Cosme: quid ergo? canis.

5. *Cerea quem.*] Lib. I. epigr. 93. vers. 4. *Nudi regit uxor.*] Grabati alias investis. reliqui scilicet nudi & sine stragula, ubi Cynicus sumpsisset pallium suum. Heraldus legit *nudum*, & ineptire eos dicit, qui *nudi* legunt. *Abolla grabati.*] Pallium quod illi uxoris loco est, quo cum cubabat. sic lib. 14. epigr. 119. vers. 4. Atqui *grabatus* ipse miserorum lectus erat; quare & Cynicorum ac ceterorum philosophorum, qui luxui bellum indixerant, aut indixisse videri volebant. Id ipsum est, quod Seneca, *cubile humi positum* appellat. *Χαμδολω* Græci dixerunt. Herald.

6. *Cui dat latratos.*] Qui latrando emendicat stipem. Cum enim Cynici *canes* vocentur; canum autem sit latrare: recte dixit, latratos cibos latrando extortos. *Rad.* Sunt qui hic legant:

Cuique datis latrat obvia turba cibis.
Non rectè.

8. *Non est hic Cynicus, &c.*] Non proficitur disciplinam Cynicam, sed mere in canem degeneravit. ep. 93. l. 11. *κύων γάρ ἐστι καὶ δόγμᾳ* κληθείας. Ulpianus apud Athenzum. lib. 3. cap. 7. & cap. 18. vide & Luciani *βίον πρῶτον*. & *Ἀπολογία*. 16. κεφ. 6. ubi *πρωτόκυνον* dicitur Cynicus. & Arriani *Επιχθῆτος*. *ἔστι κύων* (μῦθ).

Ad Colinum. LIV.

O *Cui Tarpejas licuit contingere quercus,*
Et meritas prima cingere fronde comas:

Si sapiis, utaris totis, Coline, diebus,

Extremumque tibi semper adesse putes.

5 *Lanificas nulli tres exorare puellas*

Contigit: observant, quem statuere, diem.

Epicurea & *Διγίσις*, ad vivendum, potandum, genioque indulgendum.

1. *O cui, &c.*] Coline, qui in certamine quinquennali, adeptus es coronam quernam, vive. *Tarpeias.*] Capitolinas. *Quercus.*] Coronam quernam in quinquennali certamine triplici, musico, equestri, gymnico, instituto à Domitiano in honorem Jovis Capitolini. supra epigr. 1. vers. 8. sed & querna coronabantur vates magni, heroici scilicet.

2. *Meritas.*] Viatrices. per Metonym. *Prima cingere, &c.*] Nobilissima, Jovi sacra & ab Imperatore data.

3. *Paras totis, &c.*] Ad voluptates, & vitæ hujus gaudia. Quæ enim causa nos dehortatur à delictis; illa profanissimos idololatrias ad omnem vitæ licentiam incitabat. Illi post decursum vitæ præsentis spatium, meliorem vitæ spem ignorabant; nos eadem spes ad quasunque fortunæ indiguitates, & ludibria perpetienda confirmat. *Rad.* sic epigramm. 16. lib. 1. vers. 4. & vers. 5. Anthol. lib. 2. cap. 47.

5. *Lanificas puellas.*] Parcas, quibus fili vitæ ducendi & absolvendi modus & cura.

7. *Cri-*

Divitior Crisso, Thrased constantior ipso,

Lautior & nitido sis Meliore licet:

Nil adicit penso Lachesis, fusosque sororum

10 *Explicat, & semper de tribus una secat.*

7. Crisso.] Neronis vitrico, cujus opibus Nero ditatus est. Iste non est, Crissus Passienus, Neronis vitricus, ut notat Farnabius: sed Vibius Crissus de quo Tacit. 2. hist. *Vibius Crissus, pecunia, potentia*, ingenio, inter claros magis, quam inter bonos. Et auctor dialogi de caussis corrupt. eloq. cum Marcellum Eprum & Crispum Vibium nominasset: *Nec hoc illis alterive*

ter millies sestertium praestat, quatinus ad has ipsas opes possunt videri eloquentia beneficio venisse. Gronovius. *Thrased, &c.*] Epigr. 9. lib. 1. vers. 1.

8. Nitido sis, &c.] Splendido & lauto Meliore. nobili ex epiced. 2. syl. v. Papinii, epitaphio Glauciz.

10. *Vna secat.*] Atropos. Vel etiam Lachesis. ut epigr. 89. vers. 2, 3. & 86. lib. 9. Et pro secat, alii leg. necat.

Ad Lucium. LV.

Luci, gloria temporum tuorum,
Qui Grajum veterem, Tagumque nostrum
Arpis cedere non sinis disertis:

Argivas generatus inter urbes,

5 *Thebas carmine cantet, aut Mycenae,*

Aut claram Rhodon, aut libidinosæ

Ledaas Lacedæmonis palæstras.

Nos

Licinum Hispanum poetam Horatii imitatore, qui tempore Domitiani floruit, hortatur ad celebranda Celtiberica loca, quæ quamvis durioris nominis, carmine comprehendit. *Ramir.*

1. *Luci.*] O Luci, nobilis Poeta Hispanæ, qui non cedis Horatio Venusino lyre gloria, qui æque celebras Lyrico carmine Hispaniz flumina, ac Horatius suam Apuliam. *Tuorum.*] MS. B. *nostrum.* Gruterus ex Palat. legit *duorum.* præteriti sc. & præsentis.

2. *Grajum, &c.*] FL Hispaniz. *Veterem* dixit, quia veteribus Grajus, posteris *Gravus* dictus est. Junius *Gaurum* scripsit. non bene.

3. *Arpis cedere, &c.*] Civitati Apuliz. Horatius enim Appulus fuit Venusinus. *Cedere* ergo *Arpis*, est cedere Horatio. Aliud ergo oppidum Arpinum, aliud Arpi Arporum.

4. *Argivas, &c.*] Celebrant Gracivates urbes suas, nos Hispani nostras.

5. *Thebas carmine, &c.*] Imitatio Horatiana, *Laudabunt alii claram Rhodon, &c.* Ode 7. lib. 1.

6. *Libidinosæ.*] Quia Veneri consecratæ: vel propter gymnica puellarum luctum, vel propter Helenam.

7. *Ledaas palæstras.*] Luctus Lacedæmonarum, puellarum: quæ Lacedæmone, nudæ ad palæstram descendebant, & cum viris etiam nudis luctabantur. Ovid. Epist. 15.

Mores tuæ gentis nitida dum nuda palæstra

Ludis, & es undis mixta puella vivis.

Idque fieri solitum dicunt in honorem Ledæ, quæ proprios edidit Deos, Castorem & Pollucem. Nam quando ipsa Dea Jovi placuit, nuda erat in balneo;

Q4

in

- Nos Celtis genitos & ex Iberis
 Nostræ nomina * duriora terræ
 10 Grato non pudeat referre versu:
 Sævo Bilbilin optimam metallo,
 Quæ vincit Chalybasque, Noricosque,
 Et ferro * Plateam suo sonantem,
 Quam fluctu tenui, sed inquieto
 15 Armorum Salo temperator ambit:
 * Tutelamque, chorosque * Rixamarum,
 Et convivio festa * Carduarum,
 Et textis Peteron rosis rubentem,
 Atque antiqua patrum theatra * Rigas;
 20 Et certos jaculo levi Silaos,
 Turgentisque lacus, * Petusiæque,
 Et parvæ vada pura * Vetonissæ,

Et

in eod. rei memoriam nudæ prodibant in certamen. *Ramir.* Vel, propter Castorem & Pollucem athletas filios Ledæ.

8. *Nos Celtis, &c.*] Nos Celtiberos ex Celtis, Gallis & Iberis mistos.

9. *Nomina duriora terræ.*] Aspera. Flu. & oppidorum Celtib. nomina quæ mox sequentur sub hac nota. *

10. *Grato non pudeat, &c.*] Gratiam patriæ referente.

11. *Sævo metallo, &c.*] Ferro. epigramm. 50. lib. 1. vers. 3. & ep. 18. lib. 12.

12. *Chalibæque.*] Pop. ad Pontum fere Euxinum. Vide melam. lib. 1. cap. 12. *Noricosque.*] Pop. Germaniæ Anj fl. & Danubii accolæ.

13. *Sonantem.*] In fodinis & secturis vel officinis ferrariis. *Dum tonat adstricta semper domus ignea massa.* vide lib. 12. ep. 18.

15. *Armorum Salo.*] Positus Plateæ describitur, quam Salone fluvio, & torrenti simili ait cingi. Tum *temperator* dixit, quia Salone gelari ferrum dixit. lib. 1. epigr. 50.

16. *Tutelamque.*] Alii *Tuteclamque.*

Et eodem versu pro *Rixamarum*, alii leg. *Rixamorum*, vel *Risamorum*. *Chorosque.*] Choreis gaudentes *Rixamarios*.

17. *Convivia festa, &c.*] Lautiores *Carduarum* cives.

18. *Peteron.*] Alii leg. *Peteron*. tum *Peterem* & *Paterem*.

19. *Rigas.*] Alii legunt *ripas*. quod prisce juxta ripas edenter spectacula & aurigationes.

20. *Silaos.*] Alii leg. *Suebei. Suevos, & Silevos. Raderus Suellos.* Dicit enim *Suellum* vel *Suelnum* oppidum esse Hispaniæ, hodie *Molena* dict.

21. *Turgentisque, &c.*] MS. Bodl. *Tiruntique lacus.* Palat. legit *Turasiæque.* Alii *Turisiæque*, non *Petusiæque*.

22. *Vetonissæ.*] Variè legitur. aliis *Tovenissæ.* Et *Tentonissæ.* Et sanctum *Illicetum.*] Inviolatum ferro; locus sacer. *Illicetum* ergo à frequenti ilice; ut *salicetum*, &c. *Per quæ vel piger, &c.*] Dicit loca jam enumerata tam amœna, quamvis fessus aut iners, ob amœnitatem tamen cum voluptate perambulares. *Rad.* Et pro *Baradonis* alii *Baradonis* vel *Puraseonis*. Tum *Curra Masi-*
nissæ,

*Et sanctum * Baradonis ilicetum,
Per quod vel piger ambulat viator ;*
25 *Et quæ fortibus excolit iuvenis
Curvæ Manlius arva * Matineffæ.
Hæc tam rustica, delicate lector,
Rides nomina ? rideas licebit.
Hæc tam rustica malo, quam Bituntos.*

nessæ, oppidum sc. curvum ob positum loci. Alii leg. *Vativeffæ*, alii *Vatineffæ*; alii *Maniteffæ*.

27. *Hæc tam rustica, &c.*] Et tamen hæc nomina Celtib. minus dura sunt & horrida quam *Bitontum*. quasi dicat cur tibi Romane lector delicate displiceat vel asperitas nominum, vel inculta

provincia Celtib. cum & nominis barbarie æque offendant, fertilitate sane & dignitate his longe cedat, Bituntum vilissimum Apuliz oppidum. Musambertius legendum censet, *Britannos*, ut sit contentio inter provincias Hispaniarum & Britannorum. Alii leg. *Butuntos*; alii *Bitundos*.

In Gargilianum. LVI.

MUnera quod senibus, viduisque ingentia mittis,
Vis te munificum, Gargiliane, vocem?
Sordidius nihil est, nihil est te spurcius uno,
Qui potes insidias dona vocare tuas.
5 *Sic avidis fallax indulget piscibus hamus:*
Callida sic stultas decipit esca feras.
Quid sit largiri, quid sit donare; docebo,
Si nescis: dona, Gargiliane, mihi.

Ad

Cum liberalitas & munificentia nullum sibi proponant præmium, refutat hoc epigrammate Gargiliani cujusdam hereditæ vanitatem, qui se munificum vocari volebat, quod iis, quos captabat, ingentia munera mitteret: sordidum cum & spurcum vocari debere affirmat; largiri & donare se dictum proficitur, si sibi pauperi, & à quo nihil expectare potest, munera mittat. *Remiref.*

1. *Viduisque.*] Alii legunt *vetulis*.

minus recte.

4. *Qui potes, &c.*] Qui munificentiz titulo insignis hamos, quibus orbis senum ac divitum viduarum inescas hereditates. Senec. epist. 8. *Munera ista fortuna putatis? insidia sunt.*

5. *Sic avidis fallax, &c.*] Epigr. 18. lib. 5. vers. 9.

8. *Dona, &c.*] Munificus vere & liberalis eris, si mihi meique ordinis viris largitus fueris, qui vicem reddere non possumus.

Ad Fauſtinum. LVII.

DUm nos blanda tenent laſcivi ſtagna Lucrini,
 Et quæ pumiceis fontibus antra calent :
 Tu colis Argivi regnum, Fauſtine, coloni,
 Quo te bis decimus ducit ab urbe lapis.
 5 Horrida ſed fervent Nemeæi pectora monſtri:
 Nec ſatis eſt, Bajæ igne calere ſuo.
 Ergo ſacri fontes & littora ſacra valete,
 Nympbarum pariter, Nereidumque domus.
 Herculeos colles gelida vos vincite brumâ,
 10 Nunc Tiburtinis cedit frigorebus.

In

Hyeme Bajis, æſtate Tibure degendum. nam Tibur frigidum ſemper, Bajæ ſemper æſtuoſa.

1. *Laſcivi, &c.*] Ob delicias illius lacus & amoenitatem loci, atque laſcivientium ibi hominum frequentiam. epigr. 63. lib. 1. verſ. 2.

2. *Quæ.*] Bajæ nempe, quæ ad radices montis Campaniæ ſitæ, aquas habent calidas. *Pumiceis.*] E pumice vel topho ſcaturientibus. *Antra.*] Cellæ excavatæ.

3. *Tu colis Argivi, &c.*] Tu degis Tibure, à Catillo Argivo condito, cui fratres Tiburtus & Corax, *Tibur Argeo poſitum colono.* Horat. ode 6. lib. 2.

4. *Quo te bis, &c.*] Quod ab urbe diſtat 20. M. paſſuum.

5. *Horrida, &c.*] Sed fervet æſtus, ubi jam Sol Leonis ſignum ſubjerit. Auguſti ſc. menſe. *Nemeæi.*] Qui fingitur ex Leone illo ab Hercule in ſylva Nemeæa cæſo in cœlum relatus. *Pectora monſtri.*] In pectore enim Leonis eſt fulgentiſſima ſtella primæ magnitudinis, quam cor Leonis appellant.

6. *Nec ſatis eſt, &c.*] Fontium enim fervori additur calor cœleſtis. Et ſic tacite reddit cauſam ſuæ migrationis, ad

vitandos ſc. calores, quos ibi quæ à Sole, quæ à cælo perſerebat.

7. *Sacri fontes, &c.*] Bajani, nymphis ſacri, epigr. 3. lib. 3. verſ. 3. Fontibus enim & fluviis divinitatem neſcio quam assignavit rudis illa antiquitas. Unde *isegi πῶμασι, Διὶ τὸ αἶναιον*, inquit Euſtath. ad lib. 11. Odyſſ. Et Perſæ non ſolum *πυρολατρεῖα*, ſed *ὕδρολατρεῖα*, appellantur. Aquam autem præcipuo cultu venerantur, ita ut nequæ faciem ea lavent, neque aliter ætingant, niſi potus gratia & ob plantarum curam. Unde & per ignem & per aquam jurabant. *Heraldu.* *Sacra valete.*] Nereidibus, ut ſequenti verſu. Gruterus reſcribendum contendit *Graja*. Alii *grata* : ſed non video qui poſſet Poëta eo tempore, quo æſtus ejus loci fugiebat, *grata* appellare littora.

9. *Herculeos colles, &c.*] Vos ô Bajæ calore veſtro melius ſolvētis brumæ frigus quam Tibur. lib. 1. epigr. 13. verſ. 1. Jam autem per æſtatis fervorem magis placeat Tibur, frigori & ventis expoſitum. Vel, hiberno tempore cecidat vobis Tibur: hoc autem æſtivo, vos ei cedit.

2. Nam

In Gallam. L.VIII.

IN tenebris luges amissum, Galla, maritum.
Num plorare pudet te, puto, Galla, virum?

2. Num plorare, &c.] Gruterus legendum censet. Non plorare pudet te, &c. Hoc sensu: vides plorandum esse ob mortem ejus; pudet tamen id facere aperte. Euge! fœmina es animi plane virilis. Vir enim si plorat, plorat sine teste, ut tu. Aut Galla, puto non plorare te virum; quod quia turpe est, plo-

ras in tenebris. Si enim plorares, tenebras non fœtarere. Alii, Nam plorare pudet te puto, Galla, virum. hac mente, adeo infamem ob impudicitiam fuisse Gallam, vivente marito, ut turpe sit illum jam deslere. Vide etiam an huc faciat quod narrat Eumolpus de matrona illa Ephesia apud Petronium.

De vipera electro inclusa. LIX.

Flentibus Heliadum ramis dum vipera serpit,
Fluxit in obstantem succina gemma feram:
Quæ dum miratur pingui se rore teneri,
Concreto riguit vincta repente gelu.
5 Ne tibi regali placeas, Cleopatra, sepulchro;
Vipera si tumulto nobiliore jacet.

Hujus epigrammatis argumentum explicatum est supra epigr. 32. in simili casu, de ape inclusa electro. Hic eadem ratione, vipera succini visco implicata interiit. *Ramires.*

1. *Flentibus, &c.*] Ramis populi electriferæ, ut supra epigr. 32. vers. 2. & lib. 6. epigr. 15. *Heliadum.*] *Heliades*, sorores Phaëthontis, quæ ejus casum descentes, in arbores populos conversæ fuerunt, à quibus defluit succinum. *Serpit.*] Serpere enim dicuntur *ἄνθρωποι*: repere autem, quæ pedes habent brevissimis cruribus, ut lacertæ. *Al. Repit.*

2. *Fluxit, &c.*] Artificium refert Poëtice, ad casum. *Gemma.*] *Al. Gutta.*

4. *Concreto gelu.*] *Succina.* *Regunt.*] Non quod frigore, sed quod rigore & duritie, gelu imitetur. *Vincta.*] Compedes viperæ, gummi & viscus electri erant. Alii *vincta.*

5. *Ne tibi regali, &c.*] E proelio Aëtiaco fugiens Cleopatra in Ægyptum, se inclusit sepulchro quod ipsa splendidum extruxerat, unde extracta, aspidis morsu periisse putabatur. quod Poëta respicere videtur, cum viperæ tumulum conferat tumulto illius quæ aspidis morsu perierat.

De Curiatio. LX.

ARdea, solstitio, Castranaque rura petantur,

Exemplo Curiatii, in Tiburtino loco salutari, morte extincti, docet æque per omne cælum, seu salubre, seu pestilens, grassari mortem, adeoque fata nullo excludi loco posse.

1. *Ardea.*] Petamus medio æstatis fervore loca vel calidissima & pestilen-

Quique tia, Ardeam, Castrum Inui Sic restituit Petr. Scriverius ex opt. libri fide, loco nō *Pastanaque*. tum quia secessus amcenior, tum quia Ardeæ propius Castrum Inui. Cui ad stipulam Ph. Cluverius lib. 3. cap. 5. Ital. *Ardea*, dicta vel ab ardore, vel ardea avi, opidum

Quique Cleonæo fidere fervet ager:

Cum Tiburtinas damnet Curvatus auras,

Inter laudatas ad Styga missus aquas.

5 *Nullo fata loco possis excludere: cum mors*

Venerit, in medio Tibure Sardinia est.

pidum est Latii, Turni patria. Tria hic oppida Solis fervore æstuantia, enumerat: Ardeam, Præsturn, Lucaniz oppid. & Bajas. *Solstitio, &c.*] Æstivo, siccim simpliciter positum significat.

2. *Quique Cleonæo, &c.*] Bajas supra epig. 57. vers. 5. & 11. postquam in saluberrimo Tiburis cœlo periit Curvatus. *Cleonæum fidus*, est leo, qui terram Augusto mense caloribus accendit. *Ager.*] Bajanus.

3. *Damnet, &c.*] Morte sua reddat infames. Ditiores enim prædia & villas circa Tibur, aut in ipsa urbe ædes

habebant, quo ætate secedebant. Prædia illa *Tiburtina* appellabant; quemadmodum *Tusculana*, quæ prope *Tusculum*: Unde *Tusculanum* villa Ciceronis.

4. *Laudatas aquas.*] Aquam Martiam, quæ se in Tiburtinam aperit. Plin. lib. 13. cap. 3.

5. *Cum mors, &c.*] Ubi fatalis hora venerit, saluberrimus locus, qualis est Tibur, vitam non magis conservat quam Sardinia insula, cœli intemperie & gravitate, pestilentissima, ob salinas, graves Austros, Solpugas, venenatæ formicæ genus, seu Batrachium.

In Mancinum. LXI.

Donasse amicum tibi ducenta, Mancine,
Nuper superbo lætus ore jactasti.

Quartus dies est, in schola poetarum

Dum fabulamur, millibus decem dixti

5 *Emptas lacernæ munus esse Pompillæ:*

Sardonycha verum lineisque ter cinctum,

Duasque similes fluctibus maris gemmas

Dedisse

Vanum quendam & mendacem Mancinum depingit, & reprehendit; qui miseros sodales subinde enecabat, narrandis iis quæ sibi donabantur. Rogat itaque hominem ut tandem tacere vellet; aut si non possit, aliquid narret, quod libenter sodales audiant, sc. se spoliatum bonis suis, jacturam fecisse, fustibus casum, &c. *Ramires.*

1. *Ducenta, &c.*] M. HS.

3. *In schola, &c.*] Ubi expectavi-
mus recitationes.

5. *Lacernæ, &c.*] A Pompilla tibi donatæ lacernæ.

6. *Sardonycha verum.*] Sic epig. 60.

lib. 9. *Sardonychas veros mensa quasivisti in omni.* Sunt enim & falsi. vide Plin. lib. 37. cap. 12. Al. *Sardonychas auro lineisque ter vinctos.* Palatinus l. habet *Lichenitisque certum.* forte legend. *Lychmin atque ceriten.* quæ nomina gemmarum. Rutgerf. *Lineisque, &c.*] Forte nigra, candida, miniata. vide Plin. lib. 37. cap. 12.

7. *Similes fluctibus, &c.*] Smaragdos, Cyaneos, Beryllos, vel Caristos. De quibus Statius: *Et gaudens fluctibus spectare Caristos.* & alibi: *Et concolor alio Vena mari.* quæ laudem habent, si mari concolores.

8. *Res-*

Dedisse Bassam, Caeliamque iurasti.
Here, de theatro, Pollione cantante,
 10 *Cum subito abires, dum fugis, loquebaris;*
Hereditatis tibi trecenta venisse:
Et mane centum, & post meridiem centum.
Quid tibi sodales fecimus mali tantum?
Miserere jam crudelis, & sile tandem.
 15 *Aut, si tacere lingua non potest ista,*
Aliquando narra, quod velimus audire.

8. *Bassam, &c.*] Mulieres, ficta forte nomina.

9. *Here.*] *Heri. antiquè. Pollione cantante.*] Citharædo nobili. Juvenal. Satyr. 6. vers. 388.

11. *Hereditatis.*] Jure hereditario.

13. *Quid tibi, &c.*] Ut mendacif-

siis ac vanissimis narrationibus nos iniies enecare velis.

14. *Crudelis.*] Quia nos enecas mendaciis tuis.

16. *Quod velimus, &c.*] Te jacturam fecisse aliquam, quod nobis auditu magis gratum: vel aliud quippiam unde nobis lucrum.

De Lycori. LXII.

T*ibur in Herculeum migravit nigra Lycoris,*
Omnia dum fieri candida credit ibi.

1. *Tibur in.*] Nigra Lycoris non magno in pretio Romæ, secesserat Tibur. Jocatur Poëta illam eo migrasse motam fama de regionis illius frigiditate,

quæ candorem vel servaret vel redderet. quod de ebore testantur Plinius, Silius, & Propertius. sic epigr. 12. l. 7. *Herculeum, &c.*] Epigr. 13. lib. I. vers. 1.

De Cærellia. LXIII.

D*um petit à Baulis mater Cærellia Bajas,*
Occidit insani crimine mersa freti,
Gloria quanta perit vobis! hæc monstra Neroni

Nec

Deslet Cærelliæ cujusdam matris casum, quæ cum à Baulis, peteret Bajas. naufragio perit in eo freti. *Ramires.* Baulis villæ nomen est, quæ promontorium Misenum inter & Bajanum lacum flexo mari alluitur. Olim *Boanlia* dicta. Tacit. Annal. lib. 14.

1. *Mater.*] Cærellia quædam, & ipsa mater, à Baulis Bajas vincta perierat. arguit Poëta aquas criminis & jacturæ gloriæ, quæ monstro hoc simile impe-

rium Neronis in matre sua Agrippina (vide Sueton. Neron. cap. 34. Tacit. Ann. 14. & Dionis Neron.) detrectassent, illique vel jussu pepercissent: hanc autem immeritam injustæ merfissent.

3. *Gloria quanta.*] Magnam laudem vobis comparatam (quum Agrippinam jussu, non merfistis) in Cærellia innocente submersa perdidistis, quam etiam injustæ hausistis. *Monstra.*] Casum, naufragium, mortem.

4. *Nec*

Nec quondam jussæ præstiteratis aquæ.

4. *Nec quondam jussæ.*] Olim enim quæ tamen enavit. ita illam jussæ aquæ ad Baulos Nero matrem, soluto repente non opprefferunt; hanc injussæ haurierunt. *Rad.*

De hortis Julii Martialis. LXIV.

Juli jugera pauca Martialis,
Hortis Hesperidum beatiora,
Longo Janiculi jugo recumbunt.
Lati collibus imminent recessus:
5 Et planus modico tumore vertex
Cælo perfruitur serenior;
Et curvas nebulâ tegentē valles
Solut luce nitet peculiari:
Puris leniter admoventur astris
10 Celsæ culmina delicata villæ.
Hinc septem dominos videre montes,
Et totam licet æstimare Romam,
Albanos quoque, Tusculosque colles,
Et quodcumque jacet sub urbe frigus,
15 Fidenas veteres, brevesque Rubras,

Et

Laudat hortos Julii Martialis, à situ, à cælo, à subjectis amœnis regionibus, à quiete, à benignitate & hospitalitate Domini; præfertque eos Tiburi, Præneste, Setia.

1. *Juli jugera, &c.*] Ad quem ep. 1. & 82. lib. 6. epigr. 16. & 71. lib. 7. & alias.

2. *Hortis, &c.*] Epigr. 21. lib. 5. epigr. 3.

3. *Longo Janiculi, &c.*] Porrigebatur enim ad pontem Milvium Janiculum, excelsus mons non procul ab Urbe, trans Tiberim situs. *Recumbunt.*] Horti nempe Jul. Martialis.

5. *Et planus, &c.*] In vertice Janiculi planities est quæ colles superat, serena & fuda non nebulis, ut valles, tecta hic Julii Mart. villa.

9. *Puris astris.*] Pura vocat astra,

quæ nullis nebulis aspectui subtrahuntur. eadem eleganti metaphora infra lib. 8. epigr. 14. *puros soles & sine face diem dixit.*

11. *Septem.*] Septem colles, Palatinum, Capitolinum, Quirinalem, Cælium, Esquilinum, Viminalem, Aventinum, quibus imposita Roma rerum domina. *Domino, &c.*] Al. *Domino*, id est, Julio Mart.

12. *Æstimare, &c.*] Lustrare oculis.

13. *Albanos.*] Dicitur mons Albanus, ab Alba longa, ibi quondam constructa. *Tusculum* verò urbs Latii.

14. *Et quodcumque, &c.*] Et quæcunque loca frigida suburbana.

15. *Veteres.*] Romæ enim antiquiores. *Brevesque, &c.*] Oppid. parvum, forte Vlubras.

16. *Quid*

- Et quod virgineo cruare gaudet,
 Annæ pomiferum nemus Perannæ.
 Illic Flaminia, Salariaque
 Gestator patet, effedo tacente,*
 20 *Ne blando rota sit molesta somno,
 Quem nec rumpere nauticum celeusma,
 Nec clamor valet helciariorum.
 Cum sit tam prope Mulvius, sacrumque
 Lapsæ per Tiberim volent carinæ.*
 25 *Hoc rus (seu potius domus vocanda est)
 Commendat dominus; tuam putabis:
 Tam non invida, tamque liberalis,
 Tam comi patet hospitalitate.
 Credas Alcinoi pios Penates,*
 30 *Aut facti modo divitis Molorchii.
 Vos nunc omnia parva qui putatis,*

Cen-

16. *Quod virgineo, &c.*] Nemus Dianæ Aricinz, in quo fecerant sacra non mitiora, quam Tauricæ Dianæ. Strabo. lib. 5. cruor itaque vel virginum cæsarum, vel Annæ Perannæ, quæ Didonis soror, (ut habent fabulæ) Lavinia insidias fugiens se in Numicium fl. dedit præcipitem. seu (ut tradunt melioris fidei historici) anus Bovillis oriundæ, quæ populo per seditionem in montem digressa cibum tulerit, seque postea ex alta fenestra præcipitavit. vide Ovid. 3. Fast. Macrobi. 1. Saturn. c. 12. & Tiraquell. ad l. 3. Alexand.

18. *Illic Flaminia, &c.*] Ex hac villa prospiciuntur effeda & currus in via Flam. & Salaria: non tamen audiuntur, aut somnum interpellant.

21. *celeusma.*] Epigr. 66. lib. 3. vers. 3.

22. *Helciariorum.*] Qui navem ad-verso flumine, vel in navi, anchoram seu grave aliud pondus uno connixu & mutuo hortatu moliuntur. ab ἑλκω, traho.

23. *Mulvius.*] Pons Milvius, qui in via Flaminia ultra primum lapidem. *Sacrumque, &c.*] Pro Deo cultum. Virg. 8. Æneid. & epigr. lib. 3. vers. 3.

25. *Hoc rus, &c.*] Honestior, gratior, laudatior sit domus ista a domino Julio Mart. viro hospitali.

29. *Alcinoi.*] Regis Phæacum, qui Ulyssæm enatantem benigno hospitio excepit. Hom. Odyss. ζ.

30. *Facti modo divitis.*] Quem modo divitem factum appellat Poëta, quod juxta Herculis fanum splendido luxu à Domitiano extructum, Molorchio sacellum considerat & ipsum donariis ditatum. *Molorchii.*] Pauperis pastoris qui Herculem ad leonem Nemezum occidendum venientem hospitio excepit.

31. *Vos nunc, &c.*] Epiphonema. Ite jam avari Vestidii quibus non sufficiunt latifundia quæ milvus oberret quique centum jugera aratis. ego vel toti Tiburi, Prænesti, & Seriz, pauca hæc Martialis jugera antefero.

32. Ge-

*Centeno gelidum ligone Tibur,
Vel Præneste domate, pendulamque
Uni dedite Setiam colono:*

35 *Dum, me iudice, præferantur istis
Fulli jugera pauca Martialis.*

32. *Gelidum, &c.*] Supra epigrammate 62.

33. *Pendulamque.*] In declivitate montis sitam.

34. *Uni dedite.*] Uni colono Setium agrum locandum dixit, qui scilicet cum colat cum familia. Setia ergo ci-

uitas in extrema Latii parte, supra forum Appii. unde & Setinum vinum, de quo lib. 13. *Pendula Pontinos quæ spectat Setia campos.* Rad.

35. *Dum, &c.*] Malo jugerum paucorum Julii Mart. quam totius Setini agri dominus esse.

De Philæni. LXV.

Oculo Philænis semper altero plorat.
Quo fiat istud quæritis modo? lusca est.

2. *Lusca est.*] *Λαεσδοκίτης* resp. trumque saluum haberet, utroque plorare. neque enim alterum habet. si enim u-

Ad Linum. LXVI.

Egisti vitam semper, Line, municipalem:
*Qua nihil omnino vilius esse potest.
Idibus, & raris togula est excussa Kalendis:
Duxit & æstates synthesis una decem.*

Saltus

Irridet sub specie admirationis Linum quemdam, qui ingens patrimonium dilapidaverat eo victu & cultu, quo alius posset id multum augere: dicitque eum rem fecisse difficilem. Nam eadem parsimonia, qua alius quis ex paupere dives fieri poterat; ille contra ex ditissimo factus est pauperrimus. *Ramires.*

1. *Municipalem.*] Frugalem, utpote rusticam, quam degunt in municipiis, quæ oppida sunt certa lege donata civitate, munerisque partem cum pop. Romano capiunt.

2. *Vilium.*] Minus sumptuosum, abjectius. Alii *dulcius*. *Ramires.* leg. *durum*. dure nimis.

3. *Idibus, &c.*] Kalendis & Idibus conveniebat ad publicâ sacra populus

togatus. in municipiis tamen rarior togæ usus, *Juven. Sat. 3. vers. 171.* & *Plin. lib. 7. epist. 8. Togula.*] Non lauta, neclaxa, qualem beatiores gestabant; sed exigua & angusta. *Excussa Kalendis.*] Explicata, ubi depromitur è vestiario, seu prælo. alii *tibi sumpta*. Diebus enim festis tantum & solennibus, togas & candidiores vestes sumebant in municipiis.

4. *Synthesis.*] Quæ est compositio & constructio aliquarum rerum, sed præcipue vestium. Unde & *Synechd.* pro una veste sumitur, ut & hic. Et vide lib. 5. epigr. 80. *Undecies una surrexi Zoile cæna, & mutata tibi est Synthesis undecies.* Et ultimo versu: *Frigus enim magnam Synthesis una facit.* Hoc enim loco notatur summa Lini parsimonia,

- 5 *Saltus aprum, campus leporem tibi misit inemptum,
Sylva gravis turdos exagitata dedit.
Raptus flumineo venit de gurgite piscis:
Vina rubens fudit non peregrina cadus.
Nec tener Argolica missus de gente minister,*
10 *Sed stetit inculti rustica turba foci.
Villica vel duri compressa est nupta coloni:
Incaluit quoties saucia vena mero.
Nec nocuit teclis ignis, nec Sirius agris:
Nec mersa est pelago, nec fluit ulla ratis.*
15 *Supposita est blando numquam tibi tessera talo:
Alea sed parcae sola fuere nuces.
Dic ubi sit decies, mater quod avara reliquit?
Nusquam est. fecisti rem, Line, difficilem.*

In

monia, quod tantum abesset à luxu, ut eadem veste, decem annis uteretur.

Ramires. Epigr. 46. lib. 2. vers. 3.

5. *Saltus aprum.*] Commoditates ex rure Lino provenientes enumerat, quum esculenta & poculenta omnia haberet sua, nullo pretio comparata. *Inemptum.*] Labore venationis tantum, non pretio quæsitum. *dapibus mensas onerabat inemptis.* Virg. 4. Georgic.

8. *Rubens fudit.*] Figlinus ex argilla rubra. *Non peregrina cadus.*] Domi nata, in agris tuis.

9. *Nec tener, &c.*] Non tibi mensæ minister magno pretio emptus ex Græcia. Ita ut effunderent in puerorum pretia, ingentes opes. sic supra lib. 1. epigr. 59.

Millia pro puero, centum me mango possit.

Risi ego; sed Phæbus protinus illa dedit.

10. *Sed stetit, &c.*] Sed villici pueri & vernæ. epigr. 50. lib. 1. vers. 21.

12. *Saucia.*] Ebria. epigr. 68. lib. 3. vers. 2. *Vena mero.*] Libidinis instrumentum. epigr. 46. lib. 6.

13. *Nec nocuit.*] Proponit nunc per negationem, causas paupertatis, quarum nulla contigit Lino; testorum conflagrationem, agrorum ardorem, navium jacturam. *Ramires.* *Nec Sirius agris.*] Nec æstus per dies caniculares agros & segetes exussit.

14. *Fluit.*] Versatur in mari, quæ tua sit.

15. *Supposita, &c.*] Non tessera aut aleis rem decoxisti. à talis vero tantum à minore lusu incipiebant, mox incalcescentibus lusoribus proferebantur tesserae.

16. *Alea, &c.*] Sed aleæ tuæ pignora fuere nuces. de quibus vel pueri ludunt.

17. *Dic ubi, &c.*] Cum itaque frugaliter vixeris, vestitu, victu, ministerio & Venere; cum nec igni nec calî inclementia, nec naufragio neque alea jacturam feceris, demiror unde ad paupertatem sis redactus.

18. *Fecisti rem, &c.*] Cujus ratio non facile apparet: & tamen apparet te rem familiarem fecisse tenuem & decoxisse.

R

Aza-

In Prætozem. LXVII.

PRætorem pauper centum sestertia Gaurus
Orabat cana notus amicitia.

Dicebatque suis hæc tantum deesse trecentis,

Ut posset domino plaudere iustus eques.

5 Prætor ait : scis me Scorpo, Thalloque daturum ;

Atque utinam centum millia sola darem.

Ab pudet ingratae, pudet ab male divitis arca.

Quod non vis equiti, vis dare, Prætor, equo?

Axiætiæ Prætoris cuiusdam adversus veterem amicum damnat, quod maluerit feræ & equis, quam homini prodesse. *Rad.*

2. *Cana.*] Veteri, à pueris inita. *Caræ* alii. ut epigr. 16. lib. 1.

3. *Dicebatque, &c.*] Dicebatque hanc summam sibi deesse ad censum equestrem, scilicet quadringenta sestertia, nostræ monetæ 3125. l. ut intra 14. Ordines sedens Domitiano Imp. adveniienti plauderet. epigr. 34. lib. 6. Splere autem dari ad implendas equestres facultates testatur. Plin. epist. 19. lib. 1.

4. *Influs eques.*] Integro censu Eque-

stri ex lege Roscia. Sunt qui legant, *Influs.*

5. *Scorpo, Thalloque daturum.*] Nobili agitatori. epigr. 50. 53. & 74. lib. 10. & Lips. lib. 1. epistol. quæst. 5. epist.

7. *Male divitis arca.*] Quæ usum divitiarum nescit. De arca jam dictum, lib. 1. epigr. 77. Et pro *Quod non vis.* Alii *Quod non das, &c.*

8. *Equo.*] Equis alendis ad Circum ab agitatoribus Scorpo Thalloque. *Vel,* An homini qui nihil aliud novit quam equos agitare, plus dabis quam honesto equiti? vide epigr. 26. l. 5. Vel etiam statuz equestri exigenda? ut epigr. 26. l. 5.

Ad Sextum. LXVIII.

INvitas centum quadrantibus, & bene cænas.

Ut cænem invitor, Sexte, an ut invideam?

Sportulæ pretio invitarat poetam nostrum Sextus; qui quum laute cenaret; Poëta in eadem mensa, sordide. Hoc ergo Martiali dolet, cui infelici

spectanda erat, invidenda alterius felicitas.

1. *Invitas, &c.*] Vide epigr. 7. l. 3. unde huic lux.

Ad Papilum. LXIX.

TU Setina quidem semper, vel Massica ponis,
Papile : sed rumor tam bona vina negat.

Dice-

A Papilo vel ut alii leg. Pamphilo, quatuor uxores veneno interfecit, dicit, eo quæ se non sitire ipsius, quamvis optimam lagenam. *Rad.*

1. *Setina Massica.*] Vina nobilia. à Setia & Massico in Campania.

2. *Sed rumor, &c.*] Immo veneno mista esse, fama est.

3. *Cæ-*

Diceris hac factus cælebs quater esse lagena.

Nec puto, nec credo Papile, nec sitio.

3. *Cælebs, &c.*] Viduus 4. uxori-
bus veneno sublatis. de voce *cælebs* vi-
de quæ ad Senec. Hyppolyt. vers. 230.
Lagena.] Supra epigr. 43. vers. 3.

4. *Nec sitio.*] Nolo tamen bibere,
malo enim famæ quam experientiz si-
dem habere.

De Ammiano ad Maronillum. LXX.

Nihil Ammiano, præter aridam restem
Moriens reliquit ultimis pater ceris.

*Fieri putaret posse quis, Maronille,
Ut Ammianus mortuum patrem nollet?*

Refert de Ammiano quodam, qui,
quum patris mortem optaret, ut hære-
ditate possetur; ultimis tabulis, pater
nihil ei præter restem reliquerit. Mira-
tur fieri potuisse, ut Ammianus dole-
ret ob patris mortem; vivus enim ali-
quid filio largiebatur.

1. *Aridam restem.*] Meram restem,
qua se perditæ luxuriæ filius suspende-
ret. Ramiresius legit *restem*, & ut ere-
dit, meliorem sensu; quod *arida restis*,

sit sola vestis, nulla alia re adhibita. sic
lib. 10. epigr. 75.

*Sporula nos junxit quadrantibus arida
centum.*

2. *Ultimis ceris.*] Ultimo testamen-
to, vel ima cera testamenti, cum in
prioribus nominasset alios heredes.

4. *Mortuum, &c.*] Cujus morte
nihil præter restem ad eum devenit, cu-
jus mortem expectabat, & forte ne ex-
pectarat quidem. vide epigr. 10. lib. 3.

* Ad Sophronium Rufum. LXXI.

Quæro diu totam, Sophroni Rufe, per urbem,
Si qua puella neget; nulla puella negat.

Tanquam fas non sit, tanquam sit turpe negare:

Tanquam non liceat; nulla puella negat.

5 *Castæ igitur nulla est? castæ sunt mille. quid ergo*

Castæ facit? non dat; non tamen illa negat.

* Alii Sempronium.

Queritur puellarum Romanorum
facilitatem, ex quibus nullam, quæ
negaret, invenerat; adeo ut ne castæ
quidem, quamvis non darent, non ta-
men negarent. *Ramires.*

2. *Si qua puella.*] Negantem puel-
lam quærebat ob eam causam, quod
facilitas in dando satiare soleat, ut su-
pra dixit epigr. 38.

Galla, nega, satiatur Amor, nisi gau-

dia torquent.

3. *Fas non sit.*] Natura sua.

4. *Liceat; nulla, &c.*] Facultate
aliena. Quasi vel ex sua natura iniquum
vel turpe sit negare: vel ad negandum
concessam non habeant facultatem. *Ra-
mires.*

6. *Non dat.*] Mercedem. *Pl.*
non ultro dat, sed rogata non negat.
unde apparet verum esse illud Ovidii,
castæ sunt quam nemo rogavit.

R 2

Tacite

Ad Quintum. LXII.

EXigis, ut donem nostros tibi, *Quinte*, libellos.
Non habeo, sed habet bibliopola Tryphon.

Es dabo pro nugis, & emam tua carmina sanus?
Non, inquis, faciam tam fatue: nec ego.

Tacite sordes aliquorum reprehendit sub Quinto, qui quum animi causa poetæ libellos expeteret; paucos tamen impendere in eam rem nummos recusabat. *Ramiresc.*

2. *Bibliopola Tryphon.*] Clarus præfatione Quintiliani. & ep. 3. l. 13. v. 2.

4. *Tam fatue.*] Qui emam nugas. *Nec ego.*] Qui donem fatuo. epigr. 118. lib. 1. vers. 11.

De Vestino. LXXIII.

CUm gravis extremas Vestinus duceret horas,
Et jam per Stygias esset iturus aquas,
Ultima volventes orabat pensa sorores,
Ut traherent parva stamina pulla mora.
5 Jam sibi defunctus, caris dum vivit amicis;
Moverunt tetricas tam pia vota Deas.
Tam largas partitus opes, à luce recessit:
Seque mori posthac credidit ille senem.

Atticum Vestinum, filium illius Vestini, quem Nero consulem, immerentem occidit, ut scribit Tacit. *Annal.* 15. laudat illum à liberalitate, qua in extremo vitæ spiritu cum amicis usus est, quibus ingentia divisit dona: quo facto, libens decessit. *Ramiresc.*

1. *Gravis extremas.*] Gravi morbo affectus. *Vestinus, &c.*] Filius Vestini, qui in consulatu præter culpam à Nerone mori iussus est.

3. *Orabat.*] Colinzus & alii leg. *Oravit.*

4. *Pulla stamina.*] Nigra, quæ mortem minentur. epigr. 58. lib. 6. ut contra alba, ubi vitam Parca protrahunt. *Juven.* Sat. 12. vers. 65. *Pulla.*] Sunt qui legant, *nigra.* alii nulla.

5. *Jam sibi defunctus.*] Non vitæ desiderio moram hanc orabat, sed ut bona sua amicis divideret.

8. *Mori senem.*] Morti maturum. sic epigr. 53. lib. 10. Alii leg. *post hoc.*

De Damis. LXXIV.

Adspecis, imbelles tentent quam fortia damæ
Prælia? tam timidis quanta sit ira feris?

De damis in arena adversis frontibus in se mutuo concurrentibus, dictum supra. epigr. 35.

1. *Imbelles.*] Elegantibus antithetis hoc distichon ornavit: *Imbelles,*

fortia prælia: timidis feris, quanta ira. Et pro *audent* Gruterus ex marginali lectione Colinzæ mallet legere *ardent*, modo illa lectio confirmaretur aliquo MS.

4. *Misse*

In mortem parvis concurrere frontibus audent.

Vis, Cæsar, damis parcere? mitte canes.

4. *Mitte canes.*] A paradoxo. canibus, qui alias damis exitio sunt, immisiss, dirimetur proelium damarum | ad perniciem inter se furentium. sic epigramm. 49. lib. 1.

De Nigrina. LXXV.

O *Felix animo, felix Nigrina, marito,
Atque inter Lätias gloria prima nurus.*

*Te patrios miscere iuvat cum conjugè census,
Gaudentem socio, participique viro.*

5 *Arserit Euadne flammis injecta mariti,
Nec minor Alcestem fama sub astra ferat.*

*Tu melius: certo meruisti pignore vitæ,
Ut tibi non esset morte probandus amor.*

In

Laudat Nigrinam à liberalitate in maritum, cui impartierat paternos census; comparatque eam cum Euadne & Alceste, quas ei postponit; quod illæ amorem in conjuges morte suæ; hæc sine morte demonstravit. *Ramiresf.*

1. *Animo marito, &c.*] Tuo, id est, vitæ tuæ, quæ vel sine animæ tuæ jactura plus marito profuisti, quam Euadne & Alcestis pro & cum suis morientes. namque tu marito tuo, cui lege non licuit patrimonium uxoris caducum participare, è qua liberos non procreasset, liberaliter impertiisti à patre tibi relictos census. sic enim malolegere quam *sensus*, ut vulgo.

2. *Gloria prima.*] Gloriam primam appellat more suo; quia eminentissimum quodvis in suo genere sic vocare solet.

3. *Euadne flammis, &c.*] Quæ se in rogam Capanei conjugis injectit. Ovidius 3. de Arte, & Papin. lib. 12.

4. *Alcestem, &c.*] Quæ conjugis Admeti mortem sua redemit. *fab. nota.*

7. *Tu melius.*] Sc. te gessisti, quam Euadne & Alcestis; quibus ut amorem in conjuges probarent, mori necesse fuit. Deinde subjungit aitiologiam: Nam tu *pignore*, id est, caliberalitate, qua usus es in maritum, certo *vita*, nulla cogente mortis necessitate; sed in summa tranquillitate meruisti, ut tantus amor tuus videretur, quantus posset videri, si pro conjugè mortem oppetiisses: itaque præferendus amor tuus, qui vita non morte spectatus fuit. *Ramiresf.* Vel ut Musambertius exponit. Tu melius Nigrina; quæ certo *pignore vita*, seu viva, certo in maritum viventem pignore, communicati cum eo patrimonii tui, effecisti, ut etsi non pro viro, aut cum viro moriaris, quemadmodum Euadne olim aut Alcestis, non minori tamen quam illæ sis laude officii & amoris erga conjugem. Alii *certa*, vel *certe*. Juv. *Certe meruisti pignora vita.*

8. *Ut tibi non, &c.*] Ut epigr. 9. lib. 1. & epigr. 57. lib. 11.

In avarum amicum. LXXVI.

MIllia misisti mihi sex, bis sena petenti:
Ut bis sena feram, bis duodena petam.

Ridicule docet, quo pacto ab amico dimidium postulati dare solito, totum impetrare possis. Quoniam tu tibi caves, dimidiato quod petebam (vide epigr. 76. lib. 1.) ego necessitati meæ

consulam in posterum petendo geminum ejus summæ qua mihi opus fuerit. Ex Cujacii mente, qui dicit: *Plus petendum esse quam sat est, ut consequamur quantum sat est.*

In Zoilum invidum. LXXVII.

Numquam divitias Deos rogavi,
Contentus modicis, meoque lætus.

Paupertas, veniam dabis, receda.

Causa est quæ subiti, novique voti?

5 Pendentem volo Zoilum videre.

Zoilum invidum depingit eleganti paradoxo, dum dicit mutata voluntate se divitem velle fieri, quum supra multis epigrammatis paupertatem amplecti testatus esset, ut Zoilus præ invidia se suspendat. *Ramires.*

3. *Paupertas, &c.*] Paupertati, quæ

mihi hæcenus cordi & in votis erat, jam renuncio, mutato consilio & voto, direscere volo. nec alia de causa, quam ut ii qui rebus meis modice lætis invident, lætissimas ubi viderint, invidia rumpantur, aut ad laqueum fugiant.

In Varum. LXXVIII.

AD cænam nuper Varus me forte vocavit,
Ornatus dives, parvula cæna fuit.

Auro, non dapibus oneratur mensa: ministri

Apponunt oculis plurima, pauca gulæ.

5 Tunc ego, non oculos, sed ventrem pascere veni:

Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

Varum quemdam ut vanum reprehendit, qui convivis ornatum divitem ostentabat, cænam autem parvulam apponebat. Ventrem se dicit, non oculos pastum venisse. *Ramires.*

1. *Ad cænam nuper, &c.*] Eiusdem argumenti vide epigr. 44. lib. 1. epigramm. 59. lib. 3. & epigr. 68. lib. 4. *Abjudicant hoc epigramm. Martiali.* Nec injuria quod Adr. Junius ut & quædam alia adoptavit primus. *Αρρυσίη*

λεμῶν τις ἐς εὐλαπίνην με καλίστας
Εκέρων. Anth. lib. 2. cap. 50.

6. *Aut appone dapes, &c.*] Nullum acumen, nulli sales. Rescribo venustissimo sensu: *Aut appone dapes, Vare, vel aufero opes.* Jubet enim Martialis, ut apponantur dapes, non aurum; nam nisi dapes apponantur, minatur se ablatum aurum quod appositum erat; quemadmodum è dapibus partem domum auferant. *Petitus.*

Insc-

In Afrum. LXXIX.

Condita cum tibi sit jam sexagesima messis,
 Et facies multo splendeat alba pilo;
 Discurreis tota vagus urbe; nec ulla cathedra est,
 Cui non mane feras irrequietus, ave.
 5 Et sine te nulli fas est prodire tribuno,
 Nec caret officio consul uterque tuo;
 Et sacro decies repetis Pallatia clivo,
 Sigeriosque meros, Partheniosque sonas.
 Hæc faciant sane juvenes: deformius, Afer,
 10 Omnino nihil est ardelione sene.

Insectatur facetissimè Afrum quendam ardelionem, importunè & intempestivè officiosum, quem sexagenarium jam monet, ut ea officia junioribus relinquat. *Ramires.*

1. *Sexagesima messis.*] Id est, cum jam sexagenarius sis, & canis obitus.

3. *Discurreis tota, &c.*] Ambitiosa indagine officiosus per omnia divitum atria, quos vel in ipsis atris, egredientes, vel in cathedris sedentes admissus salutas, discurreis, portans ineptum Ave, cui jam sexagenario & cano dicendum potius fuerat vale. vide ep. 67. lib. 5. vide Senec. de Tranquil. cap. 12.

5. *Et sine, &c.*] Epigr. 99. lib. 11.

7. *Sacro decies, &c.*] Multoties per

viam Sacram repetis Cæsaris domum.

8. *Sigeriosque meros, &c.*] Jactas ubique familiaritatem tuam cum aulicis. crepas ulque Sigerium & Parthenium Cæsaris cubicularios. de nulla alia re quam de Sigerio & Parthenio loqueris. Sic Horat. lib. 1. epigr. 7. ad finem:

Sulcos & vineta crepat mera.

Sunt qui legant hic *Sigeriosque modos*: Sed Musambert. legendum censet *Sigeriosque modo*, id est, tantum Sigerios, sive nihil aliud sonas quam Sigerios & Parthenios. Recte.

10. *Ardelione sene.*] *Ardelio* est, qui omnia & nihil agit; ubique & nusquam est. vide lib. 2. epigr. 7.

* Ad Mathonem. LXXX.

Hospes eras nostri semper, *Matbo*, *Tiburtini*.
 Hoc emis. imposui: rus tibi vendo tuum.

In

* *Scriv. Maronem.*

Loquacem Mathonem quendam insectatur; qui sanus, æger, nunquam cessabat loqui, & in medio febris ardore, summo conatu declamabat. Ipse verò existimabat magnam hanc esse rem. Docet poëta, majorem rem esse, eo tempore tacere. *Ramires.*

1. *Matbo, Tiburtini.*] Vide epigr. quod sequitur.

2. *Imposui.*] Decepi ego te, immo tu teipsum dum mancipio tuum pretio vis esse prædium Tib. quod prius quidem gratis erat usu tuum assidue hospitis, quamdiu meum fuit possessione.

R 4

1. Ma-

In Mathonem. LXXXI.

DEclamas in febre, Mathon: hanc esse phrenesim
Si nescis, non es sanus, amice Mathon.

Declamas æger, declamas bemitritæus.

Si sudare aliter non potes, est ratio,

5 Magna tamen res est: errans cum viscera febris

Exurit, res est magna, tacere, Mathon.

1. Mathon.] Caussidicus. Juvenal. sat. 1. vers. 32.

2. Si nescis, &c.] Si nescis hanc esse insaniam, quod febricitans declamas, perditæ sane & deploratæ laboras insaniam, cujus sensum non habes. est autem Phrenesis insaniam ex inflammatione cerebri orta. Celsus.

3. Hemitritæus.] Semitertiana laborans.

4. Si sudare, &c.] Si hoc facias quo elicias sudorem & hinc febrem leves, habes sane cur declames.

5. Magna tamen, &c.] Possit in febre declamare, inquit Poëta ex perso-

na Mathonis. Errans cum, &c.] Resp. objectioni Poëta. cum errans, id est, incertus habens accessiones & decessiones semitertiana exurit visc. alii leg. erras: & referunt ad Poëtam redarguentem: Non est magna res, inquit Poëta, declamare in febre, erras Matho; magna res est, tum posse tacere.

6. Tacere, Mathon.] Non clamare, non ingemiscere. arguit autem Mathonem vel improba & effrenis loquendi libidinis, vel pronuntiationis querulæ & quasi in febre quiritantis. hoc epigr. ut & 84. Janus Rutgers. abdicat Martiali,

De Fabulla. LXXXII.

EPigramma nostrum cum Fabulla legisset,

Negare nullam quo queror puellarum:

Semel rogata bisque terque neglexit

Preces amantis: jam, Fabulla, promitte:

5 Negare jussi, pernegare non jussi.

1. Epigramma.] Supra epigrammate 71.

4. Jam, &c.] Ut nolo nimis facilem; ita nec difficilem nimis. lib. 1.

epigr. 58. & 38. supra.

5. Negare, &c.] Sic epigramm. 70. lib. 9. Nam vigilare leve est, pervigilare grave.

Ad Rufum. LXXXIII.

HOs quoque commenda Venulejo, Rufo, libellos,
Imputet & nobis otia parva, roga:

Imme-

Mittit ad Rufum duos epigrammatum libellos, quos vult Venuleio commendari. Præfinit ergo tempus, quo eos sit lecturus: & si longiores vide-

buntur, præcipit ut altera plicata charta, breviores faciat. Ramires.

1. Hos quoque, &c.] Duos, tertium & quartum hunc, infra vers. 7.

4. Non

*Immemor & paululum curarum, operumque suorum,
Non tetrica nugas exigit aure meas.*

5 *Sed nec post primum legat hæc, summumve trientem:
Sed sua cum medius prælia Bacchus amat.*

*Si nimis est legisse duos: tibi charta plicetur
Alter: divisum sic breve fiet opus.*

4. *Non tetrica, &c.*] Non rigida censura ad amussim & perpendiculum examinet carmina hæc nugatoria. *Exigat.*] Examinet, ducta Metaph. ab architectis vel statuariis. Unde *exacta opera*, pro perfectis: pro quo Plautus *amussinata* dixit, quasi ad amussim exacta. *Ramires.*

5. *Nec post, &c.*] Inter magis seria, & priusquam mero incaluerit. epigr. 8. supra vers. 8. *Summumve.*] Nec tamen

post ultimum, ubi nimius fervor. vel ubi frigit deferbitque alacritas. *Trientem.*] Qui quatuor continet scyphos. hic pro quovis poculo dicitur. Petiturque ut in media cœna, suos ei offerat libellos. epigr. 107. lib. 1. vers. 4.

6. *Sed sua cum, &c.*] Sed inter scyphos, cum in media cœna poscunt majora pocula.

7. *Duos, &c.*] Supra vers. 1.

8. *Divisum, &c.*] Vide ep. 29. supra.

In Nævolum. LXXXIV.

S*ecuro nihil est te, Nævole, pejus: eodem
Sollicito nihil est, Nævole, te melius.*

Securus, nullum resalutas, despicias omnes;

Nec quisquam liber, nec tibi gratus homo est.

5 *Sollicitus, donas: dominum regemque salutas;*

Invitas. esto, Nævole, sollicitus.

Nævolum insectatur, qui pro rerum suarum eventu, modestum vel arrogantem se ostendebat. Nam cum nullis premeretur curis, despiciebat cunctos: quum vero sollicitus erat, omnibus se submittebat. Precatur ei poeta perpetuam sollicitudinem. *Ramires.*

1. *Securo nihil, &c.*] Te curis vacuo & prospere agente, nihil arrogantius &

insolentius: curis presso modestior nemo aut summissior. & quod de Caligula Passienus, *Nemo fuit servus melior, nemo dominus deterior.*

4. *Nec quisquam, &c.*] MS: Bodl. *Nec quisquam visus, nec tibi notus homo est.* Gruterus ex Palat. legit, *Nec tibi notus homo. acute.*

6. *Sollicitus.*] Ut fias usque modestus.

In Thaidem. LXXXV.

N*on est in populo, nec urbe tota,
A se Thaida qui probet fututam;
Cum multi cupiant, rogentque multi.
Tam casta est, rogo, Thais? imo fœlat,*

4. *Fœlat.*] Supra epigr. 50.

• In

R 5

Inur.

In Ponticum. LXXXVI.

Nos bibimus vitro, tu myrrha, Pontice. quare?
 Prodat perspicuus ne duo vina calix.

Inurbanitatem Pontici notat hoc disticho; qui convivis villa, sibi pretiosa vina miscbat. & ne fucus detegeretur; ipse poculis myrrhinis utebatur; convivis vitra porrigebat. *Ramiresius*.

1. Nos, &c.] Convivz tui. *Myrrha*.] Poculo myrrhino.

2. Prodat perspicuus, &c.] Nesi tu vitreis, ut nos, biberes, appareret te non idem vinum bibere quod nos, sed generosius. epigr. 49. lib. 10.

Ad librum de Apollinari. LXXXVII.

Si vis auribus Atticis probati,
 Exhortor, moneoque te, libelle,
 Ut docto placeas Apollinari,
 Nil exactius, eruditiusque est;
 5 Sed nec candidius, benigniusque:
 Si te pectore, si tenebit ore,
 Nec ronchos metues maligniorum,
 Nec scombris tunicas dabis molestas.
 Si damnaverit, ad salariorum

CURRAS

Elegans apostrophe ad librum suum, quem hortatur & monet, ut curet Apollinari placere; quod si obtineat, poterit exterorum judicia contemnere: sin minus, desperet posse in vulgus placere. *Ramires*.

1. *Atticis probati*.] Politis, delicatis, eleganter teretibus.

3. *Apollinari*.] Ep. 25. lib. 7.

4. *Nil exactius*, &c.] Qui ut apprimere exacti est iudicii & eruditionis ad examinandum; ita miri candoris & benigni ingenii ad approbandum.

6. *Sic te pectore*, &c.] Ille si te approbarit basio & amplexu dignatus. epigr. 4. lib. 1. vers. 9. abunde tutus eris, & extra plebei iudicii aleam contemptumque positus.

7. *Ronchos*.] Judicia, censuras, subfannationes. vide epigramm. 4. lib. 1. vers. 5.

8. *Scombris*, &c.] Erant autem scombri pisciculi falsi, quos *enchoras* Hispani vocant. Plin. lib. 31. cap. 8. *Tunicus*.] Tegmen: sic lib. 3. epigr. 2. *Ne nigram cito raptus ad culinam Cordylas madida tegas papyro*; *Pelaeus pape-risve sis vncullus*. epigr. 2. lib. 3. vers. 3. *Molestas*.] Hinc conjicio non tam involutos ineptis hisce chartis pisciculos illos venales, quam in iis frigos fuisse, cum Metaphoram sumat à tunica illa molesta pice & bitumine illita, qua miselli ardebant damnati. epigr. 25. lib. 10. alii intelligunt chartas illas, quibus involuti afferebantur scombri, à coquo in ignem injectas. vide ep. 2. lib. 3. vers. 5.

9. *Si damnaverit*.] Ille, si improbarit, despera te placere aliis posse. *Salariorum*.] Puerorum falsamenta vendentium.

II. In-

10 *Curras scrinia protinus licebit,
Inversa pueris arande charta.*

11. *Inversa pueris, &c.*] Interrogat in tergo scribebantur ὁπισθόγραφοι, pueris scribenda. Olim autem una tantum chartæ facie scribebatur. Et ea quæ & in tergo scripta dicebantur. vide Juvenal. Satyr. 1. vers. 5. vide epigr. 62. l. 8.

De Bassa. LXXXVIII.

INfantem secum semper tua Bassa, Fabulle,
Collocat, & lusus, deliciasque vocat.
Et quod mireris magis, infantaria non est.
Ergo quid in caussa est? pedere Bassa solet.

Facet pedentem notat Bassam, quæ ut dissimularet suum vitium, gestabat infantem, cui culpam, quum pederet, impingebat. *Rad.*

3. *Infantaria non est.*] Nec tamen

ea est quæ infantes amet. *novatum verbum.*

4. *Pedere Bassa solet.*] Et in infantem quem gestabat fabam cudere, culpam rejicere solet.

In dissimulatorem. LXXXIX.

Nulla remisisti parvo pro munere dona;
Et jam Saturni quinque fuere dies.
Ergo nec argenti sex scriptula Septitiani,
Missa nec à querulo mappa cliente fuit?
5 *Antipolitani nec quæ de sanguine thynni
Testa rubet, nec quæ coctana parva gerit;*

Nec

Saturnalibus munera commeabant; ut Cal. Januarii strenz. Martialis amico cuidam donatæ libellum epigrammatum, pro quo nil receperat. Hoc ussit poetam; unde hanc bilem in eundem evomit. *Rad.*

1. *Munere dana.*] Libro forte, vel alio munere in Saturnalibus misso.

2. *Quinque, &c.*] Saturnalia ad quintum diem protraxit Caligula.

3. *Scriptula.*] Græcis γραμμάκια à numero literarum, uncia enim 24. continebat scrupula. Hoc loco accipio scrupulum pro pondere argenti, non pro nummo. Sex ergo scrupula octodecim cruciferis assimilabuntur. *Septitia-*

ni.] Argenti, ut volunt, improbiore nota. Alii ad libram referunt, de qua epigr. 71. lib. 8. Alii leg. *Septitiam*, ad quem epigr. ult. lib. 17.

4. *Querulo.*] Qui semper apud patronum de inopia, &c. queritur. epigramm. 50. lib. 1. vers. 27. *Mappa cliente fuit.*] Supra epigr. 46. vers. 10.

5. *Antipolitani, &c.*] Nec muria, quæ è sanguine thynni confecta mittebatur Romam ab Antipoli Asiæ, aliis Gallia Narbonensis urbe. Gruterus dicit omnes MSS. & edd. vet. *Antipolitano*, legere. Videl. lib. 13. epigr. 103.

6. *Coctana, &c.*] Ficus parvas ex Syria. lib. 13. epigr. 28.

7. *Nec*

Nec rugosarum vimen breve Picenarum:

Dicere te posses ut meminisse mei.

Decipies alios verbis vultuque benigno:

10 *Nam mihi jam notus dissimulator eris*

7. *Nec rugosarum, &c.*] Nec fiscella
olivarium Picenarum. lib. 13. epigr. 36.

8. *Dicere te posses, &c.*] *Μην ὀσούω*
scilicet & argumentum amoris.

10. *Dissimulator eris.*] Ingratus. Est

enim ingratus qui beneficium accepisse
se negat, & qui dissimulat. Sen. Benef.
lib. 3. cap. 1. vel qui dissimulas te non
intelligere, quid velim. vide epigr. 16.
vers. 9. & epigr. 26. lib. 5. vers. 8.

De rusticatione. XC.

RUre morans quid agam, respondeo pauca, rogatus,
Luce Deos oro, famulos, post arva reviso;

Partibus atque meis justos indico labores.

Inde lego, Phæbumque cio, Musamque laceSSo.

5 Hinc oleo corpusque frico, mollique palæstra

Stringo libens, animo gaudens, ac sænore liber.

Pondero, poto, cano, ludo, lavo, cæno, quiesco.

Dum parvus lychnus modicum consumat olivi.

Hæc dat nocturnis nox lucubrata Camænis.

Ad

Vitz suæ modum quem tenebat in
rusticatione, exprimit breviter hoc epi-
grammate: quo fingit respondere, ro-
gatus ab amico quid ageret ruri; & si-
mul vult videri epigrammata successi-
vo labore scribere. *Ramires*. Hoc ep.
longe infra Martialis ingenium vide-
tur. Locò tamen non moveo, tot jam
editionibus publici juris factum.

3. *Partibus atque, &c.*] Meis famu-
lis opus distribuo. sic Dido Virgiliana
operumque laborem *Partibus* agnabat ju-
stis aut forte traherat. *Ramires* sic
exponit, *Atque meus*, id est, famulis,
indico justos labores *partibus*, id est, per
partes.

4. *Phæbumque cio, &c.*] Pango car-
mina.

5. *Oleo corpusque, &c.*] Epigr. 57.
lib. 3. vers. 4. & lib. 14. epigr. 8. *Mol-
lique palæstra stringo.*] Stringo lustræ
corpus; vel stringo palæstræ pulvere,
quem lib. 7. epigr. 96. *Hapten* vocat.

7. *Pondero, &c.*] Omnes uno ore
emendant, *Prandeo*, neque enim pran-
dium omnino Latio exulabat.

8. *Lychnus, &c.*] Ellychnium, lu-
cerna.

9. *Hæc dat nocturnis, &c.*] Nox lu-
cubrata dat hæc carm. &c. Vel nox dat
hæc carmina lucubrata Musis noctur-
nis.

Allo-

Ad Librum. XCI.

O He jam satis est, obe libelle.
 Jam pervenimus usque ad umbilicos:
 Tu procedere adhuc, & ire quæris:
 Nec summa potes in scheda teneri.
 5 Sic tamquam tibi res peracta non sit,
 Quæ primâ quoque paginâ peracta est.
 Jam lector queriturque, deficitque;
 Jam librarius hoc & ipse dicit!
 Obe jam satis est, obe libelle.

Alloquitur librum, monetque jam quiescendum esse.

1. *Obe jam satis est, &c.*] Imitatio Horatiana. sat. 5. lib. 1. & sat. 2. lib. 2. Hinc Juvenal.

Satur est cum dicis Horatius obe.

2. *Ad umbilicos.*] Id est, ad finem. Vide adag. *ad umbilicum ducere*. De umbilicis autem & librorum ornamentis. Vide epigr. 67. lib. 1. vers. 11.

3. *Tu procedere adhuc, &c.*] Tu tamen ô libelle vis ire ulterius, nec contentus es paginæ extremam etiam par-

tem implere, tanquam nondum perfecis rem, quam vel in prima paginæ parte fecisti, hoc est, satiasti lectorem & tœdio enecasti. *Scheda summa.*] Scheda commune nomen est omnibus chartis. *Summa scheda* hic pro extrema libri pagina accipitur: *summa* enim extrema est, sicut *summus dies*, extremus dies. Vel pro ora & margine libri sumitur. de scheda vide Vitellium cap. 3.

8. *Librarius, &c.*] Qui libros transcribit. Heraldus legendum forte credit: *Lam librarius Obe & ipse dicit.*

M. VA.

M. VALERII MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBER V.

Ad Cæsarem. I.

Hoc tibi, Palladiæ seu collibus uteris Albæ,
Cæsar, & hinc Triviam prospicis, inde Thetin:
Seu tua veridicæ discunt responsa sorores,
Plana suburbani qua cubat unda freti:
5 Seu placet *Aeneæ* nutrix, seu filia *Solis*,
Sive salutiferis candidus *Anxur* aquis;
Mittimus, ò rerum felix tutela, salusque,
Sospite quo gratum credimus esse *Forum*.

Tu

Mittit librum ad Domitianum, rogatque uti gratum accipiat; seulescturus, seu neglecturus.

1. *Hoc tibi.*] Hoc quicquid id est libri, hunc qualem cunque librum mittimus tibi ò Cæsar. *Palladia*, &c.] Seu degis in monte Albano. Quem locum tanquam arcem elegerat, & ubi quinquatria in honorem Minervæ quotannis celebravit. lib. 4. epigr. 1. vers. 6.

2. *Triviam prospicis.*] *Artemesium* templum in nemore Dianæ Triviæ prope Aricinam. *Inde Thetis.*] Ab altera parte prospicis mare.

3. *Seu tua veridicæ, &c.*] Seu degis Antii, ubi Fortuna colitur sub imagine geminarum sororum, quas Antianas dicit; quarum & meminit Sueton. in Calig. Hinc Horat.

O Diva gratum quæ regis Antium. Sed quare geminæ? an quia alia, prospera; alia infausta. Per adulationem aurem Domitiano numen majus & oraculum certius attribuit, dictanti scilicet his tanquam minoribus Diis responsa.

4. *Plana suburbani, &c.*] Quam ur-

berem mare alluit, cujus suburbia occupat mare. Quum enim Antium sit *invisgans idruppor* (ut scribit Strabo) & abluatur mari, cui adjacet; videtur mare esse veluti in suburbio Antii, *κῆναι διόρει ἀγασίων π.* Hodie urbs ea Principum otio, & vacationi civilium occupationum dicata est.

5. *Seu placet, &c.*] Seu recessisti in Cajetam urbem Campaniæ, ab *Aeneæ* nutrice dictam, ut vult Virg. 7. *Æneid.* ut alii, à *νῆειν*, quod ibi classis Trojanæ incensa. ut alii, à sinuosa cavitate, quam *Lacones Cajattam* dixerunt. *Seu filia Solis.*] Seu versaris *Circæ*, promontorio Italiæ, à Circe filia Solis & Perse quondam habitato.

6. *Salutiferis.*] Propter Pontinam, vel alias paludes, in quas primum est *Anxur* ab *Ufenti* fluv. non parva aquarum salubritate. sic epigr. 51. l. 10. vs. 6. *Candidus, &c.*] *Imposuim late saxia candentibus Anxur.* Horat. Sat. 5. l. 11.

8. *Gratum credimus, &c.*] Non immemorem Capitoliæ à Domitiano puero defensi. epigr. 104. lib. 9. vel restitutum iterum arsisset. Sueton. cap. 5. Domit. vide epigr. 59. lib. 7.

9. *Ac-*

Tu tantum accipias : ego te legisse putabo,

10 *Et tumidus Galla credulitate fruatur.*

9. *Accipias.*] Vulgò *Accipies.*

10. *Et tumidus.*] Superbus gloria-
bor librum à Cæsare lectum esse. Gal-
lib. 4.

[*la credulitate fruatur.*] Facili. Galli enim
tunc simplices, &c. creduli, Strabo

Ad Lectores. II.

M *Atrona, puerique, virginesque,
Vobis pagina nostra dedicatur.*

Tu, quem nequitiae procaciores

Delectant nimium, salesque nudi,

5 *Lascivos lege quattuor libellos ;*

Quinctus cum Domino liber jocetur ;

Quem Germanicus ore non rubenti

Coram Cecropia legat puella.

Verecundum ait hunc libellum &
castum, nempe Cæsari inscriptum, cu-
jus majestas & reverentia excludat om-
nem verborum rerumque licentiam;
quod & lib. 8. docet epigrammate ad
suum librum, quem ita affatur :

*Laurigeros Domini liber intrature pena-
tes,*

Disce verecundus sanctius ore loqui.

1. *Matrona, &c.*] Vide epigr. 67.
lib. 3. vers. 4.

5. *Quattuor libellos.*] Præcedentes.

6. *Domino.*] Domitiano.

7. *Germanicus.*] Domitianus. Qui se
tanquam à Germania devicta ita appel-
lari voluit. *Ore non rubenti.*] Sine rubore.

8. *Cecropia, &c.*] Pallade, pecu-
liari Domitiani numine; cujus filium
se dici credique voluit. Suet. Domit.
cap. 4. Vel virginem Palladi sacram.
Liber hic, inquit poeta, tam sanctus
est & purus, ut possit coram sanctissi-
mis Minervæ sacerdotibus sine rubore
legi. *Rad.*

Ad Domitianum. III.

A *ccola jam nostræ Degis, Germanice, ripæ,
A famulis Istrî qui tibi venit aquis,*

Lætus & attonitus, viso modo præside mundi,

Affatus comites dicitur esse suos :

5 *Sors mea quam fratris melior ! cui tam prope fas est*

Cernere, tam longe quem colit ille Deum.

Ad

1. *Accola jam, &c.*] Degis missus
ad te in provinciam Rom. cis Danu-
bium à Decebalo Dacorum rege (qui
ultra Danubium) legatus de pace & ob-
sidibus tradendis, ubi te vidit, beatio-

rem se fratre suo (forte, De cebalo) præ-
dicabat, inquiens, *Sors mea, &c. Ger-
manice, ripæ.*] Epigramm. præcedente.
vers. 4.

6. *Deum.*] Domitianum.

Ebriam

Ad Paullum de Myrtale. IV.

FOEt ere multo Myrtale solet vino:

*Sed fallat ut nos, folia devorat lauri,
Merumque cautâ fronde non aqua miscet.*

Hanc tu rubentem prominentibus venis

5 Quoties venire, Paulle, videris contra;

Dicas, licebit: Myrtale bibit laurum.

Ebriam Myrtalem insectatur.

2. *Fallat ut nos, &c.*] Ut gravior lauri vis, obruat vini odorem. vel ut ebrietatem defendat. Laurus enim inimica Baccho, arcet ebrietatem. Athenæus lib. 4. Dipnos.

3. *Cautâ fronde, &c.*] Qua cavet graveolentiam à vino.

4. *Hanc tu, &c.*] Quoties itaque

Myrtalem rubicundam & venas inflatam conspexeris, ne imputes Baccho sed Apollini, noli illam ebriam dicere sed vatem numine afflatam, epota lauro, non secus ac alii vates οὐδυσσιασμός procurant manducata lauro. Lycophr. Cass. δαφνηφάγων φοῖβας ἐν λαυρῶν ὄπα.

Ad Sextum. V.

SExte, Palatinæ cultor facunde Minervæ,

Ingenio fruere qui propiore Dei;

Nam tibi nascentes Domini cognoscere curas,

Et secreta ducis pectora nosse licet;

5 Sit locus & nostris aliqua tibi parte libellis,

Qua Pedo, qua Marcius, quaque Catullus erit.

Ad Capitolini cœlestia carmina belli,

Grande cothurnati pone Maronis opus.

Epigrammata mittit Sexto (qui Domitiano à secretis erat, & bibliothecæ curam habebat) quæ poni cupit inter alios epigrammaticos. Rad.

1. *Sexte, Palatina, &c.*] Sexte, qui es Imperatori à sacre religionis cultu, ab ingenii studiis, & à consiliis secretioribus, Bibliothecarius Palatinus.

2. *Ingenio fruere, &c.*] Versaris enim cum ipso Domitiano, & ejus consilia, rationes, negotia, causas pernoctas & litteris mandas.

4. *Et secreta ducis.*] Periphrasis secretarii.

5. *Sit locus, &c.*] Dignare loco, re-

pone libros mcos in bibliotheca tua, vel Imperatoris, inter cæteros epigrammaticos, Catullum, Pedonem, Marsum.

7. *Ad Capitolini, &c.*] Sed carmina illa de bello Vitelliano ipsiusque Domitiani periculo, flagrante Capitolio, (à te, vel ipso forte Domitiano condita. namque his vacasse cum studiis constat ex Plinii præfat. ad hist.) repone juxta Æneida sublimis Virgilii. Sueton. cap. 1. Domit. Scriverius putat Sextum Epicum poetam composuisse bellum Vitellianum: quod & Raderò quam maxime verisimile videtur.

Ad

Pœta

Ad Musas. Vel, librum commendat Parthenio. VI.

SI non est grave, nec nimis molestum,
Musæ, Parthenium rogate vestrum:
Sic te serior & beata quondam
Salvo Cæsare finiat senectus,
5 Et sis invidia favente felix;
Sic Burrus cito sentiat parentem;
Admittas timidam, brevemque chartam
Intra limina sanctioris aulæ.
Nosti tempora tu Jovis sereni,
10 Cum fulget placidus, suoque vultu,
Quo nil supplicibus solet negare.
Non est, quod metuas preces iniquas:
Nunquam grandia, nec molesta poscit,

Quæ

Poëta Musas; Musæ Parthenium rogant, ut Parthenius Cæsari libellum porrigat, quum tempestivum erit: vel non porrigat, sed legat vidente Domitiano; qui quum sit studiosus litterarum, statim poscet libellum. *Rad. Domit.*

2. *Parthenium.*] Qui Cæsari est à cubiculis. *Vestram.*] Vestri cultorem, ô Musæ. epigr. 28. lib. 8. vers. 1. & epigramm. 1. lib. 11.

3. *Sic te serior, &c.*] *Precaionem hanc concipit, Musarum verbis.* Sic diu sospes & superstes & felix agas cum Cæsare.

5. *Et sis invidia, &c.*] Quæ grassatur maxime in aulis regum. sic ergò invidia superior sis, ut ipsa cogatur tibi favere, hoc est; invidis etiam faventibus, semper retineas istum gratiæ locum. *Rad. Domit.*

6. *Burrus.*] Filius tuus, de quo epigramm. 45. lib. 4. *Sentiat parentem.*] Patris fortunas sapiat, intelligat laudes & felicitatem patris; indolis paternæ det specimen. vide & epigr. 38. lib. 6.

7. *Timidam, &c.*] Hunc verendum, nec longum epigrammatum libellum.

8. *Intra limina, &c.*] In palatium vel in conclave Cæsaris. Vel *sanctioris* forte, propter Lararium, in quo Minerva: aut quia ipse Domitianus volebat dici Iuliberique Deus.

9. *Jovis sereni.*] Ubi placidus & latus est Domitianus. *Metaph.*

10. *Suoque vultu.*] Vultus sane Domitiani venustus erat, & quo se commendari voluit. Sueton. Domitian. cap. 18. Sic quidem in principio; sed postea, avarissimus, ut non solum non sua largiretur, sed alia raperet; ut idem testatur. cap. 12.

12. *Non iniquas.*] Neque enim poëta (inquiunt Musæ) oblato libello hoc ornato, quicquam impudenter aut immodice petit.

13. *Nunquam grandia.*] Nunquam mea charta, meusque liber cedro tinctus, purpuraque textus, magnam vim pecuniæ, aut prædia impudenter petit. De umbilicis, vide epigr. 67. l. 1. v. 1. c.

5

14. Ce-

*Quæ cedro decorata, purpuraque
15 Nigris pagina crevit umbilicis.
Nec porrexeris ista, sed teneto,
Sic tanquam nihil offeras agasque.
Si novi dominum novem sororum,
Ultero purpureum petet libellum.*

14. *Cedro purpuraque umbilicis.*] Vi-
de epigr. 67. lib. I. vers. 11. & ep. 2.
lib. 3.

18. *Dominum, &c.*] Domitianum,
Musarum cultorem, imo dominum.
Adulatoriè.

* Ad Vulcanum. VII.

Q*ualiter Assyrios renovant incendia nidos,
Una decem quoties secula vixit avis:
Taliter exuta est veterem nova Roma senectam,
Et sumpsit vultus præsidis ipsa sui.
5 Jam precor oblitus nostræ, Volcane, querelæ
Parce: sumus Martis turba, sed & Veneris.
Parce pater: sic Lemniacis lasciva catenis
Ignoscat conjux, & patienter amet.*

* Vel de Roma post incendium re-
stituta.

1. *Qualiter Assyrios, &c.*] Ut Phœ-
nix avis illa Assyria, ubi annos M. vi-
xerit, constructo rogo cremans sese, re-
novari dicitur: ita Domitianus senio &
incendio deformem urbem restituit.

2. *Vna.*] Duo tamen visi aliquando,
pater & filius, Pierius Hieroglyph.
lib. 20. *Decem quoties, &c.*] De nu-
mero annorum variant autores. La-
tantius Martiali astipulatur. vide Plin.
lib. 10. c. 2. Communis ferè omnium
sententia est, quingentos vivere annos
Phœnicem. Tacitus lib. 6. Annal. O-
vid. 15. Metam.

*Hic ubi quinque sua complevit secula
vita.*

3. *Exuta, &c.*] Eutropius lib. 7.
& Sueton. Domit. cap. 5.

4. *Vultus, &c.*] Epig. præced. vers. 9.

5. *Jam precor, &c.*] Noli ulterius
in nos nepotes & genus Martis, cui tu
ob adulterium ejus cum Venere tua in-

sensus es, flamma vindice furibundus
grassari. Signantius ergo est quod præ-
ferunt MSS. *nata, Volcane, querelæ.*

6. *Sumus Martis, &c.*] Sumus qui-
dem proles Martis adulteri tui, à Ro-
mulo: sed & Veneris uxoris tuæ, ab
Ænea, &c. *Turba.*] Rescribendum hic
esset *turma*, si turba semper de re abje-
cta & vili diceretur, quod quidam vo-
lunt. sed hic *turba* τὸ πῦρ, seu potius
τὸ ἄπυρ significat.

7. *Lemniacis lasciva.*] Quas in Lem-
no fabricasti. *Catenis.*] Quibus depre-
hensam cum Marte, exposuisti ludibrio
diis.

8. *Ignoscat conjux, &c.*] Tuæ illi in-
juriz, & suam condonet Venus. *Patienter amet.*] Et si deformis sit, non coacta
& observata. vel sine æmulo. Rutgerf.
legend. censet: *sapienter amet. ut illud
Deprendi veto te Lesbianon futui.* Gro-
novius exponit *patienter amet*, mode-
rate amet, & ne laboret impatientia
ergà Martem.

De

Phaſi-

De Phaside. VIII.

Edictum Domini, Deique nostri,
 Quo subsellia certiora fiunt,
 Et puros eques ordines recepit,
 Dum laudat modo Phasis in theatro,
 5 Phasis purpureis rubens lacernis,
 Et jaëlat tumido superbus ore:
 Tandem commodius licet sedere,
 Nunc est reddita dignitas equestris;
 Turba non premimur, nec inquinamur.
 10 Hæc, & talia dum refert supinus,
 Illas purpureas, & arrogantes
 Fussit surgere Lectius lacernas.

In

Phásidem libertum, ut fíctum equitem, irridet Martialis hoc epigrammate: is enim quum legitimum equitis censum non haberet, lacernis purpureis volebat videri eques, & jaëtabundus in theatro jaëtabat legem Othonis, quam Domitianus restituerat; sed Lectius, cui ordinis Theatralis cura erat demandata, jussit eum surgere.

1. *Edictum.*] De renovanda lege Roscia, qua nulli in 14. gradibus sedere licuit, nisi cui census equestris. Sueton. cap. 8. Domit. Domini, &c.] Domini scilicet ac Deum appellari instituit Domitianus. Xiphilinus & Suetonius in Domit. cap. 13. *Pari arrogantia, quum procuratorum suorum nomine, formalem dictaret epistolam, sic cupit; Dominus & Deus noster sic fieri jubet. Unde institutum posthac, ut ne scripta quidem, ac sermone cujusquam appellaretur aliter.*

2. *Subsellia.*] Quæ triplicia, in Circo, Theatro, & Amphitheatro: tum

subsellia prima seu proxima cavex, in quibus Senatus. Secunda, Equestria; in quibus Equites. Tertia popularia, in quibus populus & plebs. lege Amphitheatrum Lipsii, cap. 14. *Certiora.*] Quæ à certo ordine occupantur, non promiscue, ut antea.

3. *Puros ordines.*] Plebi non admissos.

4. *Phasis in theatro.*] Plebejus nescio quis, qui ex vestitu se equitem videri voluit.

7. *Tandem, &c.*] Verba hæc Phasidis, se ex lacernis purpureis equitem gloriantis.

11. *Illas purpureas, &c.*] Phásidem verbis & vestibus se pro equite jaëtantem, gradibus equestribus ejecit adveniens designator Lectius, qui illum probe noverat. lib. 3. epigramm. 94. vers. 7.

19. *Lacernas.*] Lacernas ergò Metonymicæ. Jussit indutum lacernis purpureis loco cedere, & ad plebem transire.

In Symmachum IX.

Languēbam : sed tu comitatus protinus ad me
 Venisti centum, Symmache, discipulis.
 Centum me tetigere manus Aquilone gelatæ.
 Non habui febrem, Symmache, nunc habeo.

Symmachus ætate Martialis, medicus, cuius mentio est lib. 6. & 7. Quum ille Martialem, ægrum, viseret cum suis auditoribus, qui etiam poetæ arteriam quum manu explorarent, ex tactu tot frigidarum, horridam illi febrem conciliarunt, morbumque non tam curant, quam creant. Rad.

1. *Languēbam, &c.*] Non plane ægrotabam, inclinabam tantum in morbum.

2. *Venisti centum, &c.*] Venisti, ô

medice, comitatus multis tuis discipulis (pro more visendi illius temporis) qui singuli longo ordine venam meam tangebant, vel potius arteriam explorabant. *fels my pulse.*

3. *Aquilone gelatæ.*] Frigidissimæ, tanquam Boreâ gelatæ.

4. *Non habui febrem, &c.*] Et latenti in me febris causæ *αἰνυμένη*, frigidus vester contactus adiecit extrinsecus *αἰνυμένη*, ita plane accessit febris, in quam prius solum disponebat.

Ad Regulum, de fama poetarum. X.

Esse quid hoc dicam, vivis quod fama negatur,
 Et sua quod rarus tempora lector amat?
 Hi sunt invidiæ nimirum, Regule, mores,
 Præferat antiquos semper ut illa novis.
 5 Sic veterem ingrati Pompeji quærimus umbram;
 Sic laudant Catuli vilia templa senes.

Præsentia fastidiri, desiderari remotæ, & cæteris in rebus, & in poetâ docet.

3. *Regule, mores.*] De hoc Regulo vide epigr. 112. lib. 1.

5. *Sic veterem, &c.*] Sic novis Domit. ambulatoris & porticibus pulcherrimis præferimus porticum Pomp. de qua epigr. 9. lib. 2. vers. 11. *Umbram.*] Sic lib. 11. epigr. 48. Porticum Pompeii, vocat *umbram Pompejam.*

6. *Et laudant Catuli, &c.*] Et senes, laudatores temporis acti præconesque vetustatis, Capitolio magnificentissime à Domit. instaurato, præferunt tamen illud prius à Lucr. Catulo perfectum dedicatumque, quod bellis nuper Vitellianis conflagravit. Alii leg. *Julia* templa. Sed non satis video, quo-

modo Capitolium vocetur templum Julium. nam quod est apud Dionem lib. 43. decretum, ut eraso Catuli nomine, substitueretur Caesaris. decretum quidem, sed non factum, si fides Tacito: qui asseverat Catuli nomen mansisse usque ad ævum Vitelli; hoc est, dum rursus incenderetur Capitolium. Nec est quod huc trahamus epigr. 38. lib. 6. *Et infans Julia testat placens,* quæ Calderinus non rectè sumit pro Capitolio: quum sit *Basilica Julia*, ubi oratores, ubi judicia. ut satis innuit versus præcedens. *Gruterus.* Sed Gontius sic exponit: *Catuli senes*, seu nobiles Romani & illustres laudant Julia templa Basilica Caesaris in foro Romano, præ templis novis à Domitiano conditis.

7. *Ennius*

*Ennius est lectus salvo tibi, Roma, Marone;
Et sua riserunt sæcula Mæonidem.*

Rara coronato plaufere theatra Menandro:

10 *Norat Nasonem sola Corinna suum.*

Vos tamen, ô nostri, ne festinate libelli:

Si post fata venit gloria, non propero.

7. *Ennius est lectus, &c.]* Neglectum erat opus Maronis, dum ipse erat in vivis, præfato Ennio; sed hoc poetice amplificat, ut de Homero & Ovidio.

10. *Norat Nasonem, &c.]* Ovidii amica falso hoc nomine celebrata, vide Gyraldum in vita Ovid.

12. *Si post, &c.]* Mihi sufficiet gloria postuma.

De Stella: XI.

S*ardonychæ, smaragdos, adamantus, jaspidas uno
Versat in articulo Stella, Severe, meus.*

Multas in digitis, plures in carmine gemmas

Invenies: inde est hæc, puto, culta manus.

Elegantissime laudat Stellæ Musam.

1. *Smaragdos, &c.]* Mediam hic corripit exemplo Græcorum. Nonnii in Dionys. βίβλ. Theocrit. εἰδὺλ.
17. Hom. Batrach.

2. *Articulo.]* Digito. *Stella, &c.]*

Epigr. 8. lib. 1. vers. 1.

3. *Plures, &c.]* Lumina & ornamenta carminum vocat gemmas.

4. *Inde est hæc, &c.]* Gemmeis annulis ornatur, quod elegantias & lumina in carmine ponere sciat.

De eodem. XII.

Q*uod nutantia fronte perticata
Gestat pondera Masthliion superbus,*

Aut

Venustè jocatur in gemmas Stellæ, quibus credo puellarum vel ora, vel nominum literæ erant inscriptæ. Alii, inquit, gravia cervicibus onera; alii humeris & brachiis septem octove pueros gestarunt. hoc nihil est; Stella uno digito portat decem puellas. *Rad.*

1. *Perticata.]* P. Scriv. ex opt. Cod. autoritate, judicioque opt. suo, reposuit *perticata*, cum prius lectum esset *perrinaci*. consentque Masthliion & Linum fuisse *ἡνωμένους*, cujusmodi fuisse Athanatum & Fusium meminit Plinius. lib. 7. cap. 20. illum autem æscupinum (quocirca in seq. versu lege-

rim *supinus*, loco tamen *superbus*) contum seu perticam stupendæ molis erectam in area frontis gestasse; hunc utroque brachio pueros multos. Salmasius dicit Phalangarium hic intelligi. *Phalangarii*, οἱ τοῖς δακτύλοις ἀποκρινέμενοις βάρη καὶ πλοκίοις ἀνὰ βασίλειος: Paulò diversus ab à Nonio. Ille *Phalangarios* vocatos tradit, qui singuli per se fustibus onera veçant: talis ille Masthliion Martialis. At Glossarum auctor de pluribus intelligit, qui conjuncti fustibus onera portant. Et veteres Grammatici notant *phalangarum* vocabulo significari bacillos sive fustes teretes modicos.

*Aut grandis Linus omnibus lacertis
Septem quod pueros levat, vel octo;*

5 *Res non difficilis mihi videtur:
Uno cum digito, vel hoc, vel illo,
Portet Stella meus decem puellas.*

cos. Martialis perricas vocat, atque inde *perricata fons*. Helych. *Φαλαγγία*, *προχύλα ξύλα καὶ σύμμεστρον*. *Salmas.*
6. *Uno cum digito, &c.*] Cum Stella uno digitulo portet 10. annulos, totidem puellarum pignora, vel potius

ora seu effigies 10. puellarum (forte 9. Musarum & Hiantidis lux, atque allusum ad Pyrrhi gemmam, qua effingebatur Apollo cum 9. Musis) in unius annuli seu plurium gemmis insculptas portet.

In Callistratum. XIII.

SUm, fateor, semperque fui, Callistrate, pauper,
Sed non obscurus, nec male notus eques.

Sed toto legor orbe frequens, & dicitur, hic est:

Quodque cinis paucis, hoc mihi vita dedit.

5 *At tua centenis incumbunt tecta columnis,*

Et libertinas arca flagellat opes:

Magnaue Niliacæ servit tibi gleba Syenes;

Tondet & innumeros Gallica Parma greges.

Hoc ego, tuque sumus. sed quod sum, non potes esse:

10 *Tu quod es, è populo quilibet esse potest.*

De

Se divitibus anteposit; quod divites multi, & è populo vel sint, vel esse possint; poeta rari numerentur.

2. *Non obscurus, &c.*] Ingenio clarus, honore equitis & titulo donatus. lib. 2. epigr. 91. & 92. non censueques. Equester enim ordo temporibus Domitiani fædè contaminatus, cum pessimis artibus ad eum honorem pessimi quique & infames admitterentur. Quod Juvenalis Sat. 3. deplorat. *Exeat, inquit, Cujus res legi non sufficit, & se deant hic Lenonum pueri, &c.*

3. *Dicitur, hic est.*] Digito monstror.

4. *Quodque cinis, &c.*] Epigr. 1. lib. 1. vers. 4.

6. *Libertinas arca.*] Ingentes, quales possederunt liberti ditissimi, Chrysoponus, Narcissus, Pallas, Callistus, &c. quos enumerat Plinius. lib. 36. cap. 18. *Flagellat opes.*] Lib. 2. epigrammate 30. vers. 4. & epigr. 42. lib. 4. vers. 7.

7. *Magnaue, &c.*] Sunt tibi latifundia in fertili Ægypto, cujus civitas umbram nusquam flexura Syene.

8. *Gallica, &c.*] Gallix Cisalpinæ urbs, lana nobilis. epigr. 43. lib. 2. vers. 4. & lib. 14. epigr. 155.

9. *Hoc ego, &c.*] Quod supra dixi, ego scilicet Pauper doctus; tu Dives indoctus.

Venu-

De Nannejo. XIV.

Sedere primo solitus in gradu semper,
 Tunc cum liceret occupare, Nannejus;
 Bis excitatus terque transtulit castra,
 Et inter ipsas pene tertius fellas
 5 Post Cajumque Luciumque confedit.
 Illinc cucullo prospicit caput testus,
 Oculoque ludos spectat indecens uno.
 Et hinc miser dejectus in viam transit,
 Subsellioque semifultus extremo,
 10 Et male receptus altero genu, jactat:
 Equiti sedere; Lectioque se stare.

Venuustum sane & elegans epigramma, & summo lepore tinctum. Nanneium scil. solitum ante Domitiani edictum sedere inter equites, & quidem in equestrium primo gradu, qui ad Orchestram. Sed agnitum & pulsum aliquoties à designatore Lectio, transisse tandem ad summam caveam, & spectasse inter plebem & pullatos. *Rad.*

1. *Primo solitus, &c.*] Proximo Orchestræ.

2. *Tunc cum liceret.*] Ante Domitiani edictum, de quo supra epigramm. 8. vers. 1. *Occupare, &c.*] Præripere equitibus.

3. *Bis excitatus, &c.*] Bis terque excitatus à designatoribus & coactus migrare in remotiorem locum cum sella sua (& hoc lepide dicit *castra transferre*) quam in ipsis gradibus posuit inter duos equites Ca. & Lu. etiam inde extractus est in viam. sellas autem in ferre moris erat.

7. *Oculoque uno.*] An quia luscus? an credo quod altero tantum oculo prospiceret, cucullo obvolutus?

8. *Dejectus in viam.*] Vocabantur *via* in spectaculis interstitia illa; tum quæ inter ordines erant; tum quibus per proclivum descendebatur. Sic igitur plures vias constituo: circa balthea scil. quæ theatrum cingebant; & in popularibus per proclivum. Nam Romani illi majorum gentium, loca distincta habebant, & cardinibus obsepta, ne vulgus temere ingrederetur. At populi gradus non ita poterant occludi. *Her. Viam.*] Interstitia in spectaculis inter ordines erant, inter cuneos & circa balthea quæ theatrum cingebant.

9. *Semifultus.*] Semi-sedens & semistans.

10. *Jactat.*] Velut ipse eques.

11. *Sedere se.*] De se. *Lectioque, &c.*] Designatori, metuens ne & inde ejiceretur.

Ad Cæs. Domitianum. XV.

Quinctus nostrorum liber est, Auguste, jocosum,
 Et queritur læsus carmine nemo meo.

Planum & apertum est hoc epigr. quo multis vitam, hoc est, memoriam nominis sempiternam se peperisse; offendisse dicit neminem. Nam ubi laudes car-

men habet, vera nomina præscribit; ubi carpit improborum mores; ficta. *Rad.*

2. *Et queritur, &c.*] Nemo queritur se læsum esse. *Rad.*

S 4

3. *Hono-*

*Gaudet honorato sed multus nomine lector,
Cui victura meo munere fama datur.
5 Quid tamen hæc profunt, quamvis venerantia multos?
Non profunt: sane me tamen ista juvant.*

3. Honorato.] Honoris causa expresso. quod immortalitati consecravimus.

6. Non profunt, &c.] MS. Bodl.

Quid tamen hæc profunt? quamvis venerantia multos

Non profunt: sane me tamen ista juvant.

Ad Lectorem. XVI.

*S*eria cum possim, quod delectantia malim
Scribere, tu causa es, lector amice, mihi,
Qui legis, & tota cantas mea carmina Roma,
Sed nescis, quanti stet mihi talis amor.
5 Nam si falciferi defendere templa tonantis,
Sollicitisque velim vendere verba reis;
Plurimus Hispanas mittet mihi nauta metretas,
Et fiet vario sordidus ære sinus.
At nunc conviva est, commissatorque libellus,
10 Et tantum gratis pagina nostra placet.
Sed non hac veteres contenti laude fuerunt,

Cum

Laudari se verbis queritur, & nullo munere beari.

1. *Seria.*] Res graves & serii argumenti.

4. *Quanti stet mihi, &c.*] Inopia scilicet & rerum indigentia. dum enim amorem capto ex his nugis, mercedem amitto quam ex aliis studiis capere possem. Ita dum aliis placeo, mihi peteo.

5. *Si falciferi, &c.*] Si velim patronus causas defendere in foro, ubi Saturni falcem ferentis ades. Macrobius lib. 1. cap. 8.

6. *Vendere, &c.*] Locare linguam, & voces prestituisse foro. epigr. 63. l. 7. vers. 7.

7. *Plurimus, &c.*] Mittentur mihi à clientibus quos defendi, cadi vini Hispani; nummo aëreo implebitur sinus, &c. *Metretas.*] Metreta idem genus mensuræ quod cadi; de Attico

loquor. Cæterum *metretis* dicitur Græcis & Latinis *metretes*, masc. gen. Et *metreta* f. gen. De qua ingens inter auctores sacros & civiles disputatio, quantum *metretes* capiat. Et sciendum Syriacum metretem capaciorem Atticæ; Atticum Romano. Vide Raderum.

8. *Vario.*] Scribend. *Phario.* Rutgerf.

9. *At nunc conviva, &c.*] Nunc tantum ad convivia admittitur, & inter comportiones lætitatur lib. meus. atque ipse ego adeo.

10. *Gratis placet.*] Quia inde non discisco, Nec sentit laudes sacculus iste meus. Ergo *Gratis* est sine pretio, quia nemo solvit mihi jocos & hilaritadinem.

11. *Sed non hac vet.*] Amplissimis enim muneribus culti fuere poetæ quondam; ita ut singuli versus, singulis aureis redimerentur.

12. *Mini-*

*Cum minimum vati munus Alexis erat.
Belle, inquis, dixti : satis est : laudabimur usque.
Dissimulas? facies me, puto, caussidicum.*

12. *Minimum, &c.*] Virgilio donatus à Pollione Alexis puer formosus. eclog. 2. Virgil. nec tamen pro magno munere.

13. *Belle, inquis, &c.*] Acclamas mihi Belle, & laudas, quasi hoc satis sit. sed Gloria quantalibet quid erit, si gloria tantum est? vide Juven. Satyr. 7.

vers. 80. & Dial. Quintiliani seu Taciti.

14. *Dissimulas?*] Non vis intelligere, me aliud poscere præter laudem? infra epigr. 26. *Facies me, &c.*] Certe nihil largiendo coges me mutare studium, & foro servire, ubi seges ampla. epigr. 77. lib. 1.

In Gelliam. XVII.

Dum proavos, atavosque refers, & nomina magna;
Dum tibi noster eques sordida conditio est:
Dum te posse negas nisi lato, Gellia, clavo

Nube.

Gellia sæpe agitata à poëta, ridetur iterum, quæ ob majorum imagines, & nobilitatem jactabunda negabat se nisi senatori nupturam; quum postea propè mendico nupserit: Rad.

2. *Dum tibi, &c.*] Dum sordet tibi maritus ex ordine equestri.

3. *Nisi lato, &c.*] Nisi senatori, cuius insigne erat latus clavus, vestis cui attexti clavi auro seu coccinei. *Clavo.*] Variis enim figuris, quæ rotundis, quæ quadratis, veterum luxuria luit in vestibus auro purpurave illudendis: quæ rotundæ erant & in circulum flexæ, plumas vocabant Latini, & etiam clavos, Gr. ὄλως, capita enim clavorum rotunda. Unde & ἀσπίδων Græci etiam vocant. dixerunt & oculos. hinc vestes purpura oculare apud Tertullianum. Plumata ergo vestes, & plumatiles, & plumata Babylonica, quæ pluribus notis ex auro purpurave, ac intextis, sparsa erant & variata. σημεῖα Græcis, Latinis nota & signa, hæc vestium ποικιλία. unde χρύσεον & vestis, & πορφύρεον, aureis purpureisque notis insignita. ut contra ἴσημε, quæ nihil auri aut purpuræ intextum haberet. Pluma itaque erant

notæ ex auro vel purpura rotundæ, & in modum plumarum factæ, quibus vestes intextebantur ac variabantur. Sic clavata vestis dicebatur, quæ unius formæ clavos, aureos aut purpureos, suis locis insertos & infutos haberet. Picta, quæ diversis coloribus intexta esset, ac varias rerum animaliumque formas acu expressas ostenderet. Clavi verò tam aurei quam purpurei, particulæ erant ex auro vel purpura, nunc rotundæ, nunc quadratæ, quæ tanquam emblemata quædam vestibus inferebantur atque insuebantur, quæ etiam à veste poterant separari, & inde eximi, ut in aliam vestem transferrentur, & de novo consuerentur. Tunica itaque latyclaviam aut angustyclaviam vocamus, quæ pluribus latis clavis & angustis esset insignita. Qualitate clavi discernebantur equites à senatoribus. tunicam isti habebant, cui consuti erant multi latiores clavi; equitum verò tunica clavos angustiores infutos habebat. hinc illa latyclavia dicebatur, hoc est, πλάτυσσιμος: ista angustyclavia, στενόςσιμος, ψιχρόσιμον etiam veteres Glossæ interpretantur, quasi quæ micæ tantum purpuræ, non cla-

Nubere : nupsisti, Gellia, cistifero.

vos haberet. accedebat & illa differentia, quod senatores, & reliqui omnes, quibus lati clavi jus erat, non cingerentur, sed laticlaviam tunicam rectam pectore demitterent, cinctura minime strictam: inde accipienda illa Horatii :

— Et latum demisit pectore clavum.
Equites autem super tunicam angusti

clavi cingebantur. vide Quintil. l. xi. cap. 3. *Salmas.*

4. *Cistifero.*] Abjectissimo Cybeles sacrificulo, qui ferebat cistulam, in qua religionis Iliacæ erant arcana. Turnebus lib. 3. cap. 21. & Baptist. Pii Annot. Prior. Calderinus de Judæo intelligit, cui *cophinum* solumque *suppellex*. Inepte legunt alii *Celtibero*.

Ad Quintianum. XVIII.

QUOD tibi Decembri mense, quo volant mappæ,
Gracilesque ligulæ, cereique, chartæque,
Et acuta senibus testa cum damascenis,
Præter libellos vernulas nihil misi:

5 Fortasse avarus videar, aut inhumanus.

Odi dolosas munerum & malas artes.

Imitantur hamos dona : namque quis nescit,

Avidum voratâ decipi scarum muscâ?

Quoties amico diviti nihil donat,

10 O Quintiane, liberalis est pauper.

Ad

Excusat non missa Saturnalibus munerâ, & eo se liberaliorem dicit Martialis, quod pauper nil donarit diviti, id est, nihil petiverit ab illo : sed multum donavit, qui æternum victurum carmen misit, quo amicum fecit immortalem.

1. *Decembri mense.*] In Saturnalibus epigr. 46. lib. 4. vers. 1. *Volant mappæ.*] Ultro citroque inter amicos amicis missæ per clientes. *Mappæ.*] Dist. epigr. 89. vers. 4.

2. *Ligulæ.*] Gladioli argentei seu spathulæ. epigr. 120. lib. 14. *Cerei.*] Festus : Cereos Saturnalibus muneri dabant humiliores potentioribus ; quia candelis pauperes, locupletes cereis utebantur. Vide Macrobi. lib. 1. Saturn. cap. 7. & videl. lib. 14. epigr. 42. *Chartæque.*] Lib. 14. epigr. 10. & 11.

3. *Acuta testa.*] Vase testaceo inæta seu turbinis formam habente, & larre. turbine conditus ruenti *Prunorum globus*. Papin. *Senibus damascenis.*] *Prunis rugosis* (ut epigr. 29. lib. 13.) à Damasco Syriæ urbe.

4. *Vernulas, &c.*] Domi mez natos, vel procaces, dicaces, jocosos & que ac vernas. vide epigr. 42. lib. 1. vers. 2.

5. *Avarus videar.*] Alii, *videor*. Benè.

7. *Imitantur, &c.*] Epigr. 56. l. 4. vers. 5.

8. *Avidum voratâ.*] Brodus legendum censet : *Avidum voratâ decipi scarum muscâ*. Id est, alga.

10. *Liberalis, &c.*] Donum non inescat, non cauponatur, infra epigrammate 60.

K. A. S.

Ad Cæs. Domitianum. XIX.

SI qua fides veri, præferri, maxime Cæsar,
Temporibus possunt sæcula nulla tuis.

Quando magis dignos licuit spectare triumphos?

Quando Palatini plus meruere dei?

5 Pulchrior & major quo sub duce Martia Roma?

Sub quo libertas principe tanta fuit?

Est tamen hoc vitium, sed non leve, sit licet unum,

Quod colit ingratas pauper amicitias.

Quis largitur opes veteri, fidoque sodali,

10 Aut quem prosequitur non alienus eques?

Κολακισμὸν est: mulget laudando
Cæsaris marsupium; & quiritando oc-
culte petit, ut quod amici non præ-
stant, præstet ipse Cæsar.

1. Veri, &c.] Immo adulationis.

3. Magis dignos.] Imò indignos.
Triumphos.] In spectaculis certe, non
de hostibus, nisi falsos: ut de Dacis &
Cartis victoribus magis quam victis.
vide Sueton. cap. 6. & Dionem. Vide-
tur ergo, hæc non tantum militares
hos triumphos; sed ludorum & specta-
culorum celebritates memorare.

4. Quando Palatini, &c.] Quando
Palat. dei, Jupiter, Juno, Minerva,
beneficiis suis majorem cultum & plu-
res meruerunt honores, quam hoc ævo?

6. Tanta fuit.] Immo, quando mi-
nor? cum nemini de Rep. mutire qui-
dem liceret.

8. Colit.] Propriè. Corn. Tacit. l. 1.
Hist. Insignes amicitias juvenis ambi-
tiose coluerat. Cultores inde designati.
Ingratas, &c.] Donis, beneficiis, offi-
ciis. Quasi diceret. Abutuntur divites
clientum officiis & obsequiis, quæ nul-
lo munere compensant.

10. Prosequitur.] Beneficiis, donis
Non alienus eques.] Qui nobilitate &
censu eques est: non autem equo sti-
pendia faciens, aut titulo equitis ab
Imperatore honoratus. Gruterus &
Scriverius, sequens epigramma laue
adjungunt & addendum censent.

Ad eundem. XX.

Saturnaliæ ligulam misisse selibræ,
Flammatare togæ scriptula tota decem,

Quando nihil donant procures Ro-
mani, Cæsar tu dona, quia nulla vir-
tus Principis est dulcior & gratior in
populum.

1. Saturnaliæ.] In Saturnalibus
mitti solitæ epigr. 46. lib. 4. vers. 1.
Ligulam, &c.] Supra epigr. 18. vers. 2.
Selibræ.] Semilibræ. Libra enim in
duodecim uncias dividitur: & vete-

res se pro simis usurparunt. Ligulam
ergo selibræ vocat, quod sex unciarum
esset.

2. Flammatare, &c.] Aut mittere
togam purpura micantem & quasi flam-
mantem, quæ vix stetit 10. scrupulis,
sed auri; neque enim 10. scrupulis ar-
genti, vestis purpurea emi poterat. vide
epigr. 89. lib. 4. vers. 3.

3. Luxu-

Luxuria est, tumidique vocant hæc munera regis.

Qui crepet aureolos, forsitan unus erit.

5 *Quatenus hi non sunt, esto tu, Cæsar, amicus.*

Nulla ducis virtus dulcior esse potest.

Fam dudum tacito rides, Germanice, naso:

Utile, quod non vis, do tibi consilium.

3. *Luxuria est.*] Luxuriosæ & nimix largitionis videtur esse divitibus nostris. *Tumidique, &c.*] Et divites patroni vocant hæc magna munera. Alii, *reges.*

4. *Qui crepet aureolos, &c.*] Qui donet ultra unum numum aureolum, & qui agitati sonent. epigr. 36. lib. 12. vers. 3. *Crepet.*] Crepat epim cum numeratur, id est, sonat.

5. *Quatenus hi non sunt.*] Quando ergo tam fordidi & illiberales Romani, esto tu munificus.

6. *Dulcior, &c.*] Quam munificentia.

7. *Tacito rides, &c.*] Suboluit me tibi hoc in rem meam consuluisse, ideoque subrides.

8. *Vile, quod non vis, &c.*] Dum suadeo tibi munificentiam, quæ mihi usui, tibi præsidio esse possit: sed tibi non placet consilium hoc impendiosum futurum. sic infra epigr. 26. vers. 12. Jan. Rutgers. legit, *quod nobis. Lege, Vile quod nobis, do tibi consilium.*

Ad Julium Martialem. XXI.

S*I tecum mihi, care Martialis,*

Securis liceat frui diebus;

Si disponere tempus otiosum,

Et veræ pariter vacare vitæ:

5 *Nec nos atria, nec domos potentum,*

Nec lites tetricas, forumque triste

Nossemus, nec imagines superbas:

Sed

Julium Martialem hortatur ad vitam beatam, id est, voluptuariam.

1. *Martialis.*] Vide epigr. 64. lib. 4.

3. *Disponere tempus.*] Propriè & eleganter. Plin. epist. 23. lib. 4. *Magnum cepi voluptatem, quum ex omnibus qui eis cognovi, te, ut sapientia tua dignum est, & disponere otium & ferre.* Aulonius epist. 10.

Tempora disponas ubi tu tua: Insque tuum sit,

Ut nihil agas, vel quod voles.

Sic Græci *ἡσυχία* *ἡσυχία*. quod tamen propriè deiis, qui tempus absumunt, ut iis lubet, quum nullis occupationibus distringantur. Sic Seneca

Consolat. ad Polybium, cap. 25. *Aut spectaculorum varietate animum detinere, ex tuo arbitrio diem disponere.* Herald.

4. *Veræ vitæ.*] Epigr. 16. lib. 1. vers. 4. & epigr. 90. lib. 2. vers. 3.

5. *Nec nos atria, &c.*] Non curare-mus nosse.

7. *Imagines superbas.*] In quibus stemmata nobilium, quibus sæpe magis gloriabantur, quam virtute propria. Quibus oriundi essent parentibus & majoribus, harum imaginum inscriptionibus cognoscebant. Res enim præclare gestas imaginibus inscribere mos erat. Herald. Vide epigr. 90. lib. 2. vers. 6.

8. *Gesta.*

*Sed gestatio, fabulæ, libelli,
Campus, porticus, umbra, Virgo, therma;
10 Hæc essent loca semper, bi labores.
Nunc vivit sibi neuter, heu, bonosque
Soles effugere, atque abire sentit;
Qui nobis pereunt, & imputantur.
Quisquam vivere cum sciat, moratur?*

8. *Gestatio.*] Duplicem habet intellectum: Primo sensu notat vacationem, quæ lætica, sella, vehiculo, navi solita fieri. Altero ipsum locum, in quo gestabantur. Fuit autem gestatio, & valetudinis & voluptatis causa veteribus comparata. vide Celsum lib. 2. de re Med. cap. 15. epigr. 13. lib. 1. vers. 2.

9. *Virgo, therma.*] Virgo aqua, quam adduxit Agrippa via Prænestina. Plin. lib. 31. cap. 3. Marlian. lib. 6. cap. 15. noster. lib. 6. epigr. 42. vers. 17.

12. *Soles effugere, &c.*] Dies, qui-

bus bene uti ad vitæ hilaritatem licuit.

13. *Qui nobis, &c.*] Quod eos inutiles abire passi sumus, non aliis nobis redditis pro eis quibus non viximus genialiter. *Imputantur.*] Sic alibi Martialis: *Omnia scribitur heri tibi, quomodo* cunq; diem absumis, datus imputatur, nec alius pro illo redit.

14. *Quisquam, &c.*] Sic epigr. 16. lib. 1. *Vivere cum sciat.*] Id est, cum possit. Horat. Nescit vox missa reverti. Sic *ἡνίκα* Græcis.

De Apollonio. XXII.

Quinctum pro Decimo, pro Crasso, Regule, Macrum
Ante salutabat rhetor Apollonius
Nunc utrumque suo resalutat nomine: quantum
Cura, laborque potest! scripsit, & edidicit.

Εἰπαυῖος est, plenum salis & leporis; & præcipuum hujus loci acumen est, *ὀνόματι* nominum. Irridet enim Apollonium Rhetorem *ἀμνήμωρα*, cui tam felix erat memoria, ut duo amicorum nomina retinere non posset, nisi scriberet & edificeret velut orationem. Rad.

1. *Macrum.*] Acutius legas *Macrum*. nam & hinc inepti rhetoris infelicem arguit memoriam, qui *Decimum* salutaret dimidio nomine, *Quinctum*: *Crassum*, contrario nomine, *Macrum*.

3. *Quantum.*] Ironice & Sceptice.

In Paullum. XXIII.

Mane domi si te merui, voluique videre,

Sint

Cur Paulo non dicat *Ave*, excusat iter & absentiam Paulli. Paullus hic Caussidicus nobilis fuit, de quo sæpe Martialis, & Juvenal. Sat. 7.

1. *Mane domi, &c.*] Si tanti sit tibi officium meum ut te videre mereatur,

amor quidem meus is est ut ad te ire velim, etiam si longius fessent Exquilix, ubi tu habitas. *Si te merui.*] Palat. leg. *Nisi te volui meruique*. Vett. edd. *nisi te merui voluique* hoc sensu: tam mihi charus es, ut si te modo merear videre, non recu-

- Sint mihi, Paulle, tuæ longius Exquilie.
Sed Tiburtinæ sum proximus accola pilæ;
Qua videt antiquum rustica Flora Jovem.*
5 *Alta suburbani vincenda est semita clivi,
Et numquam sicco sordida saxa gradu:
Vixque datur longas mulorum vincere mandras;
Quæque trahi multo marmora fune vides.
Illud adhuc gravius, quod te post mille labores,*
10 *Paulle, negat lasso janitor esse domi.
Exitus hic operis vani, togulæque madentis:
Vix tanti Paullum mane videre fuit.
Semper inhumanos habet officiosus amicos:
Rex, nisi dormieris, non potes esse meus.*

Ad

recusem longissimum iter; Tu enim in Exquilis, ego ad Pilam Tiburtinam habeo. Sed es tanti, ut si vel longius illæ forent, ad te sim venturus, modo domi reperiam. *Raderus.* Sed Farnabius censet, scribendum, *metui.* volebat amicum visere, sed metuebat ne Paulus vel domi non esset, vel negaretur esse.

2. *Exquilie.*] Quinta regione urbis. Vide Marlian. lib. 5. cap. 9. Panvin. &c.

3. *Sed Tiburtinæ.* &c.] Sed ego habito ad pilam in via Tiburtina. lib. 1. epigr. 118. vers. 6. *Pila*, id est, columna.

4. *Qua videt.* &c.] Prope Floræ deæ rusticæ & florum præsidis templum, atque vetus Capitolum Jovis. Templum enim Floræ deæ, erat è regione domus Martialis. vide Ovidium Fastor. lib. 5.

5. *Alta suburbani.* &c.] Qua per Suburram ascenditur ad montem Exquilinum. Melius ergo *Suburani.* Clivus enim *Suburbanus* inter urbis Romæ notiora.

6. *Numquam.* &c.] Perpetuo cœnosa saxa.

7. *Vincere.*] Superare, præterire. *io basseby.* Palat. leg. *Rumpere*, pro per-rumpere optime. *Mandras.*] Proprie caulas. stabula hic, ut apud Juvenalem Sat. 3. vers. 237. series mulorum onera portantium.

8. *Quæque trahi.* &c.] Ad fabricam excitandam attrahi machinis, trochleisque saxa vides. *Fune vides.*] Machinis, vel plaustris. ut Juven. Sat. 3. vers. 255.

10. *Negat lasso.* &c.] Lib. 2. epigramm. 5.

11. *Madentis.*] Nimbo, luto, sudore.

12. *Vix tanti.* &c.] Vix suscipiendus sit labor tantus, etiam si certum esset te domi tuæ repertum iri.

13. *Semper inhumanos.*] Conclusio gnomica. Quo officiosior cliens, hoc inhumanior patronus.

14. *Rex, nisi.* &c.] Si ergo cupis esse meus, seu Dominus, seu patronus, dormi tantisper, donec salutatum te veniam, ut te domi offendam. Ergo aut domi mane sis, aut ego non subibo tantas itineris molestias tui salutandi gratia. innuit autem Paulum exire & ipsum, alios salutatum, ut epigr. 18. lib. 2. vers. 1.

I. Her-

Ad Bassum. XXIV.

HErbarum fuetas indutus, Basse, colores,
fura theatralis dum sſuere loci.
Quæ poſtquam placidi cenſoris cura renaſci
fuſſit, & Oceanum certior audit eques.
 5 *Non niſi vel cocco madidâ, vel murice tinctâ*
Veſte nites, & te ſic dare verba putas.
Quadringentorum nullæ ſunt, Baſſe, lacernæ :
Aut meus ante omnes Codrus haberet equum.

1. *Herbarum, &c.*] Lacernas virides ſeu galbaneas. Ante enim legem theatralem promulgatam, ſeu revocatam, ſedebas ubi libebat, inter equites, quamvis non eques; & *virides*, hoc eſt, viles & abjectas geſtabas veſtes; nec arcebaris à 14. gradibus. At poſtquam Domitianus Imperator legem revocavit, & Oceanus designator, ſiſtos equites jubet ſurgere; tu purpuream & coccina geſtas, quo videaris eques, nec ab Oceano ſuſciteris. *Viridis* ergo color fæmineus, ut ex Javenale docet Lipſius lib. 1. Elect. cap. 13. Græcis *χλωρὸς* dicitur, Latinus etiam galbeus & galbanus: inde *galbanos mores*, id eſt, molles, fæmineos. *Rad.*

2. *Iura theatralis, &c.*] Lex Roſcia. ſupra epigr. 8. & 14.

3. *Quæ poſtquam.*] At poſtquam Domitianus Imp. aſſumpta cenſura revocavit legem Roſciam. *ibid.* 8. ſupra. *Placidi cenſoris.*] Domitianus enim

morum præfecturam ſuſceperat, ut ſcribit Sueton. Unde *iudex morum* à Javenale appellatur *εἰρωνικός*. Dio ſcribit cæteros Imperatores ſuis temporibus ab hoc magiſtratu abſtinuiſſe: Cauſſam addit, quia abſque nomine τὸ ἴππον ἔπαισθαι εἶχον. *Herald.*

4. *Oceanum.*] Designatorem theatralem. *Certior audit eques.*] Non plebi immiſtus, ut ante.

5. *Cocco murice, &c.*] Purpurea, piſcis muricis ſanguine ſeu flore, quem ore habet moriensque expuit, tinctâ; vel cocco, *cochineale*. grano ſcapis aquifoliaz ilicis deraſo. Plin. lib. 16. cap. 8.

6. *Ette ſic, &c.*] Et veſte equitem mentiri, atque designatorem fallere credis.

7. *Quadringentorum, &c.*] Non qui habet lacernam purpuream, habet etiam cenſum equeſtrem. epigr. 67. lib. 4. verſ. 1. hac ratione Codrus pauper, foret eques, nam & illi purpurea veſtis.

De Hermete. XXV.

Hermes Martia ſæculi voluptas;
Hermes omnibus eruditus armis;

Hermes

Variis præconiis Hermetem gladiatorum, in omni genere armorum principem laudat. Et verè ter maximum, ut Hermetem Trimegiſtum in philoſophia; ſic Hermetem hunc in arena

prædicat. *Rad.*

1. *Martia, &c.*] Avi hujus & Romæ Martiæ, deliciæ & gloria, propter eruditionem in omni genere armorum. ut mox.

3. *Et*

- Hermes & gladiator, & magister;*
Hermes turba sui tremorque ludi;
 5 *Hermes quem timet Helius, sed unum;*
Hermes cui cadit Advolans, sed uni;
Hermes vincere, nec ferire doctus;
Hermes supposititius sibi ipsi;
Hermes divitiæ locariorum;
 10 *Hermes cura, laborque ludiarum;*
Hermes belligera superbus hasta;
Hermes æquoreo minax tridente;
Hermes casside languida timendus;
Hermes gloria Martis universi;
 15 *Hermes omnia solus, & ter unus.*

De

3. *Et gladiator, &c.*] Et ipse gladiator & gladiatorum magister, id est, la-nista.

4. *Turba, &c.*] Quo arma tractante, tota familia gladiatorum turbatur & timet.

5. *Quem timet, &c.*] Quem solum nobilis gladiator Helius timet.

6. *Cui cadit, &c.*] A quo solo vincitur Advol. nobilis glad.

7. *Nec ferire doctus.*] Premendo & involvendo vincere sine ictu. vel adversario parcere, ubi posset ferire.

8. *Supposititius sibi ipsi.*] Pugnando non defatigatus sed perinde ac recens gladiatoribus novis congreditur, nec indiget ut sibi alius sufficiatur, vide Lipl. Saturnal. Gladiatores enim supposititii erant, qui fessis & victis gladiatoribus sufficiebantur, qui cum victore contenderent, quos & *subditi-cius*, Græci *Ψιδπυς* nominabant: substituebantur autem unus, alter, etiam tertius, forte tamen, non casu. Rad.

9. *Divitiæ locariorum.*] Unde quæstum faciant qui loca populo in spectaculis designant locantque. Et jam *lucar* dictum, quod prius *lucar*: æs nimirum ex locis sive sedibus Theatralibus collectum.

10. *Cura, &c.*] Quem ludix omnes (id est gladiatorum uxores amicæve, vel etiam alix quæ gladiatoribus favent) certatim amant, & salvum cupiunt.

11. *Belligera superbus hasta.*] Gladiatori Samnitis more valide vibrat hastam. In prælusione scil. se mirifice ostentans, & ita hastam vibrans, ut plausum inde populi ferret.

12. *Æquoreo minax tridente.*] Retiarii more movet fuscinam directam in Mirmillonem. vide quæ advers. 143. Satyr. 2. Juvenal. & Lipl. Saturn. lib. 2. cap. 8.

13. *Casside.*] Andabatarum more pugnat. hi autem ex equis galea frontem oculosque testæ pugnabant. Lipl. Sat. lib. 2. cap. 12. *Languida.*] Quæ tenebras & languidam caliginem inducit. Unde & natum est verbum: *Andabatarum* more pugnare, id est, *cæcorum*.

14. *Gloria Martis universi.*] Ut supra vers. 1.

15. *Omnia solus, &c.*] Colligit quæ dixerat de Hermete, versibus 1, 4, 5, 7, 10, 11, 12. & potest allusisse ad Hermetem Trismegistum, cujus summam scientiam in Philosophia, æquat hujus in arena.

Queri-

De Chæresttrato. XXVI.

Quadringenta tibi non sunt, Chæresttrate, surge,
Lectius ecce venit: sta, fuge, curre, late.

Ecquis, id, revocat, discedentemque reducit?

Ecquis, id, largas pandit amicus opes?

5 Quem chartis famæque damus, populisque loquendum?

Quis Stygios non vult totus adire lacus?

Hoc, rogo, non melius, quam rubro pulpita nimbo

Spargere, & effuso permaduisse croco?

Quam non sensuro dare quadringenta caballo,

Aureus

Queritur poëta, Equites quamvis equitum satū vero priscoque editos, ob egestatem tamen pelli gradu in spectaculis, nec à quoquam juvari; quum tamen divites eò, immo tale sibi nomen comparare possent. sed plus equum quam equitem amant. *Rad.*

1. *Quadringenta.*] Censum nempe equestrem non habes. epigr. 67. lib. 4. & epigr. 8. supra.

2. *Lectius ecce venit.*] Designator, qui excitabat & ejiciebat equites censu carentes, ex xiv. gradibus, id est, equestri loco. Est ergo vox amici admonentis, ut sponte abeat, ne cum rubore postea, jubente Lectio, cogatur abire. *Sta, fuge, &c.*] Verba designatoris excitantis Chæresttratū ex 14. gradibus, vel, amici monentis. *vel, poëtæ. Sta.*] Quaritur, num licuerit non equiti, in equestribus tamen stare, sic ut gradum non occuparet? vide supra epigr. 14. Sed credo intra gradus nec stare quidem licuisse, aliqui non adderet poëta, *fuge, curre.* & addit *late*, id est, inter populum, ne Lectius deprehensum inter equites, latentem protrahat. *Rad.*

3. *Ecquis.*] Ecquis inquit Poëta tam honoris & immortalis nominis amans, ut bonum virum Chærestratum liberalitate sua donatum, in equitis honore servatum malit, quam majores sumptus effundere in res inanes? *Id.*] Vox hæc varium habet usum, frequen-

tissimè gestientis est, ut *Io triumphæ*. alias irridentis; alias dolentis. hoc loco vocantis videtur, vel plausum captantis; quasi dicat: Quis cum laude & applausu omnium vult hunc Chærestratum servatum.

5. *Quem chartis famæque.*] Eos enim à poëtis immortalī carmine celebratum iri dicit.

7. *Rubro, &c.*] Aspersiones odortas croceas è tubis ejaculatas in Amphitheatro. epigr. 3. lib. Spect. vers. 8. Gloss. *Sparso κροκεῖν ὁ παρόμοιος*. Sed de hac re. Lipsius in Amphitheatro. Ut autem *nimbum rubrum* dicit Martial. Sic Apulejus *imbrem odoratum* dixit. *Pulpita.*] Hoc proprie de theatris dictum, in quibus scenæ & pulpita.

9. *Non sensuro, &c.*] Statuas equorum atque aurigarum? epigr. 67. lib. 4. Ut enim *ἀλλοτ* est certamen: τὸ *ἀλλοτ* præmium certaminis: sic ad hoc exemplum, quum missus equorum sit certamen; & *missum* vel *missarium* de præmio missibus proposito dictum. A præmiis *miliarii* dicti agitadores, ut & equi *ducentarii* & *centenarii*, qui ducenta & centum sestertia crebant. ab eadem ratione *ducentarii* procuradores, à ducentis sestertiis. Sic non ducenta tantum sestertia, sed quadringenta equis dabantur. Legitimum præmium quinque aurei. *Salmas.* *Non sensuro.*] Caballus enim fictus non sentit.

T

10. *An-*

10 *Aureus ut Scorpi nasus ubique micet?*

O frustra locuples, ô dissimulator amice,

Hæc legis & laudus? quæ tibi fama perit?

10. *Aureus ut Scorpi, &c.*] Bulengerus emendat *Aureus*. Area scilicet Scorpi statua. *Synecd.* Sed stant à vulgato MSS. omnes: & dicit alibi noster. lib. x. epigr. 74.

Cum Scorpus una quindecim graves hora

Ferventis auri victor auferat saccos.

Nihil igitur mirum, tam diviti statuas aureas. Inquit enim poëta, Confers aurum .ad statuat equestrum Scorpi

agitationis, & negligis amicum nobilem.

11. *O frustra, &c.*] O qui nescis usum divitiarum. *Dissimulator amice.*] Epigramm. 89. lib. 4. vers. 10. & supra epigr. 20. vers. 7. Alii, *amici*. Rectè.

12. *Hæc legis, &c.*] Probe hæc & vere à me moneri fateris, & tamen famæ hujus & immortalitatis rationem inire non vis? supra epigramm. 20. vers. 9.

Ad Codrum. XXVII.

Quod alpha dixi, Codre, penulatorum
Te nuper, aliqua cum jocarer in charta:
Si forte bilem movit hic tibi versus,
Dicam licebit beta me togatorum.

Fingit offensum antehac Codrum, eique reponendi convitii facit potestatem.

2. *Aliqua, &c.*] Epigr. 57. lib. 2. vers. 4.

4. *Beta me togatorum.*] Secundum vel non primum inter pauperes, quorum toga est, & sic me ultum iveris. & jocus quæsitus est à ratione numerandi per literas.

In fictum equitem. XXVIII.

Ingenium, studiumque tibi, moresque, genusque
Sunt equitis, fateor: cætera plebis habes.
Bis septena tibi non sunt subsellia tanti,
Ut sedeas viso pallidus Oceano.

2. *Cætera, &c.*] Censum non habes equestrum.

3. *Bis septena, &c.*] Cur autem adeo delectaris sede equestri intra 14. gradus, ut opus habeas timere designatorem? supra epigr. 8. & epigr. 14. *Bis septem subsellia.*] Male nonnulli *subsellia* hic accipiunt pro scamnis in cuneos & gradus illatis. Ergo *bis septem subsellia* appellat, quatuordecim ordines equitum, sive quatuordecim gradus,

quos etiam *ēdpos* appellavit Dio lib. 26. *τὸν γὰρ τὸν ἰσθμὸν τοῦ ἐν τοῖς ἡπείροις ἑδρὰς ἀνεκάλει δὲ τὸν τὸν ἀδελφόν.* Nam equitum *subsellia* in theatris ab aliis feliciter separavit. Rectè. Nam in gradibus *subsellia* componebantur, ut ait Vitruvius. Quatuordecim ordines proprie, & quatuordecim gradus. Item quatuordecim simpliciter sine adjunctione. *Heraldus.*

•Ad

Ocoa-

Ad Aulum, de Mamercus. XXIX.

UT bene loquatur, sentiatque Mamercus,
 Efficere nullis, Aule, moribus possis:
 Pietate fratres Curtios licet vincas,
 Quiete Nervas, comitate Rufones,
 5 Probitate Marcos, æquitate Mauricos,
 Oratione Regulos, jocis Paullos:
 Rubiginosis cuncta dentibus rodit.
 Hominem malignum forsàn esse tu credas:
 Ego esse miserum credo, cui placet nemo.

Occasionem laudandi Romanorum familias, xvi sui principes & optimates à persona fìcta Mamerci captat. cui nemo satis bonus, (ut & Cæciliano l. 9. epigr. 72.) videbatur. Rad.

2. Nullis, &c.] Vel integerrimis.

3. Curtios, &c.] Alii leg. Curios: male: nam versus repudiat: & constat Curtios Montanos pietate insignes circa illa tempora, ex Tacito, & aliis.

4. Nervas, comitate.] Intelligi credo de Nerva, qui successit Domitiano. namque is, teste Xiphilino, quietus & mitis. Rufones.] Vel Rufones. Alii Drufones. Tum pro Marcos lege Macros, fide MS. intelligit enim Babium Macrum, ad quem aliquot Plinii epistolæ existant.

5. Mauricos.] Junium Mauricum ab æquitate laudat Plin. Sec. 4. lib. 22. epist. & lib. 1. epist. 5.

6. Oratione.] Eloquentia. Regulos.] Regulum insinuat ad quem sæpe supra. vide epigramm. 112. lib. 1. & lib. 4. epigr. 16. vers. 4. Paullos.] Forte, ad quem, epigramm. 71. lib. 7. & epigramm. 87. lib. 9. & supra epigr. 23.

7. Rubiginosis, &c.] Theoninis & lividis, id est maledicentia.

8. Hominem malignum.] Nam is verè malignus, qui supra describitur, nempe, qui nec bene sentire, nec bene loqui de quoquam potest; & qui omnia perperam interpretatur. Livor etiam & obtreçtatio, malignitatis affectus sunt. Herald.

9. Ego miserum.] Verè miser, cui nihil placet: cruciatur enim semper, & semper irascitur; amat nullum, omnes odit, omnibus invisus. Miserum, &c.] Sic, lib. 1. epigr. 41. & infra epigr. 61. vers. 3.

Ad Gelliam. XXX.

SI quando leporem mittis mihi, Gellia, dicis:
 Formosus septem, Marce, diebus eris.
 Si non derides, si verum, lux mea, narras:
 Edisti numquam, Gellia, tu leporem.

2. Formosus septem, &c.] Ex opinatione vulgi, cui persuasum pulchros eos in dies sequentes fore, qui leporinam edissent carnem. Plin. lib. 28. capite 19. & Lamprid. in Alex. Sc. vero.

3. Lux mea, narras.] Amica, delicia, suavius meum, φίλος seu ἡ ἐγὼ φῶς. Hom. Il. π. γλυκερὴ φῶς. Propertio frequens.

4. Edisti numquam, &c.] Tu enim nunquam formosa videris.

T 2

Varro

Ad Varronem. XXXI.

Varro Sophocleo non inficiande cotburno,
Nec minus in Calabria suspiciende lyra ;
Differ opus : nec te facundi scena Catulli
Detineat, cultis aut elegia comis.

5 Sed lege fumoso non aspernanda Decembri
Carmina, mittuntur quæ tibi mense suo.
Commodius nisi forte tibi, potiusque videtur,
Saturnalicias perdere, Varro, nuces.

Varronem hortatur ad lectionem suorum epigrammatum Saturnalibus.

1. *Varro.*] Nec Menippæus, nec Attacinus hic Varro. Sed ignotus posteris, notus tantum domi & suis, nisi quod à Martiale illustratus, vivit hodie aliena, non sua Musa redivivus. *Sophocleo.*] Laus Varronis, quem excellentem Tragicum appellat; nam princeps in eo genere Sophocles. *Cotburno.*] Epigr. 20. lib. 3. vers. 5.

2. *Calabra, &c.*] Mire Artifex carminis lyrici Græci & Latini, uterque enim sermo Calabris familiaris: vel non minus cedens Horatio (qui Lucanus an Appulus, anceps; Venusinus scilicet Calabriæ vicinus, sat. 1. lib. 2.) in carmine lyrico, quam Sophocli in tragico.

3. *Opus, &c.*] Seria tua & severio-

ra studia per hosce dies seponere. *Scena Catulli.*] Catulli epigrammatum elegantia & venustas, quæ scenæ omnis voluptatem superat. forte mimos intelligit à Catullo mimographo scriptos, de cuius Phasinate Juven. sat. 8. vers. 186. utriusque potest meminisse, cum addat elegiam.

4. *Cultis comis.*] Cultum propriè requirit Elegia, quia tenera & teneris rebus apta: hinc *cultus Tibullus.*

5. *Fumoso.*] Calet enim hic mensis, foco; hinc fumus. *Non aspernanda Carmina, &c.*] Mea hæc *Decembri.*] Læto Saturnalibus & libertate Decembri. proinde jocis his meis apto.

7. *Commodius, &c.*] Nisi forte malis his Saturnalibus ludere talis & perdere nuces, quam mea hæc legere, quæ ipsorum est ineptia. *medeste hoc de sum.*

De ludo puerorum cum juvenicis. XXXII.

Adspice, quam placidis insultet turba juvenicis,
Et sua quam facilis pondera taurus amet.
Cornibus hic pendet summis: vagus ille per armos

Currit,

Jucundum spectaculum inter pueros
& tauros.

1. *Placidis, &c.*] Quam intrepide in spectaculis, pueri desultoria quadam arte discurrant inambulentque per terga boum ludibundi & velitantes. *Pla-*

cidis.] Vox *placidis*, non potest nisi ad mansuetos referri. *Turba.*] Puerorum.

2. *Et sua.*] Et hinc patet cicuratos fuisse. *Pondera, &c.*] Et quam patienter submittant se percurrentibus pueris boves. *Pondera.*] Puerorum.

4. In

Currit, & in toto ventilat arma bove.

5 *At feritas immota riget. non esset arena*

Tutior, & possent fallere plana magis.

Nec trepidant gressus : sed de discrimine palmæ

Securus puer est, sollicitumque pecus.

4. *In toto, &c.]* Tela vibrat, batuit, præluit, ab omni parte taurorum.

5. *At.]* Al. *Ab. feritas. Feritas immota, &c.]* Tauri dudum feroces, stant immoti, & pueris ubi vestigia sistant, unde batuant, præbent terga sua pavimentum æque firmum ac solidum atque planam arenam.

6. *Et possent.]* Graterus, poterant.

7. *Nec trepidant gressus, &c.]* Ne inturbent puerorum ludos, impediuntve victoriam. Al. *Nec trepidant gressus, &c.]* Quasi diceret, pecus magis est sollicitum pro homine, quam homo de seipso : pueri non timent, & timet pecus : pueri certi sunt de victoria, feræ timent ne impediunt victoriam.

Ad Faustinum, de Crispo. XXXIII.

Quadrantem Crispus tabulis, Faustine, supremis
Non dedit uxori ; cui dedit ergo ? sibi.

1. *Tabulis supremis.]* Testamenti codicillis.

2. *Sibi.]* Ventri suo. ipse enim vivus omnia decoxerat, nec quicquam mo-

riens habuit, quod uxori relinqueret. De Hermocrate, qui moriens se sibi heredem testamento scripsit, vide epist. Lucilii. lib. 2. Anthol. cap. 5c.

In Caussidicum. XXXIV.

Carpere caussidicus fertur mea carmina : qui sit
Nescio : si sciero, vae tibi caussidice.

Epitaphium Erotii ad Frontonem & Flaccillam parentes. XXXV.

Hanc tibi, Fronto Pater, genitrix Flaccilla, puellam,
Oscula commendo deliciasque meas :

Pallida

Utrique parenti jam defuncto commendat sexennem puellam Erotion, vernulam, immaturo fato extinctam ; ut infontem ejus animam apud Manes excipiant, & ne tellus corpusculo gravis sit. *Rad.*

1. *Hanc tibi, &c.]* Erotion puellam

sexennem immaturo extinctam facto, filiam vestram ô Fronto & Flaccilla servi, dum viveretis mei, vernulam & delicias meas vobis commendo, ut excipiat animulam ejus, deductamque defendatis à larvis illis, monstris, terroribusque Stygia.

T 3

3. *Palli-*

- Pallida ne nigras borrescat Erotion umbras,
 Oraque Tartarei prodigiosa canis.*
 5 *Impletura fuit sextæ modo frigora brumæ;
 Vixisset totidem ni minus illa dies.*
*Inter tam veteres ludat lasciva patronos,
 Et nomen blæso garriat ore meum.*
Mollia nec rigidus cespes tegat ossa, nec illi
 10 *Terra gravis fueris; non fuit illa tibi.*

3. *Pallida, &c.*] Al. *Parvula*, aliis, *parvula*. Nondum enim erat sexennis. *Ne nigras.*] Ut à vobis apud inferos excepta non timeat monstra, larvasque stygias.

4. *Tartareicanis.*] Cerberi trifucais.

5. *Impletura fuit, &c.*] Quo minus sextum ætatis annum expleret, de fuere illi sex dies.

7. *Tam patronos, &c.*] Vos parentes.

8. *Blæso garriat, &c.*] Quod in tennellis & infantibus gratum est.

9. *Mollia nec rigidus, &c.*] Fauſta

& solennis bene precandi mortuis (quos amabant) formula *Sit tibi terra levis*, tumulisque inscripta S. T. T. L. ut scilicet facilis pateret animæ reditio & iter ad sepulchrum in parentalibus sepultos autem diris & incantationibus urgeri à terra graviore credebant, quibus itaque male volebant, terram gravem imprecabantur. vide quæ ad ult. vers. Hippol. Senecæ adnotavit. Farn.

10. *Non fuit, &c.*] Illa enim fuit parvula, nec tibi oneri. epigr. 52. l. 6. vers. 5.

De Euclide. XXXVI.

- D**Um sibi redire de Patrensibus fundis
 Ducena clamat coccinatus Euclides,
 Corinthioque plura de suburbano:
 Longumque pulchra stemma repetit à Leda,
 5 Et suscitanti Lectio reluctatur;
 Equiti superbo, nobili, locupleti,

Cecidit

Gerebat se pro equite Euclides, quum servus esset; quem lepide deridet, dum proditum à clavi de sinu cadente dicit. *Rad.*

1. *Redire, &c.*] Reditum sibi esse annum ex fundis Patrensibus ducena. Patra autem non procul à Corintho, urbs Achajæ,

2. *Coccinatus, &c.*] Supra epigr. 24. vers. 5.

3. *Corinthioque, &c.*] Græcus enim

Euclides è Corintho.

4. *Longumque pulchra.*] Jactatque se ducere genus ab equitibus Castore & Polluce, filiis Leda è Jove. *Stemma repetit, &c.*] Lib. 2. epigr. 90. vers. 6.

5. *Lectio reluctatur.*] Designatori, eum ex equestri loco excitanti reluctatur.

6. *Equiti superbo, &c.*] *Ironice.* huic Euclidi tam illustri, potenti & magnifico.

7. De

Cecidit repente magna de sinu clavis.

Numquam, Fabulle, nequior fuit clavis.

7. *De sinu clavis.*] Clavis erat infigne quasi servorum; gestabant servi claves, & hoc munus illorum. *Lipsum.*

8. *Nequior fuit clavis.*] Quæ prodi-

dit fortunas domini sui, ostenditque Eucliden vel ipsum esse servum, cui cura aliena clavis. vel pauperem saltem, cui nemo famulus, qui ipse suam gestaret clavem.

Ad Faustinum. XXXVII.

L Audatus nostro quidam, Faustine, libello,
Dissimulat, quasi nil debeat: imposuit.

Carmine meo dedi illi nominis immortalitatem, neque (dissimulante illo) se nescire me hinc unum capere,

epigr. 89. lib. 4. vers. 10. 11.) præmium accepi, adeoque spem meam falsam habuit.

De Erotio puella. XXXVIII.

PUella senibus dulcior mihi cyncis:
Agnâ Galefi mollior Phalantini:
Concha Lucrini delicatior stagni;
Cui nec lapillos præferas Erythræos,
5 Nec modo politum pecudis Indicæ dentem,

Luget Erotion puellam (de qua supra epigr. 35.) & eam ab elegantia pulchritudine, suavitate, variis comparatam rebus commendat. Demum vertit stylum in Pætum; qui Martialem velut fractum & mollem reprehendebat, quod vernulæ mortem tantopere deploraret, quum sibi mortua uxore ipse tamen constaret, & fortiter casum suum ferret. Cui Martialis, falsè respondet, mortem uxoris videri posse expetiisse, quia inde locupletatus. *Rad.*

1. *Puella senibus, &c.*] Erotion, de qua supra, epigr. 35. *Cyncis.*] Qui candore sunt eximio, & morituri dulce canunt, ut placet nonnullis. licet id negent saniores iudicii autores. Quasi innuere vellet Erotion candidiorem fuisse cygno, suaviusque cantasse; & tene-riorem fuisse agnellis Tarentinis.

2. *Agnâ Galefi, &c.*] Agna Tarentina mollior. Molliam enim Tarentina-

rum pecudum vellera, quia pellibus integebantur ad teneritudinem conservandam, ut notat Porphyrius ad Ode 6. lib. 2. Carm. Horat. Sic *μυλῶν τε αἰγῶν τε* dicuntur Polybio. *Herald.* Tarentum alluit fl. Galefus, condidit Phalantus Lacon. epigr. 43. lib. 2. vers. 2.

3. *Concha Lucrini, &c.*] Non quod ostrea Lucrina gulonibus expetebantur, ut exponit Raderus; sed quia, *Levior asiduo detritis aqnore conchis.* ut pingui ac rudi fistula canentem facit Polyphemum Ovid. *Metamorph.* 13. unde petitas has hyperbolicas laudes majori arte adumbravit noster.

4. *Erythræos.*] Lapillos preciosos, gemmas, margaritas, &c. natas in mari Erythræo, quod vulgo dicitur *Rubrum mare*, sed perperam, ut ostendit Farnab. ad Thyesten Senecæ, vers. 370.

5. *Pecudis, &c.*] Elephantis dentem, id est, ebur.

Nives-

- Nivesque primas, liliumque non tactum:*
Quæ crine vicit Bætici gregis vellus,
Rhenique nodos, aureamque nitelam:
Fragravit ore, quod rosarium Pæsti;
 10 *Quod Atticarum prima mella cerarum;*
Quod succinorum rapta de manu gleba:
Cui comparatus indecens erat pavo,
Inamabilis sciurus, & frequens Phœnix:
Adbuc recenti tepet Erotion busto,
 15 *Quam pessimorum lex avara fatorum,*
Sexta peregit hieme, nec tamen tota,

Nostros

7. *Crine vicit.*] Crinis colore. Bætici, &c.] Oves Bætici nativo colore rutilabant. lib. 14. epigr. 133. & lib. 2. epigr. 43. vers. 2.

8. *Rhenique nodos.*] Germanorum: qui Rheni accolæ, flavos crines seu rufos obliquabant & in nodum cogebant. epigr. 3. lib. spect. vers. 9. *Aureamque nitelam.*] Rutilos ac rufos puellæ crines comparat Bætico velleri, Germanorum capillis, & nitelæ pilo. Bæticas lanas, rufas sive rutilas fuisse notissimum est. *Nitela* quoque rutilum habet pilum, & præcipue Sciurus. ut propterea *nitelam* de Sciuro accipere potius sit. nam etsi *mus agrestis* etiam rubeus sit & rutilus, non tamen ut cum sciuro sit comparandus. Et *nitela* in Glossis est *Sciurus*: nam *δρυπόδαρτος* proprie dicitur. hinc color *nitelinus* apud Plin. lib. 16. cap. 37. de rubeo seu rutilo. ita ut non mirum sit, crines ad plenum rufos & rutilos *nitela* comparasse Martialem, & *auream* vocasse. *Salmas.* Vel ut alii volunt *Nitelam*. *Aureamque nitelam.*] Micæ pulveris auri repertas in arenis, scobem &amenta aurea, quibus conspersam comam illuminarunt.

9. *Rosarium.*] Est locus rosæ constitutus. *Pæsti.*] Oppidi Lucaniæ, rosas bis in anno proferentis, Majo & Septembri epigr. 31. lib. 12.

10. *Quod Atticarum prima, &c.*] Prima dicit, velut illibata, integrumque odorem retinentia. vide epigr. 104. lib. 13.

11. *Succinorum, &c.*] Electrum manu tritum suave olet. epigr. 64. l. 2. Diosc. lib. 1. cap. 93. *Gleba.*] Succinum esse fossile, & in duobus locis Scythiæ erui dixit Philemon.

12. *Indecens pavo.*] Quasi dicat, Erotion elegantior pavone, tantoque pulchrior, ut turpis præilla pavo putari posset.

13. *Inamabilis sciurus.*] Quo tamen nihil amabilius, & hodie pueris in delitiis. à *σκίουρ* & *λογγ*, quod cauda corpus inutmbret, imò tegat. *Rad. Phœnix.*] Quæ rara avis, & ut quidam volunt, unica, hæc tamen Erotion in genere suo rarior.

14. *Recentis, &c.*] Recens elata est & cremata. epigrammate 35. supra.

16. *Sexta peregit hieme, &c.*] Nec tamen tota, dicit; quia sex dies defuerunt, ut ipse supra dixit epigr. 35. Et pro *Peregit* reponendum videri queat *Peremittit*. Nam sic omnino epigr. 61. lib. 1.

Hic festinata requiescit Erotion umbra,

Crimine quam fatis sexta peremissit hyemis.

sed

Nostros amores, gaudiumque, lususque.

Et esse tristem me meus vetat Pætus :

Pectusque pulsans, pariter & comam vellens :

20. *Deslere non te vernulæ pudet mortem?*

Ego conjugem, inquit, extuli, & tamen vivo,

Notam, superbam, nobilem, locupletem.

Quid esse nostro fortius potest Pæto?

Ducenties accepit, & tamen vivit.

Sed peragere etiam pro perimere Val.
Flaccus lib. 1. Argonaut.

*Fert gravis invito victorem Nestora
tergo*

*Monychus, ardentem peragit Clytus Asto-
ra quercu.*

Sic Ἀσπιδόχης Græcis. Herald. epi-
gramm. 35. supra.

19. *Pectusque pulsans, &c.* Qui af-
flictis lugendi mos erat, in funeribus
pæcipue.

20. *Deslere, &c.* Verba Pati, Mar-
tialis lucum modum suadentis, suo exemplo.

23. *Quid esse nostro, &c.* Resp.
poëta Ironice collaudans Pæti fortitu-

dinem, imo exprobrans illi fictum do-
lorem seu porius gaudium, cum è con-
jugis morte obrigerit dos tam ampla.

24. *Ducenties accepit.* Hic epigram-
matis aculeus. Male verò cum Pæto
nostro agitur: qui cum tantis calami-
tatibus vexetur, mirum qui possit vi-
vere Nam ducenties morte uxoris accep-
pit. O fœda calamitas & abominanda
εἰσπρεσία. Herald. Rigaltius dicit ideo
eum fortissimum esse, quia ducenties
accepit, & tamen vivat: quasi scil. cc.
plagas accepisset, sive cc. ictus susti-
nuisset. *Et tamen vivit.* Regerit Iro-
nice in Pætum hæc sua verba.

In Calliodorum. XXXIX.

Calliodorus habet censum (quis nescit?) equestrem,
Sexte; sed & fratrem Calliodorus habet.
Quadringenta secat, qui dicit οὐκ ἀμέλει;

Uno

Plenum salis & leporis epigramma.
Calliodorus cum fratre censum eque-
strem possidebat, eoque se equitem ja-
ctabat. Martialis primum negat Callio-
dorum esse equitem partitis bonis: de-
inde docet ridicule, quo pæto possit
uterque esse eques; nempe ut vel duo
uni infideant equo sive subsellio in spe-
ctaculis: vel Castorem & Pollucem
imitentur, & per vices, ut illi immor-
tales, ita isti equites sint, hodie Cal-
liodorus, postmodum frater. Rad.

3. *Quadringenta secat.* Sed frater
(inquit poëta) cogit te dividere qua-
dringenta, sibi que ducenta poscit. Se-

cat, qui dicit, &c. Seca, legend. cen-
set. Ja. Rutgerf. lib. 6. cap. 11. var
lect. Et frater ille tuus qui hæreditatem
ad assem usque, & minima quæque ut &
ficos dividi ex æquo poscit, aufert tibi
medium censum. Rescribendum putat,
Petitus:

*Quadringenta secat, qui dicit οὐκ ἄ-
μέλει, &c.*

Calliodori pater censum habuerat E-
questrem: superstites autem reliquit
duos filios, hunc Calliodorum, & alte-
rum minorem. Cum autem illi esset
tantum equestris census, nec amplius
quicquam haberet in bonis; necessario

T 5

fiebat,

Uno credis equo posse sedere duos?

5 *Quid cum fratre tibi, quid cum Polluce molesto?*

Non esset Pollux si tibi, Castor eras.

Unus cum sitis; duo, Calliodore, sedetis.

Surge: solæcismum, Calliodore, facis.

Aut imitare genus Ledaë; aut cum fratre sedere

10 *Non potes. alternis, Calliodore, sede.*

siebat, ut Calliodorus Equestrem censum non haberet: nam Calliodori minor frater è quadringentiis illis, quæ pater in bonis reliquerat, repetebat siue legitimam, quæ ab intestato deferretur; siue datum legatum ex testamento. Itaque quadringenta illa Equestris census, quem *Equi* nomine significat Poëta, secabat. Secabat autem, quia dicebat fratri, *ὅν κ' ἐπεὶ π' ἴδῃ, ἵνα σὺ με συνοῖς sedere*, Equo scilicet, id est, da mihi meam de bonis paternis partem. At uno equo sedere duo non possunt, hoc est, neuter totam hæreditatem paternam potest cernere, & censum Equestrem habere. *Petitio. Qui dicit.* Qui habet jus petendi alteram hæreditatis partem, frater nempe. *Σύγχε μίτρας.* Adagium est in eos, qui quum parvam adierint hæreditatem, eam ipsam tamen coguntur in plures parti coheredes, ita ut videantur *scos dividere*. vel *σύγχε μίτρας*, id est, divide mecum totam sortem hæreditatis æquâ ratio-

ne, ad usque assem, hoc est, minima, maxima: ita ut *σύγχε* minima bonorum signent, nihilque non esse dividendum.

4. *Uno credis, &c.*] Neque potestis ex uno censu esse duo equites, & uno sedere equo, aut uno subsellio.

5. *Polluce molesto.*] Fratre (ut ille Castoris) qui officit tuo honori, dimidia-tus eques.

6. *Non esset Pollux, &c.*] Elegans lusus in nominibus. Pollux enim pugil, Castor, eques; frater ille tuus quasi pugil tibi relucatur ne possis esse eques.

8. *Solæcismum, &c.*] Nec enim fas dicere, *unus sedetis*.

9. *Genus Ledaë, &c.*] E quibus Castor immortalitatem suam cum fratre partitus est, ut alternis vicibus morentur & reviviscerent: ita vos per vices estote, equites, nisi alterum dicat oportere mori & ad inferos descendere, ut superstes sit eques.

In Carinum. XL.

*Supremas tibi tricies in anno
Signanti tabulas, Carine, misi*

Hyblæis

Fingit Martialis, se diu frustramuneribus captasse hæreditatem Carini tussientis. Optat enim illi exitialem tussim, quia non amplius habet quod donet. Improbus captantium & captatorum artes carpit sine invidia, dum se ipsum captatorem & Carinum capta-

tum simulat. *Rad.*

1. *Supremas, &c.*] Sæpius mutanti tabulas testamenti, ut illicias captatores quos captes. Luciani dial. Petron.

2. *Misi.*] Poëta se captatorem fingit, quo cautius improbas hæredipetorum artes carpat.

3. *Hy-*

Hyblæis madidas thymis placentas.

Defeci: miserere jam Carine.

5 *Signa rarius, aut semel fac illud,
Mentitur tua quod subinde tussis.*

Excussi loculosque sacculumque,

Cræso divitior licet fuisset,

Iro pauperior forem, Carine,

10 *Si conchen toties meam comesses.*

3. *Hyblæis madidas, &c.*] Melle opt. Hybla mons Siciliæ mellificiis clarus, thymo quippe abundat, qui apibus gratus.

4. *Defeci.*] Exhaustus sum, non superpetit quod ultra mittam. *Miserere.*] Quasi diceret; tandem morere.

5. *Signa rarius, &c.*] Vel noli spem nostram eludere toties mutando testamentum; vel semel morere & præsta fidem tussi tuæ mendaci. vide epigr. 56. lib. 12.

6. *Mentitur.*] Toties mortem tuam

pollicita tussis, spem nostram fallit.

7. *Sacculumque.*] Gloss *saccellus*, βαλάντιον.

8. *Cræso, &c.*] Lydiæ illo rege ditissimo. Herodot. 1.

9. *Iro pauperior, &c.*] Arnæo mendico. Hom. Odyss. 17.

10. *Si conchen, &c.*] Si non mellita placenta, sed vili cibo fabarum in filiquis coctarum te pascere, quoties signas, vel tussiendo mihi spem mortis tuæ facis.

Ad Artemidorum. XLI.

P*inxisti Venerem; colis, Artemidore, Minervam:
Et miraris, opus displicuisse tuum?*

Austerioris Philosophiæ cliens & severioris disciplinæ studiosus, non belle, non cum gratia & Venere aggredieris Veneris jocos & Musas hæceliviores. quin Gratiis sacra facis ô Xeno-

crates? vide epigr. 103. lib. 1. Vel irata Venere pinxisti Venerem, & miraris Veneri tuæ deesse Venerem. Cur irata? quia anteponis illi Minervam, quam colis. Jocus est, in pictorem rudem.

In Didymum. XLII.

S*padone cum sis evirator fluxo,
Et concubino mollior Celæneo,*

In fastuosum superbumque spadonem Didymum scribit, quem ut dubium equitem affirmit; ita maritum, qui honoratus erat, negat. *Rad.*

1. *Spadone, &c.*] Gallum Cybeles sacerdotem credo intelligi, propter Aryn in versu seq. *Fluxo.*] Molli. evira-

tis fluxæ sunt carnes.

2. *Concubino Celæneo.*] Aty puero Cybele adamato, à quâ offensâ in furorem actus, sibi testes execut. *Celæneo* autem Phrygiæ, unde & Cybele, urbs, & tumultus Asiæ, juxta quam Gallus fluvijs. Ovid. 4. Fast.

Quem

3. *Secius*

*Quem sectus ululat matris entheæ Gallus,
Theatra loqueris, & gradus, & edicta;
5 Trabeasque, & Idus, fibulasque, censusque:
Et pumicata pauperes manu monstras.
Sedere in equitum liceat an tibi scamnis,
Videbo, Didyme: non licet maritorum.*

3. *Sectus Gallus.*] Castratus Cybeles sacerdos. *Ululat.*] In sacris ululatu requirit. *Matris entheæ.*] Cybeles numine suo afflantis, & sacerdotes in furorem vertentis.

4. *Theatra loqueris.*] Jus in theatro spectandi. Quasi ad te spectent illa Equestria insignia, sedes & honores. *Gradus.*] Quatuordecim gradus. *Edicta.*] Decreta Domitiani. vide supra epigr. 8.

*Edictum Domini Dei que nostri,
Quo subfellia certiora.*

5. *Trabeasque, & Idus.*] Equites Rom. trabeati seu induti vestes trabibus pannorum albis & purpureis intertextas transvehebantur Idibus Juliis. Valer. Max. lib. 11. cap. 11. Coronabantur & oleæ ramis in ea transvectione, ut docet Dionys. Halic. lib. 6. Antiq. Rom. Quare *Idibus Iuliis*. Quod eo die equites, Castore & Polluce visis in prælio pro re Romana stantibus, Latinos vicerint. *Fibulasque.*] Non attrigmenta illa & custodias pudoris, de quibus epigr. 81. lib. 7. & epigr. 215.

lib. 14. sed fibulas illas in nobilitatis insigne equitibus indultas, & Tribunalis aureas in trabea vel chlamyde gestatas. Liv. Plut. Pancirol. & alii. *Censusque.*] Equestres libro 4. epigrammate 67. vers. 1.

6. *Pumicata, &c.*] Pumice levigata, quæ delicatiorum erat mollietis. Nameo molliciei, non dicam elegantiz, devoluti erant, ut non solum manus; sed & alias corporis partes, pumice sibi lævigarent: Expono ergo *pumicatam manum*, teneram, læviam, mollem, delicatam, quales sunt nobilium feminarum & puerorum. Plin. lib. 36. & lib. 2. cap. 11. Juven. Sat. 6. & 8. Sidon. Apol. epist. 7. lib. 1. &c. *Monstras.*] Per contemptum.

7. *Sedere, &c.*] Utrum permiserint te sedere designatores ordine equestr.

8. *Non licet maritorum.*] Quia spado es. Maritis autem in spectaculis proprii & honestiores loci assignati ab Augusto. Suet. cap. 44. & Tacit. 3. Anal. A. Gell. lib. 2. cap. 15.

Amicis quod datur, non perire. XLIII.

C*allidus effracta nummos fur auferet arca:
Prosternet patrios impia flamma Lares.
Debitor usuram pariter, sortemque negabit:
Non reddet sterilis semina jacta seges.*

Dispen-

1. *Callidus effracta, &c.*] Laudat hoc Epigrammate munificentiam, & eas opes perpetuo servari affirmat, quæ amicis dantur, quum omnes aliæ divi-

tia incertis fortunæ casibus eripi possint.

3. *Sortemque negabit.*] *The Principali.*

5. *Di-*

5 *Dispensatorem fallax spoliabit amica :*

Mercibus extructas obruet unda rates.

Extra fortunam est quidquid donatur amicis :

Quas dederis, solas semper habebis opes.

5. *Dispensatorem.*] Dispensator est servus, qui familiæ rationes dispensat, peculique administrationem habet, & herilem pecuniam expendit. Quasi dicat, Sæpe dispensator donat pecuniam domini amicæ, amatorem circumvenienti, pretium nequitix. *Raderus.*

7. *Extra fortunam, &c.*] Extra fortunæ aleam, nullatenus fortunæ obnoxium. M. Antonius apud Rabirium Poëtam, *Hoc habeo quodcumque dedi, &c.* Senec. lib. 6. de Benef. cap. 3. Notum & illud Alexandri, interrogati ubi suos reconderet thesauros: *Apud amicos*, inquit, Plutarch.

De Thaïde & Lecania. XLIV.

T *Hais habet nigros, niveos Lecania, dentes.*

Quæ ratio est? emptos hæc habet, illa suos.

Vide epigr. 73. lib. 1. vers. 2. & epigramm. 23. lib. 12. & lib. 2. Anthol. cap. 13. *Ἥρως ἄλλοτρίους, φίλους, μέλι, κηρόν, ὀδόντας, &c.*

In Dentonem. XLV.

Q *uid factum est, rogo, quid repente factum est?*

Ad cœnam mihi, Dento, quod vocanti

(Quis credat?) quater ausus es negare.

Sed nec respicis, & fugis sequentem;

5 *Quem thermis modo quærere, & theatris,*

Et conclavibus omnibus solebas.

Sic est: captus es unctiore cœna,

Et major rapuit canem culina

Fam te: sed cito cognitum & relictum

Cum

1. *Quid factum, &c.*] Quo casu accidit, ut Dento, quater à me ad cœnam vocatus recusarit, qui alias me per totam urbem & omnes cœnationes quærere solebat? Invenit lautiorum popinam.

2. *Dento, &c.*] Nomen ex te natum, dente scilicet strenuus.

4. *Sequentem.*] Me sequentem ut invitem te.

5. *Thermis, theatris.*] Vide epigr. 14.

lib. 2.

6. *Conclavibus, &c.*] Cœnationibus, cellis.

7. *Unctiore cœna.*] Gruterus legendum censet, *mensa*.

8. *Canem culina.*] Cœnipetam Dentonem, instar canis odorantem lautiorum culinam.

9. *Sed cito, &c.*] Sed agnitus fastiditusque divitibus, redibis ad tenuem mensam meam.

I. *Dici*

10 Cum fastidierit popina dives,
Antiquæ venies ad ossa cænæ.

In Bassam. XLVI.

Dicis formosam, dicis te, Bassa, puellam,
Istud quod non est, dicere Bassa solet.

1. *Dicis formosam, &c.*] Negare soles & contrarium dicere (ut Galla epigr. 25. lib. 2.) hic sane præter mentem tuam non es quod dicis, formosa

& puella, sed anicula & ἀνική. vide epigr. 91. lib. 1.

2. *Istud quod non est.*] Al. *Istud, quæ non est, dicere Bassa solet.*

Ad Diadumenum. XLVII.

Basia dum nolo, nisi quæ luctantia carpsi,
Et placet ira mihi plus tua, quam facies:
Ut te sæpe rogem, cædo, Diadumene, sæpe;
Consequor hoc, ut me nec timeas, nec ames.

3. *Cædo, Diadumene, sæpe.*] Ita J. Gruterus, non ut alii *cædo*, hac mente: Ut mihi amorem, tibi iram commo-

veam, verberibus sæpe rem ago. Inde consequor, &c. Janus Rutgerf. *cædo, Diad.*

De Philone. XLVIII.

Numquam se cænasse domi Philo jurat: & hoc est:
Non cænat, quoties nemo vocavit eum.

1. *Et hoc est.*] Nec pejerat. jejuna enim quoties non alio invitatur.

De Encolpo. XLIX.

Quid non cogit amor? secuit nolente capillos
Encolpus domino, nec prohibente tamen.
Permisit, flevitque Pudens. sic cessit habenis

Audaci

Vide lib. 1. epigr. 32. Illic voverat Encolpus, Auli Pudentis centurionis Amasius, crines suos Phœbo, ut primum dominus suus, ad primipilatum (quæ proxima erat dignitas) eveheretur: nunc quum creatus esset primipilaris, puer damnatus voti, tondet crines Aulo non prohibente, sed tamen dolente.

1. *Quid, &c.*] Imitatio Virgiliana. *Quid non mortalia pectora cogis, &c.*

2. *Nec prohibente tamen.*] Quia ex voto, propter dominum, primipilarem affectum dignitatem. vide epigr. 32. lib. 1. unde huiusmodi.

3. *Sic cessit habenis.*] Sic, id est, animo volente nolente, Phœbus dedit Phæthonti currus sui moderamen.

5. *Talis*

Audaci questus de Phaëibonte pater.

5 *Talis raptus Hylas, talis deprensus Achilles*

Deposuit gaudens, matre dolente, comas.

Sed tu nec propcra, brevibus nec crede capillis;

Tardaque pro tanto munere, barba veni.

5. *Talis raptus Hylas.*] Sic Theodamas arma adversus Herculem movens, filium Hylam domi manere voluit, sed petenti puero concessit ut una proficeretur, atque ita ab Hercule raptus est. *vel*, Sic Hylas Herculi offensus ob patrem occisum, amore tamen Herculis victus se illi comitem cessit. *Vel*, Sic impetrata & extorta invito Herculi veniam cundi aquatum, periit Hylas à Nymphis raptus. *Talis deprensus Achilles.*] Sic Ach. ubi virgineo habitu apud Lycomedem latuit matris sua-

su, deprensus ab Ulyssæ, depositis comis ex ephebis excessit, & lætus, nolente licet matre, Trojam profectus est.

7. *Tu nec, &c.*] O barba. *Crede.*] Non crede Encolpum propterea grandem esse & virum factum, quod absceiderit crines primos, quos alere solebant delicati pueri ad annum 17. *Capillis*] Detonæ comæ in honorem domini sui.

8. *Tardaque, &c.*] Ita epigr. 32. lib. I. vers. 8.

Ad Labienum. L.

V*idissem modo forte cum sedentem*
Solum te, Labiene: tres putavi.

Calvæ me numerus tuæ fefellit.

Sunt illinc tibi, sunt & hinc capilli,

5 *Quales nec puerum decere possint.*

Nudum est in medio caput, nec ullus

In longa pilus area notatur.

Hic error tibi profuit Decembri,

Tunc cum prandia misit Imperator;

Cum

1. *Vidissem, &c.*] Calvam Labieni ridet.

2. *Tres putavi.*] Quod tribus in capite partibus esset capillatus, fronte & utriusque temporibus.

3. *Calvæ me numerus, &c.*] Quæ à fronte & utroque tempore capillata, & medio capite glabra, visa est mihi terrea. vide epigr. 83. lib. 10. vers. 10.

4. *Capilli.*] Promissi forte & cirrati, quales alunt pueri.

7. *Area notatur.*] Summa calva. sic Petron. *Areaque attritis ridet adusta pilis.*

9. *Tunc cum, &c.*] Ubi ex numero calvæ tuæ pro tribus numeratus accepisti tria panaria (sive panesilli, sive corbes viminei pane referti fuerint) quæ in Saturnalitiis, vel ut refert Suetonius cap. 4. in Septimontiali sacro Domitianus Senatui equitique distribuit.

10. *Cum*

10 *Cum panariolis tribus redisti.*

Talem Geryonem fuisse credo.

Vites, censeo, porticum Philippi,

Si te viderit Hercules, peristi.

10. *Cum panariolis.*] Sueton. in Domit. de hac largitione. *Panaria sparsa, &c.* Et in Caligula: *Sparsit & misit filia variarum rerum, & panaria cum obsonio viritum divisit.* Id autem est, mea quidem sententia, quod Perlius appellat *Artocreas*, Sat. vi.

— *Oleum, artocreasque popello*

Largior, an prohibes? —

Visceratio sola carne constabat: verum panis postremis temporibus additus, & idcirco Viscerationem interpretantur *ὑπερπας*. Cum viscuratione epulum quandoque dabant, *οἰ μισυαλοπρεπείς*. Sueton. in Jul. Cæs. *Adjecit epulum ac viscurationem, & post Hispanensem*

victriam, duo prandia. Herald.

11. *Talem Geryonem, &c.*] Tricorpitem, namque illum tricorporem fingunt Poëtæ, quem Hercules in Hispania interfecit, abactis in Italiam bubus, de quo infra, epigr. 66. vers. 12.

12. *Porticum Philippi.*] Porticum & ædes Herculis atque Musarum Martius Philippus Augusti vitricus restauravit, & in iis imaginem Herculis.

13. *Si te viderit Hercules.*] Est enim ille *ἄλκιυρα*, & monstrorum profigitor. *Peristi.*] Ex calva, te tricorpitem Geryonem creditum invaderet. Geryon autem ab Hesiodo *τεταρπάλ* dictus, ab aliis *τεταρπύλ*.

In Charopinum. LI.

COENO domi quoties, nisi te, Charopine, vocari;
Protinus ingentes sunt inimicitiae:

*Meque petis stricto medium transfigere ferro,
Si nostrum sine te scis caluisse focum.*

5 *Nec semel ergo mihi furtum fecisse licebit?*

Improbis nihil est hac, Charopine, gula.

Desine jam nostram, precor, observare culinam,

Atque aliquando meus det tibi verba coquus.

Ad

1. *Carno domi quoties, &c.*] Charopinum importunum cœnipedam notat. Sensus & ordo verborum est: Quoties domi cœno, te non invitato, irascaris non secus ac juratus hostis. *Rad.*

3. *Stricto medium, &c.*] Gulæ ejus iratæ rabiem amplificat Poëta.

5. *Nec semel, &c.*] Non licebit mihi vel semel domi absque te clam cœnare? *Furtum facere*, est: Celare tuam gulam, & resupinantem nasum, qui cœnam meam usque odorat.

8. *Coquus.*] Lateat, fallat te. *Al. focum.*

Carpit

Ad Rufum. LII.

Hic qui libellis prægravem gerit lavam,
 Notariorum quem premit chorus levis,
 Qui codicillis hinc, & inde prolatis,
 Epistolisque commodat gravem vultum,
 5 Similis Catoni, Tullioque, Brutoque;
 Expressere, Ruste, fidiculæ licet cogant,
 Ave Latinum, χαιπε non potest Græcum.
 Si fingere istud me putas, salutemus.

Carpit insolentem cujusdam indocti illaudatque caussidici arrogantiam, qui non salutet, nec salutanti respondeat, quod in αλαζονία convenit. Vel videtur potius illius caussidici inscientiam, & in dicendo infantiam velle notare; qui quo magis se pro caussidico & erudito viro venditet, hoc minus sciat; ut qui ne salutes quidem possit officiose salutare.

1. *Libellis, &c.*] Supplicibus accuatoris, seu judicarij libellis onustam. captans hinc existimationem apud populum periti caussidici, ut cui multitudo negotiorum.

2. *Notariorum quem, &c.*] Puero-rum amanuensium Clerkes, qui ejus tanquam pluribus districti negotiis dictata scribant. *Notariorum.*] Cingebatur etiam & quasi stipabatur pluribus notariis, tanquam multa dictate soleret, & diversis negotiis distringeretur. Glossæ, *Notarius, σημειογραφός.* Rectè. *Notare, επισημαίνω, σημειογραφῶν, περὶ σημειῶν.* Harum notarum reperi-tor Mæcenas perhibetur. Dio. lib. 4. Notarii enim sunt περὶ σημειῶν Græcis.

3. *Codicillis, &c.*] Quibus testamen-torum perfectiones, vel publicæ auto-ritatis mandata continentur.

4. *Gravem vultum.*] Graphicè, fa-ctum Ardelionis depingit: Attendit enim legentes sublato supercilio, cape-rata fronte, totoque vultu ad severita-tem composito; velut rerum omnium solus arbiter, judex, patromus. *Rade-rum.*

5. *Catoni.*] Viro gravissimo & max. autoritatis. *Tullioque.*] Patrono atten-tissimo. *Brutoque.*] Litteris assidue af-fixo. percussorem Cæsaris intelligo.

6. *Expressere, &c.*] Ita tamen in-humanus est, adeo indoctus & insciens, ut adhibitis tormentis illi extorquere non possis *Ave Lat.* multo minus χαιπε Græcum. *Avere & χαιπε* sibi mutuo respondent. Nam & *Avere* propriè in salutationibus matutinis (Martial. epi-gramm. 56. & 99. lib. 1. & alibi lax-pe) & generalius alias; sic & χαιπε. *Salvere* tamen crebrò in salutatione matutina. *Valere* verò in salutatione ves-pertina. *Herald.*

8. *Salutemus.*] Specimen facturi & periculum hominis.

In Postumum. LIII.

Quæ mihi præstiteris memini, semperque tenebo,
 Cur igitur taceo? Postume, tu loqueris.

Incipio

Dantem oportere oblivisci ait, me-minisse accipientem, ut olim docuerunt

è sapientum numero Lacon ille Chilo; si contrà fiat, corrumpitur beneficium.

V

4. 198

*Incipio quoties alicui tua dona referre,
 Protinus exclamat; dixerat ipse mibi.
 5 Non belle quædam faciunt duo: sufficit unus
 Huic operi: si vis, ut loquar, ipse tace.
 Crede mibi, quamvis ingentia, Postume, dones
 Auctoris pereunt garrulitate sui.*

4. *Ipse mibi.*] Postumus.
 5. *Sufficit unus.*] Vide Senec. de Benefic. lib. 2. cap. 10. & 11. & lib. 7. cap. 22.

7. *Dones.*] Gruterus ex Palat. legit *dona*. Alii *donas*.

8. *Pereunt garrulitate sui.*] Amittunt gratiam.

Ad Bassum. LIV.

*Colchida quid scribis, quid scribis, amice, Thyesten?
 Quid tibi vel Niobe, Basse, vel Andromache?
 Materia est, mibi crede, tuis aptissima chartis
 Deucalion; vel, si non placet hic, Phaëthon.*

1. *Colchida quid scribis, &c.*] Cur sumis tibi tragoediarum argumenta omnia tuis carminibus negata? scilicet Medæ per æthera volantis, Thyestæ contumacis, Niobes in saxum verisæ, Andromaches Trojæ flammis superstitis. hæc fata non manent tuas chartas. quin potius fumis materiam tuis scriptis dignam: Deucalionia aut Phaëthonia, quorum hic flammis periit, ille aquis, qui exitus tuis chartis convenit. Sic Leonidas Anthol. 2. *Ἐργίνας Δευκαλιόνα μενέσσειε καὶ φαίθωνα*, &c. sic alias de suis jocatur noster. epigr. 6. lib. 1. & 99. lib. 3.

2. *Quid tibi vel Niobe, &c.*] Quid

tibi materia est Niobe vel Andromache? alii leg. *Nioben & Andromachen*, atque subintelligunt, *Scriptio est*, ut Plaut. *Quid tibi meam tactio est?* Sed Gruterus mavult elicere sensum ex versu Horatii.

Quo mibi fortuna, si non conceditur uti?

Quum alii leg. *fortuna*. J. Gruterum secutus Scriv. *Quo tibi vel*, nec sine auctoritate Cod. Palat. & al.

3. *Materia est.*] Argutissime poëtæ malo dictat materiam carminis, vel Deucalionem, vel Phaëtonem: quæ monet carmina Bassi digna esse, vel aquis, vel flammis.

De Rhetore Apollonio. LV.

*Extemporalis factus est meus Rhetor:
 Calpurnium non scripsit, & salutavit.*

Apollonius qui modo (epigram. 22. supra) *scripsit & edixit*: nunc tantum profecit, ut unum aliquem et-

iam duri nominis possit salutare, nec tamen scripserit. *Iron.*

1. *Die*

De Aquila portante Jovem. LVI.

Dic mihi, quem portes, volucrum regina? tonantem.
 Nulla manu quare fulmina gestat? amat.
 Quo calet igne deus? pueri. cur mitis aperto
 Respicis ore Jovem? de Ganymede loquor.

1. Dic mihi, &c.] Vide Alciati emblema de Aquila Jovem gestante & ibidem Minoem.

3. Pueri. Ganymede loquor.] Ganymedes quem in Jovis gratiam rapui.

Ad Lupum. LVII.

Cui tradas, Lupe, filium magistro,
 Quæris sollicitus diu, rogâsque.
 Omnes grammaticosque rhetorasque
 Devites, moneo: nihil sit illi
 5 Cum libris Ciceronis, aut Maronis.
 Famæ Tutilium suæ relinquat.
 Si versus facit, abdicet Poëtam.
 Artes discere vult pecuniosas?
 Fac, discat, citharædus, aut choraules.
 10 Si duri puer ingens videtur,
 Præconem facias, vel architectum.

Ad

Martialis hoc epigr. docet, non esse locum in urbe bonis artibus. Citharædos, choraules, præcones, & hoc genus hominum regnare, ditescereque: Ciceronem & Maronem propè exulare.

2. &c.] Ita Gruterus cum prius esset, diuque tentas.

3. Omnes, &c.] Quando artibus honestis Nullus in urbe locus, &c. Juven. Satyr. 3.

6. Tutilium; &c.] Non, Rutilium ut vulgò, ne cespitet versus; peccantibus duabus primis syllabis. Videtur is esse quem laudat Cicero 1. de oratore, & in Bruto. de quo Valer. Max. lib. 2. cap. 3. & Sueton. in Augusto, cap. 89. alii leg. Lucilium. Suae famæ.] Quam maximam habuit, & morum & doctrinæ.

7. Si versus facit, &c.] A sterili & inutili poetices studio illum omni ratione avertet.

9. Discat.] Discat citharædi artem, discat fieri citharædus. Hellenism. vide Jos. Mercerus ad epist. 19. lib. 1. Aristæneti. nec opus erit Jani Gulielmi lima, qui lib. 3. verisimil. cap. 89. legit. Fac hiscat, &c. Citharædas.] Citharædi hac tempestate in pretio. epigram. 4. lib. 3. vers. 8. Choraules.] Qui in choro tibia canit.

11. Præconem facias.] Præconum enim ars tunc temporis ad invidiam usque fructuosa. vide epigr. 8. lib. 6. Architectum.] Præter privatorum enim in ædificiis hac tempestate luxum, & Domitianus templa & alia publica instauravit. epigr. 4. lib. 9.

V 2

I. Do-

Ad Cinnam. LVIII.

CUm voco te dominum, noli tibi, Cinna, placere:
Sæpe etiam servum sic resaluto meum.

1. Dominum.] Sir. Noli tibi.] Alii | 2. Servum, &c.] Ironice & Scoptice. Pet. Scriv. legit *inuum*.

Ad Postumum. LIX.

CRas te victurum, cras dicis, Postume, semper
Dic mihi cras istud, Postume, quando venit?
Quam longe cras istud? ubi est? aut unde petendum?
Numquid apud Parthos, Armeniosque latet?
5 Jam cras istud habet Priami vel Nestoris annos.
Cras istud quanti, dic mihi, possit emi?
Cras vives: hodie jam vivere, Postume, serum est.
Ille sapit, quisquis, Postume, vixit heri.

Epicurea *ωδὴν* (is, commodis præsentibus fruendum hodie, *καὶ μὲν δὲν ἀναγκαῖον ποιεῖ*.

1. *Cras te victurum.*] De præsentibus fruendis. epigr. 16. lib. 1. & ep. 90. lib. 2. Anthol. cap. 47. *Cras dicis, &c.*] Et cras hoc comperendinat juvenis ignavus, apud Pers. Satyr. 5. vers. 66.

3. *Quam longe cras.*] Scriverius legit, *Quam longe est cras, &c.*

5. *Iam cras, &c.*] Ita protrulisti horam, ut hora ferè jam protrulerit te, senem factum.

6. *Cras istud quanti, &c.*] Cras hoc tuum quod præterit non potest redimi: futurum quantuli? facili sane pretio, immo nullo, quia sponte venit, si velis uti. sed vide Senec. epist. 12.

7. *Hodie, &c.*] Epigrammate 16. lib. 1.

Ad Stellam. LX.

QUod non argentum, quod non tibi misimus aurum;
Hoc facimus caussa, Stella diserte, tua.
Quisquis magna dedit, voluit sibi magna remitti:
Fictilibus nostris exoneratus eris.

Ad

1. *Argentum, aurum.*] Vasa argentea & aurea. *Misimus.*] In Saturnalibus. epigr. 46. lib. 2. vers. 1. Non tibi misimus. Alii *mittimus*.

2. *Caussa, tua.*] Ut tibi parcam, ne

majora ex more remittas, ut seq. versu. vide & epigr. 18. supra.

4. *Exoneratus eris.*] Liberatus onere remittendi munera, quibus respondeas levibus & fictilibus his meis.

Mordet

Ad detractorem. LXI.

Allatres licet usque nos & usque,
 Et gannitibus improbis laceffas :
 Certum est banc tibi pernegare famam,
 Olim quam petis in meis libellis,
 5 Qualiscumque legaris ut per orbem,
 Nam te cur aliquis sciat fuisse?
 Ignotus pereas, miser, necesse est.
 Non deerunt tamen hac in urbe forsan
 Unus, vel duo, tresve, quattuorve,
 10 Pellem rodere qui velint caninam.
 Nos hac à scabie tenemus unguēs.

Mordet mordentem canem, eique negat immortalitatem nominis, quam à poeta carpendo volebat exprimere.

2. Gannitibus, &c.] Conviciis tuis & maledictis. gannire canum est. ut alii, vulpium. Propriè ergo dixit gannitibus, quia antea dixit adlatres. Gloss. gannit, ούρεται. Impensè benè, quia utrumque canum. Herald.

3. Certum est hanc, &c.] Non vivet, non notum erit posteritati nomen tuum in carminibus meis vel infami nota inustum.

7. Miser, &c.] Quia invidus. epigramm. 41. lib. 1. & supra epigr. 29. vers. 9.

10. Pellem rodere, &c.] Qui maledicos velint maledictis insectari. Allusum vult Erasmus ad proverb. Canis caninam non est. Varro lib. 6. LL. vide epigramm. 2. lib. 13. vers. 3. Horat. epod. 6.

11. Nos hac, &c.] Ego ab hac libidine & contagio maledicendi me contineo, scabie ejus nolo me contaminare, nolo pruritum ejus scabendo levare.

In Marianum. LXII.

Crispulus iste quis est, uxori semper adhæret
 Qui, Mariane, tuæ? crispulus iste quis est?
 Nescio quid dominæ teneram qui garrir in aurem,
 Et sellam cubito dexteriore premit?
 5 Per cujus digitos currit levis annulus omnes:

Crura

Elegantissimum epigr. quo nonnullorum stupiditas traducitur, qui formosiores juvenes uxoribus suis adherere præferebantur sub officii domestici prætextu. Respexit hoc epig. B. Hieron. pluri-

bus locis l. i. adversus Jovinian. Herald.

1. Crispulus.] Crispatus crines, & delicatus.

4. Sellam cubito, &c.] Incumbit, innititur sellæ uxoris tuæ.

V 3

6. Cru-

- Crura gerit nullo qui violata pilo?*
Nil mihi respondes? uxoris res agit, inquis,
Iste meæ: sane certus, & asper homo est:
Procuratorem vultu qui præferat ipso;
 10 *Acrior hoc Chius non erat Aufidius.*
O quam dignus eras alapis, Mariane, Latini:
Te successurum credo ego Panniculo.
Res uxoris agit? res nullas Crispulus iste:
Res non uxoris, res agit iste tuas.

6. *Crura, &c.*] Cui crura depilata. epigr. 29. lib. 2. vers. 7.

7. *Uxoris, &c.*] Est procurator, qui uxoris negotia obit.

8. *Sane certus, &c.*] *Martialis resp.* Is tibi sane propter diligentiam, attentionem, formam & vultum videtur esse procurator acer, ego autem perspicio illum esse mœchum, quo non Aufidius insignior. de quo Auf. Juven. Satyr. 9. vers. 25. possunt & hæc Mariano collaudanti crispulum hunc, & præferenti ejus diligentiam attentioni Aufidii Lucii; qui è decuria scribarum factus est prætor, continuari, usque ad *O quam dignus, &c.*

11. *O quam dignus, &c.*] O digne

qui in spectaculis theatralibus risum moveas alaparum contumeliis exceptus, non sœcus ac Panniculus mimus à Latino, mœchi sui partes agente, cæsus, vide epigr. 72. lib. 2. *Alapis.*] De alapis ac salapittis, quibus stupidi & de uxoribus suis parum solliciti objurgabantur in mimis, vide Heraldum ad Arthob. lib. viii.

13. *Res uxoris agit?*] Cum indignatione repetit hoc Poëta. *Res nullas, &c.*] Nulla negocia nullas in foro uxoris tuz partes agit iste procurator crispulus, immo tuum locum & vices supplet in thalamis iste mœchus. Alii pro *nullas* leg. *nullas*. Et in sequenti pro *iste*, leg. *ipse*.

Ad hospites. LXIII.

Iure tuo nostris maneat licet, hospes, in hortis,
Si potes in nudo ponere membra solo:
Aut si portatur tecum tibi magna supellex:
Nam mea jam digitum sustulit hospitibus.

Nulla

1. *Iure tuo nostris, &c.*] Hortum se hospitibus offerre dicit; si hospites sumptum & supellestilem offerant.

2. *Si potes in nudo.*] Mihi enim neque sellæ, neque lecti sunt.

4. *Nam mea jam, &c.*] Meam enim supellestilem, lectos, sellas, &c. alii jam hospites attriverunt, atque usu tanquam suam factam & à domino alienatam consumpserunt. Vel mea su-

pellex, jam victa & perdita succubuit. *Metaph. sumpta, vel*, ab arena in qua victi tollebant digitum in signum & vinctus, epigrammate 29. lib. spectaculorum. *Vel*, à licitationibus, in quibus digito sublato se quis profitebatur emptorem seu conductorem. Cicero 3. in Verrem. *Iunius patrum solis digitum*, &c. vide Briffonii form. lib. 6.

5 *Nulla tegit fractos nec inanis culcitra lectos:*

Putris & abruptâ fascia recte jacet.

Sit tamen hospitium nobis commune duobus:

Emi hortos ; plus est : instrue tu ; minus est.

3. *Fractos, &c.*] Al. *farctus*. Culcitra.] Culcitraz tomento fartæ erant: & dicit poeta non modo se malè fartam, sed omnino nullam habere, quam le-

cto injiciat. de culcitra, plurali lib. xiv.

6. *Putris & abruptâ, &c.*] Et fasciæ cancellatæ, quibus lectus tenditur, cadunt putres, rupta recte, the bed coard.

Ad Ponticum. LXIV.

Quid sentis, inquis, de nostris, Marce, libellis?

Sic me sollicitus, Pontice, sæpe rogas.

Admiror ; stupeo ; nihil est perfectius illis :

Ipse tuo cedit Regulus ingenio.

5 *Hoc sentis ? inquis ; faciat tibi sic bene Cæsar,*

Sic Capitolinus Jupiter : imo tibi.

1. *Quid sentis, &c.*] Cæcum φιλανθρωπία Ponticum ironiciâs laudat, & irridet.

3. *Admiror, &c.*] Respondet Martialis.

4. *Regulus.*] Caussidicus ille nobilis, & bipedum nequissimus. Sic epigr. 16. lib. 4. vers. 6. vide epigr. 13. & 112. lib. 1.

5. *Sic bene Cæsar.*] Ut vir bonus es, ô Martialis, & candidus iudex. Est cr-

gò formula benè precandi. vide Brifson. lib. 1.

6. *Imo tibi.*] Imo tibi, ô Pontice, respondet Martialis : sic faciant Domitianus & Jupiter bene, ut ego bene sentio de tuis libellis, id est, faciant male, neque enim verè & ex animo probavi, sed ut tuæ subservirem φιλανθρωπία, ut qui male sanus, palpum malis, quam iudicium rectum. vide epigramm. 76. lib. 8.

Ad suos ministros. LXV.

Sextantes, Calliste, duos infunde Falerni :

Tu super æstivas, Alcime, funde nives.

Pin-

Invitat se ipsum ad genialem vitam, quod omnibus moriendum, etiam Cæsaribus.

1. *Sextantes, duos, &c.*] Triens 4. cyathos, sextans duos continet cyathos, & est sexta pars sextarii. ep. 28. lib. 1. vers. 2. *Calliste.*] Minister poetæ.

2. *Æstivas nives.*] Aquam nivatam seu gelidam è nivibus expressam, quâ vina generosissima diluebant, ep. 117. lib. 14. vel decoctam & vitris demif-

sam in nives ut refrigeretur. Neronis inventum. Gruterus, *solve nives*. Antiquæ hæ delicix. Senec. epist. 79. *O infelicem agrum ! Quare. Quia non vino nivem diluit : quia non rigorem potionis suæ, quam capaci scypho miscuit, renovat fracta in super glacie*. Sed & meram nivem bibebant. Unde Mart. lib. xiv. *Non potare nivem, sed aquam potare rigentem*

De nive, commenta est ingenio sa fœsis.

V 4

Ex

*Pinguescat nimio madidus mihi crinis amomo,
Lassenturque rosis tempora sutilibus.*

5 Jam vicina jubent nos vivere Mausolea:

Cum doceant, ipsos posse perire deos.

Ex utraque consuetudine, ut opinor, Plin. lib. 19. cap. 4. *Et ipsa naturae elementa vi pecunia discreta sunt. Hi si- ves; illi glaciem potant, panisque montium in voluptatem gula vertunt. Servatur algos astibus, excogitaturque ut alienis mensibus nix algeat.* Nix autem venalis erat ad hunc usum. Cæterum aqua nivata utebantur etiam ad lavationem, *οἱ ἄσπεροι καὶ ἀλγιστοὶ καὶ πῶλε (iuv.* Quomodo autem servaretur nix ista, docet Plutarch. lib. 6. symph. probl. 6. Herald.

3. *Pinguescat nimio, &c.* Unguentis delibuti, & floribus coronati convivabant veteres. *Pinguescat nimio.* Sic *λιπαρὸς πολυγέμους* dixerunt Græci, *Nimio* autem, id est, multo. Gloss. *Nimia, ἄγαν, πᾶν, σφόδρα.* Plaut. in Amphit.

Legiones educunt suas nimis pulchris armis pradias.

Amomo. Unguento inde facto, cum valetudinis, tum voluptatis causa.

4. *Rosis sutilibus.* Coronas è rosarum foliis consuebant. *Sutilibus.* Plethilibus, quæ è ramulis innebantur plethebanturque, unde & dictæ; ut *serta* à serendo: *sutiles* ergò, quæ è floribus, mero imprimis rosarum folio consuebantur. Florum itaque fasciculis coro-

nisque capita revinctæ, in conviviis portare soliti erant: primum quidem hederaceis & ex apio; mox myrteis, quippe quæ adstringunt, & vini exhalationes arcunt: tum è rosis, quæ & gravitatem capitis sedant, & potionem æstuantem refrigerant. Corona insuper plenitudinis & libertatis symbolum, festis conviviisque competit, ut & capiti quod rationalis animæ sedes. *Farnab.*

5. *Jam vicina.* Gruterus mavult, *Tam vicina, &c.* Pro eo quod solebant conviviis inferre sceleton vel oscellum, ut eo conspectu admonerent præsentem, ut caperent voluptates, antequam isti similes fierent quod brevi futurum erat: *Martialis* enim mentionem facit sepulcri Cæsarei, quod propinquum erat, & proximum ei loco, in quo potabat. *Gronovius.* *Vicina jubent nos.* In valle Martia erat sepulchrum Augusti. *Vel*, propiora, quam illud Carix Mausoleum. *Vivere.* Vita uti, genialiter vivere. epigr. 16. lib. 1. vers. 4. *Mausolea.* Sepulchra Augusti, Imperatorum atque cognatorum, ab Augusto extructa ad similitudinem Mausolei Artemisæ. epigr. 1. lib. 1. spect. vers. 5. vide epigr. 59. lib. 2. vers. 2.

6. *Deos.* Imperatores, qui se pro diis haberi volebant.

Ad Cæsarem. LXVI.

Astra, polumque dedit, quamvis obstante noverca,
Alcidæ, Nemeæ terror, & Arcas aper;

Et

Refertur hoc Epigramma ad Carphorum, quod admodum affine epigram. 27. lib. Spect. sed laudem totam tribuit Domitiano. Et tamen non ab ipso Domitiano confectas has feras ex hoc versu potest colligi:

Reddatur si pugna triplex pastoris Iberi,

Est tibi qui possit vincere Geryonem.

1. *Astra, &c.* Cælo donavere Herculem gesta sua, etiam ingratiis Junonis.

2. *Nemeæ terror, &c.* Leo in sylva Nemeæ interfectus ab Hercule, epigram. 27. lib. spect. vers. 3.

3. *Et*

- Et castigatum Libycæ ceroma palæstræ;
 Et gravis in Siculo pulvere fusus Eryx:
 5 Sylvarumque tremor, tacitâ qui fraude solebat
 Ducere nec rectas Cacus in antra boves:
 Ista tuæ, Cæsar, quota pars spectatur arenæ?
 Dat majora novus prælia mane dies.
 Quot graviora cadunt Nemeæo pondera monstro?
 10 Quot tua Mænalios collocat hasta sues?
 Reddatur si pugna triplex pastoris Iberi;
 Est tibi, qui possit vincere Geryonem,
 Sæpe licet Grajæ numeretur bellua Lernæ,*

Impro-

3. *Et castigatum Libycæ.*] Et Antxi Libyci insolentia in provocandis ad palæstram hospitibus, ab Hercule castigata morte. *Ceroma.*] Quod hic ponitur pro ipso Antxo ceromate inuncto. Ceroma ergo fiebat ex oleo, pulvere, & cera commixtum, quo ungebantur Athletæ. *Libycæ palæstræ.*] Libyci certaminis. nam sumitur hic pro ipsa lucta & certamine, quod in Libya commissum est. vide epigr. 57. l. 3. vers. 25.

4. *Gravis.*] Veneris filius ab Hercule castrum certamine devictus. Virgil. 5. *Æneid.*

6. *Nec rectas.*] Averfas per caudam tractas. Virgil. 8. *Æneid.* Alii leg. *neglectas.* malim *nonrectas.* *Cacus.*] Vulcani filius triceps erat, fur & latro, eoque viatoribus timebatur. Quia ideo boves in antrum suum averfas trahebat, ne quarentibus factum deprehenderetur, cum vestigia foras ducerent, non intro.

7. *Istæ tuæ, Cæsar, &c.*] Hæc vel ista omnia Herculis facta collata cum Cæsaris spectaculis in Amphitheatro, quota pars sunt? quasi diceret, minima.

8. *Majora.*] Dicite ergo Poëta, Romanæ in Amphitheatro majores bestias, monstraque uno die, & quidem dimidiato & matutino confici, quam Her-

cules tota vita confecit. *Novus dies.*] Matutinum spectaculum, quo bestiarum cum bestiis depugnabant: post meridiem, qui supererant, inter se.

10. *Collocat hasta sues.*] Interficat. *Metaph.* Sumpta ab antiquo collocandi cadaveris more: de quo multa Lipsius lib. 1. *Elect.* cap. 6. Sic *αὐθιγὰς* Græcis. Et non solum pro collocare in vestibulo ædium; verum & in loco publico, ut pro Rostris Romæ, ubi & laudatio peragebatur. *Herald. Tuæ hastæ.*] Pro Carphophori hasta, qui est tuus venator; quodque ipse fecit, tu videris fecisse.

11. *Pastoris Iberi.*] Geryonis tricornis, Hispanorum regis. vide Mythologos. Sed res ita se habet. Geryon tres habuit filios Geryones, quos Hercules Libycus, cum in subiectos Hispanos tyrannidem exercerent, comparato exercitu, ex provocatione unus omnes, tres solus confecit. unde nata est fabula, Geryonem tricipitem ab Hercule victum. *Rad.*

12. *Qui possit, &c.*] Carphophorus, seu quis alius. lib. spect. epigrammate 27.

13. *Numeretur bellua Lernæ.*] Hydra, numerosum (repullulantibus quæ exidebantur capitibus) malum. epigramm. 27. lib. spect.

Improba Niliacis quod facit Hydra feris?

15 *Pro meritis cælum tantis, Auguste, dederunt
Alcidæ cito Dî: sed tibi sero dabunt.*

14. *Improba, &c.*] Non tamen conferenda est cum Crocodilis Niligenis, qui in theatro interfecti sunt.

15. *Pro meritis, &c.*] Conclusio ex adulatione & comparatione gestorum ab Hercule & Domitiano. Ex quibus par præmium, vel majus sit Domitiano

expectandum. Dii Herculi ob ærumnas & labores citò dederunt cælum: Tibi serò dabunt, tam serò, ut nec adhuc dederint, nec daturi sint unquam. *Rad.*

16. *Sero dabunt.*] Ut diu præesse & prodesse Reipubl. possis. sic ep. 39. l. 8.

In Pontilianum. LXVII.

*S*æpe salutat, numquam prior ipse salutat:
Sic erit æternum, Pontiliane, vale.

Cum adeo sis inhumanus, ut nec salutes nec resalutes (ut epigr. 51. supra) quoniam tibi non placet *salve* illud vel *Ave* in congressu solenne: tibi inhumano & quasi mortuo dicemus usque *Vale*, vel *æternum vale*. qui mos veteribus fuit salutandi mortuos, qui resalutare non poterant. vide epigramma 8. libro 9. & Lucianus: *ὁτι ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἀποφασίζοντες ἀποφασίζομεν*.

2. *Sic erit æternum.*] Tunc enim salutaberis, neque resalutare poteris. Placeat ut legatur, *Æternum Pontiliane vale*, conjunctim, ut sint verba salutantis Pontilianum, jam *pendens oratio*. Virgilius. xi. Æneid. *Salve mi maxime Palla, Æternumque vale*. Nota res, & verbi ac *pegiores* proprietates. Inde autem nata, quia existimabant miselli illi *τὸς ἀνεστῆαι*, se in æternum amittere. *Herald.*

De hirundine. LXVIII.

*H*ibernos peterent solito cum more recessus
Atthides, in nidis una remansit avis.
Deprendere nefas ad tempora verna reversæ,

Et

Sub tecto & tegulis, ubi nidificant hirundines, Martialis habitabat, avescque contubernales habebat hirundines; ex quibus unam cum reliquis non avolasse in autumnò notarat; eamque à reversis altero vere laniatam. Et brevi fabulam Progne exponit. *Rad.*

1. *Hibernos peterent, &c.*] Cum hirundines, appetente jam hyeme, à nobis advolarent Africam (teste Plinio) unde verni nos visunt.

2. *Atthides.*] Hirundines, à Progne Pandionis Atticæ regis filia in hirundinem conversa. *In nidis una, &c.*] Hoc forte sub tegulis, ubi scalis habitavit tribus, in contubernalibus suis hirundinibus animadverterat Martialis.

3. *Nefas ad tempora, &c.*] Manifeste, contra morem & naturam hanc hirundinem deprindere cæteræ vere reversæ.

4. *Sus.*]

Et profugam volucres diripere sua.

5 *Sero dedit pœnas. discerpi noxia mater*

Debuerat : sed tunc, cum laceravit Itym.

4. *Sua.*] Eiusdem generis aves, cognatæ inter se : profugam deserticem agminis, quod ut in re militari capitale est, ita fuit huic hirundini, cum discerperetur. *Rad.*

5. *Sero dedit pœnas, &c.*] Alludit

ad fab. Prognos, quam dicit tum discerpendam fuisse, ubi ipsa suum filium Itym discerpebat. simulque ludit in verbis *discerpi* & *lacerare*. vide fab. 6. *Metamorph.* Ovid. & apud Mythologos.

Ad Lesbiam. LXIX.

A *Arctoa de gente comam tibi, Lesbia, misi:*
Ut scires quanto sit tua flava magis.

Aureus color capillorum Germanicorum, *ἡ πύρινος χρῆς τῶν ἁπλοῦν ὀικιστῶν.* Juvenal. Satyr. xiii.

Carula quis stupuit Germani lumina?
flavam Casarium?

Emptæ autem hæ comæ à plerisque mulieribus capillorum colorem mentientibus. *Herald.*

1. *Arctoa de gente, &c.*] E Germania, quæ ad Arctum. Germani autem

flavæ cæsarie spectabiles.

2. *Ut scires, &c.*] Ut videas quam impudenter fucum facias meretricium, cui placet calendum, seu coma empta & factitia quæ vel Germanos flavo colore superet. Matronæ autem nigra, lupæ flava gaudebant comâ. videtur hujus epigr. argumentum desumptum ex Ovid. lib. i. Amor. eleg. 14. *Nunc tibi captivos mittis Germania crines, &c.*

In M. Antonium. LXX.

A *Ntoni Phario nil obiecture Pothino,*
Et levius tabulâ quam Cicerone nocens:
Quid gladium demens Romana stringis in ora?
Hoc admisisset nec Catilina nefas.

5 *Impius infando miles corrumpitur auro :*

Ingens & æternum æterni Ciceronis elogium. & simul execratur scelus Antonii.

1. *Phario.*] Ægyptio. Notant autem historiz omnes, pessimum istum Eunucho Pothinum, qui magno illi Pompeio perniciem molitus est, justas tandem sceleris sui pœnas luisse. vide epigr. 65. lib. 3. unde huic fax. *Nil obiecture.*] Nihil habes quod illi exprobres.

2. *Levius tabulâ, &c.*] Minus totâ

proscriptorum tabulâ nocens, quam uno Cicerone.

3. *Romana, &c.*] In Ciceronis os : *Quod tibi Roma caput cum loquereris, erat.* epigr. 65. lib. 3. vers. 4.

4. *Nec Catilina nefas.*] Si revixisset, cui tamen major odii causâ Ciceronis, quam tibi.

5. *Impius, &c.*] Popilius Lenas percussor Ciceronis, qui illum capitis recum defenderat.

Et

6. *Tan-*

Et tantis opibus vox tacet una tibi.

Quid profunt sacra pretiosa silentia linguae?

Incipient omnes pro Cicerone loqui.

6. *Tantis opibus, &c.*] 250000. drachmis Atticis. Appian. lib. 4. Tanto ergo pretio emisti silentium, recisâ Ciceronis lingua. *Valingua.*] Ciceronis, qui te Philippiis exagitavit.

7. *Quid profunt.*] Quasi dicat, frustra laborasti in emendo hoc tam pre-

tioso silentio; quod tamen haud prodest, nam ut sequitur. *Incipient omnes pro Cic. loqui.*

8. *Incipient omnes, &c.*] Omnes jam in crudele hoc tuum facinus invenerunt. sic epigr. 82. lib. 2. R ad. legendum censet, *Incipiunt.*

De Syrisco ad Maximum. LXXI.

I*nfusum sibi nuper à patrono
Plenum, Maxime, centies Syriscus*

In sellariolis vagus popinis

Circa balnea quattuor, peregit.

50 quanta est gula, centies comesse!

Quanto major adhuc, nec accubare!

Syriscum libertum ganeonem & conturbatorem illustrem, inter paucos dies decoxisse ait centies centena millia HS, id est, ducenta quinquaginta millia Philippzorum. *Syriscus* autem est nomen fictum & servile. Syri enim plerique servi à poëtis introducuntur.

1. *Infusum, &c.*] Donatum.

2. *Plenum, &c.*] Justum, integrum centies. epigr. 37. lib. 4. vers. 4.

3. *Sellariolis, &c.*] Ganeis & tabernis, ubi non honeste accumbabant, sed ventri indulgebant sedentes. de Sellaria item vide quæ Torrentius ad 43. cap. Sueton. Tib. Sic *sellariam* appellavit cellam suam, & sedem arcanarum libidinum Tiberius. Sueton. in Tib. Hinc illustrandus Juvenal. Satyr. x.

— Tutor haberi Principis, Augusta
Caprearum in rupe sedentis
Cum grege Chaldaeo.

Nota *Sedentis*, propter sellariam. H. *Vagus popinis.*] Quo honesti homines, imo & paulo honestiores mancipia raro intrabant, præcipue Athenis. Sed nunc apud nos. O mores!

4. *Quattuor.*] Neronis, Grilli, Titi, Agrippæ. *Peregit.*] Consumpsit, decoxit.

5. *Comesse.*] Comestationibus absumpsisse.

6. *Quanto major, &c.*] Atqui id non iustum conviviis & cœnis, sed jentaculis, prandiis, repotiis, &c. in quibus non accubuit. Quasi dicat, quantum consumpsisset, si accubisset, id est, si convivium iustum apparasset.

Ad Faustinum. LXXII.

H*umida quæ gelidas summittit Trebula valles,
Et viridis Cancrî mensibus alget ager;*

Rura

Invitat Faustinum æstu fervente in Trebulanum agrum, ipso Tibure frigidiorem.

1. *Trebula valles.*] Oppidum seu vicus in Sabin.

2. *Cancrî mensibus, &c.*] Julio mense,

*Rura Cleonæo numquam temerata leone,
Et domus Æolio semper amica Noto,
5 Te, Faustine, vocant : longas bis exige messes
Collibus ; hibernum jam tibi Tibur erit.*

menſe, quo Cancer ſolem accendit, & Auguſto quo Leonis fervent peſtora. epigr. 57. lib. 4. verſ. 5. 6. 7.

3. *Rura Cleonæo.*] Rura Trebulæ te invitant. *Rura Cleonæo.*] Rura Trebulana nunquam uſta ſunt calore Solis, Auguſto menſe, quo leo ardet, ſemper frigida ſunt, etiam ſumma æſtate.

4. *Domus, &c.*] Villa Auſtro expoſita. venti in Æoli ditione eſſe perhiben-

tur. Notus autem proprie ab Æolia Italia adflat: & à meridie ſpirat, ventus humidus, unde rectè ſuprà poëta, *humidam Trebulam* vocavit.

5. *Longas, &c.*] Æſtatem longam, dies æſtivos longos.

6. *Hibernum, &c.*] Tibur frigidifſimum habitum, ſi Trebulæ confertur, videbitur hyeme fervere. ep. 57. 60. & 62. lib. 4.

Ad Rufum, de origine Bacchi. LXXIII.

Qui potuit Bacchi matrem dixiſſe Tonantem,
Ille poteſt Semelen dicere, Ruſe, patrem.

Jocus ex nomine Bacchi ſumptus : Græcis enim *διμήτωρ*, ſeu *bimater* dictus : quaſi duas habuerit matres : Jovem ex cujus femore natum ajunt, & Semelem Cadini filiam, ex qua denuo flammata, velut igne prodiit. Qui in monſtroſo Bacchi *διμήτωρ* & *διγῆρ* Jovis ſcilicet femore perfecti &

renati partu, monſtroſo ludit ingenio, Jovem Bacchi matrem vocans, cur non æque *διμήτωρ* & Semelen appellat patrem Bacchi? verum non tam rationem & analogiam hic vel ignoravit vel non examinaſcit Martialis, quam jocum affectavit. vide Mureti. var. lection. 19. cap. 1.

Ad Theodorum. LXXIV.

Non donem tibi cur meos libellos
Oranti toties, & exigenti,
Miraris, Theodore? magna cauſſa eſt:
Dones tu mihi ne tuos libellos.

Videlib. 7. epigr. 2. quod huic conſonat.

De Pompejo & filiis. LXXV.

Pompejos juvenes Aſia, atque Europa, ſed ipſam
Terra tegit Libyes ; ſi tamen ulla tegit.

1. *Pompejos, &c.*] Cnejus Pompeii Magni filius interiit in Europa victus à Caſare ad Mundam in Hiſpania: Sextus periiit à militibus Antonianis interceptus Mileti in Aſia. *Sed ipſam, &c.*] Pompejus Magnus occiſus, ut epigr. 65.

lib. 3. verſ. 1. in Libya ſeu Africa ad Peluſium Nili oſtium ſepultus eſt. Strabo l. 16. in monte Caſſio ſepultum reſert.

2. *Si tamen ulla tegit.*] Neque enim conſtat an ſepultus fuerit.

— *Lacet ingens liſore truncus*

Quid

Dixit

*Quid mirum toto si spargitur orbe? jacere
Uno non poterat tanta ruina loco.*

Dixit Virgil. de Priamo, sed respexit Pompejum, 2. Æneid. & illud,

*Marmoreo in tumulo Licinus jacet, at
Cato parvo,*

Pompejum nullo. Quis putat esse deos?

3. *Toto, &c.]* Per tres orbis partes quæ tum notæ, nondum inventa Ame-

rica. de his autem 3. partibus Pompejus triumpharat.

Et quasi non posset tellus tot ferre sepulchra,

Divisit cineres. —

Petronius antea, de Crasso, Pompejo, Jul. Cæsare.

Ad Quinctum. LXXVI.

Q*uæ legis caussa nupsit tibi Lælia, Quincte,
Uxorem potes hanc dicere legitimam?*

1. *Legis, &c.]* Quæ lege & jure nupsit. sed ludit Poëta cum à notatione legis & legitima, tum ab homonymia ut legitimam. quis dicat, adultera Lælia nupsit Quincto mœcho: ideoque metu legis Julæ in adulteros latæ & à Domitiano revocatæ. vide epigr. 7.

lib. 6. lege & 88. Aufonii. Uxor legitima erat νόμιμος, quæ secundum leges in manum mariti convenerat καὶ νόμιμος οὐνόδοι, ut loquitur Philo alicubi; & opponitur παράνομος & concubina. Hic ergo uxor legitima, quæ Julæ legis metu nupsit. Herald.

Ad Cinnam. LXXVII.

P*rofecit poto Mithridates sæpe veneno,
Toxica ne possent sæva nocere sibi.
Tu quoque cavisti cœnando tam male semper:
Ne posses unquam, Cinna, perire, fame.*

Jocus in Cinna panperem, à comparatione Mithridatis, veneno adfucti, & Cinna, fami.

1. *Profecit, &c.]* Vide Plin. nat. hist. lib. 25. cap. 2. & A. Gell. lib. 17. cap. 16.

Ad Marullum. LXXVIII.

N*arratur belle quidam dixisse, Marulle,
Qui te ferre oleum dixit in auriculam.*

2. *Ferre, &c.]* Assentationem & blanditias potentiorum auribus instillare. vide adag. *ferre cre oleum. Auriculam.]* Al. auricula. id est, te esse aure supinâ, qui alios audire adverseris. in vertice adagio, *oleum ore gestare.* quod de eo dicitur qui loqui cavet. vide epi-

gramm. 42. lib. 6. Vel poëta hic habitum capitis in Marullo irridet ac notat, ut qui perinde incedat & caput in dextrum aut sinistrum humerum inclinet, ac si oleum in illa ferret, ac sollicitus esset, ne effunderet, quos incurva cervicum pecus nominant. Red.

Ad
Turani

Ad Turanium. LXXIX.

SI *tristi domicænio laboras,*
Turani ; potes *esurire mecum.*
Non deerunt tibi, si soles *Προπίνω,*
Viles Cappadocæ, gravesque porri.
 5 *Divisis cybium latebit ovis :*
Ponetur digitis tenendus unctis
Nigrâ cauliculus virens patellâ,
Argentem modo qui reliquit hortum :

Et

Turanii nomen verum est, ad quem Epistola Martialis libro IX. *Ave mi Turani*, &c. singularis fuit poetæ amicus, quem & fratrem appellat.

1. *Si tristi, &c.* Ne tristis & solus domi cœnes, poteris apud me cœnare, frugali & parabili mensa contentus: ad ejusmodi cœnam invitat Persicum Juvenalis. Satyr. II. & Septitium Plinius, epist. 15. lib. I. *Tristi domicænio.* Non quod Turanius pauper; sed quod domi sine familiarium affatu & usu, tristius quam inter sodales cœnaturus esset. Sensus ergo est:

3. *Si soles, &c.* Apponentur tibi in libationem, promulsidem, antecœnium, gustationem seu gustum, de quo lib. 10. epig. 31. vers. 4. lib. 11. epigramm. 32. vers. 4. & ep. 53. vers. 12. *Προπίνω*, ergo est prægustare ante cœnam. Verbum enim *propino* apud Latinos non de potione tantum, sed de cibo etiam usurpatum reperio. Jul. Capitolin. in M. Antonio, *venenatam partem fratri edendam propinans*. Terent. in Eunuchio:

Hunc ego vobis comedendum & deridendum propino :

Et translate aliquem ridendum aliis propinare. Placet Radero quod Biscio-a notavit: dicit enim Martialem voluisse dicere:

Non deerunt tibi, si voles *Προπίνω,*
Viles Capp. &c.

Quasi dicat, Non defutura illi genera ciborum, quæ si vellet libere Toranius, desiderium possent excitare bibendi. Hodieque cum ad bibendum invitamus, id facimus, olivis; porris, &c. Merula verò legendum censet: *Sesiles propinqua*, id est, laetucæ vulgares in urbanis hortis usque obvix. Nam, inquit, *propinare*, non de cibo dicitur, sed de potu. Præterea, quis vidit unquam herbas propinari, & in principio cœnæ?

4. *Viles Cappadocæ.* Laetucæ Cappadocæ. lib. 13. epigr. 14. *Graves.* Odorene? An graves stomacho, capiti, oculis.

5. *Cybium latebit ovis.* Piscis è pelamidum genere concisi frusta; ovis ruptis frixa & testa. Plin. lib. 32. cap. 11. & Athenæus lib. 3. cap. 52.

6. *Unctio.* Propter oleum cauliculis superfundi solitum. Lips. 5. epist. quæst. 1. lib. Gruterus retinet *unctis*, propter *ἀνθήσων* & *Argentis horti*. quod seq.

7. *Cauliculus.* Coliculus seu cauliculus, à caulibus dictus; brassica est interior pars, resecta à caule: ita ut thyrsus ipse sit brassica, caulis coliculus. vide lib. 13. epigr. 17. Sæpe brassica & cauliculi pro eodem sumuntur. Rad.

9. Pul-

- Et pulsem niveam premens botellus;*
 10 *Et pallens faba cum rubente lardo.*
Mensæ munera si voles secundæ,
Marcentes tibi porrigentur uvæ,
Et nomen pyra quæ ferunt Syrorum;
Et quas docta Neapolis creavit
 15 *Lento castaneæ vapore tostæ:*
Vinum tu facies bonum bibendo.
Post hæc omnia forte si movebit
Bacchus, quam solet, esuritionem,
Succurrent tibi nobiles olivæ,
 20 *Piceni modo quas tulere rami,*
Et fervens cicer, & tepens lupinus.
Parva est cænula, (quis potest negare?)
Sed finges nihil, audiesve fictum,

Et

9. *Pulsem niveam, &c.*] Pulti ex alicæ farinâ impositus botellus, qui conficiebatur ex ovi vitellis coctis, nucleis pineis concisis, cepa, porro, thure, pipere, liquamine & vino, quibus intestinum farciebatur. à *pudding or sausage*. Apic. lib. 2. cap. 5. erat & *χορδή αἰγυλιῶν*. Athenæus. lib. 3. cap. 36. *Niveam.*] Nempe ex alica sectam: alicæ autem farina candidissima. *Botellus* ergo genus farciminis fuit, sine carnibus tamen. Alii sanguine fartum fuisse. Belg. *Een Bloet-worst*.

10. *Rubente lardo.*] Fumoso, vel rancidulo.

12. *Marcentes, &c.*] Maturæ, vel duracinz. epigr. 44. lib. 1. Brodæus vult: Aliis dici, *tempore corruptas*, quibusdam liquore plenas.

13. *Nomen pyra, &c.*] Pyra Syra, ex Syria allata.

14. *Docta Neapolis creavit.*] Studiis literarum & gymnasiis celebris. Neapolitanæ autem castaneæ laudatæ, quæ & torrentur & elixantur.

15. *Tostæ.*] MS. B. *coctæ*.

16. *Vinum tu facies, &c.*] Vinum qualecunque sapiet tibi non antestima bibenti. ita Socrati *ποῦ πῶν ἡδὺ ἔσθ' ἂν τὸ μὴ πῖναι, εἰ μὴ ἀψῶν*. Xenoph. Apomnem. α. *Vel*, liberalius bibendo videberis approbare vinum meum qualecunque.

17. *Post hæc omnia, &c.*] Quod si vinum tibi moverit appetitum novum, naturalicalore accenso; vel etiam vomitu. hoc autem ante vel in cœna faciebant veteres ad purgandum stomachum & provocandum appetitum. Juven. 6. vers. 428. Athen. lib. 15. c. 1. & Seneca Epist. 95. *Vomunt ut edant, edunt ut vomant*. Mox, *Et vinum omne vomitu recreantur*.

21. *Fervens cicer, &c.*] Ab igne coctum: *vel*, naturæ fervidæ; comburit enim, urinam movet, &c. Athenæus. lib. 2. cap. 14. *Tepens lupinus.*] Aquâ maceratus tepenti.

23. *Sed finges.*] Sed cœnæ tenuitatem compensabit libertas & sinceritas, ubi non erit opus simulatione & dissimulatione, ut in mensis divitum.

24. *Tuo*

Et vultu placidus tuo recumbes;

25 *Nec crassum dominus leget volumen:*

Nec de Gadibus improbis puellæ

Vibrabunt sine fine prurientes

Lascivos docili tremore lumbos:

Sed, quod non grave sit, nec inficetum,

30 *Parvi tibia condyli sonabit.*

Hæc est cænula. Claudiam sequeris:

Quam nobis cupis esse turpiorem.

24. *Tuo recumbes.*] Non fisco, non ad alterius gratiam composito.

25. *Nec crassum, &c.*] Nec ego molestus tibi ero, longo volumine legendi inter mensam. epigr. 53. lib. 11. vers. 19. *Ὁ μὴ λοποπῶς ἐπὶ τῇ γαστρίῳ* Antholog. lib. 2. cap. 47.

26. *Gadibus, &c.*] Vide epigr. 42. lib. 2. vers. 11. & Juvenal. Satyr. 11. vers. 162.

30. *Parvi tibia, &c.*] Parvi foraminis tibia instar condyli, qui pars est digiti eminens in commissura pugni. Sunt qui per *Condylum*, tibicinem intelligant; ut tibia Condyli.

31. *Claudiam sequeris.*] Aderit &

Claudia deliciæ tuæ, quam scio te libenter secuturum. imo cupies te priorem nobis esse propter eam, quam vel nobis magis adesse velis. *Et nisi cænula prior potiorque puella, &c.* Horat. epist. 5. lib. 1. Commodius ergo scriberetur:

Iam nobis cupis esse te priorem.

Alii aliter legunt. Vel:

Hæc est cænula: Claudiam sequeris?

Quam nullis cupis esse te turpiorem:

Herald.

Hæc est cænula: credo jam sequeris

Iam nobis cupis esse te priorem.

Vel.

— *Claudiam sequeris*

Quam nobis cupit esse te priorem.

In Zoilum. LXXX.

U*Ndecies una surrexti, Zoile, cæna;*
Et mutata tibi est synthesis undecies:

Sudor inhæreret madida ne veste retentus,

Et laxam tenuis læderet aura cutem.

5 *Quare ego non sudo, qui tecum, Zoile, cæno?*

Frigus enim magnum synthesis una facit.

Ad

Zoilum vestium ostentatorem exagitat.

1. *Surrexti.*] Mutandæ vestis causa, quam te sudore perfusum fingeres.

2. *Synthesis undecies.*] Vestis cœnatoria. vide epigr. 46. lib. 2. vers. 3.

4. *Laxam tenuis, &c.*] Ex sudore

porosam. Vel *laxam*, distentam & turgentem: corpus scilicet tuum præpingue & obesum. *Rad.*

6. *Frigus enim, &c.*] Quia mihi non ea vestium copia quæ tibi, qui sudare te fingis ut syntheses ostentes. sic epigr. 16. lib. 2. vers. 6.

X

Librum

Ad Severum. LXXXI.

Non totam mihi, si vacabis, horam,
 Dones, & licet imputes, Severe,
 Dum nostras legis, exigisque nugas.
 Durum est perdere ferias : rogamus,
 5 *facturam patiariis hanc, ferasque.*
Quod si legeris ipse cum diserto;
(Sed numquid sumus improbi?) Secundo?
Plus multo tibi debiturus hic est,
Quam debet domino suo libellus.
 10 *Nam securus erit, nec inquieta*
Lassi marmora Sisyphi videbit;
Quem censoria cum meo Severo
Docti lima momorderit Secundi.

Librum Severo censendum mittit, quem immortalem futurum dicit, à Severi & Secundi castigatione prodeuntem. Ordo verborum est : Severe, si vacabis (malim *vacabis*) non totam horam mihi dones & imputes, legendo libello.

2. *Imputes Severe.*] Met tibi debitorem ejus facias.

3. *Exigisque nugas.*] Ad examen judicii castigas.

4. *Durum est, &c.*] *Obiectio ex persona Severi.* Non est æquum me ocia mea perdere nugis tuis impensa. *Rogamus.*] *Resp. Poëta.*

5. *Lacturam patiariis.*] Quasi dicat, Perdes tu quidem ferias; sed rogo perde nostra causâ semi horulam.

7. *Improbi.*] Qui tibi adjungimus comitem æque gravibus, ac tu, distri-

ctum negotiis. *Improbi.*] Impudentes, quod hoc abs te petamus. *Secundo.*] Libertus hic Lucensis ille? de quo lib. 1. epigr. 2. vers. 7. An Plinius Junior qui nostro amicus (ut testatur ipse Plin. epist. ult. lib. 3.) qui & Secundus cognominatus est, disertumque cum vocat Martialis, epigrammate 19. libro 10.

8. *Plus multo, &c.*] Plus tibi castigatori, quam mihi auctori. Vide quanti faciat poëta limam, & castigationes doctorum.

10. *Nec inquieta, &c.*] Effugiet mortem, non interibit ad inferos, ubi saxum ingens volvit Sisyphus, damnatus. sic epigr. 2. lib. 10. *Marmora inquieta*, Sisyphi saxum sc.

13. *Lima, &c.*] Castigatio, crispolitio, Metaph. à fabris.

Ad Æmilianum. LXXXII.

Semper eris pauper, si pauper es, Æmiliane:
 Dantur opes nulli nunc nisi divitibus.

2. *Nulli.*] Al. nullis.

In

Avarum

In Gaurum. LXXXIII.

Quid promittebas mihi millia, Gaure, ducenta:
Si dare non poteras millia, Gaure, decem?
An potes, & non vis? rogo, non est turpinus istud?
I, tibi disperdas, Gaure: pusillus homo es.

Avarum carpit Gaurum, qui cum Poëta ducenta millia HS. in fœnus promississet; petenti, nec decem millia credere voluit.

1. *Quid.*] In denegando quis pudor est paululum: post ubi tempus est promissa jam perfici. Charinus apud Terent. *Promittebas, &c.*] Mutuo, fœnore, vel gratis. *Millia ducenta.*] Quinque millia Philippæorum.

3. *An potes, &c.*] Si poteras, inquit poëta, & nolebas, cur es pollicitus? nonne hoc est turpius, quam si mihi petenti, statim à principio negasses; aut nihil petenti, nihil pollicitus esses. Quæ noluisti mihi dare, ea tibi habeas, male iis utaris, quæ nec bene

tibi vertant. Ita emendavit Seziervius de consilio Scaligeri; cum antea legeretur *disperas*.

4. *I, tibi disperdas.*] Sic vero illos versus corrigit eximius Lipsius lib. 1. Epist. quæst. epist. 5.

An potes, & non vis, rogo? Non est turpinus istud

Si tibi: Disperdas Gaure pusillus homo es. Sed hæc lectio non minus intricata. Quid si ita?

An potes, & non vis? Rogo non est turpinus istud

Sic tibi? Disperdam, Gaure, pusillus homo es.

Pusillus homo es.] *Μικρολόγος*, parvi animi. *a base fellow.*

Ad Dindymum. LXXXIV.

Insequeris, fugio; fugis, insequor; hæc mihi mens est.
Velle tuum nolo, Dindyme, nolle volo.

1. *Insequeris, &c.*] Disparia nobis studia, voluntates diversæ. Sic ep. 47. lib. 12. vide & epigrammate 47. supra.

Ad Gallam. LXXXV.

Iam tristis nucibus puer relictis
Clamose revocatur à Magistro:
Et blando male proditus fritillo,

Queritur nil sibi Xeniorum à Galla missum Saturnalibus, se tantundem Galla remissurum Martialibus.

1. *Nucibus puer relictis.*] Pueris nucum lusus indultus fuit in Saturnalibus, viris alea. finitis vero Saturnalibus, revocabantur in scholam pueri à magistris. *Plinius epist. 7. lib. 8. alea*

viris inhibita, cujus animadvertendæ cura ad Aediles spectabat.

2. *Revocatur.*] In scholam scilicet. Nam Saturnalibus ferventibus cessabant scholæ: exactis aperiebantur.

3. *Proditus.*] A rotati concussique fritilli sono proditus Aedili ganeas perquirenti. *Fritillo.*] Epig. 14. lib. 4. v. 8.

X 2

4. Ar-

Arcand

Arcanâ modo raptus è popinâ,

5 *Ædilem rogat udus aleator.*

Saturnalia transiere tota.

Nec munuscula parva, nec minora

Misisti mihi, Galla, quæ solebas.

Sane sic abeat meus December.

10 *Scis certe puto vestra jam venire*

Saturnalia, Martius Kalendas.

Tunc reddam tibi, Galla, quod dedisti.

4. *Arcanâ modo, &c.*] Palam ludere post Saturnalia nefas erat. *Epopina.*] Ubi lurcones, ganeones & aleatores ab Ædilibus vestigabantur. Senec. lib. de Vita Beata, cap. 8.

5. *Ædilem rogat.*] Neque enim jus Ædili in aleatores, Saturni tempore: quo elapso; pristina eidem auctoritas. Martial. lib. 13.

Nec timet Ædilem moto spectare fusiis. Saturnalibus enim forum aleatorium calfaciebant. *Rogat.*] Ut sibi parcat, nec in jus trahat. *Udus aleator.*] Vino madens.

6. *Saturnalia, &c.*] Epigr. 89. l. 4. vers. 2.

9. *Sane sic abeat, &c.*] Nihil mihi misisti nostris Saturnalibus Decembr. nihil tibi mittam Calendis Martiis.

Quæ vobis tanquam Saturnalia sunt, & in quibus celebratus erat natalis Veneris, missaque mulieribus munera à maritis & amatoribus. vide tit. Apophoreton. lib. 14.

II. *Saturnalia, Martius kalendas.*] Juvenalis Sat. 9.

Munera famineis tractas secreta Calendis.

Sed nihil tritius in tota antiquitate. Idcirco autem docet amandi magister, ne eo tempore puellarum captentur amicitiz: quia solent tunc temporis plurima pro jure suo flagitare: dicit enim:

Magna superstitio tibi sit natalis amica.

Quaque aliquid dandum est, illa sit atra dies.

M. VALERII MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBER VI.

Ad Julium Martialem. I.

*Extus mittitur hic tibi libellus,
In primis mihi care Martialis:
Quem si terferis aure diligenti,
Audebit minus anxius tremensque,*

5 *Magnas Cæsaris in manus venire.*

AD Julium Martialem mittit castigandum novum libellum, ut exire securius, & in manus Cæsaris venire posset.

2. *Martialis.*] Ad quem, lib. 5. epigram. 21.

3. *Si terferis, &c.*] Si acri digiti,

auris, judicii censura castigaris. *Terferis.*] Ad spongiam ergo alludere videtur, de qua supra lib. 4. epigr. 10.

5. *Magnas Cæsaris, &c.*] Cæsareas. sic epigr. 8. lib. 4. vers. 10. *Magnas.*] Sunt qui legant Magni. *Cæsaris.*] Domitiani.

Adulatorium. II.

• **L**usus erat sacrae connubia fallere tedæ:

Lusus & immeritos exsecuisse mares.

Utraque tu prohibes, Cæsar, populisque futuris

Succurris, nasci quos sine fraude jubes.

5 *Nec spado jam, nec mæchus erit, te præside, quisquam:
At prius (ð mores) & spado mæchus erat.*

De

1. *Lusus erat, &c.*] Pro ludo habebantur adulteria.

2. *Lusus & immeritos.*] Suetonius. *Castari mares vetuit.* Spadonum qui apud mangones erant, pretia moderatus est. Papinius 14. Sylv. de hoc edito Domitiani.

Qui fortem vetat interire sexum:

Es censor prohibet mares adultos

Pulchra supplicium timere forma.

Hoc autem ideo vetuit, quia cum memoriam Titi fratris odio haberet, & is Eunuchos amasset, hoc in ejus contumeliam editum proscribendum cen-

suit. Xiphilinus in Domitiano. *Herald Exsecuisse mares.*] Castrare. *Exsecuisse.*] Exsecare, *ἐντρέμειν*. Sic circumsecutos. Judzos dixit Sueton. in Domitiano. quos *circumcisos* vulgo appellamus.

3. *Prohibes, &c.*] Editis. Sueton. Domit. cap. 7. Xiphilin. Dom. Dio. Amm. Marcellin. lib. 18. Papin. 4. Sylv.

4. *Sine fraude jubes.*] Legitime, non ex adulterio.

6. *Es spado, &c.*] Eleganter utrunque conjungit Poëta. vide Juven. Sat. 1. vers. 22. & Satyr. 6. vers. 367. & epigramm. 67. lib. 6. unde huic lux.

X 3

* Ex

De * filio Domitiani. III.

Nascere Dardanio promissum nomen Iulo,
 Vera deum soboles : nascere magne puer.
 Cui pater æternas post secula tradat habenas,
 Quique regas orbem cum seniore senex.
 5 Ipsa tibi niveo trahet aurea pollice fila,
 Et totam Phryxi Julia nebit ovem.

* Ex Domitia uxore, cujus meminit Suet. cap. 3. Neque enim placet hoc de conceptu Juliae, quem ipse pater & patruus abortivum esse voluit, intelligi : ut vult Calderinus.

1. *Nascere.*] Nascentem puerum alloquitur poeta, vel potius natum & crescentem; sicut stirpem dicimus nasci dum crescit. *Dardanio.*] Trojano, à Dardano. *Promissum, &c.*] Imitatio Virgiliana.

Iulius à magno demissum nomen Iulo.

1. *Æneid.* &

Chara deum soboles, &c. —

hæc autem vera, Domitiani scilicet Dei ac Domini. epigr. 8. lib. 5.

3. *Habenas.*] Imperium Romanum.

4. *Quique regas, &c.*] Imit. Ovidiana, *Sospite fide fit natus quoque sospes : & olim Imperium regat hoc cum seniore senex.* 2. Trist. vers. 165.

5. *Ipsa tibi niveo, &c.*] Parca Dez

dabunt patrueli tuæ Juliae filia Titi, partes suas : atque Julia pro amore suo tibi nebit pollice niveo (qui longævitatē figurat) fila aurea, quæ summam portendunt felicitatem. namque ex discipula Hetruscorum aries insolito colore indutus, regi vel Imperatori omnium rerum largitionem portendebat. vide quæ ad vers. 228. Thyeest. Senecæ.

6. *Phryxi, &c.*] Vellus aureum, quale erat arietis illius quo Phryxus vēctus è Bæotia in Colchos transfretavit. *Iulia.*] Titi filia, neptis Domitiani. Illa ergo Domitiani filium non poterat non, utpote sanguinem patrui, amare : sive amarit, sive oderit, hæc poeta ex decoro fingit. Sensus ergo est : Julia quasi dea, Parcarum loco tibi nascenti, natoque nebit felicia vite stamina & aurea fila, totumque vellus aureum, id est, meram felicitatem,

Adulatorium. IV.

Censor maxime, principumque princeps,
 Cum tot jam tibi debeat triumphos,
 Tot nascentia templa, tot renata,

Tot

Laudat Domitianum, quod legem Juliam de stupris ; & Scatiniam de impudicitia, & adulteris puniendis revocarit, atque histrionibus scenam interdixerit ; pueros castrari à manganibus vetuerit, &c. præfertque hanc Cæsaris laudem & factum, cæteris omnibus seu triumphis, seu templis.

1. *Censor maxime.*] Censuram sibi

assumpsit maximam. Suet. c. 8. perpetuam. Dio. *Principumque.*] Imperator.

2. *Triumphos.*] Ex Dacis sc. Cæcis & Sarmatis. epigr. 2. lib. 2. vers. 6. & epigr. 19. lib. 5. vers. 3.

3. *Tot nascentia.*] Tot nova, & ab integro ex fundamentis erecta, & tot renata seu restituta. Sueton. cap. 5. Eutrop. lib. 7. Cassiod. Chron.

4. Tot

*Tot spectacula, tot deos, tot urbes :
5 Plus debet tibi Roma, quod pudica est.*

4. *Tot spectacula.*] Suet. cap. 4. vide epigr. 19. lib. 5. *ibid. Tot deos, &c.*] *Novos Deos, seipsum, patrem, fratrem & Julium, cum antiquis, Jove cu-*

stode, Hercule, Fortuna reduce, Jano, &c. Xiphilin. & Sueton. vide epigramm. 19. lib. 5.
5. *Pudica est.*] Vide quæ ad ep. 2. supra.

Ad Cæcilianum. V.

R*ustica mercatus multis sum prædia nummis :
Mutua des centum, Cæciliane, rogo.
Nil mihi respondes ? tacitum te dicere credo :
Non reddes : ideo, Cæciliane, rogo.*

3. *Nil mihi responder.*] Id est, tacitè negas : nam silentium tuum honesta denegatio est. *Tacitum, &c.*] Tacen-

do videris dicere me non redditurum.
4. *Ideo, &c.*] Ut non reddam, rogo gratis & dono, non mutuo.

Ad Lupercum. VI.

C*omædi tres sunt : sed amat tua Paulla, Luperce,
Quattuor, & κωμὸν Paulla ῥεῖσιον amat.*

Scoptice excusat Paullam quod amet quatuor comædos, inquiens eam non facere præter legem Dramatis. quamvis enim in scena plures tribus simul loqui non conveniat, inducitur tamen

sæpe persona quarta, quæ vel muta est vel loqui non laborat : id est parce loquitur. Sed, mentem Poëtæ petat qui volet. ex epigrammate 33. libro 9. vers. 3.

De Thelesina. VII.

J*ulia lex populis ex quo, Faustine, renata est ;
Atque intrare domos jussa Pudicitia est :
Aut minus, aut certe non plus tricesima lux est,
Et nubit decimo jam Thelesina viro.
5 Quæ nubit toties, non nubit : adultera lege est.
Offendor mæchâ simpliciore minus.*

1. *Julia lex populis, &c.*] Ex quo tempore Domitianus revocavit legem Juliam à C. Julio Cæsar. Octaviano contra adulteros latam. vide Suet. Domit. 7. & cap. 8. & supra epigr. 2. & 4. primum hoc distichon in ed. Scriveriana desideratur, consilione suo ? an incuria Typographica ? hoc videtur ex lemmate, ubi Faustini mentio.

3. *Aut minus, &c.*] Intra mensem

vel 30. dies Thelesina nupsit decies.

5. *Non nubit, &c.*] Fraudem facit legi, conjugii nomine prætexit adulterium, vim legis eludit, neque jam uxor est sed adultera legitima. epigr. 76. lib. 5. vide & 22. epigr. infra.

6. *Mæchâ, &c.*] Quæ simpliciter mæcha est, neque legem ipsasque nuptias adulterat. epigr. 88. lib. 1. & epigramm. 42. lib. 3.

X 4

I. Præ-

Ad Severum. VIII.

PRætores duo, quattuor tribuni,
 Septem caussidici, decem Poëtæ,
 Cujusdam modo nuptias petebant
 A quodam sene. non moratus ille
 5 Præconi dedit Eulogo puellam.
 Dignum quid fatuo, Severe, fecit?

1. *Prætores duo, &c.*] Honores ait jacere & bonas artes; in pretio esse ci-tharædos, choraulas, præcones, uti & queritur Juvenal. Satyr. 3. vide & lib. 5. epigr. 57.

5. *Præconi dedit, &c.*] Iis enim temporibus præconum fortuna ad invidiam usque lauta; quod Martiali indignationem excitabat supra epigr. 58.

1. 5. At olim infimorum & miserorum homunciorum ministerium erat. *Her.*

6. *Dignum quid fatuo, &c.*] Immo sapienter fecit, pro more hodierno locandarum filiarum: qui tenuioris conditionis hominibus prælatum elegit generum artis pecuniosæ. epigr. 57. lib. 5. Alij leg. *Dic nunquid fatue, Severe, fecit?*

Ad Lævinam. IX.

IN Pompejano dormis, Lævine, theatro:
 Et quereris, si te suscitât Oceanus?

1. *Dormis, &c.*] Vel, simulas somnum, ne ejiciaris à designatore Oceano.

2. *Te suscitât Oceanus.*] Ludit in am-

biguitate *te suscitât.* quod significat, excitare è somno & ex equestribus sedibus. epigr. 94. lib. 3. vers. 10. & epigr. 8. lib. 5.

Petit latenter à Domitiano pecuniam. X.

PAuca Fovem nuper cum millia forte rogarem:
 Ille dabit, dixit, qui mibi templa dedit.
 Templa quidem dedit ille Fovi: sed millia nobis
 Nulla dedit: pudeat pauca rogasse Fovem.
 5 At quam non tetricus, quam nullâ nubilus irâ,
 Quam placido nostras legerat ore preces!
 Talis supplicibus tribuit diademata Dacis:

Et

2. *Illedabit.*] Domitianus.

3. *Templa quidem, &c.*] Sueton. Domit. c. 5. vide & epigr. 1. lib. 5. vers. 11.

4. *Pudeat pauca.*] Al. *Pudet ben,* *Pancatog.*

5. *At quam non, &c.*] Carmen tamen vel libellum supplicem legit vultu non minus sereno, quam quo jura vitis dat, quam quo triumphat.

7. *Dacis.*] Epigr. 3. lib. 5.

8. *Capi-*

Et Capitolinas itque reditque vias.

Dic precor, ô nostri dic conscia virgo Tonantis :

10 *Si negat hoc vultu, quo solet ergo dare?*

Sic ego : sic breviter posita mihi Gorgone Pallas :

Quæ nondum data sunt, stulte, negata putas?

8. *Capitolinas itque, &c.*] Capitolum ascendit triumphans per viam sacram.

9. *Conscia virgo.*] O Pallas, familiarum Domitiani numen, quam eximie colit, & cujus filium se esse vult. epigr. 1. lib. 4. vers. 5. Scitè Palladem interrogar: nam ipsum Domitianum interrogare, quare nil donarit, & verecundiæ & impudentiæ fuisset. *Tonantis.*] Domitiani. vide lib. 5. epigr. 1.

11. *Sic ego, &c.*] Sic ego quærebam

inquit Martialis, sic autem Pallas respondit. *Posita mihi.*] Personam scilicet induta mitem. ita Silius, *Iam brilleca Virgo Ægide deposita, &c.* vel alludit ad statuam Palladis in Capitolio positam sine ægide, ut quam Domitianus habet. epigr. 179. lib. 11. *Gorgone.*] Scuto, cui pictura Medusæ capitis inerat.

12. *Quæ nondum, &c.*] Expecta modo, dabit, neque enim negavit quia non statim dedit.

In Marcum. XI.

Quod non sit Pylades hoc tempore, non sit Orestes,
Miraris? Pylades, Marce, bibebat idem.

Nec melior panis, turdusve dabatur Oresti:

Sed par, atque eadem cæna duobus erat.

5 *Tu Lucrina voras : me pascit aquosa Peloris :*

Non minus ingenua est & mihi, Marce, gula.

Te Cadmea Tyros, me pinguis Gallia vestit :

Vis

1. *Quod non sit Pylades, &c.*] Quod nullum hodie reperiatum amicorum par, non est mirum cum nulla inter eos, qui amici esse volunt, inveniantur conditionum paritas, rerum communio, aut studiorum similitudo. Orestis cum Pylade amicitia vel pueris audita.

3. *Nec melior panis, &c.*] Vide epigramm. 43. lib. 2. & epigr. 59. lib. 3. E Codd. Petr. Scriv. reponit, *rhombus*, Alii habent *parvus*.

5. *Lucrina voras, &c.*] Ostrea Lucrina, quæ in laude erant & pretio. *Aquosa Peloris.*] Flaccida concha & sine collo, à Peloro Siciliæ promontorio dicta.

6. *Non minus, &c.*] Non mihi minus exacta est tenuis saporum ratio, nec minus deliciarum cupido quam tibi.

7. *Cadmea.*] Epigr. 43. lib. 2. vers. 7. *Pinguis Gallia vestit.*] Sagum Gallicum crassioris villi, vide epigramma 19. libro 4. & Juvenal. Satyr. 9. vers. 30. Pinguiores enim crassioresque olim vestes à textoribus Gallis. Juvenalis Satyr. 12.

— *Pingues aliquando lacernas,*
Et malè percussas textoris pectine Galli
Accipimus.

Pingues lacernas dicit Juvenalis
xius.

X 5

8. *Saga-*

Vis te purpureum, Marce, sagatus amem?

Ut præstem Pyladen, aliquis mihi præstet Orestem.

10 *Hoc non fit verbis, Marce: ut ameris, ama.*

8. *Sagatus amem.*] Dixit: *Me pinguis Gallia vestit.* Sagum autem Gallicum erat: quin & ipsum nomen, si credimus Isidoro-Sed & Hispanicum.

10. *Marce, ut ameris, ama.*] Verum

præceptum, & è sapientiz fontibus. Seneca Epist. 9. Hecaton ait: *Ego tibi monstrabo amatorium, sine medicamento, sine herba, sine ullius venesica carmine: Si vis amari, ama.*

De Fabulla. XII.

Jurat capillos esse, quos emit, suos
Fabulla: numquid, Paulle, pejerat? nego.

1. *Suos.*] Mentali quidem restrictione ambigui *suos*, ad emptitios scilicet, non nativos. sic epigr. 20. lib. 2. & epigr. 30. lib. 1.

2. *Nego.*] Supplet è duobus codd. Scriverius, cum antea claudicaret jambus, monstrose vulg. *quinarius.* Alii leg. *numquid illa, Paulle, pejerat?*

De statua Juliz. XIII.

Quis te Phidiaco formatam, Julia, cælo:
Vel quis Palladiæ non putet artis opus?

Candida non tacita respondet imagine Lygdos,

Et placido fulget vivus in ore decor.

5 *Ludit Acidalio, sed non manus aspera, nodo,*

Statuam è candidissimo marmore Domitianus Juliz, quam impensius amabat, exædificavit, argumentum amoris, quem per cestum, Juliz manu hærentem declaravit, cum eo se percussum, ut olim Iupiter à Iunone, & Mars à Venere significaret; illumque cestum ait poeta, tam verum & potentem, ut videatur ab ipsius Cupidinis collo detractus, imò qui vincat eundem; ut si Iuno aut Venus cestum desideret, possit illum non jam à Cupidine, sed à Iulia mutuum accipere. *Red.*

1. *Quis te Phidiaco, &c.*] Quis statuam tuam finxit tanto artificio, ut Phidiz eximii toreutis superasse, ipsiusque Palladis artem æquare videatur? *Iulia.*] Filia Titi Imp. & Martiz Furvilliz, cui impensius amata Domitianus patruus insignem statuam tenen-

tem manu cestum, quo se percussum innueret, crexit. *Cælo.*] Stilo sculptorio.

3. *Non tacita, &c.*] Ad vivum ita expressa, ut loqui videatur. *Lygdos.*] Marmor Lygdinum. è Tauro & Arabia. epigr. 42. infra.

4. *Decor.*] MSS. quidam præferunt *liquor*, splendor scilicet resultans ex statuâ Iuliz, & fulgor defluus oculos præstringens. Turneb. lib. 23. cap. 28.

5. *Ludit.*] Ludibunda & velut tenera ac molli manu gerit cestum, id est, baltheum amoris potentem, Cupidini creptum, quo Martem Venus, Jovem Iuno tactum ad amorem accendere fertur. vide Gyraldi Syntag. 13. de Venere. *Acidalio, &c.*] Venus Acidalia dicta est ab *aciditas* id est curas quas injicit: vel ab Acidalio fonte in Orchemeno

*Quem rapuit collo, parve Cupido, tuo.
Ut Martis revocetur amor, summique Tonantis;
A te Iuno petat ceston & ipsa Venus.*

meno Boeotia quo se lavare Gratia fe-
rebantur. in hoc autem cingulo omnes
inisse Gratias & Veneres canit Homer.
Il. 5. *Acidalius nodus* seu Cupidineus,
pro cestro sumitur, quo percussura vide-
tur Domitianum.

7. *Ut Martis, &c.*] Iuno & Venus tan-

quam minores Deæ à te (ubi concilia-
tos volunt Iovem & Martem) petant
cingulum hoc, quo tu incendis Domi-
tianum Deum & Dom. nostrum. *Re-
vocetur.*] Alii *renoveantur*, non inapte.

8. *Ceston & ipsa Venus.*] Modo.
vers. 5. *Acidalius nodus.*

In Laberium. XIV.

*V*ersus scribere posse te disertos
Affirmas, Laberi: quid ergo non vis?
Versus scribere quis potest disertos,
Non scribat Laberi; virum putabo.

Difficile Poëta affirmat ingenium
excellens artem non ostentare: nullum-
que fere esse, qui cum aliquid se scire
præter cæteros putet, nolit hoc alios
de se scire.

2. *Laberi, &c.*] Alius hic à Labe-
rio mimorum scriptore.

4. *Virum putabo.*] Qui possit famam
& gloriam contemnere, non ostentan-
do artem suam ac scientiam.

De formica succino inclusa. XV.

*D*um Phaëthontea formica vagatur in umbra,
Implicuit tenuem succina gutta feram.
Sic modo quæ fuerat vitâ contempta manente,
Funeribus facta est nunc pretiosa suis.

1. *Phaëthontea, &c.*] Populea, vide
epigr. 25. lib. 4. vers. 2.

2. *Feram.*] Formicam.

4. *Funeribus facta est, &c.*] Simile
de vipera, epigrammate 59. libro 4.
vers. 5.

Ad Priapum. XVI.

*T*U qui pene viros terres, & falce cinædos,
Fugera sepositi pauca tuere loci.

1. *Viros terres, &c.*] Fortes, nec
falcem quam manu geris, timentes;
sed te custodem *αὐδ' ὀργισθῆν* averſatos.
epigrammate 36. lib. 1. vers. 15. *Ci-
nædos.*] Molles, sed falcem tuam veri-

tos. Gronovius hic legendum censet:
*Tu qui falce viros terres, & pene ci-
nædos.*

2. *Ingera, &c.*] Hortum. epigr. 57.
lib. 3. vers. 47.

Sed

3. *Sed*

*Sed tua non intrent vetali pomaria fures;
Sed puer, aut longis pulchra puella comis.*

3. *Sed tua.*] Gruterus legendum censet, è MSS. *Sic tua, &c.*

4. *Puer, puella comis.*] Qui talione luant pœnās, si intarint hortum.

In Cinnamum. XVII.

C*innam, Cinname, te jubes vocari.
Non est hic, rogo, Cinna, barbarismus?
Tu si Furius ante dictus esses,
Fur istâ ratione dicereris.*

1. *Cinnam.*] Ut habearis nobilis, & Cinnâ, consulari quidem, sed crudeli viro oriundus. *Cinname, &c.*] Ton-

for. de quo epigr. 63. lib. 7.

4. *Istâ ratione dicereris.*] Barbarâ hæc Apocope.

Epitaphium Salonini, ad Priscum. XVIII.

S*ancta Salonini terris requiescit Iberis,
Qua melior Stygias non videt umbra domos.
Sed lugere nefas, nam qui te, Prisce, reliquit
Vixit, quâ voluit vivere parte magis.*

1. *Sancta Salonini.*] Proprie *Sancta*: nam Manes sancti. vide Macrob. lib. 3. Saturnal. cap. 3. Virgil. xi. Æneid. *Tuque ô sanctissima conjux Felix morte tua.* Nota etiam *felix* *μαρτυρίς*: Et *Deorum manium jura sancta sunt*, apud M. Tull. lib. 11. de Legib. Et *sanctitas* proprie *justitia erga manes*, ut idem ait in Topicis. Rectè igitur in gloss. *Sanctus, ὁσιος, ἁγιος*. Herald. *Terris requiescit Iberis.*] In Hispania.

2. *Qua melior, &c.*] Quâ umbrâ non est alia apud inferos sanctior.

3. *Sed lugere, &c.*] *Absint inanifuerenania, &c.* Horat. ode 20. lib. 1. quia multa pars mei *Vitabis Libitinam. usque ego postera Crescam laude recens*: inquit idem ode 30. lib. 3. Magna quidem ejus pars est superstes, cui superest gloria ex claris factis, & ex bene meritis, nominis celebritas. sed alia hinc mens Poëtæ nostri & ratio Pythagorica, *φίλων σάρκα μὲν διο, ψυχὴ μὲν*. vivit itaque melior Salonini pars in eo quod te superstitem reliqueris, quem vel anima sua chariorem habuit.

In Postumum caussidicum. XIX.

Non de vi, neque cade, nec veneno,

1. *Non de vi, &c.*] Ineptos hujusmodi & umbraticos caussidicos, qui figuratum tumore & sententiarum vanissimo strepitu crepantes, nihil ex iis quæ in usu sunt aut vident aut loquuntur, exagitat Petronius statim ab initio Sat. Ita hic Postumus vel ex alia ora-

tionem (ut ait Cicero pro Roscio Amerino) quam in alium reum fuerat commentatus hæc declinavit: vel arcessitos hos artis colores & purpureum, qui late splendeat, pannum assuit caussæ levi, quam actam oportuit de tribus capellis. vide Lucilli epigr. lib. 2. cap. 46.

Antho-

Sed lis est mihi de tribus capellis.

Vicini quoror has abesse furto.

Hoc iudex sibi postulat probari:

5 *Tu Cannas, Mitbridaticumque bellum,*

Et perjuria Punici furoris,

Et Syllas, Mariosque, Mutiosque

Magna voce sonas, manuque totâ.

Jam dic, Postume, de tribus capellis.

Antholog. unde hoc expressum. vide & Lucianum in Περὶ ἑρῶν δόξαν δα.

2. *De tribus capellis.*] De re levi contendebar cum adversario; & tu perinde ac si de imperio orbis ageretur, memoras gravissima bella, quasi dicat, omitte hæc & redi in viam.

5. *Tu Cannas, &c.*] Tu nescio quid

grande sonas de clade Cannensi, bello cum Mithridate, Hannibale, Porcenna, quem Mutius Scævola adortus est, epigramm. 22. lib. 1. & bellis civilibus Marii & Syllæ. extra chorum quidem, & mira de lente.

8. *Manuque totâ.*] Omni gestu & actionis viribus. ita magno conatu magnas nugas agis.

In Phœbum. XX.

M*Utua te centum sestertia, Phæbe, rogavi:*

Cum mihi dixisses, exigis ergo nihil?

Inquiris, dubitas, cunctaris, meque diebus

Teque decem crucias: jam rogo, Phæbe, nega.

1. *Mutua te centum.*] Heic est ægisip hominis vani, & ut aiebat Comicus, lingua factiosi, inertis opera & sublesta fide. Multi reperiuntur ejusmodi, qui non modo facile promittunt, sed sese ultro offerunt; quorum amicitiam si vis experiri, nihil invenies alienius. *Herald.*

2. *Cum mihi dixisses, &c.*] Quæ est oratio hominis prompti ad beneficia conferenda. Cum ipse me sæpe hortatus fueris prius ut aliquid à te pete-

rem. Jam tamen dubitas, cunctaris, &c.

3. *Inquiris, dubitas.*] Sollicitus es, qualis ille inficiator ac fraudulentus solet, ut observat Seneca lib. 3. de Benefic. cap. 17. *Al. anquiris.*

4. *Nega.*] Amarum est diu pendere, æquius erat mihi spem præcidi, tibi metum; quam utrunque sic trahi, sic cruciari. vide Senec. de Benef. lib. c. 1. & epigr. 30. infra. & lib. 7. epigramma 42.

De Stella & Janthide. XXI.

P*erpetuam Stellæ dum jungit Janthida vati*

Læta Venus, dixit: plus dare non potui.

Hæc

1. *Perpetuam, &c.*] Cum Venus Violantillam duram diu & inexorabi-

lem jungeret tandem connubio stabili. Stella Poëtæ, dixit; cape munus quod non

Hæc coram dominâ : sed nequius illud in aurem,

Tu ne quid pecces, exitiose, vide.

5 *Sæpe ego lascivum Martem furibunda cecidi,*

Legitimos isset cum vagus ante toros.

Sed postquam meus est, nulla me pellice læsit :

Tam frugi funo vellet habere foveam.

Dixit, & arcano percussit pectora loro.

10 *Plaga juvat : sed tu jam dea cæde duos.*

non potui dare majus. Papin. sylv. 1. *Janthida vari.*] Diminutiv. ab *ior*, ut *Violantilla* à *viola*.

3. *Dominâ.*] *Violantilla*.

4. *Pecces, exitiose, vide.*] Amore furens & zelotypia.

5. *Cecidi.*] Cesto illum mihi conciliatura. epigr. 13. supra.

6. *Vagus ante toros.*] Adulteriis.

8. *Tam frugi, &c.*] Tam continentem & thalamo suo fidelem.

9. *Arcano loro.*] Arcanæ virtutis balthæo. de quo supra. epigr. 13.

10. *Plaga juvat.*] Ut illam amem. *Sed tu jam, &c.*] Illam æque ac me, ut me mutua amoris fide amplectatur.

In Proculinam. XXII.

Quod nobis, Proculina, concubino,

Et mæchum modo, nunc facis maritum;

Ne lex Julia te notare possit :

Non nobis, Proculina, sed fateris.

2. *Mæchum modo, &c.*] Qui modo mæchus erat *Μαίχδιον μὲν ἦν ἡλυσὶ ὁρ λανθάνει χεῖρον, γαμεῖν δ' αὖτις ἐπιχόουσι, ὅταν ἐπ' αὐταῖς ληφθῶσι.* Apollonius apud Philostratum. libro 8.

3. *Lex Julia, &c.*] Supra epigr. 7. vers. 1. & epigr. 2. & 4.

4. *Non nobis, &c.*] Supra epigr. 7. vers. 5. & epigr. 76. lib. 5. & epigr. 75. lib. 1. *Sed fateris.*] Illum fuisse mæchum.

In Lesbiam. XXIII.

Stare jubes nostrum semper tibi, Lesbia, penem;

Crede mihi, non est mentula, quod digitus.

Tu licet & manibus, blandis & vocibus instes :

Contra te facies imperiosa tua est.

Σύλχεγροι fuerant Martialis & Juvenal. acumen sæpe convenit, & vel Philo Platonissat, vel Plato Philonissat. uter utri acceptum ferat utrius-

que interpretes non dico. verum hoc epigrammate. vide expressum Satyr. 6. Juvenalis vers. 196. ibidemque expolitum.

De

Lasci-

De Charisiano. XXIV.

Nil lascivius est Charisiano;
Saturnalibus ambulat togatus.

Lasciviz id esse in Carisiano jocatur, quod revera paupertatis erat : ut cui non erat vestis coenatoria quam sumeret in Saturnalibus ; ubi Senatores & equites positis togis induebant synthe-

ses. vide epigr. 141. lib. 14. & Lips. 1. Satyr. 1. æque, inquit, lascivum est gravitatem inducere, ubi cæteri pro ritu civitatis lascivunt, ac lascivire ubi cæteri cives gravia agunt.

Ad Marcellinum. XXV.

Marcelline boni soboles sincera parentis,
Horrida Parrasio quem tegit ursa jugo:
Ille vetus pro te patriusque quod optat amicus,
Accipe, & hæc memori pectore vota tene:
5 Cauta sit ut virtus, nec te temerarius ardor
In medios enses, sævaque tela ferat.
Bella velint, Martemque ferum rationis egentes:
Tu potes & patriæ miles, & esse decus.

Marcellinum in Dacia, tirocinia militaria ponentem, monet, ut cautè fortis sit. illum nihilominus, ut Ulyssæm, patriam propugnare, eique decus immortale parere possit. *Rad.*

1. *Sincera parentis.*] Vera, ingenua, ingenio, moribus, pectore patrem referens, fortis forti create: purum aurum à puro auro.

2. *Parrasio quem, &c.*] Qui meritis tyro in Dacia, quæ spectat ad Septentrionem. militasse cum in Dacis & Getis testantur. epigr. 46. lib. 9. & epigramm. 79. lib. 7. de Parrasio ursa, vide vers. 3. epigr. 11. lib. 4.

3. *Ille.*] Ego. *Patrius amicus.*] Fuit enim familiaris patri, cujus causa amavit filium.

7. *Bella velint, &c.*] Temere pugnent furiosi, tu caute & uti fortem decet; qui non timebit, cavebis tamen. Senec. epist. 85. & Arist. Eth. 3. lib. habes enim in te artium ornamenta quibus togatus non minus quam armatus patriam cohonestare possis. licet eminens esse fortibus, Antæo nocuit temeraria virtus.

8. *Tu potes, &c.*] Alii leg. *Tu potes & patriæ miles & esse decus.* Vide Turneb. lib. 25. cap. 27. non placet.

De Sotade. XXVI.

Periclitatur capite Sotades noster.
Reum putatis esse Sotadem? non est.
Arrigere desit posse Sotades: lingit.

1. *Periclitatur, &c.*] In judicio rei dicuntur capite periclitari. Sotaden ἀείρων, capitis vel oris ministerio male

usum, capite periclitari ait. qui patitur, ore morigerari; qui agit, capiti illudere rectius & ambigue dicitur.

Ad

Nepo-

Ad Nepotem. XXVII.

BIs vicine nepos (nam tu quoque proxima Floræ
Incolis, & veteres tu quoque Ficelias)
Est tibi, quæ patrii signatur imagine vultus,
Testis maternæ nata pudicitiae.

5 Tu tamen annoſo nimium ne parce Falerno :

Et potius plenos ære relinque cados.

Sit pia, ſit locuples, ſed potet filia muſtum ;

Amphora cum domina, nunc nova fiat anus.

Cæcuba non ſolos vindemia nutriat orbos :

10 Poſſunt & patres vivere, crede mihi.

Nepotem vicinum hortatur ad gen-
nialem vitam.

1. *Bis vicine nepos, &c.*] Duplici
modo ait Nepotem ſibi eſſe vicinum:
primo in urbe Roma circa Floræ tem-
plum: tum in Sabinis, Ficeliarum op-
pido: inter quod & Nomentum Mar-
tialis prædium habuit. Cluv. Ital. 1. 2.
c. 9. *Proxima Floræ.*] Ep. 23. l. 5. verſ. 4.

2. *Ficelias.*] Oppidum in Sabinis.
Alii leg. *Fregellas*: alii *Ficedulas*: illud
frigide ſanè & contra verſum: hoc æ-
què obſcurè ac *Ficelias*: rurine illæne
fuerint, an in urbe. alii *Ficuleas*. vide
Brod. Miſcell. 10. lib. 28. cap.

3. *Eſt tibi.*] Procreaſti filiam tui ſi-
millimam, quæ planè refert omnibus
oris lineamentis patrem, quod argu-
mento eſt, eſſe tibi uxorem caſtam, &
filiam hanc legitimam. *Rad. Patrii ſi-
gnatur, &c.*] Sic Catullus in nuptiis
Juliz & Torquati: *Sit ſuo ſimilis pa-
tri, &c.* mox, *Et pudiciſſimam ſua matris*

indicit ore. & Horat. *Laudantur ſimili
prole puerpera.* Al. *Patria.* Et ſic Grute-
rus ex MSS. non *patrii*. Sed ut illius ele-
gantia intelligatur, ſciendum rō *vultus*
eſſe accuſativum pluralem: *Signata
vultus patria imagine*, eſt in vultibus ſi-
gnatam patriam imaginem habens. No-
tus helleniſmus. Gronovius.

5. *Tu tamen annoſo, &c.*] Ne parco
veteri vino, verum bibe uti ante natam
filiam: nec reconde vina ſed immos
illi relinquendos. epigr. 126. lib. 13.

7. *Muſtum.*] Non vinum à te recon-
ditum, ſed quod ipſa levit, & quod
cum ipſa ſimul conſeneſcat.

8. *Amphora, &c.*] Quo enim die,
ſeu mas, ſeu femina nata, condebant
vinum novum, ut cum prole creſceret,
& die natali inde tantum hauriretur.

9. *Cæcuba non ſolos, &c.*] Non æ-
bis tantum, ſed & iis qui liberos ha-
bent liceat genialiter vivere & cæcubi-
cullos exhaurire.

Epitaphium Glauciæ. XXVIII.

Libertus Melioris ille notus,
Tota qui cecidit dolente Roma,

1. *Libertus.*] Lege epicedion Glau-
ciæ Melioris lib. 2. ſylv. Statii. quod

huic concinit ac faciem præfert. *Melioris.* Mel. Antedii.

Cari

3. Bre-

*Cari deliciae breves patroni,
Hoc sub marmore Glaucias humiatus*
5 *Functo Flaminiae jacet sepulchro:*
Castus moribus, innocens pudore,
Velox ingenio, decore felix.
Bis senis modo messibus peractis
Vix unum puer applicabat annum.
10 *Qui fles talia, nil fleas viator.*

3. *Breves.*] Puer enim extinctus.
Patroni.] Melioris Attedii, qui Glau-
ciam etiamnum infantem propter for-
mam & ingenium manumiserat. epigr.
seq.

5. *Flaminiae, &c.*] Viz Flam. ex-
tra urbem, in qua tumuli frequentes.

6. *Innocens pudore.*] Al. *integer pu-
dore.*

8. *Messibus peractis.*] Alii, *mensibus.*

vitiosissime. unde enim bimulo inge-
nium, mores casti, pudor, &c. præ-
dicta?

9. *Vix unum, &c.*] Prope erat tre-
decennus.

10. *Qui fles talia, &c.*] Qui Glau-
ciae fatum immaturum atque Melioris
miseram orbitatem desles, sis precor
felix, neque habeas ex tuo quod fleas.
ut lib. 10. epigr. 61.

De eodem. XXIX.

Non de plebe domus, nec avaræ verna catasta,
Sed domini sancto dignus amore puer:
Munera cum posset nondum sentire patroni,
Glaucia libertus jam Melioris erat.
5 *Moribus hoc formæque datum. quis blandior illo?*
Aut quis Apollineo pulchrior ore fuit?
Immodicis brevis est ætas, & rara senectus.

1. *Non de plebe, &c.*] Non pars Ni-
liacæ plebis aut Alexandrinæ, non è fa-
milia plebeja. vel, non è grege atque
turba domesticorum servorum. sicl. 8.
epigr. 51. *Avaræ.*] Avarorum mango-
num quibus hinc quæstus. *Verna, &c.*] Nec es verna venalitiis, ita natus do-
mi, ut venum in catasta cum reliquis
servis exponeretur: sed ita natus, ut me-
rito à Meliore amarere. Statius:

*Nonte barbarica versabat turba cata-
sta.*

Epigr. 42. lib. 1. vers. 1. *Catasta.*] Pe-
gmatæ lignæ, quo venales exponen-
tur servi. à *καταστάς*. Vel ut Rade-

rus exponit: Est machina lignea lon-
gaque, compedis forma, servis credo
venalitiis injecta: unde dicti ipsi servi
catastæ.

3. *Munera, &c.*] Infans enim ma-
numissus est. Vide & epigr. præced.
vers. 3.

6. *Apollineo, &c.*] Formoso, instar
Apollinis.

7. *Immodicè brevis est, &c.*] Pul-
cherfima quæque brevis avi sunt. præ-
cox indoles immaturi plerunque fati.
*τι γὰρ ἀεικλὸς ὁνύμωξι πικρὴν βα-
ρύνει τὸς γῆνι δυσπραγίας, ἐφ' ὅσῳ
οὐ μόνον.* Calchas scilicet referente
nuncio

Quid

Y

Quidquid ames, cupias non placuisse nimis.

nuncio Sophocleo in Ajace *μεγιστεος*. ex opinione impiâ, Deos invidere eximix & enormiori gloriâ. hinc & fascini adhibiti, sputum, salivæ alizque res turpiculæ, quibus gloriam temperari, atcerique invidiam credebant. *Immodicis brevis est.*] Hæc fuit antiquorum sententia, immodicis & humanam sortem quacunque in re superantibus hominibus invidere Deos; & inde fieri, ne inter nos diurnent. Quare dicebat Caro Censorius: *semilem juvenis præmatura mortis esse signum.* Plin. lib. 7. cap. 51. Optabant igitur ne quid nimis placeret, ut præcipit hic Martialis: & nimiam laudationem nocere existimabant. Quidam enim prodiderunt esse homines nimia laudatione effascinant, vide A. Gell. lib. 9. cap. 4. Ethic propriè fascinum. Unde *Præfæcine* dixerunt, ad avertendum fascinum. Notus hic Virgilii locus:

— Bacchare fontem

Cingite, ne vati noceat mala lingua futuro.

Nota mala lingua: nam *fascinum* à fando, inquit Festus. At Cloatius Verrius quasi *βασκανιον* dictum autumat, & commode sane & condeceniter, ait Gell. lib. 6. cap. 12. Cæterum tota illa opinio ex eo fluxit, quod opinabantur Deos invidere *enormiori gloriâ*, ut loquitur Tertullianus. Impia sententia. Invidiam autem istam ita metuebant, ut eam quocunque modo placare conarentur; & idcirco res turpículas puerorum collo appendebant, bonæ scævæ causæ, ut notat Varro in libris de Ling. Lat. Quo sanè videtur allusisse Plautus in Milite.

Enim jam dudum gestio, mæcho, hoc abdomen abdimere,

Ut faciam quasi puero in collo pendeant crepundia.

Ex in suis ædibus hæc *αὐτοβασκανία* (Mutionia appellat *γλωσσογρηφῶ*) habebant. Plutarch. & Pollux. *Heraldus.*

8. Non placuisse nimis.] Ne cito peccet, teque jactura cruciet.

In Pætum. XXX.

Sex sestertia si statim dedisses,
Cum dixti mihi; sume, tolle, dono:
Deberem tibi, Pæte, pro ducentis.
At nunc cum dederis diu moratus,
5 Post septem puto, vel novem Kalendas:
Vis dicam tibi veriora veris?
Sex sestertia, Pæte, perdidisti.

In

1. Sex sestertia.] Sensus est: Si mihi tantum donasses sex sestertia, quum pollicitus es, deberem tibi tantas gratias, quantas solverem, si donasses ducenta. Nunc quia serò admodum & vix tandem, quod promissisti largitus es, amisisti omnem gratiam: qui enim citò dat, bis dat.

3. Deberem tibi.] Gratiam aut for-

nus pro ducentis sestertiis, id est, pro ducentis millibus sestertiùm. *Rad. Pro ducentis.*] Ac si donasses mihi ducenta sestertia. nam quod exponunt, *sex ratione sænoris ducentiorum*, non placet.

5. Kalendas.] Menses.

7. Perdidisti.] Bis dat, qui cito dat, minimi gratia tarda præstè est. *Alciat. embl. 162. vide epigr. 20. supra.*

2. Vis

In Charidemum. XXXI.

UXorem, Charideme, tuam scis ipse, sinisque
A medico futui. vis sine febre mori.

2. *Vis sine febre mori.*] Valetudinis | medicum palpas hac, hoc volui dicere
forte gratia vigilanti stertis naso, & | munere.

De morte Othonis. XXXII.

Cum dubitaret adhuc belli civilis Enyo,
Forfitan & posset vincere mollis Otho:
Damnavit multo staturum sanguine Martem,
Et fodit certâ pectora nuda manu.

5 Sit Cato, dum vivit, sanè vel Cæsare major:
Dum moritur, numquid major Othone fuit?

1. *Cum dubitaret.*] Cum adhuc an-
cipiti, dubioque Marte, Otho cum
Vitello pugnaret. *Enyo.*] Bellona, fu-
ror bellicus. epig. 24. lib. spect. vers. 3.

2. *Posset vincere.*] Neque enim se
Galbæ opposuisset, nisi sperasset sine
bello civili rem geri potuisse; atque ubi
jam à Vitellianis ad Bedriacum fraude
superato, satis superesset spei, integræ-
que ferè copiæ, supervenientibus &
aliis; odio tamen privatum armorum,
& ne periret populus, se pugione trans-
fodit. Sueton. Dio. & Tacit. 2. Hist.
Mollis Otho.] De mollitie ejus, Suet-
ton. cap. 12. & Juven. Sat. 2. vers. 102.

3. *Damnavit, &c.*] Civilia bella
exosum Othonem, etiam privatum ad-
huc, refert Sueton. cap. 10. Sed pulcher-
rimè apud Dionem loquitur Otho,

quum inquit: Multo melius est, multo-
que injussu unum pro multis, quam pro
uno multos interire. Ego quidem Mutius,
esse malim, aut Curtius, quam Marins,
quam Sylla, &c. *Staturum, &c.*] Alii,
laturum jam: alii, saturatum: ego fla-
entum probo, ut vers. 2. *Stare enim*
pro constare, dixit lib. 3. epigramm. 74.
vers. 8.

5. *Vel Cæsare major.*] Quo velvi-
tore majorem se & meliorem affir-
mavit Cato.

6. *Major Othone fuit?*] Minor certe.
Cato enim rebus fractis & desperatis,
Otho salvis jam & integris: ille tædio,
hic odio belli civilis se interfecit. vitam
mollem forti morte eolonestavit. alii
(inquit Tacitus) diutius imperium te-
nuerunt, nullo tam fortiter reliquit.

In Sabellum. XXXIII.

Nil miserabilius, Mathe, pædicone Sabello
Vidisti, quo nil lætius ante fuit.
Furta, fugæ, mortes servorum, incendia, luctus
Affligunt hominem. tam miser, & futuit.

Ad

4. *Tam miser, &c.*] Et miseriâ mi-
seriarum hæc est, quod amissis fuga &

mortè pueris, detrusus est ad mulieres.
Scopice. Turneb. lib. 26. cap. 27.

Y 2

I. 24

Ad Diadumenum. XXXIV.

Basia da nobis, Diadumene, pressa. quot, inquis?
 Oceani fluctus me numerare jubes.

Et maris *Ægæi* sparsas per littora conchas,

Et quæ Cecropio monte vagantur apes:

5 Quæque sonant pleno vocesque, manusque theatro,

Cum populus subiti Cæsaris ora videt.

Nolo quot arguto dedit exorata Catullo

Lesbia: pauca cupit, qui numerare potest.

1. *Basia, &c.*] Vide epigr. 64. lib. 3.
 & epigr. 47. lib. 5.

4. *Cecropio monte, &c.*] Hymetto monte prope Athenas Cecropi regnatas: Thymo, apibus & melle celebri.

5. *Vocesque, manusque theatro.*] Plausu enim & faustis acclamationibus excipiebantur in spectaculis Imperatores. Et his acclamationibus Imperatori felicitatem comprecabantur. Nota τὸ Πρωτοῖς συνῆθες Ὀτρύνειν ἐπὶ χροῖον. Nam vox erat feliciter. Aliis

etiam blanditiis onerabantur. Vide Terull. lib. de spectaculis. cap. 25.

6. *Cum populus, &c.*] Ubi plausu & faustis acclamationibus excipitur in spectaculis Cæsar.

7. *Quot arguto dedit, &c.*] Mille, deinde centum, Dein mille altera. dein secunda centum, &c. Catull. epigr. 5. ad Lesbiam.

8. *Pauca cupit, &c.*] Pauperis est numerare pecus. & Horat. numerabilis, utpote paucis, epigramm. ad Pisones.

Ad Cæcilianum. XXXV.

Septem clepsydras magnâ tibi voce petenti
 Arbiter invitus, Cæciliane, dedit.

In molestum caussidicum, quem inter dicendum bibentem, ut vires revocaret, horasque orando expleret, poetâ monet, ut si velit bibere, exhauriat aquam clepsydræ; id est, uocirò finiat orationem, qua occidebat auditores. Rad.

1. *Clepsydras.*] Horologia aquaria, phialas è vitro, cupro, argento, &c. ἐκ λίπιδος & ὕδατος. per quæ guttatim defluit aqua ad temporum spatia dimetiendâ priscis in usu, ut hodie horologia arenaria. *houre-glasses.* clepsydra autem tertiam fere horæ partem continebat. vide Plin. lib. 2. epist. 11. & epigr. 2. lib. 6. & Budæum in Pandect. pag. 371. Lucianus in Ἀλισόσι sim-

pliciter ὕδατος pro clepsydra ponit. Dabantur clepsydræ à iudicibus, ut hinc etiam manifestum est, & plures defendenti quam accusanti. vide Plin. epist. 9. lib. 4. unde fiebat, ut aliquando Oratores elaboratas suas orationes, & multarum noctium pretio æstimatas, totas recitare non possent. M. Antoninus Imperator & Philosophus, clepsydras Oratoribus liberaliter dedit. Cæterum unaquæque clepsydra effluebat, ut opinor, spatio tertiz partis unius horæ. vide Plin. lib. 11. Epist. x1. *Hec Magnâ tibi voce petenti.*] Tanquam gratum tibi faceret iudex longum dicendi spatium concedendo.

2. *Arbiter.*] Iudex.

3. *Te*

*At tu multa diu dicis : vitreisque tepentem
Ampullis potas semisupinus aquam.*

5 *Ut tandem saties vocemque sitimque ; rogamus
Jam de clepsydra, Cæciliane, bibas.*

3. *Tepentem.*] Moræ egelidam. an à sole vel igne calidam? quam supino ore bibis ad vocem & vires reficiendas, simulque ut tempus protrahas. bibendi autem inter agendum morem hunc à suo oratore procul abesse vult Fabius lib. 11 cap. ult.

4. *Semisupinus.*] Exprimit gestum

bibentis, & ampullam exhaurientis, quum caput supinant, ut ii, qui amphoras totas siccant. *Rad.*

5. *Vt tandem saties, &c.*] Ut exhausta tandem clepsydra finias, tuxque voci ac nostris auribus parcas. Vide Turneb. lib. 25. cap. 27.

Ad Papilum. XXXVI.

MEntula tam magna est, tantus tibi, Papile, nasus :
Ut possis, quoties arrigis, olfacere.

Tricubitales & ad omne ministerium instrumentales nasos emungunt ali-

quanto honestius epigrammatistæ Græci. Antholog. lib. 2. cap. 23.

In Carinum. XXXVII.

SEcti podicis usque ad umbilicum
Nullas reliquias habet Carinus.

Et prurit tamen usque ad umbilicum :

O quantâ scabie miser laborat !

5 *Culum non habet, est tamen cinædus.*

3. *Prurit tamen, &c.*] Catamito tamen diffisso & inutili lævit circa jecur ulcerosum prurigo turpitudinis.

De filio Reguli. XXXVIII.

ADspicis ut parvus, nec adhuc trieteride plenus
*Regulus auditum laudet & ipse patrem ?
Maternosque sinus viso genitore relinquat,*

Laudat filium Reguli oratoris, faustaque eidem ominatur, quod tamen vorum inane fuit.

1. *Parvus.*] Filiolus Reguli. de quo vide Plin. epist. 2. lib. 4. *Nec adhuc trieteride plenus.*] Nondum trimulus. 2. *Trieteris.*] Trieteris, spatium 3.

annorum & festum Baccho sacrum, propter expeditionem ad Indostriennio exactam.

3. *Maternosque sinus.*] Avidus sc. patris audiendi, negligit matrem ; velut jam tum ætatem ingenio præcurrens, nucibus relictis, majora spectaret.

Y 3

4. *Snas.*]

Et patrias laudes sentiat esse suas?
 5 *fam clamor, centumque viri, densumque coronæ*
Vulgus, & infanti Julia tecta placent.
Acris equi soboles magno sic pulvere gaudet;
Sic vitulus molli prælia fronte cupit.
Dî servate, precor, matri sua vota, patrique:
 10 *Audiat ut natum Regulus, illa duos.*

4. *Suas.*] In se derivari: vel hæredem non bonorum, sed laudum etiam & virtutum. *Rad.*

5. *Centumque, &c.*] Causæ actæ coram Centum viris. qui tamen erant 105. cum ex 35. tribuum singulis terni eligerentur ad iudicandum de hæreditatibus. vide Tacit. Dialog. de Oratorib. & Plin. epist. 14. lib. 2. & mox vers. 5. vide & epigramma 62. lib. 7. vers. 5. *Coronæ.*] Tribunalia circumstante.

6. *Julia tecta.*] Julia Basilica, Julii Cæs. templum in foro, in quo cogebantur C. virorum quatuor concilia ad causas de testamentis audiendas. vide

Plin. epist. 21. lib. 5. & lib. 6. epist. 33. vide & Jani Parrhasii epist. 57. *Placent.*] Reguli filio placent actiones apud Centum viros; quasi & ipse jam cuperet insistere vestigia patris.

7. *Acris equi, &c.*] Alludit ad Horat.

Fortes creantur fortibus:

Est in iuvenis, est in equis patrum virtus, &c.

8. *Molli fronte.*] *Αἰώπῳ*, nondum cornutus.

10. *Natum.*] Filium, paternæ eloquentiæ æmulum. *Duos.*] Matitum & filium. Irritum autem hoc fecerunt Paræ votum. vide 2. epist. 4. Plin.

In Cinnam. XXXIX.

Pater ex Marullâ, Cinna, factus es septem,
 Non liberorum: namque nec tuus quisquam,
 Nec est amici, filiusve vicini:
 Sed in grabatis tegetibusque concepti
 5 *Materna produnt capitibus suis furta.*

Adulteria uxoris Marullæ, jocando commemorat Cinna: nam Cinna habebatur pater septem liberorum, quin nullum procreasset: simul sordes adulteriorum accusat, quod mulier sectetur, moriones, pistores, servos, &c.

4. *Sed in grabatis, &c.*] Sed à servis tibi geniti, vel in grabatis quæ humiliorum servorum lecti sunt: vel super tegetibus, quas lupæ, ut & servi, pro lectis habent. Juv. Sat. 6. vers. 118.

— *Dormire virum cum senserat uxor, Ausa Palatino tegetem præsire cubili, &c.*

Sed nonne allusit poëta eruditissimus ad dictum Diogenis canis, qui *αἰνιδὸς πεπρωμένῳ ἐρωήθεις πόθεν εἶν, τεγαῖνις, ἐφῆ.* Nempe *τεγαῖνις* ibi à *τέγῃ*, quod & *τέγῃ*; quo verbo *lupanar* aliquando significari alibi ostendimus. *Herald.*

5. *Furta.*] Adulteria.

Hic

6. *Re-*

- Hic qui retorto crine Maurus incedit,
Sobolem fatetur esse se coci Santrae.
At ille simā nare, turgidis labris,
Ipsa est imago Pannici palæstritæ.*
- 10 *Pistoris esse tertium, quis ignorat,
Quicumque lippum novit & videt Damam?
Quartus cinæda fronte, candido vultu,
Ex concubino natus est tibi Lygdo:
Præcide si vis filium, nefas non est.*
- 15 *Hunc vero acuto capite, & auribus longis,
Quæ sic moventur ut solent asellorum,
Quis morionis filium neget Cyrrhæ?
Duæ sorores; illa nigra, & hæc rufa,
Croti choraulæ, villicique sunt Carpi.*
- 20 *Famque hybridarum grex tibi foret plenus,
Si spado Corefus, Dindymusque non esset.*

Ad

6. *Retorto crine.*] Nam Æthiopes & Mauri ἰθίορες. Vide Arist. lib. 5. de Generat. Anim. cap. 3. Martial. in Amphith.

Atque aliter tortis criminibus Æthiopes. Tales proprie qui prope Nilum habitabant: quod observat Diod. Siculus lib. 111. *Maurus incedit.*] Maurum referens. vide epigramma 3. lib. spect. vers. 7. Aristot. lib. 5. generat. anim. cap. 3.

7. *Coci Santra.*] Al. *Cogisantra.* serviscil. Mauri.

9. *Palæstritæ.*] Qui familiam ad palæstram ungit atque exercet. ep. 57. lib. 3. & 82.

11. *Lippum, &c.*] Pistorem ab igne lippum.

12. *Cinæda.*] Impudica.

13. *Concubino.*] Catamito tuo.

14. *Præcide.*] Alii, *Percide.* Epig. 72. lib. 2. *Nefas non est.*] Est enim concubini tui filius.

16. *Quæ sic moventur, &c.*] Rarum hoc: nam verè scribit Arist. lib. 1. de hist. Animal. cap. xi. Hominem so-

lum esse auribus immotis inter animalia: verum accidere aliquando, ut violata pæne naturæ lege, quibusdam aures moveantur. *Herald.* *Vt solent asellorum.*] Hos ut plurimum stolidos ac fatuos esse tradunt Physiognomici; ita ut hunc tanquam morionis filium subfannet Martialis.

19. *Choraulæ.*] Epig. 57 lib. 5. vers. 9.

20. *Hybridarum.*] Serviliberorum, ingenua matre & servis hominibus natotum, quos epigr. 85. lib. 1. appellavit equites vernas. Probat itaque videtur lectio quam præfert MS. Bodlejanus: *Iam Vernularum grex.* Hybrida est foetus ex imparibus parentibus: ut canis ex venatico & gregario. *amungrell.* vide epigr. 22. lib. 8. *Grex plenus.*] Ut musarum è numero novenario, qui Pythagoreis numerus perfectissimus, nempe ab impari unitate primo quadratus, tribusque constans ternarius.

21. *Spado Corefus, &c.*] Qui testibus evulsis ad imprægnandum impotens est, coit tamen. J. C. Scalig. Exercit. 275.

Y 4

I. Tibi

Ad Lycorim. XL.

FOEmina præferri potuit tibi nulla, Lycori:
Præferri Glyceræ fœmina nulla potest.

Hæc erit hoc, quod tu: tu non potes esse, quod hæc est.

Tempora quid faciunt! hanc volo, te volui.

1. Tibi nulla, Lycori.] Quondam juveni.

2. Glyceræ fœmina, &c.] Jam in flore ipso.

3. Hæc erit, &c.] Gl. erit anus. ut Lycoris, vivat modo. Tu non potes, &c.] Tu Ly. non potes esse puella ut Glyceræ.

In raucum Poëtam. XLI.

Qui recitat lanâ fauces & colla revinctus,
Hic se posse loqui, posse tacere negat.

Ravi laborans poëta quispiam, focale ad fauces & guttur servandum adhibebat. Martialis absurdum ejus factum à contrariis & pugnantibus notat. Tu, quia fauces obligas, ostendis te raucum esse, non posse loqui; idem tamen quum raucus ascendis & recitas, negas te posse tacere. Nec tacere ergo, nec loqui nosti. De more verò

fauces obligandi, vide ep. 142. l. 14. Rad.

1. Qui recitat.] Vide epigr. 41. l. 4. Et colla revinctus.] MS. noster, Et tempora vincta: & mox, posse tacere. quod vulg. noster.

2. Hic se posse loqui, &c.] Alludere videtur ad illud Epicharmi, Οὐ λῆγ' εἰδὼς, ἀλλὰ σὺ γὰρ ἀδύνα'. C. Cirat A. Gell. lib. 1. cap. 15.

De Etrusci thermis, ad Oppianum. XLII.

Etrusci nisi thermulis lavis,
Illotus morieris, Oppiane.

Nullæ sic tibi blandientur undæ:

Nec fontes Aponi rudes puellis,

Non

A morbo Oppiani sumit occasionem laudandarum Etrusci thermarum, quas lib. 1. Silvarum Papinius eleganter describit: Romæ erant in ipsa urbe. Oppianum autem poëtam sua opinione, non Poëtam Martialis judicio, in his thermis luem morbi absterfurum dicit, aut illotum moriturum. Oppianus enim, ut lib. 7. leges, pallidus affectabat poësin, eo solum nomine quod palleret: pallent enim ob studium boni poëtæ. Sed Oppianus naturæ vitio laborabat, non alio.

1. Etrusci, &c.] Claudii Etrusci balneis. Lavaris.] Alii laveris.

2. Illotus, &c.] Neque enim aliz thermæ labes tuas & malum colorem (epigr. 3. lib. 7.) eluere valent. vel ludit in homonymia τὸ ἴλλωτος, ut opponatur luto, id est, sordidus liberali. Mortui verò lavabantur aqua calida, unde joci occasio. Herald.

4. Aponi.] Patavio vicini, quem celebrat Claudianus epigr. 3. & Cassiod. lib. 2. Var. 39. Rudes puellis.] In aëti puellis. scribit enim Theodoricus rex esse in aquis Aponi stupendam quandam continentis disciplinam: nam in undam qua viri reficiuntur si mulier descendat, incenditur, & calore emuritur. vide

5 *Non mollis Sinuessæ, fervidique
Fluctus Passeris, aut superbus Anxur,
Non Phæbi vada, principesque Bajæ.
Nusquam tam nitidum micat serenum:
Lux ipsa est ibi longior, diesque*

10 *Nullò tardius à loco recedit.
Illic Taygeti virent metalla,
Et certant vario decore saxa,
Quæ Phryx, & Libys altius cecidit.
Siccus pinguis Onyx anhelat æstus,*

15 *Et flamma tenui calent Ophitæ.
Ritus si placeant tibi Laconum,
Contentus potes arido vapore,
Cruda Virgine Martiæ mergi;*

Quæ

vide Cassiodor. epigr. 39. lib. 2. & Cluver. Ital. lib. 1. cap. 18. vel ad vecundiam forte Patavinarum respexit. videlib. 11. epigr. 17. & Plin. epist. 14. lib. 1.

5. *Mollis, &c.*] Mollitie coeli & salubritate aquarum laudata Sinuessæ Campaniæ urbs. Tacit. Annal. 12. vide epigr. 8. lib. 11. vers. 10.

6. *Passeris.*] Loci Campaniæ ad inferum mare. *Superbus Anxur.*] Impositus saxis latè candentibus Anxur. Horat. Satyr. 5. lib. 1. & epigr. 1. lib. 5.

7. *Phæbi vada.*] *Aqua Apollinares,* calidæ & nobiles, olim *Caretana* aquæ seu *Carites.* juxta Cære opp. Etruriz. Cluv. Ital. lib. 2. cap. 2. *Principesque Bajæ.*] Nobilissimæ aquæ *Bajanæ.*

8. *Micat.*] Al. *vacat.*

11. *Taygeti metalla.*] Marmor viridæ Taygeto monte Laconiz. Catachresis, *metalla,* pro lapide.

12. *Certant.*] Marmor Sinadicum è Phrygiæ purpurei coloris certat marmor Nomadico è Libya flavo. *Vario decore.*] Colorum varietate certant marmora.

13. *Alins cecidit.*] E terra, è lapi-

cidina. vel propter moles marmorum majores.

14. *Onyx anhelat æstus.*] Onychium marmor (de quo Plin. lib. 36. cap. 7.) æstu sicco anhelat, sudat tamen. Sensus est, ut vult, Raderus: Onyx pinguis seu sudans, anhelat æstus siccus, id est, solem; perinde ac si hominis more æstu balnearum laboret? nec aliud dicit, quam in thermis Etrusci, etiam inter alia marmora reperiri Onychem.

15. *Flamma tenui.*] Vapore temperato. *Ophitæ.*] Marmor maculis distinctum instar serpentis. ab *ὄφίς.*

16. *Ritus si placeant, &c.*] Sudare sicca cella, frigida lavare, &c. ut seq. vide Mercurial. cap. 10. lib. 1. & Plin. epist. 17. lib. 2. & lib. 6. epist. 5.

18. *Cruda.*] Frigida, gelida. Nam à sudatione, frigida se mergebant Lacones, quibus calida omnino erat interdita, frigida quotidiana. Vide Plutarch. lib. de Institut. Laconicis. Tum porrò aquam frigidam vocant *crudam Virginem*, nam *Aqua Virgo* nomen aquæ Romæ nobiliss. ut & aqua *Martia. Virgine.*] Epigr. 21. lib. 5. vers. 9. *Martiæ mergi.*] Aqua, quæ olim *Anceja*, ab Anco Martio rege, postea à

Y 5

Q. Mar.

*Quæ tam candida, tam serena lucet,
 20 Ut nullas ibi suspiceris undas,
 Et credas vacuam nitere Lygdon.
 Non attendis, & aure me supina,
 Jam dudum quasi negligenter audis.
 Illotus morieris, Oppiane.*

Q. Martio prætor in urbem inuenta & instaurata.

21. *Lygdon.*] Marmor candidissimum ex Lygdo in Tauro monte.

22. *Aure supina.*] Contrà, Aure prona. Sic Tacit. *Obtrectatio & livor pronis auribus accipiuntur.* Quasi dicat.

Tu Oppiane, mihi non auscultans, salutaria monenti, morieris illotus. Nam si te non capiant thermæ Etrusci, nullæ capient: tam salubres enim sunt, ut illæ solæ, vel nullæ te curare possint. *Rad.* vide epigr. 78. lib. 5. vers. 2.
 24. *Illotus, &c.*] Supra vers. 2.

Ad Castricum. XLIII.

Dum tibi felices indulgent, Castrice, Bajæ:
 Canaque sulphureis nympha natatur aquis:
 Me Nomentani confirmant otia ruris,
 Et casa jugeribus non onerosa suis.
 5 Hic mihi Bajani Soles, mollisque Lucrinus;
 Hic vestrae mihi sunt, Castrice, divitiæ.
 Quondam laudatas quocunque libebat ad undas
 Currere, nec longas pertinuisse vias.
 Nunc urbi vicina juvant, facilesque recessus,
 10 Et satis est, pigro si licet esse mihi.

In

Castricus Baias petiverat: Martialis, ait, sibi Baiarum loco esse suam villam Nomentanam, dum se penitus à morbo recreet: agrum enim fuisse, è verbo (*confirmant*) intelligas. *Raderus.*

1. *Felices, &c.*] Nobiles aquis, amoenæ, salubres.

2. *Canaque, &c.*] Quia sulphurea: vel ob reverentiam numinis aquarum.

3. *Nomentani otia ruris.*] Secessus in Nomentanam villam meam. de qua, epigr. 38. lib. 2. *Confirmant.*] A morbo recreant.

4. *Casa jugeribus, &c.*] Villa non

ultra modum & rationem agri edificata.

5. *Hic mihi, &c.*] Non ultra Nomentanum agrum quæro balnea & delicias (legerim itaque *delicia* pro *divitia* in seq. versu) quas olim Bajis & in lacu Lucrino quærere solebam.

6. *Vestra.*] Al. *nostra.*

7. *Laudatas, &c.*] Bajas. Lucrinum lacum, Tiburtinum, Martia, &c. epigramm. 60. lib. 4.

9. *Nunc urbi vicina juvant.*] Me ætate provectiorem, invalidum, & pigrum juvant vicina. *Facilesque recessus.*] Suburbani, & quasi ad manum.

2. *Sal.*]

In Calliodorum. XLIV.

Festive credis te, Calliodore, *jocari*;
Te solum multo permaduiffe *sale*.

Omnibus adrides, dictéria dicis in omnes;

Sic te convivam posse placere putas.

5 At si ego non belle, sed vere dixero quiddam:

Nemo propinabit, Calliodore, tibi.

2. *Sal.*] Leporum, jocorum.

4. *Sic te convivam, &c.*] Et dictériis instructus tanquam facetus scurra mentas alienas petis.

5. *At si ego, &c.*] At si ego non false, sed vere dixero te esse impuri oris φοινικίζοντα, nemo te ad poculum suum invitabit, vide epigr. 15. lib. 2.

In nuptias Lygdi & Lectoriæ. XLV.

Lusistis, satis est; lascivi nubite cunni:

Permissa est vobis non nisi casta Venus.

Hæc est casta Venus? nubit Lectoria Lygdo:

Turpior uxor erit, quam modo mœcha fuit.

1. *Lusistis, &c.*] Concubine, & mœcha.

Lygdo.] Concubino. epigr. 39. supra vers. 7.

2. *Permissa, &c.*] Verba hæc edicti legis Iulia. supra epigr. 7. vers. 1.

4. *Turpior, &c.*] Nubendo enim fateris tuum cum catamiro adulterium. vide epigr. 22. supra.

3. *Lectoria.*] Mœcha. Alii, Latoria.

Ad Catianum. XLVI.

Vapulat assiduo Veneti quadriga flagello,
Nec currit: magnam rem, Catiane, facit.

Ad

Ex quatuor aurigarum factionibus Veneta Domitiano erat invisa. Aurigæ itaque Venetæ factionis insultat Poëta. Ironice collaudans eum quod assiduo conamine moliretur, nec tamen metam contingeret victor. Lucilius lib. 2. Antholog. cap. 23. pigrum

cujusdam equum comparat Durateo illi Trojano.

1. *Veneti.*] Aurigatoris, seu aurigæ qui in Circo fledebatur metas.

2. *Magnam rem facit.*] Εἰσπρινδὸς, Nempe, qui cum tantopere vapulet, non currat tamen.

Occa-

Ad * Janthida nympham. XLVII.

Nympha, mei Stellæ quæ fonte domestica puro
 Laberis, & domini gemmea tecta subis:
 Sive Numæ conjux Triviæ te misit ab antro;
 Sive Camænarum de grege nona venis:
 5 Exsolvit votis hac se tibi virgine porca
 Marcus, furtivam quod bibit æger aquam.
 Tu contenta meo jam crimine, gaudia fontis
 Da secura tui: sit mihi sana sitis.

Occasionem capiat laudandi fontis Stellæ. Æger poëta furtim hauserat aquam ex fonte Stellæ, quæ ut sibi non noceret, vovit Hiantidi porcā. Hic se votum ait solvere, porroque rogat, ut securus fontem illum Hiantidos bibat. Hiantida enim vocat aquam ab uxore Stellæ. *Rad.*

* Ita nympham aquæ vocat ab uxore Stellæ. epigr. 21. supra vers. 1. & 2.

1. *Nympha.*] Numen fontis, Lympha, aqua. *Mei.*] Al. meo. *Domestica.*] Intra parietes.

2. *Domini.*] Stellæ. *Gemmea tecta subis.*] E vario marmore nitentia, ac si gemmea forent.

3. *Sive Numæ conjux.*] Sive è specu Nymphæ Egeriæ conjugis Numæ in valle Dianæ Aricinæ, sive ex fonte Mu-

sarum, quibus amica Egeriæ, vel (ut quidam volunt) una è Musis. Ovid. 3. Fast. *Triviæ, &c.*] Alii leg. *Trivia te misit ab Anna.* & intelligunt Dianam Ariciæ cultam ab Anna Perranna. vide epigr. 64. lib. 4. vers. 11. de Trivia vide epigr. 65. lib. 9. Jan. Rutgersius legi vult *Tyria te misit ab Anna*, quæ Didonis Tyriz soror.

5. *Tibi virgine, &c.*] Nymphæ quam clam hauserat, furti piaculum, porcā immolat Martialis, ut hœdum Blandusii fonti Horatius, ode 13. lib. 3.

6. *Furtivam, &c.*] Cur furtivam maluit quam ab amico donatam? an ex superstitione? an quia dulcior aqua furtiva?

7. *Gaudia fontis.*] Usū aquæ furtivæ non infalubrem.

In Pomponium. XLVIII.

Quod tam grande sophos clamat tibi turba togata;
 Non tu, Pomponi; cæna disertata tua est.

1. *Sophos clamat tibi.*] Ep. 4. lib. 1. *Turba togata.*] Laudicœnæ & σοφοκλέης qui in recitationibus solent ἐπισημνῆσαι ὀρθῶς, Σοφῶς, &c. Theophrast. Charact. οὐκ ἡγλακειας.

2. *Cæna disertata tua est.*] Suffragia

hæc & acclamationes à blandientibus, & cæna vel trita veste corruptis, cragitat Horat. sub fine epistolæ ad Pisonem. & Pers. Sat. 1. vers. 54. & Plinius, quem vide de hujus rei origine, modo, sceditate, epist. 14. lib. 1.

De se Priapus. XLIX.

Non sum de fragili dolatus ulmo,
 Nec quæ stat rigida supina vend,
 De ligno mihi quolibet columna est,
 Sed vivâ generata de cupresso:
 5 Quæ nec secula centies peracta,
 Nec longæ cariem timet senectæ.
 Hanc, tu quisquis es, ô malus, timeto:
 Nam si vel minimos manu rapaci
 Hoc de palmitæ læseris racemos:
 10 Nascetur, licet hoc velis negare,
 Inserta tibi ficus à cupresso.

1. *Non sum, &c.*] Ex persona Priapi hortorum custodis. epigr. 36. lib. 1. vers. 15. & lib. 3. ep. 57. & ep. 16, supra.

2. *Vend.*] Σάβη.

4. *Vivâ, &c.*] Vitalitatis cupressi

rationem addit duobus vers. seq. vide epigr. 73. infra.

7. *Malus.*] Fur.

10. *Nascetur, &c.*] Tibi fiscofo inseretur vena mea cupressica. epigr. 16. supra.

De Thelesino. L.

Cum coleret puros pauper Thelesinus amicos,
 Errabat gelida sordidus in togula.
 Obscænos postquam cæpit curare cinædos,
 Argentum, mensas, prædia solus emit.
 5 Vis fieri dives Bithynice? conscius esto.
 Nil tibi, vel minimum, basia pura dabunt.

Ad

1. *Puros.*] Castos, probos, pudicos, quorum basia pura. *Amicos.*] Grut. amores. rectè.

3. *Curare.*] Colere, ἡγεῖν Δεῖν Grut. *servare*, id est, observare. Hellenismus, ἡγεῖν Δεῖν. epigrammate 18. lib. x1.

Turba tamen non deest, sterilem quæ curret amicum.

Plin. epist. 5. lib. 1. Nec me præterit

esse Regulum δὲ πονηρὸν αἰψὸν. Est enim locuples, factiosus, curatur à multis, timetur à pluribus. Colere hoc sensu commune. Sed non *servare* pro colere. Meliores ergo codices, (ut & Gronovius testatur) habent, *curare*.

5. *Conscius esto.*] Scelerum alienorum & impunitatis. Juvenalis Sat. 3. vers. 49. *Quis nunc diligitur, nisi conscius, &c.*

3. *Ira-*

Ad Luperum. LI.

QUOD convivaris sine me tam sæpe, Luperce;
Inveni, noceam qua ratione tibi.
Irascar licet usque voces, mittasque, rogesque,
Quid facies? inquis. quid faciam? veniam.

3. *Irascar.*] Alii leg. *Irascor.* | sevocatum non venturum. respondet
 4. *Veniam.*] Expectarat ex præco- | autem ἀπεγοδιάντως se venturum.
 dentibus Luperus dicturum Poëtam | quod male urit avarum convivatorem.

Epitaphium Pantagathi tonforis. LII.

HOC jacet in tumulo raptus puerilibus annis
Pantagathus, domini cura, dolorque sui,
Vix tangente vagos ferro refecare capillos
Doctus, & hirsutas excoluisse genas.
 5 *Sis licet inde sibi Tellus placata, levisque;*
Artificis levior non potes esse manu.

- Pantagathi pueri servi & tonforis | *Sis licet, ut debes, tellus, &c.* Recte.
 expediti & facilis, tumulus.
 2. *Domini.*] Forte ipsius Martialis.
Cura, dolorque sui.] Amor & deliciz
 dum viveret, dolor ex morte.
 3. *Vix tangente, &c.*] Propter fa-
 cilem & levem in tondendo radendo-
 que manum, tu sis illilevis ô terra. vi-
 de epigr. 35. lib. 5. vers. 9. Alii leg. | *Rad.*
 6. *Artificis levior.*] Quamvis ô tel-
 lus Pantagatho sis levissima, facilita-
 tem tamen Pantagathi vincere non po-
 tes; nec potes tam levis esse pondere,
 quam levis & facilis illius manus fuit,
 quum tonderet. & hæc tonforum pro-
 pria laus, levi manu percurrere caput.

De Andragora. LIII.

LOTUS nobiscum est, hilaris cœnavit; & idem
Inventus mane est mortuus Andragoras.
Tam subitæ mortis causam, Faustine, requiris?
In somnis medicum viderat Hermocratem.

4. *In somnis, &c.*] Perniciosum
 mehercule medicum! cujus imago vel
 per somnium visa, faceret ad mortem.
 Quid ipse fecisset artesua inerti? ha-
 bes ejusdem ingenii epigramma Græc-
 libro 2. capite 21. Ερμολόγη τ' ἰα-
 τρῶν, &c. Lucillii. & Nicharchi Οὐδὲ
 ἰκλυσεν, &c.

De Sextiliano. LIV.

Tantos, & tantas si dicere Sextilianum,
Aule, vetes; junget vix tria verba miser.
Quid sibi vult? inquis. dicam, quid suspicer esse:
Tantos, & tantas Sextilianus amat.

4. *Tantos, &c.*] Praegrandes draucos, eorumque caudas.

In Coracinum. LV.

Quod semper casiaque, cinnamoque,
Et nido niger alitis superbæ
Fragras plumbea Nicerotiana,
Rides nos, Coracine, nil olentes:
5 *Malo, quam bene olere, nil olere.*

In olentem & infamem, & nimis notabilem delitiis est Epigramma. Quicumque enim hircum olet, variis pigmentis compefcit vel gravem animam, vel corporis vitium; quibus odoribus haud eget nihil olens & purus. *Rad.*

1. *Casiaque, cinnamoque.*] Synecdoch. pro quovis aromate. de casia vide quæ adnotariunt ad vers. 36. Sat. 6. Persii.

2. *Nido niger.*] Unctus thure quod æquè ac cinnamomum & casiam in nidum congerit Phoenix, atque inde discutitur. Plin. lib. 10. cap. 2. & lib. 12. cap. 19 refert, negatque. Thus ergò intelligit, quod cinnamo adjunctum delicatis fragrantiam ministravit. Si-

donius epist. 13. lib. 2. *Hinc suffita cinnamo ac thure carnatio stingeret peregrinos navibus odores. Aliis superba.*] Phœnicis, epigr. 7. lib. 5. vers. 1.

3. *Fragras.*] *Flagras* leg. Salmasius. *Plumbea Nicerotiana.*] Redoles Unguenta à Nicerote (epigr. 38. lib. 10. & epigr. 66. lib. 12.) aromatopolâ confecta, & in vasis plumbeis cocta in umbra, ut docet. Plin. lib. 13. cap. 2. alii referunt ad sagittas plumbeas, quibus cinnamomum ex Phœnicis nido decussum tradit Aristot. lib. 6. de Nat. Animalium. cap. 13. Papin. 2. sylv. *Phariaque exempla volucris Cinnama.* Vide Turneb. Advers. lib. 26. cap. 27.

5. *Malo, &c.*] Vide epigramm. 12. lib. 2.

In Charidemum. LVI.

Quod tibi crura rigent setis, & pectora villis;
Verba putas famæ te, Charideme, dare.
Extirpa, mihi crede, pilos de corpore toto,

Teque

1. *Quod tibi crura, &c.*] Crura & pectus hispida setosæque præ te ferendo, putas te contra iturum & decepturum

famam quæ de tua mollitie increbuit.

3. *Extirpa, &c.*] Epigr. 29. lib. 2. vers. 6.

5. *Dice-*

Teque pilare tuas testificare nates.

5 *Quæ ratio est? inquis. scis multos dicere multa.*

Fac prædicari te, Charideme, putent.

5. *Dicere multa.*] Loqui varia de tua turpitudine. Πολλὰ καὶ πανθὶα dicunt Græci eleganter.

6. *Fac, &c.*] Hanc quasi levioris criminis suspicionem oppone illi graviori, quod te suspicantur φονικίζεν.

In Phœbum. LVII.

MEntiris fictos unguento, Phæbe, capillos,
Et tegitur pictis sordida calva comis.

Tonsorem capiti non est adhibere necessum:

Radere te melius spongia, Phæbe, potest.

Phœbum canum & calvum, fictitios sibi capillos comparantem irridet. Qui olim enim toto erant capite calvi, sibi solebant unguento perfusi velut fila capillorum imitari.

diffimulare vis unguento perfusus, quod fila capillorum imitetur. vide Turneb. Advers. lib. 25. cap. 27. & epigr. 74. infra.

1. *Mentiris fictos, &c.*] Calvitium

4. *Spongia, &c.*] Quæ pictos crines abstergat.

Ad Aulum Pudentem. LVIII.

Cernere Parrhasios dum te juvat, Aule, Triones
Cominus & Scythici sidera pigra poli;

O quam pæne tibi Stygias ego raptus ad undas,

Elysæ vidi nubila fusca plagæ!

5 *Quamvis lassia tuos quærebant lumina vultus,*

Atque erat in gelido plurimus ore Pudens.

Si mihi lanificæ ducunt non pulla sorores

Sta-

Aulo Pudenti in Sarmatico bello occupato, exponit morbum suum, quo se propè ait extinctum: sed nunc revalescere, sperareque mox futurum, ut salvus ipse salvum ex militia venientem Pudentem, & primpilatu, hoc est, equestri honore affectum, salutet. Rad.

1. *Cernere Parrhasios, &c.*] Dum tu centurionis stipendia mereris apud Getas in Sarmatia, quæ ad Septentrionem. de Parrhasiis urbis. vide quæ ad epigr. 11. lib. 4. vers. 3. & epigr. 25. supra vers. 2.

2. *Scythici.*] Al. *Getici sidera pigra poli. Sidera pigra.*] Urles tarde moventes, quia polo vicinas.

3. *O Quam pæne tibi, &c.*] Quam pæne mortuus sum. sic Horat. ode 13. lib. 2. *Quam pæne furva regna Proserpina, &c.*

5. *Quamvis lassia, &c.*] Oculi mei quasi in morte graves & natantes desiderabant tuum conspectum.

7. *Si mihi lanificæ, &c.*] Si Parcæ vitam mihi diuturniorem indulserint. vide notam ad epigr. 73, lib. 4.

8. *Nec*

Stamina, nec surdos vox habet ista deos:

Sospe me sospes Latias reveheris ad urbes,

10 *Et referes pili præmia clarus eques.*

8. *Nec surdos, &c.*] Audientes.

9. *Ad urbes.*] MS noster, *ad oras.*

10. *Referes pili, &c.*] Redibis pri-

mipili eeu primi centurionis honore
& ornamentis equestribus ornatus. Et
pro clarus, alii magnus.

In Baccaram. LIX.

E*T dolet, & queritur, sibi non contingere frigus*
Propter sexcentas Baccara gausapinas:

Optat & obscuras lucas, ventosque, nivesque:

Odit & hibernos, si tepuere, dies.

5 *Quid fecere mali nostræ tibi, sæva, lacerna,*

Tollere de scapulis quas levis aura potest?

Quanto simplicius, quanto est humanius istud:

Mense vel Augusto sumere gausapinas?

Ut Zoilus morbum simulabat, quo
ostentaret stragulam vestem, ut videre
est, lib. 2. epigr. 16. ita Baccara iste
hyemem optabat, qua ferendi gausapi-
nas esset occasio. Poeta indignatur, &
non haberi sui rationem à Baccara, qui
frigora defendere multis gausapinis
possit; in gratiam tenuiorum potius
optandam esse ætatem; vel certo me-
dius caloribus sumendas gausapinas.

1. *Sibi non contingere frigus.*] Ut de-
tur illi occasio ferendi ostentandique
gausapinas, pænulas crebras & villosas,
(*mantles.*) vide epigr. 16. l. 2. Zoilum pari
morbo laborantem, propter stragula.

3. *Obscuras lucas, &c.*] Ut cælum

sit nubilum frigidum, &c.

5. *Quid fecere mali*] Cur petis tu
hyemem, cum me videas nudum &
ventosa indutum lacerna? nulla tibi
pannosorum cura? Sic epigr. 19. lib. 1.
*Quid tantum fecere boni, &c. Sæva, la-
cerna.*] Al. *sæve.* ut Baccara sit nomen
viri.

6. *Tollere de scapulis, &c.*] Leves
nimium & tenues.

7. *Simplicius, humanius istud.*] Sim-
plicius, ostentationis tuæ morbum
confessa, gausapinas, vel per summum
ætatis ardorem gestando; *humanius*,
non imprecata frigus nobis, quibus te-
nues ac tritz lacernæ.

De Pompillo, ad Faustinum. LX.

R*em factam Pompillus habet, Faustine: legetur,*
Et nomen toto sparget in orbe suum.

Ut scripta, librique auctoris æter-
nent, opus esse non tantum ingenio,
sed etiam genio affirmat poeta? Atque
ingenium quidem esse Pompillo, deesse
tamen genium. *Rad.*

1. *Rem factam, &c.*] Famam, & no-

minis, quam desideravit, celebritatem
eadem phrasis. epigr. 28. lib. 1. & epi-
gramm. 26. lib. 2. Diciturque de eo,
qui rem spe certa jam devoravit; qui
sine dubitatione putat perfectum isti,
quod desiderat. *Rad.*

3. *Sic,*

Sic leve florum valeat genus Uspiorum,

Quisquis & Ausonium non amat imperium

5 *Ingeniosa tamen Pompilli scripta feruntur;*

Sed famæ non est hoc, mihi crede, satis.

Quam multi tineas pascunt blattasque disertis!

Et redimunt soli carmina docta coci!

Nescio quid plus est, quod donet secula chartis:

10 *Victurus Genium debet habere liber.*

3. *Sic, &c.*] Sic valeant Uspii Germaniz pop. & quicunque nominis Romani hostes sunt, ut vivent Pompilli scripta. id est, Ultimam sic pereant hostes Pop. Rom. ut peribunt Pompilli chartæ. Et hoc respondet Poëta priori disticho è persona vulgi. *Leve genus, &c.*] Quod à Romanis defecissent. Tacit. in vita Agricola.

5. *Ingeniosa, &c.*] *Instat vulgus.*

6. *Sed fama, &c.*] *Resp. Poëta.*

7. *Tineas pascunt, &c.*] Scribunt, quæ, nemine legente, tineis ac blattis relinquuntur esca. epigr. 1. lib. 13.

8. *Carmina docta coci.*] Quæ togæ

sunt cordyllis, & piperis cuculli. epigramm. 2. lib. 3. vers. 3. & epigr. 87. lib. 4. vers. 8.

9. *Quod donet, &c.*] Aternitatem, famam, &c.

10. *Genium debet, &c.*] Nativam quandam vim & ingeniam facultatem: non ingenium coactum, quod male respondet. *Vel* felicitatem quandam & quasi genii favorem, cujus patrocinio libris æque opus est ac viris, uribus, &c. Henric. Steph. Schediasm. lib. 1. cap. 19. genium famæ. ut epigramm. 11. lib. 7. vide & Turneb. lib. 22. cap. 32.

In Invidum. LXI.

L *Audat, amat, cantat nostros mea Roma libellos:*

Meque finis omnes, me manus omnis habet.

Ecce rubet quidam, pallet, stupet, oscitat, odit.

Hoc volo: nunc nobis carmina nostra placent.

En quam frequentem habuerit lectorem hic epigrammaticus: non minus certe hodie omnium doctorum, indoctorumque propè manibus teritur. Describit deinde affectus, signaque Zoilorum & liventium. *Rad.*

1. *Mea Roma.*] *Mihifavens & amica.*

3. *Oscitat, odit.*] Fastidit. vide epigramm. 6. lib. 2. vers. 4.

4. *Hoc volo, &c.*] Ut invidis displiceant mea carmina. namque hoc felicitatis argumentum.

Ad Oppianum. LXII.

A *Misit pater unicum Silanus:*

Cessas mittere munera, Oppiane?

Oppianum hæredipetam carpit. Quasi dicat. Pater Silanus prædixit unico filio privatus est, non captas hanc prædam Oppiane, qui soles omnium hæredita-

tibus viduorum viduarumque immine-
re i Rad.

2. *Cessas mittere, &c.*] *An cessas* captare hanc prædam, O hæredipeta?

3. *Pa*

Heu crudela nefus, mælaque Parca!

Cujus vulturis hoc erit cadaver?

3. *Parca.*] Quæ unicum Silani filium sustulisti.

4. *Cujus vulturis, &c.*] Cui hæredipetæ continget hæc præda? *Qui, ut*

hæres scribatur, consolatur aut asidet: vultur est, cadaver expectas. Senec. epist. 95. vide Pierii Hieroglyph. lib. 18. de Vulture.

Ad Marianum. LXIII.

SCis te captari: scis hunc, qui captat avarum:
Et scis qui captat, quid, Marianæ velit:
Tu tamen hunc tabulis hæredem, stulte, supremis
Scribis, & esse tuo vis, furiosè, loco.

5 *Munera magna quidem misit, sed misit in bano:*
Et piscatorem piscis amare potest?
Hiccinè deflebit vero tua fata dolore?
Si cupis, ut ploret: des, Mariane, nihil.

Convenit argumentum cum superiore. Marianum enim indignabundus irridet, quod fraudem captatoris non nolet.

1. *Captari, &c.*] Muneribus & officiis alliei & oppugnari ab isto, ut scribatur hæres.

2. *Quid, &c.*] Mortem tuam, quo citius fruatur bonis tuis. epigramm. 27. lib. 8.

4. *Esse tuo vis, &c.*] In locum, jus, & bona tua succedere.

5. *Munera magna, &c.*] Epigr. 56. lib. 4. vers. 1. & epigr. 18. lib. 5. vers. 6. *Magna quidem.*] Alii tamen. Et sequenti disticho, pro *tua fata*, alii leg. *mea fata*. minus bene.

8 *Des, Mariane, nihil.*] Deceptam sibi spem plorabit veris lacrymis. *Flare autem fletus visus est.*

In detractorem. LXIV.

Cum sis nec rigida Fabiorum gente creatus,
Nec qualem Curio, dum prandia portat aranti,

Hir-

Indignatur poeta sua carmina velut turpia, carpi ab eo, qui turpior sit suis carminibus, qua moribus, qua natalibus; hoc verò ferendum non esse, juxta Juvenalis dictum:

Castigas turpia, cum sis.

Inter Socraticos notissima fossa cinædos.

Clam verò occasionem sumit commendandi sua carmina. *Rad.*

1. *Cum sis.*] Tu, quem neque majores ornant neque propriæ virtu-

tes: auden, tu ô vilissime & molliissime tibi criticâ arreptâ virgâ mea carpere carmina, eaque à laudatis laudata? *Rigida gente creatus.*] Studiis belli asperissima.

2. *Curio.*] M. Curio Dentato, agriculturæ studiis non minus quam victoriis & triumphis apud authores celebri. Cum ergo nec ex Fabia gente, nec è M. Curii Dentati natus sis, audes tamen me carpere.

Z 2

3. *Hir-*

- Hirsuta peperit rubicunda sub ilice conjux:*
Sed patris ad speculum tonsi, matrisque togatæ
 5 *Filius, & sponsam possit te sponsa vocare:*
Emendare meos, quos novit fama, libellos,
Et tibi permittis felices carpere nugas:
Has, inquam, nugas, quibus aurem advertere totam
Non aspernantur proceres urbisque, forique:
 10 *Quas & perpetui dignantur scrinia Silii,*
Et repetitis toties facundo Regulus ore;
Quique videt propius magni certamina Circi
Laudat Aventinæ vicinus Sura Dianæ:
Ipse etiam tanto dominus sub pondere rerum
 15 *Non dedignatur bis terque revolvere Cæsar.*
Sed tibi plus mentis, tibi cor limante Minerva
Acrius, & tenues finxerunt pectus Athenæ.
Ne valeam, si non multo sapit altius istud,
Quod cum panticibus laxis, & cum pede grandi,

Et

3. *Hirsuta peperit.*] Nec tu es ille, quem Curio marito *conjux rubicunda*, id est, rustica & sole colorata, sub ilice hirsuta & comata peperit, id est, nec tu è gente Curiorum.

4. *Ad speculum, &c.*] Mollis, effoeminati, pathici. qualis erat Otho, cui *speculum civilis sarcina belli*. Juven. Satyr. 2. vers. 100. vide Senec. de Brevit. vitæ. cap. 12. Et ex eorum numero qui curiosè & fastidiosè tondentur; quibus vita inter pectinem & speculum degitur. *Togatæ.*] Famosæ adulteræ, adulterii enim convictæ, cogebantur rogâ indutæ in publicum procedere.

5. *Sponsam possit, &c.*] Usque adeo effoeminatus es & mollis, ut sponsa, cum Diogene dubitare possit, vitæ sis, an mulier?

7. *Felices, &c.*] Doctorum calculo & præconio nobilia atque victura carmina.

10. *Silii.*] Silii Italici poetæ. vide epigr. 14. lib. 4. & epigr. 62. lib. 7.

11. *Regulus ore.*] Ad quem fæpessupra. vide epigr. 13. & epigramm. 112. lib. 1. &c.

12. *Quique videt, &c.*] Quæ carmina laudet Clariss. orator Palsurius Sura, qui habitat in Aventino monte ubi Diana colitur, unde despicere potest in Circum max. subjectum.

16. *Sed tibi, &c.*] Ironice, tu tamen tibi arrogas plus judicii, &c. *Tibi cor limante Minerva.*] Et tibi artium atque Athenarum (quæ sapientiæ magistræ perhibetur) præses Minerva polivit ingenium & exacuit judicium. *Iran.*

17. *Tennes.*] Subtiles, acutæ. *Finxerunt.*] Alii *Fixerunt*. Sed Horat. tamen ad Pisones: *Quamvis voce paterna Fingeris ad rectum, &c.*

18. *Ne valeam, &c.*] Dispeream, si non cor pecudis jam putridum, quod cum intestinis, pedibus, jecore & pulmone lanius circumfert per compita venale, plus sapiat quam tuum. Turn. lib. 26. cap. 27.

20. Ræ

- 20 *Et rubro pulmone vetus, nasisque timendum,
Omnia crudelis lanius per compita portat.
Audes præterea, quos nullus noverit, in me
Scribere versiculos, miseras & perdere chartas:
At si quid nostræ tibi bilis inusserit ardor,*
- 25 *Vivet, & hærebit totoque legetur in orbe:
Stigmata nec vafra delebit Cinnamum arte.
Sed miserere tui, rabido nec perditus ore
Fumantem nasum vivum tentaveris urfi.
Sit placidus licet, & lambat digitosque, manusque:*
- 30 *Si dolor, & bilis, si iusta coëgerit ira,
Ursus erit: vacua dentes in pelle fatiges,
Et tacitus quæras, quam possis rodere carnem.*

20. *Rubro pulmone, &c.*] Jam corrupto pulmone, putre & foetens.

22. *Quos miseras, &c.*] Carmina quæ nemo legat. epigr. 9. lib. 3.

24. *At si quid nostræ, &c.*] At si ego in tescripsero carmen.

26. *Stigmata, &c.*] Inustam tibi ex meis epigrammatibus infamiam. Metaph. à punctis corpori inustis. quælepide Petronius epigrammata dixit. *Cinnamum arte.*] Tonfor. lib. 7. epigr. 63.

27. *Rabido nec perditus ore.*] Noli latratu tuo ad iram irritare me, quem comperies ursum vivum & in iras pronum, ubi dabitur occasio. quin potius ô timide acimbecillis catule, pellem

urfi sceno fartam mordicus læcessis, unde tibi nihil impendit periculi? me vivum senties. cave canis, & quære aliam carnem quam tacitus rodas. vide ep. 61. lib. 5. & Horat. epod. 6. Vel ne ursum iram spirantem, anima tua & voce irritaris. Hieroglyphici enim vehementem iram significaverunt, ursum fingunt, quod id animal immodicis animis solet excitari. *Nasum* addit, nam in illo sedes ira. Flatus enim & spiritus vehementior iram prodit. Et versum sequentem sic Scriverius legit: *Fumantem vivum nasum, &c.*

32. *Et tacitus quæras.*] MS. Bodl. *Est tacitam quæras.*

Ad Tuccam. LXV.

Hexametris epigramma facis, scio dicere Tuccam:
Tucca solet fieri; denique, Tucca, licet.

Sed tamen hoc longum est. solet hoc quoque Tucca, licetque:

Si breviora probas, disticha sola legas.

5 *Conveniat nobis: ut fas, epigrammata longa*

Sit transire tibi; scribere, Tucca, mihi.

De

1. *Hexametris, &c.*] Propter superius forte epigramma.

2. *Tucca solet fieri, &c.*] Respondet Poëta.

5. *Conveniat nobis, &c.*] Expacto inter nos ita conspiciamus munia: ut mihi liceat longa epigramma scribere, tibi transire.

Z 3

2. Quæ,

De præcone puellam vendente. LXVI.

FAmæ non nimium bonæ puellam,
 Quales in media sedent Suburra,
 Vendebat modo præco Gellianus.
 Parvo cum pretio diu liceret,
 5 Dum puram cupit approbare cunctis:
 Attraxit prope se manu negantem:
 Et bis terque quaterque basavit.
 Quid profecerit osculo, requiris?
 Sexcentos modo qui dabat, negavit.

2. *Quales, &c.*] Epigr. 35. lib. 1. vers. 5. & epigr. 17. lib. 2. vers. 1. lupæ scilicet.

4. *Parvo cum pretio diu liceret.*] Quasi ipse præcolicere diceretur. Scribendum autem, *diu licerent*: homines puta circumstantes. Gronovius. *When a small price was bedden for her.*

5. *Dum puram cupit, &c.*] Dum facilem sed negantis arte instructam

puellam, pro pudicâ & purâ approbare cupit, eoque vendibiliorem facere, reluctantem illam & negantem sapius basavit: quod ubi fecisset præco, oris non magis puri quam Sabidius. ep. 33. lib. 1. & epigr. 17. lib. 3. vel Postumus, epigr. 10. lib. 2. adeo impuram reddidit, quam puram approbare voluit; ut qui modo sexcentos licitus est, jam se daturum neget.

Ad Pannicum de Gellia uxore. LXVII.

CUr tantum eunuchos habet tua Gellia, quæris
 Pannice? vult futui Gellia, non parere.

Vide supra epigr. 39. versu ultimo & Juven. Sat. 6. vers. 367.

2. *Non parere.*] Alii, *ne parere.*

De morte Eutychi pueri. LXVIII.

FLete nefas vestrum, sed toto flete Lucrino
 Najades, & luctus sentiat ipsa Thetis.
 Inter Bajanas raptus puer occidit undas
 Eutyclus, ille tuum, Castrice, dulce latas.

1. *Nefas vestrum.*] Quod sit hoc nefas, docebit tertius versus. *Toto flete Lucrino.*] Emissio quæ si per lacrymas toto lacu Lucrino & in mare profluente, ut Thetis in mari luctum sentiat.

2. *Najades, &c.*] Nymphæ aquarum. Scribendum *Naidæ*. nam altero

non sunt usi veteres, nisi ubi quatuor syllabarum eam vocem voluere: *Naidæ*. Gronovius.

4. *Latas.*] Latero, qui lateri tuo semper hærebat, qui latus tuum usque tegebat. sic epigr. 46. lib. 2. vers. 8. vide Jani Gulielmi Verisimil. lib. 3. c. 17. 6. *Al-*

Hic

5 Hic tibi curarum socius, blandumque levamen,
 Hic amor, hic nostri vatis Alexis erat.
 Numquid te vitreis nudum lasciva sub undis
 Vidit, & Alcidae Nympha remisit Hylam?
 An Dea fœmineum jam negligit Hermaphroditum,
 10 Amplexu teneri sollicitata viri?
 Quidquid id est, subita quæcunque est caussa rapinae:
 Sit, precor, & tellus mitis, & unda tibi.

6. *Alexis erat.*] Puer Castrico in deliciis, ut Virgilio Alexis, *Vel* alter Alexis.

8. *Et Alcide Nympha.*] Et rapuit te Hylâ pulchriorem, restituitque Herculi Hylam. *Vide* epigr. 49. lib. 5. vers. 5. *Remisit.*] Alii, *revisit.*

9. *Dea fœmineum, &c.*] Nympha, Salmacis. Ovid. *Metamorph.* 4.

10. *Sollicitata.*] *Allecta. Viri.*] Eutychi.

12. *Sit precor, &c.*] Epigr. 35. lib. 5. versu ultimo.

De Bassa. LXIX.

Non miror, quod potat aquam tua Bassa, Catulle,
 Miror, quod Bassi filia potat aquam.

1. *Non miror, &c.*] Non miror Bassam sumere aquam qua parte opus est (epigrammate 50. lib. 2.) cum norim eam tuam esse cui ore morigeratur: Sed miror eam in tantum degenerasse à patre Basso. utrum sanctus ille fuerit, & filia tam dedecorosa indignus,

an temulentus & meracus ebrius?

2. *Bassi filia.*] Gruterus ex Palat. legendum censet *Bassa filia.* ut in matre anu feratur, quod non in filia ævi florentis, quæque & amatoribus parte sua satisfacere deberet, & simul sibi.

Ad Martianum. LXX.

Sexagesima, Martiane, messis
 Acta est, &, puto, jam secunda Cottæ;
 Nec se tædia lectuli calentis
 Expertum meminit die vel uno.

5 Ostendit digitum, sed impudicum,

Cottam felicem prædicat, quod tora vita, nullo morbo tentatus fuerit; se infelicem, qui vix ullam à dolore horam vacuum vixerit.

1. *Sexagesima, &c.*] LXII. annos natus est Cottæ, neque unquam lecto cum affixit unius dieculæ febris ardens.

3. *Tadia lectuli calentis.*] Nunquam febri ardente jactatus decubuit.

5. *Ostendit digitum, &c.*] Per contemptum & derisionem ostendit medicis medium unguem, infamem & impudicum digitum. vide epigramm. 93. lib. 1. vers. 2. & epigramm. 28. lib. 2. vers. 2.

Alcon-

Z 4

6. *Al-*

*Alconti, Dasioque, Symmachoque.
At nostri bene computentur anni,
Et, quantum tetricæ tulere febres,
Aut languor gravis, aut mali dolores,*

10 *A vita meliore separentur :*

*Infantes sumus, & senes videmur.
Ætatem Priamique, Nestorisque
Longam qui putat esse, Martiane,
Multum decipiturque, falliturque.*

15 *Non est vivere, sed valere, vita.*

6. *Alconti, Dasioque, Symmachoque.* Medico.

8. *Et, quantum, &c.* Et à melioris vitæ statu subducatur quantum temporis sit impensum animi vel corporis

morbis, facile apparebit non diu fuisse, parum vixisse.

15. *Non est vivere, &c.* Imo. *Valere est Philosophari*, inquit Seneca, *Sine hoc æger est animus, &c.* epist. 15.

De Telethusa. LXXI.

E*Dere lascivos ad Bætica crismata gestus,
Et Gaditanis ludere docta modis;*

*Tendere quæ tremulum Pelian, Hecubæque maritum
Posset ad Hectoreos sollicitare rogos;*

5 *Urit, & excruciat dominum Telethusa priorem :
Vendidit ancillam; nunc redimit dominam.*

De

1. *Bætica crismata gestus.* *Κρηναίος*, tympanorum & cymbalorum pulsus cum digitorum crepitu, cujusmodi saltationes Hispanis in usu esse docet J. C. Scal. cap. 18. lib. 1. Pœtic. & hodie videmus.

2. *Modis.* Quod stes enumerat ibid. Scal. *Chironomiam, Halma, Labisina.* vide epigr. 42. lib. 11. epigr. 79. lib. 5. vers. 26. idemque expressum à Juvenale Satyr. 11. vers. 165.

3. *Tendere quæ tremulum.* Quibus ad libidinem incendi jam frigidus *αἶμα* *Laomedontiades* & Nestoris herma possit.

Juvenal. Satyr. 6. vers. 326. *Tendere.* Ad rem Venericam idoneum reddere, rursusque ex vieto decrepitoque sene adolescentem facere. *Pelian.* Patrem Jasonis longævum. *Hecubæque maritum.* Priamum.

4. *Ad Hectoreos rogos.* Vel in medio mœnore, in funere. Hætoris. Alii tamen sed malè, *Toros.* Et pro *sollicitare* legunt *sollicitata*, & sequenti versu pro *Telethusa* leg. *Thelesina.*

6. *Vendidit, &c.* Postquam desiderio ejus excruciat, quam ancillam vendiderat, redimit ut illi serviat.

Egre

De Cilice fure. LXXII.

FUr notæ nimium rapacitatis
 Compilare Cilix volebat hortum:
 Ingenti sed erat, Fabulle, in borto
 Præter marmoreum nihil Priapum.
 5 Dum non vult vacua manu redire;
 Ipsum surripuit Cilix Priapum.

Egregium sane custodem, de quo
 exclamare libet; sed quis custodiet ipsum
 Custodem? ut Juvenal. Sat. 6 vers. 348.
 de foeminarum custodibus. Statulus au-
 tem aureis & argenteis addebantur cu-

stodes; ligneæ & lapideæ incustoditæ
 erant: lepide itaque cum Apollinis
 statuâ, quam surrepturus erat, joca-
 tur Entychidas. Anthol. libro 2. ca-
 pite 25.

De Priapo Hilari. LXXIII.

Non rudis indocta fecit me falce colonus:
 Dispensatoris nobile cernis opus.
 Nam Ceretani cultor ditissimus agri
 Hos Hilarus colles & juga læta tenet.
 5 Adspice, quam certo videar non ligneus ore,
 Nec devota focis inguinis arma geram:
 Sed mihi perpetua nunquam moritura cupresso
 Phidiaca rigeat mentula digna manu.
 Vicini, moneo, sanctum celebrate Priapum,
 10 Et bis septenis parcite jugeribus.

Ad

1. Non rudis indocta, &c.] De Priapo. epigrammate 26. lib. 1. vers. 15. & epigrammate 57. lib. 3. & supra epigrammate 49.

2. Dispensatoris, &c.] Artificisne, qui custodem effinxit? an fuit hic Hilarus dispensator & cultor agri Ceretani?

3. Ceretani, &c.] Ceretum, Umbriae opp.

5. Quam certo, &c.] Quam ad vi-

vum effectus vultus, non videatur esse è ligno.

6. Nec devota focis, &c.] Non urenda pro ligno arido & putri, namque è cupresso illis vitalitas. epigr. 49. supra vers. 3.

8. Phidiaca rigeat, &c.] Affabre facta, tanquam manu Phidiae. epigr. 35. lib. 3. & epigr. 13. supra vers. 1.

9. Sanctum, &c.] Vide epigr. 67. lib. 3. vers. 7.

Ad Esculanum. LXXIV.

Medio recumbit imus ille qui lecto,
 Calvam trifilem semitactus unguento,
 Foditque tonsis ora laxa lentiscis;
 Mentitur, Esculane: non habet dentes.

Calvum quempiam edentulum, qui simulabat se dentatum, mordet.

1. *Medio recumbit.*] De more & ordine Rom. discumbendi in lectis ad mensam. vide Lipf. 3. Antiqu. lecti. Ciacon. de triclinio. & Stuck. convival. 2. *Imus.*] Eum accumbere in honoratissimo loco dicit; nam cum tres essent lecti, imus lecti medii locus erat honoratissimus, ut in Symposiacis auctor est Plutarchus. Turneb. lib. xiv. cap. 27. Palat. pro *imus*, habet *unus*.

2. *Trifilem semitactus unguento.*] Sulcis unguento ductis & pictis in calvâ tripili seu trifili, tres sc. vel paucos admodum habenti capillos. *Semitactus* autem, *ἡμίτετος*, tangere quippe oleo, *est ungere*. Jos. Scal. & P. Scriv. vide & epigr. 57. supra. Turnebus legendum censet pro *semitactus*, *semitatus*; ille enim unguento comam sibi in capite calvo pinxerat & effinxerat; sed quæ trium filorum seu capillorum esset: vel calvam haberet, cui reliqui essent tres capilli: & cum in capite tanquam sulcos duxisset unguenti lituris

& veluti vias secuisset, *semitatus* dixit, quæ est antiquorum librorum scriptura. ut mirer quid sit, quod & contra sententiam & versus rationem, multi *segmentatus*, & defendant & declarent. Turneb. lib. xxvi. cap. xxvii. Sed Raderus Gontii explanationem probat: Qui *calvam* istius calvi, comparat vineæ, quæ propter senectutem, vel aliud ob vitium, paucas habet vites, & *calvata* dicitur. Vide Caronem de re Rust. cap. 33. Sicut ergo in calvata vinea, quæ paucas habet vites & palos semitæ lucet inter hortulos vitium: sic in calvi recumbentis calva, hinc & hinc ad tempora paululum supra aures erant tres pili, media verò semita late nitebat unguento. Gruterus verò dicit legi in Palat. *Calvam similem*, unde Jan. Rutgerius, legendum putat: *Calvam Sileni*.

3. *Foditque tonsis, &c.*] Qui videtur dentes purgare lentisco. de quo epigramm. 22. lib. 14.

4. *Mentitur, &c.*] Simulat, ne appareat edentulus.

In Pontiam. LXXV.

Cum mittis turdumve mibi, quadramve placenta,
 Sive femur leporis, sive quid bis simile;
 Buccellas misisse tuas te, Pontia, dicis.

Pontiam veneficam exagitat, cujus munera veneno tincta repudiat. lib. 4. epigr. 34. & lib. 4. epigr. 43.

1. *Quadramve placenta.*] Epigr. 76. lib. 3. vers. 1.

3. *Buccellas, &c.*] *Buccella*; *ψαπία*, & buccellum, panis in modum circuli

seu coronæ factus, sexfere unciarum. à Latina voce *bucca* vel *bucca*, quæ frustum panis vel panem significat. Vetust. Glossarium: *λεπτά ψαπία*. *Gustare*, *ψαπιάω*. hinc *bucca* & *buccellari*, qui aliena bucca, id est, quadra vivunt, parafiti scil. & adfectæ. Salm. *Marsels*.

4. *Nec*

Hus ego nec mittam, Pontia, sed nec edam.

4. *Nec mittam, &c.* Nec amicus | qui sciam tua beneficia. epigramm. 34.
mittam, multo minus ipse edam, ut | lib. 2.

Epitaphium Fusci. LXXVI.

ILle sacri lateris custos, Martisque togati,
Credita cui summi castra fuere ducis:

• *Hic situs est Fuscus. licet hoc, fortuna, fateri:*

Non timet hostiles jam lapis iste minas.

5 *Grande jugum domitâ Dacus cervice recepit,
Et famulum victrix possidet umbra nemus.*

1. *Sacrilateris custos.* Imp. Domitiani præfectus prætorii. *Martisque togati.* Prætorianæ cohortis, quæ in urbe seu ad muros urbis erat, præfectus vel, legatus Domitiani, qui ipse in urbe propter auspiciâ & imperia residens bella gerit per duces.

2. *Credita cui summi, &c.* Cui Domitian. commiserat belli Dacici summam. Suet. Dom. cap. 6. Tacit. 2. & 3. lib. hist.

3. *Fuscus.* In Dacia bello oppressus interiit. Eutrop. lib. 7. Juven. Sat. 4. vers. 111. *Licet hoc, &c.* Etsi ipse victus ceciderit, jam tamen securus est tumulus ejus, Dacis postea victis à Juliano.

5. *Grande jugum, &c.* Victi jam Daci retulerunt inferias umbræ Fusci, cui quasi victrici sacratur tumulus cum agello & luco in ipsa Daciâ redactâ in deditionem, vide epigr. 115. & 117. l. 1.

In Afrum. LXXVII.

CUm sis tam pauper, quam nec miserabilis Irus;
Tam juvenis, quam nec Parthenopæus erat;
Tam fortis, quam nec, cum vinceret, Artemidorus;

Quid te Cappadocum sex onus esse jurat?

5 *Rideris, multoque magis traduceris, Afer,*

Quam

Afri mendicitatem cum summa arrogantia & fastu conjunctam, omnium ludibrio exponit. Pauperrimus enim & valentissimus hexaphoris ferebatur, perinde quasi ditissimus esset, aut æger. *Ed.*

1. *Irus.* Aræus mendicus, Homer. *Odyss.* 5.

2. *Parthenopæus erat.* Pulcherrimus juvenis unus est septem ducibus ad Thebas profectis. Aeschylus in *intra in* *Onians.* & Papin. Theb.

3. *Artemidorus.* Artemid. Trallianus pancratiasta nobilis. sub Imp. Galba & Vitellio. vide quæ Scriver. & Pausaniæ Eliac. posteriore.

4. *Quid te Cappadocum, &c.* Cur tu perinde ac dives esses senex vel æger, gestaris hexaphoro, læticam subeuntibus sex servis è Cappadocia gente ad servitutem nata?

5. *Traduceris, Afer.* Vide quæ ad epigrammata 4. lib. spectaculorum versu 3.

7. *Non*

Quam nudus medio si spatium foro.

Non aliter monstratur Atlas cum compare ginno,

Quaque vehit similem bellua nigra Libyn.

Invidiosa tibi quam sit lætica, requiris?

10 *Non debes ferri mortuus hexaphoro.*

7. *Non aliter monstratur, &c.*] Pro hac lætione ex variis bonis libris pugnat Ang. Politianus. cap. 23. hoc sensu. Si quando Atlas nanus (Juvenal. Satyr. 8. vers. 31.) mulo pumilo & compare utatur, vulgo ridetur, ut & Maurus ubi concolorem sibi elephantum conscendit: sic Afer merito ridetur qui pauper, juvenis & fortis, ab aliis juvenibus suæ prope conditionis gestatur. Ex intima quidem Poëtæ mente. Quando tamen (vel ipso fatente) in MSS. venerandæ vetustatis prope omnibus legatur *gibbo*, primatem palmaremque conciliandi restituendique hujus, inter alia plurima, loci gloriam retulit sagacissimus P. Sriverius, qui in Animadversionibus suis reponit gin-

no, hoc est parvo mulo, quod ex interlineari glossa vel margine in textum irrepsisse videtur. vide epigramm. 197. lib. 14.

8. *Bellua, &c.*] Elephas.

9. *Invidiosa tibi quam, &c.*] Vd mortuo tibi invideretur hexaphorum, nedum vivo, tam pauperi, cui efferendo magis conveniret sandapila. vide epigr. 81. lib. 2.

10. *Non debes ferri mortuus.*] Id est, non effereris hexaphoro, sed sandapila; quippe cum sis persona vilis & intinx paupertatis. Hellenisticus, *Non debes ferri, si peius basileus.* Jocabantur autem nonnulli in eos qui lætica vehebantur, tanquam in mortuos, quod & hi lætica efferrentur. Herald.

Ad Aulum, de Phrygo lusco. LXXXVIII.

Potor nobilis, Aule, lumine uno
Luscus Phryx erat, alteroque lippus:

Huic Heras medicus, Bibas caveto:

Vinum si biberis, nihil videbis.

5 *Ridens Phryx, oculo, valebis, inquit.*

Misceri sibi protinus deunces,

Sed crebros jubet. exitum requiris?

Vinum Phryx, oculus bibit venenum.

Ait Phrygi huic vinum carius fuisse oculo.

3. *Heras medicus, &c.*] J. Grut. è Palat. cod. restituit, cum in vulg. sit, *Huic dicit medicus.*

5. *Oculo.*] Ita Gallus quidam luscus exculso sibi in ludo gladiatorio punctum batuenti unico oculo: exclamavit, *adieu mon oeil, & bon nuit messieurs,* &c.

ep. Lucillii l. 11. Anthologiz, amissus oculus dixit, *χαίτε ἰσχυρὸν φῶς. Valebis.*] Perceas. Gall. adieu.

6. *Deunces.*] Scyphus capax undecim cyathorum.

8. *Oculus bibit venenum.*] Extinctus enim est bibendo oculus. Perditam luxuriam fortasse alludit, quam nota Plin. lib. 14. cap. 22.

Ad

• Ad Lupum. LXXIX.

Tristis es, & felix; sciat hoc fortuna caveto:
Ingratum dicet te, Lupe, si scierit.

In lætis lætum, tristem in tristibus
vultesse Lupum, vulgi sc. non supersti-
tiosa philosophorum ratione, qui eun-
dem & Socraticum in omni fortuna
vultum servandum docent. Rad.

2. *Ingratum dicet, &c.*] Nec usu,
nec vultu, nec animo læto munera ejus
agnoscentem. unde irata levis dea in-
stat Scythiæ capræ rem tibi disturba-
bit.

Ad Cæsarem de rosas hibernis. LXXX.

Ut nova dona tibi, Cæsar, Nilotica tellus
Miserat hibernas ambitiosa rosas:

Navita derisit Pharios Memphiticus hortos,
Urbis ut intravit limina prima tuæ.

5 Tantus veris bonos, & odoræ gratia Floræ,
Tantaque Pæstani gloria ruris erat.

Sic quacumque vagus, gressumque oculosque ferebat,
Textilibus sertis omne rubebat iter.

Ex Ægypto rosæ hibernæ mitti Ro-
mam solebant. Ævo Domitiani inur-
betiam educabantur, novo invento.
Plin. lib. 22. cap. 4. Et poeta quasi in-
sultans Ægyptiis mercatoribus, sese ob
rosarum hibernarum advectionem ja-
ctantibus, monet, ut ipsi nunc ex Ita-
lia rosas petant, Italiam autem mittant
frumentum. Rad.

1. *Vi nova dona, &c.*] Ubi tibi alla-
te sunt ex Ægypto rosæ hibernæ.

2. *Ambitiosa rosas.*] Ex hibernis ro-
sis laudem captans.

3. *Navita derisit, &c.*] Ipse navita
seu mercator Ægyptius visus est con-
temnere Ægyptios hortos præ nostris.
in quibus magnam rosarum hiberna-
rum copiam invenit. lib. 13. ep. 127.

5. *Tantus veris, &c.*] Tam læta per
urbem rosaria florebant, ut ver ipsum
& Floræ regnum, Pæstantique agri ro-
setis pleni, in urbem migrasse videren-
tur. *Floræ.*] Deæ florum. *Metonym.*

6. *Tantaque Pæstani, &c.*] Tanta
erat rosarum copia, quarum ferax Pæ-

stus. epigr. 38. lib. 5. vers. 9. & lib. 12.
epigr. 31.

8. *Textilibus sertis.*] Coronis & ser-
tis textis è rosis. Al. *Sutribus.* *Legen-*
dum pro textilibus:

Tonfilibus sertis omne rubebat iter.
Tonfilium coronarum meminit Ser-
vius ad hunc versum Virgilio:

Ipse caput tonsa foliis ornatus oliva.
Quam ac corona tonsili interpretatur
& rectè. *Tonsa*, inquit, *oliva*, *minutis*
foliis composita. *Habitu*rum si autem co-
ronam tonsilem dixit. Poeta ipse *tonsam*
coronam pro tonsili appellavit:

*Omnibus in morem tonsa coma pressa co-
rona.*

Nam tonsa corona & tonsilis idem, ut
porrum sectum & sectile. Coronas in-
terdum ex integris frondibus & inton-
sis necabant veteres, ut ex lauro, oli-
va & aliis. Interdum ex mero folio fu-
niculis eas suebant. Hæ *tonsiles* voca-
tæ; illæ nexiles vel plexiles. Tonsæ vel
tonsiles, id eo quod ex foliis detonsis
textæ essent; vel quod folia in his pa-
rum

At tu Romanæ jussus jam cedere brumæ,

10 *Mitte tuas messes ; accipe, Nile, rosas.*

rum eminent, tanquam si tonsa essent. hinc tonsiles tapetas brevibus ac tonsis villis. *Salmaf. Omneiter.*] Urbis

vicus omnis.

10. *Mitte tuas, &c.*] Habe tibi rosas, mitte nobis frumentum.

In Charidemum. LXXXI.

I*Ratus tamquam populo, Charideme, lavaris :*

Inguina sic toto subluvis in folio.

Nec caput hîc vellem, sic te, Charideme, lavare ;

Et caput, ecce, lavas : inguina malo laves.

1. *Iratustamquam, &c.*] Tanquam volens eos polluere & conspurcare, qui post te in eodem folio loturi sunt.

3. *Nec caput hîc, &c.*] Vide epigramma 42. libro 2. argumenti æque puri.

Ad Rufum. LXXXII.

Q*uidam me modo, Rufe, diligenter*

Inspectum, velut emptor, aut lanista,

Cum vultu, digitoque subnotasset,

Tunc es, tunc, ait, ille Martialis,

5 *Cujus nequitias, jocosque novit*

• *Aurem qui modo non habet Batavam?*

Subrifi modice : levique nutu

Me, quem dixerat esse, non negavi.

Cur ergo, inquit, habes malas lacernas?

Respon-

1. *Quidam me modo, &c.*] Tanquam empturus quis servum, aut gladiatorem. mancipia autem venalia empturi diligenter inspiciebant, devestiebant etiam & contrectabant.

5. *Nequitias, &c.*] Epigrammata lasciva & jocosa.

6. *Batavam.*] Lectionem hanc, loco motam, sed opt. MSS. autoritate vindicatam, recipiunt aut certe agnoscunt tres Batavi, clarissima Martialis lumina, Hadr. Junius, J. Gruterus, Petr. Scriverius. & ferunt aliquanto clementius quam magnus ille Erasmus & patriotæ alii. exponunt scilicet gratulati

sibi Poëtam, quod legatur ab omnibus Romæ, præterquam à Batavis, qui armis & duriori vitæ assueti, corporis Augusti custodes, non ita curabant jocos istos. Prætereunt quippe (juxta Venulinum Poëtam) poemata Rhamnes, neque sapit Centurionum genti nequior istæsal. Nam quod in vulg. legitur *severam*, è glossâ videtur huc transinigrasse.

9. *Cur ergo, &c.*] *Ego Poëta sum, &c. ut spero, non humillimi spiritus, &c.* Quare ergo, inquit, tam male vestitus es? Propter hoc ipsum, amor ingenui meminem nunquam divitem fecit. Petronius.

II. *Hoc*

IO Respondi : quia sum malus Poëta.

Hoc ne sæpius accidat Poëtæ,

Mittas, Rufe, mihi bonas lacernas.

II. Hoc ne sæpius, &c.] Ne sæpius cogar me malum fateri Poëtam.

Ad Cæsarem Domitianum. LXXXIII.

Quam sollicito fortuna parentis Etrusco;
Tantum, summe ducum, debet uterque tibi.

Nam tu missa tua revocasti fulmina dextra:

Hos cuperem mores ignibus esse Fovis.

5 Si tua sit summo, Cæsar, natura Tonanti,

Utetur toto fulmine rara manus.

Muneris hoc utrumque tui testatur Etruscus,

Esse quod & comiti contigit, & reduci.

Laudat Cæsarem, quod Etruscum
revocarit ab exilio.

I. *Quantum sollicito, &c.*] Quantum Etruscus, in exilium sed non extra Italiam missus, debet filio, qui patrem in exilium accomitatus est, & cujus pietate & precibus Domitianus permotus eum revocavit: tantum

& poter & filius tibi d Cæsar. vide Papinif. sylv. 3. & epigr. 39. lib. 7.

3. *Fulmina dextra.*] Exilii decretum.

4. *Hos cuperem, &c.*] Ut sint revocabiles.

6. *Toto fulmine, &c.*] Tota vi emissio. Heraldus legit torto.

8. *Esse quod, &c.*] Supra vers. 1.

De Philippo. LXXXIV.

Octaphoro sanus portatur, Avite, Philippus:
Hunc tu si sanum credis, Avite, furis.

Arrogantem carpit & superbum.

I. *Octaphoro.*] Lætica ab octo servis gestata. Is fuit potentiorum fastus tunc temporis, eleganter notatus à Cy-nico Luciani. Nam & in illis læticis cubabant resupini. Sed de Læticis

& de earum usu multa scripsit Lipsius libro 1. Elect. cap. 19. *Sanus.*] Corpore.

2. *Si sanum credis, &c.*] Ahimo. quod ipse non sani esse hominis, non sanus juret Orestes. Pers. Satyr. 3. ult. vers.

In mortem Rufi Camonii. LXXXV.

Editus est sextus sine te mihi, Rufe Camoni,
Nec te Lectorem sperat, amice, liber.

Im-

Plurima sunt epigrammata ad Rufum, natum annos quinque supra viginti, qui in Cappadocia diem obiit.

I. *Editus est sextus, &c.*] Te in Cappadocia peregre, vel etiam fatis functo, sextum hunc edidi lib. Al. leg.

Editur en (en vel ben) sextus sine te mihi, Rufe Camoni, cujus familiaris meminit &c lib. 9. epigr. 76. & 78. neque eam ferenda lætio vulg. Camanis.

2. *Nec te Lectorem, &c.*] Quia jam mortuum.

3. Im-

*Impia Cappadocum tellus, & numine laevo
Visa tibi, cineres reddit, & ossa patri.*

5 *Funde tuo lacrymas, orbata Bononia, Ruso:
Et resonet tota planctus in Emilia.*

Heu qualis pietas, heu quam brevis occidit ætas!

Viderat Alpei præmia quinque modo.

Pectore tu memori nostros evolvere lusus;

10 *Tu solitus nostros, Rufe, tenere jocos.*

Accipe cum fletu mæsti breve carmen amici,

Atque hæc absentis thura fuisse puta.

3. *Impia, &c.*] Propter ingenia sua mala & servilia. Vel propter mortem tuam à pestilente ejus aeris. Et numine laevo.] Aut religionis inconstantia heic notanda; aut legendum *luminelævo*, ut in Junii codice scriptum. Ut pede sinistro iter ingredi: sic lumine laevo quid adspicere infaustum. Numine laevo tamen dixerunt quidam in sinistritate. Nam malos quosdam genios hominibus infortunatis adhaerentes existimabant, & adfixos, donec eos in imum exitii barathrum deturbassent. Herald. Numine laevo.] Aversante Deo. fidere non fausto.

5. *Orbata Bononia.*] Hinc collige, Rusum fuisse Bononiensem.

6. *Emilia.*] Lombardia cis Padum. epigr. 4. lib. 3. vers. 2.

8. *Viderat Alpei.*] Quinque lustra, vel Olympiadas; quinque Olympica certamina ad Alpheum amnem celebrata. vide quæ ad vers. 480. Herc. Fu. Senec. *Præmia quinque.*] Palat. leg. *præmia quanta*: ut forte fuerit, quarta. Gruter.

10. *Nostros, Rufe.*] J. Gruterus, totos. *Tenere.*] Tu solitus es ediscere nostra epigrammata.

12. *Atque hæc absentis, &c.*] Vice thuris, quod ipse præsens rogo injecissem, (nam thus & odores rogo amicorum injiciebant amici) cape hoc carmen absentis. epigr. 26. lib. 10. Vers. 8.

In bibentes aquam calidam. LXXXVI.

SEtinum, dominæque nives, densique trientes,
Quando ego vos, medico non prohibente, bibam?
Stultus, & ingratus, nec tanto munere dignus,
Qui mavult hæres divitis esse Midæ.

Possi-

Queritur sibi agro, assidue bibendam calidam ex præscripto Medici; mallet Setinum nobile, vel gelidam aquam, quæ decocta temperabatur.

1. *Setinum.*] Vinum nobile è Setia Campaniæ oppido. *Dominæque.*] Nobiles, vel quæ temperant calorem vini.

Dens trientes.] Vide ep. 65. lib. 5.

3. *Stultus, &c.*] Demens est & fortis ingratus, qui ex voto Midæ, aurea siti mavult perire, quam delicata vina & nobilem decoctam bibere. Quasi dicat, Insanit, qui colligit opes, & bibit calidam.

5. Possi-

5 *Possideat Libycas mēsses, Hermumque, Tagumque,
Et potet calidam, qui mihi laudat, aquam.*

5. *Possideat Libycas mēsses, &c.*] Medicus vel alius quispiam possideat quantum metit Africa, habeat aurifluos amnes, dum aquam bibat calidam: mihi vel pauperi liceat vinum bibere. *tanti mihi non sit opaci Omnis arena Tagi, &c.* ut caream nobili vino nivibus diluto. vide epigramma *ἡβήσων ἐμῷ ποτόν*. lib. 2. Anthol. cap. 47. Serivius ex scripturâ in orâ Ed. Junianæ prostante *libet*. quam & agnoscit

Turnebus esse in suo MS. & suspicatur legendum *livei*, id est, qui mihi invidet aquam frigidam. Gronovius etiam legendum censet *livei*; sed paulo alia significatione. Non enim, qui mihi invidet aquam propriè frigidam: qui non potest intelligi nisi medicus. Generali utitur detestatione. Sic dicebant: *Hoc illis accidat, qui nobis male volunt: hoc inimicis & invidis nostris accidit.*

Ad Cæsarem. LXXXVII.

D*I tibi dent, & tu Cæsar, quæcunque mereris:
Dī mihi dent, & tu, quæ volo, si merui.*

1. *In Cæsar, &c.*] Qui tibi potes dare, nec opus habes ab alio quam à Diis & teipso quicquam expectare. epigr. 33. lib. 10.

Ad Cæcilianum. LXXXVIII.

M*Ane salutari vero te nomine casu:
Nec dixi Dominum, Cæciliane, meum.
Quanti libertas constet mihi tanta, requiris?
Centum quadrantes abstulit illa mihi.*

De

Mihi excidit nomen tuum te salutanti, tu multasti me sportula.

1. *Vero te nomine casu.*] Mero tuo nomine, nec appellavi te dominum seu patronum, ex more clientum salutantium.

3. *Quanti libertas, &c.*] Vis scire quantuli me asseruerim in hanc libertatem ut domino cāterem? multā certe & jacturā sportulæ; id est, decem nummorum. Libertas *ἀντὶ τῆς πρῆβης* non uno loco. Heic autem videtur accipi posse propria significatione. Nam qui dominum non habet, liber est. ut contrā. Unde Mart. lib. 1.

E servo scis te genitum, blandeque factoris.

Cum dicis Dominum Sossibiane patrem.

Multa enim simul cum libertate Romana aboleverunt: plurima verterunt. Domini vox in salutationibus frequens, tempore Martialis; imo antea. Nam & Seneca testatur ignotos ita salutari solitos. Sic *δοῦνός τινος* usurparunt Græci in salutationibus: & promiscuè hac salutatione usi sunt, Romano imperio additi. *Herald. Conster.*] Quia libertatem adipiscebantur, qui eam redimere poterant.

A a

2. Ar-

De Panareto potore. LXXXIX.

CUm peteret seram mediâ jam nocte matellam
 Arguto madidus pollice Panaretus:
 Spoletina data est, sed quam siccaverat ipse:
 Nec fuerat soli tanta lagena satis.
 Ille fide summa testæ sua vina remensus,
 Reddidit ænophori pondera plena sui.
 Miraris, quantum biberat, cepisse lagenam?
 Desine mirari, Rufe: merum biberat.

2. *Arguto pollice.*] Digitis enim inter se collisis, pollice scil. & medio digito, crepitum edebant, signum nempe matulæ porrigendæ. vide epigr. 81. lib. 3. vers. 15. & epigr. 119. lib. 14. *Madidus.*] Vino.

3. *Spoletina data est, &c.*] Fictilis lagena, quam prius vino Spoletino plenam exsiccarat, etiam si capaciore fuisset, exhausturus.

5. *Ille fide summa, &c.*] Convenit ratio accepti ac reddit, non auxit vinum adhibita ad diluendum aquâ. quod

vel ex ratione redditz ad justam mensuram urinæ, jocatur Poëta, constare Panaretum bibisse merum.

8. *Desine mirari.*] Rufus mirabatur, quod cum Panaretus lagenam integram exsicasset, non plus urinæ reddiderit, quam quantum lagena cepisset; cum ex ratione aquæ affuiz, multo amplius & debuerit, & bibisse, & remensus fuisse. Respondet Poëta Panaretum non adhibuisse aquam, sed meracum vinum bibisse: atque hinc summa fide remensum esse, quod exhausisset. *Rader.*

De Gellia. XC.

MO Echum Gellia non habet, nisi unum.
 Turpe est hoc magis; uxor est duorum.

Extenuabat culpam suam Gellia, quasi tolerabiliorem quod non nisi unum haberet mœchum, ut epigrammate 92. lib. 3. Redarguit eam Poëta, æque turpe esse *inquiens* uxori, unum habere mœchum, ac non nuptæ mul-

tos. esse quippe uxorem duorum, mariti scilicet legitimi & adulteri. Si enim juxta Senecam 3. Benef. cap. 16. adulterium unius vocatur matrimonium, & uxor certe erit adulteri, quæ illi dedit.

In Zoilum. XCI.

Sancta ducis summi prohibet censura, vetatque
 Mæchari. gaude, Zoile, non futues.

1. *Sancta, &c.*] Vide 2. 4. 6. & 7. epigr. supra.

2. *Gaude, &c.*] Zoilus enim erat

fellator, ut epigrammate 13. lib. 2. & epigrammate 81. lib. 3. Alii leg. *non futuis.*

In

2. *Myro-*

In Ammianum. XCII.

Celatus tibi cum sit, Ammiane,
Serpens in patera Myronis arte;
Vaticana bibis : bibis venenum.

2. *Myronis arte.*] Sculptoris nobilis.
epigr. 39. lib. 4. vers. 2.

3. *Vaticana bibis, &c.*] Pulchre
convenit serpenti expresso in poculo

cum vino Vaticano, quod omnium
pessimum est, & (ut dixit epigramma-
te 19. libro 1. versu 6.) sævum toxi-
cum.

De Thaïde. XCIII.

Tam male Thais olet, quam non fullonis avari
Testa vetus, mediâ sed modo fracta vid.

Non ab amore recens hircus, non ora leonis,

Non detracta cani Transiberina cutis.

5 Pullus abortivo nec cum putrescit in ovo,

Amphora corrupto nec vitiata garo.

Virus ut hoc alio fallax permutet odore,

Depositâ quoties balnea veste petit :

Pſilotro vires, aut acidâ latet oblita cretâ :

Aut

1. *Tam male Thais olet, &c.*] Ali-
quam lupam seu prostibulum, nomine
Thaïdis vexat poeta, propter graveo-
lentiam, quæ Harpyiis & Chimæris
hisce communis. Fuere Thaïdes ami-
cæ, poetis multis celebratz. *Fullonis.*] Fullo est, qui togas recentat, & maculas ac sordes è toga eluit, & addito sulphure & creta rursum candefacit. *Plin.* lib. 35. cap. 17. *Avaridicit*, quia magnum pretium pro vestibus candefactis aut emaculatis exigebant. *Rad.*

2. *Testa vetus, &c.*] Qua usinam camelorum maxime, teste Plinio l. 28. ap. 8.) ad purgandarum vestium usum excipiebant fullones, hæc autem dolia abant in publico. *Fracta.*] Tum enim ravissimus & teterrimus exhalat odor.

3. *Ab amore, &c.*] Sic epigr. 4. 5. 4. Nam & hirci & cervi, & alia animalia, cum coeunt, detestime faciunt. *Ora leonis.*] Animæ leonis virus ave. *Plin.* lib. 11. cap. 53. vide *Ant. prior.* Baptista Pii. cap. 15.

4. *Detracta, &c.*] Urbis pars trans Tiberim viliori plebeculæ colebatur, & in ea exercebantur sordida & foetida opera, ut excoriationes, sulphurata, &c. vide epigr. 42. lib. 1. vers. 3. *Juvenal. Satyr.* 14. vers. 203.

5. *Pullus abortivo, &c.*] Nec pejus olet ovum putridum.

6. *Gar.*] Ex intestinis & tabe scorbtorum confecto, sed corrupto.

7. *Virus ut hoc alio, &c.*] Graveolentiam ut lotura dissimulet. Vel illa Thais fallax, quamvis factorem corporis tegere conetur & obruere, &c. vide epigr. 88. lib. 1.

9. *Pſilotro.*] Pſilotra sunt medicamenta seu unguenta, quibus pilosæ corporis partes glabrantur. epigr. 29. lib. 2. vers. 7. & epigr. 73. l. 3. vers. 1. vulg. *niter.* *Acida latet oblita.*] Aceto macerata epigr. 73. lib. 3. vers. 4. *Crete.*] Cimoliâ, Chiâ seu Samiâ, qua utebantur foeminae ad cutim emendandam.

A 2 2

10. *Pin-*

10 *Aut tegitur pingui terque quaterque fabâ.
Cum bene se tutam per fraudes mille putavit:
Omnia cum fecit ; Thaida Thais olet.*

10. *Pingui fabâ.*] Oleo, unguento seu farinâ fabarum, quæ & faciem commendant.

11. *Tutam, &c.*] A graveolentia

& foeditate.

12. *Thaida Thais olet.*] Impuram lupam & olidam capram. Nam mulier optimè olet, quum nihil olet.

De Calpetiano. XCIV.

Ponuntur semper chrysendeta Calpetiano,
Sive foris, seu cum cœnat in urbe domi.
Sic etiam in stabulo semper, sic cœnat in agro.
Non habet ergo aliud? non habet immo suum.

Irridet splendidam Calpetiani, seu ut alii leg. *Calpetani*, mendicitatem.

1. *Chrysendeta.*] Lances auro circumvinctæ. epigrammate 43. lib. 2. vers. 11.

3. *Stabulo semper, &c.*] Diversorio, *παυδοχείον*, Stabularius, *παυδοχὸς*.

4. *Non habet, &c.*] Itane lautus est, ut gemmeis aureisque bibat? *Non ha-*

bet, &c.] *Resp. poëta.* immo hæc non sunt ipsius, sed mutuo sumpta. Ipse enim, nec aurea, nec argentea, Codro pauperior, possidet. Nisi forte etiam oblique hæc ipse chrysendeta furto ablata velit à Calpetiano. Martialis enim quum dicit, *non habet suum*, ergo alienum, nec quomodo alienum exponit, sed relinquit lectori cogitandum.

M. VALERII MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBER VII.

Ad Domitianum, de lorica. I.

*Ccipe belligeræ crudum thoraca Minervæ,
Ipsa Medusææ quem timet ira comæ.
Dum vacat hæc, Cæsar, poterit lorica vocari:
Pectore cum sacro sederit, Ægis erit.*

1. *Accipe belligeræ.*] Domitianus in expeditione quam suscepit adversus Sarmatas seu Dacos infra vers. 8. videtur sibi fieri curasse lorica, instar Ægidis Minervæ, quam peculiariter coluit & cuius se filium esse voluit. Lorica autem hæc & Minervæ ægidæ, ex squamoso draconum corio contextam representavit: vel Sarmaticum thoraca, de quo infra. vers. 4. *Accipe.*] Accipe Cæsar, & inde lorica impenetrabilem telis belligeræ Minervæ, est enim togata & militaris Minerva. *Crudum, &c.*] Militarem & crudum, ut volunt? an respicit primos thoracas e crudis loris corioque confectos?

2. *Ipsa Medusææ, &c.*] Quem vel ipsa Minervæ Ægis, Medusæ capite formidabilis, timeat. Vulg. edd. *ira Dea.*

Calderin. & MS. Bodl. *quo timet ira Dea.* Id est, quo irata Pallas utitur, quem sumit Pallas pugnatura. *Medusæa* dicitur Pallas, quod Palladis ope Perseus Medusam interfecerit. Medusa una ex Gorgonibus, filia Phorbi fuit. comam ejus vertit in serpentes Pallas, & ori dedit hanc vim, ut qui illud aspicerent, in lapides verterentur. *Rad.*

3. *Dum vacat hæc, &c.*] Quam, ubi non gestatur à Domitiano, lorica vocatur, cum autem induerit eam Cæsar, jam Ægis erit. Dii enim Ægidias gestant, mortales verò, loricas. Ægis propriè munimentum est pectoris æreum à Vulcano fabricatum, habens in medio Gorgonis caput.

4. *Sacro sederit, &c.*] Domitiani, æque Dei, ac Minervæ & Jovis, quorum peculiaris Ægis. supra vers. 1.

Ad ipsam lorica.

Invia Sarmaticis domini lorica sagittis,

Et

1. *Invia Sarmaticis domini.*] Distinctum hoc à priore tetrasticho epigr. præfert Calderina Ed. quam alii secuti. Hic ergo lorica ipsam alloquitur; superiori tetrasticho Cæsarem est affatus. Felicem enim prædicat lorica, quod pectus Dei, id est, Cæsaris attingat, & comes eat in hostes. *Invia.*] Domitianus ad modum Sarmaticarum lorica-

rum sibi thoracem fieri curarat. Sarmaticæ autem lorice tam duræ & firmæ erant, ut ictus omnes sustinerent, quod testatur Pausan. lib. 1. Varia verò genera loricarum celebravit antiquitas: nam lineas, coriaceas, æneas, ac ferreas fuisse constat: de singulis copiosissime Lipsius lib. 3. de Milit. Rom. dial. 6. De Sarmatarum, seu Polono-

Aa 3 rum,

*Et Martis Getico tergo fida magis;
 Quam vel ad Ætolæ securam cuspidis ictus
 Texuit innumeri lubricus unguis apri.
 5 Felix sorte tua! sacrum cui tangere pectus
 Fas erit, & nostri mente calere Dei.
 I comes, & magnos illæsa merere triumphos,
 Palmatæque ducem, sed cito, redde togæ.*

rum, ut hodie appellantur telis, sæpe Ovid. lib. de Tristib. & de Ponto. *Rad. Lorica sagittis.*] Supra vers. 1.

2. *Martis Getico.*] Qui loricator tergo, colitur à Getis. vel qui è Getis oriundus est. Amplificat duritiem lorice Domitiani, à comparatione. durissimas habent Getæ loricas, durior est tamen Domitiani lorica. Quia ergo Mars à Getis oriundus, armaturam illi poeta Geticam rectè induit. *Rad.*

3. *Ætola.*] Ab Ætolis inventæ lanceæ; vel, Meleagri Ætoli lanceæ impenetrabilem. *Securam.*] Ictum non timentem.

4. *Texuit.*] An lorica hæc squamis æneis aprinas ungulas imitantibus conferta fuit? an ex veris ungulis ad imitationem Sarmatarum, (qui teste Pausania lib. 1.) ex ungulis collectis, loricas instar draconum squameas consuebant. *Innumeri apri.*] Synecdoch. innumeri ungues aprorum. *Lubricus*, politus.

5. *Felix sorte tua.*] O felicem lorica, non tam quod tam firma & dura

videare, quam quod mox à Cæsare induere, & caelestem ac divinum illius animum continebis, *Sacrum Dei.*] Domitiani, qui se ipsum Deum vocabat.

7. *Et magnos, &c.*] Et Domitianum incolumem restitue urbi, triumphantem palmatâ indutum togâ. cui intexebantur victoriæ cum ramulis palmarum.

8. *Palmatæque.*] Dionysius *palmatam tunicam* *ῥομφαίου* semper appellat, hoc est, auro clavatum, vel aureos clavos habentem. Communes enim Romanorum tunicæ albæ erant, purpura clavatæ, quas *palmatas* dicebant à clayorum latitudine. postea tamen & ipsæ quoque pingi cœperunt, & palmata dici à picturæ genere, quod palmas scilicet intextas haberent. Postquam ergo & tunicæ quoque triumphales pingi cœptæ sunt, & à picturæ argumento palmatæ sunt appellatæ, inde factum est, ut & pictis togis hoc idem nominis donaretur, & *palmata* passim ipsæ vocarentur. *Salmas.* Sed Brodæus vult, eam vestem à *palmâ*, id est, victoriæ, nomen invenisse.

Ad Pontilianum. II.

CUr nam mitto meos tibi, Pontiliane, libellos?
 Ne mihi tu mittas, Pontiliane, tuos.

De

1. *Curnon mitto, &c.*] Verebatur Poëta ne Pontilianus beneficium maleficio compensaret, sibi pro suis

bonis, mitteret pessima epigrammata. Sic lib. 5. epigr. 74.

De Oppiano. III.

E*Sset, Castrice, cum mali coloris,
Versus scribere cæpit Oppianus.*

1. *Mali coloris.*] Valetudinarius & morbo pallidus. epigr. 42. lib. 6. vers. 2.

2. *Versus scribere, &c.*] Vel hinc nomen pretiumque poetæ aucupatus

quod palleat. ut credatur studio crudus ac pallidus. *Decipit exemplar vitii imitabile*, quod si Pallerem casu, biberent

ex angue cuminum. Horat. epist. 19. l. 1.

Ad Cæsarem Domitianum. IV.

S*i desiderium, Cæsar, populique patrumque
Respicis, & Latiae gaudia vera togæ;
Redde Deum votis poscentibus; invidet hosti
Roma suo, veniat laurea multa licet.*

5 *Terrarum dominum propius videt ille, tuoque
Terretur vultu barbarus, & fruitur.*

Palpat Domitianum, quem incredibili desiderio expectari dicit à patria. Si te charitas civium tuorum movet; si Senatus & plebis vota non negligis, redi in urbem.

2. *Togæ.*] Gentis togatæ, Romanæ.

3. *Deum, &c.*] Teo Domit. *Invidet hosti.*] Quod tua fruitur præsentia.

4. *Veniat laurea, &c.*] Etsi magnam referres victoriam laureatis literis signi-

ficatam, &c. ut epigr. seq. lauream simul de Sarmatis Domitianus intulit Jovi Capitolino.

5. *Terrarum Dominum.*] En caussam, cur hosti Roma invidet, quia præsentem videt Dominum & Deum nostrum. *Ille.*] Hostis.

6. *Terretur, &c.*] Vultu hostis & victoris. *Fruitur.*] Vultu specioso & augusto Dei.

De fama reditus Domitiani. V.

E*cquid Hyperboreis ad nos conversus ab oris
Ausonias Cæsar jam parat ire vias?*

Certus abest auctor, sed vox hoc nunciat omnis:

Credo tibi; verum dicere, Fama, soles.

5 *Publica victrices testantur gaudia chartæ:*

Mar.

De reditu Cæsaris ait, passim rumores spargi, sed absque auctore, rogat Cæsarem, ut ipse auctor nuntiusque sit triumphi, & mox veniat. *Rad.*

1. *Hyperboreis, &c.*] A Sarmatis qui Septentrioni finitimi.

2. *Ausonias Cæsar, &c.*] Italas, ab Ausone Ulyssis & Calypsus filio.

3. *Certus abest auctor.*] Auctorem certum non habemus, fama tamen constans est, & famæ fidem habere lubet.

5. *Publica.*] Si litteræ Romam missæ testantur venturum principem, quid est quod dicat, *Certus abest auctor?* litteras intellige missas de victoria Cæsaris adversus Sarmatas, non de adventu: quamquam poetæ rectè coniciat, venturum principem bello parato. argumento à litterarum testimonio ducto. *Victrices testantur, &c.*] Laureatæ litteræ ad Senatum missæ, victoriæ indices.

Illic & oculis & animis sumus, Cæsar:

Adeoque mentes omnium tenes unus,

Ut ipsa magni turba nesciat Circi

10 *Utrumne currat Passerinus, an Tigris.*

8. *Adeoquementes.*] Ita omnes quum aliquid narratur, vel de victoria, vel de adventu tuo, animis & oculis avertuntur à spectaculis; ut nemo advertat quid illic agatur. *Rad.*

9. *Ut ipsa magni, &c.*] Ut mentes nostræ quondam Circensibus ludis attentæ, jam tibi peregrinatæ nesciant quid in circo agatur.

10. *Passerinus.*] Palat. leg. *Passarinus.* Equus. habet enim tabula equorum Circensium, apud Onuphrium, nomen Passerini equi Circensis. *Legen-*

dum censet Salmasius:

Ut turba magni sæpe nesciat Circi

Utrumne currat Passerinus an Tigris.

Passerini & Tigridis nominibus, qui in illa ætate, equi fuerunt celeberrimi, duas quadrigas intelligi debere certum est, in quibus equi illi funales sinistri erant. Non verò illi equi singulares currebant, sed in curru juncti. per Passerinum ergo intelligit currum, in quo Passerinus fuit præcipuus equus. Idem dici oportet & de Tigris. *Salmasius.*

De reditu Domitiani. VII.

Nunc bilares, si quando mihi, nunc ludite Musæ:
Victor ab Otbryfio redditur orbe Deus.

Certa facis populi tu primus vota, December:

Fam licet ingenti dicere voce; Venit.

5 *Felix sorte tua! poteras non cedere fano,*

Gaudia si nobis, quæ dabit ille, dares.

Festa coronatus ludet convicia miles,

Inter laurigeros cum comes ibit equos.

Fas

Cum nunciatum esset Domitianum venturum in urbem, eumque jam esse in itinere; alloquitur poeta, primum Musas, deinde Decembrem; quem dicit Januario anteponi potuisse, si Cæsar ipso Decembri venisset in urbem. Postremo dicit, sua carmina valde convenire tempori, esse enim illa jocosa; nox etiam militem jocos in triumpho liaturum. *Rad.*

1. *Nunc bilares, &c.*] Si unquam liis carminibus lusi, nunc poscit temus ut læta canam.

2. *Otbryfio, &c.*] Septentrionali, ubi thrÿsa Thraciæ urbs versus Euxinum.

3. *Certa facis, &c.*] Mense tandem Decembri certum accepimus nuncium de Cæsaris reditu. *Vota.*] Desideria, gaudiaque.

5. *Sorte tua, &c.*] Eo quod nuncius es reditus Domitiani. quod si eodem mense urbem ingressurus esset Cæsar, nec ipsi Januario cederet December.

7. *Festa coronatus, &c.*] De jocis & scommatis militum in Imperatorem jactis, supra diximus. vide epigr. 5. lib. 1. vers. 3.

8. *Laurigeros.*] In triumphis & ipsi equi laureati incedebant. *Comes.*] Miles.

Fas audire jocos, levioraque carmina, Cæsar,

IO *Sit tibi : si lusus ipse triumphus amat.*

9. *Jocos, &c.]* Mea hæc jocosa epigr. | nis enim & magnificus triumphus, ad-
 IO. *Sit tibi : si.]* J. Rutgerius leg. | mittit quosvis, & quorumvis militum
Et tibi sit. lusus ipse. Lusus ipse.] Solen- | ac hominum jocos.

De Cascelio. VIII.

Cum sexaginta numeret Cascelius annos,
Ingeniosus homo est : quando disertus erit?

Jactabat se Cascelius de ingenio
 ἐκκαρτερῶν, volebatque videri do-
 ctus. Poëta, nimis sero te inquit, in-
 geniosum dicis; à puero requirebatur
 ad doctrinam futuram ingenium. *Ra-
 deris.*

2. *Quando disertus erit.]* Disertus

scil. futurus post ducentos annos, &
 acturus causas apud inferos, in quo tan-
 dem sexagenario ingenium ad doctri-
 nam futuram elucere incipit. *Quando?*
 Nunquam: hæc enim nihil audit, &
 in posterum non poterit; ætas enim
 negat.

In Olum. IX.

Pedicatur Eros, fellat Linus : Ole, quid ad te?
De cute, quid faciant ille, vel ille sua?

Centenis futuit Matbo millibus : Ole, quid ad te? •

Non tu propterea, sed Matbo pauper erit.

5 *In lucem cænat Sertorius : Ole, quid ad te?*

Cum liceat tota stertere nocte tibi.

Septingenta Tito debet Lupus : Ole, quid ad te?

Assem ne dederis, crediderisve Lupo.

• *Illud dissimulas, ad te quod pertinet, Ole,*

IO *Quodque magis curæ convenit esse tuæ.*

Pro togula debes : hoc ad te pertinet, Ole.

Quadrantem nemo jam tibi credet : & hoc.

Uxor

1. *Pedicatur Eros, &c.]* Olus aliis
 obtrectabat, aliosque prodigere sua
 dicebat, quum ipsemet nihil haberet.
*Ole quid ad te?] Legendum censet Sal-
 matus: Ole, quid ad te De cute quid fa-
 ciant ille vel ille sua? Nam De alieno co-
 rioludere proverb. in eos dicitur qui de
 alieno liberales, sed chamæleon non de
 alieno, sed de suo plane corio ludit,
 quod ita pro libito, versipelle habet ac*

versatile. Turneb. lib. 24. cap. 28.

5. *In lucem cænat.]* Pernox in com-
 messationibus, computationes in lu-
 cem protrahit. sic epigr. 29. lib. 1.

8. *Assem ne dederis.]* Si te sollici-
 tum reddunt nomina Lupi quæ Tito de-
 bet; tu nil illi credas, cura vacabis:

11. *Pro togula debes.]* Nondum sol-
 visti togam quam gestas; hoc taces &
 dissimulas, aliorumque debita recens.

14. *Pe-*

Uxor mæcha tibi est : hoc ad te pertinet , Ole.

Poscit jam dotem filia grandis : & hoc.

15 *Dicere quindecies poteram quod pertinet ad te :*

Sed quid agas , ad me pertinet , Ole , nihil.

14. *Poscit jam dotem.*] Nam filiz debitor est pater , quum eam dotare teneretur , lib. 19. D. de ritu nupt. l. 1. §. sed si D. si quid in fraud. patron. Quare Artemidorus observat eleganter , si-

lias in somnis sumptum & damnum portendere ; quia dos iis debetur. *Herr.*

16. *Sed quid agas , &c.*] Sed neque ego in aliena rep. curiosus , neque tu aut tua tanti.

Ad Aulum Pudentem. X.

COgis me calamo , manuque nostra
Emendare meos , Pudens , libellos.

O quam me nimium probas , amasque ,

Qui vis archetypas habere nugas ?

4. *Qui vis archetypas , &c.*] Qui vel in nugis , qualia sunt mea carmina , pri- mogenias probas ab ipso autore exactas vel emendatas.

Ad Faustinum. XI.

SIc me fronte legat dominus , Faustine , serena ,

Excipiatque meos qua solet aure jocos :

Ut mea nec iuste quos odit , pagina lædit ,

Et mihi de nullo fama rubore placet.

5 *Quid prodest ? cupiant cum quidam nostra videri ,*

Si qua Lycamdeo sanguine tela madent ?

Vipereumque vomant nostro sub nomine virus ,

Qui Phæbi radios ferre diemque negant ?

Clancularius poëta , ut poëta nostro periculum crearet , famosa quædam carmina Martialis nomine ediderat. Jurat poëta nihil à se scriptum , quod cuiquam ruborem adferret , aut notam inureret. *Rad.*

1. *Dominus.*] Domitianus , quem maxime lectorum velim.

2. *Qua.*] Benigna.

4. *Mihi , &c.*] Non famam capto ex alienâ infamiâ epist. 1. lib. vers. 6. ubi *rubet Auditor cui frigida mens est.*

5. *Cupiant cum , &c.*] Clancularius aliquis Poëta , famosa quædam & virulenta carmina sub personâ Martialis ediderat. epigrammate 3. & 33. libro 10.

6. *Lycamdeo , &c.*] Mordaci & rabido jambo , quali armatus Archilochus , Lycamben socrum , quod sponfam sibi negasset filiam , ad suspendium adegit.

8. *Qui Phæbi , &c.*] Non ausi nomen suum proferre.

Ludi-

9. *Ludi-*

Ludimus innocui: scis hoc bene. juro potentis
 10 *Per genium Famæ, Castalidumque gregem:*
Perque tuas aures magni mihi numinis instar,
Leëtor, inhumana liber ab invidia.

9. *Ludimus innocui, &c.*] Sic MS. Bodl. sic Scriver. ed. at vulg. *Ludimus innocuis verbis hoc juro.*

10. *Per genium Famæ.*] Me innocuum esse à maledicentia, juro per fa-

mam nominis mei, & per tuum favorem leëtor candide. *Gemus* enim est nujusculunque gratia, Venus, lepos. epigramm. 60. lib. 6. *Castalidumque gregem.*] Musarum chorum.

De Lycoride, XII.

DUm Tiburtinis albescere collibus audit
Antiqui dentis fusca Lycoris ebur,
Venit in Herculeos colles. quid Tiburis alti
Aura valet? parvo tempore nigra redit.

Vide consonum huic epigramm. 62. lib. 4.

1. *Collibus.*] *Solibus*, ex Palatino Gruter. legit.

Ad Aulum, de luctu suæ puellæ. XIII.

Accidit infandum, nostræ scelus, Aule, puellæ;
Amisit lusus, deliciasque suas:
Non quales teneri ploravit amica Catulli
Lesbia, nequitiis passeris orba sui;
 5 *Vel Stellæ cantata meo, quas flevit Fanthis,*
Cujus in Elysio nigra columba volat.
Lux mea non capitur nugis, nec amoribus istis,
Nec dominæ pectus talia damna movent.
Bis denos puerum numerantem perdidit annos,
 10 *Mentula cui nondum sesquipedalis erat.*

Ad

1. *Scelus, &c.*] Parcarum scilicet malarum, ut epigr. 62. lib. 6.

3. *Ploravit, &c.*] Epigr. 2. & 3. Catulli.

4. *Lesbia, &c.*] Vide & epigr. 8. lib. 1.

5. *Quas flevit.*] Scil. delitias. malè

alii leg. *quam flevit*: neque enim refertur potest ad columbam.

6. *Elysio nigra, &c.*] Poëtice. omnium enim rerum umbras apud inferos volunt esse.

7. *Nec amoribus istis.*] Grut. neque moribus istis.

I. Puer

Ad Arginum puerum Janthidos. XIV.

Quis puer hic nitidis absistit Janthidos undis,
 Et fugit ad dominam Najada? nunquid Hylas?
 O bene, quod sylva colitur Tirynthius ista,
 Et quod amatrices tam prope servat. aquas!
 5 Securus licet hos fontes, Argine, ministros:
 Nil facient Nymphæ: ne velit ipse, cave.

1. *Puer hic nitidis.*] Arginus scilicet. *Absistit Janthidos.*] Qui abstinet, ni refugit. Alii *adsistit. Undis.*] Fonte n. ædibus Stellæ.

2. *Et fugit ad dominam Najada.*] Argini effugientem intellige positam in neore propter fontem, quem Stella ab xoris Violantillæ nomine appellaverat anthida: sed ita propter, ut modicum intervallum interesset. Ideo fingit poetam puerum sic locatum, quasi vereretur dum Hylæ, quem quum appropinquasset nimium aquæ, Nympha rapuit. Idcirco expressit: *Et fugiat dominam aida.* Fugitare videtur, dum absistit, et audet adpropinquare. fontem vocat *Najada dominam* quia gerebat nomen domini Argini, uxoris Stellæ, qui is dominus. Gronovius. *Dominam*

Najada] Cujus Nympham dixerat esse Janthida, epigramm. 47. lib. 7. *Hylas.*] Lib. 6. epigr. 68. vers. 8. & ep. 49. lib. 5. vers. 5.

3. *O bene, &c.*] O bene tibi est quod proximo nemore cultus Hercules tibi præsidio est & tutela, ne rapiaris à Nymphis te amantibus. epigr. 49. infra. *O bene quod,* usitata *Φεγας* & elegans. Ovid. Eleg. 2. lib. 1. Trist.

O bene, quod non sum tecum conscendere passus.

Sic Græcis *ὡς ἀντιπῶς ὄν.*

5. *Securus, &c.*] Sine metu potes ex hoc fonte haurire aquam, quam ministros. Janthis nympha hujus fontis non rapiet te, ut Hylam quondam nymphæ si. Ascanii. cave tibi ab ipso Stella. Et profacient, alii leg. *faciunt.*

Ad Regulum. XV.

ÆRa domi non sunt. superest hoc, Regule, solum,
 Ut tua vendamus munera: numquid emis?

Callida emendicatio. Dum inopix suæ cum remedium dicit esse venditionem munerum sibi à Regulo missorum,

quæ norat dominum non redempturum, donaturum potius pretium ipsorum.

Ad bibliothecam Julii Martialis. XVI.

Ruris bibliotheca delicati,
 Vicinam videt unde lector urbem;

utographum septem librorum epigrammatum dedicat bibliothecæ Julii Martialis, cujus hortos & rus in Jani suburbano descripsit.

1. *Ruris, &c.*] Ruris suburbani Julii Martialis, quod descripsit epigr. 64. l. 4.

2. *Vicinam videt, &c.*] Sic ep. 64. lib. 4. vers. 11.

Inter

4. *Lasci-*

*Inter carmina sanctiora si quis
Lascivæ fuerit locus Thaliæ :
5 Hos nido licet inferas vel imo,
Septem quos tibi mittimus libellos :
Auctoris calamo sui notatos :
Hæc illis prætium facit litura.
At tu munere dedicata parvo,
10 Quæ cantaberis orbe nota toto :
Pignus pectoris hoc mei tuere
Fulî bibliotheca Martialis.*

4. *Lasciva Thalia.*] Meis his carminibus jocosis floridæ & conviviis aptæ Musæ *Θαλειας* fortibus. ut epigr. 8. lib. 4. vers. 12.

5. *Nido imo.*] Infima statione, ordine. *Nidienim* foruli sunt librorum, in quibus velut capsis, certo ordine graduque reponuntur, ut diximus. epigr. 118. lib. 1. vers. 15.

8. *Hæc illis prætium, &c.*] Quod au-

toris autographi sunt, & quos ep. 10. supra, dixit archetypos. *Litura.*] Et majori in pretio erunt, quod manu mea emendati.

9. *Tu munere.*] Cui consacro & dono hos libellos meos. *Dedicata.*] Donata, consecrata. Bibliothecæ enim Musis & Apollini sacræ erant. Dedicabantur & statux & imagines in bibliothecis.

10. *Nota.*] Carmine meo.

In Gallam. XVII.

Cum tibi sit facies, de qua nec fœmina possit
Dicere ; cum corpus nulla litura notet :
Cur te tam rarus cupiat, repetatque fututor,
Miraris ? vitium est non leve, Galla, tibi.
5 Accessi quoties ad opus, misistisque movemur
Inguinibus : cummus non tacet, ipsa taces.
Dî facerent ut tu loquereris, & ipse taceret :
Offendor cummi garrulitate tui.
Pedere te mallet : namque hoc nec inutile dicit
10 Symmachus, & risum res movet ista simul.
Quis ridere potest fatui poppysmata cummi ?
Cum sonat hic, cui non mentula mensque cadit ?

2. *Dicere, &c.*] Se talem habere. id est tibi contendere, tibi se æquiparare, præferresaltem non ausit. *Litura notet.*] Menda, nævus. vel lomentum quo ru-

gas conduit linuntque. epigramm. 42. lib. 3.

11. *Fatui, &c.*] Vide epigr. 71. lib. 3. vers. 8.

Dic

Di

*Dic aliquid saltem, clamosoque obstrepe cummo:
Et si adeo muta es, disce vel inde loqui.*

De fragmento Argûs. XVIII.

Fragmentum, quod vile putas & inutile lignum,
Hæc fuit ignoti prima carina maris.
Quam nec Cyaneæ quondam potuere ruinæ
Frangere, nec Scythici tristior ira freti.
5 Secula vicerunt: sed quamvis cesserit annis,
Sanctior est salva parva tabella rate.

De Argo nave, doctissime disertissimeque unus in paucis Hieronymus Columna ad Ennii Medeam disputat pag. 314. Huius fragmentum tempore Martialis Romæ exstabat, in quod est hoc epigramma. Rad.

1. *Fragmentum, &c.*] Quod Romæ exstabat tempore Martialis, ut videtur.

2. *Ignoti prima, &c.*] Non prius tentati mortalibus. nullaque mortales præter sua litora norant. Argonautas primum tentasse mare volunt poetæ.

3. *Cyaneæ quondam, &c.*] Dux insulæ in Ponti Euxini ostio, quæ & Symplegades, quas transmisere Argonautæ non sine periculo. mutilata summa puppis parte. has ergo transmissere,

Phinzi monitu, præmissa viz duce columba. Ruinæ addit, quia ad Cyaneos hosce scopulos magnum adiere discrimen. vide quæ ad vers. 1210. Herc. Fu. & vers. 341. Medææ Senecæ notavit, Farnabius.

4. *Ira freti.*] Al. unda.

5. *Secula vicerunt, &c.*] Fluctus, scopulos, syrtes prætervectam & superantem, vicit tandem ætas. Hoc est, & quæ non cesserat fluctibus, scopulis & syrtibus, cessit tandem tempori, quod exedit, consumisque omnia.

6. *Sanctior, &c.*] Fragmentum hoc religione & antiquitatis veneratione vel ipsam integram, vel alias qualvis naves superat.

In Sanctram. XIX.

Nihil est miserius, nec gulosius Sanctræ.
Rectam vocatus cum cucurrit ad cœnam,
Quam tot diebus, noctibusque captavit;
Ter poscit apri glandulas, quater lumbum,
5 Et utramque coxam leporis, & duos armos:

Emptorem cœnarum, & venditorem arundem Sanctram describit.

1. *Miserius.*] Tum labore & officiis quibus cœnam captavit: tum maxime avaritia, qui analesa vendit. *Gulosius Sanctræ.*] Rapacius, qui tantum suffuratus est.

2. *Rectam vocatus.*] In qua accumbit.

Domitianus enim abrogatis sportulis, revocarat rectas cœnas, ut supra dict.

4. *Ter poscit.*] Liberaliores convivatores clientibus & convivis potestatem faciebant poscendi, quæ vellent. ep. 81. lib. 3. vers. 20.

5. *Utramque coxam.*] Nempe meliores leporis partes.

Nec

6. *Preje-*

*Nec erubescit pejerare de turdo;
Et ostreorum rapere lividos cirros.
Buccis placenta sordidam linit mappam.
Illic & uvæ collocantur ollares,*

10 *Et Punicorum pauca grana malorum,
Et excavata pellis indecens vulvæ,
Et lippa ficus, debilisque boletus.
Sed mappa cum jam mille rumpitur furtis,
Rosos tepenti spondylos sinu condit,*

15 *Et devorato capite turturem truncum.
Colligere longa turpe nec putat dextra
Analecta, quicquid & canes reliquerunt.
Nec esculenta sufficit gulæ præda,
Misto lagenam replet ad pedes vino.*

20 *Hæc per ducentas cum domum tulit scalas,*

Seque

6. *Pejerare de turdo.*] Jurare sibi turdum non appositum. cum plures appositos subduxisset.

7. *Ostreorum, &c.*] Cirros ostreorum Raderus opinatur dici purpureos crines, qui fibras ostreorum ambiunt, cum vero ostrea proprie cirris careant, cum Brodzol. lib. 9. Misc. cap. 29. sentio per *ostrea* intelligi, ostracoderma: utpote locustas, squillas, canculos, astacos.

8. *Buccis placenta, &c.*] Ut, improbanis buccas, epigrammate 5. lib. 10. & *secta quadra placenta*, epigrammate 7. lib. 3. Vulg. *Dulcis placenta. Mappam.*] Dum mappæ involvit placentam subductam. vel simpliciter, sordidam.

9. *Ollares.*] Quæ in olla servabantur. Platina lib. 2. & Plin. lib. 5. c. 17. Columell. cap. 43. lib. 12.

11. *Excavata, &c.*] Granatorum mal. Exefis carnibus. *Vulvæ.*] Ejecitiz. vide epigr. 56. lib. 13. & Apitii lib. 7. cap. 1.

12. *Lippa ficus.*] E qua lactens fluit humor. *Debilisque boletus.*] Non opti-

mi. Vel potius cum Grönovio, non recisi, vel nullius, vel debilis cantis. Ut Statio: *debilisque perna.*

14. *Spondylos sinu condit.*] Vertebrae animalium? an pisces, cum Macrobio & Seneca. qui vulgo *schinoli*? an salsamenta, cum Athenæo? Salmastius verò de aliis spondylis non hoc intelligendum dicit, quam de ostrearum cervicibus. Petronio cochlearum cervices dicuntur, qui Græcis *τεφραλοι*.

15. *Et devorato, &c.*] Sanctæ turturem capite detractō furatus est.

16. *Longa.*] Porrecta.

17. *Analecta.*] Quæ sub mensam cadebant vel projiciebantur, erantque ministris relegenda.

18. *Nec esculenta, &c.*] Nec cibos tantum rapit.

19. *Misto lagenam, &c.*] Aqua temperato, quod servi ad pedes biberent.

20. *Ducentas, &c.*] Multas scalas, aut scalarum gradus: & Sanctam pauperem sub regulis altis more pauperum habitasse, ut epigr. 118. lib. 1. vel per multas ædes.

22. *Ven*

*Seque obserata clusit anxius cella,
Gulosus ille postero die vendit.*

22. *Vendit.*] *Acceperat*, expe- voraret ista: illevero avarus & miser
tabatur ut rapax & gulosus Sanetra vendidit.

De natali Lucani. XX.

H*æc est illa dies, quæ magni conscia partus,
Lucanum populis, & tibi, Polla, dedit.*

Heu! Nero crudelis, nullaque inuisior umbræ:

Debuit hoc saltem non licuisse tibi.

Natalem diem & fatalem Lucani, eodem epigrammate canit & deplorat. C. Cæsare Germanico, iterum, & L. Cæsario coff. Cordubæ, quæ Hispaniæ Bæticæ provincia, natus est Lucanus, 17. Nonar. Novembr.

1. *Magni conscia partus.*] Lucani, nobilis poëta.

2. *Polla, dedit.*] Polla Argentaria uxor Lucani.

3. *Heu! Nero crudelis.*] Conspiraverat

Lucanus in Neronem, quod fama carminis ejus premebatur à Nerone; contra quem, ut canit Papinius, est in theatro coronatus. *Nullaque inuisior umbræ.*] Nullius eadē inuisior quam Lucani. sic de Cicerone epigr. 70. lib. 5. vers. 2.

4. *Non licuisse tibi.*] Respexit id, quod multis à se occisis dixit Nero, *Nescisse hæcenus Cæsarem, quantum Imperatori liceret.*

De eodem. XXI.

V*atis Apollinei magno memorabilis ortu
Lux redit: Aonidum turba favete sacris.*

Hæc meruit, cum te terris, Lucane, dedisset,

Mixtus Castaliæ Bætis ut esset aquæ.

1. *Vatis, &c.*] Lucani poëta sub Apollinis præsidio. *Memorabilis, &c.*] Clarus & celebrandus natalis.

2. *Turba.*] Al. *turma.* vide Jan. Guilielm. in Pseudolum Plauti quæstion.

cap. 6.

3. *Hæc meruit, &c.*] Hæc dies vel propter te ô Lucane editum meruit, ut Bætis, patrius Lucani fluvius, numeraretur inter fontes Musarum.

De eodem, ad Phoebum. XXII.

P*hæbe veni; sed quantus cras cum bella canenti
Ipse dares Latiae plestra secunda lyrae.*

Quid tantâ pro luce precer? tu, Polla, maritum

Sæpe colas, & se sentiat ipse coli.

In

1. *Phæbe veni, &c.*] Ad sacra hæc iuibus celebramus natalem Lucani, cui tu ipse dedisti secundam carminis epici Virgilio gloriam. Et pro canenti, Gau-

terus legit, *tonanti.*

4. *Sæpe colas, &c.*] Diu vivas ut quotannis colas hunc mariti tui natalem.

Bb

I. Cum

In maledicum. XXIII.

Cum Juvenale meo quæ me committere tentas,
 Quid non audebis, perfida lingua, loqui?
 Te fingente nefas, Pyladen odisset Orestes:
 Thesea Pirithoi destituisset amor.
 5 Tu Siculos fratres, & majus nomen Atridas,
 Et Ledaæ poterās dissociare genus.
 Hoc tibi pro meritis, & talibus imprecor ausis;
 Ut facias illud, quod, puto, lingua facit.

1. Cum Juvenale, &c.] Quæ tentas contentionis & dissidii semina serere inter me & Juvenalem meum, egregium illum procul dubio Satyrographum. vide Lips. ep. 20. quæstionum lib. 1.

3. Pyladen odisset Orestes.] Adblanditur nimis, Pylades odisset Oresten, quæ est scriptura Palat. Vel pueris nota hæc amicorum paria.

5. Siculos fratres, &c.] Amphinomum & Anapiam Catanâ Siciliæ oppi-

do oriundos, fratres invicem charos, erga parentem pios. de quibus Seneca 3. de Benef. cap. 17. Strabo lib. 6. Plutarch. orat. ad Apollonium, Silius. &c.

6. Ledaæ genus.] Castorem & Pollucem.

8. Ut facias illud, &c.] Hæreat iniquibus semper tam noxia lingua, &c. epigr. 61. lib. 2. Lingua facit.] Gruterus ex Palat. legit, facis. alloquitur enim ipsam linguam.

In malum poetam. XXIV.

Dulcia cum tantum scribas epigrammata semper,
 Et cerussatâ candidiora cute:
 Nullaque mica salis, nec amari fellis in illis
 Gutta sit, ô demens! vis tamen illa legi.
 5 Nec cibus ipse juvat morsu fraudatus aceti:
 Nec grata est facies, cui gelasinus abest.

Infan-

2. Cerussatâ, &c.] Cerussa exposita.

3. Salis.] Ingenii, argutiæ, urbanitatis. Fellis.] Amarulentæ, acerbitalis

5. Nec cibus, &c.] Ut acida acunt & irritant stomachum; ita acriter dicta, invitant lectorem.

6. Nec grata est facies, &c.] Qualem ori gratiam addunt rugæ illæ inter ridendum contraxæ: tale epigrammati decus addunt quæ risum movent. Vel, Ut minus grata est facies cui ridendi deest Deus Gelasinus: ita & epigrammati perit venustas, si absit mordacitas.

7. In-

Infanti melimela dato, fatuasque mariscas:

Nam mihi, quæ novit pungere, Chia sapit.

7. *Infanti melimela dato, &c.*] Infantibus mellita seu mustea poma dato & propter dulcedinem insipidas ficus, quasi dicat. Insulsis placeant epigrammata dulcia & nec ingenio nec acerbitate condita: mihi placet epigramma salsum, acce, mordax, & pipertum.
8. *Qua novit, &c.*] Ficus Chia quæ salem & vinum sapit. epigr. 23. lib. 13.

Scazonta mittit ad Apollinarem. XXV.

A Pollinarem conveni meum, Scazon,
Et si vacabit (ne molestus accedas)
Hoc quaecunque, cujus aliqua pars ipsa est,
Dabis: hoc facetum carmen imbuant aures.

- 5 Si te receptum fronte videris totâ,
Noto rogabis ut favore sustentet.
Quanto mearum, scis, amore nugarum
Flagret: nec ipse plus amare te possum.
Contra malignos esse si cupis tutus,
10 Apollinarem conveni meum, Scazon.

Apollinaris hic extrâ aleam magnus clarusque vir erat; si modo is est, ad quem Secundi leguntur epistolæ. doctissimum eundem fuisse constat ex hoc carmine, quo testatur hunc aliquam epigrammatum suorum partem esse: monetque Scazontem suum, Jambumve claudicantem, ut in sinum Apollinaris confugiat, ubi tutum fore librum pollicetur. *Rad.*

1. *Apollinarem.*] Ad eundem epigram. 87. lib. 4. *Scazon.*] Epigram. 97. lib. 1.
2. *Et si vacabit, &c.*] Sed captato oportuno tempore.
3. *Cujus aliqua pars ipse est.*] Liram adhibens, emendans, interpolans partem habet in hoc qualicumque opere.
5. *Totâ.*] Planctus & benigna.

De Apro sibi à Dextro misso. XXVI.

Tusca glandis aper populator, & ilice multâ
Jam piger, Etolæ fama secunda fera,
Quem meus intravit splendenti cuspide Dexter;

Præda

1. *Tusca glandis, &c.*] Glande pastus in agro Tuscano. *Illice multâ.*] Saginâ & pinguedine à glande.
2. *Jam piger.*] Gruterus legi posse credit, *Impiger.* *Etolæ fama, &c.*] Magnitudine proximus apro illi, quem irata Diana in Etolorum agros immisit. lib. specul. 15.
3. *Cuspide.*] Venabulo. *Dexter.*] A quo occisum & poetæ missum arguit supremum distichon. Alii *culter.* Et tunc ad Martialem deberet referri.

Bb 2

4. *Invi-*

Præda jacet nostris invidiosa focis.

5 *Pinguescant madidi læto nidore Penates,
Flagret & exciso festa culina jugo.*

Sed coquus ingentem piperis consumet acervum,

Addet & arcano mista Falerna garo.

Ad dominum redeas : noster te non capit ignis,

10 *Conturbator aper. vilis esurio.*

4. *Invidiosa focis.*] Opima, cui vel invideri possit ; utpote majori, quam meaferat conditio.

5. *Pinguescant, &c.*] Uncta cœna & lauta instruat ob pinguem aprum ; rideant penates madidi, ebriique lares. *Rad. Penates.*] Qui juxta focum, vel ædes. *Metonymice.* Al. *madido tetri nido- re Penates.*

6. *Jugo.*] Sylva, *Hyperbolice.* Vel lignis *Synecdochice* è montis jugo. ad aprum scil. affandum.

7. *Sed coquus, &c.*] Sed impenſa condiendi, superabit facultates meas, satius itaque est ut remittam Dextro, nisi forte & ille mihi hos sumptus sup- peditet.

8. *Arcano mista, &c.*] Interiori meliorique garo, quod admisso Faler- no dicebatur œnogarum. vide epigr. 93.

lib. 6. vers. 6. & lib. 13. epigr. 82. & 102.

9. *Te non capit ignis.*] Nostra culina frugalis, non est instructa tot condimentis, aromatibus, & liquamini- bus, &c.

10. *Conturbator aper.*] In quo condiendo conturbabuntur rationes mez, & decoquentur opes. Qui enim non sunt solvendo, neque se extricare no- minibus possunt & ære alieno, illi con- turbant ; nec enim eorum rationes ex- plicari & expediri possunt. Plautus *Am- phitryonis* prologo, explicat contra- riam dicendi formam : cum inquit : *Et ut res rationesque vestrorum omnium Bene expedire volitis.* Turneb. lib. 14. cap. 15. *Vilis esurio.*] Minoris constat fames mea, viliori cibo contenta est, mino- re sumptu cœnam mihi constare velim.

Ad Fuscum. XXVII.

S*ic Tiburtinæ crescat tibi sylva Dianæ,
Et properet cæsum sæpe redire nemus.
Nec Tartessiacis Pallas tua, Fusce, trapetis*

Cedat,

Ad Fuscum mittit librum Saturnali- bus legendum & judicandam.

1. *Sic Tiburtina, &c.*] Sic tibi omnia feliciter cedant, precor, sic syl- va, quam Tibure habes, cæsa re- ſcat. *Diana.*] Nemorum prædis ac Dez.

3. *Nec Tartessiacis.*] Nec olivetum tuum fertilitate olearum aut olivi copîa cedat Hispanis olivis, Tartessus Straboni fluvius est, qui aliis Bœtis, unde Bœtica Hisp. *Pallas tua.*] Olei

inventrix, quæ, reliquis Diis steriles ad speciem eligentibus arbores, oleam cum forma, tum fructu insignem sum- pſit. *Fusce.*] Videtur hic esse, ad quem Plin. Sec. ep. 9. lib. 7. *Trapetis.*] Præ- lis oleariis sic Papin. 2. Sylv. in Gene- thliaco Lucani : *Qua Tritonide fertiles. Athenas Vnctis Bœtica provocas trapetis.* Gloss. *Trapetum, ἔλαιον μύλας, ἔλαιον πῶλον.* Varro lib. 4. de Ling. Lat. *Trapetes mola olearia vocantur.* Sidonius Panegyrico :

— *Olei-*

Cedat, & immodici dent bona musta lacus.

5 *Sic fora mirentur, sic te Pallatia laudent,*

Excolat & geminas plurima palma fores:

Otia dum medius præstat tibi parva December,

Excipe, sed certâ quos legis aure jocos.

Scire libet verum: res est hæc ardua: sed tu

10 *Quod tibi vis dici, dicere, Fusce, potes.*

— *Oleique liquores*

Isse per attonitas bacca pendente trape-
tai.

Bætica autem oleo abundabat, eoque pretioso. Papin. lib. 2. Sylvarum.

Quæ Trisonide fertiles Athenas

Vultis Bætica provocas trapeis.

Quanta fuerit Tartessi dignitas, norunt qui de Bætica quidquam legerunt. Herald.

4. *Immodici lacus.*] Pleni, immo redundantes musto lacus, qui excipiunt vinum trapeis expressum. epigr. 44. lib. 4. vers. 2.

5. *Te Pallatia laudent.*] Agentem causas.

6. *Palma fores.*] Palma affigebatur januis caussidicorum, qui in causis vicissent, quam Aufonius vocat *palma forensis*, vide Sat. 7. Juven. vers. 117.

Rumpemiser tensum jecur, ut tibi lasso
Figantur virides scalarum gloria pal-
ma.

Scalas hic pro aditu domus, sive janua accipit, ut Oratorum pauperies indicetur, qui more omnium pauperum in cœnaculis habitabant. Herald.

7. *Otia dum medius, &c.*] A causis & foro. Justitium in his Saturnalibus.

8. *Certâ quos, &c.*] Criticâ & censoriâ. *Jocos.*] Epigr. hæc mea.

9. *Scire libet verum, &c.*] Al. *Scire licet.* Alii *Scire libet verum? res est hæc ardua.* ex persona Fusci verum pronunciare subterfugis, ne odium pariat. respondet poeta: *sed tu mihi dic, quod tibi in parire dici velles, &c.* vide epist. lib. 12. & Horatii epist. ad Pisones sub fine, vide epist. 76. lib. 8.

Ad Testilum puerum. XXVIII.

T*estile Victoris tormentum dulce Voconî,*

Quo nemo est toto notior orbe puer:

Sic etiam positis formosus amere capillis,

Et placeat vati nulla puella tuo:

5 *Paullisper domini doctos sepone libellos,*

Carmina Victori dum lego pauca tuo.

Et Mæcenati Maro cum cantaret Alexim,

Nota

1. *Tormentum Voconî.*] Deliciæ & amor, qui risus lugubris, dolor suavis, timor generosus, mors viva, &c.

2. *Orbe.*] Alii, *urbe.*

3. *Positis capillis.*] Vide epigr. 32. lib. 1. vers. 1.

4. *Placeat, &c.*] Præte.

7. *Et Mæcenati, &c.*] Et si capiebatur maxime Mæcenas eclogâ quam scripserat Virgil. de formoso Alexi quem ardebat; non tamen dedignatus est & carmen, quod Marfius inferior poeta, scripserat de fusca Melanide. ita nec Victor, mea hæc aspernabitur, &c.

Bb 3

8. *Mela-*

Nota tamen Marfi fusca Melænis erat.

8. *Melænis erat.*] Α μέλανος.

In Cæliam. XXIX.

D*As Parthis, das Germanis: das, Cælia, Dacis:
Nec Cilicum spernis, Cappadocumque toros.
Et tibi de Phariâ Memphiticus urbe fututor
Navigat, à rubris & niger Indus aquis:
5 Nec recutitorum fugis inguina Judæorum,
Nec te Sarmatico transit Alanus equo.
Qua ratione facis, cum sis Romana puella,
Quod Romana tibi mentula nulla placet?*

1. *Das.*] Tui copiam. *Parthis.*] Αλ. *Cattis.*

3. *Phariâ urbe fututor.*] *Memphi.* epigr. 1. lib. spectac. vers. 1.

4. *Rubris & niger, &c.*] A mari Erythreo quod cum ἐρυθρίος diceretur Græcis, ab Erythra filio Persii & Andromidæ qui ibi regnavit, Latini R-

brum verterunt, cujus coloris vel arenas vel undas esse credebant. Hebr. דָּד id est, papyrosus.

5. *Recutitorum, &c.*] Quibus circumcisis succrescit cutis.

6. *Sarmatico, &c.*] Namque Alanos Scythiæ pop. in Sarmatia Europæa ponunt Plin. & Ptolom.

Ad Regulum. XXX.

R*auca cortis aves, & ova matrum,
Et flavas medio vapore Chias,
Et fœtum querulæ rudem capellæ,
Nec jam frigoribus pares olivas,
5 Et canum gelidis olus pruinis
De nostro tibi rure missa credis?
O quam, Regule, diligenter erras!*

Nil

Empta foro, non inempta rurive nata Regulo à se missa munera ait.

1. *Rauca.*] Abavium domesticarum rauco cantu. *Cortis.*] Pluribus testis sive muris septa, instar mapalii. Festus. *a court or barton.* *Aves, & ova.*] Gallinæ, anseres, anates, columbæ, &c. *Matrum.*] Gallinarum, anatum.

2. *Flavas medio, &c.*] Moderato calore siccitas ficus Chias. supra. epigramm. 24. vers. 8. & l. 13. epigr. 23:

vel hibernas & gelatas. epigramm. 44. lib. 4.

3. *Fœtum.*] Hocdum. *Querulæ, &c.*] De foetu abrepto quiritantis.

4. *Nec jam, &c.*] Gelatas & corrugatas frigore, cui non sunt ferendo.

5. *Canum olus.*] Ex horto rigente, modo lectum, & pruinis oblitum.

7. *Quam, Regule, &c.*] Quam de-dita opera erras & dissimulas te nescire sterilitatem agelli mei.

8. *Nis*

Nil nostri, nisi me, ferunt agelli.

Quidquid villicus Umber, aut colonus,

10 *Aut rus marmore tertio notatum,*

Aut Tusci tibi, Tusculi-ve mittunt,

Id tota mihi nascitur Suburra.

8. *Nisi me ferunt.*] Nihil ferunt, nisi me tantum & vix me alunt agelli mei.

9. *Quidquid villicus Umber.*] Quicquid tibi tuus villicus vel ex Umbria, vel coloni ex Tusculanis agris mittunt, id mihi emendum in foro Suburano. *Rad.*

10. *Rus marmore, &c.*] Suburbanum tuum. ad tertium ab urbe lapidem.

12. *Id tota mihi, &c.*] Id ego emo in foro olitorio in urbe, quod tamen in Subura non erat. de Subura, vide epigr. 35. lib. 1. vers. 5. in *meretrix.* & epigr. 57. lib. 3.

Ad Atticum. XXXI.

Attice, facundæ renovas qui nomina gentis,
Nec finis ingentem conticuisse domum:

Te pia Cecropiæ comitatur turba Minervæ,

Te secreta quies, te sophos omnis amat.

5 *At juvenes alios fracta colit aure magister,*

Et rapit immeritas sordidus unctor opes.

Non pila, non follis, non te paganica thermis

Præparat, aut nudi stipitis ictus bebes:

Vara

Laudat currendi exercitationem in Attico.

1. *Facundæ renovas, &c.*] Qui doctissimi ac disertissimi viri T. Pomponii mores & doctrinam exprimis.

2. *Nec finis ingentem, &c.*] Nec de gener pateris ut conticescat familiarum & ortus gloria.

3. *Te pia Cecropia, &c.*] Tu habes semper comitatum Græcorum philosophorum.

4. *Te secreta quies.*] Secessus ab ambitu, magistratu & turbâ. *Sophos.*] Sapiens.

5. *At juvenes, &c.*] At alii juvenes vacant pugillatui, quem docet Gymnastes, cujus aures, ut & aliorum athletarum contusæ plerunque sunt à plagis concertatorum. vide Turnebum lib. 24. cap. 28. & Mercurialem lib. 5. de re gymnast. cap. 6.

6. *Et rapit, &c.*] Et aliptes non necessario ungendi ministerio præstito, emungit juvenum marsupia.

7. *Non pila, &c.*] Pilarum quatuor genera. 1. *Trigonalis*, parva, quam tres lufiores figurâ trigonem exprimente, distincti sibi invicem reddebant. 2. *Harpastum*, parva item pila è corio facta, quam solo percussam, raptam revocabant, unde nomen ab *ἀρπάζω*, rapio. 3. *Follis*, magna pila ex aluta confecta, si major, brachiis; si minor, pugnis impelli solita. 4. *Paganica*, qua in pagis ludebatur. vide epigr. 19. lib. 4. vers. 5. *Thermis.*] Ante cœnam lavabant præci, ante lavationem corpus exercebant.

8. *Præparat.*] Ad thermas, ad balneas. *Stipitis ictus*] Exercitatio ad palum, contra quem in terra defixum tanquam adversarium tirones se exercebant. vide quæ nos ad 248. vers. 6. sat.

Bb 4

Juve-

*Vara nec injecto ceromate brachia tendis;
 10 Non harpasta vagus pulverulenta rapis:
 Sed curris niveas tantum prope Virginis undas,
 Aut ubi Sidonio taurus amore calet,
 Per varias arteis, omnis quibus area servit,
 Ludere, cum liceat currere, pigritia est.*

Juvenalis. vide & Vegetium. Stewechium, Mercurialem, & Lipsium. *Idus hebes.*] Hebetes ergo istus, non acuti, quia lignei gladii: *Idus* ergo à sudibus vel rudibus, ligneis gladiis & clavis.

9. *Vara nec injecto.*] Nec luctâ ob-
 totques brachia & lacertos quasi varos.
 sic Ludovic. Carion. emendat lib. 2.
 cap. 9. alii leg. *Rara.* illa lectio melior.

10. *Harpasta.*] Genus pilæ minimæ.
 ut dictum vers. 7. Epigr. 57. lib. 3.
 vers. 25.

11. *Sed curris.*] Sed exerceas tantum
 te cursu ad aquam Virginem, vel ad por-
 ticum Europæ. vide epigr. 21. l. 5. & l. 9.

12. *Ubi taurus, &c.*] Taurus Jupi-
 ter, qui Europen Agenoris Tiri, & Si-
 donis conditoris filiam per mare in
 Cretam vexit. Ad porticum Europæ,
 epigr. 14. lib. 2. vers. 3.

13. *Per varias, &c.*] Literato viro
 conveniunt magis exercitationes faci-
 les & breves, quæ corpus & sine morâ
 laxent & tempori parcant, quarum
 præcipua est cursus, quam pigri isti lu-
 di quibus Campus & gymnasium ser-
 vit. legitur & area ferret. Pet. Scriv.
Areas intelligit, *vita spatia*, ut epi-
 gramm. 24. lib. 10. sed vide epist. 15.
 Seneca.

In Cinnam. XXXII.

*Sordidior cæno cum sit toga, calceus autem
 Candidior prima sit tibi, Cinna, nive;
 Dejecto quid, inepte, pedes perfundis amictu?
 Collige, Cinna, togam; calceus ecce perit.*

Scopticum in Cinnam, quod munda-
 dis & candidis calceis utatur; sordida
 verò & inquinata toga.

2. *Candidior, &c.*] Calcei albi Ro-
 manis elegantioribus in usu. Vel ut He-
 raldus censet, mulieribus. Ovid:

Pes malus in nivea semper celatur aluta.

3. *Dejecto.*] Neglecto. Gruter. ex Pa-
 lat. & Bodl. MS. Malè. ex mente Gro-
 novii.

4. *Collige, &c.*] Tolle, ne inquinet
 album calceum, cui male convenit cum
 sordida toga. Docet enim poëta, insa-
 num esse Cinnam, qui majorem cal-
 cei, quam togæ rationem habeat: con-
 trarium faciendum fuisse togam colli-
 gendam esse, ne calceis sordidis inqu-
 netur: non ut calcei qui sæpè necessa-
 riò collutulantur à toga, & contami-
 nentur. Rad.

Ad Severum, de Charino. XXXIII.

*Quo possit fieri modo, Severe,
 Ut vir pessimus omnium Charinus*

Duorum impurissimorum beneficia
 in P. R. inter se confert, quasi dicat,
 miraris, qui potuerit à malo homine

aliquid boni fieri? etiam Nero pessi-
 mus, optimas exstruxit thermas. Ra-
 derus.

Unam

4. *Quid*

Unam rem bene fecerit, requiris?

Dicam, sed cito. quid Nerone pejus?

5 *Quid thermais melius Neronianis?*

Non deest protinus, ecce, de malignis,

Qui sic rancidulo loquatur ore:

Ut quid tu domini, Deique nostri

Præfers muneribus Neronianas?

10 *Thermas præfero balneis cinædi.*

4. *Quid Nerone pejus.*] Ut Nero pessimus extruxit optimas thermas; ita cinædus hic Charinus balneas excitavit nobiles.

6. *Non deest, &c.*] Quod si quis malignus mihi hic obstrepat, perinde ac si præferam Neronis thermas aut Charini balneas publicis Domitiani ædificiis: respondeo me id non facere, sed

conferre tantum inter se Neronis & Charini opera.

7. *Rancidulo.*] Maligno, infecto detractionibus & adulationibus. Metaphora sumpta à vitiato jam & propè corrupto cibo.

8. *Ut quid, &c.*] Janus Rutgerius leg. *Quid? tu tot domini.* Scriber. *Ecquid tu.*

Ad Lecaniam. XXXIV.

Inguina succinctus nigrâ tibi servus alutâ

Stat, quoties calidis tota foveris aquis.

Sed meus, ut de te taceam, Lecania, servus,

Judæum nullâ sub cute pondus habet.

5 *Sed nudi tecum juvenesque senesque lavantur,*

An sola est servi mentula vera tui?

Ecquid fœmineos sequeris, matrona, recessus?

Secretusque tua, cunne, lavaris, aqua?

Ad

2. *Tota foveris aquis.*] Leg. *lota.* Rutgerf. Tibi in publicis balneis lavanti promiscue, ubi nemo nostrum non ipse quidem circumcisus Judæus tegit vendenda. adstat servus tuus subligaculo rectus & fibulâ ligatus: perinde quasi nos ceteri non essemus viri & tu privatim lavares. epigr. 76 lib. 11. Fœdissimum hunc morem virorum promiscue cum fœminis lavandi sustulit Trajanus. Xiphilin. in Adriano. & Spartianus.

3. *Dete.*] Scriber. legit, *de me.*

5. *Sed nudi.*] Gruterus ex Palat. le-

gendum censet, *Et nudi.* Iisdem enim in locis lavabant viri cum mulieribus simul.

6. *Mentula vera.*] Guilielmus censet legendum *verba*, quod plus habet speciei, quam veritatis. qui enim à Martiale alibi producantur tribulati, quum interim essent verpi, hoc faciebant, ne penderent tributum tanquam Judæi. at *vera mentula* hic dicitur, quemadmodum infra: *Difficile est vero nubere Galla viro.* Quid quod poëta sibi ipsi interpret lib. 11. epigr. 76. *Omnes an nos tibi sumus spadones, &c.* Gruterus.

Bb 5

1. Cum

Ad Stellam. XXXV.

Cum pluvias, madidumque Jovem perferre negaret,
 Et rudis bibernis villa nataret aquis:
 Plurima, quæ posset subitos effundere nimbos,
 Muneribus venit tegula missa tuis.
 5 Horridus, ecce, sonat boreæ stridore December:
 Stella, tegis villam, non tegis agricolam.

1. Cum pluvias, &c.] Cum perplueret villa, misisti mihi tegulas, ecce horreo frigore, cur non mittis mihi togam?

3. Effunderenimbos.] Al. descendere. id est, arcere. vide Jani Guliel. Verifi-

mil. lib. 3. cap. 25. Qui hic mavult legere descendere, interrogandus erat, tale ne putat fuisse formas imbricum tegularumve veterum, atque sacrali nostri? Grut.

Ad Castricum, de theta. XXXVI.

Nosti mortiferum quæstoris, Castrice, signum?
 Est operæ pretium discere theta novum.
 Exprimeret quoties rorantem frigore nasum,
 Lethalem juguli jusserat esse notam.
 5 Turpis ab invisio pendeat stiria naso,
 Cum flaret madidâ fauce December atrox.
 Collegæ tenuere manus. quid plura requiris?
 Emungi misero, Castrice, non licuit.

1. Nosti mortiferum, &c.] Alii leg. Nostri. Sensus est. Pro veteri illa condemnationis & mortis Θανάτη littera, Quæstor noster novam habet notam. emuncto scilicet naso dat carnifici signum occidendi hominis. huic aliquando opus erat distillantem nasum emungere, manum naso admoturum impediunt quæstores collegæ ipsius, quasi daturum hinc cædis signum. Jocatur poëta misere cum illo agi, cui, modo alios populariter occidenti, jam non liceat suum nasum abstergere.

2. Thetanovum.] Novum enim mortis signum invenit, ut quempiam interfectorum, nasum emungeret: hinc

vocat novum, aliis inusitatum. Mortiferum vocat, quod mortis nuntium adferat: nam θάνατος Græcis mors, prima littera, pro voce tota usurpetur. Romani prius A cum absolverent, C. cum condemnarent, N. L. cum non liqueret, usurpabant. Lege Alexandrum ab Alexandro lib. 3. cap. 5. & Tiraquel. ibid.

5. Stiria naso.] A drop, stilla gelata, gutta congelati nasi. vi frigoris & cælo pluvio expressa. epigr. 99. lib. 11.

6. Cum flaret.] Palat. legit, fleret, non benè.

7. Collegæ.] Plures enim fuere quæstores; primum duo, mox quatuor; tum plures.

Ad

I. TAN.

Ad Polyphemum. XXXVII.

Tantus es, & talis nostri, Polypheme, Severi:
 Ut te mirari possit & ipse Cyclops.
 Sed nec Scylla minus: quod si fera monstra duorum
 Funxeris, alterius fiet uterque timor.

1. *Tantus es, & talis nostri, &c.*] Polyphemus iste & Scylla fueruntne servi Severi; an forte statuz adeo immanes & ingentes, ut vel Siculo illi Cyclopi & marino monstro possent esse terroxi?

3. *Sed nec Scylla minus.*] Sed nec ipsa

Scylla possit minus mirari tuum Scyllam, alii leg. *minor.* ut eam Polyphemo non fuisse minorem accipiamus. Turneb. lib. 24. cap. 28. *Quod si fera, &c.*] Imo & sibi invicem terculamento esse possint. unde videtur illos fuisse servos deformes.

De Caelio. XXXVIII.

Discursus varios, vagumque mane,
 Et fustus, & ave, potentiorum,
 Cum perferre patique jam negaret;
 Cæpit fingere Cælius podagram.
 5 *Quam dum vult nimis approbare veram,*
Et sanas linit obligatque plantas,
Inceditque gradu laborioso;
(Quantum cura potest, & ars doloris!)
 Desit fingere Cælius podagram.

Cælii fraudes & podagram irridet.

1. *Discursus varios, &c.*] Officio-
 fas clientis discursitationes in salutari-
 dis patronis superbis

2. *Potentiorum.*] Divitum.

6. *Et sanas, &c.*] Quales imposto-

rum quorundam sunt artes & mendicorum.

8. *Quantum, &c.*] *Ironice.* ut lib. 5. epigr. 22. vers. 3.

9. *Desit fingere, &c.*] Veram enim habet podag.

Epitaphium patris Etrusci. XXXIX.

Hic jacet ille senex, Augusta notus in aula,
 Pectore non humili passus utrumque Deum;

Nato-

1. *Ille senex, &c.*] Etruscus. vide epigr. 83. lib. 6.

2. *Non humili passus.*] Forti animo. *Utrumque Deum.*] Utrumque, ambos. ut *Si duo præterea tales. Idem tulisset Terra*

Viros. Maro. Edd. recentes possides *umbra nemus.* Domitiani potius Domini ac Deigratiam & iram. dicto epigramm. 83. lib. 6. Domit. iratum & placatum.

3. *Nato-*

Natorum pietas sanctis quem conjugis umbris

Miscuit : Elysium possidet ambo nemus.

5 *Occidit illa prior viridi fraudata juventâ:*

Hic prope ter senas vixit Olympiadas.

Sed festinatis raptum tibi credidit annis,

Aspexit lacrymas quisquis, Etrusce, tuas.

3. *Natorum.*] Geminorum, qui eodem cum matre, quæ flore ætatis extincta est, sepulchro patrem condiderunt. Tum filius Etruscum patrem damnatum & in exilium ejectum sponte comitatus est, nec antea destitit fatigare precibus Domitianum, quam pacem illi, reditumque impetraret. *Conjugis.*] Etruscæ; à qua summo loco

nata, Etruscus maritus, & filii nomen accepere.

6. *Ter senas, &c.*] Nonaginta annos, si poetice Olympiada pro lustro sumamus. Sunt qui pro *vixit*, legant *vidit*.

7. *Sed festinatis, &c.*] Quem jam nonagenarium fato maturo defunctum deflevit pius filius, perinde ac immaturo fato præreptum.

Ad Sempronium Tuccam. XL.

C*osmicos esse tibi, Semproni Tucca, videris :*

Cosmica, Semproni, tam mala quam bona sunt.

Sempronium tam malum videri posse, quam bonum dicit. Mundanusne Socraticus? an ornatus, nitidus, seu

comis? an forte unguentis delibutus? namque & hæc omnia media & admodum sunt. vide Turneb. lib. 26. c. 24.

Ad Castricum. XLI.

M*uneribus cupiat si quis contendere tecum,*

Audeat hic etiam, Castrice, carminibus,

Nos tennes in utroque sumus, vinctique parati :

Inde sopor nobis, & placet alta quies.

5 *Tam mala cur igitur dederim tibi carmina, quæris?*

Alcinoo nullum poma dedisse putas?

In

Ab opibus, liberalitate, eruditione laudat Castricum, se extenuat, accusat, excusat.

1. *Muneribus, &c.*] Cum æque nobilis sis Poëta, ac munificus dives.

3. *Nos.*] Ego. *Vinctique parati.*] Opi-

bus & carminibus.

6. *Alcinoo, &c.*] Ut Phæacum illi regi, cui suppetebant poma nobilissima, aliquis forte muneri obtulit minus nobilia : ita ego tibi mala mea carmina.

Aut

In Cinnam. XLII.

Primum est, ut præstes, si quid te, Cinna, rogabo:
 Illud deinde sequens, ut cito, Cinna, neges.
 Diligo præstantem; non odi, Cinna, negantem,
 Sed tu nec præstas, nec cito, Cinna, negas.

Aut dandum, aut citò negan- | 2. *P. cito, &c.*] Vide epigr. 20. &
 dum. | 30. lib. 6.

De imagine Maximin. Cæsonii, ad Q. Ovidium.
 XLIII.

Maximus ille tuus, Ovidi, Cæsonius hic est;
 Cujus adhuc vultum vivida cera tenet.
 Hunc Nero damnavit: sed tu damnare Neronem
 Ausus es, & profugi, non tua, fata sequi.
 5 Equora per Scyllæ magnus comes exulis isti:
 Qui modo nolueras consulis ire comes.
 Si victura meis mandantur nomina chartis,
 Et fas est cineri me superesse meo:
 Audiet hoc præsens, venturaque turba; fuisse
 10 Illi te, Senecæ quod fuit ille suo.

De

Maximus Cæsonius, vir consularis à Nerone damnatus, in conjuratione Pisoniana in exilium missus, comitem voluntarium habuit Q. Ovidium qui expressam Cæsonii postea mortui imaginem servabat, ad quam hoc epigramma scripsit poëta. *Rad.*

I. *Maximus, &c.*] Hæc est effigies in cera ad vivum expressa Max. Cæsonii, quem à Nerone damnatum in conjuratione Pisoniana, *Tacit. 15. Annal.* Tu Ovidi in exilium comitatus es per mare Siculum, in Siciliam vel Africam, cui modo præfuerat. proconsuli te co-

mitem negabas, exuli offerebas.

2. *Vivida cera.*] Quæ ad unguem refert Cæsonium. Ita enim mortuos solebant quasi in vitam revocare.

3. *Sed tu, &c.*] Iniquum fuisse Neronis judicium arguebas, sponte exulem ejus sequutus.

5. *Equora per Scylla.*] In Sardiniam aut Siciliam ejectum.

7. *Si victura, &c.*] Si vitale fuerit hoc carmen meum, scient inde præsentis & posterius, Ovidium id præstitisse Cæsonio, quod Cæsonius prius Annæo Sen. à Claudio in Corsicam relegato.

Ovidii

De eadem. XLIV.

Facundi Senecæ potens amicus,
 Caro proximus, aut prior Sereno,
 Hic est Maximus ille quem frequenti
 Felix littera pagina salutat.
 5 Hunc tu per Siculas secutus undas,
 O nullis Ovidi tacende linguis,
 Sprexisti domini furentis iras.
 Miretur Pyladem suum vetustas,
 Hæsit qui comes exuli parentis.
 10 Quis discrimina comparet duorum?
 Hæsisti comes exuli Neronis.

Ovidiifidem, & charitatem in Cæsonium, antepontit Pyladis officio Orestem comitantis.

1. *Facundi, &c.*] Ejusdem argumenti cum præcedenti epigram.

2. *Caro, Sereno.*] Carus, Serenus, Cæsonius Maximus, ut epigr. præcedenti, & Seneca epist. 87, Senecæ amicissimi erant.

3. *Quem frequenti, &c.*] Ad quem toties scripsit Seneca.

7. *Domini.*] Neronis.

9. *Exuli parentis.*] Orestis, non quidem à matre in exilium misso, sed ab

Electra sorore subducto & à prædago in Phocidem sublato, unde reverfus matris cæde patris sui necem ultus rursus exulavit. Electra Eurip. & Sophoclis.

10. *Duorum.*] Orestis & Cæsonii: Ovidii & Pyladis. majus tu discrimen adiisti, ô Ovidi, quam Pylades. ille se Orestis sine periculo propè adjunxit comitem; tu damnatum à Cæsare crudelissimo, non dubitasti sequi. *Rad.*

11. *Neronis.*] Crudelissimi tyranni & cujus in manu erat te repetiisse, quod Clytemnestra non potuit.

Ad Priscum. XLV.

Commendare tuum dum vis mihi carmine munus,
 Mæonioque cupis doctius ore loqui:
 Excrucias multis pariter me teque diebus:
 Et tua de nostro, Prisce, Thalia placet.

Divi-

1. *Commendare, &c.*] Priscus pollicitus fuerat Martiali munus, trahebat autem moram ut carmine suo, quod poetæ approbati voluit, munus exornaret: poeta, quem premebat egestas, petit id sibi mitti muneris, vel sine carmine, quod utrique minori foret molestia.

4. *Tua de nostro, Prisce.*] De nostro incommodo, & non sine damno meo,

tibi places in tuo carmine, quod dum meditaris, ego munus desidero. Turnebus lib. 2.4. cap. 28. legit, *acer*. Quod enim versus scribere se accuratos summlaret, vel etiam medicaretur & tanquam ruminaret, nec interea dona remitteret; silentium ejus meritò sibi conqueritur damnosum Martialis. *Thalia placet.*] Epigr. 16. vers. 4. supra. & lib. 4. epigr. 8. vers. 12.

6. *Munus*

5 *Divitibus poteris Musas, elegosque sonantes*
Mittere : pauperibus munera pexa dato.

6. *Munera pexa dato.*] Vestem pexam. | non diminuitur morâ. Alii *plana*. id
 Alii legunt *plena*. id est, quorum gratia | est, absque carminibus.

Ad Licinium Suram. XLVI.

DOctorum Licini celeberrime Sura virorum,
 Cujus prisca graves lingua reduxit avos:
 Redderis, (heu) quanto fatorum munere nobis,

Gustata Lethes pæne remissus aqua!

5 *Perdiderant jam vota metum, securaque flebant*

Tristia cum lacrymis : jamque peractus eras.

Non tulit invidiam taciti regnator Averni,

Et raptas fatis reddidit ipse colos.

Scis igitur, quantas hominum mors falsa querelas

10 *Moverit & frueris posteritate tua.*

Vive velut raptò, fugitivaque gaudia carpe :

Perdi-

Gratulatur Licino reditum in vitam, quæ jam ab omnibus deplorata & conclamata fuerat, hortaturque ut reliquam vitæ partem genio indulgeat. Rad.

1. *Sura virorum.*] Sic Plinius Sec. 30. epist. 4. lib. altissima ista eruditione tua dignissimam quæst. &c. Al. *celeberrime summe Virorum.*

2. *Cujus prisca, &c.*] Cujus sincera oratio & antiquitatem sapiens, exprimit gravitatem & mores veterum illorum Romanorum.

3. *Redderis, &c.*] Quanto nos beariant munere Paræ, quæ te prope mortuum vitæ restituerunt.

5. *Perdiderant jam vota, &c.*] Ita Petr. Scriv. è Membranis & Junii margine. *Tristitia & lacryma sunt carmina lagubria.* vulg. Ed. *Tristitia, & lacrymis jamque peractus eras.* Tanquam incerta morte deposueramus spem & cum votis metum curamque prote, qui jam pro mortuo deploratus eras & concla-

matas.

7. *Non tulit, &c.*] Vidit sensitque Pluto se non foreferendo invidiam & querelas hominum te lugentium ipsiusque rapacitatem detestantium, itaque eripuit Parcis colos suosque & te vitæ restituit.

9. *Falsa querelas.*] Te faucibus suis erepto decepta, Vel quam nos veram putabamus; teque vere mortuum.

10. *Frueris posteritate tua.*] Et quasi redivivus sentis quam charus fueris nobis, tanquam posteris, tuis futuris. Plin. epist. 1. lib. 2. *Triginta annis gloria sua supervixit. Legit scripta de se carmina : legit historias, & posteritati sua interfuit.*

11. *Vive velut raptò, &c.*] Mortis itaque, quam evasisti, memor, rape vitæ restitutæ gaudia. Et quasi utraque manu amplectere vitam fugitivam, & te totum da commodis præsentis vitæ. vide epigr. 16. lib. 1. vers. 8. tibi superstes.

12. *Per-*

Perdiderit nullum vita reversa diem.

12. *Perdiderit nullum diem.*] Qui metuebant & cavebant ne dies ita perderent, *vitam se rapere* dicebant. Eleganter Plinius lib. 14. cap. 22. de iis qui hesternæ crapula mentem opprimebant: *Rapere se ita vitam prædicant, quum priorem diem quotidie perdant,*

imò verò & *venientem*. Sic *lethum non perdere* dicunt eos, qui non inulti moriuntur. Lucanus libro 3. *Non perdere lethum Maxima cura fuit.* Perdere se diem illum putabant, quem non indulgebant genio, voluptatibus, &c.

.De Annio. XLVII.

Cum *mensas habeat fere ducentas,*
Pro *mensis* habet *Annius ministros* :
Transcurrent gabatæ, volantque lances.
Has vobis epulas habete lauti;
5 *Nos offendimur ambulante cœnâ.*

Annio non desunt mensæ, imo dives & lautus habet ducentas. cur itaque ministri ejus subeunt mensarum vices & nihil apponitur? scilicet ut dapibus suis parcat, quas ministri circumferentes prætereant alios; aliis priusquam quid ad satietatem decerpserint, præripiant. placeant sibi lauti his epulis, nos tenuiores non juvant cœnæ istæ ambulantes (*running banquets*) quæ & nostris parcipromis inoleverunt in sili-cerniis & repotiis.

1. *Ducentas.*] Alii *trecentas*.

2. *Pro mensis ministros.*] Ipsi ministri subeunt vices mensarum, quia ipsi gerunt cibos in gabatis & paropsidibus. Moris autem erat prioribus, ut singulis missibus singulas mensas inferrent,

jam suis epulis dapibusque onustas, easque postea simul auferrent: Annius unam haud dubie mensam apposuerat, sed eam vacuum; deinde ministri ordine circumfererebant obsonia, ut quod cuique placeret, inde carperet. *Rad. Turneb. lib. 26. cap. 24. Puto, inquit, ita intelligendum. Suppetunt illi plurimæ mensæ ad ducentas, non tamen in eis obsonia reponit; sed eas semper servi gerunt, nec epulis suis possunt convivæ. ita ambulatoriam cœnam potius spectant quam comedunt; cum ministri celeriter paropsides & gabatas ante convivas præterferant.*

3. *Gabatæ, &c.*] Lances elcariz.

5. *Nos offendimur.*] Pauperes amant appositam cœnam, qua famem & ventrem, non oculos pascant.

Ad Severum. XLVIII.

Parva suburbani munuscula mittimus horti;
Faucibus ova tuis : poma, Severe, gula.

Ad

1. *Parva.*] Palat. legit *Pauca*.

2. *Faucibus, &c.*] Raucis forte vel

exulceratis mollia. *Gula.*] Palato gratia.

1. Fau

Ad fontem Hiantidos. XLIX.

Fons dominae, regina loci, quo gaudet Ianthis,
Gloria conspicuae, delictumque domus:

Cum tua tot niveis ornetur ripa ministris,

Et Ganymedæo luceat unda choro:

5 Quid facit Alcides sylva sacratus in ista?

Tam vicina tibi cur tenet antra Deus?

Numquid Nympharum notos observat amores,

Tam multi pariter ne rapiantur Hyle?

1. Fons domina, &c.] Vide epigr. 47. lib. 6. tis, instar Ganymedis.

5. Quid facit, &c.] Vide epigr. 14. supra, quod huic concinit. vers. 3.

4. Ganymedæo, &c.] Pueris delica-

Ad Urbicum. L.

Mercari nostras si te piget, Urbice, nugas:
Et lasciva tamen carmina nosse libet;

Pompejum quæras (& nosti forsitan) Auctum,

Ultoris prima Martis in æde sedet.

5 Iure madens, varioque togæ limatus in usu,

Non lector meus hic, Urbice, sed liber est.

Sic tenet absentis nostros, cantatque libellos:

Ut pereat chartis littera nulla meis.

Denique, si vellet, poterat scripsisse videri;

10 Sed famæ mavult ille favere meæ.

Hunc

Pompejum Auctum celebrat, qui Poëtæ versus, ut suum nomen tenebat, poteratque carentibus libro, ipse liber esse. Hunc ut adeat, monet Urbicum, si velit inemptum possidere Martialem.

3. Pompejum quæras, &c.] Adeas Pompejum Auctum, quem & tute fortasse nosti.

4. Æde sedet.] Quæ signis militari- bus à Parthis remisissis extructa est. ut alii, post victoriam Philippicam. Suetonius Augusti capite 29. Dio libro 44.

5. Iure madens.] Jurisprudentiâ tin- ctus, imbutus. sic infr. epigr. 68. & epigr. 40. lib. 1. vers. 3. Calderin. ju- sculo madens. Varioque, &c.] Studiis pacis & variis causis exercitatus. Cal- derin. attrita indutus toga, qua in va- riis officiis utitur.

6. Sed liber est.] Adeo ad unguem tenet & memoriter recitat.

7. Absentis.] Hic enim nolo, absen- tis pro absentes.

9. Poterat, &c.] Se authorem pro- fiteri, nisi meæ faveret famæ, poterat. vide Senec. prolog. declam.

C c

II. Dc-

Hunc licet à decimâ (nec enim satis ante vacabit)

Sollicites : capiet cœnula parva duos.

Ille leget, bibe tu : nolis licet, ille sonabit :

Et cum, jam satis est, dixeris ; ille leget.

II. *Decimâ nec enim, &c.*] Quæ propter occupationes Ausi, vel tenuitatem ejus.

Ad Auctum. LI.

G*Ratum est, quod Celeri nostros legis, Aucte, libellos;*
Si tamen & Celerem quod legis, Aucte, juvat.

Ille meas gentes, & Celtas rexit Iberos,

Nec fuit in nostro certior orbe fides.

5 Major me tanto reverentia turbat ; & aures

Non auditoris, judicis esse puto.

1. *Aucte libellos.*] Epigr. præced.

2. *Si tamen, &c.*] Nisi molestum sit Celeri, audite hujusmodi nugas.

3. *Ille meas, &c.*] Celer fuit præfatus Celtiberiæ, patriæ mez.

4. *Nec fuit, &c.*] Nec alius quisquam

majori fide, & abstinentia administravit nostram Celtiberiam.

5. *Major, &c.*] Terreor viri majestate, nec minus sanctum expecto judicem carminis mei, quam olim gentis mez. Vulgò legitur *tanti*, sed illepidè.

In Umbrum. LII.

O*Mnia misisti mihi Saturnalibus, Umber,*
Munera, contulerant quæ tibi quinque dies ;

Bis senos triplices, & dentiscalpia septem :

His comes accessit spongia, mappa, calix ;

5 Semodiusque fabæ cum vimine Picenarum,

Et Laletanæ nigra lagena sapæ :

Umbræ munera Saturnalibus sibi missa, ironice elevat.

2. *Contulerant, &c.*] Quæ ab aliis tibi missa sunt per Saturnalia, quæ ad 5. dies protraxit Caligula. vide ep. 46. lib. 4.

3. *Triplices.*] Pugillares. Dicuntur autem *triplices*, à tribus foliis ; *quinqueplices*, quinquefoliorum. fiebant ex citro, ebore, aliisque generibus materialium ; ut hodie ex membrana, lapide, lignis. epigr. 6. lib. 14. *Dentiscalpia*

septem, &c.] De his lib. 13. & 14.

5. *Fabæ.*] Epigramm. 46. lib. 4. *Vimine Picenarum.*] Fiscella olivarum Picenarum. lib. 13. epigr. 36.

6. *Laletanæ, &c.*] Lagena ignobilis, fœculenti & turbidi vini ex Laletania in Hisp. Tarraconensi. Gloss. *Sapæ, & Vinæ.* *Sapæ Laletanæ* hoc loco, quia hoc vinum crassius. unde & alibi *sax Laletanæ*. Tum dicit *Nigra lagena*, quod ad vinum refero, quod purpureum vocat Ovid.

Par.

7. Par.

*Parvaeque, cum canis venerunt coctana prunis,
Et Libycæ fici pondere testa gravis.*

Vix puto triginta nummorum tota fuisse

10 *Munera, quæ grandes octo tulere Syri.*

Quanto commodius nullo mihi ferre labore

Argenti potuit pondera quinque puer?

7. *Parvaeque coctana.*] Ficus parvæ ex Syria. epigramm. 28. lib. 13. *Canis venerunt prunis.*] Quæ epigramm. 18. lib. 5. senes dixit Damascenos. vide epigramm. 29. lib. 13.

8. *Et Libycæ.*] Et vas grave Africanis

& hibernis ficis. Epigr. 46. lib. 4.

9. *Vix puto, &c.*] Puto vix valuisse 30. HS. nostra moneta 4. fl. 8. d.

10. *Syri.*] Servi è Syria, Synecdoch.

12. *Pondera quinque.*] Libras quinque.

In Nasidientum. LIII.

S*emper mane mihi de me mera somnia narras,
Quæ moveant animum, sollicitentque meum.*

Fam prior ad facem, sed & hæc vindemia venit;

Exorat noctes dum mihi saga tuas.

5 *Consumpsi salsasque molas, & thuris acervos:*

Decrevere greges, dum cadit agna frequens.

Non

Artes captandi damnat in Nasidiento, qui prius poetæ adulabatur, ut aliquid ab eo muneris; deinde somniorum religione objecta, conabatur emungere. Rader.

3. *Iam prior, &c.*] Ad expianda infauſta tua de me somnia, in sacrificiis absumpsi Vinum omne meum superioris & hornæ vindemiæ. Tantum vini mei exhausti ad peragendas expiationes tuas, ut neque ex priori, neque ex hac vindemia quidquam mihi superſit. Martial. epigr. 1. lib. x1.

Amphora nunc petitur nigricariosa ſalerni,

Expiet ut ſomnos garrula ſaga tuos.

Nam vini uſus erat in ſacrificiis, & poſt molam ſalsam ſæpe fundebatur. Quum vinum non haberent, aqua utebantur.

4. *Exorat noctes.*] Expiat, avertit omen. *Exorare* heic ἐξίλασθαι, ut rectè in Gloſſ. *Oramus τὴν Δικαίαν:* *Exoramus* hoc modo τὴν ἀνδραγαθίαν. Sic *Exſacrificare*, ſacrificare ne quid accidat. Herald. *Saga tuas.*] Somniorum interpres & expiatrix. epigr. 50. lib. 11.

5. *Salsasque molas.*] Far ſale miſtum. Feſtus: *Mola* vocatur etiam far toſtum, & ſale ſparſum, quod eo molito hoſtia aſſergantur. Rectè gloſſarium, *Mola ſalfa*, καλαὶ πεφρυγμέναι. Rectè, inquam, ſi ritum Græcicum reſpexeris. Nam in Græcia mola ſalfa hordeacea erat; ut farrea in Latio. Nam poſt triſtius aliquod ſomnium mola ſalfa & thure Jovi prodigiali comprecabantur.

6. *Decrevere, &c.*] Decreſcunt mihi greges & rebra immolatione.

C 6 2

7. Cor-

*Phidiaco si digna fori dare templa parabit,
Has petat à nostro Pisa tonante manus.*

3. *Phidiaco si digna, &c.*] Si Pisa Phidia fabrefacto, petat à nostro Deo urbs illa Elidis instituerit ædificare Domitiano suum architectum Rabi- templum dignum illo simulachro à rium.

De Achilla. LVI.

C*astora de Polluce Gabinia fecit Achillam:
Pyxagathos fuerat, nunc erit Hippodamus.*

Alludit Poëta ad versum Homeri Iliad. γ. Κάστωρ δ' ἵπποδάμου, καὶ πύξθατος Πολυδάμαν. jocum autem quærit in ambiguitate τ' πύξ, quod significat pugnis. atque idem pro πυγῇ usurpatur Aristoteli in physiognom. Ita Achilles puer exoletus (ut epigrammat. 90. lib. 3.) & modo πύξ strenuus jam factus est ἵπποδάμου eques per maneggiare & cavalcare la donna Gabinia. hoc est, Castor de Pol- luce.

Ad Gallam. LVII.

I*am sex, aut septem nupsisti, Galla, cinædis:
Dum coma te nimium, pexaque barba juvat.
Deinde experta latus, madidoque simillima loro
Inguina, nec lassâ stare coacta manu,*

5 *Deseris imbelles thalamos, mollemque maritum:
Rursus & in similes decidis usque toros.*

*Quære aliquem Curios semper Fabiosque loquentem,
Hirsutum, & durâ rustigitate trucem.*

Invenies: sed habet tristis quoque turba cinædos:

10 *Difficile est, vero nubere, Galla, viro.*

De

1. *Cinædis.*] Dum ex cultu & elegantiâ eos judicabas strenuos ad κλινοπέπλω.

6. *Similes toros.*] Mollium & imbellium cinædorum.

7. *Quære aliquem, &c.*] Ne ulterius te decipiant pexi isti & comati; quære

aliquem ex iis qui sermone & cultus neglectu gravitatem & virilitatem profitentur. epigr. 25. lib. 1.

9. *Sed habet, &c.*] Sed & hi sunt Socratici cinædi.

10. *Difficile est, &c.*] Ita omnis vi- cius abundas Tristibus obscuris, &c.

De Cæciliano. LVIII.

Non cœnat sine apro noster, Tite, Cæcilianus,
Bellum convivam Cæcilianus habet.

Quanta est gula qua sibi totos ponit apros, animal propter convivium natum, &c.
Vacuisque toris tantum ipse jacebis. Ju-

venal. i. Satyr. Hic noster convivam vocat apum foli Cæciliano appositum. alii hominem fuisse Aprum volunt.

Ad Jovem Capitolinum. LIX.

Tarpeje venerande rector aulae,
Quem salvo duce credimus Tonantem,
Cum votis sibi quisque te fatiget,
Et poscat dare, quæ Dei potestis:
5 Nil pro me mihi, Jupiter, petenti,
Ne succensueris velut superbo.
Te pro Cæsare debeo rogare:
Pro me debco Cæsarem rogare.

Fœda adulatio erga Domitianum.

1. *Tarpeje aulae.*] Capitolii in colle prius Saturnio, mox Tarpejo à Virgine Tarpeja, quæ arcem Sabinis prodidit, dicto.

2. *Quem salvo duce.*] Quem Deum credimus, dum salvus noster Deus est,

qui te bello Capitolino servavit, & Capitolium incensum instauravit. Sic epigr. i. lib. 5. vers. 8.

7. *Te pro Cæsare, &c.*] Tu mea & publica prece rogatus, serva Cæsarem, ille me servabit: tu illi donato, ille mihi donabit.

Ad Cæsarem Germanicum. LX.

Abstulerant totam temerarius institor urbem,
Inque suo nullum limine limen erat.
Fussisti tennes, Germanice, crescere vicos;
Et modo quæ fuerat semita, facta via est.

Nulla

1. *Abstulerat, &c.*] Institores, tonfores, caupones, coqui, &c. modo vicos omnes urbis occupant tabernis suis & pergulis (quod apud nos in publicis nundinis factum videmus) fores & limina præstruxerant. *Institor* ergo propriè dicitur is, qui tabernis, vinis vendendis, vel alicui alteri negotio est

præpositus. sic dictus, quod negotio gerendo instet.

3. *Germanice.*] Lib. 5. ep. 2. vers. 7. *Crescere.*] Remotis tabernis, ampliores & latiores fieri.

4. *Semita, facta, &c.*] Gloss. *Semita*, *ἡ ἴσδιος*. Plaut.

A semita in viam regredere.

§. Nulla

5 *Nulla catenatis pila est præcincta lagenis :*

Nec prætor medio cogitur ire luto.

Stringitur in densa nec cæca novacula turba :

Occupat aut totas nigra popina vias.

Tonsor, caupo, coquus, lanius sua limina servant.

10 *Nunc Roma est, nuper magna taberna fuit.*

5. *Nulla catenatis, &c.*] Nullus caupo vendit vinum ad pilas in tabernis quæ lagenis sunt refertæ, & quæ catenis fixæ sunt. Juven. Sat. 3. vers. 304. nisi forte & ipsæ lagenæ pilis affixæ sunt catenis. de pilis vide quæ ad epigr. 43. lib. 2. vers. 6.

6. *Medio luto.*] Ad canalem, propter tabernas utrinque. Viis scil. utrinque ad ædes tabernis occupatis.

7. *Stringitur, &c.*] Hoc est, tonsor non tondent in media turba. Ergo domi, quia cellæ tonsoriz publicæ

dejectæ, uti & cauponum tabernæ. *Cæca.*] Recondita theca sua; vel quæ non videatur in turba. *Novacula.*] Novaculam hanc tonsorum fuisse arbitror, quum mox inter cæteros recenset *tonsorem*, non *βαλανχοτόμων* neque sicariorum, quorum esse putant alii propter epitheton *cæca*.

10. *Nunc Roma est, &c.*] Ita ep. 2. lib. spectat. *Riddita Roma sibi est, &c.* Nuper Roma videbatur versa in popinam aut tabernam, nunc urbs à te restituta est.

In Amillum. LXI.

R *Eclufis foribus grandes percidis, Amille,
Et te deprendi, cum facis ista, cupis;
Ne quid liberti narrent, servique paterni,
Et notet obliquè garrulitate cliens.*

5 *Non prædicari se qui testatur, Amille,
Illud sæpe facit, quod sine teste facit.*

1. *Percidis, Amille.*] Epigr. 72. lib. 2. vers. 3.

3. *Narrent, &c.*] Te gravius aliquid pati.

5. *Et notet.*] Gruterus ex Palat. & Anglie. legit: *Es niger*: ut *niger* ille,

designet garrulum quem, Horatianæ picturæ non dissimilem.

5. *Testatur, teste facit.*] Ludit in *testatur* & *teste*, nec non in ambiguitate *teste*. hic autem *ὄρως* intelligit, id est, *λεῖψ' ἢ Φοινικί' &c.*

De Silio (Italico.) LXXII.

P *Erpetui numquam moritura volumina Silii
Qui legis & Latia carmina digna toga;
Pierios*

1. *Perpetui, &c.*] Latuere Silii opera per multa sæcula. jam vero eruta &

vindicata vivunt. epigr. 14. lib. 4.

2. *Latia carmina, &c.*] Digna poetarum in

C c 4

Pierios tantum vati placuisse recessus

Credis, & Aoniæ Bacchica ferta comæ?

5 *Sacra coturnati non attigit ante Maronis,*

Implevit magni quam Ciceronis opus.

Hunc miratur adhuc centum gravis hasta virorum;

Hunc loquitur grato plurimus ore cliens.

Postquam bis senis ingentem fascibus annum

10 *Rexerat, asserto qui sacer orbe fuit:*

Emeritos Musis & Phæbo tradidit annos:

Proque suo celebrat nunc Heliconæ foro.

^a in Italia vel ipsa Roma nato. Italici enim cognomen habuit ab Italica urbe Pelignorum, alias Corfinio. *vel potius* digna majestate oratoris Romani, & consulis Plinius. *Sec. scripsit carmina majore cura quam ingenio.* epist. 7. lib. 3.

3. *Pierios tantum, &c.*] Credis eum tantum fuisse poetam? imo non optimum attigit poetam, priusquam optimum expressisset oratorem.

5. *Sacra, &c.*] Non ante Maronem attigit, quam Ciceronem expressisset. Tum sacri ipsi poetæ, ut recte Turnebus notat lib. Adv. xxi. cap. 6. Poetæ enim intervates & prophetas censentur, qui sacri habentur. Val. Flaccus lib. 1. Argonaut.

Ecce sacer, totusque Dei, per littora Mopsus

Immanis visus, vittamq; comamq; &c. Nota, *Totusque Dei*, id est, Deo ple-

nus, & furore divino afflatus. *Herald.* epigr. 20. lib. 3. vers. 7. & epigr. 5. lib. 5. vers. 8.

7. *Centum gravis, &c.*] Judicium C. virorum qui de testamentis & hæreditatibus in suo foro hastâ positâ judicabant, quemadmodum auctionariû in atrio auctionario hastâ præconis posita. vide epigr. 38. lib. 6. vers. 5. & consule Cornelium Vitell. Annotat. in Merulam. cap. 21.

9. *Postquam bis senis.*] Postquam consul fuerat eo anno quo Nero periit. Plin. Sec. lib. 3. epist. 7. *Ingentem asserto, &c.*] Quo terrarum orbis in libertatem assertus est, tyranno Nerone ad vim sibi inferendam adacto & occiso.

11. *Emeritos Musis, &c.*] Foro emeritus secessit in Campaniam, ubi Musis vacavit scripsitque carmine heroico 17. libros de Punico bello secundo.

In Cinnamum: LXIII.

Qui tonsor fueras totâ notissimus urbe,
Et posthæc dominæ munere factus eques:

Sica-

Ex tonsore, beneficio foeminae factus eques Cinnamus, & à nescio quo vocatus in jus, abiit in Siciliam exultans. Poëta inscitiam illius irridens, ait illum rediturum ad artem assuetam,

cum aliam non teneat; iterumque tonsorem fore. *Rad.*

1. *Qui tonsor fueras, &c.*] Hunc credo innuere Juvenalem, Satyr. 1. vers. 25.

3. *Sica-*

*Sicanias urbes, Aetnaeque regna petisti
Cinname, cum fugeres tristia jura fori.
5 Qua nunc arte graves tolerabis inutilis annos?
Quid facit infelix & fugitiva quies?
Non rhetor, non grammaticus, ludive magister,
Non Cynicus, non tu Stoicus esse potes.
Vendere nec vocem Siculis plausumque theatri:
10 Quod superest, iterum, Cinname, tonsor eris.*

3. *Sicanias, &c.*] In ius vocatus mutavit solum, vel exulatum abiit in Siciliam.

5. *Inutilis annos.*] Nulla honesta immo nec sordida arte instructus.

6. *Infelix.*] In exilio.

7. *Ludive magister.*] Literator. Domitius de lanista intelligit. magis convenit praecedentibus, ut de liberatore intelligas.

8. *Non Cynicus, &c.*] Nullius sectae philosophus.

9. *Vendere, &c.*] Praeco, an potius caussidicus, qui voces prostituere solet. Ovid. eleg. 15. lib. 1. Amor. clausa rabiosa fori iurgia vendere. Seneca 171. vers. Herc. Fu. felicitis vendere verba reis dicitur nostro, epigr. 16. lib. 5. *Plausumque theatri.*] Histrio, aut citharcedus.

In Gargilianum. LXIV.

L Is te bis decimæ numerantem frigora brumæ
Conterit una tribus, Gargiliane, foris.
Ab miser, & demens! viginti litigat annis.
Quisquam, cui vinci, Gargiliane, licet?

2. *Tribus, foris.*] 1. Veteri Romano. 2. Cui, Jul. Cæs. 3. Augusti. ep. 38. lib. 3. vers. 4.

3. *Viginti litigat annis quisquam.*]

Satius fuerat semel vinci, quam ducere litem & fete impendia & molestias viginti annorum, etiam cum victoria.

De Labieno. LXV.

Heredem Fabius Labienum ex asse reliquit:
Plus meruisse tamen se Labienus ait.

1. *Ex asse reliquit.*] Bonis universi patrimonii.

2. *Plus meruisse tamen se Labienus ait.*] Labienus ait se plus meruisse, qui plura Fabio donavit quam ex testamento accepit. & ego (innuit Poëta) majori damno & dolo Labienum dignum æculco, qui per fraudem captavit hære-

ditatem. Ludit enim Poëta in ambiguo, meruisse enim & ad poenam, & ad præmium refertur. Labienus de præmio accipit; poëta de poena intelligit, quasi majori malo ille hæredipeta fuerit multandus, nec unus quidem as legandus. vide Turnebum lib. 24. cap. 28.

In

Cc 5

I. Pa-

In Philænim. LXVI.

Pædicat pueros tribas Philænis,
 Et tentigine sævior mariti
 Undenas vorat in die puellas.
 Harpasto quoque subligata ludit,
 5 Et flavescit haphe, gravesque draucis
 Halteras facili rotat lacerto.
 Et putri lutulenta de palæstrâ
 Uncti verberare vapulat magistri.
 Nec cænat prius, aut recumbit ante
 10 Quam septem vomuit meros deunces :
 Ad quos fas sibi tunc putat redire,
 Cum coliphia sexdecim comedit.
 Post hæc omnia ; cum libidinatur,
 Non fellat : putat hoc parum virile :

Sed

1. *Pædicat pueros.*] Τῷ ὀλίγω. *Tribas Philænis.*] Lacerata carmine Polycratis ; cum mulierum omnium esset castissima, si verum quod de ea scribit Æschryon apud Athenzum lib. 8. Sed Æschryonis apologia nihil eam juvit apud posteros. *Herald. Tribas.*] Fricatrix.

2. *Tentigine, &c.*] Libidinis pruriginis magis inflammata quam maritus.

3. *Vorat in die puellas.*] Ἀσθενίζουσα, φοιριζουσα καὶ τελουσα. Grut. leg. dolat.

4. *Harpasto quoque.*] Epigr. 19. lib. 4. *Subligata ludit.*] Veste subducta, *Vil.* subligari usa.

5. *Flavescit haphe.*] In palæstra flavescit aspergine arenæ : ita Achelous cum Hercule luctans *fulvæ tactus flavescit arena.* Ovidius *Meta.* 9. ἀφ' αὐτὴν tactus est. *Epiæt.* cap. 26. *Enchirid.* ἐστὶ τὸ ὅτε χεῖρες βαλεῖν, σφυρῶν σπένδυται, πολλὴν ἀφ' αὐτῆς κηλίζειν. *Gravesque, &c.*] Et pondera illa plumbea seu ferrea corpori exercendo in Gymnasiis & Balneis adhibita, vel ipsis gran-

dibus draucis gravia, agili versat manu. vide epigr. 48. & 49. lib. 14. & Juvenal. *satyr.* 6. vers. 22. quæ huic epigrammæ consonat.

7. *Putri.*] Male olenti ab oleo. *Lutulenta, &c.*] Ceromate è luto uncti.

8. *Uncti magistri.*] Aliptæ manus crepitu inter ungendum. vide Juvenal. *Satyr.* 6. vers. 423. *Verberare vapulat.*] Nam & hi Magistri, quos ἐπιστάτας Græci dicunt, jus virgæ habebant.

9. *Nec cænat, &c.*] *Sextarius aliter* Ducitur ante cibum ravidam facturus orexim, &c. Juvenal. *Sat.* 6. vers. 428. vide epigr. 71. lib. 5. *Al. reverti.*

12. *Cum coliphia.*] Luctatorum panes, qui vires palæstrarum membris addunt, à κῶλον & ἵφι, ut vult Dom. Calderinus; quam etymologiam asserere laborat Corn. Vitellius contra Metulam, *Annot.* cap. 12. Certo enim ciborum genere ad palæstras, & cæteras ejusmodi exercitationum formas præparabantur. Juvenal. *Sat.* 2. *Luctantur pauca, comedunt coliphia pauca.*

15. Me-

15 *Sed plane medias vorat puellas.
Dî mentem tibi dent tuam Philæni:
Cunnum lingere quæ putas virile.*

15. *Medias, &c.*] Supra versu 3.

16. *Mentem tuam Philæni.*] Mentem sanam, vel quæ scemineam appetat libidinem. Locum istum nonnulli exagitant: at Grutero elegans videtur; ut videlicet usurus voto aut imprecatione, id præter omnem omnium expectationem optet, quod jam habebat. Eodem ferè modo hoc lib. epig. xxiii. *Hæc facias, quod puto lingua facis.* Nec

admodum dissimiliter Turnus apud Virgilium lib. x. *Æneid.* vers. 408.

*Nunquam animam talem dextra hæc
(absiste moveri)*

*Amittes; habites tecum, & sit pectore
in isto.*

Sic apud Senecam in sui nominis *Me-
dea*, vers. 968. *Mihi me relinque.* Et Symmachus lib. iv. epist. 48. *Dii illos
mentibus suis puniant.*

Ad Infantium Rufum. LXVII.

Commendare meas, Instanti Rufe, Camænas
Parce precor socero: seria forsan amat.
Quod si lascivos admittit & ille libellos,
Hæc ego vel Curio Fabricioque legam.

1. *Instanti Rufe, &c.*] De hoc eodem Instantio Rufe, epigr. 51. lib. 8. & epigr. 97. lib. 12.

4. *Vel Curio, &c.*] Vel continentis-

simis, gravissimis & severissimis viris. Hoc est, si ô Instanti, socer tuus, libellos meos legerit, nullum existimabo quantumvis gravem, rejecturum.

De Theophila ad Canium. LXVIII.

Hæc est illa tibi promissa Theophila, Cani,
Cujus Cecropia pectora dote madent.
Hanc sibi jure petat magni senis Atticus hortus,

Nec

Sponsam Canii poetæ Theophilam, ab exquisita doctrina & singulari castimonia laudat.

1. *Promissa Theophila.*] Sponsa, conjux. *Can.*] Poëta, de quo epigram. 62. & epigramm. 70. lib. 1. & epigr. 20. lib. 3.

2. *Cujus Cecropia, &c.*] Græce erudita. Al. *pectora voce madent.*

3. *Hanc sibi jure petat.*] Hanc sibi discipulam vendicet, utpote disciplinæ

sux æmulam Epicurus magnus senex horto quo gaudebat celebris. Alii leg. *magni senis altius in horis*, atque intelligunt Platonem in suburbano Athenis nemore ab Academo in usum scholæ consecrato profitentem. *Magni senis.*] Academi senis, in cuius horto Plato philosophatus. *Senes* autem dicti magni illi viri, & γῆγρῆς, Græcis scriptoribus; quia in senectute τὸ ἀγερὶ σφίσις.

4. *Nec*

Nec minus esse suam Stōica turba velit.

5 *Vivet opus quodcunque per istas miseris aures;*

Tam non fœmineum nec populare sapit.

Non tua Pantænis nimium se præferat illi,

Quamvis Pierio sit bene nota choro.

Carmina fingentem Sappho laudavit amatrix :

Castior hæc , & non doctior illa fuit.

4. *Nec minus, &c.*] Nec minus suæ disciplinæ æmulam hanc sibi vendicant Stoici.

5. *Quodcunque.*] Quodcunque Theophrila recensuerit & emendarit. *Per istas, &c.*] Gruterus ex Palat. legit : *Per has emiseris.* rectè.

7. *Pantænis, &c.*] Doctam nescio quam innuit poetriam. Ita Scriv. *Pantænis* ex MSS. omn. Gruterus: *Vulg. Parthenis.* Quasi diceret: Nec tu Cani

Parthenin tuam familiarem anteposueris Theophilæ, quamvis doctam poetriam. An Sulpitiam intelligit eo tempore florentem, an aliam aliquam?

9. *Carmina fingentem, &c.*] Theophrilæ carmina vel ipsa Sappho Phaonis amatrix laudavit. legitur namque & laudavit.

10. *Castior hæc, &c.*] Theophrila vincit Sappho verecundia : ingenio & doctrina illi non cedit.

In Philænim. LXIX.

I*psarum tribadum tribas , Philæni,
Reclè , quam futuis , vocas amicam.*

Male sonat dicta viro *amica*; mulieri, bene. quam vero Philænis *amicam* vocat male audit, cum ipsa Phil. sit *tribas*. Καλέει γέν η αἰ ἐλπίσται

γυνῆκες η αἰ παρθένοι πῆς σωφροσύνης η φιλας, ἐπαιεγες, &c. καλέει γὰ πῆς μιθαρνεύας, ἐπαιεγες. Athenus lib. 13. cap. 4.

De familia ficosa. LXX.

F*icosa est uxor , ficosus & ipse maritus :
Filia ficosa est , & gener , atque nepos.
Nec dispensator , nec villicus ulcere turpi,
Nec rigidus fossor , sed nec arator eget.
5 Cum sint ficosi pariter juvenesque senesque,
Rēs mira est ; ficos non habet unus ager.*

1. *Ficosa est uxor, &c.*] Tota familia laborat ulcere quam σύνωσις Græci vocant, de qua Celsus lib. 6. cap. 3. nec tamen in agro fructificant ficus.

Jocus ab ambiguo τῆς ficus. vide epigramma 66. lib. 1.

2. *Nepos.*] Ita Gruterus. alii *scer*.

Ad

A Paulo

Ad Paullum. LXXI.

GRatus sic tibi, *Paulle, sit Decembris* :
Nec vani triplices, brevesque mappæ,
Nec thuris veniant leves selibræ ;
Sed lances ferat, aut scyphos avorum,
 5 *Aut grandis reus, aut potens amicus :*
Seu quod te potius iuvat capitque.
Sic vincas Noviumque Publiumque
Mandris & vitreo latrone clausos ;

Sic

A Paulo asseri sua carmina à malignis cupit. Eo sensu : Per gratissima Saturnalia te precor, quibus opto, ut tibi non pauperum, sed divitum munera larga mittantur, non inanes inquam pugillares tribus paginis, non mappæ, aut semilibra turis : sed lances, seu scutulæ & scyphi antiquo opere facti : aut precor lutores Novium & Publium ludo latrunculorum & vincas ludo trigonalis pilæ Polybium : per hæc inquam te precor, ut si quisquam infamia de aliis, & maledica sparserit, patrociniū mei suscipias. *Rader.*

1. *Gratus sic tibi, &c.*] *Imprecandi formula.* Sic tibi affluant precor larga à clientibus & amicis munera in Saturnalibus missa, ut epigramm. 46. lib. 4. vers. 1. vide epigramma 52. supra.

2. *Vani.*] *Leves. Triplices.*] *Pugillares.* lib. 14. epigr. 6. *Mappæ.*] *Epigrammate* 46. lib. 4. vers. 17.

3. *Leves selibræ.*] *Perplacet Grute-rolædio Palat. leve selibræ.* vide epigramma, 70. lib. 8.

4. *Scyphos avorum.*] *Scyphos veteres & archetypos :* vel graves auro, quilibus utebantur pifci, Nestor, &c.

5. *Grandis reus.*] *Cliens dives.*

7. *Sic vincas, &c.*] *Sic vincas latrunculorum ludo peritissimos tuos collutores Novium & Publium.*

8. *Mandris.*] *Calculorum seu la-*

trunculorum septis & regionibus, vel ipsis latronum gregibus clausos. vide epigr. 23. lib. 5. vers. 7. fortasse quadrigis eburneis, namque ejusmodi calculis luisse Neronem autor est Suetonius, Petr. Scriver. *Mandris & vitreo latrone clausos.*] Latini *mandras, septa, vallos, & capfos & carceres* vocabant, loca illa seu sedes in tabula, in quibus veluti clusi tenebantur latrunculi. Græci *πόλεις, χρίσος & χαρρυμύλα.* Calculus ergo qui in calculi discoloris sedem faciebat impetum, ut eum caperet & sede sua pelleret, mandram ejus sive vallum frangere dicebatur. hinc totum latrunculorum ludum vel tabulam potius in qua latrunculis ludebatur, *χάρις* nominarunt. In hoc etiam ludo sunt calculi, qui ordine moventur ; alii qui vagæ & obliquæ. *inciis* autem dicuntur, qui eo sunt redacti, ut cieri moverique nequeant : inde proverbium *ad inciis redigere*, pro ad extremas metas compellere, & in summam desperationem aliquem adducere. Porro quem veteres *calculum incitum* vocabant, eum nos in hoc eodem ludo *scacum matium* dicimus, id est, contritum & subactum, *matium* antiqua vox & Latina, quæ emollitum, subactum, & maceratum significat, inde verbum *matrare*, pro domitare, subigere, & macerare. hinc *via matta* Ciceroni, via lutosâ & humecta. lib. epist.

Sic palmam tibi de trigone nudo

- 10 *Unctæ det favor arbiter coronæ,
Nec laudet Polybi magis sinistras:
Si quisquam mea dixerit malignus
Atro carmina quæ madent veneno:
Ut vocem mihi commodos patronam,*
15 *Et, quantum poteris, sed usque, clames:
Non scripsit meus ista Martialis.*

epist. ad Atticum xvi. epist. 12. vulgò excuditur, *via inepta*, satis ineptè. inde per Metaph. homo tristis, *matius* dicebatur. *Salmas.* Vitreo latrone clausos.] Latrunculus è vitro discolori, ad distinguendas diversas partes, epigr. 17. & 20. lib. 14.

9. *Sic palmam, &c.*] Sic tibi victoriam in ludo trigonalis pilæ adjudicent uncti gymnastæ. vide epigramm. 19. lib. 4. *Nudo, &c.*] Quem ludum nu-

di unctique exercebant.

11. *Polybi.*] Luforis alicujus peniti. *Magis.*] Quam tuam. *Sinistras.*] Agilitatem manus sinistræ, qua in jaciendâ excipiendâque pilâ non minus utebatur quam dextrâ. epigr. 84. lib. 12.

12. *Si quisquam, &c.*] Ut, si quis famosa & maledica carmina sub meo nomine ediderit mihi que adscripserit, patrocineris mihi, meque asseras. vide epigr. 11. supra.

Ad Maximum. LXXII.

- E***Squiliis domus est, domus est tibi colle Dianæ,
Et tua patricius culmina vicus habet:
Hinc viduæ Cybeles, illinc sacraria Vestæ;
Inde novum, veterem prospicis inde Jovem.*
5 *Dic, ubi conveniam: dic, qua te parte requiram?
Quisquis ubique habitat; Maxime, nusquam habitat.*

Pro

In Maximum ludit pluribus in locis habitantem.

1. *Colle Diana.*] In monte Aventino, cujus summitas habet templum Dianæ. epigr. 64. lib. 6. vers. 13.

2. *Et tua patricius, &c.*] Suntque tibi ædes in vico sub Exquiliis, ubi Servius Tullius jussit patricios habitare.

3. *Hinc viduæ, &c.*] Ex domo tua

in Exquiliis ab altera parte vides ædem Vestæ & Capitolium novum. Ex ædibus tuis in Aventino prospicis templum Cybeles & Capitolium vetus. *Cybeles.*] Deum matris templum intelligo.

4. *Inde novum.*] Ex Exquiliis. *Veterem inde.*] Ex Aventino.

6. *Quisquis, &c.*] Nusquam est, qui ubique est. Senec. 2. epist.

I. Cylle-

Pro Caro & Norbana votum. LXXIII.

Cyllenes cœlique decus, facunde minister,
 Aurea cui torto virga dracone viret:
 Sic tibi lascivi non desit copia furti,
 Sive cupis Paphien, seu Ganymede cales:
 5 Maternæque sacris ornentur frondibus Idus,
 Et senior parcâ mole prematur avus:
 Hunc semper Norbana diem cum conjuge Caro
 Læta colat, primis quo coiere toris.
 Hic pius antistes Sophiæ sua dona ministrat:
 10 Hic te thure vocat, fidus & ipse Jovi.

1. *Cyllenes cœlique decus.*] Montis Arcadiæ, in quo Maja à Jove compressa. *Facunde minister.*] Nuncie, dicitur.

2. *Aurea, &c.*] Qui geris caduceum draconibus mari & fœmina involutum.

3. *Lascivi furti.*] Callidus quidem fuit Merc. quicquid placuit, jocosè condere furto. hic tamen *lasciva furta* intelligas *adulteria*, propter versum sequentem.

5. *Maternæque, &c.*] Celebretur-

que natalis tuus Idib. Majis, ornenturque postes frondibus ut in festis. vide epigr. 68. lib. 12. vers. 1.

6. *Et senior, &c.*] Et cœlum (quod sustinere dicitur) urgeat avum tuum Atlanta, minore pondere.

7. *Caro.*] Al. Charo.

8. *Primis, &c.*] Qui dies illis nuptialis.

9. *Hic prius, &c.*] Namque hic colit sapientiam & eloquentiam, cujus tu Deus es: & minister fidus est nostro Jovi Domitiano, ut tu cœlesti illi.

In anum deformem. LXXIV.

Vis futui gratis, cum sis deformis, anusque.
 Res perridicula est: vis dare, nec dare vis.
 2. *Vis dare, nec dare vis.*] Vide epigramma 89. lib. 3.

Ad Philomusum. LXXV.

Quod te diripiunt potentiores
 Per convivia, porticus, theatra,
 Et tecum, quoties ita incidisti,

Gestari

Philomusum scurræ ostendit, qui non viri, sed morionis locum occupet apud proceres Romanos.

1. *Te diripiunt, &c.*] Comitum habere certatim cupiunt.

6. De

Gestari juvat, & juvat lavari:

5 *Nolito nimium tibi placere.*

Delectas Philomuse: non amaris.

6. *Delectas, &c.*] Pro scurra & morione haberis, non pro amico. δι' ἡδονῆς ὡς ἀρετῆπιδον, ἢ κτ' αἰαυθῶ

κτ' ὡς φίλον σ' ἀρετῆπιδον. Arist. 8. Nicom. Eth. cap. 3.

In Tuccam. LXXVI.

E*Xigis ut nostros donem tibi, Tucca, libellos.*

Non faciam: nam vis vendere, non legere.

Illiberalem & sordidum animum Tuccæ declarat.

In Papilum. LXXVII.

D*Um Saxetani ponatur cauda lacerti;*

Et bene si cænas, conchis inuncta tibi est:

Sumen, aprum, leporem, boletos, ostrea, mullos,

Mittis. bahes nec cor, Papile, nec genium.

Docet Papilum stultum, qui velit videri lautus foris, & domi egeat, bona sua aliis largiatur, ut ipse careat. *Rad.*

1. *Saxetani.*] Vel *Sexitani.* à patria Boetica ut inquit Plinius libro 32. capite 11. & Athenæus libro 3. capite 33. *Lacerti.*] Vilissimi piscis.

2. *Conchis, &c.*] Virides fabæ, neque ex oleo perfusæ.

3. *Sumen.*] Papillæ porcæ, à fatu edito statim refectæ. *Mullos.*] Pisces. lib. 13.

4. *Cor Papile.*] Cui fatuo & insulso viles cibi æque sapiunt ac pretiosi. *Genium.*] Cui non indulges, quem fraudas, dum aliis lautus es, tibi sordidus.

Ad Severum. LXXVIII.

P*Otarvi modo consulare vinum.*

Quæris quam vetus atque liberale?

Ipso consule conditum: sed ipse,

Qui ponebat, erat, Severe, consul.

Ad

1. *Consulare vinum.*] Jocatur in verbo *Consulare vinum*: nam videtur dicere *Vetus*, & ἡγ' ἐξοχλῶ Opimianum (de quo epigrammate 27. libro 1. versu 4.) vel Anitianum. Sed addit fuisse horum, & ipso, qui poetam invitarat, consule diffusum, atque adeo appositum. vide Turnebi adversaria li-

bro 25. capite 24.

2. *Quam vetus, &c.*] Quam generosum & nobile?

3. *Ipso consule conditum.*] Pendeat è vasis vinariis tabella, in qua vini ætas scripta erat; id est, quo tempore, quibusque Consulibus conditum esset. Hinc jocus Martialis.

1. *Quæ-*

Ad Faustinum ut libellos suos Marcellino mittat.

LXXIX.

Quatenus Otbryfios jam pax Romana Triones
 Temperat, & tetricæ conticuere tubæ,
 Hunc Marcellino poteris, Faustine, libellum
 Mittere; jam chartis, jam vacat ille joci.
 5 Sed si parva tui munuscula quæris amici
 Commendare, ferat carmina nostra puer:
 Non qualis Geticæ satiatus lacte juventa
 Sarmatica rigido ludit in amne rota:
 Sed Mitylenæi roseus mangonis ephēbus,
 10 Vel non cæsus adhuc matre jubente Lacon.
 At tibi captivo famulus mittetur ab Istro,
 Qui Tiburtinas pascere possit oves.

1. *Quatenus.*] Quoniam composita jam pace, Romani qui in Sarmatia & Dacia vacant studiis, &c. *Otbryfios jam, &c.*] Epigr. 7. supra vers. 2. *Triones.*] Ursam, polum, αἰγῶνα, Septentrionem. vide epigr. 58. lib. 6. epigr. 11. lib. 4. vers. 3.

3. *Marcellino poteris, &c.*] Profecto ad bellum Sarmaticum. ut epigr. 25. lib. 6. & epigr. 46. lib. 9.

5. *Parva ferat, &c.*] Carmina à me illi donata, ferat elegans à te puer.

7. *Non qualis, &c.*] Non barbarus è Getis vel Gelonis γαλακτοφάγος. vide epigr. 3. lib. spectat. vers. 4.

8. *Rigido, &c.*] Glacie & frigore concreto amne. *Al. gelido. Rota.*] Curvus rotis, *Vel trocho,* epigr. 168. lib. 14.

9. *Mitylenæi roseus.*] Græci. Græcia autem nequitiarum officina. Mitylene Lesbî insulæ oppidum. *Mangonis.*] Mangones hominum genus improbitissimum, qui pueros excubant, & frangebant in Venerem. epigr. 59. lib. 1. vers. 1.

10. *Non casus adhuc matre jubente Lacon.*] Apud Lacædæmonios pueri in ara Dianæ, flagellis cæsi exercebantur ad tolerantiam. Adstantque parentes & propinqui qui hortabantur διαίρειν αὐτοὺς τὸ πόνον, & ἐγκρίνειν τοῖς θεοῖς. Lucian. περὶ γυμνασίου.

11. *At tibi captivo, &c.*] Et Marcellinus mittet tibi è Dacia devicta, qui pascat oves in Tiburtina tua villa. epigr. 57. lib. 4.

Ad Lausum. LXXX.

Triginta toto mala sunt epigrammata libro:
 Si totidem bona sunt; Lause, liber bonus est.

De

Vide lib. 1. epigramma 17. & epigramma 87. infra.

Dd

1. Memo-

De Menophilo. LXXXI.

Menophili penem tam grandis fibula vestit,
Ut sit comædis omnibus una satis.

Hunc ego credideram (nam sæpe lavamur in unum)

Sollicitum voci parcere, Flacce, suæ:

5 *Dum ludit media populo spectante palæstra,*

Delapsa est misero fibula; verpus erat.

1. *Menophili, &c.*] Comædi, sithæ-
tædi, adolescentulique alii, virilia, fi-
bulâ coercere solebant, quo à Venere
abstinerent, vocis seu valetudinis con-
servandæ causa. Celsus lib. 7. cap. 25.
& Juvenal. Satyr. 6. vers. 73. & 380.
Duo autem harum fibularum erant ge-

nera. Vel indumentum, quo compri-
mebantur, simul & tegebantur ingui-
na: vel filum æneum argenteumve pr-
putio trajectum.

6. *Verpus erat.*] Judæus, vel reciti-
tus, utebatur autem fibulâ (illâ priorē,
modo dictâ) ad velandam *sc. inguinem*

De Eutrapelo. LXXXII.

Eutrapelus tonsor dum circuit ora Luperci,
Expungitque genas: altera barba subit.

2. *Expungitque.*] Alii, *Expungit-
que.* *Altera barba subit.*] Tardus ton-
sor seu circumspiciens tantam operi

impendit moram ut vel radenti altera
succrescat barba. vide epigramma 52.
lib. 8.

Ad Librum. LXXXIII.

Dum mea Cæcilio formatur imago Secundo,
Spirat & arguta picta tabella manu:

I liber ad Geticam Peucen, Istrumque tacentem:

Hæc loca perdomitis gentibus ille tenet.

5 *Parva dabis caro, sed dulcia dona sodali:*

Certior in nostro carmine vultus erit.

1. *Dum mea, &c.*] Dum Cæcilius
Secundus (Plinius, ut credo, Junior,
namque is Bithyniam & Pontum obti-
nuit provincias) sibi effingi curat meam
imaginem. Quod discessuri amici mu-
tuo facitabant ad memoriam absen-
tiæ revocandam.

2. *Spirat, &c.*] Ad vivum efficta.

3. *Peucen, Istrumque.*] Insulam ad

Istri ostium. *Tacentem.*] Placidis & qua-
si stagnantibus aquis: vel gelu & frigo-
re concretum. alii leg. *jacentem.*

4. *Hæc loca, &c.*] Supra vers. 1.

6. *Certior, &c.*] Epigrammata Cæ-
cilio grata, & quæ ingenii mei imagi-
nem certiozem exprefferint & diutur-
niorem retinuerint, quam tabula quæ-
vis ab artifice peritissimo efficta.

Casi-

Facile

*Casibus hic nullis, nullis delebilis annis
Vivet, Apelleum cum morietur opus.*

Ad Sabellum. LXXXIV.

QUOD non insulse scribis tetrasticha quædam;
Disticha quod belle pauca, Sabelle, facis:
Laudo, nec admiror: facile est epigrammata belle
Scribere; sed librum scribere difficile est.

Facile esse ait, unum alterumve epigramma commodum condere: sed librum totum, hoc difficile, nec cuiusvis; desideratur in tanto numero epigrammatum magna rerum varietas, & tot argumenta quor sunt epigrammata, nec quælibet apta res epigrammati.

Rad.

1. *Quædam.*] Pauca.
2. *Belle Sabelle, facis.*] Vide epig. 39. lib. 12.
3. *Epigrammata belle.*] Scriverius legit, *epigramma Sabelle.*
4. *Sed librum, &c.*] Desideratur enim ad librum perficiendum varietas, acumen, & largus ingenii fons.

In Sextum. LXXXV.

AD natalicias dapes vocabar,
Essem cum tibi, Sexte, non amicus.
Quid factum est, rogo, quid repente factum est?
Post tot pignora nostra, post tot annos,
5 Quod sum præteritus vetus sodalis?
Sed causam scio. nulla venit à me
Argenti tibi libra pustulati,
Nec levis toga, nec rudes lacernæ;

Non

Ait. Sextum munera venari suis cœnis. Eamque ob causam se præteritum, quod nihil donasset Sexto, in ipso natali.

1. *Natalicias, &c.*] Festam celebritatem natalis tui.

2. *Non amicus.*] Nondum valde familiaris.

4. *Pignora nostra, &c.*] Amicitia mutua pignora.

5. *Præteritus vetus sodalis.*] Metaph. ab iis qui à Censoribus Senatu moti in recitatione Senatorum non nominabantur, & dicebantur præteriti. Heral-

dus dicit esse verbum juris, ubi is, cuius testator non meminit, dicitur præteritus. Nihil crebrius. Id *παρελθών* & *ἀπαλειπών* Græci dixerunt.

7. *Pustulati.*] Puri puti, pustulis tumoris ab ignis excoquentis vi. Turnebus Adv. lib. 24. cap. 2. Al. *pustulati*. quod idem. Sed & Gruterus è MS. *Hispani tibi libra pustulati*. id est, opt. argenti ex Hispania.

8. *Levis toga.*] Impeza. Gruter. è MS. *tenuis*, sed contract. in dissyllabum. poscente versu. *Rudes lacernæ.*] Novæ. injiciebantur togis, ut hodie pallia.

D d 2

9. *Non*

Non est sportula, quæ negociatur:
 10 *Poscis munera, Sexte, non amicos.*
Fam dices mihi, vapulet vocator.

9. *Non est sportula, &c.*] Sportula qua me velut clientem donasti, si in lucrum & quæstum largitus eam fuisti, desit esse sportula: auctio est, & negotiatio, *καπηλεία*. Non enim invitas nisi qui compensent. Non est ergo beneficium, sed auctio.

10. *Poscis.*] Alii *Poscis*.

11. *Vapulet vocator.*] Confers cul-
 pam in servum vocatorem, ut qui me
 præterierit imprudens. al. leg. *Vapulet*,
det, vocetur. Vapulet.] Det patnas, quod
 te neglexerit.

De Se. LXXXVI.

S*I meus, auritâ gaudet glaucopide Flaccus:*
Si fruitur tristi Canius Æthiope:
Publius exiguae si flagrat amore catellæ;
Si Cronius similem cercopithecon amat:
 5 *Delectat Marium si perniciosus ichneumon;*

Alia aliis in delitiis esse, se delectari
 Labryca puero formosissimo.

1. *Si meus, &c.*] Cum alii delecten-
 tur deformibus monstribus, cur non ego
 formoso puero Labryca? forte item
 monstroso, namque luxum tandem in
 distorta & prodigiosa corpora verte-
 runt Romani. Quintil. decta. 298. &
 Instit. lib. 11. cap. 5. Idem de mulie-
 ribus Rom. Clem. Alexandrinus, &
 Ammianus Marcel. lib. 14. *Glaucopi-*
de.] Bubone seu ululâ. Alii legunt *lago-*
pode. alii *lagopece.* & *lagocepe, &c.*

2. *Tristi.*] Atro, ingrato. *Vel,* in-
 fausti ominis si cui matutinus occur-
 risset. Juvenal. Sat. 6. vers. 601. Ap-
 pian. 4. *ἡμεφύλιον*. Infaustum enim
 videbatur, mane, aut in quolibet prin-
 cipio Æthiopi occurrere; quemadmo-
 dum & simia, atque etiam Eunuchus
 & claudio. Juvenal. Satyr. 6.

Esset Æthiopis fortasse pater, mox de-
color hæres

Impleret tabulas, nunquam tibi manẽ
videndus.

Duplex causa hujus rei: *Deformitas &*
imperfectio. Deformitas, ut in Æthio-
 pe, simia. *Imperfectio*, ut in Eunuchis

& claudio. Quare & quocunque alio
 modo mutilati, malè ominati. Sacer-
 dotes quoque non integri corporis, eli-
 gi non poterant; quemadmodum ne-
 que victimæ. Idem ritus in Israëlita-
 rum sacrificiis observatus. Cæterum
 omnia illa, de quibus agimus, in prin-
 cipiis maximè observata. Nam Ovi-
 dius 1. Fast.

Omina principiis, inquit, inesse solent.
 Unde horis matutinis, & cum aliquid
 aggredierentur, aut domo egredierentur,
 ea præcipuè observabant. *Herald. Ca-*
nus Æthiope.] Poeta Gaditanus de quo
 epigr. 62. & 70. lib. 1. & epigram. 10.
 lib. 3.

3. *Publius, &c.*] Ep. 110. lib. 1.

4. *Similem.*] Æthiopine? an catel-
 læ? an simia? an sibi similem? ut epi-
 gram. 202. lib. 14. *Cercopithecon.*] Si-
 mio similis. Ex *κέρκε*, *canda*, &
πίθηκα, *simia*.

5. *Marium.*] Priscum vel Celsum.
Perniciosus ichneumon.] Mus Indicus,
 magnitudine felis, perniciosus aspi-
 di & crocodilo, quibus acerrimus est
 hostis. Plinius lib. 8. cap. 24. *Ælian.*
 lib. 8. cap. 25. Athenæus lib. 9. cap. 10.
 6. *Pica*

*Pica salutatrix si tibi, Lause, placet:
Si gelidum collo nectit Glacilla draconem;
Luscinia tumultum si Thelesina dedit:
Blanda Cupidinei cur non amet ora Labycæ,
10 Qui videt hæc dominis monstra placere suis.*

6. *Pica salutatrix.*] Humanam conata vocem. vide epigr. 76. lib. 14. *ὁ ὀπίθων ὄγλωττα μιμνῆται τὰς τῶ ἀνθρώπων καὶ τῶ ἄλλων ὀπίθων ἤχους.*

7. *Glacilla.*] Palat. Gladella, & Gracilla. Alii *Flaccilla*. *Draconem.*] Pleæque mulierculæ Rom. in deliciis habebant serpentes, quibus se in ætivistis

mensibus refrigerarent, Senec. 3. de Ira Lucian. in Alexandro. Sueton. Tiber. cap. 72. Plin. lib. 29. cap. 4.

8. *Luscinia, &c.*] Quam vivam in deliciis habuerat, mortuæ tumultum extruxit, ut murenæ Crassus.

9. *Cupidineï Labycæ.*] Cupidini parvis pueri. *Amet ora.*] Quisquam, vel ipse amem? *Labycæ.*] Alii *Labyra*.

De suis libris. LXXXVII.

Fertur habere meos, si vera est fama, libellos
Inter delicias pulcra Vienna suas.
Me legit omnis ibi senior, juvenisque, puerque,
Et coram tetrico casta puella viro.
5 Hoc ego maluerim, quam si mea carmina cantent,
Qui Nilum ex ipso protinus ore bibunt.
Quam meus Hispano si me Tagus impleat auro,
Pascat & Hybla meas, pascat Hymettos apes.
Non nihil ergo sumus, nec blandæ munere linguae
10 Decipimur. credam jam puto, Lause, tibi.

Apol-

In Gallia quoque se jam legi gloriatur.

2. *Vienna suas.*] Allobrogum seu Galliz Narbonensis urbs. non illa Austriz.

6. *Qui Nilum, &c.*] Remotissimi Aethiopes, ad Lunæ montes, et si fontes Nili tum latuerint.

7. *Quam Tagus, &c.*] Quam si me cantent Hispani conterranei mei, Sicu-

li, & Græci. vel quam si abundarem auro Hispano, ac melle Siculo & Attico, est enim Tagus Fl. Hispaniz seu Lusitaniz, Hybla mons Siciliz, Hymettos, mons Atticæ.

9. *Munere, &c.*] Al. *Marmure*. malè.

10. *Credam jam puto, &c.*] Credam bona mea carmina æquare numerum malorum, atque adeo bonum esse librum. epigr. 80. supra.

Dd 3

Apol-

Apollinari mittit coronam roseam. LXXXVIII.

I Felix rosa, mollibusque sertis
Nostri cinge comas Apollinaris;
Quas tu nectere candidas, sed olim,
Sic te semper amet Venus, memento.

Apollinari amicissimo suo, carminumque suorum emendatori mittit sertum rosaceum, optatque ut comas eo cingat ad multam senectam.

2. *Apollinaris.*] Epigr. 87. lib. 4. & epigr. 25. lib. 7.

3. *Olim.*] Longa florecentem juven-

tute cingas, nec non sero canescentem & usque ad multam senectutem. Vel quas tu comas candidas rosa cinge, sed nondum, olim tamen futuras canas. quasi dicat; quas opto ut possis in multos annos gestare, donec canescas.

4. *Venus.*] Cui dicata es.

Ad Creticum. LXXXIX.

I Aetate inaequalem Matho me fecisse libellum:
Si verum est, laudat carmina nostra Matho.
Equales scribit libros Calvinus & UMBER.
Aequalis liber est, Cretice, qui malus est.

1. *Iaetate, &c.*] Objicit Matho me scripsisse lib. inaequalem, cui vel me faciente epigr. 17. lib. 1. & bona insunt & mala. habet praeterea inaequalis liber laudem à rerum varietate.

3. *Aequales, Aequalis liber est.*] Totos malos, cui nihil admiscetur boni. nulus autem liber totus bonus est. *Calvinus UMBER.*] Poeta malus.

4. *Cretice.*] Alii leg. *Critic.*

Ad Juvenalem. XC.

DE nostro facunde tibi, Juvenalis, agella
Saturnalicias mittimus, ecce, nuces,
Caetera lascivis donavit poma puellis
Mentula custodis luxuriosa Dei.

2. *Saturnalicias, &c.*] Quibus luditur in Saturnalibus. epigr. 31. lib. 5. vers. 8.

4. *Mentula, &c.*] Ipse Priapus. epigramm. 36. lib. 1. vers. 15. epigr. 49. & 73. lib. 6.

In Baccaram. XCI.

SI quid opus fuerit, scis me non esse rogandum,
Bis nobis dicis, Baccara, terque die.

In vanum promissorem, & pollicitem; aut potius in dissimulato-

rem. Veri enim amici est, etiam non roganti succurrere.

Appel-
3. *Appel-*

Appellat rigida tristis me voce Secundus:

Audis, sed nescis, Baccara, quid sit opus.

5 *Pensio te coram petitur clareque, palamque:*

Audis, sed nescis, Baccara, quid sit opus.

Esse queror gelidasque mihi tritasque lacernas:

Audis, sed nescis, Baccara, quid sit opus.

Hoc opus est, subito fias ut sidere mutus;

10 *Dicere ne possis, Baccara, quid sit opus.*

3. *Appellat, &c.*] Exigit à me foc-
mus creditor.

4. *Sed nescis, &c.*] Al. & nescit Bac-
cara quid sit opus? Illa enim sapiuscu-
le dixerat Martiali, pete, si quid tibi
opus.

5. *Pensio, &c.*] Cellæ, ædium con-
ductarum pretium. lib. 3. epigr. 30.
vers. 3.

7. *Gelidasque, &c.*] Tenuēs, quæ fri-
gus intromittunt.

9. *Subito, &c.*] Ut instar arboris
sideratæ, attoniti stupeſcant tibi ſen-
ſus, ſitque (ut ait epigr. 86. lib. 11.)
ſidere percuffa tibi lingua, ne quēquam
poſthac vanis pollicitis laſtes, & cum,
ubi opus eſt promiſſa perfici, deſti-
tuas.

Ad Narniam. XCII.

Narnia, sulphureo quam gurgite candidus annis
Circuit, ancipiti vix adeunda iugo;

Quid tam sæpe meum nobis abducere *Quinctum*

Te iuvat, & lenta detinuisse mora?

5 *Quid Nomentani cauſſam mihi perdis agelli,*

Propter vicinum qui pretioſus erat?

Sed jam parce mihi, nec abutere, Narnia, Quincto;

Perpetuo liceat ſic tibi ponte frui.

De

Rogat Narniam civitatem, ne diu-
tius detineat Q. Ovidium agro No-
mentano vicinum agrum habentem, ſe
ægre iſpius abſentia carere. *Rad.*

1. *Narnia.*] Civitas Umbriæ. *A-*
mnis.] Nar. fl. unde civitati nomen.

2. *Ancipiti, &c.*] Gemino monte.

3. *Quid tam ſæpe, &c.*] Cur volu-
ptate tua allicitum toties evocas tam-
diuque detines Q. Ovidium vicinum

meum in agro Nomentano, & cuius
unius cauſa placet mihi fundus meus
Nomentanus?

7. *Quincto.*] Qui & ipſe gaudet mea
vicinia.

8. *Perpetuo, &c.*] Sic vobis incolu-
mis maneat urbs ò Narnia, cum cæ-
mio illo ponte, qui duos præaltos
& abruptos montes conjungit. vide
Schotti Itinerar. lib. 1. pag. 106.

De Papilo. XCIII.

Unguentum fuerat, quod onyx modo parva gerebat:
Olfecit postquam Papilus, ecce garum est.

Tam gravem ait, & olentem Papili animam ex infami & impuro ore perfectam, ut afflatu etiam nobilissima unguenta corrumpat, & garum reddat. *Garum* autem est liquamen piscium salsum, quod Seneca pretiosam sanieum precordia rodentem appellat.

1. *Onyx.*] Vas unguentarium ex

onyche. lib. 6. epigr. 42. Merito mirantur hic viri docti *non onyx* foemineo genere. Scribo : quod *onyx* modo parva gerebas. ut ipsum vas alloquatur, quod frequens poetæ.

2. *Garum est.*] Corruptum ab afflatu oris tui impuri. vide epigramma 17. lib. 3. vers. 6.

In Linum. XCIV.

Bruma est; & riget horridus December,
Audes tu tamen osculo nivali
Omnes obvius hinc & hinc tenere,
Et totam, Line, basiare Romam.
5 Quid possis graviusque, sæviusque
Percussus facere, atque verberatus?
Hoc me frigore basiet nec uxor,
Blandis filia nec rudis labellis.
Sed tu dulcior, elegantiorque;
10 Cujus livida naribus caninis,
Dependet glaciæ, rigetque barba,
Qualem forficibus metit supinis
Tonfor Cinyphio Cilix marito.

Linum monet, ne se basiet hyemali tempore; quum semper sit mucidus. Ille verò quum vellet ambitiosus videri, amicos obvios omnes naribus fluentibus basiebat, *Calderin*.

2. *Osculo.*] Osculis salutare obvios amicos Romanis moris erat, ut & Persis, Judæis, Græcis, &c. *Nivali.*] Frigido & madido.

5. *Quid possis, &c.*] Non posses melius vindicare injuriam verberum tibi incussum, quam foedis hinc osculis, ut epigr. 23. lib. 2.

7. *Hoc me frigore, &c.*] Brumali frigore.

9. *Dulcior, elegantiorque.*] Videris tibi dulcior & elegantior, vel Ironice.

10. *Livida glaciæ.*] Mucosa stiria.

12. *Qualem.*] Qualem habent barbam hirci Cinyphii à Cilice pastore tonfi. *Forficibus.*] Al. *forcipibus.* *Supinis.*] Acie forficum depressa, manubrio sublato.

13. *Cinyphio marito.*] Hirco viroque patreque gregis ad Cinyphem Africæ fl. pasto.

15. *Gal-*

Centum occurrere malo cunnilingis :

15 *Et Gallum timeo minus recentem.*

Quare si tibi sensus est, pudorque;

Hibernas, Line, basiationes,

In mensem rogo differas Aprilem.

15. *Gallum timeo minus recentem.*] An Gallum Cybeles cui recens castrato graviter olet anima? an Boeticum illum Gallum, de quo epigr. 80. lib. 3. Nuper λέξαι/ε. Sed & vide Turnebum qui significari putat malum odorem, quem

corpore suo emittebant Galli Romam venientes recentisque, quum intemperantius viverent, & labore itineris virus intemperantiae augerent, lib. 25. cap. 24.

18. *In mensem, &c.*] Tum enim minus erit mucosus & frigidus.

Epitaphium Urbici pueri. XCV.

Conditus hic ego sum Bassi dolor Urbicus infans:

Cui genus & nomen maxima Roma dedit.

Sex mihi de prima decrant trieteride menses,

Ruperunt tetricæ cum mala pensa Deæ.

5 *Quid species, quid lingua mihi, quid profuit ætas?*

Da lacrymas tumulo, qui legis ista, meo.

Sic ad Lethæas, nisi Nestore senior, undas

Non eat, optabis quem superesse tibi.

Elegans infantis bimuli tumulus.

1. *Bassi dolor, &c.*] Parenti causa doloris ex morte.

2. *Cui genus, &c.*] Natus in urbe & ab urbe dictus Urbicus, id est, Romanus.

3. *Sex mihi, &c.*] Triennio. erat itaque biennis & semestris epigr. 38. lib. 6. vers. 1.

4. *Ruperunt, &c.*] Ubi vitæ filum inciderunt Parcæ.

5. *Lingua mihi, &c.*] Blæsa, balbutiens, parentibus grata.

6. *Da lacrymas.*] Exoptatas fuisse morientibus lacrymas, docet Herald. lib. 1. Advers. cap. 9.

7. *Sic ad Lethæas, &c.*] Sic, ut fles & optas mihi vitam tibi superstitem fuisse, vivas ultra annos Nestoreos. Vel, Sic, ut me fles, filius tuus quem tibi superstitem optares Nestoris annos superet. Alii senior.

Ad librum de Cæzio Sabino. XCVI.

Nosti si bene Cæsium, libelle,
Montanæ decus Umbriæ Sabinum,

Mittit librum Cæzio Sabino ex Umbria oriundo, & Auli Pudentis municipi. quantum autem Cæsius amarit Martialem, vel ex hoc intelligas, quod omnibus negotiis anteposuerit poetæ

nova Epigrammata, & ea unus omnibus legerit. Rad.

1. *Cæsium, libelle.*] Vide Baptist. Fontejum de gente Cæzia cap. 20. & 21. vide & ep. 59. lib. 9.

D d 5

Auli

3. *Auli*

Auli municipem mei Pudentis;

Illi tu dabis hæc, vel occupato.

5 *Insistent mille licet premantque curæ,*

Nostris carminibus tamen vacabit.

Nam me diligit ille, proximumque

Turni nobilibus leget libellis.

O quantum tibi nominis paratur!

100 *quæ gloria! quam frequens amator!*

Te convivia, te forum sonabit,

Ædes, compita, porticus, tabernæ.

Uni mitteris, omnibus legèris.

3. *Auli Pudentis.*] De quo epigr. 32. lib. 1. & 49. lib. 5. & ep. 13. lib. 4. & c.

5. *Cura.*] *Negotia, studia.*

8. *Turni, & c.*] *Satyrographi ex Au-*

runca, epigr. 11. lib. 11. & Sidonium carm. 9. Rutilius in Itinerario & Juvenalis interpres vetus, ad sat. 1.

13. *Uni mitteris.*] *Cælio Sabino.*

Ad Castorem. XCVII.

Omnia, Castor, emis: sic fiet, ut omnia vendas.

Cum ultra facultates omnia vis habere lauta ac nitida, multaue emis, adigeris tandem urgente inopia ad omnia vendenda. Turnebus ait se in qui-

busdam exemplaribus reperisse hunc versum appensum. *Nil uxore tamen nudius esse potest.* dispice lector quam conveniat. lib. 25. cap. 24.

Ad Crispinum. XCVIII.

Sic placidum videas semper, Crispine, tonantem;
Nec te Roma minus, quam tua Memphis amet:

Carmina Parrhasiâ si nostra legentur in aula;

(Namque solent sacra Cæsaris aure frui:)

5 *Dicere de nobis, ut lector candidus, aude:*

Commendat Crispino librum eumque à Crispino vult Cæsari commendari. Crispinus autem hic, erat Ægyptius, qui plurimum gratia & potentia potuit apud Domitianum, quem acerbe Juvenalis momordit Sat. 1. & 4. quem & vernam Ægyptium appellat. *Rad.*

1. *Tonantem.*] *Jovem nostrum Domitianum.*

2. *Tua Memphis amet,*] *Ægyptici-*

Tem-
vitas. Crispinum autem fuisse Ægyptium juratus testabitur Juvenali, cui satyr. 1. dicitur *pars Nilivæ plebis & verna Canopi.*

3. *Parrhasiâ, & c.*] *Palatina. supra epigr. 55. vers. 2.*

5. *Aude.*] *Aude o Crispine, ut lectorem decet candidum, Cæsari legenti adspirare hoc eulogio; Certe & hic Martialis est avi hujus ornamentum, O Cæsar.*

7. *Marf*

*Temporibus præstat non nihil iste tuis.
Nec Marso nimium minor est, doctoque Catullo,
Hoc satis est: ipsi cætera mando Deo.*

7. *Marso Catullo.*] De his epigr. 71. | Tutantum illi suggere: ipse Imp. mi-
& 77. lib. 2. & 62. lib. 1. | hi Deus erit abunde beneficus, vide
8. *Deo.*] Domitiano, quasi dicat, | epigr. 8. lib. 5. vers. 1.

* Ad Ponticum. XCIX.

Pontice, per reges discurre, & omnia lustras;
Magna quidem sequeris, Pontice; magnus homo es.
Pontice, si qua facis, sine teste facis, sine turba:
Non adhibes multos, Pontice; * *cautus homo es.*
5 Pontice, te celebrem formâ natura creavit:
Dignus eras Helena Pontice; * *pulcher homo es.*
Pontice, voce tua posses adamanta movere:
Vox tua dulce sonat, Pontice; * *dulcis homo es.*
Pontice, sic alios, sic te quoque decipit error:
10 Vis dicam verum, Pontice? * *nullus homo es.*

* *Tria* quæ sequuntur epigrammata è
veteri exemplari Anglicano transcripta
prolegitimis agrè agnoscuntur. hoc sane
Martialis acumen parum sapit.

1. *Per reges, &c.*] Patronos salu-
tando.

2. *Magnus homo es.*] Magnus videri

vis. Vel es magnus, malus, mutus, piscis.
Nequam magnus homo, ait Lucilius.

3. *Sine teste facis, &c.*] Epigr. 61,
supra vers. 6.

4. *Cautus, pulcher, &c.*] Dum ma-
gnus, cautus, pulcher, dulcis esse vis,
nullus es.

Ibidem de vetula. C.

Tæta places, audita places, si non videre,
Tota places: neutro, si videre, places.
Videpigr. 23. lib. 6.

Ibidem de Milone. CI.

Milo domi non est: peregre Milone profecto
Arva vacant: uxor non minus inde parit,
Cur sit ager sterilis, cur uxor lætetur, edam:
Quo fodiatur ager non habet, uxor habet.

4. *Quo fodiatur, &c.*] Ager non habet colonum, uxor habet mœchum.

M. VA.

M. VALERII MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBER VIII.

*Imperatori Domitiano, Cafari Augufto, Germanico,
Dacio, Valerius Martialis falutem.*

Mnes quidem libelli mei, Domine, quibus tu famam, id est, vitam dedisti, tibi supplicant: & puto propter hoc legentur. Hic tamen, qui operis nostri octavus inscribitur, occasione pietatis frequentius fruitur. Minus itaque ingenio laborandum fuit, in cujus locum materia successerat. quam quidem subinde aliqua jocorum niſtura variare tentavimus: ne coeleſti verecundiæ tuæ laudes ſuas, quæ facilius te fatigare poſſunt, quam nos ſatiare, omnis verſus ingere- ret. Quamvis autem epigrammata ſeveriſſimis quoque, & ſupremæ fortunæ viris ita ſcripta ſint, ut mimicam verborum licentiam affectaſſe videantur: ego tamen illis non permiſi tam laſcive loqui, quam ſolent. Cum pars libri & major & melior ad majeſtatem ſacri nominis tui allegata ſit, meminerit non niſi religionis purificatione luſtra-
tus

Propter, &c.] Quod tibi dicati ſunt, quod tu eos vita dignos cenſes.

Occaſione, &c.] A bellis tuis & vi-
ctoriis Dacica & Sarmatica, argumen-
ta ſæpe petens.

Minus itaque, &c.] Facile eſt Ventis
dare vela ſecundis, Facundumque ſolum
varias agitare per artes, Auroque atque
ebori decus addere, cum rudis ipſa Mate-
ries niſteat. Manil. 3. Aſtr. & Callimach.
de Apolline, Εἰ γὰρ Διὶ μὲν τις αἶψ'
εἰ πῖα φοῖβος αἰείδει.

Omnis, &c.] Omne epigramma.

Quamvis autem, &c.] Vide epiſt. 4.

lib. 4. & epiſt. 3. lib. 5. Plin. Sec. ſua
excusantis hendeca ſyllaba.

Suprema.] Al. ſumma.

Mimicam.] Al. mimam.

Meminerit.] Liber. Non niſi, &c.]

Tu Deus es. lib. 5. epiſt. 8. Dii autem
non adeundi niſi à caſtis, puris, ab o-
mnilabe luſtratis & ~~ἑρπιδι~~ *ἐρπιδι* ~~ἑρπιδι~~ *ἐρπιδι*.
Unde luſtrationes illæ, de quibus ple-
na manu tota antiquitas. Erant &
~~ἑρπιδι~~ *ἐρπιδι*, quibus ~~ἑρπιδι~~ *ἐρπιδι* ~~ἑρπιδι~~ *ἐρπιδι*
~~ἑρπιδι~~ *ἐρπιδι*, antequam in templum
introirent. Certi enim æditui ~~ἑρπιδι~~ *ἐρπιδι*
~~ἑρπιδι~~ *ἐρπιδι* aqua adſpergebant. Hujus po-
riſica

tus accedere ad templa debere. Quod ut custoditurum me lecturi sciant, in ipso libelli hujus limine profiteri brevissimo placuit epigrammate.

nificationis meminit & Sozomenus. Ritus iste in Ecclesiam Christianam postea devolutus. Ceterum Diis superis sacra facturi, corpus sepius abluebant: Inferis verò adaspergebant tan-

tum. Vide Macrobi. lib. 3. Saturnal. cap. 1. *Heraldus.*

Religionis.] Scriber. legit, *religiosa.* *Lustratus.*] Grut. *lustratos* legend. dubitat.

Ad librum suum. I.

Laurigeros domini liber intrature penates,
Disce verecundo sanctius ore loqui.
Nuda recede Venus: non est tuus iste libellus.
Tu mihi, tu Pallas Cæsariana veni.

Libro Palatinam domum ingressuro mandat verborum rerumque verecundiam & reverentiam.

1. *Laurigeros.*] Palatium propter recentem victoriam Sarmaticam laureatum. quamvis & Augustas fores perpetua ornabat laurus. *Domini.*] Domitiani.

3. *Nuda recede Venus.*] Verborum

lascivia, quæ Veneri vel nudæ conveniant. Ad picuram etiam Veneris respicere videtur, quæ nuda pingebatur, cæsto tantum præcincta. *Non est tuus.*] Quia castus.

4. *Cæsariana veni.*] Cæs. Domitiani numen peculiare, quam Deam superstitione coluit, sequæ ejus filium haberi voluit. Suet. Dom. cap. 4.

Ad Janum. II.

Fastorum genitor, parensque Janus
Victorem modo cum videret Istri,
Tot vultus sibi non satis putavit;
Optavitque oculos habere plures.
5 Et lingua pariter locutus omni;

Blanditur Domitiano ob reditum.

2. *Fastorum genitor, &c.*] Libro, qui singulorum annorum gesta continebant, à Jano autem temporum rectore auspicium habent. epigr. 8. infra vers. 12.

2. *Victorem, &c.*] Cum Domitianum à Sarmatis reducem videret.

3. *Tot vultus, &c.*] Duos, vel quatuor. Bifrons enim fingitur Janus, ut

qui annum elapsam respiciat, sequentem prospiciat. Immo & Quadrifrons, propter quatuor elementa vel quatuor anni tempestates. Servius ad 8. *Æneid.* & Fab. Pictor.

4. *Optavitque oculos.*] Desiderium vehemens videndi Cæsaris significat.

5. *Omni.*] Binis vel quatuor linguis. ut modo, vers. 3.

Ter-

6. De-

Terrarum Domino, Deoque rerum

Promisit Pylam quater senectam:

Addas, fane pater, tuam regamus.

6. *Domino, &c.*] Domitiano lib. 7. epigr. 8. vers. 2.

7. *Pylam quater senectam.*] Quatuor aetates Nestoris, ex ore quaternio. id est 12. secula.

8. *Pater, tuam regamus.*] Immortalitatem. Janus enim Deus. Veteres be-

ne suis Imperatoribus precabantur, si-
ve natalitiis diebus, siue Calendis, siue
in reditu, longosque annos optabant.
Et quos eximie diligebant, eis dicere
solebant, paratos se partem annorum
suorum dare.

Ad Musam. III.

QUINQUE SATIS FUERANT; NAM SEX, SEPTENTRE LIBELLI,
EST NIMIUM: QUID ADHUC LUDERE, MUSA, JUVAT?
SIT PUDDOR, & FINIS. JAM PLUS NIHIL ADDERE NOBIS
FAMA POTES: TERITUR NOSTER UBIQUE LIBER.

5 Et cum rupta situ Messallæ saxa jacebunt,
Altaque cum Licini marmora pulvis erunt:
Me tamen ora legent, & secum plurimus hospes
Ad patrias sedes carmina nostra feret.

Finieram, cum sic respondit nona sororum,
10 Cui coma, & unguento sordida vestis erat:
Tunc potes dulces, ingratis, relinquere nugæ?
Dic mihi, quid melius desidiosus ages?
An juvat ad tragicos soccum transferre cothurnos?
Aspera vel paribus bella tonare modis?

Per-

Fingit se à Musa incitatum, ad pro-
sequendum Epigrammatum scriben-
dorum studium.

5. *Et cum Messalla Licini, &c.*] At-
que ubi invidiosa vetustas in pulverem
verterit marmoreas aedes vel potius se-
pulchra. Sic enim loquitur Juvenalis
Satyra 10. vers. 143. & huic consonat
noster epigr. 2. lib. 10. M Val Corvi-
ni Messallæ oratoris clariss. & Licini di-
tissimi liberti Cæs. Augusti. *Licini.*] Palat.
legit *Licina* & *Licina*, quod ul-
timum si admittimus, illud *cum* erit

præpositio, non adverbium.

9. *Nona sororum.*] Una è novem
mulis, non tamen infima, Thalia con-
viviis apta, uncta itaque pro more à bal-
neis & ante convivia. vide epigr. 8.
lib. 4. vers. 12.

12. *Nugæ.*] Epigrammata?

13. *Socum transferre.*] Versum ha-
mitem & levem instat comicorum,
quorum proprie est soccus. *Cothurnos.*] Epigr. 20. lib. 3. vers. 7.

14. *Paribus, &c.*] Versibus hetero-
cis.

17. *Per-*

- 15 *Perlegat ut tumidus rancâ te voce magister,
Oderit & grandis virgo bonusque puer?
Scribant ista graves nimium, nimiumque severi,
Quos mediâ miseros nocte lucerna videt.
At tu Romano lepidos sale tinge libellos:*
- 20 *Agnoscat mores vita legatque suos.
Angusta cantare licet videaris avena,
Dum tua multorum vincat avena tubas.*

15. *Perlegat, &c.*] Melior lectio *prælegat*, uti in scholis prælegunt & exponunt magistri Homerum, Virgilium, & alios auctores epicos. *Rancâ voce.*] Qui ad ravim usque clament.

16. *Oderit.*] Tædio: vel propter pœnas irrogatas, ipsos execrentur auctores discipuli.

18. *Quos mediâ, &c.*] Quos elucubrationes reddunt miseros. *Miseros.*] Miseret me istorum miserorum (quamvis interpretari queas *laboriosos*) ut puto, non sua nec Martialis culpa; qui *seros* illos concinnasse videtur, non *miseros*:

ut Virgilio, *Eneas sematus in ævo* agebat. Gronovius.

19. *Sale tinge libellos.*] Jocosè acumine.

20. *Agnoscat mores.*] Quos tamen ita describit, ut parcat personis, exponat vitia. Epistolarum 1. libro versu 4.

21. *Angusta avena.*] Temui carmine, sive versum sive argumentum respicias.

22. *Dum tua, &c.*] Dum plus laudis epigrammate merearis, quam aliis heroico versu. ep. 49. lib. 4. vers. 7. 8.

Ad Cæsarem Domitianum, vel ut alii, Germanicum. IV.

Quantus, io, Latius mundi conventus ad aras
Suscipit, & solvit pro duce vota suo!

Nam

Deos & homines, ait, gratulari adventum Cæsari, & sacra, pro gratiarum actione, facere.

1. *Mundi, &c.*] Ab omni orbis loco frequens populus supplicationis & gratulationis causa.

2. *Suscipit.*] Reus voti pro Imperatoris salute de anno præterito solvit vota, & nova vota nuncupat in annum proximum, quæ oppido fiebant redeunte Domitiano mense Januario. Commodum Januatio mense redibat Domitianus, quo pro Imperatorum salute vota suscipiebant & solvebant. Suscipiebant in proximum annum; solve-

bant priori anno suscepta. vide Plin. epist. 44. l. 10. ad Trajanum. Cœpit autem mos temporibus Jul. Cæsaris, cui inter cæteros honores hic quoque decretus, ut vota pro eo quotannis conciperentur. Unde idem honos cæteris Imperatoribus postea habitus. Nuncupabantur vota ista à Magistratib. & Sacerdotibus præcipuè. Celebrabant quoque diem suscepti imperii, & pro Imperatore vota suscipiebant. Neque pro Imperatoribus tantum, sed & pro eorum liberis & charis vota signabant. *Herald. Et solvit.*] Est igitur voti reus. Vide Macrob. l. 3. Saturn. cap. 5.

3. *Nam*

*Nam sunt hæc hominum, Germanice, gaudia tantum,
Sed faciunt ipsi nunc, puto, sacra Dei.*

3. *Nam sunt.*] *Scriv. leg. nam non.* | 4. *Ipsi dei.*] A te culti, servati, templis
Germanice, &c.] *Epigr. 2. lib. 5. vers. 7.* | donati, ep. 1. l. 5. vers. 8. & epig. 4. lib. 9.

Ad Macrum. V.

D*um donas, Macer, annulos puellis;
Desisti, Macer, annulos habere.*

1. *Puellis.*] *Al. amicis.* id est, im-
puris foeminis, in quas aurum & opes
effundis.

2. *Desisti, Macer, &c.*] *Privatus*

es equestri dignitate, cui insigne &
jus annulorum. *post cuncta novissi-
mus exit Annulus.* Juvenal. satyr. 11.
vers. 43.

In Euclum. VI.

A*rchetypis vetuli nihil est odiosius Eucli.
Ficta Saguntino cymbia malo luto.
Argenti furiosa sui cum stemmata narrat
Garrulus, & verbis mucida vina facit.*

5 *Laomedontæ fuerant hæc pocula mensæ;
Ferret ut hæc, muros struxit Apollo lyrd.
Hoc cratere ferox commisit prælia Rhæcus.*

Ex vana Eucli vasorum ostentatio-
ne, captat occasionem laudandi pocu-
la prisca celebrata: Laomedontis,
Rhœci, Nestoris, &c. Euclum verò
ait habere antiqui operis pocula, sed
recentia vina. *Rad.*

1. *Archetypis, &c.*] Poculis pri-
mogeniis, originalibus, & quæ ab ipsis
dominis per tot sæculorum series habe-
re se jactat. *Odiosus Eucli.*] Propter
garrulam jactantiam, mendacem va-
nitatem, vilitatem novi vini in his ap-
positi.

2. *Saguntino.*] Fictiles cyathos ex ar-
gilla Saguntina anteposuerim poculis
Eucli, quamvis illa jactet. epigr. 46.
lib. 4. vers. 15. & 108. lib. 14 *Cymbia
malo luto.* Pocula in cymbæ formam
efficta, *Macrob. Saturn. lib. 5. cap. 21.*

3. *Furiosa, &c.*] Insana quadam

& insensata prædicatione pocula ab-
xtate & dominis jactans. *Al. leg. fa-
mosa.* id est, caligine neglectæ vetusta-
tis obducta. Ut exponit Boëthius lib. 1.
de Consol. philosoph. ita Cicero &
Seneca *fumosas imagines* dixere. & Ju-
venalis, *fumosas equitum magistros.*

4. *Verbis mucida, &c.*] Dum per
verbosam Eucli ostentationem poculo-
rum, vinum effusum mucescit & vap-
pa fit. Hoc est, ipsa cœnæ gratia, vini-
que suavitas garrulitate Eucli corrum-
pitur.

5. *Laomedontæ, &c.*] Hæc (inquit)
fuerant Laomedontis pocula: vel ex
auro illo quo pacti & conducti Neptu-
nus & Apollo mœnia Trojana ædifi-
carunt.

6. *Ferret ut hæc.*] Præmii & pretii
loco acciperet.

8. *Pugna*

Cum Lapithis; pugna debile cernis opus.

Hi duo longævo censentur Nestore fundi:

10 *Pollice de Pyllo trita columba niter.*

Hic scyphus est, in quo misceri iussit amicis

Largius Æacides vividiusque merum.

Hac propinavit Bytiæ pulcherrima Dido

In paterâ, Phrygio cum data cæna viro est.

15 *Miratus fueris cum prisca toreumata multum,*

In Priami cyathis Astryanacta bibes.

8. *Pugna debile, &c.*] Magis placet hæc distinctio quam vulgata ista, *pugna: debile cernis opus.* ut sit, poculum pugna & rixa collisum (*battered.*) dum prima pocula pugna Missa volant.

9. *Hi duo longævo.*] Hic est geminus ille crater & ἀμφικύπεττος Nestoris, duos habens fundos, anfas quatuor & earum singulis insidentes 2. columbas, celebratus Homero Il. Athenæo l. 11. cap. 12. & 13. *Censentur, &c.*] In pretio habentur.

10. *Pollice de Pyllo, &c.*] Quæ anas sedebant columbæ aureæ, usu trita fulgebant.

11. *In quo misceri, &c.*] Quem Ulyssi, Phœnici, legatis Agamemnonis. Iliad. propinavit Achilles.

12. *Vividiusque merum.*] J. Gruterus feliciter è MSS. revocavit, cum

prius legeretur & bibis ipse merum. Achilles enim Iliad. 1. poscit majus poculum vinumque vividius, *μεῖζον δὲ κρατῆρα Μενέλιος οὐκ ἔχοντι Ζωεότρον ἢ κίεσις.*

13. *Hac propinavit, &c.*] Nota ex I. Æneid. Virg.

Tum Bitia dedit increpitans, &c.

14. *Phrygio viro est.*] Æneæ.

16. *In Priami, &c.*] In vetustissimis poculis apponit novum vinum. Torrentius, de poculis novis, quorum antiquitatem Euctus e mentitus est, intelligit. Noti sunt Priamus senex & Astryanax filius Hectoris, puer. *Biber.*] Alii, *bibis.* Gruter. ex MSS. *calathis Astryanacta bibes.* Calathum genus poculi esse, ait Glossarium P. Danielis: in quo præterea: *calathi, scyphi, cyathi.*

In Cinnam. VII.

HOc agere est caussas, hoc dicere, Cinna, disertè,
Horis, Cinna, decem dicere verba novem?

Sed modo clepsydras ingenti voce petisti

Quattuor: ô quantum, Cinna, tacere potes!

Ad

2. *Decem dicere, &c.*] Synecdoche finita.

3. *Clepsydras, &c.*] De his vide epigr. 35. lib. 6. vers. 1.

4. *O quantum, &c.*] Petisti, credo, tantum spatii, quo taceres, non diceres. Noster MS. *O quantum dicere, Cinna, potes?*

Ee

Quam-

Ad Janum de reditu Cæsaris. VIII.

P Rincipium des, Janè, licet velocibus annis,
Et revoces vultu secula longa tuo:

Te primum pia thura rogent, te vota saluent:

Purpura te felix, te colat omnis bonos:

5 Tu tamen hoc mavis, Latiae quod contigit urbi,

Mense tuo reducem, Janè, videre Deum.

Quamvis felix prædicari possis, quod abs te anni principium & auspici-
um ducatur; tuique mensis initio, consu-
les purpuram & fasces sumant; tamen
multo es felicior, quod mense tuo Do-
mitianus victor & sospes à Sarmatis
est reversus.

1. *Principium.*] Veteres enim Janum
præfecerunt reducendis annis & sæcu-
lis.

2. *Et revoces vultu.*] Biformis enim
& bifrons fingitur, quod præterita &
futura videat & jungat; & finis præce-
dentis, & principium sequentis anni.
Rad. Supra epigr. 2. vers. 1. &c.

3. *Primum pia.*] Ut tu, qui limi-
na servas, supplicibus aditum ad deos
patrefacias. Ovidius 1. Fast. *Vel*, ut

rerum omnium potentem & princi-
pium, epigr. 28. lib. 10. *Thura rogent.*
Al. *urba*. id est, populus, plebs. ut in-
fra epigr. 15. Nisi velimus per *piam tur-
bam* notare sacerdotes, quod non ita
absurdum. *Vota saluent.*] Al. *Votas sa-
luent Purpura.*

4. *Purpura, &c.*] Consules novi,
quibus nova purpura fulget, ut ait Ovid. 1.
Fast. *Vel Senatus. Omnis bonos.*] O-
mnis magistratus. sic Statius 4. Sylv.
turmaque, tribusque. Purpureique patres,
lucemque à consule ducit Omnis bonos.

5. *Tu tamen hoc mavis, &c.*] Nec
tam tibi places ô Jane, quod tuo men-
se ineat annus, inaugurentur consules,
vota quilibet nuncupet: quam quod
redeat jam Domitianus.

Ad Quintum de Hyla. IX.

Solvere dodrantem nuper tibi, Quinte, volebat
Lippus Hylas: luscus vult dare dimidium.
Accipe quamprimum: brevis est occasio lucri.

Si fuerit cæcus, nil tibi solvet Hylas.

Mora trahet damnum. Hylas qui mo-
do lippus, novem de libra uncias tibi,
ô Quinte, vel fœneratori vel ophthal-
mico volebatolvere, jam altero captus

oculo, 6. tantum uncias tibi prius 9.
recusanti se ait soluturum. cave sis ne
cæcus omnino factus, tibi nihil red-
dat.

De Basso. X.

Emit lacernas millibus decem Bassus
Tyrias coloris optimi. lucrifecit.

Adeo bene emit? inquis. immo non solvit.

3. *Adeo bene emit, &c.*] Tantuli,
(so good cheap.) Id est, tam ne vili pre-
tuo lacernas hæc sibi comparavit. Non

solvit.] Alii, non solvet. Immo quod
majus est, non solvit. vel non est sol-
vendo. vel furatus est.

Ad

Faustae

Ad Cæsarem Domitianum. XI.

Pervenisse tuam jam te scit Rhenus in urbem :
Nam populi voces audit & ille tui.

Sarmaticas etiam gentes, Istrumque, Getasque

Lætitiae clamor terruit ipse novæ.

§ Dum te longa sacro venerantur gaudia Circo,

Nemo quater missos currere sensit equos.

Nullum Roma ducem, nec te sic, Cæsar, amavit :

Te quoque jam non plus, ut velit ipsa, potest.

Faustas populi & inusitatas acclamationes Cæsare redeunte, poëta describit, quas affirmat ipsis Sarmatis auditas, unde profectus erat. indeque Cæsaris adventum in urbem, etiam à remotissimis gentibus cognitum esse; adeoque omnium occupatos in Cæsare spectando oculos fuisse, ut nemo, quid in Circo ageretur, animadverteret. Rad.

1. *Tuam jam te scit.*] A te magnificentè extructam passim & ornatam, vel, simpliciter, Romam. *Rhenus in urbem.*] Germani, Rheni fluv. accolæ.

2. *Voces audit, &c.*] Gloriamores & applausus in Circo. *Hyperbole satis vocalis & clamorosa.*

3. *Longa gaudia circo.*] Applausus & acclamationes longæ, geminatæ & reboantes.

6. *Nemo quater, &c.*] E 25. spaciis

à careetibus & septem flexibus circa metas ad victoriæ palmam, populus dum tibi studet, in te oculos & mentem convertunt omnes, non advertit quatuor; quamvis alibi nihil amplius optet quam panem & Circenses, ut ait Juvenalis. vide epigramm. 6. lib. 7. vers. 9.

7. *Nec te sic, &c.*] Nec te ipsum, priusquam tui sensit desiderium, quod tibi reduclæri omnes testantur. Grut. *Nisi te.* Raderus tamen censet servandam receptam lectionem *nec te*, hoc sensu: Quamvis populus Romanus multos principes vehementer amavit; tamen hætenus nullum tam ardentè amavit ac te; nec te prius tantopere ut nunc amat, amavit; modo verò ita amat, ut si velit magis amare, non possit.

8. *Vi velit, &c.*] Etiam si velit.

Ad Priscum. XII.

Uxorem quare locupletem ducere nolim,
Queritis? uxori nubere nolo mea.

Inferior matrona suo sit, Prisce, marito :

Non aliter fuerint femina virque pares.

Ad

Impariâ connubia infausta.

2. *Uxori nubere, &c.*] Nolo subijci uxori, quæ proprie viro nubere dicitur. nolo dote libertatem vendere, *γυναικί, & δότριναι γέλοι ἢς ἐστὶ δούλῳ ὁ πόνος*, Anaxandrides apud Stobæum. epigr. 69. lib. 10.

3. *Matrona.*] Matronam dicit *γυναικί, γαμήλιον*. Sic enim Græci vertere. Unde effatum illud Fortunæ muliebri, quod apud Val. Max. lib. 1. cap. 8. RITE ME MATRONAE VIDI-
STIS, RITEQUE DEDICASTIS.

4. *Euerint.*] MSS. *finnt.*

E 2

1. Vi-

Ad Gargilianum. XIII.

Morio dictus erat : viginti millibus emi.
Redde mihi nummos, Gargiliane : sapit.

1. *Viginti millibus emi.*] Fatui isti & moriones in pretio & deliciis erant apud divites, ad hilaritatem. vel, ut hodie apud nostros fatuos divites, ut sit in
2. *Sapit.*] Plus iusto sapit, id est, plus quam fatuum & morionem vellem. vide epigr. 110. lib. 14.

In crudelem amicum. XIV.

Pallida ne Cilicum timeant pomaria brumam,
Mordeat & tenerum fortior aura nemus :
Hibernis objecta notis specularia puros
Admittunt soles, & sine face diem.
5 At mihi cella datur, non tota clausa fenestra,
In qua nec Boreas ipse manere velit.
Sic habitare jubes veterem crudelis amicum?
Arboris ergo tuæ tutior hospes erō.

Martialis queritur, melius arbores tegi ab amico, quam amicum.

1. *Pallidane.*] Ab injuria ventorum & frigoris epigr. 68. infra. *Cilicum timeant, &c.*] Referas Cilicum ad arbores potius è Cilicia translatas, quam ad brumam.

2. *Mordeat.*] (*Nip.*) *Tenerum, &c.*] Stirpium teneriorum succrescentem sylvam.

3. *Specularia puros.*] Lapidés pellucidi in tenues crustas fissi, quibus Romani in fenestris utebantur ut nos vi-

tro. Seneca epist. 91. & lib. de Provid. Divina cap. 4. Plin. lib. 15. capite 16. Columell. lib. 11. cap. 3. Panniciról.

4. *Sine face diem.*] Purum, absque pulveris, venti aut atomorum turbine, sine pluvia & tempestate. Al. & sine sole diem.

6. *Nec Boreas, &c.*] Non ipse horrens Septentrionis incola Boreas. Emphasis hyperbolica.

7. *Sic habitare, &c.*] In hoc versu quodque verbum est Emphaticum.

Ad Domitianum. XV.

Dum nova Pannonici numeratur gloria belli,
Omnis & ad reducem dum litat ara Jovem;
Dat

Epigramma est de laurea Domitiani, quam Jovi Capitolino ex bello Sarmatico inulit, de quibus triumphare noluit.

1. *Pannonici numeratur.*] Sarmatici Numeratur.] Narratur.

2. *Jovem.*] Domitianum.

*Dat Populus, dat gratus Eques, dat thura Senatus,
Et ditant Latias tertia dona tribus;*

*5 Hos quoque secretos memorabit Roma triumphos,
Nec minor ista tuæ laurea pacis erit.*

Quod tibi de sanctâ credis pietate tuorum.

Principis est virtus maxima, nosse suos.

3. *Dat Populus, &c.*] Ab enumeratione partium ostendit totam urbem & Rempub. effusam in vota, ob principis adventum & victoriam. Supra epigr. 8. vers. 3. 4. 5. *Dat thura.*] Signatè. Alias, Aris thura imponere: ut *aris imponere honorem* dictum Virgilio. Sic *thura jacere* dixerunt scriptores Ecclesiastici. *Herald.*

4. *Et ditant Latias, &c.*] Et à Domitiano datum plebi pauperique populo congiarium, & tributum epulum, infra epigr. 50. propter relatum è bello Sarmatico lauream tertiam: bis enim ante de Catts & Dacis triumphaverat. Alii *Et litant.* Theod. Marcilius legend. cenfet: *Et dicant Latias, &c.* Antiquè, inquit, scriptum *Latias* pro *Latiz*, undefactum *Latias*. Causa verò triumphis secretis fuit, ut si ex cive

parta victoria, qualis laurea C. Antonii ex bello Catilinario: aut ex bello, non acie, sed pace & pactione, qualis hæc Domitiani laurea de Sarmatis.

6. *Nec minor, &c.*] Quod cum licuisset justum agere triumphum, lauream tantum Jovi Capitolino maluit inferre. Vel ut Raderus exponit: Nec minus celebris hæc tua erit laurea, qua pacem populo Romano attulisti, ac si magnificentissimum triumphum egisses.

7. *Quod tibi de, &c.*] Quam benè sentis de civibus tuis, quum credis te non minore admiratione fore apud tuos, laurea tantum relata, ac si plenum triumphum egisses? sciebas enim quid de te Roma sentiret.

8. *Nosse suos.*] Benevolos animos & amorem subditorum suorum erga se propter bene merita agnoscere.

In Ciperum. XVI.

P*istor qui fueras diu, Cipere,
Nunc caussas agis, & ducena quæris:*

Sed consumis, & usque mutuaris.

A pistore, Cipere, non recedis;

5 Et panem facis, & facis farinam.

Ad

2. *Ducena.*] Alii, *ducenta*. Opulscere vis & rem facere ex causis. sed nihil tibi felicius nunc cedit forum, quam modo pistrinum. namque ut ibi farinam pinsebas, deinde panem conficiebas, è cujus pretio rursus farinam

comparasti, atque adeo in circulum laborans vivebas in diem: ita hic quæris, deinde consumis, rursus mutuaris. &c.

5. *Et panem facis, &c.*] Id est, decoquis.

Ec 3

Plus

Ad Sextum. XVII.

EGi, Sexte, tuam, pactus duo millia, caussam.
Misisti nummos quot mihi? mille. quid est?
Narrasti nihil, inquis, & à te perdita caussa est:
Tanto plus debes, Sexte, quod erubui.

Plus sibi deberi ait Martialis obamissam caussam, quam obtentam. quia, inquit, tua caussa erubui, quod gravius est, quam si vicissem, & fuisset laudibus mactatus. *Rad.*

3. *Narrasti nihil, &c.*] Dicis me male egisse & causam prodidisse.

4. *Tanta plus debes, &c.*] In solatium dedecoris mei & jacturæ famæ, quam ex causa tua sustinui.

Ad Cirinium. XVIII.

SIc tua, Cirini, promas epigrammata vulgo,
Ut mecum possis, vel prior ipse legi:
Sed tibi tantus inest veteris respectus amici,
Carior ut mea sit quam tua fama tibi.
 5 *Sic Maro nec Calabri tentavit carmina Flacci,*
Pindaricos posset cum superare modos:
Et Vario cessit Romani laude cothurni,
Cum posset tragico fortius ore loqui.
Aurum, & opes, & rura frequens donabit amicus:
 10 *Qui velit ingenio cedere, rarus erit.*

1. *Sic tua, &c.*] Gruterus, *Si tua.* & sequenti versu, pro *Ut, mecum, Vel mecum,* & sexto versu pro *posset,* legit *nosset,* hoc sensu: Si tu, inquit, publicares epigrammata tua, vel æquè magnum nomen in eo genere atque ego consecutus sum, vel majus etiam comparares. Sed tu me sic amas, ut tibi ipse sis iniquus, ut prenas tua, & mihi soli eam famam relinquas: ita majus sum, quia te parem esse, ignoratur. *Nosset superare,* etiam exquisitum est: Virgil. in Culice: *Dignus amor venia, parvum si Tarsara nosset Peccatum ignovisse.* Gronovius.

2. *Ut mecum, &c.*] Bonâ ne hæc fide? an Ironice? videtur sane & ex ani-

mo, propter exemplum Virgilii. *Prior ipse legi.*] Majori laude quam ego.

3. *Sed tibi tantus, &c.*] Hæc modestia & amicitia inductus Virgilius cessit Horatio lyrici carminis laudem, & Vario epici carminis, vel tragœdiæ gloriam. cum illum Pindaricæ lyre modis, hunc Sophoclei cothurni sublimitate vicisse potuit. Varius siquidem ut epicum & Mæonii alitis æmulum canit Horatius. ode 6. lib. 1. ita Varii tragœdiam Thyæen culibet Græcorum comparat Quintil. lib. 10. cap. 1.

9. *Aurum, &c.*] Consi se aliis haberi inferiores foras non pauci: sed nemo fere est qui se altero minus ingeniosum fateri velit.

De

Cinna

De Cinna. XIX.

Pauper videri Cinna vult ; & est pauper.

Cinna his vere pauper, quasi dissimularet opes, ostentabat pannos, & paupertatem usque jactabar, ut stulti & ebrii simulare volunt non raro stultitiam & ebrietatem, cum nil opus sit simulatione. vide epigr. 33, lib. II.

Ad Varum. XX.

*Cum facias versus nulla non luce ducentos,
Vare, nihil recitas : non sapis, atque sapis.*

Varum schediaften, simul ait sapere & desipere : *desipere*, quod frustra laboret, & quotidie effundat ducentos versus : *sapere*, quod eosdem non recitet, quos si recitaret, ineptus haberetur. nihil enim dignum audita memoriaque scribi potest, tam brevi tempore tanto numero. Et pro *ducentos* alii leg. *ducentos*.
2. *Non sapis, atque.*] Qui stans pede in uno, in hora ducentos præcipitas versus, vitiosos scilicet & ineptos qui tibi lutulento, fluenti è bucca excidunt. *Sapis.*] Qui non recitas malos illos versus, unde tibi plus esset dedecoris quam laudis.

Ad Luciferum, vel in adventum Cæsaris. XXI.

*Phosphore, redde diem. quid gaudia nostra moraris?
Cæsare venturo, Phosphore, redde diem.*

Roma rogat. placidi numquid te pigra Bootæ

Plaustra vebunt, lento quod nimis igne venis?

5 Ledæo poteras abducere Cyllarum astro :

Ipsæ

Pridie quam Cæsar urbem ingrederetur, Martialis meditatus alloquitur sidera, ut noctem præcipitent : tantum enim esse desiderium & expectationem populi, ut longissima ei nox videatur. Tandem acutè & venustè concludit, nil opus fore die, sub mediam etiam noctem fore lucem meridianam Cæsare ingrediente ; nam ipsum esse solem. *Rad.*

1. *Phosphore, &c.*] Veneris stella, quæ Solis orientis prænuntia, Lucifer dicitur; solem occidentem subsequens, Vesperus. *Gaudia nostra moraris.*] Desiderium Cæsaris expectati & cum die urbem ingressuri.

3. *Rogat.*] Ut diem properes. *Placi-*

di numquid, &c.] Cur tarde oreris ac si vehereris plaustro, quod insequi videtur Arctophylax, signum tardum, quia polo vicinum? epigr. 3. lib. 4. vers. 5. *Bootæ.*] Qui *bubulcus* Latine, & Græcè *Arctophylax* dicitur, quod quasi servet & custodiat arcton seu pastor sit boum, unde Bootes. Septem enim stellæ *triones*, quasi teriones, id est, boves dicebantur.

4. *Plaustra.*] Major arctos, Græce vocatur *αρκτος*, Lat. plaustrum. *Lento.*] Tardo. *Igne venis.*] Stella, luce.

5. *Ledæo poteras.*] Sumas licet Castoris equum, illi à Mercurio donatum, & jam astris additum. *Ledæo.*] Ledes natis, geminis. *Adducere.*] Alii & re-

E c 4

æd

Ipse suo cedit nunc tibi Castor equo.

*Quid cupidum Titana tenes? jam Xanthus, & Etbon
Fræna volunt: vigilat Memnonis alma parens.*

Tarda tamen nitidæ non cedunt sidera luci,

10 *Et cupit Ausonium Luna videre ducem.*

*Jam, Cæsar, vel nocte veni: stent astra licebit,
Non deerit populo te veniente dies.*

8. *Memnonis, &c.*] Aurora.
9. *Tarda tamen, &c.*] Stant stellæ,
nec movetur luna, desiderio (credo) vi-
dendi Imperatorem Rom. redeuntem.

6. *Ipse suo.*] Ipse Castor, Cyllarum
suum equum tibi interim dabit mu-
tuum, ut citius exoriaris.

7. *Cupidum, &c.*] Exoriri cupien-
tem soleni. *Iam Xanthus, &c.*] Jam
solis equi, cursum gestiunt.

11. *Stent astra licebit.*] Ipse Cæsar
sibi sol erit, gloriæque suæ fulgore lu-
strabit cælum, vel manente noctis fa-
cie. *Al. sint astra licebit.*

12. *Non deerit.*] Conclusio plena
adulationis. Ubique Cæsar, ibi dies;
nam Cæsar noster Sol est.

In Gallicum. XXII.

I*nventas ad aprum; ponis mihi, Gallice, porcum.
Hybrida sum, si das, Gallice, verba mihi.*

2. *Hybrida sum, &c.*] Hybridam
me esse innuis, dum apponis porcum
hybridam, id est, ex fero & mansueta
natum: vel lege *Sim.* quasi dicat, uti-

nam ego hybrida sum, nisi intelligam
fucum mihi factum. sic Chærea Terent.
tum pol ego is essem qui assimulabar, nisi,
&c. de hybrida vide epig. 39. l. 6. v. 10.

Ad Rusticum. XXIII.

E*sse tibi videor sævus, nimiumque gulosus,
Qui propter cænam, Rustice, cædo cocum?
Si levis ista tibi flagrorum causa videtur,
Ex qua vis causa vapulet ergo cocus?*

An quæso iniquum est, si quis pendat
pœnas ejus quod deliquerit in sua arte?

tum sane iniquus esse viderer si deli-
&um alieni artificii in illo punirem.

Ad Cæsarem Dómitianum. XXIV.

S*i quid fortè petam timido, gracilique libello,
Improba non fuerit si mea charta; dato.*

2. *Improba, &c.*] Impudenter petax.

Et

6. *Qui*

Et si non dederis, Cæsar, permitte rogari:

Offendunt nunquam thura, precesque fovem.

5 *Qui fingit sacros auro, vel marmore vultus,*

Non facit ille deos : qui rogat, ille facit.

6. *Qui rogat, ille facit.*] Qui suppli- inesse rogato fatetur : ita ego te Deum
cat, qui adorat, qui rogat, ille numen | facio dum rogo. *Adulatorie & parasitice.*

In Oppianum. XXV.

V*idisti semel, Oppiane, tantum*
Ægrum me male : sæpe te videbo.

Nemihi insultes quod me semel æ- | debo morbo pallidum. ut epigr. 3.
grum vidisti, ego te sæpe, & usque vi- | lib. 7.

Ad Cæsarem Domitianum. XXVI.

N*on tot in Eois timuit Gangeticus arvis*
Raptor, in Hyrcano qui fugit albus equo:

Quot tua Roma novas vidit, Germanice, tigres:

Delicias, potuit nec numerare suas.

5 *Vincit Erythræos tua, Cæsar, arena triumphos,*

Et victoris opes, divitiasque dei.

Nam cum captivos ageret sub curribus Indos,

Contentus gemina tigride Bacchus erat.

Ad

Tigrides plures in spectaculum ad-
duxerat Domitianus, à qua re Martia-
lis illum laudandi occasionem arripit;
ipſique Baccho, qui duabus tigribus
triumphavit, antepoſendi.

1. *Eois arvis.*] Periphrasis Indiæ
Orientalis. *Gangeticus*, Asiaticus di-
ctus, à Gange nobilissimo flumine A-
siæ. *Gangeticus Raptor.*] Venator Indus
non timet tot tigres in Orientalibus
regionibus, quot, &c.

2. *Hyrcano qui fugit.*] Ex Hyrcania.
Vel, non ſegniore quam ſunt equi Hyr-
cani. *vel* in Hyrcania, ubi venantur ti-

gres non ſecus ac in India. unde legi
poſteſt, & *Hyrcano*. vide epigr. 18. lib.
Spectac. Albus equo.] Metu pallidus.

3. *Tua Roma, &c.*] Supra epigr. 11.
verſ. 1. *Germanice, tigres.*] Epigr. 2.
lib. 5. verſ. 7.

4. *Delicias, &c.*] Spectaculi.

5. *Vincit Erythræos, &c.*] Tuum
amphitheatrum, ò Cæſar, ſuperat
triumphum Bacchi reducis ex India,
Perſia, & littoribus rubri maris devi-
ctis. (vide epigr. 38. lib. 5. verſ. 4.)
namque ille triumphavit gemina tan-
tum invecus tigride, tu pluribus.

Ee 5

Capta-

Ad Gaurum. XXVII.

Munera qui tibi dat locupletis, Gaure, senique;
Si sapi & sentis, hic tibi ait: morere.

Captatores testamentorum infidiantur divitibus agris & senibus; illisque munera mittebant, ut hæredes scriberentur. de hac fraude monet Gau-

rum poeta, ut sibi ab hujusmodi vulturum insidiis caveat.

2. *Morere.*] Ut in bona tua succeda hæredipeta ille. epigr. 63. lib. 6.

* De Partheniana toga. XXVIII.

Dic toga facundi gratum mihi munus amici,
Esse velis cujus fama, decusque gregis?

Apula Ledæi tibi floruit herba Phalanti,

Qua saturat Calabris culta Galeus aquis?

5 An Tartessiacus stabuli nutritor Iberi

Bætis in Hesperidæ te quoque lavit ove?

An tua multisfidum numeravit lana Timavum,

Donatus à Parthenio præfecto cubi-
culi Domitiani nobili toga Martialis,
petit testè meliorem etiam lacernam,
alioqui se ludibrio fore populo, si no-
bilissima candidissimaque toga incedat,
& vilem, tritamque lacernam togæ novæ injiciat. *Raderus.*

* Donata Martiali à Parthenio, qui
Cæsari à cubiculis, epigr. 6. lib. 5.

1. *Dic toga.*] Per Protopopæiam, togam alloquitur. *Facundi gratum, &c.*] Docti scilicet atque Poëtæ, ut ep. 50. lib. 9. & epigr. 5. lib. 5. vers. 1. & epigramm. 1. lib. 11.

2. *Esse velis, &c.*] E cujati vellere es? de laudatissimis lanæ generibus. epigr. 155. lib. 14.

3. *Apula.*] Enumerat præstantissima genera vellorum, inter quæ primum Tarentinum, de quo lib. 14. epigr. 155. *Apula?* An à gregibus in pascuis Tarenti in Apulia, quam condidit Phalantus Lacedæmonius? epigr. 38. l. 5. vers. 2. *Ledæi tibi.*] E Lacedæmone clara concubitu Jovis & Ledæ, Ledæque natis. *Floruit herba.*] Quam oves Ta-

Quem
rentinæ depastæ sunt. *Phalanti.*] Tarentinæ urbis conditoris.

4. *Qua saturat, &c.*] Qua Galeus à Calabris ortus irrigat culta. epigr. 38. lib. 5. vers. 2. Gronovius è MS legit: *Calabri culta*, id est, agricolæ Calabri.

5. *An Tartessiacum.*] An ex Hispania, ubi Tartessi flav. quæ & Bætis, aqua epota vestit oves nobili lana? *Juvenal. Satyr. 12. vers. 41. Stabuli nutritor.*] Fluvius, qui bibitur Hispanis ovibus.

6. *Lavit ovem.*] Ita optime restituitur ex eo quod Palatinus codex præferebat *lanitone* ingeniose exutum Cl. Rutgersius, ut epigr. 13. lib. 14. *me mea tinxit ovem.* Antea erat: *lavit aqua.* neque è mente nec arte Poëtæ, cum distichon superius etiam clausum fuerit *aquis.*

7. *An tua multisfidum.*] An ab Actino nobili ovibus & lana prope Timavum multis ostiis in mare Adriaticum influentem? ut epigr. 25. lib. 4. vers. 5. *Numeravit, &c.*] *Pathos.* quasi lana aut ovis nosset numerum ostiorum Timavi, suntne septem an novem.

8. *Quem*

Quem prius astrifero Cyllarus ore bibit?

Te nec Amyclæo decuit livere veneno:

10 *Nec Miletus erat vellere digna tuo.*

Lilia tu vincis, nec adhuc delapsa lignustra,

Et Tiburtino monte quod albet ebur.

Spartanus tibi cedit olor, Paphiæque columbæ;

Cedet Erythræis eruta gemma vadis.

15 *Sed licet hæc primis nivibus sint æmula dona,*

Non sunt Parthenio candidiora suo.

Non ego prætulerim Babylonica picta superbe

Texta, Semiramid quæ variantur acu.

Non

8. *Quem prius, &c.*] Cyllarus quidam vexit Castora, qui cum Argonautis Timavum prætervexit. ut epigr. 25. lib. 4. atque ipse Castor in sidus relatus est. cum vero dicat *ore astrifero*, malim de ipso Cyllaro in astrum verso intelligere. supra epigr. 21. vers. 5. Alii, *Quem prius astrif.*

9. *Te nec Amyclæo decuit.*] Adeo eximie candida es, ut non esses inficienda purpurâ Lacedæmoniâ nec Milesia. Amycle autem Laconiz civitas est: Miletus Joniz in Asia. *Livere.*] Succo imbui. Metaph.

10. *Miletus.*] Oppidum Asiz, in quo perit Pompeii filius, tangebantur ibidem lanæ.

11. *Lilia in vincis.*] Candore. *Lignustra.*] Arbor, florem gignit candidum. vide 2. Eclog. Virgilii.

Alba lignustra cadunt, &c.

12. *Tiburtino.*] Vide epigr. 62. lib. 4.

13. *Spartanus, &c.*] Cygnus, cuius speciem iudutus Jup. compressit Ledam Spartanam. *Paphiæque columbæ.*] Veneri, quæ in Papho colitur, dicat.

14. *Gemma vadis.*] Margarita, &c. epigr. 38. lib. 5. vers. 4.

15. *Primis nivibus, &c.*] Intactis. *Dona.*] Vestis, toga.

16. *Parthenio, &c.*] Parthenii, qui existit, animo.

17. *Babylonica picta superbi.*] *Babylonica*, acu fieri solita. non minori tamen varietate, nec paucioribus aut minus expressis, minusque mirandis figurarum imitationibus in vestibus contextendis luserunt antiqui artifices sola texturæ ratione, & connexionem staminis ad subremen, quam qui acu pingent. hinc alicubi dixit Martial. l. xiv. epigr. 150. *Picta est Pectine Nilasæ jam Babylonis acue.* Et addit *texta*. Nam *Plumarii*, textores dicti, non solum qui clavos seu plumas vestibus infuerent & intexerent; sed & qui quocunque genere picturæ, quibuscumque coloribus & figuris variatas vestes, acu pingent. hinc *plumare*, τὸ ποικίλει, & plumatum opus, τὸ ποικίλον seu ποικιλῶδες. Qui *Babylonica* ergo peristromata variis coloribus intextis pingebant, *plumarii* vocati; quod & Babylonem maximè celebravisse, & nomen imposuisse refert Plin. hinc παρὰ Græcis *tapeia* *Babylonico opere picta*. *Salmas.* Sed Cl. Gronovius legendum hic censet: *Babylonos picta superba Texta, &c. Picta superbe.* Coloribus variis radio intextis distincta.

18. *Semiramia, &c.*] *Babylonica*, à Semiramide regina Babylonis. In summo vero pretio erant *tapeia* & *aulæa* *Babylonica*.

19. *Non*

Non Athamanteo potius me mirer in auro;
 20 *Æolium dones si mihi, Phryxe, pecus.*
O quantos risus pariter spectata movebit
Trita Palatina nostra lacerna toga!

19. *Non Athamanteo, &c.*] Non mihi magis placeret vestis ex auro vel lere Phryxi, cui Athamas pater, quam tua toga Partheni.

20. *Pecus.*] Vellus, *πῆξ* &c. alii leg. *decus*. Non male de arietate, aureum velus habente.

21. *O quantos risus, &c.*] O quantum

tollent omnes cachinnum ubi viderim novæ huic togæ mihi à Parthenio, qui in Palatio servit Cæsari, missæ injectam vilem meam & tritam lacernam? hinc apparet lacernas togis injici solitas.

22. *Trita Palatina, &c.*] Alii, *Cum Pallatina nostra lacerna toga*. MS. *nostræ* & alii, *Culta Palatina*.

De distichis. XXIX.

D*isticha qui scribit, puto, vult brevitate placere.*
Quid prodest brevis, dic mihi, si liber est?

Habet quidem epigr. laudem suam à brevitate, & sunt qui distichon vel tetrastichon excedere oportere epigram-

ma negant. Et tamen liber è distichis æque liber est, ac si ex longioribus epigramm. compingeretur.

De spectaculo Scævola. XXX.

Q*ui nunc Cæsareæ lusus spectatur arenae,*
Temporibus Bruti gloria summa fuit.
Adspicis, ut teneat flammæ, pœnæque fruatur
Fortis, & attonito regnet in igne manus!
 5 *Ipse sui spectator adest, & nobile dextræ*
Funus amat: totis pascitur illa sacris.

Vide epigramm. 7. lib. spectacul. Hic damnatus quispiam, ut videtur ex epigr. 25. lib. 10. Scævola (de quo lib. 1. epigr. 22.) agens, dextram foco immisissam in Amphitheatro exurere sustinuit.

1. *Qui nunc.*] Quod apud primos Romanos admirandæ erat & celebrandæ fortitudinis opus, nos jam per lulum fieri videmus. *Cæsareæ arena.*] In amphitheatro Cæsaris, quod *οὐκ ἐκ δόξης ἀλλὰ ἐκ ἀνάγκης* arena vocatur.

3. *Fruatur.*] In laudem suam & quasi voluptatem vertat & sic patien-

do illustrior fiat.

4. *Et attonito regnet, &c.*] Contempratrix ignis, & quam ipse ignis attonitus stupuerit.

5. *Ipse sui spectator, &c.*] *Eleganter & Emphatice.* ipse per ocium, quasi illæsus & à manu sua alienus, spectavit dextram suam exuri.

6. *Funus amat.*] *Metaphora elegans.* quasi vivam dextram rogo inferret. *Totis pascitur, &c.*] Tanquam victima exuritur. in arâ enim fecerat hoc Scævola.

Quod

7. *Quod*

*Quod nisi rapta foret nolenti pœna, parabat
Sæuior in lassos ire sinistra focos.*

Scire piget post tale decus, quid fecerit ante:

10 *Quam vidi, satis est hanc mihi nosse manum.*

7. *Quod nisi rapta, &c.*] Namque amovendus erat fictitius hic Scævola ab igne, iussu Imperatoris; ut ille verus, regis.

8. *Lassos ire, &c.*] Victos & fortitudini cedentes: Vel *lassus ignis* dicitur, qui non viget, sed jam minuitur. Alii, *lassus*.

9. *Scire piget, &c.*] Non quærimus quænam scelera commiserit ante; illum fortem esse virum vel ex hoc apparet.

In Dentonem. XXXI.

N*escio quid de te non belle, Dento, fateris,
Conjuge qui ductâ jura paterna petis.*

Sed jam supplicibus dominum lassare libellis

Desine, & in patriam serus ab urbe redi.

5 *Nam dum tu longe desertâ uxore, diuque*

Tres quæris natos, quattuor invenies.

1. *Nescio quid, &c.*] Te parum esse virum, nec Veneriabilem.

2. *Jura paterna petis.*] Jus trium liberorum. vide epigr. 91. & epigr. 92. lib. 2.

3. *Supplicibus libellis.*] Supplicationibus. (*wish petitions or requests.*) *Dominum lassare.*] Imperatorem.

4. *Et in patriam.*] Poëta, ut ex urbe maturius in patriam redeat (nec e-

nim erat Romanus) mōnet; nō impetrato jure trium liberorum, quatuor domi reperturum ex adulterio uxoris susceptos. Concludit ergo argutè, domi inventurum & amplius, quod quærit foris. *Rad.*

6. *Quattuor invenies.*] Ex adulterio uxoris, Milone peregre profecto. epigramm. 101. lib. 7.

De columba Aretullæ. XXXII.

A*era per tacitum delapsa sedentis in ipsos
Fluxit Aretullæ blanda columba sinus.*

Luserat hoc casus, nisi inobservata maneret,

Permissaque diu nollet abire fugâ.

5 *Si meliora piæ fas est sperare sorori,*

Et dominum mundi flectere vota valent:

Hæc

1. *Æra per tacitum, &c.*] Ominatur Aretullæ, fratris ab exilio reditum.

3. *Luserat hoc casus, &c.*] Casu aliquo velut ab accipitre acta videretur, nisi & in gremio Aretullæ mansisset.

4. *Diu nollet, &c.*] Alii, *sibi*.

5. *Si meliora, &c.*] Si Aretullæ liceat ex hoc omine spem aliquam concipere.

6. *Dominum, &c.*] Domitianum.

7. *A Sav-*

*Hæc à Sardonia tibi forsitan exulis oris,
Fratre reversuro, nuncia venit avis.*

7. *A Sardois.*] E Sardinia, ubi frater tuus, ô Aretulla, exulat. Sardinia autem gravis insula, in quam exules, ut & in Gyaros mittebantur. *Tibi forsitan, &c.*] Felix augurium revoca-

tum izi fratrem tuum. vel nuncia est fratre reversuro. Atque alludit ad columbas ab Hirtio cum literis missas, ad Brutum Mutinæ obsecsum. Frontinus lib. 3. Stratagem.

Ad Paullum, de phiala. XXXIII.

DE prætoricia folium mibi, Paulle, corona
Mittis, & hoc phialæ nomen habere jubes.

*Hac fuerat nuper nebula tibi pegma perunctum,
Pallida quam rubri diluit unda croci.*

5 *An magis astuti derafa est ungue ministri
Bractea, de fulcro (quod reor esse) tuo?*

*Illā potest culicem longe sentire volantem,
Et minimi penna papilionis agi.*

Exigua volitat suspensa vapore lucernæ,

10 *Et leviter fuso rumpitur icta mero.*

Hac limitur spūto Jani caryota Calendis,

Extenuat Pauli munus, sibi missum.
1. *De, &c.*] Phialam tenuis laminæ seu bractæ, comparatam levissimis quibuscunque rebus extenuat. Misisti mihi (inquiens) ô Paulle folium corollæ argenteæ pro Phialâ. *Prætoricia.*] A prætore vel alio ludorum præfecto donata victori. *Folium mihi, &c.*] Coronæ effingebantur ex auro argentoque, in tenuissimas bractæas diductæ, vel folia vel flores, vel florum cauliculos exprimente. Plin. lib. 22. cap. 2.

3. *Nebula pegma perunctum.*] Tenui & subtili auri argenteve folio (gold foile, or silver-foile) quo inducta ornabantur pegmata, de quibus Epigr. 2. libro Spectac. vers. 2.

4. *Unda croci.*] Adpersio è croco misto dulci vino. epigr. 3. lib. Spectac. vers. 8. dilutis autem pegmatis evanescebat folium aureum seu argenteum instar nebulæ.

5. *An magis, &c.*] An potius est

hæc phiala è bractea argenti quam servus aliquis furax derafit à pede lecti tui? hujusmodi vero bracteis è ligno, ebore, auro, argento, testudine, lectos ornare moris erat. Suet. Calig. 2. 32.

6. *Bractea, &c.*] Al. *Bractea de fulcro quam reor esse tuo?* & post vocem *ministri*, comma ponunt.

7. *Illā potest, &c.*] Ita levis est ut vel à papilionis culicisve prætervolantis aëre impulsio, etiam à longe agitur, *Hyperbole.*

9. *Volitat, &c.*] Ob levitatem, vel lucernæ suspensa avolat, à vapore lucernæ agitata.

10. *Leviter, &c.*] Cedit, fatiscit, si vel levi manu infuderis merum.

11. *Spūto.*] Tenui corio, crusta, vel testorio. An forte in deaurando spūto utebantur vice gummi? *Jani Calendis.*] Januariis Calend. ubi xenia mittuntur patronis. *Caryota.*] Hunc locum illustravit summus Scaliger ad Tibullum.

Ca

- Quam fert cum parvo sordidus asse cliens.
Lenta minus gracili crescunt colocasia filo:
Plena magis nimio lilia Sole cadunt:*
- 15 *Nec vaga tam tenui discurSAT aranea tela:
Tam leve nec bombyx pendulus urget opus.
Crassior in facie vetulæ stat creta Fabullæ:
Crassior offensæ bulla tumescit aquæ.
Fortior & tortos servat vesica capillos,*
- 20 *Et mutat Latias spuma Batava comas.
Hac cute Ledæo vestitur pullus in ovo:
Talia lunata splenia fronte sedent.
Quid tibi cum phiala, ligulam cum mittere posses:
Mittere cum posses vel cochleare mihi?*
- 25 *Magna nimis loquimur, cochleam cum mittere posses:
Denique cum posses mittere, Paulle, nihil.*

In

Cum caryota igitur simul & assem porrigebant pauperes. Nam ineunte anno stips Jano offerebatur. Sic & Diis suis peculiariibus, singulis calendis pecuniolam aliquam porrigebant. Ratio hujus superstitionis est, quia Calendas & annorum principia religiose observabant. Et non Ethnici solum, verum & ex Dei præcepto Israëlitz initia mensium observabant, & sacrificiis celebrabant. *Heraldus. Caryota.*] Palmæ fructus epigr. 27. lib. 13.

13. *Colocasia filo.*] Fabæ Ægyptiacæ, quæ coctæ vel manducatz tenduntur ut fila. epigr. 57. lib. 13.

14. *Plena magis, &c.*] Folia liliorum ab ardore Solis decidentium, sunt crassiora quam tua phiala.

15. *Nec vaga, &c.*] Aranearum & bombycum telæ non sunt adeo subtiles.

17. *Crassior, &c.*] Fucus seu incurstamentum faciei superiectum è cretâ Chiâ vel Selinusâ.

18. *Offensæ, &c.*] Percussæ, agitatæ, unde oritur bulla.

19. *Vesica capillos.*] Reticulum tenue instar vesicæ. (*a call.*)

20. *Et mutat, &c.*] Nec crassior est phiala, quam spuma smegmatis seu lixivii quo Germani ruffabant crines, & ab his idem doctæ Romanæ fœminæ.

21. *Hac cute, &c.*] Ova cygnea habent cutim æque densam.

22. *Talia lunata, &c.*] Splenia, emplastrum quæ ad splenis formam adhibentur fronti, sunt æque spissâ. epigr. 29. lib. 2. vers. 9. *Lunata.*] Lunata frons dicitur, quod hemicyclon à geminis temporibus efficiat.

23. *Ligulam, &c.*] Gladiolum, spatulam, vel parvam quandam mensuram ex argento. epigrammate 120. lib. 14.

24. *Cochleare cochleam nihil.*] Gradatim descendendo extenuat Paulli munus.

1. Arche-

In iactatorem. XXXIV.

Archetypum Myos argentum te dicis habere.
Quod sine te factum est, hoc magis archetypum est.

1. Archetypum.] Epigr. 6. supra, vers. 1. Myos, &c.] Sculptoris & artificis nobilis.

2. Quod sine, &c.] Si tu molestus

ostentator absis, inquit Turneb. lib. 11. cap. 24. vel, quod factum est antequam natus, vel à quovis alio, & non à te, quod soles, adulteratum.

In pessimos conjuges. XXXV.

Cum sitis similes, paresque vitæ,
Uxor pessima, pessimus maritus;
Miror, non bene convenire vobis.

Cum plurimum ad amorem valeat morum similitudo, vel inter malos.

Ad Cæsarem Domitianum. XXXVI.

Regia pyramidum, Cæsar, miracula ride:
Jam tacet Eoum barbara Memphis opus.
Pars quota Parrhasiæ labor est Mareoticus aulae?
Clarius in toto nil videt orbe dies.

5 Septenos pariter credas assurgere montes:

Thessalicum brevior Pelion Ossa tulit.

Æthera sic intrat, nitidis ut conditus astris

Infe-

Domus hæc Palatina Cæsaris, digna erat spectatu; ut quæ inter nobiliores orbis fabricas referri posset, quam poëta Pyramidibus, aulisque Ægypti anteposit, atque altitudine etiam altissimis Thessaliæ montibus præfert. postremo argue concludit: quamquam tam vasta, ampla & excelsa est domus, tamen est minor Domino Cæsare. *Red.*

1. Regia pyramidum.] Quod reges Ægypti pyramidas condiderint. Epigramm. 1. libro Spectac. vers. 1. *Ride.*] Præ tuis contemne.

2. Eoum barbara.] In Ægypto, quæ Orientem à Meridie spectat. *Memphis opus.*] Nobilissima Ægypti civitas, pyramidibus clara. epigr. 1. lib. spect.

3. Pars quota.] Quasi dicat, nihil, aut minima pars, si ad tuum palatium

conferatur. *Parrhasia labor est.*] Palatinæ. lib. 7. epigr. 55. vers. 2. *Mareoticus aula.*] Ægyptiacus, à palude Mareotide.

5. Septenos, &c.] Septem turres palatii evectas, instar montium illorum quos congestos feruntur gigantes in cælum struxisse.

7. Æthera, &c.] Ita aula summum caput inter nubila condit, & sub se videt Jovem tonantem & meteora mediæ regionis aëris. *Intrat.*] Id est, ad cælum usque ejus apex pertinet; ita ut nubes & tonitrua inferiora habeat. Sic dictum ut illud,

Sub pedibusque videt nubes & sidera Daphnis.

Sed heic *ὑπερβολή*. Cum igitur omnia infra quandoque turbentur & fulminibus

Inferiore tonet nube serenus apex.

Et prius arcano satietur lumine Phæbi,

10 *Nascentis Circe quam videt ora patris.*

Hæc, Auguste, tamen, quæ vertice sidera pulsat,

Par domus est cælo : sed minor est domino.

bus terreantur, fastigium tamén domus tam excellæ immortum manet, & extrâ tempestatis impetum. *Herald.*

9. *Et prius.*] Et fastigium aulæ illustretur totum sole prius, quam cacumen montis Circes. *Arcano, &c.*] Quod alios ubique latet.

10. *Nascentis patris.*] Orientis Solis, cujus filia Circe.

11. *Hæc Augusti, tamen.*] Conclusio & Epiphonema. Hæc ô Cæsartua domus, quamvis culmine sidera tangat, & cælum æquet amplitudine, tamen te non capit, nec est satis ampla pro dignitate nominis & numinis tui.

12. *Minor est domino.*] *Adulatorie.* Sic Papinius Sylv. 4.

Ad Polycarum. XXXVII.

QUOD Cajetano reddis, Polycarme, tabellas,

Millia te centum num tribuisse putas?

Debuit hæc, inquit. tibi habe, Polycarme, tabellas,

Et Cajetano millia crede duo.

Nihil donas Cajetano, qui reddis illi chirographum, quo agnoscit se tibi debere M. C. (vel ut alii, *millia ter centum.*) cui quidem æri non est solven-

do : imo serva syngrapham, & da illi II. M. Hoc si feceris te aliquid donasse dicemus. vide epigramma 105. libro 9.

Ad Meliorem. XXXVIII.

QUÏ præstat pietate pertinaci

Sensuro bona liberalitatis,

Captet forsitan, aut vicem reposcat :

At si quis dare nomini relicto

5 *Post Manes, tumultumque perseverat,*

Quærit quid, nisi parcius dolere?

Refert sis bonus, an velis videri.

Celebrat pietatem Melioris ergà Blæsum scribam, cujus defuncti natalem quotannis revocabat, & festum Blæsi-um appellabat.

1. *Qui præstat, &c.*] Qui munera vivis donat, majora munera vel hereditatem captare videatur.

4. *Nomini, &c.*] Mortuo.

6. *Quærit quid, &c.*] Quid quærit nisi dolorem suum consolari & mitigare largitione pia?

7. *Refert sis bonus.*] Hic versus legendus absque interrogationis nota. *Refert* autem, id est, plurimum interest. Gloss. *refert, διαμαρτελει, διαψιπ.* Sensus ergo est : Qui mortuum benefici-

ff ciiis

Præstas hoc, Melior, sciente fama:

Qui sollemnibus anxius sepulti

10 *Nomen non finis interire Blasi;*

Et de munifica profusus arca

Ad natalitium diem colendum,

Scribarum memori piæque turbæ

Quod donas, facis ipse Blasianum.

15 *Hoc longum tibi vita dum manebit,*

Hoc & post cineres erit tributum.

cui prosequitur, revera beneficus est: qui vivum, beneficus fortasse videri vult. Atqui magnum est discrimen inter τὸ ὄν, & τὸ φανέμενον. Cato enim esse, quam videri bonus malebat. Herald. Refert.] Plurimum interest inter eum qui bonus est, & tantum bonus vult videri.

9. *Qui sollemnibus, &c.*] Qui in memoriam Blasi pueri tui defuncti celebras natalem illius quotannis, largitus scribis munera, è quorum numero & ipse Blasius erat.

12. *Ad natalitium.*] Antiquissima consuetudo diei natalis colendi, cujus etiam mentio Genes. cap. 40. com-

mentar. 49. Persis etiam summa religione observata. Vide Herodot. Celebrabant & amicorum atque Imperatorum natales: tum & defunctorum. Plin. epist. 7. lib. 3. Juvenal. Sat. 5.

Quale coronati Thrasæ, Helvidiasque bibebant

Brutorum & Cassi natalibus.

Diem colendum.] Sic omnino ἡμεῖς & Græci dicunt. Herald.

14. *Blasianum.*] Festum nomine Blasi & in illius gratiam. unde tibi præsens gloria, nec minus superstes. de Atedio Meliore, epigr. 28. lib. 6. & Papin. sylv. 2. vide & epist. 17. lib. 1. Plin. Sec. & epist. 9. lib. 9.

Ad Domitianum. XXXIX.

Q*ui Pallatinæ caperet convivia mensæ,
Ambrosiasque dapes, non erat ante locus.*

Hic baurire decet sacrum, Germanice, nectar,

Et Ganymedæ pocula mixta manu.

5 *Esse velis, oro, serus conviva Tonantis.*

At tu si properas Jupiter, ipse veni.

Ad

Laudat regiam Domitiani à Rabirio extructam. Nam ante ædificatum hoc palatium, non poterant in aula celebrari solemnia populi convivia, nunc accumbimus omnes, & divina Domitiani munera bibimus. Rad.

1. *Pallatina, &c.*] De aulâ hac Pallatina, supra epigr. 36.

2. *Ambrosiasque dapes, &c.*] Impe-

ratoris Domit. dei & immortalis.

4. *Ganymedæ pocula, &c.*] Ministrata convivis, ab ephebis Domitiani, similibus pulchritudine Ganymedi.

5. *Esse velis, &c.*] Serus coelum adeas, diuque nobis intersis.

6. *At tu si, &c.*] At si properas ô Jupiter habere Domitianum convivam, tu potius veni ad eum, quam ille ad te.

Minatur

Non horti, neque palmitis beati,
Sed rari nemoris, Priape, custos,
Ex quo natus es, & potes renasci,
Furaces, moneo, manus repellas,
Et sylvam domini focus reserves.
Si defecerit hæc, & ipse lignum es.

6. Si defecerit hac, &c.] Namque de ligno es, & nisi sylvam custodias, deficiente in focum ligno, ipse tu combureris.

Tristis Athenagoras non misit munera nobis,
Quæ medio brumæ mittere mense solet.
An sit Athenagoras tristis, Faustine, videbo:
Me certe tristem fecit Athenagoras.

nalibus, quæ mense Decembri celebra-
bantur. Sed & ipso brumæ, id est, sol-
stitii hyberni die, munera commea-
bant : quia tum annus Solis cursus
quasi redintegatur. Nam à puncto sol-
stitiali hyberno ad nos regreditur, &
est veluti principium-novi anni solaris.
Herald.

SI te sportula major ad beatos
Non corruperit, ut solet : licebit
De nostro, Matheo, centies laveris.

3. *De nostro, &c.*] De mea sportula, ut volunt, quæ C. quadrantum. quamvis non constat ratio, cum Adverbia ista in *es* Numeralia designent totidem centena Millia. itaque vel luditi Poëta, vel centies lavari, id est, à balneis cœnare apud se invitat Mathonem.

Fabius

In Fabium & Chrestillam. XLIII.

Effert uxores Fabius, Chrestilla maritos:
Funereamque toris quassat uterque facem.
Victores committe Venus: quos iste manebit
Exitus, una duos ut Libitina ferat.

Fabius uxores mactabat, Chrestilla maritos: poeta hos matrimonio jungendos ait, sic enim futurum, ut se mutuo interimant, & una efferantur. *Rad.*

1. *Effert, &c.*] Ad rogi & sepulchrum.

2. *Funereamque facem.*] Facibus accensis elatos fuisse mortuos notissimum est. Eas gestabant, qui funus prosequerantur, quæ consuetudo non omnino sublata. Quo plures funus exsequerantur, eo & plures facies. Unde hoc signo, exlequiarum celebritas no-

tatur *Funeream facem* dixit Mart. ut distinguat à nuptiali. *Herald.*

3. *Committe Venus.*] *Metaph. ab arena.* Congrediantur tandem victor hic uxorum, victrix illa maritorum, matrimonio juncti, ut videamus uter vicerit, vel an uterque fortiter quasi mutuis vulneribus occubuerit.

4. *Libitina ferat.*] Feretrum. Libitina autem Romanis Dea præfes mortis, in cujus æde quæ ad sepulcrum pertinent, vendebantur. estque eadem cum Venere. Plutarch. probl.

Ad Titulum. XLIV.

Titulle, moneo, vive semper; hoc serum est:
Sub pædagogo cæperis licet, serum est.
At tu, miser Titulle, nec senex vivis:
Sed omne limen conteris salutator,
 5 *Et mane sudas urbis osculis udus,*
*Foroque triplici sparsus ante * equos omnes,*
** Ademque Martis, & * Colossos Augusti*
Curris per omnes tertiasque, quintasque.
Rape, congere, aufer, posside: relinquendum est.
 10 *Superba densis arca palleat nummis,*

Titulum jubet vivere genialiter, nec heredibus ingratis multa relinquere.

1. *Vive semper.*] Genialiter. epigramm. 16. lib. 1. *Hoc serum est.*] Hac ætate.

2. *Sub pædagogo, &c.*] Etiam si coepisses à puero.

4. *Omne limen.*] Ep. 79. lib. 4. vers. 3.

6. *Triplici sparsus ante.*] Epigr. 38.

lib. 3. vers. 4. *Equos omnes.*] Equites, inquit, & judices equestri ordinis. sed quid si designet *tria fora*? 1. *Vetus*, in quo equi, id est, statuz equestres. 2. *C. Julii Cæs.* ad ædem Martis. 3. *Augusti*. ubi Colossus & bibliotheca Augusti.

8. *Tertiasque, quintasque.*] Horas. non tabernas decuriasve. vide epig. 67. infra.

Cen-

II. Ca.

Centum explicentur paginæ Calendarum :

Furabit hæres, te nihil reliquisse,

Supraque pluteum te jacente, vel saxum,

Fartus papyro dum tibi torus crescit,

15 *Flentes superbus basiabit eunuchus ;*

Tuoque tristis filius, velis nolis,

Cum concubino nocte dormiet primâ.

11. *Calendarum.*] Debitorum, à quibus usurz singulis Calendis exigebantur.

13. *Jacente.*] Exporrecto, composto.

14. *Fartus, &c.*] Dum apparatur tibi torus funereus, in quo offeraris ad

rogum. qui papyro, vel (ut Jos. Scalig. ad Guilandinum vult) fari Tusco farciebatur. epigr. 97. lib. 10.

15. *Flentes, tristis.*] In medio funeris tui luctu. *Superbus.*] Gruterus ex Palat. legit *superbum*. Scriv. *superbos*.

Ad Flaccum de reditu P. Terentii. XLV.

P*Riscus ab Aetnæis mihi, Flacce, Terentius oris*
Redditur : hanc lucem lactea gemma notet.

Defluat, & lento splendescat turbida lino

Amphora centeno consule facta minor.

5 *Continget nox quando meis tam candida mensis ?*

Tam justo dabitur quando calere mero ?

Cum te, Flacce, mihi reddet Cythereia Cypros,

Luxuriæ fiet tam bona causa meæ.

Ad

Celebrat reditum è Sicilia P. Terentii, Martialis familiarissimi : & precatur, ut tam lætè mox etiam Flacci redeuntis è Cypro diem agat.

1. *Aetnæis mihi, &c.*] Sicilia, in qua Aetna.

2. *Lactea gemma notet.*] Albus calculus. sumpt. à Thracum more, qui faustos dies albis lapillis, infaustos nigris computarunt. ipsa margarita vice albi calculi. sic epigr. 38. lib. 10. vers. 5. & epigr. 34. lib. 12.

3. *Splendescat turbida.*] Lente transmittente vinum, quod paullatim per colum distillat. *Lino.*] Vinum vetustum & annofo situ crassum transmittatur per saccum vel colum quo defecetur.

vide epigr. 40. lib. 2. epigr. 61. lib. 12. item lib. 14. epigr. 103. & 104. Ita P. Scriverius, cum prior lectio *lino*, varîe exercebat torqueretque interpretes.

4. *Amphora.*] Annosum vinum & seculare. *Centeno consule.*] Longo tempore, multis annis. vide epigr. 27. lib. 1. vers. 7. *Facta minor.*] Aetate immunda, senio exsiccata. Assidue enim quid deperit.

5. *Continget Cum te, &c.*] Ecquando iterum erit mihi zque iusta convivii causa? certe Ubi idem Flaccus redierit ex Cypro, Veneri, quæ in Cytheris, quo mari nata appellebat, colitur, sacrata.

8. *Luxuriæ.*] Festæ accubationi.

Ff 3

1. *Quanta*

Ad Cestum puerum. XLVI.

Quanta tua est probitas, quanta est præstantia formæ,
 Ceste puer, puero castior Hippolyto!
 Te secum Diana velit, doceatque natare:
 Te Cybele totum mallet habere Phryga.
 5 Tu Ganymedeo poteras succedere lecto,
 Securus domino basia sola dares.
 Felix quæ tenerum vexabit sponsa maritum,
 Et quæ te faciet prima puella virum!

1. *Quanta tua est, &c.*] Legetim, Tanta tua est probitas, quanta est. ut epigr. 6. lib. II. *Præstantia formæ.*] J. Gruterus, *infantia formæ.*

2. *Castior Hippolyto.*] Vide argumentum Hippolyti Senec. trag.

3. *Diana velit.*] Ipsa castitatis Dea. *Doceatque.*] P. Scriber. *Dorisque natare.* *Natæ.*] Inter nymphas suas, neque oculos tuos ulciscetur, ut quondam Aëtonis.

4. *Te Cybele.*] Brodæus legendum

censet: Te Cybele secum mallet habere Phryge. Hoc est, Te secum habere mallet, quam Atyn Phrygium. Sed Gruteri lectio præfertur, *legentis, totum, & Phryga. Totum, &c.*] Non castratum, ut Atyn quondam puerum suum Phrygium.

5. *Ganymedeo, &c.*] Epigr. 56. l. 5.

6. *Securus, &c.*] Non suspectus Iunoni, nec zelotypam deam urens. Gruter. *Sed durus domino: vix basia à te impetraret Jupiter, nedum quid ulterius.*

In variè se tondentem. XLVII.

Pars maxillarum tonsa est tibi, pars tibi rasa est;
 Pars vulsa est: unum quis putet esse caput?
 2. *Vnum quis, &c.*] Quod vulsura foeminam, tonsura juvenem, rasura virum præferret.

De abolla Crispini. XLVIII.

Nescit cui dederit Tyriam Crispinus abollam,
 Dum mutat cultus, induiturque togam.
 Quisquis habes, humeris sua munera redde, precamur:
 Non hoc Crispinus, te sed abolla rogat.

Non

Furem hortatur, ut ablatam Crispino abollam reddat; & togam potius subducatur; alioqui deprehensum iri.

1. *Dederit.*] Tenendam. *Tyriam.*] Purpura & Tyro imbutam. *Abollam.*]

Pallium duplicatum. epigrammate 53. lib. 4.

2. *Cultus.*] Vestem, abollam.

4. *Abolla rogat.*] Quæ tibi non venit, furemque prodet.

6. De-

5 *Non quicumque capit saturatas murice vestes,
Nec nisi deliciis convenit iste color.
Si te praeda iuvat fœdique insania lucri,
Quâ possis melius fallere, sume togam.*

6. *Deliciis, &c.*] Lautioribus & delicatis.

7. *Fœdique lucri.*] Furti.

8. *Melius fallere.*] Latere, factum celare. *λαθύνειν.* Togam.] Hac melius latebis, omnes enim togati incedunt.

De Aspro. XLIX.

Formosam plane, sed cæcus diligit Asper.
Plus ergo, ut res est, quam videt Asper, amat.

Quam tamen non videt. *Qui nunquam visæ flagrabat amore puella.* Juvenal. satyr. 4. vers. 114. de Catullo Messalino.

Ad Cæsarem Domitianum. L.

Quanta Gigantei memoratur mensa triumphî,
Quantaque nox superis omnibus illa fuit;
Qua bonus accubuit genitor cum plebe deorum,
Et licuit Faunis poscere vina fœvem:

5 *Tanta tuas Cæsar, celebrant, convivia laurus:
Exhilarant ipsos gaudia nostra deos.*

*Vescitur omnis eques tecum, populusque, patresque,
Et capit ambrosias cum duce Roma dapes.*

Grandia pollicitus, quanto majora dedisti!

10 *Promissa est nobis sportula, recta data est.*

De

Epulum dedit populo Domitianus, post lauream à Sarmatis Jovi illatam, quod hoc carmine celebrat Martialis, & confert cum epulo Jovis.

1. *Quanta, &c.*] Quantum convivium Jupiter præbuit Diis, relata de gigantibus victoria, &c.

3. *Plebe deorum.*] Est quoque plebs superum, Fanni, Satyrique, Iaresque, Fluminaque & Nympha, semideumque

genus. Ovid. in Ibin.

5. *Tanta tuas Cæsar, &c.*] Tanta est lautitia ejus convivii, quod tu, ô Domitiane, dedisti Senatui, equitibus, plebi, post lauream à Sarmatis Jovi illatam. supra epigr. 15. vers. 4.

8. *Ambrosias, &c.*] Ab Imp. Domitiano deo datas. epigramm. 8. lib. 5.

10. *Sportula, recta data est.*] Epig. 7. lib. 3.

De phiala Instantii Rufi. L.I.

- Q**uis labor in phialâ? docti Myos, an Myronis?
 Mentoris hæc manus est, an Polyclete tua?
 Livescit nullâ caligine fusca, nec odit
 Exploratores nubila massa focos.
 5 Vera minus flavo radiant electra metallo,
 Et niveum felix pustula vincit ebur.
 Materia non cedit opus: sic alligat orbem,
 Plurima cum totâ lampade Luna nitet.
 Stat caper Æolio Thebanî vellere Phryxi
 10 Cultus: ab hoc mallet veſta fuiſſe ſoror.
 Hunc nec Cinyphius tonſor violaverit, & tu
 Ipſe tuâ paſci vite, Lyæe, velis.
 Terga premit pecoris geminis Amor aureus alis:
 Palladius tenero lotos ab ore ſonat.

Sic

Laudat munus ſibi ab Instantio Rufo miſſum.

1. *Quis labor, &c.*] Cujus artificis opus eſt hæc phiala mihi à Rufo miſſa? Myoſine, Myronis, Mentoris, an Polycleti? cælatorum, de quibus Plinius lib. 33. epigr. 12. *Labor.*] Proprie de cœlatura labor. Hinc laborioſi cælatores vulgò dicti.

3. *Livescit, &c.*] Pura nitet, neque habet maculam aut ſitum contractum, unde quis ſuſpicetur eam non eſſe puri metalli. imo nec metuit in igne explorari.

5. *Vera minus, &c.*] Phiala hæc ex electro fictitia, miſta ſcilicet auro quinta argenti portione, ſuperat colore verum ſuccinum, vel electrum illud metallicum in iſtis venis & fodinis miſtum.

6. *Felix puſtula.*] Feliciter & ingenioſe facta. vel quæ me facit felicem. vel quia aurea ſeu argentea. Argentum purum putum, puſtulatam, epigr. 85. lib. 7. verſ. 7. Alii, *puſula.*

7. *Materia, &c.*] Materiam ſupera-

bat opus. Ovid. 2. Met. *Sic alligat orbem.*] Forma & nitore reſert plenam lunam. Vel claudit orbem phialæ circulo elegantique emblemate. an implet & circinat? *Rad.*

9. *Stat caper.*] Prominet cælatus in phiala caper, quo mallet vehi Helle, quam illo qui Phryxum filium Athamantis regis Thebanorum, cui Æolus pater, pontum tranſfretavit. *Æolio vellere.*] Caper aureo vellere ornatus, qui Phryxum & Hellen per pontum, deſecta tamen Helle tranſvexit.

10. *Soror.*] Helle, Phryxi ſoror: ab hoc enim capro ſi veſta fuiſſet, in mare non fuiſſet excuſſa.

11. *Cinyphius, &c.*] Epigrammate 94. lib. 7. verſ. 13. & 10.

12. *Ipſe tuâ, &c.*] Capri cælabantur in calicibus & victimæ ſtatuebantur Baccho, quod vineis nocebant, huic tamen tam affabre formato ipſe Bacchus parceret, eumque paſceret ſua vite. epigr. 39. lib. 13.

13. *Amor aureus alis.*] Cupido.

14. *Lotos ab ore ſonat.*] Tibiæ genus c Loto

- 15 Sic Methymnaeo gavisus Arione delphin
Languida non tacitum per freta vexit onus.
Imbuat egregium digno mihi nectare munus
Non grege de domini, sed tua, Ceste, manus.
Ceste decus mensæ, misce Setina : videtur
- 20 Ipse puer nobis, ipse sitire caper.
Det numerum cyathis Instanti littera Rufi:
Auctor enim tanti muneris ille mihi.
Si Telethusa venit, promissaque gaudia portat :
Servabor dominæ, Rufe, triente tuo.
- 25 Si dubia est, septunce trabar : si fallit amantem,
Ut jugulem curas, nomen utrumque bibam.

Ad

è Loto arbore quæ nascitur in Libya
 juxta Palladis lacum. Ad tibiaram can-
 tus expetitur. Plinius lib. 13. cap. 17.
 Athenæus libro 4. cap. 25. *Φαινίσις*
 Alexandrinis dictæ. vide Brodæi Mi-
 scell. 25. lib. 2.

15. *Methymnaeo.*] In Methymna,
 quæ urbs Lesbæi, nato. *Arione del-*
phin.] Vide Strab. lib. 16. c. ult. A. Gell.
 lib. 16. cap. 19. Herod. 1. &c.

16. *Non tacitum, &c.*] Vocalem,
 lyra canentem Ariona.

17. *Imbuat, &c.*] Non quisvis è vi-
 libus servis mihi imbuat *Angl. (season)*
 hanc phialam pretioso vino & tam no-
 bili phiala digno.

18. *Sed tua, &c.*] *Sed tua certa ma-*
nus, Ceste decus mensæ. Grut. ex MS.

19. *Setina.*] Vina è Setia urbe Cam-
 pania.

20. *Puer nobis.*] Cupido, qui effin-
 gitur in phiala capro vestus. *Caper.*
Cupidinem gestans, sup. vers. 9. & 11.

21. *Numerum cyathis.*] De hoc mo-
 re bibendi ad numerum literarum no-
 minis, vide ep. 72. l. 1. & Opsopœum ad
 ep. E[χ]αῖ Λυσιδίκης κυάθους δέκα,
 lib. 7. Anthol. pro *Instanti.*] Junius &
 Gruterus legendum censent *Instanti.*

22. *Auctor, &c.*] Ille enim mihi
 muneri misit hanc phialam.

23. *Si Telethusa venit, &c.*] Si ex-
 pectanda sit amica, parcius bibendum,
 ut ep. 107. lib. 1. contentus itaque ero
 quincunce. ep. 28. lib. 1. vers. 2. quin-
 que cyathis, qui triens est tuus, hoc est,
 numerus tertiarum patris nominis tui *In-*
stantius Rufus, quod literarum est XV.

25. *Septunce trabar.*] Dimidium
 præter. propter literarum nominis
 tui.

26. *Ut jugulem curas.*] *Elegans Me-*
taph. ut conficiam curas, affectus &
 amores, quæ sæpe cruciant, strangulant
 & jugulant homines. & hoc ex præce-
 pto Ovidii 2. de Remed. Am. *ebrietas*
tantastit, ut tibi curas Eripiat. vide ep.
Βάκχῃ μετόφρ' ἄεστον ὃ μὴ πολὺ
μεθ' ἐλάττωσιν, &c. Anthol. cap. 47.
Nomen utrumque bibam.] Numerum u-
 triusque nominis ; tot nimirum cali-
 ces, quot habet literas utrumque no-
 men *Instantius Rufus.* quindecim sci-
 licet cyathos. ingenua hæc ut arbitror,
 atque ingeniosa numeri incerti, nomi-
 nis ambigui, rationisque apud alios
 impeditissimæ explicatio accepta fera-
 tur sagacissimo Viro Petro Scriverio.

Ad Ceditianum. LII.

Tonsorem puerum, sed arte talem,
 Qualis nec Thalamus fuit Neronis,
 Druforum cui contingere barbæ,
 Equandas semel in genas rogatus,
 5 Rufo, Ceditiane, commodavi.
 Dum iussus repetit pilos eosdem,
 Censura speculi manum regente;
 Expingitque cutem, facitque longam
 Detonsis epaphæresim capillis;
 10 Barbatum mihi tonsor est reversus.

2. *Thalamus fuit Neronis.*] Tonsor Neronis ex lapide Romæ in æde Mariz, Lips. lib. i. epist. quæst. 5.

3. *Druforum.*] Familiz Neronis, cui cognomen addebatur Anobarbi à Domitio. vide rationem apud Plutarchum in Æmylio Dion. 6. *Contingere barbæ.*] Tondendæ, radendæ, æquandæ.

6. *Dum iussus, &c.*] Dum immo- dico elegantiz studio curaque ad speculi censuram omnem pilum iterum

atque iterum castigari vult, &c.

8. *Expingitque, &c.*] Alii, *Expingitque*. ut epigr. 82. lib. 7.

9. *Epaphæresim.*] Non simul sed lenta detonsione, ab ἐπαφᾶρης in super detrabo.

10. *Barbatum mihi, &c.*] Detentus est tamdiu in opere. epigr. 82. lib. 7. ut jocetur poëta rediisse barbatum? An forte longam passus est Hyli noctem, de qua vide epigr. 7. lib. 4.

In Catullam. LIII.

Formosissima quæ fuere, vel sunt,
 Sed vilissima quæ fuere, vel sunt,
 O quam te fieri, Catulla, vellem
 Formosam minus, aut magis pudicam!

Rara est concordia formæ atque pudicitiz: hinc poëta Catullam optat, vel minus formosam; vel magis pudicam: hoc, ne tam vilis habeatur: illud, ne tam turpis, ob formam omni-

bus prostitutam existat. *Rad.*

1. *Formosissima, &c.*] Fœminarum.

2. *Vilissima, &c.*] Quia prostituta omnibus.

Ad Cæsarem Domitianum. LIV.

Magna licet toties tribuas, majora daturus

Dona,

Laudat congiarium Domitiani, quod populo ter dedit. Poëta enim argutè, quum Imperatores largiendis donis studuerint sibi populum conciliare, ait,

munera amari propter Domitianum; non Domitianum propter munera. *Raderus.*

2. *Dona.*]

*Dona, ducum victor, victor & ipse tui.
Diligeris populo non propter præmia, Cæsar,
Propter te populus præmia, Cæsar, amat.*

2. *Dona.*] Spectacula, epulas, munera, congiaria, &c. Sueton. Domit. *Ducum victor.*] Regum Sarmatarum, Dacorum, &c. *Victor & ipse tui.*] Et

qui teipsum indies virtute & benignitate superas.

3. *Præmia.*] Alii, munera.

Ad eundem, de leone. LV.

AUditur quantum Massyla per avia murmur,
Innumero quoties sylva leone furit:
Pallidus attonitos ad Pæna mapalia pastor
Cum revocat tauros, & sine mente pecus:
5 Tantus in Ausonia fremuit modo terror arena.
Quis non esse gregem crederet? unus erat.
Sed cujus tremere ipsi quoque jura leones,
Cui diadema daret marmore picta Nomas.
O quantum per colla decus, quem spargit honorem,
10 Aurea lunata cum stetit unda jubæ!
Grandia quam decuit latum venabula pectus,
Quantaque de magna gaudia morte tulit!

Unde

Numidicum & immanem leonem à Cæsare in arenam missum & occisum laudat.

1. *Massyla, &c.*] Per deserta Africa. Massyla autem Libya pars est.

2. *Furit.*] Fremit, rugitu reboat.

3. *Pallidus.*] Metu. *Attonitor.*] Metu stupidos atque exægyas ob rugitum leonum. *Pæna.*] Id est, Punica.

5. *Tantus in Ausonia, &c.*] Non minore rugitu fremuit nuper leo terribilis in Rom. Amphitheatro.

7. *Sed cujus tremere, &c.*] Sed talis, cui regnum & summum jus cederent cæteri leones, ut leoni feræ cæteræ.

8. *Marmore picta.*] Marmore clara Numidia. Numidæ prius Nomades dicti à νῆμα. Salust. & Plin. lib. 5. *Nomas.*] Græca vox, latine Numidiam valet, quæ maculoso marmore abundat.

9. *O quantum decus.*] Jubam inf-

gnem vocat decus: sunt autem jubati leones præstantissimi. *Quem spargit.*] Gruterus legit *sparsit*, loquitur enim de re jam facta.

10. *Aurea lunata cum, &c.*] Cum fulva juba horreret erecta undique in orbem, ad modum plenæ lunæ, ejusque extremitas aureo fulgore splenderet quidam MSS. ut & Bodleianus præferunt, *cum stetit umbra jubæ.* melius. *Stetit.*] Inhorruit. Leo enim sibi certandum videns, jubam erexit, ut homines per timorem erigunt comam.

11. *Grandia quam, &c.*] Quam par fuit grandi venabulo?

12. *De magna gaudia, &c.*] Ab ipso imperatore, Carpathoro, Glabrigone vel alio nobili bestiaro cæsus. Vel magnam mortem de fera magna & immani, & in publico cum bestiaro valido pugnante interpretari possis.

13. Unde

Unde tuis, Libye, tam felix gloria sylvis?

A Cybeles numquid venerat ille iugis?

15 *An magis Herculeo, Germanice, misit ab astro,
Hanc tibi vel frater, vel pater ipse, feram?*

13. *Unde tuis Libye.*] Apostrophe ad Libyam leonum feracem, quam beatam prædicat ob tam eximiam feram.

14. *A Cybeles, &c.*] Ab Ida, vel alio Phrygiæ monte, cui præest Cybele,

à quatuor leonibus curru vesta.

15. *Hercules, &c.*] Epigr. 57. lib. 4. vers. 5.

16. *Frater vel pater, &c.*] Titus vel Vespasianus in Deos relati.

Ad Flaccum. LVI.

Temporibus nostris ætas cum cedat avorum,
Creverit & major cum duce Roma suo:

*Ingenium sacri miraris abesse Maronis,
Nec quemquam tanta bella sonare tuba.*

5 *Sint Mæcenates, non deerunt, Flacce, Marones,
Virgiliumque tibi vel tua rura dabunt.*

*Jugera perdiderat misera vicina Cremonæ,
Flebat & abductas Tityrus æger oves.*

Risit Tusculus eques, paupertatemque malignam

10 *Reppulit, & celeri jussit abire fuga.*

Accipe divitias, & vatum maximus esto:

Tu licet & nostrum, dixit, Alexin ames.

Adstabat domini mensis pulcherrimus ille,

Mar-

1. *Temporibus nostris, &c.*] Nullos, ait, suo tempore Virgilios, quod nulli sint Mæcenates. Videtur Flaccus de Martiale questus, quod nunquam ita se laudasset, ut Parthenium, Paulum & Rufum, qui dona miserant Poëtæ, & Poëta vicissim carmen. Sivis, inquit, à me laudari da munera Mæcenatis & ero tuus, si non Virgilius, certe Marcius. *Rad. Cum cedat.*] Qui sit, ut nostro ævo, quo maxime floret Roma, nulli floreat vates?

2. *Duce Roma suo.*] Imp. Domitiano. epigr. 19. lib. 5.

5. *Mæcenates, &c.*] Qui foveant poëtas, quod fecit C. Cilnius Mæcenas.

7. *Jugera perdiderat, &c.*] Vide Virgilii vitam & eclog. 1. & 9. unde hoc hemistich. *misera vicina Cremona.*

8. *Tityrus æger oves.*] Virgilius sub personâ Tityri. eclog. 1.

9. *Tusculus eques.*] Mæcenas regibus Etruscis oriundus.

12. *Nostrum, dixit.*] Pollionis tamen fuisse hunc puerum adstruit Apulejus. Apol. 1. & Donatus. *Alexin ames.*] Notum ex ecloga 2. Virg.

13. *Domini.*] Mæcenatis. *Pulcherrimus.*] Puer Mæcenatis, vati dilectus. At Apuleius in Apologia, puerum amici sui Pollionis fuisse dicit. Turneb. lib. 29. cap. 13. *Ille.*] Alexis vel Alexander.

14. *Mar-*

- Marmorea fundens nigra falerna manu ;*
 15 *Et libata dabat roseis carchesia labris,*
Quæ poterant ipsum sollicitare Fovem.
Excidit attonito pinguis Galatea poëta,
Thestylis & rubras messibus usta genas :
Protinus Italiam concepit, & arma virumque.
 20 *Qui modo vix Culicem fleverat ore rudi.*
Quid Varos, Marfosque loquar, ditataque vatum
Nomina, magnus erit quos numerare labor ?
Ergo ero Virgilius, si munera Mæcænatis
Des mihi ? Virgilius non ero, Marfus ero.

14. *Marmorea fundens, &c.*] Candelanti purius Pario marmore. & ἀντί-9ε] τῇ nigra Falerna.

17. *Excidit attonito, &c.*] Exciderunt illi Bucolica, non amplius scripsit humilia carmina de Galatea & Thestylis sole perusta.

18. *Thestylis.*] Excidit & hæc agrestis puella in agris & ruri versata.

19. *Italiam concepit.*] Historiam Italiz & Romani nominis ducti ab Ænea. *Arma virumque.*] Libros Æneidos, cujus initium *Arma virumque cano, &c.*

20. *Culicem, &c.*] Poëmatione de Culice parvum & rude, collatum cum Æneide. sed per se tamen nobile.

21. *Quid Varos, &c.*] Lucius Varus, cum Plotio & Tucca Æneidem emendavit; forte hunc intelligit. Marfus, Epigrammatarius fuit, quem imitatus est Martialis. lib. 3. epigr. 5.

24. *Virgilius non ero.*] Non ero clarissimus epicus; ero clarus, ut spero epigrammatographus. *Marfus ero.*] Poëta epigrammatarius. l. 2. epigr. 71. vers. 3. & epigr. 98. lib. 7. Heraldus legit *Marcus*, quasi dicat Marcus ero Martialis, & huic nomini non minus celebritatis conciliabo, quam Virgilius olim conciliavit suo. Simul invidiam declinat, quæ veritatem & simplicitatem sequi solet.

De Picente. LVII.

- T**Reis habuit dentes, pariter quos exspuit omnes,
Ad tumulum Picens dum sedet ipse suum.
Collegitque sinu fragmenta novissima laxi
Oris, & aggesta contumulavit humo.
 5 *Ossa licet quondam defuncti non legat hæres :*
Hoc sibi jam Picens præstitit officium.

In

3. *Collegitque, &c.*] Alludit ad veterum morem colligendi ossa. de quo vide quæ Farnab. ad vers. 797. Troadis Senece: nec non ad id quod lib. 8. c. 5.

Quintil. Infelicissima femina, nondum extulisti filium & jam ossa legisti, &c. *Laxi.*] Ita MSS. Grut. & editio Calderini. at vulg. fracti Oris.

Ludit

In Artemidorum. LVIII.

Cum tibi tam crassæ sint, Artemidore, lacerna,
Possim te Sagarim jure vocare meo.

Ludit in ambigua voce *Sagari*. Artemidorus tam crassam enim gestabat lacernam, ut sagum videri posset. Quod si *sagari* sit genus scuti, quasi Artemidorus tam crassam gestarit lacernam, ut illo loco scuti esse potuerit. *Rad.*

1. *Artemidore, lacerna.*] Qui nomen habes *ἀρτεμίδωρος* & *δορυκλῆς* *δορυκλῆς*,

ac si tenuissima Minervæ tela indueris: cum tamen lacernis vestiaris non minus crassis quam sunt saga, *Sagarim* ego te pro Artemidoro vocabo.

2. *Meo.*] Editio Calderini, Junius in margine & alii præferunt *meum*, familiaritas quædam nostro familiaris. *Codrus meus, Publius meus, &c.*

In luscum furem. LIX.

Adspicis hunc uno contentum lumine, cujus
Lippa sub attrita fronte lacuna patet?
Ne contemne caput, nihil est furacius illo:

Non fuit Autolyçi tam piceata manus.

5 Hunc tu convivam cautus servare memento:

Tunc furit, atque oculo luscus utroque videt.

Pocula solliciti perdunt ligulasque ministri,

Et latet in tepido plurima mappa sinu.

Lapsa nec à cubito subducere pallia nescit,

10 Et tectus lænis sæpe duabus ablit.

Nec dormitantem vernam fraudare lacerna

Erubuit fallax, ardeat illa licet.

Si

Nobilem & exercitatum furem monophthalmum seu unoculum celebrat, qui plus uno, quam alii duobus videant oculis.

1. *Uno contentum, &c.*] Cui unus sufficit ad furta oculus. Alii, *contemptum*.

2. *Lippa sub lacuna.*] Cavea oculi stillans. Et pro *pater*; alii leg. *sedet*. *Attrita fronte.*] Impudenti, effricta fronte.

3. *Caput, &c.*] Hominem, ut Græci *κεφαλήν*, vel simpliciter, caput unoculum noli credere inutile aut inno-

4. *Autolyçi tam.*] Mercurii filii, pa-

tri furtis simillimi. *Iliad. 2.* *Piceata manus.*] Cui adhæreant tacta. viscata manus. *Angl. enery finger à lime-twig.* *Scriv. leg. piperata.*

5. *Servare memento.*] Observare. *Al. lili, vitare.*

7. *Solliciti perdunt.*] Qui quam solcite custodiunt. *Ligula.*] Quæ prisca loco cochlearis. epigramm. 33. *Supra* *vers. 23. & infra epigr. 71. vers. 9.*

10. *Lænis.*] Læna genus vestis militaris, quam & chlamydem vocant. *Virg. 4. Æneid.*

Tyrionque ardebat murice lana.

13.3

*Si nihil invasit, puerum tunc arte dolosa
Circuit, & soleas surripit ipse suas.*

13. *Si nihil invasit, &c.*] Si nihil aliud est quod furetur, puero suo, qui ad pedes custodit, depositas soleas suas surripit, ne desuetæ manus artem de-

discant, *to keep his hands in vre.*

14. *Circuit.*] Quod fures solent, furti faciendi occasionem captantes. Sic quicumque fraudem aliquam moliantur.

In * Claudiam. LX.

Summa Palatini poteras æquare Colossi,
Si fieres brevior, Claudia, sesquipedem.

* Longoliam aliquam foeminam quam pœta per Hyperbolen jocatur excedere statura altissimum Romæ Co-

lossum, epigrammate 2. lib. Spectac. vers. 4.

2. *Sesquipedem.*] Alii, *sesquipede.*

Ad Severum, de Carino. LXI.

Livet Carinus, rumpitur, furit, plorat,
*Et quærit altos, unde pendeat, ramos:
Non jam quod orbe cantor & legor toto:
Nec umbilicis quod decorus & cedro*

5 *Spargor per omnes, Roma quas tenet, gentes:
Sed quod sub urbe rus habemus æstivum,
Vebimurque mulis, non ut ante, conductis.
Quid imprecabor, ô Severe, liventi?
Hoc opto; mulas habeat, & suburbanum.*

1. *Livet Carinus, &c.*] Invidia. videtur epigramm. 77. lib. 4. & lib. 6. epigramm. 61.

4. *Umbilicis, &c.*] Epigr. 67. l. 1. vers. 12. *Cedro.*] Epigramm. 2. lib. 3. vers. 8.

7. *Non, &c.*] Sed meis.

9. *Mulas habeat, &c.*] Redigatur

ad rem olitoriam, quæritet sibi victum ex horto unico suburbano, agatque mulas, rolere venali onustas per urbem. Vel opto ut sit tam pauper ac ego, nihilque habeat præter meas mulas, quas alere vix possit, & meum suburbanum sterile & male exstructum. ut lib. 5. epigramm. 63.

De Picente. LXII.

Scribit in averſa Picens epigrammata charta;
Et dolet, averſo quod facit illa deo.

Picens epigrammata ad nauseam longaſcripſerat, etiam in averſa charta (*on the other ſide.*) quod Juven. dixit à *tergo*, cum veteres una tantum chartæ facie ſcribebant, quod bibula illorum charta transmitteret atramentum. Jo-

catur pœta, non mirum eſſe ſi averſo Deo, hoc eſt, invita Minerva, Muſis invitis & Apolline nullo componat carmina, qui in averſa charta & ophiſthographo ſcribat. luditque in variatione *averſa* & *averſo*.

1. *Theſty-*

De Aulo. LXIII.

Thestylon Aulus amat, sed nec minus ardet Alexin:
 Forsitan nostrum sic Hyacinthon amat.
 I nunc & dubita, vates an diligat ipsos,
 Delicias vatum cum meus Aulus amet.

1. *Thesylon, &c.*] Delicatos pueros, poetarum amasia.

In Clytum. LXIV.

UT poscas, Clyte, munus, exigasque,
 Uno nasceris octies in anno;
 Et solas puto, tresve, quattuorve
 Non natalitias habes Calendas.
 5 Sit vultus tibi levior licebit
 Tritis littoris aridi lapillis;
 Sit moro coma nigrior caduco;
 Vincas mollitie tremante plumas,
 Aut massam modo lactis alligati;
 10 Et talis tumor excitet papillas,
 Quales cruda viro puella servat:
 Tu nobis, Clyte, jam senex videris.
 Tam multos quis enim fuisse credat
 Natales Priamive, Nestorisve?
 15 Sit tandem pudor, & modus rapinis.
 Quod si ludis adhuc, semelque nasci

Uno

Clytus, sapius ut ab amicis natalitia munera reciperet, ferè quot calendis celebrabat natalem suum. poeta impudentiam hominis arguit, & monet ut semel agat genethliaca, alioqui se nihil missurum, sed neglecturum perinde ac si natus non fuisset unquam. *Rad.*

1. *Ut poscas, &c.*] Ut amicis & clientibus frequens detur occasio munerum natalitiorum tibi mittendi.

2. *Uno nasceris, &c.*] Celebras memoriam natalis tui octies per annum, noviesve.

3. *Solas puto, &c.*] Singulis mensibus, exceptis tantum tribus aut quatuor, habes scilicet natalem.

5. *Sit vultus, &c.*] Sis licet imberbis, crine niger, tener & mollis; Priamum tamen & Nestora annis superat videris, qui toties celebraris natalem.

7. *Caduco.*] Maturo scilicet & nigro. epigr. 73. lib. 1. vers. 5.

9. *Massam modo, &c.*] Metambædis coagulati. vide epigr. 44. lib. 1. vers. 7.

11. *Cruda, &c.*] Innupta.

18. *Nata*

Uno jam tibi non sat est in anno;
Natum te, Clyte, nec semel putabo.

18. *Natum te, &c.*] Ne unum quidem diem esse tuum natalem putabimus, nec in eo tibi munera mittemus.

An testè spurium notat, de cujus natali non constat?

Ad Domitianum. LXV.

Hic ubi fortunæ Reducis fulgentia latè
Templa nitent, felix area nuper erat:
Hic stetit Arctoi formosus pulvere belli
Purpureum fundens Cæsar ab ore jubar.
5 Hic lauro redimita comas, & candida cultu
Roma salutavit voce manumque ducem.

Postvictoriam Sarmaticam, arcum maximum triumphalem sibi poni iussit Domitianus, quem præter alia illius opera celebrat hoc epigram. Martialis. Arcus statim à morte ejus sunt disturbati: tam multi erant per urbem conditi; ut cuidam Græcè fuerit inscriptum, *ὄψεσθαι, sufficit.*

1. *Reducis fulgentia late.*] Augusto ob reditum, ara Fortunæ reducis consecrata. Dio. lib. 54. Domitiano à bello Sarmatico reduci, templum Fortunæ reducis ædificatum. *Τὸν λαὸν ἐπικαλεῖσθαι* appellat Dio loco citato. Meminit hujus Fortunæ & Claudianus:

Aurea Fortunæ reduci si templa priores

Ob reditum voce ducum

2. *Felix area nuper erat.*] Viso primum & salutato ibi principe. ut sequens.

3. *Arctoi.*] Sarmatici. epigr. 5. l. 7. vers. 1. *Formosus, &c.*] Pulverulenta belli gloria insignis.

4. *Purpureum jubar.*] Purp. radios, ruborem.

5. *Lauro redimita, &c.*] Principi è bello reduci processerunt obviam cives laureati. epigr. 7. lib. 7. vers. 8. Et quoslibet læta nuntiantes ad hoc exemplum excipiebant, & eo modo lætitiā suā testabantur. Unde & domos lau-

ro & cæteris frondibus ornabant in lætitiā publica, & ejusmodi solemnibus *πανηγύρεσι*. Sed & in privatis celebritatibus, ut in nuptiis, ornamenta ejusmodi. Hujus rei exempla sunt *ὄψεσθαι* apud Juvenal. Sat. vi.

Ornentur postes, & grandi janna lauro, &c.

Sed & *ἡ αὐλή* per compita circum cursabat, & vicum cānore suo implebat. Sic solebant etiam, cum sibi infans nasceretur. Juvenal. Sat. 9.

Foribus suspende coronas

Iam pater es.

Ad summam, festivitatis insigne laurus januis appensa. *Herald. Culin.*] Niveis vestibus induta. Vulg. leg. *vultu*.

6. *Manumque ducem.*] Adoratione, admota ori manu, ut in salutationibus Deorum, inquit Lips. Doctiss. Heraldus ad plausum, quo excipiunt Imperatores, refert. *Ducem.*] Dicit enim hoc accipiendum de salutatione, quæ *ἐν ὀφθυσίαις καὶ χειρὶ*. Nam voce & plausu exceptos fuisse Imperatores probari potest facillime. Et ne te multis morer, in promptu est, quod antea apud Martialem nostrum exposuimus.

Quæque sonant pleno vocesque manusque theatro,

Cum populus subiti Cæsaris ora videt.

Gg

7. Grande

- *Grande loci meritum testantur & altera dona:*

Stat sacer edomitis gentibus arcus ovans.

Hic gemini currus numerant elephanta frequentem:

- 10 *Sufficit immensis aureus ipse jugis.*

Hæc est digna tuis, Germanice, porta triumphis:

Hos aditus urbem Martis habere decet.

7. *Grande loci meritum.*] Quod ibi Cæsar Pop. Rom. salvantem humaniter exceperit, Martialis pro grandi merito accipit; eoque nomine ibi Fortunæ Reduci templum & arcum triumphalem ait Domitiano excitatum. *Altera dona.*] Arcus triumphalis. Primum donum, templum Fortunæ intellige.

8. *Edomitis.*] Alii, & domitis. *Arcus ovans.*] *Ἀρξ τοῦ οὐρανίου*, arcus triumphalis, arcuata porta, cui è lapide in altum extructæ pictam inscribi victoriam ejusque seriem moris erat. de variis arcubus Domitiani, vide Sueton. Domit. cap. 13. *Ovans.*] *Οὐρανίαν* arcum dicit, quia *Hic gemini currus numerant elephanta frequentem.* In eo arcu Domitiani victoriam & triumphum depinxerant. de more Juvenal. Satyr. 9.

— *Et summo tristis captivus in arcu.* Rationem adfert Plin. lib. 34. cap. 6.

Columnarum ratio erat, attolli supra castris mortales, quod & arcus significat novitio invento. Hosce arcus, à *ἄλξ* *τοῦ οὐρανίου* Popus Græci scriptores appellarunt, ut Dio sæpissime. Cæterum arcubus hisce delectatum fuisse Domitianum constat ex Suetonio & aliis. *Herald.* Et pro *ovans*, alii *ovas*.

9. *Hic gemini, &c.*] Supra arcum positæ erant geminæ quadrigæ, propter geminam è Dacis victoriam, ad quam elephanti juncti, quos Domitianus victor regebat.

10. *Sufficit immensis.*] Aureus enim & argenteus in istis arcubus stabat Domitianus. *Aureus ipse jugis.*] Statuas sibi non nisi aureas & argenteas poni permisit, ac ponderis certi. Domit. Sueton. cap. 13. & Xiphilin. Domit.

12. *Hos aditus.*] Has portas arcuatas & triumphales. *Urbem Martis, &c.*] Romam, à Martis progenie conditam.

De consulatu Silii. LXVI.

Augusto pia thura, victimasque
Pro nostro date Silio, Camænæ,
Bis senos jubet en redire fasces
Nato consule, nobilique virga

Vatis

Consulatum filii, non patris Silii ornat carmine Martialis; & optat, ut quondam & alter filius consul creetur; sicque consulares fasces ter ad domum Silii redeant. *Rad.*

1. *Augusto.*] Imperatori Domitiano.

2. *Pro nostro date.*] Lectio Palat. *vestro*, impensius arridet Grutero.

3. *Bis senos jubet, &c.*] Silio delatum consulatum vide epigr. 62. lib. 7. vers. 2. & 4.

4. *Nato consule.*] Filio Silii poetæ, alii legunt *Noto*, & eundem Silium bis Cos. designari volunt, cui optet poetæ tertium consulatum. Sed Silius uno consulatu contentus recessit à Republica. epigr. 62. lib. 7. Martialis itaque hortat.

5 *Vatis Castaliam domum sonare.*

*Rerum prima salus & una Cæsar,
Gaudenti superest adhuc quod optet
Felix purpura, tertiusque consul.
Pompejo dederit licet senatus,*

10 *Et Cæsar genero sacros honores:*

*Quorum pacificus ter ampliavit
Fanus nomina, Silius frequentes
Mavult sic numerare consulatus.*

hortatur Musas, gratias & sacra dare Cæsari propter consulatum Sili filio delatum, optatque alteri Sili filio tertium consulatum. ita ut triplex ejusdem familiæ consulatus, exprimat triplicem illum Pompeji & Agrippæ. *Nabulique virga.*] Magistratu domum suam aut alienam accedente, licet or ejus præcedens virga fores pulsabat. Liv. lib. 6. Plin. lib. 7.

10. *Genro sacros honores.*] Pompejo, cui nupsit Julia Cæsaris filia. sed cur bis idem dicit poeta? Intellige si placet, M. Vipsianum Agrippam cui nupta est Augusti Julia, quem usque in tertium

consulatum antieitia principis evenit. *Vellejus.* & hunc esse sensum poeta patet ex sequentibus.

11. *Pacificus, &c.*] Templum Jani bis claudabatur ante Octavium, quod erat signum pacis. tertio claudabatur, imo ter, sub ipso Augusto, semel quidem cum M. Agrippa secundum consule. unde nomina eorum illustrata. *Vel,* Quorum tertium consulatum nomina referebantur in Fastos, qui in tutela & auspicio Jani. epigr. 2. supra.

13. *Sic numerare, &c.*] In se & duobus filiis, quam in se uno tres consulatus, ut Pompejus & Agrippa.

In Cæcilianum. LXVII.

HOras quinque puer nondum tibi nunciat, & tu
Jam conviva mibi, Cæciliane, venis.
Cum modo distulerint rauce vadimonia quartæ,

Et

Cæcilianum convivam præmaturè ad coenam ventitantem, jubet aut maturius aut serius adesse, hoc est, omnino abesse.

1. *Horas quinque.*] Nondum quintam, præproperam nimis coenæ horam. vide epigr. 8. lib. 4. vers. 7. *Puer nondum, &c.*] Servorum erat nunciare horas. Juvenal. Sat. 10.

— *Clamore opus est, ut sentiat auris,*

Quem dicat venisse puer, quot nunciet horas.

Nuntiabant igitur horas pueri, & mo-

nebant quando lavare, gestare, coenare oporteret.

3. *Distulerint.*] In alterum diem, quod fiebat hora tertia, quæ exercebat caussidicos. epigr. 8. lib. 4. idque propter ludos Florales. *Rauce.*] Sic ep. 8. lib. 4. *raucos caussidicos. Vadimonia.*] Synecdochice pro judiciis. Vadimonium enim est sponso sistendi in iudicio. *Quartæ.*] Horæ scilicet litium forensium differendi. Alii, *chartæ.* perperam. vide J. Salmuth ad Pancirolum, cap. de cibi capiendi modo veterum pag. 538. Al.

Et Floralicias lasset arena feras.

5 *Curre, age, & illotos revoca, Calliste, ministros:
Sternantur lecti: Cæciliane, sede.*

*Caldam poscis aquam; sed nondum frigida venit:
Alget adhuc nudo clausa culina foco.*

Mane veni potius. nam cur te quincta moretur?

10 *Aut cur non sero, Cæciliane, venis?*

4. *Floralicias feras.*] Lepores, capress, &c. ab Aedilibus exhibitas in Floralibus. de quibus epigr. 3. lib. 1.

5. *Illotos revoca, &c.*] Ante octavam, quæ hora est balnearum.

6. *&c.*] Triclinares, quibus accumbitur.

7. *Caldam poscis, &c.*] Aquam calidam, ad vomitum vel ad vinum diluendum. Lips. Elect. 1. cap. 4. *Caldam poscis aquam: nondum mihi frigida venit.*

8. *Nudo clausa, &c.*] Sine igne & lignis. Alii, *clausa*.

9. *Mane veni potius, &c.*] Importune & intempestive venisti, perinde ac primo mane: opportunius & humanius venisses tarde & post cœnz horam.

10. *Aut cur non sero.*] Josias Mercerus ex vestigiis antiquæ scripturæ, ut jam te sero, rescribit ingeniosissime, *Vi jentes sero, &c.* Scriptum fuerat,

Vi jantes. Hora jentaculi tertia aut quarta erat. unde Martialis cum qui ad quintam venerat pransurus, sero venire dixit, ut jentaret. nimis tempori, ut pranderet. *Gustare* etiam pro jentare dicebant. *Gustum* etiam & *gustationem* pro jentaculo dicebant. Glossarium vetus: *gustum, γαστήρ, γαστήριον. gustare, βυζιον.* Scio *gustum* & *gustationem* etiam primam partem cœnz dictam. veteres Glossæ *γαστήριον* exponunt, quod garum vel oxygarum & alia salsamenta in illa cœnz initiatione adponerentur. Martialis:

— *Adfertur protinus ingens
Interlactuca oxygarumque libet.*

Nam lactucæ & oxygarum in gustu apponebantur. *Gustarium* etiam hodie dicimus antecœnam vel merendam, hoc est, cibum illum quem summus inter cœnam & prandium. raro autem prandebant veteres, & jentaculum cum prandio multi confundebant. *Salmas.*

Ad Entellum. LXVIII.

Qui Corcyraei vidit pomaria regis,
Rus, Entelle, tuæ præferat ille domus.
Invida purpureos urat ne bruma racemos,
Et gelidum Bacchi munera frigus edat;

Vindemiam Entelli etiam hyeme florentem, miroque artificio conservatam laudat.

1. *Corcyrai, &c.*] Alcinoi regis Phzacum. Corcyra enim maris Ionii insula, ubi laudatissimos hortos coluit Alcinous. vide epigramm. 64. lib. 4. vers. 29.

2. *Rus, Entelle, &c.*] Præferat tuum hortum illius orto.

3. *Urat ne bruma, &c.*] Mordeat. supra epigr. 14. vers. 2. *Borea penetrabile frigus adurit.* Virgil. *ἄγριος τὸ ψυχρὸν ἀπὸ τοῦ σποράδι, ἢ ἀνέπνευσται τοῦ τέρμινος.* Arist.

4. *Bacchi, &c.*] Vites.

Com-

5. Con-

5 *Condita perspicua vivit vindemia gemma,
Et tegitur felix, nec tamen uva latet.*

Fæmineum lucet sic per bombycina corpus :

Calculus in nitida sic numeratur aqua.

Quid non ingenio voluit natura licere ?

10 *Autumnnum sterilis ferre iubetur hiems.*

5. *Condita perspicua, &c.*] Lapide speculari tegitur ab injuria frigoris. epigr. 14. supra vers. 3.

6. *Felix.*] Quia tempore etiam alieno ferax ; aut quia tecta & munita contra hyemes.

7. *Bombycina corpus.*] Multitudo è bombyce vel serico intexta, tenuia & pellucida. Senec. benef. lib. 7. cap. 9 & Juvenal. sat. 2. vers. 66. hujusmodi vestes vitreæ, nebulae lineæ, vela serica, carbasci venti, texta pellucida ma-

tronis Romanis in usu erant, ut nostris hodie dominis, *laune and tissenei.*

8. *Sic numeratur aqua.*] Ita perlucet & apparent calculi, ut numerari possint.

9. *Quid non, &c.*] Clauditis epigramma cum exclamazione per admirationem humanæ industriæ & solertiæ ingenii, quod nil non possit arte efficere.

10. *Autumnnum, &c.*] Ita muniti specularibus horti, ipsa bruma fructus ferunt, perinde ac in autumnno.

In Vacerram. L XIX.

M*iraris veteres, Vacerra, solos,
Nec laudas nisi mortuos poëtas.*

Ignoscias petimus, Vacerra : tanti

Non est, ut placeam tibi, perire.

Mortuos tantum laudabat poëtas Vacerra. Martialis argute : non tanti facio tuas laudes, ut tua causa velim ante diem mori, quo abs te laudari possum.

1. *Miraris veteres, &c.*] Vide epigramm. 10. lib. 5. vers. 4.

3. *Tanti.*] Ut tua mihi post fata contingat laus, non propro mori dist. epigr. vers. 6.

De Nerva. L XX.

Q*uanta quies placidi tanta est facundia Nervæ ;
Sed cohibet vires ingeniumque pudor.*

Cum

Laudat Nervam Imperatorem ab ingenio poetico, qui etiam puer, à carminis dulcedine Tibullus appellabatur.

1. *Quanta quies, &c.*] Aequae facundus & carmine dulcis est Nerva, ac mitis & lenis. de lenitate Nervæ, Aurel. Victor. Dio. Eutropius : de poësi no-

ster epigr. 27. lib. 9. Plin. Jun. lib. 5. epist. 3. Gyrard. dial. 5. Nero qui Nervam appellavit suum Tibullum. ep. 27. lib. 9. vers. 9.

2. *Sed cohibet, &c.*] Modum, pudorem & decorum adhibet in poësi, non proluit se fonte Caballino, cui vel exhausti sufficeret ; non laxas

Cum siccare sacrum largo Permessida posset

Ore, verecundam maluit esse sitim:

5 *Pieriam tenui frontem redimire corona*

Contentus, famæ nec dare vela sua.

Sed tamen hunc nostri scit temporis esse Tibullum,

Carmina qui docti nota Neronis habet.

ingenio habenas indulget; sed sibi temperat, & modice bibit fontem Musarum Permessida, advertens quid deceat virum magnum, & minorum studio- rum gloriam ad viros inferioris fortis relegans.

5. *Pieriam.*] Poëticam. *Tenui frontem redimere, &c.*] *Hederaea*, quæ

elegiographiis & epigrammatariis datur, cum posset heroicus quernam mereri.

6. *Famæ nec vela dare.*] Non colligere omnem, quam possit, nominis celebritatem.

7. *Sed tamen hunc, &c.*] Ut supra, vers. 1.

In Postumianum. LXXI.

Quattuor argenti libras mihi tempore brumæ
Misisti ante annos, Postumiane, decem.

Speranti plures (nam stare, aut crescere debent

Munera) venerunt plusve, minusve duæ.

5 *Tertius, & quartus multo inferiora tulerunt,*

Libra fuit quinto Septitiana. quid est?

Bessalem ad scutulam sexto pervenimus anno:

Post hunc in cotulâ rasa selibra data est.

Postumianus quotannis ad saturnalia, poëtam donis coluit; sic ut quo magis crescerent anni, eo minus donaret; jamque post decimum annum adeo minuerat munera. Monet ergò hunc Martialis, ut incipiat à primo rursus anno, rursusque mittat quatuor argenti libras, atque ita deinceps per-
gat. *Rad.*

1. *Tempore brumæ.*] Saturnalibus in mense Decembri.

3. *Nam stare, &c.*] Beneficia subvertis antiquiora, nisi illa posterioribus cumules. *epist. 4. lib. 3. & Seneca 2. de Benef. cap. 11. parum est dedisse, fovenda sunt beneficia, &c.*

6. *Septitiana.*] Libra octo unciarum

cum semunciâ; quæ Romanis bello at-
tritis defluxit ab unciiis 12. ut *epigr. 17. supra. Quid est.*] *Misisti nummos quot mihi? mille. quid est?* Ita Scriverius. cum prius esset *quidem*, inepte concep-
tum compositumque à sciolo librario, ex eo quod exaratum invenerat, *quid est?*

7. *Bessalem, &c.*] Ad vastulum octo unciarum. *Bessalis* ergò à *bess*: bes octo constat unciiis. *Scutula* ergò erat vas cavum & rotundum à scuto dictum; unde & *scutella* apud Cicero-
nem.

8. *In cotulâ, &c.*] *Cotyla* seu calix politus vel calatus sex unciarum datus est.

Octa-

Oclavus ligulam misit sextante minorem:

10 *Nonus acu levius vix cochleare tulit.*

Quod mittat nobis decimus jam non habet annus:

Quattuor ad libras, Postumiane, redi.

9. *Ligulam misit, &c.*] Vasculum, mensuram, quæ quartam partem cyathi continet. alias significat spatulam, gladiolum. ut supra epigrammate 33. versu 23.

10. *Aculeus, &c.*] Alii, *aculeus mi cochli.* Hoc loco videtur cochlear

distingui à ligula, quod multi tamen negant.

11. *Quod mittat, &c.*] Non invenit quod minus mittat.

12. *Quattuor, &c.*] Incipe rursus à primo anno, & perage, si placet, annua munera in circulum.

Ad librum supm. LXXII.

Nondum murice cultus, asperoque
Morsu pumicis aridi politus,

Artanum properas sequi, libelle:

Quem pulcherrima jam redire Narbo,

5 *Docti patria Narbo Votieni*

Ad' leges jubet annuosque fasces:

Votis quod paribus tibi petendum est,

Continget locus ille, & hic amicus.

Quam vellem fieri meus libellus.

Artano Narbonem redeunti comitem donat libellum, vices auctoris obtinentem, qui vellet ipse esse libellus, id est, comes Artani.

1. *Nondum murice.*] Libros purpureis ornatos coloribus, titulos minio scriptos, umbilicis cultos, frontes pumice rasas, ex Ovid. l. 1. Trist. eleg. 1. discas. Vide epigr. 2. lib. 3. vers. 11. & epigr. 67. lib. 1. vers. 11.

3. *Artanum, &c.*] Amicum poetæ redeuntem Roma Narbonem, celeberrimam Galliarum Braccatæ civitatem.

5. *Docti patria.*] Gruterus ex Palat. legendum censet: *Docti Narbo, paterna Votieni.* Rectè. *Votieni.*] Poetæ nobilis.

6. *Ad leges jubet, &c.*] Ad jus dicendum & magistratum. Narbo fuit colonia Romana, unde Martius dictus est, & ad Romæ formam administrabatur.

7. *Paribus, &c.*] Ut contingat tibi locus bonus: ut amicus bonus.

9. *Quam vellem, &c.*] Ut utroque fruerer; Narbone, loco amoenissimo; Artano, amico sincerissimo.

Ad Instantium. LXXVIII.

Instanti, quo nec sincerior alter habetur

Pectore, nec nivea simplicitate prior:

Si dare vis nostræ vires animosque Thaliæ,

Et

3. *Thalia.*] Epigr. 8. lib. 4. vers. 12. & epigr. 16. lib. 7. vers. 4.

Gg 4

4. Dd,

Et victura petis carmina ; da, quod amem.

5 *Cynthia te vatem fecit, lascive Properti :*

Ingenium Galli pulchra Lycoris erat.

Fama est arguti Nemesis formosa Tibulli :

Lesbia dictavit, docte Catulle, tibi.

Non me Peligni, nec spernet Mantua vatem,

10 *Si qua Corinna mihi, si quis Alexis erit.*

4. *Da, quod amem.*] *Μυ(χη) ἱπας* *didionē* inquit Plutarch. certe feliciter cessit amor non paucis poetis, quibus amicæ materiam felicem in carmina præbuerunt, unde juncta nomina toto cantantur in orbe. ut canit Ovidius eleg. 3. lib. 1. Amorum.

5. *Cynthia te vatem, &c.*] Latinos recenset poetas, quorum ingenia amor excitavit, quorum amores & amicas nemo propemodum non audivit, qui de ipsis poetis, quamvis sub aliis nominibus. vide Gyrald. de vitis poetarum.

In malum medicum, LXXIV.

Hoplomachus nunc es, fueras ophthalmicus ante:
Fecisti medicus, quod facis hoplomachus.

Imperitum medicum irridet, ex vicina vocum cognatione, capto joco.

1. *Hoplomachus, &c.*] Gladiator armatus. ex ὀπλᾶ & μάχη. *Ophthalmicus ante.*] Medicus ocularis. (*an oculif.*) Et ludit à vicinia nominum simul

& artium. sic epigrammate 31. & 48. lib. 1.

2. *Fecisti medicus, &c.*] Ex cæcis homines. videturque Samnitum & gravis armaturæ gladiatorum pugna fuisse punctum ferire. vide Lipsii Saturnal.

De Gallo Lingono. LXXV.

Dum repetit sera conductos nocte penates
Lingonus à Tecta Flaminiaque recens ;
Expulit offenso vitiatum pollice talum,
Et jacuit toto corpore fusus humi.

Historicum epigramma de sacerdote Cybeles, qui offenso pede eliserat talum ; quem jacentem, vespillones à servulo unico & macro rogati, retulerunt domum in sandapila. Hunc Galium æquè mortuum potuisse dici affirmat poeta, quam illud cadaver ; quod illud esset exanime, hic eviratus. *Raderus.*

1. *Conductor penates.*] Conductam

Quid ære cellam, paupertinum fuisse docet, qui ædibus caruerit, ut fuerit opus conducere pretio ; & cellam tantum, non domum, sed domus partem.

2. *Lingonus.*] Ex urbe Galliz Celticæ. *Langres. Tecta, &c.*] Viâ Tectâ seu Bornicatâ, quæ ad Campum, prope Flaminiam.

3. *Expulit, &c.*] Elisit talum, laeso pollice pedis.

6. 18-

5 *Quid faceret Gallus, qua se ratione moveret?*

Ingenti domino servulus unus erat,

Tam macer, ut minimam posset vix ferre lacernam:

Succurrit misero casus, opemque tulit.

Quattuor inscripti portabant vile cadaver,

10 *Accipit infelix qualia mille rogus.*

Hos comes invalidus submissa voce precatur,

Ut quocumque velint corpus inane ferant.

Permutatur onus, stipataque tollitur altè

Grandis in angusta sarcina sandapila.

15 *Hic mihi de multis unus, Lucane, videtur:*

Cui merito dici, mortue Galle, potest.

In

6. *Ingenti, &c.*] Grandi & obeso.

7. *Ferre lacernam.*] In usum domini, adversum ingruentem subito pluviam vel tempestatem, Alii, *ferre lacernam* quia *sera nocte*. Rectè.

1. *Succurrit misero.*] Servo misero, qui dominum portare non poterat, casu occurrerunt vespillones, qui cadaver efferebant.

9. *Inscripti, &c.*] Servi stigmatiz, literis inusti, literati vespillones. *Inscripti.*] Erant enim publica mancipia huic operi attributa. *Inscripti* autem, ut *Literati* Plauto, & Apuleio. Juvenalis Satyr. 14.

Quem mire efficiunt inscripta ergastula, cancer

Rusticus.

Seneca lib. 3. de Ira. cap. 3. *Varia vinulorum genera, varia panarum, lacerationes membrorum, inscriptiones frontis, & bestiarum immanium cavea.* Herald. *Vile cadaver.*] Et idcirco ab inscriptis cervis & vespillonibus bajulabatur.

10. *Accipit infelix, &c.*] E pauperibus enim plures in unum rogum coniciebantur. At contra divitum & clarorum virorum rogi elati & superbi rant. Ipsum etiam sepulchrum majus quandoque & altius extruebant honoratioribus. Herald.

11. *Comes, &c.*] Servus Galli.

12. *Inane ferant.*] Sterile, & impotens ad generandum sui simile; experts procreatrix facultatis, quæ vegetantis animæ est. Aristotel. de Anima. cap. 4. tex. 48. vide vers. 16. infra. Raderus mavult hoc referri ad cadaver. Rogat enim servus, ut cadaver in quocumque angulum deponant, & tollant dominum suum, domumque ferant, & deinde cadaver porro efferant. *Inane.*] Mortuum, *ψυχῆς ἐστέρησις*. Ovid. in Epicedio Tibulli:

Ille tui vates operis, tua fama Tibullus,

Ardet in exstructo corpus inane roga.
Sic inane solum, pro inferis.

13. *Permutatur onus.*] Gallus cadavere. *Stipataque, &c.*] A quatuor stigmatibus inustis libitinariis. *vel stipata*, id est, intrusa & inserta in angustam sandapilam, quæ præpinguem Gallum vix caperet.

14. *Sarcina.*] Gallus. *Sandapila.*] Sandapila enim vilia cadavera efferebantur, ut notat Fulgentius.

15. *Hic mihi de multis.*] Adagium protritum, *εἰς αὐτὴν πολλῶν*, pro vili, ignoto.

16. *Cui merito dici, &c.*] In quem competit dictærium illud in Gallos Cybeles ministros jactum, quibus Evrates mortua erat Venus, vers. 8. modo.

Gg 5

Argu-

In Gallicum. LXXVI.

D*ic verum mihi, Marce, dic amabo;
Nil est, quod magis audiam libenter:
Sic & cum recitas tuos libellos,
Et caussam quoties agis clientis,
5 O Gallice, me rogasque semper,
Durum est me tibi, quod petis, negare.
Vero verius ergò quid sit, audi:
Verum, Gallice, non libenter audis.*

Argutissime tangit Gallicum de suo ingenio scriptisque sententiam poetæ requirentem, & aliquid laudis aucupantem. vide epigramm. 64. lib. 5. & epigr. 27. lib. 7. vers. 9. & Persii Satyr. 1. vers. 55.

Ad Liberum amicum. LXXVII.

L*iber, amicorum dulcissima cura tuorum,
Liber, in æterna vivere digne rosa:
Si sapis, Assyrio semper tibi crinis amomo
Splendeat, & cingant florea ferta caput.
5 Candida nigrescant vetulo crystallæ Falerno,
Et caleat blando mollis amore torus.
Qui sic, vel medio finitus vixit in ævo,
Longior huic facta est, quam data vita fuit.*

2. Liber.] Ad eundem Liberum, epigr. 74. lib. 4. In rosa.] In perpetua florulentia ætatis, voluptatis, deliciarum.

3. Amomo Assyrio, &c.] Unguentis delibuti & floreis fertis coronati convivabantur veteres vide quæ ad Senecæ Thyestem adnot. Farnab. v. 942. & 945.

5. Crystallæ Falerno.] Pocula crystallina.

7. Qui sic, &c.] Pauci anni genialiter acti (quæ Epicureis vera vita est) epigr. 16. lib. 1. vers. 4.) æquant, imo superant longissimam vitam, quæ voluptate caret. Contra vero Cicero & egregie: unus dies bene &c. ex præceptis tuis, ô Philosophia, actus, peccantium mortalitati est anteponendus. 5. Tusculan. quæst.

De ludis Stellæ. LXXVIII.

Q*uos cuperet Phlegræa suos victoria ludos,*

Laudat Stellam, à quo præter triumphum Domitiani, carmine celebratum; etiam ludi ad honorem Principis, & victoriæ memoriam sunt dati: quem tamen honorem præsentia Cz-

faris superavit; quod his Stellæ ludis interesse non sit dedignatus. Rad.

1. Quos cuperet, &c.] Stella non carmine tantum celebravit victoriæ summaticam Domitiani, sed & ludis, quæ

Indica

lib.

*Indica quos cuperet pompa, Lyæe, tuos :
Fecit Hyperborei celebrator Stella triumpho :*

*O pudor ! ô pietas ! & putat esse parum.
5 Non illi satis est turbato sordidus auro*

*Hermus, & Hesperio qui sonat orbe Tagus.
Omnis habet sua dona dies, nec linea dives*

*Cessat ; & in populum multa rapina cadit.
Nunc veniunt subitis lasciva numismata nimbis :*

Nunc

libus tuum de gigantibus à te in Phlegreis campis, ô Hercules, devictis ; vel tuam, ô Bacche, devicta India triumphum celebrari velis. De Phlegreâ vero Hercules potius quam Jovis victoria intelligendum censeo, quod & Silius lib. I. eas conjungit.

— *Qualis odoratis descendens*

Liber ab Indis, &c. —

Mox,

Aut cum Phlegreais confecta mole gigantes

Incessis campis tangens Tyrinthius astra.

2. *Indica pompa.*] Indicus triumphus. *Lyæus*, Bacchus, *ἀπὸ τῆς λύειν*, quod curas solvat vinum : unde *Liber* à Latinis est appellatus, quod animum à curis liberet.

3. *Fecit Hyperborei, &c.*] Fecitulos Sarmatici triumpho, quem & carmine descripsit Stella.

5. *Non illi satis est, &c.*] Stellæ, ad liberalitatem non satis est quicquid haberet auri Hermus & Tagus, in populum sparsisse. Virgil. 2. Georg.

Nec pulcher tanges, atque auro turbidus Hermes.

Et noster sordidus dixit.

7. *Omnis habet sua dona dies.*] Plus dies agebantur ludi, in quibus inaugurabantur dona, eaque varia. *Nec nea dives.*] O quantum negotii & furoris indagatoribus Criticis facessit ex *linea*! Bulengerus exponit, ordinem dierum, quibus missilia dabantur. Turnebus contextam è gemmis *lineam*. Calderianus, caveam divitum &

cuneos. Lipsius, pro ordine subselliorum, interpretatur *divitem lineam*, Orchestram, in qua Senatus. Cælius Rhod. lineam albam in carceribus Circi, libro 5. cap. 14. Raderus, perpetuam seriem donorum. Post hos, si quis conjecturæ mex locus, dicerem continuata fuisse missilia ferarum & volucrum, quæ capiebantur linea, quod retis genus est. vide quæ ad Senecæ Hyppolitum vers. 46. & Pierii Hieroglyph. 7. *Dives, &c.*] Missilia ludorum Stellæ commendat illo Epigrammate Martialis quorum magnificentiam & opulentiam describens ait, non illi satis fuisse aurea dona in populum spargere ; sed etiam margaritas misisse quæ antro pretiosiores. Quis ergo hic non videt *lineam divitem* ex genere missilium fuisse, quæ in ludis Stellæ, populo sparsa sunt? gemmas & margaritas in illis missilibus spargi solitas ostendit Suetonius. Ergo per *lineam divitem* intelligi debere certum est, margaritarum lineam. *linea margaritarum*, & *margaritarum in linea* mentio apud Jurisconsultos. *Filum margaritarum* alii dixerunt ; alii *linum*. Tertullianus de habitu muliebri : *uno lino decies fustium infertur* : id est, uni filo, vel uni lineæ. nam linea est *στρίψ*. hinc *monolinum* simplex margaritarum linea : at *distinum* duplex : *trilinum* triplex, &c. vel triplici linea margaritæ insertæ. *Salmas.*

8. *Rapina cadit.*] Direptio missilium per tesseras & sine tessera.

9. *Numismata nimbis.*] HS. sparsi è loco superiore.

IO. *Nunc*

10 *Nunc dat * spectatas tessera larga feras.*

*Nunc implere sinus securos gaudet, & * absens*

Sortitur dominos, ne laceretur, avis.

Quid numerem currus, ter denaque præmia palma,

Quæ dare non semper consul uterque solet?

15 *Omnia sed, Cæsar, tanto superantur honore,*

Quod spectatorem te tua laurus habet.

10. *Nunc dat spectatas, &c.*] In sphaerulis seu tessera lignis, quæ spargebantur in populum, inscripta sunt numera vulgo cessura, (*) vel visarum & presentium (*) vel absentium ferarum aviumque. Tesseras ergo & sphaerulas seu globulos populus rapiebat quum jactarentur, & quod quisque in tessera signum habebat, illud accipiebat ab Imperatore, ut si tessera esset inscriptus cervus, equus, domus; domum, equum vel cervum à Cæsare vel munerario accipiebat. *Misilia* ergo rem ipsam spargunt & mittunt: *Tessera* promittunt: ita non laceratur rapientium manibus absens avis, & implet sinus securos: qui enim in sinum condidit tesseram, non metuit ne evolet avis, sed securus est. Turneb. lib. 29. cap. 9.

11. *Securos gaudet, &c.*] Viritum & visa vel non cogitantium aut captantium. vel quibus forte persymbolam contigit.

12. *Sortitur dominos.*] Qui symbolum jactum occupaverunt.

13. *Quid numerem currus.*] Aurigarum factiones. *Ter denaque, &c.*] Ingentia victoriarum præmia. Palma enim multis præmium. Gladiatores viatores cum palma discurrebant.

14. *Quæ dare, &c.*] Plura quam quæ vel duo consules in ludis suis & spectaculis dant. an consul erat Stella? an voti hi ludi?

16. *Quod spectatorem, &c.*] Quod dignaris tua præsentia ludos hos, quibus Stella celebrat lauream tuam Sarmaticam.

In Fabullam. LXXIX.

O *Mnes aut vetulas habes amicas,*

Aut turpes, vetulisque fædiores:

Has ducis comites, trabisque tecum

Per convivias, porticus, theatra.

5 *Sic formosa, Fabulla, sic puella es.*

5. *Sic formosa, Fabulla, &c.*] Inter has vetulas & turpes: his aniculis &

filicerniis collata, vis formosa & puella videri.

Ad Domitianum. LXXX.

S *anctorum nobis miracula reddis avorum,*

Nec

Pugillatum exercuere Lacedæmonii, ejusque pugna auctorem Pollucem tradunt Domitianus jam desitum pugillatum revocavit, à quo factò poëta lau-

dat Cæsarem, & affirmat illi in acceptis referenda & antiqua & recentia spectacula, templa, &c. *Rad.*

1. *Sanctorum nobis.*] Pugillatum & voca-

*Nec pateris, Cæsar, secula cana mori :
Cum veteres Latiae ritus renovantur arena,
Et pugnet virtus simpliciore manu.
5 Sic priscais servatur bonos te præside templis,
Et casa tam culto sub Fove numen habet.
Sic nova dum condis, revocas Auguste, priora :
Debentur quæ sunt, quæque fuere, tibi.*

vocas. *Miracula.*] Quæ mirabatur antiqua simplicitas, illa revocasti. Nec enim gladiatorum cruenta spectacula priores Romani edidere; nec venationes tam feras, ut cum feris cogerentur pugnare homines. *Rad.*

2. *Cana mori.*] Antiqua, prisca.

3. *Cum veteres.*] Olim pugiles in Circensibus committebantur, turevocas illam consuetudinem. *Arena.*] Qui majoribus nostris Trojâ profectis inter spectacula. Petr. Scriverius de gladiatoribus intelligit. Quod & de pugilatu dicitur. Sic Dares *Buten fulva moribundum extendit arena.* atque Entellus *ingens media consistis arena.* *Æneid.* 6.

4. *Simpliciore manu.*] Pugnis nudis vel cæstibus.

5. *Sic prisca, &c.*] Ut ludos veteres instauras, ita templa quamvis humilia colis, magnaque ob sanctam venerationem in veneracione habes.

6. *Et casa, &c.*] Nec Jupiter, donariis utcumque dives & magnificis templis cultus, fastidit humilem suam in capitolio casam: nec Domitianus Jupiter noster, in tanta gladiatorum copia, dedignatur spectare pugiles. *Culto Iove.*] Tam divite & magnifico templis. Et pro numen, alii nomen.

7. *Nova dum condis, &c.*] Templa epigramm. 4. lib. 9. vers. 8. & spectacula.

De Gellia. LXXXI.

*Non per mystica sacra Dindymenes,
Nec per Niliacæ bovem juvençæ,
Nullos denique per deos, deasque
Furat Gellia : sed per uniones.
5 Hos amplectitur, hos deosculatur :
Hos fratres vocat, hos vocat sorores :*

Gellia vita sua chariores habebat gemmas, sine quibus negabat se posse vivere. Poëta precatur, ut à fure Sereo gemmæ clepantur, Gelliaque moriatur. *Rad.*

1. *Mystica sacra.*] Initia & mystica Dex Dindymenes, Catullus crotalum, & tympanum fuisse canit. Forte ossunt hic mystica sacra accipi, pro cris Bonæ Dex, quæ solæ feminæ cu-

rabant. *Dindymenes.*] Cybeles, à Dindymo monte Phrygiæ. vel bonæ Dex.

2. *Nec per Niliacæ, &c.*] Nec per Apim bovem, sub cujus specie Ægyptii colebant Osirim, cui nupsit Isis, Ægyptiorum ex Jô vacca, dea.

4. *Uniones.*] Margaritas, gemmas. Per ea vero quæ sibi charissima fuerunt, jurabant veteres.

5. *Deosculatur.*] Alii, *perosculatur.*

10. *Ehen,*

Hos

Hos natis amat acrius duobus.

His si quo careat misella casu,

Victuram negat esse se nec horam.

10 *Eheu quam bene nunc, Papiriane,*

Annaei faceret manus Sereni!

10. *Eheu, &c.*] O utinam uniones hos subduceret piccata furis alicujus, qualis fuit An. Serenus, manus, ut statim moreretur Gellia usu vitæ indigna, vel ob hoc, quod nesciat quid in

vita sit amandum. Argute ergò, ait poëta, eam dignam morte, quæ gemas plus Diis, plus suis liberis, plus sua vita & se ipsa diligit.

Ad Domitianum. LXXXII.

D *Ante tibi turba querulos, Auguste, libellos,*
Nos quoque, qui domino carmina parva damus;

Posse deum rebus pariter, Musisque vacare

Scimus; & hæc etiam certa placere tibi.

5 *Fer vates, Auguste, tuos: nos gloria dulcis,*

Nos tua cura prior, deliciæque sumus.

Non quercus te sola decet, nec laurea Phæbi:

Fiat & ex edera civica nostra tibi.

Laudat Domitianum, quod faveat poëtis; nec summis & epicis tantum, sed epigrammataris etiam.

1. *Querulos libellos.*] Libellos supplices.

2. *Nos quoque, qui.*] Alii, quod. Ut scil. populo licet preces fundere, & libellos supplices tibi offerre; ita nobis poëtis, ô Cæsar, licet carmina porrigere & dedicare. *Carmina parva.*] Epigrammata. Vel quæ materiam non illustrem complectuntur.

3. *Deum.*] Te Domit. epigramm. 8. lib. 5. vers. 1. *Rebus pariter.*] Administrationi Reip. & orbis terrarum. *Musisque, &c.*] Studiis, literis, carminibus.

5. *Tuos, &c.*] Sic Quintil. lib. 10. cap. 1. *Amas poëticam Cæsar, &c.*

7. *Non quercus, &c.*] Non quercus sola te, ô Imperator decet, non laurus, ob servatos cives devictosque hostes; sed & hedera doctarum præmia frontium tibi poëta poëtisque faventi debentur;

sic affatur Augustum Virgil. eclog. 8.

— *hanc sine tempora circum*

Inter victrices edera tibi serpente lauros. Ponebatur enim querna corona, civica dicta, in vestibulo palatii: laurus ante limina. Quod primum in honorem Augusti factum: deinde & cæteris Imperatoribus datum. *Herald.*

8. *Fiat & ex edera.*] Et coronam poëticam mereris, vel quia ipse poëta; vel quia faves poëtis. Virgil. Eclog. 7. *Pastores hedera crescentem ornate poëtam.* Servius, poëtas hedera coronari dicit, quod sacri Baccho, cui edera sacra; unde & ipsi velut Bacchæ infanire dicuntur: vel quia semper virent edera; quemadmodum carmina æternitatem & merentur, & aliis pariunt. *Civica nostra.*] Quæ nobis civibus tuis dantur, illa etiam te decet. Aut fiat coronæ tibi Imperator ex edera, quia poëtas minorum gentium; seu minores etiam amas, servas & ornas. *Rad.*

M. VA

M. VALERII MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBER IX.

Ad Avitum. I.

NOte, licet nolis, sublimi pectore vates,
Cui referet serus præmia digna cinis.
Hoc tibi sub nostra breve carmen imagine vivat,
Quam non obscuris jungis, Avite, viris.

5 Ille ego sum nulli nugarum laude secundus :
Quem non miraris, sed puto, lector, amas.
Majores majora sonent : mihi parva locuto
Sufficit in vestras sæpe redire manus.

1. *Note, &c.*] Utcunque sciam quantum carmine valeas, quantoque subliorem ipse potuisses imagini nostræ djecisse inscriptionem; subscribe tamen, si placet, hoc tetrastichon imagini meæ, quam in bibliothecam tuam dmittere dignaris. Alii, *Non te celabis.* *solis.*] Pro nobis, cum Grutero legen-

dum non vis, id est, quamvis ipse tuam famam premas.

3. *Breve carmen, &c.*] Tetrastichon quod seq. *Ille ego sum, &c.*

4. *Non viris.*] Clariss. autorum imaginibus in bibliotheca tua.

6. *Quem non miraris, &c.*] Vide epigramma 49. lib. 4. *Ille tamen laud. &c.*

Martialis Turanio suo S.

AVe, mi Turani, frater carissime. Epigramma, quod extra ordinem paginarum est, ad Stertinium clarissimum virum scripsimus, qui imaginem meam ponere in bibliotheca sua voluit. De quo scribendum tibi putavi, ne ignorares Avitus iste quis vocaretur. Vale, & para hospitium.

Auctoritate MSS. freti neque confido minus P. Scriverii, epistolio post nigramma ad Avitum dedimus secundum locum : qui tamen nullum habet Bodlejano aliisque quibusdam MSS. *Extra ordinem, &c.*] Separatum à rebus epigramm. unde in quibusdam SS. desideratur.

Imaginem, &c.] Pro more exornandi, tum publicas, tum privatas bibliothecas scriptis & imaginibus veterum & optimorum autorum.

Ne ignores.] Poëta, volente (ut puto) ipso per modestiam Stertinio, cum Aviti nomine insigniret Stertinium, noluit tamen hoc latere Turanium.

De

De

De templo Flaviæ gentis. II.

Dum Janus hiemes, Domitianus autumnos,
 Augustus annis commodabit æstates:
 Dum grande famuli nomen asseret Rheni
 Germanicarum magna lux calendarum:
 5 Tarpeja summi saxa dum patris stabunt:
 Dum voce supplex, dumque thure placabit
 Matrona divæ dulce Juliæ numen:
 Manebit altum Flaviæ decus gentis,
 Cum sole, & astris, cumque luce Romana.
 10 Invieta quidquid condidit manus, cælum est.

De hoc templo Sueton. in Domit.
 cap. 1. 5. & 17.

1. *Dum Janus hiemes.*] Quamdiu erunt hyemes, quarum medio mensi Janus dedit nomen. *Domitianus autumnos.*] Quamdiu erit autumnus, cujus mensem Octobrem Domitianus à se appellari voluit Domitianum.

2. *Augustus, &c.*] Quamdiu erunt æstates, in quibus mensis Sextilis ab Augusto denominatus est.

3. *Dum grande, &c.*] Dum magna & prima dies Septembris redit, qui à Domitiano nomen habet Germanici, ob Germanos Rheni fluv. accolæ subactos.

5. *Tarpeja, &c.*] Dum stabit capitolum Jovis à Tarpeja olim Sabinis proditum.

6. *Dum voce supplex, &c.*] Dum matronæ Rom. thure & precibus colent Juliam Titi filiam, quam perditæ amatam & ex conceptu abactæ mor-

tuam Domitianus consecravit relatum in deam.

8. *Altum, &c.*] Templum Flaviæ gentis à Domitiano conditum. Suet. Domit. cap. 1. 5. & 17. noster infra 4. & 35. Concludit per inductionem: Quamdiu Sextilis vocabitur Augustus, Germanicus September, Domitianus October: & quamdiu Dea coletur Julia; tam diu durabit templum illud & magnif. regale gentis Flaviæ. Et velut ipse Sol & sidera & imperium Romanum semper durabunt: ita cum Sole, &c. etiam hoc templum Cæsaris Flaviæ gentis. *Rad.*

9. *Cum sole, &c.*] Quamdiu fulgebunt Sol, astræ; & gloria imperii Rom. locutio Ovidiana: *Cum sole & luna sperper Arat uerit.* eleg. 15. lib. 1. Amorum.

10. *Cælum est.*] Æternum, ut cælum. ex scholæ Peripateticæ sententia.

In Lupum. III.

Pauper amicitia cum sis, Lupe, non es amica;
 Et queritur de te mentula sola nihil.
 Illa filigineis pinguescit adultera cunnis;

1. *Pauper, &c.*] Vide Juven. sat. 7. vers. 73. ab eadem mente & ingenio.

3. *Illam filigineis.*] Lupus amicus sœbat pane filigineo. vide epig. 69. l. 1. 5. *Inte-*

Convivam pascit nigra farina tuum.

5 *Incensura nives dominæ Setina liquantur;*

Nos bibimus Corsi pulla venena cadi.

Empta tibi nox est fundis non tota paternis;

Haud sua desertus rura sodalis grat.

Splendet Erythræis pellucida mæcha lapillis:

10 *Ducitur addictus te, futuente, cliens.*

Octo Syris suffulta datur lectica puellæ:

Nudum sandapilæ pondus amicus erit.

I nunc, & miseros Cybele præcide cinædos:

Hæc erat, hæc cultris mentula digna tuis.

5. *Incensura, &c.]* Amicæ tuz colantur vina optima è Setia, quæ calore suo nives, quibus diluuntur, incendant. epigr. 69. lib. 4. vers. 1.

6. *Corsi pulla.]* Vilioris notæ vini è Corsica, cujus mella, thyma & coelum gravia. legitur & *torii*; quod exponunt, *Supremum torculari expressi. Venena cadi.]* Vina non meliora Vaticanis, quæ dixerat *toxiæ*. epigr. 12. lib. 1. & epigr. 92. lib. 6.

7. *Nox non tota.]* Pars noctis.

8. *Haud sua.]* Conducta.

9. *Erythræis, &c.]* Epigr. 38. lib. 5. vers. 4.

10. *Addictus, &c.]* In carcerem vel ædes creditoris, cui à Prætoris addicitur ære obrutus.

11. *Syris.]* Servis è Syria octophorum gestantibus.

12. *Sandapila, &c.]* Epigramm. 81. lib. 2.

13. *Nunc, &c.]* Castra miseros cinædos, ut tibi sint sacerdotes. *Ironict.* imo Lupum porius lantum cinædum, qui amicos linguini posthabet.

Ad Domitianum. IV.

Quam jam superis, Cæsar, cæloque dedisti,

Si repetas, & si creditor esse velis;

Grandis in æthereo licet auctio fiat Olympo,

Coganturque Dei vendere quidquid habent:

5 *Conturbabit Atlas, & non erit uncia tota,*

Deci-

Mirificè tollit opera Domitiani, di- que nec Jovem, nec superos omnes luvendo futuros, si nomina ab illis cesar exigat. An ulla adulatio huic uspiam legitur?

2. *Si repetas, &c.]* Si tibi rependis, nec donares.

3. *Grandis, &c.]* Etiam si hasta pos- (sale by ont. cry), opes suas dii de-

que vendere velint. *Anstis.]* Cum quis seu obzratus, seu non, sed sponte, &c. conici seu hasta bona subijcit, aut à creditore subijciuntur ea lege, ut ei, qui adjecto pretio licitatione vincit, res empta addicatur. De formulis auctio- num lege Brisson. lib. 6. *Rad.*

5. *Conturbabit.]* Will prorebanque- rupt, ceder foro. *Atlas.]* Qui cælum

Hh

hume-

Decidat tecum qua pater ipse Deum.

Pro Capitolinis quid enim tibi solvere templis,

Quid pro Tarpeia frondis honore potest?

Quid pro culminibus geminis matrona Tonantis?

10 *Pallada prætereo: res agit illa tuas.*

Quid loquar Alciden, Phæbumque, pioque Laconas?

Addita quid Latio Flavia templa polo?

Expectes, & sustineas, Auguste, necesse est:

Nam tibi quod solvat non habet arca Jovis.

humero sustinere fingitur. vel, cœlicolæ quotquot sustinet Atlas. Et non erit, &c.] Nec ipse Jupiter si velit tecum decidere, (compound and take order with thee.) poterit solvere unciam de asse. (five quarts in the pound.) O miserum decoctorem Jovem!

7. *Capitolinis, &c.*] Capitolium incendio absumptum restituiti, & novam ædem in Capitolio excitavisti Jovi custodi. Domit. Suet. cap. 5. *Plurima & amplissima opera incendio absumpta restituit, in quæ erat & Capitolium, quod rursus arserat: sed omnia sub titulo tantum suo, ac sine ulla pristini auctoris memoria.* Unde Eutropius lib. 7, Capitolium factum à Domitiano dicit, non restructum.

8. *Tarpeia, &c.*] Coronæ quærit, ut & laurea Capitolinæ. vide epigr. 1. vers. 6. & epigr. 54. vers. 1. lib. 4.

9. *Quid pro culminibus, &c.*] Quid pro geminis delubris tibi solvere potest Juno?

10. *Pallada prætereo.*] Cui Chalciæ templum crexisti. Cassiod. l. 6. cap. 11. cui statuem in cubiculo consecrasti & quinquatria. Quin & Pallas filius dici volebat: cujus sacra ideo ab ● religiosissime culta. *Res agit illa tuas.*] Illa à te stat; res tuas, rationes

& consilio disponit; tibi familiare nomen est, imo mater. ubi enī Domitianus audivisset ex lib. Sibyllinis, fore, ut virgo pareret æternum Imperatorem, nihil amplius voluit quam se esse filium perpetuæ virginis Dianæ.

11. *Alciden, &c.*] Herculi templum in via Appia positum & statuem. ut & Apollini, & ex pietate Pollucis erga fratrem alterum immortalibus Castori & Polluci filiis Leda Lacenæ.

12. *Addita quid, &c.*] Templum Flaviæ gentis, quod cœlum vertice tangit. Excelsissima enim hæc templa. Alibi: *Dum vides Augusti Flavia templa poli.* Et de his intelligendus hic locus epigrammate 51. lib. 10.

Nec Capitolini summum penetrale Tonantis,

Quæque nitent calo proxima templa suo.

Solebant templa ista extruere elata & excelsa: quod & Christiani fecerunt, præunte Constantino. *Herald.* Tum ut *Torreptius* vult, *Latium potum* appellat eam veluti poli partem, cui Latiorum Romanorumque Dii transcripti fuerant, eosque inter Vespasianus. *Latio Flavia templa polo.*] De quo supra epigr. 2. & infra epigr. 35. & lib. 10. epigr. 51.

In Æschylum. V.

AUreolis futui cum possit Galla duobus,

1. *Aureolis, &c.*] Nummis aureis. *Aureolis* legendum putat Janus Rutgers-

sus quum vulgari scorto nimium sit ille.

2. *Plus*

*Et plus quam futui, si totidem addideris:
Aureolos à te cur accipit, Æschyle, denos?
Non fellat tanti Galla. quid ergo? tacet.*

2. *Plus quam futui, &c.*] Epigr. 52.
lib. 2. & epigr. 35. infra.

4. *Tacet.*] Ore morigeratur. epigr. 95.
lib. 3. vers. 2.

In Paullam. VI.

Nubere vis Prisco, non miror, Paulla: sapisti.
Ducere te non vult Priscus: & ille sapit.

1. *Nubere.*] Diviti & nobili Paulla infamis mulier cupiebat nubere. Priscus impuram reject. Tu, inquit, Paulla, haud stulte agis, dum affectas nu-

ptias divitis; sed æquè sapienter ille, qui te contemnit. *Radern.* Prisco.] Diviti.

2. *Te.*] Infamem.

Ad Domitianum. VII.

Tibi summe Rhemi domitor, & parens orbis,
Pudice princeps, gratias agunt urbes;
Populos habebunt; parere jam scelus non est.
Non puer avari sectus arte mangonis
5 Virilitatis damna mæret ereptæ:
Nec quam superbus computet stipem leno,
Dat prostituto misera mater infanti.
Qui nec cubili fuerat ante te quondam
Pudor, esse per te cæpit & lupanari.

1. *Rhemi domitor, &c.*] Germanice. lib. 5. epigr. 2. vers. 7.

2. *Pudice princeps, &c.*] Epigr. 4. lib. 6. vers. 5.

3. *Populos habebunt.*] Postquam contrari mares edito prohibuisti. vide epigr. 2. lib. 6. vers. 3. & infra epigr. 9. Aruterus legendum censet, *populus ha-*

bebunt, scil. gratias. *Parere, &c.*] Vide epigr. 67. lib. 6.

6. *Nec quam, &c.*] Nec à paupercula matre leno conducit vel emit puerum prostituendum. infra epigrammate 9.

8. *Qui nec cubili, &c.*] Vide epigramma 2. lib. 6.

In Afrum. VIII.

Dicere de Libycis reduci tibi gentibus, Afer,

Con-

Afer superbus, ex Africa redux, non mittebat poetam ad gratulandum ventum. Indignabundus poeta, vel rursus jocabundus; si non vis, inquit, vere, vale. Et *ne vale*, simul amicitiae utrum foedus notat. quo pacto eos

valere jubemus, quos à nobis abigimus, aut potius à quibus nos discedimus. *Rad.*

1. *Dicere, &c.*] Volui te ex Africa reversum salutare: sed non admittebar.

Hh 2

4. Non

Continuis volui quinque diebus Ave.

Non vacat, aut dormit, dictum bis, terque reverso:

Jam satis est. non vis, Afer, avere: Vale.

4. *Non vis, &c.*] Si non vis sal- morere. vide epigramma 17. li- vere & vivere, abi in malam rem & bro 5.

Ad Domitianum. IX.

T*Amquam parva foret sexus injuria nostri
Fœdandos populo prostituisse mares:*

Jam cunæ lenonis erant, ut ab ubere raptus

Sordida vagitu posceret æra puer.

5 *Immatura dabant infandas corpora pœnas.*

Non tulit Ausonius talia monstra pater:

Idem qui teneris nuper succurrit ephebis,

Ne faceret steriles sæva libido viros.

Dilexere prius pueri, juvenesque senesque:

10 *At nunc infantes te quoque, Cæsar, amant.*

3. *Iam cunæ, &c.*] Supra epigr. 7. vers. 6. Et Gruterus ex Palat. legit. *cunæ*.

5. *Immatura corpora.*] Infantium.

6. *Non tulit, &c.*] Edicto prohibuit Domitianus pueros intra septimum an-

num prostitui, & Scatiniam revocavit. Suet. Domit. cap. 8.

7. *Succurrit ephebis.*] Ne castrarentur. supra epigr. 7. vers. 3. & lib. 6. epigr. 2. vers. 3.

Ad Bithynicum. X.

N*il tibi legavit Fabius, Bithynice, cui tu
Annua, si memini, millia sena dabas.*

Plus nulli dedit ille: queri, Bithynice, noli:

Annua legavit millia sena tibi.

In

Bithynicus quotannis Fabio sex millia HS. donavit, ut tandem hæres scriberetur à Fabio. Sed Fabius artem captandi notans, illa sena millia consumpsit, & Bithynico moriens nil legavit. Querentem Bithynicum solatur poeta irridendo captatorem. Noli inquit, queri tibi nil legatum: quotannis enim

tibi legavit sex millia, quæ solebas antea dare Fabio, & posthac non dabis. *Rad.*

1. *Tibi legavit Fabius, &c.*] *Quem* hæredipetam notarat.

4. *Annua, &c.*] Tibi jam manent 6000. HS. quæ Fabio vivo conferre annua solebas, ut hæres scribereris.

Par-

In Cantharum. XI.

COEnes, Canthare, cum foris libenter:
Clamas, & maledicis, & minaris.

Deponas animos truces, monemus:

Liber non potes, & gulosus esse.

Parasitus instruitur necesse est octa-
va arte ingenua, hoc est, Adulatoria.
gulosus cornipeta loquatur placencia,
ut qui libertatem dapibus vendiderit.
epigramm. 53. lib. 2. Liberi enim li-

berè de aliorum vitiis loquuntur, ne-
mini blandiuntur: hinc à nemine in-
vitantur: gulosi nisi adulentur & ri-
serint cum ridentibus, non vocantur.
Raderne.

De Earino * Domitiani. XII.

NOmen cum violis, rosisque natum,
Quo pars optima nuncupatur anni;
Hyblam quod sapit, Atticosque flores,
Quod nidos olet alitis superbæ:

5 Nomen nectare dulcius beato,
Quo mallet Cybeles puer vocari,
Et qui pocula temperat Tonanti:
Quod si Parrhasia sonès in aula;
Respondent Veneres, Cupidinesque:

10 Nomen nobile, molle, delicatum
Versu dicere non rudi volebam:
Sed tu syllaba contumax repugnas.

Di-

* Puero Domitiani.

Ludit in nomine Earini, Domitiani
Eunuchi: & nomen quidem dulce esse,
quod à vere sit deductum. Græcis enim
εἶπ ver sonat; sed contumacibus syllab-
is constare, syllabasque repugnare.

1. Nomen, &c.] Εἰς αἶνος vernus,
viridis, ab εἶπ ver. quod floribus ab-
undat.

2. Pars optima anni.] Ver. Omnia
tunc florent.

3. Hyblam quod sapit.] Mel ex Hy-
bla Siciliæ monte. Atticosque flores.]
Apibus depastos in Hymetto monte
Atticæ.

4. Nidos, &c.] Phœnicis. Epigr. 55.
lib. 6. vers. 2.

6. Cybeles puer.] Atys. epigramma-
te 86. lib. 2.

7. Qui pocula, &c.] Ganymedes,
Jovis pocillator.

8. Parrhasia, &c.] Palatina. epi-
gram. 55. lib. 7. v. 2. Senes.] Loquaris.

9. Respondent, &c.] Omnis gratia,
venustas, elegantia & suavitas respon-
dent, & insunt ori tuo.

11. Non rudi volebam.] Versu elegan-
ti, tereti & rotundo.

12. Tu syllaba, &c.] Prima brevis
cum reliquis paribus officit, quo minus
versu

H h 3

*Dicunt Eiarinon tamen poëtae,
Sed Græci, quibus est nihil negatum,
15 Et queis ἀpes ἀpes licet sonare;
Nobis non licet esse tam disertis,
Qui Musas colimus severiores.*

versu eleganti dicatur. Hinc Equotium Horatius, *Sigillaria*, Lucilius circumlocuti sunt seu potius conijcienda dedere, *Qua versu hex ametro non plane dicere possis.*

13. *Dicunt, &c.*] Ε'π' ἀρ' ἔστιν εἰσαγοισιν. Homer. II. β.

14. *Sed Græci, &c.*] Homer. II. α.

ἀpes ἀpes βορ' ὁλοισι, μιαιφόνε, τι χ' ἰπ' ἄλλῃς. ubi prima in *Apes* communiter usurpatur, sed variato accentu. Hinc & Lucilius lusit, *APEC APEC* Græci ut faciunt.

16. *Nobis non, &c.*] Nobis Latinis poëtis non permittitur eadem licentia.

De eodem. XIII.

*SI daret autumnus mihi nomen, ὅπως ἔσsem:
Horrida si brumæ sidera, χ' ἡμέτερον.
Dictus ab æstivo γέροντι tibi mense vocarer,
Tempora cui nomen verna dedere, quis est?*

1. *Ὅπως ἔσsem.*] Id est, Autumnalis.

2. *Χ' ἡμέτερον.*] Id est, Hibernus.

3. *Ὅτερον.*] Id est, Æstivus. Tibi

mense vocarer.] Ita Edit. princeps Calderini. Vulg. *mibi*. male.

4. *Verna.*] Ε'αρινός. id est, vernus.

De eodem. XIV.

*Nomen habes, teneri quod tempora nuncupat anni,
Cum breve Cecropiæ ver populantur apes.
Nomen, Acidalia meruit quod arundine pingi,
Quod Cytherea sua scribere gaudet acu.
5 Nomen, Erythræis quod littera facta lapillis,
Gemma quod Heliadum pollice trita notet.*

1. *Teneri anni.*] Veris.

2. *Breve, &c.*] Flores vernos, veris honores in Hymetto.

3. *Acidalia arundine pingi.*] Cnidio calamo? an columbæ penna, quæ Veneris avis? an penna seu sagitta Cupidinis, Veneris filii? vide epigr. 13. lib. 6. vers. 5.

4. *Cytherea, &c.*] Qua Venus præ-

ses veris pingit varios flores.

5. *Nomen Erythræis.*] Nomen dignum, quod noget littera facta seu scripta, Erythræis lapillis; id est, nomen gemmeum gemmis scribendum. epigrammate 38. lib. 5. vers. 4.

6. *Gemma, &c.*] Succinum, electrum. vide epigr. 25. lib. 4. vers. 2. & epigr. 38. lib. 5. vers. 11.

7. *Penna,*

Quod

*Quod penna scribente grues ad sidera tollant ;
Quod decet in sola Cæsaris esse domo.*

7. *Penna, Græc.*] Volando exprimentes litteram Y, cui respondet Latina V. quæ *veris* prima est. Alii legunt, *fridente penna*. quasi dicat, adventu suo veris adventum nuncient. Alii ad lite-

ram Δ, quam ex volatu illarum avium observatam invenisse dicitur Palamedes, referunt.

8. *Domo.*] In qua vernare omnia & florere decet.

In amicum cœnippetam. XV.

HUnc, quem cœna tibi, quem mensa paravit amicum,
Esse putas fidæ pectus amicitiae?
Aprum amat, & mullos, & sumen, & ostrea, non te.
Tam bene si cœnem, noster amicus erit.

Cœnippetam ait esse *παιφιλον*, id est, omnium assentatorem, & nulli verè & sanctè amicum. Errat, inquit Seneca, qui amicum in atrio quarit, in convivio probat.

1. *Quem cœna.*] Horum amicorum duo sunt genera; quorum alios τὸ ἡμιφίλον honestiores amicitia dignos judicamus; cum tamen nidore culinæ potius,

quam amicitia honestate aut voluptate ducantur, *οὗτοι τοὶ γυῖνοι, καὶ μὴ ἀεὶ φίλοι*, ut dicebat Eupolis: Alios minus periculosos & apertos, Parasitos nuncupamus. *Herald.*

2. *Esse putas fidæ.*] Magna verò amicitia & prodigiola, si amici ejusmodi φίλος σκίαν tantummodo habent.

De Chloë. XVI.

Inscripsit tumulo septem celebrata virorum
Se fecisse Chloë: quid pote simplicius?

1. *Celebrata.*] Intelligit famosum & nobile scortum. Alii *scelerata*. malè.

2. *Se fecisse Chloë.*] Inscripsit tumulo, CHLOË FECIT scilicet tumulum vel monumentum septem maritis. *Quid pote simplicius.*] Fatetur se fecisse. intimat Poëta, insidias struxis-

se, aut vim vitæ maritorum suorum intulisse. Trifariam itaque accipi potest ambiguitas hujus verbi: *Se fecisse*, hoc est, se tumulum posuisse: *vel se fecisse*, se necasse septem viros. vel denique referri potest ad res venereas, & pulchrè conveniet Chloë meretrici. *Rizali.*

De coma Earini. XVII.

Consilium formæ speculum dulcesque capillos

Comam suam detonsam, Earinus Domitiani eunuchus, paulo antè quam lex vetaret, sectus, misit cum speculo Pergamum Æsculapio, deo patrio, nam & Earinus erat Pergamenus. Hanc co-

mam venusto carmine Papinius, & hic Martialis immortalè reddunt. *Rad.*

1. *Consilium formæ speculum.*] Quod consulere solebat de forma sua. Eodem ritu, quo virgines pupas Veneri; mili-

Hh 4

tes

*Pergameo posuit dona sacrata deo,
Ille puer tota domino gratissimus aula,
Nomine qui signat tempora verna suo.
5 Felix, quæ tali censetur munere tellus!
Nec Ganymedeas mallet habere comas.*

tes emeriti, arma Herculi donabant. Tertullian. lib. de velandis virginib. cap. 12. *Iam & consiliis forma à speculo petunt, & faciem moroseiorem, à latracro macerant, forsitan & aliquo eam medicamine interpolant.* Herald. *Dulcesque capillos.* Vide Papinii Sylv. l. 3. de coma Earini, & præfationem ejusdem libri ad Pollionem.

2. *Pergameo, &c.*] Æsculapio, cui nobile fanum Pergami, patrio suo Deo. vide epigramm. 32. lib. 1. vers. 1. Pergamus, est Ptolomæo Troadis urbs in

Asia minore, Galeni patria, & chartarum, quæ pergamenæ dicuntur, inventrix. In hac nobile fanum Æsculapii visebatur, qui inde Pergameus est dictus. Raderus.

3. *Ille puer, &c.*] Earinus, de quo præcedentibus epigr. Variè legitur hic versus: Sunt qui legant, *tanta domino gratissimus aula.* Alii aliter.

4. *Signat tempora.*] Earinus enim vernum significat.

5. *Felix, quæ tali, &c.*] Pergama tellus beata tanto munere.

De eadem ad Æsculapium. XVIII.

L *Atonæ venerande nepos, qui mitibus herbis
Parcarum exoras pensa, brevesque colos:
Hos tibi laudatos domino sua vota capillos
Ille tuus Latia misit ab urbe puer.
5 Addidit & nitidum sacratis crinibus orbem,
Quo felix facies iudice tota fuit.*

Rogat Pergameum Deum, uti Earinum tonsum tam formosum servet, quam fuerat intonsus.

1. *Atonæ venerande nepos.*] Æsculapii filii Apollinis, cui mater Latona, medicinz inventor. *Qui mitibus herbis.*] Propter Hippolytum vitæ ab Æsculapio restitutum.

2. *Parcarum pensa.*] Parcæ præfides humanæ vitæ, cujusque ævum & fata moderantur flamine, quod de colo detrahunt. ad quam fabulam respicit poeta, & affirmat Æsculapii arte pensa breviter tendi.

3. *Domino, &c.*] Janus Gulielmus ex Jacobi Hurteri lib. MS. restituit *domino rata vota.* tonsuræ enim voti non

raro symbolum. epigr. 32. lib. 1. vers. 1. & Junius de coma, & quæ ad Juvenal. satyr. 12. vers. 81.

4. *Tuus.*] Pergami natus. epigrammate præcedenti vers. 2. *Latia urbe.*] Roma.

5. *Nitidum orbem.*] Speculum. epigramm. superiore.

6. *Iudice tota.*] Gruterus ex Palat. legendum contendit *tuta.* adeo sc. confisam speculo faciem, ut si ab eo solum laudaretur; nullius toto orbe reformidaret iudicium censuramve: Cui & Petronius suffragatur, dicens: *Quod ad me attinet, non timeo ne quis inveniat me cui minime placeam, nec speculum mihi, nec fama mentiuntur.*

Tu

7. Tu.]

*Tu juvenile decus serva; ne pulchrior ille
In longa fuerit quàm brevior coma.*

7. Tr.] Æsculapi, da, ut tam sit elegans tonsus, quam pulcher erat intonsus.

Ad Cæsarem Domitianum. XIX.

ESt mihi, sitque precor longum te præside, Cæsar,
Rus minimum: parvi sunt & in urbe Lares.
Sed de valle brevi, quas det sitientibus hortis,
Curva laboratas antlia tollit aquas.
5 Sicca domus queritur nullo se rore foveri,
Cum mihi vicino Martia fonte sonet.
Quam dederis nostris, Auguste, Penatibus undam,
Castalis hæc nobis, aut Fovis imber erit.

Ait se rusculum habere suburbanum, & urbanam domum; utrumque sitire, & rus & domum: sed agellum ait se irrigare, hausta de vicina valle aqua; omnium non posse: petit venulam aquæ lartiz non procul inde salientis.

4. Laboratas.] Labore multo petitas. Antlia tollit aquas.] Haustrium, machina ad hauriendum. ab ἀντλία.

6. Martia fonte sonet.] Epigr. 41. lib. 6.

1. Longum, &c.] Te diu præside.
2. Rus minimum, &c.] De quo epigrammate 61. lib. 8. & infra epigrammate 99.

3. Brevi, &c.] Sed de valle subje-
a, aqua horto irrigando hauritur.

7. Quam dederis nostris, &c.] E qua Martia si mihi permiseris, ô Domitiane, diducere venulam aquæ in ædium mearum usum.

8. Castalis hæc nobis, &c.] Æque grata erit atque aqua è fontibus Martiarum, aut ab ipso Jove.

In Sabellum. XX.

LAudas balnea versibus trecentis
Lœnantis bene Pontici, Sabelle,
Vis cœnare, Sabelle, non lavari.

Poëta cœnipeta, cui venter artis magister.

Ad Domitianum. XXI.

HÆc quæ tota patet, tegiturque & marmore, & auro,
Infantis domini conscia terra fuit.

Felix

Hæc quæ tota.] Area hæc in qua erat domus Domitiani natalis, jam Flaviz gentis templum marmore
110 magnifice extructum est. Pa-

tes, &c.] Extenditur. vel ubi templum publicum & omnibus patens.

2. Conscia terra.] Quæ Domitianum natum excepit, nascentem vidit.

Hh 5

3. Quæ

*Felix quæ tantis sonuit vagitibus, & quæ
Vidit reptantes, sustinuitque manus!*

5 *Hic steterat veneranda domus, quæ præstitit orbi,
Quod Rhodos, astrifero quod pia Creta polo.*

Curetes texere Jovem crepitantibus armis,

Semiviri poterant qualia ferre Phryges.

At te protexit Superum pater, & tibi, Cæsar,

10 *Pro jaculo & parmâ, fulmen & Aegis erat.*

3. *Quæ tantis, &c.*] Quæ suscepit Domitianum, ut Rhodos Neptunum; ut Creta Jovem. *Vel*, quæ non minus præstitit orbi, suscepto Domitiano; quam Rhodos & Creta cælo, Jove suscepto. Rhodii enim Telchines iidem qui Curetes. epigr. 1. lib. 4. vers. 2. Gruterus scripturam Palatini probat, legendis: *O felix! quantis sonuit vagitibus, & quas*: Nec dubitat de veritate hujus scripturæ, quum ei patrocinentur, & quasi columnam supponant omnibus literis membranz aliz, & editio omnium antiquissima.

7. *Curetes, &c.*] Qui Jovem Saturno subductum cymbala pulsantes vel *ἰσώπλιον* saltantes educandum in Cretam deportarunt.

8. *Semiviri Phryges.*] Evirati Corybantes, sacerdotes Cybeles.

9. *At te protexit, &c.*] Videntur hæc confuse intelligi de Jove custode, cui templum condidit Domitianus eo loco quo delituisse bello Vespasiano.

10. *Jaculo, &c.*] Ense & scuto, quæ Corybantum arma sunt. *Aegis erat.*] Epigr. 1. lib. 7. vers. 1. & 4.

Ad Auctum. XXII.

Artemidorus habet puerum: sed vendidit agrum:

Agrum pro puero Calliodorus habet.

Dic, uter ex istis melius, rem gesserit, Aucte?

Artemidorus amat, Calliodorus arat.

Ludit in Paronomasia versus ultimi; & antitheta nominum significatione. cum Artemidorus, cui à Mi-

nerva dea casta nomen, agnet: Calliodorus, cui à formæ dono nomen, aret.

Ad Pastorem. XXIII.

Credis ob hoc me, Pastor, opes fortasse rogare,
Propter quod vulgus, crassaque turba rogat:

U:

Liberalis animi argumenta prodit. An hic Julius Pastor, de quo Plinius Junior lib. 1. epist. 18. An ejus frater, quem impius Caligula interfecit, ut est apud Senecam lib. 2. de Ira. cap. 33.

2. *Propter quod.*] Qui divitias in luxum & voluptates effundit, aut in fistum absumit. Gruterus ex manuscriptis libris legit: *ob hac, & Propter quæ.*

3. P.

- Ut Setina meos consumat gleba ligones,
 Et sonet innumera compede Tusculus ager:
 5 Ut Mauri Libycis centum stent dentibus orbes;
 Et crepet in nostris aurea lamina toris:
 Nec labris nisi magna meis crystallæ terantur,
 Et faciant nigras nostra Falerna nives:
 Ut Canusinatus nostro Syrus affere sudet,
 10 Et mea sit culto sella cliente frequens:
 Æstuet ut nostro madidus conviva ministro,
 Quem permutatum nec Ganymede velim:
 Ut lutulenta linat Tyrias mihi mula lacernas,
 Et Massyleum virga gubernet equum.
 15 Est nihil ex istis: superos, ac sidera testor.
 Ergo quid? ut donem, Pastor, & ædificem.

Ad

3. *Vt Setina, &c.*] Ut colam vineas in Setia civitate Latii, ubi vites nobiles.

4. *Et sonet, &c.*] Et innumeri servi n ergastula Thufca mittantur, opus in ompedibus facturi. epigr. 29. lib. 3. erf. 1. Vinciebantur servi in agris. Tullus, lib. 2. *Sæpe etiam valida solatur compede vincum, Crura sonant ferro: d canit interopus.* Lucanus lib. 7. *Vincto fessore coluntur Hesperia segetes.* Abgebantur autem ad hæc opera sæpius rvi noxii; & hunc laborem contumacia, aut alio peccato merebantur. *Held.*

5. *Vt Mauri, &c.*] Menfas ingenti etio factas, & ex Atlante Mauritaniz onte allatas, quas citreas vocabant, urneis pedibus impositas. *Dentibus byciis.*] Eburneis ex elephanti dentibus. *Orbes.*] Mensæ. epigr. 43. l. 2. verf. 9.

6. *Aurea lamina.*] Fractis aurcis arnteisque triclinia fuisse cooperta, dium suprà. epigr. 33. lib. 8. verf. 6.

7. *Crystallæ terantur.*] Vasa crystalli, quæ Romanis inluxu.

8. *Faciant, &c.*] Dum nives quibus uitur vinum Falernum, nigrescunt ino. epigr. 65. lib. 5.

9. *Vt canusinatus, &c.*] Ut servi mei

è Syria (*Synecdochicè*) vestiti nobili & rufa lana è Canusio, gestent læticam meam. Vides stultissimorum hominum factum. Non solum conspici se volunt, sed & servos suos. Unde canusinatus ille, & rutilus in læticariis color. & in mulionibus. *Herald.* Pretiosiores & lætiores Asiatici erant. Juvenal. sat. 5.

Flis Asia ante ipsum pretio majore paratur,

Quam fuit & Tulli confus pugnatio, & Anci.

Affere sudet.] Amite læticæ prominente.

10. *Frequens.*] Stipata. Necideo peto divitias, ut habeam multos anteaambulones, comites, clientes togatos.

11. *Æstuet ut nostro.*] Amore. infra epigr. 26. *Madidus.*] Vino.

12. *Velim.*] Alii, *Velis.* Alii, *Velit.*

13. *Mibi mula lacernas.*] Purpurato, mulis vesto.

14. *Massyleum, &c.*] Massyli seu Numidæ virga regunt equos, non frænis, unde Virgilius & Ausonio *infracti dicti. sonipes ignarus habena, Virgaregit.* Glaucl. bell. Gildon.

16. *Vt donem, & ædificem.*] Honestè & Magnifice.

I. O

Ad Carum. XXIV.

O Cui virgineo flavescere contigit auro,
 Dic ubi Palladium sit tibi, Care, decus?
Adspicis en domini fulgentes marmore vultus,
Venit ad has ultro nostra corona comas.
 5 *Albanæ livere potest pia quercus olivæ,*
Cinxerit invictum quod prior illa caput.

1. *O cui virgineo, &c.]* Quid factum est ô Care de corona illa aurea in similitudinem foliorum olivæ Palladiæ expressa (epigr. 33. lib. 8. vers. 1.) tibi victori in quinquatriis Minervæ virginis à Domitiano donatæ? epigr. 54. lib. 4. vers. 1.

2. *Palladium decus.]* Id est, Palladia corona, sive in certamine Palladi sacro reportata. Sic *Regium decus*, diadema

& corona regia.

3. *Adspicis, &c.]* Respondet Carus. Illa coronavi statuam marmoream Domitiani, quam domi meæ, ut vides, colo.

4. *Comas.]* Cæsaræas.

5. *Albanæ, &c.]* Quernasianæ, refert Martialis, qua coronari solet Imperator habet quod oleaginæ huic invideat hunc honorem.

Ad eundem. XXV.

Quis Pallatinos imitatus imagine vultus
Phidiacum Latio marmore vicit ebur?
Hæc mundi facies; hæc sunt Jovis ora sereni:
Sic tonat ille Deus, cum sine nube tonat.
 5 *Non solam tribuit Pallas tibi, Care, coronam:*
Effigiem domini, quam colis, illa dedit.

Idem argumentum de statua Domitiani, quam in ædibus suis factam colebat Carus: hujus elegantiam artemque prædicat.

1. *Quis Pallatinos, &c.]* Quis tibi (ô Care) tam affabre effinxit statuam hanc Imperatoris?

2. *Phidiacum, &c.]* Epigramm. 13. lib. 6. vers. 1.

3. *Hæc mundi facies.]* Sole illustrata; sic nitet & fulget hoc marmor. Ta-

lis fingitur Jovis facies, sed placidi, sed sereni. Ita Theseus de Plutone apud Senecam in Herc. Fur. vers. 723. *Valim esse illi Jovis, sed Fulminantis.*

4. *Sine nube.]* Sine ira, quæ frontis serenitatem turbat.

5. *Non solam, &c.]* Epigr. præced. vers. 1.

6. *Effigiem domini, &c.]* Certe tam artificiose efficta statua non est tibi, nisi à Pallade. epigr. 13. lib. 6. vers. 1.

In Afrum. XXVI.

Dantem vina tuum quoties adspeximus Hyllum,
 Lx.

1. *Dantem, &c.]* Ministrantem convivis pocula puerum tuum.

2. Lx.

Lumine nos, Afer, turbidiore notas.

Quod rogo, quod scelus est, mollem spectare ministrum?

Adspicimus Solem, sidera, templa, deos.

5 *Avertam vultus, tamquam mihi pocula Gorgon*

Porrigit, atque oculos oraue nostra tegam?

Trux erat Alcides: sed Hylam spectare licebat.

Ludere Mercurio cum Ganymede licet.

Si non vis teneros spectet conviva ministros:

10 *Phineas invites, Afer, & Oedipodas.*

2. *Lumine turbidiore notas.*] Vultu sub-
irato & torvo. vide epigr. 98. lib. 10.

4. *Adspicimus, &c.*] Cum liceat
adspicere res tuo ministro multo pul-
chrioris, solem scilicet, sidera, &c.

5. *Gorgon.*] Medusa, quæ visu ho-
mines in saxa convertebat.

7. *Hylam spectare licebat.*] Epigr. 49.
lib. 5. vers. 5.

8. *Ludere, &c.*] Epigr. 73. lib. 7.

10. *Phineas invites, &c.*] Invites
cæcos, quales erant Phineas & Oedi-
pus. fabulæ notæ. *Phineas* hic est Ac-
cusativus pluralis à *Phineus*, eos.

De Nerva. XXVII.

A *Udet facundo qui carmina mittere Nervæ,*
Pallida donabit, glaucia, Cosme, tibi.

Pæstano violas, & cana ligustra colono,

Hyblæis apibus Corsica mella dabit.

5 *Sed tamen & parvæ nonnulla est gratia Musæ:*

Appetitur posito vilis oliva lupo.

Nec tibi sit mirum, modici quod conscia vatis

Judicium metuat nostra Thalia tuum.

Ipse tuas etiam veritus Nero dicitur aures,

10 *Lascivum juvenis cum tibi lusit opus.*

1. *Udet, &c.*] Vide ejusdem inge-
nii epigr. 41. lib. 7.

2. *Pallida, &c.*] Non minus inepte
facit, quam qui Cosmo seplasiario at-
que myropolz optimo mittit vilem
pallentis Meminthæ seu papaveris cor-
niculati succum, qui glaucium vocatur.
Sunt qui legant, *Pallia* donabit glau-
cina.] Hoc est, ineptè mittit vestes co-
loris glauci, tibi, cui purpurearum ve-
stium copia.

3. *Pæstano violas, &c.*] Pæstum Lu-

caniz opp. floribus abundat, etiam bis
in anno. epigr. 38. lib. 5. vers. 9.

4. *Hyblæis, &c.*] Ipsis apibus. vel
iis, qui habent apes Hyblæas, mittit
amari saporis mella Corsica.

6. *Appetitur, &c.*] Neque enim ap-
positis in lautissimo convivio delicatis
piscibus, fastidimus viles olivas.

8. *Thalia tuum.*] Epigr. 8. lib. 4.
vers. 12. & epigr. 16. lib. 7. vers. 4.

9. *Ipse tuas, &c.*] Epigr. 70. lib. 8.
vers. 1.

In

3. Pro-

In Chrestum. XXVIII.

CUm depilatos, Chreste, cœleos portes,
 Et vulturino mentulam parem collo,
 Et prostitutis levius caput culis,
 Nec vivat ullus in tuo pilus crure,
 5 Purgentque crebræ cana labra vossellæ;
 Curios, Camillos, Quinctios, Numas, Ancos,
 Et quidquid usquam legimus pilosorum
 Loqueris, sonasque grandibus minax verbis;
 Et cum theatris, seculoque rixaris.
 10 Occurrit aliquis inter ista si draucus,
 Jam pædagogo liberatus, & cujus
 Resibularis turgidum faber penem:
 Nutu vocatum ducis, & pudet fari,
 Catoniana, Chreste, quod facis lingua.

3. *Prostitutis, &c.*] Cinædorum,
 5. *Purgentque, &c.*] Epigr. 29. lib. 2.
 vers. 6. Alii, *Pingantque.*

6. *Curios, &c.*] Et habes usque in
 ore veterum incultam gravitatem &
 continentiam. sic epigr. 25. lib. 1.

9. *Et cum theatris, &c.*] Et exclam-
 mas. *O tempora! O mores!* indignatus
 theatra & secula hæc quasi ludicra &
 lasciva nimis.

11. *Iam pædagogo, &c.*] Qui ex ephe-
 bis excesserit.

12. *Resibularis turgidum.*] Fibulam
 solvit & sustulit, epigr. 81. lib. 7. vers. 1.
Faber penem.] Erat enim fibula ex ære,
 dict. epigr. 81. lib. 7.

13. *Pudet fari.*] Jube me pudor ta-
 cere, quid agat lingua tua, qua te pro-
 fiteris tertium moribus Catonem.

14. *Facis lingua.*] Epigr. 72. lib. 2.

Epitaphium Latini. XXIX.

Dulce decus scenæ: ludorum fama, Latinus
 Ille ego sum; plausus, deliciæque tuæ:
 Qui spectatorem potui fecisse Catonem,
 Solvere qui Curios, Fabriciosque graves.

Latini arte mimica nobilem e-
 mortualem laudat à morum innocen-
 tia, & vita procul à scenicis ludis di-
 stante. vide & lib. 1. epigr. 5.

1. *Dulce decus scenæ, &c.*] Ego sum
 dulce decus, &c. ex persona Latini se-
 pulti, quod fit in Epitaphiis. *Latini-*

us.] Celebris mimus, Domitiano
 charus.

3. *Spectatorem Catonem.*] Epigr. 3.
 lib. 1. intrantem ut exeat tantum.

4. *Solvere, &c.*] In risum solvere
 gravissimos illos & continentissimos
 vicios Curium & Fabricium.

Sed

5. *Ni-*

5 *Sed nihil à nostro sumpsit mea vita theatro,
Et sola tantum scenicus arte feror:
Nec poteram gratus domino sine moribus esse:
Interius mentes inspicit ille Deus.
Vos me laurigeri parasitum dicite Phæbi,
10 Roma sui famulum dum sciat esse Fovis.*

5. *Nihil à nostro, &c.*] Non contra-
it sibi lasciviam & improbitatem in
heatris exprimi solita. Sic alibi dixit:
asciua est nobis pagina, vita proba. Et:
asciuius versu, mentis pudicus erat.

6. *Sola tantum, &c.*] Non animo,

non moribus.

7. *Domino, Deus, Iovis.*] Domitian.

9. *Parasitum dicite Phæbi.*] Mimi &
histriones, qui poetarum carmina reci-
tabant, appellabantur parasiti Apol-
linis.

Epitaphium Philænis. XXX.

S*ecula Nestoreæ permensa, Philæni, senectæ,
Rapta es ad infernas tam cito Ditis aquas?
Euboicæ nondum numerabas longa Sibyllæ
Tempora: major erat mensibus illa tribus.
5 Heu quæ lingua filet! non illam mille catastæ
Vincebant, nec quæ turba Serapin amat:
Nec matutini cirrata caterva magistri,*

Nec

Epitaphium Philænis, sagæ, lenæ &
apæ; cui terram tam levem precatur,
ut illius corpus à canibus effossum de-
oretur.

1. *Secula, &c.*] Tria secul. 300. an-
nos, ut quidam volunt. ut alii 90. cum
avia pariendi ac generandi perfectius
pacium annorum 30, periodum con-
ciat. Cæl. Rhod. lib. 19. cap. 22.

2. *Rapta, &c.*] Quasi immatura.
romæ. cum trifæcem fuisse dicat.

3. *Euboicæ, &c.*] Cumanæ. Eubæa
nim insula Agæi maris, in qua Chal-
cis civitas. Chalcidici coloniam Cu-
nas deduxere, unde & ipsæ Cumæ Eu-
boicæ dicuntur. Virg. 6.

Et tandem Euboicis Cumanum allabi-
mur oris.

longa Sibyllæ.] Etatem M. annorum
xvoto suo, ut tot annos viveret, quòt

manu complecteretur arenæ corpo-
ra, &c. Ovid. Metam. lib. 14.

4. *Major erat, &c.*] Fingit Hyper-
bolice poëta defuisse Philænid 3. tan-
tum menses de ætate Sibyllæ. Scriber.
conceptum hariolatur mensibus.

5. *Quæ lingua filet!*] Quam voca-
lis & Stenorea! *Catastæ.*] Servi in
catastis, id est, pegmatis ligneis vena-
les expositi. epigrammate 29. lib. 6.
vers. 1.

6. *Quæ turba, &c.*] Ifidis sacerdo-
tes invento Osiri. Juvenalis satyr. 8.
vers. 28. vel impura turba quæ in Sera-
pidis sacris solennibus ad Canopum
per fossam ex Alexandria descendunt in
naviculis cantantes, frementes, &c.
Strab. lib. 17.

7. *Cirrata caterva magistri.*] Pueri
cirrati in scholis. Petf. satyr. 1. ff. 29.

8. *Stry-*

*Nec qua Strymonio de grege ripa sonat.
Quæ nunc Thessalico Lunam deducere rhombo,
10 Quæ sciet hos illos vendere lena toros?
Sit tibi terra levis, mollique tegaris arenâ,
Ne tua non possint eruere ossa canes.*

8. *Strymonio, &c.*] Gruibus, imminet tempestate, vel hyeme, magno cum clangore è Thracia, cujus Strymon est fluv. advolantibus.

9. *Quæ nunc.*] Quæ jam saga post mortem Philamidis turbine, vertigine magicâ, seu girgillo, cui involvebant filum quo lunam torqueri credebant, deducere? id est, quæ jam maga excantabit lunam? de qua re & opinione vide quæ Farnab. ad Senecæ Hippolyt. vers. 420. *Thessalico, &c.*] Thessalia olim incantationibus & beneficiis famosa. *Lunam deducere.*] Quod tum credebant fieri, quum objectis umbris eam videbant deficere. quod cum fieret, pulsabant æra, quod antidotum ha-

buere contrâ artes sagarum. *Rhombus.*] Rhombus est vertigo magica, quam turbinem Horatius in Epodis appellat. Rotam ferream seu æream dicunt, cui fila & stamina, quibus se viros illigare credebant sagæ torquebant, uti Propertius, Theocritus & Virgil. docent.

10. *Vendere lena.*] Lena, conciliatrix amorum, quæ turpi ex re, quantum alieno etiam corpore facit.

11. *Sit tibi terra levis.*] Vide epigram. 89. lib. 1. vers. 2. cujus precationis formulam invertit Poëta versu seq. dicens; sit tibi terra tam levis, ut ossa tua à canibus effossa rodantur. sic Ammianus, *Εἰν οὖν τῷ γῆς, &c.* Antholog.

In pietatem Nigrinæ. XXXI.

Cappadocum sævis Antistius occidit oris.
Rusticus. ô tristi crimine terra nocens!
Rettulit ossa sinu cari Nigrina mariti,

Et

Antistii Rustici tumultus; & pietas Nigrinæ describitur.

1. *Cappadocum, &c.*] Epigr. 85. lib. 6. vers. 3.

3. *Rettulit, &c.*] Ex Armeniæ Cappadocia Romam. De more ossa defunctorum componendi, qui talis: Primò bustum vino extinguiebant, manes vocabant, lotis deinde manibus ossa legebant, lecta vino perfundebant & laque: mox vento siccanda exponebant; siccata aromatibus & odoribus mista in urnam reponebant, reliquiis lacrymas superfundebant. Ita solebant ossa amicorum & charorum, è terra peregrina ad patrium solum referre. Quod

ut fieret, multi etiam testamento cavebant, ut patet ex Inscriptionibus. Mulieres autem ossa sinu legebant, ut Heraldus hoc docet lib. 1. Adversariot. Dux autem hic quæstiones difficillime nascuntur. Prima, Quomodo ossa discerni potuerint ab ossibus animalium, quæ sæpe simul cum cadavere cremabantur. Secunda; quomodo cinis, qui servabatur, distingui potuerit, à cinibus ex ligno confectis. Priorem quæstionem dissolvit Casaubonus ad Suetonii Augustum: secundam nemo, quod sciam. Existimo igitur *καὶ τῶν πυρρῶν ὑποστάντων*, igne-jam extincto, ossa quæ supererant semivivula collecta

Et quæta est longas non satis esse vias :

5 *Cumque daret sanctam tumulis , quibus invidet , urnam ,
Visa sibi est rapto bis viduata viro.*

collecta fuisset; & ex iis deterfuit ac decussum cinerem. Tibullus eleg. 2. lib. 3.

*Pars quæ sola mei superabit corporis, ossa
Incincta nigra candida veste legant.*

Nota, *pars quæ sola mei superabit corporis.* Ergo ossa sola supererant, & sola legebantur, accinis inde deterfuit servabatur. *Herald.*

4. *Non satis esse vias.*] Quò diutius amplecteretur conjugis sibi chari reliquias.

5. *Quibus invidet, urnam.*] Erepturis illi & servaturis ossa mariti.

6. *Bis viduata viro.*] Olim cum moreretur vir, & jam denuo cum ossa tumulo mandet.

De Velii voto. XXXII.

DUm comes Arctois hæreret Cæsaris armis
Velius, banc Marti pro duce vovit avem.

Luna quater binos non tota peregerat orbes,

Debita poscebat jam sibi vota Deus.

5 *Ipse suas anser properavit lætus ad aras ;*

Et cecidit sanctis hostia parva focus.

Octo vides patulo pendere numismata rostro

Alitis? hæc extis condita nuper erant.

Quæ litat argento pro te non sanguine, Cæsar,

Victi-

Velius Crispus (non Vibius ut alii) in expeditione Sarmatica, comes Domitiani, vovit Marti anserem, velut custodem Cæsaris : hunc laudat poëta, & simul auctorem pacis esse Cæsarem ex numismatum symbolo ostendit. *Raderm.*

1. *Arctois, &c.*] Sarmaticis. epigrammate 6. lib. 7. vers. 1.

2. *Velius.*] Velius Crispus, Suetonius Domit. cap. 3. *Marti pro duce vovit.*] Ut servaret Domitianum. *Avem.*] Anserem Rom. Imperii custodem. ep. 75. lib. 13.

3. *Luna quater, &c.*] Octo mensium pacio peractum est bellum Sarm.

4. *Deus.*] Mars. redeunte Cæsare, arta ex Sarmatis laurea.

5. *Ipse suas, &c.*] Non reluctans aut igris, quod piaculari fuisset.

6. *Et cecidit.*] Solenne verbum in sacris. vide Briffon. lib. 1. Form.

7. *Octo vides, &c.*] Diis argentum non raro litarunt. suspensa itaque videtur ad Martis statuam argentea anseris effigies, nummos octo rostro porrigens, quæ menses octo denotarent belli Sarmat.

8. *Hæc extis condita.*] Singulari prodigio, quo tempus belli continebatur. Capiebantur auspicia ex victimarum extis potissimum.

9. *Quæ litat, &c.*] Rediisse argenteam, immo auream sub Domitiano ætatem, palpat Poëta. Citra adulationem Domitianus pacem non ferro, sed auro redemit à barbaris, ut patet ex Theodosii fragmento. Sensus est : Jam non ferro, id est, cæde & sanguine opus esse portendit victima, quæ pro sanguine

10 *Victima, jam ferro non opus esse docet.*

argentum fundit. *Litat.*] Non temere argentum ab anseris rostro pendet Diis enim argento quandoque faciebant. Et in amicorum gratiam feriis solenni-

bus, Diis, quibus illi dies sacrati erant, pecuniam meram offerebant. *Herald. Caesar.*] Ita MSS. Bodlei. & Scriv. non ut vulgo *cafa*.

Qualem velit amicam. XXXIII.

Hanc volo, quæ facilis, quæ palliolata vagatur :
Hanc volo, quæ puero jam dedit ante meo :
Hanc volo quam redimit totam denarius alter :

Hanc volo quæ pariter sufficit una tribus.

5 Poscentem nummos, & grandia verba sonantem,
Possideat crassi mentula Burdigali.

1. *Qua palliolata vagatur.*] Nam *palliolum* & *pallium*, veteres non tantum quo humeros tegerent, sed etiam quo capita velarent, appellarunt. Cinnadi porro & molles capita semper pileolis aut palliolis tecta gerebant. Palliola quoque mulierum, & præcipue meretricum, quibus caput etiam tangebant. Sic Ovid. lib. 1. artis amatoriz :

Egrum tu facito ut similes, nec turpe putaris,

Palliolum nitidis imposuisse comis.

Ita enim vetustissimæ membranæ scriptum exhibent, cum vulgatz omnes

editiones habeant, *Pileolum*, &c. Salmasius. *Palliolata.*] Non togata, non stolata sed ancillari habitu vestita.

2. *Dedit ante meo.*] Epigr. 49. lib. 2.

3. *Totam denarius.*] Omnibus modis largam. ut epigr. 66. lib. 12. quæ De glubis, fclat, molitur per nramque cavernam : Aufon. epigr. 70. vide lib. 2. epigr. 52. *Alter.*] Duo denarii. Viliores istæ meretrices, *Diobolares* à Plauto eleganter appellantur.

6. *Crassi Burdigali.*] Divitis, fatui, insulsi. an simpliciter, *crassi*. MSS. omnes *Bridegale*.

Ad Flaccum. XXXIV.

Audieris in quo, Flacce, balneo plausum ;
Morionis illic esse mentulam scito.

2. *Morionis*, &c.] Bene vasati. Alii leg. *Mutonis*. i. mutoniati. Alii, *Morionis*. *Maronis*. Palatin.

De templo gentis Flavix. XXXV.

Jupiter Idæi risit mendacia busti,
At-
Dam videt Augusti Flavia templa poli:

1. *Idæi.*] Cretensis sepulchri. Jovis enim sepulchrum in Gnofo Cretæ oppido ostenditur. si qua fide digni Cretes. sed vide Callimachum. hymn. de Jove, & quæ doctiss. *Seldenus* in *titulis Honorum* lib. 1. cap. 7. *Risit mendacia*

busti.] Contempsit præ Flavix gentis templo, quod Vespasiano patri Domitianus condiderat. supra epigr. 2. & 4.

2. *Poli.*] Cælo æmulum templum sed sunt qui *tholi* legant. de quo vide epigr. 71. lib. 1. verſ. 10.

6. *Pim.*]

*Atque inter mensas largo jam neclare fusus,
Pocula cum Marti traderet ipse suo;*

5 *Respiciens Phæbum pariter Phæbique sororem,
Cum quibus Alcides, & pius Arcas erat;
Cnossia vos, inquit, nobis monumenta dedistis:
Cernite quam plus sit Cæsaris esse patrem.*

6. *Pius.*] Quia Mercurius cultus, & sacra instituit hominesque ad humaniorum vitam revocavit. vide Horat. lib. I. Carm. Od. 10. *Arcas erat.*] Mercurius in Cyllene monte Arcadiæ natus.

7. *Cnossia.*] Tumulum mihi vos in Creta condidistis mortuo, sed non au-

gustum & magnificum.

8. *Cernite, &c.*] Videto quam nobile templum patri suo Domitianus ædificaverit, quod superat illud monumentum à vobis mihi extructum. præstitit fuisse me Cæsaris partem, quam vestrum.

In Philomusum. XXXVI.

Artibus his semper cœnam, Philomuse, mereris;
Plurima dum fingis, sed quasi vera refers.
Scis, quid in Arsacia Pacorus deliberet aula,
Rhenanam numerus, Sarmaticamque manum.

5 *Verba ducis Daci chartis mandata resignas;
Victricem laurum quam venit ante vides.
Scis quoties Phario madeat Fove fusca Syene:*

Vide mihi Theophrasti characterem
ἡ δὲ λογιστορίας.

3. *Scis.*] Quod universè dixerat morte suo, speciatim per partes exponit. *Arsacia.*] Parthica. Parthorum reges ab Arsace, deinde Arsaces dicti. ut Pontici, Mithridates; Ægyptii, Ptolemæi; Armenii, Tigranes; Romani Imp. Cæsares, &c. *Pacorus.*] Parthorum rex.

4. *Rhenanam, &c.*] Fingis te referre posse copiarum Germanicarum & Sarmat. numerum.

5. *Daci chartis.*] Gruterus legendum censet, *Daci Cattis mandata*: ut nimirum Dacus Cattusque litteris internuntiis singantur consulere de rebus spectantibus ad bellum contra Romanos. an loci intervallum tale quid amiserit, dijudicabunt illi, quibus

otium est, inquirere. *Resignas.*] Aperis, ac si tu nosse secreta regum, acceptis resignatisque literis ab illis.

6. *Victricem, &c.*] A Sarmatis relatum. epigr. 15. lib. 8. vers. 6.

7. *Scis, &c.*] Tu scis quoties pluuit in Ægypto, quod perraro. *Phario madeat.*] Ægyptia, à Pharo insula. infra epigr. 41. vers. 2. *love.*] Pluvia, imbre. Jupiter enim media aëris regio, ima Luna, summa Minerva, qui magni hinc Dii. *Fusca Syene.*] Cujus incolæ à Sole colorantur. Syene enim in confinibus Ægypti sub Tropico Cancræ directe locatur: atque umbras, nusquam flectente Syene. Lucan.

8. *Scis quoties, &c.*] Lynceo vel Strabone perspicacior, potes numerum referre navium Carthaginis portu solventium. *Plia* lib. 7. cap. 21.

*Scis quota de Libyco littore puppis eat:
Cujus Juleæ capiti nascantur olivæ;*

10 *Destinet æthereus cui suaserta pater.*

Tolle tuas artes, hodie cœnabis apud me;

Hac lege: ut narres nil, Philomuse, novi.

9. *Cujus Juleæ, &c.*] Tu nosti quibus Cæsar coronas in quinquaginta sit daturus. *Juleæ.*] Cæsareæ, à Julio, qui à Julo.

10. *Æthereus pater.*] Jupiter Capitolinus.

11. *Tolle tuas artes, &c.*] Ego invito te, sub lege silentii.

Colloquium Ganymedis & Jovis super Earino & aliis Domitiani pueris. XXXVII.

Viderat Ausonium posito modo crine ministrum
Phryx puer, alterius gaudia nota Jovis:
Quod tuus, ecce, suo, Cæsar permisit ephebo,
Tu permitte tuo, maxime, rector, ait.

5 *Fam mihi prima latet longis lanugo capillis:
Fam tua me ridet Juno, vocatque virum.
Cui pater æthereus, puer ô dulcissime, dixit:
Non ego quod poscis, res negat ipsa tibi.
Cæsar habet noster similes tibi mille ministros,*

10 *Tantaque sidereos vix capit aula mares.
At tibi si dederit vultus coma tonsa viriles,
Quis mihi, qui nectar misceat, alter erit?*

1. *Ausonium ministrum.*] Earinum Imperatoris Rom. pocillatorem, coma deposita. epigrammate 17. & 18. supra.

2. *Phryx alterius, &c.*] Ganymedes. Jovis pocillator, vel, Appositive cum *ministrum*, delicias Domitiani, qui Martiali alter Jupiter: nisi forte (quæ Poëtæ impia est adulatio) Domitiano Jovem secundum velit.

3. *Suo ephebo.*] Earino.

8. *Non ego.*] Non nego legit J. Rutgerius.

10. *Vix capit, &c.*] Tantus eorum numerus est.

12. *Qui nectar misceat.*] Antiqua *Φεξ* (15, & ex more antiquo. *Miscere* simpliciter *ῥῖν*, sæpe apud Martialem. Juvenal. Sat. 5. *Nescis sor millibus cupis Pauperibus miscere puer.*

In Gallam. XXXVIII.

Cum sis ipsa domi, mediaque ornere Suburâ,

Fiant

1. *Mediaque ornere Suburâ.*] Mediaminibus & fucis quæ petuntur em-

pta ex media Subura, vico Rom. celsi.

2. *Ab*

*Fiant absentes & tibi, Galla, comæ:
Nec dentes aliter, quam Serica nocte reponas,
Et jaceas centum condita pyxidibus:*

5 *Nec tecum facies tua dormiat, innuis illo,
Quod tibi prolatum est mane, supercilio.*

*Et te nulla movet cani reverentia cunni,
Quem potes inter avos jam numerare tuos.*

Promittis sexcenta tamen: sed mentula surda est,

10 *Et sit lusca licet, te tamen illa videt.*

2. *Absentes & tibi, &c.*] *Ficitiz*, accersitæ, caliendra.

3. *Nec dentes aliter, &c.*] Et ex offe vel ebore fæditios dentes reponas noctu, ut vestes sericas reponere solent. *Quam serica.*] Sericæ vestes matronis placuere, & præcipuè matronis è Veneris grege. Clare Seneca de Benef. c. 9. *Videò sericas vestes, si vestes vocanda sunt; in quibus nihil est, quo defendi aut corpus, aut demique pudor possit, &c.* Vestibus perlucidis usas fuisse Venereas illas matronas, testatur etiam Lucianus in Amorib.

4. *Et jaceas, &c.*] Et mundus tuus, fuci medicamina, &c. recondantur in-

numeris pyxidibus. *Iaceas.*] Antea legebatur *laseas*.

5. *Nec tecum, &c.*] Adscititium faciei nitorem singulis noctibus reponas, crastino die novum sumptura.

6. *Quod tibi prolatum.*] Prolatum, aut ex pyxidibus depromptum aut productum. Nam supercilia fuligine sibi producebant: jacturam enim superciliorum sic arte reparabant. *Heraldus.* Juvenal. Sat. 2. vers. 93.

9. *Promittis, &c.*] Epigr. 23. lib. 6.

10. *Lusca licet, &c.*] Quid miri, si videat, quæ lusca est? Gruterus ex Palat. *caca* legit: sed & alteri scripturæ sua venustas. lib. 2. epigr. 33. *Scriv. surda.*

Ad Agathinum. XXXIX.

Summa licet velox, Agathine, pericula ludas;
Non tamen efficies, ut tibi parma cadat.

Nolentem sequitur, tenuesque reversa per auras

Vel pede, vel tergo, clune, vel ungue sedet.

5 *Lubrica Corycio quamvis sint pulpita nimbo,*

Et

1. *Summa, &c.*] Agathin. hic ex numero Ventilatorum ac Pilatorum erat, cujus artem & agilitatem eam esse dicit poëta, ut illi opus sit arte, si quando peccare & errare velit. difficilius illi est errare, quam non errare. *Pericula ludas.*] Erroris, vel etiam vulneris ab hoste, gladio seu clypeo, quæ isti Ventilatores in altum jacta recipiebant. Lips. Saturnal. 2. cap. 19. *Ludo periculum,*

idem quod ludo cum periculo. Vel dicas Agathinum *ludere pericula*, contemnere & perinde ludere parma, ac si nullum esset casus periculum.

4. *Clune vel ungue.*] Gruterus ex Palat. legit, *crine vel ungue*.

5. *Lubrica.*] Nec scena sparsionibus theatralibus è croco dulci vino misto. epigr. 3. lib. spec. vers. 8. facta lubricas nec vento agitata vela, quæ theatro ob-

*Et rapiant celeres vela negata Noti:
Securos pueri neglecta perambulat artus,
Et nocet artificii ventus, & unda nihil.
Ut peccare velis, cum feceris omnia, falli
10 Non potes: arte opus est, ut tibi parma cadat.*

tenduntur ab accendendum solem & ventos; officium tibi aut impediunt, quo minus artem præstes. *Corycio.*] Corycus est portus, oppidum & agrum eodem nomine in Cilicia, & si verus Plinius, copia croci in eadem regione. *Martial. Spect. epigr. 3. vers. 8. Et Cices nimbis hic maduere suis.*

6. *Errapiant.*] Quamvis magna vis ventorum vela hinc inde rapiat, aperiatque rheatrum vellis undequaque testum; tamen non sic abripit parmu-

lam, ut non incidat vel infideat vel tergo, vel manibus pedibusve Agathini. *Celeres.*] Alii, *fortes.*

7. *Pueri.*] Agathini. *Neglecta.*] Parma non cum cura excepta. *Arms.*] Al. *armos.*

8. *Ventus, & unda nihil.*] Quamvis parmam in aëre lubricam sparsionibus, & agitatum turbine in diversas rapiant partes; ille tamen ita feliciter excipit, ac si summa cælo tranquillitas foret.

De natali Cæsoniæ. XL.

Prima Palatino lux est hæc orta Tonanti,
Optasset Cybele qua peperisse Jovem.
Hac & sancta mei genita est Cæsonia Rufi:
Plus debet matri nulla puella suæ.

5 Latatur gemina votorum sorte maritus,
Contigit hunc illi quod bis amare diem.

1. *Prima.*] IX. Kalend. Novembris natus est Domitianus, qui & Cæsoniæ natalis, quem maritus ejus Rufus geminum jure coluit. *Palatino Tonanti.*] Domitiano, qui Cæsareum palatium occuparat.

2. *Cybele.*] Seu Rhea, mater Jovis.

3. *Sancta, &c.*] Alii, *sancta meo ge-*

nita est Cæsonia Rufi. Vulg. *Santonici.* Santones Galli inter Aquitanos. Cæsar lib. 1. de bello Gallico.

4. *Plus, &c.*] Quod ab ea edita sit natali cum Domitiano illi communi.

5. *Gemina Contigit, &c.*] Quod unum eundemque celebret natalem Cæsaris & uxoris.

De Diodoro & voto Philænis uxoris. XLI.

Tarpejas Diodorus ad coronas
Romam cum peteret Pharo relicta;

Vovit

1. *Tarpejas, &c.*] In Quinquatriis Minervæ. epigr. 54. lib. 4. vers. 1.

2. *Pharo relicta.*] Egypto. Pharos

Egypti insula crater adverso Alexandriæ, hodie continenti contigua: *Favium.*

5. *Se-*

vit pro reditu viri Philænis,
 am lingeret ut puella simplex,
 iam castæ quoque diligunt Sabina:
 spersa rate tristibus procellis
 ersus fluctibus, obrutusque ponto
 d votum Diodorus enatauit.
 tardus nimis & piger maritus!
 ic à litore si puella votum
 cisset mea, protinus redissem.

abina.] Sabinæ foeminæ, ab o-] plices.

autoribus audiunt castæ, sim-] 10. A litore.] Alii, in litore.

In Ponticum. XLII.

Ontice quod nunquam futuis, sed pellice lava
 Uteris, & Veneri servit amica manus:
 ic nihil esse putas? scelus est, mihi crede, sed ingens,
 Quantum vix animo concipis ipse tuo.
 mpe semel futuit, generaret Horatius ut tres;
 Mars semel, ut geminos Ilia casta daret.
 nia perdiderat, si masturbatus uterque
 Mandasset manibus gaudia fœda suis.
 am crede tibi naturam dicere rerum:
 Istud quod digitis, Pontice, perdis, homo est.

Illice lava.] Diogeniana. uteris
 qui τὸ δὲ ὑμῖν αὖτις ἔστιν. Ag-
 η, Λαίδε & χαλκῶν. Aga-
 7. Anthologia. quod idem
 alenus lib. 6. οὐδὲ τὸ περὶ τοῦ
 ων. innuitque ipse Diogenes
 , οὐ βίαν ποιεῖ.

mpe, &c.] Ex uno congressu
 int trigemini illi Horatii, qui

tres Curiatios singulari dere Roman.
 certamine commissos devicerunt; ex
 uno geniti Romulus & Remus, Romæ
 conditores.

7. Masturbatus uterque.] Ut tu.

8. Fada.] Alii, fava.

10. Quod digitis, &c.] Nimirum
 illi Fratres dicebantur, qui nefario con-
 cubitu turpe perdendi hominis præsta-
 bant officium. Regali.

Ad Apollinem pro Stella suo. XLIII.

Ampis dives Apollo sic marinis,

Sic

t Stellæ consulatum, implorat
 em, ut votis suis annuat.

1. Campis dives, &c.] Martialis
 ἄλλ' ἐξ ὧν καὶ Campas marinas vocat
 114 Delphi-

*Sic semper senibus fruare cynis;
Doctæ sic tibi servant sorores;
Nec Delphis tua mentiatu ulli;
5 Sic Pallatia te colant, amentque:
Bis senos cito te rogante fasces
Det Stellæ bonus annuatque Cæsar.
Felix tunc ego, debitorque voti
Casurum tibi rusticas ad aras
10 Ducam cornibus aureis iuvenum!
Nata est hostia, Phæbe, quid moraris?*

Delphinos Apollini factos. nam *Campas* veteres Latini omnia *κυνίδη* & ingentes pisces vocabant. Joseph. Scalig. in 1. Manil. & in conjectan. ad Varro- nem de LL. Turneb. lib. 21. cap. 24. legit *Semurinis*, Dicit enim *Semurinum* campum fuisse Romæ propinquum, in quo templum Apollinis fuisse credit. Raderus legit, *sic Myrinis*, dicitque *campos Myrinos*, Grynæos fuisse cam- pos; dictos Martiali à Grynys seu Gry- neo oppido Myrinorum. unde Myri- nus Apollo & Gryneus, idem.

2. *Senibus cynis.*] Tibi consecratis. in morte vel ante mortem, quam præ- sciunt, canentibus. epigrammate 77. lib. 13.

3. *Sorores.*] Musæ, quarum præses Apollo. Domitius refert ad sorores fatidicas Fortunæ Prænestinæ, vel Do- donæas. vide quæ ad Medeam Seneca

vers. 349.

4. *Nec Delphis, &c.*] Et vera det re- sponsa sacerdos tua Pythia, Phœbas Delphica, Delphis, idos.

5. *Pallatia.*] Cæsares in Palatio.

6. *Bis senos, &c.*] Ut consularum Stellæ meo deferat Cæsar. Duodecim enim fasces præferebantur consuli- bus.

8. *Debitorque voti.*] Reus voti, si impetraro.

9. *Rusticas ad aras.*] In villa & præ- dio meo suburbano.

10. *Aureis iuvenum.*] De more ex- ornandi majores victimas; inanrando iis cornua. Sic Virg. lib. 9.

Et statuat ante aras aurata fronte ju- venum.

11. *Nata est.*] In agro meo subur- bano. *Quid moraris.*] Conferre con- sularum Stellæ.

De * statua Herculis. XLIV.

Hic, qui dura sedens porrecto saxa leone

* Ut publice in conviviis excipie- bantur Deorum simulachra pulvinari- bus: ita & privatim in mensa colloca- bantur statuz velut tutela geniumque mensæ. Inter cæteras imagines quas Nonius Vindex in cœna ostenderat, e- rat Hercules epitrapezius. cuius signi artificium ad verbum cum nostro, Sta- tius Papinius quarto Sylvarum expri- mit, admiratur, laudat. Scriverius con-

gipit lemma: *De Herculis sigillo apud Vindicem.* MS. Bodleianus, *De Lyfippo sculptore.*

1. *Dura sedens, &c.*] Saxo infidens mitigat duritiem ejus instrata leonis pelle, quæ Herculi pro armatura & le- gæo erat. Senec. Herkul. Fu. vers. 1150. *Porrecto leone.*] Synecdochicæ, totum pro parte, porrecta scil. pelle, mitigat saxum, durius enim est nudum infidere.

2. Ma-

- Mitigat exiguo magnus in ære Deus,
 Quæque tulit, spectat resupino sidera vultu,
 Cujus læva calet robore, dextra mero:*
 5 *Non est fama recens, nec nostri gloria cæli;
 Nobile Lysippi munus, opusque vides.
 Hoc habuit numen Pellæi mensa tyranni,
 Qui cito perdomito victor in orbe jacet.
 Hunc puer ad Libycas juraverat Hannibal aras:*
 10 *Fusserat hic Syllam ponere regna truce[m].
 Offensus variæ tumidis terroribus aulæ,
 Privatos gaudet nunc habitare lares.
 Utque fuit quondam placidi conviva Molorchi,
 Sic voluit docti Vindicis esse Deus.*

De

2. *Magnus in ære deus.*] Imago magni dei Herculis ære expressa.

3. *Quæque tulit, &c.*] Suspiciæ cœlum quod Atlantis loco humeris quondam sustinuit.

4. *Cujus læva, &c.*] Sinistra clavam, dextra poculum gerens. Sic & Statius *clavam*, robur appellat: *hæc exitiale ferebat Robur, &c.*

5. *Non est, &c.*] Archetypum est, & veteris famæ opus, à Lysippo scilicet optimo statuaria effictum. alii legunt: *Non est forma recens*. Docet enim sequenti versu ab artificis ætate antiquam esse statuam. *Cælum* hic accipe pro noto instrumento: alias *sceli* legeret Heraldus. *Cali.*] Instrumenti, stili sculptorii.

6. *Lysippi munus.*] Qui statuarius temporibus Alexandri Magni fuit, illudque Alexandro dedicavit.

7. *Hoc habuit, &c.*] Alexander natus in Pella Macedoniz urbe, primus habuit hunc Hercule[m] cum scypho, à Lysippo. *Tyranni.*] Regis. Vox *τύραννος* olim etiam in bonam partem capiebatur.

Virg. *Dextram teigisse tyranni.*

8. *Qui cito, &c.*] Annis duodecim devicto ab Alexandro, qui & ipse juvenis extinctus est.

9. *Hunc puer, &c.*] Possessam hanc statuam Annibali Papinius canit: noster *juratam*: Poëtice magis quam historice. Annibal novem annorum puer juravit se cum primum & quandiu posset, Romanos bello persecuturum.

10. *Iusserat, &c.*] Hoc signum & Sylla possedit; cuius jussu dictaturam posuisse Syllam fingit Poëta. *Regna.*] Dictaturam. *Truce[m].*] Ob crudelitatem, quam in victos cives, & Marianas partes exercuit.

11. *Offensus, &c.*] Epitrapezium tandem iste Herc. indigne ferens tyrannicam principum dominorum potestatem, quam in vivis ubique vindicaret, nunc privatas Vindicis ædes colit: & quasi voluit in privatis mensis coli.

13. *Molorchi.*] Qui pastor Nemæes, cuius indicio Hercules ab eo hospitio exceptus, feram Nemeæam interfecit. epigr. 64. lib. 4. vers. 30.

Ji 5

Ele.

De eadem statua. XLV.

Alciden modo Vindicis rogabam,
 Esset cuius opus laborque felix.
 Risit (nam solet hoc) levique nutu,
 Græce numquid ait, poëta; nescis?
 5 Inscripta est basis, indicatque nomen.
 Αὐτίτως lego, Phidiae putavi.

Elegantiam & artificium ejusdem
 statuz laudat artifex poëta.

1. *Alciden, &c.*] Herculis imaginem, de qua epigr. præced. Lips. lib. 1. quæst. epist. 5. legit. *Alcides*. quia non ipsum Herculem Martialis interrogabat (inquit) sed alium, &c. Sed posset esse phrasis Græca, quæ Latinis etiam trita. Terent. *Postquam ejus animum perspexi, quomodo sese haberet ad nuptias. Et, Fratrem male metuo, ne intus sit.* Sed nescio quomodo hæc explicatio locum habere queat: Addit enim, *Risit, nam solet hoc*. his verbis clarum est, aliquem designari à Martiale nominatim. Nescio ergo an legendum sit,

Alciden (vel *Alcides*) modo *Vindicem*

rogabam, &c. Herald.

5. *Inscripta est basis.*] Basis subdebatur statuis; cui aut artificis, aut dedicatoris, aut ejus ejus esset statua, aut hæc omnia simul inscribebantur, & ea sæpius è marmore. Plinius epist. 6. lib. 3. Herald.

6. *Αὐτίτως lego.*] Inscriptum est βάσις ΑΥΤΙΠΠΟΥ, ἴψος scil. Non autem omnibus operibus, sed præstantioribus, nomen suum inscribebant artifices. *Phidiae putavi.*] Itane, inquit Poëta, hocce est opus Lyssippi qui finxit Alexandrum? credideram ego fuisse Phidiae potius, qui finxit Jovem, & nobilior statuarius fuit Lyssippo.

Ad Marcellinum. XLVI.

Miles Hyperboreos modo, Marcelline, Triones,
 Et Getici tuleris sidera pigra poli,
 Ecce Prometheus rupes & fabula montis,
 Quam prope sunt oculis nunc adeunda tuis.
 5 Videris immensis cum conclamata querelis

Ad Sarmatas & Scythas iturum Marcellinum filium, admonet fabulæ Prometheæ.

1. *Miles, &c.*] Quando, vel postquam tuleris diu cælum illud Boreale, libeat etiam Caucasum invisere, &c. Vide ep. 25. lib. 6. vers. 2. & epigr. 11. lib. 4. vers. 3.

2. *Getici.*] Scythiæ. *Tuleris.*] Est in Palat. *tuleras*, unde quis facile fecerit *tuleras*: nisi modo signet dummodo. sed

nihil muto. *Grut.* *Sidera pigra poli.*] Ur-
 sas tarde moventes, quia polo vicinas.

3. *Prometheæ, &c.*] Caucasus Scythiæ mons, cui alligatus fingitur Prometheus præbere aliti jecur in penas renascens, propter subductum Jovi ignem, &c. epigr. 7. lib. spectat.

5. *Conclamata querelis.*] Clamoribus Promethei cælum & terram contestantis conscia, se pati indigna. *Æschyli* Prometh.

Saxa

6. De

*Saxa senis, dices: durior ille fuit.
Et licet hoc addas: potuit qui talia ferre,
Humanum merito finxerat ille genus.*

6. *Durior.*] Qui talia perpeſſus eſt.
7e.] Alii, *ipſe.*

7. *Potuit qui talia ferre.*] Prome-
neus duris cautibus affixus, ipſe ſaxis

*durior dura perpeſſus, documenta dat
duram eſſe hominis progeniem ab illo
autore, atque in ærumnas & pœnas
natam.*

In Gellium. XLVII.

Gellius ædificat ſemper: modo limina ponit,
Nunc foribus claves aptat, emitque ſeras:
Nunc has nunc illas mutat, reſcicitque fenestras.
Dum tamen ædificet, quidlibet ille facit.
5 Oranti nummos ut dicere poſſit amico
Unum illud verbum Gellius, ædifico.

Sordidum & illiberalem taxat Gel-
lium.

1. *Ædificat ſemper.*] Minutula ne-
ſcio quæ ſemper reſcicit, ut ædificandi
p̄textu, illiberalem tegat animum,

ne quid in amicos eroget.

3. *Mutat, reſcicitque.*] Alii, *reſcicit,
mutatve.*

4. *Tamen.*] Alii, *tantum.*

In Pannicum. XLVIII.

Democritos, Zenonas, inexplicitosque Platonas,
Quidquid & hirsutis ſquallet imaginibus.
Sic quaſi Pythagoræ loqueris ſucceſſor, & hæres;
Præpendet mento nec tibi barba minor.
5 Sed, quod & hircosis ſerum eſt, & turpe pilofis,
In molli rigidum clune libenter habes.
Tu qui ſectarum cauſſas & pondera noſti,
Dic mihi, percidi, Pannice, dogma quod eſt?

1. *Democritos, &c.*] Crepat uſque
ſtoicos & Academicos reconditioris
ſcientiæ philoſophos, quorum imagi-
nes viſuntur hirsutæ & incultæ, ipſe
hiſpidus & barba promiſſa gravis:
ſed, &c. De huiusmodi hypocritis vi-
de epigr. 28. ſupra. & epigr. 25. lib. 1.
& Juvenal. ſaty. 2.

5. *Hircosis, &c.*] Quibus valle ſub
alarum graveolentia. *fertur Valle ſub
alarum trux habitare caper.* Catull.

7. *Pondera noſti.*] Argumenta, ra-
tiones.

8. *Percidi, Pannice.*] Epigramm. 72.
lib. 2. *Dogma quod eſt.*] Alii, *dogma
facit?*

In

In

Hæredem cum me partis tibi, Gallice, quarta
Per tua jurares sacra, caputque tuum;
Credidimus, (quis enim damnet sua vota libenter?)

Et spem muneribus fovimus usque datæ:

5 Inter quæ rari Laurentem ponderis aprum
Misimus, Etola de Calydone putes.

At tu continuo populumque patresque vocasti:

Ruſtat adhuc aprum callida Roma meum.

Ipse ego (quis credat?) conviva nec ultimus hæſi:

10 Sed nec costa data est: caudave miſſa mihi.

De quadrante tuo quid ſperem, Gallice? nulla

De noſtro nobis uncia venit apro.

In ingratum Gallicum hoc Epigramma ſcriptum, qui per fraudem ſpoliaverat poetam apro, quum ei promiſſet ex quadrante hæreditatem.

1. *Partis quarta.*] Hæredem ex quadrante, id eſt, quartam partem bonorum omnium. *quadrans* enim quarta pars libræ. *Rad.*

2. *Per caputque tuum.*] Formula priſcorum jurandi, *per caput*. de qua Brifſon lib. 8.

3. *Quis enim, &c.*] Quis enim non libenter credat, quod optat & fieri vult?

4. *Muneribus.*] Mittendo tibi aprum.

5. *Laurentem.*] Laurente ſaltu caput.

6. *Etola.*] Palat. *Etolum*. epigr. 15. lib. ſpect. verſ. 1. & epigr. 26. lib. 7. verſ. 2. *De Calydone.*] Calydon civitas Ætolia; unde aper Melcagro caſus Calydonius dictus.

7. *Vocaſti.*] Invitaſti.

8. *Ruſtat adhuc aprum.*] Præ ingluvie, ut quæ avide apro veſceretur. *Callida Roma meum.*] An propter Gallicum & alios divites qui hæredipetas falſa ſpe laetatos fallebant? an propter coenipetas Romanos palato ſapientes? Alii leg. *pallida*. id eſt, luxu & gula alba!

9. *Ipſe ego.*] Dolenter ſane dicit hoc, infelix poeta; qui velut canis Æſopicus, dum captaſet umbram, carnes amiſit. *Quis credat?*] Tantum deſas, tantum crimem, in ingratos cadere mortales. *Nec ultimus hæſi.*] Nec ima ſede admiſſus, immo præteritus, non vocatus.

10. *Coſta caudave.*] Apri.

11. *Quadrante, &c.*] Quarta hæreditatis tuæ parte, tribus uncis.

12. *Uncia venit apro.*] Particula, & reſpicit hæreditatio aſſem, & quem dixerat quadrantem.

De toga à Parthenio ſibi donata. L.

Hæc eſt illa meis multum cantata libellis,
Quam meus edidicit lector amatque togam.

Pa.

Togam à Parthenio miſſam ſibi, detritam ait, taciteque petit novam. vide epigr. 28. lib. 8.

2. *Quam meus.*] Palat. legit: *Quamque meus, &c.*

Partheniana fuit, quondam memorabile vatis

Munus: in hac ibam conspiciendus eques:

Dum nova, dum nitida fulgebat splendida lana,

Dumque erat auctoris nomine digna sui:

Nunc anus, & tremulo vix accipienda tribuli,

Quam possis niveam dicere jure tuo.

Quid non longa dies, quid non consumitis anni?

Hæc toga jam non est Partheniana: mea est.

3. *Vatis.*] Epigr. 6. lib. 5. & epigramm. 1. lib. 11. & epigr. 11. lib. 12.

4. *Eques.*] Honorarius, munere principis, non censu.

5. *Auctoris, &c.*] Parthenii. tunc dem toga παρθεῖα, virgo: nunc is & vetula.

7. *Tribuli.*] Algenti & horrenti frigore pauperi, tributum & capite censo, uni e turba sine nomine.

8. *Niveam, &c.*] Epigr. 34. lib. 4.

10. *Iam non est, &c.*] Degenerat ab auctoris Parth. benignitate, & meæ convenit paupertati.

In Gaurum. LI.

Ingenium mihi, Gaure, probas sic esse pusillum,
Carmina quod faciam, quæ brevitate placent.

Confiteor: sed tu bis denis grandia libris

Qui scribis Priami prælia, magnus homo es.

Nos facimus Bruti puerum, nos Lagona virum:

Tu magnus luteum, Gaure, Giganta facis.

5. *Es.*] Tibi videris.

6. *Nos facimus.*] Ego quidem parva carmina, sed viva & vegeta: tu na, sed stupida & mortua. *Bruti nm.*] Epigr. 171. lib. 14. *Lagona nm.*] Puerum elegantem, subdole ucatæ vernilitatis, Lucisci opus.

Plin. lib. 35. cap. 8. Alii, *Lagona.*

6. *Magnus.*] Mole, non arte & ingenio certans. *Luteum, &c.*] Πηλοῦ & γῆς. hoc est, magnum, malum, lutulentum opus conditis. *At populus tumido gaudeat Antimacho.* Catull. Alii pro *luteum* leg. *puerum.* rectè.

De Lucano & Tullo. LII.

Quod semper superos invito fratre rogasti,
Hoc Lucane, tibi contigit, ante mori.
Invidet ille tibi: Stygias nam Tullus ad undas
Optabat, quamvis sit minor, ire prior.

Stygias, &c.] Namque ille quamvis minor optaret prior mori. vi-

de epigramm. 37. lib. 1. quod huic concinit.

Tu

8. Ne

5 *Tu colis Elyfios, nemerisque habitator amœni*
Esse tuo primum nunc sine fratre cupis.
Et si jam nitidis alternus venit ab astris;
Pro Polluce mones Castora, ne redeat.

8. *Ne redeat.*] Ne velit vitæ vicissitudinem cum fratre Polluce habere, sed quod tu facis, fratri suo integram nec alterna morte interruptam vitam cedere.

Ad Quinctium Ovidium. LIII.

S*I credis mihi, Quincte (quod mereris)*
Natales, Ovidi, tuos Apriles,
Ut nostras amo Martias Calendas,
Felix utraque lux; diesque nobis
 5 *Signandi melioribus lapillis!*
Hic vitam tribuit, sed hic amicum.
Plus dant, Quincte, mihi tuæ Calendæ.

Natalem Q. Ovidii celebrat, cum-
 que suo præfert.

5. *Signandi.*] Epigr. 45. lib. 8. vers. 1.

6. *Hic vitam tribuit.*] Natalis meus

Cal. Martiis. *Hic.*] Tuus natalis Cal.
 Aprilis. *Amicum.*] Te.

7. *Plus dant, &c.*] Amicitiam-
 pe tua mihi charior est vita mea.

Ad eundem. LIV.

N*Atali tibi, Quincte, tuo dare parva volebam*
Munera. tu prohibes: imperiosus homo es.
Parendum est monitis. fiat quod uterque jubemus;
Et quod utrumque juvat, tu mihi, Quincte, dato.

1. *Natali tibi, &c.*] Epigr. 64. lib. 8.

3. *Jubemus.*] Alii, *Volemus.*

4. *Et quod, &c.*] Ex inverso officio elegans mendicatio.

* Ad cognatum. LV.

S*I mihi Picena turdus palleret oliva,*

Ten-

* *Scriver.* Ad eundem.

Xαρίτια Amici celebrat, & agrestia munera excusat. *Charistiæ* dicebantur, quum propinqui solenne adornarent convivium, cui tantum cognati aderant, litium ponendarum, & amoris instaurandi gratia institutum, de quo Valer. Maxim. libro 2. capite 1. Celebrabantur hæc 11. Calend. Mar-

tias. Ovidius 2. Fast.

Proxima cognatus dixere Charistia Cui,
Et venit ad socios turba propinqua
Deos.

1. *Si mihi, &c.*] Si mihi essent turdi, qui Picena oliva pasti pinguescerent *ἐλαιοφάγοι* seu *ἐλαιοφάγοι* *πυλάται*. Athenæo lib. 2. cap. 24. αὐτὰ *ὑλῆς* Sabinis feræ.

3. *Cresca-*

*Tenderet aut nostras sylva Sabina plagas.
Aut crescente levis traheretur arundine præda,
Pinguis & implicitas virga teneret aves:
Cara daret sollemne tibi cognatio munus,
Nec frater nobis, nec prior esset avus.
Nunc sturnos inopes, fringuillarumque querelas
Audit, & arguto passere vernat ager.
Inde salutatus picæ respondet arator:
Hinc prope summa rapax milvus in astra volat.
Mittimus ergo tibi parvæ munuscula cortis,
Qualia si recipis, sæpe propinquus eris.*

[*Crescente.*] Lenta, flexili arundine
atoria, vel quæ præda gravis est,
juzetiam crescit in longitudinem,
arque aliis infitis arundinibus.
x. 218. l. 14. *Levis traheretur, &c.*
Gruterus. ut omnino de avibus in-
gatur, ut epigrammate insequente
18. lib. 14. rejecta lectione vulg.
s. Vel ut Raderus exponit: *Præda*
æ turdorum, traheretur arundine
peviscata; *arundine crescente vadis*,
provenit locis uliginosis; unde
als *arundo*. Et Gruterus dicit, tra-
hic notare, attrahere, seu detrahe-
ilius lib. xiv. vers. 263. *calo tra-*
volucrum. Tum sequitur *Impliciti*.
Periphrasis aucupii; viscosi enim

virgis capitur avis.

4. *Pinguis, &c.*] Viscata arundo.

5. *Cara daret, &c.*] In his Charistiis
vel Charis cognatorum (convivio sci-
licet solenni cui adsunt cognati tan-
tum, symbola conjicientes. Ovidius
2. Fast. & Valer. Maxim. lib. 2. cap. 1.)
mitterem tibi munus. epigrammate
sequenti.

8. *Vernat ager.*] Calend. enim Mar-
tiis celebrabantur hæc Charistia.

11. *Munuscula cortis.*] Epigr. 30.
lib. 7. vers. 1. 2. &c.

12. *Sæpe propinquus eris.*] Pluribus
annis festis; vel pluries in anno, me-
cum cenabis; aut sæpe tibi velut pro-
pinqno, talia mittam.

Ad * Flaccum. LVI.

[*Uce propinquorum, qua plurima mittitur ales,
Dum Stellæ turdos, dum tibi, Flacce, paro:
uccurrit nobis ingens onerosaque turba;*

In

oëtam, qui scripsit Argonauti-
ete excusat in Charistiis, nulla
aut Stellæ mitti munera; caus-
lfert, ne offendar plures, dum
tantum parat munera. Igitur
inquit, dabo, ut nullus ægre fe-
edo poëtam nulla habuisse, imò

desiderasse ab aliis. *Rad.*

1. *Luce propinquorum, &c.*] Epigr:
proxime præcedent. vers. 5.

2. *Stellæ turdos, &c.*] Poëta, de
quo epigr. 8. lib. 1. &c.

3. *Onerosaque turba.*] Amicorum
turba, quibus omnibus munera mitte-
re mihi foret onerosum.

5. *De-*

In qua se primum quisque meumque putat.

5 *Demeruisse duos, votum est: offendere plures,
Vix tutum: multis mittere dona, grave est.*

Qua possum sola veniam ratione merebor:

Nec Stellæ turdos, nec tibi, Flacce, dabo.

5. *Demeruisse duos.*] Beneficio mihi
conciliare te & Stellam volebam.

dixerat *Demeruisse.*

7. *Merebor.*] Respicit ad quod prius

8. *Nec Stellæ turdos, &c.*] Ita nos
vos sibi prælatos querentur ceteri.

De Spendophoro. LVII.

Spendophorus *Libycas domini petit armiger urbes:*
Quæ puero dones tela, Cupido, para.

Illæ quibus juvenes figis, mollesque puellas:

Sit tamen in tenera levis & hasta manu.

5 *Loricam clypeumque tibi galeamque remitto,
Tutus ut invadat prælia, nudus eat.*

Non jaculo, non ense fuit, læsusve sagittâ,

Casside dum liber Parthenopæus erat.

Quisquis ab hoc fuerit fixus, morietur amore.

10 *O felix, si quem tam bona fata manent!*

Dum puer es, redeas, dum vultus lubricus; & te

Non Libye faciat, sed tua Roma virum.

1. *Libycas, &c.*] Domitiani tyro
in Africam profecturus.

erat. Papin. sylv. 4. vide epigr. 77. l. 6.
vers. 2.

2. *Tela, Cupido, para.*] Tua arma.
Altera tela arcus, altera tela faces.

9. *Hoc fuerit, &c.*] Altero Cupidi-
ne, & Amoris telis instructo. ut modo
vers. 2.

6. *Tutus, &c.*] Illæsum & à vulne-
ribus immunem præstabit cum, iner-
mis undique, forma sua & pulchritu-
do.

11. *Dum vultus, &c.*] Nondum pla-
ne virilis, discrimine sexus obscuro ambi-
guoque vultu. vel ut idem Horat. *Vultus*
nimum lubricus aspici. vel in ætatis lu-
brico, nondum adultus. Alii, *dum*
vultu lubricus.

4. *Non jaculo, &c.*] Meleagri filius,
quem forma à vulnere defendebat. qua-
lis belli jam casside missa Parthenopæus

In Hedyllum. LVIII.

Nil est tritius Hedyli lacernis,
Non ansæ veterum Corinthiorum,

2. *Corinthiorum.*] Vasorum ex ære Corinthio. vide quæ ad vers. 795. Med.
Seneca.

3. Cæ

*Nec crux compede lubricum decenni,
Non ruptæ recutita colla mulae,
5 Nec quæ Flaminiam secant salebræ,
Nec qui littoribus nitent lapilli,
Nec Tuscâ ligo vineâ politus,
Nec pallens toga mortui tribulis,
Nec pigri rota quassa mulionis,
10 Nec rasum cavea latus bisontis,
Nec dens jam senior ferocis apri,
Res una est tamen, ipse non negabit,
Culus tritior Hedyli lacernis.*

3. *Compede, &c.*] Servorum in ergastulis. supra epigr. 23. vers. 4.

4. *Recutita colla mula.*] Nova cute revestita.

5. *Secant.*] Interrumpunt, asperam reddunt. *Salebræ.*] Saxa in via eminentiora & levia. An intelligit lapides quibus milliaria terminantur & distinguuntur?

7. *Tuscâ, &c.*] Ergastulis Etruscis.

8. *Non pallens toga.*] Togæ autem involvendis thorutis commodæ, quia albæ. Unde & mulieres albis vestibus utebantur in luctu & vittis albis. Non autem Romæ solum, sed & Lacedæmone, honestiores *ἐν πορφύρᾳ* elati fuerunt. Distinguit tamen expresse Ælianus lib. 6. Var. hist. cap. 6. & vult eos solos, quorum virtus inter ceteros enituerat *τὸς πλείους ἀεὶ σπουδαίους, ἐν ποινικίδι πεπλούται*: mediocris for-

titudinis homines ramis oleæ, & aliis frondibus decoratos. Hinc & Marcus Antonius, cum M. Bruti corpus liberti suo sepeliendum tradidisset, quo honoratius cremaretur, injici ei suum paludamentum (*τὴν ποινικίδα*) jussit. vide Val. Max. lib. 5. cap. 5. Atque idcirco vestiebant cadavera, ne in inferis algerent. *Herald. Pallens, &c.*] Deslocata toga, qua amictus, effertur pauper. Romanorum autem cadavera efferebantur togata, pro sua cujusque conditione: Censorum purpurea; magistratum, prætexta; civium honestiorum, candida; viliorum quoque cadavera, toga alba, sed viliori & tritiori. Juven. sat. 3. vers. 170.

10. *Rasum cavea, &c.*] Latus bovis sylvestris, cavea qua coercetur tritum.

13. *Hedyli.*] Cinædi.

Ad Nympham Sabini. EIX.

Nympha sacri regina lacus, cui grata Sabinus,
Et mansura pio munere templa dedit;

Sic

Mittit librum ad censorium tribunal Cæsii Sabini Umbri, Auli Pudentis municipis; cui librum quoque septimum transmisit, ut est lib. 7. epigr. 96.

1. *Nympha, &c.*] Fons, seu Nym-

pha fontis, cui Cæsius Sab. de quo epigrammate 96. lib. 7. templum consecravit.

2. *Templa.*] Fontem enim egregio opere ædificavit in ædibus suis.

Kk

4. Nef

Sic montana tuos semper colat Umbria fontes,

Nec tua Bajanas Sarsina malit aquas:

5 *Excipe sollicitos placide, mea dona, libellos:*

• *Tu fueris Musis Pegasis unda meis.*

Nympharum templis quisquis sua carmina donat,

Quid fieri libris debeat, ipse monet.

4. *Nectua Bajanas.*] Nec minori sis in pretio & estimatione apud Sarsinates Umbriz, quam sunt Bajæ. *Sarsina.*] Civitas Umbriz.

5. *Sollicitos placide, &c.*] Judicium Czsi subveritos. epigrammate 96. libro 7.

6. *Tu fueris, &c.*] Mihi eris instar fontis, Pegasi ungula aperti, poetis culti & decantati.

7. *Nympharum.*] Aquarium.

8. *Quid fieri, &c.*] Merigendos scilicet & aqua delendos. sic epigr. 99. lib. 3. & epigr. 10. lib. 4.

In Mamurram. LX.

IN septis Mamurra diu multumque vagatus,

Hic ubi Roma suas aurea vexat opes;

Inspexit molles pueras, oculisque comedit:

Non hos quos primæ prostituere casæ;

5 *Sed quos arcanae servant tabulata catasta,*

Et quos non populus, nec mea turba videt.

Inde satur, mensas, & opertos exiit orbes,

Expositumque alte pingue poposcit ebur.

Et

Epigramma elegans, quo facete describitur homo ἀλαζών. Et in Mamurra paupertatis dissimulatores irridet; qui in nundinis licebant perinde quasi omnia empturi, quum vix haberent quod domi cœnarent. Id etiam hodie nimium quam frequenter experiuntur mercatores. *Rad.*

1. *Septis Mamurra, &c.*] Epigr. 14. lib. 2. vers. 5. *Vagatus.*] *Empturus pueros, argentum, myrrhina, villas.* Juven. sat. 7. vers. 132.

2. *Vbi Roma, &c.*] Vbi venales exponuntur, ostentantur; licitantur, emuntur ingentis pretii merces. epigrammate 80. lib. 10. *Vexat.*] *Emendo, litigando, ostentando.*

3. *Inspexit molles pueras.*] Venales di-

ligenter inspexit. epigr. 82. l. 6. vers. 1. *Oculisque comedit.*] Sic epigr. 97. lib. 1. vers. 12.

4. *Casæ.*] Tabernæ viliores & expositæ. Ubi scil. viliora mancipia & jicula.

5. *Arcana catasta.*] Reconditiones & remotæ. *utimax.* vers. 7. *Catasta.*] Supra epigr. 30. vers. 5. & lib. 6. epigramm. 29. vers. 1.

6. *Nec mea, &c.*] Nec meæ farinæ & conditionis pauperes.

7. *Satur, mensas.*] Oculis satietur. *Opertos exiit orbes.*] Retegi postulant & efferri opertas & interius reconditas magni pretii mensas citreas & eboreas rotundas. epigrammate 43. lib. 3. vers. 9.

- Et testudineum mensus quater hexaclinon,*
 10 *Ingemuit citro non satis esse suo.*
Consuluit nares, an olerent æra Corinthi:
Culpavit statuas, & Polyclete, tuas.
Et turbata brevi questus crystallina vitro,
Myrrhina signavit seposuitque decem.
 15 *Expendit veteres calathos, & si qua fuerunt*
Pocula Mentoreâ nobilitata manu:
Et virides picto gemmas numeravit in auro,
Quidquid & à nivea grandius aure sonat.
Sardonychas veros mensa quæsit in omni,
 20 *Et pretium magnis fecit jaspidibus.*
Undecima lassus cum jam discederet hora,
Asse duos calices emit, & ipse tulit.

Sa-

9. *Et testudineum, &c.*] Et postquam pius emensis est conclave discubitorium sex lectis instructum, testudineis straminibus discretis exornatum. vide 12 lib. x. epigr. 87. dicta sunt in ma: Et quæ ad vers. 94. sat. II. Julialis.

10. *Citro, &c.*] Quod non satis am- esset mensæ suæ citreæ.

11. *Consuluit nares, &c.*] An statua- ent ex ære Corinthio, quod erat pre- sissimum. *Corinthon.*] In Corinthi incendio, confluxere, aris, auri, enrique venæ: unde æs Corinthium stum, laudabilius.

12. *Statuas.*] Quæ erant ex ære De- 20.

13. *Turbata crystallina.*] Vitiata ad- to fragili vitro. *Crystallina, Myr- 12.*] Vasa, epigr. III. & 113. lib. 14. iterus ex Palat. legendum censet ni-

Nec repugnat huic lectioni Plinius 37. cap. 2. imo pro ea pugnat Ta- 3 lib. 5. Historiar. *Consecta arena 120 nitro in vitrum excoquantur.*

ipse noster lib. 1. epigr. 53. hinc rpretandus: Sic *Artina violant allinata testa.*

14. *Signavit seposuitque decem.*] Qua- si empturus.

15. *Veteres calathos.*] Vasa viminea. Vel, calices vinarios archetypos.

16. *Mentoreâ, &c.*] Epigramm. 41. lib. 3. vers. 1.

17. *Virides gemmas, &c.*] Smarag- dos aureo calici insertos. epigr. 109. lib. 14. Virides enim gemmas auro de- corando maximè convenire persua- sum veteribus, quapropter eas præcipue poculis aureis includebant, *οὐρανὸς & ἀγλαΐα* Græcis, *aureum gemmatum* Latinis. *Salmas. Pisto anno.*] Vario, elaborato, fulgente: vel quod au- ro per artem alii colores induci erant.

18. *Quidquid, &c.*] Gemmas & elenchos ab auribus suspendi solitos.

19. *Veteris mensa, &c.*] Non adulte- rinos. Alii leg. *mensas quæsit in om- nes.*

20. *Pretium fecit jaspidibus.*] Lici- tatus est.

21. *Undecima, &c.*] Planetaria sc. id est, sub noctem.

22. *Duos calices.*] Vitreos calices in- telligit. *Ipse tulit.*] *Emphaticè*, quod servo careret. sic epigr. 36. lib. 5. 18.

Kk 2

Quo

Sabino mittit coronam roseam. LXI.

Seu tu *Pæstani* genita es, seu *Tiburis* arvis,
 Seu rubuit tellus *Tuscula* flore tuo:
 Seu *Prænestino* te *villica* legit in horto;
 Seu modo *Campani* gloria ruris eras:
 5 *Pulchrior* ut nostro *videare* corona *Sabino*;
 De *Nomentano* te pudet esse meo.

Quo grator sit *Cæzio* *Sabino*, putet
 roseam hanc coronam quam illi mitto,
 natam fuisse in horto meo *Nomentano*:
 etsi forte sit è biferò *Pæsto*, *Tibure*,
Tusculano, *Prænesto*, seu *Campano*.

nia. namque mihi empta est: sic epigramm. 94. lib. 10.

1. *Sen tu.*] Nominat agros rosarum fertilissimos, *Pæstani*, *Tiburini*, *Tusculani*, *Campani*.

De platano Cæsaris. LXII.

In *Tartessiacis* domus est notissima terris,
 Qua dives placidum *Corduba* *Bætina* amat;
 Vellera nativo pallent ubi flava metallo,
 Et linit *Hesperium* bractea viva pecus:
 5 *Ædibus* in mediis totos amplexa *Penates*
 Stat *platanus* densis *Cæsariana* comis:
Hospitis invicti posuit quam dextera felix,
 Cæpit & ex illa crescere virga manu.
Auctorem, dominumque nemus sentire videtur:
 10 Sic virescit, & ramis sidera celsa petit.
 Sæpe sub hac madidi luserunt arbore *Fauni*:

Explicat *platanum* *Cæsaris* manu factam *Cordubæ*, de qua nihil alii scriptores, quum passim celebrentur *platani* *Socratis* apud *Platonem* in *Phædro*, *Ciceronis* primo de *Oratore*, *Xerxis* regis *Persarum* in *Lydia*, apud *Ælianum* lib. 2, cap. 14.

1. *Tartessiacis, &c.*] *Bætica* Hispania. *Tartessus* enim idem qui *Bætis* fl. *Strabo*.

2. *Corduba.*] *Senecarum* & *Lucani* patria.

3. *Vellera, &c.*] Ubi greges ovium, aureum seu rutilum habent vellus. epigrammate 43. lib. 2. vers. 3. & epigramm. 38. lib. 5. vers. 7. & epigr. 133. lib. 14. & epigr. 100. lib. 12.

4. *Bractea viva pecus.*] *Rutilus*, aureus color nativus.

6. *Cæsariana comis.*] *Cæsaris* mansata.

7. *Hospitiu.*] *Cæsaris* victoris.

9. *Nemus sentire videtur.*] Arbor opaca ingens.

Sæpe

22. *Dryas.*]

*Sæpe sub hac latuit rustica fronde Dryas.
 Dumque fugit solos nocturnum Pana per agros;
 Terruit & tacitam fistula sera domum,
 15 Atque oliuere lares commissatore Lyæo,
 Crevit & effuso latior umbra mero:
 Hesternisque rubens dejecta est herba coronis,
 Atque suas potuit dicere nemo rosas.
 O dilecta deis, ô magni Cæsaris arbor,
 20 Ne metuas ferrum, sacrilegosque focos.
 Perpetuos sperare licet tibi frondis honores:
 Non Pompejanæ te posuere manus.*

12. *Dryas.*] Nympha querquetulana. Singulis enim arboribus Nympham præesse credebant antiqui: quam, quod unâ cum arbore nasceretur moreturque Hamadryadem appellabant; cum *Dryas* sit quæ toti nemori silvæque præsit, à *δρῦς*, Et Gronovius monet transponendos esse hos 4. versus, & hoc hexametrum cum sequentis pentametro coniungit. ut *Sæpe, &c.* cum *Terruit. Et Dumque fugit, &c.* cum *Sæpe, &c.*

14. *Tacitam.*] Somno sopitam excitavit fistula Panis & Dryadis. *Fistula sera domum.*] Syrinx in arundines palustres conversa.

15. *Commissatore Lyæo.*] Baccho con-

vivia celebrante.

16. *Effuso latior, &c.*] Ita Scribentius. hac mente. Postquam cerebrum mero faucium incaluit, accedit numerus lucernis, & umbra fit latior, atque omnia videntur justo majora: cum vulgo legatur *latior*. Aluntur enim vino irrigata platani. quod de Hortensii luxu refert Macrobius. Sat. 3. lib. 13.

17. *Deiecta, &c.*] Vulg. *delecta*. Grut. *delecta*. eo sensu: deprehensa, inquit, terra rubens coronis, &c.

20. *Ne metuas ferrum.*] Est enim sacra Cæsari.

22. *Non Pompejana, &c.*] Non Pompejanæ, id est, victæ, sed Cæsareæ, victrices.

De Philæni. LXIII.

T*inctis murice vestibus quod omni
 Et nocte utitur, & die Philænis,
 Non est ambitiosa, nec superba:
 Delectatur odore, non colore.*

In

Purpuratam ait incedere Philænidem, non obfastum; sed ut odore vehementi purpuræ, factorem impuri corporis obruat. Nam Philænis epigr. 66.

lib. 7. eodem laborabat morbo, quo Bæticus epigr. 76. lib. 3. purpuræ itaque odore delectabatur, qui vitii sui sanem referret, vide epigr. 4. l. 4. vers. 6.

Kk 3

I. Phæ-

In Phœbum. LXIV.

AD cœnam invitant omnes te, Phœbe, cinædi:
Mentula quem pascit, non puto purus homo est.

1. Phœbe.] Ludit forte in nomine, *Phœbe* enim *purum* sonat, quasi dicat, nomine purus, re impurus.

De statua Cæsaris Domitiani. LXV.

Herculis in magni vultus descendere, Cæsar
Dignatus Latiae dat nova templa viæ:
Qua Triviæ nemorosa petit dum regna viator,
Octavum dominâ marmor ab urbe legit.

5 Ante colebatur votis, & sanguine largo:
Majorem Alciden, nunc minor ipse colit.

Hunc magnas rogat alter opes, rogat alter honores:
Illi securus vota minora facit.

1. *Herenlis, &c.*] Domitianus se ad imaginem Herculis, cui templum in Appia via, octavo ab urbe lapide condiderat, fingi & coli voluit. epigr. 104. infra. *In vultus.*] Cur id facit, ex Dione & Lampridio docet Heraldus: in illius enim specie se fingi pingique volebant, cui se similes videri cupiebant.

3. *Trivia.*] Dianæ Aricinæ lucum & templum. cur autem Diana dicatur Trivia, vide quæ Farnab. adnotavit ad Hippolytum Senecæ. vers. 411. *Nemorosa.*] Quia templum in nemore. *Regna Diana*, quia sacerdos rex appellabatur. De Rege Nemaurenfi, vide Strabonem lib. 5. Ovid. 3. *Fastor. Viator.*] Pedes,

neque enim in gratiam Hippolyti ab equis discerpi, qui templum illud Dianæ dicavit, nemus illud aditur equis. Ovid. 3. *Fastor.*

4. *Octavum marmor.*] Octavum lapidem, id est, milliarium à Roma. legit.] Petit, adit.

6. *Nunc minor.*] Sed nunc ipse Hercules inferior nostro factus, Domitianum colit. infra epigr. 104. vers. 11. *Ipsc.*] Alii, *Iste.*

7. *Hunc.*] Domitianum, Herc. majorem.

8. *Illi securus, &c.*] Ab illo Herc. minore, supplices minores, petant minora.

Ad Herculem, de eadem statua. LXVI.

Alcide Latio nunc agnoscende Tonanti,
Postquam pulchra Dei Cæsaris ora geris,

Nullum facit adulandi finem poëta, Herculemque à Cæsaris facie tantam dignitatem capere dicit; ut si illum vultus honorem & elegantiam mortalis habuisset olim, nullum omnino pe-

riculum aditurum fuisse dicat.

1. *Nunc agnoscende Tonanti.*] Nunc tandem probas te Jovis Capitolini filium, postquam indutus es formam Domitiani, modo epigr. 65. vers. 1.

Si

3. Si

*Si tibi tunc isti vultus habitusque fuissent,
Cesserunt manibus cum fera monstra tuis;
5 Argolico famulum non te servire tyranno
Vidissent gentes, sævaque regna pati:
Sed tu iussisses Eurysthea, nec tibi fallax
Portasset Nessi perfida dona Lichas.
Oëtæi sine lege rogi securus adisses
10 Astra patris summi, quæ tibi pœna dedit:
Lydia nec dominæ traxisses pensa superbæ:
Nec Styga vidisses Tartareumque canem.
Nunc tibi Juno favet, nunc te tua diligit Hebe:
Nunc te si videat Nympha, remittet Hylan.*

3. Si tibi, &c.] Si gessisses ora & vultum Cæsaris, cum feras donares.

5. Argolico tyranno.] Eurystheo, Mycenarum regi, qui dictante Junone, Herculem ad difficillima quæque obcupda adigit. vide quæ ad Herc. Fu. Sen. vers. 35. & vers. 829.

6. Sævaque regna.] Quum toties mortis adire discrimen cogeretur, quoties certamen iniret.

7. Sed tu iussisses Eurysthea.] Tu illi imperasses, si ora & vultum gessisses Cæsaris.

8. Nessi.] Vestem sanguine Nessi Centauri & veneno à sagittis Hydræ felle tinctis infectam, muneri à Deianeira missam Herculi per Lycham. vide Senecæ Herc. Oëtæi argumentum. *Perfida dona.*] Nessi, qui suum sanguinem

seu venenum potius, Dejaniræ muneris loco reliquerat, quo decepta ipsa, decepit Herculem, dum interfecit.

9. Oëtæi, &c.] Non tibi fuisset opus per ipsam mortali parte expurgata, conscendisse cœlum: sed citra rogam relatus fuisses in Deos; si, qua nunc coleris, forma indutus esses.

11. Lydia, &c.] Neque traçasses colum sub Omphale. vide Mythologos.

12. Nec Styga, &c.] Nec adivisses inferos vidissesque Cerberum.

13. Nunc tibi Juno, &c.] Recepto in cœlum Herculi, Juno conciliata, Heben filiam in uxorem dedit.

14. Nunc te si, &c.] Amphydacia Nympha, quæ tuum rapuit Hylan, nunc eum reddet, epigrammate 49. lib. 5. vers. 5.

Ad Fabullum. LXVII.

UXor cum tibi sit formosa, pudica, puella,
Quo tibi natorum jura, Fabulle, trium?
Quod petis à nostro supplex Dominoque Deoque,
Tu dabis ipse tibi, si potes arrigere.

In

2. Natorum jura, &c.] De jure trium liberorum, vide quæ ad ep. 91. lib. 2.

3. Supplex.] Per libellos supplices.

Dominoque Deoque.] Domitiano. epigramm. 8. lib. 5. vers. 1.

4. Tu dabis, &c.] Epigramm. 31. lib. 8.

Kk 4

3. Illud

L Ascivam totâ possedi nocte puellam,
Cujus nequitias vincere nulla potest.
Fessus mille modis; illud puerile poposci:
Ante preces totas, primaque verba dedit.

5 Improbius quiddam ridensque rubensque rogavi:
Pollicita est nulla luxuriosa mora.

Sed mihi pura fuit; tibi non erit, Æschyle: si vis,
Accipe & hoc munus conditione mala.

3. Illud puerile poposci.] Δύσφραγος
ἐκείνη, ὅτι παῖς (iv oi παῖδες.
Sic sæpe hoc Pronomen ponitur relato
subintellecto. Catullus:

Et quarendum unde, unde fortè nervo-
sus illud.

Sic Res illas dixit Arnobius τὰ ἀνδρείον.
Dicebant aliquando Multa illa, id est,
lascivas illas & obscenas voluptates.
Catullus:

Vbi illa multa tam jocosa fiebant.

Græci ταῦτα vel ἐκείνα eodem modo.
Herald.

5. Improbius, &c.] Ore morige-
rari.

7. Sed mihi, &c.] Nec tamen fe-
ci: pretio detergitus, seu rei turpitu-
dine.

8. Conditione mala.] Magno pretio,
caro emptum.

In Magistrum ludi. LXIX.

Quid tibi nobiscum est ludi scelerate magister,
Indisum pueris virginibusque caput?
Nondum cristati rupere silentia galli:

Murmure jam sævo verberibusque tonas.

5 Tam grave percussis incudibus æra resultant,
Caussidicum medio cum faber aptat equo.

Mitior in magno clamor fuit amphitheatro,
Vincenti palmæ cum sua turba favet.

Trascitur clamoso ludi moderatori,
somnia poetæ matutinum interrup-
penti. ait se didactron soluturum, non
si doceat, sed taceat.

3. Nondum cristati, &c.] Nondum est
gallicinium. Misera hominum istorum
conditio, qui media penè nocte scho-
lam aperire incipiebant, id est, primo
diluculo, vel ante, & pene priusquam
Galli Solem advenientem salutarant.
Juvenal. Sat. 7.

Dum modo non pereat media quod no-
ctis ab hora. Sedisti, &c. —

5. Tam grave, &c.] Non intonas
minore verborum verborumque stre-
pitu, quam fabri incus, dum fingitur
equestris statua caussidico. vide Juven.
Sat. 7. vers. 123. & autorem dialogi
de Oratorib.

8. Vincenti palmæ cum sua turba.]
Non temere dixit sua turba. Erant enim
in Theatro, Amphitheatro, & Circo
factio-

Vicini somnum non tota nocte rogamus :

10 *Nam vigilare leve est, pervigilare grave.*

Discipulos dimitte tuos. vis garrule, quantum

Accipis ut clames, accipere ut taceas ?

factiones, & inde diversus favor. De populi acclamationibus in Circo & Amphitheatro, variisque factionibus, vide Bullengerum cap. 46. lib. de Circo.

Vincenti.] Cum parmularii, qui Thra-

cibus gladiatoribus parma armatis favent, suæ factioni victrici applaudunt.

10. *Pervigilare grave.]* Totam noctem ducere insomnem.

In Polycarum. LXX.

Cum futuis, Polycarme, soles in fine cacare,
Cum pædicaris, quid, Polycarme facis?

* In Cæcilianum. LXXI.

Dixerat, ô MORES ! ô TEMPORA ! Tullius olim,
Sacilegum strueret cum Catilina nefas :

Cum gener atque socer diris concurreret armis,

Mæstaque civili cæde maderet humus.

5 *Cur nunc, ô MORES ! cur nunc, ô TEMPORA ! dicis ?*

Quod tibi non placeat, Cæciliane, quid est ?

Nulla ducum feritas, nulla est insania ferri :

Pace frui certa, lætitiaque licet.

Non nostri faciunt, tua quod tibi tempora sordent :

10 *Sed faciunt mores, Cæciliane, tui.*

De

* Palat. In Macilianum.

Adulatur Cæsari, dum reprehendit Macilianum ; vel ut alii leg. Cæcilianum, sua tempora vituperantem.

1. *Dixerat, &c.]* In Catilinam dixit Cicero, O tempora ! ô mores ! senatus hoc intelligit, consul videt, hic tamen vivit. *

2. *Nefas.]* Patriæ excidium notum & Salustio & Cicero.

3. *Gener atque, &c.]* Pompejus & Cæsar, cujus filia Julia nupta est Pompejo. eque tamen constat Ciceronem alicu-

bi his verbis exclamasse contra bella civilia.

7. *Ducum feritas, &c.]* Nunc, ut quondam Pompeji & Cæsaris. Ferri.] Patriæ ruinam molientis, ut Catilina olim.

10. *Mores tui.]* Sceleratis omnia tempora metuenda ; tuta omnia & secura innocenti. Omnibus temporibus fuere, sunt & erunt plures improbi quam probi ; nec est, cur tempora quicquam sua accuset, sed se.

Kk 5

Laudat

De leone & ariete. LXXII.

MAssyli leo fama jugi, pecorisque maritus
 Lanigeri, mirum, qua coiere fide.

Ipse licet videas, cavea stabulantur in una,

Et pariter socias carpit uterque dapes.

5 Nec satum nemorum gaudent, nec mitibus herbis:

Concordem satiat sed rudis agna famem.

Quid meruit terror Nemees, quid proditor Helles,

Ut niteant celsi lucida signa poli?

Sidera si possent pecudesque feræque mereri;

10 Hic aries astris, hic leo dignus erat.

Laudat & stupet concordiam leonis
 & arietis, simul innoxie habitantium;
 ideoque dignum utrumque celo judi-
 cat, æquè ac leonem Nemezum, &
 Arietem Phryxi vectorem & Helles.

1. *Massyli, &c.*] Magnitudine cor-
 poris nobilissimus in omnibus Libyæ,
 cujus Massylia pars est, montibus. *Pecorisque maritus.*] Aries.

2. *Mirum, &c.*] Mirum est, quam
 unanimiter & placide inter se conveni-
 rint. *Al. posuere*, absolute, seu ferita-
 tem posuere.

4. *Pariter socias, &c.*] Uno co-
 demque cibo vescuntur leo & aries.

5. *Nec satum nemorum, &c.*] Nec leo
 desiderat cervos, taurós, & alias feras,
 nec aries herbas, sed & aries vescitur
 agna, cibo insolito.

7. *Quid meruit, &c.*] Quid meruit
 leo Herculis, epigrammate 66. lib. 5.
 vers. 2. quid Phryxi aries, de quo epi-
 gramm. 51. lib. 8. vers. 8. ut referatur
 in astra? *Proditor Helles.*] Alii, *pro-
 ditor Helles.*

10. *Hic.*] Noster.

Ad Liberum. LXXIII.

Liber Amyclææ frontem redimite corona,
 Qui quatis Ausonia verbera Graja manu;

Clausula mihi texto cum prandia vimine mittas,

Cur comitata dapes nulla lagena venit?

5 Atqui digna tuo si nomine munera ferres,

Scis, puto, debuerint quæ mihi dona dari.

Martialis à Libero pugile esculentis
 donatus, petit etiam Liberum, seu po-
 culenta.

1. *Liber.*] Ad quem epigramm. 77.
 lib. 8. *Amyclææ frontem, &c.*] Coro-
 nate victor in pugilatu, cujus inven-
 tor Pollux Spartanus. Amycle autem
 Laconix civitas est. *Redimite.*] Grute-
 rus ex Palat. legendum censet, *vittate.*

2. *Qui quatis, &c.*] Qui Græciæ
 cerces certamina, ipse Latius pugilæ
 auriga.

3. *Clausula mihi, &c.*] Cum mihi mi-
 sisses esculenta in sporta; cur non &
 poculenta adjecisti in lagena?

5. *Tuo nomine, &c.*] *Libero*, quod
 tibi cum vini inventore Baccho nomen
 est commune.

Dolet

In Sutorem. LXXIV.

DEntibus antiquas solitus producere pelles,
Et mordere luto putre vetusque solum: •

Prænestina tenes decepti regna patroni,

In quibus indignor si tibi cella fuit.

5 Rumpis & ardenti madidus crysalla falerno,

Et pruritis domini cum Ganymede tui. •

At me literulas stulti docuere parentes:

Quid cum grammaticis rhetoribusque mihi?

Frangere leves calamos, & scinde Thalia libellos:

10 Si dare sutori calceus ista potest.

Dolet sutorem clientem in possessionem domini sui venisse per artem tam vilem; se autem nobilissima disciplina eruditum esurire.

1. *Entibus, &c.*] Quod videmus cerdones & sutores facere, dum mordicus extendentes corium adaptant calceis.

2. *Solum.*] Soleam rupti, quem reficit, calcei.

3. *Prænestina regna.*] Legata tibi à Domino tuo. Clientes, dominos veterum more patronos appellabant. & sæpe factum, uti, quam patronus sine liberis decederet, cliens aut libertus in bona patroni succederet: ut contrà in liberti, patronus. *Rad. Decepti regna.*] Alii, *defuncti rura.*

4. *In quibus, &c.*] In quibus indignum est tibi esse vel cellam servi, quasi dicat, indignus eras cella, ne dicam

tota domo, & omnibus bonis. epigrammate 48. lib. 3.

5. *Ardenti.*] Epigramm. 13. lib. 10. vers. 5. *Madidus.*] Ebrius.

6. *Pruritis domini.*] Lascivis φιλόνικισ. *Ganymede tui.*] Pucro delicato. epigr. 56. lib. 5.

7. *At me literulas.*] Ego infelix tracto nobiliores artes, & tamen non invenio tales patronos: & cur non didici etiam cerdonicam. *Stulti docuere parentes.*] Non videntes quanto majus vel ex cerdonica, quam ingenuis artibus sit emolumentum.

9. *Frangere calamos.*] Abjice studia & litteras, nuntium mitte Musis, quando plus prodest calceus, quam calamus. Sic Juvenalis sat. 7. vers. 27. *Frangere miser calamos ὄργανα μουσίων, τὰ πολύσωνα βίβλια πάλω, &c. Πισέλης σόζοις.* Anthol. lib. 1. cap. 17.

De effigie Camoni. LXXV.

Effigiem tantum pueri pictura Camoni

Ser-

Defunctorum imagines charitatis & memoriz ego sibi fieri curabant servabantque vereres. Pater Camoni adolescentis vicennis emortui imaginem, expressit, non quidem in illo ætatis flore, ne tantæ spei juvenis aspectus im-

modico dolore patrem afficeret, sed infantis forma effinxit, quo recordatio foret nrius ingrata. vide epigr. 78. subsequens lege epigr. *Αὐτῷ προσέτιλιν ὁ ζωγράφος, &c.* lib. 3. Anthologiz. cap. 12.

2. Pri-

*Servat, & infantis prima figura manet.
Florentes nulla signavit imagine vultus,
Dum timet ora pius muta videre pater.*

2. *Prima figura manet.*] In MS. Gronovius invenit: *parva figura.* & placet, quia epigramm. 76. *primaque forma fuit.*

3. *Florentes.*] Viginti annorum.

4. *Muta.*] Pictura enim muta; vel quia infantes non loquuntur.

De balneo Tuccæ. LXXVI.

Non filice duro structilive cæmento,
Nec latere cocto, quo Semiramis longam
Babylona cinxit, Tucca balneum fecit:
Sed strage nemorum, pineaque compage,
5 Ut navigare Tucca balneo possit.
Idem beatas lautus exstruit thermas
De marmore omni, quod Carystos invenit,
Quod Phrygia Synnas, Asra quod Nomas mittit,
Et quod viventi fonte lavit Eurotas.
10 Sed ligna defunt: subice balneum thermis.

De

Irridet balneum Tuccæ ligneum, & thermas marmoreas; cum ordo materiarum vertendus esset. *Balneum* enim hoc loco accepit pro receptaculo aquarum frigidarum, seu cella frigidaria; *thermas* pro caldaria, in qua erant calefaciendæ aquæ. conveniebat, ut thermæ fierent ligneæ, aquis calefaciendis multo aptiores, & marmora frigidæ excipiendæ pararentur. Habebant præterea Romani juxta thermas, etiam cellas frigidæ, ut ex Papinio, Plinio Junio, doceri possit. *Rad.*

1. *Structilive cæmento.*] Nec lapide exso adfundamentum jaciendum, cui ædificium superstruatur.

2. *Longam.*] Ambitus mœnium Babylonis erat milliariorum nostrorum XI. altitudo pedum CC. latitudo L. pedum: quo nomine Antipater dixit,

ἰκιδρομεν ἄρμυατι τῆχθ.

4. *Strage nemorum, &c.*] Lignis, materia navibus magis, quam frigidariis balneis conveniente.

6. *Beatas lautis, &c.*] Magnificas, sumptuosas.

7. *Marmore, &c.*] Materia frigidiori quam thermis & caldariis conveniebat. *Carystos invenit.*] Insularis Agæi, ferax marmoris optimi.

9. *Quod Phrygia Synnas, &c.*] Marmor Synnadicum. Vel *Synnas* pro territorio Synnadenfi: sic *Nomas* pro Numidia. *Carystum* marmor viride & fluctibus concolor. Statius: *Et Chius, &c. gaudens fluctus æquare Carystus.* *Salm.* *Eurotas.*] Numidicum *Laconicum* vide epigr. 42. lib. 6. vers. 2. & 13.

10. *Subice, &c.*] Ad calefaciendæ thermas, ab absurde.

Defin

De effigie Camoni. LXXVII.

Hæc sunt illa mei quæ cernitæ ora Camoni:
 Hæc pueri facies primaque forma fuit.
 Creverat hic vultus bis denis fortior annis;
 Gaudebatque suas pingere barba genas:
 5 Et libata semel summos modo purpura cultus
 Sparserat. invidit de tribus una soror.
 Et festinatis incidit stamina pensis;
 Absentemque patri rettulit urna rogam.
 Sed ne sola tamen puerum pictura loquatur,
 10 Hæc erit in chartis major imago meis.

Defunctorum autem sibi charorum imagines servabant. Nam omnino (ut ait Laetant.) fingendarum similitudinum ratio idcirco ab hominibus inventa est, ut possit eorum memoria retineri, qui vel morte substracti, vel absentia fuerant separati.

1. Hæc sunt, &c.] Vide epigr. 75. superius.

2. Pueri facies, &c.] Infantis.

3. Et libata semel, &c.] Et lanugo ejus subrufa semel resecta sparserat summos cultus, id est, vestes, vel ul-

tas. vel ut alii legunt cultros, id est, novaculas, rectè: dicit enim semel tantum lanuginem detonsam. Cultros (inquit Jos. Scalig. in Catullum) intelligit scilices, id est, cultros tonsorios.

6. Tribus una soror.] Parcis. sic epigramm. 54. lib. 4. & semper de tribus una necat.

9. Sed ne sola, &c.] Pictura infantem ostendit, ipsa infans & interitura: carmen hoc meum fuisse vicennem testatur, monumentum pictura certius & perennius. sic epigr. 83. l. 7. vers. 6.

De convivio Prisci. LXXVIII.

Quod optimum sit disputat convivium
 Facunda Prisci pagina:
 Et multa dulci, multa sublimi refert,
 Sed cuncta docto pectore
 5 Quod optimum sit quæritis convivium?
 In quod choraules non venit.

Ad

Adhibebantur olim ad convivium omnis generis fere instrumenta musica: cantabatur, saltabatur, &c. Poëta igitur, ait, illud esse convivium suavissimum, in quod nullus veniat choraules, hoc est, a quo absit omnis tumultus clamantium, saltantium, ebriosorum: simulque irridet occultè Priscum, tam

multis chartis de hac re disputantem, cum verbo dici possit.

6. In quod, &c.] Ut ille chorus musicus optimus est, qui ex se dulcis, sublimis, doctus non indiget Choraule qui tibia choro adspiret. Bellis hominibus, ut suaviter inter se sint, nihil opus est calice, nihil tibicine. Plut. Sympos.

Sensus

Ad Picentinum. LXXIX.

FUnera post septem nupsit tibi Galla virorum,
Picentine: sequi vult puto Galla viros.

Sensus est: Galla venefica post octi-
fos septem viros, tibi Picentino vene-
fico & parricide nupsit. Ergo videtur
decrevisse mori, quod tibi nupsit: ut
qui perinde tollis e medio uxores, ut

Gallaviros. *Rad.*

2. *Sequi vult, &c.*] A te venefico
extincta, ut illa prius septem maritos
sustulerat. vide epigrammate 44. li-
bro 8.

Ad Domitianum. LXXX.

Oderat ante ducum famulos turbamque priorum,
Et Pallatinum Roma supercilium:
At nunc tantus amor cunctis, Auguste, tuorum;
Ut sit cuique suæ cura secunda domus.
5 Tam placidae mentes, tanta est reverentia vestri,
Tam pacata quies, tantus in ore pudor.
Nemo suos (hæc est aulae natura potentis)
Sed domini mores Cæsarianus habet.

Blanditur Cæsari & Cæsarianis. Prio-
rum Imperatorum familia tam arro-
gans & superba fuit, ut intoleranda
videretur civibus: tua tam est comis &
humana, ut plus illam, quam se dili-
gant cives.

1. *Ducum famulos, &c.*] Famulos
priorum Imp. & fastum aulicum. Gru-
terus ex Palat. legit, *turbamque prio-
rem*, rectè. Nam dicit, *turba prior*, sunt
liberti, qui servis utique priores, &
præ servis odiosissimi, tanquam qui

procuratores provinciarum, exactores
tributorum, vestigalium, &c.

2. *Pallatinum supercilium.*] Auli-
cum fastum.

3. *At nunc tantus, &c.*] Falso hoc
& adulatorie, reclamante omnium hi-
storiconum fide.

4. *Ut sit cuique, &c.*] Ut plurimi-
ciant Cæsarianos quam suos.

8. *Cæsarianus habet.*] Qui in aula
Cæsaris versatur. Regis enim ad ex-
emplum totus componitur orbi.

De Gellio. LXXXI.

Duxerat esuriens locupletem pauper anumque.
Uxorem: pascit Gellius & futuit.

2. *Pascit Gellius.*] *Παθηζουσι*, ut la-
zare, tendere, &c. *Futuit.*] Uxorem-

ne, an alias? vide Aufon. epigram-
mate 134.

Ad Auſtum. LXXXII.

Lector & auditor noſtros probat, Auſte, libellos:
Sed quidam exactos eſſe poëta negat.
Non nimium curo: nam cœnæ fercula noſtræ
Malim convivis quam placuiſſe cociſ.

Carmina probari ſua paſſim ab omni-
 us, ab uno tamen aliquo vituperari,
 clat non ſatis limata & emendata di-
 it. Reſponder poëta ſe convivis, non
 ocis ſcribere, poëtam illum xmu-
 m eſſe cocium, non poëtam. *Rader.*

3. *Nam cœnæ, &c.*] Volo carmina
 mea magis placere benevolis & ſimpli-
 cibus lectoribus, auditoribusque: quam
 xmulis & cuſioſæ ſtriſtæque cenſuræ
 poëtis.

In Munnam. LXXXIII.

Dixerat aſtologus periturum te cito, Munna:
Nec, puto, mentitus dixerat ille tibi:
Nam tu dum metuis, ne quid poſt fata relinquo;
Hauſiſti patrias luxurioſus opes.
5 Biſque tuum decies non toto tabuit anno:
Dic mihi, non hoc eſt, Munna, perire cito?

Aſtologus Munnam (vel ut alii leg.
 Cinnam) divitem, brevi moriturum
 prædixerat; Munna decoxit ſubito om-
 ne patrimonium, nec mortuus eſt.
 Poëta veridicum fuiſſe, ait, aſtolo-
 gum, verè enim periſſe Munnam, cum
 id incitas redactus ſit. *Rad.*

1. *Dixerat, &c.*] Locus eſt in am-
 biguitate nō perire. quod Aſtologus re-
 crebat ad vitam, poëta ad bona & for-

tunas, quæ Munna perdiderat, fretus
 Aſtologi prædicto.

5. *Biſque tuum, &c.*] Vicies centena
 millia HS. ſive 50. millia Philipporum.

6. *Perire cito.*] Elegans ſane Epi-
 gramma, & è Græcorum myrotheciis
 ſumptum. Nam *αὐτοῦ* appellant, ho-
 minem luxurioſum & cujus ſalus eſt
 deplorata ac planè exhausta, facultati-
 bus ſcil. exhaustis. *Herald.*

Ad Cæſarem Domitianum. LXXXIV.

Inter tanta tuæ miracula, Cæſar, arena,
Quæ vincit veterum munera clara ducum,
Multum oculi, ſed plus aures debere fatentur.
Se tibi, quod ſpectant, qui recitare ſolent.

Hiſtrionibus Domitianus ſcenam
 interdixit, edictum laudat poëta. Ve-
 rum ſi altius cum Lipſio inſpicias, in-
 telliges, hic de equitibus ſermonem
 eſſe, quos priores Principes ad operas
 cœnicas adederant, Domitianus mini-
 nè, ne clariffimus ordo fordeſceret.
Rad.

3. *Multum oculi.*] Propter ſpectacu-
 la magnificentiffima. *Sed plus, &c.*] Propter edictum, quo interdixiſti hi-
 ſtrionibus ſcenam, neque enim equites
 (ut ſub Nerone aliſque Imperator.) hi-
 ſtrioniam exercent, ſed ex recitato-
 ribus facti ſunt auditores. Suet. cap. 7.
 Domit.

Ad

Lectos

Ad Norbanum. LXXXV.

Cum tua sacrilegos contra, Norbane, furores
 Staret pro domino Cæsare sancta fides:
 Hæc ego Pieria ludebam tutus in umbra,
 Ille tuæ cultor notus amicitiae.

5 Me tibi Vindeliciis raptum narrabat in oris,
 Nescia nec postri nominis Arctos erat.

O quoties veterem non inficiatus amicum
 Dixisti; meus est iste poeta, meus!

Omne tibi nostrum, quod bis trieteride juncta.

10 Ante dabat lector, nunc dabit auctor opus.

Lectos olim Norbanò seorsim singulos libellos, nunc uno volumine digestos mittit in Vindeliciam.

1. *Sacrilegos contra, &c.*] Contra facram Cæsaris maiestatem motos. Cum L. Antonius Saturninus, superioris Germaniæ præses, contra Domitianum bellum suscepisset. vide epigr. 11. lib. 4.

3. *Pieria umbra.*] Seeclli suburbano, vel aliò, ad studia:

5. *Me tibi Vindelicia, &c.*] Fama in Vindeliciam, quæ ad Septentrionem jacet, sparsa, tibi narrabat me defunctum esse ex morbo, quo laborabam. epigr. 47. lib. 6. & epigr. 26. lib. 8.

Nihil minus, inquit Jan. Rutgerius. Neque enim mortis suæ, sed carminum suorum famam eo pervenisse dicit. Ego pro illo raptum nulla fere licentia legam *Raius*, nisi quis, nam in MS. legitur *maffus*, malit *Maffus*. Scriv. mens tum narr.

6. *Arctos.*] Pro Septemtrione, cui subiecta Vindelicia, uti & tota Germania, accipitur.

9. *Omne tibi nostrum, &c.*] Nuncti ego auctor, mitto libros una digestos: quos à me sexennio scriptos, tibi singulos, alii afferebant. *Trieteris enim* triennium continet.

• De Paullus. LXXXVI.

Languidior nostri si quando est Paullus Atili,
 Non se, convivas abstinet ille suos.

Tu

Ægrum se Atilius simulabat, ne cogeretur amicis impertiri sportulam: hunc morbum non Atili, sed suæ sportulæ airtethalem. *Raderus.*

1. *Languidior nostri, &c.*] Et sic hunc versum cum Lipsio lege: *Languidior noster si quando est Paullus, Atili.* Frustrà Scriverius repugnat. Quid enim est: *Paullus Atili*? Affert ex lib. 7. ep. 38. nostri *Polypheme Severi.* Quid simile?

Polyphemus iste, signum erat vel imago, quam possidebat Severus: Numquid & Paullus erat imago, quam habebat Atilius. *Gronovius.* *Languidior nostri, &c.*] Paullus vel morbolanguens convivas vocat: tu ne invites & alios conviviis excipias, morbum finis. nescio quidem an tu ægrotes, certe moritur peritque sportula & cæ tuæ spes.

4. Po

*Tu languore quidem subito, fictoque laboras,
Sed mea porrexit sportula, Paulle, pedes.*

4. *Porrexit pedes, &c.*] Transla- | extensis porrectisque in januam pedi-
tum à more componendi mortuos, | bus.

In obitum Severi Silii. LXXXVII.

Festinata sui gemeret cum fata Severi
Silius, Ausonio non semel ore potens:
Cum grege Pierio mæstus Phæboque querebar,
Ipse meum fleui, dixit Apollo, Linon.
5 Respexitque suam, quæ stabat proxima fratri,
Calliopen, & ait; tu quoque vulnus habes.
Adspice Tarpejum, Pallatinumque Tonantem:
Ausa nefas Lachesis læsit utrumque Jovem.
Numina cum videas duris obnoxia fati,
IO Invidia possis exonerare deos.

Funebre carmen, quo deslet mino-
rem natu filium Silii. De quo Plinius
lib. 3. ep. 7.

1. *Festinata, &c.*] Præproperam &
immaturam filii sui Severi mortem.

2. *Non semel ore potens.*] Non uno
genere. erat enim & orator & poëta.
epigr. 62. lib. 7.

2. *Cum grege, &c.*] Ego Silio con-
dolui, & mecum Apollo atque Musæ,
vel, apud Apollinem & Musas questus
sum de fato Severi.

4. *Ipse meum fleui, &c.*] Respondit
Apollo; & nobis Diis periere filii, mi-
hi Linus, Calliôpe, Orpheus, Jovi Sar-

pedon; Domitiano filius suus Domit.
de quo lib. 6. epigr. 3.

6. *Vulnus habes.*] *Habes*, simpliciter.
Tractum à gladiatoribus. Videndus
Donatus ad hunc Andriæ locum: *Cer-
te captus est, Habet*. Metaph. ab arena.
vide & Senec. Agamem. vers. 895.

7. *Adspice, &c.*] Si fata, immorta-
lium Deorum natos tollunt, quid que-
rimur mortales?

8. *Iovem, &c.*] Jovem & Domitia-
num.

II. *Invidia possit.*] Non est quod
superis irascaris; cum ipsimet non pos-
sint à suis natis fata arcere.

Ad Luperum. LXXXVIII.

Septem post calices Opimiani
Denso cum jaceam triente blæsus,

Affers

In testamentorum suppositorem est
hoc Epigramma, qui cum testes jube-
bat obsignare, quum judicare de testa-
mento ebrii non possent, rectè an per-
peram scriptum esset. Martialis ergo

sobriis testamenta signanda docet. Ra-
derus.

1. *Opimiani.*] Epigr. 27. lib. 1. vs. 7.

2. *Denso triente.*] Crebris poculis.
triens continet 4. cyathos. epigr. 28.

LI

lib. 1.

*Affers nescio quas mihi tabellas,
Et dicis, modo liberum esse iussi*
5 *Nastam; (servulus est mihi paternus)*
Signa. cras melius, Luperce, fiet.
Nunc signat meus annulus lagenam.

lib. i. vers. 2. *Blasus.*] Τεγυλὸς, qui litteras non potest omnes ritè exprimere. Ebrii enim ut mentis, sic & linguæ compotes non sunt. Nam caput sensuum omnium arcem occupat gravedo, sopor, καὶ ἐξ οὗτος, καὶ ἡ βαρύνει. *Rigalt.*

3. *Nescio, &c.*] Supposititias & adulterinas testamentarias vel alias, quas mihi bene potero dicis esse manumissorias tabellas.

4. *Liberum, &c.*] Alii leg. *liberum esse iussi Zenam: servus is est mihi paternus.*

5. *Paternus, &c.*] Bonus, fidus & frugi, ut qui diu servierit in eadem familia. Ut contrà, qui dominos sæpe permutarant.

6. *Signa.*] Nam in manumissione, quæ fit inter amicos, qualis hæc est, quinque testes erant adhibendi lib. i. §. Sed etsi, C. de Latin. lib. toll. *Cras melius.*] Εἰς αὐτὸν τὴν σπευδῶνα, in crastinum seria, inquit Archias. Plut. Pelopidas, cras sobrius melius signabo tabellas, nunc lagenas signo & resigno: vasa verò signabant veteres, servorum λήγων furta caventes.

Ad Rufum. LXXXIX.

Dum me captares, mittebas munera nobis:
Postquam cepisti, das mihi, Rufe, nihil.
Ut captum teneas, capto quoque munera mitte,
De caveâ fugiat ne male pastus aper.

Amicitiam donis partam, donis alendam & conservandam docet.

1. *Me captares, &c.*] Amicitiam meam, vel hereditatem.

3. *Ut captum, &c.*] Eadem enim

arte servantur res, qua acquiruntur.

4. *De caveâ, &c.*] A simili. Nam ut aper, aut fera esuriens fugit; sic ego, nullo abs te cultus munere, subducam me à tua amicitia.

Ad Stellam. XC.

LEge nimis dura convivam scribere versus
Cogis, Stella: licet scribere, nempe malos.

Neque enim ex tempore, neque inter pocula scribuntur boni versus, Eu-

ripide & Virgilio digni. Aul. Gell. lib. 17. Valer. Maximus. lib. 10.

Ad Flaccum. XCI.

Sic in gramine floreo reclinis,

Flaccum amicum monet, qui in Cypro degebat, ut per ardores æstivos

tueatur valetudinem, quo salvus & incolumis possit redire in urbem. *Red.*

2. Q

- Qua gemmantibus hinc & inde rivis
Curva calculus excitatur unda;
Exclusis procul omnibus molestis,
5 Perfundas glaciem triente nigro,
Frontem sutilibus ruber coronis:
Sic uni tibi sit puer cinædus,
Et castissima pruriat puella.
Infamem nimio calore Cypron*
10 *Observe, moneo precorque, Flacce,
Messēs area cum teret crepantes,
Et fulvi juba sæviet leonis.
At tu, diva Paphi, remitte, nostris
Illæsum juvenem remitte votis.*
15 *Sic Martis tibi serviant Calendæ,
Et cum thure, meroque, victimaque
Libetur tibi candidas ad aras
Sectâ plurima quadra de placenta.*

Adu-

2. *Qua gemmantibus, &c.*] Ad lene murmur lypidi rivi lapillos lapsu molliter excitantis.

5. *Perfundas, &c.*] Supra epigr. 23. vers. 8. & epigr. 65. lib. 5. vers. 2. *Videbis in calicibus repente perfusus nivallium maculas & frusta nebularum, &c.* Sidonius Apol. epist. 2. lib. 2. Alii. *Pertundas*, id est, frangas. rectè. Eodem scil. modo quo guttæ saxa pertundunt. Sciendum aliquando delicatiores vino super addidisse nives, de quo more supra epigr. 64. lib. 5. aliquando verò impleſſe calicem nive, eamque vino sensim superfuso solviſſe, quem morem hic tangi puto. Fiebatque hoc ex alto, ac stillatim, adeo ut primo quasi cavaretur nix glacieive. *Grnt. Triente.*] Triens, quatuor capit cyathos.

6. *Frontem, &c.*] Coronati potabant veteres, quod sæpe dictum. Eodem epigr. 65. lib. 5. vers. 4.

9. *Infamem, &c.*] Ut curam habeas valetudinis tuæ in Cypro insula, calore

æſtivo infami. epigr. 45. lib. 8. vers. 7.

11. *Crepantes.*] Aridas scilicet & siccas, id est, messis tempore.

12. *Et fulvi, &c.*] Augusto mense, quo sol sub Leone ortus ardet, epigramm. 57. lib. 4. vers. 5. & epigr. 72. lib. 5. vers. 2.

13. *Divā Paphi.*] Venus.

14. *Juvenem remitte votis.*] Flaccum degentem in Cypro. epigr. 45. lib. 8. vers. 7.

15. *Martis Calendæ.*] In quibus celebratur natalis Veneris, & mittuntur mulieribus à maritis & amatoribus munera. epigr. 85. lib. 5. vers. 11.

16. *Et cum thure.*] Explicat ritum & genus sacrificii quo colebant Venerem Calendis Martiis foeminae.

17. *Candidas ad aras.*] Supero scilicet numini. cum Manibus nigræ ponantur aræ.

18. *Sectâ plurima, &c.*] Frusta. Libum seu placenta in plurimas partes divisa. vide epigr. 76. lib. 3. vers. 3.

Ll 2

1. *Astra.*]

Adulatur Domitiano. XCII.

AD cœnam si me diversa vocaret in astra
 Hinc invitator Cæsaris, inde Jovis:
 Astra licet propius, pallatia longius essent,
 Responsa ad superos hæc referenda darem:
 5 Quærite, qui malit fieri conviva Tonantis;
 Me meus in terris Jupiter, ecce, tenet.

1. *Astra.*] Videtur palatium Cæsaris hic cælum & astra vocare.

5. *Tonantis.*] Jovis.

6. *Jupiter, ecce, tenet.*] Domitianus

epigr. 8. lib. 5. vers. 1. Videtur huic epigr. præbuisse materiam, epulum illud Domitiani, quod celebrat Papinius. 1. Sylv. Calend. Decembr. Saturn.

Ad Condylum. XCIII.

QUæ mala sint domini, quæ servi commoda nescis,
 Condyle, qui servum te gemis esse diu.
 Dat tibi secaros vilis tegeticula somnos:
 Pervigil in pluma Caius, ecce, jacet:
 5 Caius à prima tremebundus luce salutatur
 Tot dominos: at tu, Condyle, nec dominum.
 Quod debes, Cai, redde inquit Phæbus, & illinc
 Cinnamus: hoc dicit, Condyle, nemo tibi.
 Tortorem metuis? padagrâ, cheragraque secatur
 10 Caius; & mallet verbera mille pati.

Dominum sæpe infeliciorem servo, docet in personis Condylæ servi, & Cai domini.

3. *Tegeticula.*] Teges enim storea seu matta est, unde diminitivum. Alii leg. *lecticula.* [à matresse.] inepte.

4. *Pervigil in pluma.*] Exsomnia noctetota, cui curâ somnum negant. *Caius.*] Dominus tuus.

6. *Tot dominos.*] Multos: quot habet patronos & potentes amicos. *Tu, Condyle.*] Oserve. *Nec dominum.*] Nullum patronum, imo vix dominum tuum. Vel accipe dominum eo intellege-

tu, quo Caius habebat dominos: sic enim nullum habebat, quem Condylus salutaret; nec enim hoc servorum, sed liberorum & clientium erat munus.

7. *Phæbus.*] Fœnerator.

8. *Cinnamus.*] Lorarium, qui te jussu heri misere excarnificet.

9. *Padagrâ, cheragraque, &c.*] Sic Catullus: quem merito tarda podagra secat.

10. *Mallet verbera mille pati.*] Quam continuum hunc cruciatum podagra vel cheiragra.

Quod

II. Quod

*Quod nec mane vomis, nec cunnum, Condyle, lingis,
Non mavis, quam ter Caius esse tuus?*

II. *Quod nec.*] Quod non facis turpissima illa, quibus delectatur dominus tuus, tua certe conditio ter illius superat. *Mane vomis, &c.*] Ab hester-

na crapula: vel epoto vino vili ad purgandum stomachum, unde nonnulli legunt, *Quod nec vilia vomis*, id est, vilia.

Ad Calociffum. XCIV.

Addere quid cessas, puer immortale falernum?
Quadrantem duplica de seniore cado.

*Nunc mihi dic, quis erit, cui te, Calocisse, deorum
Sex jubeo cyathos fundere? Cæsar erit.*

5 *Sutis aptetur decies rosa crinibus, ut sit*

Qui posuit sacræ nobile gentis opus.

Nunc bis quina mihi da basia, fiat ut illud

Nomen, ab Othryfio quod deus orbe tulit.

Adulatur Domitiano, & veneratur ut Deum, in cujus gratiam se primum sex cyathos hausit; postea decem, ad nomen Cæsaris Germanici vel Domitiani exprimendum.

I. *Addere, &c.*] Fundere, miscere. *Immortale falernum.*] Multos ferens annos. *vel, Nectari*, quod confert immortalitatem, non postponendum.

2. *Quadrantem, &c.*] Funde duos quadrantes, id est, sex cyathos. quadrans enim tres continet. epigr. 28. lib. 1. vers. 2. *Seniore cado.*] Veteris tituli, interioris notæ vini optimi & vetusti.

3. *Nunc mihi dic.*] Solebant enim prisca in amicorum gratiam tot haurire cyathos, quot litteras illorum nomen continebat. Cæsar autem soluta

diphthongo, sex habet. *Calocisse.*] Puer, minister.

4. *Sex jubeo, &c.*] Vide sis epigr. 72. lib. 1. vers. 1. *Cæsar erit.*] Respondet puer.

5. *Sutis aptetur.*] Bibituri veteres sumebant coronas, ac toties reponabant, quoties potaturi. epigr. 65. l. 5. vers. 4. *Decies rosa, &c.*] Ut significet *Domitianum*, quod nomen decem habet litteras. vide epigr. 51. supra. & epigr. 72. lib. 1.

6. *Nobile, &c.*] Templum Flaviæ gentis, de quo supra epigr. 24. & 35.

7. *Bis quina, &c.*] Ad significandum *Germanicum*, quod nomen bis quinis constat literis, modo vers. 5.

8. *Othryfio, &c.*] Epigr. 2. lib. 5. vers. 7. & lib. 7. epigr. 7. vers. 2.

De Hippocrate. XCV.

Santonica medicata dedit mihi pocula virga,

Os

I. *Santonica, &c.*] Hippocrates misit mihi absynthiten, petitque à me tantundem mulsi. Itane stupidus illi videor, qui mulsum absynthite permu-

tem? Dabo tamen, sed ea lege ut sumat in illo elleborum, purgaturus hanc cerebri sui insaniam. Pro *Santonica*. Scriverius legit *Sardoa*. Turn. lib. xvi. l. 3

Advers.

*Os hominis! mulsum me rogat Hippocrates.
 Tam stupidus numquam nec tu puto, Glauce, fuisti,
 Chalcea donante Chrysea qui dederas.
 5 Dulce aliquis munus pro munere poscit amaro?
 Accipiat, sed si potat in elleboro.*

Advers. cap. 16. Dicit *virgam Santonicam*, esse absinthium Santonicum, ut & apud Scribonium Largum, cap. 141. *Virg. d.]* Virga Santonica, id est, Absinthio, cujus tria genera; Ponticum; Seriphium seu marinum; & Santonicum à Galliz civitate.

3. *Os hominis, &c.]* Vide impuden-

tiam hominis.

3. *Glauce, fuisti.]* Qui Diomedei dedisti aurea arma pro aëreis. *Ὅς αὖ τῷ Διὶ δίδωμι διόμειδρα τ' ἄλγε' ἀμείβει* *Χρύσεα χαλκείων.* Il. 2.

6. *Elleboro.]* Quod insaniam & melancholia ortam purgat. modo versu 1.

De Athenagora. XCVI.

*A*lficus ante fuit, cæpit nunc Olficus esse,
 Uxorem postquam duxit Athenagoras.
 Nomen Athenagoræ credis, Callistrate, verum?
 Si scio, dispeream, quis sit Athenagoras.
 5 Sed puto me verum, Callistrate, dicere nomen:
 Non ego, sed vester peccat Athenagoras.

Athenagoras (inquit Calderinus) prius fuit Alphicus, id est, medicus curans vitiliginem, quæ Græcis ἄλφις: ducta jam uxore factus est Olficus, id est, olfacit, &c. Acutior mihi subolet poetæ sensus, quem tamen non plane assequor, neque ut per omnia conveniat concinnare possum. Atque ut ingenue fatear, qui in hoc poeta sexcenties alibi commentatorum destitutus auxilio, mihi vel exitum invenerim

vel fecerim, hic hæreo in vado, hic mihi nox multa, quam ingenii radio tollat Oedipus aliquis, seu qui Sphingem acceperit Hortensius. Si quis interim indignum existimet in his Cincinæ Dex venationibus videri naris obesse, legat quæ de *Olfaciendo* Ausonius epigrammate 113, 116, 120. Et de nomine supposititio epist. ad lib. 1. vers. 4. & epigrammate 23. libro primo.

De Herode. XCVII.

*C*linicus Herodes trullam subduxerat ægro:
 Deprensus dixit; stulte, quid ergo bibis?

Ad

In medicum furem. *Clinicus*, qui ægros curat, sic dictus, *ἐπὶ τῷ κλινῆς*, à lecto.

1. *Clinicus Herodes.]* Epigr. 31. l. 1. *Trullam, &c.]* Vas potorium, diminutive à trua, vase aquariorum.

2. *Deprensus dixit, &c.]* O quantum est subitis casibus ingenium! excusat furtum prætextu curæ, quasi amovisset trullam, ne æger præter impetium medici biberet.

Ad

Ad Julium. XCVIII.

- R**umpitur invidia quidam, carissime Juli,
 Quod me Roma legit, rumpitur invidia.
 Rumpitur invidia, quod turba semper in omni
 Monstramur digito, rumpitur invidia.
 5 Rumpitur invidia, tribuit quod Cæsar uterque
 Fus mihi natorum, rumpitur invidia.
 Rumpitur invidia, quod rus mihi dulce sub urbe est,
 Parvaque in urbe domus, rumpitur invidia.
 Rumpitur invidia, quod sum jucundus amicis,
 10 Quod conviva frequens, rumpitur invidia.
 Rumpitur invidia, quod amamur, quodque probamur:
 Rumpatur, quisquis rumpitur invidia.

Ad Julium Martialem, de cujus hortis & bibliotheca lib. 4. & 7. dictum. contra invidum, qui ut magis invideret doleretque omnia sua prædicavit Martialis.

2. Quod, &c.] Epigr. 61. lib. 6. & epigr. 61. lib. 8.

4. Monstramur digito.] Ut nobilis poeta. Monstrari enim digito, τὸ δεικνύναι. Sic δεικνύναι τὸ δεικνύναι. apud Græcos: unde monstra-

bilis, ὃ δεικνύει. Herald. epigr. 1. lib. 1. vers. 1. καὶ δεικνύει.

5. Cæsar uterque.] Titus & Domitianus.

6. Ius mihi, &c.] Epigr. 91. & 92. lib. 2.

7. Rus mihi, &c.] Lib. 8. epigrammate 61.

12. Rumpatur, &c.] Videtur in animo habuisse illud Virgilii: rumpantur ut ilia Codro. Eclog. 7. vers. 26.

Ad Quintum Ovidium. XCIX.

- V**indemiarum non ubique proventus
 Cessavit, Ovidi: pluvia profuit grandis.
 Centum Coranus amphoras aquæ fecit.

2. Profuit grandis.] Alii profuit.
 3. Coranus, &c.] Paterfamilias frugum nimium, vel caupo perfidus, qui in

vini caritate, vinum reddidit vilius & copiosius, infusa aqua. vide epigr. 57. lib. 1.

Ad Atticum de M. Antonio. C.

- M**arcus amat nostras Antonius, Attice, Musas, Char-

1. Marcus Antonius, &c.] Amicum suum M. Antonium Tolofanum Galium laudat, cui placebat poeta. Hic

est ille de quo Tacitus lib. 2. hist. 3. & Sueton. Vitell. cap. 18. de hujus imaginibus lib. 10. epigr. 23. & 32.

Ll 4

2. Charta

*Charta saluatatrix si modo vera refert:
Marcus Palladia non inficianda Tolosæ
Gloria, quem genuit pacis amica quies.*

2. *Charta, &c.*] Epistola salutatoria. lib. 14. epigr. 11. Augusta epistolis laudata. Plin. lib. 13. cap. 12. *Vera refert.*] Si non blanditur, aut invidet laudando.

3. *Palladia, &c.*] Colentis literas bonas, quarum præses Minerva. *Tolosæ.*] Oppidi Galliarum Narbon.

4. *Quem genuit, &c.*] Non è familla, aut studiis Antonii III. viri hostis Resp. aut Antonii Saturnini hom. seditionis. epigr. 11. lib. 4. Petr. Scriver. & Grut. legit, *quem genuit pacis alumna quies.* Quam lectionem astruit & MS. Bodleianus. Ed. Scriveriana huic epigramm. sequens conjungit,

Ad Librum. CI.

TU qui longa potes dispendia ferre viarum,
I liber absentis pignus amicitia.
Vilis eras, fateor, si te nunc mitteret emptor.
Grande tui pretium muneris auctor erit.
5 Multum crede mihi, refert, à fonte bibatur
Qui fluit, an pigro quæ stupet unda lacu.

2. *I liber absentis, &c.*] In Galliam, ad Antonium, credo, ad quem epigr. superius.

4. *Grande, &c.*] Quod à me autore venit.

5. *Multum, &c.*] Quamquam super est oblata dulcis in unda; Gratus ex ipso fonte bibuntur aquæ. *A fonte.*] Scriverius legit, *an.* Et sequenti versu, pro *qua stupet*, legit *cui stupet*.

In Bassum. CII.

DENARIIS tribus invitas, & mane togatum
Observare jubes atria, Basse, tua:

1. *Denariis tribus, &c.*] Nostræ monetæ 22. d. ob. Denarius Romanus argenteus erat nummus, & decem assibus (unde *denarius* dictus) primum æstimabatur, quatuorve HS. seu 8. cruciferis, qui Græcis drachmam efficiunt: deinde per bella civilia aucto auri & argenti pretio, denarius cepit 16. assibus æstimari, seu XII. cruciferis & 4. quadrantibus. itemque HS. 4. assibus, seu tribus cruciferis & quadrante. Tandem 12. assibus æstimatus denarius tempore Augusti, stetit aliquamdiu

hoc pretio & sequentibus Imperatoribus. Ita sestertertius, tribus assibus valebat. Et denarius 9. cruciferis & dodrante, sive tribus quadrantibus. quinque autem quadrantes accipio pro crucifero nostrate. *Rader.* Ita ergo dictus, quod denos æris valebat, hoc est decem asses: qua propter & decusse X. signabatur. Denarius itaque legitimus pendebat drachmam Atticam & septimam ejus partem. Belg. *Vier stuivers, Crabbe-laer. Togatum.*] Me clientem observantem atria, ut te patronum salutem.

Deinde

3. *Hæren*

Deinde hærere tuo lateri, præcedere sellam;

Ad vetulas tecum plus minus ire decem.

5 *Trita quidem nobis togula est, vilisque, putrisque:*

Denariis tamen banc non emo, Basse, tribus.

3. *Hære tuo lateri.*] Comitis vice.
Præcedere sellam.] Antambulonis vi-
 :c.)

4. *Vetulas tecum, &c.*] Divites vi-
 luas & orbas, quarum hæreditates tu

officiosa salutatione ambis. Juvenal.
 satyr. 3. vers. 127. P. Scriver. & Gru-
 terus leg. ex Palat. *Ad viduas.*

6. *Denariis, &c.* Sic epigramm. 26.
 lib. 4.

Adulatur Domitiano. CIII.

Appia, quam simili venerandus in Hercule Cæsar
 Consecrat, Ausoniæ maxima fama viæ;

Si cupis Alcide cognoscere facta prioris,

Disce: Libyn domuit: aurea poma tulit:

5 *Peltatam Scythico discinxit Amazona nodo:*

Addidit Arcadio terga leonis apro.

Eripedem sylvis cervam, Stymphalidas astris

Abstulit: à Stygiâ cum cane venit aquâ.

Fœcundam vetuit reparari mortibus Hydram:

Hespe-

Domitiani facta cum gestis Herculis
 contendit, & Domitianum majorem
 Hercule facit, & Herculem majorem
 appellat. *Rad.*

1. *Appia, &c.*] O Appia Viarum
 Latinarum celeberrima, quam sacram
 facit Cæsar, sub Herculis imagine ad-
 orandus. ut epigr. 65. vers. 1. supra &
 vide Statium. lib. 4. sylv.

2. *Ausonia viæ.*] Quæ maxima es
 seu regina, ut Papinius loquitur, via-
 rum Latinarum. Tum *Appia via* voca-
 tur, quod eam Appius cæcis strave-
 rit.

3. *Alcida prioris.*] Herculis Alcme-
 nez filii labores. de quibus vide My-
 thologos, & quæ Farnab. ad Senecz
 Herc. Fu. 214. & Herc. Oet. 15.

4. *Libyn domuit.*] Antæum gigan-
 tem Afric. *Aurea poma.*] Interfecto
 dracone, qui aurea mala custodiebat.

Gruterus ex Palat. leg. cenfet, *varaque*,
 Scriver. leg. *caraque*, versu hoc exigente.

5. *Peltatam Scythico.*] Scuto brevi,
 cujus extrema in cornua lunantur, u-
 sam. *Scythico nodo.*] Periphrasis balthci,
 zonæ, seu cinguli. *Discinxit, &c.*] De-
 traxit Amazonum reginæ Menalippæ
 balthæum.

7. *Eripedem cervam.*] Quæ aurea
 cornua habebat, Dianæ sacra. *Stym-
 palidas.*] Aves tantæ magnitudinis, ut
 volantes radios solares intercipere
 scribantur, quas Hercules repulit. An-
 te legebatur *Stymphalidas undis.* quod
 falsissimum, ex mente Poëtæ. depre-
 hensæ enim in aëre Harpyz, non in la-
 cu. Gruter.

8. *Cum cane.*] Cerberum intelligit.

9. *Vetuit reparari.*] Hercules enim
 non dedit spatium hydræ renovando-
 rum capitum, sed igne adussit.

Ll 5

10. *Hespe-*

10 *Hesperias Tusco lavit in amne boves.*

*Hæc minor Alcides. major quæ gesserit, audi,
Sextus ab Albana quem colit arce lapis.*

Asservit possessa malis Pallatia regnis:

Prima suo gessit pro Jove bella puer.

15 *Solus Juleas cum jam retineret habenas;*

Tradidit, inque suo tertius orbe fuit.

Cornua Sarmatici ter perfida contudit Istri:

Sudantem Geticâ ter nive lavit equum.

Sæpe recusato Parthos duxisse triumphos

20 *Victor Hyperboreo nomen ab orbe tulit.*

Templa

10. *Hesperias Tusco, &c.]* Boves Geryonis regis Hispaniæ in Italiam actas, lavit Tyberi.

11. *Minor major, &c.]* Ille prior, Alcmenæ filius. namque Domitianus se majorem Herculem dici colique voluit. epigr. 16. lib. Spect. vers. 4. epigramm. 65. & 66. sup.

12. *Sextus ab Albana, &c.]* Qui colitur sexto ab Albana arce lapide; ab urbe, octavo. epigr. 65. vers. 1. supra.

13. *Asservit possessa, &c.]* Vindicavit sibi Imperium occupatum à Vitellio.

14. *Prima suo gessit, &c.]* In bello Vitelliano confugit in Capitolium quod defendit, &c. vide Sueton. c. 1. Domit. & Xiphil. Vitell.

15. *Solus Juleas, &c.]* Mucianus quidam Vespasiani dux, Vitellio occiso, Domitianum extraxit, cumque eo administrabat omnia summa potestate, donec Vespasianus in urbem venisset. Xiphilin. Vesp. nec dubitavit Domitianus imperium adeptus in senatu jactare, & patræ se & fratri imperium dedisse: illos sibi reddidisse. Sueton. cap. 13. Domitian. *Solus.]* Adulatorie: sed hæc adulatio Domitiano gratissima. *Juleas habenas.]* Cæsareas, Imperatorias, sic dictas à Julio Cæsare

Imperatore. Absente enim patre, se pro Imperatore gerebat.

16. *Inque suo tertius orbe.]* Tertium, postremus in administrando. Nam patet imperabat, Titus adjuvabat, Domitianus correptus ob ambitionem cum patre habitabat, poeticaque studium simulabat.

17. *Cornua Sarmaticiter, &c.]* De Cattis & Dacis Istri accolis triumphos duos, de Sarmatis lauream tulit. epigramm. 15. lib. 8. vers. 4. cur autem cornutus dicatur Ister, vide epigr. 7. lib. 10. vers. 6. *Perfida.]* Perfidis gentibus, quæ ad Istrum colunt, Dacis & Sarmatis.

18. *Sudantem, &c.]* Labore bellico adversus Getas, id est, Dacos.

19. *Sæpe recusato, &c.]* Cum sæpe negatum illi fuisset à patre proficisci contra Parthos, & inde triumphum ducere. Germanici cognomen reportavit à Germanis devictis. Scriber. è membranarum profert lectionem:

Sæpe recusatos parcos duxisse triumphos. quod victis Sarmatis triumphum recusavit.

20. *Victor Hyperboreo, &c.]* A Sarmatis, Dacis, Cattis, Germanis, unde *Germanicus* dictus, & hi omnes populi ad Boream & Septentrionem habitant.

21. *Tem-*

Templa deo, mores populis dedit, otia ferro,

Astra suis, cælo sidera,serta fovi.

Herculeum tantis numen non sufficit actis:

Tarpejo Deus hic commodet ora patri.

21. *Templa deo.*] Supra epigr. 4. *lores populis, &c.*] Lib. 6. epigr. 4. 7. & epigr. 7. supra. *Otia ferro.*] Patrum, confecto bello Germanico.

22. *Astra, cæl. sidera.*] Patri, fratri, tori, filio *Δαρῖου* (1), de qua vide *erodianum* in *Commodo*. *Serta lo-*

vi.] *Laurum Sarmaticam.* modo *ver-*
su 17.

24. *Tarpejo Deus, &c.*] Colatur potius *Jupiter Capitolinus* sub imagine *Domitiani*, quam *Hercules* in *via Appia*. supra *vers. 1.* *Tarpejo patri.*] *Jovi Capitolino*, qui *Tarpejus*, à monte.

Ad Phœbum. CIV.

Q*Uadringentorum reddis mihi, Phæbe, tabellas:*

Centum, du potius mutua, Phæbe, mihi.

Quære alium, cui te tam vano munere jactes:

Quod tibi non possum solvere, Phæbe, meum est.

Phœbus fœnerator & creditor *Marialis*, exigebat fœnus & sortem. *Pœ-*
a verò mutuò petit, seque nihil de-
*re*ceat, quod nihil habeat unde sol-
vat.

1. *Quadringentorum.*] Tabulas qua-

dringentorum millium HS. id est, de-
cem millia Philippæorum. *Rad.* Vide
ejusdem ingenii epigr. 37. lib. 8.

4. *Quod tibi non possum, &c.*] *De-*
bet enim si quis solvere jure potest. ep. 3.
lib. 2.

De geminis fratribus. CV.

Q*Uæ nova tam similes genuit tibi Leda ministros?*

Quæ capta est cycno nupta Lacæna alio?

Dat faciem Pollux, Hiero, dat Castor Asillo:

Atque in utroque nitet Tyndaris ore soror.

5 *Ista Therapnæis si forma fuisset Amyclis,*

Cum vicere duas dona minora deas;

Manfisses Helene, Phrygiamque redisset in urbem

Dardanius gemino cum Ganymede Paris.

1. *Quæ nova tam, &c.*] *Quenam*
altera Leda à Jove cycno compressa pe-
perit Hierum & Asillum Castore &
Polluce forma non inferiores, imo nec
Helena? *Scriver.* *Nuda Lacæna.*

5. *Therapnæis Amyclis.*] *Castori &*
Polluci, qui nati *Amyclis*, quæ urbs
Laconiz, ut & *Therapuz*, vel ut *Ste-*
phanus & Plinio placet, *Ἱερὰ ἄρα.*

6. *Cum vicere, &c.*] *Cum à Venere*
promissa Helena plus valuit apud Pari-
dem de aureo pomo judicem, quam
promissa à Junone imperium, à Palla-
de sapientia.

7. *Manfisses Helene, &c.*] *Castora &*
Pollucem potius rapuisset Paris, quam
Helenam, si æque formosi fuissent ac
Hierus & Asillus. *Urbem.*] *Alii, Idam.*

M. V A-

M. VALERII MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBER X.

Liber ad Lectorem. I.

*I nimius videor, seraque coronide longus
Esse liber : legito pauca, libellus ero :
Terque quaterque mihi finitur carmine parvo
Pagina. fac tibi me quam cupis esse brevem.*

Omne tulit punctum hic liber, paucissimis inductis : castus, dulcis, eruditus est, morum præcepta continet, descriptionibus variis abundat, nullæ aut rarissimæ adulationes, quia mortuus ille Dominus Deusque, hoc est, impius tyrannus servorum suorum ferro cæsus ; cui successit Nerva, & Nervæ mox Trajanus, ad quem sunt lecta quædam huius libri Egrammata. *Raderus.*

1. *Si nimius.*] Poscis hoc tetrasticho finirelibrum nonum potius, quam in-

choare decimum, nisi poeta dicat (*legito*) quod sequentem laborem, non præteritum spectat. *Rad. Coronide, &c.*] Fine. Signo absoluti operis in calce libri posito, hac figura V. vel 7. alz scilicet cornicis: translatione ab ædificio, cuius jam absoluti fastigio apponitur cornix. sed vide Coel. Rhodig. lib. 15. cap. 20.

3. *Terque, &c.*] Poteris singulo epigrammate præfinire tibi finem libri, & facere me tam brevem paucarumque paginarum, ac volueris.

Ad eundem. II.

*F*estinata prior decimi mihi cura libelli
Elapsam manibus nunc revocavit opus.
Nota leges quædam, sed limâ rafa recenti.

Pars nova major erit ; lector, utrique fave :

5 *Lector opes nostræ, quem cum mihi Roma dedisset
Nil tibi quod demus majus habemus, ait.*

1. *Festinata.*] Decimus hic epigrammaton libellus præpropere editus, revocatur ad incudem, & secundam curam, quæ emendavit, quæ addidit plurima. *Prior cura.*] Primi factus non satis maturi, ὕστεραι φρονήσεις σπουδαιότεραι, curæ secundæ meliores.

3. *Nota, &c.*] Prima illa editione.

4. *Utrique fave.*] Posterioribus illis, & novis his curis.

5. *Opes nostræ.*] *Appositive.* quo majores opes non posset mihi Roma dare.

6. *Nil tibi, &c.*] Namque à lectoris candore & gratia, librorum immortalitas, ut seq. vers.

Pigna

7. *Pigna*

igra per hunc fugies ingratae flumina Lethes,

Et meliore tui parte superstes eris.

Marmora Messalæ findit caprificus, & audax

Dimidios Crispi mulio ridet equos.

't chartis nec furta nocent, nec secula præsunt;

Solaque non norunt hæc monumenta mori.

Nigra, &c.] Vives vindicatus ab
um oblivione & fato. Lethe fl.
um oblivionis. Alii, *Nigra.*

Marmora.] Monumenta vel no-
ta caprificus è muris & faxis e-
is discutere valet. Plin. lib. 16.

vide ep. 3. lib. 8. *Messala, &c.]*

enta fatiscunt, Mors etiam saxis

usque venit. Ausonius. *ψῆχος ὁ*

ὁ πᾶλος χροῖον, &c. lib. 3.

og. cap. 14. *Et audax.]* Et vilifi-

is que conditionis audet deride-

attem divitum, quibus statumun-

gines equestres, quas vetustas

angitque. sic Juvenal. satyr. 8.

Crispi.] Crispus fuit Neronis

vitricus, ditissimus Romanorum. epi-
grammate 54. lib. 4. vers. 7.

II. *Nec secula præsunt.]* Dies non
habet jus abolendi carmina. Nam si
tempus edax præflet, consumeret au-
ctores. Alii leg. *profunt*; ut videatur
ludere in verbis *nocent & profunt*; sed si
secula non profunt, nocent perdendis
& obliterandis libris, quod haud pau-
cis accidit. Præfero tamen *τὸ præsunt*,
quod libri, si generatim loquamur, sunt
suprà secula & omnem vetustatem.

Red.

12. *Monumenta mori.]* Carmina quam
domant, fama perennis erit. *ἡ δὲ αἰσι-
δὴς Ἀρσίου ἐν αἰῶνι (κλῶν ἰστέον) δὲ*
valay. lib. 3. epigr. Græc. cap. 14.

Ad Priscum. III.

Ernaculorum dicta, sordidum dentem,

Et fæda linguæ probra circulatricis,

& sulphurato nolit empta ramento

Vatiniorum proxeneta fractorum,

Poëta

ncularium poëtam & impo-
qui famosa carmina nomine
spargebat, ut poëtæ pericu-
et, quem multis modis men-
nposituræ arguit.

vaculorum, &c.] Scurrilia di-

alia sunt vernarum epigr. 42.

rf. 1. Vernaculos ergo hic vo-

πῆλῶς, dicaces & scurriles

mines & inimicos: hinc *ver-*

banitas Tacit. lib. 2. *Salmaf.*

bantur certis locis hiverna-

uræ conscripti, atque quasi

ficiebant. *Dentem.]* Morda-

citatem, fædam dicacitatem.

2. *Ciculatricis.]* Ut quisque abje-
ctissimus, ita solutissimæ linguæ est,
cujus impuritate maxime strenui sunt
vagi, errones, circumforanei, circula-
tores, *ῥήσις*.

3. *Qua sulphurato, &c.]* Quæ vilifi-
simos quosque homines proloqui pu-
deat. Quæ nolit, qui vitrea fracta sul-
phuratis permuat, epigr. 42. lib. 1.
vers. 4.

4. *Vatiniorum.]* Vitreorum calicum,
à Vatinio Beneventano artifice, lib. 14.

epigr. 96. *Proxeneta.]* Proxenetæ, A pu-
leio

5 *Poëta quidam clancularius spargit ;*

Et vult videri nostra. credis hoc, Prisce,

Voce ut loquatur psittacus coturnicis,

Et concupiscat esse Canus ascaules ?

Procul à libellis nigra sit meis fama,

10 *Quos rumor alba gemmeus vehit penna.*

Cur ego laborem notus esse tam prave,

Constare gratis cum silentium possit ?

leio interprete, sunt mediatores, ut ipse loquitur, hoc est, conciliatores, intercessoresque inter emptorem & venditorem. Hoc loco accipio pro eo, qui inter sulphuratorum & vitreorum fractorum emptores velut sequester & arbiter est, permutabant enim vitrea fracta sulphuratis. lib. 19 epigr. 42.

5. *Clancularius.*] Occultus impostor suum suis versibus nomen præfigere non audet. suprâ epigr. 11. lib. 7.

8. *Vocent loquatur, &c.*] Ut ego solers Poëta loquar rauce voce indocilis illius & obstreperi poëta stri. Psittacus enim supra alias aves docilis, coturnix indocilis exprimere humanas voces.

8. *Et concupiscat, &c.*] Et velim esse talis poëta, non magis quam celebris choraules Canus (epigr. 5. lib. 4. vers. 8.) cupiat esse ascaules, id est, utricularius, [*a bag-piper.*] ex ἀσκήος & αὐλός.

9. *Nigra sit meis fama.*] Male quæsitæ & ex aliorum infamia.

10. *Quos rumor alba.*] Qui ex candore quærent famam bonam & laudem. *Gemmeus rumor, &c.*] Candidus, felix, secundus : optima enim optimis notabantur, lapillivise nobilioribus.

11. *Cur ego, &c.*] Sic epist. ad lib. i. Regula 6.

12. *Constare gratis, &c.*] Alii leg. *Cum stare gratis cum silentio possim?* *Constare gratis.*] Cur obloquendo aliis peribo, quum tacendo salvus esse possim? *stare* enim est, probari, laudari. *Gratis.*] Impune, quum alioqui famosorum libellorum auctores lege puniantur. *Cum silentio.*] Satis etiam multa egregia scripsi, quibus famam secundam merui, quid opus est mihi ad comparandam famam rubiginosis versibus & convitiis, cum jam tacendo contentus & ubique lauder. *Rad.*

Ad Mamurram. IV.

Qui legis Oedipodem, caligantemque Thyesten,
Colchidas, & Scyllas ; quid nisi monstra legis?

Poëta hic dicit Epigrammata sua utiliora omnibus fabulis : doceri hic mores, & vitia dedoceri : & eò Mamurras fugere Epigrammata, ne suas labe agnoscant. *Rad.*

1. *Oedipodem.*] Fabulas & tragedias de Oedipo, Thyeste, &c. vide Mythologos: Oedipum scripsit Æschylus, Sophocles, Seneca. *Caligantemque Thy-*

sten.] Quem filios sibi à fratre Atreo appositos edentem, refugit sol ne videret. vide Seneca Thyesten. Ad fabulam respexit, solem enim execratum tantum facinus, refugisse significat poëtæ : ergo *caligantem* in umbra, sol fugiente.

2. *Colchidas.*] Tragedias de Medea *Scyllas.*] Hanc Nisi, illam Phorci filiam

3. *Hy*

Quid tibi raptus Hylas, quid Parthenopæus, & Atys?

Quid tibi dormitor proderit Endymion?

Autusve puer pennis labentibus? aut qui

Odit amatrices Hermaphroditus aquas?

Quid te vana iurant misera ludibria chartæ?

Hoc lege, quod possis dicere jure, meum est.

Non hic Centauros, non Gorgonas, Harpyiasque

Invenies: hominem pagina nostra sapit.

Id non vis, Mamurra, tuos cognoscere mores,

Nec te scire: legas aëtica Callimachi.

[*Hylas.*] Theodamantis filius, ab

patre caeso, abductus: postea

bus nymphis raptus est. *epi-*

gram. 49. lib. 5. vers. 5. *Parthe-*

Filius Meleagri & Atalantæ,

ad bellum Thebanum profe-

& occisus. lib. 6. *epigr.* 77.

& lib. 9. *epigramm.* 57. vers. 8.

Puer Cybele dilectus. Legunt

quod ferre non potest versus,

Atys brevi. scribendum ergo

Atys. *Atys* nomen Lydum est,

line aliquot Lydiæ reges voca-

bat, & quod Lydiæ de-

us est, vocabatur *Atys*: *Atys*

nomen Phrygii Ephebi, quem dicit

Deum Cybele. *Salmas.*

dormitor Endymion.] Lunæ ama-

la in Latio sopitus.

pennis, &c.] Icarus.

amatrices, &c.] Salmacidas.

amorph. 4. Aufon. *epig.* 99.

& infra *epigr.* 30. vers. 10.

Id te vana iurant.] Quid legis

enas, nihil ad mores facien-

8. *Quod possis dicere jure.*] Alii, quod

possit dicere quisque. Pal. quod possit di-

cere vita, meum est. Rectè. Meum est.]

Lege, quæ tua sunt: lege tuos mo-

res, vitam, vitia; ut inde melior eva-

das, hoc tuum, hoc ad te pertinet. Meum

est.] Vitam meam spectat, mores meos

format.

9. *Non hic Centauros, &c.*] Meus

hic liber non fabulas nubilas & mon-

strosas garrit: sed vitam humanam cor-

rigit & instituit.

12. *Legas, &c.*] Ironice. Callimachus

autem scripsit librum de originibus,

causis & ritibus sacrorum, quem in-

scripsit *τὴν αἰτίαν*. vide Coel. Rhodig.

lib. 12. cap. 1. Gyr. Dialog. 3. hist.

Jani Parrhaf. variar. Annot. Obscu-

rum illud & morosum opus historias

ab omni cognitione remotas conti-

nens, quod Propertius lib. 2. vocat

somnia Callimachi, quia scripturo sibi

finxit per somnum adfuisse Musas. vi-

de Antholog. lib. 1. cap. 67. & lib. 3.

cap. 25. *εἰς ποικίλεις*. Turneb. lib. 30.

Advers. cap. 30.

In maledicum Poëtam. V.

Uisquis stolæve purpuræve contemptor,

Quos colere debet, læsit impio versu:

Er-

omnes imprecatur impostori

ntæ, qui Martialis nomine

aledicos versus, in claros vi-

onasque.

ve.] Matronarum, quarum

est stola. *Purpuræve contemptor.*] Sena-

torum, patrum purpuratorum.

2. *Læsit impio versu.*] Supra *epigram-*

mate 3. vers. 5. & *epigrammate* 11. li-

bro 7.

3. *Er-*

- Erret per urbem pontis exsul & clivi,
Interque raucos ultimus rogatores*
5 *Oret caninas panis improbi buccas.
Illi December longus, & madens bruma,
Claususque fornix triste frigus extendat:
Vocet beatos clamitetque felices,
Orciniana qui feruntur in sponda:*
10 *Et, cum supremæ fila venerint boræ,
Diesque tardus; sentiat canum litem,
Abigatque moto noxias aves panno;
Nec finiantur morte simplices pænæ:
Sed modo severi sectus Æaci loris,*
15 *Nunc inquieti monte Sisyphi pressus,*

Nunc

3. *Erret.*] Sic Palatinus codex: mente satis acri & acuta. Er. per urb. Redigatur ad extremam mendicitatem: ultra infraque vilissimam mendicabulorum conditionem, cui nec sedes nec stipis spes in pontibus. In vulgatis legebatur: *Pontes per urbis erret exul & clivis.* Per *urbis.*] Raderus legendum censet *orbis*: quomodo enim *exul*, si in urbe? Sic Ovid. in Ibin inimico suo imprecatur:

Exul inops erres alienaque limina lustras,

Exiguæque petas ore tremante cibum.

4. *Rogatores.*] Mendicos.

5. *Caninas panis, &c.*] Canibus projiciendas, ut quæ geminum agitent. *Improbi.*] Multis miseris precibus à viatoribus extorti. *Buccas.*] Buccas, buccellas.

6. *Illi December longus.*] Longam experiatur hyemem in cella frigida.

7. *Claususque fornix.*] Per diem lateat domi sub frigido fornice, foco sine Vulcano. Cellam ergo intelligit, quam sibi pauperes certa pensione conducebant.

8. *Vocet beatos, &c.*] Mortuos præ se beatos prædicet.

9. *Orciniana, &c.*] Sandapila, ferebro. ab Orco vel *ἑρκος*. vide Cael. Rhod. lib. 10. cap. 18.

11. *Diesque tardus.*] Mortis, quam jam dudum votis expetebat. *Sentiat canum litem.*] Dilanietur à canibus. Vel, jam morti vicinus, audiat de ossibus suis & cadavere distrahendo litigantes canes, quorum ventres pro sepulchro fortiaur.

12. *Abigatque, &c.*] Fiat præda avibus. credo ejusmodi maleficorum corporibus, quo diutius putrescerent insipulta, affixos & appensos fuisse pannos ad terrorem avium. quod apud nos factum videmus in hortis & agris à se mente.

13. *Nec finiantur, &c.*] Nec mortis pœnas mors ultima finiat, &c. Ovid. in Ibin. unde multæ nostri hic imprecationes.

14. *Severi, &c.*] Exsententia Æaci ex inferni iudicibus unius, in pœnas ingeniosi. Sic Ovid. *Noxia mille modis lacerabit membra, tuasque Æacus in pœnas ingeniosus erit. Sectus loris.*] Hic Horat. *Sectus flagellis hic triumphatibus.*

15. *Monte Sisyphi pressus.*] Sane quod voluit Sisyphus.

16. Gar-

*Nunc inter undas garruli senis siccus;
 Delasset omnes fabulas poetarum:
 At cum fateri Furia jusserit verum,
 Prodente clamet conscientia, scripsi.*

16. *Garruli, &c.*] Tantalus, cui sitis famisque poenas, garrula lingua dedit.

17. *Delasset, &c.*] Exerceatur poenis omnium, quos poetæ fingunt apud inferos torqueri.

18. *Fateri, &c.*] Ita Ovid. in Ibin.

Sic tibi de furtis scindet latus una flagello,

Ut sceleris memoris conficere tui.

Et Virgil. 6. Æneid.

19. *Scripsi.*] Ego edidi hæc famosa carmina sub nomine Martialis.

De adventu Cæsaris Trajani. VI.

Felices, quibus urna dedit spectare coruscum
 Solibus Arctoïis sideribusque ducem.

*Quando erit ille dies, quo campus, & arbor, & omnis
 Lucebit Latia culta fenestra nuru?*

*Quando moræ dulces, longusque à Cæsare pulvis,
 Totaque Flaminia Roma videnda via?*

*Quando eques, & picti tunica Nilotide Mauri
 Ibitis? & populi vox erit una, venit?*

Ad

1. *Quibus urna.*] Raderus hic urnam, vitam exponit; sic ut dicat felices eos, qui nondum urna clausi & mortui, videre poterunt venturum in urbem Trajanum. Vel urna pro sorte: Felices scilicet quibus sorte quadam bona continget, ut Trajanum videre possent, quod neque vivis omnibus licet, ut oculis suis Imperatorem spectent. Vel Urna vitæ diuturnioris, seu mortis, prout serius ut ocyus fors exierit. vel electionis uræ, qua lecti mittebantur ad principem legati. *Coruscum.*] E Germania, juxta ad Arcetum & cui præerat Trajanus, redeuntem.

2. *Ducem.*] Trajanum.

3. *Quo campus, &c.*] In ~~viis~~ *viis* Imperatorum, procedebant ordines obviam: per campos & ex arboribus spectabat populus, foemina ex ædibus & fenestris: tabernæ, fenestræ, fores ornabantur lauro, fronde, floribus, lucernis appensis.

4. *Lucebit.*] Fenestræ enim, januæ, &c. lucernis ornabantur, & ignis ubique excitabatur in solennitatibus illis. Et non solum fores lucernis ornabant; sed & ipsi cum lucernis occurrebant. *Latia nuru.*] Foemina enim honestiores ex ædibus prospectabant, quas hic vel *Latias nurus* appellat.

5. *Moræ dulces, &c.*] Ingressus in urbem Imperatoris incessus lentus & cum pompa, omnibus gratus. *Pulvis.*] In via excitatus.

6. *Totaque Flaminia, &c.*] Multitudo egressa gratularum Cæs. in via Flam. quæ Germaniam spectat.

7. *Picti Tunica, &c.*] Luxu gratia nonnulli equites more Mazacum, qui Libyæ pop. sunt, præcurrebant, tunica acu ab Aegyptiis elaborata induti. infra epigr. 13. lib. 6. Utebantur ergo Romani luxu causa Mauro equite; & Raderus alam prætorianam fuisse credit.

Mm

1. Rhene.]

Ad Rhenum, de eodem. VII.

Nympharum pater amniumque Rhene,
 Quicunque Othrysius bibunt pruinas.
 Sic semper liquidis fruaris undis,
 Nec te barbara contumeliosi
 5 Calcatum rota conterat bubulci;
 Sic & cornibus aureus receptis,
 Et Romanus eas utraque ripa:
 Trajanum populis suis, & urbi,
 Tiberis te dominus rogat, remittas.

1. *Rhene.*] Fl. Germaniz, unde Trajanus. epigr. supra vers. 2.

2. *Othrysius bibunt pruinas.*] Epigr. 7. lib. 7. vers. 2.

3. *Liquidis fruaris undis.*] Non Hiberno gelu constrictis.

4. *Nec te barbara, &c.*] Neque unquam gelu duratus pontem præstes transitumque barbarorum Germanorum incurfibus. Hic locus ingeniosè explicatus est ab Elia Vinero, in comment. Aufonianis ad Mosellam.

6. *Cornibus.*] Finguntur Dii fluminum præfides cornuti, propter riparum alveorumque curvitatē. magis proprie tamen cornuti dicuntur illi fluvii, qui se deducunt in geminos pluresve al-

veos, unde nata fabulæ occasio de Ancheloi cornu ab Hercule avulso. Rhenum Virgil. 9. Æneid. dixit *bicornem* propter duo ostia, quibus Drusus tertium addidit, ducta fossa adversus incursum barbarorum. *Aureus.*] An propter auri fodinas Germaniz? an propter ipsos Germanos auricomos? *Receptis.*] In unum alveum.

7. *Romanus, &c.*] Subjecta Romanis sit Germania cis transque Rhenum.

9. *Tiberis, &c.*] Dominus orbis fluvius, Romæ scilicet capitis & reginz triumphati orbis fluvius te rogat, cui tamen imperii jus est. *Remittas.*] Rogat, ut remittas Trajanum, neque novo aliquo motu detineas.

De Paulla. VIII.

Nubere Paulla cupit nobis, ego ducere Paullam
 Nolo: *annus est. vellem si magis esset annus.*

2. *Magis esset annus.*] Capulo vicina & brevi moritura: & sic citò fieri hæres possem.

De se. IX.

Undenis pedibusque, syllabisque,
 Et multo sale, nec tamen protervo,

Notus

Affirmat Martialis sibi famam ingenii & carminis non invidendam; quod eandem adepti sunt, multò se inferior-

res & indigniores. *Rad.*

1. *Undenis, &c.*] Hendeca-syllabis. Phaleucio carmine.

5. N°

Notus gentibus ille Martialis,

Et notus populis; quid invidetis?

5 *Non sum Andræmone notior Caballo.*

[Non sum, &c.] Nolite mihi ingenii invidere famam, cum minori sum in pretio & fama apud scurrilis hujus ævi cultores, quam Sextius Andræmon

Caballus scurra. epig. 41. lib. 1. vers. 17. alii *Andræmona* volunt esse nomen nobilis equi Circensis.

In Paullum. X.

Cum tu laurigeris annum qui fascibus intras,
Mane salutator limina mille teras:

Hic ego quid faciam? quid nobis, Paulle, relinquis,

Qui de plebe Numæ, densaque turba sumus?

5 *Qui me respiciet, dominum, regenæque vocabo?*

Hoc tu (sed quanto blandius!) ipse facis.

Lecticam, sellamve sequar? nec ferre recusar:

Per medium pugnas & prior ire lutum.

Sæpius assurgam recitanti carmina? tu stas,

10 *Et pariter geminas tendis in ora manus.*

Quid faciet pauper, cui non licet esse clienti?

Divisit nostras purpura vestra togas.

In

Divites & claros æquè serviles esse atque pauperes; imo jam patronos ipsos clientium, obire partes queritur.

1. *Cum tu.*] Ejusdem ingenii epigramma vide 18. lib. 2. & lib. 5. epigramm. 23. & Juven. sat. 1. vers. 117.

Laurigeris, &c.] Qui geris consulatum, quem tibi ineunti & annum aperiienti præferuntur fascis laureati. *Intras.*] Aperis, inchoas. Claudian. *Iamque novum Fastis aperit felicibus annum, &c.*

4. *Plebe Numæ, &c.*] Plebe tenui & paupere, cujusmodi ipse fuit Numæ.

5. *Respiciat.*] Alii, *respiciet.* Juven. satyr. 3. vers. 184. *Dominum, regemque.*] Patronum, quos reges & dominos vocabant, ut supra sæpe.

6. *Hæc tu, &c.*] Egone te patronum salutabo, qui ipse alios salutas multo blandius quam ego te?

8. *Per medium, &c.*] Sed & ipse alios præcedis antecambulo comesque,

epigrammate 36. lib. 3. vers. 4.

9. *Sæpius, &c.*] Quod attendentis, faventis, applaudentisque signum est.

10. *Pariter, &c.*] Applaudis. vel, A facie jaectas manus, quasi per admirationem. Juven. sat. 3. vers. 106.

12. *Divisit nostras, &c.*] Aque sumus clientes, vos purpurati tantum distincti estis à nobis togatis. vel vos purpurati clientes exclusistis nos togatos ab officio clientum. Turneb. 30. lib. 30. *Purpura* enim insignæ Romanorum magistratuum. Alii leg. *Dimisit.* Gruterus hoc, eo modo interpretatur: *Dimisit*, id est, jussit esse feriatis, inutiles reddidit: tanquam si dimitterentur tali facto, non secus quam symbolo quodam dimittebatur aut Concio, aut Senatus. Sic & noster lib. 1. epigr. 78. *Dimisitque animam nobiliore rogo.* lib. 2. epigr. 16. *dimisit Machaonæ omnes.*

M m 2

In

In Calliodorum. XI.

Nil aliud loqueris, quam Theſea, Perithoumque,
Teque putas Pyladi, Calliodore, parem.

Differeam, ſi tu Pyladi præſtare matellam

Dignus es, aut porcos paſcere Perithoi.

5 Donavi tamen, inquis, amico millia quinque,

Et lotam (ut multum) terque quaterque togam.

Quid! quod nil umquam Pyladi donavit Oreſtes?

Qui donat, quamvis plurima, plura negat.

In parcum amicum; ſeſe tamen Pyladem & Theſeum jaſtare auſum. Poëta veros ait amicos, non qui aliquid donent, ſed qui *παρὰ ἑαυτῶν* habeant.

1. *Theſea, Perithoumque.*] Nobile amicorum par.

3. *Pyladi, &c.*] Vel infimo ſervitii munere deſungi, ut præſtare matulam, vel porcos paſcere.

4. *Porcos paſcere Perithoi.*] Forte, quod in glandiferis Pindi ſylvis degubat Perithous.

6. *Et lotam.*] Et togam non uſque adeo tritam, non ultra ter quaterve lo-

tam. Salmafius legit: *Et lotam*, ut *minimam*, &c. Obſoletam & diu habitam intelligit, utpote quæ ter ad fullonem ſit miſſa maculis eluendis. Triæ nempe fullonis propria ſunt in poliendis veſtimentis: *primum* *τὸ πλυνόν*, lavari, tergere nitro, creta, cimolia & ſimilibus. *Præ multum, &c.*] Ex perſona poëtæ interpoſitum, indignantis togam imputatam, quaſi magna illa res ſit.

7. *Nil umquam, &c.*] Quippe qui omnia cum Pylade communicavit, quod quia tu non facis, ſed multa negas, non es verus amicus.

Ad Domitium. XII.

ÆMiliæ gentes, & Apollineas Vercellas,
Et Phaëtontei qui petis arva Padi;

Ne vivam, niſi te, Domiti, permitto libenter,

Grata licet ſine te ſit mihi nulla dies.

5 Sed deſiderium tanti eſt, ut meſſe vel una

Vovet ſeceſſum Domitio felicem, & reditum. Æmiliz urbs dicitur Apollinea, vel à liberalioribus diſciplinis: vel ob templum Apollinis. *Rad.*

1. *Æmiliz gentes.*] Epigr. 4. lib. 3. verſ. 2. *Apollineas Vercellas.*] Oppidum Inſubrium, ubi Apollo colitur. vide Ph. Cluverium lib. 1. Ital. antiq. c. 23.

2. *Phaëtontei Padi.*] Padus, Eridanus Græcis; in quem Phaëthon curru Solis excuſſus cecidit. epigr. 25. lib. 4. verſ. 2.

3. *Ne vivam.*] Formula jurandi, uſcis uſitata. *Permitto libenter.*] Niſi te ſecedere permittam. alii, *dimitto*. Petrus Scriv. emendat, *præmitto*. quod de vita functis dicebant, tanquam eos ipſos ſequuturi. ſed diſpiciat lector.

5. *Sed deſiderium, &c.*] Sed deſiderio noſtri, tu præfers unius æſtatis relaxationem, qua tui colorandi & animi relaxandi cauſa ab urbanis curis ſecedis.

7. *Ipſi*

*Urbano relevés colla perusta jugo.
precor, & totos avida cute combibe soles.
Quam formosus eris, dum peregrinus eris!
ut venies albis non cognoscendus amicis,
Libabitque tuas pallida turba genus!
ed via quem dederat, rapiet cito Roma colorem,
Niliaco redeas tu licet ore niger.*

precor, &c.] Vade itaque, infom-
vaca. qua utebantur veteres ad
um valetudinis causa, & colo-
nitoris gratia, cutim.
Quam formosus eris, &c.] Quam
coloratus peregre redibis!
Abis, &c.] *Εκταλεσθεις* ab
urbana pallidis. sole non colo-
vide epigramma 56. libro 1.

10. Libabitque tuas, &c.] Osculo exci-
piet. Sic Virg. *Oscula libavit nata, dehinc
talita satur.* Gruterus verò ex MS. An-
glic. legit. *livebitque tuis pallidat turba
genis.* hoc est, invidet. Rectè. *Palli-
da turba.* Ob vigilias, officia & servi-
tutem urbanam.

11. Rapiet colorem.] Candidum red-
det.

12. Niliaco, &c.] Egyptii vero fusci.

Ad Tuccam. XIII.

*Um cathedralicios portet tibi rheda ministros,
Et Libys in longo pulvere sudet eques;
ataque non unas cingant triclinia Bajæ,
Et Thetis unguento palleat uncta tuo;
dida Setini rumpant crystalla trientes,*

Dor-

m opulentum & felicem, eo
prædicat, quod suam felicita-
ret. quod multis usu venit;
primum se beatos agnoscant,
itudinis jacturam fecere.
cathedralicios, &c.] Cum ha-
min rheda vel curru, quoties
pueros delicatos, teneros,
tos, mollitie non cedentes
quarum proprie est cathedra,
ib. 30. cap. 3. & 30. Sym-
is, forte.
, &c.] Et tibi, pro more
, præcurrant equites Numi-
enim & potentiores præcur-
habebant, cum iter aliquod
itur: *Cursores* simpliciter di-
um præcursores revera sunt.

Senec. epist. 114. *Omnes sic jam pere-
grinantur, ut illos Numidarum præcur-
rat equitatus, ut agmen cursorum antecede-
dat.* Turneb. lib. 24. cap. 6.

3. Strataque, &c.] Et tibi ad multas
tuas thermas & balneas, multa ex-
truantur triclinia, dicitur, cœnationes.
Bajæ.] Balneas, quibus celebres sunt
Bajæ.

4. Et Thetis, &c.] Et ampla balnea,
quæ & maria dicebantur & piscinæ,
unguentis infusis (qui veterum luxus)
palleant.

5. Setini rumpant, &c.] Optima
vina è Setia frangant dum miscentur;
vel calore rumpant pocula tua crystal-
lina. *Trientes.* Calices 4. cyathorum.
epigr. 28. lib. 1. vers. 2.

M m 3

6. v-

*Dormiat in pluma nec meliore Venus :
Ad nocturna jaces fastosæ limina mœchæ,
Et madet (ben) lacrymis janua surda tuis :
Urere nec miserum cessant suspiria pectus.*

10 *Vis dicam, male sit cur tibi, Tucca? bene est.*

6. *Venus.*] Quæ in olorina cubat: nam olores illi sacri.

7. *Ad nocturna jaces, &c.*] Vide §. latyæ Persii versum 165. & quæ nos ad illum.

9. *Urere nec miserum.*] Cum sis tam beatus & felix, cruciariis tamen quod nequeas esse adulter.

10. *Bene est.*] Ex rerum affluentia

nascitur tibi vitiosa miseria. Et sane tibi male est, quia nimis bene est, quod non intelligis. Nam *εἰς πῶς* est ἡ *χολαζοῖσιν αἰχολία*. adde *καὶ τὸ ἐχθρὸν*. Bene est, elegantissime *ἐχθρὸς ἀδελφύων*. Sed & locutio convivalis honestissima. Horat. Sat. 2. lib. 2. *Bene erat, non piscibus urbe petitis*, Sed *pullo atque hædo*.

Ad Crispum. XIV.

C*edere de nostris nulli te dicis amicis.
Sed sit ut hoc verum, quid, rogo Crispe, facis?
Mutua cum peterem sestertia quinque, negasti:*

Non caperet nummos cum gravis arca tuos.

5 *Quando fabæ nobis modium farripve dedisti,*

Cum tua Niliacus rura colonus aret?

Quando brevis gelidæ missa est toga tempore brumæ?

Argenti venit quando selibra mibi?

Nil aliud video, quo te credamus amicum,

10 *Quam quod me coram pedere, Crispe, soles.*

6. *Cum tua Niliacus, &c.*] Cum colonus tuus in Ægypto multos tibi aret fundos.

8. *Argenti, &c.*] Sic Palatinus Vål. *Argenti quando missa selibra mibi est?*

10. *Quam quod, &c.*] Animam impendere, sive, ut ait ille, aliquid animæ

amittere in honorem amici. honeste parum, at satis familiariter, & pro comitate suilla: ubi arctioris amicitiz argumentum habetur, mutuis se officiis comitari ac deducere ad fellas Patroclianas, & dulcissimos conferte sermones in Cloacinx sacello.

De Apro. XV.

D*otatæ uxori cor arundine fixit acuta:
Sed dum ludit Aper; ludere novit Aper.*

1. *Dotatæ, &c.*] In ludo sagittario quasi per errorem. vel sauciat uxoris cor acuta amoris, seu doloris sagitta, dum ipse ludit in alijs.

2. *Sed dum, &c.*] Sed dum se ludere nescire simulat, optime in rem suam ludit, efferendo uxorem bene dotatam alij leg. *ludere*. rectè.

In

In

In Cajum. XVI.

SI donare vocas promittere nec dare, Cai:
 Vincam te donis, muneribusque meis.
 Accipe Callaïcis quidquid fodit Astur in arvis,
 Aurea quidquid habet divitis unda Tagi;
 5 Quidquid Erythræa niger invenit Indus in alga,
 Quidquid & in nidis unica servat avis;
 Quidquid Agenoreo Tyros improba cogit æno:
 Quidquid habent omnes, accipe, quomodo das.

In vanum promissorem.

2. Vincam te donis, &c.] Nam pol-
 lictis dives quilibet esse potest.

3. Callaïcis, &c.] Quicquid auri fo-
 ditur in Hispania. Gallecia autem &
 Asturia Hispaniæ regiones sunt, aurifo-
 dinis quondam celebres.

4. Divitis unda Tagi.] Auri ramen-
 tis fluens Tagus fl. Hispaniæ.

5. Erythræa, &c.] Epigr. 38. lib. 5.
 vers. 4.

6. Unica servat avis.] Phoenix. vide
 epigr. 7. lib. 5. vers. 1. & epigr. 55.
 lib. 6. vers. 2.

7. Agenoreo Tyros.] Tyrio, purpu-

reo. Tyros enim & Sidon Agenori re-
 gna erant. Improba cogit æno.] Inven-
 trix purpuræ, qua iterantur lanæ. vestes
 purpureas appellat Senec. epist. 115.
 lacernas coloris improbi. Improbum la-
 bore appellavit Virgilius, assiduum
 & iteratum, ita & vestes improbi coloris
 dibaphas & iteratas aheno purpureo.
 & huc facit Plin. lib. 9. cap. 41. Non est
 satis abstulisse gemmæ nomen amethy-
 stum, rursus absolutus inebriatur Tyrio, ut
 sit ex utroque nomen improbum, simulque
 luxuria duplex. libro 14. epigramma-
 te 154.

8. Quomodo das.] Promissis sc.

De Macro ad Musam. XVII.

Saturnalitio Macrum fraudare tributo,
 Frustra, Musa, cupis: non licet, ipse petit:
 Solenneisque jocos, nec tristia carmina poscit;
 Et queritur nugæ obticuisse meas.
 5 Mensurum longis sed nunc vacat ille libellis.
 Appia, quid facies, si leget ista Macer?

De

Macer occupatus in via Appia ster-
 nenda, legebat Geometras, & subinde
 Martialis Epigrammata, quæ ad Satur-
 nalia expectabat, intermissa verò pe-
 rebat. Respondet, poeta, Si legeris
 mea, negliges tua, viam sc. Appiam.
 Rad.

1. Saturnalitio, &c.] Carmina mea,
 quæ per Macri, in via Appia sternenda

cui præficiebatur ab Imperatore, occu-
 pationes intermissa sunt à me in Satur-
 nalibus, exigit Macer tanquam tribu-
 tum statum & annuum.

5. Mensurum, &c.] Geometrarum
 libris Geometricis, ut rationem viæ
 sternendæ & muniendæ percipiat.

6. Quid facies, &c.] Negligeris sci-
 licet meis nugis posthabita.

M m 4

Coli

De Mario. XVIII.

NEc vocat ad cœnam Marius, nec munera mittit,
 Nec spondet, nec vult credere: sed nec habet.
 Turba tamen non deest, sterilem quæ curet amicum.
 Eben quam fatuæ sunt tibi, Roma, togæ!

Coli volunt à clientibus patroni, & nolunt colere donis clientes. Talem patronum esse ait Marium.

2. *Spondet, nec, &c.*] Pro clientibus. *Credere.*] Mutuum dare.

3. *Turba.*] Clientum. *Sterilem.*] Unde nihil fructus.

4. *Fatuæ togæ.*] Insipientes, qui gratis serviant Togati clientes! *Marmicæ.*

Mittit librum suum ad Plinium, (Cæcilius Secundum.) XIX.

NEc doctum satis, & parum severum,
 Sed non rusticulum nimis libellum,
 Facundo mea Plinio, Thalia,
 I perfer: brevis est labor peractæ
 5 Album vincere tramitem Suburræ.
 Illic Orphea protinus videbis
 Udi vertice lubricum theatri,
 Miranteisque feras, avemque regis,

Raptum

Alloquitur Musam; mandat, ut domum Plinii in Exquilis quærat, adeatque reverenter. Tum & Plinium laudat ab eloquentia, quam cum Cicerone commendit.

1. *Nec doctum satis, &c.*] Super rumore defuncti Martialis in epistola ult. lib. 3. ad Priscum, gratatur Plinius, laudat & bene precatur Poëtæ de hoc epigr. cujus partem ibi referens, *Alloquitur Musam*, inquit de Martiali, *mandat, ut domum meam Exquilis quærat, adeatque reverenter, &c.*

2. *Sed non, &c.*] Non tamen omnino inelegantem.

3. *Thalia.*] Musa carminis mei jocosi præses. epigr. 8. lib. 4. vers. 12. & epigr. 16. lib. 7. vers. 4.

4. *Brevis est labor, &c.*] Non est, inquit, longa ad domum Plinii via, quæ statim est post superatam Suburræ.

5. *Album vincere, &c.*] Ascendere per declivem collem è Suburræ (de quo vico. epigr. 35. lib. 1. vers. 6.) Esquilias.

6. *Orphea, &c.*] In domus Plinii fastigio effictum. Plin. histor. lib. 35. cap. 8.

7. *Lubricum theatri.*] Stillicidio, vel asperisionibus theatri.

8. *Avemque regis.*] Aquilam, illam forte de qua epigr. 56. lib. 5. In templorum, atque ædium nobiliorum fastigiis apponebatur aquila, minorum vero, coronis. epigr. 1. hujus libri.

9. *Phry-*

aptum quæ Pbryga pertulit Tonanti.
 ic parva tui domus Pedonis
 elata est aquilæ minore penna.
 d ne tempore non tuo disertam
 ilses ebria januam, videto.
 tos dat tetricæ dies Minervæ,
 um centum studet auribus virorum,
 oc quod secula, posterique possint
 pinis quoque comparare chartis.
 ras tutior ibis ad lacernas:
 ec hora est tua, cum furit Lyæus,
 m regnat rosa, cum madent capilli:
 nc me vel rigidi legant Catones.

ryga Pertulit Tonanti.] Gany-
 dicto epigr. 56. lib. 5.

Pedonis.] Albinovani, Poëta,
 mus fastigio insidet aquila mi-
 re illa Ganymedem rapiente.

ton tuo.] Alio quam quod jo-
 minibus convenit. vide ep. 8.
 xrf. 11. *Disertam.*] Plinii Sec.
 disert.

ebria januam, &c.] Lasciva,
 , intempestiva.

tetricæ Minervæ.] Studiis seve-
 vioribus.

ntum studet, &c.] Foro &
 viralibus. epigr. 38. lib. 6.

vers. 5. & epigr. 62. lib. 7. vers. 7. &
 Plinii epist. passim.

17. *Arpinis quoque, &c.*] M. Tullii
 Cic. Arpinatis. quem sibi ubique imi-
 tandum proposuisse Plinius confite-
 tur.

19. *Hac hora est tua, &c.*] Nona
 hora aut decima. epigr. 8. l. 4. vers. 11.
 & 12. inter pocula, rosas, unguenta.

24. *Cum regnat rosa.*] Coronati enim
 potabant. *Cum madent.*] Delibuti un-
 guentis.

21. *Tunc me vel, &c.*] Namque hac
 hora vel rigidi Catones deposita gravi-
 tate calent mero.

Ad Manium. XX.

Ucit ad auriferas quod me Salo Celtiber oras,
 Pendula quod patriæ visere tecta libet;
 mihi simplicibus, Mani, dilectus ab annis,

Et

im de patria cogitat poëta,
 jano parum gratus esset, ob
 es, credo, Domitiani: vel
 io scribit, bonarum artium
 us ignarus. Hic tamen poëta,
 iam Manii reverfurum ait.

dire velim in patriam meam, visurus
 Hispaniam aurifodinis celebrem, &
 Salonem. epigr. 50. lib. 1. vers. 12. tu
 mihi causa es o Mani, &c.

2. *Pendula, &c.*] Bilibili in edito
 sitam.

3. *Simplicibus annis.*] Simples an-
 ni primæ ætatis.

ad auriferas, &c.] Cur re-

M m 5

4. Et

Et prætextatâ cultus amicitia;

5 *Tu facis; in terris quo non est alter Iberia
Dulcior, & vero dignus amore magis.*

*Tecum ego vel sicci Gætula mapalia Pæni,
Et poteram Scythicas hospes amare casas.*

Si tibi mens eadem, si nostri mutua cura est,

10 *In quocunque loco Roma duobus erit.*

4. *Et prætextatâ, &c.*] Usque à pueris, qui prætextam gerunt, amicitia culta.

5. *Tu facis.*] Ut redire cupiam.

7. *Tecum ego vel, &c.*] Tecum vel in arenosis Africæ desertis, vel in hospi-

tali Scythia degerem. *Mapalia.*] Agræstium casæ culmo tectæ. *Pæni,* agri Carthaginensis. hic pro tota Africa.

10. *In quocunque loco, &c.*] Omnis nobis locus pro Roma erit.

Ad Sextum. XXI.

Scribere te, quæ vix intelligat ipse Modestus,
*Et vix Claranus; quid rogo, Sexte, juvat?
Non lector tuis opus est sed Apolline libris:*

Judice te major Cinna Marone fuit.

5 *Sic tua laudentur: sane mea carmina, Sexte,
Grammaticis placeant, & sine Grammaticis.*

Sextum, aut ut alii scribunt Crispum, obscuritatem affectantem irridet, quod sane vitium, multi hodie in laude ponunt, qui *καὶ ὁ ἄλλος* & antiquarii videri volunt. *Rad.*

1. *Modestus.*] Grammaticus, cujus meminit Tranquillus & A. Gell. & Macrobius.

2. *Claranus, &c.*] Grammaticus, cujus meminerunt Seneca epist. 66. & Ausonius epist. 18. ad Ursul.

3. *Sed Apolline libris.*] Sed divinatore Oedipo aliquo, Sibylla, imo ipso Apolline. qui velut Deus, possit animi tui cogitata dispicere. Sic Adag. Ne

Apollo quidem intelligit. de revehementer obscura.

4. *Cinna Marone fuit.*] Poëta, autor egregii quidem laudatque operis, sed obscuri; & quo nec se scribere satis digna, per modestiam proficitur Virgilius, ecloga 9.

5. *Sic tua laudentur, &c.*] Propter obscuritatem & intricatas tenebras.

6. *Sine Grammaticis.*] Absque opæ Grammaticorum interpretum. Quotus tamen quisque Grammaticorum, immo Criticorum, aut (quos M. Cato dixit, *Mortuaria Glossarsa*) philosophorum hæc intelligit?

In Philænim. XXII.

Cur spleniato sæpe prodeam mento,
*Albave pictus sana labra cerussa,
Philæni quæris? basiare te nolo.*

1. *Spleniato, &c.*] Epigr. 29. lib. 2. vers. 9.

3. *Basiare te nolo.*] Epigr. 33. lib. 2. & lib. 7. epigr. 66. ne te salutem.

De

De

De M. Antonio. XXIII.

*Am numerat placido felix Antonius ævo
 Quindecies ætas Primus Olympiadas :
 æteritosque dies, & tutos respicit annos :
 Nec metuit Lethes jam propioris aquas.
 ulla recordanti lux est ingrata, gravisque :
 Nulla fuit cujus non meminisse velit.
 Ampliat ætatis spatium sibi vir bonus : hoc est
 Vivere bis, vita posse priore frui.*

hoc eodem dictum libro 9. epigr. 101. ubi patriam & studia ejus es : hic jam agit de ætate & felicitate Antonii.

Quindecies ætas, &c.] Annos LX. computatione Chronologorum, qui impius est quatuor annorum spatium LXXV. ex ratione poetarum Olympiada pro quinquennio usurpant. *Primus.]* Cognominis, ut infra epigramm. 32. lib. 9.

3. *Tutos respicit annos.]* Extra fortunæ aleam positos. in quos fortuna jus perdidit. Alii, *totos.*

4. *Nec metuit, &c.]* Nec metuit mortem.

6. *Nulla fuit.]* Alii, *Nulla subit.*

7. *Ampliat, &c.]* Bis vixit, qui ad senectam benè vixit, præteritæ enim vitæ grata recordatio, præsentem vitam alit, & facit jucundiorē.

8. *Vita priore frui.]* Jucunda bene ætatis vitæ recordatione.

Ad Calend. Martias. XXIV.

*Atales mibi Martiæ Calendæ,
 (Lux formosior omnibus Calendis,
 qua mittunt mibi munus & puellæ :)
 Inquagesima liba, septimamque
 tris addimus hanc focus acerram.
 Vos (si tamen expedit roganti ;)*

Annos

celebrando suo natali, annos prænumerat 57. & futuros optat 18. *artia calendæ.]* In quibus & puellis mittuntur mihi munera. lib. 9. vers. 15. & epigr. 85. vers. 11. Natalis item celebrari missis muneribus. epigr. 64. epigr. 87. lib. 10.

Inquagesima liba, &c.] Jam

quinquagesimum septimum natalem meum celebros libis & thuris acerra. Vel, o Martiæ Calendæ vestris aris jam quinquagesima liba & septimam acerram addimus : sive jam agitavi natalem meum, genioque natali meo sacrificavi quinquages septies.

5. *Focus.]* Aris, *Acerra.]* Vas thuriferum.

7. *Bis*

*Annos addite bis precor novenos,
Ut nondum nimia piger senectæ,
Sed vitæ tribus areis peractis
10 Lucos Elysæ petam puellæ.
Post hæc tempora, nec diem rogabo.*

7. *Bis precor novenos.*] Alii leg. *ter.* rectius *bis.* anni enim 27. additi, nimis & ultra votum Poëtæ extenderent senectam.

9. *Tribus areis.*] Tribus vitæ curculis, pueritia, juvenia & senectæ. nam decrepitam ætatem sibi non exoptat. Area in Circo spacium est curculi. 25. missum est unius diei area. Missus trium arearum conficiunt numerum annorum, quos sibi vovet Poëta. Pet. Scriver. explosa lectione *tribus aureis*, cum recepta expositione Aurei Rom. æstimati 25. denariis. Jo Meursi. Mantissa. cap. 19. Raderus legendum censet *aureis*. Petit enim Poëta, ut ad annos septem supra quinquagin-

ta, sibi adjiciantur decem & octo, qui prioribus adjecti, recte efficiunt tres aureos Romanos, hoc est septuaginta quinque denarios. Triplica enim vices quinos denarios, septuagenos quinos colliges; hanc sibi auream ætatem optat poeta. vide & Turneb. l. 30. c. 30.

10. *Elysæ puellæ.*] Proserpinæ. *Petam.*] Moriar.

11. *Post hæc tempora, &c.*] Palat. opt. *Post hunc nec horam nec diem rogabo.* Hinc Gruterus colligit legendam: *Post hunc Nestora nec diem rogabo*, hoc est, ubi tribus illis aureis, non secus ac tribus ætatibus quasi Nestor factus fuero, ne diecalam quidem amplius desiderarim vel voto.

De Mucio. XXV.

IN matutina nuper spectatus arena
Mucius, imposuit qui sua membra focis;
Si patiens fortisque tibi durusque videtur,
Abderitanæ pectora plebis habes.
5 Nam cum dicatur tunica præsentis molesta;
Ure manum: plus est dicere; Non facio.

Lib. 8. epigr. 30. descripsit spectaculum Scævolæ in arena datum; hoc loco, quod ibi laudavit, hic elevat; fortioremque fuisse affirmat, si impetranti dixisset, *Non facio*: tum enim non manus, sed totum corpus fuisset assulatum & concrematum. *Rad.*

1. *Matutina nuper, &c.*] Mane pugabant damnati cum bestiis, post meridiem qui ex bestiariis supererant, inter se. Lips. 3. Saturn. cap. 15. Senec. epist. 7. *Spectatus arena.*] Vide hoc spectaculum, epigr. 30. lib. 8.

4. *Abderitana, &c.*] Stolidus es, *Verrecum in patria crasseque sub aere*

natus: ut ait Juvenal. sat. 10. vers. 50. adquem, vide quæ nos.

5. *Nam cum dicatur, &c.*] Nam si damnato huic daretur conditio, ut representando Mucii manum exultam (de quo epigr. 22. lib. 1. & lib. 8. epigr. 30.) redimeret supplicium tunicæ molestæ, in qua pice, resina, bitumine, ceterisque ignium alimentis illita ardens illi fuerat: minus fortiter facit (saltem auctæter minus) parti, quam toto corpore exusto. Majoris ergo est fortitudinis dicere, *Nolo*; quam urere dextram. Uris enim manum, & totus vivens vidensque comburaris.

Defect

De morte Vari. XXVI.

Vare Parætonias Latia modo vite per urbes
 Nobilis, & centum dux memorande viris:
 nunc Ausonio frustra promisse Quirino
 Hospita Lagæi litoris umbra jaces.
 spargere non licuit frigentia fletibus ora,
 Pingua nec mæstis addere thura rogis.
 datur æterno victurum carmine nomen.
 Numquid & hoc, fallax Nile, negare potes?

et mortem Vari centurionis in
 o defuncti.

[*Vare Parætonias, &c.*] Vare, qui
 in Ægypto (Parætonium autem
 i urbs) gessisti Rom. tribuna-
 ujus insigne est vitis, quam ge-
 ribunus ad castigandos milites.
 ulgò legebatur: *Latias modo ri-*
bes. ineptè.

[*Centum, &c.*] Centurio. Ro-
 stituto, legio, quæ constabat
 bus, distributa est in 30. cen-
 quibus singulis singuli præerant
 ones. postea tamen mutato nu-
 nilitum, manipulorum & cen-
 m in legione, 60. militibus
 centurio, qui primitus 100.

[*Ausonio Quirino.*] Romæ in Ita-
 n condidit Quirinus, id est,

Romulus. vel Romanis frustra prom.
 Frustra.] Namque mortuus es in Ægy-
 pto. *Promisse.*] Umbra prom. id est,
 tu promiseras, nos expectabamus redi-
 tum. Alii leg. *promissa.* minus bene.

4. *Hospita.*] Peregrina & exulum-
 bra. *Lagæi litoris.*] Ægyptii. à Lago
 patre Ptolomæi Maced.

3. *Spargere non licuit, &c.*] Sic
 epigr. 85. lib. 6. vers. 12.

7. *Carmine nomen.*] Non malè et-
 iam Britan. codex, *munus.*

8. *Fallax Nile, &c.*] Ægypte, quæ
 negabas Varo reditum, mihi funeris
 curam: Non negabit saltem, nec po-
 test, quo minus æterno te carmine
 fream. Et munus hoc erit nobilius la-
 crymis, quia æternas continet lacry-
 mas, lacrymabile hoc carmen.

Ad Diodorum. XXVII.

Atali, Diodore, tuo conviva senatus
 Accubat, & rarus non adhibetur eques;
 tua tricenos largitur sportula nummos:
 Nemo tamen natum te, Diodore, putat.

Ad

lorum aut obscurum aut spu-
 it; qui tamen arte sua ad ma-
 es venerat, gratus quondam
 no. *Rad.*

[*rarus non, &c.*] Non rarus, id
 uctus.

[*tricenos largitur, &c.*] Triplicem
 n.

4. *Nemo tamen, &c.*] Hoc faciunt
 allesti tua sportula, vel ingratiam Im-
 peratoris, cui tu gratus, ut quondam
 Vespasiano: nemo tamen eorum est
 qui non te pro ignobili habeat, obscu-
 ro, terræque filio. Seneca in Apoco-
 locynthosi: *Nemo enim illum unquam*
natum putavit.

Lau-

Ad Janum. XXVIII.

ANnorum, nitidique sator pulcherrime mundi,
 Publica quem primum vota precesque vocant,
 Pervius exiguos habitabas ante Penates,
 Plurima qua medium Roma terebat iter.
 5 Nunc tua Cæsareis cinguntur limina donis;
 Et fora tot numeras, JANE, quot ora geris.
 At tu, sancte pater, tanto pro munere gratus,
 Ferrea perpetua claustra tuere sera.

Laudat Janum & forum transitorium Nervæ, Jani enim templum quatuor portarum in transitorio foro fuisse Servius ostendit, & Jani olim *Transitiones* dictæ, quod passim transcuntibus paterent. *Rad.*

2. *Publica quem, &c.*] Epigr. 2. vers. 1. & epigr. 8. vers. 1. lib. 8. Sic Ovid. 1. Fast.

*Me penes est unum vasti custodia mundi,
 Et jus vertendi cardinis omne meum est.* —

Publica quem.] Causam addit Festus, Jano primum fuisse supplicatum quasi parenti, à quo rerum omnium factum putabant principium. Quod & Ovid. 1. Fast. testatur.

Ut possis aditum per me qui limina servo

Ad quosunque voles, inquit, habere deos.

3. *Pervius exiguos, &c.*] Prius habuisti sacellum in foro Transitorio dicto, *Vel* quod per id in alia esset transitus, utpote situm inter Capitolium &

collem Quirinalem; *vel* à quatuor transitionibus ad 4. portas Jani templi. Servius testatur, Numam Janum geminum ædificasse, circa inum Argiletum, juxta theatrum Marcelli; cujus portarum, quas legitimum erat aperire, cum bellum esset; in pace verò claudi: ut apertis, in armis esse civitatem: clausa vero, pacatos circum omnes significarent.

5. *Cæsareis cinguntur, &c.*] Quibus ornatur templum tuum à Domitiano, Nerva, Trajano. *Donis.*] Statuis, colossis, pedestribus vel equestribus DD. Imperatoribus locatis minime fuit illustratum. Vide Lipsium in Admirandis suis lib. 3. cap. 7.

6. *Tot numeras, &c.*] Nempe, quatuor, vetus Romanum, Julium, Augustum, Transitorium. *Quot ora geris.*] Epigr. 2. lib. 8. vers. 3.

8. *Ferrea perpetua, &c.*] Præstapacem æternam. cujus signum Janus clausus; ut apertus, belli. epigr. 66. lib. 8. vers. 11.

Ad Sextilianum. XXIX.

QUam mihi mittebas Saturni tempore lancem,
 Misisti dominæ, Sextiliane, tuæ.

Et

1. *Saturni, &c.*] In Saturnalibus epigr. 46. lib. 4. vers. 1. & epigr. 87. lib. 5. vers. 9.

3. *Disi*

quam donabas dictis à Marte Calendis,
De nostra prasina est syntbesis empta toga.
im constare tibi gratis capere puellæ:

Muneribus futuis, Sextiliane, meis.

dictis à Marte Calendis.] Qui
natalis, quo munera mittun-
ninis ab amatoribus. epigr. 92.
ers. 15. & epigr. 85 lib. 5. vers. 9.
em mihi natalis, quo mihi mitti
munera, epigr. 24. supra.
de nostra prasina, &c.] Detoga

quam mihi nātere solebas emisti ami-
cæ tuz viridem vestem cœnatoriam.
epigr. 46. lib. 2. vers. 4.

6. *Muneribus futuis, &c.*] Ita alis
dominam meis sumptibus, meo certe
damno; dum, quæ me capere opor-
tuit, illa intercipit.

De Apollinaris litore Formiano. XXX.

Temperatæ dulce Formiæ litus:

Vos, cum severi fugit oppidum Martis,

t inquietas fessus exiit curas,

Apollinaris omnibus locis præfert.

Non ille sanctæ dulce Tibur uxoris,

tet Tusculanos, Algidosve secessus,

Præneste nec sic, Antiumve miratur.

Non blanda Circe, Dardanisve Cajeta

De-

dat Apollinaris prætorium For-
mianum, illudque tam graphicè descri-
bit: nec Formiæ sint tam formosæ &
z, quam hoc Epigramma. quod
facilius, ipsas Formias adum-
brat, ex melioris notæ scriptori-
Formiæ Latii oppidum, prius
iæ dictum, à Laconibus condi-
tione nomen à commoditate portus,
notum est Strabo, accepit. Fuit ad
Appiam, loco Molæ propinquo,
is Leander in descriptione Latii.
gonum sedem fuisse. Cic. lib. 2.
tic. epistol. 13. & Solinus affir-
mat; ubi olim Antiphatas rex Læstri-
mon imperitavit. Rad.

Formialis litus.] Maritima Campa-
nia, ubi villam seu prætorium ha-
bat Apollinaris. ad quem, epigr. 87.
& epigr. 25. lib. 7. Quasi dicat,
Formiæ temperato cæli loco sitæ.
inari rusticanti estis gratissimæ.
um, &c.] Cum se recipit ex urbis

Romanæ occupationibus & negotiis.

5. *Non ille, &c.*] Temperato cælo &
amœnitati Formiarum non præfert Ti-
bur pudicæ suæ uxoris solum natale seu
villam. non Tusc. Algidos recessus.
Præneste nec Anxur. *Sanctæ uxoris.*] Pudi-
cæ. Dicamne uxorem Tiburtinam,
an agrum habuisse. Tiburtinum, an
utrumque? Uxoris, credo, villa, Ti-
bure fuit. Rad.

7. *Præneste.*] Latii oppidum, in
prospectu urbis; ut & Tusculum &
Tibur. *Antium.*] Urbs etiam Latii,
centum octaginta octo stadiis ab urbe.
nobilis fuit oraculo Fortunæ, de quo
Horat. lib. 3. Od. 1.

O diva gratum quæ regis Antium.

8. *Non blanda Circe, &c.*] Præ For-
miis non desiderat Circæ promon-
torium, Cajetam Trojanis conditam.
Virgil 7. & Mart. 13. epigr. 82. Mari-
cam, Lirin. de quibus vide Geographos
& Leandrum in primis.

10. Nec

- Desiderantur, nec Marica, nec Liris,
 10 Nec in Lucrinâ lota Salmacis Oenâ.
 Hic summa leni stringitur Thetis vento;
 Nec languet æquor: viva sed quies Ponti
 Pictam phaselon adjuvante fert aura;
 Sicut puellæ non amantis æstatem
 15 Motâ salubre purpurâ venit frigus.
 Nec seta longo quærit in mari prædam,
 Sed à cubili lectuloque jactatam
 Spectatus alte lineam trahit piscis.
 Si quando Nereus sentit Æoli regnum,
 20 Ridet procellas tuta de suo mensa.
 Piscina rhombum pascit, & lupos vernas;
 Natat ad magistrum delicata muræna.
 Nomenculator mugilem citat notum,

10. *Nec in Lucrinâ, &c.*] Neclacum Lucrinum in Campania, cujus aqua, ut & Bajarum, æque delicata & mollis, ac Salmacis in Caria, cujus fons efforminare viros dicitur à poetis. Ovid. 5. Metam. Aufon. epigr. 68. & 92. Anthol. lib. 1. cap. 17,

11. *Hic summa.*] Hactenus Formianum contulit cum aliis locorum amœnitatibus, prætulitque cunctis: nunc ipsum locum describit. *Thetis.*] Æquor.

12. *Nec languet æquor, &c.*] Nec tamen stagnat, sed leni aura portat naviculas.

13. *Phaselon pictam.*] Gyraldus, doctore Nonio, phaselum ait navigium esse Campanum. Sunt qui putent sic dici à leguminis specie. Sunt qui à phaselde loco deduci opinentur. Virg.

Et citum pictis vehitur sua rura phaselis.

15. *Motâ salubre, &c.*] Æque lenis est Formiani sinus aura, atque illa quam sibi faciunt puellæ per æstatem agitan-tes aëra, mota veste vel fiabello. epist. 23. Brodæus fiabelum ex pavoninis pinnis

purpureis confectum intelligit. Miscel. lib. 10. cap. 22. Sunt qui pro multa legant *multa*, sed inepte.

16. *Seta.*] Linea piscatoria. *Longe.*] Longe.

28. *Spectatus, &c.*] Per aquam pelucidam. *Alte.*] Alte sublatum lineam curvabat pondere, quo magnitudo piscis ostenditur.

19. *Si quando, &c.*] Si quando mareventis tollatur mensa minime sollicita est de piscibus, ut quæ suo perne suo regno, suis piscinis satis sit instruita. *Æoli regnum.*] Ventos, procellas.

21. *Piscina.*] Piscinas passim habebant in villis suis suburbanis. *Vernas.*] In suis natos piscinis, seu domesticos.

22. *Natat ad, &c.*] Sic epigr. 30. lib. 4. vers. 6.

23. *Nomenculator, &c.*] Qui piscem nominatim citet evocetque: non solum ac nomencultores solebant in foro & campo Martio citare reos convivales & suggerere nomina civium domum suis in ambitu & petitione magistrum salutandorum. *Nomenculator*, sic fere piscem

Et adesse jussi prodeunt senes nulli.

25 Frui sed istis quando, Roma, permittis?

Quot Formianos imputat dies annus

Negotiosis rebus urbis hærenti?

O janitores, villicique felices!

Dominis parantur ista; serviunt vobis.

pservant antiqui: ut & templum, pro templum, &c. Mugil, seu capito, Gr. 29μφ, Alii Groskoff. Belg. Harder. Gall. Mullet.

24. Senes nulli.] In piscinis consenscentes; tales enim animi potius, quam mensæ gratia alebant. Belg. Barbeel.

25. Permittis? Per occupationes & curas urbanas. Sunt qui legant, permittis? non ineptè.

26. Quot Formianos, &c.] Quot dies, quos jucunde liceret agere For-

miis, possunt imputari quasi perditis urbanis curis. Formiani ergo dies, jucundi & soluti cura urbana.

28. Janitores.] Aliis, vinitores, sed nulla hic mentio vineæ. Janitores autem etiam in villis & prætoriiis fuisse, nulla dubitatio est; ut servi atrienenses.

29. Dominis parantur ista, &c.] Domini raro, furtim & per otium, civicis quasi emissis vinculis, has voluptates carpunt: vos, ô villici, semper, libere & ad satietatem iis fruimini.

In Calliodorum. XXXI.

Adixisti servum nummis, here, mille trecentis,
Ut bene cænares, Calliodore, semel:

Nec bene cænasti nullus tibi quattuor emptus

Librarum cænæ pompa caputque fuit.

5 Exclamare libet, non est hic improbe, non est

Piscis: homo est. hominem, Calliodore, voras:

De

In gulosum & ganeonem hoc scrip- tum, quo notat in Calliodoro luxum & gulam Romanorum.

1. Addixisti, &c.] Vendidisti. Suet. n Cæf. Nummo addixit, id est, venum ledit. Et addixisti vocabantur homines obzati, qui & nexi dicuntur, qui L. 12. abularum ob æs alienum creditoribus ntemporariam servitutem addicebantur, quos Græci ἀρχιμύς, id est, ἀρχιμύς dixerunt, quos creditor ducere domum à prætorie pernittebatur. Rad. Here, mille.] Hæri.

epigr. 44. lib. I. vers. 1. Trecentis.]

Alii ducentis, quadraginta scil. florenis.

2. Semel.] Ex pretio servi vendidati.

4. Cæna pompa, &c.] Cæna 3. sunt partes, antecæna, cæna caput, seu pompa, & secundæ mensæ, seu bel- laria.

5. Exclamare libet.] Epiphonema à rei indignitate. Non est hoc.] Hoc in eos convenit, qui tributa populi vestigiaque in luxum & pompam absumunt. Rad.

N n

Nobi-

De imagine Marci Antonii, ad Cæditianum.

XXXII.

Hæc mihi quæ colitur violis pictura, rosisque,
 Quos referat vultus, Cæditiane, rogas?
 Talis erat Marcus mediis, Antonius annis
 Primus: in hoc juvenem se videt ore senex.
 5 Ars utinam mæges, animumque effingere posset!
 Pulchrior in terris nulla tabella foret.

Nobilitavit hoc epigrammate Antonium illum Tolosanum; & corporis effigiem, & animi virtutes expressit.

3. Marcus Antonius annis.] Epigram. 101. lib. 9.

4. Primus.] Cognomen M. Antonii

Primus. Supra epigr. 23.

5. Ars utinam mæges, &c.] Quid si oculis facies honesti cerneretur, miris sui amores excitaret. Plato. Spectabile hoc & imitabile picturam laudandi exemplar.

Ad Munatium Gallum. XXXIII.

Simplicior priscis, Munati Galle, Sabinis,
 Cecropium superas qui bonitate senem;
 Sic tibi cum soceri claros retinere Penates
 Perpetua natæ det face casta Venus:
 5 Ut tu, si viridi tinctos ærugine versus,
 Forte malus livor dixerit esse meos,
 Ut facis, à nobis abigas: nec scribere quemquam

Talis

Ut suorum carminum patronum invocat Paulum lib. 7. epigr. 71. Sic rogat hic Munatium, vel ut alii legunt Numacium, ut infames versus, suo nomine vulgatos, suos esse neget. Rad.

1. Simplicior.] Sabinos vocat simplices, id est, rectos, candidos. Sabinus.] A quibus per ludorum speciem circumventis, Romani foeminas rapuerunt.

2. Cecropium senem.] Socratem, qui Juvenali, senex vicinus Hymetto. Alii Epicurum intelligunt.

3. Sic tibi casta, &c.] Sic tibi casta Venus det retinere claros Penates socii cum perpetua face natæ, uxoris scilicet tuz. Alii leg. confoceri claros: rectè. Hoc est, Venus tibi connubium natæ

tuz, cum confoceri filio initum, in ædibus generi & soceri, æternum firmet, ut concordēs gener & natus, confoceri simul vivatis. Confoceri est, quorum alter filium alterius filia in matrimonium dedit. Rad.

5. Vitu, &c.] Ut tu, &c. à nobis abigas, id est, me asseras. ut epigr. 71. & 11. lib. 7. Ærugine versu.] Malicia, livore, quem epigr. 71. lib. 7. dixerat, atrum venenum. Vide Turneb. lib. 30. cap. 30. qui notat, invidiam animi vitium esse, quale rubigo est ferri & ærugo: ut enim illa ferrum & exedit, ita invidia cor exedit, & ipsam corrodit. Horat. illam æruginem nigra loliginis succum appellavit.

8. Q.

Talia contendas carmina, qui legitur.

Hunc servare modum nostri novere libelli;

10 *Parcere personis, dicere de vitiis.*

8. *Qui legitur.*] Cui fama favet & ætor, hoc est, qui legitur.

9. *Hunc servare, &c.*] Epigr. ad lib. 1. Epist. & epigr. 3. lib. 8. vers. 20.

Ad Cæs. Trajanum. XXXIV.

DI tibi dent quidquid, princeps Trajane, mereris;
Et rata perpetuo, quæ tribuere, velint:

Qui sua restituit spoliato jura patrono;

Libertis exul non erit ille suis.

5 *Dignus es, ut possis totum servare clientem:*

Ut liceat tantum; vera probare potes.

Jus patronorum à Trajano Romanis edditum, laudat Martialis.

1. *Di tibi dent.*] Solennis formula bene precandi. *Princeps Trajane.*] Alii, Cæsar Trajanus.

2. *Et rata.*] Ratum imperium, quod Dii contulere, firmant.

3. *Qui sua restituit, &c.*] Qui restituit patronis jus patronatus in liberos suos, quos Domitianus militibus quarat. Vide Plin jun. lib. 10. epist. 17.

4. *Exul non erit ille suis.*] Jure suo spoliatus tanquam proscripsum & exul. proscribebantur vero patroni, cum illi jus patronatus eriperetur, ut ex libertorum bonis semissem ne acciperent: ita improprie vocat hic exulem. De clientibus & patronis hic non ago;

alia enim sunt jura patronorum in clientes, alia in libertos: non omnis cliens libertus, omnis tamen libertus cliens. *Raderus.*

5. *Dignus es, &c.*] Certe dignus es integram inire laudem ex integro cive Romano pristinae suae dignitati restituto. Legendum hic censet Scaliger *totum* pro *totum*: nam, de torquendis ex accusatione libertorum aut servorum dominis intelligit; quod quumliceret tempore Domitiani, Nerva Imperator sustulit. *Clientem.*] Civem Romanum.

6. *Ut liceat tantum, &c.*] Alii, *Et (liceat tantum vera probare) potes.* Hoc est: Dignus es ut possis; & potes: dummodo liceat seu possit probare exul se esse patronum. *Rad.*

De Sulpicia. XXXV.

OMnes Sulpiciam legant puellæ,
Uni quæ cupiunt viro placere.

Omnes Sulpiciam legant mariti,

Uni qui cupiunt placere nuptæ.

Non

Poëtriam laudat Sulpitiam, quæ Martiali æqualis, scripsit poemata de nore conjugum, & temporibus Domitiani, aliaque nonnulla. Est infra

ad Calenum ejusdem mentio. *Rad.*

1. *Sulpiciam, &c.*] Poëtriam, Martiali coram. cujus meminit Sidonius carm. 9.

N n 2

5. Non

- 5 *Non hæc Colchidos asserit furorem,
Diri prandia nec refert Tbyestæ;
Scyllam, Byblida nec fuisse credit:
Sed castos docet, & pios amores,
Lusus, delicias, facetiasque.*
- 10 *Cujus carmina qui bene aestimarit,
Nullam dixerit esse nequiores,
Nullam dixerit esse sanctiores.
Tales Egeriæ jocos fuisse
Udo crediderim Numæ sub antro.*
- 15 *Hac condiscipulâ, vel hac magistra
Esses doctior & pudica Sappho.
Sed tecum pariter simulque visam
Durus Sulpiciam Phaon amaret.
Frustra: namque ea nec Tonantis uxor,
20 Nec Bacchi, nec Apollinis puella
Erepto sibi viveret Caleno.*

In

5. *Non hæc.*] Non scribit insanos Medæc amores: vel non excusat Medæc scelera. sic Juven. *peritura ignoscit Elisa.* satyr. 6. vers. 436. *Colchidos, &c.*] Vide Mythologos & 4. epigr. supra.

7. *Nec fuisse credit.*] Nec ipsa credit, nec aliis credendas ingerit has fab.

8. *Castos docet, &c.*] De amore conjugum.

11. *Nullam nequiores.*] Si mores Sulpitiæ spectes, nullam dices pudicior: si versus, nullam nequiores; scripsit enim amores sed conjugum.

13. *Egeriæ jocos fuisse.*] Nymphæ, ejus colloquio & institutis se usum finxit Numa rex Rom. II. vide ep. 47-lib. 6. vers. 3.

14. *Udo antro.*] Aricino, fontibus atque aquæ ductibus madenti, vide Juvenal. Satyr. 3. vers. 11.

15. *Hac condiscipulâ, &c.*] Si Sulpicia usâ fuisses magistra vel condiscipula, ô Sappho.

16. *Sappho.*] Poëtria, celebrata decima Musa.

18. *Durus Sulpiciam, &c.*] Qui neglexit, contempsitque alias mulieres, ad amores durus, Sulpiciam tamenque aut potius amaret.

19. *Frustra.*] Heraldus post *frustrâ* punctum ponit, hoc sensu: Frustra eam amaret Phaon durus, & quem Sappho sibi conciliare non potest. Frustra, inquam, quia Calenum virum suum, nec Jovis, nec Bacchi; nec Apollinis concubio aut societate commutare vellet. *Namque, &c.*] Neque enim Bacchi, Apollinis, ipsiusve Jovis thalamos perferret thalamis conjugis sui Caleni, quem mox epigr. 38.

Moss

In Munnam. XXXVI.

Improba Massiliæ quidquid fumaria cogunt,
Accipit ætatem quisquis ab igne cadus;
A te, Munna, venit: miseris tu mittis amicis
Per freta, per longas toxica sæva vias:
5 Nec facili pretio, sed quo contenta Falerni
Testa sit, aut cellis Setia cara suis.
Non venias quare tam longo tempore Romam,
Hæc puto caussa tibi est; ne tua vina bibas.

Munna vinum Massiliense Romam missum vituperat. Massiliense vinum fumatum lib. 13. exponitur.

1. *Improba, &c.*] Adulterantia vinum. *Fumaria cogunt.*] Epigr. 81. l. 3. vers. 23. & lib. 13. epigr. 123.

2. *Accipit ætatem, &c.*] Vina apothecis condita superponebantur fumariis, ut præcocem maturitatem à

fumi tenore traherent. Horat. od. 8. lib. 3. Columella cap. 6. l. 1. & Galen.

ἄλκιδρ. Sed insaluberrima esse hæc vina testatur Plinius lib. 23. cap. 1.

4. *Toxica sæva vias.*] Vina insaluberrima. ut jam vers. 2. vide & ep. 19. lib. 1. vers. 6.

6. *Setiacara suis.*] Vina Setinobilia, è Setia Campana.

Ad Maternum. XXXVII.

Iuris, & æquarum cultor sanctissime legum,
Veridico Latium qui regis ore forum;
Municipi, Materne, tuo, veterique sodali,
Callaicum mandas si quid ad Oceanum;
5 An Laurentino turpes in litore ranas,
Et satius tennes ducere credis acos?
Ad sua captivum quam saxa remittere nullum,

Visus

Poeta patriam cogitans, rogat Maternum Jurisperitum & municipem, aliquid velit mandati dare ad suos.

1. *Iuris, &c.*] Jurisperite sanctissime atque disertissime.

2. *Qui regis.*] Qui jus respondes advocatis & reis.

3. *Municipi, &c.*] Mihi concivio & συμπεπαισμένη meditantipatriam & Bilbilim meam visuro (ut supra epigr. 20.) si quid est quod mandam velis, mandabis nuncio.

4. *Callaicum, &c.*] Hispanum epulum. 16. supra vers. 3.

5. *An.*] An forte Hispania copia præfers Italiam inopiam? *Laurentino, &c.*] Quod distat à Roma 17. M. passuum.

6. *Ducere.*] Capere. *Acos.*] Pisciculos quosdam vilissimos. Græcè βελόνας. Belg. geep.

7. *Ad, &c.*] Quam in Hispania captos mullos, nisi trilibres sint, in mare rejicere. *Sua captivum, &c.*] Quibus vivunt, unde extrahuntur. Pisces vero saxatiles fluviatilibus meliores. Paulo ante epigr. 30. vers. 24. de magnitudine & pretio nullidum.

Nº 3

9. Fa-

- Visus erit libris qui minor esse tribus?*
Et fatuam summa cænare Pelorida mensa;
 10 *Quosque tegit levi cortice concha brevis?*
Ostrea Bajanis quam non liventia testis,
Quæ pueri domino non prohibente vorent?
Hic olidam clamosus ages in retia vulpem,
Mordebitque tuos sordida præda canes.
 15 *Illic piscoso modo vix educâ profundo*
Impedient lepores humida lina meos.
Dum loquor, ecce redit sporta piscator inani:
Venator capta mele superbus adest.
Omnis ab urbano venit ad mare cæna macello!
 20 *Callaicum mandas si quid ad Oceanum.*

Ad

9. *Fatuam.*] Inspidam, nullius fa-
 poris. Palat. legit *fatuum*. *Summa cæ-
 nare.*] Lautissima mensa. *Pelorida.*]
 Concha flaccida & sine callo, à Peloro
 Sicilia promontorio sic dicta: vel ut
 alii volunt, *δολιχὴ πηλὴ*, à cæno. Vi-
 de Horat. lib. 2. Serm. Sat. iv. vers. 32.
Lucrina peloris. epigr. 11. lib. 6. vers. 4.

10. *Quosque.*] Mitulos.

11. *Bajanis quam, &c.*] Potius quam
 in Hispania cænare ostrea nobilia, quæ
 non habent quod invideant, id est, non
 cedentia ostreis in Lucrino lacu prope
 Bajas natis.

12. *Quæ pueri, &c.*] Tanta eorum
 in Hispania copia.

13. *Olidam.*] Quæ urinam in fuga
 incredibili fætoe mittit. epigramm. 4.
 lib. 4. vers. 11. *Clamosus, &c.*] Canes
 hortatus.

14. *Sordida præda.*] Vulpes.

15. *Illic.*] In Hispania.

16. *Humida lina meos.*] Retia modo
 extracta, è piscoso mari & in terra cap-
 pient lepores.

17. *Dum loquor, &c.*] Steriles am-

nes Italiae dicit, & sine pingui ferasyl-
 vas. Piscator missus ad ducendos pi-
 sces, nihil extraxit. Venator quia *Ma-
 tem* velut alii legunt *malen* cepit, potat
 se opimam prædam adeptum, quam su-
 perbus ostentat.

18. *Mele.*] Palat. *male*. unde Rut-
 gerius & Scriverius *mele*, animali mor-
 daci & pernicioso, quod vulgo Tanus
 sive Dasius appellatur. legebatur antea
marie. Libri veteres habent *male* pro
male, quæ est cattus silvestris. Et Gra-
 tianus *lucifugam melen* vocat, quæ ovo-
 rum maxime appetens, noctu fere tan-
 tum grassari solita: Qui etiam tradit
 galeros ex ea fieri venatoribus *lucifuge-
 que ex male galeros*: eamque viverræ vel
mustellæ rusticæ similem esse ajunt. *Sal-
 mas. Superbus adest.*] Perinde ac opima
 præda esset onustus.

19. *Omnis ab urbano, &c.*] Ad vil-
 las in Italia maritimas, pisces ex urbe
 feruntur ad. mensas instruendas. sic
 epigr. 47. vers. 15. & epigr. 57. versu
 ult. lib. 3.

20. *Callaicum.*] Supra vers. 4.

Felix

Ad Calenum. XXXVIII.

O Molles tibi quindecim, Calene,
 Quos cum Sulpicia tua jugales
 Indulfit deus & peregit annos!
 O nox omnis & hora, quæ notata est
 5 Caris litoris Indici lapillis! •
 O quæ prælia, quas utrimque pugnas
 Felix lectulus, & lucerna vidit
 Nimbis ebria Nicerotianis!
 Vixisti tribus, ô Calene, lustris;
 10 Ætas hæc tibi tota computatur,
 Et solos numeras dies mariti.
 Ex illis tibi si diu rogatam
 Lucem redderet Atropos vel unam,
 Malles quam Pyliam quater senectam.

Felix conjugium Sulpitiæ & Caleni prædicat, & ad omnia ad Sulpitiæ refert gratiam.

1. *Molles.*] Jucundos, felices, lætos. *Calene.*] Supra epigr. 35.

5. *Caris litoris, &c.*] Epigr. 45. lib. 8. vers. 2.

9. *Pugna.*] Τῆς κλινοπύλης.

7. *Lucerna vidit.*] Epigramm. 39. lib. 13.

8. *Nimbis ebria, &c.*] Madens ad-

spersionibus & unguentis à Nicerôte aromatopola confectis. epigr. 55. lib. 6. vers. 3.

9. *Vixisti tribus, &c.*] Veram egisti vitam solos hosce 15. annos quibus fuisti uxoratus.

12. *Ex illis tibi, &c.*] Unum ejusmodi diem tibi à fatis redditam præferres 4. ætatibus Nestoris. id est, 12. seculis. vide epigrammate 30. lib. 9. vers. 1.

In Lesbiam. XXXIX.

Consule te Bruto quid juras, Lesbia, natam?
 Mentiris: nata es, Lesbia, rege Numa.
 Sic quoque mentiris. namque, ut tua secula narrant,
 Ficta Prometheo diceris esse luto.

Ad

Lesbiam tam turpem & ænosam ait, ut videatur omnium foeminarum prima, ex ipso luto à Prometheo ficta.

2. *Mentiris, &c.*] Immo antiquior es omnibus Consulibus. *Numa.*] Secundo rege Romani.

3. *Narrant.*] Alii, *narras & narris.*

4. *Ficta Prometheo, &c.*] Ita anno-
 faes & simul adeo squallida & turpis,
 ut videaris è luto facta à Prometheo,
 respicitque figmentum Poëticum. vide
 epigr. 67. infra.

N n 4

3. Non

Ad Lupum de Polla. XL.

Semper cum mihi diceretur esse
 Secreto mea Polla cum cinædo :
 Irrupi, Lupe. non erat cinædus.

3. Non erat cinædus.] Alius erat à | videtur innuere Paronomasia v. Irrupi.
 cinædo. quod autem fuerit hoc scelus, | epigr. 47. lib. 2. vers. 3.

In Proculeiam. XLI.

Mense novo Jani veterem, Proculeja, maritum
 Deseris, atque jubes res sibi habere suas.
 Quid rogo; quid factum est? subiti quæ causa doloris?
 Nil mihi respondes? dicam ego: Prætor erat.
 5 Constatura fuit Megalensis purpura centum
 Millibus, ut nimium munera parca dares:
 Et populare sacrum bis millia dena tulisset.
 Discidium non est hoc, Proculeja: lucrum est.

Avaritiz causa, avara Proculeia à viro divertit.

1. Mense novo, &c.] Januario, & novo mense, ævriq[ue] veterem maritum.

2. Res sibi habere suas.] In repudiis comprobata sunt hæc verba, Tuas res tibi habeo. item, Tuas res tibi agito. Cajus lib. 2. ff. de Divort.

4. Prætor erat.] Ne itaque uxor dotata & dives, marito pauperi designato Prætori cogeretur suppeditare impensas purpuræ (namque purpurati seu prætextati curabant Megalesia Prætores) & ludorum in honorem Magnæ matris deum & ad conciliandam gratiam & salutem populi; fecit Proculeja

divortium.

7. Populare sacrum, &c.] Mensa refert ad Floralia. Raderus ad Fomalia, Palilia seu Laralia. Ego hæc eadem Megalesia maxime populare sacrum fuisse censeo, ut quæ ad religionem & lætitiâ populi celebrata sunt. Popularia ergo sacra sunt, quæ omnes cives faciunt: quæque non sunt attributa certis familiis. Ex his Floralia erant, quæ Magistratibus, & Prætoribus fiebant: sed & alia, quorum quædam fortasse Prætoris impensis fiebant. Turneb. lib. 30. Advers. cap. 30.

8. Discidium.] Quod est divortium, quum discedit à conjuge conjux. Alii leg. Dissidium, malè.

Ad * Dindymum. XLII.

Tam dubia est lanugo tibi, tam mollis, ut illam
 Halitus, & soles, & levis aura terat:
 Celantur simili ventura Cydonia lana,

Pol-

* Ad eundem. epigramm. 42. & 81. lib.

3. Ventura, &c.] Nondum decerpita, intacta adhuc.

x. Agro.]

Pollice virgineo quæ spoliata nitent.

5 *Fortius impressi quoties tibi basia quinque,*

Barbatus labris, Dindyme, sis tuis.

Ad Philerotem. XLIII.

Septima jam, Phileros, tibi conditur uxor in agro.
Plus nulli, Phileros, quam tibi reddit ager.

1. Agro.] Sepulchris consecrari agellum moris fuit, ut dictum epigr. 115. & 117. lib. 1.

2. Plus nulli, &c.] Manent enim tibi dotes sepulcrum, vacatque thalamus novo conjugio.

Ad Q. Ovidium. XLIV.

Quincte Caledonios Ovidi visure Britannos,
Et viridem Tethyn, Oceanumque patrem:

Ergo Numæ colles, & Nomentana relinquis

Otia? nec retinet rusque focusque senem?

5 Gaudia tu differs: at non & stamina differt

Atropos; atque omnis scribitur hora tibi.

Præstiteris caro (quis non hoc laudet?) amico,

Ut potior vita sit tibi sancta fides.

Sed reddare tuis tandem mansure Sabinis,

10 Teque tuas numeres inter amicitias.

In

Magnus & clarus vir fuit hic Ovidius, Cæsonii comes voluntarius exiliū, Neronis temporibus natus Cal. Aprilibus lib. 9. epigr. 53. Juxta Nomentum prædia habuit. Hoc loco, ait, amici causa profectum in Britanniam, vovet illi reditum, & quietam tandem vitam.

1. *Quincte.*] De hoc epigramm. 43. & 44. lib. 7. & epigr. 53. lib. 9. *Caledonios, &c.*] Scotos. ep. 7. lib. spect. vers. 3.

2. *Viridem Tethyn, &c.*] Cæruleum seu viride mare. *Patrem.*] Patremne fluminum *Physice?* an quia Deus? Dii autem omnes dicti patres. an ex opinione? aletis qui omnia ex aqua generari sensist? vide quæ Farnab. ad vers. 266. Oedipi Senecæ.

3. *Numa colles.*] Sabinorum regionem montanam. unde oriundus Numa, Curibus scilicet, & in qua præ-

dium Ovidii Nomentanum. Cluver. Ital. lib. 2. cap. 8. Alii exp. Romam à Numa secundo rege auctam. *Nomentana relinquis.*] Prædium tuum Nomentanum. de quo epigr. 106. lib. 1. & epigr. 92. lib. 7. Nomentum ergo Umbriz oppidum, Albanorum colonia Tarquinio expugnata.

5. *Gaudia tu differs, &c.*] Vide epigramm. 54. lib. 4. & epigr. 16. lib. 1.

6. *Atropos.*] Parcarum ultima.

7. *Amico.*] Cæsonio, ut epigr. 43. & 44. lib. 7. vel alteri cuivis amico.

9. *Tuis Sabinis.*] Unde oriundus es.

10. *Teque tuas, &c.*] Virum probum maxime se amare decet, &c. Arist. Magn. Mor. lib. 2. cap. 13. & 14. *Qui sibi amicus est, hunc scito amicum omnibus esse.* Senec. epist. 6. Tibi ergo carus sis, te quoque respicias: nam ut Terentius rectè: *Proximus sum egomet mihi.*

Na 5

Enco-

S*iquid bene mei dicunt & dulce libelli,
Si quid honorificum pagina blanda sonat:
Hoc tu pingue putas, & costam rodere mavis,
Ilia Laurentis cum tibi demus apri.
5 Vaticana bibas, si delectar aceto:
Non facit ad stomachum nostra lagena tuum.*

Encomiastica, nuptialia, natalitia, amatoria & similia; quæ ut materia blanda & lenis, ita numeros quoque lenes & blanda verba desiderant. Si tibi hæc velut minus acria displicent, ab hinc & rodas ossa, bibas acutum, legas maledica, &c. mihi placet, subinde etiam lenia & dulcia miscere amaris.

1. *Lene dulci libelli.*] Amatorium, nuptiale, salutarium, &c.

2. *Honorificum, &c.*] Encomiasticum.

3. *Pingue putas.*] Crassum, rude. *Costam Vaticanam, &c.*] Ossa mavis rodere, quam gustare ilia apri. hoc est, maledica probas carmina, & acria dulcibus præfers. bibe itaque vina venenosa (ut epigr. 19. lib. 1. vers. 6. & epigr. 92. lib. 6.) & acutum, hoc est, carmina maledica.

6. *Nostra lagena tuum.*] Dulce & mite vinum, id est, carmen lene, dulce, honorificum.

In Mathonem. XLVI.

O*Mnia vis belle Matho dicere: dic aliquando
Et bene: dic neutrum. dic aliquando male.*

Hic Mathonis caussidici studium dicendi videtur carpere, quod eò Matho referebat, non ut bene, sed ut belle diceret.

1. *Belle Matho, &c.*] Placenter & ad voluntatem audientium. vel ex regulis Rhetorices & artis lenociniis. sic Pers. sat. 1. vers. 86.

2. *Bene.*] Ad rem propositam, omif-

sis artis præceptis, ex rei veritate. *Male.*] Missis lenociniis & blanditiis. atque ubi opus erit, maledicas, neque in obsequium malefico vel potentissimo parces. Vel negligendo artis fucos & præcepta, nonnunquam hoc est bene dicere, cum tali ratione male dicis. Sicut in ipso neglectu quidam cultus est, & in contemptu artis artificium. *Red.*

Ad Julium Martialem. XLVII.

V*itam quæ faciunt beatiorem,
Fecundissime Martialis, hæc sunt:
Res non parva labore, sed relictæ;*

Hoc est illud πολυβρύχην Epigramma, lippis, ut ajunt, & tonsoribus decantatum: quod pueri norunt antequam discant; tenent, antequam intelligant. Totum est ad beatæ vitæ tranquillitatem compositum. *Red.*

3. *Non parva labore.*] Parce enigmaturiter & anxie quaesita, anxie & non de curis tenentur. *Relictæ.*] A patre seu majoribus. Πάτερ' ἔχον δέ τ' ἡμεῖς δὲ δάμνα. Paterna rura bobus exercet suis. vide & Senec. de beata vita. c. 23.

4. *Non*

*Non ingratus ager ; focus perennis ,
 5 Lis numquam ; toga rara ; mens quieta ;
 Vires ingenuæ ; salubre corpus ;
 Prudens simplicitas ; pares amici ;
 Convictus facilis ; sine arte mensa ;
 Nox non ebria , sed soluta curis ;
 10 Non tristis torus , & tamen pudicus ;
 Somnus qui faciat breves tenebras ;
 Quod sis , esse velis , nihilque malis :
 Summum nec metuas diem , nec optes .*

4. *Non ingratus ager.*] Qui semina reddit cum largo fœnore. qui spem non e mentitur. *Focus perennis.*] Per Metonym. *focus* pro victu posuit.

5. *Lis*] Contentiones forenses intel- lige. Horat. *Forumque vitat, & superba, &c. Toga rara.*] Officia togata, urbana, clientum ambitus, &c. epigr. 51. infra vers. 6. *O tunicata quies. Mens quieta.*] Animi concordiam, Seneca putat, summum bonum.

6. *Vires ingenuæ.*] *Εὐφρεῖς*, quas & sapiens optat: hinc ingenuæ artes tanquam liberæ & nobiles, opponuntur servilibus & ignobilibus. *Ingenuus* ergo propriè natus; & quod *nativum*, idem simplex, incorruptum, nobile, præstans, elegans: hinc & *ingenuum* hæc omnia significat. *Salubre corpus.*] Mens sana in corpore sano.

7. *Prudens simplicitas.*] *Ἔστωε prudentes sicut serpentes; simplices, sicut cœnæba.* *Pares amici.*] Convivores fa-

ciles & jucundi. Impares enim genere, fortuna, opibus, raro pares gerunt animos; dum major minorem facile contemnit, &c.

8. *Convictus facilis.*] Convivæ, vel ipse cibus parabilis, nec mari, terra & aëre exquilitus. gula non irritata. *τὸ μὴ πιδόντες τὴν μὴ πεινῶντες ἰοδίων, καὶ τὴν μὴ διψῶντες πίνον.* Xenoph. *ἀπομν. α.*

9. *Soluta curis.*] *Οὐ quid solutus est beatus curis!* Catull.

10. *Torus.*] Tori socia, uxor.

11. *Somnus, &c.*] Somnus facilis, suavis, brevis.

12. *Quod sis, esse velis.*] Contentus tua sorte, conditione, fortuna: nec præ te alios iudices beatos. *Δεῖ γὰρ τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν.*

13. *Summum, &c.*] Mortis non libido, non fuga. Senec. epist. 24, 78. de beata vita cap. 5. &c.

Parat Poëta convivium. XLVIII.

NUnciat octavam Phariæ sua turba juvenæ,
 Atque pilata redit, jamque subitque cohors.

Inscriptio continet argumentum.

1. *Nunciat, &c.*] Ididis sacerdotes eversi ab indagatione filii amissi (quam quotidie repræsentabant) indicant te- anturque esse horam octavam, id est, secundam à meridie.

2. *Atque pilata.*] Ita restituit Scri- verius à J. Scaligero monitus. depila- ta, volsa, calva, Sic Martialis lib. 12. epigr. 29. *Linigeri fugiunt calvi sistra- taque turba.* H. Salmuth ad Panciroli cap. de Byssō, *Ecce pilata, cum antea le- gercetur,*

Tem-

*Temperat hæc thermas, nimias prior hora vapores
Halat, & immodico sexta Nerone calet.*

5 *Stella, Nepos, Cani, Cerealis, Flacce, venititis?*

Septem sigma capit, sex sumus, adde Lupum.

Exoneraturas ventrem mihi villica malas

Attulit, & varias, quas habet hortus, opes.

In quibus est lactuca sedens, & sectile porrum:

10 *Nec deest ructatrix mentha, nec herba salax.*

Secta coronabunt rutatos ova lacertos, •

Et

geretur, *Et pilata*, exponereturque pilis, gladiis, cultris armata. Alii. *Et pilata*. contra legem Pediam metri. vide epigr. 56. lib. 6. *Redis, &c.*] Ad templum Dez Iſidis in campo Martio. Tum & observandum, Iſidi bis in die laudes ab Iſiacis dictas. Prima nempe hora, qua sacerdotes Iſidis templum aperiebant (idque *Aperio* vocabatur) & Deum salutabant quod *Salutationem* & *Excitationem* appellabant. Post, totum diem stipem emendicabant. Inde ad octavam redibant, & Deam componebant, & templum claudebant. Has geminas Iſidis laudes Tibullus intelligit, quum ita lib. 1. canit:

Bisque die resoluta comas tibi dicere lances

Insignis turba debeat in Pharia.

Iamque subitque.] An scribendum, *statque subitque*, *cohoris*? Nam reversi Iſiaci ex emendicatione, Deam stantes adorabant. Martial lib. 12. epigr. 20. Deinde componebant, opinor, Deam, templumque claudebant. *Rad.*

3. *Temperat hæc.*] Hora sc. octava. *Prior hora, &c.*] Septima, id est, prima pomeridiana, octava prior.

4. *Nerone calet.*] Neronianis thermis. ep. 33. lib. 7.

5. *Stella, &c.*] Amici & convivæ Poëtz.

6. *Sigma capit.*] Lectus ad mensam accommodatus, qui referebat imaginem Græcorum Σ, quod olim forma-

batur ut Latinum C. vide ep. 87. l. 14. Brodus mensam interpretatur, cui contra Lipsi. astipulatur Savato ad Sidonium, lib. 2. vers. 5. epigr. 2. vide & Stuckium antiquitatum conviv. lib. 2. cap. 34. & Rosinum. cap. 28. lib. 5. Rom. antiquit. *Sumus, adde Lupum.*] *Sex enim convivium Cam rege jussim; super; convivium est.* Auson. *Ephemer.* & A. Gellius. lib. 13. cap. 11. vide & Rosinum antiq. Rom. lib. 5. cap. 28. 7. *Exoneraturas, &c.*] Epigr. 88. lib. 3.

9. *Sedens.*] Sessilis. epigr. 47. lib. 3. de qua Athenæus. lib. 2. cap. 27. *Sessile porrum.*] Epigr. 47. lib. 3. vers. 9. *Al. consile.* vers. 15. Quo loco virenditissimus, & bene de poëta illo mentus, negat se scire quid sit *porrum consile*. Hinc discat. Est enim quod Græci *κνύβη* vocant, Latini sectile & sectivum; distinguuntque à capitato.

10. *Ructatrix mentha.*] *Quæ mæus ciet.* *Al. stupratrix mentha.* *Al. nec stupratrix menta, sed h.* id est, *strepens*, frugiperda, quæ semen destruit. *Herba salax.*] Eruca, qua salaci appellatur, ut & bulbis interdicat Ovid. 2. *Remed.*

11. *Secta ova lacertos.*] Epigr. 79. lib. 5. vers. 5. *Lacertus.* Belg. *ecm Hagedisse.* Lacertus enim reptilis genus, vocatus ita, quod brachia habeat. *Genera lacertorum plura, ut botrax, salaman dra, saura, stellio.* Est & *lacertus piscis.* *Rutatos.*] *Ruta conditosa.*

12. E

- Et madidum thynni de sale sumen erit.*
Gustus in his. una ponetur cænula mensa,
Hædus inhumani raptus ab ore lupi.
 15 *Et, quæ non egeant ferro structoris ofellæ,*
Et faba fabrorum, prototomique rudes.
Pullus ad hæc, cænisque tribus jam perna superstes
Addetur: saturis mitia poma dabo.
De Nomentana vinum sine fæce lagena,
 20 *Quæ bis Frontino consule plena fuit.*
Accedent sine felle joci, nec mane timenda
Libertas, & nil quod tacuisse velis.
De Prasino conviva meus, Venetoque loquatur;

Nec

12. *Et madidum, &c.*] Papillæ suis primiparæ, salso thynni liquore imbutæ. ep. 56. lib. 13.

13. *Gustus, &c.*] Gruteri Palatinus agnoscit scripturam *Gastus*, unde Scriverius optimo sensu atque huic loco aptissimo conjecit *Gustus*. quasi dicat, Priora illa dabuntur in promulsidæ & gustu: sequitur caput cœnæ, hædus, ofellæ, &c. vide quæ ad epigr. 79. lib. 5. vers. 3.

14. *Inhumani, &c.*] Quem lupo raptori obnoxium nos nostrum faciemus, experturi teneriorem: rationem vide apud Plutarch. lib. 1. Sympol. 9. Quæst.

15. *Structoris.*] Carptoris. vide quæ ad sat. 11. Juven. vers. 136. *Structoris Ofellæ.*] Gloss. *Structor*, οἰσδὲς &c. At hic alius structoris usus. Nam *structorem* appellat Martialis, quem *Cibicidam* veteres. Notum enim antiquis fuisse servos, qui obsonium scinderent; quin & Magistros, qui obsonii carpenti artem docerent ac profiterentur. Juvenal. Satyra 11. Ubi etiam *Structorem* nostrum *cibicidam* appellat, quemadmodum & Martialis, ut & Sat. 5.

Structorem interea (ne qua indignatio desit)

Saltantem species, & chironomonta volantis

Cultello, &c. Cognoscis cæni loco, certis gestibus solitos structores illos obsonia scindere. *Merald. Et quæ, &c.*] Partes carniûm assatæ vel elixæ.

16. *Faba fabrorum.*] Herba, qua faba condita, *fabrilis* dicebatur. Columel. *quæ fabis habilis fabilia miscet. Prototomique rudes.*] Caules, qui primi succiduntur.

17. *Cænisque, &c.*] Quartæ huic cœnæ inserviens.

19. *De Nomentana, &c.*] Nomentanum vinum, quo recentius hoc deterius; quo vetustius, hoc generosius. epigrammate 106. lib. 1. vers. 1.

20. *Quæ bis Frontino, &c.*] Quæ vinum conditum erat priore consulatu Frontini, iterum Cos. Al. *prima fuit.*

21. *Nec mane, &c.*] Libertas loquendi, cujus nos non poeniteat proximo mane, vel propter difficilem aliquem convivam, vel qui dicta foris eliminat, reumque faciat.

23. *De Prasino, &c.*] Defectionibus aurigatorum, & studiis Principis & Populi. periculosum autem erat sub Nerone, Vitellio & Domitiano iis favere, à quibus alieni principes. Prasina autem

Nec facient quemquam pocula nostra reum.

autem & Venetæ maxime favebant. A colore ergo ita appellati sunt Veneti, Prasini, Rosci, Albi. *Prasini* enim habebant viridem cultum: Veneti, cæruleum. Et Palat. hic legit: *De Prasino*

scnteque meus conviva loquatur ut forte fuerit: *De Prasino* Scorpoque *meu conviva loquatur*. ac non tam factiones designet aurigarum, quam illos auriga Imperatori caros. *Grut.*

In Cottam. XLIX.

Cum potes amethystinos trientes,
Et nigro madeas Opimiano:

Propinas modo conditum Sabinum:

Et dicis mihi, Cotta, vis in auro?

5 Quisquam plumbea vina vult, in auro?

Convivatorem sordidum carpit, qui bibebat Falernum, & convivis in auro propinabat Sabinum, vinum deterri-
mum.

1. *Cum, &c.*] Vide geminum huic epigramma 86. libro *Potes.*] Bibas vinum nobile. *Amethystinos.*] Scyphos gemmis ornatos, vel vitreos pellucidos instar amethysti. vel respiciat ad colorem vini. Legendum *amethystino*, id est, poculo ex amethysto gemma fa-

80. *Trientes.*] Triens est tertia sennarii pars, quatuor cyathos seu uncias continens. epigrammate 107. lib. 1. vers. 8.

2. *Opimiano.*] Epigr. 27. lib. 1. v. 6-7.

3. *Modo conditum Sabinum.*] Quod tamen ante annum sextum non est potabile.

5. *Plumbea, &c.*] Pessima & vilissima, ut inter metalla plumbum, auro poculo indigna.

De Scorpo. L.

Frangat Idumæas tristis Victoria palmas:

Plange Favor sæva pectora nuda manu.

Mutet Honor cultus, & iniquis munera flammis:

Mute.

Deplorat fatum Scorpi aurigatoris, populo principibusque gratissimi.

1. *Frangat.*] Respicit ad publicum luctum, quo Consul inis fractis mœrentem suscepit urbem. Ovid. ad Liviam. Victor enim Scorpus fato victus est: itaque frustra gerit palmam, signum victoriae. *Idumæas.*] Idumæ extrema Judææ pars, palmarum ferax. *Arbusto palmarum dives Idumæ.* Lucan. *Tristis.*] Ob mortem Scorpi, qui sæpe in aurigatione ludis Circensibus vicerat. *Victoria.*] Incitat ad luctus, numina quondam Scorpo nobilissimo aurigatori faventia, Victoriam, Favorem, Hono-

rem, Gloriam. *Palmas.*] Signum victoriae in certaminibus donabatur palma, quod depressa ea arbor non cedat, sed adversus pondus reniratur ac resurgat. Aristot. probl. Plutarch. Sympol.

2. *Plange.*] Qui solebas plaudere, plausum in planctum convertere. *Favor.*] Favor hic proprie: ut & favere. De factionibus modo dicebamus. Inde favere & favor, in circo & theatris. *Herald.*

3. *Mutet Honor cultus.*] Respicit morem publici luctus, quo patres Rom. depositis quæ ad ornatum & *Quæritur* insignia pertinebant, atrati, for-
didati,

Mitte coronatas Gloria mæsta comas.

5 *Heu facinus! prima fraudatus, Scorpe, iuventa*

Occidis, & nigros tam cito jungis equos.

Curribus illa tuis semper properata, brevisque;

Cur fuit & vitæ tam prope meta tuæ?

didati, pullatique incedebant. *Mutet. Honor cultus.*] Quod fieri solitum in luctu, Annulos & cætera ejusmodi ponebant. Vestem etiam Senatoriam equestri veste quandoque mutabant. Matronæ etiam cultum suum deposuerunt. *Herald. Munera flammis.*] Quæ munera rogo imponantur vide Suetonium Jul. cap. 84. Dion. August. Et de more laniandi crines in funere vide quæ Farnab. ad Senecæ Hippolyt. vers. 1176. *Munera flammis.*] Proprie *Munera*. Sic & *feralia munera* dicit Ovid. Caterum præter thus & cæteros odores, quæcumque poterant, conjiciebant in eorum rogum, quos honoratos volebant.

Vestes quandoque injiciebant, & certè defunctorum vestes simul cremabant. Existimabant enim mortuos absque vestibus rigere & frigore confici, & idcirco vestes non solum simul sepeliri, sed & comburi debere. *Herald.*

5. *Prima fraudatus, &c.*] Anno ætatis 27. infra ep. 53.

6. *Nigros, &c.*] Pro Albis, quibus victor veheris, jam veheris Plutoni equis, infernis, nigris. siquidem affectus & studia in morte & apud inferos manere fingunt poëtæ.

7. *Curribus, &c.*] Ut semper victoriz, ita & vitæ metam attingere properabas.

Ad Faustinum. LI.

Sidera jam Tyrius Phryxæ respicit æni
Taurus, & alternum Castora fugit hiems.
Ridet ager, vestitur humus, vestitur & arbos:
Ismarium pellex Attica plorat Ityn.

Faustinus in Campania amænos quosdam locos & villas circa Tarracina habebat. Martialis rectè carpit amicum, quod verno tempore, rure suo nec otio fruatur; sed Romæ patiamur se honoribus & Magistratibus implicari. *Rad.*

1. *Sidera, &c.*] Signa verna fugarunt hyemem, Taurus, cui assignatur Aprilis, respicit Arietem præeuntem mense Martio, Geminis insecutis mense Majo. de Jove tauro Europam è Tyro in Cretam vehente: Agnus autem Phryxus appellatur, propter Phryxum Athamantis filium, quem aries per Hellepontum in Colchos vexit cum sorore Helle, quique decedit in pontum. de Phryxi ariete & Geminis, vide

Mythol. & quæ Farnab. ad Senecæ Hippolyt. vers. 102. Troad. vers. 1032. & Thyeſten 851.

2. *Alternum Castora.*] Quia equiculus Castoris, & Geminis nunquam simul in Græcia videantur, quemadmodum astrologi docent. An occidente altero, altes oriatur, disputat Biscoliæ lib. 4. cap. 6.

3. *Ridet ager.*] Descriptio veris, qualis apud Ovid. 1. *F. Omnia tunc florent, &c.*

4. *Ismarium, &c.*] Philomela ver nunciat. fabulam vide apud Ovid. Metamorph. libro 6. Ismaros mons est Thraciæ. hinc *Ismarium*, Thracium. *Ityn.*] Filium Terei & Procnæ, æcisum à matre & matertera.

5. *Quos,*

5 Quos, Faustine, dies, qualem tibi Roma Ravennam
Abstulit? ô soles, ô tunicata quies!

O nemus, ô fontes, solidumque madentis arenæ
Litus, & æquoreis splendidus Anxur aquis:

Et non unius spectator lectulus undæ,

10 Qui videt hinc puppes fluminis, inde maris!
Sed neque Marcelli, Pompejanumque, nec illæ
Sunt triplices thermæ: nec fora iuncta quater:
Nec Capitolini summum penetrale Tonantis,

Quæque nitent cælo proxima templa suo.

15 Dicere te lassum quoties ego credo Quirino?

Quæ tua sunt, tibi habe: quæ mea, redde mihi.

De

Quos, Faustine, &c.] Quas delicias, quibus Ravennæ rusticatus frui poteras, tibi auferunt curæ & negotia urbana. Bodleianus MS. Quos, Faustine, dies, quales tibi Roma Ravennæ abstulit? Ravenna autem hæc Faustina erat villa in agro Tarracinensi, 20. ab urbe lapide; non urbs Italix.

6. Soles.] Dies clari, jucundi, liberi. Fulserunt quondam candidi tibi soles. Catullus. Tunicata quies.] Ab officiis & servitiis togatorum libera: rusticari quippe & in municipiis agentes, togam raro induebant. De vita municipali hoc dicitur: quia in municipiis, unicis potius quam togis utebantur, ut & Lipsius notat, epist. 5. lib. 1. epist. quæst. epigr. 50. lib. 1. & 3. epigr. 47. supra vers. 5. Juvenal. sat. 3. vers. 71. Cicer. in Rull. Plin. lib. 7. ep. 3.

7. O nemus.] A Ravenna transit ad Tarracinam. Tarracinensis ager, silvas, lacus & littora habet amoenissima, Anxur urbs Volscorum, quondam caput gentis. Solidumque.] Quia altum propter vicinos montes. Madentis arenæ.] Alluvione maris.

8. Æquoreis, &c.] Epigr. 1. lib. 5. vers. 6.

Non unius, &c.] Ex ipso lectulo prospicere licet hinc paludem, illinc

mare. Urbi circumfusa & propinquatum quod villa littori immineret.

11. Sed neque.] Sed objiciet quispiam fortasse, non esse hic, ut Romæ, theatra, balnea, templa. Marcelli.] Theatrum Marcelli filii Octaviæ sororis Augusti ab Augusto extructum. Pompejanumque.] Theatrum Pompeji.

12. Triplices thermæ.] Thermæ Agrippinæ, Titianæ, Neronianæ, epigr. 36. lib. 3. & lib. 2. ep. 48. Raderò videntur triplices cellæ in balneis à poëta signari, caldarix, tepidariæ, frigidariæ; quos uno & communi nomine thermas vocat: & triplices, propter tria labra & cellas in quibus natabant, lavabant, corpora adstringebant. vide Plin. epistola 6. lib. 5. Fora.] Verus Romanum, Julium, Augustum, Transitorium. supra, epigr. 28. vers. 6.

13. Capitolini.] Capitolium.

14. Quæque, &c.] Templum Flavix genti excitatum à Domitiano. epigr. 2. & 4.

15. Quirino.] Romulo ac Romæ. Conditor enim hic pro urbe ponitur & Romanis.

16. Quæ tua sunt.] Honores tuos cum curis, e formula divortii epigr. 41. vers. 2. supra. Quæ mea, &c.] Villam meam, rusticum otium.

I. Spæ

De Spadone. LII.

THelin viderat in toga spadonem,
Damnata Numa dixit esse mæcham.

1. Spadonem.] Mollem & effœminatum.
2. Damnata, &c.] Adulteriũ e-

nim damnata non nisi togata in publicum prodibant, epigrammate 39. lib. 2.

Epitaphium Scorpi. LIII.

Ille ego sum Scorpis, clamosi gloria Circi,
Plausus, Roma, tui, deliciæque breves:
Invida quem Lachesis raptum trieteride nona,
Dum numerat palmas, credidit esse senem.

Hujus modo deploraverat immaturum, fatum.

Stam. vide epigramma 38. libro 6. vers. 1.

1. Ille ego, &c.] Epigr. 50. supra.
2. Breves.] Præcepta, morte immatura.
3. Invida, &c.] Annos natum 27. Trieteride.] Trieteris spatium trium annorum. & festum Baccho propter expeditionem ad Indos triennio ex-

4. Dum numerat palmas, &c.] Propter victoriarum Circensium numerum posset Scorpis videri senex. Quippe alii senes ad summam ætatem pro-
vecti, tot palmas non rapuerunt quot juvenis Scorpis: ita victoriis multis, paucos ævi annos compensavit.

In Olum. LIV.

Mensas, Ole, bonas ponis: sed ponis opertas.
Ridiculum est: possum sic ego habere bonas.

1. Opertas.] E quibus tamen aperiebat Olus quas vellet.

2. Sic ego, &c.] Apponendo opertas, sed vacuas, quas aperire non licet.

In Marullam. LV.

ARectum quoties Marulla penem
Pensavit digitis, diuque mensa est:
Libras scriptula, sextulasque dicit.
Idem post opus, & suas palæstras,
Loro cum similis jacet remisso:
Quanto sit levior Marulla dicit.
Non ergo est manus ista, sed statera.

In

3. Scriptula.] Vide epigr. 89. lib. 4. vers. 3. Sextulasque dicit.] Sextas uncias partes, Budæus de asse, lib. 1.

4. Palæstras.] Τὴν κλινοναίαν.
7. Statera.] Quæ tam accurate pensat ponderatque.

00 De

In Gallum. LVI.

TOtis, Galle, jubes tibi me servire diebus,
 Et per Aventinum ter quater ire tuum.
 Eximit, aut reficit dentem Cascellius ægrum;
 Infestos oculis uris, Hegine, pilos.
 5 Non secat & tollit stillantem Fannius uvam:
 Tristia servorum stigmata delet Eros.
 Enterocelarum fertur Podalirius Hermes:
 Qui sanet ruptos, dic mihi Galle, quis est?

De patronorum avaritia queritur, qui officia clientum nullis beneficiis compensent.

1. *Me servire diebus.*] Functum munere clientis, salutando, deducendo, comitando, sequendo, &c.

2. *Aventinum tuum.*] Collem Aventinum, in quo ædes tuæ.

3. *Eximit, &c.*] Morbis cæteris statuuntur medici & remedia: sed sterili huic officio meo, nullus medicus, remedium nullum, uti dentium dolori, &c. medicina autem erat poetæ pecunie, cujus difficultate laborabat semper.

4. *Infestos, &c.*] Ubi palpebrarum pilos oculos lædunt. Celsus lib. 7. cap. 7.

5. *Non secat, &c.*] Absque sectione

Fannius curat dejectam uvam, tuberculum in faucibus. Cels. lib. 5. cap. 14.

6. *Servorum, &c.*] Ita de Cinnami arte delendorum stigmatum. epigr. 64. lib. 6. vers. 26.

7. *Enterocelarum fertur.*] Herniarum. ubi intestina in scrotum delabuntur. *Podalirius Hermes.*] Chirurgus, medicus. Podalirius autem & Machaon filii fuerunt Æsculapii medici. Ut sensus sit. Hermes est Podalirius, seu medicus enterocelarum.

8. *Qui sanet ruptos, &c.*] Ab Herniarum curatore descendit ad quærendum de cura rupturæ, non ramicis, sed togæ, calceorum, corporis detriti officiis, quæ nemo patronorum refarcit compensatæ.

Ad Sextum. LVII.

ARgenti libram mittebas: facta selibra est,
 Sed piperis. tanti non emo, Sexte, piper.

1. *Argenti, &c.*] Vide epigr. 71. lib. 8.

2. *Tanti non emo, &c.*] Libra argenti mihi mitti solita.

Ad Frontinum. LVIII.

ANxuris æquorei placidos; Frontine, recessus,
 Et propius Bajas, littoreamque domum,

Excusat neglectum salutandi officium. Anxur & Tarracina eadem civitas. de qua paulo ante epigr. 51. vers. 8. Anxur a poetâ nonnunquam pro flumine capitur. Rad.

1. *Anxuris.*] Ordo est. Dum coluit Anxur, Bajas, Rheg. &c. *Æquorei placidos, &c.*] Epigr. 51. supra vers. 8. & epigr. 1. lib. 5. vers. 6.

2. *Et propius Bajas.*] Bajas propius

Et quod inhumana Cancro fervente cicada
 Non novere nemus, flumineosque lacus,
 5 Dum colui; doctas tecum celebrare vacabat
 Pieridas: nunc nos maxima Roma terit.
 Hic mihi, quando dies meus est? jactamur in alto
 Urbis, & in sterili vita labore perit.
 Dura suburbani dum jugera pascimus agri,
 10 Vicinosque tibi, sancte Quirine, Lares.
 Sed non solus amat, qui nocte, dieque frequentat
 Limina; nec vatem talia damna decent.
 Per veneranda mihi Musarum sacra, per omnes
 Juro deos, & non officiosus amo.

In

res urbi: Tarracina enim ultra Bajas. *Lutoremque domum.*] Centum cellas, vel palatia Bajis ad mare extructa.

3. *Et quod inhumana.*] Et nemus quod cicada non novere, id est, Rhegium, in quo (teste Plinio. lib. 11. cap. 27.) silent cicada sub solstitio, alias vocalissime. unde *inhumanas* vocat, id est, streperas, importunas, nisi præplaceat lectio, *inhumano. Cancro, &c.*] Mense Julio, ubi Sol in Cancro fervet.

4. *Flumineosque lacus.*] Alicem amnem in Locris, ultra quem canunt cicada. Rhegium autem & Alex, est in magna Græcia, quam eandem Calabriam nominant.

5. *Dum colui.*] Hæc jam jungenda cum primis: *Dum ego colui Anxuris recessus, &c. Doctas, &c.*] Musis & carminibus vacabam.

6. *Terit.*] Officiis urbanis. epigr. 56. supra vers. 1. & 8.

7. *Hic.*] Romæ. *Quando dies meus est.*] Quum liber ab officiis patroporum mihi servis. *Alto, &c.*] *Metaph.* in altis urbis fluctibus, officiorum scilicet curarum, turbarum, &c. Raderis in alto, exponit, in alta semita, monte nempe Quirinali, ubi Martialis lares

suos habuit, haud procul à Quirini templo.

8. *Sterili labore.*] Comitandi, deducendi patronos, &c. Vel *labore*, ut Raderus exponit, quem in hortum suum suburbanum frustra collocat, quum fructus nullos præpè reddat. Videtur simul poeticum studium notare, quod idem ut alibi, queritur sterile & inane.

9. *Dura jugera.*] Scrupulosa, sicca. *Pascimus.*] Stercoratione, cultura, repastinatione. epigrammate 96. infra vers. 7.

10. *Vicinosque tibi, &c.*] Ergo in Quirinali, ut modo, vers. 8.

11. *Sed non solus amat.*] Excusat hic officium suum intermissum; & affirmat, à se non minus amari Frontinum, quamvis non toties revisum, salutaturn & comitatum; quam ab officiosis aliis clientibus, qui dies noctesque illius limina terunt: amicitiam enim & amorem non in externo, sed intimo penitrali consistere. *Rad.*

12. *Nec vatem, &c.*] Epigr. 71. lib. 1. vers. 15.

14. *Et non officiosus amo.*] Amo te, etiamsi non cæremouis amorem usque præ me feram.

O o z

Excusat

In delicatum lectorem. LIX.

Consumpta est uno si lemmate pagina, transis,
 Et breviora tibi, non meliora placent.
 Dives, & ex omni posita est instructa macello
 Cæna tibi, sed te macæa sola juvans.
 Non opus est nobis nimium lectore guloso.
 Hunc volo, qui fiat non sine pane satur.

Excusat longiora Epigrammata.

1. *Consumpta, &c.*] Si unum epigramma tam longum sit, ut paginam totam impleat. *Lemma* autem est titulus & inscriptio epigrammatis.

3. *Dives, & ex omni, &c.*] Comparat epigr. sua apparatissimo convivio, in quo non unius generis cupedia, sed omnes lautitiz & gulæ irritamenta sunt. *Macello.*] Macellum generale primum. Sed postea in macello & delicatiora, quemadmodum pisces vendebantur. Et sane *macellum ixθυοπωλείον* potius, quam *κρεοπωλείον*. Et pisces peculiariter *ὄψα*. *Herald.*

4. *Macæa sola juvans.*] Cupedia & dulciora. Athenæo lib. 14. cap. 23. maza. Alii leg. *macæa* in neutrogen.

alii in foem. Alii denique & redde legunt *matya*, Gr. *ματῖνα* vel *ματῖνα*, lautitiz, cupedia. Athenæus libro 14. *ματῖνῳ* exponit *πᾶν τὸ πικρὸν ἔδεσµον*, sive sint pisces opipere parati, sive aves, sive olera aut alia, quæ minutatim concisa aromatis conduntur: & ea quæ *λιγδύµον* appellantur.

5. *Non opus, &c.*] Nolo lectorem qui jocosum & acuminum cupedia siturari velit, sed qui solida expectat carmina & gravia, quasi caput convitiæ. Alii legunt, *pene* & intelligunt *candam* seu finem. placet. Alii leg. *pene*, *quæ* cibi, nec vulgaris admodum, nec delicati. *Græc.*

De Munna. LX.

Jura trium petiit à Cæsare discipulorum,
 Assuetus semper Munna docere duos.

In miserum literatorem, qui, cum non haberet 3. discipulos, petiit à Cæsare jus trium discipulorum. Jocus pe-

titus à jure trium liberorum, de quo epigrammate 91. & epigrammate 9. lib. 2.

Epitaphium Erotii. LXI.

Hic festinata requiescit Erotion umbra,
 Crimine quam fati sexta peremit hiems.

Discessurus in patriam Martialis, commendat futuro agelli domino, tumulum Erotii puellæ vernulæ.

2. *Hic, &c.*] Vide epig. 35. & 38. l. 5.

unde huic lux. *Festinata, &c.*] *Immo* turâ, præproperâ.

2. *Sexta hiems.*] Nondum absolverat sextum annum. epig. 35. l. 5. vers. 3. *Reper-*

*Quisquis eris nostri post me regnator agelli,
Manibus exiguis annua iusta dato.*

5 *Sic Lare perpetuo, sic turba sospite, solus
Flebilis in terra sit lapis iste tua.*

3. *Regnator agelli.*] Dominus agri hujus, post discessum meum in patriam, seu mortem.

4. *Manibus exiguis.*] Umbra Erotii. *Annua iusta dato.*] Anniversaria sacra, feralia, parentalia, ad sepulchrum. Pythag. *Τὸς τε ἀρχαῖοις αἰῶνι δαίμονας ἔνομαρ πίζαν.* Nam *Φθαρεῖς εἰς Ἡρώων ἐμαρξίζεν ἰδὲ τοῖς ἵπτοις ἦσαν*, ut notat Herodot. In his nugis libationes quædam effundebantur, καὶ

ἐχέοντο, ad quas manes defuncti invitabantur. Vinum, mulsum & cæteras libationes defodiebant, & quosdam cibos cremabant. Existimabant enim defunctorum animas ad has libationes excitari, easque avidè sorbere, & cibos, vorare. *Herald.*

5. *Sic Lare perpetuo, &c.*] Sic facienti precor tibi domum cum familia incolumem, nec habeas alium quempiam è tuis quem scias. sic epigr. 28. lib. 6. vers. 10.

Ad magistrum ludi. LXII.

LUdi magister parce simplici turbæ:
Sic te frequentes audiant capillati,
Et delicatæ diligat chorus mensæ:
Nec calculator, nec notarius velox
5 *Majore quisquam circulo coronetur.*
Albæ leone flammeo calent luces,
Tostamque fervens Julius coquit messem.

Scuti-

Æstivas vacationes Poëta proclamat; monetque ludi moderatores, ut desinant sævire. Nam à Julio ad Octobrem usque scholæ cessabant, uti & Saturnalibus Minervalibus, & aliis per annum feriis. *Rad.*

2. *Sic te frequentes, &c.*] Sic multos habeas discipulos ingenuos, nobiles, cirratos. vide epigramma 57. libro 3. vers. 31.

3. *Et delicatæ, &c.*] Et ameris à discipulis tuis, qui corona cingentes, mensam tibi assident. Lipsius lib. 1. epist. 5. quæst. legit *chorus Musa*, & exponit pueros deditos Musis.

4. *Calculator.*] Qui rationes computandi per calculos & Arithmeticam

docet. *Notarius, &c.*] Qui docet literis seu notis excipere dicta alterius. epigr. 208. lib. 14.

5. *Circulo coronetur.*] Corona discipulorum. Vel plures numeret discipulos mensam coronantes.

6. *Albæ leone, &c.*] Describit tempora æstiva, quibus maximi calores, extremo Julio, & primo Augusto, quum Leo sidus nobile Soli jungitur, geminatque æstus, eodemque tempore canis urit omnia. *Albæ.*] Dies scilicet longi & sole perpetuo clari. *Raderus.* *Leone flammeo.*] Epigr. 57. lib. 4. vers. 5. & epigr. 72. lib. 5. vers. 2.

7. *Coquit messem.*] Maturat segotem.

*Scuticaque loris horridis Scythæ pellis,
Qua vapulavit Marsyas Celenæus,
10 Ferulæque tristes sceptræ pædagogorum,
Cessent, & Idus dormiant in Octobres:
Æstate pueri si valent, satis discunt.*

8. *Scuticaque loris horridis.*] MSS. *cirrataloris*. Sed asperiora illa lora, aluta quandoque obtegebantur. Aufon. protreptico ad Nepotem:

— *Quod fallax scuticam prætexit aluta?*

Cirratalpellis, &c.] Ipsa est scutica multorum locorum. Ea dicitur *pellis Scythæ*, quia multum illis utebantur, ut ex Herodoto, & Justino annotatum. *Cirrata*, quia pars ejus qua manu tenetur, omnia lora habet implicata &

constricta in ansam: pars altera qua ferit, eadem habent soluta, pendens & fluctuantia, instar cirrorum. *Gramineum*.

9. *Celenæus.*] Ad Celænas oppidum Phrygiæ, ubi certavit Marsyas cum Apolline.

11. *Cessent.*] Usque dum deferbeat æstatis calor, deferbeat scuticæ ferulæque sinitia. *Idus in Octobres.*] Quibus jam fractus calor, & temperatum cælum.

Epitaphium nobilis matronæ. LXIII.

M *Armora parva quidem, sed non cessura, viator,
Mausoli saxis Pyramidumque legis.
Bis mea Romano spectata est vita Terento,*

Et

Elegans epitaphium, quo Poëta, uxorem cujusdam, felicem à liberis, tempore conjugii, *μνησάμεια*, morte, celebrat.

1. *Marmora, &c.*] Tumulum marmoreum.

2. *Mausoli saxis.*] Lib. Spectacul. epigrammi. 1. vers. 5. *Pyramidumque legis.*] Lib. Spectacul. epigrammate 1. vers. 1.

3. *Bis mea Romano, &c.*] Ludi seculares, pestilitatis avertendæ gratia instituti, ut creditur, à Valer. Publicolâ, celebrabantur octesimo quoque anno; cæsis atro bove Diti, concolori juvenca Proserpinæ ad aram Ditis in Tarento in campo Martio. Spectabatur itaque hæc matrona secundis secularibus. Neque enim carminis hujus laude & miraculo digna fuisset matrona hæc secularibus Claudii & Domitiani, inter quos interfuerunt anni 41. (vide Sueton. Claud. cap. 21.) ut hunc locum exponunt Ang. Politianus, Be-

roaldus, Heraldus & Raderus. *Bis.*] Quia his potuerat videre ludos seculares, celebratos scilicet à Claudio & Domitiano. Nam D. Claudius ludos seculares celebravit, non expectato tempore legitimo. Duplicem igitur vitam vixit hæc matrona. Siquidem una hominis ætas hos ludos semel tantum spectare poterat. Unde Prætor, quum ad eos populum invitaret, *ludos esse dicebat, quos nec spectasset quisquam, nec spectaturus esset.* Herald. *Romanam Terento.*] Non temere adjecit *Romanam*: est enim Tarentum alias in extrema Japygia, nobilis civitas. Hic autem locus in Campo Martio, ubi ara Ditis erat, Tarentum vel Terentum nominabatur, quod ara Ditis patris in terra occultaretur; aut quod ad ripam Tiberis terram eo loco teneret. *Vita.*] Lipsius legit *vitta*, 26. ep. 3. centur. & refert ad conjugium. Binos seculares, inquit, vidi nupta & pueros peperit. Matronæ enim vittas gerebant,

4. Li

Et nihil extremos perdidit ante rogos.

5 *Quinque dedit pueros, totidem mihi funo puellas:*

Clauserunt omnes lumina nostra manus.

Contigit & thalami mihi gloria rara, fuitque

Una pudicitiae mentula nota mea.

4. *Et nihil, &c.]* Et vita mihi permansit syncere felix ad exitum usque.

5. *Iuno.]* Quae praesidet puerperis, Lucina.

6. *Clauserunt, &c.]* Omnes illi mi-

hi morienti superstites clauferunt oculos. quod erat maxime propinquorum officium. Plin. lib. II. cap. 37.

7. *Fuitque.]* Unici mariti sui conjunx.

Ad Pollam. LXIV.

C*ontigeris regina meos si Polla libellos,
Non tetricâ nostros excipe fronte jocos.*

Ille tuus vates, Heliconis gloria nostri,

Picria caneret cum fera bella tubâ,

5 *Non tamen erubuit lascivo dicere versu,*

Si nec pædicor, Cotta, quid hic facio?

1. *Regina.]* Dives, nobilis, patrona. *Polla libellos.]* Uxor Lucani, vide epigramm. 20. & 22. lib. 7. Palat. legit si forte libellos.

3. *Ille tuus vates.]* Lucanus. *Helico-*

nis gloria nostri.] Poëtas Latinæ decus.

4. *Fera bella tubâ.]* Civilia, inter Cæsarem & Pompejum.

5. *Non tamen, &c.]* Scripsit etiam lasciva carmina & epigrammata.

In Carmenionem. LXV.

C*um te municipem Corinthiorum
Factes, Carmenion, negante nullo;*

Cur frater tibi dicor, ex Iberis,

Et Celtis genitus, Tagique civis?

5 *An vultu similes videmur esse?*

In Carmenionem effeminatum scribit, quem falsè vocat suam sororem; quam ille se poetæ fratrem diceret.

1. *Municipem, &c.]* Givem Corinthium: Præceps enim Corinthus in luxuriam erat, plurimæque voluptatum illecebra ibidem. hinc Carmenio effeminatus fingitur ex officina Corinthio-

rum prodiisse. de jure municipum, vide A. Gell. lib. 16. cap. 13. & Rosinum, lib. 10. cap. 22.

2. *Negante nullo.]* Molles enim & improbi mores tui hoc loquuntur.

3. *Cur frater, &c.]* Cur me Bilbilitanum ex Celtiberia appellas fratrem tuum?

Tu

- Tu flexa nitidus comâ vagaris;
 Hispanis ego contumax capillis.
 Levis dropace tu quotidiano:
 Hirsutis ego cruribus, genisque.*
 10 *Os blasum tibi, debilisque lingua est:
 Nobis filia fortius loquetur.
 Tam dispar aquilæ columba non est,
 Nec dorcas rigido fugax leoni.
 Quare desine me vocare fratrem,*
 15 *Nē te, Carmenion, vocem sororem.*

6. *Tu flexa, &c.*] Tu arte calamitatos habes capillos: ego neglectâ comâ & incultâ horridus.

7. *Hispani, &c.*] Horridus, incultus, nunc de capillatis cuniculosa Celtiberia, &c. Catul.

8. *Dropace tu quotidiano.*] Epigr. 29. lib. 2. vers. 6.

10. *Os blasum*] Quod vitium sæpe delicatioribus & pinguioribus est. *Debilisque.*] Infracta, parum virilis.

11. *Nobis filia, &c.*] Filia mea habet vocem magis virilem quam tu.

13. *Dorcas.*] Inter sylvestres capreas numeratur; magis tamen accedit ad cervum. à Græco δῖρκον, video.

15. *Sororem.*] Mollem & effœminatum. *Vel amasium*, sororum enim nomine amicas designabant antiqui. vide epigramma 4. libro 2. & libro 12. epigramma 20. & Petronius passim.

De Theopompo. LXVI.

- Q**uis, rogo, tam durus, quis tam fuit ille superbus,
 Qui iussit fieri te, Theopompe, cocum?
 Hanc aliquis faciem nigra violare culina
 Sustinet? has uncto polluit ungue comas?
 5 Quis potius cyathos, aut quis crystallâ tenebit?
 Qua sapient melius mixta falerna manu?
 Si tam sidereos manet exitus iste ministros,
 Jupiter utatur jam Ganymede coco.

2. *Te, Theopompe, cocum?*] Emphaticè, Te tam eximie formosum.

4. *Uncto polluit ungue comas?*] Manu unctâ, greasse. alii leg. *Uncto polligine*, id est, nidore. Gruterus ex Palatin. legit, *polluit igne*, & commentatores capiunt de nidore culina, ut & Gruterus; ita tamen ut addat *foculum flammantem*,

ideoque una, & summum ejus &c. *Intemperantiam*.

5. *Quis potius cyathos, &c.*] Qui esset magis idoneus minister miscendis poculis?

7. *Sidereos manet.*] Pulchros, & cultum convivio dignos. *Exitus iste.*] Culina.

Epi-

I. Pyr-

Epitaphium vetulæ. LXVII.

Pyrhæ filia, Nestoris noverca,
 Quam vidit Niobe puella canam,
 Laertes aviam senex vocavit,
 Nutricem Priamus, socrum Thyestes;
 5 Jam cornicibus omnibus superstes,
 Hoc tandem sita prurit in sepulchro
 Calvo Plotia cum Melanthione.

1. *Pyrhæ filia, &c.*] Vide epigr. 39. *buit Hesiodus, Plinius libro 7. capite*
supra. Hyperbolicè omnia. 48.
 5. *Cornicibus, &c.*] *Quæ longævæ* 6. *Sita prurit, &c.*] *Libidinofam*
sunt. Cornici novem aetates nostras tri- *anum fingit etiam sepultam prurire.*

In Læliam. LXVIII.

Cum tibi non Ephesos, nec sit Rhodos, aut Mitylene,
 Sed domus in vico, Lælia, patricio;
 Deque coloratis nunquam lita mater Etruscis,
 Durus Aricina de regione pater;
 5 Ζὼὴ καὶ ψυχὴ lascivum congeris usque,
 Prô pudor! Hersiliæ civis, & Egeriæ.

Lectu-

1. *Cum tibi, &c.*] Cum non sis ex aliqua insula vel parte Græciæ oriunda, sed mediâ natâ Româ. vide sat. 6. Juv. à versu 186. unde huic lux & fortassis ingenium.

3. *Deque coloratis, &c.*] Et mater tua ex Etruria, nunquam fucata, imo sole offuscata. *Nunquam lita.*] Lini autem moris erat istos delicatos, vel ad candorem nitoremque cutis conciliandum, vel ne citò barbati essent. *Coloratis* verò *Etruscos* vocat, ἡλιοκαύστος, & mulierem nunquam litam, quæ faciem medicamentis nunquam induxerit, ad candorem servandum & solem cuti defendendum, ne coloraretur. Huiusmodi autem medicamina, quæ præstabant, ne sole facies læderetur, ἡλιοπροφυλακτικὰ, ὡς (σίπων) vocabant, eaque omnia erant ἐπιχρᾶσαι. *Salmast.*

4. *Aricina, &c.*] Aricia oppidum

Latii, ad cujus clivum sedebant mendici.

5. *Ζὼὴ καὶ ψυχὴ, &c.*] Vide vs. 195. sat. 6. Juvenal. & quæ nos ad illum. Gronovius, valde extollit Thuanzi codicis præstantiam, & scriptorem ejus fidelem asserit; ut quæ non assequurus fuerit, imitatione tamen characterum expresserit; & cum cætera minutis literis exarata sint, hunc unum versum majusculis expresserit:

KURIE MU LELI MU PSICI MU
 CONGERIS USQUE.

Hinc colligit Martialem scripsisse.

Κύρει με, μέλι με, ψυχὴ με,
 congeris usque.

Agnoscis enim amatoris vocabula Græcis & Latinis satis familiaria.

6. *Hersiliæ civis, &c.*] Tu Romana. Hersilia autem Romulo cessit conjux è Sabinis raptis una. De Egeria, supra epigr. 35. vers. 13.

O O 5

10. Cris-

*Leſſulus has voces, nec leſſulus audiat omnis;
Sed quem laſcivo ſtravit amica viro.*

Scire cupis quo caſta modo matrona loquaris:

10 *Numquid cum criſſas, blandior eſſe potes?*

Tu licet ediſcas totam, referaſque Corinthon,

Non tamen omnino, Lælia, Thais eris.

10. *Criſſas, &c.*] Κριſſαῖνα, quod in maribus cervere dicitur.

11. *Corinthon.*] Linguam græcam. vel magis proprie blanditias & ſermones nequam Corinthi, unde Lais.

12. *Non tamen omnino, &c.*] Nunquam tamen ex deformi & blanda Lælia fiet pulchra & elegans Lais. Hinc pro Thais, Gruterus legendum cenſet, Lais, recte.

De Polla. LXIX.

C*uſtodes das, Polla, viro; non accipis ipſa.
Hoc eſt uxorem ducere, Polla, virum.*

1. *Cuſtodes, &c.*] Epigr. 54. lib. 2. *Ipſa.*] Quæ tamen verſaris cum cinzidis, &c. ſupra epigr. 40.

2. *Ducere, Polla, virum.*] Exercere imperium in virum, perinde eſt ac ſi uxor duxiſſet maritum, quæ tamen pro-

prie dicitur habere marito. epigr. 12. lib. 8. Hoc ergo modo uxores ducunt viros; non viri uxores, & viri habent uxoribus, non uxores viris: atque in verſo ordine parent viri, mulieres contra imperant. *Herald.*

Ad Potitum. LXX.

Q*uod mihi vix unus toto liber exeat anno,
Deſidiæ tibi ſum, doctæ Potite, reus.
Juſtus at quanto mirere, quod exeat unus,
Labantur toti cum mihi sæpe dies.*

5 *Nunc reſalutantes video nocturnus amicos:*

Gratulor & multis; nemo, Potite, mihi.

Nunc ad luciferam ſignat mea gemma Dianam:

Nunc me prima ſibi, nunc ſibi quinta rapit.

Nunc

Excusat ſcriptorum tarditatem, cauſamque in urbicæ occupationes conſert.

5. *Nunc reſalutantes, &c.*] Veſperi reſalutant diſcedentem patroni, mihi-que Vale dicunt, quibus ego mane, Ave.

6. *Gratulor & multis.*] Nuptias, liberos natos, hæreditates, honores, &c. *Mibi.*] Nihil ejuſmodi adepto.

7. *Ad luciferam, &c.*] Rogatus amuli mei gemma ſigno teſtamentales tabellas alias in monte Aventino, ubi Lucina parturientium præſes colunt.

8. *Prima ſibi, nunc ſibi.*] Salutatio hora. epigr. 8. lib. 4. verſ. 1. *Quinta rapit.*] Occupationes, quarum prima eſt hora, undecima apud nos. epigr. 1. lib. 4. verſ. 3.

9. Ca

Nunc consul, prætorve tenet, reducesque choreæ:

IO *Auditur toto sæpe poëta die.*

Sed nec caussidico possis impune negare,

Nec si te rhetor, grammaticusve rogent:

Balnea post decimam lassò, centumque petuntur

Quadrantes. fiet quando, Potite, liber?

9. *Consul, prætorve tenes.*] Iudicia & causæ forenses quibus præsumt Coss. & Prætor. *Reducesque choreæ.*] Reducunturne patronos? An sacerdotum Idis, ut supra epigr. 48. An histrionum vel saltatricularum?

IO. *Poëta die.*] Recitans novum suum carmen.

II. *Caussidico, rhetor, grammaticusve*

rogent.] Namque & oratores recitabant. Plin. lib. 5. epist. 3. ut & Rhetores & Grammatici.

13. *Balnea, &c.*] Cum itaque per has occupationes sero & post horam statutam lavem cœnemque accepta sportula, quis quæso locus libro componendo?

De Rabirio. LXXI.

Q*uisquis læta tuis & sera parentibus optas
Fata, brevem titulum marmoris hujus ama.*

Condidit hac caras tellure Rabirius umbras:

Nulli sorte jacent candidiore senes.

5 *Bis sex lustra tori nox mitis & ultima clusit,*

Arserunt uno funera bina rogo.

Hos tamen ut primis raptos sibi quærit in annis;

Improbius nihil his fletibus esse potest.

Adu-

Rabirius hic architectus erat Domitiani. hinc parentum ejus funus describit, & Rabirii seu veras, seu fictas lacrymas.

I. *Quisquis, &c.*] Poëta viatorem alloquitur: Quisquis optas, ut tui parentes diu vivant, & feliciter diem suum obeant, ut parentes hujus Rabirii. lege hoc epitaphium. *Rad.*

3. *Rabirius.*] Epigr. 35. lib. 7. *Umbras.*] Utriusque parentis sui.

4. *Candidiore senes.*] Feliciores.

5. *Bis, &c.*] Annos 60. *Mitis, &c.*]

Qua uterque miti & maturo fato defunctus est.

7. *Ut primis, &c.*] Quos tamen Rabirius deflevit, perinde ac immaturo fato præreptos. Sic epigr. 39. lib. 7. vers. 7. quod vide.

8. *His fletibus, &c.*] Quibus prosequitur parentes longa felicique vita functos, jamque maturo letho defunctos, non itaque tantum flendos. Vel qui ipsam felicitatem videtur deplorare, quum & senes, & bono fato defunctos amiserit.

Blan-

Adulatorium de Cæsare Trajano. LXXII.

FRustra blanditiæ venitis ad me
 Attritis miserabiles labellis:
 Dicturus dominum, Deumque non sum:
 Jam non est locus hac in urbe vobis.

5 *Ad Parthos procul ite pileatos,
 Et turpes, bumilesque supplicesque
 Pictorum sola basiate regum.
 Non est hic dominus, sed Imperator,
 Sed justissimus omnium senator:*

10 *Per quem de Stygiâ domo reducta est
 Siccus rustica Veritas capillis.
 Hoc sub principe, si sapiis, caveo,
 Verbis, Roma, prioribus loquaris.*

Blanditur Trajano, dum nullum blanditiis apud eum, ait, esse locum; simul ex vituperatione prioris, præsentem Imperatorem laudat, quod & Plinius in Panegyrico fecit.

2. *Attritis, &c.*] Blanditiisne an adoratione? His ergo verbis diuturnam hominum adulationem temporibus Domitiani declarat; quasi homines attriverint labra, illius pedes, solumque basiando.

5. *Dicturus dominum, &c.*] Non blanditur Trajano, ut Domitiano quondam. vide epigramma 8. lib. 5. vers. 1.

5. *Ad Parthos.*] Nam ejusmodi appellationes apud eos solennes. Parthi enim serviliter regem adorant, pedes illius osculati. *Pileatos.*] Cum cæteræ gentes pileis raro uterentur. Parthi &

Persæ gestabant mitras, tiaras, cydaces, seu pileos turbinatos, ut hodie Turci.

7. *Pictorum.*] Picta veste seu soccis pictis utentium. *Sola.*] Soleas, calceos, soccos. epigr. 75. lib. 9. vers. 2. Hæc etiam consuetudo notatur à Seneca l. 2. de Benef. cap. 12. Quædam exemplaria habent, *Pictas soccos*, & fortasse benè. Unde *picti reges* hoc loco. His enim verbis innuit Martialis serviles istæ venerationes à Parthis ad Romanos manasse. *Herald. Sola.*] Lucet.

Avia Pieridum peragros loca, nullum ante Tristia solo.

11. *Siccis capillis.*] Inunctis & debutis.

13. *Prioribus loquaris.*] Secretibus, adulatoriis, quibus nuper sibi placebat Domitianus. quæ tamen non feret Trajanus.

Ad Marcum. LXXIII.

Littera facundi gratum mihi pignus amici

Per

Marco Antonio Primo Tolosano, gratias agit de litteris & toga missa.

1. *Littera facundi, &c.*] M. Antonius Tolosanus de quo epigr. 101. l. 9.

& epigr. 32. lib. 10. &c. misit mihi litteras & togam elegantiorē quam quæ uti vellent Fabricius, continens ille pertatis cultor, imo qualem gestare voluit.

*Pertulit, Aufonia dona severa toga:
Qua non Fabricius, sed vellet Apicius uti,
Vellet Macenas Caesarianus eques.*

5 *Vilior hæc nobis alio mittente fuisset:*

*Non quacunque manu victima cæsa litat.
A te missa venit: possem nisi munus amare,
Marce, tuum: poteram nomen amare meum.
Munere sed plus est, & nomine gratius ipso,*

10 *Officium docti, iudiciumque viri.*

voluisset luxuriosus Apicius & ipse tener ac mollis Macenas. sic Juvenal. sat. 12. *vestem Purpuream teneris quoque Macenatibus aptam.*

2. *Aufonia.*] Ipse tamen non Aufonius.

4. *Macenas Caesarianus.*] Partes Cæsaris secutus.

6. *Non litat.*] Non sacrificat, non impetrat: Non cuiusvis hostia Deo

grata. *Litare* enim est ritè sacrificare & impetrare, ita donum ab omni missum æque non placet.

8. *Nomen amare meum.*] Marci, quod mihi tecum commune. Quasi dicat, Gratum fuit mihi tuum munus; gratius ob commune utrique nomen; gratissimum officium & iudicium tuum de meis carminibus.

Ad Romam. LXXIV.

I*Am parce lasso, Roma, gratulatori,
Lasso-clienti: quamdiu saluator
Anteambulones, & togatulos inter
Centum merebor plumbeos die toto?*

5 *Cum Scorpis una quindecim graves bord
Ferventis auri victor auferat saccos:*

Non ego meorum præmium libellorum,

(*Quid*

. Dantur in officiosa officia salutandi, quæ clienti præter sterilem sportulam nihil adferant; quum aurigatores auri saccos ingentes auferant.

4. *Centum merebor, &c.*] Sportulam, centum quadrantes, nostræ monetæ 18. d. ob. q. sed de plumbeis, vide epigr. 100. lib. 1. vers. 13. *Plumbeos nummos* per contemptum Martialis appellat æream monetam, cui plurimum plumbi admixtum. quadrantes ergo æreos intelligit, sic alibi nigram monetam dixit.

Nigra sordibus explices moneta. & in fine ejusdem epigrammatis, *plumbeam sibi vocat, lex sestertios nummos æreos.* Salmas.

5. *Scorpis.*] Auriga, de quo supra. epigr. 50. 53. & sæpe alias. *Vna quindecim, &c.*] Victoribus aurigis postulabantur aurei per circum. Buleng. de Circo cap. 34. & vide quæ nos ad sat. 7. Juvenal. vers. ult. *Vna hora.*] Qua aurigatur in Circo.

6. *Ferventis, &c.*] Radiantis colore rutilo.

8. *Apu-*

(*Quid enim merentur?*) *Apulos velim campos.*
Non Hybla, non me spicifer capit Nilus;
 10 *Nec quæ paludes delicata Pomptinas*
Ex arce clivi spectat uva Setini.
Quid concupiscam quæris ergo? dormire.

8. *Apulos velim campos.*] Non posco armenta gregesque in campis Apuliz, non Hyblæ Siculæ mellificia, non fruges fertilis Ægypti, non vineas Scythiz quæ monte sita despectat paludem

Pomptinam.

12. *Dormire.*] Sortem tectum & modicam, unde quietus agam & tectum tandem ab his officiis atque molestiis urbanis.

De Galla. LXXV.

M Illia viginti quondam me Galla poposcit;
 Et, fateor, magni non erat illa nimis.
Annus abit: bis quina dabis sestertia, dixit.
Poscere plus visa est, quam prius, illa mihi.
 5 *Jam duo poscenti post sextum millia mensem,*
Mille dabam nummos: noluit accipere.
Transferant binæ forsan, ternæve Calendæ,
Aureolos ultro quattuor ipsa petit.
Non dedimus. centum jussit me mittere nummos:
 10 *Sed visa est nobis hæc quoque summa gravis.*
Sportula nos junxit quadrantibus arida centum:
Hanc voluit: puero diximus esse datam.
Inferius numquid potuit descendere? fecit.
Dat gratis: ultro dat mihi Galla: nego.

De

2. *Magni non, &c.*] Nitebat enim tum flore juventæ.

3. *Bis quina.*] Dena sestertiorum millia.

4. *Poscere, &c.*] Minus quippe formosa est facta, atque hinc gravius visum est pretium.

8. *Aureolos ultro, &c.*] Desflorete.

jam indies formâ & ipsa vilescit, contempta invicem.

11. *Nos junxit quadrantibus, &c.*] Habuit nos in officio, id est, officio meritis fueram sportulam tennem. Hanc voluit.

14. *Dat gratis, &c.*] Epigr. 56. lib. 2. vers. 4.

Quem

De Mævio. LXXVI.

HOc, fortuna, tibi videtur æquum?

Civis non Syriæve, Parthiæve,
Nec de Cappadocis eques catastis,
Sed de plebe Remi, Numæque verna,
5 Fucundus, probus, innocens, amicus,
Lingua doctus utraque; cuius unum est,
Sed magnum vitium, quod est poëta;
Pullo Mævius alget in cucullo:
Cocco mulio fulget Incitatus.

Queritur poëta negligi, nulliones locupletari: artes enim nobiles jacebant; viles colebantur. Se ipsum & suam infelicitatem sub persona Mævii poëta describit. *Rad.*

2. *Civis non, &c.*] Non è servo, Syro, Partho aut Cappadocæ civis Romæ factus & in equestrem ordinem relatus, sed ingenuus, & vere Romæ natus.

3. *Catasta.*] Pegma lignæum, quo venales exponerentur servi à *negotiis*. Vide epigr. 29. lib. 6. vers. 1.

4. *Numæque verna.*] Per vernam non servum intelligit, sed hominem Romæ natum, ingenuum, liberum.

6. *Utraque, &c.*] Græcâ & Latinâ.

7. *Magnum vitium, &c.*] Paupertatis scilicet alumna poësis.

8. *Pullo Mævius, &c.*] Querela hæc & indignatio ipsius Martialis videtur,

sed per modestiam sibi adsciscit nomen Mævii, mali scilicet poëta. *Pullo.*] Pullus color paupertinis. *Cucullus,* quo regitur caput. hodie cappam vulgo vocant.

9. *Cocco mulio, &c.*] Purpureus splendet agaso, ad summum multo Incitatus. quem tamen tanquam aurigam Scorpo conjungit. lib. II. epigr. I. potest etiam legi, *Cocco mulio fulget Incitatus*, equi scilicet Caligulæ. de quo Dio in Calig. Cum, inquit: *Unum vero ex equis suis, quem Incitatum nominabat, invitabat ad carnem, ita ut ei hordeum ex auro apponeret, funderetque vinum, &c. ac per salutem ejus & fortunam juraret; sique eum consulem facturum polliceretur, &c.* Sed hic *Incitatus*, pro auriga, non equo ponitur. & Sueton. Cal. cap. 55.

De Caro medico. LXXVII.

NEquius à Caro nihil unquam, Maxime, factum est,
Quam quod febre perit: fecit & illa nefas.
Sæva, nocens febris saltem quartana fuisse!
Servari medico debuit illa suo.

Dolet Carum medicum subita febris, quem diu cruciatum cupiebat, extingui.

1. *Caro.*] Medico.

2. *Ille nefas.*] Male fecit febris, quæ leniter & sine cruce sustulit tortorem medicum, cui excrucianti non satis

fuisse unius quartanæ (quæ medicorum opprobrium est, & cujus medicum imperitus hic medicus professus videtur) eculeus.

4. *Ille.*] Alii, ille. Carus nempe, sibi ipsi. Recte.

Ad

Macrum

Ad Macrum. LXXVIII.

- I**bis littoreas, Macer, Salonas:
 Ibit rara fides, amorque recti,
 Et secum comitem trahet pudorem.
 Semper pauperior redit potestas.
- 5 *Felix auriferæ colone terræ,
 Rectorem vacuo sinu remittes,
 Optabisque moras, & exeuntem
 Udo Dalmata gaudio sequeris.
 Nos Celtas, Macer, & truces Iberos*
- 10 *Cum desiderio tui petemus.
 Sed quæcunque tamen feretur illic
 Piscosi calamo Tagi notata,
 Macrum pagina nostra nominabit.
 Sic inter veteres legar poetas;*
- 15 *Nec multos mihi præferas priores,
 Uno sed tibi sim minor Catullo.*

De

Macrum Hispaniæ & Dalmatiæ diversis annis rectorem laudat, & hic Salonas coloniam felicem prædicat, quæ Marcum esset habitura præfectum.

1. *Macer, Salonas.*] Macrum hunc Hispaniæ & Dalmatiæ diversis annis præfuisse volunt, propter Salonas, quæ Dalmatiæ oppidum est. de præfecturâ ejus Dalmatiæ non constat, neque omnia hic conveniunt: præfuisse illum Hispaniæ summâ cum integritate appareat. epigr. 100. lib. 12. Poteris itaque legere, *Ibis littorum Macer Salona.* Fluvius Hispaniæ juxta Bilbilim. ep. 50. lib. 1. vers. 12. & infra vers. 8. lege *Hunc udo Celta gaudio sequeris.*

4. *Pauperior potestas.*] Magistratus continens & abstinens.

5. *Auriferæ terra,*] Dalmatiæ, recte

Plinio lib. 33. cap. 4. Quod si de Hispaniâ intelligere malis, quis non audit de illius aurifodinis?

6. *Vacuo sinu remittes.*] Nihil prædatum est provinciam, imo suarum rerum inaniorem reversum.

8. *Udo Dalmata, &c.*] Lacrymis præ desiderio Macri abeuntis effusus prosequeris. supra vers. 2.

9. *Nos Cum desiderio, &c.*] Etego revivam Celtiberiam meam in tuam gratiam, vel non sine desiderio tui quem habuimus prætorem.

11. *Sed quæcunque, &c.*] Sed quæcunque carmina scribam ad Tagum, id est, in Hispania, sonabunt tuum nomen. *Illic.*] Alii, *illuc*, recte.

16. *Uno sed tibi, &c.*] Sic epigr. 5. lib. 5. vers. 6. vide & epigr. 71. lib. 2.

Irrident

De Torquato & Otacilio. LXXIX.

AD lapidem Torquatus habet prætoria quartum:
Ad quartum breve rus emit Otacilius.

Torquatus nitidas vario de marmore tbermas
Exstruxit: cucumam fecit Otacilius.

5 Disposuit Daphnona suo Torquatus in agro:
Castaneas centum sevit Otacilius.

Consul Torquatus, vici fuit ille magister;
Nec minor in tanto visus honore sibi.

Grandis ut exiguum bos ranam ruperat olim;

10 Sic puto Torquatus rumpet Otacilium.

Irridetur à poëta Otacilius pauper, qui Torquatam divitem & magnificentem, nequicquam æmulabatur. Perstringit interim eos, qui cum sint longè inferiores, tamen potentiores student æquare.

1. Prætoria quartum.] Villas magnificas. ad quartum ab urbe milliarium.

3. Vario, &c.] Epigr. 42. lib. 6. vers. 11. 12.

4. Cucumam, &c.] Balneolum. cum autem vas est ad calefaciendam aquam.

5. Daphnona, &c.] Lauretum. locus lauro arbore consitus. *dispon* enim *laurus* est.

7. Consul Torquatus.] Gruterus ex Palat. legit *Consule Torquato*, &c. rectè. *Vici fuit*, &c.] Vici singuli, qui in urbe 424. habuerunt magistratos, quos appellabant Viocuros & Vicomagistros.

9. Grandis ut exiguum, &c.] Ex apologo noto. vide Horat. sat. 3. lib. 2. vers. 308. unde hoc epigr. sumptum videtur.

De Erote. LXXX.

PLorat Eros, quoties maculosæ pocula myrrhæ
Inspicit, aut pueros, nobiliusve citrum.
Et gemitus imo promittit de pectore, quod non
Tota miser coemat Septa, feratque domum.

Notat hic Erotem, qui apertè flebat, quin venales thesauros, inani marsupio, frustra, dolentibusque oculis spectaret; nec inopiam, nec affectum dissimularet: cum quo, alios æquè egentes ac Eros erat, sed ridentes in speciem & mendicitatem risu tegentes, componit.

1. Plorat Eros, &c.] Quod non habet, unde hæc omnia emat. quæ licitati gestiebat Mamurra. epigr. 60. lib. 9.

Myrrha.] De poculis murrhinis vide quæ ad epigr. 113. lib. 14.

2. Citrum.] Mensam citream. epigramm. 60. lib. 9. vers. 10.

3. Imo promittit.] Anglic. Junii ducit. rectè.

4. Tota Septa, &c.] Omnia quæ venalia exponuntur in septis. epigr. 14. lib. 2. vers. 5. & epigr. 60. l. 9. vers. 1. & 2. *Coemat*.] Quidam hic legunt *canat*, quod hic absurdum.

P p

5. In-

5 *Quam multi faciunt, quod Eros, sed lumine sicco!*
Pars major lacrymas ridet, & intus habet.

5. *Lumine sicco.*] Sed tacite, oculis non lacrymantibus, absque lacrymis.

6. *Lacrymas ridet.*] Rifu sicco coërcet dissimulatque lacrymas, quas intus concepit. Gr. γυμνός γάλας ἀκρο-

τελούς, id est, alienis buccis ridere non ex animo, qui sc. spem vultu simulant, & premunt altum corde dolorem. Tum pro *habet*, quidam leg. *habet*, seu *arret*. Et Grutero ferè placeret, *lacrymans ridet*.

De Phyllide. LXXXI.

CUm duo venissent ad Phyllida mane fututum,
 Et nudam cuperet sumere uterque prior:
 Promisit pariter se Phyllis utrique daturam,
 Et dedit. ille pedem sustulit, hic tunicam.

3. *Daturam.*] Epig. 56. lib. 2. vers. 4.

4. *Et dedit, &c.*] Et utrique se præ-

stitit Donna Phyllis seu Jaha geminis, αἴμα τῶν ὁρίων καὶ ὁρίων λῶσιν (a).

Ad Gallum. LXXXII.

SI quid nostra tuis adicit vexatio rebus,
 Mane, vel à media nocte togatus ero.
 Stridentesque feram flatus Aquilonis iniqui,
 Et patiar nimbos, excipiamque nives.
 5 Sed si non fias quadrante beatior uno,
 Per gemitus nostros, ingenuasque cruces:
 Parce precor lassò, vanosque remitte labores,
 Qui tibi non prosunt, & mihi, Galle, nocent.

Deptecatur officium anteambulo-
 nis, quod ait sibi nocere, amico nil
 prodesse.

1. *Si quid nostra, &c.*] Si cui tibi
 usui & emolumento esse possint officia
 à me cliente, cū submolesta hæc ser-
 vitus.

2. *Togatus ero.*] Officiosus cliens,

qui patronum togatus comitatur. Alii,
togatus eo.

3. *Stridentesque.*] Juv. sat. 5. vers. 75.

6. *Ingenuasque cruces.*] Servilia officia,
 quæ non æquò animo fert ingenuus.

7. *Parce lassò.*] Palat. legit fessi.

8. *Mibi, &c.*] Sic epigr. 71. lib. 1.
 vers. 17.

Ad Marinum. LXXXIII.

Raros colligis hinc & hinc capillos,
 Et latum nitidæ, Marine, calvæ

Calvum irridet Marinum, ut lib. 5.
 epigr. 50. Labienum.

1. *Raros colligis.*] Comas à fronte

& temporibus utrinque rejicis & di-
 ponis ad tegendam calvam.

Cam

3. Ca

Campum temporibus tegis comatis:

Sed moti redeunt iubente vento,

5 *Reddunturque sibi, caputque nudum*
Cirris grandibus hinc & inde cingunt.

Inter Spendophorum, Telephorumque,

Cida stare putabis Hermeroten.

Vis tu simplicius senem fateri?

10 *Ut tandem videaris unus esse?*

Tonsor jam reliquos metat capillos,

Calvo turpius est nihil comato.

3. *Campum, &c.*] Calvam quam epigrammate 59. lib. 5. vers. 7. dixerat aream.

4. *Redeunt, &c.*] In suum locum desuunt.

5. *Reddunturque sibi.*] Idem quod ante dixit, *redeunt.*

6. *Cirris grandibus.*] Cirri, capillamenta velut in nodum collecta Belg. *Hayr-locke.*

7. *Inter Spendophorum, &c.*] Ita calva tua utrinque cirrata, videtur esse

caput calvi Hermerotæ, inter capita cirrata duorum puerorum Spendophori & Telephori. vide calvam Labieni. epigr. 50. lib. 5.

8. *Cida stare putabis, &c.*] Cidæ nescio cujus filius, Hermerotes vel Telephorus. Quid si legas cum Heraldo, *Sic adstare putabis, &c.* Ersequenti versu. *Vis in simplicius? senem facere.*

12. *Comato.*] Calvitium dissimulante ut comatus videatur.

De Afro, ad * Cæcilianum. LXXXIV.

M Iraris, quare dormitum non eat Afer?

Accumbat cum qua Cæciliane vides.

* *Cæcilianum.*] Alii, *Caditia-*
num.

2. *Qua Cæciliane vides.*] Quam vetula & deformi uxore.

De Ladonte nauta. LXXXV.

I Am senior Ladon Tiberinæ nauta carinæ

Proxima dilectis rura paravit aquis.

Quæ cum sæpe vagus premeret torrentibus undis

Tybris, & hiberno rumperet arva lacu:

5 *Emeritam puppim, ripa quæ stabat in altâ,*

Im-

Elegans & venustum epigramma ab eventu natum; quum demersa nave servatus est nauta, qui salva periisset.

2. *Proxima dilectis, &c.*] Juxta Tibetim sibi assuetum dilectumque, rus emit.

3. *Vagus.*] Inundans.

5. *Emeritam puppim, &c.*] Quæ cessabat, postquam Ladon à duro nautæ labore emeritus, rus hoc emisisset. Vel fatiscentem jam & cariosam.

*Implevit saxis, opposuitque vadis.
Sic nimias avertit aquas. quis credere posset?
Auxilium domino mersa carina tulit.*

6. *Opposuitque vadis.*] Molem ad | 8. *Mersa carina tulit.*] Quæ alias
cohibendum inundationis impetum. | mergit vectorem.

De Lauro. LXXXVI.

Nemo novâ caluit sic inflammatus amica,
Flagravit quanto Laurus amore pilæ.
Sed qui primus erat lusor, dum floruit ætas;
Nunc postquam desit ludere, prima pila est.

3. *Qui primus erat lusor.*] Qui juven-
tutem pilæ ludo elusit, senex jam pan-
nosus est instar pilæ compitalis. & ele-
ganter jocatur inquires, qui *primus*
erat lusor pilæ, jam factus est *prima pila*.
Alludit ergo in pilæ lusorem, qui cum
florente ætate primus esset in arte pilæ,
postquam desit per senectutem ludere,
factus est *prima pila*, id est, contem-

ptui habetur, ut illa pila, quæ prima
objicitur tauris iratis, quam discerpunt
& lacerant cornibus. Sic Mart. lib. 1.
epigr. 43.

*At me quæ passa est furiati cornu tauri,
Noluerit dici quam pila prima suam.
Pila tauraria vocantur in veteribus
Glossis, & exponuntur tauæ (æta).*
Salmas.

De natali Restituti. LXXXVII.

Octobres age sentiat Calendas
Facundi pia Roma Restituti.
Linguis omnibus & favete votis.
Natalem colimus, tacete lites.
5 Absit cereus aridi clientis,
Et vani triplices, brevesque mappæ

Multa clientum & ampla munera,
Restituto precatur in natali die: se pro
muneribus carmen, quod munus est
poëtæ, mittere.

1. *Octobres Calendas.*] Qui Restituti
dies natalis. ad hunc Rest. Plin. epist. 17.
lib. 6. & lib. 7. epist. 1. *Sentiat.*] Ad-
vertat, observet, celebret missis mu-
neribus. epigr. 64. lib. 8.

3. *Linguis omnibus.*] Silentio & vo-
tis favete sacris. formula in sacris solen-
nis. Briffon. lib. 1. form. *Tacete lites.*]

Rituale verbum Rebus divinis, ut fav-
rent linguis, imperabatur, utque liti-
bus & jurgiis abstinerent. Cic. 1. de
Divinat.

5. *Absit cereus, &c.*] Non mittan-
tur Restituto vilia pauperculorum
clientum munera, cerei, pugillares,
mappæ; mittantur hæc in Saturnalibus
Decembr.

6. *Vani triplices.*] Pugillares trium
paginarum. *Vani.*] Nulli, contempti
viles.

Ex.

8. C.

Expectent gelidi jocos Decembris.

Certent muneribus beatiore.

Agrippæ tumidus negotiator

10 *Cadmi municipes ferat lacernas.*

Pugnorum reus, ebriæque noctis

Cœnatoria mittat advocato.

Infamata virum puella vicit ?

Veros sardonychas, sed ipsa tradat.

15 *Mirator veterum senex avorum,*

Donet Phidiaci toreuma cœli.

Venator leporem, colonus hædum,

Piscator ferat æquorum rapinas.

Si mittit sua quisque, quid poetam

20 *Missurum tibi, Restitute, credis ?*

8. *Certent, &c.*] Ditiore amici & clientes mittant certatim munera pretiosa.

9. *Agrippa, &c.*] Qui in Agrippæ porticu & Septis campi Martii superbas & pretiosas merces vendebat.

10. *Cadmi municipes, &c.*] Tyrias purpureas. epigr. 43. lib. 2. vers. 7.

11. *Pugnorum ebriæque noctis.*] Petulantiz & vis per ebrietatem noctu cuiuspiam illatz, cujusmodi describit Juvenal. sat. 3. vers. 278.

12. *Cœnatoria mittat.*] Lanas, vestes quibus in cœna antiqui utebantur. *Sardonychas.* Sic & *forensia* dixerunt,

vestes quibus utebantur foris. *Lugubria,* quoque dixit Seneca : vestes lugubres. *Advocato.*] Tibi.

13. *Infamata, &c.*] Adulterii rea, quæ te patrono absoluta, accusatorem vicit, mittat tibi gemmas, sed non fictitias. sic epigr. 60. lib. 9. vers. 19.

15. *Mirator, &c.*] Qualem se profitebatur Eudæus epigrammate 6. libro 8.

16. *Phidiaci, &c.*] Crateras & statuas à Phidia nobili toreute torno ac cœlo affabre factas. epigr. 13. lib. 6. vers. 1.

20. *Credis.*] Carmina.

Ad Cottam. LXXXVIII.

O *Mnes*persequeris prætorum, Cotta, locellos ;*
Accipis & ceras : officiosus homo es.

3. *Officiosus homo es.*] Omnia armaria & loculos, nec non tabellas, vulgo *recordes* excutis, quo laticulam aliquam nanciscaris: *Officiosus Cotta es.* Ironice.

De statua Junonis. LXXXIX.

I *Uno labor, Polyclète, tuus, & gloria felix,*

Laudat statuam Junonis à Polyclêto
statuario factam.

1. *Labor, &c.*] Opus Polyclêti insignis statuarii.

Pp 3

2. *Phi-*

*Pbidiacæ cuperent quam meruisse manus,
Ore nitet tanto, quanto superasset in Ida
Judice convictas non dubitante deus.
5 Junonem, Polyclete, suam nisi frater amaret,
Junonem poterat frater amare tuam.*

2. *Pbidiaca, &c.*] Epigr. 13. lib. 6. vers. 1.

4. *Ore nitet tanto, &c.*] Si hac forma fuisset Juno ipsa in contentione cum Pallade & Venere de pulchritudine, ipsi adjudicasset litem arbiter Paris. *In Ida.*] Monte Phrygiæ, ubi Paris

de Junonis, Minervæ & Veneris venustate arbiter factus est.

5. *Junonem, Polyclete, suam.*] Sororem uxoremque suam. *Frater.*] Jupiter.

6. *Junonem tuam.*] Statuam hanc tuam.

In * Ligellam. XC.

Quid vellis vetulam, Ligella cummum?
Quid busti cineres tui laceassis?
*Tales munditiæ decent puellas.
Nam tu jam nec anus potes videri.
5 Istud, crede mihi, Ligella, belle
Non mater facit Hectoris, sed uxor.
Erras, si tibi cummus hic videtur;
Ad quem mentula pertinere desit.
Quare si pudor est, Ligella, noli
10 Barbam vellere mortuo leoni.*

* *Ligellam.*] Pálát. legit *Ligera*, ut forsitan eadem sit cum illa, cujus meminit lib. 12. epigr. 7.

1. *Vellis vetulum, &c.*] Expilas, ut tenerior, juniorque videre.

2. *Quid busti, &c.*] Quid suscitās cineres & sopitos ignes deumatus & sepultæ libidinis tuæ?

6. *Non mater, &c.*] Non anus ut Hecuba, sed firmæ ætatis mulier, ut Andromache.

10. *Barbam vellere, &c.*] Exstimulare ad libidinem fœtidum os mortuum. alludit ad proverb. *tondere leonem*, & *vellere barbam leoni*. hoc est, irritare ad iras. quod periculosæ plenum opus est alex. vide epigr. 93. lib. 6. vers. 3. & Annot. Prior. Jo. Bapt. Pii cap. 15. ubi ad explicationem hujus epigrammatis nimis multa. *Mortuo leoni.*] Frustra scilicet vetulam vulvam ad libidinem stimulas, est enim mortua.

De Almone. XCI.

Omnes eunuchos habet. Almo, nec arrigit ipse,
Et queritur, pariat quod sua Polla nihil.

Vide epigr. 67. lib. 6. & 39. vers. 31. & Juv. sat. 6. vers. 367.

Ad

Reli-

Ad Marium. XCII.

- M***Ari, quietæ cultor, & comes vitæ,
Quo cive prisca gloriatur Atina:
Has tibi gemellas barbari decus luci
Commendo pinus, ilicesque Faunorum,
5 Et semidoctâ villici manu structas
Tonantis aras, horridique Silvani,
Quas pinxit agni sæpe sanguis, aut hædi,
Dominamque sancti virginem deam templi,
Et quem sororis hospitum vides castæ
10 Martem mearum principem Calendarum,
Et delicatæ laureum nemus Floræ,
In quod Priapo persequente confugit.
Hoc omne agelli mite parvuli numen
Seu tu cruore, siue thure placabis:
15 Ubicunque noster Martialis est, dices,
Hac, ecce, meum dexterâ litat vobis
Absens sacerdos; vos putate præsentem;
Et date duobus, quidquid alter optarit.*

Ad

Relictum Mario rusculum suum, poëta reditusus in patriam commendat.

1. *Quietæ, &c.*] Privatum hunc & rebus rusticis deditum fuisse ostendit.

2. *Atina.*] Italiæ urbs antiqua, ex iis una quæ Turno adversus Æneam arma fabricavit. Virgil. 7. *Æneid.* *Atina potens, Tiburque superbum, &c.*

3. *Has tibi.*] Rediturus in patriam meam commendo tibi rusculum meum Nomentanum cum diis & sacris. *Gemellas, &c.*] Duas pinus, atque ilices, Fauno & diis agrestibus sacras.

6. *Tonantis aras.*] Jovis. *Horridique Silvani.*] Hisfuti, capripedis, cornuti, qui & pinus consecrata.

7. *Tinxit agni, &c.*] *Risid.* Horat. od. 4. lib. 1. idem.

8. *Dominamque, &c.*] Dianam, cui dicatur templum cum lupo, uti nemorum reginæ.

9. *Quem sororis, &c.*] Dianæ frater erat Mars.

10. *Mearum, &c.*] Cujus Calendaris mihi prima affulsit lux, natalis scilicet meus, epigr. 24. supra & lib. 9. epigramm. 53.

15. *Ubicunque noster, &c.*] Dices, Martialis noster ubicunque est, absens tamen mea hac dextra vobis hæc sacra facit. *Noster.*] Alii leg. *vester.*

18. *Dateduobus, &c.*] Omnia utrique fausta bonaque.

Ad Clementem. XCIII.

SI prior Euganeas Clemens Helicaonis oras,
 Piclaque pampineis videris arva jugis;
 Perfer Atestinæ nondum vulgata Sabinæ
 Carmina, purpureâ sed modo culta togâ.
 5 Ut rosa delectat, metitur quæ pollice primo:
 Sic nova nec mento sordida charta iuvat.

Librum novum Sabinæ, Clementis uxori mittit; quem à novitate commendat.

1. *Si prior.*] Ut primum advenis oras & arva Patavii vineis confita. *Euganeas Clemens.*] Patavini dicti sunt Euganei, quasi *Ὀυγενεῖς*, Henetis scilicet & Trojanis oriundi. *Helicaonis oras.*] Filii Antenoris qui Patavium condidit. male legitur ab aliis, *Heliconis in oras.*

3. *Atestina nondum, &c.*] Ateste civitas Venetorum, unde Sabinæ mor Clementis hujus.

4. *Purpureâ, &c.*] Testa purpurea. epigr. 2. lib. 3. vers. 10. Sic epigr. 1. lib. 11. cultus Sidonæ vulg. leg. sua togâ.

6. *Nec mento, &c.*] Non villosa & barbata assiduo usu trita. epigr. 67. lib. 1. vers. 8.

Munusculum pomorum. XCIV.

Non mea Massylus servat pomaria serpens,
 Regius Alcinoi nec mihi servit ager:
 Sed Nomentanâ securus germinat hortus
 Arbore, nec furem plumbea mala timent.
 5 Hæc igitur, mediâ quæ sunt modo nata Suburrâ,
 Mittimus autumnî cerea poma mei.

Amico emptâ mittit poma.

1. *Non mea, &c.*] Non mihi sunt aurea & nobilia mala, quæ custodiat draco vigil Ladon, ut in hortis Hesperidum in Libya, cujus pars Massylia.

2. *Regius Alcinoi, &c.*] Nec nobilis hortus Alcinoi. epigramm. 64. lib. 4. vers. 28.

3. *Sed Nomentana.*] Prædiolum suum in Nomentano agro poëta frequenter

canit. *Securus.*] Causam adjungit, quod plumbeos lapidososque factus edant, quos appeteat nemo. Non timens fures.

4. *Plumbea, &c.*] Non aurea, non nobilia.

5. *Mediâ quæ, &c.*] Emptâ Romæ in medio vico, ubi forum pomarium. sic epigr. 61. lib. 9.

6. *Autumnî, &c.*] Horti & Autumnî mei matura poma.

Ad Gallam. XCV.

Infantem tibi vir, tibi, Galla, remisit adulter.
 Hi, puto, non dubiè se futuisse negant.

Neuter agnoscit suam esse prolem, ut qui tecum rem non habuerint. Quid

ergo? vide epigr. 5. lib. 9. tacet scilicet Galla. epigr. 96. lib. 3. vers. 2.

Causas

Ad Avitum. XCVI.

Sæpe loquar nimium gentes quod, *Avite*, remotas
 Miraris, *Latiâ* factus in urbe senex;
Auriferumque Tagum sitiam, patriumque Salonem,
Et repetam saturæ sordida rura casæ.
 5 *Illâ placet tellus, in qua res parva beatum*
Me facit, & tennes luxuriantur opes.
Pascitur hîc, ibi pascit ager: tepet igne maligno
Hîc focus, ingenti lumine lucet ibi.
Hîc pretiosa fames, conturbatorque macellus,
 10 *Mensa ibi divitiis ruris operta sui.*
Quattuor hîc æstate togæ, pluresve teruntur:
Autumnis ibi me quattuor una tegit.
I, cole nunc reges: quicquid non præstat amicus,
Cum præstare tibi possit, Avite, locus.

Causas hic reddit, cur patriam cogitet; solum Hispanum cum Romano confert.

1. *Remotas.*] Hispanas, ad quas anhelare videar cum eas usque loquar, & tamen Romæ consenscam. Romæ enim supra quatuor & triginta annos vixerat.

3. *Auriferumque, &c.*] Patriæ appetam fluvios & agros. epigr. 50. lib. 1: vers. 15. & 12.

7. *Pascitur hîc, &c.*] Epigr. 58. supra vers. 9. *Ignem maligno.*] Lignis mul-

to emptis.

6. *Pretiosa fames,*] Arida cœna & famelica magno emptæ pretio. *Conturbatorque macellus.*] In quo decoctis opibus conturbantur rationes. epigr. 26. lib. 7. vers. 10. Alii leg. *conturbatrixque macellus.* Alii *conturbatrixque macellus Mensa, ibi.*

13. *I cole nunc Reges.*] Dominos Romanos & patronos, assiduus nequicquam officiis prosequere. *Amicus.*] Patronus cultus.

14. *Locus.*] Patria.

De Numa. XCVII.

Dum levis arsurâ struitur Libitina papyro,
 Dum myrrham, & casiam flebilis uxor emit:
 Jam

Suam infelicitatem, Numæ dolet salutis fuisse. quod scriptus hæres, hero reualefcere proscriptus sit.

1. *Dum levis, &c.*] Dum tibi deplorata jam salutis & vitæ spe, parantur quæ ad funera spectant & rogam. *Struitur Libitina.*] Dum paratur rogam. Libitina dea sepulchralis & funerum præfcs. epigr. 43. lib. 8. vers. 4. *Papy-*

ro.] Lectulus feralis priscis altus fuit & sublimis, præsertim lautioribus; itaque pulvini papyro & tomento fartiturgebant. Alii censent *papyrus* ligni esse speciem. vide epigramm. 44. lib. 8. vers. 14.

2. *Myrrham, &c.*] Aromata rogo injicienda, & ossibus cineribusque urnæ datis miscenda. epigr. 26. supra.

P p 5

3. *Scrobe.*]

*Jam scrobe, jam lecto, jam pollinctore parato
Hæredem scripsit me Numa : convaluit.*

3. *Scrobe.*] Sepulchro, tumu- | jam conclamatum & depositum fuisse.
10. *Lecto.*] Ferali, quo efferendus | *Pollinctore parato.*] Νισσαλείπῃ, qui
erat. Declarat ergo poeta, Numam | cadaver lavat & ungit.

In Publum. XCVIII.

Addat cum mihi Cæcubum minister,
Idæo resolutior cinædo,
Quo nec filia cultior, nec uxor,
Nec mater tua, nec soror recumbit :
5 Vis spectem potius tuas lacernas,
Aut citrum vetus, Indicosque dentes ?
Suspectus tibi ne tamen recumbam,
Præsta de grege, sordidâque villâ
Tonsos, horridulos, rudes, pusillos
10 Hircosi mihi filios subulci.
Perdet te pudor hic : habere, Publi,
Mores non potes hos, & hos ministros.

1. *Addat Cæcubum.*] Temperet, ef-
fundat.

2. *Idæo, &c.*] Ganymede, epigr. 43.
lib. 2. vers. 13.

5. *Speciem, &c.*] Vide epigr. 26.
lib. 9.

6. *Citrum, &c.*] Citream mensam,
quam eburnei sustinent pedes. epig. 43.

lib. 2. vers. 9.

8. *Præsta de grege, &c.*] Præstami-
nistros incultos.

11. *Pudor hic, &c.*] Quo videri vis
atque haberi pudicus. Alii, *dolp. re-
&c.*

12. *Hos, &c.*] Pudicos & castos,
quales fingis.

De figura Socratis. XCIX.

Si Romana forent hæc Socratis ora, fuissent
Julius in Satyris qualia Rufus habet.

In

Si hæc Socratis imago Romano cul-
tu effingeretur ; certe ad vivum expri-
meret gravitatem Julii Rufi qualis de-
ridetur à Satyricis, vel qui refert Saty-
rum. namque & Socrates fuit naso si-
mo & oculis emissitiis, Sileno haud
abfimilis ; uti describitur à Platone &

Xenophonte. vel. Si hæc Socratis ima-
go cultu Romano expressa esset, posset
quidem haberi pro effigie Julii Rufi,
quæ posita est in Satyris, loco quodam
in VIII. Regione urbis, ubi spectaban-
tur 4. Satyrorum imagines. Pet. Scri-
ver.

2. Lili

In commiscentem versus operi suo. C.

Quid, stulte, nostris versibus tuos misces?

Cum litigante quid tibi, miser, libro?

Quid congregare cum leonibus vulpes,

Aquilisque similes facere noctuas quæris?

5 Habeas licebit alterum pedem Ladæ,

Inepte, frustra crure ligneo cures.

2. Litigante, &c.] Qui tibi litem intendit, & contra te dicit, *Fures*. ut epigr. 54. lib. I. vers. 11.

3. Quid congregare, &c.] Quid nobilibus, claris, altisque carminibus inferis ignobiles, tenebrosos, & claudicantes versus tuos? hujusmodi comparationes in eodem argumento. vide

epigr. 55. & 73. lib. I.

5. Habeas licebit, &c.] Non magis convenit carminibus meis cum tuis, quam si quis haberet alterum pedem perniciosissimi cursoris Ladæ, alterum ligneum. Ladæ velocitatem celebrat Pausanias in Coriuth. & Arcad. ep. 4. Antholog. Juvenal. sat. 13. &c.

De Capitolino. CI.

Elysi redeat si forte remissus ab agro

Ille suo felix Cæsare Galba vetus;

Qui Capitolinum pariter, Galbamque jocantes

Audierit: dicet, rustice Galba tace.

Si reviviscat Galba nobilis ille Cæs. Augusti scurra. epigr. 42. lib. I. vers. 12. & jocos salibusque cum Capitolino

contendat, rusticus videretur & insulsus præ Capitolino. Pro Galba, alii legunt Gabba.

De Phileno. CII.

Qua factus ratione sit requiris,

Qui nunquam fuit, pater Philenus?

Gaditanus, Avite, dicat istud:

Qui scribit nihil, & tamen poëta est.

Alicna opera hic poëta est, ille pater. An Canius sit hic Gaditanus, de

quo epigrammate 62. libro I. versu 9. N. L.

Ad municipales suos Bilbilitanos. CIII.

Municipes, Augusta mihi quos Bilbilis acri

Mon-

Reditum in patriam suis civibus denuntiat.

1. Municiper.] Cives. Augusta, &c.]

Colonia scil. Bilbilis & in æreo Tiberii nummo inscripta Augusta, teste Adelpho Oeconce in Tiberio. Alii, leg. angusta.

*Monte creat, rapidus quem Salo cingit aquis;
Ecquid lata juvat vestri vos gloria vatis?*

Nam decus & nomen, famaue vestra sumus.

5 *Nec sua plus debet tenui Verona Catullo,
Meque velit dici non minùs illa suum.*

*Quattuor accessit tricesima messibus aestas,
Ut sine me Cereri rustica liba datis.*

Mœnia dum colimus dominæ pulcherrima Romæ;

10 *Mutavere meas Italia regna comas?*

Excipitis reducem placidâ si mente, venimus:

Aspera si geritis corda, redire licet.

angusta. Et ut Gruterus inquit, *angusta acris* vocabitur Bilbilis, cui ferè nihil additum agri, ob montem in quo ponitur. Et pro *acris*, Alii legunt *alto*: alibi enim Bilbilim pendulam appellat, ut alto monte sitam fuisse intelligas. ut epigr. insequenti. & epigr. 50. lib. 1. & Sidon. Apollinar. cap. 21.

2. *Quem.*] Ita Scriv. & MS. noster, vulg. *quos. Salo.*] Quo ferrum duratur quod cæteris antefertur; ipsique urbi claritatem peperit. epigr. 50. lib. 1. vers. 11.

3. *Ecquid lata, &c.*] A claris enim ingeniis illustrantur plurimum civita-

tes.

5. *Tenni.*] Nitido, culto. *Verona.*] Sic epigr. 63. lib. 1.

7. *Quattuor accessit, &c.*] Jamper 34. autumnos, quibus vos sacra facin Cereri, absuit à vobis, vixique Romæ epigr. sequen. vers. 9.

9. *Dominæ, &c.*] Epigr. 4. lib. 1. vers. 2.

10. *Mutavere, &c.*] Nigras, *comas* mutavere.

12. *Aspera, &c.*] Ut postea cum Soma-cho expertus est; si verus ipse lib. 12. epistola. Ultimum distichon abjiciant Martiali.

Ad librum. CIV.

I *Nostro comes, I libelle Flacco
Longum per mare, sed faventis undæ,
Et cursu facili, tuisque ventis
Hispanæ pete Tarraconis arces.
5 Illinc te rota tollet, & citatus
Altam Bilbilin, & tuum Salonem*

Mittit librum ad Flavum, seu ut alii volunt ad Flaccum amicum & municipem quem in Hispaniam iturum monet, uti veteres amicos saluteret, & novum sibi hospitium pareret.

1. *Flacco.*] In Hispaniam ituro. A-

libi, *Flavo.*

2. *Faventis undæ.*] Sed placidum mare.

3. *Tarraconis arces.*] Urbis, unde illa Hispaniæ, regio in qua Bilbilis, Tarraconensis dicta.

5. *Rota.*] Vehiculum.

Quinto

7. *Quinto,*

Quinto forsitan effedo videbis.

Quid mandem tibi quæris? ut sodales

Paucos, sed veteres, & ante brumas

10 *Triginta mihi quattuorque visos*

Ipsâ protinus à via salutes,

Et nostrum admoneas subinde Flaccum.

Fucundos mihi nec laboriosos

Secessus spatium paret salubri,

15 *Qui pigrum faciant tuum parentem.*

Hæc sunt. jam tumidus vocat magister,

Castigatque moras; & aura portum

Laxavit melior. vale libelle:

Navem, scis puto, non moratur unus.

7. *Quinto, &c.*] Quintidici itinere ipse vehiculo vectus.

2. *Brumas.*] Epigr. proxime præced. vers. 7.

11. *Protinus, &c.*] Mox ut adven-
ris Bilbilin.

14. *Spatium salubri.*] Loco oportuno,
& studiis otioque apto. Alii *pretio*.
Rutgerf. *pretio paret sibi libra.*

15. *Qui pigrum, &c.*] Ubi in ocio
conferenscat parens tuus, id est, autor
libri, ego epigrammate 43. lib. 6. ver-
sa 10.

16. *Hæc sunt.*] Quæ tibi in Hi-
spaniam meam proficiscenti mandata
velim. *Tumidus, &c.*] Quem vocant tu-
midi venti: vel ipse tumidus & impe-
riosus, vectores jurgio cogit.

17. *Laxavit melior, &c.*] Vento se-
cundo solventibus portu, jam laxiore
facto navibus.

18. *Navem, &c.*] Non licet navi
expectare unum, qui moram trahit,
vectorem. Adagii species: *Unum non
expectat navis.* nam unus vir, nullus
vir.

M. VA-

M. VALERII MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBER XI.

I.

Quo tu, quo liber ocioſe tendis,
Cultus Sindone non quotidiana?
Numquid Parthenium videre tentas?
Vadas, & redeas involutus.

5 Libros non legit ille, ſed libellos:
Nec Muſis vacat, aut, ſuis vacaret.
Ecquid te ſatis æſtimas beatum,
Contingunt tibi ſi manus minores?
Vicini pete porticum Quirini:

10 Turbam non habet otioſiorem
Pompejus, vel Agenoris puella,

Vel

Librum undecimum exire geſtientem, & palatia aulamque affectantem coërcet, ſatiſque feliciter cum eo actum iri dicit, ſi in porticibus & circulis ab otioſis legatur. Rad.

1. *Ocioſe.*] Abſolutum ergo & domi otioſum, foras mittit ad otioſos.

2. *Cultus.*] Eleganter cultus pumice, minio, cedro, velamine purpureo, &c. ut epigr. 2. lib. 3. & lib. 5. epigramm. 9. vide epigramm. 16. lib. 2. *Sindon.*] Proprie amictus eſt vel torale. vel veſtis ex tenui linteo. hic pro velamine libri.

3. *Parthenium, &c.*] De quo vide epigr. 6. lib. 5. & lib. 4. epigr. 45. Cum vero Parthenius interfectus ſit ſub initio Nervæ Imper. & prodierit hic liber Trajano Imp. videtur Poëta vel rationem temporum in epigrammatum libris non obſervaviſſe, vel inceprum jam vivo Parthenio librum, abſolviſſe atque edidiſſe mortuo, vel non audiviſſe de morte Parthenii. Longe aliter hic legit

Palatinus codex, nempe *Parthenium videre? certe.*

4. *Involutus.*] Non lectus, non explicatus.

5. *Libellos.*] Supplicum libellos quos Imperatori à cubiculis exhibit.

6. *Nec Muſis vacat, &c.*] Quod ſi vacaret carminibus, certe vacaret ſuis pangendis, namque & ipſe doctus & poëta. ut epigr. 6. lib. 5. verſ. 1. & lib. 12. epigr. 11.

8. *Minores.*] Plebejæ, vulgi. niſi & Palatinorum manibus teri affectes.

9. *Vicini pete, &c.*] In monte Quirinali habitavit Martialis, epigr. 58. lib. 10. verſ. 10. In Quirini autem porticu (quæ in valle Quirini, ſat. 2. Juvenal. verſ. 133.) magnus erat hominum conventus, componendi negotiorum gratia.

11. *Pompejus.*] Porticus Pompejana. epigr. 14. lib. 2. verſ. 10. *Agenoris puella.*] Porticus Europæ. dict. epigramm. verſ. 3. & 15.

12. Pr-

Vel primæ dominus levis carinæ.

Sunt illic duo, tresve, qui revolvant

Nostrarum tineas ineptiarum :

15 *Sed cum sponſio, fabulæque laſſæ*

De Scorpo fuerint, & Incitato.

12. *Prima dominus.*] Porticus Argonautarum. epigr. dict. verſ. 6. & epigr. 20. lib. 3. verſ. 1. Janus autem primus navigaſſe fertur à Poëtis. *Levis carinæ.*] Alludit etymon Argus, ab ἀργός levis.

14. *Noſtrarum, &c.*] Nugas has meas, carmina hæc mea alias tineis & blattis relinquendas eſcas. *per modestiam ſua extenuat.*

15. *Sed cum ſponſio, &c.*] Et tamen legent hæc non niſi à Circiſpectaculis ocioſi & laſſi, ubi ceſſarint ſponſiones & ſermones de factionibus & aurigis. Quum ergo dicit *ſponſiones populi*, de poſitis pignoribus aut pecunia, de ali-

cujus agitatoris victoria factas intelligit. *Scorpus* autem nobilis agitator fuit; & *Incitatus* equus nobiliſſimus & velociſſimus, Circenſibus curriculis & palmarum frequentia celebratiſſimus. vide Sueton. in Caligula. cap. 54. Turneb. Adverſ. lib. 8. cap. 4. & lib. 18. cap. 30. *Fabulæque laſſæ.*] Fabula & fabella illa ætate non pro ficto & composito ad arbitrium ſermone, ut priſcis Latinitatis temporibus; ſed pro ſermone quolibet, vel narratione, ſeu ficta, ſeu vera, quæ in ore populi verſabatur, uſurpata eſt. *Salmaſ.*

16. *Scorpo fuerint.*] Epigr. 50. & 53. lib. 10. *Incitato.*] Epigr. 76. lib. 10.

Ad Lectores. II.

Triſte ſupercilium, durique ſevera Catonis

Frons, & aratoris filia Fabricii,

Et perſonati faſtus, & regula morum,

Quidquid & in tenebris non ſumus; ite foras.

5 *Clamant ecce mei, Iô Saturnalia, verſus :*

Et licet; & ſub te præſide, Nerva, libet.

* Ad

1. *Triſte ſupercilium, &c.*] Procul, ô procul eſte, faciliſſe hinc, quotquot adeſtis triſtis atque cenſorii ſupercilii, gravis tetricæque frontis & compoſiti vultus.

2. *Filia Fabricii.*] Pudica & dura, à patre duro.

3. *Regula morum.*] Cenſura, cenſoria regula, præſectura morum.

4. *Quidquid, &c.*] Caſtitas & luce gaudens pudicitia. Nox enim pudore vacat. Ovid. lib. 1. Amor. eleg. 6.

5. *Clamant ecce mei, &c.*] In quibus libertas & loquendi licentia. Macrobi. Saturnal. lib. 1. cap. 10. 11. pueri autem plaudentes clamabant, *Io. Saturnalia.* Dioclet. lib. 58. *Saturnalia optimi dierum.* Catull. Pro *Io*, Scriverius legit bona.

6. *Sub te præſide, &c.*] Quo Imperatore vera fruimur libertate. *Libet.*] Ita MS. Bodleianus, cui concinunt duo Gruteri. Vulg. *licet.*

* Con-

* Ad Lectores. III.

Lectores tetrici salebrosum ediscite Sanctram:
Nil mihi vobiscum est: iste liber meus est.

* Conjungit hoc distichon precedenti epigramm. ex auctoritate MSS. Petr. Scriverii.

1. *Salebrosum, &c.*] Duris numeris

philosophica scribentem consulta, nec molli fluentem carmine.

2. *Meus est.*] Mollis. immo lascivus, ne dicam impius. infra epigr. 16.

De suis libellis. IV.

Non urbana mea tantum Pimpleide gaudent
Ocia, nec vacuis auribus ista damus:
Sed meus in Geticis ad Martia signa pruinis
A rigido teritur centurione liber.

5 Dicitur & nostros cantare Britannia versus.

Quid prodest? nescit sacculus ista meus.

At quàm victuras poteramus pangere chartas,

Quantaque Piëria praelia flare tubâ;

Cum pia reddiderint Augustum numina terris,

10 Et Mæcenatem si mihi Roma daret!

Legi se quidem ubique gentium dicit; sed nihil se inde legere. Majorem se vatem futurum, ubi majores fuerint Mæcenates.

1. *Urbana, &c.*] Rom. cives ociosi. *Pimpleide gaudent.*] Carminibus meis, Musa, à fonte Macedoniæ seu Pieriæ dictâ.

3. *Geticis, &c.*] Duas in Dacos expeditiones suscepit Cæsar. Xiphilin. in Nerva.

6. *Nescit sacculus, &c.*] Illi quidem legunt carmina mea, sed ego nihil inde lego nummi.

7. *Victuras praelia, &c.*] Grande epos & victurum; quo bella & gesta Cæsaris canerem.

6. *Cum pia, &c.*] Si mihi Roma alterum daret Mæcenatem, ut Dii dederunt Romæ alterum Augustum in Nerva.

Precatur deos pro Nerva Trajano. V.

Sacra, Laresque Phrygum, quos Trojæ maluit hæres,
Quam rapere arsuras Laomedontis opes:

Scriptus

1. *Sacra.*] Vittæ, Vestæ ignis æternæ, &c. *Laresque, &c.*] Minerva Jupiter, Juno. quos recenset disticho seq. qui tres æris regiones referant, unde & penates dicti, per quos penitus spiramus. vide Macr. Satur. lib. 3. cap. 4.

Trojæ hæres.] Æneas. vide Ælian. lib. 3. Var. hist. cap. 22. Alii legunt *heros*. heros enim dicti sunt prisca, viri fortes & semidei.

2. *Laomedontis opes.*] Trojanas, à Laomedonte Priami patre.

3. Scriptum

Scriptus & æterno nunc primum Jupiter auro,

Et soror, & summi filia tota patris :

5 *Et qui purpureis jam tertia nomina fastis*

Jane, refers Nervæ; vos precor ore pio :

Hunc omnes servate ducem, servate senatum :

Moribus hic vivat principis, ille suis :

3. *Scriptus, &c.*] Effictus, inscriptus, insignitus aurea imagine.

4. *Soror.*] Juno. *Filia tota patris.*] Minerva *ἀνὰ τὴν*, è Jovis cerebro nata, patrima virgo.

5. *Qui, &c.*] Jane custos Fastorum, in quos referuntur nomina consulum, ad-

coque Nervæ, qui Imperii anno gessit tertium consulatum cum Virgil. Rufo, Junius de tertio consulatu Ulpian. Nervæ Trajani intelligit. *Purpureis jam, &c.*] Epigr. 26. lib. 12. vers. 3.

8. *Hic.*] Senatus. *Ille suis.*] Nerva Imper.

In laudem Nervæ Trajani. VI.

T*anta tibi est recti reverentia, Cæsar, & æqui,
Quanta Numæ fuerat : sed Numa pauper erat :
Ardua res hæc est, opibus non tradere mores ;*

Et cum tot Cræsos viceris, esse Numam.

5 *Si redeant veteres, ingentia nomina, patres,*

Elysium liceat si vacuare nemus :

Te volet invictus pro libertate Camillus ;

Aurum Fabricius, te tribuente, volet.

Te duce gaudebit Brutus ; tibi Sylla cruentus

Im-

2. *Sed Numa, &c.*] Non itaque tam miranda atque ardua res in paupertate erat pietas & sanctitas.

3. *Opibus, &c.*] Non efferri & corrumpi à divitiis. Non tradunt mores opibus, qui adepti imperium & opes, non abutuntur iis ad fastum, aliorum oppressionem & injuriam : qui denique idem est dives, qui pauper erat.

4. *Cræsos viceris.*] Divites reges, Decebalum Dacorum, & Armeniæ Parthiæque reges. Xiphilin Trajan. *Numam.*] Sanctum, æquum, continentem, qualis fuit Numa secundus Romanor. rex.

5. *Si redeant veteres, &c.*] Si reviviscant ab inferis reversi antiqui illi sarique Romani. Atque hinc novum mediuntur aliqui epigramm. à præce-

denti retrasticho divisum. Gruterus ex Palat. legendum contendit, *partes.*

7. *Pro libertate.*] Lips. lib. 1. Epist. quæst. 5. legit *pro libertate* quasi dicat, Camillus te principem malit, quam suam illam libertatem. vel adeo potior eris ipsa Libertate. Et pro *volet* alii leg. *colet.* *Camillus.*] Qui Romam à Gallis occupatam Dictator absens creatus, liberavit.

8. *Fabricius, &c.*] Qui continentissime in paupertate vivens, munera sibi à Pyrrho ; & aurum à Samnitibus missum repudiavit.

9. *Brutus.*] Juniusne qui reges ejecit ? an Marcus Brutus, unus è Julii Cæs. percussoribus ? *Cruentus.*] C. M. hominum deleverat, senatores 90. consulares 15. equites 260.

Qg

10. Im-

10 *Imperium tradet, cum positurus erit.*

Et te privato cum Cæsare Magnus amabit:

Donabit totus & tibi Crassus opes.

Ipse quoque infernis revocatus Ditis ab umbris,

Si Cato reddatur, Cæsarianus erit.

10. *Imperium tradet.*] Ut quondam dictatorem deposuit, secessitque Puteolos. Et quem Cæsar dixit, nescisse litteras, quod fasces abjecerit.

11. *Privato cum Cæsare.*] Non rem summam affectante, idque civili bello.

12. *Crassus.*] Liciniusne Crassus,

an Marcus, qui periit apud Parthos?

14. *Cato reddatur, &c.*] Qui sibi mortem conscivit Utricæ, ne videret Cæsarem: tua tamen æquitate adductus à Cæsare stabit. Quasi dicat, O Princeps, tanta est æquitas tua, ut vindictes libertatis tibi servire malint, quam libere vivere.

Ad Romam. VII.

UNctis falciferi senis diebus,
Regnator quibus imperat fritillus,

Versu ludere non laborioso

Permittis, puto, pileata Roma.

5 *Risisti: licet ergo, nec vetamur,*

Pallentes procul hinc abite curæ:

Quidquid venerit obvium, loquamur,

Morosa sine cogitatione.

Misce dimidios puer trientes,

10 *Quales Pythagoras dabat Neroni:*

Misce

1. *Unctis falciferi, &c.*] Feriis Saturni falcem gerentis (quod *νεγος*, id est, tempus omnia metat) in quibus unctæ coenæ. Tum & fedus diebus unguenti plurimus usus. Et in ipsa castra hæc voluptatis lenocinia penetrare. Plin. lib. 13. cap. 3. Et quid Saturni feriis unctius? quando coenæ unctiores & elegantiores? Herald.

2. *Regnator, &c.*] In quibus impune regnat alea. *Fritillus* ergo pyrgus seu turricula, ex qua tessera excutiantur. epigr. 14. lib. 4. vers. 8. 9. & epigr. 85. lib. 5. vers. 3.

3. *Non laborioso.*] Facili, jocofo.

4. *Pileata Roma.*] In Saturnalibus servi incedebant pileos induti velut do-

mini. Nam & Romani aliis diebus nudo capite erant, aut caput veste velabant. Itaque veteres nullæ Romanorum statuarum cum pileo visuntur: eoque consuetudinem à prisca Græci duxisse Eustathius asserit; quomodo Homerum, nec pilei, nec causæ illa mentio sit. Turneb. lib. 8. cap. 4.

5. *Risisti.*] Risu annuere & consentire videris.

9. *Trientes.*] Dimidius triens et sextans, hoc est, duo cyathi. epigr. 28. lib. 1. vers. 2.

10. *Pythagoras, &c.*] Puer è contaminatorum grege, cui nupsit Neron. Tacit. Annal. 15. quem Sueton. c. 29. Neronis Doriphorum nominat.

11. *Do*

*Misce Dindyme, sed frequentiores,
 Possum nil ego sobrius : bibenti
 Succurrent mibi quindecim poëtae.
 Da nunc basia, sed Catulliana:
 15 Quæ si tot fuerint, quot ille dixit,
 Donabo tibi passerem Catulli.*

11. *Dindyme, &c.*] Puer, minister, epigr. 42. lib. 10. & epigr. 84. lib. 6.

12. *Bibenti.*] Calens mero (quod animi educit instrumenta) fundam carmina & exprimam ingenia XV. simul poëtarum. Exprimit certe Æschylum, Aristophanem, Anacreontem, Ennium, Horatium, &c. quibus vinum erat Hippocræne. lege Antipatri epigramm. Ω'έλκων Βοιωτῆ, &c. lib. 2. Antholog. cap. 46.

14. *Catulliana.*] 3300. epigr. 34. lib. 6. vers. 7. vel infinita. Namque quum inquit *millia multa fecerimus, conturbabimus illa, ne sciamus : Aut ne quis, &c.* Catull. epigr. 5.

16. *Passerem Catulli.*] Carmen tibi non minus gratum quam Catullianum de passere Lesbiz. Ang. Politianus obscœnum aliquid per passerem intelligi vult : sed Fr. Floridus asserit simplicem sensum. lib. 1. subcis. cap. 5.

Ad Patullam. VIII.

*J*am certe stupido non dices, Paulla, marito,
 Ad mæchum quoties longius ire voles,
 Cæsar in Albanum jussit me mane venire,
 Cæsar Circeios. jam strophæ talis abit.
 5 Penelopæ licet esse tibi sub principe Nerva;
 Sed prohibet scabies, ingeniumque vetus.
 Infelix quid ages? ægram simulabis amicam?
 Hærebit dominæ vir comes ipse suæ:
 Ibit & ad fratrem tecum, matremque, patremque;
 10 Quas igitur fraudes ingeniosa paras?
 Dicet & hystericam se forsitan altera mæcha

In

1. *Jam certe.*] Mortuo Domitiano, cujus imperium prætexbas adulteriis tuis. *Stupido, &c.*] Dolos tuos non sentienti.

3. *Cæsar.*] Domitianus.

4. *Circeios.*] Alii, *Circaos* jussit me modo venire in Circeos. *Strophæ talis abit.*] Dolus, fallacia : à στροφή.

5. *Penelopæ.*] Castæ.

6. *Scabies, &c.*] Inveterata libidi-

nis prurigo.

8. *Hærebit, &c.*] Maritus tuus te comitabitur.

11. *Hystericam, &c.*] Sic Turnebus lib. 8 cap. 4. id est, uteri strangulatione laborantem : ab ὕσῑς. sic & epigramm. 72. infra. Sunt qui legant *Histericam*, quasi morbo regio laborantem, minus apte.

Q9 2

12. Si-

In Sinuessano velle sedere lacu.

Quanto tu melius! quoties placet ire fututum,

Quæ verum maior dicere, Paulla, viro.

12. *Sinuessano, &c.*] Sinuessanz sterilitati aliisque morbis debebatur: autem aquæ in Campania foeminarum | Plin. lib. 3. cap. 2. Cluv. Ital. l. 3. c. 10.

De basiis sui pueri. IX.

Lassa quod externi spirant opobalsama drauci;
Ultima Corycio quæ cadit aura croco;

Poma quod bibernâ maturescentia capsâ:

Arbore quod verna luxuriosus ager;

5 De Pallatinis dominæ quod serica prælî;

Succina virgineâ quod regelata manu:

Amphora quod nigri, sed longe fracta Falerni;

Quod qui Sicaniâ detinet hortus apes:

Quod Cosmi redolent alabastra, focique deorum;

10 Quod modo divitibus lapsa corona comis:

Singula quid dicam? non sunt satis; omnia misce:

Hoc fragrant pueri basia mane mei.

Scire cupis nomen? nil præter basia dicam.

Furo tibi, nimium scire, Sabine, cupis.

De

1. *Lassa quod.*] Quod olent trita opobalsama delicati pueri ex Asia, Græcia, vel Ægypto. *Externi.*] Alii, *besterni*, id est, ejus qui nocte præterita cœnasset. (*s. Rectè.*)

2. *Corycio, &c.*] Epigr. 64. lib. 3. vers. 2. & epigr. 39. lib. 9. vers. 3. *Al. quod curvo.* rectè. Videtur enim loqui de croco theatri fistulatum expresso, & referente utcumque arcus curvos dum cadit.

3. *Poma quod, &c.*] Epigramm. 64. lib. 3. vers. 1. *Capsâ.*] Qua poma, hyemeservantur.

5. *Dominæ.*] Augustæ nempe vestimenta serica seu syntheses. Palatinis recondita prælî. epigr. 46. lib. 2. vers. 2.

6. *Regelata manu.*] Ut epigr. 92. lib. 3. vers. 12. hoc est attritu calefacta. epigr. 38. lib. 5. vers. 13.

7. *Sed longe, &c.*] Odora enim per

aërem diffusa gratiora sunt: propius autem admota obstruunt sensorium.

8. *Sicaniâ, &c.*] Siculas apes, melificia Hyblæ.

6. *Cosmi redolent.*] Myropolz. epigramm. 88. lib. 1. vers. 1. *Alabastra.*] Pyxides unguentariæ ex alabaistro. *Focique deorum.*] Thure ardentes.

10. *Divitibus, &c.*] Proinde nardo & unguento delibutis.

13. *Nil præter basia dicam.*] Alii, *Si præter basia, dicam.* Insuper, *nimium scilicet.* cap. 8. Sensus est, Si non solummodo scire cupis basiorum, sed, dicam: id ipsum confirmas juremento? ò Sabine altius aliquid, jurementum istud premit. sc. hoc est, amore ejus deperis; itaque absit dicam nomen. *Gruter.*

14. *Nimium scire, &c.*] Aliquid ultra basia cupis, qui de pueri nomine queris. *Cl.*

De statua Memoris. X.

CLarus fronde Jovis, Romani fama coturni,
Spirat Apellæ redditus arte Memor.

1. *Clarus fronde Jovis.*] Querna ornatus corona Jovis Capitolini. ep. 54. lib. 4. vers. 1. Gruterus vult, quercu coronatos fuisse omnes, quibus honor datus imaginis. *Romani fama.*] Tragicine carminis Poëta, an heroici? Tragicum fuisse testatur Placiades Fulgen-

tius. *Coturni.*] Epigr. 20. lib. 3. vers. 7.

2. *Spirat.*] Ad vivum expressa statua. *Apellæ redditus, &c.*] Memoris statua Apellis opus. alii leg. *Apollinea*, intelliguntque Memoris statuam in Apollinis bibliothecam receptam. ut Per-
sii prolog.

De Turno. XII.

Contulit ad Satyras ingentia pectora Turnus:
Cur non ad Memoris carmina? frater erat.

1. *Turnus.*] Epigr. 96. lib. 7. vers. 8.

erat.] Cessit illius carminis gloriam fratri, neque voluit se illi æmulum ingerere, ut Unicus. epigr. 44. lib. 12.

2. *Carmina.*] Heroicæ, an tragicæ? epigramm. præced. vers. 1. *Frater*

Ad puerum suum. XII.

Tolle puer calices, tepidique toreumata Nili,
Et mihi secura pocula trade manu,
Trita patrum labris, & tonso pura ministro;
Antiquus mensis restitatur honor.

5 Te potare decet gemmâ, qui Mentora frangis
In scaphium mæchæ, Sardanapale, tuæ.

Detestatur teste luxum Romanorum, & cupit reduci priscorum parsimoniam.

1. *Tolle puer calices.*] Amove elaboratos calices vitreos ex Ægypto Romam allatos. *Toreumata Nili.*] Nili vitreos calices intelligit: de quibus lib. 14. lemmate. Vitrei calices.

Aspicias ingenium Nili: quibus addere plura. (opus.)

Dum cupit, ab quoties perdidit auctor

2. *Et mihi secura, &c.*] Et trade mihi pocula fagina vel Saguntina, de quibus non sis sollicitus nelabantur. epigramm. 108. lib. 14. peccant secura sollicitaque manus.

3. *Trita patrum labris.*] Fictilia, cuiusmodi à Numa instituta sunt in honorem deorum, & ab antiquis Roma-

nis in usu. *Tonso pura ministro.*] Non comato & calamistrato, sed rudi & simplici.

4. *Antiquus honor.*] Urnarum & calicum fictilium. Et revocentur prima sæcula, priscorum parsimonia & frugalitas.

5. *Gemmâ.*] Calice è gemmâ; vel gemmato poculo. *Qui Mentora frangis.*] *Qui pocula Mentorea nobilitata manu* (ut dixit epigr. 60. lib. 9. vers. 16.) diffingis, ut inde conficiatur mæchæ tuæ matula, dignum sane te homine molli & impuro poculum. Sed vide an placeat lectio, *Te potare decet gemma, qui Mentora frangis?* In scaphio mæcha Sardanapale tuæ. quasi dicat, Magis convenit fictile scaphium, quam calix è gemma illi, qui Mentoris opera frangit.

In Zoilum. XIII.

JUs tibi natorum vel septem, Zoile, detur:
Dum matrem nemo det tibi, nemo patrem.

Zoilus quamvis notus, nesciebatur
tamen unde esset natus, quem jus trium
liberorum petentem, irridet.

1. *Ius tibi natorum, &c.*] Vis jure
natorum clarescere, cum tibi natales
sint ortu Nili obscuriores. Petas licet
jus liberorum, septem vel sexcentorum,

si placet, ipse usque obscurus eris &
nullius filius, terra natus. *Neque tamen
jus petebatur liberorum ultra tres. epi-
gramm. 91. lib. 2.*

2. *Dum matrem, &c.*] Dummodo tibi
nullus pater & mater sit; hoc est, nemo
sciat, quo patre, aut matre sis natus.

Epitaphium Paridis Pantomimi. XIV.

Quisquis Flaminiam teris viator,
Noli nobile præterire marmor.
Urbis deliciae, salesque Nili,
Ars & gratia, lusus & voluptas,
5 Romani decus, & dolor theatri,
Atque omnes Veneres, Cupidinesque,
Hoc sunt condita, quo Paris, sepulcro.

1. *Flaminiam, &c.*] Epigramm. 28.
lib. 6. vers. 5.

2. *Nili.*] Aegypti. epigr. 42. lib. 4.
vers. 35.

5. *Decus & dolor theatri.*] Decus dum
viveret, dolor ex morte ejus.

6. *Omnes Veneres, &c.*] Vide Plau-
ticipitaph. apud A. Gell. lib. 1. cap. 24.

7. *Paris, sepulcro.*] Histrio nobilis
quem interfici jussit Domitianus, quod
eum deperiret Domitia Augusta. Suc-
ton. cap. 3. Domit.

De colono. XV.

Heredes, nolite brevem sepelire colonum.
Nam terra est illi quantulacumque gravis.

2. *Nam terra, &c.*] Qui pusillus cum
sit, vel levissimæ terræ ferendæ non suf-

ficit. *Ludit autem Poëta in formula S. T.*
T. L. vide epigr. 89. lib. 1. vers. 2.

De libro suo. XVI.

Sunt chartæ mihi, quas Catonis uxor,
Et quas horribiles legant Sabine:

1. *Sunt chartæ, &c.*] Sunt mihi li-
belli quos legant castissimæ & pudicif-
simæ matronæ. sed hæc librum volo

totum lascivire vino dissolutum, in-
guentis delibutum, nequitias loquen-
tem & amores.

Hu

6. Cosm

- Hic totus volo rideat libellus,
Et sit nequior omnibus libellis:*
5 *Qui vino madeat, nec erubescat
Pingui sordidus esse Cosmiano.
Ludat cum pueris, amet puellas:
Nec per circuitus loquatur illam
Ex qua nascimur, omnium parentem,*
10 *Quam sanctus Numa mentulam vocabat.
Versus hos tamen esse tu memento
Saturnalicios, Apollinaris.
Mores non habet hic meus libellus.*

6. *Cosmiano.*] Unguento à Cosino confectò. epigrammate 88. libro 1. vers. 2.

8. *Nec per, &c.*] Planè & apertè; verbis dominantibus & rem signantibus. epigr. 67. lib. 3. vers. 7.

10. *Quam sanctus, &c.*] Quam prisci illi probique majores nostri non

erubescant proprio nomine indigere, & tanquam rudes Macedones, ligonem ligonis nomine appellare.

12. *Saturnalibus, &c.*] Libertate usos Decembri & licentiâ Saturnalibus permittit. epigr. 2. supra vers. 5.

13. *Meus.*] Douz & Grutero arripit, *meos*.

Ad Lectores. XVII.

- Q**Uis gravis es nimium, potes hinc jam lector abire
Quo libet: urbanæ scripsimus ista togæ.
Nam mea Lampfascio lascivit pagina versu,
Et Tartessiacâ concrepat æra manu.
5 *O quoties rigida pulsabis pallia vena,
Sis gravior Curio, Fabricioque licet!
Tu quoque nequitias nostri lususque libelli
Uda puella leges, sis Patavina licet.
Erubuit, posuitque meum Lucretia librum:*
10 *Sed coram Bruto. Brute recede, leget.*

Ad

2. *Urbana togæ.*] Plebi.
3. *Lampfascio versu, &c.*] Priapeio. Lampfascum oppidum est Helle-sponti, in quo Priapus exquisitè colebatur.
4. *Tartessiacâ, &c.*] Gaditana. Vide epigr. 71. lib. 6. vers. 2.
5. *Vena.*] Inguine.

8. *Uda puella leges.*] Vide Juvenal. Satyr. 6. vers. 65. *Patavina licet.*] Patavinæ mulieres audiebant castæ & pudicæ. Plin. epist. 14. lib. 1. vide ep. 42. lib. 6. vers. 4.

10. *Brute recede, leget.*] Et ipsa Lucretia utut pudica legerit, absente marito.

Ad Sabinum. XVIII.

Non omnis nostri nocturna est pagina libri:
Invenies & quod mane, Sabine, legas.

1. *Nocturna, &c.*] Ebria, petulans, impudica.

2. *Mane, &c.*] Sobrius, & saltem verecundia.

Ad Lupum. XIX.

Donasti Lupe rus sub urbe nobis:
Sed rus est mihi majus in fenestra,
Rus hoc dicere, rus potes vocare?
In quo ruta facit nemus Dianæ.
5 Argutæ tegit ala quod cicadæ,
Quod formica die comedit uno,
Claustræ cui folium rosæ corona est:
In quo non magis invenitur herba,
Quam costi folium, piperis crudum;
10 In quo nec cucumis jacere rectus,
Nec serpens habitare tota possit.
Erucam male pascit hortus unam;
Consumpto moritur culex saliceto;
Et talpa est mihi fossor, atque arator:
15 Non boletus biare, non marisca

Ride.

Suburbanum prædiolum poëtæ donarat scelerator Lupus, ad quem sunt plura epigrammata. Hoc poëta mirificè *μὴ μέλα* (iv per varias comparationes extenuat; ac tandem paranomasia concludit; malle se prandium, quam tale prædium. *Raderus*.

1. *Donasti Lupe.*] Huic geminum. vide 2. Antholog. Luciliani. *Ἀγέρον Μυνοφάνης*, &c. *Rus sub, &c.*] Prædiolum urbanum.

2. *In fenestra.*] Plebs Romana in fenestris alebat ad speciem hortorum flores & frutices. quod videmus in Hispania & Italia monachos facere, in fenestris ostendentes, arbuscula, malos ci-

treas, hortulos pensiles, &c.

4. *In quærna, &c.*] Quem hortum ruta unica tegit obumbratque non secus ac si esset nemus Dianæ Aricinæ. *Hyperbolice*, ut cætera quæ seq.

9. *Costi folium, &c.*] Quæ non nascitur in Italia, uti nec piper. Alii, *Cosmi*. *Reçæ*.

11. *Tota.*] Ita MS. noster. Alii, *inta*.

12. *Erucam, &c.*] Vermiculum quæ olæ depascitur. Belg. *Ruyt*.

13. *Saliceto.*] Salicetum idem quod salicetum, locus salice confusus.

15. *Boletus.*] Fungus. *Marisca.*] Ficus insipida.

18. *Sm*

*Ridere, aut violæ patere possunt.
Fines mus populatur, & colono
Tamquam sus Calydonius timetur,
Et sublata volantis ungue Procnès*
20 *In nido seges est hirundinino;
Et cum stet sine falce, mentulaque,
Non est dimidio locus Priapo.
Vix implet cochleam peracta messis,
Et mustum nuce condimus picatâ,*
25 *Errasti, Lupe, litera sed undâ;
Nam quo tempore prædium dedisti,
Mallem tu mihi prandium dedisses.*

18. *Sus Calydonius.*] Aper Ætolus. epigr. 15. lib. spect. vers. 1.

12. *Et sublata, &c.*] Cujus segetem seu herbam uno impetu correptam, auferit hirundo ad nidum condendum.

21. *Et cum stet, &c.*] Nec dimidio Priapo vel inermi locus est. epigr. 36.

lib. 1. vers. 5. & 15. & lib. 3. epigr. 57.

24. *Picatâ.*] Allusum ad dolia & testas quæ picabantur, ne vinâ expirarent animam.

25. *Litera sed undâ.*] Litera e in m mutata. mallem prandium quam tale prædium.

In Gallam. XX.

QUæris cur nolim te ducere, Galla? diserta es.
Sæpe solæcismum mentula nostra facit.

Pete hujus epigramm. ingenium & expositionem à Juven. Sat. 6. vers. 448. & 457. Ad Lucillii item epigr. cap. 46. lib. 2. Antholog. τῆς ἁλῆς σολοικισμοῦ.

Martialis inquit Brodæus Lanuvii ad portas non arrigens dicit, *Sæpe solæcism.*, &c.

Ad lectorem gravem. XXI.

CÆsaris Augusti lascivos, livide, versus
Sex lege, qui tristis verba Latina legis.

Quod futuit Glaphyram Antonius, hanc mihi pœnam

Fulvia

1. *Cæsar, &c.*] Duo primi versus sunt Martialis, ut & duo ultimi: hezastichon intermedium Augusti erat. quod citat poëta ad excusandam carminis sui lasciviam.

3. *Quod futuit, &c.*] Fulvia uxor Marci Antonii (inquit Octavius) inci-

tante Manio, quo ulciscatur mariti sui petulantiam in Glaphyra, sese offert mihi corrumpendam, imo petit. nego, horreoque non minus quam si me Manius oret ut, &c. interminata deinde mihi bellum civile ni faciam, posthabeo ipsam vitam pudicitiz.

Qg 5

9. Ab.

Fulvia constituit, se quoque uti futuam.

5 *Fulviam ego ut futuam? quid si me Manius oret
Pædicem? faciam? non puto si sapiam.*

*Aut futue, aut pugnemus, ait. quid, quod mihi vitæ
Carior est ipsa mentula? signa canant.*

Absolvīs lepidos nimirum, Auguste, libellos,

10 *Qui scīs Romana simplicitate loqui.*

9. *Absolvīs, &c.*] Apostrophe Poëtæ ad Augustum. supra.

In Lydiam. XXII.

L *Idia tam laxa est, equitis quam culus aëni;*

Quam celer arguto qui sonat ære trochus;

Quam rota transmissio toties intacta petauro,

Quam vetus à crassa calceus udus aqua;

5 *Quam quæ rara vagos expectant retia turdos,*

Quam Pompejano vela negata Noto;

Quam quæ de phthifico lapsa est armilla cinædo,

Culcita Leuconico quam viduata suo;

Quam veteres brachæ Britonis pauperis, & quam

10 *Turpe Ravennatis guttur onocrotali.*

Hanc in piscina dicor fuisse marina,

Nescio: piscinam me fuisse puto.

In

1. *Equitis, &c.*] *Equitis* pro equi positum censet cum aliis Brodæus Misc. lib. 10. cap. 33.

2. *Trochus.*] Epigr. 168. lib. 14.

3. *Rota petauro.*] Turnebus petaurum putat esse lignum per rotam à Petaurista tractum. lib. 8. cap. 4. Corn. Vitellius contra Georg. Merulam cap. 13. contendit petaurum, ipsum esse petauristam qui se transmittit per rotam quasi in aëre volentem, unde nomen. vide Mercurial. lib. 3. de arte gymnastica. cap. 8.

4. *Crassa.*] Cœnosa.

6. *Quam Pompejano, &c.*] Quam vela theatri Pompejani (vide epigr. 39. lib. 9. vers. 6.) quæ jacent laxa, ubi non tument sublata ventis.

7. *De phthifico, &c.*] Tabe diutina

ac phthisi consumptis, armillæ, quæ sana adimplerant brachia, laxæ excidunt. P. Scriv. cum prius legeretur, Delphitico aut Deliacæ.

8. *Leuconico, &c.*] Lanæ genere, quo culcitæ fasciebantur. Pulmannus legit, Culcita quam, pluma quæ viduata sua. vide epigr. 159. lib. 14.

9. *Brachæ, &c.*] Femoralia, quæ Britannis Gallis in usu. de quibus vide quæ Jos. Scalig. ad lib. 4. Propertii, & If. Casaubon. ad Sueton. August.

10. *Ravennatis guttur.*] In Ravennæ paludibus degentis. *Onocrotali.*] Avis quæ Aelianò lib. 16. histor. Animalium cap. 4. Cella esse videtur. Gallus ibidem onocrotalum esse autumat. dictum à ruditu asini, ex ὄν & κρότωνος. & Plin. lib. 10. cap. 47.

I. Don

In pædiconem masturbantem. XXIII.

Mollia quod nivei duro teris ore Galefi
Basia, quod nudo cum *Ganymede* jaces;
 Quis negat hoc nimium? sed sit satis: inguina saltem
 Parce fututrici sollicitare manu.

5 *Levibus in pueris plus hæc, quam mentula, peccat:*
Et faciunt digiti, præcipitantque virum.

Inde tragus, celeresque pili, mirandaque matri
Barba, nec in clara balnea luce placent.

Divisit natura mares; pars una puellis,

10 *Una viris genita est: utere parte tua.*

1. *Duro teris ore.*] Barbato. *Galefi.*] Pueri.

6. *Præcipitantque virum.*] Ante tempus accelerant ætatem, faciem, & opus virile.

7. *Tragus, &c.*] Hircus, foetor alarum. Virus autem hirci redolent illi qui

rem agunt Veneream, quique ea ætate sunt quæ Veneri sufficit, spiritu non coquente humorem ut in pueris. Aristotel. problem, & ab eadem causâ, pili, maxime in locis humidis. Lud. Cælius, lib. 10. cap. 54.

8. *Nec in, &c.*] Ne appareant pilosi.

In Silam. XXIV.

Nubere Sila mihi nulla non lege parata est:
Sed Silam nulla ducere lege volo.

Cum tamen instaret, decies mihi dotis in auro
Sponsa dabis, dixi: quid minus esse potest?

5 *Nec futuam quamvis prima te nocte maritus.*

Communis tecum nec mihi lectus erit:

Complectarque meam, nec tu prohibebis, amicam;

Ancillam mittes & mihi iussa tuam.

Te spectante dabit nobis lasciva minister

10 *Basia, sive meus, sive erit ille tuus.*

Ad cænam venies: sed sic divisa recumbes;

Ut non tangantur pallia nostra tuis.

Oscula

1. *Nulla, &c.*] Qualibet conditione.

3. *Decies, &c.*] Decies centena milia sestertium. nostræ monetæ 7812.

lib. 10. ff. eaque in auro appensa, nomine dotis.

10. *Memo.*] Puer. *Tum.*] Eunuchus, spado.

14. *Nec*

Oscula rara dabis nobis, sed non dabis ultro:

Nec quasi nupta dabis, sed quasi mater anus.

15 *Si potes ista pati, si nil perferre recusas:*

Invenies qui te ducere, Sila, velit.

14. *Nec quasi, &c.*] Non tota, non amoris. sed parca, sed casta, sed religionis. epigramm. 105. infra.

Ad * Labullum. XXV.

D*Um te prosequor, & domum reduco,*

Aurem dum tibi præsto garrienti,

Et quidquid loqueris, facisque, laudo,

Quot versus poterant, Labulle, nasci?

5 *Hoc damnum tibi non videtur esse,*

Si quod Roma legit, requirit hospes,

Non deridet eques, tenet senator,

Laudat caussidicus, poeta carpit,

Propter te perit? hoc, Labulle, verum est?

10 *Hoc quisquam ferat, ut tibi tuorum*

Sit major numerus togatorum,

Librorum mihi sit minor meorum?

Triginta prope jam diebus una est

Nobis pagina vix peracta: sic fit,

15 *Cum cænare domi poeta non vult.*

In

* *Labullum.*] Palat. *Fabullum.*

1. *Dum te prosequor, &c.*] Eiusdem ingenii vide ep. 82. lib. 10. & 71. lib. 1. dum cliens te saluto, deduco, reduco, tibi obsequor, assentor & ejusmodi præsto officia perit dies, pereunt studia carminaque.

2. *Aurem, &c.*] Vide epigr. 90. lib. 1. & Theophrasti charact. αὐτῆς καὶ λακείας. & quæ Casaubonius ibi, λί-
297 ① ὃ αὐτῆς π. τῆς ἀλλῆς σὺν πᾶσι
μελεῶσιν, καὶ ἰπαινίσσιν.

8. *Carpit.*] Vellicat & reprehendit, pro more æmulantium artificum & invidentium. invidis autem displicere, felicitatis argumento est. ep. 61. lib. 6. vers. 4. & 77. lib. 4.

9. *Hoc, Labulle, &c.*] Hoccine æquum est? *Ab! idne verum est?* Terent.

10. *Tibi tuorum, &c.*] Me addito ceteris tuis clientibus.

14. *Sic fit.*] Ita fit, ut, cum cœnam officii demerco, dum foris cœnare volo, negligantur studia, pereant poemata.

2. Lin-

In Linum. XXVI.

Illa salax nimium, nec paucis nota puellis
Stare Lino desit mentula: lingua cave.

2. *Lingua cave.*] Epigramm. 78. lib. 1. & epigramm. 62. infra hujus lib.

Ad Telephorum puerum. XXVII.

O Mibi grata quies, ô blanda, Telephore, cura,
Qualis in amplexu non fuit ante meo;
Bafia da nobis vetulo puer uda Falerno,
Pocula da labris facta minora tuis.
5 Addideris super hæc Veneris si gaudia vera:
Esse negem melius cum Ganymede fovi.

1. *Cura.*] Amor, deliciz.

4. *Facta minora tuis.*] Trita, degu- | stata labris tuis. Et qua tu biberis, hæc

ego parte bibam. Ovid. eleg. 4. lib. 1.

Ad Flaccum. XXVIII.

Ferreus es, si stare potest tibi mentula, Flacce,
Cum te sex cyathos orat amica dare;
Vel duo frustra rogat cybii, tenuemve lacertum,
Nec dignam toto se betryone putat:
5 Cui portat gaudens ancilla paropside rubra
Alecem, sed quam protinus illa voret:
Aut cum perfricuit frontem, posuitque pudorem,
Succida palliolo vellera quinque petit.
At mea me libram foliati poscat amica,
10 Aut virides gemmas, sardonychasve pares:

Nec

1. *Stare potest, &c.*] In amica, quæ
parvo pretio licet, ut quæ poscat 6. vi-
ci cyathos, &c.

2. *Orat amica dare.*] Gruterus ex Pa-
at. legit *amica gari*, quod & commen-
aria Calderini agnoscunt: *Garum* enim
est liquamen ex garo pisce.

3. *Cybii.*] Piscis est pelamidum gene-
re. vide epigr. 79. lib. 5. vers. 5.

4. *Betryone putat.*] Ovis sepiarum,

non racemo. ut vult Domit.

5. *Paropside rubra.*] Lance fistili.
Gruterus legit *parapside*.

7. *Aut cum, &c.*] Quod si majore
cum fiducia velit magnum quiddam ro-
gare, poscit illotam lanam in pallium.

9. *Foliati poscat amica.*] Unguenti
ex foliis Nardi aliisque foliis odoratis.
vide Plinium & Pancirolum.

10. *Pares.*] Geminas.

II. Prima

*Nec nisi prima velit de Tusco Serica vico,
Aut centum aureolos, sic velut æra, roget.
Nunc tu velle putas hæc me dare dona puellæ?
Nolo : sed his ut sit digna puella, volo.*

17. *Prima.*] Optima. *Tusco Serica* vico Romæ.
vico.] *Textura Sericarum & bombycinarum vestium exercebatur in Tusco* 13. *Nunc tu, &c.*] MS. Bodl. Nam tu. & pro dare dona legit Palat. daret.

De nephritico, seu phrenetico. XXXIX.

*Invasit medicum sicâ nephriticus, Aucte:
Et præcidit Hylan. hic, puto, sanus erat.*

1. *Invasit medicum, &c.*] Al. *Invasit medicum Nafica Phreneticus Aucte.* Nafica ut potiretur Hyla Aucti medici puero, finxit phrenesin. verum ut vocata & mentis compos apparuit. *Sui.* & Al. Rectius: *Invasit medici Nafica phreneticus Aucti*, & percidit Hylan. Non pugione, sed mentula.

Ad Phyllidem. XXX.

*Languida cum vetula tractare virilia dextra
Cæpisti, jugulor pollice, Phylli, tuo.
Nam cum me vitam, cum me tua lumina dicis:
Horis me refici vix puto posse decem.*

5 *Blanditias nescis : dabo, dic, tibi millia centum,
Et dabo Setini jugera culta soli:
Accipe vina, domum, pueros, chrysendeta, mensas:
Nil opus est digitis ; sic mihi, Phylli, frica.*

2. *Jugulor pollice, &c.*] *Mentula mensque cadit.* epigrammate 17. libro 7.
3. *Vitam, &c.*] Epigr. 68. lib 10. vers. 5. *murem* legit Ang. Politianus cap. 96. *Misc* quasi dicat, salacissimum. ita enim esse mures scribit probatque
4. *Chrysendeta, mensas.*] Epigr. 43. lib. 2. vers. 11.
5. *Blanditias nescis, &c.*] *Quæ mihi placeant.* neque enim excitator palantis vetulæ blanditiis ; sed pretio, sed meritis.
6. *Chrysendeta, mensas.*] Epigr. 43. lib. 2. vers. 11.

In Zoilum. XXXI.

*Os malè caussidicis, & dicis olere poëtis:
Sed fellatori, Zoile, pejus olet.*

1. *Os malè caussidicis, &c.*] Propter maledicta hæc? an à studio diutino im-
2. *Fellatori, &c.*] Tibi. epig. 81. lib. 1. Innot.

In Cæcilium. XXXII.

- A** Treus Cæcilius cucurbitarum
 Sic illas quasi filios Thyestæ
 In partes lacerat, secaturque mille.
 Gustu protinus has edes in ipso,
 5 Has primâ feret, alterâve cœnâ;
 Has cœna tibi tertia reponet.
 Hinc seras epidipnidas parabit;
 Hinc pistor fatuas facit placentas;
 Hinc & multiplices struit tabellas;
 10 Et notas caryotidas theatri:
 Hinc exit varium coco minutal,
 Ut lentem positam, fabamque credas:
 Boletos imitatur, & botellos,
 Et caudam cybii, brevesque mœnas:
 15 Hinc cellarius experitur artes,

Ut

Irridet sordidè lautum Cæcilium,
 qui non asse comparabat centum fer-
 cula.

1. *Atreus, &c.*] Cucurbitas enim
 dissecat in frusta varieque apparat, ut
 Atreus quondam fratris Thyestæ fi-
 lios. Senec. Thyest. vers. 758. vide Am-
 miani epigr. lib. 2. Antholog. cap. 40.
 Ὡς κῆπον τεθνηῶς, δειπνον παρέθη-
 κεν Ἀπελλῆς Οἰόμενῳ βόσκειν ἀνὴρ
 φίλων ἐπὶ βασιλῆα, &c. Apelles Pytha-
 goræ cœna exceperit amicos perinde ac
 hortum immolasset, vel pecora pasto-
 rus esset.

4. *Gustu protinus, &c.*] Cœnæ ex-
 ordio, antecœna. epigr. 31. lib. 10.
 vers. 4.

5. *Primâ feret.*] Caput, pompa, flos
 cœnæ. dicto epigr. 31. lib. 10. *Alte-
 rare cœnâ.*] Secunda mensa *ibid.* vide
 & Rosin. lib. 5. Antiq. Rom. cap. 29.

7. *Hinc seras, &c.*] Ex his cucur-
 bitis. *Epidipnidas parabit.*] Dapes, bel-
 laria, quæ ἐπὶ δειπνον post cœnam ap-

ponuntur, distribuunturve.

8. *Fatuas facit placentas.*] Inspidas
 sc. & insulsas, è cucurbitis.

9. *Tabellas.*] Quadras de placenta.
 epigr. 76. lib. 3.

10. *Caryotidas theatri.*] Palmulas.
 epigr. 27. lib. 13.

11. *Minutal.*] Cibus è variis minu-
 tim concisus.

12. *Lentem positam, &c.*] Pulstem
 ex lente ac faba.

13. *Botellos.*] Genus erat farcirminis,
 ex ovi vitellis coctis, nucleis pineis
 concisus, &c. Et botelli sanguine di-
 stendebantur, Belg. *Bloet-worst.* vide
 epigr. 79. lib. 5. vers. 7.

14. *Cybii.*] Piscis genus. vide epi-
 gramm. 79. lib. 5. vers. 7. *Mœnas.*] Epi-
 gramm. 79. lib. 5. vers. 9.

15. *Hinc.*] Pisciculos, de quibus
 Athenæus libro 7. capite 18. & Plin.
 libro 32. capite 7. *Cellarius.*] Pro-
 mus, primuscondus. vide Beroaldum
 in Servium.

16. 17.

De Prasino. XXXIV.

Sepius ad palmam Prasinus post fata Neronis
 Peruenit, & victor præmia plura refert.
 I nunc, Livor edax, dic te cessisse Neroni:
 Vicit nimirum, non Nero, sed Prasinus.

1. *Sepius ad palmam, &c.*] Prasina factioni (cui favebat Nero) obstreperant aliarum factionum fautores, vicissim suos aurigas non propria virtute, sed gratia Imperatoris. respondet iis Poëta falsum hoc esse, postquam Nerone mortuo & huic factioni frequens cedit palma. Incredibilis veterum traditur *πομπή*, quæ in quatuor diuisa partes (nam quatuor erant colores

agitorum) sæpe ad manus, eadem & insignem cladem peruenit. Favebat una pars & potissima Prasina factioni, quæ viridata aurigabatur. altera Venetæ, cæculæ: tertia russæ, luteæ, croceæ, purpureæ, roseæ, qui colores omnes ad unam factionem *russam* pertinent: quarta albæ. Quibus duas postea Domitianus adjunxit, argenteam & auream. *Rad.*

De Apro. XXXV.

Ædes emit Aper, sed quas nec noctua vellet
 Esse suas: adeo nigra, vetusque casa est.
 Vicinos illi nitidus Maro possidet hortos.
 Cænabit bellè, non habitabit Aper.

4. *Cænabit bellè, &c.*] Fecit hoc optimo quidem consilio: quo invita-

retur sapius à nitido lautoque vicino. *Aliquid boni propter vicinum bonum.*

Ad Fabullum. XXXVI.

Ignotos mihi cum voces trecentos,
 Quare non veniam vocatus à te
 Miraris, quererisque, litigasque.
 Solus cæno, Fabulle, non libenter.

De

4. *Solus cæno, &c.*] Solus quippe videtur, qui inter ignotos nec suæ conditionis est, utcumque magnus sit illorum numerus. Plutarchus in septem-pientum convivio narrat, Chilonem non ante condixisse, quam de singulis convivis, qui essent, quæisset: quod

diceret *σύμπλεον καὶ σύγκλειον*, vestorem sc. & contubernalem esse ferendum, etiam ignotum, quibuscum navigare & militare esset necesse: at verò in convivio quibuscumlibet se commiscere, non esse hominis prudentis. *Raderns.*

R r

- Soteria

De Cajo Proculo. XXXVII.

CAjus hanc lucem gemma mihi Julius alba
 Signat, fo votis redditus, ecce, meis.
 Desperasse juvat, veluti jam rupta sororum
 Fila; minus gaudent, qui timuere nihil.
 5 Hypne quid expectas piger? immortale Falernum
 Funde; senem poscunt talia vota cadum.
 Quincunces, & sex cyathos, bessemque bibamus,
 CAIUS ut fiat, JULIUS, & PROCULUS.

Soteria Cai Proculi celebrat, præter
 spem vitæ restituti. Suspicio hunc i-
 psum Proculum fuisse, ad quem extat
 epistola Plinii lib. 13. 15. ex qua discis
 poetam fuisse.

1. *Gemma, &c.*] Epigr. 45. lib. 8.
 vers. 2.

2. *Redditus, &c.*] Convalescens &
 restitutus ex morbo desperato.

3. *Desperasse juvat, &c.*] Multo mi-
 hi dulcior est, deplorati dudum ac de-
 positi amici, recepta insperato salus.

4. *Minus gaudent, &c.*] Gnome. E
 summa tristitia sæpe nascitur maxima

lætitia.

5. *Hypne, &c.*] Puer, minister
Immortale.] Quia melius fit annis: &
 quo vetustius eo generosius. epigr. 95.
 lib. 9. vers. 1.

6. *Senem poscunt.*] Epigr. 95. lib. 9.
 vers. 2. *Talia vota cadum.*] Tam grata
 ex tam insperatis.

7. *Quincunces, &c.*] De hoc more
 ebibendi nomen amici, vide epigr. 71.
 lib. 1. hic autem quincunx respondet
 tri^o Caju, tri^o Juliu semis, id est, 6. cy-
 athi, tri^o Proculus bes. id est, 8. cyathi.
 vide epigr. 28. lib. 1. vers. 2.

In Zoilum. XXXVIII.

Zoile quid tota gemmam præcingere librâ
 Te juvat & miserum perdere sardonycha?
 Annulus iste tuis fuerat modo cruribus aptus;
 Non eadem digitis pondera conveniunt.

Zoilum è servo equitem factum exa-
 gitat; ejusque superbiam & humilita-
 tem exprimit.

1. *Quid tota, &c.*] Cur eques è ser-
 vo factus annulum gestas libralem; Hy-
 perbolice, magnum scilicet; prægravasque
 & occultas gemmam nimio auro? An

credis idem pondus convenire digito
 & annulo, quod modò gestabas in
 compedibus? epigrammate 29. li-
 bro 3.

3. *Annulus, &c.*] Compes. *fontem*
litterati, capillum semirasi, & pedes a-
nulati. Apuleius.

De

I. Ant.]

De mulione furdo. XXXIX.

MUlio viginti venit modo millibus, Aule.
Miraris pretium tam grave? surdus erat.

1. Aule.] Alii, Aule.

2. *Surdus erat.*] Ex ἀσθενείᾳ | magis placere servos surdos, quos nemo
 roget de criminibus domini. vide sa-
 tyr. 9. Juvenal. vers. 104.

In * Charidemum. XL.

CUnarum fueras motor, Charideme, mearum;
 Et pueri custos, assiduusque comes.
 Jam mihi nigrescunt tonsa sudaria barba,
 Et queritur labris puncta puella meis.
 5 Sed tibi non crevi: te noster villicus horret:
 Te dispensator, te domus ipsa pavet.
 Ludere nec nobis, nec tu permittis amare:
 Nil mihi vis, & vis cuncta licere tibi.
 Corripis, observas, quereris, suspiria ducis;
 10 Et vix à ferulis abstinet ira manum.
 Si Tyrios sumpsi cultus, unxive capillos;
 Exclamas, Numquam fecerat ista pater.
 Et numeras nostros adstricta fronte trientes,
 Tamquam de cella sit cadus ille tua.
 15 Desine: non possum libertum ferre Catonem.
 Esse virum jam me dicet amica tibi.

De

* *Charidemum.*] Vide Plauti Linum,
 n Bacchid.

1. *Motor, &c.*] Alii, *monitor.* id
 est, infantia pueritiaeque moderator.
 ed & τὸ motor placet.

3. *Sudaria barba.*] Lintea, quæ de-
 nesciam à tonfore barbam excipiunt.

4. *Labris puncta, &c.*] A casura
 asperis durisque.

5. *Sed tibi non crevi, &c.*] Tibi ta-
 men etiamdum puer videor, nec qui
 n virum transcriptus liberius vivendi

potestatem habeam.

11. *Tyrios sumpsi, &c.*] Vestes pur-
 pureas, cultus lasciviorum.

13. *Numeras nostros.*] ἀριθμῶν
 πόσους κίλικας πένοντες. Theophrast
 charact. πάλαι μεγελοῦντας. de trien-
 tibus vide quæ ad epigr. 28. lib. 1. p. 2
Adstricta.] Constricta fronte. Petron.
 Quid me spectatis constricta fronte Cato-
 nes?

15. *Catonem.*] Cenforium, castigato-
 rem, qualis fuit Cato major.

De Luperco. XLI.

Formosam Glyceren amat Lupercus,
 Et solus tenet, imperatque solus:
 Quam toto sibi mense non fututam
 Cum tristis quereretur; & roganti
 5 Caussam reddere vellet Eliano:
 Respondit, Glyceræ dolere dentes.

4. Cum tristis, &c.] Dum caufatus est | minus oris operam posset præstare, aper-
 dolorem dentium in causa fuisse quo | te fatebatur se capiti Glyceræ illudæ.

De Amynta. XLII.

Indulget pecori nimium dum pastor Amyntas,
 Et gaudet fama, luxuriaque gregis:
 Cedentes oneri ramos, sylvamque fluentem
 Vicit, concussas ipse secutus opes.
 5 Triste nemus diræ vetuit superesse rapinæ,
 Damnavitque rogis noxia ligna pater.
 Pingues, Lygde, suos habeat vicinus folas:
 Te satis est nobis annumerare pecus.

Allegoricum est epigramma, quo
 deplorat casum Amyntæ pastoris, de
 arbore præcipitantis.

1. *Indulget, &c.*] Dum vehemen-
 ti studio saginat porcos.

2. *Et gaudet, &c.*] Dum laudem
 quærit ex pinguibus factis suis.

3. *Cedentes oneri, &c.*] Ascendit
 ilicem glande onustam & incurvatam
 excussurus glandes, sed pondere pueri
 fractis tamis qui vix suum sustinebant

onus, decidit ipse excussas secutus glandes.
 sic Hylam secutum urnam dixit
 Juvenalis (satyra I. vers. 164.)

5. *Triste nemus, &c.*] Pater Amyntæ
 succisam arborem filii rogo damnavit.

7. *Pingues Lygde, &c.*] Felix quem
 faciunt aliena pericula cautum. Cave
 tibi, Lygde, à simili casu; nec nimium
 pecus & porcum, sed te ipsum cura.

8. *Annumerare pecus.*] Non, quo
 Amyntas studio, saginam properare.

In Cæcilianum. XLIII.

Vivida cum poscas epigrammata, mortua ponis
 Lemmata: qui fieri, Cæciliane, potest?

Mella

Egregium carmen sine egregio argu-
 mento fieri posse negat.

1. *Vivida.*] Illustria, insignia.
Mortua ponis.] Vilia humilia, abjecta.

vel, de mortuis quale fuit præcedentis
 epigramm. de Amynta argumentum.

2. *Lemmata, &c.*] Epigr. 59. lib. 12.
 vers. 1.

3. *Mella*

*Mella jubes Hyblæa tibi, vel Hymettia nasci,
Et thyma Cecropiæ Corsica ponis api?*

3. *Mella jubes, &c.*] Neque enim
dulcia mella, qualia ex thymo Hymetti
Attici aut Hyblæ Siculæ fiunt, potest
apis (vel optima) conficere ex amaris
Corsicæ taxis. ita nec, &c.

In uxorem. XLIV.

D*eprensus in puero tetricis me vocibus uxor
Corripis, & culum te quoque habere refers.*

Dixit idem quoties lascivo Juno tonanti?

Ille tamen gracili cum Ganymede jacet.

5 *Incurvabat Hylam posito Tirynthius arcu:*

Tu Megaram credis non habuisse nates?

Torquebat Phæbum Daphne fugitiva: sed illas

Oebalius flammis jussit abire puer.

Bryseis multum quamvis aversa jaceret,

10 *Æacidæ propior levis amicus erat.*

Parce tuis igitur dare mascula nomina rebus,

Teque puta cummos, uxor, habere duos!

4. *Gracili.*] Alii leg. *grandi.*

5. *Incurvabat, &c.*] Ad turpe ministerium. quod Juvenal. *Inclinabat* sat. 9. vers. 26. & 10. vers. 224. *Tyrinthius arcu.*] Hercules. à Tyntinthe opp. ubi nutritus est cultusque.

6. *Megaram, &c.*] Uxorem Herculis.

8. *Oebalius, &c.*] Hyacinthus, ex

Amyclis Laconiz civitate.

9. *Bryseis multum, &c.*] Brysei filia Hippodamia, Achillis amica.

10. *Levis amicus erat.*] Patroclus imberbis.

11. *Parcetis igitur, &c.*] Ne putet illam partem in foeminis æque gratam esse atque in maribus. epigr. 98. lib. 12.

Ad senem orbem. XLV.

O*rbus es, & locuples, & Bruto consule natus,
Esse tibi veras credis amicitias?*

Sunt veræ: sed quas juvenis, quas pauper habebas:

Qui novus est, mortem diligit ille tuam.

In

Monet senes, ut sibi caveant à captatoribus testamentorum & fictis amicis

1. *Bruto, &c.*] Senex. *Hyperbolice.*

4. *Mortem diligit, &c.*] Captator

est & hæredipeta adulatorius, vultur assidens, qui mortem tuam cupit, cadaver expectat. epigramm. 63. lib. 6. vers. 2.

Rr 3

x. In-

In Cantharum. XLVI.

INtrasti quoties inscriptæ limina cellæ,
 Seu puer arrisit, sive puella tibi:
 Contentus non es foribus, veloque, seraque,
 Secretumque jubes grandius esse tibi.
 5 Oblinitur minimæ si qua est suspicio rimæ,
 Punctaque lasciva quæ terebrantur acu.
 Nemo est tam teneri, tam sollicitique pudoris,
 Qui vel pædicat, Canthare, vel futuit.

1. *Inscripta limina.*] Titulum professa & habentis nomen inscriptum lupæ, quæ ibi merebatur. Juvenal. sat. 6. vers. 124. *Cella.*] Gloss. *Cella, οἶκημος.* Servulorum propriè receptacula: & partes ædium abstrusiores, ubi servi habent, *Cella* dicuntur. Sed *cella* sæpe cubilia meretricum, *Φυλαὶ οἰκιστρών.* Erant verò *cella* non ipsa lupanaria, sed receptacula in lupanariis; in quibus erant plures *cellæ*, tanquam cubicula, ubi scorta prostabant. Quæ & præfixos habebant titulos, ubi nomina meretricum, quæ ibi merebantur, inscripta

erant; ita ut qua quæque cella staret, et inscriptione nosse posses. Juven. Sat. 6. de Messalina;

Et nigrum flavo crimem, &c.

Cæterum nudæ stabant meretrices, ut eas inspicere possent amatores, ne quæ occulta labe fallerentur. Herald.

3. *Veloque, seraque.*] Epigr. 35. lib. 1. vers. 5. & Juvenal. sat. 8. vers. 168.

4. *Secretumque, &c.*] Grandius scelus cogitas, grandius secretum postulas.

6. *Lasciva acu.*] Calamistis. *Acu lascivior comam sibi inserunt.* Terull. de Virgin. veland. cap. 12.

In Mævium. XLVII.

IAm, nisi per somnum, non arrigis, & tibi, Mævi,
 Incipit & medios meiere verpa pedes:
 Truditur & digitis pannucea mentula lassiss,
 Nec levat extinctum sollicitata caput.
 5 Quid miseros frustra cummos, culosque laceffis?
 Summa petas: illic mentula vivit anus.

2. *Et medios meiere.*] Alii, *In medios.* melius. *Verpa pedes.*] Penis.

3. *Pannucea, &c.*] Debilis, laxa, rugosa. quod & de pomis dicitur. Plin. lib. 15. cap. 14. & Macrob. lib. 3.

cap. 19.

6. *Summa petas.*] Os. *Illic mentula vivit.*] Epigr. 50. lib. 4. *Anus.*] Vide epigr. 40. vers. 2. & epigr. 106. lib. 1. vers. 4.

In

3. Pen-

In Blattaram. XLVIII.

O Mnia fæmineis quare dilecta catervis
Balnea devitat Blattara? ne futuat.
Cur nec Pompeia lentus spatatur in umbra,
Nec petit Inachidos limina? ne futuat.
5 Cur Lacedæmonio luteum ceromate corpus
Perfundit gelida Virgine? ne futuat.
Cum sic fæminei generis contagia vitet,
Cur lingit cummum Blattara? ne futuat.

3. Pompeia, &c.] Porticu Pompeji, epigr. 14. lib. 2. vers. 10.

4. Inachidos limina, &c.] Ifidis porticum seu templum, ubi conventus & colloquia de adulteriis. Multos illa facit, quod fuit ipsa Iovi. Ovid. 2. de Arte. Ifiacæ sacraria lena. Juvenal. sa-

tyr. 6. vers. 490.

5. Lacedæmonio luteum.] Palæstram inveniabant exercebantque Lacedæmonii. Ceromate corpus.] Epigr. 57. lib. 3. vers. 25.

6. Virgine, &c.] Aqua. epigr. 21. lib. 5. vers. 9.

In Silium Italicum. XLIX.

Silius hæc magni celebrat monumenta Maronis,
Fugera facundi qui Ciceronis habet.
Hæredem, dominumque sui tumulive, Larisve;
Non alium mallet, nec Maro, nec Cicero.

1. Silius hæc magni, &c.] Silius Ciceronis atque Virgilii studiosissimus imitator. hujus aram religiosissime coluit. epigramm. 51. infra, Silii villas comparavit. Plinius lib. 31. cap. 1.

3. Tumulive.] Virgilii. Larisve.] Ciceronis ædium.

4. Non alium mallet, &c.] Erat enim orator & Poëta. epigramm. 62. lib. 7.

De Silio. L.

Iam prope desertos cineres, & sancta Maronis
Nomina qui coleret pauper, & unus erat.
Silius optatæ succurrere censuit umbræ,
Silius & vatem, non minor ipse, tulit.

In

1. Cineres, &c.] Cenotaphium & memoriam. neque enim de tumuli loco constat.

3. Optatæ succurrere, &c.] Alii, Andino tandem succurrit agello. Andes autem, vicus non procul à Mantua Virgilii patria.

4. Et vatem, &c.] Lips. l. 1. epist. 5. quæst. legit & vatem, non minor ipse colit. id est, Silius Poëta Virgilio non inferior colit Virgilium. vide epigr. 14. libro 4. versu 13. & epigramma 49. supra. G. Barthius atatem legit, lib. 1. cap. 4.

Rr 4

1. F4

Nulla est hora tibi qua non me, Phylli, furentem
Despolies : tanta calliditate rapis.

Nunc plorat speculo fallax ancilla relicto :

Gemma vel à digito, vel cadit aure lapis.

5 Nunc furtiva lucri fieri bombycina possunt :

Profertur Cosmi nunc mihi siccus onyx.

Amphora nunc petitur nigri cariosa Falerni,

Expiet ut somnos garrula saga tuos.

Nunc ut emam grandemve lupum, mullumve bilibrem,

10 Indixit cœnam dives amica tibi.

Sit pudor, & tandem veri respectus, & æqui.

Nil tibi, Phylli, nego : nil mihi, Phylli, nega.

1. Furentem.] Amore tui.

3. Plorat, &c.] Lacrymis ficit.
Relicto.] Amisso, vel diminuto, attri-
tove, ἀπολυμνῶν. id est, simulans re-
lictum, quo me pretio ejus emungat.

4. Gemma, &c.] Annulus cui gem-
ma includitur. Cadit aure lapis.] Hæc
ars notata etiam Magistro amandi
lib. 1.

Quid cum mendaci damno mœstissima
plorat ?

Elapsusque cava fingitur aure lapis ?

Lapis.] Elenchus.

5. Nunc furtiva, &c.] Nunc fingit
surreptas vestes bombycinas, novasque
à me sibi emi poscit.

6. Profertur Cosmi, &c.] Ut ego re-
pleam unguento Cosmiano, epigr. 81.
lib. 3. vers. 23.

7. Cariosa Falerni.] Propter vetusta-
tem.

8. Expiet ut.] Somniorum portenta

mala, moris erat mola falsa, vivo flu-
mine, vino & re divina expiare, pro-
curare, avertere. Somnos.] Somnia. Ex-
piare autem est, sacrificiis & religione,
malum quod portentum est, deprecari;
quemadmodum & Procurare Tibul-
lo. Cæterum non solum τὴν θεῖαν à se
averti; sed & in alios derivari preca-
bantur : quia existimabant τὸ θεῖον
quocunque tandem modo placandum
esse. Unde deprecationes ejusmodi :

Hostibus eveniant convivia talia nostris.
Ita existimabant, Deorum minas vir
posse esse irritas, & idcirco in alicujus
caput averruncandas. Unde Ægyptii in
caput victimæ, mala omnia deprecabatur.
Herald.

10. Indixit cœnam, &c.] Statuit
se venturam cœnam apud me, quod
& condicere cœnam dicitur.

12. Nil mihi, &c.] Epigramm. 12.
lib. 4.

De Titio. LII.

Tanta est quæ Titio columna pendet,
Quantam Lampfaciæ colunt puellæ.

Hic

1. Columna pendet.] Priapus, ai-
diōr.

2. Lampfaciæ, &c.] Epigr. 17. L. II.
vers. 3. & lib. 3. epigr. 67. vers. 7.

5. An-

*Hic nullo comitante, nec molesto,
Thermis grandibus, & suis lavatur:
5 Anguste Titius tamen lavatur.*

5. *Anguste Titius, &c.*] Ipse ingens & ἀνδροπαῖης. an quia sub aquis masturb.

Ad Julium Cerealem. LIII.

COEnabis belle, Juli Cerealis, apud me:
Conditio est melior si tibi nulla, veni.
Octavam poteris servare: lavabimur una:
Scis quam sint Stephani balnea juncta mihi.
5 Prima tibi dabitur ventri lactuca movendo
Utilis, & porris fila resecta suis.
Mox vetus, & tenui major cordylla lacerto;
Sed quam cum rutæ frondibus ova tegant.
Altera non deerunt tenui versata favilla;
○ Et Velabrensi massa recocta foco:
Et quæ Picenum senserunt frigus olivæ:
Hæc satis in gustu. cætera nosse cupis?
Mentiar, ut venias; pisces, conchyliæ, sumen,

Et

Invitat Cerealem ad cœnam.

2. *Conditio, &c.*] Alii, *Conditio melior si tibi nulla, veni.*

3. *Octavam poteris servare.*] Idcirco solaria erant in balneis, quæ à convivaturis consulebantur. Unde solebant miselli & parasiti πρεχάδιστοι, uibus venter pruriebat, σκιάς καὶ ἡγεῖν ἐπὶ δύνων. Hinc execratio aliorum à parasito illo apud Aul. Tell. lib. 3. cap. 3. *Lavabimur una.*] Ante cœnam lavabant, æstate, hora octava; hyeme, nona; divites cum cena, præbebant convivis balnea privata, pauperes publica conducebant. Inc poëta Cerealem ad Stephani balnea invitat. Qui enim cœnam dabat, alneum quoque calfaciebat. Unde jucebantur convivæ, λουόμενοι ἢ κύν. Hinc ante cœnam lavare solebant, miris etiam & afflicis temporibus. *Helld.*

5. *Movendo.*] Ciendo, lubricando.

7. *Cordylla.*] De hoc genere piscis. epigr. 2. lib. 3. vers. 4. & lib. 13. epigramm. 1. *Lacerto.*] Epigr. 79. lib. 5. vers. 5.

8. *Quam cum, &c.*] Epigramm. 48. lib. 10.

9. *Altera.*] Ova alia. *Tenui, &c.*] Sic Ovid. 8. *Metamorph. Ovaque non acriter leviter versata favilla.*

10. *Velabrensi.*] Caseus Velabrensis fumo focoque induratus. epigr. 32. lib. 13. *Massa recocta.*] Gruter. ex Palat. legit. *massa coacta.*

11. *Quæ Picenum, &c.*] Epigr. 36. lib. 13.

12. *Gustu.*] Antecœna. epigr. 32. supra vers. 3.

13. *Mentiar, ut venias.*] Promittam tibi lautioris apparatu caput cœnæ appositum, ut venire velis. *Mentiar, ut venias.*] In lautioribus conviviis pisces

• R r 5 locum

Et cortis saturas, atque paludis aves:

15 *Quæ nec Stella solet rara nisi ponere cæna.*

Plus ego polliceor; nil recitabo tibi.

Ipse tuos nobis relegas licet usque Gigantas,

Rura vel æterno proxima Virgilio.

locum præcipuum habebant. Unde *ἰχθυοῦντες* proprie ad pisces relatum. cæterum tanti fiebant obsonia ista, ut tintinnabulo monerentur insignes illæ gulæ, si qui pretiosiores pisces asportati erant. Verum *ἰχθυοῦντες* ὅς illis sæpe sublinebant, pisces mortuos, aut veteres pro recentibus vendentes. Unde vetitum quandoque Athenis, ne eos aqua irrigarent; quod facere solent, ut recentes videantur. Et non solum *τις* *ἰχθυῶν*, sed & magnitudo piscium notabatur à delicatis illis gurgitibus. Sive Juvenal. Satyr. 4. Horat., &c. Gala itaque *ἰχθυῶν* pisces tam caros concinnavit, ut Cato dixerit: Romæ pluris venire piscem, quam bovem. Nec solum Romæ; sed & in Græcia carissimi & pretiosissimi pisces. unde Corinthi lege cautum erat, ne quis in macello pisces sæpe emeret, nisi qui aut censum suum, aut artem qua vitam tutabatur probare posset. Ratio est, quia non possunt pauperes laute simul

& innocenter vivere. Herald. *Piscer.*] Pisces verò in lautioribus convivis primas habebant. *Conchyliis.*] Ostrea. Gruterus hujus loco ex Palat. sublimitum mallet *calypchia. Suenen.*] Epigr. 44. lib. 13.

14. *Cortis saturas.*] Gallinas. epigram. 30. lib. 7. vers. 1. *Paludis aves.*] Anates.

15. *Nec stella, &c.*] Non ipselautus & nobilis Stella. de quo epigr. 78. lib. 8. & alibi.

16. *Nil recitabo tibi.*] Namque convivas suos importuna lectione sæpe enecabant istæ hirudines. epigr. 79. lib. 5. vers. 25. & Lucian. 2. Ambolog. cap. 47.

17. *Ipse tuos nobis, &c.*] Tu nobis legas Gigantomachiam à te scriptam & Georgica tua, Virgilii Georgicis non cedentia.

18. *Rura, &c.*] Alii, *Rara.* Per rura vero innuit, cum Georgica scripsisse.

De Claudia Rufina. LIV.

Claudia cæruleis cum sit Rufina Britannis
Edita, cur Latiae pectora plebis habet?
Quale decus formæ! Romanam credere matres

Ita-

Claudiam Rufinam Britannam laudat à vetustate, ingenio, fecunditate: precaturque tribus natis natabusque totidem generos & nurus. Rad.

1. *Claudia.*] Eadem forte quæ Pudenti nupsit, epigr. 13. lib. 4. *Cæruleis, &c.*] An quia Britanni seglasto colorabant, ut tradunt Cæsar 5. com. bell. Gal. Mela, Plinius lib. 22. cap. 11. Solin. cap. 35. atque hinc dictos autumat doctissimi. Camdenus. *Brith* enim

antiqua lingua patria *depictum & coloratum* significat. sic epigr. 99. lib. 14.

2. *Cur Latiae pectora, &c.*] Alii, *Quam Latia pectora gentis habet!* Barbarà quidem patria, sed ingenio Romana, inquit, est Claudia.

3. *Romanam, &c.*] Neque enim cedit Græcis dominis aut matronis Latinis. Imo tam elegans est Claudia, ut Romani possint credere esse Lucetiam, Græci Helenam.

5. Di

Italides possunt, Atthides esse suam.

5 *Dî bene, quod sancto peperit facunda marito,
Quod sperat generos, quodque puella nurus.
Sic placeat superis, ut conjuge gaudeat uno,
Et semper natis gaudeat illa tribus.*

5. *Dî bene, quod.*] Vide Brissonium lib. 1. form. *Sancto peperit, &c.*] Pione? an defuncto? namque & defuncti veteribus sancti.

6. *Quod.*] Alii, *Quot.* Generos.] Fi-

liabus. *Quodque.*] Alii, *Quotque.* Nurus.] Filiis.

8. *Gaudeat illa tribus.*] Ut jus trium liberorum habeat.

In Zoilum. LV.

U*nguenta, & casias, & olentem funera myrrham,
Thuraque de medio semicremata rogo;*

*Et quæ de Stygio rapuisti Cinnama lecto,
Improbe de turpi, Zoile, redde sinu.*

5 *A pedibus didicere manus peccare protervæ.
Non miror furem, qui fugitivus erat.*

Zoilum fugitivum servum & sepulchralem furem exagirat.

1. *Unguenta & casias.*] Quæ rogis inferri solent munera, quantaque. vide epigr. 97. lib. 10. vers. 2.

3. *Stygio lecto.*] Capulo, feretro. *Rapuisti Cinnama.*] Notat in bustuario fure servilem conditionem, non enim nisi

viles & inhonesti homines è rogo quippiam diripuerunt. Tum graves olim extrabant panæ in efflores sepulchrorum, & *τομὸσφύχες*, ut Græci eos appellant.

5. *A pedibus didicere.*] Pedes è compedibus subduxere se, manus sunt exemplum pedum secutz.

De Lupo ad Urbicum. LVI.

H*ortatur fieri quod te Lupus, Urbice, patrem;
Ne credas. nihil est quod minus ille velit.*

Ars est captandi, quod nolis velle videri:

Ne facias optat, quod rogat ut facias.

5 *Dicat prægnantem tua se Cosconia tantum:
Pallidior fiet jam pariente Lupus.*

Monet Urbicum, ut Lupum captatorem fallacem fallat.

1. *Hortatur fieri, &c.*] Quod Lupus te hortatur liberis operam dare.

vel quod Lupus tibi vovet liberos ex uxore.

5. *Dicat prægnantem, &c.*] Fingat modo se concepisse.

7. *Amici.*]

At tu consilio videaris ut usus amici;

Sic morere, ut factum te putet esse patrem.

7. *Amici.*] Lupi, qui amice & fideliter hoc consuluisset videri vult.

8. *Sic morere, &c.*] Nihil illi estamento relinquere.

In Cheræmonem. LVII.

QUOD nimium laudas, Cheræmon Stoice, mortem,
Vis animum mirer suspiciamque tuum.

Hanc tibi virtutem fracta facit urceus ansa,

Et tristis nullo qui tepet igne focus.

5 *Et teges & cimex, & nudi sponda grabati,*

Et brevis, atque eadem nocte dieque toga.

O quam magnus homo es, qui facie rubentis aceti,

Et stipula, & nigro pane carere potes!

Leuconicis agendum tumeat tibi culcita lanis,

10 *Constringatque tuos purpura texta toros:*

Dormiat & tecum, qui, cum modo Cæcuba miscet,

Convivas roseo torserat ore, puer:

O quam tu cupies ter vivere Nestoris annos,

Et nihil ex ulla perdere luce voles!

15 *Rebus in angustis facile est contemnere vitam;*

Fortiter ille facit, qui miser esse potest.

Ad

Cheræmonem, mortem ex sententia Stoicorum contemnendam, dictitantem suggillat; ostenditque eum non ex animi constantia vitam odisse, sed ob mendicitatem lucem fugere. Fortis ille est, qui ἀεὶ καὶ πόρῳ, non ἀνδρῶν καὶ κατὰ τὴν φύσιν contemnit mortem. *O vitam miserè longa, felici brevis:* inquit Publius. Rad.

3. *Hanc tibi virtutem, &c.*] Non hoc facis ex virtute & fortiter, sed ex inopia rerum & pusillanimitate.

5. *Et cimex, &c.*] *Et tritus cimice*

lectus. supra epigr. 33.

7. *O quam, &c.*] Ironice.

9. *Leuconicis.*] Nobiles lanæ fuerunt, à candoris præstantia sic dictæ. Alii, *Leuconicis.* vide epigr. 159. lib. 14. *Agendum tumeat, &c.*] Quod si tibi res suppeteret ampla, & lauta.

10. *Texta toros.*] Alii, *pexa.* Turneb. lib. 8. cap. 14.

13. *Nestoris.*] Epigr. 30. lib. 9. vers. 1.

16. *Fortiter, &c.*] Vide epigr. 30. lib. 1. & 80. lib. 2.

Causam

Ad Severum. LVIII.

Miraris docto quod carmina mitto Severo,
Ad cœnam cum te, docte, Severe, vocem.
Jupiter ambrosia satur est, & necitare vivit:
Nos tamen exta fovi, thura, merumque damus.
 5 *Omnia cum tibi sint dono concessa deorum:*
Si quod habes, non vis; ergo quid accipies?

Caussam reddit, cur poetam donet
 carmine, satura seu divitem pauper
 invitet: videor ergo γλαῦκ' εἰς Ἀθή-
 nas, lignum in sylvas, aquas in mare
 ferre.

Horatius. ode 29. lib. 3.

3. *Vivit.*] Scriverius. *Vivoidem.*

4. *Thura, &c.*] *Cruda*, ex mente &
 MSS. Gruteri; ut *exta cruda* opponan-
 tur Ambrosiæ, *merumque* necitari. O-
 mnia Deorum sunt, inquit Seneca; ta-
 men Diis posuimus donum, & stipem
 jecimus. 7. de Benefic. cap. 4.

1. *Miraris, &c.*] Epigramm. 27.
 lib. 9.

2. *Ad cœnam, &c.*] Ut Mæcenatem

In Telephorum. LIX.

Cum me velle vides, tentumque, Telephore, sentis;
Magna rogas: puta me, velle negare nihil.
Et nisi juratus dixi, dabo, subtrahis illas,
Permittunt in me quæ tibi multa, nates.
 5 *Quid si me tonsor, cum stricta novacula supra est,*
Tunc libertatem, divitiasque roget?
Promittam: nec enim rogat illo tempore tonsor,
Latro rogat: res est imperiosa timor.
Sed fuerit curvâ cum tuta novacula thecâ,
 10 *Frangam tonsori crura manusque simul.*
At tibi nil faciam: sed lotâ mentula levâ
Λευχίῳ cupிடæ dicet avaritiæ.

1. *Tentumque, &c.*] Ut infra epi-
 gramm. 74. Alii, *certumque*. Sunt &
 alii qui leg. *tecumque*.

2. *Nihil.*] Alii, *licet*. Rutgerf. legit.
Magna rogas puto me velle negare licet?

4. *Permittunt, &c.*] Quæ faciunt
 it multa in me licentia uti audeas.

7. *Nec enim rogat, &c.*] Non qua-
 cus tonsor, sed quasi latro

11. *Sed lota, &c.*] Alii, *Sed mota*

mentula lava. ut epigr. 42. lib. 9. & 74.
 infra.

12. *Λευχίῳ.*] Irrumationem in-
 nuit, quæ ori obstruso quidvis petendi
 facultatem intercludat Othmar. Naß-
 gal. in edit. Gryph. J. Scalig. aliique
 præferunt lectionem *Αἰαίῳ*, hoc est,
 jubebit te avarum plorare, è formula
 testatorum, qui plorare jubebant illos,
 quibus nihil legarant.

De

I. Senos

De Charino. LX.

Senos Charinus omnibus digitis gerit,
 Nec nocte ponit, annulos;
 Nec cum lavatur. causa quæ sit, quæritis?
 Dactyliothecam non habet.

1. Senos Charinos, &c.] Charinum
 opes ostentantem, ut inopem cavilla-
 tur.

4. Dactyliothecam, &c.] Non ha-
 bet repositorium annulorum, ut qui
 sui non sint, sed conducti.

De Chione & Phlogide. LXI.

Sit Phlogis, an Chione Veneri magis apta requirî?
 Pulchrior est Chione; sed Phlogis ulcus habet.
 Ulcus habet, Priami quod tendere possit alutam,
 Quodque senem Pylum non sinat esse senem.
 5 Ulcus habet, quod habere suam vult quisque puellam:
 Quod sanare Criton, non quod Hygeia potest.
 At Chione non sentit opus, nec vocibus ullis
 Adjuvat: absentem, marmoreamne putes.
 Exorare dei, si vos tam magna liceret,
 10 Et bona velletis tam pretiosa dare:
 Hoc quod habet Chione corpus, faceretis haberet
 Ut Phlogis; & Chione, quod Phlogis ulcus habet.

De

3. *Nec habet.*] Veneris sensum, ut-
 ticas, pruriginem, lasciviam. Priami
 quod, &c.] Quo incendi jam frigidus
 avo Laomedontiades & Nestoris hernia
 possit. Juvenal. sat. 6. vers. 326. *Alu-
 tam.*] Nervum languentem & laxum
 instar alutæ.

4. *Quodque senem.*] Quo Pylus ju-
 venescere posset, Tithonusque annis fortior
 esse suis. Ovid. eleg. 6. lib. 3. Amor.
Pylum.] Alii, Peliam.

6. *Quod sanare, &c.*] Nam fœmina
 simplex. Juvenal. satyr. 6. vers. 328.

cui medicus non medica opem ferre
 potest. sic infra epigr. 72. vers. 7. Hy-
 geia autem filia Æsculapii. Pausanias
 in Atticis & Plinius lib. 35. cap. 2. hoc
 est, sanitas.

7. *Non sentit opus.*] Fatua est, ut de
 Laufella dixit epigr. 81. lib. 3. *Infelix,*
cui torpet hebes locus ille, &c. Ovid. 3.
 de Arte. *Nec vocibus ullis.*] Καὶ οὐ
 λόγοις ἀπαλῶς, ἰδὼν ἱππὺν &c. iuxta.
 Antholog. lib. 7. epigr. Philodemi &
 infra epigr. 105.

10. *Velletis.*] Palat, Possetis, Rectè

I. M.

De Manneio feu Nanneio. LXII.

- L** Inguâ maritus, mæchus ore Manneius,
 Summaenianis inquinatio buccis:
 Quem cum fenestra vidit à Suburanâ
 Obscena nudum lena, fornicem cludit.
- 5 Mediumque mavult basiare, quam summum:
 Modo qui per omnes viscerum tubos ibat,
 Et voce certa, consciaque dicebat,
 Puer, an puella matris esset in ventre;
 (Gaudete cummi; vestra namque res acta est.)
- 10 Arrigere linguam non potest fututricem.
 Nam, dum tumentis mersus hæret in vulvâ,
 Et vagientes intus audit infantes,
 Partem gulosam solvit indecens morbus:
 Nec purus esse nunc potest, nec impurus.

1. Mæchus, &c.] Λεῖχων, Φοινικίζων, Ἰων.

2. Summaenianis, &c.] Iplis protibulis Suburanis. epigr. 35. lib. 1. vers. 5. quorum artificis valet balneis nis, &c. Juvenal. 10. satyr. 3. vers. 8.

4. Nudum.] In lupanaribus nudæ prostabant meretrices. Petronius, Juvenal. 6. Xiph. in Heliogab. Lena, &c.] Alii, Leda. recte ut epigr. 4. lib. 4. vers. 9.

5. Mediumque, &c.] Τὴν ἰδέειν

μῆλλον ἢ στήθος.

13. Partem gulosam, &c.] Linguam reddidit paralyticam, sideravit. ut infra epigr. 86. Morbus.] Paralysisne δὴ τὸ ἀφίδρῳ καὶ ἱμερησίῳ, quorum malefico humore marcescunt segetes, apes immoriuntur, &c. Plin. c. 15, lib. 7. an sideratio? ut epigramm. 86. infra.

14. Nec purus, &c.] Morbo illo contaminatus. Nec impurus.] Lingua ut prius mæchus.

De Lesbia. LXIII.

- L** Esbia se jurat gratis nunquam esse fututam.
 Verum est: cum futui vult, numerare solet.

1. Gratis nunquam, &c.] Sine pretio. voluit illa significare acceptio, intelligit oēta dare.

In Philomusum. LXIV.

- S**pectas nos, Philomuse, cum lavamur;
 Et quare mihi tanta nautomiati

Sint

Sint leves pueri, subinde quæris.

Dicam simpliciter tibi roganti:

5 *Pædicant, Philomuse, curiosos.*

5. *Curiosos.*] Similes tui cinzdos, qui curiosis oculis & devorantibus, spectas quærisque per balnea mutonia-
tos. vide epigramma 97. libro 1. versu 11. & libro 9. epigrammate 66. versu 4.

In Faustum. LXV.

N*escio tam multis quid scribas, Fauste, puellis:
Hoc scio, quod scribit nulla puella tibi.*

2. *Nulla puella tibi.*] An itaque pueri? esse apud puellas? epigr. 62. lib. 3. vers. 8. ri? An hinc voluit se videri in gratia quarum tamen nulla illi rescriptit.

In Justinum. LXVI.

S*excenti cœnant à te, Justine, vocati
Lucis ad officium, quæ tibi prima fuit:
Inter quos, memini, non ultimus esse solebam;
Nec locus hic nobis invidiosus erat.*

5 *Postera sed festæ reddes sollemnia mensæ:
Sexcentis hodie, cras mihi natus eris.*

Expostulat cum Justino, quod eum, ut olim, ad natalitias dapes non invitarit.

1. *Sexcentis, &c.*] Per multi. *Synec.*

2. *Lucis ad officium.*] Quos invitatas ad celebrandum diem tuum natalem. Mane sacrificabant in ejusmodi solemnitatibus, *Officium* autem heic propriè omnino. *Plin. Epist. 5. lib. 1. Paucos post dies ipse me Regulus convenit in Prætoris officio.* In nuptiis hoc officium frequens. *Petronius: Confurrexit ad officium nuptiale.* *Juvenal. Sat. 2. Quæ causa officii? quid quæris, Nubis amicus.* Hinc & officia dicuntur à *Juvenale Satyr. 10.* clientes, hæc & ejusmodi of-

ficia patronis præstantes. *Illincornices, hinc præcedentia longi Agminis officia.* τῶν ἄλλων γὰρ ἐκ ἐodem modotemperio apud Lucianum in somnio. *Herald.*

5. *Postera, &c.*] Jam vero me velut imi ordinis amicum invitas ad reliquias & analecta in crastino convivii.

6. *Sexcentis hodie, &c.*] Hodie itaque invitati celebrent natalem tuum muneribus, pro more, genethliacis: ego cras vel nunquam: neque enim veniam vocatus. *Gruterus simpliciter accipit, quasi auctor maluerit se postero die invitari quam priore, obturbam, &c.*

In Vacerram. LXVII.

E*t delator es, & calumniator:
Et fraudator es, & negotiator:*

Et

Et fellator es, & lanista. miror

Quare non habeas, Vacerra, nummos.

4. *Quare non habeas, &c.*] Quod est. Seneca epist. 2. *Multa novit vulpes, echinus unum magnum.*
vulgo dicitur: (he has too many occupations to thrive.) *Qui ubique est, nusquam*

In Maronem. LXVIII.

N*Il mihi das vivus : dicis, post fata daturum.*
Si non es stultus, scis, Maro quid cupiam.

2. *Quid cupiam.*] Mortem tuam. ut epigrammate 62. libro 6. versu 2. epi-grammate 27. lib. 8. & supra epigrammate 45.

Ad Mathonem. LXIX.

P*Arva rogas magnos : sed non dant hæc quodque magni.*
Ut pudeat levius te, Mathe, magna roga.

2. *Ut Pudeat, &c.*] Levior quippe parvis. & adverte Polyptoton in *magnos, magni, magna.*
ignominia exrepulsa in magnis quam

Epitaphium canis Lydiæ. LXX.

A*mpbitheatrales inter nutrita magistros*
Venatrix, sylvis aspera, blanda domi,
Lydia dicebar, domino fidissima dextra,

Qui non Erigones mallet habere canem:

5 *Nec qui, Dictæa Cephalum de gente secutus,*
Luciferæ pariter venit ad astra deæ.

Non

Nobile epigramma in canem venatricem ab apro interfectam; quam cum Procyone & Sirio in cælum relatis, cumque Homérico Ulyssis cane Argo confert. Percusserat Lydiam aper populo notam & charam; cujus hic ingenium in feras asperum, blandum in dominos, fatumque nobile describit. Rad.

1. *Amphitheatrales inter.*] Inter Venatores qui curant venationes exhibendas in Amphitheatro nutrita. *Nutrita magistros, &c.*] *Protopopæia canis.*

3. *Domino, &c.*] Domino meo expue fida ac dextra propria. Alii leg. *Dex-*

tro, ut sit venator. rectè:

4. *Canem.*] Meram, Hymeram, seu Nexram, canem, quæ Erigone monstravit, ubi patet Icarius è pastoribus Atticis occisus jaceret infepultus. Hygin. fab. 130.

5. *Nec qui, &c.*] Nec Lælaps canis à Jovetustis Europæ appositus, quem à Minoë acceptum Procris conjugii suo Cephalo reliquit. Hygin. lib. 2. & Ovid. 7. Metamorph.

6. *Luciferæ pariter, &c.*] Ad Lenam, seu Dianam gaudentem venatione & canibus. *Vel, inter astra relatus est à Jove.*

*Non me longa dies, nec inutilis abstulit ætas,
Qualia Dulichio fata fuere cani.*

*Fulmineo spumantis apri sum dente perempta,
10 Quantus erat Calydon, aut, Erymanthe, tuus.
Nec queror, infernas quamvis citò rapta sub umbras:
Non potui fato nobiliore mori.*

7. *Non melonga dies.*] Neque eram annosa ut ille Ulyssis canis Argus, qui reversum post viginti annos agnovit herum. Odyss. 17. & Aristot. lib. 6. histor. animal.

8. *Dulichio cani.*] Dulichium insula Ulyssi quondam subjecta cum Ithaco monte.

9. *Fulmineo spumantis, &c.*] Oblique ferienti instar fulminis. vel urenti:

10. *Calydon.*] Inesse enim aprorum dentibus igneam vim testatur Xenophon in *κυνήγητ.* & Oppian. 3. *κυνήτ.* *λόνχον ἰδὼν τὰ λάβειον κύτος. ἔξῃ μεγάλῳ πυρρόςας αὐτὸν πῦρ.* nec vires fulminis aprorum Ovid. *Erymanthe, tuus.*] Sus Erymanthius, quem interemit Hercules. *Apostrophe.*

12. *Nobiliore mori.*] Quam venatione & pugna in Amphitheatro.

In Tuccam. LXXI.

V*endere, Tucca, potes centenis millibus emptos?
Plorantes dominos vendere, Tucca, potes?
Nec te blanditiæ, nec verba, rudesque querelæ,
Nec te dente tuo saucia colla movent?
5 Ab facinus! tunica patet inguen utrimque levatâ;
Inspiciturque tua mentula facta manu.
Si te delectat numerata pecunia, vende
Argentum, mensas, myrrhina, rura, domum.
Vende senes servos, agros & vende paternos:
10 Ne pueros vendas, omnia vende miser.
Luxuria est emere hos, (quis enim dubitatve, negatve?)
Sed multo major vendere luxuria est.*

De

1. *Potes.*] Sustines.

2. *Plorantes dominos, &c.*] Pueros amatos, ut amicæ dictæ sunt *dominae*. vel pueros plorantes orantesque te ne veniant dominis aliis.

3. *Rudesque querelæ.*] Pueriles, non ætæ.

4. *Dente tuo saucia, &c.*] Dum amore furens impressisti eorum cervicibus memorem dente notam.

8. *Myrrhina, &c.*] Epigr. 113. lib. 14.

12. *Sed multo, &c.*] Sic epigr. 63. lib. 2. *hec mage luxuria est.*

I. Hylæ

De Leda. LXXII.

Hysericam vetulo se dixerat esse marito,
 Et queritur futui Leda necesse sibi :
 Sed flens, atque gemens tanti negat esse salutem,
 Seque refert potius proposuisse mori.
 5 Vir rogat, ut vivat, virides nec deserat annos;
 Et fieri, quod jam non facit ipse, finit.
 Protinus accedunt medici, medicæque recedunt,
 Tollunturque pedes : O medicina gravis !

1. *Hysericam*, &c.] Uteri strangu-
 latione laborantem, cui morbo præ-
 scribunt remedium medici validam
 congressus succussionem.

3. *Sed flens*, &c.] Sed tamen lacry-
 mans, dissimulat mori se malle quam
 hujusmodi convalescere remedio.

6. *Virides*, &c.] Nec ætatis flore
 relit mori.

7. *Medici*, &c.] Supra epigr. 61.
 vers. 6.

8. *Tollunturque*, &c.] In Venerem.
 epigr. 81. lib. 10. vers. 4. *Gravis*.] Sco-
 piæ.

De Nata. LXXIII.

Drauci Nata sui vocat pipinam,
 Collatus cui Gallus est Priapus ?

1. *Pipinam*.] Turnebus lib. 8. c. 4.
 legit *bipennam*. Janus Parrhasius in Var.
 Annot. & Cælius Rhod. lib. 4. cap. 6.
 legunt *vepenem*, exponuntque. Nata
 vastum subauctoris sui virile, diminutivo
 nomine appellat *vepenem*, id est, par-
 vulum penem, cui tamen si conferas
 Priapum ipsum (epigr. 36. lib. 1. vers. 8.)

videatur præ hoc Gallus eviratus. *Pisn-*
nam legit Jan. Rutgersius, ut Labeo
 apud veterem scholiastem Persii, *Cru-*
dum manduces Priamum, Priamique pi-
 pinnos, id est, pueros, filios. vide Gasp.
 Barthii advers. lib. 1. cap. 6. Scriberet
 legit, *voratne penem*.

In Lygdum. LXXIV.

Venturum juras semper mihi, Lygde, roganti,
 Constituisque horam, constituisque locum.
 Cum frustra jacui longa prurigine tentus,
 Succurrit pro te sæpe sinistra mihi.
 5 Quid precer, O fallax, meritis, & moribus istis ?
 Umbellam lusæ, Lygde, feras domina.

De

4. *Sinistra mihi*, &c.] Epigr. 42.
 lib. 9. & epigr. 59. supra vers. 11.

6. *Umbellam*.] Lib. 14. epigr. 28.

Lusæ, domina.] Intervias deformi do-
 minæ, quoniam non vis amari à do-
 mino.

SS 2

Quo

De Baccara. LXXV.

CUrandum penem commisit Baccara Græcus
 • Rivali medico : Baccara Gallus erit.

Quo amatâ frueretur sine rivali, Bac-
 charam castravit medicus, Chironomica
 (ut ait Sidonius Apollinaris epigr. 12. lib. 9. supra.

In Cæliam. LXXVI.

THecâ teclius aîneâ lavatur
 Tecum, Cælia, servus. ut quid, oro,
 Non sit cum citharædus, aut choraules?
 Non vis, ut puto, mentulam videre.
 5 Quare cum populo lavis ergo?
 Omnes an tibi nos sumus spadones?
 • Ergo, ne videaris invidere,
 Servo, Cælia, fibulam remitte.

1. Thecâ teclius, &c.] Fibula ære circumligata. vide epigr. 34. & 81. lib. 7.

6. Omnes an tibi, &c.] An ille solus in nobis vir est? sic epigr. 34. lib. 7.

An sola est, &c.

7. Ne videaris invidere.] Ne videaris ejus conspectum nobis invidere, tibi reservare, re fibula servum tuum.

Ad Pætum. LXXVII.

Solvere, Pæte, decem tibi me sestertia cogis:
 Perdiderat quoniam Bucco ducenta tibi.
 Ne noceant, oro, mihi non mea crimina : tu qui
 Bis centena potes perdere, perde decem.

1. Perdiderat.] Alii, perdidit, id est, conturbavit.

3. Tu qui.] A majori lepide jocatus

rogat ut iacturam 10. HS. ferat in se, qui tulit 200. in alio.

In Vacerram. LXXVIII.

IN omnibus Vacerra quod conclavibus
 Consumit boras, & die totâ sedet:
 • Cœnaturit Vacerra, non cacaturit.

3. Cœnaturit Vacerra, &c.] Non sedet compescendi alvi gratia, sed ut invite-

tur ab aliquo domino earum cœnatio-
 num seu conclavium in quibus sedet.

3. Flam-

Ad

Ad Victorem sponsum. LXXIX.

Utere famineis complexibus, utere Victor,
 Ignotumque sibi mentula discat opus.

Flammea texuntur sponsæ, jam virgo parata est:

Tondebit pueros jam nova nupta tuos.

5 *Pedicare semel cupido dabit illa marito,*

Dum metuit teli vulnera prima novi.

Sæpius hoc fieri nutrix, materque vetabunt,

Et dicent, uxor, non puer, ista tibi est.

Heu quantos æstus, quantos patiere labores,

10 *Si fuerit cunnus res peregrina tibi!*

Ergo Suburanæ tironem trade magistræ.

Illā virum faciet: non bene virgo docet.

3. *Flammea texuntur, &c.*] Flammeum erat velamentum luteum seu rubrum quo nova nupta tegebatur pudoris gratia, vel in subjectionis symbolum. *Parata est.*] *Scriv. paratur.*

4. *Tondebit pueros, &c.*] Tondebit catamitos tuos tanquam emeritos &

exoletos, postquam uxorem duxeris. epigr. 18. lib. 12.

11. *Ergo Suburanæ, &c.*] Trade te instituendum meretrici cuiquam suburanæ, quæ melius docebit te officium viri quam nova nupta & rudis.

Ad Pætum. LXXX.

Ad primum decima lapidem quod venimus hora,
 Arguimur lentæ crimine pigritiæ.

Non est ista viæ, non est mea, sed tua culpa;

Misisti mulas qui mihi, Pæte, tuas.

Pæti mulas tardissimas irridet; ut quæ decem horis vix potuerint mille passus conficere.

num tuum quod mille passus ab urbe distat.

3. *Viæ.*] Alii, *quidem.*

4. *Tuas.*] Tam pigras & tardas.

1. *Ad primum, &c.*] Ad suburba-

De Bajis. LXXXI.

Litus beatæ Veneris aureum Bajas,
 Bajas superbæ blanda dona Naturæ,

Ut

Laudarat Flaccus immodice Bajas; & non negat Martialis dignas laude; neque pro dignitate unquam satis laudari posse; malle tamen se Martialem, quam Bajas affirmat; hoc est, componere epigrammata, & volumen edere, quod Martialis immortale nomen præ-

ferat, quam menses & annos, in Bajano sinu delitiis voluptatibusque detere, unaque cum illis deteri & perire. *Rad.*

1. *Litus Beatæ, &c.*] Locum gratum, venustum, blandum, delicatum, lascivæ imò vitiorum diversorium.

Ss 3

5. Sed

Ut mille laudem, Flacce, versibus Bajæ:

Laudabo dignè non satis tamen Bajas.

5 *Sed Martialem malo, Flacce, quam Bajas.*

Optare utrumque pariter, improbi votum est.

Quod si deorum munere hoc tibi detur:

Quid gaudiorum est Martialis & Bajæ!

5. *Sed Martialem malo, &c.*] Sed malo valetudini & voluptatibus meis indulgere, quam, dum salubres Bajas mille versibus laudo, salutis meæ parum consuluisse videri.

6. *Optare utrumque.*] Optare otium

Bajanum, & simul negotium litterarum: hoc est, delicias ac sapientiæ divitias. *Improbi.*] Alii, *improbum.* Palat.

8. *Quid gaudiorum, &c.*] Quantum gaudii erit ex Bajis à Martiale laudatis.

De spadone, & sene. LXXXII.

Cum sene communem vexat spado Dindymus Aeglen,
Et jacet in medio sicca puella toro:

Viribus hic operi non est, hic utilis annis.

Ergo sine effectu prurit uterque labor.

5 *Supplex illa rogat pro se, miserisque duobus,*

Hunc juvenem facias, hunc, Cytherea, virum.

2. *Sicca puella.*] Unde illud apud Ovidium:

Dedecus hoc sumpta dissimulavit aqua.
lib. 3. Amor. eleg. 6.

3. *Hic operi non est.*] Eunuchus. epi-

gramm. 39. lib. 6. vers. 21. *Juvenal. satyr. 6. vers. 367. Hic utilis annis.*

6. *Cytherea, virum.*] Venus, thalami præses.

De Philostrato. LXXXIII.

Asinuessanis conviva Philostratus undis

Conductum repetens nocte jubente larem,

Pæne imitatus obit sævis Elpenora fatis,

Præceptis per longos dum ruit usque gradus.

5 *Non esset, Nymphæ, tam magna pericula passus,*

Si potius vestras ille bibisset aquas.

1. *A Sinuessanis, &c.*] A Balneis & coenain quæ invitabatur Sinuessæ, quæ urbs est Campaniæ.

2. *Noctè jubente larem.*] Sera jam nocte, quæ domum suam repetere monēbat.

3. *Elpenora fatis.*] Qui apud Homerum Odys. 2. ebrius è scalis devolutus interiit.

4. *Præceptis, &c.*] Dum ebrius ruit è scalis per quas descendit ad conductæ coenacula.

5. *Non esset, &c.*] Non hoc illi accidisset, O Nymphæ Sinuessanæ, si vestras bibisset aquas, quæ vel insaniam abolent. Plinius lib. 31. cap. 2. vide epigramm. Antipatri lib. 3. Anthol. cap. 20.

Ad

Ad Sofibianum. LXXXIV.

Nemo habitat gratis, nisi dives & orbis apud te.
Nemo domum pluris, Sofibiane, locat.

I. *Nemo habitat.*] Series enim & orbos, & simul pecuniosos excipiebat hospitio, ut scriberetur hæres.

2. *Nemo domum pluris, &c.*] Namque viscato hoc hæritatoque munere orborum divitum hæreditates capras.

De Antiocho tonsore. LXXXV.

Qui nondum Stygias descendere quærit ad undas;
Tonsorem fugiat, si sapit, Antiochum.
Alba minus sævis lacerantur brachia cultris,
Cum furit ad Phrygios enthea turba modos.
5 Mitior implicitas Alcon secat enterocelas,
Fractaque fabrilis dedolat ossa manu.
Tondeat hic inopes Cynicos, & Stoica menta,
Collaque pulvere nudet equina iuba.
Hic miserum Scythicâ sub rupe Promethea radat:
10 Carnificem nudo pectore poscet avem.
Ad matrem fugiet Pentheus, ad Menadas Orpheus:
Antiochi tantum barbara tela sonent.

Hæc

I. *Qui nondum, &c.*] Huic geminum est Lucilii epigr. εἰς κυρίας. 2. Antholog. cap. 26. Ἀπὸς ἀπὸς βροχολοιγῆ, &c.

3. *Lacerantur, &c.*] Sacerdotes in sacris Isidis ut & Cybeles Phrygiæ Dex (quam eandem cum Iside esse volunt) cultris sibi humeros, pectus & lacertos sauciabant.

4. *Phrygios modos.*] Ad Æra Corybantia, tympana, ululatus, &c. *Enthea turba.*] Numine inflata, furore sacro correpta.

5. *Mitior implicitas, &c.*] Chirurgus Alcon leviori manu secat enterocelas. *Enterocelas.*] Hernias ex intestinis in scrotum delapsis.

6. *Fabrilis dedolat, &c.*] Dura & gravi, instar fabri, non molli & ton-

foria.

7. *Cynicos Stoica menta.*] Philosophi promissas alebant barbas, graves & venerandas, quas sæpe vellit Lucianus.

8. *Collaque, &c.*] Detondeatque equorum iugas.

9. *Scythica, &c.*] Epigr. 7. lib. spect. & lib. 9. epigr. 46.

10. *Poscet avem.*] Prometheus libentiori animo præbebit jecur lanian- dum aquilæ, quam mentum radendum Antiocho. Alii, *pascet*.

11. *Ad matrem, &c.*] Ab hoc tonsore fugiet vel ad matrem suam Agaven à qua dilaniatus est: ab hoc fugiet Orpheus ad furentes Bacchas, à quibus disceptus est.

12. *Antiochi barbara, &c.*] *This Barber barbarens tooles.*

Ss 4

13. Sti-

*Hæc quæcunque meo numeratis stigmata mento,
In vetuli picta qualia fronte sedent,
15 Non iracundis fecit gravis unguibus uxor:
Antiochi ferrum est, & scelerata manus.
Unus de cunctis animalibus hircus habet cor;
Barbatus vivit, ne ferat Antiochum.*

13. *Stigmata mento.*] Rudis manus errantisque novaculæ incisuras & quasi puncturas. epig. 64. l. 6. vers. 26. scotches.

14. *Picta.*] Rugosa, inquit, & sulcata. Alii leg. *Pytha* & nomen esse volunt pugilis cicatricibus deformis. Ego retinendum *picta* opinor, & de stigmatia intelligo, qualem habes epi-

gramm. 29. lib. 2. vers. 9.

17. *Unus de cunctis, &c.*] Certè supra hominem adeoque omnia animalia hircus sapit, qui mavult prolixam pascere barbam, quam subire rudes manus & barbara tela conforis Antiochi. *Καὶ τῶν ὅλων ἀνθρώπων ὁ σκληρὸς ἐστὶ Πλάτων*, Anthol. lib. 2. cap. 52.

In Zoilum. LXXXVI.

*Sidere percussa est subito tibi, Zoile, lingua,
Dum lingis certè, Zoile, nunc futues.*

1. *Sidere percussa, &c.*] Epigr. 91. lib. 7. vers. 9. & supra epigr. 26. vers. 14.

In Parthenopæum. LXXXVII.

*L Eniat ut fauces medicus, quas aspera vexat
Assidue tussis, Parthenopæe, tibi:
Mella dari, nucleosque jubet, dulcesque placentas,
Et quicquid pueros non finit esse truces.*

5 *At tu non cessas totis tussire diebus.*

Non est hæc tussis, Parthenopæe: gula est.

3. *Mella dari.*] Prescribunt enim medici dulcicia ad sistendum moderandumque humorem acrem distillantem. *Nucleosque jubet.*] Pineos. *Πιτυλά* è pinastris, singulare remedium adversus tussim, in melle decocta, &c. Plinius l. 15.

cap. 10.

4. *Et quicquid, &c.*] Et dulciana, quæcunque pueros sientes iracundoque placant.

6. *Non est hæc tussis, &c.*] Vide epigramm. 40. lib. 2. vers. 3. & 8.

Ad Charidemum. LXXXVIII.

*D Ives eras quondam: sed tunc pædico fuisti,
Et tibi nulla diu fæmina nota fuit.
Nunc sectaris anus. ô quantum cogit egestas!
Illa tutorem te, Charideme, facit,*

3. *Sectaris anus, &c.*] Ut ex hoc opere victum quæsites. Juven. sat. 1. vers. 38.

* Cba.

De * Charisiano. LXXXIX.

MUltis jam, Lupe, posse se diebus
Pædicare negat Charisianus.

*Causam cum modo quærent sodales,
Ventre dixit habere se solum,*

* Charisiano.] Alii, Malisiano.

4. Ventrem dixit, &c.] Qua impru-

denti excusatione fatebatur se pati solitum, non agere.

Ad Pollam, XC.

Intactas quare mittis mihi, Polla, coronas?
A te vexatas malo tenere rosas.

1. Intactas quare, &c.] Amatoribus quippe gratiores corollæ, quæ amicas quasi olerent & saperent, quàm quæ recentem spirarent fragrantiam. unde istæ meretriculæ vexatas corollas & poma adrosæ amatoribus mittere solebant. Lucian. Toxaris. Amatores vero corollas & rosas in limine amica-

rum dissipare solebant atque relinquere, quum ibi diu excubissent. Ovid. lib. III. *μὲν γοι τεχνίας.*

*Nec sua frangetur nocturna janua rixæ,
Sparsa nec invenies limine mane
rosa.*

Sed & januam ornabant & coronabant hisce rosis & corollis.

In Chrestillum. XCI.

CArmina nulla probas, molli quæ limite currunt,
Sed quæ per salebras, altaque saxa cadunt.

*Et tibi Mæonio quod carmine majus habetur,
Luceilei columella heic situst', Metrophanes' st.*

5 Attonitusque legis terrai frugiferaï;

Accius & quicquid Pacuviusque vomunt.

Vis imiter veteres, Chrestille, tuosque poëtas?

Dispeream, si scis mentula quid sapiat.

3. Et tibi Mæonio, &c.] Et tibi magis placet dissolutum, asperum & humile Lucilii seu negligentis alterius cuiuspiam & lutulenti poëtæ carmen, quam altum, grande, sonorum Homeri. vide Cereali epigr. 2. lib. Anthologix. cap. 46. & Antipatri ep. cap. 47. Alii, res carmine major habetur.

4. Luceilicolumella, &c.] Hic situs est Metrophanes columen familia. versus partem citat Donatus ad Terentium.

5. Attonitusque, &c.] Nec sine admiratione legis veterum poëtarum duriora verba & hiantia, qualia hæc terrai frugiferaï ex resolutione diphthongi.

8. Si.] Alii, ni. Alii, nisi. quasi dicat. Et tamen qui affectus antiquorum verba, uteris præsentibus moribus. Qui probas durum carmen, molliter vivis, ut versus iste meus *Dispeream*, &c. compositione durus est, sensu mollis.

Epi-

SS 5

Puellæ

Epitaphium Canaces. XCII.

Æolidon Canace jacet hoc tumulata sepulchro,
 Ultima cui parvæ septima venit hyems.
 Ab scelus, ah facinus! properas quid flere viator?
 Non licet hic vitæ de brevitate queri.
 5 Tristius est leto leti genus: horrida vultus
 Abstulit, & tenero sedit in ore lues:
 Ipsaque crudeles ederunt oscula morbi,
 Nec data sunt nigris tota labella rogis.
 Si tam præcipiti fuerant ventura volatu,
 10 Debuerant alia fata venire vidâ.
 Sed mors vocis iter properavit cludere blandæ,
 Ne posset duras flectere lingua deas.

Puellæ septennis immaturum deplo-
 ratum, & fato tristius morbi genus.

1. *Æolidon Canace, &c.*] *Æolida-*
rum familiz ac generis. vultque hanc
 ducere originem ab illa Canace *Æoli*
filia, de qua Ovid. in epist. Alii legunt
Æolidos recte. Alii, *Æolihen Canace*.

2. *Ultima.*] Septennis.

6. *Lues.*] Aphtha, cancer, mema-

gra. epigramm. 79. lib. 1.

7. *Ipsaque crudeles, &c.*] Crudelis
 morbus serpit exeditque os Canaces.

10. *Alia via.*] Ne vocem intercede-
 rent.

11. *Sed mors vocis, &c.*] Quæ, nisi
 vocis organa morbo fuissent interdita,
 vel ipsas inexorabiles Parcas dulci vocē
 flectere valuisset.

In Zoilum. XCIII.

Mentitur, qui te vitiosum, Zoile, dixit.
 Non vitiosus homo es, Zoile, sed vitium.

2. *Vitium.*] In abstracto, & eminenter.

De Theodoro. XCIV.

Perios vatis Theodori flamma Penates
 Abstulit. hoc Musis, hoc tibi, Phæbe, placet?
 O scelus, ô magnum facinus, crimenque deorum,
 Non arsit pariter quod domus, & dominus!

1. *Vatis, &c.*] Poëtæ scilicet, sed
 mali. cui dum incendium domus con-
 dolere videtur, per imprecationem que-

ritur quod non & ipse dominus
 cum ædibus perierit.

2. *Vat*

In verpum æmulum. XCV.

Quod nimium lives, nostris & ubique libellis
 Detrahis, ignosco : verpe poëta sapis.
 Hoc quoque non curo, quod tu mea carmina carpas,
 Corripias : & sic verpe poëta sapis.
 Illud me cruciat ; Solymis quod natus in ipsis,
 Pædicas puerum, verpe poëta, meum.
 Ecce negas, jurasque mihi per templa Tonantiæ.
 Non credo : jura, verpe, per Anchialum.

Ad

. *Verpe poëta sapis.*] Judæc, recu-
 . Verpus, ἀσπιδερμῶς, in Gloss.
 gr. 81. lib. 7. & quæ ad Juvenalem
 14. vers. 105.

. *Quod tu mea, &c.*] Quod dum mea
 mina carpis, Compilas. J. Rutgerf.
 . *Solymis, &c.*] Urbe Judæc cele-
 rima. Hierosolyma, Salem, Jebus.
 7. *Ecce negas, &c.*] Erit itaque hic
 etæ sensus. Scio ego vos Judæos pro-
 bitissimam esse ad libidinem gentem,
 ut religione, commercio, officiis, &
 ncubitu alienorum abstinerere profes-
 n : Scio itidem apud vos profana esse
 unia, quæ apud nos sacra : Scio apud
 lipfos fidem esse obstinatam, adver-
 : alios levem. Scio nihil vos prius
 ibui, quam contemnere deos alic-
 is, vestrum solum colere, vereri, re-
 cere, &c. Tacit. 5. *Histor.* Quoniam
 ique te suspectum habeo pro scara-
 to, καὶ τὰς τοιαύτας κολύβους,
 n credo tibi neganti per Templum
 rato, ut qui nulla te hic religione aut
 rjuri poena teneri putes : verum adi-
) te ad juramentum per Deum ve-
 rum, per quem jurato tibi credam.
 ariss. Seldenus in Prolegomenis ad pe-
 tistimæ eruditionis opusculum, De
 iccessionibus, seu iure hereditario E-
 raorum, etiam tendit ulterius, conce-
 nscriptumque à poëta versum hunc
 atumans ad hunc modum : Non credo ;
 uæ verpe iperam chialam. ut integra sit

juramenti formula. פדע ח' עלך
 vindictam sumat is qui vivit in æternum.
 Nec prætereundum censeo, quod in
 Specimine Conjecturarum nuperrimè e-
 dito habet vir Doctissimus Joannes
 Crojus, qui neque Farnabii neque Sel-
 deni formulas usitatas ac tritas fuisse
 apud Judæos scribens, unica littera mu-
 tata rem restitui vult, *Alchialum*,
 על ח' אל è Chaldæorum dialecto.
 Quamvis tamen neutra loco moveri
 aut exautorari meruerat, nisi suam hanc
 leviter quidem à nostris deviam conje-
 cturam validiori tibicine fulcisset quàm
 rejectione merà, nudaque, testibus non
 datis, assertionem.

8. *Per Anchialum.*] Omisissis quæ hic
 Domicius Calderinus de statua & nu-
 mine Sardanapali in Anchiala urbe Ci-
 licia culta : & quæ Hermolaus ad Plin.
 lib. 5. cap. 27. Quæ etiam N. Rigal-
 tius de Anchialo, quem Martialis pue-
 rum fuisse autumat : Attende clarius
 (τὸν ἑμοὶ δοκῶν) lumen & acumen Jos.
 Scaligeri in Prolegom. ad libros de E-
 mendatione temporum. ubi de Tyrio-
 rum & Sidoniorum dialecto differens ;
 Et sane, inquit, mirum est illis sanctissi-
 mum fuisse iurandum Korban. ut lu-
 dais ח' אלך vel ח' יהוה Chajala vel
 Chajadonai. Sed tempore Marcialis pro-
 nunciabant Chiala : Iura verpe per An-
 chialum. Quia Iudæos audiebas Chiala
 jurare ; propterea putabas esse Anchia-
 lum,

lum, quod vox Anchialus notior illi fuerat quam Chiala. Cuius ingeniosissimi viri expositioni subscribo, nisi quod poetam posuisse Anchialum pro notiori vocabulo (fueritne illud magi, herois, numinisve fidei nomen?) inficias eam. Quinimo totum hoc & integrum fuisse Judaeorum iuramentum contendo. אנא enim Hebraeis sonat Si in iuramentis usitatum, ut cap. 5. Jer. אנא 2. אנא חיי יהוה ואם כי *Si vivis Dominus*, at-

que alibi pluries in S. Script. Quin & אנא absolute positum in jurando negat, Psal. 89. vers. 36. & 1. Reg. cap. 17. vers. 1. Quum itaque poeta ex pronunciatione אנא חיי יהוה Si vivis Deus advertisset Judaeos iurasse, Hebraea non intelligens, esse has distinctas voces unius Dei nomen credidit, atque in usurpavit *m* ante *ch* in *n* verso ad Gracas & Romanas literarum dispositionis leges.

Ad Flaccum. XCVI.

Incideris quoties in basia fellatorum,
In solio puto te mergere, Flacce, caput.

2. Solio.] Epigr. 42. lib. 2. vers. 1. lib. 8. Gruterus ex Palat. legit: *Is-
Puto te mergere, &c.*] Vide epigr. 50. *lium puta te.*

Ad Germanum. XCVII.

Martia, non Rhemus, salit hic, Germane, quid obstat,
Et puerum prohibes divitis imbre lacus?
Barbare, non debet, submoto cive, ministro
Captivam victrix unda levare sitim.

1. Martia, &c.] Hæc, ô Germane, est è nostra Martia (de qua epigr. 42. lib. 6. vers. 18.) non ex tuo Rheno deducta aqua; ut ejus potu interdicas in-

genuo civi.
4. Captivam.] Tui captivi. *Victrix unda levare sitim.*] Martia, ducta in urbem Romam Germaniæ victricem.

In Thelefillam. XCVIII.

UNa nocte quater possum: sed quattuor annis
Si possum, peream, te Thelefilla semel.

Epigrammate 33. & 75. lib. 3.

Ad Bassum. XCIX.

Effugere non est, Basse, basiatores:
Instant, morantur, persequuntur, occurrunt;
Et hinc, & illinc, usquequaque, quacumque.

1. Effugere non est.] Non licet effu-
geri, nulla ratione, consilio nullo po-

teris effugere. *Basiatores.*] Epigr. 94. lib. 7. vers. 2. & epigr. 10. lib. 2.

Nos

4. Nos

- Non ulcus acre, pustulæve lucentes,*
 5 *Nec triste mentum, sordidique lichenēs,*
Nec labra pingui delibuta ceroto,
Nec congelati gutta proderit nasi.
Et æstuantem basiant, & argentem,
Et nuptiale basium reseruantem.
 10 *Non te cucullis asseret caput tectum,*
Lectica nec te tuta pelle, veloque,
Nec vindicabit sella sæpius clusa.
Rimas per omnes basiator intrabit.
Non consulatus ipse, non tribunatus,
 15 *Sæuique fasces, nec superba clamosi*
Lictoris abiget virga basiatorem:
Sedeas in alto tu licet tribunali,
Et è curuli jura gentibus reddas:
Adscendet illa basiator, atque illa:
 20 *Febricitantem basiabit & flentem:*
Dabit oscitanti basium, natantique:
Dabit & cacanti. remedium mali solum est;
Facias amicum, basiare quem nolis.

4. *Non ulcus acre, &c.*] Nullum genus morbi, ulceris aut contagii. & pro *stula*, alii *pustula*.

5. *Triste mentum.*] Mentagra. supra vigr. 98. vers. 5. & epigr. 79. lib. 1. *chenes.*] Qui è genere cancri.

6. *Labra pingui, &c.*] Delibuta uncto è cera seu cerussa ad fissuras & cera. Et pro *ceroto*, alii leg. *cerato*.

7. *Congelati, &c.*] Epigr. 36. lib. 7. cf. 5.

9. *Nuptiale, &c.*] Quod clauso ore reservat sponsus sponsæ suæ acceptum.

11. *Tuta pelle, veloque.*] Lecticæ autem pellibus velisque muniiebantur. Lip. Elect. lib. 1. cap. 19.

15. *Sæuique.*] Sed Palat. legit: *Senive*, nec dubito intelligi Præturam. *Fasces, &c.*] Prælati prætori consuli- busque à lictoribus.

23. *Basiare quem nolis.*] Cui absque offensa negare possis. epigr. 23. lib. 2.

In Lesbiam. C.

DE cathedra quoties surgis, jam sæpe notavi,
 Pædicant miseram, Lesbia, te tunica.
 Quas cum conata es dextrâ, conata sinistrâ

1. *Pædicant miseram; &c.*] Hærent tibi imæ tunica.

Vel-

5. Sic

Vellere, cum lacrymis eximis, & gemitu.
 5 Sic constringuntur geminâ Symplegade culi,
 Et Minyas intrant, Cyaneasque nates.
 Emendare cupis vitium deforme? docebo;
 Lesbia, nec surgas censeo, nec fedeas.

5. Sic constringuntur.] Alii, Si constringantur.

7. Et Minyas intrant, &c.] Tunicae constringuntur, non secus ac columba vel clavus navis Argus in collisione Cyanearum seu Symplegadum

insularum, quas transiisse Minys Thessali, ceterique Argonautae, ut quae ad Senecam Herc. Fu. vers. 112. & Medeam, vers. 233. & supra lib. 7. epigramm. 18. vers. 3.

Ad Flaccum. CI.

Habere amicam nolo, Flacce, subtilem,
 Cujus lacertos annuli mei cingant,
 Quae clune nudo radat, & genu pungat:
 Cui ferra lumbis, cuspis eminet culo.
 5 Sed idem amicam nolo mille librarum.
 Carnarius sum, pinguiarius non sum.

1. Subtilem.] Gracilem, exilem, junceam.

3. Quae clune, &c.] Quae depygis, macilenta, & quasi nudis ossibus.

4. Cui ferra lumbis.] Cujus dorsus spina ferram praese ferat. Cuspis eminet

culo.] Vropygium. epigr. 92. lib. 3. vers. 12.

6. Carnarius sum, pinguiarius.] Paelam volo corporis solidi & carnosam, non pinguedine tumidam graveque.

An Flaccum. CII.

Thaïda tam tenuem potuisti, Flacce, videre?
 Tu puto, quod non est, Flacce, videre potes.

2. Tu puto, &c.] Summa sane es oculorum perspicacia qui tam exilem de-

prendere posses. vide epigramm. 1. rarius.

In Lydiam. CIII.

Non est mentitus qui te mihi dixit habere
 Formosam carnem, Lydia, non faciem.
 Est ita; si taceas, & si tam muta recumbas,

3. Est ita, &c.] Commendat te tacentem cutis pulchra: sed ea est oris tui,

quoties loqueris, inelegantia & inconstas, quae corporis formam deturpet.

Quoniam

7. d.

*Quam filet in cera vultus, & in tabula.
Sed quoties loqueris, carnem quoque Lydia perdis;
Et sua plus nulli, quam tibi lingua nocet.
Audiat ædilis ne te, videatque caveo;
Portentum est, quoties cæpit imago loqui.*

7. *Audiat, &c.*] Ædilis quippe erat
are portenta (quale est si sudet lo-
aturve imago) expianda & tollen-

8. *Portentum est, &c.*] Corpus ha-
bes marmoreis dearum imaginibus
non cedens; loquentis verò gestum
portentosum.

Ad Sophronium. CIV.

T*anta tibi est animi probitas, orisque Sophroni,
Ut mirer fieri te potuisse patrem.*

2. *Ut mirer, &c.*] Ut mirer te vel cum uxore rem habuisse.

In Uxorem. CV.

U*xor vade foras, aut moribus utere nostrâ:
Non ego sum Curius, non Numa, non Tatius.
Me jucunda juvant tractæ per pocula noctes:
Tu properas pota surgere tristis aquâ.
5 Tu tenebris gaudes: me ludere teste lucernâ,
Et juvat admissa rumpere luce latus.
Fascia te, tunicæque tegunt, obscuraque palla:
At mihi nuda satis nulla puella patet.
Basia me capiunt blandas imitata columbas:
10 Tu mihi das, aviæ qualia mane soles.
Nec motu dignaris opus, nec voce juvare,*

Nec

1. *Aut moribus, &c.*] Quasi divortii
causa sit inæqualitas morum, vel in
uxore magis probatorum quam in vi-
ro.

2. *Non ego, &c.*] Non sum conti-
ens, castus, pudicus, quales Cu. Nu.
& Tatius. Alii, *Non ego sum Curius, non
Numa, non Tatius.*

6. *Rumpere latus.*] Εἰς τῆς ἑπολυ-
γού (α Αφροδῖτης ἐργῶ.

7. *Tegunt, &c.*] Obscuraque pallia

celant. Bodl. & Palat. Et sic Scrivener. se-
quentem versum legit:

At mihi nulla satis nuda puella jacet.

9. *Imitata columbas.*] Lasciva, qua-
lia sibi ingemunt columbæ & passer-
culi salaces.

10. *Aviæ qualia mane soles.*] Casta,
qualia sibi invicem libant οἱ συζυγῆς
ἀσπάζοντες καὶ φιλεῖσιν.

11. *Nec motu, &c.*] Supra epigr. 61.
vers. 7.

12. Tam-

- Nec digitis : tanquam thura , merumque pares.
 Masturbabantur Phrygii post ostia servi,
 Hecloreo quoties foderat uxor equo.*
- 15 *Et quamvis Ithaco stertente , pudica solebat
 Illic Penelope semper habere manum.
 Pædicare negas : dabat hoc Cornelia Graccho,
 Julia Pompeio , Porcia , Brute , tibi.
 Dulcia Dardanio nondum miscente ministro*
- 20 *Pocula , Juno fuit pro Ganymede Jovi.
 Si te delectat gravitas , Lucretia toto
 Sis licet usque die : Laida nocte volo.*

12. *Tanquam thura, &c.*] Tanquam pura, & rem divinam thure meroque factura. Sic surgit mane puella, Protinus ut sanctos possit adire Deos. Ovid. lib. 3. Amor. lib. 6.

14. *Hecloreo, &c.*] Quoties Andromache & ipsa pudica per lascivum ludum Heclorei insedit. Hiss. cavalgava à Hec. vel allusum ad versum Ovidii 3. de Arte : Theban Hecloreo nupta resedit equo.

15. *Et quamvis, &c.*] Et focero dor-

miente, illa castæ famæ Penelope, καὶ ἁγιᾶς τοῖς θεοῖς.

17. *Dabat, &c.*] Verecundissime matronæ Rôm. non negabant illud epigr. 69. lib. 9. vers. 3. maritis suis viris gravissimis.

19. *Dardanio ministro.*] Ganymede.

20. *Juno Lucretia, &c.*] Et ipsa castissima conjugii præses : tamen gravis & casta, ut Lucretia.

22. *Laida nocte volo.*] Facilem & lascivam, ut Laida.

Ad Garricum. CVI.

Mittebas libram : quadrantem , Garrice , mitte.
 Saltem semissem , Garrice , solve mibi.

2. *Saltem semissem, &c.*] Saltem gradatim & per media descendisses ad hoc inum. ut epigrammate 71. libro 8.

Ad Albium Maximum. CVII.

Albi Maxime , si vacabit hora ,
 Hoc tantum lege : namque & occupatus ,
 Et non es nimium laboriosus.
 Transis hos quoque quattuor ? sapisti :

1. *Si vacabit hora.*] Alii, Si vacas habere. Hic habere pro avere positum, id est, si tibi vacat salutari. Salmas.

4. *Sapisti.*] Qui & hoc tibi laboris parcis, fastidioso lectori.

Ad

1. Epigr.

Ad Septicianum. CVIII.

ExPLICITUM nobis usque ad sua cornua librum,
 Et quasi perlectum, Septiciane, refers.
 Omnia legisti. credo, scio, gaudeo, verum est.
 Perlegi libros sic ego quinque tuos.

1. *Explicitum, &c.*] Evolutum ad umbilicum usque, perinde ac legisisses. epig. 67. lib. I. vers. 10. Turn. l. 22. c. 10.
 4. *Sic ego quinque tuos.*] Explicitos scilicet oculis lustratos, ac rursum involutos, ut tu meos.

Ad Lectorem. CIX.

QUAMVIS tam longo possis satur esse libello,
 Lector; adhuc à me disticha pauca petis.
 Sed Lupus usuram, puerique diaria poscunt.
 Lector salve. taces, dissimulasque? vale.

1. *Tam.*] Alii, jam.
 3. *Lupus usuram.*] Fœenerator. *Diaria poscunt.*] Demensâ & cibaria servis distribuenda in diem.
 4. *Taces, &c.*] Epigr. 16. vers. 14. & epigr. 26. vers. 11. lib. 5.

Tt

M. VA-

M. VALERII MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBER XII.

M. Val. Martialis Prisco suo salutem.

Cio me patrociniū debere contumacissimæ triennii desidii: quæ absolvenda non esset inter illas quoque occupationes urbicas, quibus facilius consequimur, ut molesti potius quam officiosi esse videamur: nedum in hac provinciali solitudine, ubi nisi etiam intemperanter studemus, & sine solatio, & sine excusatione secessimus. Accipe ergo rationem; in qua hoc maximum & primum est, quod civitatis aures, quibus assueveram, quæro, & videor mihi in alieno foro litigare. Si quid est enim in libellis meis quod placeat, dictavit auditor. Illam judiciorum subtilitatem, illud materiarum ingenium, bibliothecas, theatra, conventus, in quibus studere se voluptatibus non sentiunt: ad summam omnium, ea quæ delicati reliquimus, quasi destituti desideramus. Accedit his municipalium rubigo dentium, & judicis loco livor, & unus aut alter mali, in pusillo loco multi, adversus quod difficile est habere quotidie bonum stomachum. Ne mireris igitur abjecta ab indignante, quæ

Scio me patrociniū, &c.] Sat scio mihi opus esse validissima defensione, qua excusẽm silentium meum & scribendi intermissionem, cui contumaciter tres jam annos vacavi. crimen venia hæud quaquam dignum vel per occupationes urbis, multo minus in hoc provinciali ocio & secessu.

Civitatis, &c.] Elegantes & acutos auditores quales mihi Romæ contigerunt, desidero. hic parum idoneos comperio.

Auditor, &c.] A cujus ingenio, judicio, virtutibus, vitiis, nec non ab

urbis magnificis ædificiis ludisque mihi erat seges & materia epigrammaton. idque citra tadium, imo cum Venere quadam & delectatione studii.

Municipaliū, &c.] Municipum meorum Bilibitanorum invidia & malevolentia, qui quidem pauci, sed pro loci exilitate multi, me carpunt, obtrestant, mordent.

Ne mireris igitur, &c.] Ne sit igitur mirum si per indignationem deposuerim & abjecerim illa studia, quæ mihi antea cordi fuerunt.

à gestiente fieri solebant. ne quid tamen & advenienti tibi ab urbe, & exigenti negarem, (cui non refero gratiam, si tantum ea præsto quæ possim,) imperavi mihi, quod indulgere consueveram, & statui paucissimis diebus, ut familiarissimas mihi aures tuas exciperem adventoria sua. Tū velim ista quæ tantum apud te non periclitantur, diligenter æstimare, & excutere non graveris; &, quod tibi difficillimum est, de nugis nostris iudices nitore seposito, ne Romam, si ita decreveris, non Hispaniensem librum mittamus, sed Hispanum.

Cui non refero, &c.] Rotunde expressit illud Ciceronis epist. 8. lib. 4. Fam. epist. Reliquum est, ut ad omnia quæ tui velint, ita sim præsto, ut me non solum omnia debere tuæ causæ, quæ possim, sed ea quoque quæ non possim, putent. Proni ludii, inquit Val. Max. lib. 4. cap. 8. certius est iudicium supra vires niti, quam viribus ex facili uti: Alter enim quod potest, præstat: alter etiam plus quam potest. ei πῶν ἀδύνατος ἐστὶ μείζων. halaris epist. 31.

Imperavi mihi, &c.] Ego itaque excitabo ingenium meum & studium, ut olim me. Alii, *impetravi*. quasi dicit: Extorsi à me nolente volente.

Statui. Alii, *studui*.

Adventoria sua, &c.] Libro hoc, inquam adventoria coena, qua excipere amicos peregre advenas moris est. urnebus lib. 30. cap. 26.

Tantum apud, &c.] Non solum apud cui hæc scribo, sed & apud alios quis propter te innotescunt. Vel, non otium iudicii & censuræ periculum ut de te, cujus candore fretus sum, ini-

bunt, quantum apud alios non æque æquos & candidos.

Quod tibi difficillimum, &c.] Solita benevolentia & innata humanitate, quibus me pertinaciter prosequeris, ad tempus depositis, quo rigidior agas censorem, diiudicesque an Romam mitti mereatur liber hic in Hispania scriptus.

Si ita decreveris, &c.] Si tu censueris lib. hunc dignum qui Romam videat.

Non Hispaniensem, &c.] Non tantum à solita urbanitate & Romano cultu degenerem, qui in Hispania scriptus Hispanum aliquid sapiat: sed prorsus barbarum ac rudem. Ita locutus Paterculus. histor. lib. 2. Illis incrementis fecit viam, quibus non Hispania sua natus, sed Hispanus in triumphum & pontificatum assurgeret. Cum dicimus Hispanus, inquit Sosipater, nomen nationis ostendimus; cum autem Hispaniensis, cognomen eorum qui provinciam Hispaniam incolunt, etsi non Hispani.

Ad Eundem. I.

R. Etia dum cessant, latratoresque Molossi,

Et

Librum Prisco offert opportune leandum.

1. Retia dum, &c.] Dum cessat vendi studium per anni tempus, videtur

fuisse ver vel autumnus: horæ enim neque æstiva, & aprorum venationi inservit hyems. *Latratoresque Molossi.]* Canes è Molossorum genere, qui acres.

*Et non invento sylva quiescit apro:
Ocia, Prisce, brevi poteris donare libello.
Hora nec æstiva est, nec tibi tota perit.*

4. *Nec æstiva est, &c.*] Non longif- sione diei pro anni tempore inæqualis,
suma, quales sunt horæ æstivæ, ex divi- in 12. partes.

Ad sua carmina. II.

QUæ modo littoreos ibatis carmina Pyrgos,
Ite Sacra, jam non pulverulenta via est.

1. *Quæ modo littoreos, &c.*] Carmina, qualia prius ex urbe mihi Pyrgos epigr. seq.
Tusciæ oppidum maritimum, disper- 3. *Iam non, &c.*] Humida scilicet, vere
genda inde per alias orbis partes, nunc vel autumnop, ut priore epigr. vers. 1.

Ad librum suum. III.

AD populos mitti qui nuper ab urbe solebas,
Ibis id Romam nunc peregrine liber.
Auriferi de gente Tagi, tetricique Salomis,
Dat patrios Manes quæ mihi terra potens.
5 Non tamen hospes eris, nec jam potes advena dici,
Cujus habet fratres tot domus alta Remi.
Fure tuo veneranda novi pete limina templi,
Reddita Pierio sunt ubi templa choro.
Vel si malueris, prima gradiere Subura:
10 Atria sunt illic consulis alta mei.

Lau-

2. *Id.*] Alii, tu.

3. *Auriferi, &c.*] Ex Hispania metallis celebri, ubi aurifer Tagus & Salo, cujus aquis ferrum temperatur. epigramm. 50. lib. 1. vers. 15. & 12. *Tetricique Salomis.*] Propter montes, vel accolas.

4. *Dat patrios, &c.*] Ubi parentum cineres. *Potens.*] Alii, parens.

6. *Cujus habet fratres.*] Cujus pater autorque vixerit Romæ 34. annos. *Tor.*] Libros epigrammat. undecim, duos distichorum, spectaculorum unum. *Domus alta.*] Romæ. Alii, *Domus una.*

7. *Inveio veneranda, &c.*] Nam-

que templum est Apollinis & Musarum, ab Augusto in Palatio excitatum; in quo poetarum opera recitabantur & probata reponebantur cum imaginibus.

8. *Reddita.*] A Nerva restituta. *Pierio choro.*] Musis & poetis.

9. *Prima Subura.*] Ad Consulem Stellam in prima Subura, hoc est, ad urbem Suburæ habitantem. Incipiebat à foro Romano; desinebat ad initium viz Prænestinæ. Vide & epigr. 35. lib. 1. vers. 6.

10. *Consulis mei.*] Stellæ, cui ego consulatum vovi. epigr. 43. lib. 9. *Id.* mihi faventis.

12. Ps

*Laurigeros habitat facundus Stella Penates,
 Clarus Hiantea Stella petitor aquæ.
 Fons ibi Castalius vitreo torrente superbit,
 Unde novem dominas sæpe bibisse ferunt.
 15 Ille dabit populo, patribusque, equitique legendum,
 Nec nimium siccis perleget ipse genis.
 Quid titulum poscis? versus duo tresve legantur,
 Clamabunt omnes te, liber, esse meum.*

12. *Petitor.*] Alii, *suitor.* Stella diu ambivit Violantillam Statius in Epithalamio Sylv. 1. in cujus ædibus limpidissimus fuit fons. de quo vide epigramm. 49 lib. 7. & lib. 6. epigr. 47.
 13. *Castalius Vnde, &c.*] Propter

Stellam Poëtam.
 15. *Ille.*] Stella.
 16. *Nec nimium, &c.*] Præ desiderio mei effusus lacrymis.
 27. *Titulum poscis.*] Autoris nomine insignitum.

Ad Priscum. IV.

QUod Flacco, Varioque fuit, summoque Maroni;
*Macenas atavis regibus ortus eques.
 Gentibus & populis hoc te mihi, Prisce Terenti,
 Fama fuisse loquax, chartaque dicet anus.
 5 Tu facis ingenium; tu, si quid posse videmur;
 Tu das ingenue munera pigritiæ.*

Priscum Macenatem suum, ait, dignum æterno præconio immortalitatis, ejus simul virtutes prædicat.
 1. *Flacco*] Horatio *Varioque, &c.*] Nobili poëtæ. epigrammate 18. lib. 8. vers. 7.
 2. *Macenas atavis, &c.*] Alludit ad primum Horatii versum. *Macenas atavis edisse regibus.*

4. *Anus.*] Longæva. vide epigr. 40. lib. 2. vers. 2.
 6. *Ingenue.*] Literato ocio. *Munera pigritiæ.*] Alii, *ius mihi pigritiæ.* Hexastichon illud *Maeste animi, &c.* demigrasse hinc in sextum epigramm. suspicatur Turnebus lib. 30. cap. 26. & huc rescribendum, sed non video cur non & illud Nervæ ascribatur. ut suo loco.

Ad Cæsarem. V.

Longior undecimi nobis, decimique libelli
*Arctatus labor est, & breve rasis opus.
 Plura legant vacui, quibus ocia tuta dedisti:
 Hæc lege tu Cæsar: forsân & illa leges.*

In

2. *Longior undecimi, &c.*] Decimus, undecimusque liber epigramm. à me cennandi contraſtique sunt.
 2. *Rasis opus.*] Castigando erasit.

Aldus legit *rasis*, id est *evasis*.
 3. *Ocia tua dedisti.*] Nemo enim imperante tyranno Domitiano, tutus erat.

T t 3

Roma.

In commendationem Nervæ. VI.

- C**ontigit *Aufonia*, procerum *mitissimus aula*
Nervæ : licet toto nunc *Helicone* frui.
Recta Fides, *bilaris Clementia*, *cauta Potestas*
Jam redeunt : *longi terga dedere Metus*.
 5 *Hoc populi*, *gentesque tuæ*, *pia Roma*, *precantur* :
Dux tibi, *sit semper talis*, & *iste diu*.
Maiste animi *quem rarus habet*, *morumque tuorum*,
Quos Numa, *quos hilaris posset habere Cato*.
Largiri, *præstare*, *breves extendere census*,
 10 *Et dare quæ faciles vix tribuere dei*;
Nunc licet, & *fas est*. *sed tu sub principe duro*,
Temporibusque malis, *ausus es esse bonus*.

Roma, inquit, caput mundi, quum Trajani Imperatoris futuros, eosque plurimos annos evolveret; dixit, omnes bellicosos populos virtutem Imperatoris formidaturos, ejusque armis celsuros.

2. *Toto nunc*, &c.] Libere vacare Musis, sub Imperatore qui Musis Poëtisque favet.

5. *Hoc populi*, &c.] Quod habet versus insequens, *Dux tibi*, &c.

7. *Maiste animi*, &c.] Dividendum hoc epigramma in duo ad *Maiste animi* vult Jan. Rutgers. Magis auctus sis animo, qualem pauci habent. Hortandi formula re bene gesta, sumpta à sa-

cris. Quoties enim victimæ infundebatur thus aut vinum, dicebant, *Maistum est taurum*. hoc est, cumalata est hostia & magis aucta. Isidor. lib. 10. cap. 10.

8. *Quos Numa*.] Epigr. 6. lib. 11. vers. 4. *Quos hilaris*, &c.] Quos mores posset habere Cato; nisi quod magis tetricus fuit quam Nerva. supra *bilaris clementia*.

9. *Breves*, &c.] Civium pauperum opibus sublevare.

11. *Nunc sed*, &c.] Sub principe tam pio, clementi, æquo: quandoquidem Tu ipse O Nerva sub Nerone & temporibus illis malis non dubitabas esse bonus.

De Ligeia. VII.

TOto vertice quot gerit capillos,
Annos si tot habet Ligeia, *trima est*.

1. *Quot gerit capillos*.] Est itaque tripilis seu trifilis. epigr. 74. lib. 6.

vers. 2.

2. *Trima*.] Triennis.

In commendationem Trajani. VIII.

TErzarum dea, gentiumque Roma,
Cui par est nihil, & *nihil secundum*,

2. *Nihil secundum*.] Vel si quid longo certe intervallo, proximum.

Tra-

6. 1a

*Traiani modo læta cum futuros
Tot per secula computaret annos;
5 Et fortem, juvenemque, Martiumque
In tanto duce militem videret:
Dixit præside gloriosa tali:
Parthorum procures, ducesque Serum,
Thracæ, Sauromatæ, Getæ, Britanni,
10 Possum ostendere Cæsarem; Venite.*

6. *Intanto duce, &c.*] Sic Imperatorem, commilitonemque miscueras, &c. Plin. in Panegyrico Trajan. ita locutus est de Cæsare Sylla referente Sueton. cap. 1. *Cæsari multos Marios inesse.*

7. *Dixit præside, &c.*] Vos (inquit Roma) nominis Romani hostes, nolite ulterius insolescere, jam enim nacti sumus verum Cæsarem injuriarum ventrarum futurum vindicem. venite igitur pacem orantes.

Ad Cæsarem. IX.

*Palma regit nostros, mitissimè Cæsar, Iberos,
Et placido fruitur pax peregrina jugo.
Ergo agimus læti tanto pro munere grates:
Misisti mores in loca nostra tuos.*

Hispaniam pacatam, Cæsaris virtuti & moribus adscribit.

1. *Palma regit nostros, &c.*] A. Cornelius Palma vir Consularis, illustris, & Trajano gratissimus, qui, teste Dione, præfuit Syriæ. Idem (credo) jam præficietur Hispaniæ. Nam quod de palma symbolo Victoriæ & Justitiæ

quæ propter Traiani de Dacis & Scythiis triumphum in nummis Traiani est expressa, non usquequaque convenit.

2. *Peregrina jugo.*] Extra Italiam in Celtiberia.

4. *Mores in loca, &c.*] Præfectum, æmulum tuorum morum, & virtutum.

De Africano. X.

*Abet Africanus millies, tamen captat.
Fortuna multis dat nimis, satis nulli.*

Africani avaritiam carpit.

2. *Satis nulli.*] Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit.

Mittit librum ad Parthenium. XI.

*Parthenio dic Musa tuo, nostroque salutem.
Nam quis ab Aonio largius amne bibit?*

1. *Parthenio dic Musa.*] Vide epigramm. 1. lib. 11. vers. 3. judicium

de hoc epigr. ad Parthenium. *Tuo, &c.*] Dict. epigr. 1. lib. 11. vers. 6.

Tt 4

3. *Pim-*

Cujus Pimplæo lyra clarior exit ab antro?

Quem plus Pierio de grege Phæbus amat?

5 *Et si forte, sed hoc vix est sperare, vacabit:*

Tradat ut ipse duci carmina nostra, roga;

Quattuor & tantum timidumque brevemque libellum

Commendet verbis; hunc tua Roma legit.

3. *Pimplæo.*] Epigramm. 4. lib. 11. vers. 1. *Lyra clarior, &c.*] Forte & Lyricis vacabat Parthenius.

4. *Pierio de grege.*] E Poëtis.

6. *Tradat ut ipse, &c.*] Eandem po-

scit ab illo operam. epigrammat. 6. lib. 5.

7. *Quattuor verbis, &c.*] Quæ subsequuntur. nempe; *Hunc tua Roma legit.*

In Postumum. XII.

O *Mnia promittis, cum tota nocte bibisti:*

Mane nihil præstas: Postume, mane bibe.

2. *Manebibe.*] Ut eodem die præstes neque excidant tibi quæ promissisti sobrii post somnum.

Ad Auctum. XIII.

G *enus, Aucte, lucri divites habent iram.*

Godisse, quam donare, vilius constat.

1. *Genus, &c.*] Vide huic geminum epigr. 37. lib. 3. Ne donarent fingebant iras.

Ad Priscum. XIV.

P *arcius utaris, moneo, rapiente veredo*

Prisce, nec in lepores tam violentus eas.

Sæpe satisfecit prædæ venator, & acri

Decidit excussus, nec rediturus equo.

Monet Priscum venatione plurimum se oblectantem; vel cautè, nec toto equi imperu feras persequatur, si obvia pericula casusque declinare velit.

1. *Rapiente.*] Celeri, volante. *Veredo.*] Opinio est (inquit Turnebus l. 18. cap. 1.) veredum equum esse qui vehat, id est, trahat rhedam, sic enim Isidor. lib. 12. cap. 1. sed ego (inquit) veredum equum simplicem esse puto qui non tra-

hat rhedam aut ciseum, neque enim verisimile est, qui venabatur, rheda vectari; sed vice tamen rhedæ esse. Ausonius Epist. xx.

Non ciseum, aut pigrum cautus conscendit veredum;

Nec tibi sit rheda, non amor acri equi.

3. *Satisfecit, &c.*] Ipse, dum prædæ captaret, præda factus.

5. *Inf.*

5 *Insidias & campus habet : nec fossa, nec agger,
Nec sint saxa licet, fallere plana solent.
Non deerunt qui tanta tibi spectacula præsent,
Invidia fati sed levior cadant.*

*Si te delectant animosa pericula : Tuscis,
10 (Tutior est virtus,) insidiemur apris.*

*Quid te frena juvant temeraria? sæpius illis
Prisce, datum est equitem rumpere, quam leporem.*

5. *Insidias, &c.*] Vel in plano locus est ruinæ & mortis.

8. *Invidiafati, &c.*] Levior invidia in Deos. levior querela & iactura alterius quam tui. ep. 13. lib. 1. vers. 10.

9. *Tuscis.*] Synecdochice pro gran-

dibus & ferocioribus, quales habet Thracia.

11. *Sæpius illis.*] Sæpius equitem venatorem occidere quam leporem solent, provolantes laxis frenis equi. epigramm. 50. lib. 1. vers. 25.

Adulatorium. XV.

Quidquid Parrhasia nitebat aula,
Donatum est oculis, deisque nostris.
*Miratur Scythicas virentis auri
Flammas Jupiter, & stupet superbas
5 Regis delicias, gravesque luxus.
Hæc sunt pocula, quæ decent Tonantem:
Hæc sunt, quæ Phrygium decent ministrum.
Omnes cum Jove nuno sumus beati:*

Raderus hoc epigramma ad Trajanum refert; nec adulatorium esse dicit, sed historicum & verum.

1. *Parrhasia, &c.*] Palatina. epigramm. 55. lib. 7. vers. 2.

2. *Donatum, &c.*] Consecrabatur diis & templis, spectandum, non tendum.

3. *Miratur stupet.*] Non sine admiratione & stupore videt se auro effictum gemmisque radiantem Jup. epig. 5. lib. 11. vers. 3. Alii, *Superbi Regis. Scythicas.*] referas ad aurum, vel smaragdos. nam utroque clarent Riphes montes. *Virentis auri.*] Reperculu smaragdorum auris imaginibus & poculis inferorum. intelligit ergo aurum gemmatum, quod

virebat Scythicis smaragdis, quibus textum erat. Aliud verò gemmatum poculum; aliud gemmatum. Nam gemmatum, ex una gemma in poculum cavata; ut apud poetam: hic gemma bibat. Sed gemmatum, hoc est, gemmis intextum. *Salmas.*

5. *Regis delicias.*] Domitiani Imper. *Gravesque luxus.*] Principis immoderatum in templis exorandis studium cum damno populi à quo exigebat aurum in hunc usum. Alii, *lusus.*

7. *Phrygium ministrum.*] Ganymedem.

8. *Nunc sumus beati.*] Trajano non exigente à nobis & corrodente undique aurum in sacros illos luxus.

At

T t 5

10. *love.*]

At nuper (pudet, ab pudet fateri,)

10 *Omnes cum Jove pauperes eramus.*

10. 10v.] Nerone.

In Labienum. XVI.

Addixisti, Labiene, tres agellos:
Emisti, Labiene, tres cinædos:
Pedicæ, Labiene, tres agellos.

Sic epigrammate 31. lib. 10.

In Lentinum. XVII.

Quare tam multis à te, Lentine, diebus
Non abeat febris, quæris, & usque gemis.
Gestatur tecum sella, pariterque lavatur:
Canat boletos, ostrea, sumen, aprum.
5 Ebria Setino fit sæpe, & sæpe Falerno:
Nec nisi per niveam Cæcuba potat aquam.
Circumfusa rosis, & nigra recumbit amomo;
Dormit & in pluma, purpureoque toro.
Cum sit tam pulcre, tam belle vivat apud te,
10 Ad Damam potius vis tua febris eat?

Ad

Infectatur luxum ægri & febrientis
Lentini; qui quæstus de diuturna febris,
febris causam, ut sunt vina & cupedias
non abstinebat; non mirum ergo, fe-
brem tam lautè apud Lentinum delica-
teque habitantem non discedere.

1. *Quare tam multis, &c.*] Cum fe-
bris à te excipitur molli gestatione,
balnearum blanditiis, optimarum da-
pum vinorumque deliciis, omnium
denique, quæ humoris sui fomitem &
nutrimentum febris appetit, lautitie
& luxu: inhumana certe & insulsa fo-
ret, si à tam felici & benigno hospite
ad pauperem miserumque deficeret ac
discederet. Iepidissimus est ejusdem in-
genii apologus N. Gerbelli de Podagra
& arena & epigr. Græc. lib. 2. cap. 43.

Μισόπληξε θεὰ, μέγα πάλαι δα-
μάτεις, &c.

2. *Non abeat febris.*] Scribentius le-
git:

Non abeat quereris febris, &c.

3. *Tecum, &c.*] Alii, *Tecum pariter,
pariterque lavatur.*

6. *Niveam aquam.*] Epigr. 65. lib. 5.
vers. 2.

7. *Nigra, &c.*] Unctæ amomo. u
epigramm. 38. infra.

9. *Cum sit tam pulcre, &c.*] Alii leg.
*Cum sit ei pulchre, cum tam bene vivat
apud te.*

10. *Damam potius, &c.*] Proleta-
rium nescio quem inopem & infelicem
Poëtis usurpatum nomen servi man-
missi, Horat. & Persio.

Descubili

Ad Juvenalem. XVIII.

Dum tu forsitan inquietus erras
 Clamosa, Juvenalis, in Subura
 Aut collem dominæ teris Dianæ:
 Dum per limina te potentiorum,
 ; Sudatrix toga ventilat, vagumque
 Major Cælius, & minor fatigant:
 Me multos repetita post Decembres
 Accepit mea, rusticumque fecit
 Auro Bilbilis, & superba ferro.
 ○ Hic pigri colimus labore dulci
 Boterdum, Plateamque: Celtiberis
 Hæc sunt nomina crassiora terris.
 Ingenti fruur, improboque somno,
 Quem nec tertia sæpe rumpit hora.
 5 Et totum mihi nunc repono, quidquid
 Ter denos vigilaveram per annos.

Ignota

Describit otium suum Bilbilitanum.
 1. *Inquietus.*] Officiis & curis urbi-
 tis distentus.

2. *Clamosa.*] Strepenti clamoribus
 ræconum & aliorum, qui res venales
 & promercales clamitant. *Clamosa in
 Subura.*] Officio scil. tuo demeriturus
 tellam, cujus ædes eo loci, ut patet
 x libri hujus epigramm. 3. *Juvenalis.*] *Quæ-*
tionum arguit ab exilio reversum scri-
 pisse mortuo Domitian. *Subura.*] Epi-
 gramm. 35. lib. 1. vers. 6.

3. *Collem Dianæ.*] Aventinum, in
 cujus vertice templum Dianæ. Saluta-
 turus ibi Suram, cujus ædes ibi collo-
 cat noster epigrammatē 64. lib. 6. ver-
 su 16.

5. *Sudatrix, &c.*] In qua tu saluta-
 toris obiens officia sudas.

6. *Major Cælius, &c.*] Mons Cæ-
 lius, unus è 7. collibus, dictus oñim

Querquetulanus, & in eo colliculus
 minor Cæliolus dictus.

7. *Multos post Decembres.*] Post an-
 nos xxxiv.

9. *Auro Bilbilis, &c.*] Supra epi-
 gramm. 3. vers. 3. & epigrammate 50.
 lib. 1.

11. *Boterdum.*] Alii, *Boshrodum.*
 Epigr. 50. lib. 1. vers. 7. *Plateamque.*] *Epigr.* 55. lib. 4.

8. *Ingenti fruur somno.*] Gruterus
 mallet legere *urgenti*. Palatinus retinet
Ingentis; unde extricari posset *Ingentis*:
 tanquam hæreditatem morte suorum
 adepti profundius dormiant. sed vide-
 tur coactius, quam ut etiam placeat.

14. *Tertia sæpe, &c.*] Tertia diei
 hora, quæ nobis fermè nona vel octa-
 va antemeridianæ, pro vario anni tem-
 pore.

15. *Totum mihi, &c.*] Compensò
 somno & edormio, quicquid Romæ
 vigilaveram.

17. *Ignota*

Ignota est toga : sed datur petenti

Rupta proxima vestis à cathedra.

Surgentem focus excipit superbâ

20 *Vicini strue cultus iliceti,*

Multa villica quem coronat ollâ.

Venator sequitur ; sed ille, quem tu

Secreta cupias habere sylva :

Dispensat pueris , rogatque longos

25 *Levis ponere villicus capillos.*

Sic me vivere , sic juvat perire.

17. *Ignota est toga.*] Officia togata mihi nulla. epigr. 51. lib. 10. vers. 6. Iani Numaque ninguidos menses in ocio fuliginoso & tunicata quiete transmittere. Sidonius epist. 14. lib. 2. *Datur petenti.*] Mihi mâne surgenti petentique datur à servo.

18. *Rupta proxima, &c.*] Proxima, id est, quælibet obvia vestis è ruptâ cathedra repositoria. Vel rupta vestis è proxima cathedra : producta ultima in *Rupta*, propter priores insequentēs. vel neglecto Phaleucii modulo, in quo non admodum religiosus est Martialis.

19. *Surgentem.*] Me. *Superbâ.*] Alta.

20. *Vicini strue.*] Vicina in ipsum focum descendens focum. epigrammate 50. lib. 1. *Cultus.*] Focus dives ligni ex ilice arbore.

21. *Multa villica, &c.*] Quem vil-

lica cingit multis ollis. vel cui foco villica imponit ollas coquentes prandia & cœnas.

22. *Ille, quem tu.*] Delicatus acio & mollis, ut cupias, &c.

24. *Dispensat pueris.*] Diaria, operumque labores. Alii, *Dispensat pueris.* *Rogatque longos.*] Villicus novatilis, rogat dominum ut liceat pueris deponere capillos, quod signum erat emeritæ suæ militiæ, ut jam in viros transcripti rei rusticæ dent operam. Ramiresius ad epigr. 57. lib. 3. intelligit ipsum villicum levem rogare dominum, ut hoc sibi liceat. videan huc faciat illud Catulli in Epithalamio ; *Servam tibi villicæ Concubine bodie aquæ heri. Nunc tuum cinerarius Tundes u. Levis villicus*, cui nihil adhuc erat lauginis, quemadmodum *Levis puerus* fuit lib. x1. epigr. 23.

De Æmilio. XIX.

IN thermis sumit lactucas, ova, lacertum,

Et cœnare foris se negat Æmilius.

In balneis potabant non raro, sed & quandoque cibi aliquid sumebant. Lautiores una lavantibus distribuebant cibos gustandos. hos voravit Æmilius.

ita ut sibi non esset opus captare cœnam, quod cum sordidum esset, jactavit se non cœnare foris.

Ad Fabullam. XX.

QUare non habeat, Fabulle, quæris
Uxorem Themison? habet sororem,

2. *Sororem.*] Amicam. vide epigramma 4. libro 2.

Ad * Marcellam. XXI.

Municipem rigidi quis te, Marcella, Salonis,
Et genitam nostris quis putet esse locis?
Tam rarum, tam dulce sapis: Pallatia dicent,
Audierint si te vel semel, esse suam:
Nulla nec in media certabit nata Subura,
Nec Capitolini collis alumna tibi.
Nec cito ridebit peregrini gloria partus,
Romanam ducat quam magis esse nurum.
Tu desiderium dominæ mibi mitius urbis
Esse jubes: Romam tu mibi sola facis.

* Uxorem Martialis epigr. 31. infra.
Marcellam uxorem habuit Poëta;
iudat hic ejus comitatem, prudentiam,
& morum suavitatem, ipsique Roma-
nis Junonibus comparat.

1. *Municipem.*] Quis te crederet
Hispanam è Bilbili quam alluit Salo?
(rigidi Salonis.) Fluvii ferrum durantis.
ib. 14. epigr. 15. Vide & epigramm. 3.
upra vers. 3.

3. *Pallatia dicent.*] Roma si te vi-
leat, dicet te natam Romæ, & educa-
tam in ipsa principis aula. Sic epigr. 54.
ib. 11. *Romanam credere matres Italiae*
des possunt.

4. *Audierunt.*] Morum scil. ingenii
& linguæ elegantiam.

5. *Nulla nec.*] Duo hic negativa,
more Græcorum, magis negant. *Certa-*
bis.] Emendatius leg. *certarit.* Neque
ulla medio Romæ vico vel monte Ca-
pitolino nata, tibi contenderit nedum
vicerit moribus, lingua, ingenio.

7. *Nec cito.*] Neque facile alia foe-
mina nobilis nascetur extra urbem,
quam magis deceat esse Romanam, vel
quæ magis referat matronam Roma-
nam quam Marcella. Vel, Nec temere
ullus alius partus peregrinus erit, quem
Romanum existimari magis deceat.
Herald. Distichon intricatum, & ni
fallor, mendosum, in quo emendan-
do non pauci elaborarunt. Jos. Scal. in
Catullum legit: *Tecito ridebit peregrinus*
Clodia partus, &c. id est, Marcella
cui nomen Claudia. *Ridebit,* &c.] Na-
ta ridebit ad parentes. Allusum ad il-
lud Virgil. 4. Ecl. *Quos non visere paren-*
tes, cujus rationem vide apud Servium
& alios Virgilii interpretes, tum Quin-
tilian. lib. 9. cap. 3. & Turnebum
lib. 18. cap. 34. Catullum in Epitha-
lamio.

8. *Ducat.*] Alii, *deceat.*

9. *Dominæ urbis.*] Romæ.

10. *Romam,* &c.] Etiam in Bilbili.

De Philænide. XXII.

Quam sit lusca Philænis indecenter,
Vis dicam breviter tibi, Fabulle?
Esset cæca decentior Philænis.

3. *Cæca decentior,* &c.] Si utroque careret oculo, sed vide quæ ad epigram-
ma 33. lib. 2.

In
Eden-

In Læliam. XXIII.

DEntibus, atque comis, nec te pudet, uteris emptis.
Quid facies oculo, Lælia? non emitur.

Edentula eras, addiscivisti dentes eburi-
neos buxosque: calva eras, sumplisti
comas factitias & emptitias: cæca fa-
cta es; qua arte reficies hoc damnum,
cum oculi non perinde ac comæ
dentes adulterati emanant?

Ad Juvenum, de covino curru. XXIV.

Ofucunda, covine, solitudo,
Carruca magis, effedoque gratum
Facundi mihi munus Eliani:

Hic mecum licet, hic Juvence, quidquid

5 In buccam tibi venerit, loquaris.

Non vector Libyci niger caballi,

Succinctus neque cursor antecedit.

Nusquam mulio: manuli tacebunt.

O si conscius esset hic Avitus,

Aurem non ego tertiam timerem.

10 Totus quam bene sic dies abiret!

Munus Eliani celebrat.

1. Covine, solitudo.] Currus came-
rate. Mole. lib. 3. cap. 4. vehiculum
falcibus armatum. unde Silio lib. 17.
covinus falcifer dictus.

2. Carruca magis.] Curriculo biju-
gi. Effedoque gratum.] Curru Britanni-
co, petorrito.

3. Eliani.] Alii, Hadriani.

4. Quidquid.] Quodlibet libere.

6. Vector Libyci.] Vector, ὁ ἄρχον-
τος τοῦ ἵππου. Sic vehere equo atque
inequo, frequens pro vehi, ὁχεῖσθαι ἵππῳ.
Alii, Rector. Niger caballi.] Maurus,

Massylus eques expeditus. epigr. 13.
lib. 9. vers. 13. & epigr. 13. lib. 10.
vers. 2.

7. Nusquam mulio, &c.] Mulionem
non habet covinus qui regat equos,
unde supra dixit solitudinem. certe equi
lei covinum trahentes non deferunt,
non prodent sermones nostros. ep. 11.
lib. 13.

9. Avitus.] Stertinius. epigram-
ma ad lib. 9.

10. Aurem non ego, &c.] Neminem
è tribus, etsi vulgo jactum sit prover-
bium, Tacere posse duos, absente altero.

In Thelesinum. XXV.

Cum rogo te nummos sine pignore: non habeo, inquit.
Idem, si pro me spondet agellus, habes.

Fæneratorem Thelesinum, qui nihil Poëtæ sine pignore credebatur, exagitat
scribit quasi Romæ esset. Raderus.

5. Can

*Quod mihi non credis veteri, Thelesine, sodali,
Credis colliculis, arboribusque meis.*

Ecce reum Carus te detulit: adsit agellus.

Exilii comitem quæris? agellus eat.

[Carus te detulit.] Causidicus & agat agellus meus, cui magis credis
ator. de quo Plin. epist. 5. lib. 1. quam mihi. *Scoprice.*

Juvenal. satyra 1. vers. 36. *Adsit* 6. *Agellus eat.*] Non ego, vetus so-
lus.] Tibi in iudicio, causam tuam dalis.

In * avarum amicum. XXVI.

SExaginta teras cum limina mane senator,

Esse tibi videor desidiosus eques:

Quod non à prima discurram luce per arbem,

Et referam lassus basia mille domum.

Sed tu purpureis ut des nova nomina fastis,

Aut Numidum gentes, Cappadocumve petas:

At mihi, quem cogis medios abrumpere somnos,

Et matutinum ferrum, patique lutum,

Quid petitur? rupta cum pes vagus exit aluta,

Et subitus crassæ decidit imber aquæ:

Nec venit ablatiis clamatus verna lacernis;

Accedit gelidam servus ad auriculam,

Et, rogat ut cænes secum Lætorius, inquit.

Viginti nummis? non ego malo famem;

Quod

* Scriber. legit: *Ad Lætorium.*

Eosdem labores, non eadem præmia
vixibus & pauperibus esse proposita
omnæ, quasi adhuc degeret in urbe,
tendit. *Rad.*

1. *Sexaginta, &c.*] Cum tu ordinis
natorii discurras officiosus saluator,
e insimulas desidia, qui cum eques
n(idque honore non censu) idem non
ciam.

4. *Basia mille domum.*] Epigr. 94.
b. 7. vers. 2.

5. *Sed tu purpureis, &c.*] Sed tu hoc
eis, ut fias Consul. Consulatum autem
omina referebantur in Fastos, qui pur-
pura illinebantur. epigr. 5. lib. 11.
ris. 5. & ipsi Coss. purpurati.

6. *Aut Numidum, &c.*] Vel ut ob-

tineas provinciam in Africa vel Asia.

8. *Matutinum ferre, &c.*] Epigr. 36.
lib. 3. vers. 4. & epigr. 10. lib. 10.
vers. 8.

9. *Aluta.*] Pelle, calceo.

11. *Nec venit.*] Nec servus vocatus
adeft qui afferat lacernas, detrahat, ve-
nit tantum à patrono Lætorio qui me
trita & gelida toga horrentem invitet
ad cœnam. *Ablatiis.*] Jac. Bongarsius
conjecit legendum esse *adlatiis.*

14. *Viginti nummis, &c.*] Annon
mihi satius esset domi tenuem parvo
pretio emptam sumere cœnam, quam
tot officiis & tanto labore fractam de-
mereri rectam cœnam vel sportulam?
vide Epictet. lib. 3. cap. 26. & Antho-
log. lib. 5. cap. 12. *eis aut tempus dæu.*

15. *Quod*

15 *Quod sit cæna mihi, tibi sit provincia merces,
Et faciamus idem, nec mereamur idem.*

15. *Quod sit cæna mihi, &c.] Alii malo famem? Alii, Quam sit. Alii distinguunt hunc versum. non ego malo famem? Alii, Cum sit. Ego Cur sit cæna.*

In Seniam. XXVII.

A *Latronibus esse te fututam
Dicis Senia : sed negant latrones.*

1. *Tefututam.] Negant te impulsam honestius quippiam passam esse. ut Calist. epigr. 35. infra.*

In Cinnam. XXVIII.

P *Oto ego sextantes : tu potas, Cinna, deunces.
Et quereris quod non, Cinna, bibamus idem.*

1. *Sextantes, &c.] Pocula duorum cyathorum. epigr. 28. lib. 1. vers. 2. Deunces.] Pocula undecim cyathorum.*

2. *Et quereris, &c.] Tu quereris me tibi apponere deterius vinum quam ego bibo. Imo ego queror quod tu bi-*

bis plus quam ego. Convenimus tamen & pares sumus, quod ego genere, numero ; quod ego qualitate, tu quantitate bibis. Neque enim æquum est tibi bibonem haurire optimi vini amplexus.

De Hermogene fure. XXIX.

H *ermogenes tantus mapparum, Pontice, fur est,
Quantus nummorum vix, puto, Massa fuit.
Tu licet observes dextram, teneasque sinistram :
Inveniet, mappam qua ratione trahat.
5 Cervinus gelidum sorbet sic halitus anguem :*

Furem nobilem & ingeniosum sub persona Hermogenis depingit. Finxit etiam poeta aptum furi nomen. Hermos enim seu Mercurius turum Deus.

1. *Hermogenes, &c.] Nomen apte fictum, quasi natus Mercurio, qui callebat quicquid placuit dolo condere furto. vide Catulli epigramm. Marrucine Asini, manu sinistra non bellè uteris & Tullis linthea negligentiorum.*

2. *Massa fuit.] Alius, credo, à Bæbio Massa Bæticæ provincie prætor*

Casura
& prædone. Plinius ultima epistola libro 7.

5. *Cervinus gelidum, &c.] Attrahit surripitque mappas nativa quadam feracitate, non secus ac cervus naturæ antipathia serpentes è latebris spiritum extrahit, cornu elidit voratque unde Plutarcho lib. de prod. animalium dicitur δὲ τοῖς ἑλεῖν vel ἑλεῖν τὰς ὀφίδας sanius duxerim ab ἑλεῖν certa δὲ ὁ cervus. vide Plin. lib. 11. cap. 4. & Aelian. lib. 2. cap. 9.*

6. *Casura*

Casuras alte sic rapit Iris aquas.

Nuper cum Myrino peteretur missio læso:

Subduxit mappas quattuor Hermogenes.

Cretatam prætor cum vellet mittere mappam;

10 *Prætori mappam surripit Hermogenes.*

Attulerat mappam nemo, dum furta timentur:

Mantele è mensa surripit Hermogenes.

Hoc quoque si deerit: medios distringere lectos,

Mensarumque pedes non timet Hermogenes.

15 *Quamvis non modico caleant spectacula Sole:*

Vela reducuntur, cum venit Hermogenes.

Festi-

6. *Casuras alte, &c.*] Et veluti Iris fortim tollit aquas rursus casuras. hoc ex opinione vulgi. Fit autem Iris ex reflexu radiorum Solis ad rem resolutam Solique oppositam in adspæctui nostro.

7. *Myrino peteretur.*] Gladiatori. epigramm. 20. lib. spect. *Missio læso.*] Læso gladiatori arma submittenti & ferrum accepturo, missio sæpe data à munerario, ne interficeretur, intercedente populo.

9. *Cretatam, &c.*] Candidam mappam in signum Circensium committendorum Prætor qui plerunque editor, missum è sella suspendit: fluxitque mos hic à Nerone, qui populo missus flagitante, mappam per fenestram iussit abjici. Cassiodor. lib. 3. var. Sed & mappam usitatum Circo nomen Pærios sibi vendicasse testatur Fabius Quintil. l. 1. cap. 9. *Mittere.*] Mittere, quandoque simpliciter. Sed & equi mitti dicuntur. Et ita quoque ἀφ' ἐν τῶν ἑλκῶν Græci accipiunt. unde & *Carcere ἀφ' ἐν τῶν ἑλκῶν*. Gloss. *Missus, ἀφ' ἐν τῶν ἑλκῶν*.

10. *Surripit.*] Alii, *surpuit.*

11. *Attulerat mappam nemo, &c.*] Mappas suas ad convivia afferebant singuli, mantile convivor præbebat. Inter mappas enim & mantelia tunc temporis hoc discrimen statuebatur: ut mantelia mensis operiendis; mappam ma-

nibus tergendis usum præberent. nam mappæ erant brevia lintea, quas quisque secum ad convivium ferebat: inveniebant quidem apud dominum convivii mensam manteli instratam; sed unusquisque mappam suam afferebat. quod constat ex hoc epigrammate Martialis in Hermogenem mapparum magnum furem. quodam ergo die, quam furis metu nemo ex convivis mappam attulisset ad id convivium, cui ille debebat interesse, cum nihil posset mapparum surripere, mantele ipsum furatus est, quo mensa erat instrata: Hinc mappæ breves, eidem Martiali ἐπιθετικῶς appellantur:.

Et rari triplices, brevæque mappæ.
Salmat.

13. *Distringere lectos.*] Bractæas argenti, lectis deradere. epigr. 33. lib. 8. vers. 5. *Vel lectos stragulis nudare, plagiisque* (ut quidam legunt) *distingere.*

14. *Pedes non timet, &c.*] Eburneos. epigr. 43. lib. 2. vers. 9. vel mensarum pedibus deradere bractæas argenti.

15. *Spectacula.*] Spectatores in theatris.

16. *Vela.*] Vela in theatris ad umbram faciendam adhibita, docuimus. epigrammate 39. libro 9. vers. 6. *Reducuntur, &c.*] Ne surripiantur ab Herm.

Vu

18. Pa-

Festinant trepidi substringere carbasia nautæ,

Ad portum quoties paruit Hermogenes.

Linigeri fugiunt calvi, sistrataque turba,

20 *Inter adorantes cum stetit Hermogenes.*

Ad cœnam Hermogenes mappam non attulit unquam:

A cœna semper rettulit Hermogenes.

18. *Paruit Hermogenes.*] Apparuit.

19. *Linigeri fugiunt calvi, &c.*] Ii-
dis sacerdotes rasi, lintæ vestis can-
dore puro amicti, & gestantes sistra,

id est, crepitacula ex ære aut argento
tinnula, à *osio*.

21. *Ad cœnam Hermogenes.*] Supra
vers. II.

Ad Aprum. XXX.

S*iccus, sobrius est Aper: quid ad me?*
Servum sic ego laudo, non amicum.

2. *Non amicum.*] Qui amicum volo madidum & ebrium, servum siccum & sobrium.

De hortis Marcellæ uxoris. XXXI.

H*oc nemus, hi fontes, hæc textilis umbra supini*
Palmitis, hoc riguæ ductile flumen aquæ:
Prataque, nec bisero cessura rosaria Pæsto:

Quodque virescunt fani mense, nec alget olus:

5 *Quæque natat clusis anguilla domestica lymphis,*

Quæque geret similes candida turris aves:

Munera sunt dominæ post septima lustra reverso;

Has Marcella domos, parvaque regna dedit.

Si mihi Nausicaë patrios concederet hortos,

10 *Alcinoò possem dicere, malo meos.*

1. *Hoc nemus.*] Laudat hortos uxoris, sibi reduci donatos. *Textilis umbra,*] Palmitum inter se consertorum foliis, umbram jacentibus.

2. *Ductile, &c.*] Aqueductus.

3. *Bisero cessura, &c.*] Epigr. 42. lib. 4. vers. 10.

4. *Iani mense.*] Januario.

5. *Lymphis.*] Palat. reponit, *Nymphis.*

6. *Similes aves.*] Candidas colum-

bas. *Candida turris.*] Columbarium. *Adspicias ut veniant ad candida tecta columba?* Ovidius Trist. 1. el. 8.

7. *Dominæ.*] Uxoris mez. Aliilegunt, *Dominio.* *Septima lustra reverso.*] Annos 35. lustrum autem hic capitur, ut epigr. 38. lib. 10. pro 5. annis. ut patet ex epigr. 103. lib. 10. vers. 7.

9. *Si mihi Nausicaë, &c.*] Si mihi Alcinoi filia concederet patris sui pulcherrimos hortos.

Vacc.

In Vacerram. XXXII.

O Juliarum dedecus Calendarum,
Vidi Vacerra sarcinas tuas; vidi:

Quas non retentas pensione pro bima
Portabat uxor rufa crinibus septem,

5 Et cum sorore cana mater ingenti.

Furias putavi nocte Ditis emerfas.

Has tu priores frigore & fame siccus,

Et non recenti pallidus magis buxo

Irus tuorum temporum sequebaris.

10 Migrare clium crederes Aricinum.

Ibat tripes grabatus, & bipes mensa,

Et cum lucerna, corneoque cratere

Matella curto rupta latere meiebat.

Focum ferentis suberat amphoræ cervix:

15 Fuisse gerres, aut inutiles mænas

Odor impudicus urcei fatebatur,

Qualem marinæ misit aura piscinæ.

Nec quadra deerat casei Tholosatis.

Quadrima nigri nec corona pulei,

Cal

Vacerram divitias simulantem, mendicabulum omnibus ridendum ostendit.

1. *Iuliarum, &c.*] Migrabant è conductis ædibus, Calendis Juliis.

3. *Quas non retentas, &c.*] Quas ædium dominus haud dignatus est retinere pro mercede cellæ per biennium tibi locata. Neque enim nisi ex biennii cessatione, retentio pignorum erat. Turneb. lib. 30. cap. 26. Cujacius ad Novell. vii.

6. *Nocte.*] Erebo.

8. *Et non recenti, &c.*] Et pallidior marcente buxo.

9. *Irus tuorum, &c.*] Pauper mendicus. epigr. 40. lib. 5. vers. 9.

10. *Clium Aricinum.*] Ubi sedent mendici. epigr. 19. lib. 2. Quasi dicat, diceres mendicos omnes ex colle Ari-

cino, ubi frequentissimi spectantur, aliò discedere.

11. *Tripes, &c.*] Pede carens uno.

13. *Meiebat.*] Et ipsa diffuebat.

14. *Focum ferentis, &c.*] Cervix tui ferentis focum suberat amphoræ quam capiti impositam gerebas. Sunt quilegendum contendunt *Foco virenti*, sed vide sat. 3. Juv. vers. 250.

15. *Gerres.*] Locustarum genus, & inde minuta salsamenta. vide epigr. 76. lib. 3. vers. 7. *Mænas.*] Viles pisciculos. vide epigr. 32. lib. 11. vers. 14.

16. *Impudicus, &c.*] Teter, olens pudenda.

18. *Casei Tholosatis.*] Casei è Tholosa Galliz, qui mali est saporis.

19. *Quadrima nigri, &c.*] Fasciculus pulegii aridi, ut quod esset 4. annorum.

Vu 2

20. Cal

- 20 *Calvæque restes allioque, cepisque,
Nec plena turpi matris olla resina,
Summænianæ qua pilantur uxores.
Quid quæris ædes, villicosque derides,
Habitare gratis, & Vacerra, cum possis?*
- 25 *Hæc sarcinarum pompa convenit ponti.*

20. *Calvæque restes, &c.*] Colligata in restis formam allia, cepæque glabræ & quasi calvæ. *ropes of onyons, &c.* An usu longo detritas vult?

21. *Resina.*] Qua resina utebatur dropacis vice ad selevigandam mater Vacerræ.

22. *Summæniæ, &c.*] Meretricis. epigr. 81. lib. 3. vers. 2.

23. *Quid quæris ædes, &c.*] Quid

quæris villam ruri, quasi lautiorum more per æstatem rusticaturus sis?

24. *Habitare gratis.*] Ipsemet æponit, ubi gratis habitare possit. in ponte scilicet cum grege mendicorum, qui nullam solvunt de pontepensionem.

25. *Ponti.*] Fontibus scilicet & æpidinibus, quæ mendicorum sunt stationes. epigr. 5. lib. 10. vers. 3.

De Labieno. XXXIII.

U*T pueros emeret Labienus, vendidit hortos:
Nil nisi ficetum nunc Labienus habet.*

2. *Nil nisi ficetum, &c.*] Jocus est in ambiguitate rî *ficus*: cum dicat, Labieno ex hortis superesse ficis confitum

agrum. intelligit pueros ex nequitia ficosos. ut epigr. 52. lib. 4. & epigr. 70. lib. 7. & epigr. 66. lib. 1.

Ad Julium Martialem. XXXIV.

T*Riginta mihi, quattuorque menses
Tecum, si memini, fuere Juli:
Quarum dulcia mixta sunt amaris;
Sed jucunda tamen fuere plura.*

- 5 *Et si calculus omnis huc, & illuc
Diversus bicolorque digeratur:
Vincet candida turba nigriorem.
Si vitare velis acerba quædam,
Et tristes animi cavere morsus,*

Nimium usum familiarium, molestias creare, & perturbare vitæ beatæ tranquillitatem docet.

5. *Si calculus, &c.*] Si computemus felices nostros saustosque dies, quò mo-

re suos numerant Thracæ nigris albisque lapillis. vide epigramm. 45. lib. 8. vers. 2.

7. *Vincet candida, &c.*] Plures apparebunt fuisse boni dies quam mali.

10. *Nulli*

IO Nulli te facias nimis sodalem.

Gaudebis minus, & minus dolebis.

IO. Nullite facias, &c.] Νῆμισον-
 αὐτοῦ μὲν ὃ καὶ ἄλλοι Ἀνδρῶν ξεινο-
 δόκων ὅς κ' ἐξοχα μὲ φιλήσιν, Εἴσο-
 χα δ' ἰχθαίρησιν, ἀμείνω δ' αἰ(μι)σε
 πῶ(α). Menelaus ad Telemachum O-
 dyss. 5.

Ad Callistratum. XXXV.

Tamquam simpliciter mecum, Callistrate, vivas :
 Dicere præcisum te mihi sæpe soles.

Non es tam simplex, quam vis, Callistrate, credi :

Nam quisquis narrat talia, plura tacet.

1. Tamquam, &c.] Vis videri ingenuè mecum communicare secreta tua, proinde fateri etiam vitia; sed hoc non facis ingenuè: namque minus de te fateris, ut majus taceas.
 2. Præcisum.] Palat. legit percisum. vide epigramm. 72. lib. 2.
 4. Narrat, tacet.] In vocibus narrat & tacet, latet majus illud quod Callistratus non fatetur vitium. vide epigramm. 83. lib. 3. & epigramm. 95. lib. 3. vers. 2.

In Labullum. XXXVI.

Libras quattuor, aut duas amico,
 Argentemque togam, brevemque lænam,
 Interdum aureolos manu crepanteis,
 Possint ducere qui duas calendas,
 5 Quod nemo, nisi tu, Labulle donas;
 Non es, crede mihi, bonus. quid ergo?
 Ut verum loquar, optimus malorum.
 Pisones, Senecasque, Memmiosque,

E Cri-

Labullum sibi de liberalitate blandientem negat esse liberalem, quamvis omnes sui temporis avaros superet munificentia; imparem tamen esse eum priscais Mæcenatibus verè benignis & liberalibus. Malos vincere bonitate; negat esse præclarum; sed ipsis bonis esse meliorem, pulchrum dicit. Raderus.

1. Libras.] Argenti.
 2. Argentemque, &c.] Tritam. Lænam.] Græcis dicitur χλαῖνα, vestis quæ togæ injicitur.
 3. Aureolos.] Aurcos, quorum unus

denariis 25. valebat. vide lib. 10. epigramm. 75. Crepanteis.] Epigramm. 20. lib. 5. vers. 4.

4. Duas Calendas.] Duorum mensium diuturnam & victum.

7. Optimus malorum.] Cum avaris collatus, videris munificus; inter avaros quidem es liberalissimus, Neque enim bonitas est, inquit Seneca, pessimis esse meliorem. epist. 79.

8. Pisones, Senecasque, Memmiosque & Crispos.] Nisi liberalitate excedas munificos illos viros Pison. Senec. Memmium, Crispum.

V u 3

9. Pri-

E Crissos mihi redde, sed priores:

10 *Fies protinus ultimus bonorum.*

Vis cursu, pedibusque gloriari?

Tigrim vince, leuamque Passerinum,

Nulla est gloria præterire asellos.

9. *Priores.*] Non viuentes, sed avos, proavos. & non sui ævi.

10. *Ultimus bonorum.*] Quem æquat optimus malorum.

12. *Tigrim, Passerinum.*] Equum ceterum.

13. *Præterire asellos.*] Vincere avos, quos asellis comparat.

In nasutum. XXXVII.

N *Asutus nimium cupis videri.*

Nasutum volo, nolo polyposum.

2. *Nasutum volo, &c.*] Urbanum volo derisorem, non putidum & impudentem scurram. ut epigr. 49. lib. 1. *Vel acrem & acutum volo ceusorem*

judicemque, non rancidum & nigrum, qui vitio suo meum corrumpat sensum. Est verò Polypus, nasi morbus, de quo Celsus lib. 6. cap. 8.

Ad Candidum. XXXVIII.

H *unc qui fæmineis noctesque diesque cathedris*

Incedit tota notus in urbe nimis;

Crine nitens, niger unguento, perlucidus ostro,

Ore tener, latus pectore, crure glaber;

5 *Uxori qui sæpe tuæ comes improbus hæret:*

Non est quod timeas, Candide: non fuit.

1. *Fæmineis, &c.*] In quibus fœminæ sedentes, varia & ad suam Rempubl. pertinentia miscent colloquia. sic epigr. 62. lib. 3. *γυναικείας* hæc *ἑδρας* Juvenalis molles dixit. sat. 6.

4. *Glaber.*] Dropace depilatus. epigramm. 29. lib. 2. vers. 6.

6. *Non fuit.*] Ipse est inter cinzdos fossa parthica. *Ὁὐκ ἔστιν.* *Vel* *ἄλγεον.* *Vel* *τις* *πῦρ* aliquid.

In Sabellum. XXXIX.

O *Di te, quia bellus es Sabelle.*

Res est putida bellus, & Sabellus,

. *Bel-*

1. *Sabelle.*] Sabellum hunc perstrinxerat epigr. 84. lib. 7. quod belle scripsisse epigrammata sibi visus est. nunc illi sæpius in os regerens quod affectabat bellum, Sabellum pronunciat odio dignum, putidum, & tantum bello minorem, quantum ipse bellus bene in-

ferior est; illi denique exitium impetratur.

2. *Res est putida, &c.*] Epigr. 10. lib. 1. *Quare Bene & Præclare quamvis nobis sæpe dicatur: Belle & Festive nimium sæpe nolo, &c.* C. 3. de Oratore.

4. *Te*

Bellum denique malo, quam Sabellum.

Tabescas utinam, Sabelle, belle!

4. *Tabescas utinam, &c.*] Ut nomine tuo ex primæ syllabæ tabe diminuto *Sabellus* fiat *Bellus*.

In Pontilianum. XL.

MEntiris? credo: recitas mala carmina? laudo:
Cantas? canto: bibis, Pontiliane? bibo.

Pedis? dissimulo: gemma vis ludere? vincor.

Res una est sine me, quam facis, & taceo.

5 *Nil tamen omnino præstas mihi mortuus, inquis,*

Accipiam bene te, nil volo: sed morere.

Omni genere officii profectus poetæ Pontilianum, seu ut alii leg. Pompilianum, nihil præter promissâ recipiebat; promittebat autem hæreditatem, aut ejus partem post mortem. Poëta pro istis promissis illi mortem imprecat: quo simul insinuat stultè fieri ab amico, qui sic amicum conciliet; ut conciliatus, mortem amico exoptet. *Rader.*

1. *Credo, &c.*] Subservio, supparasitor, secundas ago, cum Terentiano illo Guathone, vel Græculo apud Satyricum satyra 3. vers. 100. adulatorem. item Plutarchi lib. de discrimine amici & adulatoris, ut & Theophrasti cha-

ract. 3. & 5.

3. *Pedis? dissimulo.*] At egregii illi capitones & plagipatidæ, homines alienæ mentis, alieni arbitrii, id non dissimulassent: imo suffitum heic fragrantissimum patulis naribus hausissent. *Herald. Gemma.*] Latrunculis vitreis. epigramm. 71. lib. 7. vers. 8. & lib. 14. epigr. 20.

4. *Vna est sine, &c.*] Turpacula quæpiam.

6. *Accipiam bene te, &c.*] Hæreditate, vel hæreditatis parte officia tua compensabo. *Nil volo, &c.*] Epigrammate 63. lib. 6. & epigrammate 27. lib. 8.

In Tuccam. XLI.

Non est, Tucca, satis, quod es gulosus:
Et dici cupis, & cupis videri.

2. *Et dici cupis, &c.*] Quod perditum morbum suum profiteri. neque caute hominis est & eximie dissoluti, velle agere, si non caste.

De Callistrato & Afro. XLII.

BArbatus rigido nupsit Callistratus Afro,
Hac qua lege viro nubere virgo solet.

1. *Barbatus.*] Huic epigr. ingenium & lux à sat. 2. Juven. vers. 134. vide & Ta-

cit. 15. Annal. quo modo Nero Pythagoræ nupsit. *Rigido Afro.*] Mutoniato.

V u 4

3. *Facis.*]

Præ-

Præluxere faces ; velarunt flammea vultus :

Nec tua defuerunt verba, Thalasse, tibi.

5 *Dos etiam dicta est. nondum tibi, Roma, videtur*

Hoc satis? expectas numquid ut & pariat?

3. *Faces.*] Nuptiales. quæ quinque pro numero partus naturali. vel in honorem s. deorum, Jovis adulti, Junonis adultæ, Veneris, Suadellæ, Lucinæ præferebantur à pueris patrum & matrum apud Romanos : à sponsæ matre apud Græcos. vide quæ Farnab. ad Senecæ Thebaida. vers. 263.

& 507. *Flammea.*] Flammeum erat velamentum luteum seu rubeum, quo nova nupta tegebatur pudoris gratia. vel in subjectionis symbolum. epigr. 79. lib. 11. vers. 3.

4. *Thalasse, tibi.*] Nuptiarum Deus. epigr. 36. lib. 1. vers. 6.

In Sabellum. XLIII.

F*Acundos, mihi de libidinosis
Legisti nimium, Sabelle, versus :*

*Quales nec Didymi sciunt puellæ,
Nec molles Elephantidos libelli,*

5 *Sunt illic Veneris novæ figuræ :*

*Quales perditus audeat fututor :
Præstent, & taceant quid exoleti ;
Quo symplegmate quinque copulentur ;
Qua plures teneantur à catena ;*

10 *Exstinctam liceat quid ad lucernam.
Tanti non erat esse te disertum.*

Ad

3. *Didymi sciunt. puella.*] Spintrix nescio cuius, monstrosi. pro Dindymi legi Dydimi vult Jos. Scalig. ad Catull.

4. *Elephantidos libelli.*] Poëtrix, quæ libris suis expressit ποικίλα & Αφροδίτης & ἀνδραστίας χήματα. cuiusmodi figuris & schematis cubacula sua instruxit Tiberius Cæsar. taceo Aretini nefarias tabellas. vide si placet quæ Casaubon. ad cap. 43. Suet. Tibertii, ex Propertio, Clemente Alex. &c.

5. *Novæ.*] Scriv. leg. novem.

7. *Taceant quid exoleti.*] An tacem pudore inhibiti ipsi exoleti? *Emphatice.* An tacent, uti epigr. 95. lib. 3. vers. 3.

8. *Symplegmate Quæ plures, &c.*] Scelarias istas ac series turpiter connexorum, nimis apertè refert Suet. cap. 43. Tiberii. Αφροδίτη ταύτην ἐπὶ τῇ συµπλοκῇ διδομένην execratur Clemens Alexandrin. Περὶ ἡρώων ad Græcos. Palat. leg. *Symplegade.*

11. *Tanti non erat, &c.*] Non erant hæc digna tanto ingenio.

Unicum

Ad M. Unicum. XLIV.

UNice cognato junctum mihi sanguine nomen :
 Quique geris studiis corda propinqua meis :
 Carmina cum facias soli cedentia fratri,
 Pectore non minor es, sed pietate prior.
 5 Lesbia cum tenero te posset amare Catullo,
 Te post Nasonem blanda Corinna sequi.
 Nec deerant Zephyri, si te dare vela iuraret :
 Sed tu litus amas. hoc quoque fratris habes.

Unicum cognatum, unice laudat; qui & ipse fratrem habebat poetam heroum; sed ipse elegiam scribebat, ne starent sua carmina xmula fratri. *Rad.*

1. *Iunctum, &c.*] Mihi affinis.
 2. *Propinqua meis.*] Faventia.
 3. *Soli cedentia fratri.*] Elegiaca, quum ille heroica pangat.

4. *Pectore, &c.*] Scientia & arte. *Pietate prior.*] Qua cedis fratri primas. vide ejusdem ingenii, epigramma II. lib. II.

5. *Lesbia, &c.*] Te Elegiz gloria vel Catullo & Ovidio possent æquiparare amicæ suæ Lesbia & Corinna. *Tenero.*] Palat. legit, *lepido.*

7. *Nec deerant Zephyri, &c.*] Non desunt tibi genius & ingenium, si grandi stilo & heroico velis intonare; sed tu in fratris gratiam reprimis ingenii tui habenas, & elegias scribis.

8. *Hoc quoque fratris habes.*] Hoc te fratrem ostendis, dum fratris causa tuam venam coërces.

Ad Phœbum. XLV.

HOEdina tibi pelle contegenti
 Nudæ tempora verticemque calvæ;
 Festive tibi, Phœbe, dixit ille,
 Qui dixit caput esse calceatum.

1. *Hœdina, &c.*] Galericulo ex hirsuta hœdi pelle ad dissimulandam calvitiam. ep. 50. lib. 14.

4. *Calceatum.*] Cum eadem tegeretur materia, qua pedes.

Ad Clasicum. XLVI.

VEndunt carmina Gallus, & Lupercus.
 Sanos, Clasicæ, nunc nega poetas.

In

Et si Democritus Poetas sanos, id est, mentis compotes, nec *ἐνθουσιασμένους* & sacro furore correptos, excludat Helicon: quis tamen audet negare Gal-

lum & Lupercum sanos esse, qui mala sua carmina pretio obtrudant hominibus proculdubio insanis, qui mala emunt carmina?

V u 5

2. Nec

In habentem varios mores. XLVII.

Difficilis, facilis, jucundus, acerbus es idem :
Nec tecum possum vivere, nec sine te.

2. Nec tecum, &c.] Sumptum ab | morum crimina, corpus amo. Sic egomet
Ovidio eleg. 10. lib. 3. Amor. Aversor | sine te, nec tecum vivere possum, &c.

In lautum invitorem. XLVIII.

Boletos & aprum si tanquam vilia ponis,
Et non esse putas hæc mea vota : volo.

Si fortunatum fieri me credis, & hæres

Vis scribi, propter quinque Lucrina : vale.

5 Lautam tamen caena est : fateor lautissima : sed cras

Nil erit, immo hodie ; protinus immo nihil ;

(1) Quod sciat infelix damnatae spongia virga,

(2) Vel quicumque canis, junctaque (3) testa vie :

Mullorum, leporumque, & suminis exitus hic est ;

10 Sulphureusque color, carnificesque pedes.

Non

Lautitas divitum captatrices con-
temnit, frugalitatem laudat.

1. Boleto, &c.] Si vulgares & quos
ipse soles, apponis cibos, & non qua-
les putas me cupere, hinc hereditatem
meam captans volo. Boles.] Fungorum
genus opt. quod lib. 13. auro anteponit:

Argentum atque aurum facile est, la-
namque togamque

Mittere : boletos mittere difficile est.

4. Lucrina.] Offrea è lacu Lucrino.
epigr. 11. lib. 6. vers. 5. Vale.] Nolo
apud te cenare.

6. Immo hodie, &c.] Immo statim à
caena nulla manet gulæ voluptas. Nam-
que lautissimæ hæc cupiditæ Vel (1) deji-
ciuntur per alvum (2) vel rejiciuntur
vomitu per guttur ; vel (3) excernuntur
per vesicam : neque earum saporem di-
gnosceret sentierve spongia, canis, aut
testa seu matula.

7. Infelix, &c.] Quod vel spongia, vel
testa sciat, nihil superesse de vestris
lautis cupiditiis, quam sordes & sterco-

ra. Spongia ligno adherens, damata
in vile ministerium ad emundanda
scilicet obscena. ut de bestiarum quo-
dam refert Seneca, epist. 70. vide Com-
vitellium cap. 9. in Merulam. Virga.]
Virgam appellat lignum, cui spongia
adhaerebat.

8. Quicumque canis.] Qui ad vom-
itum accurrunt. Junctaque testa vie.]
Testæ in angiporitis parabantur iis qui
urinam emittere volebant. Atque hic
illud Vespasiani è lotio vestigal. Suet.
Vesp. cap. 23.

9. Mullorum, leporumque.] Optimo-
rum piscium & carniarum. Suminis.] E-
pigr. 44. l. 13. Exitus hic est.] In has sor-
des abeunt & mutantur vorari pisces,
leporos, & suillæ pars optima, quæ se-
men est, h. e. papillæ modo enixæ porce.

10. Sulphureusque color.] Ex crudi-
tate, pallor. Carnificesque pedes.] Podi-
gra. Λυσιμελής Βάκχης καὶ Λυσιμε-
λὺς Ἀφροδίτης Γυναῖς. Ἰουδαίης Λυ-
σιμελὺς Ποδοῖγεν. Anthol. l. 2. c. 43.

II. Al

*Non Albana mihi sit comissatio tanti;
 Nec Capitolina, pontificumque dapes.
 Imputet ipse deus nectar mihi, fiet acetum,
 Et Vaticani perfida vappa cadit.
 Convivas alios cœnarum quære magister,
 Quos capiant mensæ regna superba tuæ:
 Me meus ad subitas invitet amicus ofellas:
 Hæc mihi, quam possum reddere, cœna placet.*

[11. *Albana, &c.*] Lautissimum epulum, quale exhibuit in Albano monte Quinquatriis Minervæ suæ Dominus. Quasi dicat, si mihi apponeretur, ut olim Domitianus in Albano, hac conditione & exprobratione neficii, nolim tecum cœnare. *Tanti.*] stomacho & pedibus laborem.

[12. *Capitolina.*] Jovis epulum in Capitolio à 7. Epulonibus instructum. *pontificumque dapes.*] Magnifica Pontificum cœna, qualem Metelli describit Iacrob. cap. 13. lib. 3. Saturn.

[13. *Imputet, &c.*] Si mihi ipse Jupiter nectar in rationibus & meriti

loco numeret, non mihi sapiet aliud quam acetum & vappam è vino vilissimo. Gloss. *Imputare*, λογίζεσθαι. & ita sæpe illius ætatis scriptores, hoc verbum usurparunt.

[14. *Vappa.*] Vinum fugiens, aut fax vini. & Metaphoricè, homo nihili.

[15. *Cœnarum magister.*] Cœnæ pater, invitator, parochus. Ergò hoc loco *Magister cœnæ*, non is qui *Arbiter bibendi*, unde *Magisteria* & *regna vini*: nam idem & *Rex*: sed potius *Cœna pater*, mensæ rex. Macrobi. lib. 2. cap. 1.

[17. *Ofellas.*] Epigrammate 221. lib. 14.

Ad Linum pædagogum. XLIX.

*C*Rinitæ Line pædagoge turbæ,
 Rerum quem dominum vocat suarum,
 Et credit cui Postumilla dives
 Gemmas, aurea, vina, concubinos:
 Sic te, perpetua fide probatum,
 Nulli non tua præferat patrona:
 Succurras misero, precor, furori,
 Et serves aliquando negligenter
 Illos qui male cor meum perurunt:

[1. *Crinitæ, &c.*] Puerorum nobilium & cirratorum pædagoge. Pueri enim, ut formosiores viderentur, comam nutritæ & colere studiosè solebant, qui & *cirrati* ideo dicuntur à Persio Sat. 1.

*Ten' cirratorum centum data fuisse
 Pro nihilo pendas.*

Turneb. Advers. lib. 26. cap. 21. epigrammate 57. lib. 3. vers. 8.

[5. *Sic te, &c.*] Precantis Adverb.

[7. *Furori.*] Mco.

Quos

13. Sed

10 Quos & noctibus & diebus opto
In nostro cupidus sinu videre.
Formosos, niveos, pares, gemellos;
Grandes, non pueros, sed uniones.

13. Sed uniones.] *Ἀσσοδοκίμους*. Expectabatur enim ut peteret *petit* ille uniones.

In habentem amoenas ædes. L.

Daphnonas, platanonas & aërias cyparissos,
Et non unius balnea solus habes;
Et tibi centenis stat porticus alta columnis,
Calcatusque tuo sub pede lucet onyx;
5 Pulvereumque fugax hippodromon ungula plaudit,
Et pereuntis aquæ fluctus ubique sonat.
Atria longa patent: sed nec cœnantibus usquam,
Nec somno locus est. quam bene non habitas!

Sapientis esse architecti, non elegantium tantum, sed commodas ædes parare, docet.

1. *Daphnonas, &c.*] Laureta. l. 10. 79.

2. *Non unius, &c.*] Magis ampla quam pro privato homine.

4. *Calcatusque, &c.*] Pavimenta sternuntur Onychite lapide.

5. *Hippodromon ungula plaudit.*] Spacium per quod currunt equi. ex *ἵππου*, & *δέρμει*. Hippodromus namque apud Latinos pro Circo accipi-

tur, in quo de equi pernecitate cœnabatur.

6. *Aquæ fluctus ubique sonat.*] Fontium, scaturiginum in hortis distinctum.

8. *Quam bene non habitas.*] Cœniter hæc omnia cœnatio nulla, cubiculum nullum. Quid ergo absque, quam in amplissima domo, nullum est locum cœnandi, nullum dormienti, quorum causa potissimum ædes adificantur. *Rad.*

De Fabullo. LI.

Tam sæpe nostrum decipi Fabullum, quid
Miraris, Aule? semper bonus homo tiro est.

Ad

1. *Fabullum.*] Scriv. legit. *Fabullum*. rectè.

2. *Tiro est.*] Simplex, nec satis exer-

citatus ad cavendum veteratos hos reteratores. Scriverius legit: *homo in-*
nus.

Epit-

Ad Semproniam. LII.

Tempora Pieria solitus redimire corona,
 Nec minus attonitis vox celebrata reis,
Hic situs est, hic ille tuus, Sempronia, Rufus:
Cujus & ipse tui flagrat amore cinis.
Dulcis in Elysio narraris fabula campo,
Et stupet ad raptus Tyndaris ipsa tuos.
Tu melior, quæ deserto raptore redisti;
Illæ virum voluit nec repetita sequi.
Ridet, & Iliacos audit Menelaüs amores:
Absolvit Phrygium vèstra rapina Parim.
Accipient olim cum te loca læta piorum,
Non erit in Stygia notior umbra domo.
Non aliena videt, sed amat Proserpina raptas:
Iste tibi dominam conciliabit amor.

Epitaphio mortem Rufi, & Semproniz ergà Rufum virum, amorem fidem celebrat. quæ rapta ab amore rediit ad virum, ostenditque se vitam fuisse abductam, aut certè præstituisse facti. *Rad.*

I. *Tempora, &c.*] Rufus tuus, Poëta insignis, nec minus celebris notorator.

4. *Cujus & ipse tui, &c.*] Quod rata ad Rufum sponte redierit.

5. *Narraris fabula campo.*] A Rufo jam in Elysiis.

6. *Stupet ad raptus.*] Quod tu rapta, Rufum tuum sponte repetiisti. *Tyndaris ipsa tuos, &c.*] Helena, Tyndari filia. illi leg. *Noluit illa virum vel repetita equi.*

8. *Repetita sequi.*] A conjuge Menelao & Græcis.

9. *Ridet, &c.*] Menelaus lætus, audit te raptam rediisse ad maritum tuum, excusat crimen Helenæ suæ, ridetque amores Paridis & Deiphobi.

II. *Accipient, &c.*] Ubi tu defuncta migraris ad Elysios campos, nota eris & nobilitata ex hac Rufi tui fama.

13. *Non aliena videt, &c.*] Sed amica, & propter communem raptum favens raptis.

14. *Tibi dominam conciliabit amor.*] Proserpinam tibi propitiam faciet. Non solum enim amatores amicam suam *Dominam* vocare solebant; sed & eodem nomine Augusta & Regina vocabantur. *Maro vi. Æneid. Hæc dominam Ditis thalamo deducere adorti.* Tum & in universum uxores omnes sic vocantur, ut è quodam Senecæ loco intelligi potest. *Turneb. lib. xxi. Advers. c. vi.*

In Avarum. LIII.

Nummi cum tibi sint, opesque tantæ,
 Quantas civis habet, paterpe, rarus:

Lar-

Paternum insecutur illiberalem & avarum; patremque appellat avaritiz.

2. *Paterpe, rarus.*] Aut qui habet li-

beros, ut continnet filios, & pater fuisse. & epigr. 62. infra. Alii, *Paterus, xueior.*

5. Scj-

*Largiris nihil, incubasque graea,
Ut magnus, draco, quem canunt poëtae*

5 *Custodem Scythici fuisse luci.*

*Sed caussa, ut memoras, & ipse jactas,
Diræ filius est rapacitatis.*

*Et quid tu fatuos, rudesque quæris,
Illudas quibus, auferasque mentem?*

10 *Huic semper vitio pater fuisti.*

5. *Scythici fuisse luci.*] Aurei velleris sago suspensi in luco ante templum Martis. de quo Apollonius & Val. Flaccus in Argonauticis. Ovid. 7. Metamorph. Seneca in Medea. Hyginus 14. fab. Apollod. lib. 1. &c. Alii leg. *Libyici.* de quo epigr. 37. lib. 3. Et vide Macrobr. Sat. 1. cap. 20.

6. *Sed caussa, &c.*] Sed arguis illum tanquam causam tuæ rapacitatis.

8. *Et quid tu fatuos, &c.*] Quare vero tam fatui sumus, quibus hoc persuadeas.

10. *Huic semper, &c.*] Immo tu ipse vitii pater es. Vel, illi auroræ hoc vitium.

In Zoilum. LIV.

*C*Rine ruber, niger ore, brevis pede, lumine læsus,
*R*em magnam præstas, Zoile, si bonus es.

Vultus est index mentis, & lineamenta corporis, argumenta animi: liberalis & honesta facies, liberalem & honestum arguit animum; prava, pravam. Fronti magna fides, in-

quiunt Physiognomones. pronunciantque, cavendum ab iis quos signavit Deus.

1. *Læsus.*] Sic MS. Bodleianus. Vulgg. *læsus.*

Ad Puellas. LV.

*G*Ratis qui dare vos jubet puellæ,
*I*nsulsiſſimus, improbiſſimusque est.
Gratis ne date, bafiate gratis.

Hoc Ægle negat, hoc avara vendit.

5 *Sed vendat bene, bafiare quantum est.*

Hoc vendit quoque nec levi rapina:

Aut libram petit illa Cosmiani,

1. *Dare vos, &c.*] Vestri copiam facere.

4. *Hoc Ægle, &c.*] Etiam bafiare.

5. *Sed vendat bene.*] Phaleucium istum cum sequenti non est videre in Palat. & nescio sane quid sibi velit: quartus ser-

vat. *Sed vendat quoque nec levi rapina* omiſſis intermediis.

7. *Libram petit, &c.*] Unguenti Cosmo confecti. epigr. 88. lib. 1. *¶* 1. libram petit Ægle, quo oris impio foetorem emendet.

8. *Sine*

*Aut binos quater à nova moneta:
Ne sint basia muta, nec maligna,
10 Ne clusis aditum neget labellis.
Humane facit hoc tamen: sed unum est,
Gratis quæ dare basium recusat,
Gratis lingere nec recusat Ægle.*

8. *Binos quater, &c.*] Oſto Flavios monetz novæ & asperæ.

9. *Muta.*] Alii, *multa*. Alii leg. *Nec clusis*.

11. *Humane facit, &c.*] An quia osse & ebore dentata? epigr. 73. lib. 1. An quia ore impura, utpote *μυζήεις*? epigr. 95. lib. 1. & epigr. 15. lib. 2.

In Polycarmum. LVI.

*Æ Grotas uno decies, aut sæpius anno;
Nec tibi, sed nobis hoc, Polycarme, nocet.
Nam quoties surgis, soteria poscis amicos.
Sit pudor: ægrota jam, Polycarme, semel.*

Ut supra quosdam dixit sæpius in anno nasci & natalem celebrare, uti poscerent munera natalitia; ita Polycarmum ait sæpius fingere morbum, ut posceret *σώτηρα*.

1. *Ægrotas uno decies, &c.*] Convalescenti mittebant amici pro salute recepta, munera, quæ *σώτηρα* voca-

bant. Polycarmus morbum simulabat sæpius, ut haberet occasionem exigendi hæc munera. non secus ac Clytus ille ex natalitiis fictis. epigramm. 64. lib. 8.

4. *Ægrota jam, &c.*] Morere, nec convalescere è morbo. sic epigramm. 40. lib. 5. vers. 5.

Ad Sparsum. LVII.

*C Ur sæpe sicci parva rura Nomenti,
Laremque villæ sordidum petam, quæris?
Nec cogitandi, Sparse, nec quiescendi
In urbe locus est pauperi. negant vitam
5 Ludimagistri mane, nocte pistores,*

Exponit Sparso causas recessus in villam Nomentanam, urbanos strepitus; qui nullam quietis partem concedunt Poëtæ, vel meditandi, vel convivendi. *Rad.*

1. *Cursæpe sicci, &c.*] Quæris, cur toties secedam in sterilem meam & siccam villam Nomentanam. vide Plinii

epist. 17. lib. 2.

2. *Sordidum.*] Jan. Douza legendum censet *Sparse*.

4. *Negant vitam.*] Eandem Sybaritæ querelam vide epigrammate 70. libri 9.

5. *Pistores.*] Qui & ipsi molam vertebant.

Æra-

6. *Æra-*

Ærariorum marculi die toto.

*Hinc ociosus sordidam quatit mensam
Neroniana nummularius massa:*

Illinc paludis malleator Hispanæ

10 *Tritum nitenti fuste verberat saxum.*

Nec turba cessat entheata Bellonæ,

Nec fasciato naufragus loquax trunco,

A matre doctus nec rogare Judæus,

Nec sulfuratæ lippus institor mercis.

15 *Numerare pigri damna qui potest somni,*

Dicit

6. *Ærarium, &c.*] Fabrorum æs eudentium & tractantium malleoli. *Marculus* ergo à marco: *marcus* est malleus major; dictus *marcus*, quod major sit ad cædendum & fortior: *marcellus* mediocrius malleus; *marculus*, pusillus.

8. *Neroniana.*] Pustulata, optima auri atque argenti nota, cujusmodi exigit Nero Sueton. cap. 44. An forte massam innuit ex metallis, urbe sub Nerone incensa, constatam, quale fuit æs Corinthium? Alii intelligunt, nummos & mensam Claudii foeneratoris, de quo epigramm. 57. lib. 2. vers. 7. *Nummularius.*] Nummularii Trapezitæ dicuntur, seu mensarii, qui pecunias ad mensas tenent.

9. *Paludis, &c.*] Lini & setabi quod in paludosis Hispaniæ locis feritur. Nam *judaria Setaba ex Hiberis miserunt, &c.* Catul. Quod enim Turnebus lib. 30. cap. 26. legendum conjicit *balteis* & de auro rudi & crudo intelligit, nullatenus convenit aureæ operæ cum fustes lineæ, optime. Attamen & sic Vir incomparabilis D. Salmasius sic legendum censet. *Illinc balucis malleator Hispanæ.* Nam *balux* minutus auri calculus. Intelligit ergo Martialis, auri monetiarum ex baluca Hispana. idem enim ac si dixisset, Hispani auri malleatorem. *Malleatores* erant, qui monetam feriebant, & malleis formas incudebant. inde illa: *are, argento, auro, flando, ferrundo.* Salmas.

10. *Tritum nitenti, &c.*] Lignum olim in saxo fuste ligneo, seu malleo stupario tundeatur. Nam ut Plin. l. 19. cap. 1. inquit: *Mox arefactæ (virgulae) in saxo tunduntur stupario malleo.* Alii de auro extenuato in laminas & bractes interpretantur.

11. *Turba cessat, &c.*] Sacerdotes Bellonæ cestropetriti. *quos festis Bellona laceris Sæva movet.* Lucan. lib. 1. *Entheata* hic vocat, quam supra *entheam* appellavit.

— *Lacerantur brachia cultiris,*
Cum furit ad Phrygios entheata turbantur.

Hæc ergo turba nullam civitati quietem indulget.

12. *Nec fasciato, &c.*] Nec emendicans naufragus, suspensa ex humeris à petore naufragii depicti tabula de fascia.

13. *A matre doctus, &c.*] Devotus enim Solymis, Judæorum multi Romam delati Ageriæ nemus incolerant, & passim mendicabant miseri. Juvenal. satyra 6. vers. 544.

14. *Nec sulfuratæ, &c.*] Nec cessat proclamare sulphuratæ ramentalippus & vilis circulator. epigr. 42. l. 1. vers. 1. *lippus, &c.*] Ab opere sulfureo.

15. *Numerare pigri, &c.*] Ille numerabit somni damna, qui potest numerare pulsantes æra mulieres, quem devocatur luna sagis: Nullus autem manus illas numerabit, multo minus & somni damna.

16. *En*

Dicet quot æra verberent manus urbis,
Cum sc̃cta Colcho Luna vapulat rhombo.
Tu, Sparse, nescis ista, nec potes scire,
Petilianis delicatus in regnis,

20 Cui plana summos despicit domus montes,
Et rus in urbe est, vinitorque Romanus.
Nec in Falerno colle major autumnus,
Intraque limen clausus effedo cursus,
Et in profundo somnus, & quies nullis
25 Offensa linguis; nec dies, nisi admissus.
Nos transeuntis risus excitat turbæ,
Et ad cubile est Roma: tædio fessis
Dormire quoties libuit, imus ad villam.

16. *Æra verberent, &c.*] Quorum crepitu Lunæ delinquenti succuri posse credebant. vide quæ Farnab. ad Senecæ Hippolyt. vers. 420. 787.

17. *Colcho Lana vapulat.*] Magico. propter Medeam, quæ Colchis. *Rhombo.*] *Rhombo*, magico instrumento. epigr. 30. lib. 9. vers. 9.

18. *Nescis ista, &c.*] Damna somni & urbis molestias.

19. *Petilianis, &c.*] Qui habes prætorium, id est, villam magnificam sub Janiculo, in agro quondam L. Petilii scribæ. *Regnis.*] Regna autem vocat poëta, ut Virgilius:

*Post aliquot mea regna videns mirabor
aristas.*

20. *Cui plana, &c.*] Vide epigr. 64. lib. 4. vers. 5.

21. *Vinitorque Romanus.*] Namque

vinca in urbe ipsa.

22. *Nec in Falerno, &c.*] Neque in Falerno Campaniæ monte uberior fructuum proventus aut lætiores vites quam tibi in villa suburbana, seu urbana potius. *Autumnus*, pro vindemia.

23. *Intraque, &c.*] Et tibi intra ædium tuarum septa, spatium est gestationi, imo cursui. *Effedo cursus.*] Fr. Modius legit. *Intraque limen latius effedo cursus.* c. 109. Novantique Lect.

25. *Offensa linguis.*] Transeuntium & clamantium. *Admissus.*] Apertis fenestris.

27. *Et ad cubile, &c.*] Et mihi ante ipsum cubiculum omnis Roma obstre-pit somnūque negat.

28. *Imus ad villam.*] Quod tibi non est necesse, qui villam in urbe habes, & noctem in meridia.

Ad Alaudam. LVIII.

Ancillariolum tua te vocat uxor, & ipsa
Lecticariola est: estis, Alauda, pares. De

1. *Ancillariolum, &c.*] Quod ancillas sc̃taretur. Sed & matronæ Romæ eos dicebant ancillarios, qui nulla nobili amica se fecerunt insignes. Seneca de Benefic. lib. 1. cap. 9.

2. *Lecticariola est, &c.*] Quæ se proutituit servis lecticam succollantibus.

vide Turneb. lib. 30. cap. 26. Nescio, an mulierem istam probri & dedecoris tacite arguat. Nam in lecticis & sellis suis vehebantur quandoque bellæ illæ matronæ paulò incautius, aut potius consulto sese inspiciendas præbebant

vis τοῦτοι. Herald.

xx

1. Tam

De importunis basiatoribus. LIX.

Tantum dat tibi Roma basiorum
 Post annos modo quindecim reverso,
 Quantum Lesbïa non dedit Catullo.
 Te vicinia tota, te pilosus
 5 Hircoso premit osculo colonus.
 Hinc instat tibi textor, inde fullo,
 Hinc sutor modo pelle basiatâ,
 Hinc menti dominus pediculosi,
 Hinc desfioculusque & inde lippus,
 10 Fellatorque, recensque cummilingus.
 Jam tanti tibi non fuit redire.

1. *Tantum, &c.*] Vide huic geminum epigr. 99. lib. 11.

3. *Quantum Lesbïa.*] Catulli de hac re versus lepidissimi omnibus ad maximum sunt. Soliros autem peregrè redeuntes, basius excipi, satis notum est. Hic mos antiquissimus, & Israëlitis quoque usitatus. Sed in hoc osculo notanda etiam honoris & observantiz nota, Rabinis observata. Diu obtinuit hæc consuetudo. Sed & discedentes, aut longius aliquod iter suscipientes, amicos osculabantur. Plinius Panegyrico. *Gratum erat cunctis, quod Senatuum osculo exciperes, ut demissus osculo fueras.*

Perfarum etiam hæc consuetudo inter *trēs ovissuës. Herald.* Epigramm. 34. lib. 6. vers. 7.

5. *Hircoso premit, &c.*] Fetido, male olenti hircum axillarum. *Basius olidissimus.* dixit Petron. impuri scilicet oris.

7. *Basiatâ.*] Dum morderet hirci patrem soleam, ut epigramm. 75. lib. 9. vers. 2.

8. *Pediculosi.*] Brodæus lib. 10. Miscel. cap. 34. legit, *periculosi*, & exponit laborantis lichene seu mentaga.

9. *Desfioculusque, &c.*] Luscus, cui desit oculus alter.

Ad suum natalem. LX.

Martis alumne dies, roseam quo lampada primum,
 Magnaque siderei vidimus ora dei:
 Si te rure coli, viridesque pigebit ad aras,
 Qui fueras Latia cultus in urbe mihi:

Natali suo se genialiter victurum dicit ruri, quod in urbe non poterat.

1. *Martis alumna, &c.*] Martiz Calendæ, mihi natalis. epigramm. 53. lib. 9. *Lampada primum.*] Solem.

2. *Magnaque ora.*] Centies enim & sexagies, magnitudine superat univer-

sæ terræ globum, globus Solis, ut communis est Astrologorum *2. videmus.* *Siderei dei.*] Phœbi. ut epigr. 2. lib. 9. spectac. vers. 1.

3. *Viridesque, &c.*] E vivo ac viridi cespice.

4. *Qui fueras, &c.*] Quem natalis hucusque in urbe Roma celebravi.

5. Sa.

5 *Da veniam, servire meis quod nolo Calendis,
Et qua sum genitus, vivere luce volo.*

5. *Servire meis, &c.*] Quod super-
fedeam deferre hunc honorem urbi
Martiz, Calendis Martiis.

6. *Vivere luce volo.*] Valere & ge-
nialiter vivere, quod in urbe non da-
tur.

De * Sabello. LXI.

N *Atali pallere suo, ne calda Sabello
Desit, & ut liquidum potet Alauda merum,
Turbida sollicito transmittere Cæcuba sacco;
Atque inter mensas ire, redire suas;*

5 *Excipere hos, illos, & tota surgere cæna*

Marmora calcantem frigidiora gelu:

Quæ ratio est, hæc sponte tua perferre, patique,

Quæ te si jubeat rex dominusve, neges?

* *Sabello.*] Ineptum lemma, cum
Sabellus pro aliquo è convivarum nu-
mero ponatur; sitque epigramma in
eum qui adeo sollicitè curet quæ ad ce-
lebrandum natalem spectent, ut ge-
nium suum, cui illo maximè die indul-
gendum fuerat, fraudet. Tum hoc epi-
gramma cum præcedenti conjungunt
Gruterus & Sriverius.

1. *Pallere suo, &c.*] Anxium esse.
Et pro *suo*, Brodæus mallet *suo*. Et pro
ne calda Sabello, legit *Sabelle*. id est, ne
calda desit convivis. Et *liquidum me-
rum*, est sacco colarum. *Calda Sabello.*]
Epigr. 12. lib. 1. vers. 3.

2. *Alauda merum.*] Conviva. Synec-
doch. id est, convivæ.

3. *Turbida sollicito, &c.*] Epigr. 40.
lib. 2. vers. 5. & lib. 14. epigr. 104.

4. *Iredire.*] Famulorum ritu.

6. *Marmora, &c.*] Pavimentum
marmoreum. idque nudis pedibus pro
more discumbentium, nisi jam surgens
soleas posceret.

7. *Quæ ratio est.*] Quam verniliter
imò præposere facis hoc convivor,
rex & dominus, quod non faceret con-
viva & cliens? *Sponte tua.*] Palat. le-
git, *sua*. Et pro *Quæ te*, Palat. legit
tibi. Alii *tu*.

De Ligurra. LXII.

V *ersus, & breve vividumque carmen
In te ne faciam times, Ligurra;*

Laserat quispiam ineptus & insul-
sus verificator poëtam, eo tantum fi-
ne, ut irritaret in se Martialem, ab eo-
que nominatim refutaretur. Poëta ne-
gat se gry dicturum in eum, quem con-
temnerent omnes, sibi prorsus imparem
ingenio & carmine. quod genus contu-

meliz gravissimum est, non videri di-
gnum, quem ultum eas. *Rad.*

1. *Vividumque carmen.*] *Quicke shar-
pe witti.* acumen enim est è virtutibus
epigrammatis. epigr. 1. lib. 1. vers. 3.

9. *Times, Ligurra.*] Dicis subinde
te timere.

X x 2

5. 12

*Et dignus cupis hoc metu videri:
Sed frustra metuis, cupisque frustra.*

5 *In tauros Libyci ruunt leones;*

Non sunt papilionibus molesti.

Quærus, censeo, si legi laboras,

Nigri fornicis ebruium poetam;

Qui carbone rudi, putrique creta

10 *Scribit carmina, quæ legunt cacantes.*

Frons hæc stigmate non meo notanda est.

5. *In tauros, &c.]* Αἰὲς ἔ' ἰν' ὄρεσιν
τῶν ταύρων ὡς τοῦ ἐν ἰλίσσοις. *Runt.*
Alii, *fremunt.* melius.

8. *Nigri fornicis.]* Obscuri loci, &
vilis notæ versificatorem. *Ebruium.]* In-
sanum, stolidum. *A pot-poet.*

9. *Qui carbone rudi, &c.]* Qui levi
carbone cretave versus inscribit parieti
è tergo ædium. Adjecit *putri*, ut putida

notaret carmina.

19. *Quæ legunt cacantes.]* Quæ ma-
didentur Deo Cloacina. Qualia *Tandis*
Annales Senecæ: & Catullo, *Amala*
volusi *cacata charta.*

11. *Frons hæc stigmate, &c.]* Ser-
villis tua frons non digna est, cui
ego inuram mansura carminis mei
puncta.

Ad Saturnum pro Prisco Terentio. LXIII.

Antiqui rex magne poli, mundique prioris,
Sub quo pigra quies, nec labor ullus erat,

Nec regale nimis fulmen, nec fulmine digna,

Scissa nec ad Manes, sed sita dives humus:

5 *Lætus ad hæc facilisque veni sollemnia Prisci*

Gaudia; cum sacris te decet esse tuis.

Tu reducem patriæ sexta, pater optime, bruma

Pacifici Latia reddit ab urbe Numæ.

Prisco Terentio post annum sextum,
ipso Decembri in patriam Hispaniam
reduci epulum exstruitur, ad quod Poë-
ta Saturnum invitat; & rogat, ut Pri-
sco sæpè revocet Saturnalia diuque illi
ævum propaget. *Rad.*

1. *Antiqui, &c.]* Saturne, sub quo
aurea illa ætas, secunda, innocens, quie-
ta, &c. Et *Antiqui* poli regem appellat
Saturnum, quod Saturnus ante Jovem
cælo imperitaverit, à Jove filio postea
exutus imperio, & deturbatus.

3. *Nec regale, &c.]* Imperiosum,

tyrannicum. *Nec fulmine digna.]* Nec
scelere fulmine digna. *Digna.]* Pax
digni.

4. *Scissa, &c.]* Ad eruendum a
visceribus terræ imaque Manium scilicet
ferrum ferroque nocentius aurum.

6. *Sacris tuis.]* Saturnalibus & Decem-
bri, quo post 6 annos rediit Roma in
patriam Hispaniam Priscus Terent. *A-*
liis Marius Priscus.

8. *Pacifici Numæ.]* Qui nulla bella
gessit, sed totum se populumque reli-
gionibus dedit & adstrinxit.

9. *Cens*

- Cernie ut Ausonio similis tibi pompa macello*
 10 *Pendeat, & quantus luxurietur bonos?*
Quam non parca manus, largæque nomismata mensæ,
Quæ, Saturne, tibi pernumerentur opes?
Utque sit his pretium meritis, & gratia major,
Et pater, & frugi sic tua sacra colit.
 15 *At tu sancte, tuo sic semper amere Decembri:*
Hos illi jubeas sæpe redire dies.

9. *Cernie ut Ausonio. &c.*] Viden' ut apparatus Saturnaliorum hic in Hispania æmuletur Romam? *Pompa.*] Carnium, pisciumque & obsoniorum.

11. *Quam non parca manus.*] Vides quam larga tibi deferantur munera, quantaque pecunia in Saturnalibus absumatur. *Nomismata mensæ.*] Munera.

13. *Utque sit his pretium, &c.*] Et quo gravior tibi sit hæc celebritas, O Saturne, Priscus & Pater & tenacior aliquanto, hæc tibi larga profundit manu: Itaque si orbus esset, posset esse liberalior; nunc pater hoc facit, quid faceret *Æneis*.

16. *Hos illi jubeas, &c.*] Ut Prisco plurima indulgeas Saturnalia, id est, diuturnum vitæ usum.

Ad Cordubam. LXIV.

- U**Ncto Corduba lætior Venafro,
Histræ nec minus absoluta testa,
Albi quæ superas oves Galefi,
Nullò murice, nec cruore mendax,
 5 *Sed tinctis gregibus colore vivo:*
Dic vestro, rogo, sit pudor poetæ,
Ne gratis recitet meos libellos:

Fer-

In Cordubensem Poëtam, & malum, & furem carminum suorum scribit; rogatque Cordubam, ut suum clientem moneat, ne aliena pro suis recitet. *Rad.*

1. *Vncto.*] Unctum ergò appellat Venafrum ab oleo, quod in Venafrano agro nascitur. Olearum gloriæ facile principatum obtinuit Venafrum in Campania; secundas Histria.

2. *Histræ.*] Histria Italiz peninsula. *Nec minus, &c.*] Nec cedens testis olei, seu olivarum Histriæ.

3. *Galefi.*] Galefus flumen Italiz ad Tarentum, ubi candidæ lanæ copia.

epigr. 43. lib. 2. vers. 3.

4. *Nullò murice, &c.*] Non muricis sanguine seu succo putpureo tincta lana, sed nativo rutilo imbuta. *Nec varios discet mentiri lanæ colores;* Ipse sed in pratia aries jam suave rubenti Murice, &c. Virgil. vide epigr. 38. lib. 5. vers. 7.

6. *Dic.*] Corduba, dic tuo civi & clienti, malo poetæ.

7. *Ne.*] Palat. leg. *Nec. Gratis recitet, &c.*] Impune, cui nulla vel mala scribenti carmina non possum ego refferre gratiam, illius recitans cum honore. ut ille mea.

XX 3

10. *Sine*

*Ferrem, si faceret bonus poëta,
Cui possem dare mutuos honores:*

10 *Corrumpit sine talione cælebs.*

Cæcus perdere non potest, quod aufert.

Nil est deterius latrone nudo:

Nil securius est malo poëta.

10. *Sine talione.] Vindicta parili.*
Cælebs.] Metaph. nihil scribens.

11. *Cæcus perdere, &c.] Non possis*
legē talionis agere cum cæco, qui alte-
ri oculum cruciat.

12. *Nudo malo poëta.] Cui nihil*
quod vicissim auferas. Cordubensem
furem cum cæco & latrone compar
ignominiosis similitudinibus, ut acris
mordeat.

De Cinna. LXV.

V*incentem roseos, facieque, comaque ministros
Cinna cocum fecit. Cinna gulosus homo est.*

2. *Gulosus homo est.] Qui vel in culina luxuriare formam vult. vide epigr. 66.*
lib. 1.

De Phyllide. LXVI.

F*ormosa Phyllis nocte cum mihi tota
Se præstitisset omnibus modis largam,
Et cogitarem mane quod darem munus,
Utrumne Cosmi, Nicerotis an libram,
5 An Baticarum pondus octo lanarum,
An de moneta Cæsaris decem Flavos:
Amplexa collum, basioque tam longo
Blandita, quam sunt nuptiæ columbarum,
Rogare cepit Phyllis amphoræ vini.*

Ad

2. *Omnibus, &c.] Nil negantem. epi-*
gramm. 12. lib. 4.

4. *Cosmi, &c.] Libram unguenti*
à Cosmo seu Nicerote myropolitis con-
fecti.

5. *Baticarum pondus.] Epigr. 133.*
lib. 14. Oſolanarum.] Scriv. Alii acre.
Alij, are.

6. *De moneta, &c.] Flavios ex mo-*
netâ Domitiani. Scriv. legit: flavus.

7. *Basioque tam longo.] Sic epigram-*
mate 105. lib. 11. bassa blandæ imitata
columbas.

9. *Rogare cepit, &c.] Vinosa mu-*
lier. Digna est concubitus quoslibet ibi
paci. inquit Ovidius.

Fraude

Ad Amœnum. LXVII.

BIs quinquagenis domus est tibi millibus empta,
Vendere quam summa vel brevior cupis.

Arte sed emptorem vasa corrumpis, Amœne,
Et casa divitiis ambitiosa latet.

5 Gemmantes prima fulgent testudine lecti,

Et Maurusiaci pondera rara citri.

Argentum atque aurum non simplex Delphica portat:

Stant pueri, dominos quos precer esse meos.

Deinde ducenta sonas, & ais, non esse minoris.

10 Instruatam vili vendis, Amœne, domum.

Fraudulentum venditorem describit, qui deceptus, malè materiata domum, centum millibus HS. emerat, quam vel quinquaginta venditam cupiebat. Is ergo ut emptori fumum venderet, aurea argenteaque supellectili domum ornavit, illamque ducentis millibus æstimavit. Poëta ait, vili instruatam domum vendi; sed vacuum caro nimis. Ades autem non erat cum ornamentis venditurus Amœnus, sed vacuas; ornamenta apposuit, ut objiceret escam emptori. Rad.

4. Et casa divitiis, &c.] Et domum male materiata in suis pretioso ornatu, quo sit venalior.

5. Gemmantes, &c.] An quia testudinum putaminibus ornati: Juv. sat. 11. vers. 94. An lectum innuit pavoninum? de quo epigr. 85. lib. 14. Prima testudine.] Prima enim testudo sive nobilior

est mascula & marina; terrestris minus utilis. Gemmantes verò lecti; quia & testudo inter gemmas. Et fulcra lectorum olim potentioribus è putaminibus testudinum. Plin. lib. 9. cap. x1.

6. Et Maurusiaci, &c.] Et mensæ citreæ magni pretii & luxus ex Mauritania. epigrammate 43. libro 2. versu 9.

7. Argentum atque, &c.] Mensa marmorea è Delphis (6. Verr. in Cic.) obtegitur vel cingitur gravi lamina auri argente.

8. Dominos, &c.] Amasios. ut amica dicitur domina.

9. Sonas, &c.] Poscis pretium.

10. Instruatam, &c.] Sed si tollas hunc ornatum & supellectilem (quod divendita casa tibi facere certum est) cara nimis erat domus, quæ sic instruatam, vili exposita pretio videtur.

In natalem Maronis. LXVIII.

MAjæ Mercurium creastis Idus.
Augustis redit Idibus Diana.

Octo-

Celebrat natalem Virgillii, & eundem celebrantibus optat mille natalis.

1. Creastis Idus.] Edidistis in lucem, natalitiz estis. Nusquam tamen legitur Idus Majas natalitias fuisse Mercurio. Sed quod eo die, Mercurio templum

haud procul à Circo maximo dedicatum à veteribus Romanis, A. U. C. cclix. ipso Livio teste. Templi autem dedicatio natalis erat nummis. Vide Turneb. Advers. lib. 2. cap. x1. & lib. 25. cap. 24.

2. Diana.] Natalis Dianæ.

X x 4

3. Octo-

Octobres Maro consecravist Idus.

Idus saepe colas & has, & illas,

5 Qui magni celebras Maronis Idus.

3. *Octobres Maro, &c.*] Natus est Virgilius Idibus Octobris. Donat. & Probus Gram.

4. *Idus saepe colas, &c.*] Diu vivas

precor, celebresque natalitias Martii & Dianæ Idus, O Sili, vel quicunque natalem celebras Virgilii. epigr. 14. lib. 4. vers. 14.

Ad clientes. LXIX.

Matutine cliens, urbis mihi caussa relicta,
Atria, si sapias, ambitiosa colas.

Non sum ego caussidicus, nec amaris litibus aptus:

Sed piger, & senior, Pieridumque comes.

5 Ocia me, somnusque jurant, quæ magna negavit

Roma mihi: redeo, si vigilatur & hic.

Poëta non desiderat officiosos, vel patrocinium implorantes clientes, quos ait se fugisse etiam Romæ, quam & ipsam clientum caussa reliquerit. *Red.*

1. *Matutine cliens.*] Salutationis vel patrocinii causa me summo mane vilens, *Urbis mihi, &c.*] Cujus importunitatem ut fugerem, ipse ex urbe Ro-

ma huc profugi.

2. *Ambitiosa colas.*] Divitum, quibus ad honorem gradus est clientum turba.

4. *Pieridumque comes.*] Poëta.

6. *Si vigilatur & hic.*] Si per clientes importunos non liceat mihi hic dormire.

Ad Paullum. LXX.

Sic tamquam tabulas, scyphosque, Paulle,
Omnes archetypos habes amicos.

Paullum avarum, ait, ornari ab amicis, sed amicos non à Paulo. Quem admodum antiqua opera poculorum & tabularum ornant quidem dominum, sed à domino nihil accipiunt:

ita amici à Paulo nihil beneficii accipiebant. *Red.*

1. *Sic tamquam, &c.*] Quos tanquam ornamenta ostendet, non quibus utatur. de archetypis. epigr. 6. lib. 8. vers. 1.

De Apro. LXXI.

Lintea ferret Apro vatis cum vernulu nuper,

Et

Apert tenuis, in balneis reprehendebat luxum potantium: interim legati ei fuere testamento trecenti nummi, quos ille statim in dolium contulit; ebriusque è thermis ægre domum rediit. *Red.*

1. *Lintea.*] Cum tenui ac pauperi Apro in balneis lavanti servulus vilis, pedibusque obrortis ferret lintea ad tergendum. *Ferret Apro.*] Postquam enim in balneis laverant, oleo sese perfundebant, & quandoque unguento beatio-

Et supra togulam lusca sederet anus;
 Atque olei stillam daret Enterocelicus unctor:
 Udorum tetricus censor & asper erat:
 Frangendos calices, effundendumque Falernum
 Clamabat, biberet qui modo lotus eques.
 A sene sed postquam patruo venere trecenta;
 Sobrius à thermis nescit abire domum.
 O quantum diatretea valent, & quinque comati!
 Tunc, cum pauper erat, non sitiebat Aper.

Ad

cationes, acilinteis postea tergebant, ut domo sibi adferenda curabant. pul. lib. 1. Metam. Sed beatiore decationesque ac molliore mollius tergebantur. Petronius: Itaque intravimus alnum, & sudore calefacti, momento temporis ad frigidam eximus. Iam Trimalchio unguento persusus tergebatur, non inteis; sed pallis ex mollissima lana factis. Herald. Vatinus.] Vatinus ergo dicitur, qui distortis est pedibus

2. Et supratogulam, &c.] Et togæ prius insideret lusca anus quæ custodierat vestes lavantium repositas in apolyterio ne subducerentur.

3. Atque olei stillam, &c.] Et herosus servulus uncturo Apro parce listillaret oleum.

4. Udorum tetricus, &c.] Aper lavantium luxum qui in balneis potabant, asperere reprehendebat, frangendos scilicet calices, id est, non admitendas potationes. Desestantur hac in felicitibus, eadem si potuerint, facturi. Sen. Benef. lib. 1. cap. 9. Si aliorum vitiis rascuntur, quasi invideant. Plin. ep. 22. lib. 8. Scriverius legit. Nudorum. Et pro, qui modo, forte legend. si modo: aut, quod modo. Sic biberet dicit. nam in balneis etiam bibebant.

7. Sene sed, &c.] Qui moriens Apro legaverat testamento 300. nummos. Postquam venere.] Venire hic significat, aliqui obvenire, contingere: sic venire aliqui dicitur hereditas. Porro si legas tre-

centia nummi, non erunt nisi decem floreni: si trecenta, subaudi millia sestertium, hoc est, decem millia florenorum. Malui ergo trecenta legere. docet enim Poëta Aprum post acceptam hereditatem à patruo, non amplius fuisse pauperem. Salmas. Rad.

8. Sobrius à thermis, &c.] Aper modo in re tenui tam gravis censor damnatorque potationum in balneis, jam in re aliquanto lautiori mutavit animum, factus bibo ad ebrietatem. Multi sane ea reprehendunt & tristissime damnant, quæ, si possent, lubentes facerent. Invident plerique beatis: & vitia in iis improbant, quæ ipsi si ad beatorum gregem transcriberentur ambitionissimè colerent Vere Seneca lib. 1. de Benef. cap. 9. Colunt, inquit, desestanturque felicem, & si potuerint, eadem facturi, odere facientem.

9. Diatretea valent.] Calices diatretei, id est, tornati ac tessellati. vide Turneb. Advers. 27. cap. 31. Diatretei ergo calices erant vitrei, cavati perforatique, hoc est, sculpti. *Διατρετῆς* enim est perforare vel cavare, quod Latini sculpere dicunt. Qui enim gemmas scalpunt, quasi quosdam sulcos in iis cavant & foramina cælo imprimunt; inde cavatores dicti gemmarum sculptores. Salmas. Quinque comati.] Pueri 5. reliqui testamento. epigramm. 57. lib. 2. vers. 8. & epigramm. 57. lib. 3. vers. 8.

Ad Lygdam. LXXII.

Nil non, Lygde, mihi negas roganti:
At quondam mihi, Lygde, nil negabas.

1. *Negat roganti.*] Epigramm. 74.
lib. II.

2. *Nil negabas.*] Epigrammat. n.
lib. 4.

Ad Pannicum. LXXIII.

Iugera mercatus prope busta latentis agelli,
Et male compactæ culmina fulta casæ,
Deseris urbanas, tua prædia, Pannice, lites,
Parvaque sed tritæ præmia certa togæ.
5 Frumentum, milium, ptisanamque, fabamque solebas
Vendere pragmaticus: nunc emis agricola.

Pannicum caussidicum fructuosa dicendi arte deserta, agellos eminentem sterilem, irridet.

1. *Busta latentis agelli.*] Busta Gallica, ubi Galli in jacenti & depressiori urbis loco castra habentes, pestililitate pereuntes, vel à Camillo cæsi sepeliebantur. Liv. 5.

3. *Deseris urbanas, &c.*] Deseris forum & officia urbana, unde tibi major proventus, donariorum scilicet tibi à clientibus missorum, quam ex sterili, quem mercatus es, agro.

6. *Vendere.*] Ut quorum tibi abundaret copia, dum multa tibi mitterent monumenta clientes. *Pragmaticus.*] Quando fuisti caussidicus. *vel Pragmaticus*, qui operam suam in verbis & formulis juris suggerendis subministrat oratoribus. A Græcis sumpserunt hanc dictionem, quam nos etiam Gallice, quanquam intersectam, retinemus. Nam *πρωγματικός* Græcis appellantur, quos nos practicos appellamus, chartaceos & calamarios homines. Quintil. tamen lib. 2. cap. 6. *πρωγματικός* Græcis vocari *Iuris interpretes* dicit. *Herold.* Nunc emis agricola.] Propter agriculturam.

Ad Catullum. LXXIV.

Heredem tibi me, Catulle, dicis.
Non credam, nisi legero, Catulle.

2. *Nisi legero, Catulle.*] Nisi acceperis hereditatem. *Vel*, nisi lecto testamento (quod priusquam tu mortuus

fuero non licebit) præstiteris fidem morere itaque ut credam.

Ad Flaccum. LXXV.

Cum tibi Niliacus portet crystallæ cataplas,

Acci-

Anteponit usum calicum fictilium, calicibus vitreis & crystallinis ex Egypto allatis, propter usum & pretium vilius; minusque incommodam si

frangantur aut frangendi sint. *Rad.*

1. *Niliacus portet.*] Ex Egypto. *Crystallæ.*] Calices vitreos & crystallinos. *Cataplas.*] Navigatio & navigia Egyptiorum.

Accipe de circo pocula Flaminio.

Hi magis audaces, an sunt qui talia mittunt

Munera? sed geminus vilibus usus inest.

5 *Nullum sollicitant hæc, Flacce, toreumata furem,*

Et nimum calidis non vitiantur aquis.

Quid! quod securo potat conviva ministro,

Et casum tremulæ non timuere manus?

Hoc quoque non nihil est, quod propinabis in istis,

10 *Frangendus fuerit si tibi, Flacce, calix.*

ptiorum. Ex Ægypto vero merces ista allata. epigr. 115. lib. 14. Crystalla ista quæ adferebantur Alexandrino Cataplo, non fuere vera Crystalla, sed *κρυσελλοφανῆ*, seu vitra, crystalli similitudine, quæ in Alexandria conficiebantur, & magno erant in pretio. At quæ Romæ fiebant *κρυσελλοφανῆ*, asse vtrabant. Nam *ῥωμαῖοι* Romanos, multa adinvenisse tradit Strabo ad facilitatem vitri conficiendi ac vilitatem. Pretiosa nihilominus habita semper, quæ in Ægypto fiebant, atque inde afferebantur. Ideo poeta Crystalla Niliaci, hoc est catapli, *κρυσελλοφανῆ* cum Romæ vaneuntibus comparat, cara vilibus. Calices ejusmodi vitreos, qui Romæ conflabantur, eo nomine commendat idem Martialis, quod calidis aquis non vitarentur:

Nostra nec ardenti gemma feritur aqua:

At *κρυσελλοφανῆ* Alexandrina, non patiebantur aquam calidam. *Salmas.* Turneb. lib. Adv. 30. c. 26. & l. 10. c. 23.

1. *De circo, &c.*] Fidilia seu vitrea quæ in Circo Flaminio venduntur.

3. *Magis audaces, &c.*] Alludit ad

calices audaces. epigrammate 94. libro 14.

4. *Sed geminus, &c.*] Sed his vilibus calicibus usus duplex est, neque enim furem alliciunt, nec calida aqua rumuntur. Sed Scriverius pro *geminus* legit *gemmis*. Possunt enim fidilia ista ita fingi & tingi ut gemmas imitentur.

7. *Securo potat, &c.*] Non observante, ne conviva frangeret crystalla, vel gemmas unguibus eraderet. Juvenal. sat. 5. vers. 40. *Potat.*] *Scriv. portat.*

8. *Et casum tremulæ.*] Et tam solliciti erant famuli in tenendis & porrigendis crySTALLINIS, ut ex ipsa sollicitudine & cura peccarent, poculaque frangerent: quod lib. 14. Docet poeta: lemma *CrySTALLINA*.

Frangere dum metuis, frangis crySTALLINA: peccant

Secura nimum, sollicitaque manus.

9. *Hoc quoque, &c.*] Nec grave erit damnum si ab impuro homine propinata vel incantata hæc pocula frangantur. ita à propinatione mulieris famæ haud probæ, jubet ille *Ἰπαιὶ καὶ πῖς κύλικας.* Anthol. lib. 2. cap. 48.

De pueris. LXXVI.

F*estinat Polytimus ad puellas:*

Invitus puerum fatetur Hymnus:

1. *Festinat, &c.*] Polyt. grandior est, & exolentis.

2. *Invitus puerum, &c.*] Recusat, negans sibi esse voluptati.

Pastas

3. *Pastas*

Pastas glande nates habet Secundus.

Mollis Dindymus est, sed esse non vult:

5 *Amphion potuit puella nasci.*

Horum delicias, superbiamque,

Et fastus querulos, amice, malo,

Quam dotis mihi quinques ducena.

3. *Pastas glande, &c.*] Βαλανοει-
πας. quod dixit Diogenes de cinzdo
quodam. Hic autem *glands* seu βαλανον
est τὸ ἑργαλὲ ἀκρον. Ubi non pin-
guitudo pueri significatur; sed pathici
effœminatique impudicitia. Acumen
enim sensus est in dictione *glande*, qua
significatur pars obscena genitalium
virorum. Salte ergo dicit, eum ha-
bere nates glande pastas; tanquam sub-
actione illa prapostera concubini, vel-

uti cibo nates pascereantur. Eni-
mus.

4. *Mollis Dindymus, &c.*] Lili-
vus est, & nequam: sed diffinita &
rogari vult.

5. *Potuit puella nasci.*] Forme &
adeo ambiguz, & ipse facilis.

8. *Quam dotis, &c.*] Quam uxorem
cum maximz dotis modo, Decies scilicet
centenis millibus sestertium. 78. lib.
10. I.

De Agricola. LXXVII.

Amphora vigessi, modius datur ære quaterno.
Ebrius & crudus nil habet agricola.

Dicit tantam esse annonæ vilitatem,
ut agricolæ diu noctuque studeant com-
potationibus atque abliguriant rem fa-
miliarem.

1. *Vigessi.*] Viginti assibus. Salmas.
Vicesis, legit. *Modius datur ære quater-
no.*] Æs quaternum pro quaternario vel
sestertio posuit. *Quaternarii* enim se-

stertii dicti sunt, postquam quaternis
assibus valere ceperunt. Sic *quaterni*
olim & *denarii*, qui quinos asses & de-
nos pendebant. *Salmas.* *Datur ære quater-
terno.*] Ita vili venditur, ut malit agri-
cola ingurgitare se ad crapulam ulque
& ebrietatem, quam tantulo pretio
vinum & frumentum vendere.

De Æthonte. LXXVIII.

Multis dum precibus fovem salutat,
Stans summos resupinus usque in unguis,
Æthon in Capitolio, pepedit;
Riserunt comites: sed ipse divum
5 *Offensus genitor, trinocliali*
Affecit domicænio clientem.

2. *Stans summos, &c.*] Pro ritu ad-
orantium. Erisson. form.

4. *Comites.*] Alii, homines. Rectè.

5. *Trinocliali affectu, &c.*] Quo casti-
garet ventrem alienis luxuriantem or-
nis.

Pop

*Post hoc flagitium misellus Etbon,
Cum vult in Capitolium venire,
Sellas ante petit Patroclianas,
10 Et pedit deciesque, viciesque:
Sed quamvis sibi caverit crepando,
Compressis natibus Jovem salutat.*

8. In Capitolium.] Salutaturn Jovem. | vers. 30. cap. 26.

9. Sellas, &c.] Latrinas à condito- | 12. Compressis, &c.] Ne quid animæ
re Patroclo dictas. Turneb. lib. Ad- | amittat.

De eodem. LXXIX.

A*Nte Jovis statuam crepuit satur bistrio : pœnam
Jupiter indixit vivere de proprio.*

1. Ante Jovis statuam.] Honorem
statuus Deorum habitum liquet, quan-
do pro ipsis Diis adorabantur. Unde
Cicero contrà Cæcilium dixit, à Verre
sublatos Deos è Sicilia, quum Deorum
simulachra abstulisset, de qua re La-
stantius lib. 2. cap. 4. Nec Deorum
tantum, sed Imperatorum quoque &
Regum statuz ita cultæ sunt, ut qui
violaret, contaminaret, ullave contu-
melia afficeret, majestatis reus fieret.
Rad. Epigr. præcedent. vers. 12.

Ad Bithynicum. LXXX.

N*Il in te scripsi Bithynice : credere non vis,
Et jurare jubes : malo satisfacere.*

2. Et jurare jubes, &c.] De morefo-
ri, qui se jurejurando purgare recusa-
vit, oportebat damnatum solvere: Poë-
ta dicit se malle satisfacere. sed & hoc
ambiguè: solverene? an deprecari? an
scribere aliud carmen? Lufit elegantif-
simè in ancipiti significatu vocis *satis-*
facere. Amici offensa tollitur duobus
modis: vel si fecisse negemus: vel si fa-
ctum excusemus, & peccatum nobis
condonari supplici prece petamus. Bi-
thynicus Martialem jurare voluit non
esse factum à se quod ille arguebat. re-
culat poëta jurare, & ait *malo satisfacere*.
potest intelligi malle illum, ut homi-
nem religiosum, deprecari culpam quam
jurare. at ille sentit, paratum se potius
fateri id cuius arguebatur. Casaub.

Ad Atticillam. LXXXI.

D*Onavi tibi multa, quæ rogasti:
Domavi tibi plura, quam rogasti:
Non cessas tamen usque me rogare.
Quisquis nil negat, Atticilla : fellat.*

4. Quisquis nil negat, &c.] Sic epigramm. 12. lib. 4.

De

Calli-

De Callistrato. LXXXII.

NE laudet dignos, laudat Callistratus omnes.
 Gui malus est nemo, quis bonus esse potest?

Callistratus, ut neminem offendet, laudabat omnes. Poëta negat verum esse iudicium, quod nec omnes sint pares, nec omnes sint boni. Ita fieri, ut improbi etiam laudentur; quod qui facit, ipse reprehendendum se docet. Neque enim esset malitia, si nul-

laimundo bonitas; & contrà. Cui omnia alba, qui malos æque ac bonos promiscue laudat, arguit se iudicii infirmi & vel livore vel adulatione præpediti. vide quæ Chrysippus referente Aul. Gellio. libro 6. capite 1.

De Umbro. LXXXIII.

BRumæ diebus, feriisque Saturni,
 Mittebat Umber aliculam mihi pauper:
 Nunc mittit alicam: factus est enim dives.

Notat avaritiam Umbri, qui plus pauper donarat in Saturnalibus poëtæ, quam dives: pauper aliculam; dives alicam donabat. Cum verò alica crassior sit & vilior quam alicula: poëta, dum laudare Umbrum videtur, carpit, ut sordidiorem factum, quam olim ubi pauper fuit. Sed audi quid H. Salmuth adferat ad Pancirol. cap. de vestibus

Veterum. Taxat, inquit, Umbri avaritiam: qui olim pauper misit Aliculam; nunc dives alicam mittat. Alicula, toga vel chlamydis genus est; alica autem, potus ex Zea. epigr. 6. lib. 13. infra. Cujus tamen cum alicula videretur diminutivum, credi posset hæc illa vilior.

3. Nunc mittit.] Palat. legit, misit.

De Menogene. LXXXIV.

EFfugere è thermis, & circa balnea non est
 Menogenen, omni tu licet arte velis.
 Captabit tepidum dextra, lavaque trigonem,
 Imputet exceptas ut tibi sæpe pilas.

Cœnipetam ad unguem describit. unde discis, quibus artibus olim captarent adulatores, clientes: & parasiti potentiorum culinas. Rad.

1. *Ethermis.*] Et primo versulegitur, è *thermis.* sed Gruterus è MSS. legit, in *thermis.* Menogenes enim istud negotium omne exercebat in ipsis thermis. *Non est, &c.*] Menogenes sc. dextra juxta ac lava pilam excipiet, & tibi adscriber exceptam, velut docto artis pilæ. Pilam ergò trigonalem, non à fi-

gura ipsius pilæ; sed ludentium, & in trigono stantium appellat. Rad. *Non est.*] Non licet, non potes.

2. *Menogenen.*] Cœnipetam.

3. *Tepidum*] Et *tepidum* addit sal sudore ludentium madefactum. *Lavaque.*] Epigr. 71. lib. 7. vers. 11. *Trigonem.*] Pilam. ep. 19. lib. 4.

4. *Imputet, &c.*] Ut tibi exceptam referas pilam, initurus apud te gratiam. *Exceptas.*] Et pro *exceptas*, Palat. legit, *acceptas.*

Colla-

5. *Lapsus.*]

5 Colliget, & referet lapsum de pulvere follem,

Et si jam lotus, jam soleatus erit.

Linthea si sumes, nive candidiora loquetur,

Sint licet infantis sordidiora sinu.

Exiguos secto comentem dente capillos,

10 Dicet Achilleas disposuisse comas.

Fumosa feret ille tropin de fæce lagenæ,

Frontis & humorem colliget usque tuæ.

Omnia laudabit, mirabitur omnia, donec

Perpeffus dicas tædia mille, veni.

5. *Lapsum.*] Palat. & Brit. leg. *la-*
rum. Rectè.

6. *Est si jam lotus, &c.*] A balneis ve-
d discumbebant, ante balnea se exer-
ebant, discubitori soles ponebant.
infra. epigr. 89. Menogenes verò coenæ
aussa jam erat officiosus; ut etiam lo-
us jam & soleatus; hoc est, jam accu-
siturus, non dubitarit inquinare pe-
les.

7. *Linthea.*] Ad balneas, quibus cor-
pus tergas. supra. epigramm. 71. vers. 1.
Nive candidiora loquetur.] Dicet linthea
ua esse nive candidiora, licet sint, &c.

9. *Exiguos.*] Raros. *Secto dente.*] Pe-
rine.

10. *Dicet, &c.*] Laudabit pulchras,

denfas, flavas, instar Achillearum.

11. *Fumosa, &c.*] Ipse tibi mini-
strabit vinum, quo utebantur in balneis
ad sudorem seu vomitum, quod licet
vapidum sit & ex imâ lagenæ parte (quæ
Metaph. *τῆς γῆς* dicitur) laudabit ta-
men. *τῆς γῆς* Hesychio est τὸ κατώτα-
τον τῆς ναῦς, hoc est, infima navis pars :
hic pro vino ex infima lagenæ deterri-
mo & vapido, adeoque ipsa fæce, ac-
cipitur Metaphoricè. Gruterus ex tri-
bus MSS. legit *propin*.

12. *Frontis & humorem colliget.*] Et
ipse vernaliter tibi sudorem deterget.
Usque.] Alii, *ipse*.

14. *Veni.*] Ad coenam, servitiis suis
extorquebit tibi invitationem.

De Fabiano. LXXXV.

Derisor Fabianus herniarum,

Omnes quem modo colei timebant

Dicentem tumidas in hydrocelas,

Quantum nec duo dicerent Catulli;

5 In thermis subito Neronianis

Vidit se miser, & tacere cæpit.

1. *Herniarum.*] Scrotorum. est au-
tem hernia seu ramex, ubi intestina,
omentum seu humor aliquis deciderit
in scrotum, estque Enterocelas, Sarcoc-
elas seu Hydrocelas.

2. *Quantum modo colei.*] Coleus, ἡ-

λῆδς, Græcis est vagina. Latinis est te-
sticulus, à cole ut apparet. Dicitur
etiam *culeus*.

4. *Quantum, &c.*] Catullus autem
in Venereis hisce extendendis Hyper-
bolicus est & immodicus.

Ad

I. No-

Ad Polytimum. LXXXVI.

Nolueram, Polytime, tuos violare capillos:
Sed juvat hoc precibus me tribuisse tuis.
Talis eras modo tonse Pelops, positisque nitebas
Crimibus, ut totum sponsa videret ebur.

1. *Nolueram, &c.*] Invitus permisi
 te comas detondere. ut epigr. 49. lib. 5.
 & epigr. 32. lib. 1.

3. *Sed juvat, &c.*] Sed tonso tibi ful-
 gent eburnea colla, haud cedentia Pelo-

pi, cui humerum à Cerere excisum re-
 tuit Jupiter ex ebor. Hygin. fab. 87. &c.

4. *Ut totum sponsa videret ebur.*] Ut
 Hippodamia te totum videret
 eburneum:

In Fabullum. LXXXVII.

Pædiconibus os olere dicis.
Hoc si, sicut ais, Fabulle, verum est,
Quid tu credis olere cummilingis?

Epigramm. 31. lib. 11.

In non arrigentem. LXXXVIII.

Triginta tibi sunt pueri, totidemque puella:
Una est, nec surgit mentula. quid facies?

Epigramm. 26. lib. 11.

De Cotta. LXXXIX.

Is Cotta soleas perdidisse questus,
Dum negligentem ducit ad pedes vernam,
Qui solus inopi præstat, & facit turbam:
Excogitavit homo sagax, & astutus,
Ne facere posset tale sæpius damnum;
Excalceatus ire cæpit ad cænam.

Irridet Cottæ extremam inopiam
 dissimulantis. Gruterus ex lege carmi-
 nis legendum esse contendit, *perdi-*
disse se questum.

2. *Negligentem ad pedes vernam.*] Ser-
 vum à pedibus, Turneb. lib. 3. cap. 23.
 qui à tergo & ad pedes domini discum-
 bentis stat ministrans, soleasque quas
 dominus accubiturus exuerat, servat.

epigramm. 23. lib. 3. & epigramm. 49.
 lib. 3. &c. 3.

3. *Qui solus, &c.*] Qui pauperi Cot-
 tæ unicus est servus, & pro toto comi-
 tatu est. *all is one. Facit turbam.*] In
 toto comitatu suo nihil habet præter
 unicum servum.

5. *Ne facere, &c.*] Imo præter
 hanc causam excalceatæ suæ inopiz.

1. *Neq[ue]*

De Tongiliano. XC.

Tongilianus habet nasum : scio, non ego : sed jam
Nil præter nasum Tongilianus habet.

1. *Nasum.*] Acumen joci, irrisio-
& dicacitatis. epigr. 4. lib. 1. vs. 6. &
epigr. 42. lib. 1. vs. 18. & lib. 13. epigr. 2.
Non ego.] Alii, non nego. Rectius.

2. *Nil præter, &c.*] Qui resupinet
aliorum coenas, dum famelici atque
pauperis domini nasus, alienæ culinæ
nidore trahitur.

Ad Charinum. XCI.

Quod lana caput alligas, Charine,
Non aures tibi, sed dolent capilli.

2. *Non aures tibi, &c.*] Non adhibes
focale ad muniendas aures, sed ad te-
gendum calvitium. vide epigr. 41. l. 4.
& epigr. 142. lib. 14.

De Marone. XCII.

Pro sene, sed clare, votum Maro fecit amico,
Cui gravis, & fervens hemitritæus erat :
Si Stygias æger non iret missus ad undas,
Ut caderet magno victima grata Jovi.
5 Cæperunt certam medici spondere salutem.
Ne votum solvat, nunc Maro vota facit.

Lepidè & acerbè tangit Maronem
testamenti captatorem deceptum.

1. *Sed clare.*] Ita ut audiat senex,
quem captat Maro. sic Persius sat. 2.
vs. 8. *Votum Maro fecit amico.*] De mo-
te hujus voti, vide sat. 12. Juv. vs. 98.
Hac consuetudine usi peculiariter Gal-
li. ut observat Cæsar l. de bell. Gall. vi.
Quin & erant qui se ipsos morti offer-
rent, aut inter se depugnarent, quia
noctem morte redimi existimabant.
Cæterum se ipsos etiam volebant, so-
lales Æsculapio. Tum hæc vota si-

gnabantur in signis Deorum, aliquan-
do in porticibus, aut portis templo-
rum : Unde *Signare votum, & incerare*
genua Deorum, quæ pridem Magno
Turnebo explicata in Adversariis. He-
ræaldus.

2. *Hemitritæus.*] Semitertianus.

3. *Si Stygias, &c.*] Si convalesceret.
Non iret.] Alii, non esset.

6. *Ne votum solvat, &c.*] Prius vo-
tum fecerat ; pro quo hæres scriptus, nō
convalescente Cotta hæreditatem cum
victima amitteret : jam facit *Vota*,
multasque spondet victimas.

In Magullam. XCIII.

Communis tibi cum viro, Magulla,
Cum sit lectulus, & sit exoletus.

Y y

Quare,

Quare, dic mihi, non sit & minister?

Suspiras : ratio est, times lagenam.

3. *Quare, &c.*] Cur non & communi uteris pocillatore?

4. *Times lagenam.*] Times nempe venenatum poculum. epigr. 43. l. 4. 715.

Ad Priscum. XCIV.

*S*æpe rogare soles qualis sim, Prisce, futurus,
Si fiam locuples, simque repente potens.

Quemquam posse putas mores narrare futuros?

Dic mihi, si fias tu leo, qualis eris?

Fingit se interrogatum à Prisco, qualis futurus fuerit, si dii fortunatum & beatum fecissent : Respondet id quidem certo neminem providere : si tamen licet ex vobis divitibus conjectare, leo essem, quia vos tales estis ; te-

nues enim opprimitis & devoratis. agurè & falsè. *Rad.* Multa vitia, quæ coërcet & suppressit tenuis fortuna, ampla, & sublimis manifestabit : *mesfratus indicabit virum.*

De Fabulla. XCV.

*Q*ua mæchum ratione basiaret
Coram conjuge repperit Fabulla.

Parvum basiat usque morionem :

Hunc multis rapit osculis madentem

5 *Mæchus protinus, & suis repletum*

Ridenti dominæ statim remittit.

Quanto morio major est maritus?

1. *Qua mæchum, &c.*] Eadem techna osculi apud Aristænetum. epist. 3. lib. 2.

5. *Protinus.*] Palat. *proximus.*
7. *Quanto, &c.*] Qui hoc non animadvertit, vel, si animadvertat, qui patitur.

In Tuccam. XCVI.

*S*cribebamus epos : cæpisti scribere : cessi,
Æmula ne starent carmina nostra tuis.
Transtulit ad Tragicos se nostra Thalia coturnos :

In æmulum Tuccam, omnia poetæ studia imitantem, quem eleganter monet, ut sibi tantum ea relinquat, quæ ipse nolit : turpe esse omnia velle, quum in uno excellere vix possis. *Rad.*

1. *Epos.*] Carmen Epicum seu heroicum.

3. *Thalia.*] Ep. 8. lib. 4. vers. 12. & epigr. 16. lib. 7. vers. 4. *Coturnus.*] Epigr. 20. lib. 3. vers. 7.

4. *Apu-*

Aptasti longum tu quoque Syrma tibi.

5 *Fila lyræ movi doctis exculta camænis:*

Plectra rapis nobis ambitione nova.

Audemus satyras: Lucilius esse laboras.

Ludo leves elegos: tu quoque ludis idem.

Quid minus esse potest? epigrammata fingere cæpi:

10 *Hinc etiam petitur jam mea fama tibi.*

Elige quid nolis; quis enim pudor, omnia velle?

Et si quid non vis, Tucca, relinque mihi.

4. *Aptasti, &c.]* Tu quoque contulisti te ad tragicœdiam. Syrma autem tragicorum vestis est. ut epig. 49. lib. 4. vers. 8.

5. *Fila lyræ movi.]* Scripsi lyrica. *Camænis.]* Quibus tandem doctis Camœnis? An quia præcedenti disticho Thaliâ appellat; aliæ sunt doctæ Camœnæ, aliæ Musæ Pierides? Muri omnes aliis visi codices, omnes editores: Sed præclare Thuanorum monumentum: *Fila lyræ movi Calabria ex-*

culta Camænis. quod explicabimus ex lib. v. epigr. 31.

Varro Sophocleo non inficiande cothurno Nec minus in Calabria conspicienda lyra. Et luculentius lib. viii. epigr. 18. quod & ipsum nuper à scriptis codicibus capit integrius haberi. Gronovius.

6. *Ambitione.]* Et pro *ambitione* Palat. legit, *ambitiose.*

7. *Lucilius, &c.]* Satyroglyphus.

9. *Quid minus esse potest.]* Quam scribere epigrammata?

Ad Rufum. XCVII.

MUSÆi pathicissimas libellas,
Qui certant Sybariticis libellis,

Et tinctas sale pruriente chartas

Instanti lege Rufe: sed puella

5 *Sit tecum tua, ne Thalassionem*

Indicas manibus libidinosis,

Et fias sine femina maritus.

1. *Pathicissimos libellos.]* Mollissimos & nefandi argumenti, cujusmodi fuere Elephantidos. epigr. 43. supra vers. 4.

2. *Sybariticis libellis.]* Libris abominanda nequitia. quos scripsit Hemitheon Sybarita; ut testatur Lucian. *de symposio.* horum meminit & Ovidius lib. 2. Trist. epist. ad Augustum, *Nec qui composuit nuper Sybariti-*

da, fugit.

4. *Instanti lege Rufe.]* Ad hunc eundem epigr. 67. lib. 7. & lib. 8. epigramm. 51.

5. *Thalassionem.]* Conjugale illud. De Thalassione. vide epigr. 36. lib. 1. vers. 6.

6. *Indicas manibus libidinosis.]* Alii, *Inducas. recte.*

7. *Et fias, &c.]* Ut epigr. 42. lib. 9.

Yy 2

3. Mini.

In

In Zelotypam. XCVIII.

CUM tibi nota tui sit vita, fidesque mariti,
 Nec premat ulla tuos, sollicitetve toros:
Quid quasi pellicibus torqueris inepta ministris,
In quibus & brevis est, & fugitiva Venus?
 5 *Plus tibi quam domino pueros prestare probabo:*
Hi faciunt, ut sis fœmina sola viro.
Hi dant, quod non vis uxor dare. do tamen, inquis,
Ne vagus à thalamis conjugis erret amor.
Non eadem res est: Chiam volo, nolo mariscam.
 10 *Ne dubites quæ sit Chia, marisca tua est.*
Scire suos fines matrona, & fœmina debet:
Cede suam pueris; utere parte tua.

3. *Ministris.*] Pueris.
 6. *Ut sis fœmina sola viro.*] Ut non
 utar alia fœmina, quam te.

7. *Do tamen, inquis.*] Vide epigr. 43.
 lib. II.

9. *Non eadem res est.*] Dicit epigr.

grammate 43. lib. II. vers. II. *Chiam*
volo, &c.] De Chia & marisca. vide
 quæ ad epigr. 24. lib. 7. vers. 7. hic
 item Chiam de pueris dicit, *mariscam* de
 fœminis.

12. *Tua.*] Qua fœmina es.

In Bassum. XCIX.

UXOR cum tibi sit puella, qualem
Votis vix petat improbis maritus,
Dives, nobilis, erudita, casta:
Rumpis, Basse, latus, sed in comatis,
 5 *Uxoris tibi dote quos parasti.*
Et sic ad dominam reversa languet
Multis mentula millibus redempta:
Sed nec vocibus excitata blandis,
Molli pollice nec rogata surgit.
 10 *Sit tandem pudor, aut eamus in jus.*
Non est hæc, tua, Basse: vendidisti.

2. *Improbis maritus.*] Qui votis suis
 non ponat modum.

4. *Rumpis, &c.*] Venerea opera.
Comatis.] Pueris. epigramm. 57. lib. 2.

vers. 5. & epigrammate 57. lib. 3.
 vers. 31.

11. *Vendidisti.*] Uxori, nomine
 dotis.

Ad

Infa-

Ad Bætım. C.

Bætis oliviferâ crinem redimite coronâ;
 Aurea qui nitidis vellera tingis aquis:
 Quam Bromius, quem Pallas amat; cui rector aquarum
 Albula navigerum per freta pandit iter:
 5 Ominibus lætis vestras Instantius oras
 Intret; & hic populis, ut prior, annus eat.
 Non ignorat, onus quod sit, succedere Macro.
 Qui sua meritur pondera, ferre potest.

Instantium Rufum Macro successum in provincia, excipit carmine.

1. *Bætis, &c.*] Fl. Hispan. unde nomen provinciae Bæticae, quam mediam interluit, cujus margines oleis florent. Quum alii poëtae plerunque fluvios amandinis cingant.

2. *Aurea qua tingit, &c.*] Sæpicule poëta lanas Bæticas prædicavit. vide epigr. 28. lib. 8. vers. 6. & lib. 14. epigr. 153.

3. *Bromius.*] Bacchus, faciens ut Bætica abundet vino. *Pallas amat.*] Faciens ut Bætica abundet oleo. *Cui rector aquarum.*] Cui Neptunus aperit iter navigerum, (*navigabile*), ut exoneretur in

cana freta Oceani qui Bætım excipit.

5. *Vestras oras.*] Hispaniam, cui præsidet. *Instantius.*] Ad quem est epigr. 73. l. 8. cujus hoc principium: *Instanti quo nec sincerior alter habetur, &c.*

6. *Hic populis, &c.*] Felix, ut prior sub administratione Macri. epigr. 87. lib. 10.

7. *Onus quod sit, &c.*] Quam difficile sit, quid expectetur ab illo, qui sancto & integro successerit prædidi, qualem se gessit Macer.

8. *Qui sua meritur pondera, &c.*] Qui habita virium suarum ratione, videt quam grave subeat onus, ille ferre poterit.

In effrontem. CI.

OS atavi, patris nasum, duo lumina patris,
 Et matris gestus dicis habere tuæ.
 Cum referas priscos, nullamque in corpore partem
 Mentiris; frontem dic mihi cujus habes?

3. *Priscos.*] Majores. Alii legunt, *Priscos.*

4. *Habes.*] Nullius. Es itaque effrons ut patet ex lemmate. Verum epi-

gramma hoc non sapit Martialis acumen. ut nec sequentia, quæ nec Scribnerius suæ editioni inferere est dignatus.

Ad Mattum. CII.

Qui negat esse domi se, tunc cum limina pulsas,
 Quid dicat, nescis? dormio, Matte, tibi. Ad

2. *Dormio, Matte, tibi.*] Tibi, non sum, non possum, non licet esse domi. vel, respicit ad Galbam qui dormiebat

Mæcenati. vel Ennium respondentem Scipioni, se non esse domi.

Ad Milonem. C III.

THura, piper, vestes, argentum, pallia, gemmas,
 Vendere, Milo, soles, cum quibus emptor abit.
 Conjugis utilior merx est : quæ vendita sæpe,
 Vendentem numquam deserit, aut minuit.

3. *Vendita sæpe.*] Pretio prostituta, quam famelicus pater Erichthonius
 4. *Vendentem, &c.*] Triopeis altera, varias se mutantem figuras sæpius vendidit. Ovid. lib. 8. Metamorph.

M. VALERII MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBER XIII.

Cui * XENIA inditum nomen.

* Xenia dicta, quod τοῖς ξείνοις, id est, hospitibus, nec non amicis apponebantur mittebanturve. hæc cum pictores tabellis, tum poeta carminibus imitatus est. infra epigrammate 3. & Vitruv. libro 6. capite 10. Tituli & lemmata quæ in elegantissimis Xeniorum & Apophoretorum libellis adscripta sunt distichis singulis, ea Martialis esse ut scias, ad dignitatem imprimis utilitatemque utriusque pertinet: cum cæteræ inscriptiones quæ in Epigrammatum libris xii. atque in fragmento de Spectaculis occurrunt, librariorum sunt & criticorum, pro arbitrio ac lubitu quidvis interpretantium ac interpolantium. Quod in Xe-

niis & Apophoretis factum, cave credas. In Epigrammatis quod dico, clamat ipsa diversitas inscriptionum in diversis codicibus, qua scriptis, qua editis. Horum verò lemmatum auctorem se ipsum proficitur initio Apophoretorum; cum inquit:

Lemmata, si quæres, cur sint adscripta docebo:

Ut, si malueris, lemmata sola legas.

Adde quod absque iis ne millesima pars distichorum rectè intelligi possit. Quod vel solum arguat, ipsius Martialis ea esse; non librariorum, quibus Sphinx domi non erat. In Epigrammatis tam operosis, passim divinationibus non opus. *Scrivere.*

Ad Lectorem. I.

*E toga cordyllis, ne pænula desit olivis,
Aut inopem metuat sordida blatta famem;
Perdite Niliacas, Musæ, mea damna papyros:
Postulat, ecce, novos ebria bruma sales.*

Non

Martialis imparatus à pecuniâ, jocundus ait, se Saturnaliorum diebus; quibus pueris fas, nucibus; adolescentioribus alea ludere, cum Musis lufurum, & blattis prandia paraturum: eamque aleam parum quidem lucrosam, nec multum tamen esse damnosam. *Rad.*

1. *Ne toga, &c.*] Ut habeant saltementarii & aromatopolæ ineptas chartas quibus involvant pisciculos, scombro & olivas epig. 2. l. 3. & epig. 87. lib. 4. vers. 8. *Cordyllis.*] Cordylæ pisciculi sunt. vide lib. 3. epigramm. 2. *Pænulam* pro cucullo posuit. *Molestam* tunicam vocat alibi, quod involuti char-

tis, veluti tunica cineribus assarentur.

2. *Aut inopem.*] Ut habeant tinea & blattæ cum quibus rixentur, & quam arrostant escam, chartas. *Perdite.*] O Musæ, quarum æstro ego percitus, meo cum damno scribo carmina; perdite & has chartas.

3. *Niliacas, papyros.*] Chartæ usum præstitit olim papyrus, juncus in palustribus & Egypti locis natus, divisusque in tenuissimas phylaras. *Mea damna.*] Jocus est: quia mala carmina perdunt bonas chartas.

4. *Ebria bruma.*] Saturnalia, mensæ brumali Decembri celebrata, in quibus genio indulgebatur. *Sales.*] Jocos.

Y 4

5. Non

5 *Non mea magnanimo depugnat tessera talo,*
Senio nec nostrum cum cane quassat ebur:
Hæc mihi charta nuces, hæc est mihi charta fritillus;
Alea nec damnum, nec facit ista lucrum.

5. *Non mea.*] Ego in his Saturnalibus non ludo talis, dein tessera: non nucibus nec fritillis; sed carminibus & chartis. epigr. 66. lib. 4. vers. 15, 16. *Magnanimo, &c.*] An talum appellat magnanimum, quod talis & tessera strenue operam dent, seu potius opes perdant luxuriosi & prodigi juvenes, quos Persius sat. 6. appellat magnanimos pueros? An forte alludit ad illud Philosophi, qui fortem & magnanimum comparat τὸν τίλερπον. Ethic. Nicomed. lib. 1. cap. 10.

6. *Senio nec nostrum.*] Faustus iactus, qui ternus in 3. talis si ceciderit, fau-

stissimus est & lucrosissimus. *Cen quassat.*] Unione, iactu damnofo. *Ebur.*] Fritillum ex ebore. epigramm. 14. lib. 4. vers. 8. Alii talos; alii alveum intelligunt.

7. *Hæc mihi charta nuces.*] Pro micibus pueros scribam jocosa & levia epigrammata, quæ mihi erunt necesse. *Fritillus.*] Est vasculum buxum longum & teres, è quo mirtuntur tesseræ, vel tali in tabulam. Idem & pignus seu turricula. Epigramm. 14. lib. 4. vers. 8.

8. *Alea ista.*] Ludus hic meus epigrammaticus.

In detractorem. II.

Nasutus sis usque licet, sis denique nasus,
 Quantum noluerit ferre rogatus Atlas,
 Et possis ipsum tu deridere Latinum,
 Non potes in nugas dicere plura meas:
 5 Ipse ego quam dixi. quid dentem dente iuvabit
 Rodere? carne opus est, si sature esse velis.

Epigramma hoc est in Zoilum & sciolum, quo monet lectorem Theoninum, uti ne carpat, quod a se jam carptum & abjectum, contemptumque sit satis.

1. *Nasutus, &c.*] Sis licet ingens irrisor. μὴνῆσις. vide epigr. 4. l. 1. vers. 6.

2. *Quantum noluerit ferre rogatus.*] Totus ex irrisione compositus & confusus, deos rogabis totum ut te faciant, Fabulle, nasum. dixit Catullus. sed sensu alio. *Atlas.*] Hyperbolicè. Qui Atlas cælum tamen humeris sustinuisse dicitur. epigr. 4. lib. 9. vers. 5.

3. *Ipsum Latinum.*] Emphaticè. Minimum, qui & alios imitatione deridet.

epigrammate 5. lib. 1. vers. 5.

5. *Ipse ego quam dixi.*] Nam superiori carmine appellavi eas, rogas cordylarum, ludibrium blattarum, nucas pueros, & fritillos, &c. *Quid dentem, &c.*] Quid limam rodens vipera? quid carmina mea reprehensoria, reprehensor?

6. *Carne opus est, &c.*] Quæ cedit denti tuo. mea reaget, ut loquuntur Physici. pete dente poetas magna professos, in illis vel frange genuum, in illos virus invidiæ tuæ & ualedictitiæ evome. meæ istæ nugæ serpentis mihi tutæ satis, & si opus sit, sui vindices. epigrammate 61. libro 5. versu 10.

Ne perdas operam : qui se mirantur , in illos

Virus habet : nos hæc nominamus esse nihil.

Nec tamen hoc nimium nihil est , si candidus aure,

○ Nec matutina si mihi fronte venis.

7. *Qui se mirantur.*] Qui sibi placent.
in illos *virus habet* :] Digni sunt qui ridentur & carpantur , qui maiora viri-
us promittunt aut suscipiunt.

8. *Virus.*] Mordacia , verba viru-

lenta. *Esse nihil.*] Esse nugas fatemur.

9. *Nec tamen, &c.*] Nec tamen plane nihil sunt mea hæc. excipientur candidis & festivis , si minus placeant sobriis , severis , & impransis.

Ad lectorem. III.

Omnis in hoc gracili XENIORUM turba libello
Constabit nummis quattuor empta tibi.

Quattuor est nimium : poterit constare duobus,

Et faciet lucrum bibliopola Tryphon.

5 *Hæc licet hospitibus pro munere disticha mittas,*

Si tibi tam rarus , quam mihi , nummus erit.

Addita per titulos sua nomina rebus habebis :

Prætereas , si quid non facit ad stomachum.

Pretium & argumentum libelli significat. Pretium est geminus nummus (seu victoriatas : Argumentum , Xenia distichis comprehensa.

1. *Xeniorum, &c.*] Vide inscriptionem libri hujus supra.

4. *Bibliopola Tryphon.*] Epigr. 72. lib. 4. vers. 2.

6. *Rarus, &c.*] Poëtarum prope omnium fatale malum.

7. *Titulos, &c.*] Lemmata , inscriptiones.

8. *Non facit ad stomachum.*] Metaphorice. cum Xenia quæ carmine adumbrantur , sint plerumque esculentæ & poculentæ.

Thus. IV.

Serus ut æthereæ Germanicus imperet aulæ,

Utque diu terris ; da pia thura fovi.

Pi-

Quidam hinc initium Xeniorum faciunt , & 14. pro primo numerant epigrammate. Poëta usum thuris ostendit , & monet Deos rogandos pro diuturna Cæsaris vita.

14. *Sernus ut æthereæ.*] Sic epigr. 39.

lib. 8. vers. 5. *Germanicus imperet aulæ.*] Domitianus. epigr. 2. lib. 5. vers. 7. Constat itaque hæc scripta , vivo Domit. ante lib. 10. & 11.

2. *Dapiathura.*] Pia , quia destinata rebus piis ; nempe religioni & Superis.

Piper. V.

Cerea quæ patulo lucet ficedula lumbo,
Cum tibi forte datur, si sapis, adde piper.

1. *Cerea quæ patulo lucet.*] Pinguis.
ut epigr. 58. lib. 3. vers. 19. *Ficedula*
lumbo.] Infra epigr. 49.

2. *Si [apis adde piper.]* Ut & avis cum
tecum sapiat, alioqui illa insipida sumus,
tu insipiens.

Alica. VI.

Nos alicam, mulsum poterit tibi mittere dives.
Si tibi noluerit mittere dives, eme.

1. *Nos.*] Pauperes. *Alicam.*] Po-
tum è Zea seu spelta, cerevisiæ nostræ

haud dissimilem. *Mulsum.*] Potio &
aqua & melle confecta. infra epigr. 104.

Conchis faba. VII.

Si spumet rubra conchis tibi pallida testa,
Lautorum cænis sæpe negare potes.

1. *Spumet.*] Inter coquendum. *Ru-
bra.*] Fictili vase rubro. vel ab igne ru-
bente. *Conchis tibi pallida.*] Faba cum
cortice elixæ; ad discrimen fabæ fressæ,

quæ sine cortice coquitur. epigr. 77.
lib. 7. vers. 2.

2. *Lautorum.*] Invitatus potes mensæ
divitum carere, domique coenare.

Far. VIII.

Imbue plebeias Clusinis pulvis ollas,
Ut satur in vacuis dulcia musta bibas.

1. *Imbue plebeias.*] Conditio. *Clusi-
nis pulvis ollas.*] Pulvis è farre Clusino,
quod optimum est, è Clusio Tusciæ
pop. *Far* significat frumentum quum
omneferè, tum potissimum adorem;
deinde farinam ex eodem factam, &
pulverem. *Rad.*

2. *Ut satur, &c.*] Gratiore enim bi-
buntur è vasibus pulvis imbutis vina. *Tu-
neb.* lib. 25. cap. 28. & Theophrast.
lib. de odoribus scribit, demissis in do-
lia farris ossis, vinum domari, mol-
lescere & cum saporis gratia miscere.

Lens. IX.

Accepe Niliacam, Pelusia munera, lentem:
Vilior est aliâ, carior illa fabâ.

Simila

1. *Niliacam, &c.*] Lens enim opti-
ma nascitur circa Pelusium opp. Egy-
pti. vulgo *Damiata*, aliis *Roseto* ad ex-

tremum Nili ostium. *Nec Pelusiaca-
ram aspernabere lentis.* Belg. *Linsen.* Vir-
gil. Georg. 1.

1. *Dus*

Simila ex tritico. X.

N*Ec poteris simila dotes numerare, nec usus,
Pistori toties cum sit & apta coco.*

1. *Dotes numerare, nec usus.*] Munera & usus. farina enim similaginea variis pistorum usibus servit.

Ordeum. XI.

M*ulio, quod non des tacituris, accipe, mulis.
Hæc ego cauponi, non tibi dona dedi.*

1. *Mulio, &c.*] Quo, mulio defraudat jumenta muta. epigr. 28. lib. 12.

2. *Hæc ego cauponi, &c.*] Quod tu vendes cauponi, pabulum equis futurum, non panem tibi. vide Turnebum lib. 25. cap. 28. Dabat Dominus mulioni hordeum in pastum mularum. Ille eas foeno saturare contentus; gnarusque mutas pecudes furtum non prodi-

turas: mavult id vendere cauponi, & ejus pretio aut mercedulam augere, aut curare cutem. Loquitur ergo, tanquam minime dubitans de fraude servili: Accipe quidem ordeum, etsi iumis vear ut id mulis apponas: itaque quia fraudator es, & foeno mulas palcis, videor ordeum tibi cum maxime dans, non tibi, sed cauponi dare. *Gronovius.*

Frumentum triticeum. XII.

T*ercentum Libyci modios de messe coloni
Sume, suburbanus ne moriatur ager.*

1. *Tercentum modios.*] Triticum ex Africa frumenti feracissima, quod seratur in agro suburbanus ne sterilecat. vel quo alatur urbs alioqui peritura ob agri suburbani sterilitatem, seu conti-

nua cultura effocti. Numerus certus pro incerto, quod more Poëtarum, pro magna copia ponitur. *De messe coloni Libyci.*] De frumento, quod ab agricolis ex Libya adfertur.

Betæ. XIII.

U*T sapiant fatuæ fabrorum prandia betæ,
O quam sæpe petet vīna, piperque cocus?*

1. *Sapient fatuæ.*] Insuper nisi condiantur. *Fabrorum.*] Pauperam.

Lactuca. XIV.

C*laudere quæ cænas lactuca solebat avorum,
Dic mihi, cur nostras inchoat illa dapes?*

Ligna

1. *Claudere, &c.*] Ut frigiditate sua retunderent vini calorem: & somni conciliandi ergo.

4. *Dapes.*] Ad lubricandum ven-

trem. epigramm. 53. lib. 11. vers. 5. tollendum stomachi fastidium, & appetitum irritandum.

2. *Ad*

Ligna acapna. XV.

S*I vicina tibi Nomento rura coluntur,
Ad villam moneo, rustice, ligna feras.*

2. *Ad villam moneo, &c.*] Namque in agro Nomentano propter uliginem & paludes non sunt sicca ligna, aptaque foco materies. *Acapna* ergo li-

gna dicuntur, quod incensa, multa exhalant fumum: *καπνός* enim Græcè dicitur fumus; *ἀκαπνός*, quod immo caret.

Rapa. XVI.

H*æc tibi brumali gaudentia frigore rapa
Quæ damus, in cælo Romulus esse solet.*

*1. *Brumali, &c.*] Frigore dulciora sunt & grandiora; calore spongiosa. Plinius lib. 18. cap. 13.

2. *In cælo, &c.*] Frugaliter & aride victitans, ut quondam in vivis. Credidisse enim videntur præci, non tantum necitare & ambrosia Deos pasci, verum

etiam vilibus quibusdam cibis, ut Rumulum rapis. Credo de paupertate illius sæculi quo Romulus vixerat; proinde quasi in cælo iisdem cibis victitans, quibus in terra alebatur. Turneb. libro 18. capite 13.

Coliculi. XVII.

N*E tibi pallentes moveant fastidia caules,
Nitrata viridis brassica fiat aqua.*

Brassicæ vim, laudes, medicinam Cato de re rustica cap. 156. commemorat. Caules (unde coliculi, pro caulicu-

li) sunt brassicæ pars interior.

2. *Nitrata, &c.*] Nitro enim olea viridiora fiunt. Plinius lib. 3. cap. 10.

Porri sectivi. XVIII.

F*ila Tarentini graviter redolentia porri
Edisti quoties, oscula clausa dato.*

1. *Fila.*] In herbulas enim fruticescit, in tenuia quasi stamina crescens. *Tarentini.*] Quod optimum nascitur

Tarenti.

2. *Clausæ dato.*] Clausis labiis. Alii *clausa*.

Porri capitati. XIX.

M*ittit præcipuos nemoralis Aricia porros:
In niveo virides stipite cerne comas.*

1. *Aricia porros.*] Et mater *Aricia porri*. Columel. Ut ergo sectile porrum Tarenti; sic *Aricia* capitatum nascitur optimum. *Aricia*, Latii civitas.

Nemoralis dicitur, propter vicinum nemus.

2. *Stipite cerne.*] Capite & stipite scilicet edamo *Comas*.] Folia & herbas, *blades*.

1. *Nu.*]

Napi.

Napi. XX.

NOs Amiternus ager felicibus educat hortis:
Nursinas poteris parcius esse pilas.

1. Nos.] Alii, Hos. id est, Napos, aulò minores rapis. *Amiternus, &c.*] *Amitorum urbs Italix, Aquileix vicinia. In qua palude (inquit Sidonius A. collinaris epist. 8. lib. 1.) muri cadunt, quæ flant: turres flunt, &c. Mare an-*

tem Adriaticum Ravenna paladibus immiscetur. Vitruv. lib. 1. cap. 4.

2. *Nursinas pilas.*] Rapa, quæ in orbem optima nascuntur in Nursia Sabinorum civitate. *Esse pilas.*] Ederet.

Asparagi. XXI.

Mollis in æquorea quæ crevit spina Ravenna;
Non erit incultis gratior asparagis.

1. *Æquorea quæ crevit.*] Epigr. 55. ib. 3. *Spina Ravenna.*] *In totum spina fit asparagus. nullum folium habet. Plin. lib. 21. cap. 15.*

2. *Non erit, &c.*] Sylvestres & sponte sua nati per montes asparagi, non cedant altilibus & satis Ravennatibus. Athenæus lib. 2. cap. 22.

Uva duracina. XXII.

Non habilis cyathis, & inutilis uva Lyæo:
Sed non potanti me, tibi nectâr ero.

Quæ acinos duros, vel duro testos corio habet. Plin. lib. 14. cap. 1. & 3. *Gallice Piqueponille.*

1. *Non habilis cyathis, &c.*] Pressis & vino inutilis.

2. *Non, &c.*] Sed edenti, nectâr ero.

Chia ficus. XXIII.

Chia seni similis Baccho, quem Setia misit:
Ipsa merum secum portat, & ipsa salem.

1. *Chia.*] In Chia insula nata. postea aliò translata. *Seni similis Baccho.*] Quæ vinum vetus sapit & salem. epi-

grammate 24. lib. 7. vers. 8. *Setia misit.*] Cretæne? an Campaniæ?

Cydonia. XXIV.

Si tibi Cecropio saturata Cydonia melle
Ponentur: dicas hæc melimela, licet.

1. *Cecropio.*] Attico. à Cecrope rege. *Saturata.*] Melle incocta. Plinius lib. 15. cap. 17. *Cydonia*, à Cydone,

urbe Cretæ, sic dicta.

2. *Melimela, licet.*] Mellita poma.

Nuces

1. *Poma*

Nuces pineæ. XXV.

Poma sumus Cybeles : procul hinc discede viator,
Ne cadat in miserum nostra ruina caput.

1. *Poma sumus Cybeles, &c.*] Pinus pro discede, Scriber. leg. *abfisse*.
magnæ Matri consecrata est, propter 2. *Necadat, &c.*] Ne cadamus in
Atyn mutatum in hanc arborem. Et tuum caput.

Sorba. XXVI.

Sorba sumus, molles nimium durantia ventres:
Aptius hæc puero, quam tibi, poma dabis.

2. *Puero, quam tibi, poma dabis.*] Qui borat. Et pro dabis, Palat. legit, de
molliore est alvo, & sæpe profluvio la- mu.

Spathalion caryotarum. XXVII.

Aurea porrigitur, Jani Caryota Kalendis:
Sed tamen hoc munus pauperis esse solet.

Termes ab arbore palma decerptus.
Diof. lib. 1. cap. 123. Salmasius censet
legendum esse *spathalion* vel *palathion*.
πυλάθην enim sicum dicebatur glo-
bus vel massa. In massam condita si-
militer afferebantur caryotæ. Hely-
chius: *πυλάθη, ἢ τὸ σπικὸν ἢ πυλάθη-
α* ὅστις. Inde *πυλάθιον* & *σπα-
λάθιον*. Cottana etiam ac pruna in
massas sic componebantur. Hinc Mar-
tialis:

Hæc tibi quæ torta venerunt condita meta,

Si majora forent cottana, ficus erant.
Statius:

Nusquam turbine conditus Puenti
Pernorum globus, atque cottanorum.
Ad verbum, globus prunorum est *πυλά-
θη*. Salmas.

1. *Jani.*] Kalendis Januariis mite-
bantur à pauperibus palmulæ inauratæ,
vel crusta illitæ, ut placet Jos. Scalig.
in Tibull. lib. 1. vide epigramm. 33.
lib. 8. Martial. vers. 11. *Caryota Ka-
lendis.*] Palmularum fructus ita dicti
quod capiti graves sunt. Plin. lib. 13.
cap. 4.

2. *Sed tamen, &c.*] Hæc munera
mittant pauperes, quanto majora di-
vites?

* Coctana. XXVIII.

Hæc tibi quæ torta venerunt condita meta,
Si majora forent coctana, ficus erant.

Pruna

* Vel, *Vas Coctanorum.*

1. *Torta venerunt, &c.*] E tortis jun-
cis texta sporta, vel testa turbinata in
metæ formam. ut epigr. 44. lib. 1. & 7.
quam lib. 5. epigr. 18. dixit *acutam te-*

stam. Palat. pro *tortâ* legit *coctâ*. Et
pro *metâ*, alii, *mentâ*.

2. *Coctana, ficus erant.*] *Κοκτῆνα*
εἰδὲ σπικόν. epigrammate 89. lib. 4.
vers. 6.

Pruna * Damascena. XXIX.

Pruna peregrinae carie rugosa senectæ
Sume : solent duri solvere ventris onus.

* Ex Damasco Syriz.

x. *Rugosa senectæ.*] Quæ ficcata, | vetustateque ipsa jam contracta in ru-
gas.

Caseus Lunensis. XXX.

Caseus Etruscæ signatus imagine lunæ,
Præstabit pueris prandia mille tuis.

x. *Imaginem lunæ.*] An lunæ forma? | Etruriz, cujus portus & lunæ refere-
bat imaginem. Quod forte insigne erat Lunæ oppidi

Caseus Vestinus. XXXI.

Si sine carne voles jentacula sumere frugi:
Hæc tibi Vestino de grege massa venit.

2. *Vestino de grege.*] Vestini populi | Caseus à lacte pressus & in massam coa-
gulato. Italiz, Sabinis vicini. *Massa venit.*]

Caseus Velabrensis. XXXII.

Non quemcumque focum, nec fumum caseus omnem,
Sed Velabrensem qui bibit, ipse sapit.

2. *Velabrensem.*] Velabrum locus | naz, ubi veteres, caseos reponebant, &
Romæ prope Aventinum. *Fumus im-* fumos bibere instituebant: recens enim
bibitus auget gratiam casei, qualis in ipsa ille caseus fistulosus erat, & facile hau-
urbe conficitur cunctis præferendus. Plin. riebatur fumum. *Rad. Ipse.*] Et pro ipso
lib. II. cap. 42. *Qui bibit.*] In Velabro Palat. legit, *illa.*
enim multæ erant caseariz, seu taber-

Casei Trebulani. XXXIII.

Trebula nos genuit ; commendat gratia duplex,
Sive levi flamma, sive domamur aqua.

Bulbi.

1. *Trebula nos genuit.*] Vicus in Sa- | in cibum paramur.
binis. epigr. 72. lib. 5. vers. 1. *Com-*
mendat gratia duplex.] Usus duplex no- 2. *Sive levi flamma.*] Sive torremur-
bis est, & duobus modis cum suauitate tostetur. *Sive domamur aqua.*] Sive de-
scobinati maceramus jure.

2. *Bulbi.*

Bulbi. XXXIV.

Cum sit anus conjux, & sint tibi mortua membra,
Nil aliud bulbis quam satur esse potes.

2. *Bulbis, &c.*] Qui Venerem in-
stant. Ex his vero cum nucleis pincis,
cruca, pipere, in nuptiali coena sponso
ferculum parati solitum. Alex. ab A-

lexandr. lib. 2. cap. 5. citat adagium
Athenæus lib. 2. cap. 23. *ἐδὲν ὁ πρὸς*
αὐτῷ βολβὸς αὐτὸν μὴ, νεοφ' ἔχης.

Lucanica. XXXV.

Filia Picenæ venio Lucanica porcæ:
Pultibus hinc niveis grata corona datur.

1. *Filia Picenæ, &c.*] Farcimen è
concisis carnibus porcæ in agro Pice-
tino natæ. vide epigr. 46. lib. 4. vers. 8.
& epigr. 79. lib. 5.

2. *Pultibus, &c.*] Oras patinæ ha-
bentis pultem ex tritico circumdat. ut
epigr. 79. lib. 5. vers. 9. Sic & hodie
ad brassicam apponuntur.

Olivæ. XXXVI.

Hæc quæ Picenis venit subducta trapetis,
Inchoat atque eadem finit olivæ dapes.

1. *Picenis venit.*] Olivæ optimæ ex
agro Piceno in Italia. *Subducta.*] Sub-
tracta, oleo non expresso integra. *Tra-*
petis.] Trapes, etis, vel trapetum, est
mola olivaria; vel prælum, quo oleum

exprimitur. à *τρίπων*, *verso*, *vuln.*
epigr. 27. lib. 7. vers. 3.

2. *Inchoat atque eadem.*] Ad incipien-
dum stomachum. *Finit olivæ dapes.*
Ad tollendum fastidium.

Mala citrea. XXXVII.

Aut Corcyraei sunt hæc de frondibus horti,
Aut hæc Massyli poma draconis erant.

1. *Corcyraei, &c.*] Ex horto Alcinoi
regis Phæacum in insula Corcyra.

2. *Aut hæc Massyli, &c.*] Aut He-
speridum mala. epigr. 94. lib. 10. vers. 1.

Neque alia creduntur fuisse aurea illa
poma, quam hæc Aurantia, citrea, Me-
dica. Athenæus libro 3. capite 4. 7.
& 43.

* Colostrum. XXXVIII.

Surripuit pastor quæ nondum stantibus hædis,
De primo matrum lacte colostræ damus.

Hoedi.

* Belg. Bieft.

1. *Nondum stantibus hædis.*] Prius-
quam hoeduli recens nati crexissent se

& admovissent uberibus ora. Plin. *Co-*
lostrum est prima à partu spongiosa den-
sitas lactis.

1. *Viridi,*

Hoedi. XXXIX.

L *Asciuum pœous, & viridi non utile Baccho*
Det pœnas: nocuit jam tener ille deo.

1. *Viridi, &c.*] Rodens virentes palmites.

2. *Det pœnas, &c.*] *Maestetur hostia Baccho, Quod teneras vites roserit ipse*

tener. Ovid. Fastor. 1. *Rode caper vitem, &c.* *Ἀνθολογ. α. Κλῶ με φάγῃς ἐπὶ μίζαν, &c. κίφ. ε. Ἡδίστη* mensis grati: tēnerrima eorum caro.

Ova. XL.

C *andida si croceos circumfluit unda vitellos.*
Hesperius scombri temperet ova liquor.

1. *Candida unda vitellos.*] Lacteus liquor in albumine ovi.

2. *Hesperius scombri, &c.*] Conditio

ova garo Hispano. epigrammate 102. infra. *Hesperius enim liquor est garum.*

Porcellus lactens. XL I.

L *acte mero pastum pigrae mihi matris alumnus*
Ponat, & Etolo de sue dives edat.

1. *Lacte mero, &c.*] Malo edere lactentem porcellum, quam aprum: ille mihi sapit, non invidio lautis aprum.

2. *Et Etolo, &c.*] Et diviti apponatur pro more lautorum aper, vel Arcadici illius xmulus. epigr. 15. lib. Spect. vers. 1.

Apyrina & tuberes. XL II.

N *on tibi de Libycis tuberes, & apyrina ramis,*
De Nomentanis sed damus arboribus.

1. *De Libycis tuberes, &c.* In Affrica primum nata, sed transsata & alibi postea sata poma, quibus, quod iis lignosus abesset nucleus, nomen ex α & πρῶν. Plinius lib. 13. cap. 29. & lib. 15. cap. 14. Malorum Granatorum

genera duo: alteri nucleus est lignosus: alteri aut nullus, aut certe minimus, ob id *abyrenum* vocatum. *Brod.*

2. *De Nomentanis, &c.*] Ex villa mea in agro Nom. quia ad 10. ab urbe lapidem.

Idem. XL III.

L *ecta suburbanis mittuntur apyrina ramis,*
Et vernae tuberes. quid tibi cum Libycis?

Sumen.

2. *Vernae tuberes.*] Domi nati. ut praecedenti epigr. vers. 2.

22

1. Effi

Sumen. XLIV.

Effe putes nondum sumen: sic ubere largo
Effluit, & vivo lacte papilla tumet.

1. *Effe putes, &c.*] Non credas hoc facimen esse è papillis suis à partu esse resectis: sed etiamdum vivere in suc

papillas, ita lacte erundant. Alii, *Effe putes nudum sumen.* rectè.

Pulli gallinacei. XLV.

Si Libycæ nobis volucres, & Phasides essent,
Acciperes: at nunc accipe cortis aves.

1. *Libycæ nobis volucres.*] Guineyos. *Turkeyes.* Angl. Id est, Si mihi copia esset peregrinarum avium illas mitterem; quæ cum desint, boni consule do-

mefficas. *Libycæ.*] Numidicas gallinas dicit. *Phasides essent.*] Phasiani. infra epigr. 72.

2. *Cortis aves.*] Epigr. 30. l. 7. 71.

Persica, Nucipersica. XLVI.

Vilia maternis fueramus præcoqua ramis:
Nunc in adoptivis Persica cara sumus.

Lemma hoc corrigendum dicit Salmasius, legendumque *Præcoqua nucipersica*. hæc sunt *Armeniaca nucipruna*, Plinii, *Præcoxa* vel *præcoxia*, Persica sunt; atque ita dicebantur, *Persica præcoxia*, ut Persica duracina, Asiatica, &c.

1. *Præcoqua.*] Pro *præcoqua*, alii *Persica*. leg.

2. *Nunc in adoptivis, &c.*] An quia in nativa stirpe vilia; pruno insita sunt nobilia? ut habet Pallad. lib. 4. de Ins. An quia in sua Perside noxia & venenosa; sed translata, mutatoque celo & solo dulcia fiunt & salubria? ex opinione Columellæ. vide Alciat. emblem. 142. & Claud. Minocem. ad idem emblem.

Panis Picentini. XLVII.

Picentina Ceres niveo sic neclare crescit,
Ut levis accepta spongia turgat aqua.

1. *Picentina Ceres.*] Panis Picentinus ex alicæ seu tritico opt. macerato. *Niveoneclare crescit.*] Lacte.

Boleti. XLVIII.

Argentum atque aurum, facile est, lenamque togamque
Mittere: boletos mittere difficile est.

2. *Boletos mittere.*] Fungorum genus nobilissimum. epigr. 21. lib. 1. vers. 2.

Difficile est.] Ipsi malunt edere, quam amicis mittere. Vel quia rari.

Fice-

1. Or

Ficedula. XLIX.

Cum me ficus amat, cum pascat dulcibus uvis,
Cur potius nomen non dedit uva mihi?

2. *Cur potius, &c.*] Cur non uuedula potius quam ficedula. Belg. Snippa.

Tubera. L.

Rumpimus altricem tenero de vertice terram
Tubera: boletis poma secunda sumus.

1. *Rumpimus altricem tenero.*] Negant tamen gigni ex tuberante terra aut rimas urgente, nea terræ cohzere tubera fibris aut capillamentis, Plinius

lib. 18. cap. 3. Dioscor. lib. 2. c. 139. vide & Athenæum lib. 2. De.] Alii, *qua.*

2. *Poma secunda sumus.*] *Αυρῶς* fructus.

Turdorum corona. LI.

Texta rosas fortasse tibi, vel diuite nardo,
At mihi de turdis facta corona placet.

1. *Texta rosas, &c.*] In lautissimorum convitiis dabantur coronæ è nardi folio. Plin. lib. 21. cap. 3. Athen. lib. 15.

2. *De turdis, &c.*] Epigr. 47. lib. 3. vers. 11. ferta turdorum redimabant lancem. Vel accipe potius de vimine in orbem flexo, à quo pendebant turdi:

hinc mihi corollam, dicit, tæxε; quam & gestabo libens, & postea costam devorabo. Sic hodie coronæ feruntur venum in forum, è viminis circulo seu ramo in orbem flexo, factæ. Favet huic interpretationi, ipsemet Ausonius supra lib. 3. epigr. 47. *Illic coronam pinguis gravem turdis.*

Anas. LII.

Tota quidem ponatur anas: sed pectore tantum,
Et cervice sapit: cætera redde coco.

2. *Cætera redde coco.*] Tanquam saporis non æque grati.

Turtur. LIII.

Dum pinguis mihi turtur erit: lactuca valebis,
Et cochleas tibi habe. perdere nolo famem.

Perna.

*Apposito pingui turture, abstinentum à lactucis dicit & cochleis, veluti vilioribus, stomachumque servandum delicatioribus.

1. *Lactuca valebis.*] Non attingam, nec gustabo.

2. *Perdere nolo famem.*] Nolo cætaria quæ claudant stomachum. Vel quæ procurent appetitum, aliamque famem, ut vocat Juvenal. sat. 4. vers. 137. Mihi sapit turtur. Nolo conchyliæ. *Quæ renovent per damna famem.* Petron.

Z z 2

1. Car-

Perna. LIV.

Ceretana mihi fiet, vel massa licebit
De Menapis: lauti de petasome vorent.

1. *Ceretana mihi fiet.*] A Cere opp. Haururiz. Alii & credo melius, leg. *Ceretana*, & intelligunt pernam ex Ceretanis Hispaniz pop. quam commendat Athenæus lib. 14. *Massa licebit.*] Pulpa, epigr. 76. lib. 3. Alii, *missa*, rectè.

2. *Menapis.*] Rheni accolis, qui alii Julienses, alii Westphalos esse putant. Turneb. lib. 16. cap. 16. Ego inquit, *pusem petasonis pariem pernam vocari.*

Petafo. LV.

Musteus est: propera, caros nec differ amicos:
Nam mihi cum vetulo sit petasome nihil.

1. *Musteus est, &c.*] Recens, succi & saporis plenus.

2. *Nam mihi, &c.*] Non placet sumo duratus & siccus.

Vulva. LVI.

TE fortasse magis capiet de virgine porca:
Me materna gravi de sue vulva capit.

1. *De virgine porca.*] Vulva virginis suis, sterilibus, utpote castratz, *spayed.* Plin. lib. 8. cap. 51.

2. *Materna, &c.*] Vulva porcina, id est, suis ante editum partum enata. vide Plin. l. 11. c. 37. & supra, epigr. 44.

Colocasia. LVII.

Niliacum ridebis olus, lanaeque sequaces,
Improba cum morsu fila manumque trabes.

1. *Niliacum ridebis olus.*] Fabam Ægyptiam, Colocasiam seu caulem fabæ. *Olus* ergo vocat *Niliacum*, quia caules ejus manderentur. Græci vocant *λαχων* omnes herbas, quarum caules aut

folia esui sunt: & *λαχων* *δ'ισα* dicunt, quæ sic parantur ut edi possint. *Salmas. Sequaces.*] Caulis enim Colocaz anæosus est & filis nervosus in mandendo. Plin. l. 21. c. 15. epigr. 32. l. 8. v. 13.

Jecur anseris. LVIII.

Adspece quam tumeat magno jecur anseris!
Miratus dices; hoc, rogo, crevit ubi?

Glires.

1. *Tumeat.*] Mulso, lacte, ficu, & carica factum. *Magno, &c.*] *Anseris ante ipsum magni jecur.* Juvenal. sat. 5. vers. 113. *χηνὸς ἡπαρ ὡς ἐκαστοῦ* *ἔστω* P. *ἀπὸ* *πλῆ*. Athenæus lib. 9. c. 8. quin & ipsæ anseribus faginandis adhiberi *χλωβοεικός*. ibid.

2. *Hoc, rogo, crevit, ubi?*] In culina nempe jecur ita crevit factum: sed spes imperitus, primum jecinoris magnitudine perspecta, putabit anseris alicubi esse tanto majores, & quantum ubi tanti nascantur, aut unde ferantur. Rad.

Glires. LIX.

TOta mihi dormitur hyems, & pinguior illo
Tempore sum, quo me nil nisi somnus alit.

1. *Tota mihi, &c.*] Plin. lib. 8. cap. 52. & 29. cap. ult.

Cuniculus. LX.

GAudet in effossis habitare cuniculus antris:
Monstravit tacitas hostibus ille vias.

2. *Tacitas hostibus ille vias.*] Subter- | undermynings Vegetius libro 4. capi-
rancas. ab hoc animali cuniculos dictos. | te 24.

* Atagenæ. LXI.

INter sapes fertur alitum primus
Fonicarum gustus attagenarum.

* Variè scribitur, tum apud Græ- | xit, *Atagen Ionicus.* Martial. *Ata-*
cos, tum apud Latinos: Horatius di- | gena.

Gallina altilis. LXII.

Pascitur & dulci facilis gallina farina;
Pascitur & tenebris. ingeniosa gula est.

1. *Dulci facilis, &c.*] Mulso decepta. | Gulohesti ingeniosi sunt ad luxuriam.
2. *Tenebris.*] Motus enim & lux pin- | sic epigr. 117. lib. 14. Sic & Petronius.
guedini inimica, &c. Varro lib. 3. c. 9. | *Ingeniosa gula est, Sicula scarns aquore*
Seneca epist. 123. *Ingeniosa gula est.*] | *mersus Ad mensam viris perducitur.*

Capo. LXIII.

NE nimis exhausto macresceret inguine gallus,
Amisit testes: nunc mihi Gallus erit.

1. *Exhausto, &c.*] Per coitum. | Galli sacerdotes Cybeles. epigr. 45.
2. *Gallus erit.*] &que castratus ac | lib. 2.

Idem. LXIV.

Succumbit sterili frustra gallina marito:
Hanc matris Cybeles esse decebat avem.

1. *Sterili, hanc, &c.*] Capon. ut præced. epigramm.

Per-

Z z 3

1. Poni-

Perdix. LXV.

Ponitur Aufoniis avis hæc rarissima mensis:
Hanc in lautorum mandere sæpe soles.

1. *Ponitur, &c.*] Perdix lauta & nobilis, ales, magnique pretii, potentium mensis ponebatur, ut & hodie etiam ponitur.

2. *Hanc in lautorum.*] Divitum. nam 50. drachmis unicam ab Aristippo emptam legimus. De natura, vi, ingenio, &c. vide Gesnerum, Scriberius sic

hoc distichon legit:

*Ponitur Aufoniis perdix rarissimam-
fis:*

Hanc in piscina mandere sæpe soles.

Alii, *Hanc in piscina ludere sæpe sit* legunt, & alludunt ad ludum in piscina, qui *πῖσκα* seu *ἐξδύσις* dictum. *Mandere.*] Palat. *condere.*

Columbini. LXVI.

NE vires teneras perjuro dente columbas,
Tradita si Cnidiae sunt tibi sacra deæ.

1. *Perjuro dente columbas.*] Docet enim sequens versus interdictum fuisse columbinorum esum Mythis Veneris, qui initiati erant sacris Deæ Ven. Cnidiis religiose cultæ, & cui columba

sacra. *Perjuro dente.*] Quum Mythis Veneris contra jus factorum suorum violæ ministram Veneris columbam.

2. *Tradita sacra.*] Sacerdoti scil. & Mythis Veneris.

Palumbus torquatus. LXVII.

Inguina torquati tardant hebetantque palumbi:
Non edat hanc volucrem, qui cupit esse salax.

Palumbus Torquatus.] Sic dictus à circulo seu torque circa collum. Avis casta ex moribus appellatur, quod comes sit castitatis. Dicitur enim amisso

corporali consortio solitaria incedere, nec carnalem copulam ultra requirere.

1. *Inguina.*] Venerem, satietatem.

Galbula. LXVIII.

Galbula decipitur calamis, & retibus ales,
Turget adhuc viridi cum rudis uva mero.

1. *Galbula.*] Alii, *Galbina*. Rectè. *Galbina* ergo seu galbeæ atque etiam galbulæ, aves sunt viridis aut lutei coloris; Græcis *χλωροὶ* dicuntur. Ba-

ptista Pius asserit lectionem *Galbula* quæ in *teggis*. Annot. Post. cap. 29. *Calamis.*] Vitis.

2. *Turget, &c.*] Autumno prima

Catta.

1. *Per-*

Catta. LXIX.

Pannonicas nobis numquam dedit Umbria cattas :
Mavult hæc domino mittere dona Pudens.

1. *Pannonicas, &c.*] E Pannonia quæ de genere felium sunt sylvestrium; seu mustelæ sylvestres.
2. *Domino.*] Domitiano, vel diviti patrōno. Alii leg. *Domina.*

Pavo. LXX.

Miraris quoties gemmantes explicat alas,
Et potes hunc sævo tradere, dure, coco?

2. *Hunc sævo tradere, &c.*] Spectaculum pulchrius quam ferculum, avem oculis quam gulæ gratiorem.

Phoenicopterus. LXXI.

Dat mihi penna rubens nomen : sed lingua gulosis
Nostra sapit. quid si garrula lingua foret?

1. *Dat mihi penna, &c.*] *Φοινίγ-
 πτερος*, puniceus alas Phænicopterus
 ergo avis circa lacus & paludes victi-
 tans, visu pulchra, & colore decora
 purpureo; magnitudine ciconiæ, &c.
Gulosis.] Apicio Heliogabalo, Vitellio.
2. *Quid si garrula, &c.*] Quanto
 magis gulosis istis saperet si vox acces-
 sisset, quibus tacita lingua tam in deli-
 ciis est? Respicitque Poëta patinam
 Æsopi tragœdi ex linguis avium cano-
 rarum. Plin. lib. 10. cap. 51.

Phasianus. LXXII.

Argiva primum sum transportata carina,
Ante mihi notum nil, nisi Phasis, erat.

1. *Argiva carina.*] Argo. **2.** *Phasis, erat.*] Fl. Colchorum. unde, phasianos ab Argonautis tran-
 sportatos arguit, à nomine avis.

Numidicæ. LXXIII.

Ansere Romano quamvis satur Hannibal esset:
Ipse suas nunquam barbarus edit aves.

Anser.

1. *Romana quamvis, &c.*] Qui Ro-
 manis in deliciis? An quia servavit Ca-
 pitolium Romæ. ut sequente epi-
 gramm.
2. *Suas nunquam, &c.*] Numidicæ,
 quæ nondum gulæ barbaræ innotue-
 rant. Numidicæ ergo seu Africanæ, in
 ea parte Africæ, cui Numidia nomen.

Zz 4

1. Hæc

Anser. LXXIV.

HÆc servavit avis Tarpeji templa Tonantis.
Miraris? nondum fecerat illa deus.

1. *Hæc servavit, &c.*] Manlius clangore anseris excitatus subeuntes nocte Gallos à summa rupe dejecit, &c. Liv. 5. L. Florus lib. 1. cap. 13. Plutarchus lib. de fortuna Rom. &c.

2. *Nondum, &c.*] Postquam Domitianus Dominus ac Deus poster capitolium conflagratum restituit, non opus est ansere, nedum alio custode.

Grues. LXXV.

Turbabis versus, nec litera tota volabit,
Unam perdidideris si Palamedis avem.

1. *Turbabis versus, &c.*] Exempta una avis turbabit ordinem & formam litteræ, quam ex gruum volatu adinventum Palamedes. sit illa Y an A an ut aliis magis placet Δ. Nisi potius ob Φ, à Palamede inventum, grues Palamedis aves dici malis: quia etiam in volando se-

ferant Y, sive ut Hieronymus scripsit trianguli formam in volando efficiant, tamen singula corpore suo Φ, representent. Unde Aufonius in Ecdyllis: *Hæc gruis effigies Palamedica porrigitur*. Vossius.

Rusticula. LXXVI.

Rustica sum, an perdix, quid refert, si sapor idem est?
Carior est perdix: sic sapit illa magis.

1. *Rustica sum, &c.*] MS. Oxoniensis. *Rusticula, an perdix, quid refert.*

2. *Sic sapit, &c.*] Propter pretium magis illa juvant, quæ plus emuntur.

Cycnus. LXXVII.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator cycnus funeris ipse sui.

1. *Dulcia.*] Poëtis & quibusdam philosophis receptum, cycnum mortis præcium cum voluptate & cantu mori. Sed negant Plinius, Aelianus, Jul. Scaliger, aliique sanioris iudicii. *Defecta lingua.*] Hoc est, jam deficiente

lingua. Nam deficere est *λεπρωδης*: & defectus qui deficit: unde *defectus annis*, defene. Sic *indefectus αλεεινός*: ita vocabantur athletæ qui vinci non poterant. *Salmast.*

Porphy-

Porphyriones. LXXVIII.

Nomen habet magni volucris tam parva gigantis?
Et nomen Prasini Porphyrionis habet.

1. *Gigantis.*] Porphyrionis, cuius meminit Horat. libro 3. ode 4. Claudian. in Gigantomach. Eustath. ad Iliad. 5.

2. *Porphyrionis habet*] Purpurionis, qui auriga Neronis, factionis Prasini. Vide & aliam Lipsii expositionem hu-

ius epigramm. lib. 1. Quæstion. Epistolic. 5. Gigantem Pindarus Pyth. Eid. viii. Apollinis arcu domitum narrat. De avi verò, à colore sic dicta, præter Arist. Plin. mira quædam narrat Alianus de hist. animalium l. 3. c. 42. & lib. 5. cap. 28

Mullus. LXXIX.

Spirat in advecto, sed jam piger, æquore mullus:
Languescit? vivum da mare, fortis erit.

1. *Spirat.*] Impropiè, ex sententia scholæ Peripatericæ spirare vero pisces contendit Plinius. lib. 8. cap. 7.

Advecto æquore mullus.] Vase pleno aquæ marina. Palat. legit, *avecto.*

Muræna. LXXX.

Quæ natat in Siculo grandis muræna profundo,
Non valet exustam mergere Solc cutem.

2. *Non valet exustam, &c.*] Præ pinguedine in summo æquore fluitat, ubi

à sole torrefacta nequit se curvare neque immergere.

Rhombus. LXXXI.

Quamvis lata gerat patella Rhombum:
Rhombus latior est tamen patellâ.

Ostrea. LXXXII.

Ebria Bajano veni modo concha Lucrino:
Nobile nunc sitio luxuriosa garum.

1. *Ebria Bajano, &c.*] Saturâ. Vel mersâ. *Lucrino.*] Ostreis Lucrinis optimum adjudicavit saporem Serg. Orat. Macrob. 2. Sat. cap. 11.

12. *Nobile, &c.*] Condiorgaro. infra epigr. 102. ut ante satur eram aquæ Lucrinæ.

Squillæ. LXXXIII.

Coeruleus nos Liris amat, quem sylva Maricæ
Protegit: hinc squillæ maxima turba sumus.

Scarus.

1. *Liris amat, &c.*] Fl. Campaniæ Minturnas præterfluens, cui præsidet Marica Nympha, Fauni uxor; vel ut

alii volunt Venus, cui sacellum juxta Lirin consecratum.

Scarus. LXXXIV.

Hic Scarus, æquoreis qui venit obesus ab undis,
Visceribus bonus est: cetera vile sapit.

1. Obesus.] In Palat. adesus.

2. Visceribus, &c.] Jecinore. Pli-

nus lib. 32. cap. 8. Cetera vile sapit.]

Supp. 25. Hellenism.

Coracinus. LXXXV.

Priniceps Niliaci raperis, Coracine, macelli:
Pellæ prior est gloria nulla gulæ.

2. Pellæ prior, &c.] Egyptiacæ | cedoniæ urbe nato, qui condidit Ale-
Alexandrinæ, ab Alexandro Pellæ Ma- | xandriam.

Echinus. LXXXVI.

Iste licet digitos testudine pungat acuta,
Cortice deposito mollis echinus erit.

1. Testudine, &c.] Testa hirsuta & aculeata.

2. Mollis, &c.] Cibo gratus.

Murices. LXXXVII.

Sanguine de nostro tinctas ingrate lacernas
Induis, &c, non est hoc satis, esca sumus.

1. Sanguine, &c.] Queruntur Mu-
rices iniquam sortem suam, & crue-
litate hominum: ut, quod sangui-
nem suum hauriant aves, carnes verò
homines absumant. vide epigr, 24.
lib. 5. vers 5.

2. Et, non est hoc satis, &c.] Nam-
que inter conchyliis mensis inferuntur
murices. *diva* γὰρ βασιλεὺς ἐν ἰατρικῇ
μὲν τοῦ τ' ἀποφύγεις ἀπὸς. Lucian.
xviii.

Gobius. LXXXVIII.

IN Venetis sint lauta licet convivium terris,
Principium cænæ gobius esse solet.

1. Venetis sint.] Italis Henetis, non
Gallis. Lania.] Palat. panca.

2. Principium, &c.] Epigr. 31.
lib. 10. vers 4.

Lupus.

1. Lani

Lupus. LXXXIX.

L *Aeneas Euganei lupus excipit ora Timari,
Æquoreo dulces cum sale pastus aquas.*

1. *Laneus Euganei, &c.*] Colorene ilbus, an carne mollis, an mandendo iraneofus, ut de colocasis supra epigramm. 57. an alludit ad Euganeas & Altinates oves juxta Timavum, quæ anarum mollitie laudantur, unde & Poëtice piscibus ora ejusdem fl. excipientibus idem tribuit? Addam quod Gruterus refert: Qui cum carpos & lucios immittit salientibus aquæ frigidioris, intra xx. diem fiunt supra cu-

tem quasi lanei; villos certè exhibent toto dorso notabiles colore cineritio: iis præsertim, quos piscatores vendebant familiæ ejus pro Rhenanis, quum essent lacustres. Faciatne istud Martiali interpretando, didicent quibus palatum sapit *Timari.*] Epigr. 25. l. 4. vs. 5.

2. *Æquoreo dulces, &c.*] Namque illi lopi sunt laudatissimi qui ad ostia fluviorum degunt dulci pariter ac salsa aqua pastus.

Aurata. XC.

N *On omnis laudem pretiumque aurata meretur,
Sed cui solus crit concha Lucrina cibus.*

1. *Aurata meretur.*] Ab auri colore in capite dicta. ut Græce χρυσοῦς.

Acipensis. XCI.

A *D Pallatinas acipensem mittite mensas:
Ambrosias orment munera rara dapes.*

1. *Palatinas.*] Cæsarium, principum in Palatio.

2. *Ambrosias, &c.*] Divinas dignas Diis superis & Cæsaribus.

Lepus. XCII.

I *Nter aves turdus, si quis me judice certet,
Inter quadrupedes gloria prima lepus.*

1. *Quis.*] Palat. si quid, &c. certum est.

179. de qua voce epigramm. 59. lib. 10. vs. 4. Bodleian. MS. Bessia. Scriven. Massia.

2. *Gloria prima lepus.*] Aliileg. Mas-

Aper. XCIII.

Q *ui Diomedæis metuendus setiger agris
Ætola cecidit cuspide, talis erat.*

Damæ.

1. *Diomedæis metuendus.*] Ætolis, Thraciis. nam Diomedes rex Thraciz. *Setiger agris.*] Epigramm. 41. supra

& lib. spectaculor. epigrammat. 16. vers. 1.

2. *Ætola.*] Meleagris.

1. *Dente*

Dente timentur apri; defendunt cornua cervos:
Imbelles damæ quid, nisi præda, sumus?

1. *Dente timentur apri, &c.*] Sic Anaceon ludit in ferarum armatura | nativa. 2. Car. Et pro *cervos*, Scim-
rius legendum censet, *tauros*.

Oryx. XCV.

Matutinarum non ultima præda ferarum
Sævus oryx, constat quot mihi morte canum?

1. *Matutinarum, &c.*] Spectaculis enim matutinis plerumque venationes dabantur, ac feræ spectabantur. Turneb. lib. 25. cap. 28. Vide epigr. 25. lib. 10. vers. 1.

2. *Oryx, constat.*] De quo Oppian. *οὐρανός*. Plinius lib. 2. cap. 40. & 46. Alian. lib. 14. cap. 14. *Quot mihi, &c.* Sævus enim est, multosque occidit canes.

Cervus. XCVI.

Hic erat ille tuo domitus, Cyparisse, capistro:
An magis iste tuus, Silvia, cervus erat?

1. *Hic erat ille, &c.*] Hic cervus similis est illius cui tu Cyparisse insidens *Mollia purpureis frenabas ora capistris*.

Ovid. Metamorph. 10. Vel illius, qui Silvæ filiz Tyrchi in deliciis. Virgil. 7. *Æneid*.

Lalisio. XCVII.

Cum tener est onager, solaque lalisio matre
Pascitur: hoc infans, sed breve nomen habet.

1. *Solaque, &c.*] Lacteus onager. Onagri enim pullus *Lalisio* vocatur. Plin. lib. 8. cap. 44.

2. *Hoc infans.*] Quamdiu lacteus est; citò vero depulsus, in onagram transit. Plin. lib. 8. cap. 44. Asini au-

tem sylvestris pullus in deliciis ciborum erat. Luciani *Ἀἰνός* ἢ *ὄνος*. *Breve nomen.*] Non est breve nomen si spectes syllabas; sed tempus breve est, quo profertur hoc nomen.

Dorcas, XCVIII.

Delictum parvo donabis dorcada nato:
Factatis solet hanc mittere turba togis.

Ca-

1. *Delictum parvo, &c.*] Cicuranti enim Dorcades; mansuetæ & familiares sunt, cum aliquamdiu inter homines fuere; ita ut se tractari à pueris sinant, & è manu illorum cibum capiant, quod in Germania quia frequentes sunt, usitatum est, & nemini

ignotum.

2. *Factatis solet, &c.*] In arenam mitti solet dato à Quiritibus signo togæ factatæ. sic Turneb. libro 25. capite 28. Vel hanc in arena missam agitare & venari solet turba factatis togis.

1. Pa-

Caprea. XCIX.

Pendentem summa capream de rupe videbis :
Gasuram speres, decipit illa canes,

1. *Pendentem, &c.*] Respicit ad Virgilii versum, *Dumosa pendere procul de rupe videbo.*

2. *Decipit.*] Alii, *despigit.* melius. *Canes.*] Inter venandum,

Onager. C.

Pulcher adest onager : mitti venatio debet
Dentis Erythræi : jam removete sinus.

1. *Pulcher adest onager, &c.*] Missam facite venationem elephantis: adest onager, cujus venatio arenæ & spectatori- bus jucundior.

2. *Dentis Erythræi.*] Elephantis Indici seu Æthiopici, juxta mare Erythræum. *Sinus.*] Retia, quæ ad coëccen- dos elephantas obtendebantur podia.

Oleum Venafrum. CI.

Hoc tibi Campani sudavit bacca Venafri :
Unguentum, quoties sumis, & istud olet.

1. *Sudavit.*] Trapeto seu prelo domita emisit. *Bacca.*] Oliva. *Venafri.*] Epigr. 64. lib. 12. vers. 1.

2. *Et istud olet.*] Vult enim odorem ipsi etiam oleo, non his tantum, quæ oleo condiuntur deberi. vide Plinium lib. 15. cap. 11. *Torrent.*

Garum * scombrorum. CII.

Expirantis adhuc scombri de sanguine primo,
Accipe fæcosum munera cara garum.

Mu-

* *Alii. sociorum.* quod garum hoc *Caviari* (quod tamen ex ovibus acipenserum parari volunt) à sociis Romanorum, Græcis, Mauris, Foro-lulensibus, Clazomeniis, Hispanis vero optimum fieret mittereturque Romam. supra epigrammate 40.

1. *Expirantis, &c.*] Garum, liquor erat ex intestinis Gari piscis sale mace-

ratis inventum Græcum. Hispani vero postea à scombris *Anchovas*, liquorem hunc conficiebant, retento Gari nomine. *garo de succis piscis Iberi.* Horat. Satyra 8. lib. 2.

2. *Fæcosum.*] Alii, *fastosum*, id est, Fastuosum, quasi dicat, divitum mensis dignum. recte. *Muria* enim pauperum ; *garum* divitum munus erat.

• i. An

Muria. CIII.

Antipolitani (fateor) sum filia thynni: .
 Essem si scombri, non tibi missa forem.

1. *Antipolitani.*] Antipolis, civitas provinciae Narbonensis, unde thynnus adferebatur laudatissimus. *Filiathynni.*] Liguamen sale thynni soluti. Tria namque liquaminum erant genera, primum quod è Scombrogarum appellabant: alterum ex thynno piscefactum,

quod *Muriam*: tertium quod ex quavis minutiore, halece nempe, detentum, idque *alec* dicebant. vide *Horz. Sat.* 4. *Serm.* 2. *Ego facem primum & alec Inveni.*

2. *Essem, &c.*] Si essem garum, ^{non} tibi pauperi, sed diviti missa forem.

Mel Atticum. CIV.

Hoc tibi *Thefei* populatrix misit *Hymetti*
Pallados à *sylvis* nobile nectar apis.

1. *Thefei.*] Attici, à Theseo rege. | *ti.*] Montis Attici.
Populatrix.] Periphrasis apis? *Hymetti.* | 2. *Pallados, &c.*] Praefidis Atticae

Favi Siculi. CV.

Cum dederis *Siculos* mediis de collibus *Hyblae*,
Cecropios dicas tu, licet, esse favos.

1. *Hyblae.*] Montis Siciliae.

2. *Cecropios.*] Atticos, à Cecrope

rege. confert ergò mel *Siculum* cum Attico.

* Passum. CVI.

Cnosia *Minoæ* genuit *vindemia* *Cretæ*
 Hoc tibi; quod *mulsum* pauperis esse solet.

* Liquor ex uva ad solem passus expressus.

1. *Cnosia Minoæ, &c.*] Cretensis,

Gnosus enim urbs Cretæ, Minois regis.

2. *Mulsum, &c.*] Mox, epigr. 108.

Picatum vinum. CVII.

Hæc de vitifera venisse picata *Vienna*
 Ne dubites: misit *Romulus* ipse mihi.

Picatum hoc vinum in ipsa urbe *Roma* factum arte ex picis fluxu ita picis gratiam olet, ut dubites an nativum sit

picatum à *Vienna* *Allobrogum*. de nobilitate *Viennensis* uvæ picem respicientis. *Plin. lib.* 14. *cap.* 1. & 23. *cap.* 1.

1. *Attica*

Mul-

Mulsum. CVIII.

Attica neclareum turbatis mella Falernum:
Miseri decet hoc à Ganymede merum.

1. *Attica neclareum.*] Vos optima cella ex Attica, mista optimo vino Falerno, æquatis neclari Deorum. *Turbatis is.*] Turbari, hoc est, misceri.
2. *A Ganymede.*] Dignum inquit, mulsum quod à Jove bibatur, tam dulce & gratum est: divitum erat potio. A mulsi dulcedine sunt ista Plautina: *Mea mulsa*, id est, mea suavitas: *mulsa dicta*, id est, dulcia & blandientia dicta.

Albanum. CIX.

Hoc de Cæsareis mitis vindemia cellis
Misit, fuleo quæ sibi monte placet.

1. *Cæsareis cellis.*] Quæ in monte Albano, quo secedebant Cæsares: Domitianus inprimis. *Mitis vindemia.*] Quia Albanum vinum prædulce.
2. *Inteo, &c.*] In quo Julius longam Albam condidit.

Surrentinum. CX.

Surrentina bibis? nec myrrhina picta, nec aurum
Sume: dabunt calices hæc tibi vina suos.

1. *Surrentina bibis, &c.*] Vina ex Surrento Picentinorum promontorio. rentinos calices mittent Picentini. ita nec myrrhinis nec aureis poculis opus erit. De myrrhiuis vide quæ ad epigramma 113. lib. 14. infra.
2. *Dabunt, &c.*] Una cum vino Sur-

Falernum. CXI.

DE Sinuessanis venerunt Massica prelis:
Condita quò quæris consule? nullus erat.

1. *Sinuessanis venerunt.*] Campanis. namque Sinuessa urbs Campaniæ maritima. *Massica prelis.*] Massicus & Falernus distincti erant montes, sed vitium laude pares.
2. *Nullus erat.*] Hyperbolicè. etiam ante consules diffusum.

Setinum. CXII.

Pendula Pomptinos quæ spectat Setia campos,
Exigua vetulos misit ab urbe cados.

1. *Pendula Setia.*] Setina Campaniæ oppidum est: unde Setini, & vinum Setinum. Et cum *pendulam* dicit, in edito sitam loco docet. Plin. lib. 14. cap. 6. & lib. 3. cap. 5. vide epigr. 74. lib. 10. vers. 11.

Fun-

I. Fun-

Fundanum. CXIII.

H*Æc Fundana tulit felix autumnus Opimi:
Expressit mustum consul, & ipse bibit.*

1. *Fundanæ talit.*] E Fundis opp. Campaniæ. *Felix autumnus.*] Opimio enim Consule, ea cæli temperies fuit, qua optima & generosissima vina felicissime provenierint. vide epigr. 27. li-

bro 1. vers. 7.

2. *Et ipse bibit.*] Quod ita austeritatem decoxit, ut ipse consul, qui dis-fuderat, suo consulatu vinum hoc bi-beret.

Trifolium. CXIV.

N*on sum de primo, fateor, Trifolium Lyæo,
Inter vina tamen septima vitis ero.*

2. *Inter vina, &c.*] Septimum (ut hic noster) inter vina Italica locum dat Trifolino (Campaniæ, loco prope Si-

nuessam) Galenus apud Athen. lib. 1. cap. 24. vide & Plinium lib. 14. cap. 6. Palat. legit: *septimalautis* ero.

Cæcubum. CXV.

C*æcuba Fundanis generosa coquuntur Amyclis:
Vitis & in media nata palude viret.*

1. *Cæcuba.*] Ex agris Cæcubis in Campania. Plin. lib. 14. cap. 6. *Fundanis generosa.*] Supra epigr. 113. Apponitur vero ad distinctionem harum

Amyclarum in Italia, ab alteris illis in Laconia. epigr. 106. lib. 9. vers. 5. *Coquuntur Amyclis.*] A sole. Alii, *Caluntur.*

Signinum. CXVI.

P*otabis liquidum Signina morantia ventrem:
Ne nimium sitias, sit tibi parca sitis.*

1. *Signina.*] E Signia opp. Italiz. *Morantia ventrem.*] Sistentia alvum. Plin. lib. 14. cap. 6.

2. *Sitias.*] Scriverius legit. *sistent.* *Sit tibi parca sitis.*] Parcè bibe.

Mamertinum. CXVII.

A*mphora Nestorea tibi Mamertina senecta
Si detur, quod vis nomen habere potest.*

1. *Nestorea tibi.*] Epigr. 30. lib. 9. vers. 1. *Mamertina.*] Ex agro Mamertino in Sicilia juxta Messaniam.

2. *Quodvis nomen.*] Seu Falernum, seu Setinum, tu ne cura de nomine, sed

pota largiter, est enim & dulce & egregium. Et Julius Cæsar auctoritatem huic vino conciliavit. Sic de Nomentano. epigr. 106. lib. 1. vide & Plin. lib. 14. cap. 6.

Tarra-

1. Ta-

Tarraconense. CXVIII.

TArraco, Campano tantum cessura Lyæo,
Hæc genuit Tuscis æmula vina cadis.

I. *Tarraco.*] Civitas Hispaniæ, quæ
& provinciæ nomen dat. *Campano* Hæc
genuit, &c.] Primis Italiæ vinis Tarra-
conense confertur à Plinio, lib. 14. c. 6.

Nomentanum. CXIX.

Nomentana meum tibi dat vindemia Bacchum :
Si te Quinctus amat, commodiora bibes.

I. *Nomentana, &c.*] Ex villa, quam
habeo Nomenti, ad 10. lapidem.
2. *Si te Quinctus amat.*] Si tibi quid
agræ colit, quam ego. cp. 92. l. 7. & f. 3.

Spoletinum. CXX.

DE Spoletinis quæ sunt cariola lagenis
Malueris, quam si musta Falerna bibas.

I. *Spoletinis.*] E Spoletio urbe Italiæ. *Cariola.*] Vetus: quæ tum æque dul-
cia, ac Falernum recens.

Pelignum. CXXI.

Marfica Peligni mittunt turbata coloni:
Non tu, libertus sed bibat illa tuus.

I. *Marfica, &c.*] De Marfico vino
Athensius: Marficum valde asperum &
confert stomacho. vide epigramma 116.
lib. 14.

Acetum. CXXII.

Amphora Niliaci non sit tibi vilis aceti:
Esset cum vinum, vilior illa fuit.

I. *Amphora, &c.*] Ne contempnas
acetum ex vino Ægyptio. Nobilius e-
nim est acetum quam fuit vinum. A-
then. lib. 2. cap. 26. & Juvenal sat. 13.
vers. 85.
2. *Vinum.*] Alii, vini.

Massilitanum. CXXIII.

Cum tua centenos expugnet sportula cives,
Fumea Massiliæ ponere vina potes.

I. *Cum tua centenos, &c.*] Cum tibi
sportula devinctos alas 100. clientes :
appone is vinum Mass. Alii leg. inter-
rogatoriè, quasi dicat, cur tam dives
bibis ipse villum? Est enim ut Plinius
lib. 23. cap. 1. fumo inveteratum infa-
luberrimum. Cum ergò in sportulis
tam liberalis, cur in vino tam parcus?
2. *Fumea, &c.*] Epigr. 36. lib. 10.
vers. 1, 2.

Aaa

Laudat

Cæretanum. CXXIV.

Cæretana Nepos ponat, Setina putabis,
Non ponit turbæ, cum tribus illa bibit.

Laudat Cæretanum vinum, & cum Setio primæ notæ contendit: idque non turbæ, ut Massiliense, sed paucis, ob præstantiam ponendum docet. Cæro est urbs Tuscorum.

1. *Cæretana.*] Epigr. 54. supra vs. 1. *Nepos ponat, &c.*] Amicus poetæ, epigramm. 48. lib. 10. vers. 7.

2. *Cum tribus illa bibit.*] Cum paucis, est enim nobile vinum.

Tarentinum. CXXV.

Nobilis & lanis, & felix vitibus Aulon,
Det pretiosa tibi vellera, vina mibi.

1. *Nobilis & lanis, &c.*] Poeta enim facetissimus, diviti & cuicumque delicatulo lanas illas mollissimas relinquit, sibi vinum poscit. Qui tamen locus erit illustrior si Tarentum lanis non nativis tantum, sed & purpura tinctis laudari meminerimus, ut l. 11. epist. 1.

Horat.

— *Quid placet ergo?*

Lana Tarentino violæ imitata ymum.
De nativæ verò lanæ Tarentinæ molli-
tie Plin. lib. 8. cap. 48. *Torrent. Aulon, &c.*] Mons Calabriz, contra Tarentum.

Unguentum. CXXVI.

Unguentum hæredi nunquam, nec vina relinquis,
Ille habeat nummos: hæc tibi tota dato.

1. *Unguentum, &c.*] Præceptum hoc ex Epicuri disciplina, ut quisque suis bonis præsens præsentibus fruatur, præsertim quæ ad cutem curandam perti-

nent. In quo genere, vina, odores, unguenta, &c. vide epigr. 27. lib. 6. & epigr. 77. lib. 8.

Corona rosea. CXXVII.

Dat festinatas, Cæsar, tibi bruma coronas:
Quondam veris erant, nunc tua facta rosa est.

Extremo disticho adulatur Cæsari Domitiano, velut Deo, ad cujus nutum natura vertat vices, solita prius rosam vere tantum gignere, nunc autem & autumnò, imò ipsa hyeme: quodque hominum solertia fiebat, id Cæsaris divinitati attribuit. *Rad.*

1. *Festinatas.*] Præcôces, ante tempus provenientes. Et addit *bruma dat,*

quia mense Decembri Saturnalia celebrabantur & Xenia mittebantur. epigr. 80. lib. 6. *Cæsar tibi bruma coronas.*] Domitiane. supra epigr. 4. vers. 1, 2.

2. *Quondam veris erant, &c.*] Natura sua erant vernæ, in tuam gratiam hybernæ facta sunt. *Adulatoric.* Et Palat. hic recte legit, *erat*, ut ad rosam referatur.

M. VALERII MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBER XIV.

Cui * APOPHORETA inditum nomen.

* Dona, quæ in Saturnalibus dantur convivis domum ferenda, ab *domipræp.* mox epigr. 1. *Pramia convivæ det sua quisque suo. Vespasianus dabit* sicut Saturnalibus apophoreta viris; ita & per Calendas Martias faminis. Suetonius Vesp. cap. 19. Turneb. lib. 28. cap. 32.

I.

*Synthesibus dum gaudet eques, dominusque senatus;
Dumque decent nostrum pilea sumpta Jovem:
Nec timet ædilem moto spectare fritillo,
Cum videat gelidos tam prope verna lacus:*

5 *Divitis alternas, & pauperis accipe sortes:*

Pramia convivæ det sua quisque suo.

Sunt apinæ, tricæque, & si quid vilius istis.

Quis nescit? vel quis tam manifesta negat?

Sed

Adlectorem hoc Epigramma scriptum quasi præfatiunculæ loco; quo describit carptim Saturnaliorum celebrationem, & libri materiam humiliorem excusat, opusque à brevitate distichorum commendat. *Rad.*

1. *Synthesibus, &c.*] Dum equites & Senatores pro licentia Saturnaliorum indulgenti genio, & diurnis vacant convivii; *syntheses*, id est, vestes coenatorias induti. epigr. 46. lib. 2. vs. 4. *Dominusque senatus.*] Alciatus legit *dominisque senatus*. quod domini tum servis ministrarent.

2. *Pileæ sumpta.*] Epigr. 7. lib. 11. vers. 4. *Idem.*] Domitianum, ut supra sæpe; & vide epigr. 4. lib. 13. vers. 2. *Vel*, Saturnalia à Jove data Saturno. ut mox; *Quos tibi pro calo filium ipse dedit.*

3. *Nec timet ædilem.*] *Ædiles* animadvertabant in aleatores extra Saturnaliorum dies. epigr. 85. lib. 5. *Fritillo.*] Epigr. 14. lib. 4. vers. 8.

4. *Cum videat, &c.*] Cum servi videant adesse Decembrem mensem hybernunt.

5. *Divitis alternas, &c.*] Miscentur in his Apophoretis alternatim dona divitum, citrei pugillares & eburnei, chartæ majores, &c. cum donis pauperum, qualia sunt quintuplices, triplices, chartæ epistolares, &c. atque hæc per sortem. infra 40. 144. 170.

6. *Pramia, &c.*] Supra tit.

7. *Sunt.*] *Obiectio ex persona lectoris.* *Apinæ.*] Sunt nugæ, exiliaque carmina. vide epigr. 114. lib. 1. vers. 2.

8. *Quis nescit, &c.*] Resp. Poëta.

Aaa 2

9. Ma-

Sed quid agam potius madidis Saturne diebus,

10 *Quos tibi pro cælo filius ipse dedit?*

Vis scribam Thebas, Trojamque, malasve Mycenæ?

Lude, inquis, nucibus: perdere nolo nuces.

Quo vis cumque loco potes hunc finire libellum:

Versibus explicitum est omne duobus opus.

9. *Madidis Saturne diebus.*] Saturnalibus, quibus promiscue à servis & dominis indulgebatur genio, Baccho & festis.

10. *Pro cælo, &c.*] Unde te ejecit. supra vers. 2.

11. *Thebas, &c.*] Bella & fata magnarum illarum urbium, Theb. Trojæ & Mycen. atque *aviliter*) istæ Tricis &

Apinis, quas volunt esse Apuliz oppidula. epigr. 114. lib. 1. vers. 2.

12. *Lude, &c.*] Epigr. 85. lib. 5. vers. 1.

13. *Quo vis cumque, &c.*] Distichon sequens in peculiare semovetur epigramma, à Pet. Scriber.

14. *Explicitum, &c.*] Finitum, absolute. ut epigr. 108. lib. 11.

Apophoreta. II.

L *Emmata si quæris cur sint adscripta, docebo:*
Ut, si malueris, lemmata sola legas.

1. *Lemmata, &c.*] Titulos seu inscriptiones, quæ epigrammaton argumenta doceant.

Pugillares citrei. III.

S *Ecta nisi in tenues essemus ligna tabellas,*
Essemus Libyci nobile dentis onus.

1. *Secta nisi, &c.*] Nisi in tenues lamine dissectæ essemus tabellæ, fuisset certe mensæ citreæ, ut epigr. 43. lib. 2. v. 9. Secabantur ligna in lami-

nas tenuissimas, cera illinebantur, & stylo exarabantur, ut Gellius lib. 17. cap. 9. exponit. Colore etiam diverserant, lutei, virides, crocei, albi, &c.

Quincuplices. IV.

C *Ede juvencorum domini calet area felix,*
Quincuplici cera cum datur auctus honor.

1. *Ede juvencorum.*] Immolantur hostiæ in atrio Cæsaris, seu Jovis Capitolio, cum decretus Consulatus vel triumphus denunciatur hoc genere pugillarum, à forma & circumgestationis commoditate, quod manu pugnove

teneantur. unde *ἵσχεσθαι* & *μανεσθαι* dict. à numero vero foliorum dicebantur duplices, triplices, quincuplices. Triumphantem enim Diis victimam mactabant. *Domini.*] Domitiani. *Area.*] Ubi cædebantur.

Pugil.

1. La

Pugillares eborei. V.

Languida ne tristes obscurant lumina cerae,
Nigra tibi niveum littera pingat ebur.

I. *Languida, &c.*] Quibus per morbum vel aetatem obtusior est oculorum acies, ut non discernant quæ ceratis inscribuntur, atramento inscribant ebori.

Triplices. VI.

Tunc triplices nostros non vilia dona putabis,
Cum se venturam scribet amica tibi.

I. *Tunc triplices, &c.*] Pauperum erant hæc dona, sed quibus lautiores amatoria & ad amicas scribebant, at-

que ad illos hæc invicem. de nomine. vide epigr. 4. supra.

Pugillares membranei. VII.

Essè puta ceras, licet hæc membrana vocetur:
Delebis, quoties scripta novare voles.

I. *Esse puta ceras, &c.*] Gypso enim illæ præstabant usum ceratarum tabellarum, æquæ deletiles ac illæ.

* Vitelliani. VIII.

Nondum legerit hos licet pusilla,
Novit quid cupiant Vitelliani.

* Vide epigr. 6. lib. 2. vers. 6.

2. *Quid.*] Noctem, vel nummos.

I. *Pusilla.*] Et pro pusilla, lege puella. ut epigr. seq. *Cupiant.*] Alii, cupiant.

Idem. IX.

Quod minimos cernis, mitti nos credis amicæ;
Falleris, & nummos ista tabella rogat.

I. *Quod minimos cernis, &c.*] Nummos, non mitto amicæ, sed posco ab illa. quorum mentio in his pugillari-

Chartæ majores. X.

Non sunt munera, quæ putas puella,
Cum donat vacuus poeta chartas.

I. *Non sunt munera.*] Non sunt nummi vel carmina quæ putas. Scriverius ita hunc versum legit: Non est, munera quod putes pusilla. *Putas.*] Alii, putes.

Aaa 3

I. Sen

Chartæ epistolares. XI.

Seu leviter noto, seu caro missa sodali;
Omnes ista solet charta vocare suos.

1. *Seu leviter noto.*] Seu familiares | epistolæ, inscriptio semper præfigitur
sunt, vel parum noti quibus mittuntur | vel suis. vide epigr. 101. lib. 9.

Loculi ebori. XII.

Hos nisi de flava loculos implere moneta
Non decet. argentum vilia ligna ferant.

1. *Flava moneta.*] Auro. Flava ex-
gō moneta, pro aurea ponitur. Et flavos
absolutè idem dixit, nummos aureos:
Et de moneta Cæsaris decem flavos. Fal-
litur Calderinus, qui flavos, esse putat
Flavios. Flavi enim sunt aurei num-
mi. sic recentiores χρυσῶς aurum

appellarunt. inde χρυσῶς, solidia-
rei. Salmas. Loculos.] Capsulam intro-
pretor hoc loci; qualia hodie scrinia
sunt ex ebore, testudine, auro, argen-
to, &c. ad pecuniam & κεραιὰς co-
stodienda.

2. *Ligna ferant.*] Loculi lignei.

Loculi lignei. XIII.

Si quid adhuc superest in nostri facie locelli,
Munus erit: nihil est, ipse locellus erit.

1. *Facie locelli.*] Fundo, πρὸς πρόσωπον.

2. *Nihil est, &c.*] Si nihil reliqui sit, dabitur ipse locellus,

Tali ebori. XIV.

Cum steterit nullus vultu tibi talus eodem,
Munera me dices magna dedisse tibi.

1. *Cum steterit, &c.*] Ludebatur ta-
lis quatuor, quandoque tribus. talo-
rum autem felicissimus jactus diceba-
tur Venus, ubi singuli tali diversam ha-
berent faciem, comparentibus simul
cane, ternario, quaternatio & senione.

Luciani ἱππῶν.

2. *Munera, &c.*] Grati erunt tibi ti-
li isti quos tibi misi, per se quidem mu-
nus leve, sed propter ludi deposita ma-
gnū.

Tessera. XV.

Non sim talorum numero par tessera, dum sit
Major, quam talis, alea sæpe mihi.

Turri-

1. *Non sim talorum, &c.*] Talis enim
ludebatur 4. tesseriis verò duabus, ad
summum tribus; & hinc est, quod se

talo imparem fateatur, numero.

2. *Alea sæpe mihi.*] Deposita & ludi
pretia ampliora.

1. Quæ

Turricula. XVI.

Qua scit compositos manus improba mittere talos,
Si per me misit, nil nisi vota facit.

1. *Qua scit, &c.*] Scriv. Pro *Qua scit*, legit: *Quarit*. Sed Palat. priorem editionem tuetur: Ad fraudem ergo in ludo talorum vitandam, excogitata est turricula, cylindro Mathematico similis; cava tamen, & intus gradatim ef-

ficta, ut tali excutiendi impingerent: hanc Græci *πύψον* dicunt. *Raderus*, epigr. 14. lib. 4. vers. 9.

2. *Nil nisi vota facit.*] Fortunæ, non arti locus est.

Tabula lusoria. XVII.

Hic mihi bis senio numeratur tessera puncto:
Calculus hic gemino discolor hoste perit.

1. *Bis senio, &c.*] In abaco (inquiunt) seu alveo luditur duabus tesservis, quarum numerus summus, duplex senio. Sed quid si dicamus abacum hunc fuisse distinctum 12. ab omni latere tesservis seu spaciis quas regiones, urbes seu mandras appellabant? ut epigr. 71. l. 7. vs. 8. Vel, *Heic*, id est, in tabula duodecim punctis notata, luditur ad tesseram: & in eadem etiam tabula calculis, hoc est latrunculis luditur. hic est sensus illius distichi. eadem igitur tabula & tesservis & latrunculis serviebat: sed alterum tabulæ latus in quo tesservis

ludebatur, lineis vel punctis duodecim descriptum distinctumque erat, in quibus calculi variè disponebantur, pro ut tessera cecidissent. lineas illas sive puncta, scripta etiam Latini vocabant, Græci *γερμυγες* vel *γερμυγες*. *Salmastius*.

2. *Calculus hic gemino.*] Calculus deprehensus utrinque nudus, ab hoste circumventus capitur, *Pac pevat nitreo miles ab hoste tuus*. Ovid. 2. de Arte, & 3. *Vnus cum gemino calculus hoste perit. Discolor hoste perit.*] Epigr. 71. l. 7. vs. 8. & infra epigr. 20.

Nuces. XVIII.

Alea parva nuces, & non damnosa videntur:
Sæpe tamen pueris abstulit illa nates.

1. *Alea parva.*] Pro re deposita in ludo hic capitur, quæ parva est, & nec damnum facit, nec lucrum; pueris tamen sat grandis est, cum vapulant. epi-

gramm. 89. lib. 5. vers. 1.

2. *Abstulit illa nates.*] Nudavit ad pœnas, si ultra diem permissum luserint.

Theca calamaria. XIX.

Sortitus thecam, calamis armare memento:
Cætera nos dedimus, tu leviora para.

Cal-

1. *Armare memento.*] Instruere.

2. *Cætera non dedimus.*] Thecam.

Leviora para.] Calamos, stilos, scalprum.

A a a 4

1. Insi-

Calculi. XX.

Insidiosorum si ludis bella latronum,
Gemmens iste tibi miles, & hostis erit.

1. *Insidiosorum, &c.*] In insidiis enim latent subseflores quidam è latrunculis, qui hostem incautum intercipiunt. Calculorum ergò & latrunculorum ludus idem omnino fuit. nam & latrunculi calculi dicebantur. Ovid:

Sape latrocinii sub imagine calculi ibit.
Calculi ergò & latrones iidem. Græci recentiores *ῥαλκίνοι*, hunc latronum ludum vocarunt. quia totum Zatricii

aut latronum ludi negotium, bellum erat, vel belli simulacrum. hinc calculi ipsi quibus ludebatur, & latrones, & milites dicebantur. Poëta vetus:

— & vitro peraguntur milite bella.
Salmaf.

2. *Gemmens, &c.*] E vitro discolori facti latrunculi. ut epigr. 71. lib. 7. *¶* 8. quorum alii grassatores, insidiatores alii.

Graphiarium. XXI.

Hæc tibi erunt armata suo graphiaria ferro:
Si puero dones, non leve munus erit.

1. *Ferro.*] Graphiis, stilis ferreis, quibus in tabulis ceratis exarabatur.

Dentiscalpium. XXII.

Lentiscum melius: sed si tibi frondea cuspis
Defuerit, dentes penna levare potest.

1. *Lentiscum melius, &c.*] Cuspis è lentisco.

Auriscalpium. XXIII.

Si tibi morosa prurigine verminat auris,
Arma damus tantis apta libidinibus.

1. *Verminat auris.*] Prurit, vexatur.

2. *Libidinibus.*] Titillationi, prurini.

Acus aurea. XXIV.

Tenuia ne madidi violent bombycina crines:
Figat acus tortas, sustineatque comas.

Pe.

1. *Tenuia, &c.*] Alii. *Splendida.* Ut *τὸ bombycina* pro ipso nomine ponatur; materia pro forma. ne igitur reticula bombycina & subtilia & tenuia violent madidi capilli. Erat enim in reticulis, fasciis vittisque luxus ingens.

2. *Figat acus.*] Ista acu omnes annuli comarum in capite jam ornato fixi continebantur, ne fluere laxius. Idem Martialis:

*Vnus de toto peccaverat orbe comarum
Annulus, inserta non bene fixus acu.*

Salmaf. *Tortas.*] Alii, *Sparsas.*

Jocus

Pecten ad calvam. XXV.

Quid faciet nullos hic inventura capillos:
Multifido buxus quæ tibi dente datur?

Jocus in calvum, cui frustra donatur beat.
pecten, quum, quod pectat, non ha- 2. Buxus, &c.] Pecten buxeus.

Sapo. XXVI.

Causfica Teutonicos accendit spuma capillos,
Captivis poteris cultior esse comis.

1. *Causfica.*] Sapo, cujus vis caustica capillos ustulat rufatque. *Teutonicos accendit.*] Germanis in usu hic sapo ad capillos rutilandos, Plinius lib. 28. cap. 12. *Spuma capillos.*] Germanorum scilicet qui flava Cæsarie pulchri. quasi dicat, Si causfica utare, superabis Germanorum cæsariem.

Mattiacæ pilæ. XXVII.

Si mutare paras longævos cana capillos:
Accipe Mattiacas (quo tibi calva?) pilas.

1. *Mutare, &c.*] Tingere. Turneb. lib. 9. cap. 23. tiaco opp. Germaniæ: Baden. *Quo tibi calva?*] Non majori tibi usui futuras, quam pectinem. epigrammate 25. supra.

Umbella. XXVIII.

Accipe quæ nimios vincant umbracula Soles,
Sit licet & ventus, te tua vela tegerent.

1. *Quæ nimios, &c.*] Quæ sicubi publica defecerint in theatris vela, ventis revoluta ut sequent. epigr. privata arceant nimios solis ardores, ventique vim. *Umbella* dicta ab umbra quam facit, Græcis *οὐράδιον*: fœminis hodie nobilioribus usitata, frequens in Italia: caput velut cælum quoddam tegit.

* Causia. XXIX.

In Pompejano tectus spectabo theatro:
Nam ventus populo vela negare solet.

* Alii, *Gausapa*. Pilei Thessalici contra solem.

1. *Tectus.*] Pro *tectus*, Scriber. legit tecum. Sic Salmasius legit hoc distinctioni;

In Pompejano tecum spectabo theatro:

Mantatus populo vela negare solet.

Ita legendum: vulgò legitur: *Namque notus populo*. optimus codex Palatinus habebat, referente Grutero, *mandatus populo*. nos fecimus *mantatus*. posset ta-

men & *mandatus* retineri. nam *mandum* & *mantum* dicebant. qui, inquit, mantatus est, in Pompejano theatro, vela populo solet negare, quibus ipse non indiget. nam qui manto tectus est, æquo animo fert vela negata populo. vela autem negata dicebantur, quæ theatro non intenderentur. idem Martialis alio loco: lib. 9. epigr. 39.

Et rapiant celeres vela negata noti. Salmas.

Vena-

A a a 5

2. Sit

Venabula. XXX.

EXcipient apros, expectabuntque leones:
Intrabunt urfos, sit modo firma manus.

2. *Sit modo firma manus.*] Si non erret, si non cedat manus.

Culter venatorius. XXXI.

SI dejecta gemes longo venabula rostro:
Hic brevis in grandem cominus ibit aprum.

1. *Dejecta longo, &c.*] Declinata vel extra à fera: sic aper ille Ovidianus Adonidis excussit pando venabula rostro in puerum ruens. malo enim de rostro apri intelligere, quam de venabulo, cu-

jus longam aciem Raderus dici rostrum putat. *Gemes.*] Alii, *Geres.*

2. *Brevis.*] Scriv. *levis.* Sensus est: Si excusserit tibi venabulum aper, supplebit vicem venabuli culter.

* Parazonium. XXXII.

Militiæ decus hoc, & grati nomen honoris,
Arma tribunicium cingere digna latus.

1. *Et grati nomen honoris.*] Alii, *gratissime erit omen honoris.*

2. *Armatribunicium, &c.*] Gladio-

lus zonæ appensus, quo donatos honoris causa tribunos cingebant imperatores, ut Suram Trajanus apud Dionem.

Pugio. XXXIII.

Pugio, quem curvis signat brevis orbita venis,
Stridentem gelidis hunc Salo tinxit aquis.

1. *Curvis signat, &c.*] An circuli isti & venæ in ipso ferro temperato apparent, ut volunt interpretes? an manubrii armamenta? pro *signat* alii leg.

cingit. & pro *venis curvis*, leg. *venis curva.*

2. *Stridentem, &c.*] Epigr. 50. lib. I. vers. 12.

Falx ex ense. XXXIV.

PAx me certa ducis placidos curvavit in usus:
Agricolæ nunc sum, militis ante fui.

Secu-

1. *Curvavit in usus.*] E directo ense in falcem. sic galea in alveum ad apum mellificia, Alciat. emblem. 177.

1. *Antia*

Securicula. XXXV.

CUm fieret tristis solvendis auctio nummis,
Hæc quadringentis millibus emptæ fuit.

1. *Auctio nummis.*] Bonorum pro-
riotorum subhastatio. num inventum. *Quadringentiæ, &c.*] Unde hoc pretium? ab armorum penuria? an ab artifice? N. L.

Ferramenta tonforia. XXXVI.

Tondendis hæc arma tibi sunt apta capillis:
Unguibus hæc longis utilis; illa genis.

1. *Hæc arma.*] Forfex. cia refert Val. Max. lib. 3. cap. 2. &
2. *Hæc longis utilis.*] Scalprum ton-
forium. Namque & ungues refecere ad
tonsores pertinebat. ut de Bruti Por-
cula. lib. 4. cap. 6. & de Vulteio, Hora-
tius epistola 7. libro 1. *Genis.*] Nova-

Scrinium. XXXVII.

Constrictos nisi das mihi libellos:
Admittam tineas, trucesque blattas.

- Componendos ait, & constringen-
dos in scrinio libros, ne soluti corrup-
pantur, & tineis blattisque ludibrium
fiant. *Rad.* 1. *Constrictos.*] Alii, *Construstos.*
2. *Admittam.*] Quid si legas *Ad-*
mittent. sc. libelli.

Fasces calamorum. XXXVIII.

Dat chartis babiles calamos Memphitica tellus:
Texantur reliquæ tecta palude tibi.

1. *Dat chartis, &c.*] *Chartis ser-*
viant calami Egyptii maxime, Plinius
lib. 16. cap. 36. 2. *Texantur, &c.*] Reliquarum re-
gionum arundines palustres servant
solum operiendis tectis.

Lucerna cubicularia. XXXIX.

Dulcis conscia lectuli lucerna,
Quidquid vis facias licet, tacebo.

Candela.

1. *Dulcis conscia, &c.*] *Me ludere te-*
stificet lucerna, &c. epigr. 105. lib. II. Exi-
giturque testimonium à lucerna contra
Megapenthen, Lucian. *κατάπαισις.*

I. An-

Candela. XL.

Ancillam tibi fors dedit lucernæ,
Tutas quæ vigil exigit tenebras.

1. *Ancillam, &c.*] Candela quæ ancilla est lucernæ, præstat noctem tutam à tenebrionibus. vel Candela quæ tibi sorte contigit, utpote pauperis munus, præstabit tibi idem officium quod

divitis lucerna, conscia scilicet erit delicti lectuli, & luce minus clara præbet ancillæ consorti pauperis lecti. Quæ timidus tenebras vellet habere pudor.

2. *Tutas.*] Alii, *Totas*.

Lucerna * polymyxos. XLI.

Illustrem cum tota meis convivia flammis,
Totque geram myxas, unâ lucerna vocor.

* Plura habens ellychnia seu funiculos, *μύξας*. Ex *πολύς* & *μύξα*. Unde *διμύξας*, *τετράμύξας*, *πολύμύξας*, hoc est, lucerna duorum ellychniorum, trium & plurium. *Μύξα* verò hic idem quod *ἐλκύνιον*, seu fomes lychni &

lucernæ: ita ut in una lucerna plures lychnuchi, seu nasi, rostraque, quasi stinent vel candelas, vel cereos; ut plerunque pensiles sunt lychnuchi, qui sex, septem aut plura lumina in orbem ferant. *Rad.*

Cereus. XLII.

Hic tibi nocturnos præstabit cereus ignes:
Subducta est puero namque lucerna tuo.

2. *Subducta.*] Furto sublata. ut epigr. 59. lib. 9. &c.

Candelabrum * Corinthium. XLIII.

Nomina candelæ nobis antiqua dederunt:
Non nôrat parcos unctâ lucerna patres.

* Ex æte Corinthio, quod optimum. vide quæ ad vers. 795. Medæ Senecæ nostri.

1. *Nomina, &c.*] Lucernam à Græ-

cis accepere frugales Romani, longe post candelabrum, in quo figebatur candela seu funiculus ardens.

Candelabrum ligneum. XLIV.

Esse vides lignum: serves nisi lumina, fiet
De candelabro magna lucerna tibi.

2. *Lucerna tibi.*] Ardente pariter ligneo candelabro.

Pila

* *Diâ*

Pila * paganica. XLV.

H *Æc quæ difficilis turget paganica pluma,
Folle minus laxa est, & minus arcta pila.*

* Dicta *paganica*, vel ab hominibus paganis, vel pagis urbanis, quibus erat in usu. Pila *paganica* pluma farciebatur, mollior erat pila, durior & minor

folle, major trigonali. *Rad.*

1. *Difficilis.*] Quia ægrè stipatur in pilam. *Paganica Folle, &c.*] Vide epigramma 19. lib. 4.

Pila trigonalis. XLVI.

S *me nobilibus scis expulsare sinistris,
Sum tua : si nescis, rustice, redde pilam.*

1. *Nobilibus.*] Alii, *mobilibus*. *Scriv. conject.* Si me scis Polybi levius expulsi. vide epigr. 72. l. 7. *Sinistris.*] Epigr. 71. lib. 7. vers. 11. & lib. 12. epigr. 84. vers. 3. & epigr. 19. lib. 4.

2. *Rustice, redde pilam.*] Qui tantum *paganica* ludere nosti : vel rudis & indocte pilæ. sic infra epigrammate 58. Græcæ linguæ rudem vocat *rusticum*.

Follis. XLVII.

I *Te procul juvenes, mitis mihi convenit ætas :
Folle decet pueros ludere, folle senes.*

2. *Folledcet, &c.*] Vide epigramm. 19. lib. 4. sed minore, qui vento distentus agitur facili manu.

* Harpasta. XLVIII.

H *Æc rapit Antæi velox in pulvere draucus,
Grandia qui vano colla labore facit.*

* Epigr. 19. lib. 4. vers. 6.

1. *Antæi draucus.*] Palæstrites, studiosus palæstræ, qua claruit Antæus. epigr. 104. lib. 9. vs. 4. At Turnebus lib. 9. cap. 23. sensu minus verecundo intelligi vult, atque alterum distichi

versum ad eundem draucum refert, qui cum mollis sit, fortis videri cupit, vano labore Antæi cervices aquare conatus. ut sat. 3. Juvenal. vers. 88. sed poteris *vanum* exponere *agro inutilem*, ut sequent. epigt.

* Halteres. XLIX.

Q *uid pereunt stulto fortes baltere lacerti?
Exercet melius vinea fossa viros.*

* Halteres erant massæ à plumbo, ferro, vel lapide, quibus in saltu se liberabant, ab ἀλτομαχ. videtur & horum usus fuisse in balneis ad sudorem.

Juvenal. sat. 6. vers. 422. Tum poetæ *stultum* haltera vocat ; quod sine operæ pretio fieret ea exercitatio, & plus noceret corpori quam prodesset.

1. *Lutet*

Galericulum. L.

NE lutet immundum nitidos ceroma capillos,
Hac poteris madidas condere pelle comas.

1. *Lutet immundum.*] Luto inquinet.
Nitidos.] Unguento delibutos. *Ceroma*
capillos.] Epigr. 57. lib. 3. vers. 25.

2. *Hac pelle comas.*] Galero è pedis,
ut epigrammate 45. libro 12. ver-
su 1.

Strigiles. LI.

Pergamus has misit. curvo distringere ferro,
Non tam sæpe teret lintea fullo tibi.

1. *Pergamus has misit.*] Inventæ for-
tè in Pergamo Asia opp. vel inde alla-
te sunt strigiles. *Distringere ferro.*] Im-
perativum passivum. Strigiles enim à
stringendo tergendove corpore distæ.

2. *Non tam sæpe, &c.*] Minus in-
gebit opera fullonis ad eluenda lintea,
quo magis sordes distinxeris strigi-
bus in balneis.

Guttus corneus. LII.

Gestavit modo fronte me juvencus,
Verum rhinocerotæ me putabis.

1. *Gestavit, &c.*] E cornu bovis est
hic guttus, qui videtur tamen è naso
rhinocerotis factus, quo in balneis u-
tuntur lautiores oleo superfundendi;

magne cum rhinocerotæ lavari. Quis fuit.
Juvenal. sat. 7. vers. 129. Dicitur est à
guttis, quod vinum aquam seu oleum
guttatim funderet.

Rhinoceros. LIII.

Nuper in Ausonia domini spectatus arenæ
Hic erit ille tibi, cui pila taurus erat.

1. *Nuper, &c.*] Guttus hic est è cor-
nu seu naso rhinocerotis, qualem vidi-

mus nuper in Amphitheatro jactantem
tauros quasi pilas. epigr. 9. lib. Spect.

Crepitacillum. LIV.

Si quis plorator collo tibi vernula pendet,
Hæc quatiat tenera garrula sistræ manus.

1. *Plorator vernula pendet.*] Puellus,
cujus sietum sedare velis.

2. *Sistræ.*] Sistrum instrumentum
erat Ægyptium è metallo arguto, quo
in Ididis sacris utebantur, ab agitatione

nomen habens. Græcis enim *σίστρον* va-
let, idem quod moveo, quatio: nam
agitatum & concussum, tinnitus argu-
tos edebat. epigrammate 29. lib. 12.
vers. 19.

Flagel-

1. Pr-

Flagellum. LV.

Proficiēs nihil, hoc cēdas licet usque flagello,
Si tibi purpureo de grege currit equus.

I. *Proficiēs nihil, &c.*] Segnes enim provocantur equi purpureæ faciōnis; & tardipedes sunt, nec assiduo flagello quod de Venetis dixit epigr. 46. lib. 6.

Dentifricium. LVI.

Quid mecum est tibi? me puella sumat.
Emptos non soleo polire dentes.

I. *Quid mecum est tibi, &c.*] Pulvis hic candefacit puellarum nativos dentes: non vetularum & edentularum adscititios ex ebore.

Myrobalanum. LVII.

Quod nec Virgilius, nec carmine dixit Homerus,
Hoc ex unguento constat, & ex balano.

I. *Quod nec Virgilius, &c.*] In voce *myrobalano* tot concurrunt syllabæ breves. ut (quod de *Equotutio* dixit Horatius) *versu dicere non sit*. imo (ad quod respicere videtur poëta noster, & quod idem observat ad Iliad. ↓ Eustathius) nec in toto opere vocem *μύροβαν* usurpavit Homerus, uti nec *unguentum* Virgilius. Est vero *Myrobalanum*, unguentum è glande arboris *Myrobalani*.

Aphronitrum. LVIII.

Rusticus es? nescis quid Græco nomine dicar,
Spuma vocor nitri. Græcus es? ἀφρόνιτρον.

I. *Rusticus es, &c.*] Græcæ linguæ rudis. supra epigr. 46.

2. *Spuma nitri.*] Αφρός νιτρός.

Opobalsama. LIX.

Balsama me capiunt, hæc sunt unguenta virorum:
Delicias Nini vos redolete nurus.

I. *Balsama.*] Balsamum, inquit Servius, est ipsa arbor; Opobalsamum succus collectus ex arbore: Xylobalsamum lignum ipsius arboris. *Hæc sunt unguenta virorum.*] Ita sane Laronia

apud Juvenalem, sat. 2. vers. 41.

2. *Delicias, &c.*] Unguenta seu amomum Assyrium. ut lib. 8. epigr. 77. Ninus vero rex fuit Assyriorum. Alii legunt *Hini*. Gruterus, *Cosmi*.

I. Scisso

Lomentum. LX.

GRatum munus erit, scisso nec inutile ventri,
Si clara Stephani balnea luce petes.

1. Scisso nec inutile ventri.] Rugoso
& sulcis scisso utero.

2. Si clara.] Epigr. 71. lib. 3. Su-
phani, &c.] Epigr. 53. lib. 11. vers. 4.

Laterna cornea. LXI.

Dux laterna via clausis feror aurea flammis,
Et tuta est gremio parva lucerna meo.

Vulcanus in cornu conclusus, utro- | dicta, quod ignis lateat intus dar-
quitur Mercurius Plautinus. Laterna | sus.

Laterna ex vesica. LXII.

Cornea si non sum, numquid sum fuscior? aut me
Vesicam contra qui venit esse putat?

1. Aut me, &c.] Neque potest obuius quispiam me à cornea discernere.

Fistula. LXIII.

Quid me compactam ceris, & arundine rides?
Quæ primum structa est fistula, talis erat.

2. Quæ primum, &c.] Quæ fertur à Pane inventa, & disparibus septem com-
pacta cicutis.

Tibiæ. LXIV.

EBria nos madidis rumpit tibiae buccis:
Sæpe duas pariter, sæpe monaulon habet.

Solez

Differt à fistula tibia forma, non ma-
teria semper: nam & tibia fiebat è ci-
cutis, calamis, buxo, uti & fistula;
quamquam tibia etiam ex ære, cornu,
osse, &c. Forma non eadem omnibus;
aliæ linguatæ, aliæ elingues; alias *μυ-
ναιλεις*; alias *διαιλεις*, hoc est sim-
plices & geminas appellabant. *Monau-*
lon ergo dicebatur singularis tibia, ad

differentiam & *ζεύγεις*, quum binæ
simul instantur. Rad. Salmaf.

1. Ebria tibiae buccis.] Convitiis
adhibita quæ tibiis caneret. Plutarchus
problem. 8. lib. 7. sympos.

2. Sæpe duas pariter, &c.] Modo
geminas pariter inflat, dextram & si-
nistram; modo simplicem & uni-
cam.

2. Pn

Soleæ lanatæ. LXV.

D*efuerit si forte puer, soleasque libebit
Sumere : pro puero pes erit ipse sibi.*

1. *Pro puero, &c.*] Italegendum. *ipse pes sibi erit pro puero.* si forte, inquit, puer defuerit, & soleas tibi libeat sumere, cum soleis lanatis poteris ipse è cubiculo exire & soleas petere : & sic vicem pueri pes in solea lana supplebit.

hinc videmus udones & soleas istas lanatas sæpè pro calceamentis vel soleis intrà cubiculum gestari solitas. *Salmas.* *Pes erit ipse sibi.*] Alii, *Pes eris ipse tibi,* id est, servus à pedibus.

Mamillare. LXVI.

T*aurino poteras pectus constringere tergo:
Nam pellis mammas non capit ista tuas.*

1. *Taurino, &c.*] Habes enim mammas *Quas vix taurino poteris circumdare tergo.* Ad quem Virgilii versum allusisse poëta videtur.

2. *Pellis, &c.*] Mamillare è pelle. fascia seu strophium, quibus tumor papillarum coerceretur. Catullus: *Non tereti strophio lactentes vincita papillas.*

* Muscaria pavonina. LXVII.

L*ambere quæ turpes prohibet tua prandia muscas,
Alitis eximiae cauda superba fuit.*

* Elabellum ad abigendas Muscas è pavonis cauda.

Copta Rhodia: LXVIII.

P*eccantis famuli pugno ne percutite dentes:
Clara Rhodos coptam, quam tibi misit, edat.*

1. *Peccantis, &c.*] Copta fuit planta ex filigine, amygdalis, nucleis, assulis, &c. Rhodiam tamen adeo duram esse jocatur poëta, ut colaphi vice orrigatur servis mandenda, quo punitis suis parcat dominus. simulque lu-

dit in Paronomasia *ῥῆγλον* & *copta*. Rhodia ergò copta adeo dura erat, ut buccellarum panis, ita ut *dentes*, nisi firmos pæne elideret. Unde poëtæ locus in hanc coptam, quæ domino pugni loco erat, mulctare servum cupienti.

Priapus filigineus. LIX.

S*i vis esse satur, nostrum potes esse Priapum:
Ipsa licet rodas inguina, purus eris.*

Porcus:

1. *Priapum, inguinâ.*] Utriusque sexus *idola* ex filigine fiebant. epigr. 3. lib. 9.

vers. 3. *Purus eris.*] Ore non hinc impuriore. quod *τοῖς μὲν ὑπερστυ* accidit.

Bbb

I. Bonæ

Porcus. LXX.

Iste tibi faciet bona Saturnalia porcus,
Inter spumantes ilice pastus apros.

1. Bona Saturnalia porcus.] Solemnis | lia, bona Saturnalia. epigr. 2. l. II. 71. 5.
acclamatio in Saturnalibus, 1° Saturna- | 2. Illice pastus apros.] Glande iligna.

* Muscarium bubulum. LXXI.

Sordida si flavo fuerit tibi pulvere vestis,
Colligat hunc tenui verberare cauda levis.

* Cauda bovis ad tergendas & ex- | epigrammate 67. ad muscas.
cutiendas vestes; uti pavonis, modo | 2. Levis.] Alii, bovis.

* Botulus. LXXII.

Qui venit botulus medio tibi tempore brumæ,
Saturni septem venerat ante dies.

* Epigr. 79. lib. 5. vers. 9. | celebratis; mihi missus fuit ante Sa-
1. Qui venit, &c.] Qui missus est | turnalia. quorum legitimi erant dies 5.
tibi in Saturnalibus, medio decembri | adscritti sigillares 2.

Psittacus. LXXIII.

Psittacus à vobis aliorum nomina discam:
Hoc didici per me dicere, Cæsar, ave.

2. Per me dicere, &c.] Naturæ in- | sæpius inculcatas à magistris accepi;
finctu, quæ numina adoranda docet, | Cæsarem salutare sine magistro di-
Adulatore. Quasi dicat, Alias voces | dici.

Corvus. LXXIV.

Corve salutator, quare fellator habetis?
In caput intravit mentula nulla tuum.

1. Salutator.] Alludit ad corvum,
qui Cæsarem Augustum ab Aëtiacavi-
Goria reducem salutavit: Ave Cæsar
victor Imperator. Macrobi. sat. lib. 2.
cap. 4. Fellator habetis.] Corvos ore coi-
re & concipere credit vulgus, femina vo-
stro maris inserto. Plin. lib. 10. cap. 12.
Sed Aristoteles negat & deridet hoc ab
Anaxagora proditum. lib. de Animal.

Quod ore coirent corvi, pervulgatum
hoc, probat hic versiculus. nec enim
simplicem merumque osculi coitum
πεῖθιν ἢ πυγχαλὸν in corvis, ut in co-
lumbis fieri existimabant; sed se-
men etiam ex coitu per os immittit
fœminam, quo gravidaretur. inde
fellator corvus vulgò habitus. Salmo-
sim.

Lulci-

I. Fis

Luscinia. LXXV.

Flet Philomela, nefas incesti Tereos, & quæ
Muta puella fuit, garrula fertur avis.

1. *Flet Philomela, &c.*] Fabula vel pueris nota ex Met. Ovid. lib. 6.

Pica. LXXVI.

Pica loquax certa dominum te voce saluto:
Si me non videas, esse negabis avem.

1. *Pica loquax, &c.*] Epigr. 86. lib. 7. vers. 6. & lib. 9. epigr. 55.

pianus de hac avi. vide Jan. Daus. super. Arbitr. lib. 1. cap. 14.

2. *Si me non videas, &c.*] Idem Op-

Cavea eborea. LXXVII.

Si tibi talis erit, qualem dilecta Catullo
Lesbia plorabat, hic habitare potes.

1. *Talis erit, &c.*] Passer, cujus mortem Lesbia Catulli amica fiebat; & ipse Catullus 3. carm.

2. *Hic habitare.*] In hac cavea eborea. *Potes.*] Alii, *potest.*

Narthecium. LXXVIII.

Artis ebur medicæ narthecia cernis habere
Munera, quæ cuperet Pactius esse sua.

1. *Artis.*] Philippus Beroaldus, quem vide Annot. cap. 6. legit: *Artis ebur medicæ narthecia cernis, habebis Munera, &c.* Alii legunt *cernis? habebis Munera, &c.* *Ebur narthecia, &c.*] Idem eburneam, quæ & *Narthecium*

dicitur, id est, repositorium medicamentorum è ferula solitum fieri, Cic. de fin. 2.

2. *Pactius esse sua.*] Nescio quis laurus, vel medicus.

Flagra. LXXIX.

Ludite lascivi, sed tantum ludite servi:
Hæc signata mihi quinque diebus erunt.

Ferula.

1. *Tantum ludite servi.*] Nec scelera udete, poenas alioqui daturi post Saturnalia.

2. *Signata.*] Clausa & annulo signata. *Mihi.*] Domino. *Quinque, &c.*] Saturnalibus. epigr. 52. lib. 7. §f. 1, 2.

Ferula. LXXX.

INvisæ nimium pueris, grataeque magistris,
Clara Prometheo munere ligna sumus.

Ferulam ait, igni servando utilem, | in ferula Prometheum Jovi surreptum
& pueris verberandis. | ignem detulisse canit Hesiodus. & ipse
2. Clara Prometheo, &c.] Cavaenim | apud Aeschylum.

Pera. LXXXI.

NE mendica ferat barbati prandia nudi,
Dormiat & tetrico cum cane, pera rogat.

1. Nemendica ferat.] Pera rogat, ut | Cynici, qui βαρὺν πᾶν ἄνθρωπον
habeat honestiorem dominum quam | pascit.
Cynicum, cujus mendicata frustra co- | 2. Tetrico.] Pro tetrico, Alii, tristi.
gatur ferre, & pulvini officium dor- | Cane, pera rogat.] Epigr. 53. lib. 4.
mienti prestare. Barbati prandia nudi.] | vers. 8.

Scopæ. LXXXII.

IN pretio scopas testatur palma fuisse:
Sed pretium scopis nunc analecta dabunt.

1. In pretio, &c.] Scopæ olim è | pretium seopis. Alii legunt: Ovis sub
palma factæ. | scopis nunc analecta. dabit & exponunt
2. Sed pretium, &c.] Sed reliquia- | analecta, ministrum, qui reliquias colli-
rum copia ex hodierno luxu augebunt | git. epigr. 19. lib. 7. vers. 17.

Scalptorium. LXXXIII.

DEfendet manus hæc scapulas mordente molesto
Pulice, vel si quid pulice sordidius.

1. Manus, &c.] Instrumentum, | scapularum fricandum atque scalper-
quod, quo manus non pertingebat, | dum.
manus vicem supplebat ad pruritum | 2. Siquid pulice.] Pediculus.

Manuale. LXXXIV.

NE toga barbato faciat, vel pænula libros,
Hæc abies chartis tempora longa dabit.

Lectus

1. Ne toga, &c.] Ne pilosi fiant. & | libri manu vel veste lectoris attriti, &
(ut lib. 1. epigr. 67.) inhorreant mento | gantur tabula abiecta.

1. Nemo,

Lectus pavoninus. LXXXV.

Nomina dat spondæ pictis pulcherrima pennis
Nunc Junonis avis : sed prius Argus erat.

1. *Nomina, &c.*] Lectus habet nomen à pavonis plumis quibus ornatur. Sunt tamen qui *citreum* intelligunt. Tabulæ enim citreæ undatim crispæ erant, & majore ingratia, si pavonum

caudæ oculos imitarentur. Plin. lib. 13. cap. 15.

2. *Nunc Junonis avis.*] Fabula ex Ovidii Metam. 1. nota. *Argus.*] Custos Jūs conversus in pavonem.

Ephippium. LXXXVI.

Stragula succincti venator sume veredi:
Nam solet à nudo surgere ficius equo.

1. *Stragula, &c.*] Ephippium. Brodæus lib. 4. Misc. cap. 16. *Veredi.*] Equi cursoris. epigrammate 14. lib. 12.

vers. 1.

2. *Ficius equo.*] Ulcus quam *σύνω* vocant.

* Stibadia. LXXXVII.

Accipe lunata scriptum testudine sigma:
Oculo capit : veniat, quisquis amicus erit.

* *Στιβάδιον* torulus est è gramine, herbis frondibus, seu floribus stipatus. à *στίβω*.

1. *Lunata sigma, &c.*] Postquam triclinia ab usu recesserunt; & pro tricliniis, *accubita* & *stibadia* dici cepere, quorum figura semi circularis erat, atque inde sigma nomen invenit; totam mensam non circumdabant, sed spaium in ea parte relinquebant qua circulus deficiebat, ad inferenda sc. fercula, &c. *Triclinium* ergo erant tres lecti livij & separati: *Sigma* vero unus per totum lectus, semicircularis, quod & *stibadium* & *accubitum* dixerunt. *Tricli-*

nium omnibus mensis poterat convenire: *sigma* vel *stibadium* non item: nec enim minus sigma majori mensæ, nec majus minori coaptari poterat. secundum ergo mensarum magnitudinem quærenda erant parva aut magna stibadia, quæ à numero convivarum, quos capiebant, dicebantur vel *octaclina*, cum octo caperent; vel *hexaclina* cum sex: & ita de cæteris: hinc Martialis: lib. 9. epigr. 60.

Et testudine mensus quater hexaclina, &c. Salmas.

Lunata sigma.] Epigramm. 48. lib. 10. vers. 6.

* Gustatorium. LXXXVIII.

Foemineam nobis cherson si credis inesse;
Deciperis: pelagi mascula præda sumus.

Mensa

* *Repositorium* in quo gustus seu antecena ponebatur. Est ergo species mensæ.

1. *Foemineam, &c.*] Ex personagustatorio. Non exornor vilioribus puta-

minibus testudinum foeminarum & *χερσινών*. id est, terrestrium. Plinius lib. 9. cap. 10. sed mascularum & fulgentium ex Indico mari. Plin. lib. 9. cap. 11.

Bbb 3

1. *Aslan-*

Mensa citrea. LXXXIX.

Accipe felices, Atlantica munera, sylvas:
Aurea qui dederit dona, minora dabit.

1. *Atlantica munera.*] Citreas mentas ex Atlante monte Mauritaniz. epigramm. 43. l. 2. p. 9. & epigr. 67. l. 12.

2. *Aurea qui, &c.*] Si ex auro puto fietet mensa, minoris tamen esset pretii quam citrea.

Mensa acerna. XC.

Non sum crispa quidem, nec sylvæ filia Mauræ:
Sed norunt lautas & mea ligna dapes.

1. *Crispa quidem.*] Ut citrez mensæ ex Mauritania, modo epig. 85. *Nec sylvæ filia.*] Non sum nata in Atlante monte & sylva Maurorum, ut citrea, &c.

2. *Et mea ligna.*] Secundam à citro

palmam obtinuit acer, arbor amplissima operum elegantia ac subtilitate Plin. lib. 16. cap. 15. Unde sic dictam volunt, quod acria in ea artificum ingenia extruccantur. Rad.

Dentes eborei. XCI.

Grandia taurorum portant qui corpora, quævis
An Libycas possint sustinuisse trabes?

1. *Grandia, &c.*] Dentes elephantum sustinebant mentas citreas in omnes figuras efficti. vide epigr. 17. & 19. lib.

Spectaculorum.

1. *Libycas, &c.*] Epigramm. 43. lib. 2. vers. 9.

* Quincupedal. XCII.

Puncta notis ilex, & acuta cuspide clausa,
Sæpe redemptoris prodere furta solet.

* Alii, *Quincupeda.* à mensura 5. pedum.

1. *Puncta notis.*] Distincta pedibus, palmis, digitis, uti distingui videmus fabrorum regulas. *Ilex, &c.*] Amussis

ex illice.

2. *Redemptoris.*] Cui locantur pretio ædificia extruenda. *Prodere sustinet.*] Deprehendere fraudes.

Pocula archetypa. XCIII.

Non est ista recens, nec nostri gloria cæli:
Primus in his Mentor, dum facit illa, bibit.
Calices.

1. *Non est ista recens, &c.*] Ista pocula non sunt elaborata à nobili aliquo artifice nostri temporis, sed ab ipso

Mentore. epigrammate 41. lib. 3. & epigr. 39. lib. 4. vers. 5. *Cati.*] Stili sculptorii.

Hoc

Calices. XCIV.

Non sumus audacis plebeia torcumata vitri:
Nostra nec ardenti gemma feritur aqua.

Hoc dicit, quia crystallina, ardenti, id est, calida aqua vitriabantur, non item vitrea. Strab. lib. 16. scribit, Romæ vitrarios multa commentos esse, & ad vitreorum colores, & ad eorundem tornandorum facilitatem; tantumque ex eo vilitatem eorum fuisse, ut vulgò poculum vitreum assè venum daretur. Calices ejusmodi vitrei quos Strabo intellexit, quique Romæ tam vili pretio venum ibant, *audaces* vulgò dicebantur. atqui *vitrum* non dicebatur *audax*, sed calices ex vitro *audaces*. *Audaces* ergo plebeji erant calices, & parvo vñbant, torno formabantur. hinc *torcumata* Martiali dicta. at in sculpendis cælandisque periculum non parvum: nam sæpe inter sculpendum frangebantur. hinc est, quod alibi Martialis ait lib. 14. epigr. 115.

*Aspicis ingenium Nili, quibus addere
plura* (opus.

Dum cupit, ha quoties perdidit auctor
Atque hi sunt omnino calices, qui *diatreti* dicebantur. Mart. lib. 12. epigr. 71.

*O quantum diatreta valent & quinque
comati.*

Diatreti calices erant vitrei, cavati perforatique, hoc est sculpti. *diatreti* enim est perforare vel cavare, quod La-

tini sculpere dicunt. Qui enim gemmas scalpunt, quasi quosdam sulcos in illis cavant, & foramina cælo imprimunt. inde *cavatores* dicti, gemmarum sculptores. *Salmas.*

1. *Non sumus audacis.*] Nos, plebeia torcumata non sumus ex eo vitro unde audaces fiunt calices, qui Crystallinorum xmulì se Ægyptiis illis conferre audent. epigr. 75. lib. 12. Alii leg. *Nos sumus audaces. Plebeia torcumata vitri.*] Clarius alibi etiam ostendit *Torcuma* usurpassè de quolibet poculo, ubi fictiles calices sic appellavit: libro eodem epigr. 102.

Accipe non vili calices de pulvere natos
Sed Surrentina leve torcumata rota.

Nihil tamen tam contrarium & *τορδύγε* significationi, quam quod leve est, ac sine ulla inæqualitate, quam *τορδύγη* præstat. fictilia quidem vasta etiam *τορδύγε* dicta, sed ea tantum quæ signis cælatis erant aspera. At levia & pura nullo modo *τορδύγε* dici possunt. *Salmas.* *Torcumata vitri.*] Fictilia torno facta, sed & vitra torno etiam fiebant.

2. *Nostra, &c.*] Neque nos, ut crystallina illa, rumpimur calida aqua. epigr. 75. lib. 12. vers. 6.

Phiala aurea cælata. XCV.

Quamvis Callaico rubeam generosa metallo,
Glorior, arte magis: nam Myos iste labor.

Calices

1. *Callaico, &c.*] Hispano auro. epigrammate 16. lib. 10. vers. 3.

2. *Myos iste labor.*] Nobilis artificis.

ut lib. 8. epigr. 15. Antea ineptè legebatur, *meus labor.*

Calices Vatinii. XCVI.

Vilia sutoris calicem monumenta Vatini
Accipe; sed nasus longior ille fuit.

1. *Calicem, &c.*] Alii, *calices* nomen habentes à Vatinio sutore Beneventano cujus inventum fuisse; vel (ut alii volunt) ad cujus prominentis nasi similitudinem effingebantur isti calices vitrei, quatuor nasos habentes. An itaque simpliciter dicit, Vatinium ha-

buisse longiorem nasum? an ingenio fuisse acriori, quod hos invenerit? an derisorem deridet? An denique, quod sagax fuit inquisitor criminatoque, postquam ad tantas opes pervenisset, ut munus ederet? Xiphilin. in Nerone.

* Lances chrysendetæ. XCVII.

Grandia ne viola parvo chrysendeta mullo:
Ut minimum, libras debet habere duas.

* Epigr. 43. lib. 2. vers. 17.

1. *Grandia, &c.*] Lautas lances seu

patinas, non nisi lauti decent pises. Turneb. lib. 13. cap. 3.

Vasa Aretina. XCVIII.

Aretina nimis ne spernas vasa monemus:
Lautus erat Tuscis Porfena fictilibus.

1. *Aretina, &c.*] Epigr. 54. lib. 1. vers. 6.

2. *Porfena.*] Rex Etruscorum, ut &

reges Rom. erant æque lauti capedinibus & urnulis fictilibus, atque nostri hodie filicatis pateris.

Bascauda. XCIX.

Barbara de pictis veni bascauda Britannis:
Sed me jam mavult dicere Roma suam.

1. *Pictis veni.*] Epigr. 54. lib. 11. vers. 1. *Bascauda Britannia.*] Vas esca-

rium, primum è Britannia allatum, mox & Romæ factum.

* Panaca. C.

Si non ignota est docti tibi terra Catulli,
Potasti testa Rhetica vina mea.

* Bole-

* Testa scilicet à Panacis pop. Rhetiz.

1. *Si non ignota, &c.*] Si quando

fuisse Veronæ. epigr. 8. lib. 1. vers. 2.

2. * *Rhetica.*] *Rhetia* verò Veronam

usque pertinebat.

* Ge-

* Boletaria. CI.

CUm mihi boleti dederint tam nobile nomen,
Prototomis, pudet heu, servio coliculis.

* Genus lancis aut difci.

1. *Tam nobile nomen.*] Quippe nomen habeo à boletis. epigr. 48. lib. 13. Queritur ergò hic Boletarium se cogi ad ferendos coliculos, qui erant vilio-

res boletis.

2. *Prototomis, &c.*] Qui adhuc teneri succiduntur caulibus, epigr. 48. lib. 10. vers. 16.

Calices Surrentini. CII.

Accipe non vili calices de pulvere natos:
Sed Surrentinae leve toreuma rotæ.

2. *Surrentina, &c.*] Fictile leve & vide epigr. 110. lib. 13. Plin. lib. 35. rota figuli politum, ex terra Surrentina. cap. 12.

Colum nivarium. CIII.

Setinos moneo nostra nive frange trientes:
Pauperiore mero tingere lina potes.

1. *Setinos, &c.*] Calorem optimorum vinorum tempera, transmittendo per colum nivibus distentum. *Frangere.*] Transmitten per colum, quo non nihil

vini vis frangebatur.

2. *Pauperiore, &c.*] Vilius vinum sacco linteo attenuabis, nq̃ seq. epigrammate.

Saccus nivarius. CIV.

Attennuare nives norunt & lintea nostra:
Frigidior colo non salit unda tuo.

1. *Attennuare, &c.*] Epigrammate præcedent. & epigr. 61. lib. 12. vers. 3.

& lib. 2. epigr. 40. vers. 5. vide Turn. lib. 17. cap. 18.

Urceoli ministratorii. CV.

Frigida non desit, non deerit calda petenti:
Sed tu morosa ludere parce siti.

1. *Frigida non desit, &c.*] Si modo appetat aqua arte frigefacta epigr. 117. & 118. infra; affatim erit calidæ ad

temperandum vinum.

2. *Morosa ludere parce siti.*] Difficili & delicata nimis.

Bbb 5

Urceus

1. *Panda.*]

Urceus fictilis. CVI.

Hic tibi donatur panda ruber urceus ansa:
Stoicus hoc gelidam Fronto petebat aquam.

1. *Panda.*] Magna, lato ambitu. | vebatur hujus colore, qui tamen se
Ruber urceus ansa.] A terra. vel igni. | moveri negat. Petebat.] Alii, libe-
2. *Stoicus.*] Et ipse Stoicus mo- | bat.

Calathi. CVII.

Nos Satyri, nos Bacchus amat, nos ebria tigris,
Perfusus domini lambere docta pedes.

1. *Nos Satyri, &c.*] Calathos, ca- | & Bacchi currum trahens.
lices vinarios. vide Virgil. ecl. 5. ubi | 2. *Domini.*] Bacchi, vel magistri.
in sacris Bacchi adhibebantur calathi. | Lambere docta pedes.] Epigr. 18. lib.
Ebria tigris.] Vino, ut ferunt, cicurata, | spectaculorum.

Calices * Saguntini. CVIII.

Quæ non sollicitus teneat, servetque minister,
Sume Saguntino pocula ficta luto.

- * Fictiles è Sagunto Hispaniz civi- | 1. *Non sollicitus teneat, &c.*] Secu-
tate. epigrammate 46. libro 4. ver- | rus de damno. si cadant, frangantur-
su 15. | que. mox epigr. III.

Calices gemmati. CIX.

Gemmatum Scythicis ut luceat ignibus aurum,
Adspice: quot digitos exiit iste calix!

1. *Gemmatum, &c.*] Argenteis po- | pura & sincera per se magis placebant.
culis non gemmæ, sed aurea infereban- | *Salmasius. Scythicis ignibus.*] Smarag-
tur emblemata; quæ & *chrysendeta*, & | dis. epigr. 60. lib. 9. §. 17. *Aurum.*]
chrysocolleta, & *chrysoelista* inde dice- | Poculum aureum.
bantur. sic gemmæ aureis poculis, au- | 2. *Quot digitos, &c.*] *Es processit*
rum argenteis includebatur. crystallina | *luxus, ut multi gemmas digitis detra-*
autem & myrrina nullis istiusmodi | *ctas poculis inferant.* Plinius lib. 37.
emblematis usquam incrustata, quæ | cap. 2. & Juvenal. sat. 5. vers. 42.

Ampulla potoria. CX.

Hac licet in gemma, quæ servat nomina Cosmi,
Luxuriose bibas, si foliata sis.

1. *Gemma, &c.*] Ampulla ex ony- | ut unguenta biberentur: *μύρον εἰς*
che, epigrammate 30. libro 11. ver- | *μυρρίνης ὕλης ἐπιπύον.* Alianus var.
su 6. & epigrammate 81. libro 3. ver- | hist. l. 12. c. 31. Foliatum autem erat
su 25. | foliis Nardi, costii, &c. Plin. lib. 15.
2. *Si foliata sis.*] Invaluit luxuria, | cap. 1. & 3.

Cry-

I. Pr-

Cryſtallina. CXI.

Frangere dum metuis, frangis cryſtallina: peccant
Securæ nimium, ſollicitæque manus.

I. Peccant, &c.] Alii, Peccat Securæ nimium, ſollicitæque manu. per di-
ligentiam & curam, æquæ ac per negli-
gentiam.

Nimbus vitreus. CXII.

AB Fove qui veniet miſcenda ad pocula, largas
Fundet nimbus aquas: hic tibi vina dabit.

I. Miſcenda ad pocula, &c.] Quibus
diluatur merum.

I. Vina dabit.] Ut nimbi theatrales
æſpergunt erocum per latentes fiſtulas
in immenſam altitudinem expreſſum.
epigr. 3. lib. 3. pæd. 1. 1. 8. ita hic vinum.

* Murcina. CXIII.

SI calidum potas, ardenti myrra Falerno
Convenit, & melior fit ſapor inde mero.

* China diſhes. Ita ſane videntur ex
deſcriptione Plinii lib. 37. c. 2. Oriens
(inquit) myrrina mittit ex humore ſub
terra calore denſata. In pretio ſunt ob
nitorem & coloris varietatem, purpu-
rei, candidi, & tertii igneſcentis. Ali-
qua & in odore commendatio eſt, &c.
Joſ. Scalig. ad verſum illum Propertii
lib. 4. Murreeque in Parthiis pocula coſta
ſociis: adverſatur Plinio, aſſeritque mur-
rhina pocula ex Signino coſcto apud Si-
nas facta eſſe, quæ nos Porcellana voca-
mus. vide Pancirolum, & ad eum, Sal-
mat.

I. Calidum potas, &c.] Epigr. 75.
lib. 9. 1. 5. Brunt wine, vel caldâ tem-
peratum. Quos verſus qui de vino Myr-
rato accipiunt, doctiſſimi viri magno
in errore verſantur. Nec minus fallun-
tur, qui myrrhâm aut myrrhina ſcribunt.
at ſuprà omnes turpiſſimè labitur Ba-
ronius, qui myrrhina pocula à myrrha
aromate deducit, & de myrrha facta
interpretatur: quod alii jam ſatis reſu-
tarunt. Murræ ergo lapis ipſe, unde
pocula murrea & murrina. Latini mur-
ram appellant. Martialis: maculoſæ po-
cula murra. Salmaſ.

Patella Cumana. CXIV.

HAnc tibi Cumano rubicundam pulvere teſtam,
Municipem miſit caſta Sibylla ſuam.

Cali-

2. Municipem, &c.] Factam Cumis
Sibyllæ oraculo claris. Ita Juvenalis
ſilvros dixit Crispini municipes, & la-
genam Cretenſis vini, municipem Jovis.

I. Adſpi-

Calices vitrei. CXV.

Adsipicis ingenium Nili : quibus addere plura
Dum cupit, ab, quoties perdidit auctor opus.

1. *Adspicis ingenium Nili, &c.*] Vitreos hos calices fuisse in quibus Aegyptii ingenium artificiumque ostentabatur, arguit lemma. sed quā in re spectabatur ars illa? an in colorum varietate? nimimē. in sculptura igitur & calatura viscebatur. vitrum enim olim etiam argenti modo calabatur. Plinius, *aliud statu figuratur: aliud torno teritur; aliud argenti modo calatur, Sidone quondam iis officinis nobili.* in statu figurandis vitris, ut nunc moris est, & in torno terendis, ut olim etiam solebant, nullum operis periculum. nam & audaces, qui plebeji erant calices, & parvo vixiebant, torno formabantur: hinc *torrenmata* Martiali dicta. at in sculpen-

dis calandisque, periculum non parvum: nam saepe inter sculpendum frangebantur. hoc est, quod ait Martialis:

— quibus addere plura

Dum cupit, ha quoties perdidit auctor opus.

atque hi sunt omnino calices, qui *diatreti* dicebantur. vide quā dicta lib. xii. epigr. 71. ad illam notam *diatretica diatreta*. Et vide notam in epigr. 94. lib. xiv. *Salmas. Ingenium Nili, &c.*] Artificium Aegyptiorum in formandis vitreis calicibus diversicoloribus, quos Adrianus Imp. *allassantes* dixit. vide Scalig. ad Propert. lib. 4.

2. *Perdidit auctor opus.*] Fregit in ipso opere.

Lagena nivaria. CXVI.

SPoletina bibis, vel Marsis condita cellis:
Quò tibi decocta nobile frigus aquae?

2. *Quò tibi, &c.*] Neque enim nobili decoctæ (de qua epigr. 65. lib. 5. vers. 2.) convenit cum vilioribus vi-

nis. epigr. 120. & 121. lib. 13. Aqua enim decocta ex nivibus, iterumque refrigerata, magno in pretio habebatur.

Nives. CXVII.

Non potare nivem, sed aquam potare rigentem
De nive, commenta est ingeniosa sitis.

1. *Non potare nivem, &c.*] Non aquam nivam, sed decoctam, nive re-

conditam ac refrigeratam. ut epigr. 65. lib. 5. vers. 2.

Idem. CXVIII.

Massiliae fumos miscere nivalibus undis
Parce, puer, constet ne tibi pluris aqua.

Matella

1. *Massilia, &c.*] Noli miscere decoctam Massiliano vino infumato. epi-

gramm. 36. lib. 10. vers. 1, 2. ipsa enim aqua vino est pretiosior.

1. P.

Matella fictilis. CXIX.

DUm poscor crepitu digitorum, & verna moratur:
O quoties pellex culcita facta mea est!

1. *Poscor, &c.*] Epigr. 81. l. 3. v. 15. | 2. *O quoties, &c.*] Matellæ, dum
Et verna moratur.] Nec properat servus. culcita loco, matellæ immejitur.

* Ligula argentea. CXX.

Quamvis me ligulam dicant equitesque, patresque:
Dicor ab indoctis lingula grammaticis.

* Gladiolus in speciem linguæ. spatula. | tinaciter insistentes quantitati, jure syllabæ non cedent.

2. *Indoctis grammaticis.*] Qui per-

* Cochlearia. CXXI.

Sum cochleis habilis, sed nec minus utilis ovis:
Numquid scis potius cur cochleare vocer?

* *Supple, ligula:* ut sit cui congruant
habilis & utilis. quibus non convenit
cochleare. | quam ad cochleas, Numquid nostri cur

1. *Sum cochleis habilis.*] Cum non
minori usui sim ad ova & alios cibos
illi? Imo scio; à forma scilicet &
cochlearum testis, primum in hunc u-
sum adhibitis.

Anuli. CXXII.

An te frequens, sed nunc rarus nos donat amicus:
Felix cui comes est non alienus eques.

1. *Ante frequens.*] Olim, vel ante
legem Othonis de censu equestri. Plin.
lib. 33. cap. 1. *Nunc rarus, &c.*] Post
legem illam à Domitiano revocatam. | 2. *Felix cui comes est.*] Amicusne,
an anulus? *Non alienus eques.*] Epi-
gramm. 19. lib. 5. v. 10. vide Turnebum
lib. 9. cap. 24.

Dactyliotheca. CXXIII.

Sepe gravis digitis elabitur annulus unctis:
Tuta mea fiet sed tua gemma fide.

2. *Gemma fide.*] Anulus, cui includitur gemma, & ipse theca clausus.

Toga. CXXIV.

Romanos rerum dominos, gentemque togatam
Ille facit, magno qui dedit astra patri.

1. *Romanos, &c.*] Versus è Virgilii
Æneidos 1. usurpatus. | *ipse deos, &c.* Manilius, & Sueton.
Jul. cap. 88. Poëta autem hic Domi-
2. *Ille facit, &c.*] Augustus publi-
ce in deorum numerum retulit Julium
Cæs. qui illum adoptarat. *Iam facit* | tianum intelligit, qui Vespasianum
consecravit condito Flavæ genti tem-
plo.

Idem.

Idem. CXXV.

S*imatutinos facile est tibi rumpere somnos:*
Attrita veniet sportula saepe togâ.

1. *Si matutinos, &c.*] Vide epigr. 26. lib. 4.

2. *Attrita veniet, &c.*] Legendum: *Attrita veniet sportula saepe toga.* Vulgò *attrita*, perperam. loquitur enim de to-

ga salutantium. Eorum enim toga cōtere-
 batur, qui potentiores colebant,
 eorumque limina matutinis salutatio-
 nibus frequentabant, ut sportulam la-
 crarentur. *Salmaf.*

Endromis. CXXVI.

P*auperis est munus, sed non est pauperis usus:*
Hanc tibi pro togula mittimus endromida.

1. *Sed non est, &c.*] Namque hac in-
 duebantur opulentiores in gymnasiiis,

ut abunde dictum. epigr. 19. lib. 4.
 2. *Togula.*] *Scriv. lana.*

Canusinae fuscæ. CXXVII.

H*æc tibi turbato Canusina simillima mulso*
Munus erit. gaude: non cito fiet anus.

1. *Hæc tibi turbato, &c.*] Hæc pœnu-
 la è lana Canusina, quæ subrufa & mulso
 non absimilis est coloris. *mox. ep.* 129.

2. *Non cito fiet anus.*] Non cito de-
 teretur, durabit diu. vide epigr. 40.
 lib. 1. vers. 2.

Bardocucullus. CXXVIII.

G*allia Santonico vestit te bardocucullo:*
Cercopithecorum pænula nuper erat.

1. *Santonico, &c.*] Epigr. 54. lib. 1.
 vers. 5.

2. *Cercopithecorum, &c.*] Quod cum
 breve genus vestis sit, ut patet, ex epi-

grammate 93. lib. 1. vers. 8. per se
 fert tunicam qua amicos simias vel
καρχηδονίους, simias caudatas (*mon-
 keyes.*)

* Canusinae rufæ. CXXIX.

R*oma magis fuscis vestitur, Gallia rufis:*
Et placet hic pueris, militibusque color. Pæ.

* Modo epigr. 127.

1. *Roma magis, &c.*] Viri Romani
 utuntur vestibus fuscis coloris; Galli
 rufis è lana Canusina: & tamen pueri
 nostri gaudent rufo hoc colore, ut &
 milites, ex instituto Laconum quibus
 hic color in bello placebat, ne per vul-
 nera effluens sanguis in vestibus alte-
 rius coloris incuteret suis terrorem,
 hostibus adderet animum. Intellige tu-
 nicas rufas canusinas, quæ servis &
 militibus in usu fuere: vel certe pœnu-

las rufas. hinc pœnulatati servi, &c.
Tunica ruffa, sunt *φοινίξ* *χαρδύς*.
 Plutarchus illas *φοινίξ* *χρῶδιν*
 vocat. Isidorus *ruffatas* vocat. *ruffas*,
 inquit, quam *Græci phœniceam* vocant,
 nos coccinam: reperta est à *Lacedæmoniis*
 ad celandum coloris similitudine sangui-
 nem, quatenus quis in acie vulneraretur, ne
 contemplanti adversario animus angere-
 ret. Romana ergo plebs fuscis pœnulis
 vel lacernis ibat induta vulgò: milites
 verò & famuli lautiores, rufis. *Salmaf.*

1. *Ingre-*

• Pænula scortea. CXXX.

Ingrediare viam cælo licet usque sereno;
Ad subitas nunquam scortea desit aquas.

1. *Ingrediare, &c.*] Habeas tecum pænulam è pellibus seu corio ad arcendas pluias.

2. *Ad subitas, &c.*] Præter has fuerit & penulæ hyemales, *χειμερινὰς* Græci dicunt: quæ quidem fiebant ex lana Appula, miro candore, & villorum gratia commendatæ, & frigoris tantum causa habitæ. hæc quod in modum gausaparium textæ essent, gausapinæ dictæ, quod testatur Martialis lib. 6. epigrammate 59.

Et dolet & queritur sibi non contingere frigus

Propter sexcentas Scævola gausapinas.
Idemque de penula gausapina. lib. 14. epigr. 145.

Is mihi candor inest, villorum gratia tanta,

Ut me vel media sumere messe velis.

Media ergo hyeme sumebantur. Erant etiam & penulæ, quibus extrâ urbem tantum utebantur & in itinere, & etiam intra urbem. *Salmas.*

Lacernæ coccinæ. CXXXI.

Si Veneto, Prasino faves, quid coccina sumis?
Ne fias ista transfuga sorte, vide.

1. *Si Veneto, &c.*] Testabantur simili colore spectatores cui favebant factioni. tu vide ne coccino sumpto transfugam agas à tua factione, aliarum cuilibet quæ vicerit acclamans. *Coccum* frutex est fullonius, Græcis

κάρυς & *βαφίση*: frutici grana adherent, è quibus fit color ille lanarum præcipuus; cuius copia summa in ea Hispaniæ parte, quæ *Turdetania* appellatur, ut auctor est Strabo lib. 3. *Raderus.*

Pileus. CXXXII.

Si possem totas cuperem misisse lacernas:
Nunc tantum capiti munera mitto tuo.

1. *Totas misisse lacernas.*] Vocat totas lacernas, quæ cum pileis sunt sive cucullis. hinc & lacerna ac birrus pro cucullo ac caputio. abbreviator Festi: *lacerna, quod minus caputio est.* vocat autem capitum, capitis tegumentum. *Salmas.*

2. *Nunc tantum, &c.*] Cum ad muneri, tum ad facultatis meæ tenuitatem excusandam facit tempus, Saturnalia scilicet in quibus pileata incedit Roma. Porro ex attritis lacernis pilea fieri solita tradit Brodus lib. 10. *Miscellan. cap. 35.*

Lacernæ Bæticæ. CXXXIII.

Non est lana mihi mendax, nec mutor aëno:
Si placeant Tyriæ, me mea tinxit ovis.

Fascia

1. *Non est lana, &c.*] Non tingor, grammate 97. lib. 1. §. 3. & epigr. 28. non alios didici mentiri colores. epigr. lib. 8. §. 6. & epigr. 100. lib. 12. §. 12.

1. Cre-

Fascia pectoralis. CXXXIV.

Fascia crescentes dominae compesce papillas,
Ut sit quod capiat nostra, tegatque manus.

1. Crescunt dominae, &c.] Soror- scendi modum, sunt gratiores. infra
fiantes enim, nec dum consecuta cre- epigr. 149

Coenatoria. CXXXV.

Nec fora sunt nobis, nec sunt vadimonia nota:
Hoc opus est pictis accubuisse toris.

1. Nec fora sunt nobis, &c.] Coena- tas conveniebat togæ.
toria pallia domi tantum sumebantur, 2. Pictis accubuisse toris.] Acu pictis,
non iis fas videre lucem fori, cui gravi- pavoninis, citreis.

Læna. CXXXVI.

Tempore brumali non multum levia profunt:
Calfaciunt villi pallia vestra mei.

1. Lævia profunt.] Qualia sunt seri- 2. Calfaciunt, &c.] Sed hyeme vil-
ca, bombicina, lineæ. Itaque alii leg. losæ lænæ palliis superinductæ calorem
lineæ. stipant, arcentque frigus.

Lacernæ albæ. CXXXVII.

Amphitheatrales nos commendamur ad usus,
Cum tegit argentes alba lacerna togas.

1. Amphitheatrales, &c.] Ludos ducebantur, pulveris, pluviz vel frigo-
spectabant omnes lacernis albis induti ris arcendi causâ. lacernas Munimenta
(ut epigr. 2. lib. 4.) quæ togis superin- toga dixit Juvenal. sat. 9.

* Gaufapa villosa, vel mantele. CXXXVIII.

Nobilius villosa tegant tibi lintea citrum:
Orbibus in nostris circulus esse potest. Cucul-

* Mantela est tela vel linteum quo manus exterguntur. postea generis e- nallage, & mantelum dictum est, & mantele: sic hæc gaufapa, qui Græcis ὁ γαυφαπῆς, & hoc gaufapum, & hoc gaufape. Sic accipiendi sunt mantelia apud Virgilium:

— tonsisque ferunt mantelia villis.
Villosa ergo erant illa mantelia. Plin. lib. VII. cap. II. Veteres ergo mante- lia ante pectora ponere coenantes con- sueverant, ut hodie solemus illa lintea, quæ serviet nobis dicuntur, quibus manus & labra tergemus. Verum jam ætate Plinii mantelia non amplius in

usu erant αὐτὸς χειρομαγίπαι, sed inte- gendis mensis serviebant. atque hoc tunc temporis discrimen statuebatur inter mappas & mantelia. videl. lib. XII. epigr. 29.

Attulerat mappam nemo, &c. Salmast.

1. Nobilius, &c.] Mensæ tuæ citreæ opus est villosis mantilibus quæ vindicent eam à maculis: villis mea & abie- gna non formidat maculas.

2. Orbibus in nostris.] Mensis rotun- dis. Circulus esse potest.] Impressus men- sæ ex lance, repositorio, seu paro- pside.

* Quot

Cuculli * Liburnici. CXXXIX.

Jungere nescisti nobis ô stulte, lacernas :
Indueras albas, exue Callaicas.

* Quos Bardaiicos appellat Salma-
sius, fiebant ex lana crassa Liburnica.
Est autem Illyridis regio Liburnia.

1. *Iungere, &c.*] Male superindun-
tur albæ lacernæ cucullis Liburnicis,

qui tineturam non probè retinentes la-
cernas ex albis reddunt rutilas & colo-
ris auri Callaici, vel ut alii legunt *Cal-
laïnas*, id est, coeruleas, à Callaï gem-
ma, Sapphiri æmula.

* Udones Cilicii. CXL.

Non hos lana dedit, sed olentis barba mariti :
Cinyphio poterit planta latere sinu.

* Calceamenta ex pilis hircinis.

1. *Sed olentis, &c.*] Sed ex pilis bar-
bati hirci seu capri, qui *vir gregis*.

2. *Cinyphio poterit.*] Epigramma-
te 94. lib. 7. vers. 13. *Planta.*] Pes.

Synthesis. CXLI.

Dum toga per quinas gaudet requiescere luces,
Hos poteris cultus sumere jure tuo.

1. *Dum toga, &c.*] Vide epigr. 1.
supra §f. 1. & epigr. 52. lib. 7. §f. 1, 2.
Quinas luces.] Quinque enim erant le-

gitimi Saturnalium diés. ut suprà epi-
grammate 79.

Focale. CXLII.

Si recitaturus dederò tibi forte libellum,
Hoc focale tuas asserat auriculas.

1. *Si recitaturus, &c.*] Vide epig. 41.
lib. 4.

2. *Focale.*] Focalia à faucibus dicta
sunt, quibus hærent; quorum usus ad
arcendum frigus a collo & faucibus :
poëtis etiam recitaturis, ne raucesce-

rent. Dicit ergò poëta si recitavero ti-
bi libellum malum; moneo, ut focale
(quod aliqui poëtæ adhibent ad fau-
ces & collum, ne raucescant) tu auri-
bus admoveas, easque obstruas, ne ma-
la carmina audias. *Rad.*

Tunicæ Patavinæ. CXLIII.

Vellera cum sumant Patavinæ multa trilices,
Et pingues tunicas serra secare potest.

1. *Vellera, &c.*] Tun. Pat. ex multa
lana confectæ triplici licio, non facile

scinduntur forfice, immo serra opus
erit, iis tanquam asseribus, secundis-

Ccc

1. Hæc

Spongia. CXLIV.

Hæc tibi sorte datur tergendis spongia mensi
Utilis, expresso cum levis imbre tumet.

1. *Hæc tibi sorte datur.*] Epigr. 1. nius lib. 31. cap. 11. & Lucil. epigr. supra vers. 5. *Tergendis, &c.*] *Visu spon-* lib. 2. Anthol. cap. 31. *σπίγης τῆς συ-*
giarum ad abstergenda, forenda, &c. Plin. *egῶ αὐτὸς ἵκαν.*

Pænula gaufapina. CXLV.

Is mihi candor inest, villorum gratia tanta est,
Ut me vel media sumere messe velis.

1. *Is mihi candor inest, &c.*] Vide epigramm. 59. lib. 6.

Cervical. CXLVI.

Tinge caput nardi folio, cervical olebit:
Perdidit unguentum cum coma, pluma tent.

1. *Nardi folio, &c.*] Foliatu. unguento nardino. supra epigr. 110. *Scriver*
legit Cosmi.

Cubicularia gaufapina. CXLVII.

Stragula purpureis lucent villosa tapetis:
Quid prodest, si te congelat uxor anus?

1. *Stragula, &c.*] Plus facit uxor tua | ad te calfaciendum.
anus ad te gelandum, quam villi nostri | 2. *Congelat.*] *Scriver. congeat.*

Lodices. CXLVIII.

Nudo stragula ne toro paterent;
Functæ nos tibi venimus sorores.

1. *Nudo stragula, &c.*] Lodices geminæ & coeuntes adhibebantur ad operien-
dum lectum cum stragulis.

Amictorium. CXLIX.

Mammosas metuo: teneræ me trade puellæ,
Ut possint niveo pectore lina frui.

* Cubi

1. *Mammosas metuo, &c.*] Supra epigramm. 134.
2. *Lina frui.*] Amictoria lintea.

* Mui

* Cubicularia polymita. CL.

Hæc tibi Memphitis tellus dat munera : victa est
Pectine Niliaco jam Babylonis acus.

* Multis filiis seu liciis contexta.

Polymitarii stragula multis liciis te-
ebant, quæ polymita inde Græcis vo-
cabantur. Non acu operabantur Ale-
andrini illi polymitarii, sed pectine.
iam in tela & textoriis instrumentis
rtern suam exercebant, ac per hoc ve-
rè & propriè texebant. tantum tamen
ortum artificium fuit & industria, ut
majore fermè varietatè eorum opera

distinguerentur, quam quæ acu Baby-
lonia aut Phrygia picta essent. hinc non
dubitat Martialis pronuntiare, Baby-
lonicam acum debere concedere Ægy-
ptiaco pectini. *Salmas.*

1. *Memphitis.*] Ægyptiaca. *Victa*
est pectine Niliaco, &c.] Stragula ab
Ægyptiis texta, vincunt tapetas ve-
stesque Babylonias Phrygum acu pi-
ctas.

Zona. CLI.

Longa satis nunc sum ; dulci sed pondere venter
Si tumeat, fiam tunc tibi zona brevis.

1. *Nunc sum.*] Virgini, vel non gra-
tidæ. *Dulci, &c.*] Foetu. ut defæminea

Zona expnamus. si de virili malis ; dul-
ce pondus erit gulæ, ventrisque sarcina.

Gaufape quadratum. CLII.

Lodices mitter docti tibi terra Catulli :
Nos Helicaonia de regione sumus.

1. *Terra Catulli.*] Verona. epigr. 8.
lib. 1. vers. 2.

2. *Helicaonia, &c.*] Patavina. epi-
gramm. 93. lib. 10. vers. 1.

* Semicinctium. CLIII.

DEt tunicam dives : ego te præcingere possum.
Essem si locuples, munus utrumque darem.

* Hominem cingens medium à lum-
bis demissum ad poplites : ut artifi-

cum ventrale, vel pistorum, tinctorum,
cerevisiariorum, &c.

* Lanæ amethystinæ. CLIV.

EBria Sidoniæ cum sis de sanguine conchæ,
Non video quare sobria lana vocer.

Lanæ

* Tinctæ purpura lanæ dicuntur mu-
rice ebriz. unde itaque vocentur ipsæ
& Amethystinæ, id est, sobriz ? ab
Amethysto scilicet gemma, quæ leniter

purpureum seu vineum colorem refert,
nomenque habet quod temulentiam
arcere vulgo crederetur. vide epigr. 18.
lib. 10.

Ccc 2

1. *Velle-*

Lanæ albæ. CLV.

Velleribus primis Apulia, Parma secundis
Nobilis : Altinum tertia laudat ovīs.

1. *Velleribus, &c.*] Idem de lanis judicat Plin. lib. 8. cap. 48.

Lanæ Tyriæ. CLVI.

Nos Lacedæmonia pastor donavit amicæ :
Deterior Ledæ purpura matris erat.

1. *Lacedæmonia amica.*] Helena. *Pa-*
stor donavit.] Paris.

2. *Deterior, &c.*] Purpura Lacedæ-
monia deterior quam Tyria.

Lanæ Pollentinæ. CLVII.

Non tantum pullo lugentes vellere lanas,
Sed solet & calices hæc dare terra suos.

1. *Pullo lugentes, &c.*] Qui luctus oppid. quæ & alteram habet in Balcari
color. majori sibi cognominem.

2. *Hæc terra suas.*] Pollentia, Italiz

Idem. CLVIII.

Lana quidem tristis, sed tonsis apta ministris,
Quales non primo de grege mensa vocat.

1. *Tonsis ministris.*] Servis viliorum munerum, non pueris delicatis, comam
alentibus, & de primo grege.

Tomentum Leuconicum. CLIX.

Oppressæ nimium vicina est fascia plumæ?
Vellera Leuconicis accipe rassa sagis.

Tomen-

1. *Oppressæ, &c.*] Pluma cedit & facit ut fascia lecti (de qua epigr. 63. lib. 5. vers. 6.) urat jacentem. melius sustinebit te tomentum, lana quæ pannis vestibusque detondetur atque abraditur. *flockes.*

2. *Leuconicis, &c.*] Lingonæ mittébant Romam cadurca, bardocucullos, & saga crassæ & pinguis lanæ. epigr. 54. lib. 1. vers. 5. Alii legunt : *Lingonicis*

sagis. Per rassa vellera *Lingonicis sagis* intelligit lanas novissimo sui purgamento detractas *Lingonicis sagis* pectine sive erinaceo fullonis. non igitur tunc tondebatur eminens lanugo pannorum, sed pectine tantum deradebatur. libri tamen Martialis omnibus locis scriptum habent *Leuconicis*, non *lingonicis*. an Leucones dixit pro *Lingonicis*? *Salm.*

1. *Plumæ*]

Tomentum Circense. CLX.

Tomentum concisa palus Circense vocatur :
Hæc pro Leuconico stramina pauper emit.

1. *Palus.*] Arundo, juncus, ulva pa-
uistris. Divitum ergo est Lingonico seu
Leuconico tomento farcire culcitas;
pauperum palea. *Circense vocatur.*] Qua-
le substernebant sibi spectatores in Cir-
co, atque idem videtur esse cum stra-
mento Orchomenio. de quo Plinius
lib. 19. cap. 1.

Pluma. CLXI.

Lassus Amyclæa poteris requiescere pluma,
Interior cycni quam tibi lana dedit.

1. *Amyclæa, &c.*] Cygnea. propter
eam Lacœnam. epigr. 28. lib. 8. § f. 9.
Amyclæ vero Laconia civitas fuit.
2. *Lana dedit.*] Tenerior pluma.
donne.

Fœnum. CLXII.

Fraudata tumeat facilis tibi culcita pluma;
Non venit ad duros pallida cura toros.

1. *Fraudata tumeat, &c.*] Gronovius
gendum censet: *Fraudata tumeat fra-*
tilis tibi culcita mulla: Quæ sine dubio
genua scriptura est: cum altera illa,
uma nempe, ex præcedenti disticho
repetita sit. Mularum enim cibus fœ-
num, ut nemo ignorat. *Fraudata.*] In
qua non est pluma. Alii leg. *Frenda-*
ta. id est, è frondibus. *Tumeat facilis.*] Farciatur. *Pluma.*] Alii, *sano.*

Tintinnabulum. CLXIII.

Redde pilam: sonat æs thermarum. ludere pergis?
Virgine vis sola lotus abire domum.

1. *Redde pilam.*] Redde pilam gym-
asii seu sphaeristerii moderatori. *Æs*
thermarum.] Campana, quæ ab exerci-
sio advocat ad balnea: quæ certo etiam
impore clauderentur. Hadrian. Ju-
nius lib. 3. Animadvers. cap. 11. ο καί-
δων ἤχεε, &c. Lucian. οὐκ ἔστι ἐν
μισθῷ σωμάτων.
2. *Virgine sola, &c.*] Cruda virgine.
epig 42. l. 6. § f. 18. & epig 2 l. 1. § f. 9.

Discus. CLXIV.

Splendida cum volitent Spartani pondera disci,
Este procul pueri: sit semel ille nocens.

Ci-

1. *Splendida cum volitent.*] E ferro
laxe. Lusufipse δισκοβολία: lufiores
σκοβολοι. Spartani pondera disci.] Lacedæmonii inventi atque exercitii.
2. *Semel ille nocens.*] In unico puero
Hyacintho. infra epigr. 173.

Ccc 3

1. Vasi:

Cithara. CLXV.

R *Eddidit Eurydicen vati : sed perdidit ipse,
Dum sibi non credit, nec patienter amat.*

1. *Vati : sed perdidit.*] Orpheo. Et pro perdidit, Gronovius legit, prodidit. 2. *Dum sibi, &c.*] Dum respicit ut habet notissima vulgo Fabula.

Idem. CLXVI.

D *E Pompejano sæpe est ejecta theatro,
Quæ duxit sylvas, detinuitque feras.*

2. *Quæ duxit, &c.*] Orpheum actum in Pompejano theatro cithara canentem, ferasque & sylvas trahentem & scripsit epigr. 21. lib. spect.

Plectra. CLXVII.

F *Ervida ne trito tibi pollice pustula surgat :
Exornent docilem garrula plectra lyram.*

1. *Pustula surgat.*] Papula ex attritu pollicis & chordarum. à *bush* or *blister*. 2. *Plectra lyram.*] Pectines quibus cithara pulsatur. à *πλῆκτρον*.

Trochus. CLXVIII.

I *Nducenda rota est : das nobis utile munus.
Iste trochus pueris, at mihi cantus erit.*

1. *Inducenda.*] Sc. in Saturnalia & ludum. *Rota est, &c.*] Trochus, cui & nomen & forma à rota seu circulo. Alius omnino à turbine. Erat enim rotula ex ære seu ferro, cujus axiculis appensi anuli inter mittendum & curren-

dum alte tinniebant.

2. *Cantus erit.*] Tinnitus trochi missi sanior lectio, *cantus*. Synecdoch. rota vel ferro hoc, muniam rotam plaustris, quo solent pueri ludere, erit itaque munus utile.

Idem. CLXIX.

G *arrulus in laxo cur annulus orbe vagatur,
Cedat ut argutis obvia turba trochis?*

1. *Garrulus, &c.*] Resonans. ut epigramm. præced.

Signum

1. Hæ]

Signum victoriæ. CLXX.

Hæc illi sine sorte datur, cui nomina Rhenus
Vera dedit: decies adde Falerna puer.

1. Hæc.] Alii, Hæc. Sine sorte, &c.]
Supra epigr. 1. vers. 5. Rhenus.] Ger-
manix flu. Synecdoch. ipsa Germania
devicta, id est, Domitiano. epigr. 2.
lib. 5. vers. 7.

peratoribus ante usurpata, Domitiano
à victa Germania jure debita. Decies
adde, &c.] Ut ebibatur Germanicus de-
cem cyathis, pro numero literarum.
vide epigr. 72. lib. 1.

2. Vera dedit.] Tanquam aliis Im-

* Βρῦτος παιδῶν. CLXXI.

Gloria tam parvi non est obscura sigilli:
Istius pueri Brutus amator erat.

* Puffio Bruti. de quo epigr. 77. l. 2.
¶ f. 4. & epigr. 51. lib. 9. ¶ f. 5. hic au-

tem de imagine ipsius in ære aut alia
materia expressa loquitur.

* Sauroctones Corinthius. CLXXII.

Ad te reptanti puer insidiosæ lacertæ
Parce: cupit digitis illa perire tuis.

* Fecit Praxiteles ex ære Corinthio
puberem subrepenti lacertæ sagitta infi-

diantem, quem Sauroctonem vocant. Pli-
nius lib. 34. c. 8. ex οὐρῶ & ἄσπιδι.

* Hyacinthus in tabula pictus. CLXXIII.

Flectit ab inviso morientia lumina disco
Oebalius, Phæbi culpa dolorque, puer.

* Opus Nicææ, quod secum depor-
tavit Alexandria capta Cæsar August.
Plin. lib. 35. cap. 11,

Cynoria. Pausan. Laconic. Culpa do-
lorque.] Tu dolor es, facinusque meum, &c.
Apollo ad Hyacinthum. apud Ovid.
10. Metamorph.

2. Oebalius, Phæbi.] Hyacinthus La-
con, vel ab Oebalo nepote suo ex fratre

* Hermaphroditus marmoreus. CLXXIV.

Masculus intravit fontes: emerfit utrumque.
Pars est una patris: cætera matris habet.

* Da-

* Plin. lib. 7. cap. 3.

que sexus.

1. Fontes.] Salmacidis. vide fab. 11.
lib. 4. Met. Ovid. Utrumque.] Utrius-

2. Patris.] Τῆ ἱππῶ. Matris ha-
bet.] Τῆς Ἀφροδῖτης.

Ccc 4

* Plin.

* Danaë picta. CLXXV.

Cur à te pretium Danaë regnator Olympi
Accepit, gratis si tibi Leda dedit?

- * Plin. lib. 35. cap. 2.
1. Cur à te pretium, &c.] Inp. ad-
monitus nihil esse potentius auro. Corru-
pta pretium virginis spsefuit. Ovid. elegia. 7. lib. 3. Amor.
2. Leda dedit.] Epigr. 54. lib. 1. 768.

Persona Germanica. CLXXVI.

Sum figuli lusus rufi persona Batavi:
Quæ tu derides, hæc timet ora puer.

1. Sum figuli, &c.] Sum larva, persona seu vultus fictilis Batavi rufi, hominis militaris & atrocis. Batavi enim
feroces & bellicosi habiti. Pueris quippe terrore sunt larvati.

* Hercules Corinthius. CLXXVII.

Elidit geminos infans, nec respicit angues.
Jam poterat teneras hydra timere manus.

- * Ex ære Corinthio. Plin. 1. 35. c. 9.
2. Geminos infans, &c.] Angues ab
Herc. in cunis elisos, & Hydram devictam, vel infantes in fabulis audiverunt.

Hercules fictilis. CLXXVIII.

Sum fragilis: sed tu (moneo) ne sperne sigillum.
Non pudet Alciden nomen habere meum.

2. Sigillum.] Icunculam ex argilla. Plinius lib. 35. cap. 12.

Minerva argentea. CLXXIX.

Dic mihi virgo ferox, cum sit tibi cassis & hasta;
Quare non habeas ægida? Cæsar habet.

1. Dic mihi virgo ferox, &c.] Vide
epigr. 1. lib. 7. vers. 1.
2. Cæsar habet.] Domitianus habet, Adulatorie. ut epigr. 1. lib. 7. vers. 2.

* Europa picta. CLXXX.

Mutari melius tauræ, pater optime divum,
Tunc poteras, fô cum tibi vacca fuit.

- * Plin. lib. 35. cap. 10.
2. Tunc poteras, &c.] Namque sub
illa forma centenos Argi oculos fecisset.

Lean-

1. Cl-

Leander marmoreus. CLXXXI.

Clamabat tumidis audax Leander in undis,
Mergite me fluctus, cum rediturus ero.

1. *Clamabat, &c.*] Nota sunt Leanderi amor, transfretatio, exitus; ex Museo, Ovidii epist. &c.

2. *Mergite me fluctus, &c.*] *Parcite dum propero, mergite dum redeo.*

Sigillum Giberii fictile. CLXXXII.

Ebrius hæc fecit terris puto monstra Prometheus:
Saturnalitio lusit & ipse luto.

1. *Ebrius, &c.*] Certè erravit Prometheus ille prior in formando gibberis & monstroso Clefippo. de quo Plin. lib. 34. cap. 3. lusitque alter hic Prometheus, id est, figulus qui ex argilla in Saturnaliis muneribus effinxit sigillum gibberis ejusmodi. Alii leg. *Sigerni*. Origo hujus sigilli hinc orta : Gegania prædices foemina candelabrum emit nobile L. festertis, ea tamen lege ut simul etiam emere deberet Clefippum fullonem, monstrum hominis, gibbo fædum. Postea tamen Gegania suo Cle-

sippo nupsit, cumque mox ex asse scripsit hæredem : qui prædices jam candelabrum illud, cujus beneficio emptus erat, numinis loco coluit. Foemina hinc summa laborabat infamia, ejusque virum ob deformitatem hoc epigrammate deridet ; & simul jocatur poëta in Prometheus qui hominem è luto formavit pulchrum & venustum ; quod idem ille ebrius & in Saturnalibus Clefippum gibberem fædumque aspectu finxerit. *Rad.*

Homeri * Batrachomyomachia. CLXXXIII.

Perlege Mæonio cantatas carmine ranas,
Et frontem nugis solvere disce meis.

* Opusculum de ranarum cum muribus pugna quod plerique Homero abjudicant.

1. *Mæonio, &c.*] Mæonia oriundum. vide Plutarch. lib. de Homero.

2. *Et frontem.*] Et illolesto, æquiore animo his meis veniam dabis. *Nugis solvere disce meis.*] Lips. lib. 1. epist. quæst. 5. ex Anglicano libro emendat *feris*, id est, quiscuilibet.

Homerus in membranis. CLXXXIV.

Ilias & Priami regnis inimicus Ulysses,
Multiplici pariter condita pelle latent.

1. *Et Priami, &c.*] Et Odyssea.

Ccc 5

Vir-

1. Culi-

Virgilii culex. CLXXXV.

Accipe facundi Culicem, studiose, Maronis:
Ne nugis possitis arma, virumque canas.

1. *Culicem.*] Virgilianum poematum esse, nemo sanus ibit negatum: sed Jos. Scaliger Culicem virgilii non pueri, sed plane viri & maturi ἀδρῆ καὶ πλεῖς opus esse; ex Suetonio de vita Lucani nondum edito confirmat, ra-

tionesque addit tam certas, ut quemvis facile in sententiam trahat. *Red.*

2. *Ne nugis possitis.*] Ne vaces gravioribus studiis per Saturnalia, quibus conveniunt nugæ istæ. Alii, *Ne nobis possitis. Canas.*] Alii, *legas.*

Virgilius in membrana. CLXXXVI.

Quam brevis immensum cepit membrana Maronem!
Ipsius vultus prima tabella gerit.

1. *Quam brevis immensum, &c.*] *Prima tabella*, τὸ πρῶτον πτυχίον, *primum folium*. hinc Isidorus folia librorum dicta esse scribit, quod ex foliis fierent, id est, ex pellibus, quæ de occisis animalibus detrahi solent. sic & pugillares componi solebant, ex pluribus tabellis, quæ πτυχία dicunt Græci. hinc διπτυχῶς vocabantur, quæ ex duplici tabella constabant. Latini etiam *duplices* dixerunt; & *triplices*, quæ ex tribus, &c. πολυπτυχῶς, quæ ex pluribus. Martialis de pugillaribus citreis; lib. 14. epigramm. 3.

Secunda nisi in tennes essemus ligna tabellæ

Essemus Libyci nobile dentis opus.

Pugillares ergo illi citrei ex multis scætilibus tabellis, hoc est foliis ligneis compacti erant, eadem planè forma, quæ & pugillares deletitii nostri, quibus hodie utimur, & *tabletas* vocamus, quasi parvas tabulas. *Salmas.* *Immensum, &c.*] An operis magnitudinem respicit. an Poëtæ divinam majestatem?

2. *Ipsius vultus, &c.*] Frontispicium habet imaginem Virgilii.

Menandri Thais. CLXXXVII.

Hæc primum juvenum lascivos lufit amores;

Nec

1. *Hæc, &c.*] Potest legi & *Hic*, id est, Menander. *Primum lufit.*] Inter cæteras meretrices princeps Thais amantes suos delusit: *primum lufit*, id est, τὸ πρῶτον, primas in arte meretricia obtinuit Thais, ita ut verè meretrix dici meretur: non γλυκιστὴρ, id est, benigna, comis, non molesta, non procax; sed verè amica, hoc est, meretrix, quæ amantes suos eludat, excludat, revocet, intercipiât. *Petitus.* Verum Gronovius eo modo exponit: *Hæc*, sc. non vera

meretrix, nec sola persona comica Thaidos; sed illa, quæ in lemmate designata est, *Thais Menandri*, seu tota fabula, *THAÏS*, inscripta: ut Andria Terentii. Ea igitur *Thais*, Menandri fabula celeberrima, *primum lascivos amores juvenum lufit*, hoc est, primum in scena exhibuit & materiam comœdiæ fecit amantem adolescentem. Significat itaque Menandrum auctorem esse novæ Comœdiæ à Thaide auspiciatam. Jam quod sequitur; *Nec Glycete*, sed

vi

Nec Glycerē; verē Thais amica fuit.

verē Thais, &c. Si rōges iterum, quā Thais? respondebo non profecto alia, quam illa ipsa Comœdia; cujus tanta virtus, ars tanta, tanta suauitas, ut dicere possis, hoc excellentissimum opus, verē fuisse amicam poëtæ, hoc est, notes dicſque ab eo cultam, curatam, exornatam: deuique animam & delicias fuisse illius unicas; non illam Glyceren, quæ tam potens fuisse fertur.

2. *Nec Glycerē, &c.*] Glycera amica erat Menandri, sed comœdiis suis familiariter introducta Thais facta est celebriori nomine. sic exponit Turn. lib. 9. Advers. cap. 24.

Cicero in membranis. CLXXXVIII.

*SI comes ista tibi fuerit membrana, putato
Carpere te longas cum Cicerone vias.*

1. *Si comes ista tibi, &c.*] Vix vel longissima comites sufficient tibi Ciceronis libri. ut epigrammate 2. libro 1. videturque Ciceronis stilum quasi Asianum & redundantem taxare.

* Propertius. CLXXXIX.

*CYNTHIA facundi carmen juvenile Propertii,
Accepit famam, nec minus ipsa dedit.*

* Alii, Propertii monobiblos. 2. *Nec minus ipsa dedit.*] Sic ille, Achilles hand plus Debet Mœnida quam sibi Mœnides.

1. *Cynthia, &c.*] Vero nomine Hostilia, amica Propertii.

Livius in membranis. CXC.

*PELLIBUS exiguis arctatur Livius ingens,
Quem mea non totum bibliotheca capit.*

1. *Ingens.*] A styli insurgentis granditate, an ab operis magnitudine & lib. 140. multitudine? vide Juvenal. sat. 7. vs. 98. & ἀνέλεσται τῷ ἐξίγνῳ.

Sallustius. CXCI.

*HIc erit, ut perhibent doctorum corda virorum,
Primus Romana Crispus in historia.*

Ovidii

1. *Doctorum virorum.*] Quintiliani decl. & controvers. 25. lib. 5. Corth. lib. 2. c. 6. & 1. 4. c. 2. Senecæ Rhet. 1. 3. Tacit. 3. hist. Vell. Patere. hist. 2. &c.

1. *Hæc*

Ovidii Metamorphosis in membranis. CXCII.

Hæc tibi multiplici quæ structa est massa tabellæ,
Carmina Nasonis quinque, decemque gerit,

1. *Hæc tibi multiplici, &c.*] Massam vocat integrum corpus membranaceum multiplici tabella structum. Græci *συνκτορ* appellant. *tabellas* autem ex quibus totum corpus constabat, singula folia membranæ. *membranam* etiam vocabant, totum corpus membranaceum. ut idem lib. 14. epigr. 188.

Si comes ista tibi fuerit membrana, pu-

tato

Carpere te longas cum Cicerone vias.

Ubi *membranam* appellat omnia Ciceronis opera in membranis descripta, & in unum corpus redacta. Sic & per *Virgilii membranam*, totam Virgilii *Æneidem* intelligit. *Salmast.*

2. *Carmina, &c.*] Libros 15. Metamorph.

Tibullus. CXCIII.

Usfit amatorem Nemesi lasciva Tibullum:
In tota juvit quem nihil esse domo.

Amavit Tibullus Deliam, quam Apulejus Planiam fuisse dicit: Nemesin item quam Glyceren sunt qui ab Horatio appellatam velint; item Nezzram & Sulpitiam, &c. Gyrard. de Poët.

Hist. Dialog. 4. Tribuit autem Desix Martialis, quod Tibullus Nemesi. libro 1. eleg. 5. *Ille regat cunctos, illi sint omnia cura, Et juret in tota mem-
bile esse domo.*

Lucanus. CXCIV.

Sunt quidam, qui me dicunt non esse Poëtam:
Sed qui me vendit, bibliopola, putat.

1. *Sunt quidam, &c.*] Magis oratoribus quam Poëtis adnumerat eum Fabius cap. 1. lib. 10. historicis alii.

2. *Putat.*] Tum quia versu scriptum, tum quia vendibilis, & manibus hominum assidue versari putat.

Catullus. CXCV.

Tantum magna suo debet Verona Catullo,
Quantum parva suo Mantua Virgilio.

1. *Tantum quantum.*] Elegantes Antitheseis, vide epigr. 62. lib. 1.

* Calda & frigida aqua. CXCVI.

Hæc tibi quæ fuerint caldarum nomina dicunt:
Ipsa suas melius charta natabit aquas.

Mulæ

* Alii, *Calvi de aquæ frigida usu.*
1. *Hæc tibi quæ fuerint, &c.*] Hæc carmina dabunt tibi nomina calidarum aquarum. tu, si placet dato hæc

carmina aquis frigidis. sic lusit epigr. 6. lib. 1. & epigr. 99. lib. 3. & epigr. 55 lib. 4. & epigr. 59. lib. 9. Scriber. *Hæc tibi quæ fontes & aquarum nomina dicunt.*

* Scrib.

Mulæ * pomiliæ. CXCVII.

His tibi de mulis non est metuenda ruina:
Altius in terra pænè sedere soles.

* Scriv. Paulla.

2. Altius in terra, &c.] Hyperbolicè.

quasi dicat, non multo altiores quam
ubi in terra sedes.

Catella Gallicana. CXCVIII.

Delicias parvæ si vis audire catellæ,
Narranti brevis est pagina tota mihi.

2. Brevis est pagina.] Non sufficit. Tota mihi.] Alii, prima. ut lib. I. intel-
ligatur epigr. IIO.

Asturco. CXCIX.

Hic brevis, ad numerum rapidos qui colligit ungues,
Venit ab auriferis gentibus, Astur equus.

1. Hic brevis, &c.] Gradarius iste
& tolutarius equus, qui gressus glome-
rat, est ab Asturia regione Hispaniæ

Callaicz auriferæ. epigrammate 16. li-
bro IC. vide Lud. Carrion. emend.
lib. I. cap. 17.

Canis vertagus. CC.

Non sibi, sed domino venatur vertagus acer,
Illæsum leporem qui tibi dente feret.

1. Vertagus acer.] A tumbler. de hac voce Turneb. laborat lib. 18. cap. 1.

Palæstrita. CCI.

Non amo, qui vincit, sed qui succumbere novit,

Et

1. Non amo, qui vincit, &c.] Non
probo luctatorem qui viribus vincit,
sed qui se reclinat, atque ex reflexione
palæstræ adversarium dejicit. Poterit
qui volet & minus honestum elicere
sensum ex illa, quam dixit Domitianus,
κλινοπάλῃ, apud Sucton. cap. 22. Do-
mit. & Juvenal. sat. 2. & 9. Sub lem-
mate Palæstrita.

Hunc amo qui vincit, sed qui succum-
bere novit,

Et melius didicit, τῷ ἀνακλινο-
πάλῃ.

Contrario sensu, & quem poëtæ mens
non recipit, hodie legitur. Non amo qui
vincit: cur enim palæstritam amare se
diceret non vicentem? dicit amare se
quidem hunc palæstritam qui vincit,
sed qui etiam novit succumbere, hoc
est, qui succumbendo vincit, qui π-
ειρήνῃ ἀνακλινάμενος, ut inquit,
Pindarus, καὶ οἷον πῖπλον. magis com-
mendari innuit palæstritam qui arte
vincit, quam qui viribus. qui τῶν ὑπο-
πασµέων novit, καὶ τῶν χαίμας τρώει,
quæ Theocritus σφόδρὰ πηλαίομε-
ται

Et dicit melius τὴν ἀνακλινοπαίλιν.

ταίχην, nimirum τὴν εἰς γαῖαν
ἐκτεταμένην. Tum ἀνακλινοπαίλη
Martialis, *pancratium* dicebatur, quod
ἐν τῇ ἀνακλίσει καὶ ἐν ἡμέρᾳ ple-
rumque exerceretur; ad distinctionem
τῆς ὀρθίας πάλης, quæ à stantibus & ere-
ctis pugnabatur, in qua vicisse erat ad-
versarium solo deiecisse. Secus omnia
in pancratio, in quo & succubuisse erat
artis: nam & humi volutantes nex

suos expediebant impediabantque, ri-
ribusque superiores adversarios sæpe
numero sic vincebant. non aliter quæ-
re victus quispiam putabatur in pan-
cratii lucta, nisi animum desponderet
ac victum se fateretur. *Salmas. Novis.*
Alii, non vult.

2. *Dicit melius, &c.* Conjici-
endum *didicit*.

Simius. CCII.

C *Allidus emissas eludere simius hastas,
Si mihi cauda foret, cercopithecus eram.*

1. *Emissas, &c.* Evitare missas in
sc hastas.

2. *Cercopithecus eram.* Epigr. 118
supra.

* Puella Gaditana. CCIII.

T *Am tremulum crissat, tam blandum prurit, ut ipsum
Masturbatorem fecerit Hippolytum.*

* Epigr. 42. lib. 1. vers. 12. vide &
Joven. satyra 11. vers. 162. & satyra 6.
vers. 326.

2. *Masturbatorem, &c.* Ut incende-

ret vel castissimi propositi virum inci-
taretque ad libidinem nefandam. epi-
gramm. 42. lib. 9. & epigr. 97. lib. 12.
Alii leg. *Mastupratorem*.

Cymbala. CCIV.

Æ *Ra Celæneos lugentia matris amores
Esuriens Gallus vendere sæpe solet.*

1. *Æra Celæneos, &c.* Cymbala,
instrumenta ærea, tinnula & sonora,
quibus Galli in sacris Cybeles usi, lu-

gebant Atyn puerum Cybeles ama-
sum, cujus patria erat Celæna, opp.
Phrygiæ.

Puer cinædus. CCV.

S *It nobis ætate puer, non pumice levis:
Propter quem placeat nulla puella mihi.*

Cestus.

1. *Ætate puer, &c.* Impubes, non pumice aut dropace levigatus. epigr. 19
lib. 2. vers. 6.

1. *Cestus*

Cestos. CCVI.

Collo nocte puer meros amores
Ceston de Veneris sinu calentem:

1. *Collo nocte, &c.*] Epigr. 13. lib. 6. vers. 8.

Idem. CCVII.

Sume Cytheriaco medicatum nectare ceston:
Ussit amatorem balteus iste fovem.

1. *Cytheriaco, &c.*] Venerco. vide commentatores Horatii ad Oden 13. lib. 1. *oscula, qua Venus Quintaparte* 2. *Balteus iste fovem.*] Epigr. 13. lib. 6. vers. 7.

* Notarius. CCVIII.

Currant verba licet, manus est velocior illis:
Nondum lingua, suum dextra peregit opus.

* Dicti sunt Notarii, qui excipientes verba dictantis, per notas & compendia scribebant, tam celeriter & expeditè, ut linguam dicentis, vel dictantis etiam antevertent. Dein & erant Notarii actuarii, quod in acta referrent, quæ dicebantur in senatu & ad populum.

1. *Currant verba licet, &c.*] Utut volubili suat lingua, manus & eis *ταχὺς δὲ σφαιρὶα γοῖφι* (ut loquitur Galenus) loquentem prævenit. vide Senec. epist. 91. & Auson. epigrammate 137.

Concha. CCIX.

Lewis ab æquorea cortex Mareotica conchâ
Fiat: inoffensa curret arundo via.

1. *Lewis ab æquorea, &c.*] Papyrus è cortice junci Ægyptii levigetur concha æquorea, quo expeditior sternatur calamo cursus. *Mareotica.*] Ægyptia.

Morio. CCX.

Non mendax stupor est, nec fingitur arte dolosa;
Quisquis plus justo non sapit, ille sapit.

Caput

1. *Non mendax stupor est, &c.*] Non mentitur, non simulat stultitiam, simplex & à natura satius est. vide epigramm. 13. lib. 8.

1. *Mollis*

Caput arietinum. CCXI.

Mollia Phryxæi secuisti colla mariti,
Hoc meruit, tunicam qui tibi sæpe dedit?

1. *Mollia Phryxæi, &c.*] Caput vervecinum. Juvenal. sat. 3. vers. 294. caput arietis qualis Phryxum transfre-

tavit. vide epigramma 51. lib. 10. vers. 1.

2. *Tunicam.*] Ex vellere detonso.

Pumilio. CCXII.

Si solum species hominis caput, Heclorea credas:
Si stantem videas, Astyanacta putes.

1. *Heclorea credas.*] Virum. sunt enim bene capitati pumiliones.

2. *Astyanacta putes.*] Puerum. sic

Juvenalis de scemina caput edificante: *Andromachen à fronte videbis, Post minor est Pygmaa virgine, &c.* satyra 6.

Parma. CCXIII.

Hæc quæ sæpe solet vinci, quæ vincere raro,
Parma tibi, scutum pumilionis erit.

1. *Hæc quæ sæpe, &c.*] Hoc in gratiam Domitiani qui oderat parmularios factionis Thracum.

2. *Parma tibi, &c.*] Tibi grandis munimentum nimis angustum; pumilioni amplum satis.

Pueri comædi. CCXIV.

Non erit in turba quisquam *μοῦσεν* ista:
Sed poterit quivis esse *διεξάποθ*.

1. *Non erit in turba, &c.*] Nemo est è comædis istis, qui sustineat partes in-visi amatoris & à meretrice rejecti: adeo omnes forma præstant, ut *διε-*

ξάποθ, id est, amati & Thaidi chari partes agant. Nomina hæc à Menandro in comædiis usurpata ex Fulgentio refert Adr. Turnebus lib. 9. cap. 24.

Fibula. CCXV.

Dic mihi simpliciter, comædis & citharædis
Fibula quid præstat? carius ut futuant.

Acci-

1. *Comædis, &c.*] Epigramm. 81. lib. 7.

2. *Fibula quid præstat.*] Selvitur his

magno comædi fibula. Juvenal. satyra 6. vers. 73. vide & Marcellii Cognati Var. observ. lib. 2. cap. 8.

1. *Præ-*

Accipiter. CCXVI.

PRædo fuit volucrum, famulus nunc aucupis: idem
Decipit, & captas non sibi mæret aves.

1. *Prædo fuit.*] Sibi prius quam mansuesceret, prædam captabat: cicuratus servit aucupi.

2. *Captas, &c.*] Dolet sibi prædam ab aucupe, cui servit, creptam. vide Lil. Gyrald. dialog. 6. lib. 1.

* Obsonator. CCXVII.

DIo quotus, & quanti cupias cœnare; nec unum
Addideris verbum: cœna parata tibi est.

* [*The cater,*] qui opsonia emit.

1. *Cœnare quanti.*] Quam caro vis cœnare.

Calami aucupatorii. CCXVIII.

Non tantum calamis, sed cantu fallitur ales,
Callida dum tacita crescit arundo manu.

1. *Cantu fallitur ales.*] Fistulæ, [*she call.*] quæ aves invitat.

2. *Crescit arundo manu.*] Dum latitans auceps, sensim protrudit viscato calamos. Arundinibus (inquit Bro-

dæus ad Isidori epigramm. lib. 3. Antholog. cap. 26.) aliis atque aliis infitis, & ita crescentibus, summa in parte visco oblitis. vide epiqr. 55. lib. 9. vers. 3.

Cor bubulum. CCXIX.

Pauper caussidicus nullos referencia nummos
Carmina cum scribas: accipe cor, quod habes,

2. *Accipe cor, quod habes.*] Lips. epistol. 5. quæst. 1. lib. legit, *Accipe cor quod abest.* Sed præplacet Torrentii lectio *Cor bubulum* in Saturnalibus scili-

cet missum. quæsidicat, Accipe stupidum & tuo geminum cor, qui à lucroso foro te confers ad sterilia carmina. epiqr. 77. lib. 1.

* Cocus. CCXX.

Non satis est ars sola coco; servire palato,

Nam-

* Coci officium esse dicit, non tantum ut sit peritus artis, sed serviat etiam tempori, & judicet palatum domini sui.

1. *Non satis, &c.*] Turnebus inter-

pungit. *Non satis est ars sola coco, servire palato, Atque cocus domini debet habere gulam.* l. 9. c. 24. Alii alias. Ita cocus ex Posidippo, Καὶ τὸ σῆμα γίνωσκε τὸν κεραικόν. Athen. lib. 9. cap. 5.

D d d

Vera

Namque cocus domini debet habere gulam.

Vera est optimorum Codd. scriptura :
Non satis est ars solo coco. servire palat-
um

Nolo. cocus domini debet habere gu-
lam.

Quicquid repugnet Scriverius. *Servire*
palatum nolo, est, volo gulam esse inge-
 nuam, ut ipse loquitur lib. vi. quem lo-
 cum opportune addidit Gruterus. Nam

servire palatum, adusuetum demento
 suo, varietates saporum male distin-
 guit. *Cocus domini debet habere gulam*,
 hoc est, licet conditione sit servus, ta-
 men gulâ debet esse liber & talis, qualis
 est vel domini ejus vel potius conviva-
 toris cujuscumque. etenim si conviva
 ille delectare vult, ipse sit oris lapidi &
 lauticias intelligentis, necesse est. *Gm.*

Craticula cum veru. CCXXI.

P*arva tibi curva craticula sudet ofella :*
Spumeus in longa cuspide fumet aper.

1. *Parva tibi, &c.*] In craticula torreatur ofellæ: veru assentur apri, &c.
 vide epigramm. 48. lib. IO.

Pistor dulciarius. CCXXII.

M*ille tibi dulces operum manus ista figuras*
Exstruit: huic uni parca laborat apis.

1. *Mille tibi dulces, &c.*] Dulcia-
 rius pistor conficit dulcia, id est, panes
 mellitos, (unde alii legunt *Melle*) in va-
 rias figuras formatos; placentas, scri-
 blitas, spicas, globos, circulos, hamos,
 lacertulos, &c. Apuleji *Metamorph.*

Jentacula. CCXXIII.

S*urgite, jam vendit pueris jentacula pistor,*
Cristatæque sonant undique lucis aves.

2. *Pueris jentacula pistor.*] Jentacu-
 la propè soli sumebant pueri, aliquan-
 do senes valetudinarii, gancones, &c.

2. *Cristatæque aves.*] Galli auroræ
 prænuncii.

EPIGRAMMATA QUÆDAM M. VAL. MARTIALI

A F F I C T A,

*Excerpta partim ex MSS. Codd. & vett. Glos-
sariis ; partim ei ab Hadr. Junio & aliis
nuper assuta.*

I. De rusticatione.

Ure morans quid agam, respondeo pauca, ro-
gatus.

Luce deos oro ; famulos post arva reviso :
Partibus atque meis justos indico labores.

Inde lego, Phœbumque cio ; Musamque laceffo :

5 Hinc oleo corpusque frico, mollique palæstrâ
Stringo libens ; animo gaudens, ac fenore liber.
Prandeo, potō, cano, ludo, lavo, cœno, quiesco.
Dum parvus lychnus modicum consumat olivi,
Hæc dat nocturnis nox lucubrata Camœnis.

II. In Varum.

A D cœnam nuper Varus me forte vocavit :
Ornatus dives, paryula cœna fuit.

Auro non dapibus oneratur mensa : ministri

Apponunt oculis plurima, pauca gulæ.

5 Tunc ego, Non oculos sed ventrem pascere veni :
Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

III. In Ponticum.

P Ontice, per reges discurras, & omnia lustras ;
Magna quidem sequeris, Pontice: magnus homo es.

Pontice, siqua facis, sine teste facis, sine turbâ ;

Non adhibes multos, Pontice: cautus homo es.

D d d 2

Ponti-

5 Pontice, voce tua posses adamanta movere;
 Vox tua dulce sonat, Pontice: dulcis homo es.
 Pontice, sic alios, sic te quoque decipit error:
 Vis dicam verum, Pontice? nullus homo es.

IV. *De vetula.*

TActa places, audita places; si non videare,
 Tota places: neutro, si videare, places.

V. *De Milone.*

MIllo domi non est: peregre Milone profecto
 Arva vacant: uxor non minus inde parit.
 Cur sit ager sterilis, cur uxor fertilis, edam:
 Quo fodiatur ager non habet, uxor habet.

VI. *De histrionis pœna.*

A Nte Jovis statuam crepuit satur histrio: pœnam
 Juppiter indixit, vivere de proprio.

VII. *In effrontem.*

O S atavi, patris nasum, duo lumina patris,
 Et matris gestus dicis habere tuæ.
 Cum referas priscos, nullamque in corpore partem
 Mentiris; frontem dic mihi cujus habes?

VIII. *Ad Mattum.*

Q U i negat esse domi se tunc cum limina pulsas,
 Quid dicat, nescis? Dormio Matte tibi.

IX. *Ad Milonem.*

T Hura, piper, vestes, argentum, pallia, gemmas,
 Vendere, Milo, soles; cum quibus emptor abit:
 Conju-

Conjugis utilior merx est, quæ vendita sæpe
Vendentem nunquam deferit, aut minuit.

X. *Ad Scævola.*

SCævola, tu cœnas apud omnes, nullus apud te:
Alterius fittas pocula, nemo tua.
Aut tu redde vices, aut desine velle vocari:
Dedecus est semper fumere, nilque dare.

XI. *Ad Auctum.*

EXigis à nobis, quem nulli solvis, amorem:
Quam nulli præstas exigis, Aucte, fidem.
Exigis à nobis, quem non merearis, honorem:
Mirum est, quod non das, id tibi velle dari.

XII. *De Filo.*

PAllia Filus habet, digitos circumligat auro;
Sed tamen est Filus paupere pauperior.
Sunt Tyriæ chlamides, mille instrumenta, clientes
Filo; sed tamen est paupere pauperior.
5 Atria sunt Filo regali confita cultu;
Sed tamen est Filus paupere pauperior.
Esurit atque sitit. geminis instructus & auro,
Cyclade vestitus, esurit atque sitit;
Pondus adesse famis, pallor maciesque loquuntur;
10 Aurea bulla negat pondus adesse famis.
Ergo miser se servitio pro pane locabit,
Sed ne sit servus aurea bulla facit.
Si vero quemquam pulsabit supplice voto,
Ut non exoret, serica vestis adest.
15 Ergo ne pereat, fiat de divite pauper;
Pauper enim factus ditior esse potest.

XIII. *Ad Aulum.*

Non sanguis, non oris honor, non gloria census,
Non gravitas morum proderit, Aule, tibi.
D d d 3 Pauper

Pauper enim tu semper eris, quia pauper es: & te
Colliget ulterior ulteriore gradus.

XIV. *Ad Regulum.*

PRædicat Hermagoras, non omnibus esse placendum.
Elige de multis, Regule, cui placeas,

XV. *Ad Aulicum.*

Multa mihi donas, vereor ne multa requiras;
Nolo mihi dones, Aulice, si repetas,

XVI. *Ad Germanicum.*

Exaltas in lite tuam, Germanice, vocem,
Ut furias mentis vox furiosa sonet.

XVII. *Ad Bassum.*

OMnes amicus amat, sed non qui amat omnis amicus;
Sed quem, Basse, tu ames, esto & amicus ei.

XVIII. *In Turgidum.*

IN noctem prandes, in noctem, Turgide, cœnas,
Multimodoque mades nocte dieque mero.
Cumque cuti studeas, uxorem ducere non vis;
Cum nolis; dicis, Vita pudica placet.
Turgide, mentiris. non est hæc vita pudica.
Vis dicam quæ sit vita pudica? modus.

XIX. *In Chloen.*

Lascivo Ganymede cales. te quilibet intrat;
Hippolytos etiam reddis amore graves.
Plurimus interea tibi limen servat adulter:
Exposita es cuivis: quam populare sapis!

Demo.

5 Demophilem cuperem te dicere, te nisi mater
Esse Chloen vellet. non sapit atque sapit.

X X. *In Laidem.*

Formosissima Laii foeminarum,
Dum noctis pretium * tibi requiro; * *fort. tua*
Magnum continuo petis talentum:
Tanti non emo, Laii, poenitere.

X X I. *In Macrinum.*

Defungi, fungis homines, Macrine, negabas:
Boleti leti caussa fuere tui.

Plura erant; sed quæ luce digna non putamus.

ADDENDA SUPERIORIBUS LOCIS,

Et suis locis inferenda.

*Qua Clariss. D. GRONOVIVS nobis commu-
nicavit, utinam paulò maturius.*

LIBRO VIII.

EPIGRAMMA 71. §1. 6.

Libra fuit quinto, &c.] Quid in mentem venit homini erudito, quum ad hunc locum scriberet, intelligi libram octo unciarum cum semuncia, quæ Romanis bello attritis defluerit ab unciiis duodecim. Una semper eademque Romanis fuit æris, argenti, auri infecti, facti, signati libra, atque ea duodecim unciarum; nunquam minus. Brodæus in contrarium, maiorem & antiquam facit *Septicianam*, quam conjicit à *Septis*, urbis loco appellatam, quasi negotiatoriam: alteram aliquot unciiis minorem, medicinalem. Sed nec à *Septis* bellè *Septicianam*; nec *Septicianam* negotiatoriam: nec libra medica, quicquid de illa fuerit, hic secludenda erat poëtæ; quasi esset metus, ne quis illam intelligeret, nisi adderetur vox *negotiatoriam* significans. Hactenus scire possumus, libram *Septicianam* esse libram veram & veterem Romanam duodecim unciarum argenti *Septiciani*, quod appellat lib. iv. epigr. lxxxviii. *argenti sex scriptula Septiciani*: Sed quodnam *argentum Septicianum*? Ita deterius videtur dixisse, inquit Had. Junius, ut *infra libram Septicianam*, improbius argenti. Ne hujus quidem suspicionis ulla fides. Omnino verisimilius à loco & agro *Septiciano* sic appellatum, tanquam ibi putei fuerint, unde eruebatur. Sic *Dalmaticum metallum*, pro auro. Hujus agri mentio est apud Aggenem Urbicum, de controversiis agrorum. Est alia inscriptio, qua diversa significatio videtur esse, in quo loco inscribitur: SILVA ET PASCUA AUT FUNDUS SEPTICIANUS COLONIAE AUGUSTAE CONCORDIAE. Ecce autem aliud du-

bium: ubi gentium illa *Augusta Concordia*? Non est Italica ad Timavum. Quid si ponamus in Hispania? Habet illa quidem *Juliam Concordiam*: sed quid prohibuerit & Augustam adoptare? nisi utraque eadem. Certè bellorum, quæ pia & unde triumphare posset, gessit Augustus; vel præcipua ipse gessit in Hispania, & non modo colonis militum suorum eam replevit; sed & pleraque indigenis castra sua habitanda dedit. Quin & majoris partis Juliarum ibidem illum auctorem esse censeo. Præterea Tarroconensis lapis: FULVIAE. M. F. Cætra. Flam. Perpet. Concord. Aug. Fulvius. Diadochus. lib. Patrona. Sed eam Concordiam Augustam inter deos ponit Scaliger. At non minus commodè hic *Flaminica perpetua* Coloniz *Concordia Augusta* intelligi potest, quam in aliis monumentis pronuntiatur *Flaminica Colonia Emeritensis perpetua*, *Flaminica municipii Castellodunensis*, *Flaminica municipii Eboracensis perpetua*, *Flaminica Mutina*, *Pisauri*, *Vienna*. Habet & Africa *Concordiam Ulpian Trajanam Augustam*. Sed si *Septicianus* illeager *Concordiz Augustæ* coloniz in Hispania fuit, *Septicianum* illud ipsum est argentum, quod Hispanum, lib. 8. epigr. 86. *Nulla venit à me Hispani tibi libra pulsata*. Sic enim præclare Gruterus restituit e MSS. in quibus & nos invenimus: non *Argentis tibi*. Satis intelligitur & istoc nomine. Omnium pulcherrimum id testatur Plinius lib. xxxvi. cap. vi. tantum abest, ut *Septicianum* deterioris notæ cum Junio accipiamus. Nec agnosco tam frigidum & ineptum, quam faciunt hic *quidem*; sed nec admiror illorum

quis

quid est? Dicit Martialis: *Quinto anno mihi venit donata libra argenti: sane Septiciani; fater Septiciani: relinquens intelligendum: sed tamen tantum libra, numm flare aut crescere debeant munera, & tu quatuor olim miseris. Libra igitur*

Septiciani, ut mox in cotyla selibra rasa, id est, argenti rasilis. Velleius Hispaniensis triumphum, quem Cæsar Divus egit, apparatus argento rasili constituisse ait. Coronas ex cinnamo interrasilia aure inclusas, Plinius lib. xii. cap. xix.

LIBRO X.

EPIGR. 2. §f. II.

ET secula profunt.] Non, nec secula.

EPIGR. IO. §f. 3.

Hic ego quid faciam.] Non, Hic ego. non enim adverbium est, sed pronomen.

EPIGR. II. §f. 6.

Et lotam, ut multum, terque quaterque togam.] Quærit Gruterus utrum apud fullonem, an vero tindorem? Respondet vir doctus: Lotam togam dixit, ut alibi: *Et lotam niveo togam Galefo.* Quia sapius lana sumine lavatur. Hoc nihil est dicere. Etenim aliter dicitur toga niveo Galefolota, aliter terque quaterque lota. Illa lib. ii. epigr. xliii. & lib. iv. epigr. xxviii. est facta è lana Tarentina: ut lib. viii. epigr. xxvii. *Bætis in Hesperiatæ quoque lavitove.* Alloquitur togam Parthenianam. Galefus ad Tarentum, ut Bætis in Hispania oves, & sic in ovibus lanas, & in lanis futuram togam laverunt. At lota terque quaterque est apud fullonem sordibus purgata & interpolita, quod vilior em facit. Ut apud Petronium: *vestimenta Tyria, sed jam semel lota.* Deinde eidem viro docto, ut multum, suspectum est. Frustra: est enim compendio dictum pro eo, quod integrum est: ut multum dicam. Sic Juvenalis Sat. vii. *Vi minimum, duo sufficient.*

EPIGR. 12. §f. I.

Emilia gentes.] De hoc loco vide Not. ad Liv. lib. xxix. 2. ubi quod operæ peccaverunt, corriges ex erratis.

EPIGR. 21. §f. 6.

Grammaticis placeant, & sine Grammaticis.] Non possum improbare, quod

in MS. bonæ notæ inveni: ut sine Grammaticis. Id est, ita placere velim illis, ut & sine illis placere & intelligi possint.

EPIGR. 23. §f. 2. 6.

Primus Olympiadas.] Non, primus. Est enim tō Primus cognomen Antonii.

§f. 6. Nulla subit, cuius.] Non, Nulla fuit. Subit, ut Succurrit, id est, in mentem venit.

EPIGR. 24. §f. II.

Post hunc Nestora.] Non, Post hæc tempora. Et nos invenimus in MS. *Post hunc nec horas.* Unde Gruterus elegantissime & verissime: *Post hunc Nestora.* Quod miror Scriverio spretum. Significat: post hanc, ut ita dicam, longævitatē. Sic Juvenalis Sat. xii. *vivat vel Nestora totum,* id est, eam ætatem quam Nestor. Sic Martialis lib. xi. epigramm. xii. *qui Mentora frangis,* id est, Mentoreum toreuma. Post istas tres areas, tria quasi secula Nestorea, nec diem, inquit, rogabo. Eodem pertinet quod est. epigr. xlviii. *immodico sexta Nerone calet.* pro thermis Neronianis.

EPIGR. 30. §f. 26.

Quot Formianos imputat dies annus.] Farnabius explicat: quot dies, quos iucunde liceret agere Formiis, possunt imputari quasi perditis urbanis curis? Non hic sensus Martialis. Dicit enim: quam paucos dies Formiis, vel ut Formiis, agendos concedit? *Imputare nobis* apud Senecam, Suetonium, & horum temporum auctores dicitur, quod beneficii quisquam nobis tribuit, & concessit: quasi expensum ferre, in rationibus adscribere. Sic Juvenalis: *Fructus amicitia magnæ cibis: imputat hæc*

Ddd 5

hunc rex : Pro beneficio venditat. Sic annus imputat nobis dies jucundos, quos tempore anni ita ferente & concedente, jucunde egimus.

EPIGR. 32. v. 3.

Medio Antonius annis Primus : in hoc juvenem.] Ita distinguendum : non medio Antonius annis : Primus in hoc.

EPIGR. 37. v. 9. 18.

Es fatuam summa.] Non, fatum.

v. 18. *Capta male superbus.*] Non, macie.

EPIGR. 48. v. 2. 13.

Atque pilata redit, jamque subitque cohors.] Locus mirifice vexatus. Scaliger fecit: *Atque pilata*: cum omnes scripti: *Epilata*. Nescio an fateri audeam conjecturam meam, quæ si vera est, toto coelo deerrarunt, quotquot hæc verba attigerunt. *Pilatam cohortem* interpretor simpliciter prætorianorum militum pilis armatorum, quæ ad palatium illo die excubias egerat. Singulæ enim cohortes quotidie ibi in statione erant. Suetonius Orhone: *Tulerat animus post adoptionem statim castra occupare, carnantemque in palatio Galbam aggredi: sed obtinuit respectus cohortis, quæ tunc excubabat, ne oneraretur invidia, quod ejusdem statione & Caius fuerat occisus & desertus Nero.* Ita enim legendum cum antiquis, non, *Erat animus*, quod nuper subjecerunt. Sallustius Catilin. *diutius in his locis esse, etiamsi maxime animus ferat, frumenti atque aliarum rerum egestas prohibet.* Ovidius: *In nova fert animus.* Lucanus lib. I. *Fert animus causas tantarum expromere rerum.* Illa igitur *pilata cohors jamque rediit*, nempe in castra prætoria; & *subiit*, nempe altera, illius vices excipiens. Non quidem confirmare aliquo alio loco possum, circa octavam dici horam, ut illis computabatur, fuisse

stationes mutatas: sed tamen incredibile non est, cum vel occupatissimis nona esset hora coenæ: & ita dies operosus pro exacto habebatur. *Es pila cohors jam & rediit & subiit*, ut appareat hoc sensu nec in repetitis parvis copulativis aliquid duri hæere. Distinctio tantum mutanda: *Epilata redit jamque, subitque, cohors.*

v. 13. *Gustus in his. Vna ponitur.*] Ubi præclare Scriverius.

EPIGR. 58. v. 7.

Hic mihi, &c.] In quo labora: *pili* Scriverius, legendum: *Hic mihi quando dies meus est? jactamus in diis Urbis.* Hic, inquit, quando evenit, & diem aliquem mihi possum vindicare ex arbitrio meo, non aliorum, agor? jactor immo & fluctuo, & agor impotentibus aliis, & inani labore absumvitam sine usu.

EPIGR. 62. v. 8.

Cirrata loris horridis Scythæ pellis.] Ipsa est scutica multorum lororum. Et dicitur *pellis Scythæ*, quia hi multum illis utebantur, ut ex Herodoto & Justino annotatum: *cirrata*, quia pars ejus, qua manu tenetur, omnia lora habet implicata & constricta in ansam; pars altera, qua ferit, eandem habet soluta, pendentia, & fluctuantia, instar cirtorum.

EPIGR. 87. v. 15.

Mirator veterum senex avorum.] Scribendum censeo: *laborum.* nam avi isti quid huc faciant, non video. Ut mor

EPIGR. 89. v. 1.

Inno labor, Polyclete, tunc.] Lib. 14. Nam *Myos* iste labor. Qui miratur, inquit, operis antiqui vasa, donet tormenta Phidiacum.

EPIGR. 103. v. 1.

Quos Bilibis, &c.] Quas Bilibis am Monte.

LIBRO XI.

EPIGR. I. v. 3. 6.

¶ *Uinquit Parthenium videre? certe.]*

Non, videre tentas?

v. 6. *Vacat, aut suis vacaret.]* Non, aud.

EPIGR. 8. v. 5.

Penelope licet esse tibi.] Non, Penelope.

EPIGR. 9. v. 1.

Lassa quod hesterni spirant opobalsama ranci.] Legendum esse ex MS. nunc Trondelliano, olim Percheimeri:*Lassa quod externis spirant opobalsama Tencris.*

Monimus olim ad Statium, eamque cripturam Salmasius, Vellingius, Serius, viri clarissimi mirifice probarunt, ostremus etiam publice laudavit.

EPIGR. 25. v. 8.

Laudat confidicus, poëta carpit.] Mac, carpit, interpretantur, vellicat & reprehendit. Cui enim hoc gratum? Immo carpit, est excerpt, imitatur. Hoc ipsum gloriatur, Phædrus in fine lib. iv.*Mibi paria laus est, quod tu, quod similes tui.**Vestras in chartas verba transfertis mea.*

EPIGR. 29.

De phrenetico.] Et in ipso *Invasit medicum Nasica phreneticus Eucli.*

EPIGR. 39. v. 2.

Miraris pretium tam grave? surdus erat.] Nec hujus leporem epigrammatas assequuntur. *Surdus erat,* & sic non poterat esse delator, si forte liberi sermones excidissent illis, quorum vehementium mulos regebat: quippe quos audire non poterat. Facit huc lib. 12. epigr. 14.

EPIGR. 73. v. 1.

Dranci Nata sui vocat pipinam.] *Dranci Natta sui vocat pipinam.*

EPIGR. 95. v. 3.

Quod tu mea carmina carpas, Corripas.] Legendum: quod, cum mea carmina carpas, Compilas. Quum, inquit, publice illa reprehendas, clanculum compilas & ex iis versus integros suffuraris.

EPIGR. 97. v. 3.

Ministro.] Scribendum puto, ministro.

EPIGR. 109. v. 4.

Lector solve, taces.] Non, solve.

LIBRO XII.

IN PRÆFAT.

A *Dversus quod difficile est habere.]* Legend. quos.

EPIGR. 26. v. 1. 13.

Sexaginta teras.] Omnino Sexagena. quod monuit & Vossius in Arte Grammat.v. 13. *Vt carnes secum Latorius, &c.]* *Vt carnes secum Latorius, inquit, Vigininummis. Non ego. Malsamem, Quam sit.*

EPIGR. 31. v. 7.

Munera sunt domina. post septem littera reverso.] Non, reversa.

EPIGR. 32. v. 14.

Focum ferentis.] Non, Fago virenti.

EPIGR. 43. v. 8.

Quo symplegmate.] Non, symplegade.

EPIGR. 64. v. 10.

Corruptis sine talione cælebs.] Ineptè Farnabius cælebem interpretatur nihil scribentem. Immo cælebs, qui non habet uxorem. Is adulterat (hoc enim est, *Corruptis*) sine talione, ita ut par pro pari ei reddi non possit. caret enim uxore, quæ vicissim corrumpatur.

EPIGR. 75. v. 4.

Sed geminus vilibus usus inest.] Non, gemmis.

EPIGR. 85. v. 6.

Vidit se miser.] Non, videt.

EPIGR. 100. v. 8.

Qui sua metuit.] Non, Quid.

LIBRO

LIBRO XIII.

EPIGR. 54. v. 1.

C *Eretana mihi fiet, vel missa licebit.*] Non, massa.

EPIGR. 115. v. 1.

Cacuba Fundanis generosa coquantur. Amyclis.] Non, colantur.

EPIGR. 127. v. 2.

Quondam veris erat, nunc tua fides rosa est.] Non percepit Farnabius. *Tua facta*, id est, tuo mense nata. 1. Octobre, quem ab se Domitianum vocari Czar voluit. Suet. 13. Marialis lib. 9. epigr. 2.

LIBRO XIV.

EPIGR. 1. v. 1.

D *Ominisque senatus.*] Male, qui Dominisque, Nam dominus senatus, est convivor. Ut dominus, rex, magister, & talia dicuntur: ut dominia pro conviviis.

EPIGR. 18. v. 2.

Sape tamen pueris abstulis illa nates.] Nudavit ad poenas, si ultra diem permixtum luserint, inquit Farnabius. Immo nudavit ad rem foedissimam ac detestabilem.

EPIGR. 82. v. 2.

Nunc analeccta dabit.] Non, debet.

EPIGR. 147. v. 2.

Congelat uxor anus.] Non, contemta.

EPIGR. 189. v. 1.

Carmen juvenile.] Non, juvenale.

EPIGR. 201. v. 2.

Et didicit melius.] Sic MS. non dixit. Melius, puto quam qui cam in Venet exercet.

I N D E X

Locupletissimus, Rerum, verborum, ac Rituum
in MARTIALEM, & NOTAS.

<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="font-size: 4em; margin-right: 10px;">A</div> <div> <p><i>A.</i> <i>Aleritana plebis pectora.</i> 556 <i>Abolla, pallium duplicatum.</i> 454 <i>Abolla uxor, ut dicatur?</i> 246</p> </div> </div>	<p><i>Aegidas, Dii, gestant; 373. Et quid Aegis.</i> ibid. <i>Aegle dentata.</i> 75 <i>Aegyptiorum summa mollities.</i> 192 <i>Aegyptus, rosas hybernas Romanis suppeditabat.</i> 365</p>
<p><i>Absinthii tria genera.</i> 534 <i>Absoluta, pro soluta. vel crimine absoluta.</i> 81 <i>Acapna ligna qua.</i> 716 <i>Accipiter, prado volucrum.</i> 785 <i>Acclamatio solennis, in Saturnalibus.</i> 754</p>	<p><i>Elia erant quatuor dentes.</i> 39 <i>Emilia, pro Lombardia.</i> 368 <i>Emilia via, qua, & unde dicta.</i> 160 <i>Enea nutrix, Cajeta.</i> 270 <i>Enigma Thebanum.</i> 86 <i>Eoli regnum, pro ventis.</i> 560 <i>Eolia Lupi.</i> 119 <i>Eolidon Canace.</i> 690</p>
<p><i>Acer, quid. 241. vas thurisferum.</i> 555 <i>Acerum.</i> 737 <i>Achillas fugitivus.</i> 206 <i>Achillei pedes.</i> 114 <i>Achilles virgineo habitu latens; ut deprensus.</i> 303 <i>Acidalia arundine pingi.</i> 486 <i>Acidalius nodus, pro cestro.</i> 330, 331 <i>Acti, pisciculi tiliisimi.</i> 565 <i>Acipensis.</i> 731 <i>Actiaci freti ira.</i> 220 <i>Acus aurea.</i> 744 <i>Acus criminalis.</i> 143</p>	<p><i>Eolium Canace.</i> 690 <i>Eolium pecus.</i> 444 <i>Eolus Notus.</i> 317 <i>Aër vacuus, ut dicatur.</i> 3 <i>Era ulteriora petere.</i> 43 <i>Erariorum marculi.</i> 688 <i>Eripes cerva, Diana sacra.</i> 537 <i>Erugine tincti versus, pro maledictione.</i> 562 <i>Erugo, pro livore malevol.</i> 140 <i>Esonides, quis.</i> 114 <i>Es thermometer, pro campana.</i> 773 <i>Atibides, pro hirundinibus.</i> 314 <i>Ethiopes crinibus tortis.</i> 7</p>
<p><i>Acus lasciva, pro calamistro.</i> 630 <i>Ad digitum concurrere, quid.</i> 25 <i>Ad incitum redigere, quid.</i> 413 <i>Ad stomachum facti.</i> 713 <i>Ad umbilicos, pro ad finem.</i> 269 <i>Addictus cliens dicitur.</i> 481 <i>Addixi, pro vendidisti. & Addixi, obarati dicti.</i> 561 <i>Adlatrare nomen alicujus.</i> 140 <i>Adrianus culex.</i> 208 <i>Adulterii convicta, toga in publicum procedebant.</i> 356 <i>Adulteris deprehensis, qua pena.</i> 140 <i>Advolans, nobilis gladiator.</i> 288 <i>Aacus, iudex inferorum.</i> 544 <i>Edilium munus.</i> 739 <i>Edilis erat curare portenta.</i> 655 <i>Egenorea lacerna, qua.</i> 130</p>	<p><i>Ethiopes tristes cur dicantur.</i> 420 <i>Ethon, unus ex Solis equis.</i> 196 <i>Etola lancea.</i> 374 <i>Etnae ora, pro Sicilia.</i> 453 <i>Africujusdam mendicitatem, irridet.</i> 363 <i>Africa frumenti feracissima.</i> 715 <i>Africani magni, pro Scipionibus.</i> 222 <i>Agenoreo aëno Tyros.</i> 551 <i>Agenoris puella.</i> 606 <i>Ager superbus, cur dicatur.</i> 5 <i>Agere, diversa significat.</i> 79 <i>Agere animam, mori.</i> ibid. <i>Agitatorum quatuor colores.</i> 625 <i>Agrippa negotiator tumidus.</i> 597 <i>Agrippa therma.</i> 169 <i>Agrippa & Titi therma.</i> 176 <i>Ala & ovum imago.</i> 147 <i>Alanda, pro convivio.</i> 691 <i>Alba</i></p>

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Alba Palladia colles.</i>	270	<i>Amethyssina vestes, quæ.</i>	89.	<i>læ.</i>	771
<i>Albana comissatio.</i>	683	<i>Amethyssinæ, quis dicatur.</i>	138		
<i>Albarum aurum, quid.</i>	212	<i>Amethyssini iricentes.</i>	574		
<i>Albanum vinum.</i>	735	<i>Amici novi, non rejiciendi.</i>	5		
<i>Albanus mons, unde dictus.</i>	254	<i>Amici veri, qui.</i>	58		
<i>Albati & togati in ludis sedebant.</i>	213	<i>Amicitia donis parata, iis demenda.</i>	57		
<i>Albi amici; sole non colorati.</i>	549	<i>Amicorum omnia communia.</i>	132		
<i>Albis vestibus, in lectu utebantur mulieres.</i>	513	<i>Amictorium.</i>	770		
<i>Albula.</i>	709	<i>Amicus qui sibi est, omnibus amicis.</i>	569		
<i>Albulacana, cur dicatur.</i>	35	<i>Amisernus ager.</i>	77		
<i>Albula cruda, cur, & unde.</i>	214, 215	<i>Amomo Assyrio splendeat crinis.</i>	42		
<i>Albus vivas in officio.</i>	65	<i>Amomo madidus crinis.</i>	37		
<i>Alceus laus.</i>	261	<i>Amomus nigra.</i>	68		
<i>Alcides major & minor, quis.</i>	538	<i>Amor, ingenia multorum poetarum excitavit.</i>	47		
<i>Alcinous, rex Phæacum.</i>	255	<i>Amor, poetis est labor.</i>	8		
<i>Alcinoo hortus.</i>	600	<i>Amor ut revocetur.</i>	51		
<i>Alcinoo poma dare,</i>	395	<i>Amoris causa, quæ.</i>	4		
<i>Alcon chirurgus.</i>	647	<i>Amphitheatrales magistri.</i>	64		
<i>Alcon, Dafnus, Symmachus, Medici.</i>	360	<i>Ampulla Cosmiana. 203. potior.</i>	70		
<i>Alca blanda.</i>	222	<i>Amusitata opera. Plant.</i>	25		
<i>Alca viris indulget, Saturnalibus.</i>	323	<i>Amylea corona, quæ, & unde.</i>	52		
<i>Alcator nudus.</i>	324	<i>Amylea, quæ.</i>	773		
<i>Alceputricepæ natantes.</i>	200	<i>Amyleum venenum.</i>	443		
<i>Alces superba, pro phœnice.</i>	351, 485	<i>Anaglypta, vasa qualia.</i>	25		
<i>Alexis puer Virgilio donatus.</i>	281	<i>Ἀνακλωπιδῶν, quid.</i>	781, 782		
<i>Alexis, vasis nostri.</i>	359	<i>Analecta, quæ dicantur.</i>	384, 783		
<i>Alficus anteceras, nunc Olifcus.</i>	534	<i>Anas.</i>	723		
<i>Alica. 714. potus à Zea seu Spelta.</i>	ibid.	<i>Ancilliarium te vocat.</i>	689		
<i>Alica stillans palumbus.</i>	126	<i>Andabatarum more pugnare.</i>	289		
<i>Alica farinata candidissima.</i>	320	<i>Andes, vicus non procul à Mantua.</i>	63		
<i>Alicula & alica, ut diff.</i>	702	<i>Andromache, quæ.</i>	506		
<i>Aliena & vetita placeat,</i>	197	<i>Andromache, pro juniore.</i>	200		
<i>Alienis buccis ridere, quid.</i>	594	<i>Andromeda, Cephæi & Cassiopæ filia.</i>	25		
<i>Alligare orbem, quid.</i>	456	<i>Anhelat Onyx astus.</i>	375		
<i>Almo, fl. Inficia.</i>	181, 182	<i>Anima deteriore vivere.</i>	16		
<i>Alpha pauculatorum.</i>	138	<i>Anima, pro halitu: inde fates anima.</i>	84		
<i>Alphei præmia.</i>	368	<i>Anima, quibus fateat.</i>	210		
<i>Alimi littora, amula Bajanis.</i>	228	<i>Anna Peranna nemus pomiferum.</i>	251		
<i>Altum urbis, quid.</i>	579	<i>Annorum ratio à Coss.</i>	207, 208		
<i>Alumna vestis, quæ dicatur.</i>	225	<i>Anuli. eorum signum.</i>	705		
<i>Aluta nigra succinctus.</i>	393	<i>Annulli, pro compedibus.</i>	173		
<i>Aluta Priami.</i>	638	<i>Annulum oppignerare, extrema paupertatis est.</i>	133		
<i>Ama, ut amaris.</i>	330	<i>Annulus comarum.</i>	143		
<i>Amazonicus puer.</i>	239	<i>Annulus insignis equestris dignitatis.</i>	437		
<i>Amazonis Maris.</i>	231	<i>Annis tener, pro vere.</i>	420		
<i>Ambabus manibus fieri, quid.</i>	17	<i>Anser.</i>	723		
<i>Ambitiosa casa.</i>	695	<i>Anser, quasi custos Casaris.</i>	497		
<i>Ambrosia dapes.</i>	218				
<i>Ambulans cæna, quæ dicatur.</i>	400				

Alia

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Antaidraucus.</i>	749	<i>Aqua amatrices, quæ.</i>	543
<i>Antai Libyci insolentia.</i>	313	<i>Aquam vino miscebant, & quare.</i>	96
<i>Anteambulo regis, quis.</i>	117	<i>Aquileia, qualis urbs.</i>	129
<i>Antemoreus Fannus.</i>	229	<i>Ara frequens cornibus.</i>	2, 3
<i>Antenorei Laris spes, Flaccus.</i>	76	<i>Arabi, & Arabia deserta.</i>	6
<i>Antiochus tonsor.</i>	647	<i>Arabi messor.</i>	194
<i>Antipolitani thynni.</i>	267	<i>Ara candida, & nigra.</i>	531
<i>Antiqui novis præferuntur.</i>	276	<i>Arca domina.</i>	174
<i>Antium, urbs Latii.</i>	559	<i>Arca flagellat opes.</i>	278
<i>Antii situs. ibi Fortuna colebatur.</i>	270	<i>Arcas pius, pro Mercurio.</i>	499
<i>Antlia curva, pro haustro.</i>	489	<i>Arcas aper.</i>	312
<i>Antonius triumvir, &c.</i>	220	<i>Archetypa nugæ, quæ.</i>	379
<i>Antonius insectatur.</i>	194	<i>Archetypa vasa, quæ.</i>	432
<i>Antonii scelus execratur.</i>	315	<i>Arctare atria imaginibus.</i>	155
<i>Antia pumiceis fontibus.</i>	250	<i>Arctoa de gente coma.</i>	315
<i>Antulla puella epitaphium.</i>	101	<i>Arctoa aqua, pro Germania.</i>	221
<i>Anuli.</i>	765	<i>Arctois armis, pro Sarmaticis.</i>	497
<i>Anxur superbus.</i>	345	<i>Arctos, pro Septentrione.</i>	528
<i>Anxur, urbs Volscorum.</i>	576	<i>Arctonum bellum, pro Sarmatico.</i>	465
<i>Anxur, urbs an flumen.</i>	578	<i>Arctonus polus, & populus, quis.</i>	14
<i>Anxur candidus aquis.</i>	270	<i>Arcus triumphalis max. Domitiano pos-</i>	
<i>Aper.</i>	731	<i>tus.</i>	465
<i>Aper, ad convivium natus.</i>	54	<i>Ardea, oppid. & unde dict. Turni patria.</i>	
<i>Aper nudus, quis dicatur.</i>	54, 55	251	
<i>Aphronitrum, unde dict.</i>	751	<i>Ardelio.</i>	111
<i>Apicius, diffator belluonum.</i>	145	<i>Ardelio, quis dicatur.</i>	263
<i>Apina & Trice, Apulia oppidula vilia.</i>		<i>Ardelionis fastus graphicè depingitur.</i>	
IOI		305	
<i>Apina, tricaque.</i>	739	<i>Ardramone Caballo notior.</i>	547
<i>Apollinaris, exacti iudicii vir.</i>	266	<i>Ardua res hac est, opibus non tradere mo-</i>	
<i>Apollinaris, magnus & clarus vir.</i>	387	<i>res.</i>	609
<i>Apollinaris prætorium laudatur.</i>	559	<i>Area, pro summa calva.</i>	303
<i>Apollinea Vercella, oppidum Insubrium.</i>		<i>Areis tribus vita peractis, & quid area.</i>	
548		556	
<i>Apollo non quidem intelligit.</i>	554	<i>Arena, pro amphitheatro.</i>	7, 8
<i>Apollodorus, poeta Alexandrinus.</i>	68	<i>Arena Latia ritus.</i>	477
<i>Apollonius rhetor irridetur.</i>	285	<i>Aretina testa, ex Aretio Italia urbe.</i>	62
<i>Apona tellus, Livii patria.</i>	67	<i>Aretina vasa.</i>	760
<i>Aponi fontes.</i>	344	<i>Argentum & Diis litant.</i>	497
<i>Apophoreta, quid? & unde dicta.</i>	739	<i>Argiletana taberna, ubi, & quæ.</i>	30
<i>Appia via, viarum celeberrima.</i>	537	<i>Argiletum, ubi, & unde dict.</i>	103
<i>Apri ungues, & eorum in loriciis usus.</i>		<i>Argique letum.</i>	117
374		<i>Argolicus tyrannus, pro Eurystheo.</i>	519
<i>Aprica, Soli exposita.</i>	58	<i>Argonauta, pro pigris nautis.</i>	196
<i>Aprorum dentibus vis ignea incit.</i>	642	<i>Argonautarum spatia.</i>	168
<i>Aprula herba.</i>	442	<i>Argus navis. ejus fragmentum Roma.</i>	383
<i>Apulia, velleribus nobilis.</i>	133	<i>Aricia nemoralis.</i>	716
<i>Apyrina & taberes.</i>	721	<i>Avicina regio, & quid Aricia.</i>	585
<i>Aqua à Persis præcipuo cultu veneratur.</i>		<i>Aricino clivo recumbebant mendici.</i>	118.
250		<i>qui & locus mendicorum.</i>	675
		<i>Arida</i>	

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Arida vestis, an vestis, legend.</i>	259	<i>Attide, pro lusciniā.</i>	63
<i>Arion Methymnaeus.</i>	457	<i>Attis luculentus.</i>	153
<i>Armi, quid.</i>	67	<i>Atys, an Attis legend. puer Cybele-</i>	543-39
<i>Arpi, civitas Apuliae.</i>	217	<i>lectus.</i>	78
<i>Arpis cedera.</i>	ibid.	<i>Andaces calices.</i>	303
<i>Aspina charta, pro Ciceronis libris.</i>	553	<i>Ave Lat. χαῖρε, Gr.</i>	64
<i>Aspica virile exemplum.</i>	36	<i>Ave matutinum.</i>	399
<i>As, utinam mores effingere posset.</i>	562	<i>Averni taciti regnator.</i>	ibid.
<i>Asfacia aula, pro Paribica. 499.</i>	ibid.	<i>Aversacharta, qua. 463. & aversus</i>	ibid.
<i>Aspharum reges Asfices.</i>	471	<i>Deus.</i>	511
<i>Artanus, Martialis amicus.</i>	490	<i>Aves ut capiuntur visco.</i>	63
<i>Artemidorus & Calliodorus.</i>	363	<i>Augusta Bibbilia.</i>	21
<i>Artemidorus, paneratiastanobilis.</i>	277	<i>Augusti jocosum responsum.</i>	48
<i>Articulus, pro digito.</i>	31	<i>Augustus, Sextilis dictus.</i>	551
<i>Arundo, pro calamo.</i>	511	<i>Avis unica, pro phanisce.</i>	734
<i>Arundo crescens, qua dicitur.</i>	542	<i>Aulon felix lanis & vitibus.</i>	731
<i>Arsuspina ab Etruria Romam accita.</i>	527	<i>Aurata.</i>	326
171	219	<i>Aure supina aliquem audire.</i>	326
<i>Asclepius Canus.</i>	717	<i>Aurea fila, felicitatem portendant.</i>	466
<i>Asclepius, quis.</i>	ibid.	<i>Aurea & argentea statuæ Dominum</i>	306
<i>Asclepius, quid.</i>	717	<i>posita.</i>	48
<i>Aspergones odorata in Amphitheatro.</i>	289	<i>Aurem habet Batayam.</i>	284
<i>Asse Venus constat.</i>	94	<i>Aureoli, an areoli, legendum.</i>	343
<i>Asseverentraque manu.</i>	37	<i>Aureolos crepat.</i>	744
<i>Assertionis formula.</i>	ibid.	<i>Auribus immotis, homo.</i>	311
<i>Assertor, quis dicatur. 61. Ritus.</i>	ibid.	<i>Aurificium.</i>	49
<i>Asidus labor, an Assyrius legend.</i>	2	<i>Auro, onus ventris excipiebant.</i>	ibid.
<i>Assyrii nidi, qui.</i>	274	<i>Ausonia urbs, pro Roma. 8. & unde d-</i>	ibid.
<i>Astur, seu Asturia, Hispania regio.</i>	781	<i>sta.</i>	555
<i>Astisco, gradarius equus.</i>	433	<i>Ausoni minister, pro Earino.</i>	557
<i>Astyanax, filius Hectoris.</i>	725	<i>Ausonius Quirinus.</i>	497
<i>Atagena.</i>	600	<i>Auspicia capiebantur ex victimarum ex-</i>	186
<i>Atelina Sabina, ab Atelle urbe Veneto-</i>	177	<i>ris.</i>	689
<i>rum.</i>	226	<i>Autolyci piceata manus.</i>	
<i>Atestinus & Cajus, confidici.</i>	444	<i>Autumnis sinibus testa.</i>	
<i>Atba, puer cuius velox.</i>	534	<i>Autumnus, pro vindemia.</i>	
<i>Atbamanteum aurum.</i>	599		
<i>Atbenagoras duxit uxorem.</i>	758		
<i>Atina, Italia urbs.</i>	481, 482, 712		
<i>Atlantica munera.</i>	364		
<i>Atlas, calum humeris sustinere fingitur.</i>	103		
	623		
	569		
	126		
	266		

B.

<i>Babylonica picta.</i>	443
<i>Baccara, an nomen viri, an summa</i>	353
<i>Bacchus diapentrop dictus, & unde.</i>	317
<i>Bacchus materno funere satius, Dithyram-</i>	13
<i>bis dictus, &c.</i>	245
<i>Baculum & pera, Cynicorum suppellex.</i>	694
<i>Batica luna.</i>	Bar

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Baticatus color, qualis.</i>	89	<i>Bene olere, mollium est.</i>	192
<i>Baticus gregis vellus.</i>	296	<i>Beneficia sunt fovenda.</i>	470
<i>Baticus olivifera. 709. hinc Batice lana.</i>		<i>Berecynthii furores.</i>	239
<i>ibid.</i>		<i>Ber, id est, octo cyathi.</i>	625
<i>Baticus placidus fl.</i>	516	<i>Bessalis sentula, qua.</i>	470
<i>Baticus, fluv. Tarsesti.</i>	442	<i>Beta togatorum.</i>	290
<i>Bajæ, daverforium vitiorum.</i>	68	<i>Beta. 715. fatua.</i>	ibid.
<i>Bajæ, pro balneis.</i>	549	<i>Beta, pigro ventri non inutiles.</i>	182
<i>Bajæ astuantes, & ubi.</i>	169	<i>Betryo, ova sepiarum.</i>	620
<i>Bajana ostrea.</i>	566	<i>Bibere ad numerum litterarum nominis.</i>	
<i>Bajana villa Faustini.</i>	186	457	
<i>Bajanus lacus.</i>	231	<i>Bibliotheca, Musis & Apollini sacra</i>	
<i>Balaræ Ægei.</i>	700	382	
<i>Balnea antiquis obscuriora.</i>	67	<i>Bilbilis.</i>	68
<i>Balneator elixus, sportula divisor.</i>	162	<i>Bilbilis, oppid. Hispania.</i>	57
<i>Balneorum calidorum, vitia. 68. his vi-</i>		<i>Bilbilis in edito sita.</i>	553
<i>res enervari, &c.</i>	ibid.	<i>Bilbilis optima ferro.</i>	248
<i>Balneum lignum Tuccæ.</i>	524	<i>Binos quater petit.</i>	687
<i>Balux, minutus auri calculus.</i>	688	<i>Bis dat, qui citò dat.</i>	338
<i>Baradonis ilicetum.</i>	248, 249	<i>Bis murice vellus inquinatum.</i>	215
<i>Barathrum, quid.</i>	83	<i>Bis septena subellia, quid velint.</i>	290
<i>Barathrum sœmineum.</i>	201	<i>Bison, quid.</i>	20
<i>Barbam deponere. is dies priscis sacer.</i>	161	<i>Bison, fera, cervi figura.</i>	95
<i>Barbam tingere.</i>	235	<i>Bisontis latius.</i>	513
<i>Barbam vellere mortuo leoni. Adag.</i>	598	<i>Bisonti oppid. Apulia. Alii leg. Butun-</i>	
<i>Barbari, qui dicit.</i>	I	<i>tin.</i>	134
<i>Barbarum rus, pro sacundo.</i>	186	<i>Bituntos, an Butuntos legend.</i>	249
<i>Barbaicus, d. Bardæus.</i>	215	<i>Blasum os.</i>	584
<i>Bardæi populi Illyrici.</i>	ibid.	<i>Blasore garrire.</i>	294
<i>Bardocucullus.</i>	766	<i>Blasus, quis dicatur.</i>	529, 530
<i>Bardocucullus Lingonicus.</i>	62	<i>Boletaria.</i>	761
<i>Bascanda.</i>	760	<i>Boletus, seu fungus.</i>	616
<i>Bassia casta.</i>	655	<i>Boleti.</i>	722
<i>Bassia luctentia carpere.</i>	227	<i>Boleti, ostrea, &c.</i>	180
<i>Bassia sola crepant.</i>	78	<i>Boleti, fungorum genus. 39. co Agrippina</i>	
<i>Bassus excipiebant, peregrè redeuntes.</i>	690	<i>Clandium Caf. extrinxit.</i>	ibid.
<i>Bassio, saluabant Romani.</i>	112	<i>Boleti, fungorum genus opt.</i>	682
<i>Bassi substernebantur statuis.</i>	506	<i>Balerus, debilis, quis.</i>	384
<i>Bassa, & Calia, mulserum nomina.</i>	252	<i>Bombycina, quid.</i>	469
<i>Bassi filia, potat aquam.</i>	359	<i>Bombycina tenuia.</i>	744
<i>Bassus plena rheda ibat.</i>	182	<i>Bononia culta.</i>	190
<i>Batavam habet aurem.</i>	366	<i>Bonis artibus locus nullus.</i>	307
<i>Batavus rufus.</i>	776	<i>Bonis, fortuita vita: malis certa.</i>	177
<i>Batava spuma, pro lixivio, &c.</i>	447	<i>Boota pigra planstra.</i>	439
<i>Banti, villa nomen.</i>	253	<i>Boota fidus.</i>	214
<i>Bellona turba entheata.</i>	688	<i>Botellus, genus sarciminis.</i>	623
<i>Bellus, quis dicatur.</i>	34	<i>Botellus, premens pulsem.</i>	320
<i>Bellus homo, quis.</i>	192	<i>Boterdum, an Bothrodum legend.</i>	667
<i>Bellus & Sabellus.</i>	678	<i>Botrodum oppidum, an nemus.</i>	57
<i>Bene est. ἔχει δὲ αὐμῶτος.</i>	550	<i>Botulus.</i>	754

Ecc

Bovillas,

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Borillas, oppidum in via Aricina.</i>	118	<i>Calceatium caput.</i>	681
<i>Bracha Britonis.</i>	618	<i>Calcei & toga major ratio habenda.</i>	392
<i>Brachia vulsa variis modis.</i>	192	<i>Calculator, quis dicatur.</i>	581
<i>Bractea vivalini pecus.</i>	516	<i>Calculi, & latrunculi, idem. ut & a-</i>	
<i>Brassica viridis ut fiat.</i>	716	<i>rum infus.</i>	744
<i>Bromini pro Baccho.</i>	241. 709	<i>Calculus discolor.</i>	743
<i>Bpōru vradlov.</i>	775	<i>Calda, pro aqua calida.</i>	35
<i>Bruna ebria.</i>	711	<i>Calda aqua, ejus usus.</i>	468
<i>Brutianus Callimacho praefertur.</i>	228	<i>Calda & frigida aqua.</i>	780
<i>Brysei filia, Hippodamia.</i>	629	<i>Calda Vestibula bucca.</i>	121
<i>Bubali, an tauri.</i>	20	<i>Caledoni Britanni, pro Scotis.</i>	569
<i>Bucca loquax vetuli cinadi.</i>	52	<i>Caledonius urfus.</i>	9
<i>Buccas puras corrumpere.</i>	199	<i>Calenda, pro mensis.</i>	91
<i>Buccella, quid.</i>	362	<i>Calendis & Idibus, conveniebat populus</i>	
<i>Bulbi & cochlea saepe conjunguntur.</i>	242	<i>ad sacra.</i>	256
<i>Bulbi. 720. Venerem inslant, &c. ibid.</i>		<i>Calendis Iulio, è conductis adibus mi-</i>	
<i>Bulbi salaces.</i>	199	<i>grabant.</i>	675
<i>Burdigalus crassus.</i>	498	<i>Calices audaces. 759. Vatini.</i>	760
<i>Burnus, filius Parthenii.</i>	273	<i>Calices Surrentini. 761. Saguntini.</i>	761.
<i>Busta latentis agelli.</i>	698	<i>gemmati.</i>	ibid.
<i>Bustnaria macba, quæ.</i>	208	<i>Calices vitrei.</i>	764
<i>Buxei dentes, quales.</i>	128	<i>Callaica arva, Gallecia, in Hispania</i>	
<i>Buxetum tonsile.</i>	186	<i>551</i>	
<i>Buxi fragiles.</i>	85	<i>Callaica lacerna, quales.</i>	769
<i>Buxi tepentes.</i>	168	<i>Callaico qua linnuntur auro.</i>	237
<i>Bytia propinavit Dido.</i>	433	<i>Callaicum metallum, pro auro.</i>	759
C.		<i>Callaicus Oceanus, pro Hispania</i>	565
<i>Aballus non sensurme.</i>	289	<i>Callimachi ætina.</i>	543
<i>Cacus Vulcani filius.</i>	313	<i>Callimacho praefertur Brutianus.</i>	228
<i>Cadavera, cur vestierint olim. 513. &</i>		<i>Calliodoro cum fratre erat census equestris.</i>	
<i>quibus togis.</i>	ibid.	<i>297</i>	
<i>Cadmea Tyros.</i>	329	<i>Callistes minister poeta.</i>	311
<i>Cadmi municipes.</i>	597	<i>Calocisse, puer, minister.</i>	533
<i>Cadmi terra, quæ.</i>	130	<i>Calva, pro calvaria, sen cranio. 198, 199</i>	
<i>Cadus ruber.</i>	65	<i>Calva tua numerus me festellit.</i>	303
<i>Cacilianus, veterator callidus.</i>	146	<i>Calvus, an Caunus legend. 57. Mon-</i>	
<i>Cacilianus zelotypia laborat.</i>	75	<i>stium nomina.</i>	
<i>Cavellia mater, mersa.</i>	253	<i>Calvus comatus. Adag.</i>	75
<i>Caretana massa.</i>	724	<i>Calydon, civitas Ætolia. 508. hinc Ca-</i>	
<i>Caretanum vinum, quale.</i>	738	<i>lydonius aper.</i>	ibid.
<i>Casarea arena, pro Amphitheatro.</i>	444	<i>Calydon, urbs Ætolia.</i>	95
<i>Casarea Diana, quæ.</i>	12	<i>Camillus dictator, Romam à Gallis g-</i>	
<i>Casinius vir Consularis, à Nerone dam-</i>		<i>cupatam liberavit.</i>	609
<i>natus.</i>	395	<i>Camilli assertores.</i>	41
<i>Cajeta, urbs Campania.</i>	270	<i>Camana, pro luco & templo Cam-</i>	
<i>Calabra lyra, quæ.</i>	292	<i>narum.</i>	110
<i>Calabris, an Calabrica culta.</i>	442	<i>Cammarus, squillarum species.</i>	131
<i>Calami aucupatorii.</i>	785	<i>Camoni effigies.</i>	525
<i>Calatbi.</i>	762	<i>Campana marina, pro delphinib.</i>	503
		<i>Campanum merum.</i>	39

Campani

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Campus</i> , pro calva.	595	<i>Carmina</i> , quæ cæcantes legunt.	692
<i>Cancro mensibus</i> , pro Julio.	316, 317	<i>Carnarius sum</i> , non pinguior.	654
<i>Cancro Fervente</i> .	579	<i>Carnifices pedes</i> . podagra.	682
<i>Candela</i> , & ejus usus.	748	<i>Carpere</i> , vellicare, reprehendere.	620
<i>Candelabrum Corinthium</i> . 748. lignum.		<i>Carpophori laus</i> .	19. 22
<i>ibid.</i>		<i>Carpophorum venatorem Herculi præfert</i> .	
<i>Candidus</i> , quis dicatur.	146	<i>Id</i>	
<i>Caninam pellem rodere</i> .	309	<i>Carruca</i> , curriculum bijuge.	670
<i>Canis</i> , jactus damnosus in aleis.	712	<i>Carruca aurea</i> .	192
<i>Canis caninam non est</i> .	309	<i>Carus</i> , caussidicus & delator.	671
<i>Canis</i> , cynicus dictus.	246	<i>Caryota</i> , quid.	446, 447
<i>Canis venatricis</i> , epigramma nobile.	641	<i>Caryota aurea</i> .	718
<i>Canis vertagus</i>	781	<i>Caryotida</i> , palmula.	623
<i>Canis</i> , poeta Gaditanus.	420	<i>Carystos</i> . hinc Carystem marmar.	524
<i>Canas</i> Mithridaticumque bellum sonare.		<i>Carystos</i> , insula maris Ægei.	ibid.
333		<i>Cæci Trebulani</i> .	719
<i>Canus ascaules</i> .	542	<i>Cæsus Lunensis</i> . 719. Vestinus. Velæ	
<i>Canus</i> , chorales.	217	<i>brensis</i> .	ibid.
<i>Canusina fusca</i> . 766. rufa.	ibid.	<i>Cassia</i> & myrrha, munera sepulchralia.	
<i>Canusinus Syrus</i> .	491	635	
<i>Capelliana ruta folium</i> .	624	<i>Cassa cinnamoque fragrare</i> .	351
<i>Capena madida</i> . quæ? & ubi.	181	<i>Casside languida</i> timendus Hermes.	288
<i>Caper</i> , hircus castratus.	171	<i>Castalidum grex</i> , pro Musis.	380
<i>Capillare</i> , unguentum ad capillos ungen-		<i>Castalidum sororum decus</i> .	222
<i>dos</i> .	204	<i>Castalis nobis erit</i> .	489
<i>Capillati</i> , qui dicantur.	189	<i>Castoris templum</i> , ubi.	73
<i>Capillatus grex</i> , quis.	138	<i>Castra transfudit excitatus</i> .	279
<i>Capilli</i> , quot modis sectantur.	192	<i>Castrabantur adulteri deprebensi</i> .	140
<i>Capilli tres</i> .	208	<i>Castrana rura</i> . quæ & ubi.	251, 252
<i>Capillorum genus triplex</i> .	125	<i>Castrare libellos</i> .	48
<i>Capistrum</i> , quid.	95	<i>Castrari mares</i> , lege cautum à Domitiano.	
<i>Capite periclitari</i> .	335	140. 325	
<i>Capitolina dapes</i> .	683	<i>Casu vivere</i> , quid.	177
<i>Capitum</i> , pro capitis tegumento.	767	<i>Cataplus Niliacus</i> .	698
<i>Capitolium incensum</i> , restituit Domitia-		<i>Catasta arcane tabulata</i> .	514
<i>nus</i> .	482	<i>Catasta</i> , pagma lignum.	591
<i>Capo</i> .	725	<i>Catasta avara verna</i> . 337. & quid ca-	
<i>Cappadocæ viles</i> .	319	<i>tasta</i> .	ibid.
<i>Cappadocum impia tellus</i> .	368	<i>Catasta</i> , pro servis in Catastis.	495
<i>Caprea</i> .	733	<i>Castella Gallicana</i> .	781
<i>Caprificus appellatur Hedylus</i> .	245	<i>Catenati labores</i> .	37
<i>Caprificus findit marmora</i> , &c.	541	<i>Cathedra sæminea</i> , quæ.	678
<i>Capris junctis gestabatur Hedylus</i> .	245	<i>Cathedra steriles</i> .	78
<i>Caput arietinum</i> .	784	<i>Cathedralium ministri</i> , qui.	549
<i>Carbone rudi carmina scribere</i> .	692	<i>Cato Vicensis</i> , ejus hist.	33. 610
<i>Carthesia libata</i> .	461	<i>Cato</i> , Cæsare major. quo sensu.	339
<i>Carduarum convivia festa</i> .	248	<i>Catoniana lingua</i> .	494
<i>Carisiano nil lascivius</i> .	335	<i>Catonis vitium habes</i> .	154
<i>Carmina mala</i> , aqua & sponsia debeban-		<i>Catta</i> .	727
<i>tur</i> .	211	<i>Catuli templa</i> .	276

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Catulli patria, Verona.</i>	760	<i>Ceres facta, quæ.</i>	186
<i>Catulli scena.</i>	292	<i>Ceresani agri cultor.</i>	361
<i>Catullus, Marcius, Pedit, Epigrammator.</i>	28	<i>Cereus, & ejus usus.</i>	748
<i>Catullus.</i>	780	<i>Cereus, munus pauperculi.</i>	596
<i>Catullus tener cur dict.</i>	223	<i>Cereus turtur.</i>	187
<i>Cavatores, qui dicantur.</i>	759	<i>Ceroma Libyca palæstra. 313. quid, & unde ceroma.</i>	ibid.
<i>Cavea eborea.</i>	755	<i>Ceromaleptum, quid.</i>	215
<i>Caulis pallentes.</i>	716	<i>Ceromata, face de Sabina.</i>	216
<i>Cauliculus seu coliculus, à caulibus dictus.</i>	319	<i>Cervical.</i>	770
<i>Caupo, an copo scribendum.</i>	65	<i>Cernissata cutis, quæ.</i>	386
<i>Causia, alis leg. Gaulapa.</i>	745	<i>Cernissata Lycoris.</i>	73
<i>Causas agere, magna res.</i>	38	<i>Cervus.</i>	732
<i>Causidici inficitiam notat.</i>	305	<i>Cervus naturalis antipathia serpentes è la-</i>	
<i>Causidicorum misera fors.</i>	241	<i>tebris spiritui extrahit.</i>	672
<i>Causica spuma.</i>	745	<i>Cestros.</i>	783
<i>Caystri ripa.</i>	62	<i>Cestum rapuit Iulia.</i>	330, 331
<i>Cecropia puella, quæ.</i>	271	<i>Xaïpe, ave Cæc.</i>	305
<i>Cecropia arces, à Cecrope Athenarum conditore.</i>	42	<i>Chalibes, & Norici, quales pop.</i>	248
<i>Cecropia Minerva madidus.</i>	50	<i>Xaïsia, quæ dicantur.</i>	510
<i>Cecropium mel.</i>	717	<i>Charta inversa, quæ.</i>	267
<i>Cecropius mons, & qualis. 340. melle celebris.</i>	ibid.	<i>Charta major & minor quæ dicatur.</i>	55
<i>Cecropius senex, pro Socrate.</i>	562	<i>Charta salutatrix.</i>	536
<i>Cedro perunctus ambulans.</i>	159	<i>Charta virgo, quæ. 70. quæ non in-</i>	ibid.
<i>Celæno concubino mollior.</i>	299	<i>Charta majores. 741. chartæ pisculares.</i>	
<i>Celæni amores.</i>	782		742
<i>Cilensis, quid.</i>	196, 255	<i>Charta victura, quæ.</i>	167
<i>Cella pauperi ab Ollo exstructa.</i>	183	<i>Chartis mandata resignare.</i>	499
<i>Cella, servulorum receptaculum & meretricium.</i>	630	<i>Xaïsipin, hibernus.</i>	486
<i>Cella fusca pensio.</i>	173	<i>Cheragra fecari.</i>	532
<i>Celtibera gens, quæ.</i>	57	<i>Chia & marisca, quid.</i>	708
<i>Censentur, pro in pretio habentur.</i>	433	<i>Chia ficus.</i>	717
<i>Censetur, pro magni sit, in affirmatione est.</i>	67	<i>Chia mihi sapit.</i>	387
<i>Censoria eras, condere lustrum.</i>	213	<i>Chia flava.</i>	390
<i>Censura, pro quacunque reprehensione.</i>	47	<i>Chimæra, monstrum triforme.</i>	23
<i>Censuram maximam & perpetuam assumpsit Domit.</i>	326	<i>Chiones, Antiope sue calix.</i>	87
<i>Census viri. eorum munus.</i>	342	<i>Chione, & Helis, prostibula.</i>	47
<i>Cephalum secutus canis.</i>	641	<i>Chione, lupa seu prostibulum.</i>	173
<i>Cera vivida, cur dicta.</i>	395	<i>Chimæ Ausidiis, quis.</i>	310
<i>Cercopithecon, quid? & unde derivatum.</i>	420, 782	<i>Chloefecit tumultum, septem mariis.</i>	487
<i>Cercopithecorum panula.</i>	766	<i>Choraulis, quis.</i>	307
<i>Ceres locupletes utebantur.</i>	282	<i>Chorum delicata mensa.</i>	581
		<i>Chrestilla, maritus mactabat.</i>	453
		<i>Chrysendeta.</i>	622
		<i>Chrysendeta, lances auro circumvincta.</i>	372, 131
		<i>Chrysendeta lances.</i>	760
		<i>Cicada inhumana, cur sic dicta.</i>	579
		<i>Cicer fervens, unde dicatur.</i>	310
			Cicer

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Ciceronis elogium ingens.</i>	315.	<i>ejus interfector.</i>	ibid.	<i>Clepsydra, quid? & unde dicta.</i>	340
<i>Cicero, infelix poeta.</i>	154			<i>Cliens, quis.</i>	563
<i>Cicero in membranis.</i>	779			<i>Clinicus, quis dicitur.</i>	45
<i>Cida Hermerotes, quis.</i>	595			<i>Clinicus medicus, unde sic dictus.</i>	534
<i>Cilices, & Cilicia croco nobilis.</i>	6			<i>Clivus Suburanus, quis.</i>	286
<i>Cilicium pomaria.</i>	436			<i>Clofina pulter.</i>	714
<i>Cinadi, molles, &c.</i>	331			<i>Cnoſſia monumenta, pro tumulo in Cre-</i>	499
<i>Cineri gloria ſera venit.</i>	42			<i>ta.</i>	
<i>Cinis non emptus.</i>	65			<i>Coccina, ac coccum, quid.</i>	767
<i>Cinna, gulofus homo eſt.</i>	694			<i>Cocſina Hiſpana, Tyriaque.</i>	230
<i>Cinna, poeta obſcurus.</i>	554			<i>Coccinati, qui.</i>	89
<i>Cinnama, pro oleo cinnami.</i>	185			<i>Coccorneat index.</i>	159
<i>Cinnama nardo bene miſceri.</i>	221			<i>Cochleare aculevius.</i>	471
<i>Cinnama oles.</i>	192			<i>Cochlearia.</i>	765
<i>Cinnamus, tonſor. pro Cinna.</i>	332			<i>Coſtana. 718. Ῥιδὸν οὐκ αὐτ.</i>	ibid.
<i>Cinnamus, pro tonſore.</i>	357			<i>Coſtana, ficus parva ex Syria.</i>	267, 403
<i>Cinada fronte, quis.</i>	343			<i>Cocus.</i>	785
<i>Cinædus, quis.</i>	121			<i>Codicilli, qui dicantur.</i>	305
<i>Cinyphius maritus, pro hirco.</i>	424			<i>Codrus, alpha pænulatorum.</i>	138
<i>Cinyphius tonſor.</i>	456			<i>Cocuba turbida transmittere.</i>	691
<i>Cinyphius ſinus.</i>	769			<i>Cocubum.</i>	736
<i>Circe, filia Solis.</i>	449			<i>Cœlatores laborioſi.</i>	236
<i>Circenſetomentum.</i>	773			<i>Cœlebs, quid. & unde dict.</i>	259
<i>Circe blanda, ſeu Circæum promonto-</i>				<i>Cœlius major & minor.</i>	667
<i>rium.</i>	559			<i>Cælum æternum, ex Peripateticorum ſen-</i>	480
<i>Circulatricis lingua proba.</i>	541			<i>ſentia.</i>	
<i>Circulus, pro corona circumſtante.</i>	154			<i>Cœlum inane.</i>	227
<i>Cirrho, oppidum Phocidis.</i>	77			<i>Cælum, pro ſtilo ſculptorio.</i>	330, 505
<i>Cirrata caterva matutini magiſtri.</i>	495			<i>Cæmentum ſtructurile.</i>	524
<i>Cirri, quid.</i>	595			<i>Cæna adventoria excipiebant amicos pe-</i>	659
<i>Cirri lividi ſtreperum, qui.</i>	384			<i>regre advenas.</i>	
<i>Ciſterna, quid, & unde dicta.</i>	185			<i>Cænatoria, veſtes quæ.</i>	597
<i>Ciſtiſero nupſit Gellia.</i>	282			<i>Cænatoria.</i>	768
<i>Cithara.</i>	774			<i>Cænaturire & cacaturire.</i>	644
<i>Citharædi, choraulæ, &c. regnant.</i>	307			<i>Cænaturiri apud inferos mortui.</i>	115
<i>Citharædi, in honore.</i>	160			<i>Κοινὰ φίλων παύλα.</i>	130
<i>Citræ, pro menſa citrea.</i>	515, 593			<i>Colchii impii.</i>	187
<i>Civica ex edera.</i>	478			<i>Colchida ſcribere.</i>	306
<i>Clancularius poeta.</i>	542			<i>Colchidas & Scyllas legere.</i>	542
<i>Clarus grammaticus.</i>	554			<i>Colchis, pro Medea.</i>	23
<i>Clandia porticus, quæ & Livia.</i>	5			<i>Colci depilati.</i>	494
<i>Clandia Rufina.</i>	634			<i>Colere, eſt inæqualium.</i>	137
<i>Clandia nobis turpior.</i>	321			<i>Colere diem, ἡμέραν διαπραΐνει.</i>	450
<i>Claudii ad menſam oppigneravit.</i>	138			<i>Colere, pro διαπραΐνει.</i>	64
<i>Clavis, inſigne ſervorum.</i>	295			<i>Colens, Græcis vagina.</i>	703
<i>Clavus, de veſte.</i>	281			<i>Coliculi.</i>	716
<i>Cleonæum fidus, pro leone.</i>	252			<i>Coliculi, viſciſores boletis.</i>	761
<i>Cleonæus leo, pro menſe Auguſto.</i>	317			<i>Coliphia, panes luſtatorum.</i>	410
<i>Cleopatra ſepulchrum, ejus biſt.</i>	251			<i>Colles ſeptem Roma & qui.</i>	254
				<i>Collis Diana.</i>	667

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Collocare, pro interficere</i> <i>ωελισθεδς.</i>	313	<i>Conturbabis Atlas.</i>	485
<i>Colocasia.</i>	724	<i>Conturbator aper.</i>	388
<i>Colocasia, faba Aegyptiaca.</i>	447	<i>Conturbator macellus, cur dicatur.</i>	601
<i>Colorati Atrusci.</i>	585	<i>Convalescenti, mittebant amici munera.</i>	687
<i>Colossos Angusti, ubi.</i>	452	<i>Convivabantur veteres coronati, &c.</i>	312
<i>Colossus siderum, & cur sic dictus.</i>	314	<i>Convivium optimum, quodnam sit.</i>	525
<i>Colostrum.</i>	720	<i>In Conviviis, honoratiores habebant</i>	
<i>Column nivarium.</i>	761	<i>culiaries suos calices.</i>	115
<i>Columba, delictum Stella.</i>	33	<i>Κωφδν ωελισθων.</i>	327
<i>Columbatritia de pollice Pylis.</i>	433	<i>Copia facili contemptum parit.</i>	65
<i>Columbini.</i>	726	<i>Copo, sen caupo, quia.</i>	188
<i>Columbinorum esus, quibus interdictus.</i>	726	<i>Copta, placentae genus.</i>	152
<i>Coma nigra, matronarum: flava, meretricum.</i>	315	<i>Copta Rhodia.</i>	753
<i>Coma flat. & coma putris, nota infimarum sordium.</i>	245	<i>Codere pro maturare.</i>	581
<i>Coma detonsa primitias Phœbo consecrabant.</i>	45	<i>Cor, pro sapientia.</i>	172
<i>Combibe Soles arida cute,</i>	549	<i>Coracinus.</i>	730
<i>Comes, quis dicatur.</i>	187	<i>Corculum.</i>	785
<i>Commessator, pro gulone immodico.</i>	216	<i>Corcyrae horti.</i>	720
<i>Commessator Lyæus.</i>	517	<i>Corcyrae regis pomaria.</i>	468
<i>Communio amicus, qui dicatur.</i>	64	<i>Corduba, Lucani patria. 68. & Senecarum.</i>	516
<i>Concha.</i>	783	<i>Cordylla, quales pisciculi.</i>	159
<i>Concha Lucrini.</i>	295	<i>Cordylla, quale genus piscis. 633. 711</i>	
<i>Conchen meam comedere.</i>	299	<i>Corejus spado.</i>	343
<i>Conchis, pro viridi faba.</i>	416	<i>Corcles clinicus, an Corides legend.</i>	109
<i>Conchis faba.</i>	714	<i>Corinna blanda.</i>	681
<i>Concolor, ejusdem coloris.</i>	131	<i>Corinna suum Nasonem morat.</i>	277
<i>Concordia candida.</i>	222	<i>Corinthiorum municeps.</i>	583
<i>Condylitibia.</i>	321	<i>Corinthium as laudatissimum, & cur.</i>	515
<i>Confirmant me otia.</i>	346	<i>Corinthon referre.</i>	586
<i>Congedi vadum lene.</i>	57	<i>Corio ludere suo. & de alieno corioliberalis.</i>	166
<i>Congiarium anteambulonis, quod.</i>	162	<i>Cornelii forum.</i>	160
<i>Conjux, nescit docta.</i>	155	<i>Cornicis longævitas.</i>	585
<i>Connubia imparia, infausa.</i>	435	<i>Cornuti finguntur dii fluminum praefides, & cur.</i>	546
<i>Constitus esto. scil. scelerum alienorum.</i>	349	<i>Cornutus ardor, pro irata bellua.</i>	16
<i>Conscier, quis dicatur.</i>	562	<i>Corona rosea.</i>	738
<i>Consulare vinum, quale.</i>	416	<i>Corona tonsiles & textiles, quæ.</i>	365
<i>Consularibus fascis, numerabant Romani.</i>	37	<i>Corona cur in conviviis adhibita.</i>	313
<i>Consulibus duodecim fasces praeferebantur.</i>	504	<i>Corona intacta minus grata, & cur.</i>	649
<i>Consulum nomina in Fastos referebantur.</i>	671	<i>Coronae intactae minus grata, & cur.</i>	649
<i>Consummatum Cato.</i>	33	<i>Coronas sumebant veteres, bibitur.</i>	533
<i>Contemperare, pro violare.</i>	11	<i>Coronati potabant.</i>	533
		<i>Coronis, pro fine.</i>	540
		<i>Corruptum, quo sensu.</i>	451
		<i>Corfica mella dare Hyblæis apibus.</i>	493
		<i>Corri,</i>	

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Corvi, ore coeunt & concipiunt.</i>	754	<i>Crotus chorantes.</i>	343
<i>Corvus fellator.</i>	ibid.	<i>Crucis ingemma, quæ.</i>	594
<i>Corvus, salutare doctus. 210. hinc Corvus saluator.</i>	754	<i>Crudum, & cruditas, quid.</i>	165
<i>Corvus, pro nigro.</i>	179	<i>Crudus, pro crudeli.</i>	243
<i>Corybantes, evirati sacerdotes erant.</i>	74	<i>Crura nullo pilo violata.</i>	309
<i>Corycio nimbolubrica pulpita. 501. & quid Corycus.</i>	502	<i>Crusmata Batice, quid sint.</i>	360
<i>Corycium crocum.</i>	612	<i>CrySTALLA, pro calicibus vitreis.</i>	698
<i>Corycum Cilicia mons croco nobilis.</i>	194	<i>CrySTALLATERANTUR.</i>	491
<i>Cosconium, tanquam insulsum poetam irrides.</i>	197	<i>CrySTALLINA.</i>	763
<i>Cosmian Nicerotis libra.</i>	694	<i>CrySTALLINATURBATA, quæ.</i>	515
<i>Cosmi alabastra. 612. & Cosmianum unguentum.</i>	615	<i>CrySTALLINIA, myrrhinisque propinare.</i>	203
<i>Cosmi onyx.</i>	632	<i>Cubicularia gausapina. polymita.</i>	770.
<i>Cosmiana ampulla.</i>	203	771	
<i>Cosmicus videri: & quid cosmicus.</i>	395	<i>Cubitis trudere convivas.</i>	202
<i>Cosmum migrare putamus.</i>	185	<i>Cuculli Liburnici.</i>	769
<i>Cosmus, myropola.</i>	83	<i>Cucullus quo tegitur caput.</i>	591
<i>Costam rodere.</i>	570	<i>Cuculli pedum.</i>	215
<i>Costi, an Cosmi folium legend.</i>	616	<i>Cucullo prospicit Nanneius.</i>	279
<i>Cothurnus Sophocleus.</i>	168	<i>Cucullus thuris vel piperis.</i>	139
<i>Cotula, seu calix politus.</i>	470	<i>Cucuma, vas quale.</i>	593
<i>Covinus, curvus.</i>	670	<i>Cudo, & galerum & pileum signif.</i>	215
<i>Cras, quantiemi possit.</i>	308	<i>Culcitra tomento facta.</i>	311
<i>Craſsi, duo, & qui.</i>	610	<i>Calicem flevit Virg.</i>	461
<i>Craticula cum veru.</i>	785, 786	<i>Calo eminet cuspis.</i>	654
<i>Credere, quo sensu.</i>	165	<i>Culo tritior.</i>	135
<i>Crepare, de pecunia.</i>	284	<i>Culter venatorius.</i>	746
<i>Crepet lamna aurea.</i>	491	<i>Culus macer.</i>	211
<i>Crepidacillum, ejus usus.</i>	750	<i>Cuneus gradus.</i>	43
<i>Cresida acidâ oblitera.</i>	371	<i>Cuniculus.</i>	725
<i>Cretatam mappam mittere, quale signum.</i>	673	<i>Cunnilingus.</i>	240
<i>Crineretorto Maurus.</i>	343	<i>Curare, pro colere, degenâ. &c.</i>	349
<i>Crineruber, niger ore, &c.</i>	606	<i>Curarudes.</i>	70
<i>Crines in nodum torquere, quid.</i>	6, 7	<i>Curetes texere Iovem.</i>	490
<i>Crines nardoangebantur.</i>	194	<i>Curionis officium, quod.</i>	105
<i>Crinita turba.</i>	683	<i>Curios, Camillos, &c. loqui.</i>	494
<i>Crines Phabovovebant.</i>	45	<i>Curius Dentatus.</i>	355
<i>Crispinus Ægyptius, multum poterat apud Domitianum.</i>	426	<i>Curii continentia.</i>	41
<i>Crispulus iste quis est.</i>	309	<i>Curtii fratres, pii.</i>	291
<i>Crispus, Neronis vitricus malè à Farnabio dicitur.</i>	246	<i>Cutis laxa, quæ dicatur.</i>	321
<i>Crispus, Neronis vitricus fuit.</i>	541	<i>Cyanea ruina, quæ.</i>	383
<i>Crisſare quid.</i>	586	<i>Cyathos. tot solebant prisci haurire in amicorum gratiam, quot litteras illorum nomen continebat.</i>	533, 74
<i>Crocunda.</i>	446	<i>Cybele, seu Rhea, mater Iovis.</i>	502
<i>Croco permaduisse.</i>	289	<i>Cybele, Phrygia monti præſt.</i>	460
		<i>Cybeles grex.</i>	206
		<i>Cybeles puer, pro Atys.</i>	485
		<i>Cybeles viduæ templum.</i>	414
		<i>Cybii, pisces è palamidum genere.</i>	620.
		623	

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Cybium, ovis divisus latebit.</i>	319	<i>Defunctorum imagines sibi feruabant, & cur.</i>	523, 125
<i>Cygnus,</i>	728	<i>Degis accola.</i>	171
<i>Cydonia 717. unde sic dicta.</i>	ibid.	<i>Delphobus Virgili.</i>	23
<i>Cyllaron Leda astro abducere.</i>	439, 440	<i>Delicata juga, quæ.</i>	94
<i>Cyllarus, equus Castoris.</i>		<i>Delicia, quid.</i>	36
<i>Cyllarus ore astrifero.</i>	443	<i>Deliciæ populi.</i>	5
<i>Cyllenes calique decus.</i>	415	<i>Delphini, Apollini sacri.</i>	503
<i>Cymbala, & eorum usus.</i>	782	<i>Delphis tua ne mentiatur.</i>	504
<i>Cymbia, pocula qualia.</i>	432	<i>Demetrius, amanuensius Martialis.</i>	92
<i>Cynici, ubi habitauerint. 245. eorum supplex.</i>	ibid.	<i>Denarius, quid? duplex, &c.</i>	104
<i>Cynicus senex.</i>	208	<i>Denarius, argenteus nummus, qualis, &c.</i>	536
<i>Cypros infamis calore.</i>	531	<i>Dens sectus pro pestine.</i>	703
<i>Cyrus morionis filius.</i>	343	<i>Dentes eborei.</i>	758
<i>Cytheria, pro Venete.</i>	453, 646	<i>Dentificium, & ejus usus.</i>	751
<i>Cytheriaca couchis levior.</i>	134	<i>Dentiscalpium.</i>	744
D.		<i>Dentis, sic dictus, quia dente strenuus.</i>	301
<i>Dædalytheca, quid.</i>	638, 765	<i>Deorum mima, vix irrita, & in alium caput averruncanda.</i>	631
<i>Dadali pennas, optare alicui.</i>	10	<i>Dros onerabant querelis, si quos ex chari amiserant.</i>	35
<i>Dadalo puer aptat alas.</i>	243	<i>Dreprehendere, venatoris est: captatur cupis.</i>	12
<i>Dama.</i>	732	<i>Dreprehendere, de re turpi.</i>	47
<i>Dama molles, ut pugnaverint.</i>	234	<i>Dencalion, aquis perit.</i>	306
<i>Damascenis senibus testa.</i>	282	<i>Denunces, qualis scyphus. 364. pocula undecim cyathorum.</i>	672
<i>Dammatis, mane pugnant cum bestiis.</i>	556	<i>Devorantibus oculis spectare, quid.</i>	89
<i>Danae picta.</i>	776	<i>Diana, castitatis dea. 454. etiam nuntiorum dea.</i>	388
<i>Dantem oportet oblivisci, & contra, accipientem.</i>	305	<i>Diana, pro venatu. 12. Quæ & venatrix & obstetrix. 13. ejus natalis. 695</i>	
<i>Daphnosa, pro laureto.</i>	593	<i>Diana perpetua virginis: as. 241. ejus templum, ubi.</i>	414
<i>Daphnosa, laureta.</i>	684	<i>Diapasma, quale medicamentum.</i>	83
<i>Dea caca, pro Fortuna.</i>	244	<i>ejus usus.</i>	ibid.
<i>De alieno corio ludere.</i>	378	<i>Diaria pascere. & quid diarium.</i>	657
<i>De gradibus, in gradibus, panem distribuere.</i>	34	<i>Diatreta, quid valeant. 697. à 244. pascere.</i>	ibid.
<i>De cute aliena, quid ad te.</i>	378	<i>Diatreti calices, quales.</i>	759
<i>De meliore nota. unde dict.</i>	43	<i>Diæmus, pro Cretensi.</i>	8
<i>De tribus capellulis tibi est.</i>	333	<i>Diæmus Iupiter, unde.</i>	212
<i>December, pro anno.</i>	176	<i>Diæteria dicere in aliquem.</i>	347
<i>December canus.</i>	58	<i>Didymi, quales.</i>	680
<i>December fumosus, & cur. 292. vagus, cur dictus.</i>	222	<i>Didymus & Philomelus, quales.</i>	174
<i>Declamator & orator, ut diff.</i>	111	<i>Dies sine face.</i>	436
<i>Decrevire greges. sc. immolatione.</i>	403	<i>Dies sine lite.</i>	155
<i>Dedicati pisces Domitiano.</i>	232	<i>Digitis crepantis, signum quod.</i>	203
<i>Delolare ossa.</i>	647	<i>Digitum monstrari, signum bñ dñi &c.</i>	535
<i>Defecta lingua modulari, quid.</i>	728		
<i>Defioculus, luscus.</i>	690		
<i>Defrutum nigrum, quid.</i>	242		
<i>Defuncti, ut à Romanis collocati.</i>	14		

Digi-

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Digitum impudicum ostendere, quid.</i>	359
<i>Digitum medium porrigere.</i>	121
<i>Digitum sustulit. quo sensu.</i>	310
<i>Dimittere animam hac vel illa via.</i>	79
<i>Dindymenes sacra mystica.</i>	477
<i>Dindymus, puer, minister. 611. Dindymus mollis est.</i>	700
<i>Diobolares meretrices.</i>	498
<i>Deogenes, ubi habitaverit.</i>	245
<i>Diomedes rex Thracia.</i>	731
<i>Dipsas, pro serpente.</i>	179
<i>Dercenna, an Dercenna legend.</i>	58
<i>Discidium, seu divortium, quid.</i>	568
<i>Discumbendi mos in lectis. 362. Discumbere quando soliti veteres.</i>	703
<i>Discus Spartanus.</i>	773
<i>Δισκὸς ποδῶν, quid.</i>	784
<i>Dispensator, qui familia rationes dispensat.</i>	301
<i>Disperdas tibi. quo sensu.</i>	323
<i>Disponere tempus.</i>	284
<i>Disimulet, quo sensu.</i>	2, 3
<i>Dispream. Execrationis formula. 50, 145</i>	
<i>Disimulator, pro ingrato.</i>	268
<i>Distringere lectos, quid.</i>	673
<i>Divisiones populo fiebant per gradus amphitheatri.</i>	34
<i>Divisit purpura nostra togas.</i>	547
<i>Divites irarum occasionem querunt, & cur.</i>	176
<i>Dogmata, pro placitis & decretis.</i>	33
<i>In Doloribus veris, deos ipsos accusabant veteres.</i>	142
<i>Domicænium. 145. Domicænium trinoctiale.</i>	700, 319
<i>Domina.</i>	642
<i>Domina vocabantur amica; & regina. 685</i>	
<i>Domini, pro amasis. 695. Domini, patroni à clientibus appellati. 369. Domini, & servi dicti per irrationem. 80, 308</i>	
<i>Domitianus, quando natus.</i>	502
<i>Domitianus, Palladis filius dici voluit. 482. Dominus ac Deus, appellari voluit. 275. genus suum ad Herculem refert. 15. censuram perpetuam suscepit. 32. vetuit mares castrari. 325</i>	
<i>Domitiani opera, misericordie extollit. 481</i>	
<i>Domus longe.</i>	190
<i>Dorcas, an sylvestris caprea.</i>	384

<i>Dorcas.</i>	732
<i>Dorica venabula, & undedicta.</i>	19
<i>Dos maxima, qua.</i>	143
<i>Dos, mortua uxore ad heredes revertebatur.</i>	142
<i>Drancus externus, an hesternus leg.</i>	612
<i>Dropace quotidiano levis.</i>	584
<i>Dropax, medicamentum depilatorium.</i>	198
<i>Drjadam pulcherrima.</i>	229
<i>Dryas, Nympha, quæquetulana.</i>	517
<i>Dubium, quid dicatur.</i>	140
<i>Ducere, pro exhaurire.</i>	170
<i>Dulichium canis.</i>	642

E.

<i>E Arinus, Domitiani Eunuchus. 485, 486</i>	
<i>Ebrii, mentis nec lingua compotes. 530</i>	
<i>Ebrii, in Venerem seniores.</i>	96
<i>Ebriorum verba non subnotanda.</i>	44
<i>Ebur, pro fritillo ex ebore.</i>	712
<i>Ebur pingue pascere.</i>	514
<i>Echinus.</i>	730
<i>Effectè, quid sit.</i>	120
<i>Egeria nympha qualis.</i>	564
<i>Egestas ab inopia differt.</i>	163
<i>Εἰς αὐτὴν πολλὰ, pro vili, ignoto.</i>	473
<i>Elegia cultis comis.</i>	292
<i>Elephantidos libelli molles.</i>	680
<i>Elephas saltare didicit. 95. Elephas simplex, Cæsarem adorat.</i>	15
<i>Elleboro insania purgatur.</i>	534
<i>Elpenora imitari.</i>	646
<i>Elysia puella, pro Proserpina.</i>	556
<i>Elysia plage umbila.</i>	352
<i>Emerita, Hispania civitas.</i>	68
<i>Emerita puppis.</i>	595
<i>Encastus Phaëthon.</i>	243
<i>Encolpus secuit capillos.</i>	302
<i>Endromis.</i>	766
<i>Endromidis descriptio, usus, effecta, &c.</i>	225
<i>Endymion dormitor.</i>	543
<i>Ennius praelatus Maroni.</i>	277
<i>Enterocèle, hernia species.</i>	647
<i>Enterocèle, quid.</i>	78
<i>Enterocelicus unctor.</i>	697
<i>Enthea turba.</i>	647
<i>Entheata turba Bellona.</i>	688
<i>Enyo, pro Bellona.</i>	20, 339
<i>Eonum thui.</i>	194
<i>Ephippium.</i>	757
<i>Ecc 5</i>	<i>Epidi-</i>

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Epidipnida, sunt daper, bellaria.</i>	623
<i>Epigrammata bona & mediocria, qua.</i>	38.
<i>longa aut brevia, qua.</i>	149. non esse,
<i>meras nugae aut jocos.</i>	243
<i>Epigrammaton, gen. plur.</i>	28
<i>Epistolam dabant Tragardi, & quando.</i>	
105	
<i>Epos, pro carmine Epico seu heroico.</i>	706
<i>Eposare, de purpura.</i>	121, 122
<i>Equestris census, quantum esse debeat.</i>	258.
289	
<i>Equi laureati incedeabant in triumphis.</i>	
377	
<i>Equitis census, quantum.</i>	93
<i>Equitibus x. nummi dabantur ad vin-</i>	
<i>num, &c.</i>	34
<i>Eratosthenes, beta φιλοσοφῶν.</i>	338
<i>Eridano pigriores.</i>	195
<i>Erigones canis.</i>	641
<i>Erosion sexennis moritur.</i>	293, 294
<i>Erosion puellam luget Martialis.</i>	295
<i>Eruca, vermiculus, qualis.</i>	616
<i>Eruca, Venerem excisiant.</i>	199
<i>Erymanthus fns.</i>	642
<i>Erythraï lapilli.</i>	295, 486
<i>Erythraï triumphus, qui.</i>	441
<i>Eryx, Veneris filius.</i>	152
<i>Eryx fnsus.</i>	313
<i>Ερχαλοκώλιον, an ισχαλονάλλον, scri-</i>	
<i>bendum. 110. & quid.</i>	ibid.
<i>Esseda, currus Britannici.</i>	95
<i>Essedo clausus cursus.</i>	689
<i>Essedum, currus Britannicus.</i>	670
<i>Euadne flammis maritis injecta.</i>	261
<i>Euboïca Sibylla tempora numerare.</i>	495
<i>Euclides coccinatus.</i>	294
<i>Euganea ora, qua,</i>	600
<i>Eugenei lacus, qui.</i>	229
<i>Euganei Timari ora.</i>	731
<i>Evirator fluxo spadene.</i>	299
<i>Evocati milites, qui.</i>	215
<i>Europa delicata, qua.</i>	168
<i>Europa picta.</i>	776
<i>Europe, quid.</i>	114
<i>Eurupes buxeta.</i>	115
<i>Eurystheus, Mycenarum rex.</i>	519
<i>Εὐτεγνῆλια, quid.</i>	53
<i>Exigere, pro examinare: unde Exacta ope-</i>	
<i>ra, pro perfectis.</i>	265
<i>Exigere nugae. quo sensu.</i>	322

<i>Exoletus, puer parib.</i>	202
<i>Exonerare deos invidia.</i>	329
<i>Exoneratus eris fictilibus.</i>	338
<i>Exorare, & orare, ut diff.</i>	453
<i>Expiare, quid.</i>	631
<i>Expungere, an expungere enim legend.</i>	
458	
<i>Explicare carnas, quo sensu.</i>	93
<i>Explicitum, pro absoluto & finito.</i>	740
<i>Expulsi talum vitiatum.</i>	473
<i>Exquilie, quinta regione urbis.</i>	286
<i>Exsacrificare, quid.</i>	46;

F.

F aba fabrorum.	573
<i>Faba farina, usus.</i>	372
<i>Fabiorum gente creatus.</i>	355
<i>Fabius uxores maculabat.</i>	451
<i>Fabritii & Aquini aquicilia.</i>	8
<i>Fabritii continentia.</i>	609
<i>Fabrorum prandia betæ.</i>	715
<i>Fabula, pro quolibet sermone.</i>	607
<i>Fabulla philaulia.</i>	69
<i>Faces funerea.</i>	452
<i>Faces nuptiales, qua, & qua.</i>	680
<i>Facilis sanguis, quis dicatur.</i>	33
<i>Facili cervice tulit; quo sensu.</i>	19
<i>Fagina mensa.</i>	131
<i>Falciferi tonantis templi.</i>	280
<i>Falerna, gero arcano mista.</i>	388
<i>Falernum.</i>	735
<i>Falernum immortale.</i>	533
<i>Falernum vetulum.</i>	38
<i>Falx ex ense.</i>	746
<i>Fama verba dare.</i>	351
<i>Fames munda, qua dicatur.</i>	189, 190
<i>Familia, proprie servorum.</i>	81
<i>Famosorum libellorum auctores, lege pa-</i>	
<i>minuntur.</i>	543
<i>Fannius, se interemit, & cur.</i>	150
<i>Far.</i>	714
<i>Far, pro frumento, &c.</i>	ibid.
<i>Farta Ceres, pro frugibus abundantibus.</i>	
186	
<i>Fasces calamorum.</i>	747
<i>Fascia pectoralis.</i>	768
<i>Fascinum quid? & unde.</i>	338
<i>Fassli, libri quales.</i>	429
<i>Fassidia Roma.</i>	30
<i>Fata</i>	

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Fat nulloloco excludi posse.</i>	251
<i>Fatua toga, quæ.</i>	552
<i>Fauces obligandi mos & usus.</i>	344
<i>Favi Siculi.</i>	734
<i>Fecistrem difficilem.</i>	257
<i>Felsciter. vox acclamantium.</i>	340
<i>Fellat. quo sensu.</i>	204
<i>Fenestra, janua, &c. lucernis ornabantur. quando.</i>	545
<i>Fenestris affixi, hortuli, frutices, &c.</i>	616
<i>Fera ut, & quibus ad pugnam irritentur.</i>	18
<i>Feriatum, pro otioso.</i>	182
<i>Feritas immota riget.</i>	293
<i>Ferramenta tonsoria.</i>	747
<i>Fervet, pro resonat.</i>	63
<i>Ferula.</i>	756
<i>Festinata coronæ & rosa, quæ.</i>	738
<i>Festinati libelli, qui.</i>	156
<i>Fibula.</i>	784
<i>Fibula, virilia coercerant, comædi, adolescentuli, &c. & quare.</i>	418
<i>Fibula, in nobilitatis insigne, equitibus data.</i>	300
<i>Fibulam remittere, quid.</i>	644
<i>Ficedula.</i>	725
<i>Ficedula cerea.</i>	714
<i>Ficelia, oppidum in Sabinis.</i>	336
<i>Ficetum habet Labienus.</i>	676
<i>Ficosa est uxor.</i>	412
<i>Ficus, cuius generis, & quid significet.</i>	69
<i>Ficus gelata.</i>	242
<i>Ficus, pro ficofo.</i>	245
<i>Ficus, pro ulcere.</i>	757
<i>Ficus lippa, quæ dicatur.</i>	384
<i>Fidena veteres.</i>	254
<i>Fidentinus fur carminum. 61. seu plagarius.</i>	44
<i>Fidicula licet cogant.</i>	305
<i>Filia tota patris, quæ.</i>	609
<i>Fiscina, a ferendo sic dicta.</i>	54
<i>Fistula. & ut differat à tibia.</i>	752
<i>Flagellat arces, quo sensu.</i>	123
<i>Flagellat opæoper.</i>	278
<i>Flagellent coma colla.</i>	235
<i>Flagellum, ejus usus.</i>	751
<i>Flagra.</i>	755
<i>Flaminia extra urbem, in qua tumuli frequentes.</i>	337

<i>Flammata toga scriptula decem.</i>	283
<i>Flammæum, quale velamentum fuerit. 645. 680</i>	
<i>Flavia templa, quæ.</i>	482
<i>Flavia templum.</i>	480
<i>Flavis sunt aurei nummi. hinc flava moneta, pro aurea.</i>	742
<i>Flavos decem Caesaris.</i>	694
<i>Flora rustica, unde dicta.</i>	286
<i>Flora delicata nemus.</i>	599
<i>Flora proxima incolis.</i>	336
<i>Flora sacrum. 28. jocosæ Flora.</i>	ibid.
<i>Floralia, quæ spectacula.</i>	28
<i>Floralia vestire, quo sensu.</i>	48
<i>Floralicia fera.</i>	468
<i>Flore micare.</i>	241
<i>Fluxus spado, quis dicatur.</i>	299
<i>Focale. & ejus usus.</i>	769
<i>Focalibus fauces muniebant adversus ravim.</i>	238
<i>Focus, signum locupletis domus.</i>	87
<i>Focus perennis, pro victu.</i>	571
<i>Fœmina, sletum ac risum in promptu habet.</i>	46
<i>Fœminæ arrogantius imperant quam viri.</i>	59
<i>Fœminæ & in arenam descendunt.</i>	9
<i>Fœnerare Deos, quo sensu.</i>	77
<i>Fœnum.</i>	773
<i>Foliata sitire, quid.</i>	762
<i>Foliatum, pro unguento ex foliis Nardi. 621</i>	
<i>Follis, & ejus usus.</i>	749
<i>Fonte averso sororum nomen.</i>	232
<i>Fontes olim sacri, & cur.</i>	250
<i>Fora fervent litibus.</i>	142
<i>Fora Iani quatuor, & quæ.</i>	558
<i>Formiani dies, pro jucundis, &c.</i>	561
<i>Formianum pratorium.</i>	559
<i>Formia Latii oppidum.</i>	ibid.
<i>Formica, succino inclusa.</i>	33
<i>Fornicis nigri poetæ.</i>	692
<i>Fornix clausus, frigus extendat.</i>	544
<i>Fortuna. Antiis colitur.</i>	270
<i>Fortuna muliebris effatum.</i>	435
<i>Fortuna reducis templa.</i>	465
<i>Fortunatus, Fausus, balneatorum nomina.</i>	115
<i>Forum triplex, & quod.</i>	177. 452
<i>Fragnare cinnamomum.</i>	351
<i>Frangere.</i>	

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Frangere toros, quid.</i>	218
<i>Fratres, qui dicantur.</i>	503
<i>Fressa, an fressasaba, & qua.</i>	241
<i>Frigere orationem, dicimus.</i>	171
<i>Frigora trita, pro tritis iniuriis.</i>	133
<i>Fringillarum querela.</i>	511
<i>Fritilli incerti, & unde.</i>	223
<i>Fritillus regnator, cur dicatur.</i>	610
<i>Fritillus, vasculum buxum.</i>	712
<i>Fritillus, blandus cur dicitur.</i>	323
<i>Frons cantu, pro lauro.</i>	272
<i>Frons lunata, qua.</i>	447
<i>Frons perticata, qua.</i>	277
<i>Frons pumicata.</i>	71
<i>Frons stigmatu notanda.</i>	692
<i>Frons tenuis veteribus in laude.</i>	238
<i>Fronti nulla fides.</i>	41
<i>Frontibus adversis concurrere.</i>	234
<i>Frontibus in mortem concurrere.</i>	261
<i>Fronto, tribunus & consul.</i>	64
<i>Fructus posteritatu tua.</i>	399
<i>Frumentum triticum.</i>	715
<i>Fucinus lacus.</i>	24
<i>Fugitivus Achillas.</i>	206
<i>Fullo, qui maculas à toga eluit.</i>	371
<i>Fullonis propria tria, & qua.</i>	548
<i>Fulvia, uxor Antonii.</i>	617
<i>Fumos vendere, quid.</i>	216
<i>Fundanum.</i>	736
<i>Fungi suilli.</i>	191
<i>Furere ad Phrygios modos.</i>	647
<i>Furius, & Fur.</i>	332
<i>Furia, pro adulterio.</i>	46, 342
<i>Furtum facere, pro celare.</i>	304
<i>Fusciclenus & Faventinus, feneratorum.</i>	148
<i>Fuscina dente minax.</i>	22
<i>Fuscus, cuspis sacri lateris. in Dacia, obiit.</i>	363
<i>Fututor, de semina.</i>	86

G.

G <i>Abata transcurrunt. & quid gaba-</i>	
<i>ta.</i>	400
<i>Gabata, sunt lanceas caria.</i>	624
<i>Gades, insula, qualis.</i>	52
<i>Gades improba.</i>	321
<i>Gades iocosa.</i>	68
<i>Gaditana susurrare.</i>	192
<i>Gaditanis modis ludere.</i>	360

<i>Galatea, pro Nereidibus.</i>	24
<i>Galatea pinguis.</i>	461
<i>Galba, morio Augusti.</i>	13
<i>Galbani mores, qui.</i>	19
<i>Galbinatus jaces.</i>	201
<i>Galbula. 726. Alii Galbina, qualis e-</i>	ibid.
<i>vis.</i>	
<i>Galericulum, & ejus usus.</i>	750
<i>Galesus culta Calabria aquis.</i>	442
<i>Galesus flavius prope Tarentum.</i>	130, 695
<i>Galesus, puer.</i>	619
<i>Galla credulitate frui.</i>	271
<i>Galli simplices, &c.</i>	ibid.
<i>Galla Picentino nupsit.</i>	526
<i>Gallia pinguis me vestit.</i>	329
<i>Galliam bica, qualis carmina fuerit.</i>	152,
	153
<i>Gallina altilis.</i>	725
<i>Gallus minus recens, quis.</i>	425
<i>Gallus, quis dicatur.</i>	132
<i>Gallus Priapus.</i>	46
<i>Gangeticus raptor.</i>	441
<i>Gannire canum vel vulpinum.</i>	309
<i>Ganymedes, raptus ab aquila.</i>	32
<i>Gargiliani haredipeta vanitas refutatur.</i>	
	249
<i>Garum corrupto amphora.</i>	371
<i>Garrire in aurem.</i>	309
<i>Garrulitate, multa pereunt.</i>	306
<i>Garum, quid.</i>	424
<i>Garum, liquamen ex garopisce.</i>	610
<i>Garum arcanum, quod.</i>	388
<i>Garum scombrozum.</i>	733
<i>Gaudere minus, qui nihil timere.</i>	625
<i>Gaudia fugitiva carpe.</i>	399
<i>Gausapa, alii leg. Causia.</i>	735
<i>Gausapa villosa.</i>	768
<i>Gausape quadratum.</i>	771
<i>Gausapina, pennis sunt villosa.</i>	353
<i>& earum usus.</i>	767
<i>Gelasinus Deus qualis.</i>	386
<i>Gellia à Martiale ridetur.</i>	281
<i>Gellia, vita sua chariores habebat gem-</i>	
<i>mas.</i>	477
<i>Gellium sordidum taxat.</i>	507
<i>Gelu concretum, pro succino.</i>	251
<i>Gemma eruta Erythraei vadis.</i>	443
<i>Gemma lactea, pro albo calculo.</i>	453
<i>Gemma perspicua, pro lapide speculari.</i>	
	459

Gemma,

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Gemma</i> , pro calice è gemma.	613	<i>Gracia</i> , nequitiarum officina.	417
<i>Gemma</i> ludere, pro latrunculis.	679	<i>Grantiana vera</i> .	236
<i>Gemma</i> similes fluctibus maris.	252	<i>Graphiarum</i> .	744
<i>Gemma</i> virides, auro decorando maxime convenient.	515	<i>Gratis</i> placere, quid.	280
<i>Gemmae</i> , pro ornamentis carminum.	277	<i>Graveolentiam</i> alicujus describit.	214
<i>Gemmantes</i> lecti, qui.	695	<i>Gresibus</i> vagis lenius.	137, 138
<i>Gemmantibus</i> rivis.	531	<i>Grues</i> .	728
<i>Gemmum</i> & gemmatum, ut diff.	665	<i>Grylli</i> & <i>Lupi</i> balnea.	67
<i>Gemmens</i> miles.	744	<i>Gryllus</i> & <i>Lupus</i> , balnearum nomina.	115
<i>Genii</i> mali, hominibus insausis adhaerentes.	368	<i>Gula</i> ingeniosa est.	725
<i>Genista</i> , virgultum est.	54	<i>Gulosi</i> & <i>ganeones</i> carpuntur.	561
<i>Gentiana vera</i> . qua.	236	<i>Gustare</i> pro jentare: ut & <i>gustum</i> , & <i>gustationem</i> pro jentaculo.	468
<i>Genius</i> , est reicujuscumq; gratia, <i>Venus</i> .	380	<i>Gustatorium</i> .	757
<i>Germani</i> , aureo capillorum colore delectantur.	315	<i>Gustus</i> , pro caena exordio.	623
<i>Gerres</i> , salsamenta minuta, & qua.	200	<i>Gustus</i> in his.	573
<i>Gerres</i> , locustarum genus.	675	<i>Guttur</i> corneus, & ejus usus.	750
<i>Geryon</i> tricolor.	304	<i>Gyarum</i> in insulam cives Rom. relegabantur.	7
<i>Geryon</i> triceps ab <i>Hercule</i> victus.	313	H.	
<i>Gestatio</i> , pro loco, & ipsa vestitione.	285	<i>Habena</i> , pro imperio.	326
<i>Velupratie</i> & <i>valetudinis</i> causa. ibid.		<i>Habere</i> , pro avere.	656
<i>Gestationes</i> olim in usu, & cur.	245	<i>Haber</i> . à gladiatorib. deductum.	529
<i>Geta</i> , durissimas habent loricas.	374	<i>Haredis</i> fletus, risus est.	355
<i>Getulia</i> , Africa arenosa & deserta loca.	7	<i>Hares</i> ex asse.	163
Et <i>Getuli</i> pro magistris leonum. ibid.		<i>Hares</i> ex quadrante.	508
<i>Giberis</i> sigillum fictile.	777	<i>Halteras</i> rotas facili lacerto.	410
<i>Ginnus</i> , quid.	364	<i>Halteres</i> , erant massa è plumbo, &c.	749
<i>Glabraria</i> qua dicantur.	230	<i>Hannibalis</i> astus perfidi.	222
<i>Gladiatores</i> διμῆχαρες, qui.	17	<i>Haphe</i> flavescit. 410. & ἀφῆ, quid. ibid.	
<i>Gladiatori</i> laeso, missio saepe data.	673	<i>Harpasta</i> , genus pilae. 391, 392. ejus usus & undedict.	749
<i>Glandule</i> apri.	203	<i>Harpasta</i> pulverulenta.	226
<i>Glaniana vera</i> .	236	<i>Harpasto</i> subligata.	410
<i>Glaus</i> , τὸ καυλὸν ἀκρον.	700	<i>Hecuba</i> , pro vetula.	200
<i>Glaphyrus</i> , cytharæodus.	217	<i>Hedylus</i> culus.	513
Γλαυκὸν εἰς Ἀθῶνας. proverb.	637	<i>Helicariorum</i> clamor.	255
<i>Glaucia</i> libertus Melioris.	337	<i>Heliades</i> , sorores Phaëtonis.	251
<i>Glaucia</i> pallida donare.	493	<i>Heliadum</i> gemma, pro succino.	486
<i>Glaucopis</i> aurita, pro ulula.	420	<i>Helicaonis</i> ora.	600
<i>Glaucus</i> , an <i>Diomedes</i> aurea arma dederit?	534	<i>Helicaonia</i> regio, pro Patavina.	771
<i>Glies</i> .	725	<i>Helice</i> , pro frigore & imbribus.	214
<i>Gloria</i> enormiori diis invident.	338	<i>Helicon</i> , quid habeat & donet.	77
<i>Gobius</i> .	730	<i>Helius</i> , nobilis gladiator.	288
<i>Gorgon</i> , seu <i>Medusa</i> .	493	<i>Helle</i> , <i>Phryxi</i> soror.	456
<i>Gorgon</i> & <i>Pallas</i> posita.	329	<i>Helles</i> proditor, an portitor, legend.	522
<i>Grabatum</i> , humiliorum servorum lectus.	342	<i>Hemitritæus</i> , febris species.	127
<i>Grabatus</i> , mistorum lectus.	246	<i>Hemitritæus</i> , semitertiana laborans.	264
		<i>Hemitritæus</i> , semitertiana.	705
		<i>Heras</i> ,	

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Heras, medicus.</i>	364	<i>Homo singularis & rara probitas.</i>	30
<i>Herba salax, pro eruca.</i>	572	<i>Honores & bone artes jacent.</i>	318
<i>Herbarum colores indutus Bassus.</i>	287	<i>Honores molles, qui dicantur. 2. & an</i>	ibid.
<i>Hercules colles, qui.</i>	250	<i>legend, Jones.</i>	ibid.
<i>Hercules fictilis. Corinthius.</i>	276	<i>Hoplomachus, gladiator armatus.</i>	472
<i>Herculis pufilli sanum.</i>	182	<i>Horarum distributio apud Rom.</i>	218
<i>Here, pro heri. 54, 164, 217, 253</i>		<i>Horas nuntiabant servi.</i>	467
<i>Hermaproditus femineus.</i>	359	<i>Horatii tres, uno congressu genti.</i>	503
<i>Hermaproditus marmoreus.</i>	775	<i>Horatiorum campus.</i>	13
<i>Hermaproditus odit aquas amatrices.</i>		<i>Hordeum, seu Ordeum.</i>	715
<i>. 543</i>		<i>Horridus, an à frigore? an à cultus negle-</i>	
<i>Hermes gladiator landatus.</i>	287	<i>ctu, sic dicatur.</i>	176
<i>Hermogenes mapparum fur.</i>	672	<i>Hortus facilis, quis dicatur.</i>	188
<i>Hermas, Tagusque, auri flui amnes.</i>	369	<i>Humane facere, quo sensu.</i>	115
<i>Hermus, sordidus auro.</i>	475	<i>Hyacinthus in tabula pictus.</i>	775
<i>Hernia ingens apparuit.</i>	171	<i>Hybla, mons Sicilia, thymo abunda.</i>	
<i>Herniarum derivor.</i>	703	<i>299. 421</i>	
<i>Hersilia & Egeria civis.</i>	585	<i>Hybla, urbs in Sicilia.</i>	132
<i>Hesione, Laomedontis filia.</i>	23	<i>Hyblam sapit.</i>	485
<i>Hesperia boves,</i>	538	<i>Hybrida, quid.</i>	440
<i>Hesperidam nemus.</i>	18	<i>Hybridarum grex. & quid hybrida.</i>	345
<i>Hesperius liquor, pro garo.</i>	721	<i>Hygeia, filia Æsculapii.</i>	638
<i>Hesperia lingua, qua.</i>	122	<i>Hylas, Theodamantis filius, raptus, &c.</i>	
<i>Hesperium merum & crapula, quid.</i>	44	<i>543 .</i>	
<i>Hexaclinon testudineum.</i>	515	<i>Hylam rapuit Amphidacia nymphe.</i>	519
<i>Hexaphoron, vehiculum, quale.</i>	244	<i>Hylas, ut raptus.</i>	303
<i>Hexaphoro ferri mortuus.</i>	364	<i>Hymenæus, nuptiarum præses.</i>	221
<i>Hexaphorus, à sex servis rebebatur.</i>	150	<i>Hymettos, mons Attica.</i>	421
<i>Hianica aqua petiter.</i>	661	<i>Hyperborea ora, qua? pro Sarmatia.</i>	375
<i>Hippodamia, qua.</i>	704	<i>Hyperborei Bootæ fidus.</i>	214
<i>Hippodami nomen ingratum Musis. 232.</i>		<i>Hyperborei Triones.</i>	506
<i>233</i>		<i>Hyperborei triumpho, qui.</i>	475
<i>Hippodamus, quis, & quid.</i>	405	<i>Hyperboreo ab orbe victor.</i>	538
<i>Hippodromus, locus qualis. 684. pro Cir-</i>		<i>Hypne, puer, minister.</i>	625
<i>co.</i>	ibid.	<i>Hyrcanus equus.</i>	441
<i>Hippolyto castior.</i>	454	<i>Hysterica, qua dicitur.</i>	643
<i>Hircania gloria Tigris.</i>	16	<i>Hysterica, uteri strangulatione laboravi.</i>	
<i>Hircus recens ab amore.</i>	371	<i>611</i>	
<i>Hircus vites rodit. 170. Baccho ideo im-</i>			
<i>molarur.</i>	ibid.		
<i>Hirpini avus.</i>	193		
<i>Hispania loca celebriora laudantur. 247.</i>			
<i>&c.</i>			
<i>Histra testa.</i>	693		
<i>Hoc habeo, quodcumque dedi.</i>	301		
<i>Flaqi. 721. mensis grati.</i>	ibid.		
<i>Hænim Orpheus.</i>	6		
<i>Homeri Batrachomyomachia.</i>	777		
<i>Homerus in membranis.</i>	ibid.		
<i>Hominis vani character.</i>	333		

<i>Homo singularis & rara probitas.</i>	30
<i>Honores & bone artes jacent.</i>	318
<i>Honores molles, qui dicantur. 2. & an</i>	ibid.
<i>legend, Jones.</i>	ibid.
<i>Hoplomachus, gladiator armatus.</i>	472
<i>Horarum distributio apud Rom.</i>	218
<i>Horas nuntiabant servi.</i>	467
<i>Horatii tres, uno congressu genti.</i>	503
<i>Horatiorum campus.</i>	13
<i>Hordeum, seu Ordeum.</i>	715
<i>Horridus, an à frigore? an à cultus negle-</i>	
<i>ctu, sic dicatur.</i>	176
<i>Hortus facilis, quis dicatur.</i>	188
<i>Humane facere, quo sensu.</i>	115
<i>Hyacinthus in tabula pictus.</i>	775
<i>Hybla, mons Sicilia, thymo abunda.</i>	
<i>299. 421</i>	
<i>Hybla, urbs in Sicilia.</i>	132
<i>Hyblam sapit.</i>	485
<i>Hybrida, quid.</i>	440
<i>Hybridarum grex. & quid hybrida.</i>	345
<i>Hygeia, filia Æsculapii.</i>	638
<i>Hylas, Theodamantis filius, raptus, &c.</i>	
<i>543 .</i>	
<i>Hylam rapuit Amphidacia nymphe.</i>	519
<i>Hylas, ut raptus.</i>	303
<i>Hymenæus, nuptiarum præses.</i>	221
<i>Hymettos, mons Attica.</i>	421
<i>Hyperborea ora, qua? pro Sarmatia.</i>	375
<i>Hyperborei Bootæ fidus.</i>	214
<i>Hyperborei Triones.</i>	506
<i>Hyperborei triumpho, qui.</i>	475
<i>Hyperboreo ab orbe victor.</i>	538
<i>Hypne, puer, minister.</i>	625
<i>Hyrcanus equus.</i>	441
<i>Hysterica, qua dicitur.</i>	643
<i>Hysterica, uteri strangulatione laboravi.</i>	
<i>611</i>	

I.

I Nunc. Insultantis vox.	54
<i>Iani templum. fora. vide in Ianus.</i>	
<i>Ianiculum quousque porrigebatur.</i>	254
<i>Ianitores, & in villis & prætoriiis erant.</i>	
<i>561</i>	
<i>Ianthina vestis, qua.</i>	127
<i>Ianthidos unda.</i>	381
<i>Ianthio, aqua an sensu.</i>	348
<i>Ianthus Stella jungitur.</i>	335
<i>Ianus,</i>	

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Ianus, quasi parens & verum omnium principium.</i>	558	<i>quid improbum.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Ianus, principium anni, ejusque mensis initio Consules purpuram & fasces sumebant.</i>	434	<i>Improbus labor, quid.</i>	551
<i>Ianus bisformis & bifrons, & quare.</i>	434	<i>Improbus leo, quo sensu.</i>	56
429. & quadrifrons.	<i>ibid.</i>	<i>Imputare, ἀποτίθεσθαι.</i>	683
<i>Ianus custos fastorum.</i>	609	<i>Imputare alicui oria.</i>	264
<i>Iani calendis, quid porrigi solet.</i>	718	<i>Imputare ortus, quid.</i>	161
<i>Ianifera, quatuor, & qua.</i>	558	<i>In aurem dicere.</i>	89
<i>Iani templum quatuor portarum.</i>	558.	<i>In aurem garrire.</i>	85
<i>clausurarum signum.</i>	<i>ibid.</i>	<i>In jus eamtu.</i>	94
<i>Iani templum, tersub Augusto clausum.</i>	467	<i>In pellicula tua te teve,</i>	166
<i>Iberi stabuli nutritor.</i>	442	<i>Inachidos limina, qua.</i>	631
<i>Iberis terris requiescit.</i>	332	<i>Inaquaales mensa, qua.</i>	65
<i>Ichneumon, mus Indicus.</i>	420	<i>Inaqualis libellus, quis dicatur.</i>	422
<i>Idæus cinædus, pro Ganymede.</i>	602	<i>Inane corpus, quod dicatur.</i>	473
<i>Idibus Iuliis equites trabeati transvehebantur.</i>	300	<i>Inane solum, pro inferis.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Idumæa palma.</i>	574	<i>Incessus hominis τρυφή.</i>	138
<i>Idumæi triumphi, ab Idumæ, pars ludæa.</i>	107	<i>Incitatus, equus Caligula.</i>	591. 607
<i>Idus in Octobres dormire.</i>	582	<i>Inclinare, pro incurvare.</i>	77
<i>Iecur asferis.</i>	724	<i>Indica pompa.</i>	475
<i>Ieiunia sabbatariorum.</i>	215	<i>Indicere labores partibus.</i>	268
<i>Ientacula.</i>	785, 786	<i>Indicum cornu, quid.</i>	75
<i>Ientaculi hora, tertia aut quarta.</i>	468.	<i>Indulgere Iovi, quid.</i>	214
& cum prandio confundunt.	<i>ibid.</i>	<i>Indulgere patientiam flagello, quo sensu.</i>	94
<i>Ientare non solebant Romani.</i>	83	<i>Ineptiarum libelli.</i>	154
<i>Ignipedes tauri.</i>	23	<i>Infantaria non est.</i>	267
<i>Ignis malignus, quis.</i>	601	<i>Inficiator, quis dicatur.</i>	94
<i>Iliacus cinædus, pro Ganymede.</i>	131	<i>Ingenii solertia, quid possit.</i>	469
<i>Illicitum, à frequenti illice.</i>	248	<i>Ingenua gula, qua dicatur.</i>	329
<i>Illicitum vicinum.</i>	668	<i>Ingenua cruce, qua.</i>	594
<i>Illostus morieris.</i>	344	<i>Ingenuum latus, quid.</i>	181
<i>Imagines defunctorum fieri curabant servabantque.</i>	523	<i>Inhorruit mento, quo sensu.</i>	71
<i>Imagines discedentium amicorum, depingi curabant, & cur.</i>	418	<i>Inquilinus, quis dicatur.</i>	83
<i>Imaginibus inscribebant res præclarè gestas.</i>	284	<i>Inscripti, servi stigmatia, literis innuisti.</i>	473
<i>Imbricem porci.</i>	126	<i>Institor, quis dicatur.</i>	406
<i>Immodicis brevior est ætas.</i>	337	<i>Insula, sunt domus aliis non contigua.</i>	235
<i>Impense, pro curis, beneficiis.</i>	8	<i>Interjungere, quid.</i>	110
<i>Imperatoribus suis bene precabantur veteres.</i>	430	<i>Interjungere, pro sejungere.</i>	196
<i>Imperatorum ἑσδοχαί.</i>	545	<i>Invisi. solenne Imperatorum elogium.</i>	376
<i>Impotens, pro læva.</i>	58	<i>Invidetur eruditis & excellentibus.</i>	51
<i>Improbæ tigres, cur dicantur.</i>	94. &	<i>Invidia in aulis regum grassatur maxime.</i>	273
		<i>Invidiam, ut credebant arceri.</i>	338
		<i>Invidiosa præda.</i>	388
		<i>Invidum valde exagitat.</i>	535
		<i>Inussit bilis nostræ ardor.</i>	357
		<i>Io, gestientis irridentiæ, & dolentiæ, &c.</i>	289

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Io, vox triumphi.</i>	376	<i>Lacedaemon libidinosa dicta, & m.</i>	247
<i>Iovis sepulchrum, ubi.</i>	498	<i>Lacedaemonii palaestram invenerunt.</i>	631
<i>Iphigenia loco, cerva substituta.</i>	207	<i>Lacerna cerea & trita, qua.</i>	87. 104
<i>Immaculata veterum incredibilis.</i>	625	<i>qua. 462. gelida & trita.</i>	423
<i>Iratus mihi. Imprecationis form.</i>	239	<i>Lacerna, pro quavis veste.</i>	132, 133
<i>Iris, ut fiat.</i>	673	<i>Lacerna arrogantes, qua.</i>	275
<i>Iso panpersior.</i>	299	<i>Lacerna coccinea. 767. Bassica ibid.</i>	Al-
<i>Irrumata unda.</i>	145	<i>ba.</i>	768
<i>Irus miserabilis.</i>	363	<i>Lacernarum usus, ubi.</i>	89
<i>Isidia sacra, ut peracta fuerint.</i>	572	<i>Lacernis nigris spectabatur Horatius.</i>	213
<i>Ismarinus Ilys.</i>	575	<i>Lacerti virtuti.</i>	572
<i>Ismares, mons Thracia.</i>	ibid.	<i>Lacerti Saxetani cauda.</i>	416
<i>Isse castris descriptio, pictura.</i>	98	<i>Asyria, qua.</i>	721
<i>Ister calens pulsibus ungularum.</i>	376	<i>Lachesis, una è Parcis.</i>	85
<i>Istri Sarmatici cornua. & cur Ister cor-</i>	538	<i>Lachesis nil adjicere penso.</i>	247
<i>nutus dicatur.</i>	418	<i>Lacones pii, qui.</i>	482
<i>Istus tacens, cur dicatur.</i>	575	<i>Laconum ritus, quales.</i>	345
<i>Ilys Ismarinus.</i>	459	<i>Laconum fidus, pro Castore & Polluce</i>	22
<i>Iuba lunata.</i>	45	<i>Lacryma morientibus exoptata.</i>	425
<i>Iuba pro camis.</i>	215, 216	<i>Lactantes, an lactentes legend.</i>	54
<i>Indici facientes. & unde.</i>	457	<i>Lactuca. 715. ejus vires & usus.</i>	ibid.
<i>Ingulare curas.</i>	39	<i>Lactuca sedens.</i>	572
<i>Ingulare Falernum, quo sensu.</i>	211	<i>Lactuca sessiles.</i>	182
<i>Ingulare, pro munera edere.</i>	538	<i>à Lactucis carnem inchoabant.</i>	183
<i>Iulea habena. Casarea.</i>	500	<i>Lactucis & malyu, quando utendum.</i>	206
<i>Iulia oliva.</i>	480, 326	<i>Lacus Nymphis sacri.</i>	58
<i>Iulia diva, Titi filia.</i>	327	<i>Lacus, qui vina excipiunt praelo expressa.</i>	240
<i>Julialex, qua? & unde.</i>	342	<i>Ladas, nobilis cursor.</i>	133
<i>Julia tella, qua.</i>	330	<i>Lada cursoris velocitas celebratur.</i>	603
<i>Julia statua è marmore.</i>	171	<i>Lana.</i>	768
<i>Julianus, calidus assuetus.</i>	675	<i>Lana, genus vestis militaris.</i>	462
<i>Julius calendis, migrabant.</i>	326	<i>Lana brevis.</i>	677
<i>Iulius Dardanius.</i>	597, 598	<i>Lagai littoris umbra.</i>	557
<i>Iura per Anchialum.</i>	651	<i>Lagena nivaria.</i>	764
<i>Iurabant veteres per ea, qua sibi charissi-</i>	477	<i>Lagenis catenatis, pila praeciusta.</i>	407
<i>ma.</i>	508	<i>Lagon, puer elegans.</i>	509
<i>Iurare per caput.</i>	156	<i>Laeda nocte volat.</i>	656
<i>Ius trium liberorum.</i>	114	<i>Laetana sax.</i>	43
<i>Luvenca, pro Iside.</i>	155	<i>Laetana supra lagena.</i>	402
<i>Luventa vaga, cur dicatur.</i>		<i>Laletania.</i>	58

L.

L <i>Abicana via, qua.</i>	84
<i>Laber, pro amore.</i>	85
<i>Labor, de calatura. hinc laboriosi cala-</i>	455
<i>tores.</i>	178
<i>Labra linore alicui.</i>	421
<i>Labryca cupidineus.</i>	

<i>Laliso.</i>	732
<i>Lamna aurea crepet in yris.</i>	491
<i>Lampascia puella.</i>	632
<i>Lampascius versus, qualis.</i>	615
<i>Lana, amethystina. alba.</i>	771
<i>Lana Tyria, Phrygia. Polentina.</i>	772
<i>Lances chrysendea.</i>	760
<i>Lances dare & dona.</i>	25

Lamifi-

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Lamifica puella, pro Parcisi.</i>	246	<i>Leda testacurva.</i>	202
<i>Lamifica sorores, pro Parcisi.</i>	352	<i>Leda palæstra.</i>	247
<i>Laomedonice mensa pocula.</i>	432	<i>Leda iolores.</i>	63
<i>Lapis, pro elencho.</i>	632	<i>Leda, mater Castoris ac Pollucis.</i>	ibid.
<i>Lapis, itinerum index & signator.</i>	35	<i>Leda astro Cyllaron abducere.</i>	439
<i>Lar perpetuus.</i>	581	<i>Leda Timarum.</i>	229
<i>Lardum rubens, quod.</i>	320	<i>Legio, quot militibus constet.</i>	557
<i>Laterna cornea. 752. & ex vesica.</i>	ibid.	<i>Legitima uxor, quæ.</i>	318
<i>Laterones, qui dicantur.</i>	358	<i>Lemma, quid.</i>	580
<i>Lata nurus.</i>	545	<i>Lemmata, quid sint.</i>	740
<i>Latine loqui, pro simpliciter, aperte, &c.</i>	28	<i>Lemniaca catena.</i>	274
<i>Latini alapis dignus.</i>	310	<i>Lena, conciliatrix amorum.</i>	496
<i>Latinus, celebrum mimus. ejus epitaphium.</i>	494, 31	<i>Lens. 714. circa Pelasium optima.</i>	ibid.
<i>Lator nepos, pro Æsculapio.</i>	488	<i>Lentis cuspidis.</i>	202
<i>Latraticibi, qui dicantur.</i>	246	<i>Lentis scis tonsis ora laxa fodere.</i>	362
<i>Latorne vitreo clausi.</i>	413	<i>Lentiscum, seu cuspidis est lentisco.</i>	744
<i>Latus clavus, senatoris infigne. 281. qualis vestis, &c.</i>	ibid.	<i>Leo à femina consecutus.</i>	9
<i>Lavandi hunc morem viror. cum feminis sustulit Trajanus.</i>	393	<i>Leo cicur, efferatur.</i>	148
<i>Lavandi tempus & hora.</i>	633	<i>Leone flammeo alba lues.</i>	581
<i>Lavari in febris.</i>	128	<i>Leonis & arietis concordia mira.</i>	522
<i>Lavationibus, qua hora assignetur.</i>	176	<i>Leonis anima virum grave.</i>	371
<i>Laudatio nimia, nocet.</i>	338	<i>Leonis perfidia.</i>	11
<i>Laureata littera, victoriam significabant.</i>	375	<i>Leporina caro, pulchros an reddat.</i>	291
<i>Laureati cives, excipiebant Principem suum è bello reducem.</i>	465	<i>Lepus.</i>	731
<i>Laurentem aprum miserat poëta.</i>	508	<i>Lepus ludens in ore leonis.</i>	32
<i>Laurenti aprus ille.</i>	570	<i>Leporis meliores partes, quæ.</i>	383
<i>Lauræ olus in cruce pendens.</i>	10	<i>Lernæ Graia bellua.</i>	313
<i>Laurus fistivitiatis infigne.</i>	465	<i>Lesbia amica Catulli.</i>	380
<i>Laurus, inimica Baccho, arcet ebrietatem.</i>	272	<i>Lethes aqua gustata.</i>	399
<i>Laxum, pro amplius, potius.</i>	170	<i>Lethes ingrata fluimen.</i>	541
<i>Leander marmoreus.</i>	777	<i>Lethum non perdere, qui dicantur.</i>	400
<i>Leandri historia.</i>	21	<i>Leuconica lana præstantiss.</i>	636
<i>Leistica, pellibus velisque muniebantur.</i>	653	<i>Leuconicum, lana genus, quo culcitra fasciebantur.</i>	618, 772
<i>Leiscariola, qua dicitur.</i>	689	<i>Leucophaæus color, qualis.</i>	89
<i>Leſtius, qualis. 275. designator.</i>	279.	<i>Libelliqueruli.</i>	478
	289	<i>Leyes animi, pro timidus.</i>	234
<i>Leſtoria seu Latoria Lygdo nubis.</i>	347	<i>Libellus rafa fronte.</i>	219
<i>Leſtus pavoninus.</i>	757	<i>Liber homo, quis dicitur.</i>	72
<i>Leſtus unus.</i>	237	<i>Liber qui fieri vult, & quæ ratione.</i>	136
<i>Leda redempta.</i>	141	<i>Liber & gulosus esse non potes.</i>	485
<i>Leda genus, quod.</i>	386	<i>Libertatem redimere poterant.</i>	369
<i>Leda spurca lucerna.</i>	216	<i>Libertina, quæ.</i>	175
		<i>Libitina, Dea mortis vel funerum.</i>	452,
			601
		<i>Librarius, qui libros transcribit.</i>	269
		<i>Libri, purpura & umbilicis ornabantur.</i>	
			103
		<i>Libri purpureis coloribus ornabantur, &c.</i>	
			471

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Librorum immortalitas, unde.</i>	540	<i>Lombardia togata.</i>	158
<i>Liburnia, regio qualis.</i>	769	<i>Lomenium, quid. 178, 752. & ejus- sus.</i>	ibid.
<i>Liburnus horridus.</i>	59	<i>Loro arcano percutere.</i>	334
<i>Libya testis.</i>	242	<i>Lotos arbor, qua. 222. Hinc Lotos gu- stavit.</i>	ibid.
<i>Libyca messes, qua.</i>	369	<i>Lotos Palladius.</i>	456, 457
<i>Libyci orbes, qui, & quales.</i>	131	<i>Laturas numerare.</i>	135
<i>Libyci urfi, anleones.</i>	94, 95	<i>Lucanica.</i>	720
<i>Libys, Antaeus gigas.</i>	537	<i>Lucanica cum ventre Falisco.</i>	242
<i>Libys eques tibi praerurat.</i>	549	<i>Lucanus & Tullus, nobile par fratrum.</i>	49
<i>Libys impius, ejus hist.</i>	232	<i>Lucanus, ubi & quando natus. 385. ejus uxor, qua.</i>	ibid. & 780
<i>Licere diu cum parvo pretio.</i>	358	<i>Lucilii columella.</i>	649
<i>Livet, rumpitur, de invidio dicitur.</i>	463	<i>Lucerna cubicularia. 747. polypterus. ibid.</i>	
<i>Lichenes sordidi.</i>	653	<i>Lucilius, Satyrogaphus.</i>	707
<i>Ligna acapna.</i>	716	<i>Lucina, seu Diana, dea parturientibus praefata.</i>	13
<i>Ligula, quid.</i>	447	<i>Lucretia videtur.</i>	86
<i>Ligula, prisci loco cochlearis.</i>	462	<i>Lucris bonus odor.</i>	77
<i>Ligula, vasculi species.</i>	471	<i>Lucrina, pro ostrea.</i>	682
<i>Ligula argentea.</i>	765	<i>Lucrina ostrea, in pretio.</i>	329
<i>Ligulae graciles, qua. 282. ligula selibra. 283</i>		<i>Lucrini lascivi stagna.</i>	250
<i>Ligurum saxa, pro vinis.</i>	203	<i>Lucrinus & Avernus, pro balneo.</i>	68
<i>Ligustra, arbor, qualis.</i>	443	<i>Lucrinus lacus in Campaniæ.</i>	560
<i>Lima censoria.</i>	322	<i>Lucrinus mollis.</i>	346
<i>Linea dives, qua dicitur. 475. an mar- garitarum linea.</i>	ibid.	<i>Lucius publici, modus.</i>	574
<i>Lingonice bardocallus.</i>	62	<i>Ludi saculares, in quem suum institui- 582. & quando celebrati. 212, 213</i>	
<i>Lingonice tomentum.</i>	772	<i>Ludiarum cura & labor, Hermes.</i>	288
<i>Lingonus, ex urbe Gallia Celtica.</i>	472	<i>Lunata fons, qua.</i>	447
<i>Lingula, quid.</i>	122	<i>Lunata pellis.</i>	59
<i>Linigeri calvi, Isthidis sacerdotes.</i>	674	<i>Lunata planta, qua.</i>	122
<i>Lino lento splendescat vinum.</i>	453	<i>Lunula in calceis nobilium.</i>	59
<i>Linum, quid? hinc monolinum, dili- num, &c.</i>	475	<i>Lupata, frangi genus, & undedict.</i>	94
<i>Linum olim mallo stupario tundeatur. 688</i>		<i>Luperci, quales sacerdotes.</i>	230
<i>Linus grandis.</i>	278	<i>Lupi & Grylli balnea.</i>	67
<i>Lippasius, qua.</i>	384	<i>Lupi verna, qui.</i>	560
<i>Liris fluvius Campaniæ.</i>	729	<i>Lupinus tepens.</i>	320
<i>Litare, est ritè sacrificare.</i>	589	<i>Lupus.</i>	731
<i>Lites taceant. verbum rituale.</i>	596	<i>Lupus, profænerator.</i>	657
<i>Listerato viro, quales exercitationes con- veniant.</i>	392	<i>Lusciniæ.</i>	755
<i>Littora sacra Nereidibus.</i>	250	<i>Lusitaniæ, scilicet. Ἰσπυρ.</i>	506
<i>Livescere, quo sensu.</i>	455	<i>Lustrati ad templa accedebant. inde lu- strationes.</i>	428, 429
<i>Livere, pro succo imbui.</i>	443	<i>Lustrum, quinquennium est.</i>	92, 674
<i>Livet. & quo sensu? pro invidet.</i>	369	<i>Lustrum ingens, quod.</i>	213
<i>Livius in membranis.</i>	779	<i>Luteus gigas.</i>	509
<i>Locarii, qui dicantur.</i>	288	<i>Lux mea. Nomen amicæ, &c.</i>	291
<i>Loculiciborei. 742. lignei.</i>	ibid.		
<i>Lodices.</i>	770		

Lux.

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Luxuriari pictis umbilicis.</i>	159	<i>Mannulitacebunt.</i>	670
<i>Lyæus, pro Baccho, & unde sic dict.</i>	475	<i>Mantatus, quid? & quo sensu.</i>	745
<i>Lycambeo sanguine tela madent.</i>	379	<i>Mantile, quid? & us ad mappa differat.</i>	673
<i>Lychnus, ellychnium.</i>	268	<i>Mantelo, & mantelum, quid.</i>	768
<i>Lycoris, lupa.</i>	93	<i>Mantua, Virgilii patria.</i>	67
<i>Lycoris nigra, cur Tibur secesserat.</i>	253	<i>Mauu tota. id est, omnibus viribus.</i>	333
<i>Lydia pensa domina superba.</i>	519	<i>Manu & voce salutare Ducem.</i>	465
<i>Lyæi madidi testæ, ubi.</i>	74	<i>Manuale.</i>	756
<i>Lygdou, pro marmore candidissimo.</i>	346	<i>Mannu gelata aquilone.</i>	276
<i>Lygdos candida, pro marmore.</i>	330	<i>Manus sollicitæ, sæpe peccant.</i>	763
M.		<i>Mapalia Getula.</i>	554
<i>Macellum propriè quid.</i>	580	<i>Mapalia Pana.</i>	459
<i>Machaonas dimittite.</i>	116	<i>Mappa lato clavo variata.</i>	242
<i>Macri an Marci legend.</i>	291	<i>Mappa volant, mense Decembri.</i>	282
<i>Maeste animi. & unde deduct.</i>	662	<i>Mappas ad convivia afferebant singuli.</i>	673
<i>Maeste esto. verbum sacrorum.</i>	221	<i>Marathon, urbs Attica.</i>	23
<i>Maesteæ, cupedia sunt, &c.</i>	580	<i>Marcellanus myropola, an Marcellanus legend.</i>	122
<i>Madidum, pro cocto.</i>	52	<i>Marcelli & Pompeji theatra.</i>	576
<i>Madidus, pro approbè potò.</i>	74	<i>Marculi avariorum.</i>	688
<i>Macenda atavis regibus ortus.</i>	661	<i>Mareolis fusca.</i>	238
<i>Macenas notarum repertor.</i>	305	<i>Mareoticus labor, pro Ægyptiaco.</i>	448
<i>Macenas poetarum sanctor, &c.</i>	460	<i>Marisca, ficus insipida.</i>	616
<i>Manalius aper.</i>	23	<i>Marisca fatua.</i>	387
<i>Mana breves.</i>	623	<i>Marmore clara Numidia.</i>	459
<i>Mana, viles pisciculi.</i>	675	<i>Maro cothurnatus.</i>	272
<i>Maonidem referunt.</i>	277	<i>Marisca turbata. vinâ qualia.</i>	737
<i>Magister cœnarum, quis.</i>	683	<i>Marisya caudidicus fieri potest.</i>	142
<i>Magister improbus, pro ποροβοροχ.</i>	52	<i>Marisya Celenus.</i>	582
<i>Magistratus indicabit virum.</i>	706	<i>Martia aqua, qua.</i>	345
<i>Maia citrea.</i>	720	<i>Martia arena, qua.</i>	148
<i>Male collocare horas.</i>	101	<i>Martialis, natalis dies.</i>	555
<i>Malignus, quis propriè dicatur.</i>	291	<i>Martialis & Iuvenalis, οὐχ ὅμοιοι.</i>	334
<i>Malleator paludis Hispana.</i>	688	<i>Martialis domus, in qua parte urbis fuerit.</i>	73
<i>Malva, ventrem solvunt.</i>	206	<i>Martialis neminem offendit.</i>	279
<i>Mamertinum.</i>	736	<i>Martialis tribunus fuit, & eques.</i>	210
<i>Mamillare.</i>	753	<i>Martia calenda, natalis Martialis.</i>	555
<i>Mamma pares castibus aranearum.</i>	208	<i>Martia calenda, Veneris natalis.</i>	559
<i>Mamma summis.</i>	126	<i>Martii Kalendis celebrabatur natalis Veneris, missæque mulieribus munera à maritis & amatorib.</i>	324
<i>Mammas atque tatas habet.</i>	92	<i>Martii calenda. & quid illis fieri solet.</i>	531
<i>Mammosa Spatale.</i>	135	<i>Marulla adulterii commemorantur.</i>	342
<i>Mamuriani egestas describitur.</i>	87	<i>Massalaetis alligati.</i>	464
<i>Mancia venalia empturi inspiciebant, &c.</i>	366	<i>Massa, pro toto corpore membranaceo.</i>	780
<i>Mandra, quid.</i>	413	<i>Massica cella.</i>	43
<i>Mandra longa mulorum, qua.</i>	286		
<i>Manes; sancti habiti.</i>	332		
<i>Mangones, qui dicantur.</i>	66		
<i>Mangones hominum genus quale.</i>	417		
<i>Mambus iusta dare.</i>	581		

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Massica Theſis ſavis miſceri.</i>	221	<i>Menandri Thais.</i>	778
<i>Maſtilurnſe vinum fumatum.</i>	565	<i>Menapii, Rheni accola.</i>	724
<i>Maſtilitanis fumis muſta cocta.</i>	203	<i>Menogenes carniſeſa.</i>	702
<i>Maſtilitanum vinum.</i>	737	<i>Mens vulſa, qua.</i>	125
<i>Maſſyla avia. Maſſylia Libya pars.</i>	459	<i>Menſa cutrea. 758. acerna.</i>	ibid.
<i>Maſſyli draconis poma.</i>	720	<i>Menſa à pedibus.</i>	170
<i>Maſſylens equus.</i>	491	<i>Menſum initia, Iſraëliſta obſervant.</i>	
<i>Maſſyli, virga equos regunt.</i>	ibid.	447	
<i>Maſſylus ſerpens.</i>	600	<i>Menſtrua conſtituere.</i>	164
<i>Maſtibilion ſuperbus, geſtans pondera.</i>	277	<i>Mentagra deſcriptio.</i>	78
<i>Matella fictilis.</i>	765	<i>Mentha ruſſatrix, qua.</i>	572
<i>Maſturbator quis dicatur.</i>	782	<i>Mentora frangere, quid.</i>	613
<i>Matineſſa arva.</i>	249	<i>Mentorea pocula.</i>	515
<i>Mattiaca pila.</i>	745	<i>Mentores labores.</i>	236
<i>Matius, quid ſignificet. & ſcaccus matius, quid.</i>	413	<i>Mentoris manu lacerta ducta.</i>	178
<i>Mattia, gr. ματτία, quid.</i>	580	<i>Mentoris ſtatua egregia.</i>	613
<i>Mauri & Æthiopes, ἑνότεις.</i>	343	<i>Mentum durum, quo ſenſu.</i>	71
<i>Mauri orbis Libyæ dentibus.</i>	491	<i>Mentum pediculoſum.</i>	690
<i>Mauri pecti tunica Nilotide.</i>	545	<i>Mentum triſte, pro mentagra.</i>	653
<i>Mauruſiacum citrum.</i>	695	<i>Mercurium, an Maja Idus creantur.</i>	695
<i>Mauſolea vicina, qua.</i>	312	<i>Meretrices nuda ſtabant, & cur.</i>	630
<i>Mauſoli ſaxa.</i>	582	<i>Meretrices togata prodibant.</i>	127
<i>Mndi ἀνακαλύπτει.</i>	308	<i>Merum liquidum.</i>	691
<i>Medicamine nigro faciem velas.</i>	159	<i>Meſſale marmora.</i>	541
<i>Meduſæ coma ira. 373. Et Meduſa, qua.</i>	ibid.	<i>Meſſes crepantes.</i>	551
<i>Megalenſis purpura. & Megaleſia, quid.</i>	568	<i>Meſis. pro anno.</i>	92
<i>Megara, uxor Herculis.</i>	629	<i>Metalaſtis, quid.</i>	54, 189
<i>Mel Atticum.</i>	734	<i>Metallum ſarvum, pro ferro.</i>	248
<i>Melania ſuſca.</i>	390	<i>Metili calix, iratus mihi.</i>	239
<i>Melandrya, an ſaſamenta? an aliud quid.</i>	200	<i>Metreta, idem genus meſura quod cadus.</i>	
<i>Mele, cattus ſylveſtris.</i>	566	280	
<i>Meleager, aprum Calydonium conſecit.</i>	14	<i>Metrophanes hic ſitus eſt.</i>	649
<i>Melimela poma, qualia.</i>	54	<i>Mica, canationis ſpecies.</i>	139
<i>Melimela infanti dato.</i>	387	<i>Microſpychns, quis dicatur.</i>	82
<i>Meliornitidis.</i>	247	<i>Microſpicns, an microſpychns legend. ibid.</i>	
<i>Mella & nuclei dentur.</i>	648	<i>Mida hæres.</i>	368
<i>Melpomene, Polyhymnia, Muſa.</i>	233	<i>Miletus, Ionia civitas, in Aſia.</i>	443
<i>Membra, delectationis gratia fricabantur.</i>	203	<i>Minerva, ἀμύττω.</i>	609
<i>Memmonis parens, pro Aurora.</i>	440	<i>Minerva argentea.</i>	776
<i>Memphis, Ægypti civitas. hodie Cairo.</i>	2	<i>Minerva ægis, Meduſa capite formidabilis.</i>	373
<i>Memphis, Ægypti civitas nobiliſſ.</i>	448, 771	<i>Minerva arca, nummos habet.</i>	77
<i>Memphitica templa.</i>	114	<i>Minerva cor tibi limante.</i>	356
<i>Memphiticus navis.</i>	365	<i>Minutal, cibus è variis minutis conſpic.</i>	
		623	
		<i>Minya Theſſali.</i>	654
		<i>Miracula ſeptem mundi, & qua.</i>	1
		<i>Miſcere, pro xiv.</i>	500
		<i>Miſcicins, qui exanctoratus eſt.</i>	206
		<i>Miſitius, an miſcicins legend.</i>	ibid.
			Muni

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Misra</i> <i>μῆρα</i> <i>συμπόσιον</i> .	44
<i>Misilia</i> & <i>teffera</i> , ut diff.	476
<i>Messio</i> , quid. 25. & ut à rude distinguitur.	ibid.
<i>Mithridates</i> veneno adfectus.	318
<i>Mitrae</i> <i>Matrona</i> ferebant.	125
<i>Mittere</i> , quid. 673. & <i>missus</i> .	ibid.
<i>Mitylenaeus mango</i> . & quid <i>Mitylene</i> .	417
<i>Mavus</i> alget pullo in cucullo.	591
<i>Mola</i> <i>salsa</i> . alia <i>Græcorum</i> ; alia <i>Romanorum</i> .	403
<i>Molles honores</i> , qui dicantur.	2
<i>Molorchi</i> <i>conviva</i> <i>Hercules</i> .	505
<i>Molorchus</i> , quis.	255
<i>Molossii</i> <i>litratores</i> .	659
<i>Monanlos</i> , & <i>Agul</i> & <i>tibia</i> .	752
<i>Moneta</i> <i>nigra</i> , qua.	91
<i>Monumentis</i> eodem condebantur, propinqui, conjuges.	102
<i>Morbus</i> , pro pertinaci affectatione.	85
<i>Mores vini</i> , pro sapore, &c.	96
<i>Moriendi</i> <i>via</i> plurima.	79
<i>Morio</i> .	783
<i>Moriones</i> in pretio.	436
<i>Mortem</i> non posse negari.	53
<i>Mortui</i> , aqua calida lavabantur.	344
<i>Mortui</i> , facibus accensis efferebantur.	452
<i>Mortui</i> salutandi mos.	314
<i>Morum</i> inaequalitas divortii causa.	655
<i>Mōstis</i> , pro movistis.	195
<i>Mula</i> , tanti emptæ quam domus.	192
<i>Mula</i> <i>pauilla</i> , vel <i>pomilia</i> .	781
<i>Mulas</i> habeat. quo sensu.	463
<i>Mulier</i> bene olet, nihil olet.	113
<i>Mullus</i> .	729
<i>Mulli</i> , quales pisces.	416
<i>Mulli</i> magni in pretio.	131
<i>Mullus</i> <i>bilibris</i> .	180
<i>Mullis</i> <i>senes</i> .	561
<i>Mulsus</i> .	735
<i>Mulsus</i> , potio ex aqua & melle.	714
<i>Mulvius</i> <i>pons</i> , in <i>via</i> <i>Flaminia</i> .	165
<i>Mulvius</i> , an <i>Mulvius</i> <i>pons</i> .	255
<i>Municipem</i> suam, quam intelligat.	763
<i>Munera</i> , proprie de ludis gladiatorii.	9
<i>Municipalis</i> <i>vita</i> , qualis.	256
<i>Munus</i> , scil. gladiatorium: unde <i>munerarii</i> .	190
<i>Munus</i> , pro omni genere spectaculor.	213

<i>Murana</i> , quid	126
<i>Murana</i> <i>delicata</i> .	560
<i>Muria</i> .	734
<i>Murice</i> <i>aureo</i> dividere.	204
<i>Murice</i> <i>culius</i> <i>liber</i> , & <i>pumice</i> <i>politus</i> .	471
<i>Murana</i> .	729
<i>Murices</i> .	730
<i>Murrina</i> , & <i>pocula</i> <i>murrea</i> .	763
<i>Musæi</i> <i>pathicissimi</i> <i>libelli</i> .	707
<i>Muscaria</i> <i>pavonina</i> .	753
<i>Muscarium</i> <i>bubulum</i> .	754
<i>Musis</i> & <i>Apolline</i> nullo carmina scribere.	154
<i>Musis</i> <i>nuntium</i> mitte, & <i>cur</i> .	523
<i>Mutilati</i> , male ominati.	420
<i>Mutius</i> <i>Scavola</i> , regum terror.	40
<i>Myonis</i> <i>Myronis</i> , <i>Mentoris</i> & <i>Polycleti</i> <i>laus</i> .	455
<i>Myronis</i> <i>artes</i> .	236
<i>Myroni</i> <i>arte</i> <i>serpens</i> <i>calatus</i> .	371
<i>Myos</i> <i>archetypum</i> .	448
<i>Myos</i> <i>labor</i> .	759
<i>Myrinus</i> & <i>Triumphus</i> , <i>gladiatores</i> .	17
<i>Myrobalanum</i> , <i>anzuentum</i> , & unde dicitur.	751
<i>Myrrha</i> <i>bibere</i> , pro poculo <i>myrrhino</i> .	266
<i>Myrrha</i> <i>maculosa</i> <i>pocula</i> .	593
<i>Myrrhina</i> , qua.	172
<i>Myrtea</i> <i>virga</i> <i>fugare</i> <i>muscas</i> .	203
<i>Myrteta</i> <i>oliosa</i> . qua.	186
<i>Myrtus</i> <i>amat</i> <i>litora</i> .	222
<i>Mytilus</i> , qualis <i>piscis</i> .	191

N.

<i>Nævia</i> , uxor <i>Rufi</i> .	72
<i>Naiades</i> , <i>Nymphæ</i> <i>aquarum</i> .	358
<i>Naias</i> <i>domina</i> .	381
<i>Nanneius</i> <i>pulsus</i> <i>Orchestra</i> .	279
<i>Napi</i> , <i>rapis</i> <i>minores</i> .	717
<i>Narbo</i> , <i>Gallie</i> <i>braccata</i> <i>civitas</i> .	471
<i>Nardo</i> <i>crines</i> <i>angebant</i> .	194
<i>Narnia</i> , <i>civitas</i> <i>Umbriae</i> .	423
<i>Narthecium</i> .	755
<i>Nascitur</i> <i>Clytus</i> <i>officiis</i> <i>in</i> <i>anno</i> .	464
<i>Nasus</i> , pro <i>acumine</i> & <i>argutia</i> <i>joci</i> .	53
<i>Nasus</i> , pro <i>acumine</i> , & <i>discacitate</i> .	705
<i>Nasus</i> & <i>Rhinoceros</i> . 30. <i>nasus</i> <i>irrisioni</i> <i>ibid.</i> <i>dicatus</i> .	

Fff 3

Nasus.

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Nasus, sedes ira.</i>	357	<i>Niliacum olus.</i>	724
<i>Nasutus nihil.</i>	137	<i>Nilotica stellus, pro Ægypto.</i>	365
<i>Nasutus sis & nasus.</i>	712	<i>Nilus imbrifer.</i>	68
<i>Natalem colebant, antiquissimi etiam.</i>		<i>Nimbo rubro pulvis a spargere.</i>	289
450		<i>Nimbis, pro croco aqua diluta.</i>	6
<i>Natalis dies Domitiani celebratur.</i>	212	<i>Nimbis vitreus.</i>	763
<i>Natatores juvenes.</i>	21	<i>Nimio, pro multo.</i>	312
<i>Nates glande pasta.</i>	700	<i>Nimis poeta es.</i>	179
<i>Nanfragus loquax fasciatotruncus.</i>	688	<i>Nini delicia.</i>	751
<i>Naviculatur, an nauclatur legend.</i>	169	<i>Niobe, in saxum versa.</i>	336
<i>Nannachia, quid? & ubi fuerit.</i>	20, 24	<i>Nitela aurea, quæ.</i>	296
<i>Neapolis docta, unde dicta.</i>	320	<i>Niver.</i>	764
<i>Nebula Albularum crudarum.</i>	214	<i>Nives æstivas funde. 311. ut mix serari possent.</i>	317
<i>Negativa duo, magis negant.</i>	669	<i>Nives domina, quæ.</i>	368
<i>Negotiatio, ἡγορευσις.</i>	419	<i>Nivis periphrasis.</i>	214
<i>Nemea, fons gelidiss.</i>	58	<i>Ne valeam. Formula.</i>	232
<i>Nemei monstri peccata fervent.</i>	250	<i>Ne valeam. Formula jurandi.</i>	358
<i>Nemeë sylva.</i>	23	<i>Ne valeam, jurandi, formula.</i>	105
<i>Nemea terror.</i>	312	<i>Ne vivam. Formula jurandi.</i>	548
<i>Nemees terror.</i>	522	<i>Nocturna, pro petulant. matutina, s. bria.</i>	615
<i>Nemees vallis. hinc Nemeas Hercules & leo.</i>	9	<i>Nomas Afra.</i>	522
<i>Nepotem hortatur ad genialem vitam.</i>	336	<i>Nomas marmore picta.</i>	459
<i>Nequitias dare.</i>	238	<i>Nomen Hippodami Musæ ingratum.</i>	233
<i>Neridum docilis chorus.</i>	21, 22	<i>Nomenclator, quis dicatur.</i>	567
<i>Nero pessimus, thermas optimas extruxit.</i>	393	<i>Nomentanum vinum, quale.</i>	573, 96
<i>Nerone calet, pro thermais Neronianis.</i>	572	<i>Nomentanum vinum.</i>	737
<i>Neroniana massa.</i>	688	<i>Nomentum Umbria oppidum.</i>	569
<i>Neroniana therma, egregie calida.</i>	171	<i>Noctis, an noctis legendum.</i>	195
<i>Nerva Imperatoris laus ab ingenio poetico.</i>	469	<i>Notarius, quis. 305. ταχυγράφος Graecis.</i>	ibid. & 783
<i>Nerva, Rufones, &c.</i>	291	<i>Notarius velox.</i>	581
<i>Nessi centauri perfida dona.</i>	519	<i>Notus, ventus humidus.</i>	317
<i>Nicerotiana plumbea.</i>	351	<i>Novissimum ingenium, quod.</i>	27
<i>Nicerotiani nimbi.</i>	567	<i>Nox lucubrata Camanis.</i>	268
<i>Nidi, sunt foruli, vel capsæ librorum.</i>	382	<i>Nuces.</i>	745
<i>Nigrina affectus in maritum.</i>	261	<i>Nuces pinæ.</i>	718
<i>Nigrina pietas describitur.</i>	496	<i>Nuclei scil. pinei. 648. ad cussim remedium.</i>	
<i>Nihil esse, quo sensu.</i>	142	<i>Nucum lusus pueri indulens Saturnalis.</i>	323
<i>Nili deprensi flumina. 6. Nili dulcedo.</i>		<i>Nubere, quid proprie.</i>	435
<i>ibid. b. ejus aqua in summo honore habitæ.</i>	ibid.	<i>Nugæ difficiles, quæ.</i>	153
<i>Nili ingenium. quæ in re consistat.</i>	764	<i>Nugæ peregrina, pro unguentis.</i>	185
<i>Niliacæ lens.</i>	714	<i>Numa, secundus Romanor. rex.</i>	609
<i>Niliacæ fera, pro crocodilis.</i>	314	<i>Numa pacificus.</i>	692
<i>Niliacæ ora, pro Ægypto.</i>	238	<i>Numa colles & Nomentana.</i>	559
<i>Niliacæ papyri.</i>	711	<i>Numa conjux, quæ.</i>	348

Nun-

<i>Numidica.</i>	727
<i>Numidica guttata.</i>	187
<i>Numismata lasciva.</i>	475
<i>Nummularius seu trapezita.</i>	688
<i>Nupturire, an nuptum ire, legendum.</i>	209
<i>Nursina pile.</i>	717
<i>Nutantia pondera, quæ dicantur.</i>	84
<i>Nutibus propinare.</i>	204
<i>Nympha, quasilympa.</i>	58
<i>Nympha, singulis arboribus præerat.</i>	517
<i>Nympha cana, cur dicatur.</i>	346
<i>Nysæ colles.</i>	240

O.

O Tempora! à mores!	521
<i>Obsonator.</i>	785
<i>Oceanus pater, cur dictus.</i>	569
<i>Oceanus & Lælius, designatores in theatro.</i>	210
<i>Oceanus, designator theatralis.</i>	287
<i>Oceanus te suscitavit.</i>	328
<i>Obaphoro potentiores ferebantur.</i>	367
<i>October, Domitianus dictus.</i>	480
<i>Oculare vestes purpura.</i>	281
<i>Oculis comedere.</i>	514
<i>Oculos & ventrem pascere.</i>	262
<i>Oculum eruebant digito, in rixa, ira, &c.</i>	

87

<i>Oebalius puer, pro Hyacintho.</i>	629, 775
<i>Oedipodem legere.</i>	542
<i>Oenophori pondera reddidit.</i>	370
<i>Oetaus rogus.</i>	519
<i>Officiosus habet inhumanos amicos.</i>	286
<i>Officium, proprie quid. 640. & pro clientibus.</i>	ibid.
<i>Obe jam satis est, obe libelle.</i>	269
<i>Olere bene, quæ dicantur.</i>	113
<i>Oleum offerre. Adag. 318. & in auriculam.</i>	ibid.
<i>Oleum perdere, quid.</i>	188
<i>Oleum Venafanum.</i>	733
<i>Olida vestes murice.</i>	59
<i>Oliua, figus non ferunt.</i>	390
<i>Oliua laudatissima, quæ.</i>	54
<i>Oliua. 720. earum vires & usus.</i>	ibid.
<i>Olympiada pro lustro sumpta.</i>	396
<i>Olympias, an spatium IV. an V. annorum.</i>	555
<i>Olympias, pro spatio quinq; annorum.</i>	241

<i>Onager.</i>	733
<i>Onocratalis Ravennatis guttur.</i>	618
<i>Onyx, pro vase argenteo.</i>	424
<i>Onyx calcatus.</i>	684
<i>Onyx pinguis.</i>	345
<i>Ophitea calent tenui flamma.</i>	345
<i>Ophthalmicus, medicus oculari.</i>	472
<i>Opimæ antiqui testa.</i>	43
<i>Opimianum Cæcubum.</i>	172
<i>Opimianum nectar.</i>	203
<i>Opobalsama, quid? & unde dict.</i>	751
<i>O'p'piv' & autumnalis.</i>	486
<i>Oppianum hereditæam carpit.</i>	354
<i>O'p'ov, proprie de piscibus.</i>	634
<i>Optimus malorum.</i>	677
<i>Orbis nitidus, pro speculo.</i>	488
<i>Orciniana sponda, pro feretro.</i>	544
<i>Ordo minimus, & maximus, quin.</i>	213
<i>Orestes Piladen odisset.</i>	386
<i>Orestis cum Pylade amicitia.</i>	329
<i>Ornatrices, quæ, & earum munus.</i>	143
<i>Orphea effictum in suffigio domus Plinii.</i>	

552

<i>Orpheum theatrum.</i>	18
<i>Orpheus ad Menadæ fugiet.</i>	647
<i>Oryx.</i>	732
<i>Os hominis, pro impudentia.</i>	534
<i>Oscitatio, lasitudinis & fastidii, signum.</i>	

110

<i>Osculari quando soliti fuerint antiqui.</i>	
690	
<i>Osculacognatorum, in quem finem.</i>	83
<i>Osculo salutabant obvios, Romani, Indæ, &c.</i>	424
<i>Ossa colligebant veteres.</i>	461
<i>Ossa defunctorum componendi mos.</i>	496
<i>Ossa tulit Pelion.</i>	448
<i>Ostendere, de portento.</i>	73
<i>Ostrea.</i>	729
<i>Ostrea Lucrina.</i>	191
<i>Otacilius pauper irridetur.</i>	593
<i>Otho mollis. se pugione transfodit.</i>	339
<i>Othrysiæ pruinæ.</i>	545
<i>Othrysis iriones, qui.</i>	417
<i>Othrysius orbis, pro Septentrionali.</i>	377
<i>Otiola labra, quæ dicantur.</i>	90
<i>Otium, quo sensu.</i>	97
<i>Otinum tuta carina.</i>	196
<i>Ova.</i>	721
<i>Ova ad expiationes adhibebantur.</i>	404

Eff 4

Ovidii

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

Ovidii Metamorphosis in membranis.

780

Ovidius Q. magnus & clarus vir. 569

Ovidius, nullus linguis tacendus. 378

Orum putridum pessimum oles. 371

Oxygamm, quid. 183

P.

P*Acis templum.*

30

Pacorus, Parthorum rex.

499

Padus Phaëtoniens.

548

Paantius heros, pro Philoctete.

152

Pastanarosa.

239

Pastani ruris gloria.

365

Pastanus colonus. à Pasto Lucania opido.

493

Pastanus ager, Praenestinus, rosar. fertilissim.

516

Paganica pila, quæ.

391

Palamon, quis fuerit.

154

Palastrita lubricus. 188. Et quid palastra.

ibid. & 781

Palastricus glandulas paritur.

203

Palatini Dei, qui.

283

Palatina Minerva.

272

Palatinus Tonans, pro Domitiano.

502

Palatinus Entæ navis gubernator.

201

Palladia Tolosa.

536

Palladia Alba colles.

270

Palladium forum.

30

Pallas, olei inventrix.

388

Palladium supercilium,

526

Pallent ob studium boni poëta.

344

Pallida turba, ob vigilias & officia.

549

Palliolata, quæ. palliola mulierum vel meretricum.

498

Palma affigebatur januis consiliorum, qui in causis vicissent.

389

Palma, signum victoria.

574

Palmata tunica & toga, quæ.

374

Palumbus torquatus.

726

Palus concisa.

773

Pan, semper ridens pingitur,

73

Panaca,

760

Panariola, quid sint.

304

Pancratium, quid.

782

Pandionis Cecropiæ arces.

42

Panem facere, pro decoquere.

437

Panes Picensini,

722

Panis improbi bucca.

544

Panniculum spectare.

205

Pannicus palastrita.

343

Pannonica casta, quæ.

727

Pannosa mamma, quæ.

198

Pannucea, pro debili, laxa.

630

Panniculus, minus.

310

Πάπτα εἴπας, qui dicatur.

72

Pantagathi tensoris epitaphium.

350

Pantasis, docta poëtria.

412

Pantices laxi, qui dicantur.

356

Paphi diva, pro Venere.

331

Paphia columba.

443

Papyro factus torus.

453

Papyrostruitur Libitina.

601

Paratonia urbes, quæ.

557

Parasiti Apollinis, mimi appellantur.

495

Parazonium.

746

Pardi & panthera variegati & maculosi.

94

Pardus volucris, qui dicatur.

14

Paridis pantomimi epitaphium.

614

Parma Gallica, lana nobilis.

278

Parma.

784

Parma fl. unde & urbi nomen.

130

Parmense pecus & lana laudatur.

235

Paropsis, an parapsis, legendum.

621

Parthasia domus in monte Palatino.

404

Parthasia sub urfa.

220

Parthasios Triones cernere.

352

Parthasium jugum.

335

Πάρριος, quis.

72

Parthentus, cubicularius Domitiani.

240

Parthemius, Casari à cubiculis.

273, 342

Parthenopaus, juvenis pulcherr.

363

Parthenopaus, filius Meleagri & Atalanta.

543

Parthi serviliter regem adorant.

588

Partho regeliberior.

136

Partibus meis indicolabores.

268

Partis ventrem sequitur.

80

Pasiphaë, uxor Minois, tauri amore insanit.

8

Passerinus & Tigris, equi Circensis.

377

Passerinus, equi nomen.

678

Passeris fluctus.

345

Passum.

734

Patavina mulieres, castæ.

615

Patella

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Patella Cumana.</i>	763	<i>Perdix.</i>	726
<i>Paterfamilias, quis dicatur.</i>	81	<i>Peregri, pro consumpsit.</i>	316
<i>Pater, filia debitor, quum eam dotare te-</i>		<i>Perfixisse fauces, quo sensu.</i>	167
<i>neatur.</i>	379	<i>Perfundas ghaicem, an pertundas legend.</i>	
<i>Pater virginis charta.</i>	70	531	
<i>Patet, quo sensu.</i>	489	<i>Pergamens deus, pro Æsculapio.</i>	488
<i>Patheticissimi libelli.</i>	707	<i>Pericula ludere, quid.</i>	501
<i>Patienter amare, quid.</i>	274	<i>Perire, quid significet.</i>	527
<i>Patrensis fundus, quis.</i>	294	<i>Perithoi porcos pascere.</i>	548
<i>Patria pater.</i>	7	<i>Permaduit sale.</i>	347
<i>Paullus Atili.</i>	528	<i>Permessidos unda.</i>	77
<i>Paullus, confidicus.</i>	285	<i>Permessida, ore largo siccare.</i>	470
<i>Pavo.</i>	727	<i>Perna.</i>	724
<i>Pauper colit ingratas amicitias.</i>	283	<i>Perse πυροσολάτης & ὑδροσολάτης appel-</i>	
<i>Pauperis est, numerare pecus.</i>	340	<i>lantur.</i>	250
<i>Paupertatis causa.</i>	257	<i>Perseus, Palladis ope Medusam interfe-</i>	
<i>Pecten buxens.</i>	745	<i>cit.</i>	373
<i>Pectus pulsabant, in funeribus, &c.</i>	113	<i>Persica nuci persica.</i>	722
<i>Pectus pulsare, signum luctus.</i>	297	<i>Persona, pro ficta imagine vultus.</i>	179
<i>Pedo, Marfus, Epigrammatarii.</i>	272	<i>Persona Germanica.</i>	776
<i>Pedonis domus.</i>	553	<i>Personatissimus.</i>	607
<i>Pedonis & Marfi opus.</i>	149	<i>Perticata frons, qua dicatur.</i>	277
<i>Pegasis unda.</i>	514	<i>Pes erit ipse sibi.</i>	753
<i>Pegma, nebula perunctum.</i>	446	<i>Petaso.</i>	724
<i>Pegmata, quales machina, & unde dicta.</i>	4	<i>Petaso dubius, quis.</i>	200
<i>Peleos, vel Nestoris atas.</i>	141	<i>Petauri via graciles.</i>	153
<i>Pelias, pater Iasonis.</i>	360	<i>Petaurum, quid.</i>	618
<i>Peligna prala, qua.</i>	43	<i>Peteron textis rosis.</i>	248
<i>Pelignum & Peligni coloni.</i>	737	<i>Petisiana regna, qua.</i>	689
<i>Pelion Thessalicum.</i>	448	<i>Petusia lacus.</i>	248
<i>Pollæa ligula.</i>	730	<i>Peuce rudis, & unde sic dicta.</i>	376
<i>Pellai tyranni mensa.</i>	505	<i>Peuce Getica.</i>	418
<i>Pelops tonsus, ejus fabula.</i>	704	<i>Pexa munera dato pauperibus.</i>	399
<i>Peloris aquosa, qua, & unde.</i>	329	<i>Pexa toga, qua & qualis. 131. Inde pe-</i>	
<i>Peloris fatua, qua.</i>	566	<i>xitas.</i>	ibid.
<i>Pelstatam Amazena discinxit Hercules.</i>		<i>Phaëthon encaustus.</i>	243
537		<i>Phaëtonse prono sudat Æthon.</i>	196
<i>Pelusium, oppidum Ægypti.</i>	714	<i>Phaëtonseus rogus.</i>	228
<i>Penelope, pro casta.</i>	611	<i>Phaëtonside gutta, condita apio.</i>	233
<i>Penelope, pro casta. & contra Helene.</i>	69	<i>Phalangarii, qui.</i>	277
<i>Penna scribente grues.</i>	487	<i>Phalanti Ledæi herba.</i>	442
<i>Pensis, quid.</i>	177	<i>Phalantini Galeæ agna.</i>	295
<i>Pensio fusca cellæ.</i>	173	<i>Phaon durus.</i>	564
<i>Pentheus ad matrem fugiet.</i>	647	<i>Pharia arma, qua.</i>	194
<i>Pera.</i>	756	<i>Pharia conjugis arma qui tulit, pro An-</i>	
<i>Pera, genus sacculi viatorii.</i>	245	<i>tonio.</i>	220
<i>Peragere, pro consumere.</i>	316	<i>Pharii horti, qui.</i>	365
<i>Peragere, pro perimere.</i>	297	<i>Pharium, pro Ægyptio.</i>	84
<i>Percidere os alicui.</i>	147	<i>Pharos, Ægypti insula.</i>	502
<i>Percidi, & percisus, quid.</i>	243	<i>Phaselus, navirum Campanum.</i>	560

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Phaëana impiorum Colchorum.</i>	187	<i>Piceata manus, qua.</i>	460
<i>Phaëanus.</i>	727	<i>Picei & buxci dentes.</i>	128
<i>Phaëis, fluvius Colchor.</i>	ibid.	<i>Picenarum rugosarum vimen.</i>	168
<i>Phaëis aves mittit, & quaa.</i>	200	<i>Picta frigora, pro frigora saxi picti.</i>	64
<i>Phaëis rubens lacernis.</i>	275	<i>Pictores in Minerva clientela.</i>	93
<i>Phiala aurea calata.</i>	759	<i>Picena oliva.</i>	243
<i>Phiala tenuis lamina.</i>	446	<i>Pieria fons.</i>	470
<i>Phidiaci calis toreuma.</i>	597	<i>Pignore vita meruit.</i>	161
<i>Phidiaco Iovi digna templa.</i>	405	<i>Pila, pro columna.</i>	36
<i>Phidiacum calum.</i>	330	<i>Pila laureata militum, victoriam testa-</i>	
<i>Phidiacum vincit ebur.</i>	492	<i>tur.</i>	37
<i>Phidias, torentices inventor fuit.</i>	175	<i>Pila præcincta lagenis casenatis.</i>	47
<i>Phidias, statuarium.</i>	361	<i>Pila pagamica, qua. & unde dicta.</i>	749
<i>Phidiaci calis toreuma.</i>	236	<i>trigonalis.</i>	ibid.
<i>Philenis purpurata incedebat, & cur.</i>	517	<i>Pila prima compitalis, & unde sic dicta.</i>	
<i>Philæulla cæcus.</i>	311		130
<i>Philippi porticus.</i>	304	<i>Pila quatuor genera.</i>	225, 226
<i>Philistion ridiculus.</i>	129	<i>Pile, ad humanam effigiem, è panis</i>	
<i>Philomelus, pro citharædo ditissimo.</i>		<i>purpureis, &c. factæ.</i>	15
217		<i>Pilarum quatuor genera.</i>	391
<i>Philosophi promissus alebant barbas.</i>	647	<i>Pilata cohors.</i>	571
<i>Phœneas invites.</i>	493	<i>Pileæ redimere, quid.</i>	144
<i>Phlegraa victoria, qua.</i>	474, 475	<i>Pileati Parthi.</i>	588
<i>Phœbum cio, pro carmina pango.</i>	268	<i>Pileati servi incedebant in Saturnalibus.</i>	
<i>Phœbus, pro facinoratore.</i>	532		610
<i>Phœbi vada, qua.</i>	345	<i>Pileus.</i>	767
<i>Phœbus, facinator & creditor Martialis.</i>		<i>Pimpleis, pro carmine.</i>	608
539		<i>Pimplæum antrum.</i>	664
<i>Phœbus, pro Dranco.</i>	66	<i>Pinguetini, quæ inimica.</i>	725
<i>Phœdrus improbus dictus, & cur.</i>	168	<i>Pinguetius non sum.</i>	654
<i>Phœnicopterus, avis qualis.</i>	187	<i>Pinnas ructanti suggerere.</i>	202
<i>Phœnicopterus.</i>	727	<i>Pinus, magna Matri consecrata.</i>	718
<i>Phœnix, rara avis.</i>	296	<i>Piper.</i>	714
<i>Phœnix, quot annos vivat.</i>	274	<i>Pipinna, quid.</i>	643
<i>Phosphorus, Veneris stella.</i>	439	<i>Piscem ducere tremula seta.</i>	65
<i>Phœnensis, quid.</i>	264	<i>Piscem Roma pluri venire, quam bo-</i>	
<i>Phryga totum habere, quo sensu.</i>	454	<i>rem.</i>	654
<i>Phryges semiviri.</i>	490	<i>Pisces aqua non irrigandi. & cur. ibid.</i>	
<i>Phrygi vinum carius fuit oculo.</i>	364	<i>Pisces in conviviis præcipue expectan-</i>	
<i>Phrygius minister, pro Ganymede.</i>	665	<i>tur.</i>	633, 634
<i>Phrygius vir, pro Aenea.</i>	433	<i>Pisces sacri.</i>	231
<i>Phryx puer, pro Ganymede.</i>	500	<i>Piscinæ multæ, Romæ.</i>	180
<i>Phryxi ovis.</i>	326	<i>Piscina vetus aura.</i>	215
<i>Phryxi Thebani vellere cultus.</i>	456	<i>Piscina in villis suburbanis.</i>	560
<i>Phryxenus agnus.</i>	575	<i>Piscis an piscatorem amare possit.</i>	355
<i>Phryxus, quis.</i>	444	<i>Pisconum atria.</i>	237
<i>Phyllirides, quid.</i>	114	<i>Pistores ipsi molam vertebant.</i>	687
<i>Pica.</i>	755	<i>Pistor dulciarius.</i>	785, 786
<i>Pica salutatrix.</i>	421	<i>Plagiarius, quis dicatur.</i>	61
<i>Picatum vinum.</i>	734	<i>Plasani irrigabantur vino.</i>	517

Plau-

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Platanona</i> , loca platanis confita.	167	<i>Polymita</i> , quid, & polymitarum.	771
<i>Platanus</i> vidua, quæ.	186	<i>Polymyxos</i> lucerna, & unde sic dicta.	
<i>Platea</i> , urbs qualis.	248	748	
<i>Plectra</i> , & unde dicta.	774	<i>Polyphemus</i> oves pascens.	243
<i>Plectusa</i> , ornatrix.	143	<i>Polyphemus</i> & <i>Scylla</i> , quales.	398
<i>Plinii</i> laus, ab eloquentia, ab adibus, &c.		<i>Polyporus</i> , & <i>polypus</i> , quid.	678
552		<i>Pomona</i> , hortorum dea.	57
<i>Plinius</i> autor Nat. Hist. <i>Vesuvii</i> montis		<i>Pompeji</i> dona, quæ.	114
incendio extinctus.	240	<i>Pompeji</i> ubi interfecti & sepulti.	317
<i>Pluma</i> .	773	<i>Pompilla</i> munus, lacerna.	252
<i>Plumare</i> , quid.	443	<i>Pondera</i> , pro rationibus, &c.	507
<i>Plumarii</i> , textores dicti, & cæ. ibid.		<i>Pondera</i> sua metiri oportet.	709
<i>Plumata</i> vestes, quæ. 281. & <i>pluma</i> in		<i>Pontia</i> deterior.	125
vestibus, quæ.	ibid.	<i>Pontiam</i> veneficam exagitat.	362
<i>Plumea</i> pondera laxi foliis.	226	<i>Pontia</i> venefica.	239
<i>Plumbea</i> mala, quæ.	600	<i>Pontificum</i> dapes, pro magnificis.	683
<i>Plumbea</i> selibra.	91	<i>Popa</i> ludis nequiore talis.	223
<i>Plumbei</i> nummi, qui.	589	<i>Popilius</i> Lenas <i>Ciceronis</i> intersector.	315
<i>Pluteo</i> vindice intus. & quid <i>pluteus</i> .		<i>Popularia</i> sacra, quæ.	568
207		<i>Porcellus</i> lacteus.	721
<i>Pocula</i> archetypa.	758	<i>Porcia</i> , uxor <i>Bruti</i> .	53
<i>Pocula</i> de circo <i>Flaminio</i> .	699	<i>Porcus</i> .	754
<i>Pocula</i> sacra tria apud <i>Græcos</i> , & quæ.		<i>Porphyrones</i> .	729
75		<i>Porrexit</i> , pro occidit.	14
<i>Podagra</i> detenti, ut plurimum litigiosis,		<i>Porrexit</i> pedes, quo sensu.	529
queruli, &c.	90	<i>Porri</i> graves.	319
<i>Podalirius</i> <i>Hermes</i> , chirurgus <i>Med.</i>	578	<i>Porri</i> sectivi. 716. capitati.	ibid.
<i>Pœni</i> leves.	222	<i>Porrus</i> sectile, quid.	572
<i>Pœni</i> ficii <i>mapalia</i> .	554	<i>Porrus</i> utrumque, quod.	182
<i>Pœnula</i> pro cucullo.	711	<i>Porfena</i> , rex <i>Etruscorum</i> .	760
<i>Pœnula</i> <i>gansapina</i> .	770	<i>Portæ</i> privatorum, rarè olim patebant.	
<i>Pœnula</i> scortea.	767	74	
<i>Pœsis</i> , sterilis & inanis.	38	<i>Porticus</i> , & earum usus, &c.	5
<i>Pœstiosarium</i> .	296	<i>Porticum</i> usus.	35
<i>Pœta</i> , carmina sua recitare solebant, &		<i>Porticus</i> C. innixa columnis.	114
ubi.	49	<i>Posse</i> vetulam, quo sensu.	174
<i>Pœta</i> mortui laudantur tantum.	469	<i>Postumianus</i> ad saturnalia, pœtam donis	
<i>Pœta</i> quondam culti.	280	celebat.	470
<i>Pœtus</i> <i>Martialem</i> reprehendit tanquam		<i>Pothini</i> facinus, cum <i>Antonii</i> comparat.	
mollem.	297	194, 195	
<i>Polla</i> , <i>Lucani</i> uxor.	385, 583	<i>Pothinus</i> <i>Pharius</i> , <i>Pompeji</i> intersector.	
<i>Pollentia</i> <i>lana</i> , à <i>Pollentia</i> <i>Italia</i> oppid.		315	
772		<i>Præceps</i> , pro impetu ruens.	12
<i>Pollice</i> , matellam petebant.	370	<i>Præcones</i> , ut plurimum scurra.	216
<i>Pollice</i> nideo nere aurea fila.	326	<i>Præconum</i> fortuna laeta, ad invidiam	
<i>Pollinator</i> , quis sit.	602	usque.	328
<i>Polleo</i> , citharædus nobilis.	253	<i>Præconum</i> ars fructuosa.	307
<i>Pollionis</i> ad quarum.	169	<i>Prædium</i> propriè, quid.	174
<i>Polybus</i> , lusus peritus.	414	<i>Præfiscine</i> , quid? & unde dict.	338
<i>Polyclæus</i> , insignis statuarum.	597	<i>Præla</i> , sunt torcularia.	43
		<i>Præla</i>	

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Præla pellucere, ut dicantur.</i>	132.	<i>Præla</i>	133
<i>quid prælum.</i>	133	<i>Præstis, Latii oppidum.</i>	559
<i>Præstis, Latii oppidum.</i>	559	<i>Prænestina regna.</i>	523
<i>Prænestina regna.</i>	523	<i>Præsentibus fruendum.</i>	308
<i>Præsentibus fruendum.</i>	308	<i>Prætere, & non prætere, quo sensu.</i>	42
<i>Prætere, & non prætere, quo sensu.</i>	42	<i>Prætexata amicitia, qua.</i>	554
<i>Prætexata amicitia, qua.</i>	554	<i>Præteritis, qui dicebantur.</i>	419
<i>Præteritis, qui dicebantur.</i>	419	<i>Prætoricia corona.</i>	446
<i>Prætoricia corona.</i>	446	<i>Prætriciofa res, qualis.</i>	193
<i>Prætriciofa res, qualis.</i>	193	<i>Præmatici, qui dicantur.</i>	698
<i>Præmatici, qui dicantur.</i>	698	<i>Præfina faciones & Veneta, qua.</i>	573,
<i>Præfina faciones & Veneta, qua.</i>	573,		
	574	<i>Præfinum flabellum.</i>	202
<i>Præfinum flabellum.</i>	202	<i>Præxileis manus.</i>	236
<i>Præxileis manus.</i>	236	<i>Præpi descriptio.</i>	349
<i>Præpi descriptio.</i>	349	<i>Præpo, custodi hortorum, minatur flam-</i>	
<i>Præpo, custodi hortorum, minatur flam-</i>		<i>mas.</i>	451
<i>Præpo, custodi hortorum, minatur flam-</i>	451	<i>Præpui hortorum præses.</i>	48
<i>Præpui hortorum præses.</i>	48	<i>Præpui marmoreus surripitur.</i>	361
<i>Præpui marmoreus surripitur.</i>	361	<i>Præpui filiginem.</i>	753
<i>Præpui filiginem.</i>	753	<i>Præpui pila, qua.</i>	596
<i>Præpui pila, qua.</i>	596	<i>Præpui pili munera.</i>	88
<i>Præpui pili munera.</i>	88	<i>Præpui & Verne, gladiatores.</i>	25
<i>Præpui & Verne, gladiatores.</i>	25	<i>Præpui rara concordia cum noverca.</i>	
<i>Præpui rara concordia cum noverca.</i>			224
	224	<i>Præpui deos, quid.</i>	36
<i>Præpui deos, quid.</i>	36	<i>Præpui hominis nota.</i>	50
<i>Præpui hominis nota.</i>	50	<i>Præpui, crucis severiss.</i>	159
<i>Præpui, crucis severiss.</i>	159	<i>Præpui stolidi.</i>	53
<i>Præpui stolidi.</i>	53	<i>Præpui invidia.</i>	102
<i>Præpui invidia.</i>	102	<i>Præpui lares, ubi.</i>	73
<i>Præpui lares, ubi.</i>	73	<i>Præpui fabula expomitur.</i>	314, 315
<i>Præpui fabula expomitur.</i>	314, 315	<i>Præpui thea rupes, pro Caucaſo.</i>	506
<i>Præpui thea rupes, pro Caucaſo.</i>	506	<i>Præpuiarii pauperculi dicti, & unde.</i>	68
<i>Præpuiarii pauperculi dicti, & unde.</i>	68	<i>Præpui beo luto ficta Lesbæ.</i>	567
<i>Præpui beo luto ficta Lesbæ.</i>	567	<i>Præpui beo religatus Caucaſo.</i>	9
<i>Præpui beo religatus Caucaſo.</i>	9	<i>Præpuiſſe, propromiſſe.</i>	557
<i>Præpuiſſe, propromiſſe.</i>	557	<i>Præpuiſſus.</i>	779
<i>Præpuiſſus.</i>	779	<i>Præpuiſſare, & de cibo dicitur.</i>	319
<i>Præpuiſſare, & de cibo dicitur.</i>	319	<i>Præpuiſſus, est præguſtare ante cænam.</i>	319
<i>Præpuiſſus, est præguſtare ante cænam.</i>	319	<i>Præpuiſſa amat raptas.</i>	685
<i>Præpuiſſa amat raptas.</i>	685	<i>Præpuiſſa, vita mortisque præses, &c.</i>	
<i>Præpuiſſa, vita mortisque præses, &c.</i>			179
	179	<i>Præpuiſſi coliculi.</i>	761
<i>Præpuiſſi coliculi.</i>	761	<i>Præpuiſſi rudes.</i>	573
<i>Præpuiſſi rudes.</i>	573	<i>Præpuiſſa Patimiorum fractorum, & quid</i>	
<i>Præpuiſſa Patimiorum fractorum, & quid</i>		<i>proxeneta.</i>	541, 542
<i>Præpuiſſa Patimiorum fractorum, & quid</i>	541, 542	<i>Præpuiſſa Damascena.</i>	719
<i>Præpuiſſa Damascena.</i>	719	<i>Præpuiſſa cana, qua.</i>	403
<i>Præpuiſſa cana, qua.</i>	403		
		<i>Præpuiſſus in pugnam vitulus.</i>	187
<i>Præpuiſſus in pugnam vitulus.</i>	187	<i>Præpuiſſus, pilose partes glabræ.</i>	571
<i>Præpuiſſus, pilose partes glabræ.</i>	571	<i>Præpuiſſum & dropax, medicamentum</i>	
<i>Præpuiſſum & dropax, medicamentum</i>		<i>pilatoria.</i>	198
<i>Præpuiſſum & dropax, medicamentum</i>	198	<i>Præpuiſſus.</i>	754
<i>Præpuiſſus.</i>	754	<i>Præpuiſſus cinadus.</i>	618
<i>Præpuiſſus cinadus.</i>	618	<i>Præpuiſſus, quid.</i>	778
<i>Præpuiſſus, quid.</i>	778	<i>Præpuiſſum facilitatem carpit, & equum</i>	
<i>Præpuiſſum facilitatem carpit, & equum</i>		<i>quam negare.</i>	259
<i>Præpuiſſum facilitatem carpit, & equum</i>	259	<i>Puella Gaditana.</i>	782
<i>Puella Gaditana.</i>	782	<i>Puer cinadus.</i>	782
<i>Puer cinadus.</i>	782	<i>Pueri comædi.</i>	784
<i>Pueri comædi.</i>	784	<i>Pueri crines alere solent. cirrati sunt.</i>	303
<i>Pueri crines alere solent. cirrati sunt.</i>	303	<i>Pueri ludentes cum tauris.</i>	292
<i>Pueri ludentes cum tauris.</i>	292	<i>Pueros, magno pretio emebant.</i>	257
<i>Pueros, magno pretio emebant.</i>	257	<i>Pugillatus inventor, quis.</i>	522
<i>Pugillatus inventor, quis.</i>	522	<i>Pugillares citrei, quid sint.</i>	740, 778
<i>Pugillares citrei, quid sint.</i>	740, 778	<i>Pugillares e borei. 741. membræci. ibid.</i>	
<i>Pugillares e borei. 741. membræci. ibid.</i>		<i>Pugio.</i>	746
<i>Pugio.</i>	746	<i>Pulcherrima brevis ævi sunt.</i>	337
<i>Pulcherrima brevis ævi sunt.</i>	337	<i>Pulei nigri corona.</i>	675
<i>Pulei nigri corona.</i>	675	<i>Pulli gallinæci.</i>	722
<i>Pulli gallinæci.</i>	722	<i>Pullus color paupertinno.</i>	591
<i>Pullus color paupertinno.</i>	591	<i>Pulpita, loca editiora, &c.</i>	78
<i>Pulpita, loca editiora, &c.</i>	78	<i>Pumicata froms.</i>	71
<i>Pumicata froms.</i>	71	<i>Pumicata manus.</i>	300
<i>Pumicata manus.</i>	300	<i>Pumice rasus liber.</i>	103
<i>Pumice rasus liber.</i>	103	<i>Pumilio, bene capitati.</i>	784
<i>Pumilio, bene capitati.</i>	784	<i>Punica mala, imitata breves rosas.</i>	54
<i>Punica mala, imitata breves rosas.</i>	54	<i>Punicorum malorum grana.</i>	384
<i>Punicorum malorum grana.</i>	384	<i>Puppa, propuella.</i>	226
<i>Puppa, propuella.</i>	226	<i>Purpura elati honestiores.</i>	513
<i>Purpura elati honestiores.</i>	513	<i>Purpura Lacedæmonia deterior Tyria.</i>	772
<i>Purpura Lacedæmonia deterior Tyria.</i>	772	<i>Purpura, Senatorum.</i>	543
<i>Purpura, Senatorum.</i>	543	<i>Purum argentum, quod.</i>	237
<i>Purum argentum, quod.</i>	237	<i>Pustillus homo es.</i>	323
<i>Pustillus homo es.</i>	323	<i>Pustula felix, cur dicatur.</i>	456
<i>Pustula felix, cur dicatur.</i>	456	<i>Pustula lucentes.</i>	653
<i>Pustula lucentes.</i>	653	<i>Pustulatum vel pustulatus argentum,</i>	
<i>Pustulatum vel pustulatus argentum,</i>		<i>quid.</i>	419
<i>Pustulatum vel pustulatus argentum,</i>	419	<i>Putidula, qua dicatur.</i>	226
<i>Putidula, qua dicatur.</i>	226	<i>Pyladem suum miratur vetustas.</i>	398
<i>Pyladem suum miratur vetustas.</i>	398	<i>Pyllo ævo numerosior.</i>	212
<i>Pyllo ævo numerosior.</i>	212	<i>Pyra Syra.</i>	320
<i>Pyra Syra.</i>	320	<i>Pyramides, qua, & earum figura.</i>	1
<i>Pyramides, qua, & earum figura.</i>	1	<i>Pyramidum miracula regia.</i>	448
<i>Pyramidum miracula regia.</i>	448	<i>Pyrgilistores.</i>	660
<i>Pyrgilistores.</i>	660	<i>Pyrum, an regio, an insigne ædium.</i>	103
<i>Pyrum, an regio, an insigne ædium.</i>	103	<i>Pythagoras, puer Neronis.</i>	610
<i>Pythagoras, puer Neronis.</i>	610	<i>Pyxagathos, quid.</i>	405
<i>Pyxagathos, quid.</i>	405		

Quadræ

IN MARTIALEM, ET NOTAS-

Q uadra secta placenta.	200
Quadrans quid? & unde dict.	66
Quadrans, quarta pars libra.	308
Quadrans, tres cyathos continet.	333
Quadrante lavabant se tenuioris conditionis homines.	173
Quadrantes centum, pro sportula.	162
Quadringentorum lacerna.	287
Qua tua sunt, tibi habe.	376
Quarta, rancia cur dicta.	467
Quartana, Medicorum opprobrium.	591
Quaterno are modius.	700
Querna corona, civica.	212
Querna coronabantur vates magni, &c.	246
Quinctum, Sextum vocat.	164
Quinctus pro Decimo.	285
Quineunx, quinque cyathos continet.	43
Quincunx, pro quovis poculo.	107
Quincupedal.	758
Quincuplices, quid sint.	740
Quintilianus moderatur juvenis aega.	155
Quirini porticus.	606
Quisquis plus iusto non sapit, ille sapit.	783
Quod sis, esse velis.	571

R.

R abirius, architectus nobilis.	404, 587
Radiare, pro fulgere.	4
Radix, divinitatem significant.	ibid.
Rancidulum os, quod.	393
Rapa frigore dulciora.	ibid. 716
Rara, rara.	231
Rara est concordia forma atque pudicitia.	458
Rarus, qui velit ingenio cedere.	438
Ratio, quo sensu? ut videre cum ratione.	174
Ravenna, Sabinorum oppidum.	185
Ravenna, villa Faustina.	376
Ravennatis gustur.	618
Ravennates rana.	208
Ravenna aquorea.	717
Recessus faciles, qui.	346

Recticustor, & imitator honesti.	30
Recutita colla mula.	513
Reduces chorea.	387
Refibulare, & fibula, quid.	494
Regelare, quid.	208
Regem ac dominum vocare.	100
Reges & dominos habere debet, Qui se non habet.	144
Regis ad exemplum totius componitur orbis.	526
Regis nomen Romanis semper invisum.	4
Regna, pro regibus.	237
Regna nemorosa Trivia.	518
Regulum Ciceroni aequiparat.	224
Regulus, caussidicus. 147. bipedum non quiss.	311
Reguli villa, ejus situs, &c.	35
Rem difficilem facere.	257
Rem factam habere. 120. ut dicatur.	353
Reorum maestorum anhelitus gravis.	216
Reorum propinqui, togas suas mutabant.	119
Res tuas tibi habeto.	568
Refina, pro dropace.	199
Refinata vina.	201
Restes calva allio.	676
Retro pueris obsonia dare.	170
Rex, pro patrono.	162
Rhatica vina.	760
Rhenana, Sarmaticaque manus.	499
Rheni domitor, pro Domitiano.	483
Rheni nodi, qui.	296
Rhenus bicornis dictus, & cur. 346. Aureus.	ibid.
Rhenus fractus cornu improbo.	376
Rhinoceros.	750
Rhinocerotis nasus.	30
Rhinocerotis pugna, & qualis bellua, &c.	11
Rhodia gallina in pretio.	187
Rhodium opus.	73
Rhodope, mons Thracia.	18
Rhodopeus cultor, pro Thrace.	6
Rhombo Colcho vapulare.	689
Rhombo Thessalico Iuniam deducere.	496
Rhombus.	729
Rectus vesula comparatus cum Crocodili visu.	208
Rigas, antiqua theatra patrum.	248
Regens Dercenna.	58
Riges	

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Rigescitas inermota.</i>	293	<i>Sabina.</i>	68
<i>Rigidus Afer.</i>	679	<i>Sabina, casta, simplices. °</i>	53
<i>Risus in Divi, benignitatis signum.</i>	93.	<i>Sabini simplices, candidi.</i>	58
<i>Et annuimus.</i>	ibid.	<i>Sabinum, vinum quale.</i>	574
<i>Rixarum chori.</i>	248	<i>Saccentur Caccub, quo sensu.</i>	127
<i>Robar, pro clava Herculis.</i>	505	<i>Sacculus, pro Radaulio.</i>	299
<i>Rodere caninam pellem.</i>	309	<i>Saccus nrvatus.</i>	761
<i>Rogator, pro mendico.</i>	232	<i>Sacerdotes in sacris Isidis, sibilantibus,</i>	
<i>Roma aurea vexat suas opes.</i>	514	<i>lacertos, &c. sanciant.</i>	647
<i>Roma, primò in tres; postea in quatuor</i>		<i>Sacra, qua Terentius habet.</i>	213
<i>regiones divisa.</i>	34	<i>Sagaria, genus scuti.</i>	462
<i>Romulus rapis delectabatur.</i>	716	<i>Sagatus, & sagum, quid.</i>	330
<i>Ronchi, pro censuris, subannationi-</i>		<i>Saguntis septenaria synthesis.</i>	242
<i>buis. 266. & ronchus, quid.</i>	30	<i>Saguntino luto ficta pecula.</i>	432
<i>Rosa, cingebant comas, & cur.</i>	422	<i>Salariorum pueri.</i>	52
<i>Rosa, ex Egypto Romam mitti solita,</i>		<i>Salariorum scrimia.</i>	266
<i>hyeme scil.</i>	365	<i>Salarium dandum est.</i>	102
<i>Rosa hiberna, in pretio.</i>	231	<i>Sale multo permadere.</i>	347
<i>Rosa sutiles.</i>	312	<i>Salebra, qua Flaminiæ secans.</i>	513
<i>Rosarium Passi.</i>	296	<i>Sales, pro jocis.</i>	711
<i>Rota inducenda.</i>	774	<i>Salictum, idem quod salicetum.</i>	616
<i>Rotare, Græcè κυβισαίν.</i>	12	<i>Salix nulla mica.</i>	386
<i>Rubiginosus dentibus rodere cuncta.</i>	291	<i>Sallustius.</i>	779
<i>Rubra breves.</i>	254	<i>Salmacis fons in Caria. ejus vires.</i>	560
<i>Rudare aprum, quid.</i>	508	<i>Salo, oppidum Hispania, quo ferrum du-</i>	
<i>Rudem meruisse qui dicantur.</i>	176	<i>ratur.</i>	504
<i>Rudes, scipiones erant, quibus veterani</i>		<i>Salo temperator, ut dicatur.</i>	248
<i>gladiatores donabantur in signum ma-</i>		<i>Salo tetricus.</i>	660
<i>gisterii, &c. 25. Hinc rude donatus.</i>		<i>Salon rigidus.</i>	669
<i>ibid.</i>		<i>Salona litorea, qua.</i>	592
<i>Rudes fontes puellis, pro intacti puellis.</i>		<i>Salone, fl. juxta Balbilib.</i>	58
	344	<i>Salo patrius.</i>	601
<i>Ruere, significat impetum.</i>	67	<i>Salonini epitaphium.</i>	332
<i>Rufus, in Cappadocia, diem obiit.</i>	367.	<i>Salutationis usus & abusus.</i>	64.
<i>Bononiensis erat.</i>	ibid.	<i>Sancti, veteribus defuncti.</i>	635
<i>Rumor gemmeus.</i>	542	<i>Sanctra, nihil gulosius.</i>	383
<i>Rumpant crystallæ.</i>	549	<i>Sandapila, quid sine.</i>	150
<i>Rumpere, quo sensu.</i>	58	<i>Sandapila angusta. 473. ea viliacade-</i>	
<i>Rumpere coquum, pro cadere.</i>	165	<i>ra offerebantur.</i>	ibid.
<i>Rumpi invidia.</i>	535	<i>Santonæ, Galli quales.</i>	503
<i>Rus verum, quod. 186. rus barbarum. ib.</i>		<i>Santonica virga, an Sardoia legend.</i>	533
<i>Russa Canusina innica, qua.</i>	766	<i>Santra coci soboles.</i>	543
<i>Rusticula.</i>	728	<i>Sanus, de corpore & anima.</i>	116
<i>Rutati lacerti.</i>	572	<i>Sapo, & ejus vis.</i>	745
<i>Rhythmus seu rhythm, vas quale.</i>	125	<i>Sappho poetria.</i>	564
		<i>Saprosagis, seu putrida edis.</i>	201
		<i>Sardinia. gravis insula, in quam exules</i>	
		<i>mittebantur.</i>	446
		<i>Sardinia insula pestilentiissima.</i>	252
		<i>Sardonychæ Indi.</i>	230.
		<i>Sards-</i>	

S.

Sabbatariorum jejunia. 215
 Sabai, qui populi. 6

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Sardonycha, smaragdi, &c.</i>	277	<i>Scriptula, Gr. γράμμαλα.</i>	267
<i>Sardonycha veri.</i>	252, 515	<i>Scriptula, quid.</i>	577
<i>Sardonychata manus.</i>	121	<i>Scriptula decem flammata toga.</i>	283
<i>Sardoa ora, qua, & quales.</i>	446	<i>Scutica horridis loris.</i>	582
<i>Sarmata pastus equo epoto.</i>	6	<i>Scutula, quid & unde dicta.</i>	470
<i>Sarmatica gentes, qua.</i>	435	<i>Scylla aquora.</i>	395
<i>Sarmatica lorica, durissima.</i>	373	<i>Scythia smaragdi.</i>	230
<i>Sarrire saxum.</i>	209	<i>Scythica rupis, pro Caucaſo.</i>	9
<i>Sarsina, civitas Umbriae.</i>	514	<i>Scythici luci caſtor.</i>	686
<i>Sassinate de ſylva, quod eſt oppidum Umbriae.</i>	189	<i>Scythici poli fidera.</i>	352
<i>Satisfacere, quo ſenſu.</i>	701	<i>Scythicus nodus, pro baltheo.</i>	537
<i>Saturcia, Venerem excitat.</i>	199	<i>Secare ſepta, pro obambulare.</i>	138
<i>Saturnalia, quando celebrari ſolita.</i>	451.	<i>Securicula.</i>	747
<i>& quamdiu.</i>	754	<i>Securus, & ſollicitus, ut ſumantur.</i>	265
<i>Saturnalibus mittebantur amicis xenia.</i>		<i>Selibra, quid.</i>	241
241		<i>Selibra Saturnalia.</i>	283
<i>Saturnalibus, munera commeabant.</i>	267	<i>Sellaria popina.</i>	316
<i>Saturnalia nuceſ.</i>	292	<i>Sellas inſerre theatriſ, moris erat.</i>	279
<i>Saturnaliſſimum tributum Macri.</i>	551	<i>Semicinctium.</i>	771
<i>Saturni feriſ nubil unctum.</i>	610	<i>Semifulus ſubſellio.</i>	279
<i>Saturnini hiſtoria.</i>	220	<i>Semiramiaacus.</i>	443
<i>Satyrſ choros dedere.</i>	240	<i>Semi ſupinus potas.</i>	341
<i>Saucia mero.</i>	257	<i>Semita, quid.</i>	406
<i>Sauroſtones Corinthiſ.</i>	775	<i>Semitactus unguento, quiſ dicatur.</i>	362
<i>Scabies, pro inveterata libidine.</i>	611	<i>Semodius ſarris.</i>	241
<i>Scavola ſpectaculum.</i>	444	<i>Sempronſa erga virum amorem, celebrat.</i>	
<i>Scalptorium.</i>	756	685	
<i>Scarus.</i>	730	<i>Semurſus campus, an campus Myrinus legend.</i>	504
<i>Scaxon, verſus qualis. 89. & unde dict.</i>		<i>Senatores, quibus calceis cinxerint pedes.</i>	
<i>ibid.</i>		122	
<i>Scheda, pro extrema libri pagina.</i>	269	<i>Senatorſ inſigne, latus clavus.</i>	281
<i>Scenica veſtes, quales.</i>	106	<i>Seneca domus ter numeranda.</i>	237
<i>Schema, quid? pro eo ſtemma aliſ legunt, &c.</i>	15	<i>Seneca duo, & qui.</i>	68
<i>Scindere, dubio ſenſu.</i>	209	<i>Senes, qui dicti.</i>	411
<i>Σχολάζειν Gracſ, quid.</i>	127	<i>Senio, fauſtus jaſtus.</i>	712
<i>Scindere, pro diſtribuere.</i>	164	<i>Septa, qua loca.</i>	114
<i>Sciurus inamabilis.</i>	296	<i>Septa coemere, pro qua in Septis.</i>	593
<i>Scombrſ, piſciculi falſi.</i>	266	<i>September, Germanicus dictus.</i>	480
<i>Scopa.</i>	756	<i>Septisiana, libra octo unciarum.</i>	470
<i>Scorpus, auriga. 589. ſeu nobiliſ agitator.</i>		<i>Septisianum argentum, quale.</i>	267
607		<i>Septunce perditus ſtertit.</i>	204
<i>Scorpiuſ aſurus.</i>	290	<i>Sepulchra, cur juxta vias publicas olim.</i>	
<i>Scorpiuſ, Thalluſque nobiliſ agitator.</i>		84	
258		<i>Sepulchra ſacra erant.</i>	101
<i>Scribere, pro accuſare.</i>	27	<i>Sepulchriſ conſecrabatur agelluſ.</i>	569
<i>Scribita, pro ſcribilita, & quid.</i>	166	<i>Sepulcrorum effuſores, graviter puniebantur.</i>	635
<i>Scriba, pro receptaculiſ librorum.</i>	29	<i>Sequanica textrix.</i>	225
<i>Scrinium, ejus uſuſ.</i>	747	<i>Serapidis ſacra qua.</i>	495
		<i>Serica</i>	

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Serica vestes, matronis placere, & quibus.</i>	501	<i>Silius Italicus celebratur. consul fuit, &c.</i>	222
<i>Serpentes in delictis habiti, à Rom. mulieribus, & quare.</i>	421	<i>Silius, Ciceronis & Virgilii imitator.</i>	631
<i>Serpere & repere, ut diff.</i>	251	<i>Silii opera diu latere. 407. uator op. ibid.</i>	
<i>Servi Saturnalibus dominabantur.</i>	173	<i>Silvanus horridus, cur sic dicat.</i>	599
<i>Servi vincti, opus faciebant.</i>	491	<i>Simi viro cum grege.</i>	56
<i>Servi vinculis soluti, compedes Saturno sacrabant.</i>	173	<i>Simila. & ejus usus.</i>	715
<i>Servorum erat, nuntiare horas.</i>	467	<i>Simplicitas, olim laudi, nunc vitio vertitur.</i>	50
<i>Sestertias sex, qua.</i>	338	<i>Simius.</i>	782
<i>Sestertium, quid.</i>	66	<i>Simplicitas prudens.</i>	571
<i>Sestertius, quantum contineat.</i>	34	<i>Simpliciter ebria.</i>	84
<i>Sestertius, tribus assibus valebat.</i>	936	<i>Sindon Tyria.</i>	226
<i>Setia, uni colono dedita. 256. unde Setinum vinum.</i>	ibid	<i>Sindone cultus liber.</i>	606
<i>Setia seu Setina vina nobilia.</i>	565	<i>Sine invidia dare.</i>	194
<i>Setina & Massica vina nobilia.</i>	258	<i>Sine nube tonare.</i>	492
<i>Setina gleba.</i>	491	<i>Sine talione, pro vindicta.</i>	694
<i>Setina liquantur.</i>	481	<i>Sint Macenates, non deerunt, Flacc, Marones.</i>	460
<i>Setina vina, qua.</i>	457	<i>Sinu excipimus, chara.</i>	164
<i>Setini trientes.</i>	761	<i>Sinu ferre, pro charum habere.</i>	110
<i>Setini trientes rumpant crysalla.</i>	549	<i>Sinussa mollis, Campania urbs.</i>	345
<i>Setinum.</i>	735	<i>Sinussana unda.</i>	646
<i>Setinum, prima nota vinum.</i>	738	<i>Sinussanus lacus, sterilitati medebatur.</i>	612
<i>Setinum, nobile vinum.</i>	368	<i>Sirenas Vlysses evasit.</i>	193
<i>Sextans, duos continet cyathos.</i>	311	<i>Sistrata turba.</i>	674
<i>Sextantes, pocula duorum cyathorum.</i>	672	<i>Sisyphi saxum volvere.</i>	544
<i>Sextarius in cyathos xii. dividitur.</i>	43	<i>Sit tibi terralevis.</i>	84
<i>Sextius seu Sestius Caballus, scurra dicax.</i>	53	<i>Sitire Tagum, &c.</i>	601
<i>Sextula, qua.</i>	577	<i>Socum transferre ad cothurnos.</i>	430
<i>Sextum irridet, obscuritatem affectantem.</i>	554	<i>Sola regum basiare.</i>	588
<i>Sica, gladius brevis.</i>	166	<i>Sola, nomen lacus.</i>	219
<i>Sicambri, seu Geldri.</i>	6	<i>Solea lanata, & earum usus.</i>	753
<i>Siculi fratres, qui.</i>	386	<i>Soleas, discubitus deponebant.</i>	183
<i>Siderii ministri, qui.</i>	584	<i>Solacismum Calliodore, facis.</i>	298
<i>Sidone tinctus olentis.</i>	116	<i>Sole uti, Gr. ἡλιαζέω.</i>	78
<i>Sidonius amor, quis.</i>	392	<i>Soles effugere atque abire.</i>	285
<i>Sigerios meros sanare.</i>	263	<i>Solis filia, qua.</i>	270
<i>Sigillum Giberis fictile.</i>	777	<i>Solstitium, astivum sc.</i>	252
<i>Sigma, pro lecto.</i>	572	<i>Solvere Curios, Fabriciosque.</i>	494
<i>Sigma scriptum lunata testudine.</i>	757	<i>Solyms natus.</i>	651
<i>Signinum.</i>	736	<i>Summorum portenta mala, ut expiantur.</i>	632
<i>Signum victoria.</i>	775	<i>Sophocleus cothurnus.</i>	168, 292
<i>Silaos certos jaculo.</i>	248	<i>Sophos grande, quid.</i>	30
<i>Sili perperis sermia.</i>	356	<i>Sophos insanum.</i>	60
<i>Silicernium, quid & vide in coenat.</i>	164	<i>Sophos inane, quid.</i>	77
<i>Silius uno consulatu contentus recessit.</i>	466	<i>Sopbu</i>	

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Sophos, non facile paratur.</i>	70	<i>Statua velut tutelageniumque mensa.</i>	504
<i>Sophos, clamat turba.</i>	348	<i>Staturum sanguine Martem.</i>	339
<i>Sophos tergeminum mugiet.</i>	181	<i>Stella uno digito portat decem puellas.</i>	277
<i>Sophos, pro sapiente.</i>	391	<i>Stellans frons, qua.</i>	122
<i>Sorba. 718. eorum vires.</i>	ibid.	<i>Stemma, pro imaginibus ceratis, &c.</i>	
<i>Soror, pro amica.</i>	668		237
<i>Sorum nomine, amicas designabant.</i>	584	<i>Stemma suum à Leda.</i>	294
<i>Sotades cinadus.</i>	153	<i>Steriles vultu pro Eunuchis.</i>	206
<i>Sota clinici filia.</i>	219	<i>Stetis, pro suborruit.</i>	459
<i>Sotipia, quid.</i>	687	<i>Stibadia.</i>	757
<i>Spanius & Priscus, qui? ventum & manum timent.</i>	128	<i>Stibadium & stigma, quid.</i>	ibid.
<i>Spartani saxi frigora.</i>	64	<i>Stiria periphrasis.</i>	225
<i>Spartanus olor.</i>	443	<i>Stiria turpis, naso pendebat.</i>	394
<i>Sparulus, qualis piscis.</i>	191	<i>Stiria decedente, jugulatus puer.</i>	224
<i>Spathalion caryotarum.</i>	718	<i>Stoici non moventur.</i>	762
<i>Secularia, quid sint.</i>	436	<i>Stola, matronarum vestis.</i>	208, 543
<i>Speculum, consilium forma.</i>	487	<i>Stolatus pudor.</i>	48
<i>Speculum, sarcina civilis belli.</i>	356	<i>Stragula, lecti operimenta.</i>	115
<i>Spendophorus & Telephorus, qui.</i>	595	<i>Strigiles, unde dicta, & earum usus.</i>	750
<i>Spendophorus armiger.</i>	512	<i>Stringo palastra, quo sensu.</i>	268
<i>Splenia, quid sint.</i>	122	<i>Strophæ, fallacia. à στροφή:</i>	611
<i>Splenia lunata, qua.</i>	447	<i>Strophæ, pro fraude: à στροφή:</i>	162
<i>Spleniatus mentum.</i>	554	<i>Structor, seu carptor, quis.</i>	573
<i>Spoletina, fictilis lagena.</i>	370	<i>Strymonio de grege. pro gruibus.</i>	496
<i>Spoletinum vinum. unde sic dict.</i>	737	<i>Studia abijcienda, & cur.</i>	523
<i>Spoliatrix amica.</i>	231	<i>Stygias raptus ad undas.</i>	352
<i>Sponda pars lecti qualis? 207. eaque duplex, interior & exterior.</i>	ibid.	<i>Stygios lacus.</i>	79
<i>Spondylus, quid.</i>	384	<i>Strygius lectus, pro feretro.</i>	635
<i>Spongia damnata virga. 682. & ejus usus.</i>	770	<i>Stymphalides, aves quales.</i>	537
<i>Spongia Punicæ præstantiores. 219, 220</i>	ibid.	<i>Subita experimuntur & indicant ingenium.</i>	14
<i>Sponsiones populi.</i>	607	<i>Subligar in faciem transferendum, & cur.</i>	205
<i>Sportula, quid.</i>	66, 162	<i>Subsellia bis septem, quid designent.</i>	290
<i>Sportula sublata, edicto Domitiani.</i>	173	<i>Subsellia, pro Orchestra.</i>	121
<i>Squilla.</i>	729	<i>Subsellia, triplicia, & qua.</i>	275
<i>Stabulum, pro diversorio.</i>	372	<i>Subsellia, pro equitibus.</i>	42
<i>Stabularius, πᾶδοχός.</i>	ibid.	<i>Subula, sutoris instrumentum.</i>	166
<i>Stagna Neronis.</i>	4, 5	<i>Subura clamosa.</i>	667
<i>Stamina pulla.</i>	260	<i>Subura prima.</i>	660
<i>Stare dicuntur pocillatores.</i>	202	<i>Suburana magistra.</i>	645
<i>Stare, quo sensu.</i>	200	<i>Suburbani civis semita.</i>	286
<i>Stare, pro constare.</i>	339	<i>Subura fauces, qua.</i>	117
<i>Stare contra, quid.</i>	63	<i>Subura trames.</i>	552
<i>Stare, pro florere.</i>	237	<i>Σύνα μίσις, quo sensu.</i>	297
<i>Stare, pro laudari.</i>	542	<i>Succina regelata manu virginea.</i>	612
<i>Stas caper, scil. calatus prominet.</i>	456	<i>Succinatus amicus, quis dicatur.</i>	133
<i>Stat coma, quo sensu.</i>	245	<i>Succinatus libellus.</i>	106
		<i>Succinorum gleba.</i>	296
		<i>Succinum, succus arborum.</i>	194
			Ggg Sulfu-

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Sulfurata pallentia, qua.</i>	52
<i>Sulfurata mercis infistor lippas.</i>	688
<i>Sulphuratum ramentum.</i>	541
<i>Sulphureus color, unde.</i>	682
<i>Sulpitia pocitria.</i>	563
<i>Sulpitia & Caleni felix coniugium.</i>	567
<i>Sumen, quid.</i>	16, 722
<i>Sumen ex papillis porca commendatur.</i>	
126	
<i>Summa potio, qua.</i>	170
<i>Summanens formix. 47. hinc Summaniana uxores.</i>	ibid.
<i>Summaniana bucca, qua.</i>	639
<i>Summaniana uxores, qua.</i>	202, 676
<i>Summum, pro extremo. ut summus dies.</i>	
269	
<i>Summum diem, nec metas, nec optes.</i>	
571	
<i>Summas, Gr. esse cum muliere.</i>	174, 175
<i>Supercilia, animi signa. 31. fastus indices.</i>	ibid.
<i>Supinum carmen, quod.</i>	152, 153
<i>Supplices libelli, qui.</i>	445
<i>Supposititium, quis dicatur.</i>	288
<i>Suppositicii gladiatores, qui.</i>	ibid.
<i>Sura, caudicibus.</i>	60
<i>Sura, vicinus Diana Aventina.</i>	356
<i>Surrentinum.</i>	735
<i>Sus, qua ex vulnere peperit.</i>	12, 13
<i>Sus Calydonicus.</i>	616
<i>Suspendere, pro fulcire.</i>	131
<i>Suspendia cogitare, invidiorum est.</i>	102
<i>Sutiles rose, qua.</i>	312
<i>Sutor cerdo, dat munera.</i>	190
<i>Sutorum regule.</i>	166
<i>Sybaritici libelli.</i>	707
<i>Syene, urbs Aegypti.</i>	278
<i>Syenesusca, unde.</i>	499
<i>Sylla cruentus, cur dicatur.</i>	609
<i>Symmachus, medicus.</i>	276
<i>Symplegades insula, qua. & ubi.</i>	383
<i>Symplegmate copulari.</i>	680
<i>Synna Phrygia, unde marmor Synnadicum.</i>	524
<i>Syntheses, quales vestes. 133. pro pretiosis.</i>	ibid.
<i>Synthesis, quid? & pro una veste.</i>	256,
769	
<i>Synthesis, pro veste carnatoria.</i>	321
<i>Synthesis septenaria poculorum.</i>	242

<i>Synthesibus gaudet eques.</i>	739
<i>Syra lagena.</i>	142
<i>Syri: tumores.</i>	139
<i>Syrisus, nomen servile.</i>	316
<i>Syrma, quid? & pro Tragico stylo.</i>	24
<i>Syrma, tragicorum vestis.</i>	707
<i>Sysphi iniqueta marmora.</i>	322

T.

T <i>Abella prima, qua.</i>	773
<i>Tabula lusoria.</i>	743
<i>Tacere posse duos, absente altero.</i>	670
<i>Tagus aureus. 58. Tagus, fluvius Hispania. 421. aurifer.</i>	551, 660, 247
<i>Tagus piscosus.</i>	592
<i>Tali eborei.</i>	742
<i>Talis quatuor ludebatur, & tribus cum.</i>	
742	
<i>Talo nequiore ludere.</i>	25
<i>Talus blandus.</i>	357
<i>Talus magnanimus cur dicatur.</i>	712
<i>Tangere oleo, pro ungere.</i>	362
<i>Tarentina agna mollior.</i>	285
<i>Tarentinum portum opt.</i>	716
<i>Tarentinum vinum, quale. 738. & lama Tarentina.</i>	ibid.
<i>Tarpeia saxa, pro Capitolio.</i>	485
<i>Tarpeia aula rector.</i>	425
<i>Tarpeia quercus.</i>	246
<i>Tarpeius pater, pro Jove.</i>	539
<i>Tarraconense vinum. quale & unde.</i>	737
<i>Tarraconis arces Hispania.</i>	624
<i>Tarraconis littora.</i>	58
<i>Tartesiaca manus.</i>	615
<i>Tartesiaca terra, qua.</i>	516
<i>Tartesiadis tapetis ne cedat.</i>	388, 389
<i>Tartessus, quid.</i>	ibid.
<i>Tartesiacus nutritor.</i>	442
<i>Tata, & tatarum maxima.</i>	92
<i>Taurus Europen per mare vexerat. 15. Et Herculem in astra.</i>	ibid.
<i>Taygeti metalla.</i>	345
<i>Tecia, seu via Bornicata.</i>	472
<i>Teges sarta de bibula palude.</i>	624
<i>Tegetibus concepti, qui.</i>	342
<i>Tegeticula, diminut. à teges.</i>	532
<i>Teletubsa, amica.</i>	457
<i>Teletubsa excruciat dominum priorem.</i>	
360	

T.

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Temerarius ab audaci, distinguitur.</i>	239
<i>Templi dedicatio, natalis erat numinis.</i>	695
<i>Tempulum, pro templum.</i>	561
<i>Tempus disponere, Gr. σχολῶν ἀσθί- δωι.</i>	284
<i>Tendere, pro ad rem Venercam ido- neum reddere.</i>	360
<i>Ter numeranda domus.</i>	237
<i>Terentianus, praefectus Aegypti.</i>	82
<i>Terentos, qualis locus.</i>	73
<i>Terentium Romanum.</i>	582
<i>Terentius, quae sacra celebres.</i>	213
<i>Terens prandia.</i>	243
<i>Terere, pro obambulare.</i>	168
<i>Tergero aure diligentem.</i>	325
<i>Terpsichore scaucia.</i>	196
<i>Terra sit tibi levis. Beneprecandi formu- la.</i>	294
<i>Terræ, frugiferæ.</i>	649
<i>Terra halitus, divinus.</i>	194
<i>Tertia, quintæve, sc. horæ.</i>	452
<i>Tessera. 742. duabus, vel ad summum tribus indebatur.</i>	ibid.
<i>Tessera larga dat feras. 476. quas popu- lus rapiebat.</i>	ibid.
<i>Testa anus.</i>	96
<i>Testa fulcitur mensa.</i>	131
<i>Testa via junctæ, & cur.</i>	682
<i>Testilus puer.</i>	389
<i>Testis, urinam excipiebant fullones.</i>	371
<i>Testudo prima, quæ.</i>	695
<i>Textilia ferta, antonilia, legendum.</i>	365
<i>Textilis umbra.</i>	674
<i>Thaisda Thais olet.</i>	372
<i>Thais male olet.</i>	371
<i>Thalassio, quis.</i>	707
<i>Thalassio, carmen omni verborum obsca- nitate refertum.</i>	48
<i>Thalassio, carmen nuptiale.</i>	209
<i>Thalassius, nuptiarum Deus.</i>	580
<i>Thalia, una è Musis, conviviis apta.</i>	430
<i>Theatralis loci iura.</i>	287
<i>Thibanius monstrum, pro Sphinge.</i>	86
<i>Thebas scribere.</i>	740
<i>Theca calamaria.</i>	743
<i>Thelesina, intra mensem nupsit dixit.</i>	327
<i>Thelesinus pauper.</i>	349
<i>Theophila, sponsa Canii poeta.</i>	411

<i>Therapnais Amyclis.</i>	539
<i>Θιερῶν, assivus.</i>	486
<i>Therma & balnea, ut diff.</i>	115
<i>Therma triplices, & quæ.</i>	576
<i>Thesii savi.</i>	221
<i>Thessaliolim beneficiis famosa.</i>	496
<i>Thesstyliusta genas.</i>	461
<i>Thesstylius, Alexius, Hyacinthus, delicati pueri.</i>	464
<i>Thetis, dea Mariæ. 22. Thetis, pro Mari.</i>	270, 560
<i>Thetis palliat unguento.</i>	549
<i>Thetys, uxor Neptuni.</i>	6
<i>Tholosatis casei quadra.</i>	675
<i>Tholus, quid.</i>	74
<i>Tholus Casarem, quis.</i>	139
<i>Thorax crudus Minerva.</i>	373
<i>Thrasea Patrus, vir constans.</i>	33
<i>Thrasea constantior.</i>	247
<i>Thura jacere.</i>	437
<i>Thura pia, an pia turba.</i>	434
<i>Thus.</i>	713
<i>Thus & odores rogo amicorum injicieban- tur.</i>	368
<i>Thyesta crudus.</i>	243
<i>Thyesta cæna.</i>	180
<i>Thyesten caligantem legere.</i>	542
<i>Thyesten scribere.</i>	306
<i>Thymele, mima saltatrix.</i>	31
<i>Thynni Antipolitani.</i>	267
<i>Thynni de sale sumen.</i>	573
<i>Tiber sacer.</i>	255
<i>Tibia, ejus usus, & forma.</i>	752
<i>Tibullus.</i>	780
<i>Tibulli metro compositi libelli.</i>	217
<i>Tibur Hercules, cur dicatur. 35. Oppi- dum, quale.</i>	ibid. 253
<i>Tibur bibernum.</i>	317
<i>Tiburtina frigora.</i>	250
<i>Tiburtina aura.</i>	252
<i>Tiburtina pilea accola.</i>	286
<i>Tiburtini nostri hospes Matho.</i>	263
<i>Tigellinus impudicus.</i>	169
<i>Tigris vincere.</i>	678
<i>Tigris leonem superat.</i>	16
<i>Tigris, equus celeberrimus.</i>	377
<i>Timarus Ledæus. 229. septem annorum in mare ostiis fluit.</i>	ibid.
<i>Timarus multifidus.</i>	442
<i>Tintinnabulum.</i>	773

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Tirynibius</i> , pro <i>Hercule</i> .	381	<i>Triens</i> , poculi species.	574
<i>Titus Imperator</i> , delicia mundi.	169	<i>Triens</i> , pro quovis poculo.	265
<i>Toga</i> .	765	<i>Triens</i> , quinque cyathi.	457
<i>Toga</i> , cultus gravitatis. 105. & pro soluta oratione.	ibid.	<i>Triente densa blasus</i> . 529. & quid <i>triens</i> .	531
<i>Togalota Galea</i> .	230	<i>Trientes</i> , calices 4. cyathorum.	549
<i>Toga levis</i> , & impexa. 419. <i>Togara sa</i> , qua. 152. <i>Toga sordida</i> , ut nivea dicitur. 234. <i>Togas candidiores sumebant</i> , diebus festis, &c.	256	<i>Trientes densi</i> .	568
<i>Toga involvendis mortuis commoda</i> .	513	<i>Trieteride nondum plena</i> . 341. <i>Triennium amorum</i> .	ibid. & 577
<i>Togati</i> , pro antecambulentibus, clientibus.	147	<i>Trifilis calva</i> .	361
<i>Tolosa Palladia</i> .	536	<i>Trifolium</i> .	736
<i>Tomacula fumantia</i> .	52	<i>Trigon nudus</i> .	414
<i>Tongilianus</i> , incendio domus amiserat.	184	<i>Trigona sepidum</i> .	225
<i>Tomentum Leucomicum</i> . 772. <i>Circense</i> .	773	<i>Trigonalis pila</i> .	702
<i>Tonfles corona</i> , qua.	365	<i>Trima</i> , triennis.	662
<i>Toros frangere</i> , quid.	139	<i>Trinoctiale domicanium</i> .	700
<i>Toreuma est opus calatum</i> ,		<i>Triplikes</i> , pro pugillaribus. & nobile dicti.	402
<i>Toreumata a Nili sepidi</i> .	613	<i>Triplikes</i> , pauperum dona.	741
<i>Toreumata</i> , pro vasis calatis ex argento.	236	<i>Triplikes rari</i> , qui.	596, 413
<i>Toreumata plebeja</i> .	759	<i>Tritonis superstitione culta</i> , à <i>Domitiano</i> .	212
<i>Toros exstructos frangere</i> .	218	<i>Trivialis Diana dicta</i> , & unde.	2, 518
<i>Torus a Nilo</i> .	116	<i>Trivialis antrum</i> , quod.	348
<i>Totus Dei</i> , id est, Deo plenus.	408	<i>Triviam prospicere</i> .	270
<i>Toxicum</i> , quid? & unde dict.	39	<i>Triumphantes Diis victimas mactabant</i> .	740
<i>Tractatrix</i> , corpus ut dicatur percurrere.	203	<i>Triumphus & Myrinus</i> , gladiatores.	17
<i>Traducere</i> , pro prodere, arguere.	62	<i>Trochisci Cosmi</i> , qui.	83
<i>Tragedi</i> , cur & quando epistolam exhibuerint.	105	<i>Trochus</i> .	774
<i>Tragus</i> , bircus, fator alarum.	619	<i>Troja hares</i> , pro <i>Aenea</i> .	608
<i>Transiberina</i> , ubi pars, ubi plebecula.	371	<i>Tropis de face lagena</i> .	703
<i>Transiberina domus</i> , ubi.	98	<i>Trulla</i> , vas positorium.	534
<i>Transiberinus ambulator</i> .	51	<i>Tryphon bibliopola</i> .	260, 713
<i>Trapeta Picena</i> , qua.	710	<i>Tubera</i> .	723
<i>Trapeta</i> , prala olearia.	388	<i>Tumulis</i> , viventes inferebant arbores. 85. & cur.	ibid.
<i>Tribas Philania</i> .	410	<i>Tunica laticlavata & angusticlavata</i> , qua.	281
<i>Trebula humida</i> .	316	<i>Tunica molesta</i> , qua dicitur.	556
<i>Trebula</i> , vicus in <i>Sabinis</i> .	719	<i>Tunica Patavina</i> .	769
<i>Trepidare gressus</i> , quid.	293	<i>Tunica molesta</i> , de scombris.	266
<i>Tribulis tremulus</i> .	509	<i>Tunica Romanorum communes</i> , alba.	374
<i>Triclinium</i> , quid.	757	<i>Turanus</i> , amicus intimus <i>Martialis</i> .	319
<i>Tridente aequoreo minax Hermes</i> .	288	<i>Turba</i> , τὸ ἀπὸν significat.	274
<i>Triens</i> , quid.	97	<i>Turba caeca & densa</i> , qua.	407
		<i>Turba & tremor sui ludi</i> .	288
		<i>Turbati</i> , pro misceri.	734
		<i>Turdarum corona</i> .	723
			<i>Turam</i>

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Turnus satyroglyphus.</i>	426
<i>Turricula, ejus forma & usus.</i>	743
<i>Turtur.</i>	723
<i>Turtur ceruus. unde sic dict.</i>	187, 191
<i>Turturum nates.</i>	203
<i>Tusci apri.</i>	665
<i>Tusci vicisferica, commendantur.</i>	622
<i>Tusculani, & Algidi secessus.</i>	559
<i>Tusculanum, villa Ciceronis.</i>	252
<i>Tusculum, urbs Latii.</i>	254
<i>Tuscius Harnspex, quam malè acceptus.</i>	171
<i>Tussis, signum phthisici.</i>	34
<i>Tussis, saepe mentitur.</i>	299
<i>Tusilius, qualis fuerit.</i>	307
<i>Tyndaris, pro Helena.</i>	685
<i>Tyndaris soror.</i>	539
<i>Tyrianthina urbica.</i>	62
<i>Tyrinthius, pro Hercule.</i>	629
<i>Tyrannus, olim in bonam partem capiebatur.</i>	505
<i>Tyron, pro purpura ex Tyro.</i>	121
<i>Tyros & Sidon Agenori regna erant.</i>	551

V.

V <i>Advero mons sacer.</i>	57
<i>Vadimonia, pro judiciis.</i>	467. Et
<i>quid propriè vadimonium.</i>	ibid.
<i>Vale, amicitia soluta signum.</i>	483, 484
<i>Vale æternum.</i>	314
<i>Valebis, id est, percas.</i>	364
<i>Valere, est philosophari.</i>	360
<i>Valerius Flaccus.</i>	68
<i>Valerius Flaccus, poëta magnus.</i>	76
<i>Vappa, pro vino vili, & homine nihili.</i>	683
<i>Varius, nobilis poëta.</i>	661
<i>Varro, ignotus aliquis.</i>	292
<i>Vasa Aretina.</i>	760
<i>Vaterno, Rusinaque pigriores.</i>	ibid.
<i>Vaticana vina, pessima.</i>	371
<i>Vaticanum vinum, reprehenditur.</i>	38
<i>Vaticanus collis Ianiculo conterminus.</i>	ibid.
<i>Vatiniorum proxeneta fractorum.</i>	541
<i>Vatim vernula.</i>	696, 697
<i>Vatreno Eridanoque pigriores.</i>	195
<i>Vdones Ciliciei.</i>	759
<i>Vdorum cetricum censor.</i>	697

<i>Vds, pro vino madens.</i>	324
<i>Vestor, vestus, & equo vehere.</i>	670
<i>Vejantia uva, quæ.</i>	136
<i>Vejentana vina, qualia.</i>	136
<i>Vejentanum rubellum, vinum turbidum.</i>	93
<i>Vejentone, asinaque pigriores.</i>	195
<i>Velabrensis casus, qualis.</i>	633
<i>Velabrum locus Romæ. & qualis.</i>	719
<i>Vellera circumdare collo.</i>	238
<i>Vellera tua, unam tribum vestire possent.</i>	133
<i>Vellus tacitarum aquarum.</i>	214
<i>Vellorum in theatris usus.</i>	673
<i>Vena rigida.</i>	349
<i>Venasancia mero.</i>	257
<i>Venabula.</i>	746
<i>Venabula splendida.</i>	12
<i>Veneris sedes, ubi.</i>	240
<i>Veneta factio, Domitiano invisa.</i>	347
<i>Venetum lutum, pro psilothro.</i>	199
<i>Venire, pro alicui obvenire.</i>	697
<i>Ventilare arma.</i>	293
<i>Venus, luparum antistes.</i>	93
<i>Venus, pro muliebri sexu.</i>	9
<i>Venus, felicissimus jactus talorum.</i>	742
<i>Verbreve, pro vernis floribus.</i>	132
<i>Verbere magistri vapulat.</i>	410
<i>Veredus, an equum.</i>	664
<i>Veris descriptio.</i>	575
<i>Verminat auris.</i>	744
<i>Verna, quis? pro scurra, &c.</i>	51
<i>Verna catasta avara.</i>	337
<i>Verna liber, qui Roma natus.</i>	158
<i>Vernaculorum dicta.</i>	541
<i>Vernacula urbanitas.</i>	ibid.
<i>Verna apri, qui.</i>	58
<i>Verna equites, qui.</i>	81
<i>Verna lactei.</i>	188
<i>Verna Numa.</i>	591
<i>Vernare male, ut dicantur.</i>	140
<i>Vernula libelli, cur dicantur.</i>	282
<i>Verona Catullipatria.</i>	33, 67, 604
<i>Verpe, Iudæe.</i>	651
<i>Versus, pro Iadæo.</i>	418
<i>Vesica, pro reticulo.</i>	447
<i>Vesica, pro ventosis verbis & turgidis.</i>	243
<i>Vespillo, qui corpora ad sepulturam effert.</i>	45

INDEX LOCUPLETISSIMUS,

<i>Vespillo</i> Dianus.	56
<i>Vespallones</i> litterati.	473
<i>Vesta</i> cana, ejus templum.	73
<i>Vestini</i> , pop. Italiae. hinc casum.	719
<i>Vestinus</i> , gravis, ut dicatur.	260
<i>Vestium</i> sordes, quid indicent: & contra.	
93	
<i>Vesuvius</i> an <i>Vesivius</i> legendum. mons quatuor.	240
<i>Vesuvius</i> mons, <i>Veneris</i> sedes.	ibid.
<i>Veterno</i> refinaque pigriores. & quid veterum.	195
<i>Vetomissa</i> pura vada.	248
<i>Via</i> , sunt interstitia illa in spectaculis.	
279	
<i>Vicarius</i> , quis dicatur.	117, 118
<i>Vici</i> magister. & quae in urbe.	593
<i>Vicies</i> , & centies, numerus qualis pecuniae.	90, 91
<i>Victimae</i> masculae castrabantur, & cur.	
171	
<i>Victimarum</i> cornua inanabantur.	504
<i>Victoria</i> parca, fasces lauro decorabantur.	108
<i>Viduarum</i> imperia.	59
<i>Vienna</i> , urbs <i>Allobrogum</i> .	421
<i>Viginti</i> , viginti assibus.	700
<i>Vilius</i> esurire, quo sensu.	388
<i>Vina</i> olim vasis fictilibus servabant.	43
<i>Vindemia</i> condita gemma perspicua.	
469	
<i>Vindex</i> , quis dicatur.	63
<i>Vindicem</i> parare.	158
<i>Vini</i> usus in sacrificiis.	403
<i>Vini</i> usus, Romanis suminis severe interdicitur.	83
<i>Vipera</i> implicata succini visco, interit.	
251	
<i>Piperarum</i> dominus.	52
<i>Vipsana</i> laurus, ubi, & quae.	98
<i>Vipsana</i> porticus.	224
<i>Vires</i> ingenuae, quae.	571
<i>Virga</i> damnata spongia.	682
<i>Virgili</i> culex. & <i>Virgil</i> in membranis.	
778	
<i>Virgilium</i> , Idibus Octobris, natus.	696
<i>Virgo</i> , aqua.	285
<i>Virgo</i> charta, quae.	70, 71
<i>Virgo</i> conficia <i>Tonantis</i> , pro <i>Pallade</i> .	
329	

<i>Virgo</i> cruda. nomen aquae <i>Romanis</i> libis.	
345	
<i>Virgo</i> gelida, pro aqua.	691
<i>Viri</i> appellabantur à barba vesella.	162
<i>Viri</i> capellarum.	208
<i>Viridis</i> color, formineus.	287
<i>Virus</i> , pro balneo, anima.	83
<i>Virus</i> , pro verbis virulentis.	713
<i>Viscus</i> , an pro reti sumatur.	2
<i>Vita</i> quieta praefertur urbana.	134
<i>Vitelliani</i> .	741
<i>Vitellianis</i> , pro pugillaribus.	110
<i>Vitis</i> , insignis tribuni Romae.	557
<i>Vitrum</i> olim calabatur, argenti modo.	
764	
<i>Vivere</i> , quid.	312
<i>Vivere</i> , quo sensu.	94
<i>Vivere</i> in aeternitate.	474
<i>Vivere</i> luce, pro genialiter vivere.	691
<i>Vivere</i> nemo satis properat.	155
<i>Vivere</i> , pro indulgere genio.	37
<i>Vivere</i> & patres possunt.	336
<i>Vlcus</i> , pro prurigne <i>Veneris</i> , &c.	638
<i>Vltima</i> cera, quae dicatur.	259
<i>Vlulatus</i> Gallus.	300
<i>Vlysses</i> Sirenum cantus, evasit.	193
<i>Vmbella</i> , & ejus usus.	745
<i>Vmbilicus</i> pictus luxuriari.	159
<i>Vmbilicus</i> , quid? ad umbilicum, &c.	169
<i>Vmbilici</i> librorum, qui & quales.	71
<i>Vmbone</i> repellere omnes.	180
<i>Vmbra</i> festinata, quae.	580
<i>Vna</i> non est, quo sensu.	73
<i>Vncia</i> Falerni.	96
<i>Vnctor</i> sordidus.	391
<i>Vnctum</i> vitium, quid.	62
<i>Vnda</i> lunata iuba.	459
<i>Vnguentum</i> .	738
<i>Vngues</i> rescare, ad tonsores pertinebat.	
747	
<i>Vngues</i> rodere, signum invidiae.	250
<i>Vngues</i> tenere à scabie.	309
<i>Vnum</i> non expectat navis.	605
<i>Voberca</i> , an <i>Vobisca</i> legend.	58
<i>Vobisca</i> , an <i>Voberca</i> legend.	ibid.
<i>Voce</i> & planctu excepti Imperatori.	465
<i>Voconi</i> <i>Victoris</i> tormentum dulci.	389
<i>Volsa</i> brachia.	192
<i>Vomitum</i> in cana nitbantur: & inquam finem.	320
<i>Vorari</i>	

IN MARTIALEM, ET NOTAS.

<i>Vorare undenas puellas.</i>	410	<i>Vulcani hist.</i>	274
<i>Vota solvebant pro duce suo.</i>	431	<i>Vulpis lotium, male olet.</i>	216
<i>Votivum, poetanobilis.</i>	471	<i>Vulsura, tonsura & rasura, quos conve-</i>	
<i>Votum facere pro amicis.</i>	705	<i>niat.</i>	435
<i>Urbanus, quis dicatur.</i>	51	<i>Vult. obscena signific.</i>	206
<i>Urbicus poeta.</i>	52	<i>Vultur, pro haredipeta.</i>	355
<i>Urbicus dictus ab urbe.</i>	425	<i>Vultus est index mentis.</i>	686
<i>Urceoli ministratorii.</i>	761	<i>Vultus lubricus nimium aspic.</i>	512
<i>Urcens fictilis.</i>	762	<i>Vulva.</i>	724
<i>Urere, pro mordere, & de frigore.</i>	468	<i>Vulva excavata pellis indecens.</i>	384
<i>Urna, an pro vita, sorte, &c.</i>	545	<i>Vxorem ducere, & nubere, ut diff.</i>	586
<i>Uropygium anatis macra.</i>	208		
<i>Ursi nasus fumans.</i>	357		
<i>Ursi sub Arcto maximi.</i>	14		
<i>Ursus, visco implicitus.</i>	12		
<i>Ursipii, Germania populi.</i>	354		
<i>Uster, & ustrina, quid.</i>	209		
<i>Utraque manu. consensus nota.</i>	17		
<i>Uva duracina, qua.</i>	54		
<i>Uva duracina.</i>	717		
<i>Uva marcentes, qua.</i>	320		

F I N I S.

ERRATA.

Pag. 610. § f. 29. 2, *Fedus*, corrige *festis*. 623. versu penult. *promiss condus lege*,
624. lin. 11. *lege capraria*.

6th

